Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶De mutatione membrorum.

MUtationē mēbri de suo loco reddim⁹ loco ꝓprio duob⁹ mōis Aut essi separatū iūgim⁹. Aut iūctū separam⁹. ¶Necessaria ad separatoꝝ iūcturā quattuoꝝ sunt. Separata iūgere. Jūcturā custodire. Ne rescindatur defendere. Maturam loci custodire.

¶De sufficientia diuisione medicine.

OMnis essi medicina est: aut eoꝝ sex modis q̄ supra d⁹gim⁹ tēpe rata exhibitio. Aut potio. Aut chyrurgia. ¶Operatio medicine hz triplicē effectū. Intus vt ea q̄ ore: aut naribꝫ: auribꝫ: siue anꝰ: siue vulua itromittam⁹. Foris vt epithima: cataplasma: ēplastra: t silia q̄ foris opant. ¶Medicine ītertionis opatio in tria diuidit. Aut essi soluit vt farmacia. Aut ꝓprimit: vt coctana. Aut mutat q̄litatē: vt aq̄ frigida aī febrib⁹. ¶Eiꝰ aūt effectꝰ q̄druplex est. Aut essi minuit abū dātiam vt farmacia. Aut replet inopiā: vt caro vel sanguis. Aut constringit solutum: vt stipticuz. Aut mutat qualitatē: vt frigida aqua in febribus. ¶De chyrurgia.

CHyrurgia duplex est: in carne: tolle. Jn carne: vt īcidere: suere coquere. Jn osse: vt solidare: aut innectere: aut radere.

¶De specierum cognitione.

SPecieꝝ cognitio quinq̄ modis fit: qualitatis: quantitatis: tēporis: ordinis: boni malive discretio.

¶Libri Hysagogarum Joannitij cum dei laude

Finis.

Articella.

¶Incipit liber philareti de pulsibus.

AMtētionē habem⁹ in p̄senti cōscriptiōe de pulsuū negocio ꝓpēdiosam exponere traditionē t dicere p̄mum q̄d sit pulsus: t q̄ utilitas pulsus: t q̄d est arteria: t quare dicatur arteria: t vnde oritur.

¶Quid est pulsus.

INcipiēdū a p̄mo. Pulsus est motio cordis t arteriaꝝ q̄ fit via tolle: sistolē fit ad infrigidationē caloris innati: regestionē vel electionem fumositatum superfluitatum.

¶Quot sunt efficientia pulsuum.

EFficiētia pulsuū sunt tria: virt⁹ faciēs motionē: vtilitas ducēs instrumentum obediens. ¶Quid est arteria.

ARteria est corp⁹ oblōgū rotūdū ad instar canalis: duab⁹ tunicis p̄sistēs: a corde incipiēs: t in oē corp⁹ diuisum: aerē t spiritū vitalem continens.

¶Unde dicitur arteria.

ARteria dicitur a para toppi: id est seruare aerem vitalem.

¶Unde oritur arteria.

Hec ꝺo a ſiniſtra auricula cordis q̄ ꝺr adorti exorit: q̄ ſcindit ⁊ ꝺupliciter. Et hec ꝺē ferk deorſuz p interiora: ⁊ diuidit in dex trā ſiniſtrā: ad coras vſq; ad pedes ⁊ digitos. Altera ꝺo rurſus fer tur ſurſum: ⁊ diuidit ſimiliter in dextrā ⁊ ſiniſtrā: in man⁹ ⁊ caput. Et q̄ ꝺē ad caput ferk: facit arterias q̄ dicunk parotide. Que vero in dextrā ⁊ ſiniſtrā ſtrinſec⁹ ferk tēdit ad brachia: ⁊ cubitos: vſq; ad ex tremos manuū digitos. Intētionē ꝺo hz preſens 2ſcriptio: ad pul ſuum motionem ⁊ cognitionem ⁊ cauſas exponere.

¶ Quotiens mutatur pulſus.

Tripliciter ab his eſſi q̄ ſm naturā: ⁊ q̄ cōtra naturā: ⁊ q̄ non natura: velut craſibus virorum et mulier: ⁊ etatibus ⁊ alijs cō iugatis. Hominum enim hi quidez mares be vero femine. Et horū ip ſorum hi quidem calidiores ſm craſim: hi vero frigidiores. ⁊ hi quidē graciles natura: hi vero pingues ⁊ carnoſi. Et viri quidē mu lierib⁹ cino calidiores et fortiores ſecūdū naturā ſunt. Merito igi tur pulſus in eis velociores et vehementiores ſunt: mulierum vt fri gidarum tardiores et leuiores. In vtriſq; vero horum: dico autem viris et mulieribus intenſa craſi intendit et pulſus. ¶ In calidiori quidem maiores et velociores ſunt. caliduz enī velociter mobile. In frigidiore vero minores et tardioces: frigidū enim tarde mobi le. ¶ Habitudines vero in vtriſq; inueniuntur: velut gracile et car noſum. In gracilioribus enim multum ſubiacent tactui pulſus: in pinguibus vero et carnoſis humiliores. ¶ Conſider andum ergo eſt ad coniugata velut regiones et tempora: et etates particulares cō ſtitutiones: et eſt dicere in temporibus quattuor anni quidem exi ſtentibus: vere: eſtate: autumno ⁊ hyeme. Horum duo ſunt bene tem perata: ver et autumnus: diſtemperata⁹ vero hyems et eſtas. Meri to ergo vere et autumno pulſus ſunt magni et fortes valde propter temperamentum qualitatis: manifeſtum eſt quoniam ſecunduz eta tes proportionantur. In eſtate enim velociores et ſpiſſiores ſunt ſe cundum vnamquamq; etatem neceſſitatem inducente: propter con tinentis nos exterius caliditatem aeris. In hyeme vero rariores et tardiores pulſus fiunt propter aeris continentis frigiditatem aut conſtrictionem. ¶ Similiter autē in vnaquaq; regione ſm illi⁹ cra ſim et pulſus commutatur. Calidior ſiquidez magnos et veloces fa cit pulſus. Frigidior eſt econtrario. ¶ Dicamus autem de etatibus Si igitur etates differentes ſunt: et pulſus earum differentes mo uebuntur. Puerorum ſiquidem pulſus veloces ſunt et leues ⁊ ſpiſſi; ſecūdū vero magnitudinem ⁊ fortitudinem medij: veloces quidē quo niam ſm ſubſtantiam abundat in eis naturalis calor: ſpiſſi propter abūdantē in eis ſm quantitatem caliditatē. leues ꝺo q̄ſſi impfecte ſunt in eis virtutes. Dicim⁹ e ſſi q̄ſſi leues ex imbecillitate virtutū fiūt Senum vero econtrario tardiores ⁊ rariores: quantum ad pueros ꝓpter imbecillitatem ⁊ frigiditatem que in eis eſt. Augumaſticorū

ꝺo magni ⁊ fortiſſimi eo q⁹ fortes in eis magis ⁊ tutes ſunt. Simi liſ aūt ⁊ ſm tēporis q̄ratē mutāt craſes ⁊ pulſ⁹. ſicut enim ꝺictū eſt ꝓtinens mutat ꝓtentū ad ꝓpriam ei⁹ craſim. In ꝓgnantib⁹ ꝺo mulierib⁹ ſunt parui: ſpiſſi ⁊ veloces. parui ꝺo eo q⁹ grauak ⁊tus ex fetu. ſpiſſi ꝺo ⁊ veloces ꝓpter inducentē neceſſitatē ꝓgnantis et fet⁹. In ſōno ꝺo ſunt pulſ⁹ minores ⁊ leuiores: manifeſtū eſt: quoniā fit naturali caloꝛe ingrediēte ꝓfundū. In ſupuenientib⁹ ꝺo craſib⁹ ad ſupuenientia mutātur ⁊ pulſ⁹. Similiſ aūt ⁊ in gracilib⁹: vt q̄ſ ſm naturā ⁊t⁹ patiſ: aut ſm ſubſtātiā alicui⁹ ꝓncipalis partis: aut ab aliquo faciente vel grauāte eā. ¶ Ueniam⁹ igiſ ad ea q̄ nō na tura. Hec ꝺo ſunt gymnaſia: balnea: cibi: multi vini potio: ⁊ aque multe potatio. ¶ Similiſ in his q̄ ꝓter naturā hoc eſt cauſis egritu dinib⁹: ⁊ accidentib⁹ ſimiliter ſm ꝓdicta 2ſiderare oportet. Sciēdū enim quoniā que ſm naturā ⁊ que non natura: ſi immoderate fiāt: in id quod ꝓter naturam eſt vertuntur pulſus.

¶ Quot ſunt obſeruanda in cognitione pulſus.

Cum ergo ad egrotū ingredieris quē nūq̄ vidiſti: attende ꝓ⁹ quidē ſi maſculus aut femina eſt. Et ſi maſcul⁹ 2ſidera pulſū maſculi. ſi ꝺo femina: femine. Deinde naturā laboratis ⁊ etatē eius Et poſt hoc tēp⁹ anni ⁊ regionē. Et 2parās oia ⁊ 2iectās q̄lē pulſū. laboratē habere oportuit q̄n ſan⁹ erat: tunc cognoſces diligenter magnitudinem ꝓter naturam facte conuerſionis pulſus.

¶ Quot ſunt genera pulſuum.

Genera pulſuū ſunt decē. ¶ Primū gen⁹ ſm q̄ntitatē triū dimē ſionū 2ſideraſ: ſcilicet ſm lōgitudinē: latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. Conueniēter igiſ iſte augumētat⁹ ſm tres dimēſiones tranſcendēs modū diak magn⁹ pulſus. ¶ Secundū genus pulſuū eſt ſm quanti tatē motionis arterie diaſtolis ⁊ ſiſtolis. in quo 2ſideraſ velox, tar dus et mediocris. ¶ Tertiū genus pulſuū ſm genus ⁊tutis: in quo 2ſideraſ fortis debilis et mediocris. frequentia enī accipiēs magni tudinē facit validū. q̄ſ ꝺo dominaſ ⁊tus cārū: tūc magis fit vali dus pulſ⁹: et econtrario. ¶ Quartū gen⁹ pulſuū ſm 2ſiſtentiā arte rie corporis. Dico aūt arterie corporis: in quo 2ſideraſ our⁹: mollis et mediocris. ¶ Quintū gen⁹ pulſuum ſcōm quantitatē q̄etis: in q̄ ſpiſſ⁹ ⁊ rarus 2ſideraſ. Breue enim tēpus quietis ſignificat ſpiſſuz: longū ꝺo rarū. ¶ Sertū genus pulſuū ꝓpter equalitatē et inequa litatem que 2ſideraſ in vno pulſu vel in plurib⁹. In vno quidē vt in caprizante. Que vero in pluribus fit dicitur cōſiſtens inequalitas vbi vero inequalitas: ibi fit inordinatio vt in omnibus. aut enim decidit vna percuſſio: aut incidit ⁊. hoc fit grauata et afflicta viri tute aliqua cauſa. ¶ Septimum genus ſecundum plenam ordina tionē et inordinationē eſt. Inciſio enī ab eq̄li pulſu facit inequalē inequalis ſm ꝓdos ordinat⁹ fit: ⁊iſte rurſ⁹ 2ſideraſ ſm vnaz per

cussionem ⁊ ſm plures reditiones. ¶ Octauum genus pulsuū secū dum plenum ⁊ vacuum: hoc est secundū arterie figurā. omne enim vas: aut plenum: aut vacuum. ¶ Nonum genus pulsuum secundū concordiam in quo mensuratur proportio tēporis ad tempus. ꝑm cognoscuntur deficientes ⁊ incidentes. ¶ Decimum genus pulsuū consideratur ſm calorem qui redditur per totū corpus arterie in quo consideratur qualitas suppoſite materie corporis per tactum veluti distemperata ⁊ mordax.

¶ De causis ⁊ differentijs pulsuum.

Dictis ergo decem generibus pulsuum dicam⁹ breuiter pau cas causas ⁊ differentias eorum. Si quis enim ad diligen tiam eorum peruenire voluerit: sciat q⁹. xvj. libri sunt de pulsū negocio. Ego essi longitudini parcens in paucis capitulis paucas ꝙſ dam differentias ⁊ causas pulsuum in breui dicam.

¶ Propter quam causam pulsant arterie.

Pulsant arterie vt seruetur moderatus ſm naturā calor cor di et omnibus partibus.

¶ Quid differt saltus a pulsu.

Salt⁹ a pulsu differt: qſſi q̄dē ꝓpter incidētē ſpm fit salt⁹ in oi corpore: puls⁹ ꝛo in operatiōe ⁊tutis mouet ⁊ in solis arterijs.

¶ Quid differt pulsus magnus a validō.

Pulsus magnus a validō differt: quomā quidem secundum tres dimensiones magnus consideratur: validus vero secun dum motionem: tenorem essi virtutis significat.

¶ Quid differt pulsus spissus a veloci.

Pulsus spissus a veloci differt ſm ꝙtinuum ⁊ discretū. Spissū enim continuum dicimus; velocē ꝛo discretum veluti ſi cur rat aliquis velocius et ſtet.

¶ Quid differt rarus pulsus a tardo.

Rarus puls⁹ a tardo differt: quoniā rar⁹ ex infirmiore magis ⁊tute fit. Rari enim puls⁹ difficiliores. Tard⁹ ex solo defectu fieri potest caloris. Rar⁹ aūt maiorē defectum significat virtutis.

¶ Quot differentie pulsuum fiunt in dyastole.

Octo sunt puls⁹ differētie i dyastole: scilicet magnitudo: pulsus valitudo: debilitas: velocitas: tarditas: duritia ⁊ mollicies.

¶ Quot sunt iudicatiua pulsus.

Duo: Intellectus: ⁊ sensus. Sensus quidem iudicat presentia. Intellectus facta et futura.

¶ Quot sunt efficientes cause pulsus.

Due. Virtus faciens et mouens corpus vasis. Et vtilitas ꝓ pter quam mouetur.

Quot modis ꝙsiderat⁹ moderat⁹ ⁊ immoderatus pulsus.

Quadrupliciter: secundum magnitudinem: ſm velocitatem: ſm valitudinem: et secundum spissitudinem.

¶ Quid differt pulsus inequalis ab immoderato.

Quoniam inequalis quidem in vno pulsu cōsiderat: vin plurī b⁹: aut essi ſm vnā dyastolē ſistolē aut ſm plura ꝙgregata: q̄ dicit cōsistens inequalitas in multitudine pulsuū considerata. Im moderat⁹ vero fit ſm rithmō: id est numerū: vt ſi post tres magnos ⁊ vnū paruū sequātur duo magni.

¶ Quid differūt deficiētes pulsus ab incidētib⁹.

Via deficiētes ex infirmiori magis ⁊tute fiūt: aggrauata et ⁊ deficiēte deficiūt. Incidētes ꝛo pugnāte ⁊ resistēte: cōtinet essi ſeipsaz virt⁹ excitās volēs repellere ɔria. Et videnť esse contrarij deficiētes incidentib⁹. ¶ Quid differt spamosus a ramoso.

Quoniā in spamoso q̄dē tendit arteria ad instar chordē tēse. In ramoso vero transfert dextra in ſinistrā.

¶ Quomodo fiunt fluctuātes pulsus.

Ex abūdantia contenti magis humoris infundētis corpus ar terie: sicut hyposarca in hydropisi.

¶ Quid differt caprizans a dispulsante.

Scīdū ꝙ caprizās quidē in vna dyastole differēter motiones facit: vt capra ſursum saliēs bis saltat pedibus in vere hic ꝛo fit coacta ⁊tute grauata ab aliqua causa tribulāte eā. dispulsans vero bis: ⁊ſm idē pulsat percussionē hic ꝛo fit ꝓpter duritiē corpis arterie: repercutiēte essi ⁊ rursus currente violenter spū in secūdam venit percussionē: vt in incude malleus.

¶ Quid differt vermiculosus a formicāte.

Quoniā vermiculosus quidē plurimū cōuertit ⁊ venit ad me lius: ⁊ manifestā magis habet inequalitatē. Formicās vero nō cōtenta iā virtute: sed dissoluta ⁊ deleta fit ⁊ mortē significat. Et hec vobis de pulsu ad ꝓsens sufficiāt.

¶ Explicit liber pulsuum Philareti.

¶ Incipit liber vrinarum Theophili.

Certinay differētia negociū multi veteꝝ medicoꝝ aggreſ si sunt scribere. Quoꝝ ꝓim⁹ oim fuit Hypocrhous: cui⁹ libris insueuimus. Post hmōi vero tēpora Salie. mira bilis medic⁹ aggressus est scripsit. Deinde post hūc ma gnus medic⁹ sophista. Hi ergo viri laudib⁹ digni sunt: qſſi primi studuerūt aliā vtile inuenire in vita. Nullus tñ horuꝝ viroꝝ pfectārnō diminutam doctrinā fecit. Nā hyppocrates cho⁹ de vrinis exponēs aliud alibi in suis tractatib⁹ sparsim tāgēs gña ⁊ species ⁊ differētias vrinay: ⁊ ex eis cognitiōes in futuris ptiū dis pōnib⁹ ꝓter naturā: ⁊ in sanis corpib⁹: ⁊ in acutis egritudinibus minus habentē doctrinā reliquit. Et similiter etiā post eū Salie. in tractatu suo perhycriseos ꝙpōnēs ⁊ docēs valde multa ⁊ indeter

minata ⁊ obscura relinquit ſm gña ⁊ species: ⁊ differẽtias. Conſequenter his ſuperueniẽs magn⁹ medic⁹ rõe: inexpertus vero rẽ aggreſſus eſt: ⁊ ipſe de his artẽ ſm diuiſionẽ incipies: ⁊ differẽtias earũ ⁊ species conſcribere: ⁊ pronoſtica ſigna q̃ ex his ſunt: aut futura ſunt fieri multa pretermittens: imperfectã ipſe diſciplinã tradidit ita vt multa querant ab his q̃ poſtea facti ſunt medici: ⁊ nullo mõ ſolutionẽ valẽtes inuenire: querere cogunt alia doctrinã: nõ vane qm ex his q̃ didicerũt diſcernũt obſeruare ⁊ autumare vel conſicere ex ipſis manifeſtis obſcuras res ⁊ intellectus. Mã vrinarũ apta in ſpectio manifeſta facta non apparẽtes ⁊ patiẽtes locos cognoſcit: ⁊ quo diſpoſiti ſunt: ⁊ ſm qualẽ craſim eox ſingulũ: aut ſm naturã diſpoſiti ſint: aut p̃ter naturã ſtituti ſint: aut diſpoſiti extra naturã. Et⁹ eſſi q̃ ſanguinẽ opat virtutis quõlz ꝑz op⁹ ꝓpriũ ipediten nunquã nobis nõ fallat vrinax diligẽs inſpectio nata eſt eſſe. ¶ Igit optimus nobis eſt de vrinis volẽtib⁹ tractare inuocare xp̃z dn̄z nr̃m vt ad iutoriũ ⁊ ducẽ ſieri in hm̃oi doctrina: vt mereamur nõ diminutã vel fraudatã hãc perficere. ¶ Opz igit nõ diffinire q̃d eſt ipa vrina. Deinde manifeſtare locũ in quo naſcit. Debic locũ in q̃ diſcernit. Et deide ſic incipere doctrinã ſm gña ⁊ ſpecies ⁊ differẽtias earuz.

¶ Diffinitio vrine.

Vrina eſt colamentũ ſanguinis ⁊ alioꝝ hũoꝝ. Hãc aũt alij ſuperfluitatẽ ſero ſimilẽ vocauerũt. Alij aquoſam. Alij putredinẽ ſanguinis. De nominib⁹ ergo nulla ſit contentio.

¶ De loco in quo naſcit vrina.

Naſcit igit vrina in ramoſa vena circa ſimã epatis exp̃ſa: in qua ſanguinẽ virt⁹ faciẽs opus ſuũ perficit. ¶ Eſt aũt gñatio ei⁹ talis. Sanguine formato ⁊ perturbatione facta in eo quocunq; quidem leue eſt ſuperiora petẽs q̃ ex colera rubea ſuperfluitas natum eſt eſſe. Accipit illõ ſuſceptrix chilis fellis per ſuũ meatum poſita ꝓpe epar. Terrenũ aũt velut fecẽ ſanguinis trahit ſplen per ſuum meatũ. Relinquit ergo aquoſa ſuperfluitas cũ ſanguine: hanc accipiẽtes rhenes p̃ mediã chilim. i. profundã venax ⁊ formãt illud in vrine cõſtitutione. Dicit aũt aliquis ⁊ merito: vt q̃d fellis receptaculo: ⁊ ſplene ex ſimis epatis recipientibus ſanguinis ſuperfluitates: nonne ⁊ lumbi ꝓpe poſiti acceperunt aquoſi ſuperfluitatẽ. Et dicimus ꝓpter magnã neceſſitatẽ: hoc natura retinuit. Nam ramoſa vena q̃ ſanguinẽ operatur in ſima epatis poſita cõfert per ramos ſuos chili vene iuxta curuaturas epatis explicate per quoſdã meatus anguſtos ⁊ rotũdos. Sanguine ergo ſm ꝓſtitutionẽ pingui exiſtente: ⁊ nõ valẽte anguſtas ſine ſpedimẽto vias pertrãſire: op⁹ fuit adeſſe cũ ea aquoſam ſuperfluitatẽ: vt ſubtilitate aquoſe ſupfluitatis facile cũ ea trãſiret ſanguis ad chilim venã qm̃ dum impellit aquoſa ſuperfluitas ad ramũ chilis vene que ad iacet ſpine dorſi a ſurſum vſq; deorſum: ⁊ per ipſum: ⁊ per meatus

lumborum: ⁊ dexter ⁊ ſiniſter ſm labdã litterã grecoꝝ poſiti in impoſitione ſua trahũt ꝓ ipſos meatus a chili vena lumbi huius ſuperfluitatẽ. Deiñ ſic formãtes illã: ⁊ in vrine eſſentiã trãſmutãtes per vrinales meat⁹ trãſmittũt ad vrine ſuſceptricẽ chiſtim. Et ſi quidẽ ſincer⁹ ⁊ pur⁹ ſanguis ⁊ pfect⁹ fuerit: manifeſtũ eſt qm̃ ⁊ eius ſupfluitas taliſerit. Si vo ſm aliquẽ caſuz ſanguinis operãs ñtus impedita fuerit op⁹ ſuũ pficere: hm̃oi fit aquoſa ſupfluitas quã ⁊ vrinã vocamus. Propter hoc ergo aliq̃n aũt quidẽ ſubtiles vrine ⁊ albe apparẽt. Aliq̃n aũt pingues ⁊ albe crudioze ſanguine facto: ⁊ imperfecta ſanguinem operante digeſtione facta ⁊ veluti crudioze. Alia au tẽ ſuperincenſo ⁊ velut feruẽte ſanguine talis ⁊ eius ſupfluitas fiat Itaq; ꝓpter huiuſmodi cauſas vrine ſm ſpecies immutantur.

¶ De notificatione naturalis vrine.

Dicamus igitur de ea q̃ eſt ſm naturã vrina q̃ eſt ex pfecta ea ratione ſanguinis facta qualẽ oporteat eſſe. Et diffiniam⁹ bonã vrinã: que ⁊ ſm naturã exiſtens noſatur: ⁊ excedentẽ. Hãc autem minus habentem: non ſm naturam: ſed preter naturam reputemus. ¶ Eſt ergo ei⁹ diffinitio talis. Que eſt ſm naturã vrina bona? Eſt ſicut dicit Hyppocrates: albã ⁊ planã ⁊ equalẽ hypoſtaſim habens. ¶ Manifeſtum quidem eſt quoniam conſequente ſubſtãtia moderata ⁊ colore opportuno: ꝙ ſit diffinitio diffiniens perfecta.

¶ De ſubſtantia vrine.

Vrina eſt bona: ſubſtantia quidem moderata: hypoſtaſi vero alba ⁊ plana ⁊ equali: colore vero ruffa: aut ſubruffa: ⁊ rubeis paululum participans ꝓpter limpitudinẽ ⁊ tẽpus ſm̃: liter conſequens. Galienus quidem ſubruffam ⁊ ſubrubeam bonam eſſe dicit ¶ Magus vero ruffam ⁊ ſubruffam. Nos autem ex contemperantia vtroꝝq; fecimus. Quecunq; autem ſm aliquod iſtorũ quatuor aut abundat: aut minus habet: hanc ſm naturã dicimus non eſſe. De coloribus ergo ⁊ hypoſtaſibus non preſentis eſt dicere tẽporis: procedens enim ſermo docebit. Scõm vero preſens tempus dicam⁹ de effuſione quoniã omnis vrina ſm ſubſtantiam ipſam effuſio eſt. ſubſtantia enim vrine humiditas eſt: hanc humiditatem multi ſapientum medicorum effuſionẽ vocauerunt: quoniã quid in mẽbris effuſum eſt in ea inſpicitur: vel percipitur. ¶ Huiuſmodi aũt effuſionis differentie prime due ſunt: ſubtilitas: ⁊ pinguedo: ⁊ ex his mixtis eſt contẽperantia: ipſa aũt contẽperantia q̃ ſm naturã eſt non diuiditur. ¶ Subtilis igitur aut mingitur tenuis ⁊ manet tenuis. Aut mingitur tenuis: ⁊ fit luculenta ⁊ pinguis: ⁊ eſt prior quidẽ indigeſta vltime: luculẽta vo facta ⁊ in pinguedinẽ trãſmutata digõnis principiũ ſignificat accipere. Sicr aũt ⁊ pinguis diuidit duplicit er. Aut migitur pinguis ⁊ manet talis. Aut mingit quidẽ pinguis reſidens vero fit tenuis. ¶ Et monſtrat quidẽ prior perturbationẽ in corpore factã validam humorum: ſecundario turbationẽ quidẽ

determinari: sanguinis vero operationis digestionem resurgere.

¶ Jungamus igitur colori substantiam vdeterminemusca que ex ipsis fiunt complexionis signa: vin sanis hominibus: v quomodoli bet egrotãtibus. Et qñ albus color ꝓcedit alios colores: v tenuis effusio precedit alias in effusione qualitates: componamus prius tenuem v albam substantiam.

¶ De tenui v alba vrina: vel de via cũ tenui substãtia: valbo colore

Tenuis ergo v alba substãtia vrine multa significat. ¶ Urina ergo veniẽs multũ tenuis valba in sanis hoibus: multã potationẽ significat cũ largo cibo: vmaxie si est vinum exile vlcue. ¶ Urina ño talis in puerismala: nã vrine aquose in pueris pessime sunt. ¶ Urina talis veniẽs significat debilitatẽ virtutis: vt in senectute q̃ est ſm naturã: significat vdebilitatẽ ex diuturna egritudine q̃ appellata est a sapiẽtibus medicor ex egritudine senect⁹. ¶ Urina tenuis valba vmultũ micta vsimilis dyabetem significat quã sapientes medicorũ ſamidã vocauerũt: vquidã sapientũ maxim⁹ in vinis dyariã vocauit. Alij aũt diplation nõ ſm naturã hñte se homine ſz ꝓter naturã dispõ apparet ſm calidã distẽperantiã lũbor. Infinita ergo attractione lũbor ꝓter naturã dispositor talis vrina venit. ¶ Urina tenuis valba multũ micta in febribus amphimerinis deficiẽtẽ febrẽ significat p hmõi humorẽ: vin ea q̃ ſm naturã frigiditatis distẽperantiã epatis tenues valbe mingunturvrine: vpter emphraxim veniũt sil'es vt in nefreticis: vvt in quartanis in principijs. ¶ Urina tenuis valba in hydropicis venit ꝓpter abũdantez causã. ¶ Urina tenuis valba in lesiscollũ vcaput vhumeros grauatis: scotosim vlipothomiã significat. Significare aũt in futuro vpe hiposta. vin ꝓterito sicut dicit vtik. Sudor mult⁹ ex somno sine manifesta cã fact⁹ ſignificat qñ cor⁹ plurimo cibo vtik. ¶ Uria multa in febrib⁹ acutis tenuis valba veniẽs quietẽ significat. ¶ Urina tenuis valba veniẽs in fine eaꝝ q̃ valde acuunt febriũ discessuz fore significat: in eas q̃ sunt sub frenibus partes. ¶ Urina ſmiliter veniens in causon febris significat frenesim. Mã causon febris a multitudine rubei fellis facta vrina nõ colorata ſuperius lata fellea superfluitate existẽte vexcelsuz locũ capitis occupauit. Et si quidem in anteriore cerebri loco flegmonẽ faciẽs: in his q̃ in eo sunt miringis frenesim facit. Et si quidẽ ꝓpter aliquã causaz: vt in fluxu ſsanguinis ꝓ nares: aut ꝓpter sudorẽ multũ in capite factũ vrina subtili v alba veniẽtẽ quietẽ significat. Si essi talis existẽs vrina adest v frenesis ꝓmanet: ita dispost⁹ mortif. Tẽpus igitur est enarrare de colorum differentia: vdicere quot sunt vquales vcum quali effusione possunt compleri: aut omnes: aut quidam.

¶ De coloribus vrinarum ſsignificantibus indigestionẽ.

Est igitur de coloribus primus albus vbuius latitudo in eo cõtenta est Chrystallus essi vniz vcalxvaqua purissima quidẽ

alba sunt: ſz nõ in summo ola. Imperfectior aũt his color lacteus qualis est ex ipsa denominatiõe. Deinde remissior hoc glaucus: vt comu lucidũ auricidonis. i. cornee tunice oculor. Deiñ hoc glauco adhuc remissior lanaropos qualia camelor vellera ſubalbida: ãt vt lapis onichinus: bi ergo colores albi ſm qualitatẽ vſm magis v minus sunt. Si ño infectionẽ aliquaz recipiat fellis alba vrina: ſm primã quidẽ rõnez ſubpallida fit vt decoctio semicrude carnis. Si vero ꝑmaneat tpe aliquo decoctio: infectionẽ maiorẽ faciens ꝓficit colorẽ pallidũ: ſignificãs abũdanti⁹ fel ꝓriore aquoſaz vi inã fusce pisse. ¶ Post hũc aũt ponit ſubruffus silisauro a celtica venienti. Deinde ño ruffus vt est ſm veritatẽ chrison aurũ. Deiñ ſubruff⁹ remissior parũ. Deiñ rube⁹ q̃ assimilat ño croco. Deiñ hyperiterõ factũ ab ipso aquoſo ſanguine vt ex albo colore ſplẽdore aduenientẽ quẽ tinctores flãmeũ nominãt: q̃ ño ſm Galienũ finicon õr: idest ſimilis dactilor colori maturor. Supponere essi vel ꝓponere ſuppositionẽ in coloribⁿ oibus non oẽs ꝓfuerũt ſimiliter arbitrari. Alij tñ ꝓponũt: alij ſupponũt. Eridũ ño sicut ipse ſanguis pur⁹ est ne dolo. Mã intẽflor hoc vremissior nõ ẽ ſanus ſz notus. Inoposau tem vt vinũ nigrũ: aut ꝓfundior vt purpure⁹ ſanguis: ſicut est colorepatis. Kyanos vt putrefact⁹ ſanguis ex felle rubeo: vſuperadustus vin colore vt garus victericor vrine. Regula aũt Lyani talis ẽ colori ſm Galienũ albo ſplendidũ aduenientes vin nigrũ plurimũ incidẽs kyanon facit. Fuſcus ño ex albo vnigro cõiunctis invicẽ fit sicut roſgadia. Clozon vero idest color viridis vt caulis virẽs v vt gramẽ latitudo aũt in eo ꝓsideraſ. Mã violace⁹ vſmaragdin⁹ v hyſothodis: oia sunt doza idest viridia ſm magis vminus. Hec oia a calore plurimo facta sunt. ¶ Pelitbinon ño ꝓfundius est fusco vt plumbũ: vq̃ sunt ex accidẽtibus plagis corpor: vq̃ ex cassationibus nigrãtes colores. Hic aũt aut a frigore fit: aut a plaga. Post hunc aũt magis iudicãs aliqñ quidẽ frigiditatẽ: aliqñ calorẽ. si ño ex viridi ꝓcedẽte calorẽ. si ño ex liuido: frigiditatẽ. Est aũt nigredo ſuper illa genera olm colorũ: v nigredo latitudinẽ multũ habẽs ſm magis vminus: multa essi nigra alijs intensiora dissimilia sunt. Et de coloribus quidẽ sufficiẽs doctrina ẽ collecta a disciplinis antiquorum philosophor vmedicor. Hoz ño color q̃ possunt ꝓiungi cum pingui effusiõe tenui: vq̃ ex his signata siue in sanis corporibus: siue in egrotãtib⁹ ꝓcedẽs sermo docebit. Qñ aũt de coloribus docẽtes ꝑdirimus ab albo nudissimo distãtia: vlacteũ: vglaucũ: v karopos: nõ vt aliquẽ color incõiugatũ prætermittamus cũ tenui effusione cõiungamus: vea quid ſignificant exponamus.

¶ Tenuis lactea v alba vrina.

In principijs febrium huiusmodi veniens mala: qñ cronicitatẽ febrium seu egritudinis ſignificat. In declinationibus vero si multa: ſolutionem ſignificat.

Tenuis glauca ꝛ karopos vrina.

QUoniã igit tenuis substãtia: ꝛalba indigesta est: manifestuz est ex his q̃ ante nos fuerũt sapientib⁹. Colores aũt hi conuenientes ei q̃ primi sunt albo ꝛipsi indigestionẽ significãt: nõ essi colorati sint aliqua imbecillitate naturalis coloris. Igitur tenuis cum his coloribus consistens indigestionẽ significat.

¶ Tenuis pallida ꝛ subpallida vrina.

PRincipiũ digestionis huiusmodi vrine significant. Nam substantiam quasi difficiliorẽ naturalis calor nõ potuit densare Colorem ẽo quasi faciliorẽ in principio digestionis mutauit.

¶ Tenuis subruffa ꝛ ruffa vrina.

HEc melior a ꝑori. significat essi hmõi vrina naturalẽ calorẽ qualusse eo qõ plm colorẽ vrine cõcessit: qssi non potuit materiã densare: vocamus ꝛ hanc indigestam. Et vrina talis veniens in hydropicis periculosa est quemadmodum a quosa vtilis.

¶ Tenuis hypoxanthos ꝛ xantos. i. subrubea ꝛ rubea.

ESto tenuis quidẽ vt ponebaf iz hypoxãtos: aut xãthos: he tales ẽm substãtiã qu idẽ indigeste: ẽm colores nõ solũ extra naturã exiterũt iz ꝛ materie indigẽtiã demõstrãt. abstinẽte essi ali quo adolescẽte ẽm naturã ẽm etatẽ ꝑpter indigentiã materici vine apparẽt hypoxãthe aut xãthe: eo qõ abũdet in ꝓfundo calor q̃dem preter naturam abundantiã fellis generãs: qssi multo calore in fel mutaf sanguis: ꝛ maxime plongaf causa in tpe estuo in quor tertiane plurimũ superueniunt etenim eox vrine xanthe sunt ꝑpter has causas: ꝛ vigilie ꝛ solicitudo ꝛ labor rubeas ostendũt. Et de cõplexionib⁹ tenuis substãtie cũ quib⁹ coloꝛib⁹ possit cõponi: sufficiãt q̃ dicta sunt. Reliquuz est vt in descriptione ꝑpter manifestationẽ exponamus eas sic. Tenuis essi alba. Tenuis lactea. Tenuis glauca. Tenuis karopos. Tenuis hypoxanthos. Tenuis xanthos. Tenuis pallida. Tenuis subpallida. Tenuis ruffa. Tenuis subruffa.

¶ De coloribus vrine cum grossa substantia.

QUoniã aũt oẽs cõplexiones tenuis substantie cũ quib⁹ possunt cõiungi coloribus sufficiẽter fecimus: ꝛq̃d significẽt diximus: ꝛ descriptione eas exposuim⁹: ꝛ trãseam⁹ ad cõplexiones pinguis substãtie: ꝛ dicamus cũ quibus coloribus possunt coniungi.

¶ De pingui alba.

TAlis ꝓplexio ꝙstat ꝛ mõstrat crudũ humorẽ plm abũdare in vasis: ꝛ diuersas differẽtias flegmatis: vt est vitreũ flegma: ꝛ salsuz: ꝛ sine q̃litate. Hui⁹ vrina pinguis multa ꝛ alba veniẽs in egritudinibus acutis liberat aꝑata in articulis nata: his q̃ dolebãt eos ꝛ his q̃ quodãmodo in egritudine erãt: his q̃ diu fuerãt in multitudine pinguiũ humorum.

¶ De vrina pingui ꝛ lactea.

ET huiusmodi constat. Et si in fine talis venit: litbiasim vessice aut renum significat.

¶ De pingui karopos ꝛ glauca vrina.

HEc complexio constat. Et si inturbata manet demonstrat tales hũores multos in corpe esse. Si ẽo turbate hmõi vrine fuerint quales subiugalũ: demonstrant capitis dolorẽ: aut presentez aut fututum. Quõ aũt apparent: si turbate iã sunt ꝛ clare residentes manifestãtur exterioꝛ igne ꝙbate. Calefacte ei ampullas in superficie demonstrabũt. Aliter aũt pinguis existẽs eadẽ substãtia si accidit febrib⁹ ꝛ rumbos esse: hãc sequẽs multitudo vrine tenuis solutionem febris significat.

¶ De pingui subrubea vrina.

TAlis ꝙstat. Et si est hypostasis hmõi diuturnioꝛ egritudinẽ declarat ꝛ laudabilẽ vel sanabilem.

¶ De pingui rubea vrina.

TAlis ꝙstat ꝛ declarat multũ humorẽ sanguineũ esse in corpore quẽadmodũ in sinochis: ꝛ in acutis febrib⁹. Talis paulati mẽcta periculũ significat. Si ꝛ aũt hmõi vrina. In talibus febribus si turbẽta micta est cũ surditate ꝛ capitis ꝛ colli ꝛ hypocõdrioꝛ dolore: ictericũ fore ante septẽ dies significat.

¶ De pingui inopos vrina.

ET hmõi constat. Et si euenerit in febre causon capite dolente ꝛ circundolẽte fit crisis ꝛ fert crisim.

¶ De vrina pingui lixanos.

TAlis constat. Et in sanis superueniẽs significat laborem vie aut cursuz multũ si ẽgt factũ esse. Senioribus ꝛ vero superueniens quib⁹ ex multo tpe tales fiũt a malis humoribus immutari vesicã vt in pluribus significat. In finevero si tales facte: ꝛ in litbia figstituũ tur: strãguriam significãt futuram.

¶ De vrina pingui viridi.

Talis cõstat. Et in fine febris hmõi veniẽs icteritiam significat.

¶ Pinguis linida vrina.

TAlis vrina in febrib⁹ ꝛ nõ residẽs per acrusticũ. i. mentẽ aliena tũ significat. Significat ꝛ aliud: in febre essi causon talis vrina apparens strangurią futurã significat.

¶ Pinguis nigra vrina.

ET ea cõplexio cõstat ꝛ declarat purgationẽ melancolici humoris vt in declinatiõe q̃rtanarij: ꝛ solutiõe melãcolie: ꝛ ꝑpter frigiditatẽ veniunt tales ꝛ ꝑp eruptionẽ sanguinis. A talib⁹ ẽo causis densata substãtia significat tales colores cũ densitate substãtie fieri. Qssi vero vera est ratio q⁹ tres differẽtie nigre vrine pinguiores sunt ea q̃ ẽm naturã est vrina ẽm substãtiã ꝛ hinc manifestũ est q⁹ quartanario soluto ꝛ melãcolico hũore per vrinas exeũte: vrine pingues apparẽt ꝛ nigre. Si ꝛ duz egritudo melãcolica soluit. Et per vrinas exit causa quẽ fecerat melãcoliam: quoniam vero melãcolicus humoꝛ terrenus ꝛ pinguis ꝛ niger est: ꝑpter hoc ꝛ vinas

facit t nigras t pingues. Similiter t q̄ ex adustiõe sanguinis facit nigre sunt quēadmodū predictū est: densitatē possederūt substātie eo q̄ eā q̄ in vasis ex būiditate exhaurit adustio t frigiditas manifeste dēlat materiā rōne cōstrictiōis. ¶ Significāt aūt tales vrine in febre spasmum ex siccitate. ¶ Significant autem tales t alind in febribus essi peracutis tales veniētes cū sudore capitis t colli t dorsi t cū suspirio male sunt: propter exustionē. ¶ Significāt aūt et aliud. tales essi veniētes in febribus acutis cū fetore nihil mali bñte vesica: mortē significāt. ¶ De 2plexionib⁹ ergo tenuis substantie cū quib⁹ coloꝛib⁹ p̄nt 2stare p̄escripsimus: t significata eaꝝ vrinꝫ t causas ꝓpter quas facta sunt manifestauim⁹: t in descriptiõe eas exposuim⁹ hoc modo. t in pingui substātia cōponētes t 2iungētes eos q̄ cū ea p̄nt colores cōuenire cōueniēter scripsimus: t significata eoꝝ diligētius inquisiuim⁹: t causas eoꝝ enarrauim⁹. Reliquum vero est vt per descriptionem eas apponamus.

¶ Pinguis alba: pinguis lactea: pinguis glauca: pinguis caropos: pinguis subruffa: pinguis viridis: pinguis liuida: pinguis nigra: pinguis lyanos.

Relinquit ergo de mediocri substātia dicere: t manifestare cū q̄b⁹ coloꝛib⁹ possit 2uenire. Ea ei est ſm naturā substantia: cū hac igit substātia vt Salie. dicit in peryerisēon. subruffū t subrubeū cōsistūt. magn⁹ vero ruffū: t subruffum. Nos aūt viros tātos t tales reprehēdere vereꝫur: tñ ab vtrisq; ptermissa cōiungētes 2plebim⁹: cōuenientēq; mixtionē mediocri substātie 2misceam⁹ ita: q̄si cā mediocri substātia pōt aliōs colos 2uenire exceptis subruffo: subrubeo in medio habentib⁹ ruffū. ¶ Isti ergo colores sunt mediocris substātie: scz subrubeus ruffus t rubicūd⁹. Et vt sit manifesta ratio reliquū est: vt in descriptiõe exponamus ita hoc.

¶ Pinguis albus: pinguis lacteus: caropos pinguis subrubeus: pinguis inopos: pinguis lyanos: pinguis viridis: pinguis liuidus.

Cum hic ergo 2ueniēter exposuerim⁹: t 2ueniētē ordinē in his q̄ scripta sunt seruauerim⁹: t in descriptiõe ea manifestauerim⁹: t clara oīb⁹ discētib⁹ fecerim⁹: de hypostasib⁹ dispatem⁹ ostēdētes q̄ bona hypostasis: t q̄ est ab hac siue intēsa: siue remissa: t q̄ ex ea aut ex eis p̄nt perfici: t q̄ periculose t minores harum: et que ad sanitatē conuenientes hic cōposituri: t hypostasim t substantie t coloꝛibus t mixtas vt pfectū terminū: assignem⁹: inuocemus Christū verum deū nostrū ducem fieri vt hutus cōmixtiōis nihil pretermittamus. ¶ Hic determinat de hypostasi in generali.

Incipiam⁹ igit bone hypostaseos ex expositiõe: meli⁹ aūt a sapientissimo Hyp. hāc dicere. t neq; adiectionē: neq; ablationez aliquā faciam⁹: apposītio essi t defect⁹ nō ſm naturā. Est ergo dictio sapientis Hyp. de ea q̄ ſm naturam hypostasi.

¶ Hic determinat de hypostasi in speciali.

Vrina aūt bona est qñ t alba hypostasis fuerit: t leuis: t eq̄lis ſm omne temp⁹. Et ita vir sapiēs t amic⁹ bicuitatis existens ex tento diffinitionem ꝓtulit: 2tenens substātias t colorē q̄si particularia. Nos aūt ab eo ꝓtermissa apponam⁹ vt oēs appꝛopinquātes littere nō q̄lecūq; habeāt gaudiū: multoꝝ enim intellect⁹ nō perfectā diffinitionē audientes t q̄si in spiciētē summū expositoꝛē opinātur. Est ergo pfecta diffinitio eius ſm naturam vrine talis.

¶ Hic ponit diffinitionem completam hypostasis: t de hypost. alba leui t equali.

Vrina bona est t laudabilis cum alba hypostasis fuerit t leuis t equalis per omne tēpus: ſm substātiam vero moderatam: colore ruffo t subruffo t parum aliquid participās ruboris. Et qꝛ diffinitio ita significauit: inspicere oportet in vrina hec q̄tuoꝛ: hypostasim: colorē: substātiaꝫ: t tempus. Dicamus autem vnūquodq; in vnoquoq; eoꝝ quale oportet esse.

¶ Hic declarat hypostasim naturalē penes suas 2ditiones.

Que quidē ergo ſm naturā hypostasis habet albū colorem et inferiorem locum t est leuis t indiuisa et equalis in multos dies talis permanens: hoc enim est equale in tēpoꝛe seruatuꝫ. Que cunq; ergo ex his quattuoꝛ huiusmodi quidē que ſm naturā sedimīs 2uertuntur in ꝛtrarium: siue vnum: siue duo: hoc tale nō ſm naturā. Quemadmodum ante compositionem superius de substātijs t coloꝛibus fecimus: t sic nūc omnia cum hypostasi componentes exoꝛdiri habeamus. Conuertamus autem ex his que obseruātur in hypostasi omnium vltimum quod est equale: et tribus ſm naturam manentibus in equale sit quartum.

¶ Quid significat alba hypostasis t cōtinua t inequalis.

Huiusmodi infirmitatē virtutis digestiue significat. Non enim omnino potuit digerere natura: sed reliquit vnum indigestum eo quod omnibus diebus digestio non fit: sed aliquando quidem digestum sedimen: aliquando vero indigestum. ¶ Rursus igit conuertamus et continuum: vt sint conuersa illa duo in vnū: vt nō sit hypostasis continua: neq; equalis.

¶ Quid signmficat alba hypostasis t nō ꝓtinua t nō equalis.

Hec ꝓtioꝛ minus digesta t deficientibus ſm digestionem duobus: non solum enim equale amisit: ſz et leue: vt non sit continua sed discreta. Incidit autem continuum sedimen spiritus indigens pinguis: et nō dimittens illud esse equale: ꝓpter has igitur causas reliquum sedimen ab his duobus minus digestum vnoest. Uertamus autem rursus in principio quod concessum est.

¶ Quid significat alba hypostasis nō ꝓtinua t equalis.

Est sedimē nō leue sed diuulsū: cōgle ño. hoc tale malū: eo q̄ nullī⁹ spūs fit: t nō possit a natura dyaforesiz habere vt sit digest⁹.

¶Quid significat alba hypostasis nō ꝛtinua ꝛ nō eq̄lis

Vrius autē est vrina nō ꝛtinua ꝛ inequalis hic melior priore nō enim quotidie dissipatur quēadmodū equalis: aliquādo tamen dispergitur: aliquando vero nō: ꝛ ꝓpterea declarat minorez esse spiritu z diuellentem continuitatem. ¶Hoc autem ostēdamus in exemplo deficientis pulsus. si enim deficiens pulsus vsq; ad multos dies idem permanet: maius malum est q̄ quotidie permutari. hoc enī est i equale. igit melī est diuulsū inequale diuulso equali: et q̄ stupor est audiētiū. Et de hac quidem ꝓplectione tāta sufficiāt.

¶Quid significat cōtinuum eneorima.

SIt igit sedimē albū quidē: trāsmutet aūt a loco suo vt sit in medio qō vocat eneorima a potu ꝓnormie qō est pēdere. Est vero ꝛ cōtinuū ꝛ equale hoc mediocriter indigestū nō valuit eū natura digerere vt inferiorē acciperet locū. hoc enim est digestū: sed partici patione alicui⁹ spirit⁹ incidētis eleuat illō circa mediam regionem.

¶Quid significat alba nubes: ꝛ ꝛtinua: ꝛ equalis.

SI vero multus spirit⁹ fuerit: impellit sedimē ꝛ sup mediā fertur regionē occupās superiorē superficiem ꝛ vocat nubes: quasi a metaphora nubiū. ¶Ea nubes que superiorē locū occupat alba existēs in feb. acutis spumosis colericos humores significat. Et aliter. Si in febre continua alba vrina nubes spumosas habens malum valde: significat enim dextrum hypocun. dolere. Si in febre causon nigras nubes hz: in quartanariū trāsmutari significat. Si ꝝo nō oīno fuerit spiritus ac inferiorem accipit locū: ꝛ demōstrat ꝓfectam digestionē que est ꝝm naturam. ¶Hypostasis itaq; ꝛ quecunq; de hypostasi dicta sunt: totidem de eneorimate: de nube dicta oportet arbitrari: huiusmodi enim positiōe sola tantū differentia. ¶Itaq; manifestum est: quoniam ex loco amplius nbi dicemus q̄ mensura m signatorum ꝛ significatorum. ¶Permutatur igitur albus color ex hypostasi ꝛ fit niger.

¶Quid significat alba hypostasis nō ꝛtinua ꝛ equalis hoc docet cognitionē malā hypost. ꝝm magis ꝛ minus.

HOc tale malū si fuerit q̄dē in nube nigrū: min⁹ maluz. Si ꝝo in eneorimate: mai⁹ malū. Si vero in hypostasi: ꝓfecte malū.

¶Quid significat alba nubes nō ꝛtinua ꝛ inequalis.

SImiliter ꝛ in alba Si enim alba ꝛ continuum et equale fuerit hypostasis bonum. Si vero nubes maius bonum. Si ꝝo eneorima manifestum: ꝛ melius bonum. Et de trium quidem positione sufficienter dictum est.

¶Notificatio hypostasis a parte coloris.

QUoniam aūt diximus de tempore ꝛ substantia ꝛ loco: reliquum apponamus de colore. Erat aūt secundum naturam color sed immis albus. hoc igit nō fit album: sed nigrum: aut liuidum: aut pallidum; aut subruffum; aut rubeum; aut viride.

¶Quid significat rubeum aut subruffum sedimen.

SUbrubeū ergo ab aquoso sanguine fit vt superi⁹ dictum est: significat indigestionē sed non mortem. Rubeū ꝝo factū a sincero sanguine significat digestionē: ꝛ siquidem fuerit moderatuz: neq; abūdātiā habēs: neq; indigentiā: sine periculo est maxime. Offi igit neq; subruben adducit periculū materie familiare est: ꝓpriū ꝝo materie aquosi sanguinis proximi existēs sanguini vt amicū corpori nō adducit periculū. Offi ꝝo indigestiōez significat ꝓpter hoc ꝛtēp⁹ expectare opz. Et hoc manifestū est q̄ sequitur temp⁹ humoriū. bi q̄dē sanguine fiūt ꝓius: vt flegmat liquor. bi ꝝo post sanguinē vt colera et melācolicus humor: sincer⁹ ꝝo sanguis in medio amboꝝ est. Quādo igit subruffa apparet vrina significat ab aquoso sanguine habere colorem. Aquosus vero sanguis ꝓtior est sincero sanguine: ꝓpter hoc indigestionē significat. Non enī ꝓfectū apposuit natura aquosum colorē: manifestū est igit q̄m nequaq; digestus est. Indiget ergo tempore natura ad digestionē aquosi sanguinis. Rubeū ꝝo sedimē et crisim futurā in. vij. die significat. Si enim in quarta die superius nubem habet vrina rubeata ita digestionis signa. vij. die manifestuz quoniā egritudo iudicabitur. Quod ergo significat subruffum ꝛ rubeum dictum est.

¶Quid significat sedimen liuidum.

HEr igiditatē ꝛ mortificationē manifestat ꝝ tutis. Est aūt dicere ꝛaliter. in acutus essi febri⁹ vrina liuidā hypostasim, habēs in superuenienti die non sine periculo.

¶Quid significat sedimen viride.

UIride ꝝo significat calorē plurimū: ꝛ cachoeticū egritudinis.

¶Quid significat sedimen subnigrum.

SUbnigra vrina deficiat a ꝓfecto nigro. In febre enīz causon vrina subnigra eneorimata bīis excelsa insaniā significat: ꝛ o sfluxus sanguinis plurimum superueniens crisis cū rigore ꝛ sudore.

¶Quid significat sedimen nigrum.

NIgrum aliquando quidem indicat frigiditatem: aliquando vero calorem: determinemus illud ita. Siquidem precesserit liuidū: deinde sic factū est nigrū: frigidā habet significationē. Si ꝝo viride precesserit: secutum autem est nigrum: manifestuz est quoniā a calore factum.

¶Hic docet quandam cautelam.

QUoniam autem albus color bone hypostasis creditur esse signum: nosse oportet quoniam calor multotiens deludit artificem quasi alba hypostasis bona sit: cum non sit: sed crudus humor albus in sedimine apparet: et post album decipit artificem quasi alba hypostasis bona sit. Sed hoc quidem odore discernitur: fetidum enim est. Sed et lūbis vlceratis et vesica: aut epate: aut aliqua particula pervnaseuacuatis: pus emittit: quēadmodū dicit ꝛhyp-

pocrates. Si sanguinē migit ḥs: aut pꝰ: lūbox: aut rbenū: aut vesice vlcerationē significat. Et rursuꝫ. Quib uscūq; invrinali virga pustule nascunt: his sanie facta rerupta solutio fit.

¶ De sedimine crudi humoris.

Manifestū qm sanies p eandem viā euacuata est: crudꝰ ho hūox ex inequali substātia determinat sediminis. nō em est 2tinuū ipm sedimē crudi humoris: sed velut dissolutū in minima velut harenia. Hec quidē dicta sunt: vt nō decipiat medicꝰ colore: sed discernat hypostasim ra sanicra crudo humore. Si em sanguinē pus mingat rsquamas: rodox grauis est: aut lūbox: aut rbenū: aut vesice vlcerationem significat. Hec ḥdē dicimꝰ vt nō decipiat artifex. Sed rbare nosa invrinis sedimina rdiuturna: vesicā aut lūbos lithiasim habere significant. Et aliter. Si sanguinē mingat: lumboꝫ rvesice significat vlcerationē. Hoc quidē dicimꝰ vt nō decipiat artifex inspectione sediminis factira sanicra crudo humore. Et quattuor quidem differentias sediumnis exposuimꝰ: rcolorē. rlocum. r substantiā. r tempꝰ. Et reliquum est vt hoc secundum quatuor partes demonstremus in descriptione sic.

Alba hypostasis continua equalis.
Alba hypostasis continua inequalis.
Alba hypostasis non continua equalis.
Alba hypostasis non continua inequalis.

Hec sunt quattuor differētie descriptiōis sediminis. Qm autē sedimē dicimꝰ tres habere locos: rsignificata eox dirimꝰ: r in descriptiōe eiꝰ quēadmodū rapparēs ratio manifestat. Aut em inferiorem locum habet rhypostasis nominat. Aut mediū rneorima dicitur. Aut superiorem rnephilis vocabit. Et causas omnium propter quas acceperunt locos rsignavel significata eorum diximus: et descriptionem eius q̄ inferiorē locum acceperit hypostasis. Differētias exposuimus ad eundem modum: r in media hypostasi que neorima vocatur faciamus eiusdem differentias. In descriptione dicamus ita.

¶ Articella.

Album neorima continuum equale.
Album neorima continuum inequale.
Album neorima non continuum inequale.
Album neorima non continuum equale.

Iste ergo neorimatis differētie sunt quas r in descriptiōe exposuimus. Procedens sermo docebit significata vniuscuiscq; differentie quid significent. Secundum vero tertiam differentiā sediminis superiorem locū tenentis quernubes nominat: rcui⁹ differētias in descriptione exponamus: r quid significent subsequenti ratione dicemus: rsignificata huiusmodi non pretermittemus. Est igitur r eius descriptio sic.

Alba nubes non continua equalis.
Alba nubes non continua inequalis.
Alba nubes continua equalis.
Alba nubes continua inequalis.

Et de cōplexionibus quidē differētiarū triū hypostaseon dixi mus nihil p̄termittentes: r in descriptione exposuimus.

¶ Diuersitas vrine a parte corporis.

Quoniā humanū corpus ex trib⁹ cōsistit: scz ex spiritibus: humoribus: r ex terreis. i. firmis partib⁹. Humida vero corp⁹ 2stituēria sunt humores r eorū supfluitates: quecūq; quidē ex putrefactis humorib⁹ p vrinas exeūt sufficiēter exposuimꝰ. Dicamꝰ igitur nūc que ex ipsis ptibus firmis corporis minguntꝰ vt pfectar nō minus habens de vrinis doctrina fiat. Et em ea⁹ partiū meliores quedā sunt liquefacte i olei substātiā: aut in aliquā aliā formā assimilant. Qm ergo pinguedo r caro molliora firmarū partium sunt r humidiora. Primū quidē resoluit pinguedinē r oim firmarum partium solubiliorē: deinde carnem. Pinguedine ergo liquefacta in olei substātiā trāsmutat calidum. Et quoniam eadez non simul resoluitur: sed habet quoddam principium resolutionis et ascensum et statum temporum: eius cognitionem dicamus.

Quid significat vrina oleaginosa: r ō differētijs oleaginaꝫ vrinaꝝ.

Principiū quidē oleaginaꝫ vrinaꝫ est cū olei colorē hītes: augmētū vero apparētes vt oleū. status vero est: q; sunt oleagine. ¶ Ergo olei colorē hītes principiū liquefactionis declarantes quasi aquose apparēt. Que vero apparēt vbi oleū tpis augmento facte mixtionē pfectiorē olei ad vrinā habēt. Oleagine vero facte que in statu sunt vrine tote oino: r in colore r in substātia velut oleū sunt. Urina in febre oleagina subnigra veniēs incēssionē ex spasmo rmortem significat. ¶ Quoniam aūt pinguedo vniuersalis est ꝑm plures diuiditur partes. Aut enim secundum lumbos r circunuolutur: r quasi operit. i. cooperit eos. Aut ꝑm omnes corporis partes circa lūbos pinguedine resoluta et per vrinas exēūte magis simul exitus fiet q̄ ea que in toto corpore est pinguedine: eo q̄ hec q̄dem prope vrianles meatus sit. Hec vero lōge ab his. Hipocra. vero discrete cōsiderās scripsit ita in aphorismis. Quibuscunq; pingue sedimē r multū: bis nefreticā significat. manifestū quoniā lumbox pinguedine resoluta. Et aliter. Urina in causon pinguē hypostasim habēs: mortē significat. Sine febre vero senibus hoc tale factuz perapligiā significat. i. solutionē ptis. ¶ Et de oleaginis q̄dē vrinis ex liquefactiōe pinguedinis factis sufficiāt que dicta sunt.

¶ Quid significant petaloides in vrina.

Quoniam igitur solide partes corporis habent in seipsis ex longitudine: et latitudine et profunditate. Quecunq; vero in latitudine dilacerantur vel in supficie raduntur: quasi quedam

petala in vrinis apparentia: vesice vitij talia sunt demonstratiua: denominationē autē habent ex his que sunt similia petalis: que ex detritis triticis sunt. Scom vero supradictū modū et ex lūbis determinant. Si essi fuerit febris et vrina petaloides substātiam habēs: totū patit corpus. Si vero nō sit febris vesice passio est. Hec p digestionē t indigestionē terminant. Si essi cū indigestione totius corpis malū est. Si vero fit digestio vesice malum est.

¶ Quid significant furfuree hypostases.

QUando vero febris occupat corpus ſm; pfunda vasorum hypostases furfuree fiūt t grossiores: de petaloidibus| sunt. Et tales igitur vrine predictis hypostasibus ſm eundū modū significatiue sunt et vesice passionē esse t totius corporis. Si essi adsit febris: totius corporis malū. Si vero nō: vesice. Et si quid indigestuz sit: totius. Si vero digestū: vesice: sicut hypocra. dicit. Quibuscūq; in pingui vrina furfurea cōuenunt: his vesica scabit.

¶ Quid significent crinoides.

SI nō occupet febris ſm tres dimēsiones corpis. ſ. lōgitudinē latitudinē t pfunditatē: hmōi furfureis grossioris fiūt t vocā tur crinoides. Scias aūt tale boc fieri si aliqs subleuās molā triti cum molentē in grossiores ptes tritici opat tales grossiores partes tritici crinoides noiant. ex his igit t q in vrina apparēt denomiationē acceperūt. ¶ Sūt aūt hmōi crinoides vrine: aut ppter liquefactionē solidoꝝ vehementē: aut ppter exustionē sanguinis. Sed siquidē albe fuerit: solidoꝝ est passio. Si nō rubee sanguinis: quē admodū dicit hyppocrates. In febribus acutis vrina colerica crinoides t albā hypostasim habens malū. Et aliter. In febribus diuturnis vrina crinoidē hypostasim hīs aliis salutarib⁹ existētibus discessuz significat. Urina in febribus eneoruma crinoidem habēs diuturnā significat egritudinē. ¶ Et de grossioribus quidem hypostasibus que in vrinis sunt t apparent sufficiāt premissa.

¶ Quid significent fetide vrine t diuerse.

FEtida vero vrina differētias significat. Urina mali odoris t mordax: humoꝝ putredinē significat. Et rursum. In febribus vrina aquosa et alba t multa cuz albis eneorimatibus fetida peracopin sedat ideſt maniā. Et aliter. Urina ī acutis febrib⁹ pinguis nigra et fetida: vesica nihil mali habente mortem significat: significat vero putredinem: et mortificationē nature. ¶ Et de huiusmodi quidem vrinis sufficiant que dicta sunt.

¶ De sediminibus t coloribus t substātijs simul coniunctis.

QUoniam autem prius et substantie tenuis t pinguis cū coloribus cōpositiones fecimus: nunc cōiugam⁹ effusionē t sedimen cū cōpetentib⁹ coloribus: t quod significat horū singulum apponamus. Et quoniam sedimen ſm substantiā est pingue manifestū aūt qſi a digestione tale factū est: aut ex abundātia pinguiuz

et crudoꝝ humoꝝ. Ceterum sedimen hoc cum tenui substantia cōuenire nō pōt. Jungam⁹ igit ipsam effusionē pinguē cū hypostasi t cū colore rubeo t subrubeo. Jn cōpositionibus essi his indigestionem significantes colores conuenire non possunt. Incipiamus ergo cōpositionē facere cum subrubeo colore: quoniaz hoc ab aquoso sanguine fit: bicvero ex perfecto. Oportet autem cognoscere qſi quidam colores coniuncti in substantijs effusionis: ipsi etiam in hypostasibus non tamen perfecti quidam in substantijs fiunt: sed in hypostasibus imperfecti.

¶ Quid sigat sedimen pingue subrubeū cū pingui substātia vrine.

HEc compositio cōstat quēadmodū superi⁹ dictū est: t significat lōgitudinē egritudinis velut si sit vrina subrubea t hypostasis subrubeat cōtinua t equalis: sedimen pingue t rubeum cum pingui substantia vrine.

¶ De sedimine pingui nigro cum pingui substātia vrine t nigra.

ET ea ꝙstat ꝙpositio: t significat multitudinē sanguinis: t ex substantia t ex sedimine.

¶ De sedimine nigroꝝ pingui cum substantia pingui.

ET hec cōpositio constat t monstrat adustionem: t ſm substantiam t sedimen. Similiter autem t cū coloribus contingentibus cōiungi substantiet sedimini eadem significata declarant superfluitatis t indigentie excepta mediocritate et troſiqꝝ substantie et sediminis cū secundum naturam coloribus scilicet cuz russo t subrusso: etenim hec significant perfectam digestionem: et in substantia: t in sedimine: et in colore. ¶ Et de vrinarum quidem disciplina et secundum genera et species et differentias conuenienter exposuim⁹.

¶ Explectus est liber vrinarum Theophili.

¶ Liber hyppocratis de lege q introductorius dicit traductus per Arnaldum de villa noua de greco in latinum.

MEdicina artiū pclarissima t excellētissima ppter indisciplinā vtētiūt idicātiū talis vana in defectu est vtiqꝝ magis oibus artibus: hoc aūt peccatū maxime mihi videt habere causam hanc: qt cōtra meritū medicine solius in ciuitatib⁹ nullū determinatum est preter ingloriationē. hoc aūt nō vulnerat compositos ex ea. simillimi essi ei sunt introductis in tragedia: et essi illi figurā rindumētū faciēt speciē hyppocrite habēt nō sunt aūt hypocrite. sic aūt t medici noie q̄dē multi: ope aūt valde pauci. cō gruit essi t qs oz medicinalē sciētiā vere doceri horū principē esse nature disciplinedocti ne loci altitudinis laboris t tpis. Primum q̄dem o pus est natura: supposita habeat hanc: hac essi cōtra operāte vana sunt omnia. natu-

ra ꝺo introducta ars doctrinalis sit: quã cũ sapiẽtia facere opꝫ disciplinatũ factũ in hoc loco q̃ aptꝰ natꝰ fuerit ad disciplinã: amplꝰ aũt inducere laborẽ in tẽpore multo curãdo q̃tẽꝰ disciplina est q̃le nutrimẽtũ qꝺ est ex cõueniẽti aere factũ vegetabilꝫ: labor aũt cultura. tẽpꝰ aũt corroborauit oiarfecit nutriri pfecte. Hec aũt q̃bꝰ indigẽt medicine artẽ additi cẽtes vere ipi ꝰ noticiã accipiẽtes ita p ciuitates eũtes: nõ ꝺo sz ope medicos reputari faciũt: ignorãtia autẽ est malꝰ thesaurꝰ et mala repositio habẽtibꝰ ipam somnium et visio bilaritatis et gaudij epps: timiditatis et audacie nutritio: timiditas infirmitatẽ significat: audacia ꝺo inartificialitatẽ: duoꝝ enim hoc q̃dẽ scire facit: alterꝫ ꝺo nescire: opimo aũt ignorare sacre autẽ res existẽtes sacris hominibus ostenduntur: prauis autez nequaq̃ pruꝺ̃ perficiatur secretis scientia.

Incipit iusiurandum Hyppocratis.

Esto: Apollinẽ et Esculapiũ Higieñ et Panacẽ Esculapij filias et deos et deas oẽs: me ipsum in me eritꝫ ipsum ingenũ meũ valebit: hec oia obseruatuꝝ. q̃ hoc iureiurando atq; his tabulis cõtinent. Tributurũ me preceptori meo a q̃ hãc artẽ sum edoctꝰ nõ minꝰ q̃ parẽti a q̃ sum genitꝰ. Uitã cũ eo cõmunicaturꝰ. Res oẽs q̃s illi necessarias esse intelligã pueris meis submministraturꝰ. Progenie eiꝰ fratrũ loco habiturũ. Hãc artẽ sine mercede sine pactionibꝰ edoctuꝝ. Precepta oia libẽ et fideliter traditurꝰ meis et preceptoribꝰ meis liberis ceterisq; discipulis q̃ se legibꝰ medicine astrinxerit atq; iurati fuerint: alij vterea nemini. In curãdis egrotis pueris: et p ingenio meo necessarijs rebꝰ vsuꝝ. Nemini egritudinẽ dilatuꝝ. Nichil p iniuriã factuꝝ. Roga tũ mortale venenũ nemini datuꝝ: neq; id cuiq; cõsultuꝝ. Neq; pgnãti mulieri ad iterficiẽdũ cõceptũ fetũ potionẽ porrectuꝝ. Uitã meaz atq; artẽ meã purã atq; integrã seruatuꝝ. Laboranti lapillo haud quaq; excisurũ: sz expertis eiꝰ artis hoc negociũ pmissuꝝ. Quãcũq; domũ ingressꝰ fuero dũtaxat liberãdis egrotis operã datuꝝ. Oẽm iniuriã: oẽz corruptelã: oẽ genꝰ turpitudinis: res et venereas spõte mea euitatuꝝ. Siue mulierũ corpa curauero siue virilia: siue hominis liberi: siue serui: q̃ inter curãdũ vel videro vel audiero vel et extra curã invita hominũ cognouero: q̃ reticẽda esse intelligã: nemini aperiatuꝝ: sz intemeratã taciturnitatẽ seruatuꝝ. Presens igit iusiurãdũ integre atq; incorrupte seruãti mihi oia et ã invita q̃ in arte mea p spera felicia q̃ succedãt et gloria eternũ parata sit. Trãsgredienti ꝺo aut q̃ peiuro ꝓria oia euenĩãt. Iurisiurãdi dñi Hyppocratis finis.

Incipit primus liber pronosticorum.

Medicis qui medicine artis studio seu gloriã: seu delectabilẽ amicoꝝ copiã cõsequi desiderat: adeo prudẽtum regulis rationem suam muniat. 2.

Qui in singulis valitudinibꝰ preterita pscia et futura cognoscat. Et egro reuelet q̃ de ipso eger minime psenserat. Si efficiatꝫ se p cognoscat: totũ se illi certiꝰ ꝛmittet. 3.

Hinisq; medicine laudabilis existit: cũ actor futura in singulis perpendit q̃uis oẽs minime curare possit. 4.

Quod si posset: iam non futuri preuisor: sed diuinis ppbetis diceretur nobilior. 5.

Uerũ qrvir acumie egritudinis hũc repẽte mori subito ꝛtigit aliũ ꝺo medicine appaꝰ euenit: et vix diecula vite adiecit. 6.

Interest artificis vt vires egri atq; egritudinis bene ꝓpẽdat. 7.

Est etiã quoddã celeste in quo opꝫ ipm medicũ ꝓuidere: cuiꝰ si tãta sit prudẽtia: mirabilis est mimiunq; stupẽda. Nõne illius est vt futuꝝ periculũ vel oino phibeat: vel cõpetẽti adminiculo tolerabilꝰ fiat. Et si morituro finẽ: alij vero salutẽ pnunciet: nõ quid acusationem in altero meretur? 8.

Opꝫ ergo te circa acutas egritudies sollicitũ fieri. Prio etiã si facie egri pernotabis. Utrũ sit similis sano. Et etiã si sibi sano similis sit: q̃ optimũ est. Si vero contrarium: pessimũ est. 9.

Et si nares acute. 10.

Oculi concaui: tẽpora plana: aures frigide et contracte: et pulpe earũ inuerse: frons arida et tensa: et totus faciei color viridis seu nigerus aut pallidꝰ aut plumbeus. 11.

Ue si sic fuerint in pncipio egritudinis: opꝫ inqri an vigilie precesserint: aut vẽtris solutiões: aut ieiunij labores priꝰ affuerit. Et si aliq̃d horꝝ cognoueris pcessisse: minꝰ periculosuꝫ vereberis. Qõ si die ac nocte pcedẽtibꝰ q̃q; horꝝ substinuerit: nõ mltũ periculosuꝫ spabis. Si ꝺo nihil horꝝ cognoueris: mort] signũ spera

Et si hmõi egritudo triduana fuerit qui precesserunt labores nõ minus perscrutaueris: tota que sunt inquirenda circa corpus: perquirere debes et iaz circa oculos. 12. 13.

Et si lumen effugerint nolentesq; lachrymas effuderit: atq; foras tanq̃ in suffocato pminuerint: aut alter altero minor appuerit: et alba corpi sanguinea ꝛmutata fuerit: et tãq̃ vene nigriores vel pallor] int?i se fuerint: et lippitudinẽ habeãt: et istabiles aut tremuli fuerit: aut extra nimis extiterit: aut intꝰ multũ delituerit: et tota facies horribil] appuerit: oia pericula sar mortalia iudicabis. 14.

Opꝫ etiã te videre q̃d de oculis in somno videat: si ei sola alba videãt subclusis palpebris: nec solutio: aut p se: aut p catarti cũ pcesserit: neq; ex ꝛsuetudie hoc euenerit: mort] signa timebis. 15

Et si palpebre inuerse fuerint aut liuide: siue labia sicca fuerint liuida: aut nares distorte: bis signis siue solis: siue cum predictis: mortē proximā indicabis. 16.

Bonum est egrum inuenire iacentem in latere dextro aut sinistro: et manus et pedes et ceruicē nō vt in spasmo distēsa: et totus corpus in sua positiōe flexibile: et minime rigidū: q̄ habitudo sanis est familiaris et amica: et iacere in modū sani est melius. 17.

Mala non est signum laudabile egrum supino corpore iacere brachijs rigidis et pedibus. 18.

Et si repente se a capite lecti ad pedes iactauerit: malum esse non dubitabis. 19.

Et si pedes nudos et tepidos sueneris: et inordinate cū labore ceruicē atq; pedes iactauerit: est pessimū angustie signū. 20.

Et si eger iacuerit deiecta ceruice et aperto ore. 21.

Et reiecta ceruice: pedibusq; tortis. 22.

Et si superuentrē preter solitū iacuerit malū est et aliena tionē significat siue dolorem ventris. 23.

Et si iaugmēto egritudinis repēte surgēs steterit: malū in oi acuta egritudine et pessimū est in peripleumonia. 24.

Rēdere dētib⁹ in febrib⁹ preter solitū: neq; a pueritia mortēue manià significat. Q̄ō si frēdat cū isania mors seq̄tur cita. 25.

Si in egro corpe fuerit ātrax: aut carbūculus: siue pcesserit: siue egritudini superuenerit: opus est attendere. Quod si exicatus fuerit et colorem viridem vel citrinum vel liuidū pertulerit: mortem dicit proximam. 26.

Manuū mobilitatis signa sic pernotabis in febre acuta: in peripleumonia: et in freneſi nō vera: et in capitis dolore: si man⁹ ad faciē tulerit tanq; quidlz positur⁹: vel quasi collectur⁹ aliquid hac illac quesierit: vel de vestib⁹ quasi pilos euulserit: vel quasi festucas de pariete decerpserit: pessimū est et mortale. 27.

Spiritus si frequēs sit significat dolorem et successionē in his q̄ sunt super dyafragma. Quod si magn⁹ et cum intermissione significat alleuiationem.

Et si idem per os et nares frigidus exierit mortale. 28.

Spiritus vero bonus cognoscit ordine suo proprio: et hz euidentem salutis ostensionē in acuta egritudine: q̄ cuz febre est cuius termin⁹ est in quadraginta diebus. 29.

Sudor bon⁹ laudabilis eristit in oi acuta egritudie: q̄ i die crisica fit egrū liberat. Est aūt bon⁹ q̄ fit i toto corpe: reger ex eo suauior et fortior efficit. Quō nō nihil hor fecerit: his ē lutilis. Frigid⁹ aūt mal⁹: peior si i ceruice et in capite solo: q̄ q̄dē i acuta febre significat mortē. Cū lenta nō prolixitatē significat egritudinis. 30.

Hyppocūdrijs si sine dolore fuerint: si mollia: si bñ posita: bic et inde bonū sit erit. Si nō feruētia: aut dolētia vel quo

dā spasmo distēta: aut inter se dissimilia in his cōsiderādū est. 31.

Si enim in aliqua parte earum pulsus fuerit: angustiā vel alie nationē significat. 32.

Oculi tñ sunt i hac egritudine intuēdi: q̄ si velociter mobiles apparuerint: maniam significant. 33.

Acuta existente passione collectio si affuerit in hyppocūdrijs cū tumore et dolore malū est: cū ambas cōplectit. Si nō in altera earū que in sinistra est: melior est. 34.

Que collectio si in principio subitā mortē nō intulerit. 35.

Et si vsq; in diē vigesimū pmā serit: neq; febris deciderit: neq; dolor defecerit: in pus conuertetur. 36.

Solet huic acute egritudini infra septē dies sanguinis fluxus ex naribus vtiliter superuenire. Perquirendū est aūt an dolor adsit frōti: et scotomia: q̄ si affuerint: sanguis fluxū ex narib⁹ nūciabis. 37

In his tñ quibus etas. 35. annorum est. 38.

Apostemate nō molli exīte sine dolore et sub tactu mutabili: contingit egritudinē terminari: in predictis tamē sepius. 39.

Q̄ō si vsq; in diē. 40. sic manserit febre nō deficiēte: in pus cōuertet: et oē apa circa ventrē ad hunc modū dijudicabitur. 40.

Apostema nō solidū cū dolore bonrēdū est: et cito mortiferum. Q̄ō aūt molle sine dolore et sub tactu curstile: tardius. 41.

Apostema nō circa ventrē minus colligit humorē q̄s q̄ō in hyppocundrijs. Minime omniū q̄ō sub vmbilico est. 42.

Elegantius oibus signis signū est sanguinis effusio ex his apostematibus que insunt in prenotatis locis. 43.

Omne apa diuturnū in predictis locis in pus vertetur. 44.

Oportet ergo te ē attentū in his q̄ cū putruerūt fm hmōi discipli nam. Quod eminet roino extra est: et intus minus est et pacutū: laudabile. Quod nō spacioſum et minime acutū: pessimū. 45

Horū aūt q̄ intus crepuerūt: si qua quidē exterius apparent: pessimū. Quorū nō nihil signi est extra: meliora. 46.

Putredo ea laudat: q̄ alba est et qualiter p totū: neq; in superficie inequalis: neq; mali odoris. Que nō cōtraria pessima.

Explicit liber Primus pronosticorum.

Incipit Secundus liber pronosticorum.

Omnis hydrops in acuta egritudine malū. Infestatur essi febre et grauedine mēbrorum et dolore. Cōsurgit aūt ex lūbis et hyljs repate. 2.

Consurgens ex lūbis et hyljs significat ex pedū inflatione: et diuturna vētris effusione: nō tñ cū defectu doloris: seu ventris tumoris. 3.

Cuius vero origo ē ab epate fit cū tussicula: nec pficiūt q̄cq; et tumēt pedes: nec egerūt nisi modicū et cū āgustia: et circa vētrē

fiunt apata: nō cōtinue extra manātia ſz qñq; velut fugiētia. 4.

Et ſi caput ꝛ plāte pedū ꝛvole manuū frigide fuerint: vēter vo et latera ꝛmādibule caluerint: malum eſt. 5.

Bonū ē aūt egrū ex toto calere ꝛmollē ꝛſuauē cōuenienter eſſe. 6.

Bonū eſt modeſte ſe habere ꝛnō laboroſe: ꝛnon repente eundem latera cōmutare: ꝛſi ſibi leuis videatur. 7.

Grauis vo ſi fuerit manus q̄q; ꝛcura pōderoſa: bonrēdū. 8.

Quod ſi liuor admixtus viridi ynguibus digitiſq; affuerit: mortē aduentare non dubitabis. 9

Et ſi color hic yngues nō ifecerit ꝛz cetera mēbra corripuerit: ſpei loc⁹ nō deerit. Proderit vo cūcta ſigna ppēdere. Oō ſi egrū ſuffi cientem videris: ꝛvna boni ſignificatio affuerit: termin⁹ tibi pro mittet cuz quolibet exteriori apoſtemate ꝛfutura ſalute: ſz caloris in predictis locis pericula non deerunt. 10.

Si teſtes ꝛvirga p̄ter ſolitū diminui cōtrabiq; apparuerit: aut minui: doloris aut mortis aduentuz pnūciabis. 11.

Sōnus vt moris eſt cōueniens ꝛ naturalis vt noctē non effugiat ꝛ diē nō impediat: laudabilis. Cōtrarius vo improbandus minus tamen ſi a mane vſq; ad tertiam tenuerit. 12.

Peſſimum eſt autem non dormire: aut eſſi magnitudinē dolo ris ſignificat: aut alienationem. 13.

Stercoris egeſtio ſi neq; liuida olno: ſz iuncta ꝛ bora ſolita: ſignū ē ea q̄ ſunt ſub dyafragmate eē ſalubria. 14.

Si liquida: bona eſt ſi ſine ſonitu vētoſo fuerit: nec inordinate manauerit. Si enim frequēter manat: egrū maximo labore ac vigiliſq; afficit: ꝛin defectum adducit. 15.

Utile ē ſterc⁹ ſz q̄titatē ciboꝝ aſſumptoꝛe uenire: ꝛbis vel ter i die In nocte vo ſemel ꝛiā luce prima: aut ſolito more contingere. 16.

Utile ē ēt appropiquāte iā termino egritudis idē ſterc⁹ dēſari. 17

Et coloꝛe ſubcitrino fieri: nec inſolidū denſari. 18

Bonū eſt etiā ſi lumbricos admixtos habuerit. 19.

In omni acuta egritudine ventrē nō plenū ſz vt vacuū tractari: ꝛnō tenuē ſed carnoſum inueniri: bonum. 20.

Quoſum vero ſtercus ꝛliquidū ſiue album: aut nimis citrinū: aut ſpumoſum: malum eſt. 21.

Item modicū ſtercus ꝛviſcoſum ꝛleue ſiue album ſeu citrinuz aut ſpumoſum: malum. 22.

Peſſimū aūt ꝛmortale ē viſcoſum nigrū fetidū ꝛviride. 23.

Uriū vo pductionē ſignificat egritudinis: neq; minus ſignū eſt mortis q̄ qō loturam inteſtinoꝝ pfert: aut coloꝛeꝝ potro rū ſiue nigrū. Cōtingit ēt coloꝛes iſtos ſimul euenire. 24.

Ventoſitas ſine ſonitu laudabilioꝛ eſt. Queo cū ſono melioꝛ q̄ illa que intus clauditur; ſignificat tū amentē aut doloꝛe la borantem: niſi ſit voluntarie. 25.

Oloꝛ ſub hypocūdriis hāc ppꝛietatē hz: ſi recēs ſine calore fuerit: ſi rugitus ſuperuenerit cū egeſtione vel vrina eruperit: ſoluitur: alioquin ad inferioꝛa trā ſmittitur. 26.

Urina laudabilis eſt q̄ hypoſtaſim albā ſubſidentē ꝛ equalē et continuam atq; leuem habebit. Et ſi permanēs vſq; in criſim erit. eſt enim fidelis nuncia ſalutis: ꝛſignificat breuitatē egritudinis. Quod ſi modo cum hypoſtaſi predicta: modo vero ſine ea fuerit: diuturnitatem ſignificat egritudinis: neq; omnino fidelis eſt. 27.

Urina rubea nimis cū ſua ſimili hypoſtaſi: egritudinē magis ſuperioꝛibus diuturnam dicit: eſt tñ nūcia certa ꝛ fidelis ſperande ſalutis. 28.

Sed ſi eadem hypoſtaſis furfurea fuerit: mala eſt. Peſſima vo ſi ſpumoſa. Alba autē ꝛ liquida ꝛ leuis mala. Peioꝛ tñ que dicta eſt furfurea. 29.

Nebula pendēs in vrina ſi alba bona eſt: nigra vero mala. 30.

Cū fuerit vrina ci trina clara indigeſta: egritudinē ſignificat. 31.

Timēdus ergo eſt infirmi defectus. 32.

Urina mortis ſignificatiua fidelis ꝛcerta ē aquoſa: aut fetēs: aut nigra: aut lutoſa. 33.

In vtroq; ſexu nigra peſſima ē: ꝛin pueris vo aquoſa malum. 34.

Urina cruda clara ꝛdiuturna cū aliis ſignis bonis: certum ē apoſtema futurū ſub dyafragmate. 35.

Caſſicies vt aranee tela ſupernatans in vrina vituperanda eſt: ſignificat eſſi liquari egrum. 36.

Bationis vero eſt ꝛordinem in nebula non negligere vtruz ſupremum aut medium teneat locum: ſimiliter ꝛcoloꝛez. Que etenim media eſt cum predicto coloꝛe laudabili laudabilis: ſuprema vero ꝛnigra vituperabilis. 37.

Cauendum eſt tamen ne veſicce vitio capiaris: vt qō ab ea eſt alienum diſiudices. 38.

Laudabilis ē vomit⁹ cui flegma admixtū coloꝛib⁹ fuerit: neq; nimi⁹ viſcoſ⁹ q̄to vo a ſiplicitate remotioꝛ: tāto ſuſpectioꝛ. 39

Omitus ſi ſit ſicut ſuccus porri: aut viridis: aut plumbeus: aut niger: malus eſt. 40.

Si omnibus his infectus fuerit: eſt nuncius mortis: ꝛ infirm⁹ morti eſt contiguus. 41.

Qō ſi vomat hōyn⁹ oēs iſtos coloꝛes: tūc illō erit mortale valde. 42

Omnis odoꝛ malus in quocunq; vomitu malum eſt. 43.

Sputum in egritudine pulmonis ſeu coſte eſt vtile: ſi ſit veloꝛ: ſi facile ſine laboꝛe. 44.

Si ſubꝛubeum ꝛ ſano ſputo admixtum. 45.

Si vo tardū in doloꝛis principio: ꝛrubeū: aut citrinū: neq; ſano ſputo admixtum; ꝛcum laborioſa tuſſi; maluz nūciat. 49

Et rubeū oino molestū ⁊albū ⁊visco suz globo suz inutile est. 47.
Viride spumosum: malum. 48.
Si nigrū est: mortale est. 49.
Si in pulmōe coberēs sonuerit: nec ḡcḡ inde exierit malū ē. Sternutatio cū reumate in oi egritudine pulmonis ⁊coste maluz est: si ue essi illa sternutatio p̄cedat: siue coequa sit egritudini malū ē. 50
Sternutatio ꝺo sine reumate in oi acuta egritudine bonū est. 51.
Sputū subsanguineū clarū in pulmonis ualitudine in principio nullo colore turbatū: salutē significat. Sz si vsqḡ in diē septimū aut amplius idem sputum manserit suspectum est. 52.
Omne sputū pseuerāte dolore malum est. Sputū nigrū pessimum est. Et oē sputū cū doloris diminutione bonum. 53.
Ois dolor predictoꝝ locoꝝ si supueniēte sputo: vel solutiōe vētris vel flobothomia adhibito: vel quolibet cōpetēti medicamine non fuerit diminutus: pus ibi futurū denunciat. 54.
Putredo colerica sputo admixta: ⁊sine sputo malū est. 56.
Si tamē a die septimo contigerit. 56.
Mortē nāḡ in quartodecimo nūciabis: nisi signū quodlibet aliud sperāde salutis adesse cōsideraueris. 57.
Quod si hmōi est robur ⁊cōstantia egri ⁊bonus spiritus ⁊facilis proiectio putredinis cum tussi: ⁊qualitas totius corporis in habitudine caloris ⁊multitudinis: nec sitierit: ⁊si vrina et stercus: ⁊sudor: ⁊somnus bene se habuerint: q̄ si bene se sunt habentia vitā sunt pollicētia: ex quib⁹ si plura defuerint: post diē. 14. mortē futurā pnūciabis. Et cōtrariū quidē quod est mortis signū huiusmodi est. s. debilitas egri: spiritus anxius magn⁹ ⁊dēsus: dolor pmanēs: pectio cū laboriosa tussi: sitis perseuerās: corporis circa calorē inequalitas: vētris: laterū calor magnus sz ⁊frōtis ⁊manuū ⁊pedū rigor: ⁊vrina ⁊stercus ⁊sudor ⁊ somnus vt diximus sunt minātia mortē. hec si predicte proiectioni colerice putredinis superuenerint: mortē futurā ante diē. 14. nondubitabis: vel in. 9. vel in. 11. Ex hac ergo consideratione sputum dices esse mortale. Et si vitalia mortisq̄ signa cognoueris: pronosticorum rectitudine moffense progredieris. 58.
Et illa signa sunt laudabilia scilicet: robur: ⁊ consistentia egri: et bonus spiritus. 59.
Apata q̄dā in. 20. q̄dā in. 40. q̄dā in. 60. ruptura differūt. 60.
Oportet ergo medicū diē principij nō ignorare ⁊ in qua hora corpus primū habuerit calere: aut rigere: aut p infirmum cognoscere qñ incepit in eodē loco dolere: ⁊ p̄ßuctiones sentire. hec essi sunt prima collectionū indicia. Ex quo erunt tibi dies cōputādi: vnde eruptionem expectabis in predicta tempora. 61.
Et si hec collectio i vno latere ꝓtigerit aut ambobus euenerit vtil⁹ pcunctaberis. Et si i altero magis caluerit: debunciacere sup alterz videbis. Et si pondus in altero sentiat: iterrogabis. Et ex hoc apostema in altero latere ⁊ non ambob⁹ esse dijudicabis. 62.

Et si signis hmōi que sunt putribilia coniecturabis; febris essi in deficiēs erit: sed in die modica: in nocte vero magis accensa: ⁊ sudor multꝰ: ⁊ in tussiēdo falsa quies: ⁊ oculoꝝ reductio: at qꝫ i eoꝝ ḡulis ruboꝝ: ⁊ vnguiū cōstrictio: ⁊ digitoꝝ calefactio. Amplius tamē in eoūdem digitorum summitatibus: ⁊in pedibus fiūt ⁊ recedūt minuta apostemata: fastidiū patiunt: ⁊ p corꝰ eoꝝ vesice nascunt: ⁊ nō morant. Illi empici fiūt in q̄bus hec signa sunt. 63.
Qui vero velocius empici fiūt: vtrumq̄ ex eis q̄ dicta sunt ad q̄d ꝓtigerit; ꝓsiderabis an spūs sit frequēs ⁊ sputū cum tussi indeficiente: ⁊ vtrum cum exercuerit ceperit dolor fiat amplius: ⁊ in talibus rupturam ante. 20. diem expectabis. 64.
Et quos febris in die rupture dimiserit: eos euasuros enūciabis: tūc ipsi cibū appetūt: ⁊ non sitiunt: ⁊ modicū atq̄ cōmunctū est quod egerunt: pus quod ejiciūt albū est ⁊ leue. ⁊ per totū equale ⁊ sine labore: ⁊ cum modica tussi ⁊ in breui sanantur. Ꝓpe hos sunt qui proxima signa bis signis habuere eoꝝ. Quos aūt febris in apostematis ruptura nō deserit: ⁊ quasi furtiua postmodum inuaserit: ⁊ afficiuntur sliti ⁊ fastidio cibi: ⁊ egerunt molle: ⁊ post qō iactāt liuct ⁊ viret flegmati admixtū atq̄ spumosum bis signis ptracta tis: perituros non dubitabis. 65.
Qui vero quedā boꝝ ⁊ non oia habuerint: eorū quidē bi moriunt: bi etiā in vita manebūt: vtriq̄ tamē difficilem exituz ꝓsequūtur: bi tamen tuo prouidēti iudicio discernūtur. 66.
Quib⁹ piplemonicis supra aurē vl infra: apostema ꝓtigit: putredinē fecerit: ⁊ cū crepuerit: fistulā parit ⁊ sic euadit. 67.
Interest aūt tua diligenter ꝑm hec prece epta perpendere quādo febris pmanet: neq̄ dolor minuit: ⁊ sputū est incōueniēs: regestio nō est colerica: neq̄ liquida: vrina modica cū hypostasi plurima: ⁊ alia cuncta signa: boni sunt nuncia: tunc sub aurey dixim⁹ apostema futurū expectabis. 68.
Epius innascitur apostema hoc bis quibus dolor aut calor est sub hypocōdrijs. Quib⁹ vero periplemonicis hypocundria neq̄ dolent: neq̄ calēt: ⁊ spirit⁹ est densus sine causa manifesta bis apostema super aurē nascitur. 69.
Apostema vel vesica in pede natū periplemonicis salutem promittit: meli⁹ tamen si in principio sputi proiectio ex rubeo in albū mutaf quia bis signis certa salus pmittitur. Sed quod reꝑcitur nō est vt opz neq̄ in vrina est hypostasis: timēdū est ei membro cui superuenit apostema periculum. 70.
Quod si idem apostema euanuerit: atq̄ sputū putredinis nō euenerit: neq̄ febris defecerit: malū est: ⁊ egro amētiā mortis preuiā expectabis. 71.

PAres ex his qui grandeui sunt: periplemonica depereũt collectione. Alij vero alijs collectiombus magis. 72.

CVtis febribus existẽtibus: si dolor a lumbis ꝛ femore ad ypa fragma ascenderit: mortale est. Alijs tamen signis preuiis: ex quorum pluralitate siue paucitate diiudicabis. 73.

VEsica dolens atq; frigida febribus non deficientibus malũ pronũciat: magis tamẽ cum ventris strictura. 74.

Sed si peruenerit vrina sicut pus cum hypostasi: dolor soluit. 75.

SI vero vrina nõ sic fuerit: ꝛ vesica nõ mollescit: neq; febris desciderit: mors in prima periodo aderit. 76.

HEc autem morbi species amplius pueris a septimo anno vsq; in decimũ quintum euenire consueuit.

Explicit Secundus pronosticorum.

INcipit Tertius liber pronosticorum.

AFebribus idem termin⁹ quibusdã ad vitam: quibusdam ad mortem. 2.

ILla dies idẽ in quibus ex hominibus saluatur qui saluatur: ꝛ periit qui periit. 3.

In quibus febribus si cũcta signa bene processerit: ꝛ spes mali in quodã nõ deserit: in die quarta aut pr⁹ terminũ vite iudicabis. Sed in quib⁹ cũcta signa male peruenerit: neq; boni spes vlla affuerit: i quarta die vel ante mortẽ obibit. 4.

PRima period⁹ hoc numero cõtinet: scõa in septio: tertia in vndecio: quarta in quartodecio: quinta in vndeseptio: sexta in vigesimo. Qui numer⁹ p quaternariũ augumẽtãdo in acuta egritudine vsq; in vigesimũ diẽ decurrit: neq; est putari in cõpleto nũero diez: quẽadmodũ neq; anni: neq; menses: ad quoz formã tres septimanas in viginti diez spacio terminam⁹. 5.

Et periodus prima ex periodis eaz apud hoc peruenit. 6.

DEinde ꝑm hãc rationẽ augmenti euenit prima period⁹ in vigesimo die: scõa in quadragesimo: ꝛ tertia in sexagesimo. 7.

IN quib⁹ valitudinib⁹ determiatio est tarda: pnostica in illis in imtio sunt latentia: eaz essi principia ꝓfusa sunt: iccirco cauti⁹ inuigilãdũ est: ꝛ in singulis quaternis dieb⁹ studiosi⁹ intuendũ: Eqõ si feceris aut vir aut nunq; falleris. 8.

Et finis quartane huiusmodi est. 9.

QUe vero in breui finiuntur: facili⁹ cognoscũtur. Differẽtia essi illaz est euidẽtissima. Eua furis quidẽ spũs suauis: neq; doloꝛ aliqs nimi⁹: ꝛ nocturna quies naturalis: ꝛ reliqua signa cuncta boni ordinis: vt diximus. Mouituris vero spirit⁹ anxi⁹: ꝛ turbatus animi⁹: vigiliarũ instãtia: ꝛ ois significatio mali nuncia. 10.

COnsiderabis igitur augmẽti tempora vsq; in statũ: an sint vt supra disposuimus. 11.

SEcundũ hanc quoq; rationẽ in parientib⁹ cautus eris: ꝛ non parientibus similiter. 12.

SI doloꝛ in capite acutissim⁹ cũ febre fuerit: ꝛ signũ aliqõ mortis apparuerit: mors cito aderit. Et si signũ mali nõ affuerit: ꝛ doloꝛ vsq; iiij. xx. diẽ pmanserit: neq; febris abierit: sanguinẽ de narib⁹ expectabis: aut aliqõ apa in inferioꝛib⁹ partib⁹ corpis. Si doloꝛe adhuc restãte: sanguinẽ de narib⁹ expectabis: aut apa expectabis magis tñ doloꝛe frõtẽ ac tẽpora nõ relinquẽte. 13.

ET sanguinẽ sperabis pl⁹ in illis q̃ sunt min⁹. xv. annoꝝ: apa ño magis in his qui sunt amplioꝛis etatis. 14.

AVrium doloꝛ acut⁹ cũ acuta febre pmanẽte malũ est. Expectabis in eo alienationẽ mortẽ graue essi est ꝛ molestũ. Interest ergo tua bene omnia a principio egritudinis perscrutari ꝛ attende re signat 15.

IVuenes essi q̃ sunt in hac passiõe: in die septimo vel pri⁹ peunt. Senes ño tardi⁹ q; febres ꝛ alienatio min⁹ eis q̃ iuuenib⁹ cõtingũt: atq; aures eoꝝ erũpunt ꝛ pus emittũt. In senili tñ etate valitudo rcsurgit ꝛ interimit. Juuenes ño anteq; rũpat apostema peũt. Quod si crepuerit: ꝛ signum quodlibet apparuerit boni: aliquid boni sperabis. 16.

APostema i gutture cũ acuta febre malũ ẽ. Et si aliõ mali signũ ex iam dictis visum fuerit: mortale est. 17.

SQuinãtia pessima ꝛ cito mortifera ẽ q̃ gutture nõ apparet nec extat in ceruice cũ rubẽti tumoꝛe: doloꝛe tñ acutissimo existẽte ꝛ spiritu orthomie. 18.

HEc mali species in ꝑma die suffocat: aut scõa: aut tertia: aut q̃rta. Altera bui⁹ mali spẽs est cũ in gutture apa rubet: ꝛ ipa morti fera est: tñ pigrioꝛ est prima. 19.

TErtia vero in qua ceruix et guttur rubent prioribus diuturnioꝛ est: ꝛ nisi tumoꝛ ad interioꝛa redierit: spei locus omnino non resistit. 20.

ET si delituerit: nõ tñ ipa die cretica: neq; ꝓpter aliqõ apa rubẽtẽ tumoꝛe alio trãsduxerit: neq; putredinẽ patiẽs erpueri t: vel ad modicũ defecerit: ꝛ si doloꝛ requiẽ mẽtis: mortẽ ad iteratiõis laboꝛem promittit. 21.

BOnum est autem tumoꝛem ꝛ ruboꝛem foras ꝑmineri: qõ apostema si ad pulmonez intus lapsum fuerit: pus ibi efficit ꝛamẽtem reddit. 22.

TUam tumidã ꝛ rubẽtẽ incidere timẽdũ est: qꝛ vel sanies inde sequit. vel sanguinis fluꝝ nimi⁹. Laboraris igr ad aliã curã cõ fugere. Et si neq; sic poteris incisionẽ effugere: ꝛ ampli⁹ crescit ꝛ liuescit: ꝛ si qõ palato adheret subtiliatur: tũc inde: sed ꝑus totũ coꝛpus festinabis purgare: tempoꝛe fauente: ꝛ suffocationis timoꝛe minime reluctante. 23.

Quorū febris p modicū lētescit: nec signū finiēde egritudinis habuerint: nec febris defect⁹ in die cretica fuerit: iteratione egritudinis habebis. 24.

Quib⁹ febrib⁹ pmanet: neq; labore grauāt: neq; mltū molestā aturyue dolore: his apa futur⁹ ē i iūcturis iferior⁹ ptiū post die 20. Quib⁹ febres lōge: bis pustule aut i articulis dolores fiunt. 25.

Transactis .20. dieb⁹ post febrē opz vt expectet exitura cū ptrā sit egritudo vigesimum diem. 26.

Hoc aūt apa min⁹ euenit illis quoz etas est inferior a .35. anno. 27.

Quib⁹ ño etas est plior: fiet apa febribus manentibus. 28.

Hebrib⁹ño inordinate vagātib⁹ quartane sunt future: certi⁹ tamen circa autumnum. 29.

Et sicut illis ąs pdixim⁹ apa orit: sic q̄. 35. annū preterierunt quartanarij efficiuntur. 30.

Omne apa magis in hyeme q̄ in aliis tēporib⁹ euenit: ramplı⁹ moratur: t si sanatur non recipiocatur. 31.

Quib⁹ adsunt febres nō mortifere: a ttestant in capite dolores rpatiētes añ se putāt tāq; muscas volitare: vl'aliq̄ nigra. Et si dolor invitalib⁹ supuenerit: rubeā colerā vomituros sperabis. Et si rigor vel frig⁹ affuerit: t sub hypocōdriis frigidū sentit: certioz̄ t subitū vomitū sperabis: t si cibū assumunt reiciunt. 32.

Quib⁹ ille dolor a pmordio febris in capite est vt dolor q̄rta die aut q̄nta auget in septia euadūt. Quib⁹ ño die tertia dolor leceperit crescit vsq; i q̄ntā: septimā finit i nonā vl'yndecima. Si ño cōtingat in decimā vrina poti silis est: in q̄rtadecia die liberant. 33.

Ue ño dixim⁹ tertianarijs euenīūt eq̄liter viris t mulieribus. Juniorib⁹ ño euenīūt in febrib⁹ diuturnis rinveris tertianj. 34.

In febrib⁹ si ē dolor capitis neq; añ oculos q̄buslibet nigris apparētib⁹: sz veluti flāma lāpadib⁹ t sub hypocondria dextra vel sinistra sunt tensiōes t tumores t tetani sine dolore bis: sanguis fluxur⁹ est de naribus. 35.

Queris in acuta febre spasm⁹ cōtingit: maxie aūt sivētres cōsti pati sunt t vigilēt: expaueāt: plāgāt t colorē variēt: vt mō citri ni: mō rubei: mō liuidi: mō virides fiāt. Decreniūt pueris vsq; in septimū annū: maiorib⁹ ño bis: iuuenib⁹ spasm⁹ in febrib⁹ nō cōtingit nisi magnis existētib⁹ infirmitatib⁹ vt est frenesis. 36.

Interest q̄ tua vt mlto studio petites t eua furosue puerosue iuuenes discernas: nec i q̄libz egritudie te negligēt offeras. 37

Honestū q̄z illō est q̄ sanitatē huic vult pmittere: illi ño mortē vult pnūciare. Et in breuit in pliza egritudine oēs vt dixim⁹ significatiōes opz dignoscere t eq̄ rōne ppēdere atq; vires eaz cōferre: cautius tñ hec invinis t sputis facere. 38.

Et hec est nra doctrina in acutis passiōib⁹ t in epidimicis egritudinib⁹. i. lōgis vt in cācroz similib⁹ piculis: ne torpeas t pa

presentesq; morbos attendas. 39

Scito oēs valitudines posse euenire oīb⁹ tēporibus quasdā tn q̄busdā magis est euenire q̄rū signa mala sunt malas esse. q̄rū vero bona sunt e contra se habere. 40.

Adhuc significatiōes quas diximus in ethiopia t hesperia t septētione experti sumus. 41.

Dec desperatio aliq̄te turbet: q: locupleti⁹ q̄ existimes tibi arridebit signoz series sivt monuimus nre rōni inuigiles. 42.

Neq; ad alias egritudines t alias hpeceptiōes ab hac preceptiōe vis diffundere q: q̄cūq; determinant nostro numero certo diez creti coz nro quoq; sint exposite ordine preceptorum.

Explicit liber tertius pronosticorum Hyppocratis.

Incipit liber primus aphorismorum dñi Hyppocratis scōm antiquā translationem.

Vita breuis. Ars ño longa. Tempus autē acutū. Experimētū fallax. Judiciū aūt difficile. Opz aūt nō solū seipsum pbere faciētē q̄ oportet: sz et egrotātes presentes et ea que extrinsecus sunt. 2.

In turbatiōib⁹ vētris t vomitib⁹ q̄ spōte fiūt: si. q̄dē qualia opz purgari purgent: t confert: t bene ferunt. Si vero non: cōtrarium. Siccitas inanitio siquidem qualem oportet fieri fiat: t cōfert tñ fert. Si ño nō: cōtrariū. Cōtēplari igit opz t tps et regiōē: etates: t egritudines: in quibus opz aut non. 3.

In exercitantibus ad summum bone habitudines sunt fallaces si in vltimo fuerint. Nō essi possunt manere in eodē: neq; quiescere Qui vero non quiescūt: nequaq̄ possu nt in meliusaddere: relinquitur ergo ad peius. Horum igitur causa bonam habitudinē soluere confert: tnō tarde: vt rursus principiū nutrimenti accipiat corpus. Neq; cōpressiones ad vltimū ducere: fallax enim est Sed qualis natura fuerit sustinentis ad hoc ducere. Similiter t inanitiones ad vltimum ducentes sunt fallaces. Et iterum resumptiones in vltimo existentes fallaces. 4.

Tenues t certe diete in diuturnis sp passiōib⁹ t in acutis egritudinib⁹ q̄b⁹ nō q̄uenīūt: difficiles. Ad vltimū tennitat⁹ q̄ adducunt diete difficiles. Et iterū resūptiōes in vltimo exīstes difficiles. 5.

In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: t iō magis leduntur. Oē essi peccatū quātūcūq; sit magnū fit magis in tenuib⁹ dietis q̄ grossioribus. Propter hoc t in sanis fallaces sunt valde certe t cōstitute diete: qm̄ peccātia difficilius ferunt. Propter hoc igitur tenues et certe diete fallaces sunt amplius parum solidioribus. 6.

Ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectionem sunt potentes. 7.

Ubi ño scõz acumẽ egritudo ptinuos⁊ vltimos labores bz vltia ⁊ tenuissima dieta necessariũ estyti. vbi aũt nõ:nõ sz quenit grossi reficere:vtsi subcõ descẽdere eqtũ egritudo mollior fueritvltis. 8.

Oñ in statu est egritudo:tũc tenuissima dieta necessariũ est yti. 9.

Contemplari oportet igitur egrotãtem si sufficiat dieta ad statuz egritudinis:⁊ vtrũ ille deficiat prius et non sufficiat dieta: aut egritudo deficiat ⁊ obtundatur. 10.

Quibus ergo cõtinuꝰ est statꝰ cõtinuo et tenuiter reficere opz. Quibus vero posterior status ad id et ante id parũ afferendũ. Prius vero vberius reficiendum:vt sufficiat egrotãs. 11.

In paroxismis subtrahere cibũ opz apponere eniz lesio ẽ. Et ḧcũq; fm circuitus exacuunt:in exacerbationibꝰ subtrahere opz. 12.

Paroxismos ño ⁊ cõsistẽtias declarãt egritudines:et tẽpora ãni; ⁊ circuituũ adinuicẽ incremẽta:siue quotidie:siue ꝑ diẽ:siue p ampliꝰ tẽs fiãt. Sz ex post apparẽtibꝰ:quẽadmodũ in pleuretico sputũ subrubeũ si continuo appareat inchoãtẽ quidẽ abbreuiat si vero posterius appareat prolõgat. Et vrine egestiones ⁊ sudores et descriptas ⁊ eucritas longas ⁊ breues egritudines apparentia declarant. 13

Senes facillime ferunt ieiunium Secundo consistentes. Minꝰ vero pueri. Horum vero omnũ maxime infantes. Horũ vero ipsorum quicunq; sunt animosiores existentes. 14.

Qui crescunt plurimũ habent innatũ calorẽ:plurimo igitur indigent nutrimento. Si vero nõ cõsumitur corpꝰ. Senibꝰ vero parvus calor inest:propter hoc igiꝝ paucis fomẽtis indigent:a multis cibis essi extinguiꝝ calor. Propter hoc igitur ⁊ febres senibꝰ non similiter acute fiunt:frigidũ enim corpus habent. 15.

Vẽtres hyeme ⁊ ño calidissimi sunt natura:⁊ somni longissimi. In his ergo temporibꝰ oblatiões plures dãde sunt. Etsi innatus calor est multꝰ:nutrimento igiꝝ ampliori indigent. Signum et etates ⁊ athlete. 16.

Humide diete omnibꝰ febricitãtibus cõferunt:maxime vero pueris:⁊ alijs sic assuetis reflci. 17.

Quibus semel:aut bis:aut amplius:aut minꝰ:aut fm partẽ. Dandũ ño est aliq̃d tpi:⁊ horẽ:⁊ regioni:⁊ etati:⁊ ꝙsuetudini. 18

Estate vero:et autũno cibos grauissime ferũt. In hyemevero facile. Vere vero secundo. 19.

His qui in circuitibus exacuuntur:nihil dare:neq; cogere:sed auferri ex appositis ante crisim. 20.

Ea quoq; crisis fit:⁊ quorũ facta est equaliter:nõ mouere:neq; nouũ facere:neq; farmacijs:neq; alijs ꝓuocatiõibꝰ yti:sz sinere. 21.

Que ducere oportet vndecũq; natura maxime repit:inde ducere p cõuenientes regiones. 22.

Digesta medicari;⁊ mouere nõ cruda:neq; in principijs: nisi sint furiosa:multa vero nõ sunt furiosa. 23.

Que egerunt nõ multitudinẽ cõsiderare opz:sz quõ egerunt. Et si qualia opz purgari purgent:⁊ cõfert:⁊ bene ferunt. Et vbi opz vsq; ad defectionem ducere:⁊ hoc facere si sufficiat egrotãs. 24.

In peracutis passionibꝰ raro ⁊ in principijs farmacijs yti. Et hoc prius bene dijudicantes facere. 25.

Si qualia oportet purgari purgentur:et confert:et bene ferũt. Si vero contrarium importune. 26.

Explicit liber primus aphorismorũ Hyppocratis.

Incipit liber Secundus aphorismorum.

In quo morbo somnus laborem prestat:mortale. Si vero somnus iuuerit:non mortale. 2.

Ubi desipientiã somnus sedat:bonum. vbi vero ꝑstat:malum. 3.

Somnus ⁊ vigilie, vtraq; modo magis facta:malum. 4.

Non plenitudo:nõ indigentia:neq; aliud q̃cũq; magis natura fuerit nihil bonũ. 5. Labores spõtanei narrãt morbos. 6.

Quicũq; dolentes aliq̃d corporis:plurimũ dolorem non sentiunt: bis mens egrotat. 7.

Quecũq; multo tempore extenuantur corpora:tarde reuerti consueuerunt. Que vero modico modice. 8.

Si ex egritudine cibum accipiẽs quis nõ conualescat signũ est q̃ corpus plurimo cibo vtitur. Si vero nõ accipienti hoc fit:significat quoniam corpus inanitione indiget. 9.

Corpora vbi quis vult purgare:oportet flura facere. 10

Non pura corpora quãtũcũq; nutries magis ledes 11.

Facilius est repleri potu q̃ cibo. 12.

Que relinquuntur in morbis post crisim:subuersiones facere cõsueuerunt. 13.

Quibuscunq; crisis fit:bis nox difficilis est ante acumen. superueniens vero leuior:vt in pluribus. 14.

In ventris fluxibus mutationes egestionũ iuuant si non ad mala tranſmutantur. 15.

Ubi fauces egrotant aut pustule in corpore nascunt: considerare oportet egestiones. Si enim colerice fuerint:corpus egrotat. Si vero sanis similes:certum est corpus nutriri. 16.

Ubi indigentia non oportet laborare. 17.

Ubicunq; cibus ꝑter naturã intrat:hic egritudinem facit. Manifestat vero sanatio. 18

Horũ que nutriunt copiose ⁊ velociter:veloces secessus fiunt. 19.

Acutorũ morborũ non omnino certe sunt sanitatis pnũciationes neq; mortis. 20.

Quibuscunq; iuuenibus existentibus ventres fiunt humidi: bis senescentibus exsiccantur. Quibus vẽtres iuuenibus fiunt sicci bis senioribus factis humectantur. 21.

Potus indigenti am soluit. 22.
Explenitudine quecūq; egritudines fiūt euacuatio sanat. Et que
cūq; ab euacuatione plenitudo. Et aliorum cōtrarietas 23.
Acute egritudines i quatuordecim diebus iudicātur. 24.
Septime quarta est indicatiua: et alterius hebdomade octaua ē
principiū. Cōtēplaria vero vndecima: hec est enim quarta secū
de hebdomade. Cōtēplaria ꝟo rursꝰ septimadecima: hec est enī
quarta a quarta; decima septima ꝟo ab vndecima. 25.
Estiue vero quarta ne vt multū fiūt breues. Autūnales vero lōge.
Maxime vero que ad hyemē cōiūgūtur. 26.
Febrēi spasmo melius est fieri: q̄ spasmū in febre. 27
Non ꝑm rationē alleuiatis nō opꝫ credere: neq; vereri valde mala
q̄ fiūt irrationabiliter. Multa enim taliū incerta sunt et nō val
de ꝓmanere neq; mouari consueuerūt. 28.
Febricitātibꝰ nō fortiter: neq; oio in supficie ꝓmanere ꝛ nihil mi
nuere corpus: aut tabescere magis co qō ꝑm rōem fit malum est:
boc eniz longitudinē egritudinis significat: hoc aūt ibecillitatē
virtutis significat 29.
Incboātibus morbis sl q̄d videf mouere moue. In statu ꝟo babe
re silentium melꝰ est. 30.
Circa ꝓncipia ꝛ fines oia ibecilliora. Circa ꝟo statꝰ oia fortiora. 31
Ex egritudine ꝟo bñ reficiēti ꝛ nihil addere corpus malum. 32.
Plerūq; oēs male se habētes ꝑm ꝓncipia quidē bene recipiētes ꝛ
nihil addētes: sine rursus abstinēt. Scōz ꝓncipia q̄dē abstinētes
fortiter. Posterius vero bene reficiētes melꝰ cōmutant. 33.
In oī egritudine cōfortari mēte: ꝛ bene se habere ad oblatiōes bo
num. Contrarium vero malū. 34.
In morbis minus periclitātur egrotātes. Quibūscūq; ꝓprie natu
re: et etatis: ꝛ habitudinis: tēporis ꝛ regionis: ꝛ horē egritudo
inest magis q̄ quibꝰ nō ꝓpria ꝑm aliq̄d horū inest. 35.
In oībꝰ morbis ea q̄ circa vmbilicū ꝛ pectinē sunt spissitudinem
habere melius est. Nimis vero tenue et tabefactū maluz. Fallax
enim hmōi ad inferiores purgationes. 36.
Sana habentes corpora farmacijs purgati eroluūtur. Celeriꝰ ꝟo
malo cibo vtentes. 37
Sana habentes corpora farmacijs vti difficile est. 38.
Parum deteriꝰ cibus ꝛ potus delectabiliꝰ vero meliorib⁹ quidē
in delectabilibus magis appetendus. 39.
Senes iuuenibus plerunq; egrotant minus. Quecūq; ꝟo egritu
dines eis cronice fiūt: multotiens commoriūtur. 40
Stranchi ꝛ corrizei valde semib⁹ nō maturātur. 41.
Qui ex oluuntur frequenter et fortiter sine manifesta occasione: re
pente moriuntur. 42.
Appoplexiam soluere fortē ipossibile est. Debilē vero nō facile. 43

Strāgulatoꝝ dissolutoꝝ nondum mortuoꝝ: nō referūt quibuscūq;
spuma fuerit circa os. 44.
Crassi valde ꝑm naturā cito moriunt magis gracilibus. 45.
Epilēticoꝝ iuuenib⁹ alteratiōnē mutatiōes maxime etatis: boraꝝ
locorum: faciunt ꝛ vitarum. 46.
Duorum doloꝝ qui simul fiunt: non ꝑm eundem locum: maior dem
grat alterum. 47.
Circa generationem saniei dolores ꝛ febres accidunt magis q̄ fa
cta sanie. 47.
In oī motiōe corporis cū ceperit quis dolere: quiescere statiz reme
dium est. 49.
Assueti assuetos labores ferre: ꝛsi fuerint imbecilles aut senes: insue
tis ꝛ fortibus ꝛ iuuenibus facilius ferunt. 50.
Ex multo tpe cōsueta: ꝛsi fuerint deteriora insuetis: minꝰ molestare
consueuerunt. Oportet igit ad incōsueta trāsmittere. 51.
Scōm multūꝛ repēte euacuare: aut replere aut calefacere: aut infri
gidare: aut aliter quomodolibet corpus mouere: fallax est: ꝛ oino
nature inimicū. Paulatim vero certū. Et ex alio ad aliud transi
re decet: non aliter. 52.
Omnia ꝑm rōnē facientī: ꝛnō euenientī ꝑꝫ rōnē nō opꝫ trāsire ad aliō
manente eo quod ꝟsum est a ꝓncipio. 53.
Quicūq; vētres habēt būdos iuuenes q̄dē existētes: siccos habēti
bus melꝰ cōmutāt. In senectute ꝟo deteriꝰ cōmutāt: siccanf effi
ut in pluribus senescentibus. 54.
In magnitudine ꝟo corporis iuuenescere q̄dē decēs est: ꝛnō insua
ue. Senescere ꝟo inutile ꝛ ꝓcius minoribus.

Explicit liber secundus.

Incipit liber Tertius aphorismorum.

Citatiō est tempoꝝ maxime generāt morbos. Et in horis
magne mutationes aut frigiditatis: aut estꝰ. Et alia ꝑm
rationem sic. 2.
Maturaꝝ hec q̄dē ad estatē: hec ꝟo ad hyemē: bene aut
male nate sunt. 3.
Egritudinum alie ad alias bñ aut male nate sunt. 4.
Etates q̄dā ad regiōes: ꝛ horas: ꝛ dietas bñ aut male nate sunt. 5.
In horis qñ eadē die: aliqñ q̄dē estus: aliqñ vero frigus: autūnales
egritudines expectare oportet. 6.
Austrinis flatꝰ grauāt auditū: caliginosi caput grauātes: pigri dissol
uentes. Si ꝟo boreas fuerit: tusses: faringes: vētres duri: dissurie:
horrores: dolores: ꝛ pectoꝝ latera: quando isti ꝓualuerint talia
in morbis expectare oportet. 7.
Cū estas fit veri si lis: sudores multos in febribꝰ expectare opꝫ. 8.
In siccis temporibus febres acute fiunt. Et siquidem annus talis
existens amplius fuerit; qualem cōstitutionem fecerit in pluribꝰ:

et tales egritudines qñ isti ꝑualēt talia in morbis patiunt egrotā
tes expectare oportet. 9.
In moderatis tēporib⁹ si tēporaliter tēpora se reddiderint: boni sta
t⁹ bone egritudinis determinatiōes fiūt. In imoderatis ño ma
xime immoderate: ⁊ difficiles determinationes. 10.
In autūno acutissime fiūt egritudines: ⁊ maxime mortifere: vt in pluri
b⁹ ⁊ Ver vero sanissimum: ⁊ minime mortiferum. 11.
Autumnus ptisicis malus. 12.
De tēporib⁹: siquidē hyēs sicca ⁊ borealis fuerit: ver ño pluuiosus ⁊
austrinū necesse est estate febres acutas ⁊ obtalmias: ⁊ dissinterias
fieri: maxime mulieribus: ⁊ humidis natura. 13.
Si ño austrina hyēs ⁊ pluuiosa ⁊ trāqlla fiat: ver ño siccū ⁊ boreale:
mulieres siquidē ab⁹ ꝑ⁹ adver iest: ex oi occasiōe abortiunt. Si ño
genuerint: morbidos pueros ⁊ imbecilles pariūt: vt aut statim re
soluāt aut morbidi ⁊ tenues viuāt existētes. Aliis ño iuniorib⁹ quidē
dissintirie: ⁊ obtalmie sicce fiunt. Senioribus ño catarri celeriter
dissoluentes. 14.
Si ño estas sicca ⁊ borealis fiat: autūnus ño pluuiosus austrin⁹ ca
pitis dolores in hyeme: tusses: branchi: ⁊ coryze fiunt: quibus dā ve
ro etptisis. 15.
Si ño autūn⁹ borealis fuerit ⁊ in aquosus: būidis natura ⁊ mulierib⁹
cōfert. Reliqs ño obtalmie fiūt sicci: ⁊ febres acute: ⁊ coryze diutur
ne. Quibus dā ño ⁊ melancolie. 16.
Cōstitutiōes anni ño omnino qdem sicce pluuialib⁹ sunt saniores
et minus mortifere. 17.
Egritudines ño in pluuialib⁹ vt multū fiūt: ⁊ febres lōge vētris flu
xus ⁊ putredines: ⁊ epilepsia: ⁊ appoplexia: ⁊ squinātes. In siccis ño
cōsumptiōes: ptisis ⁊ obtalmie: artetice: stāgurie. ⁊ dissinterie. 18.
Quotidiane ño cōstitutiōes boreales corpa cōstituūt qdē fortio
ra ⁊ bñ mobilia: ⁊ bñ colorata ⁊ meli⁹ audictia faciūt: ⁊ vētres sic
cant: ⁊ oculos mordēt ⁊ circa thoracē dolorē facūt: ⁊ siqdem pu⁹ est
dolendum magis dolet. 19.
Austrine ño corpora dissoluūt ⁊ humectāt: ⁊ capitis ⁊ audit⁹ grauī
tates faciūt: ⁊ vertigines in oculis ⁊ corpore difficilem motum et
ventres humectant. 20.
Scōm boreā qdē veris ⁊ extreme estatis puerit eoꝝ affines etatib⁹ ⁊
bñ degūt maxie sani sunt. Estate autūno ysq; ad aliō qdē senes.
Reliquo ño autūno ⁊ hyeme medij etate. 21.
Egritudines qdā oēs in oib⁹ boris fiūt: qdā ño maxime ꝑm quedā
earum fiunt ⁊ exacuuntur. 22.
Vere siquidē manie: ⁊ melancholie: ⁊ epilepsie: sanguis fluxꝰ: sqnātes
coryze: brāchi: tusses: lepre: lichineis: alphi: rubores ulcerosi pluri
mi: pustule: ⁊ artetice. 23.
Estate ño quedā borꝰ febres cōtinue: ⁊ causon: ⁊ tertiane plurime: et

vomitus: ⁊ dyarie: ⁊ oculoꝝ aurium dolores: oris ulcerationes: ⁊
pudendoꝝ putredines: ⁊ dissuda tiones. 24.
Autūno ño ⁊ estiuo multa ⁊ febres quartane: ⁊ errātes: ⁊ splenes ⁊
hydropes: ⁊ ptisis: ⁊ ulcerationes: ⁊ stāgurie: ⁊ liēterie: ⁊ sciades
⁊ squinātes: ⁊ āhelit⁹ ⁊ hylei: ⁊ epilepsie: ⁊ manie melācholi. 25.
Hyeme pleuretides: peripleumonie: coryze: brāchi tusses: dolores
pectoꝝ: latex ⁊ lumboꝝ: dolor capitis: vertigines ⁊ apoplexie. 26.
In etatib⁹ vero talia accidunt. Pueris quidē ⁊ nouter genitis ulce
rationes oris: vomit⁹: tusses: faringes vmbilici flegmones: vigi
lie. tumores: ⁊ auriū humiditates. 27.
Cum vero dentes ꝓducūt: gingiuaꝝ ꝓurit⁹: febres: spasmi: ⁊ varie
⁊ maxime qñ ꝓducūt caninos dentes: ⁊ pinguissimis pueroꝝ ⁊
duros ventres habentibus. 28.
Senioribus vero factis peritbimia spondilis ꝑm collū intus ꝑul
siones: asmata: lithias es: lumbrici rotundi: ascarides: a crocodi
nes: satbiriasis. scrophule ⁊ alie pustule. 29.
Seniorib⁹ vero ⁊ ad iuuentutē accedentib⁹. ⁊ horū multa. ⁊ febres
diuturne magis: ⁊ ex naribus sanguinis fluxus. 30.
Plurime vero pueris passiones terminantur. hec quidē in quadra
ginta diebus. hec vero in septē mēsib⁹. hec ño in septē anns. hec
vero ad iuuētutē accedūt: quecū ꝓ vero permanent pueris ⁊ non
soluunt circa iuuentutez: aut feminis circa menstruoꝝ eruptio
nes. veterascere consueuerunt. 31.
Adolescentibus vero sanguinis sputa: ptisis: febres acute: epilepsie
⁊ alie egritudines: ⁊ maxime predicte. 32.
Ultra ño hāc etatē asmata: pleuretides: peripleumonia: litargie:
frenesis: causon. dyarie diuturne: colere: dissinterie: lienterie: et
emorroydes. 33.
Senioribus disnie: catarri cū tussi: stāgurie: dissurie: articulorū
dolores: nefreses: vertigines: appoplexie: caciesie: ꝓurit⁹ totius
corpis: melācolie: vigilie: vētris ⁊ nariū būiditates: oculoꝝ bebe
tudo: glaucositas: ⁊ grauitas auditus.

¶ Explicit tertius liber aphorismorum.

¶ Incipit liber Quartus aphorismorum.

Regnātes si ꝓuenit purgare a. iiij. mēseysq; ad septiuz
Minus ño bas. Minora vero ⁊ seniora vereri opz. 2.
In farmacis talia ducere ex corpe qualia spōte veniē
tia sunt vtilia. Que ño ꝓtraria venētia quiescere. 3.
Si qualia opz purgari purgentur: ⁊ confert. ⁊ bene ferunt. Cōtra
ria vero grauiter. 4.
Purgare quidem estate superiora: hyeme vero inferiora. 5.
Sub cane: ⁊ ante canem moleste sunt purgationes. 6.
Graciles ⁊ facile vomētes purgare superius: timētes hyemem. 7.
Difficile ño vomētes ⁊ medie carnosos inferius: timētes estatē. 8.

Ptiscos vero metuentes ad superiores farmacias. 9.
Melancolicis ño i feri9 eadē rōne vehemēti9 ptraria apponētes. 10.
Medicari [valde acut]si expedit eadē die: differre: ei i talib9 malū ē.
Quibuscūq3 torsiōes: ⁊ circa vmbilicū dolores ⁊ lūbos ⁊ dolor (11.
nō solut9 sit: neq3 farmaciis: neq3 alis in hydropē siccā pficis. 12.
Quib9 vētres lienterici hyeme superi9 medicari malū. 13.
Ad elleboros bis ꝙ nō facile sursum purgātur: ante bibitionē opz prehumectare corpora plurimo nutrimēto ⁊ requie. 14.
Cum biberit quis elleborum ad motiones quidē corp9 magis opz ducere. Ad somnos vero ⁊ immobilitates mun9. Declarat autē navigatio: qñ mot9 corpa turbat. 15
Cum volueris magis ducere elleborum move corpus. Cū vero statuere: fac somnum ⁊ noli movere. 16.
Elleborus periculosus est sanas carnes hñtib9: spasmū essi facit. 17.
Non febricitātib9 exīstētib9 si fiat fastidiū ⁊ cordis morsus ⁊ tenebrositas oculo9 ⁊ os amaricatū: sursuz farmacia i digere signt. 18.
Supra dyafragma dolores sursuz farmacia idigere signt. Quicūq3 vero inferi9: significāt inferi9. 19.
Quicūq3 i farmaciis nō sitiūt cū purgāt: nō ꝺescāt: donec sitiāt. 20
Non febricitātib9 exīstibus si fiat strophus: vel genuū grauitas ⁊ lumbo9 dolor deorsum farmacia indigere significat. 21.
Egestiōes nigre vel ālis sanguis spōte veniētes: ⁊ cū febre ⁊ sine febre pessime. Et quātūcūq3 fuerint colores plures malū. Cū pbar maco ño meli9. Et quāto plures fuerint colores nō malū. 22.
Egritudinib9 ꝙbuscūq3 incipiētib9: si fel nigrū: aut sursum: aut deorsuz exierit mortale. 23.
Quibuscūq3 ex egritudinib9 acutis: aut multi tpis: aut abortibus aut aliter extenuatis si fel nigrū exierit: aut qualis sanguis niger sequēt9 die morientur. 24.
Dissinteria si a felle nigro inceperit mortale. 25.
Sāguis sursuz ꝺē qualiscūq3 malū: deorsū ño si niger exierit bonū. 26. Nigre egestiones si a dissinteria habito: vt intestinoz carnes egerant mortale. 27.
Quibuscūq3 in febrib9 sanguinis fluit multitudo: vndecūq3 i resumptionibus ventres his humectātur. 28.
Quibuscūq3 fellee egestiōes sūt: surditate supueniēte ꝺescūt. Et quibuscūq3 surditas felleis egestionib9 supuenētib9 quiescūt. 29.
Quibuscūq3 in febrib9 certanis exīstib9 rigores fiūt discriti sūt. 30.
Quibuscunq3 exacerbatiōes fiūt si qua hora febris acceperit: a crastinū eadē hora incipiūt discrita. 31
Laboriosis in febrib9 circa articulos ⁊ circa maxillas maxie aposstases fiunt. 32.
Quibuscūq3 resurgentibus ex morbis si aliquid doluerit: ibi aposstases fiunt. 33.

Si ño ⁊ ptius doluerit: aliquid ante egritudinem: illic confirmat egritudo. 34.
Si a febre habito tumore nō existente in faucibus sffocatio repēte superuenerit mortale. 35.
Si a febre habito collū cōuertatur vt vix possit deglutire: tumore nō existente in collo: mortale. 36.
Febricitāti si ceperit sudores boni sunt terti ani: ꝙntani: septeni: et ꝙ nono die. 7. ⁊. 11. ⁊. 14. ⁊. 17. ⁊. 20. ⁊. 21. ⁊. 24. ⁊. 27. ⁊. 30. ⁊. 31. ⁊. 34. ⁊. 37. ⁊. 40. Isti essi sudores egritudies indicāt. Qui ño ita non fiūt: doloꝛē significāt ⁊ lōgitudinē egritudinis ⁊ cōuersionē. 37.
Frigidi sudores cū febre acuta quidē facti mortē significāt. Cum molliori vero febre longitudinē egritudinis significant. 38.
Et vbi in corpore sudor: ibi egritudinē narrat. 39.
Et vbi in corpore calidum vel frigidū: ibi egritudo regnat. 40.
Et vbi in toto corpore mutationes: ⁊ si corpus: aut infrigidat: aut statim calidū fit: aut calor alter ex altero fit: significant longitudinem egritudinis. 41.
Sudor multus ex sōno sine aliqua manifesta causa fact9 significat quomā corp9 plurimo cibo vtitur. Si vero cibū nō accipiēti hoc fiat: significat quoniam indiget euacuatione. 42.
Sudor multus frigidus vel calidus sp fluens: frigidus maiorē: calidus vero minorem egritudinem significat. 43.
Febres quecūq3 nō deficiētes tertia die fortiores fiūt piculose. Que cūq3 ño sic defecerint: significant qñ non periculose. 44.
Quibuscūq3 febres lōge sūt: bis dolores: ⁊ pustule fiūt i articuli. 45
Quibuscūq3 ex febribus resurgētibus aut pustule: aut dolores fiūt in articulis: bis amplioribus cibis vtuntur. 46.
Si rigor inciderit febre non deficiente: iam debili existente, virute mortale. 47
Excreationes si in febribus nō deficientibus liuide: vel sanguinee ⁊ fetide: ⁊ fellee, sint: omnes male sunt. Egeste ño bene: bone sunt ⁊ ꝑm secessum: ⁊ ꝑm vrinas. Si vero nō aliquid vtiliū egrediatur per hec loca: malum est. 48.
In nō deficiētibus febrib9: si quedā extra frigida fuerint: que ño intus ardeant ⁊ sitim habeant: mortale. 49.
In nō deficiētib9 ño febribus: si labiū: aut ocul9: aut supercilium: aut nasus distorqueat: aut nō videat: aut nō audiat: iā debili existēte corpore: quodcūq3 horū fiat prope mors est. 50.
Ubi febre nō deficiēte disnia supuenerit: ⁊ desipientia mortale ē. 51.
In febribus apostema nō solutū ad ꝓximas crises: lōgitudinē egritudinis significat. 52.
Quibuscūq3 i febrib9 āt i alijs egritudinib9 volūtarie oculi lachrymant: nihil cōueniēs. Quibuscūq3 ño nō ꝑz voluntatem inconueniens. 53.

Quibus in dentibus in febribus limositates fiũt fortiores r diuturniores fiunt febres. 54.
Quibus plerunq; tusses sicce r modice puocate in febribus vrientibus: non valde sitientes sunt. 55.
In bubonib⁹ febres facte oẽs male: exceptis ephimeris. 56.
Febrici:ãti sudor superueniẽs nõ deficiẽte febre malũ: plongatur essi morb⁹ r humorẽ plurimũ significat. 57.
A spasmo r tetano habito febris supueniens soluit egritudinẽ. 58.
A causone habito rigore superueniente solutio fit. 59.
Tertiana ẽ si nõ iudicat in septẽ periodis: longissima erit. 60.
Quibuscũq; aures in febribus surdescunt: sanguis ex narib⁹ fluẽs aut vẽter turbatur: soluit egritudinem. 61.
Que iudicantur in paribus diebus discrita sunt: r amica conuersionis. 62.
Quibuscunq; in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres soluuntur. 63.
Quibuscũq; in febrib⁹ icteritia supuenerit añ. 7. diẽ malũ. 64.
Quibuscũq; i febrib⁹ i. 7. ãt. 6. ãt. 11. ãt. 14. die icteritia supuenerit bonũ si nõ dextrũ hyppocũdriũ durũ fiat: si ẽ sit nõ bonũ. 65.
In febrib⁹ circa ventrẽ cauma forte r cordis morsus malum. 66.
In febrib⁹ ex somnis timores aut spasmi malum. 67.
In febribus spiritus offendens malũ: spasmũ essi significat. 68.
In febrib⁹ acutis spasmi: r circa viscera dolores fortes malũ. 69.
Quib⁹ vrine grosse: globose: pauce: nõ sine febribus multitudo veniens: ex his tenuis iuuat: magie ẽ talia venũt: quibus ex principio aut celerius hyppostases fiunt. 70.
Quibus vrine in febribus cõturbate r cõuerse velut subiugalium: bis capitis dolores: aut adsunt: aut aderunt. 71.
Quibus in septima terminantur: bis nubẽ hz quarta dies vrinaz rubeam vel alia ẽm rationem. 72.
Quib⁹ vrine lipide aut albe male: magie si i freneticis appareãt. 73
Quib⁹ hyppocũdria suspẽsa sunt r subiugiẽtia lũbi dolore superueniente: ventres bis humectãtur si nõ vẽtositates erũpãt: aut vine multitudo superueniat: in febribus vero fiunt bec. 74.
Quibus spes ad articulos apa conuerti eruet ab apostemate: vina grossa r multa r alba facta velut in laboriosis febribus. r magime si quartanis quibusdã incipit fieri. Si ẽ sanguis ex naribus fluat valde r celeriter soluitur. 75
Si sanguinem aut pus minxerit: r benum aut vesice vlcerationem significat. 76.
Quibuscunq; in vrina grossa: quasi carnium frusta: vel sicut pili sunt: bis de r benibus exeunt. 77.
Quib⁹ in vrina pingui exite furfura migunt: bis vesica scabit. 78
Quicunq; sanguinem sponte mingunt; bis de r bembus vene ruptura significant. 79.
Quibuscunq; in vrinis barenosa substãt sedimina: bis vesica aũt r benes lithiasim habent. 80.
Si sanguinẽ mingũt: aut trũbos r stragurią hẽt: r dolor incidit in pectinẽ: r subvẽtre: r peritboneõ circa vesicã: dolorẽ significat. 81.
Si sanguinẽ aut pus mingunt: aut squamas: r dor: grauis vesice vlcerationem significat. 82.
Quib⁹ i vrinalivia pustule nascunt: sanie facta r erupta solutio fit morbi. 83.
Urina multa facta noctu: modicũ secessum significat: r ecõuerso.

¶ Explicit liber quartus aphorismorum.

¶ Incipit Quintus liber aphorismorum domini Hyppocratis.

Spasmus ex elleboro mortale. 2.
In vulnere spasmus superueniens mortale. 3.
Sãguis multo fluẽte spasm⁹ innat⁹ aut singult⁹ malũ. 4.
Spasm⁹ innat⁹ r singult⁹ post nimiã inanitionẽ malũ. 5
In moderata purgatõe spasm⁹ ãt singult⁹ innat⁹ malũ. 6
Si inebriat⁹ alicȝ repẽte fine voce fiat: spasmo innato morit: si nõ febri acceperit eũ: ãt añ horãȝ quã crapule soluũt locut⁹ fuerit. 7
Quicũq; a tetano apprehenduntur: in quatuor dieb⁹ moriũtur. 8.
Si vero bos effugerint: salui fiunt. 8.
Epilepsie q̃b⁹ ante iuuẽtutẽ nascuntur mutationẽ hẽt: q̃b⁹ ẽ post vigesimũ quintũ annum cõmoriuntur vt plurimum. 9.
Quicũq; pleuretici fcti i. 14. dieb⁹ nõ purgãt bili ẽpima trasẽũt. 10
Ptisis fit magie in etatib⁹ a. 18. annis vsq; ad. 25. annum. 11.
Quicũq; squinãtią effugiũt: r ad pulmonẽ eis conuertit: in septem diebus moriunt. Si ẽ bos effugerint: empici fiunt. 12.
Qui a ptisi molestantur si sputũ qualecũq; exputũt graue fetet super carbones effusum r capilli a capite defluunt: mortale. 13.
Quibuscũq; ptisicis capilli defluũt: ovaria supueniẽte moriũt. 14.
Quicũq; sanguinẽ spumosuz exputũt: bis ex pulmõe eductio fit. 15.
Ptisi habito diaria superueniente mortale. 16.
Quicũq; ex pleuretide ẽpici fiunt: si purgẽtur in. 40. dieb⁹ a qua die ruptura fit q̃escunt. si ẽ nõ: in ptisim transeũt. 17.
Calidũ nocet hoc frequẽter vtẽtibus carniũ effeminationẽ facit: neruorũ incõtinenti ã: mentis stupore: fluxũ sanguinis: r pefectiones spiritus: quibusdam vero r mors sequitur. 18.
Frigidũ ẽ spasmos r tetanos r nigrores r febriũ rigores. 19.
Frigidũ inimicũ neruis ossibus dẽtib⁹ cerebro spinali medulle. Calidum vero vtile r amicum. 20.
Quecũq; infrigidata sunt: recalefacere opz: exceptis quibuscunq; sanguinem manare futurum est. 21.

Ulceribus frigidū mordax: cutē indurat: dolorē sine sanie facit: nigrores: rigores: spasmos: tetanos: ⁊ febres. 22.

Est autē hoc i tetano sine vulnere iuuene bñ carnoso estate media aq̄ frigide mlta infusio: calor⁹ reuocationē facit: calor⁹ ꝯ liberat. 23.

Calidū sanie faciens in oi vulnere maximū signū ad certitudinem cutem mollit ⁊ attenuat sine dolore: rigor: tetanorū ⁊ spasmorum mitigatorum est. Eor vero q̄ in capite sunt soluit grauedinem plurimum confert ossiū fracturis: magis vero denudatis. Horum aūt maxie in capite vulnera habētib⁹: ⁊ q̄cūq; a frigiditate oriūtur: aut vulnerātur: ⁊ herpetis vulneribus comedentibus: ano pudēdo: vesice: ⁊ matrici. Calidum quidē determinās ⁊ amicum. Frigidum ꝯ cōtrarium: ⁊ occidens. 24.

In bis ꝯ opz frigidovti vñ sanguis fluere futurus est: non superloca sed circa ea. Et quecūq; flegmones: aut inflāmatiōes in rubeū aut subsanguineum colorē sunt tendētes ex recēti sanguine quomā veterata denigrat: ⁊ iuuat herissipilā nō vulneratā quoniam vulnerate nocet. 25.

Frigida velut nix vel christallus pectori inimica: tusses cōmouētia sanguinē fluere facientia: ⁊ catarros. 26.

In articulis dolores ⁊ tumores sine vlceratione podagrā ⁊ spasmū ⁊ horum plurima frigida aqua infusa refrigerat ⁊ attenuat: dolorē soluit. Stupor enī mediocris dolorem minuit. 27.

Aqua que cito calefit ⁊ cito infrigidatur: leuissima est. 28

Quibuscūq; bibere desiderium est noctu valde sitientibus: si superdormierint bonum. 29.

Mulierbria educit calefactio ex aromatibus. Multotiens ꝯ ⁊ ad alia vtilis esset si non grauedinem capitis faceret. 30.

Mulier in vtero habens flobothomata abor⁹ facit: ⁊ magis cuius maior est fetus. 31.

Mulieri in vtero hñti ab aliq̄ acutā gritudinū accipi mortale. 32

Mulieri sanguinē vomēti mēstruis supuenientib⁹ solutio fit. 33.

Mulieri mēstruis deficientib⁹ sanguinē ex narib⁹ fluere bonū ē. 34.

Mulieri i vtero hñti: si vēter mlt̄ fluat: piculū est abortiendi. 35.

Mulieri que a matrice molestat: aut difficile generanti sternutatio superueniens bonum. 36.

Mulieri mēstrua habenti sine colore ppio ⁊ non ꝑm sese semper facta: purgatione indigere significat. 37.

Mulieri i vtero hñti: si subito māmille graciles fiāt abortit. 38.

Mulieri in vtero habēti: si altera mā mulla gracilis fiat: gemnos hñti: alteruz abortiet. Et si quidē dextra gracilis fiat masculum si vero sinistra feminam. 39.

Similiter que nec pregnās nec generauit lac hz: huius menstrua defecerunt. 40

Mulierib⁹ q̄b⁹ ad māmillas sanguis quertit: maniā significat. 41

Mulierē si vis scire si pcepit: mellicratū q̄n dormitura ē: da biberē: ⁊ si q̄dē torsiōes habuerit circa vētrē pcepit: si ꝯ nō minie. 42.

Mulier siquidē ma sculū pcepit: bene colorata est: si vero feminā: dis colorata. 44.

Si mulieri pregnanti herissipila fit in matrice: mortale. 44.

Que ꝑ natura tenues exītes pcipiūt: abortiūt añq̄ grossescāt. 45.

Quecūq; corpa moderate hñtes abortiūt scō mēse: aut tertio. sine ossi occasiōe manifesta: bis cotilidones mucilla ginib⁹ pleni sunt: ⁊ non pñt pre grauedine tenere fetū: sed abrūpuntur. 46.

Quecūq; exītes preter natura crasse nō cōcipiūt: bis piguedo os matricis obturat: ⁊ priusq̄ extenuentur nō cōcipiūt. 47.

Si matrix in vertebro posita fecerit samē: necesse ē ꝑmotū fieri. 48.

Fet⁹ maris q̄dē in dextris: femine vero in sinistris magis. 49.

Ad matricis pcipitatiōes obtalmicū apponēs apphēde os ⁊ nares.

Mulieri in vtero habēti tenasmō innat⁹ abortire facit. 51. (50.

Mulieri mēstrua si vel retinere: sitiā maiorē ad māmillas appone

Quecūq; in vtero hñt bis ꝯcluditur os matricis. 52. (52.

Mulieri in vtero hñti lac ex māmillis multū fluēs: fetū significat debilē. Si vero vbera dura fuerint sanū fetū significat. 54.

Quecūq; corrupture sunt fet⁹: bis vbera gracilia fiūt. Si vero rursus dura fiunt. Et si dolor est in vberib⁹ aut i vertebris: aut i genibus: aut in oculis nō corrumpunt. 55.

Quibuscūq; os matricis durū ē: bis necesse ē os matricū ꝯcludi. 56

Quecūq; i vtero hñtes a febrib⁹ accipiūt: ⁊ fortit calefiūt sine occasione manifesta: generant periculose ⁊ difficulter: aut abortiunt periclitantes. 57.

In fluxu mulierbri spasin⁹ ⁊ animi defectio si superueniat: malū. 58.

Menstruis plurimis euenientibus accidūt egritudines: ⁊ nō venientibus a matrice: accidunt egritudines. 59.

In ano flegmones patienti: ⁊ matrice flegmonē hñte: strāguria superuenit. In epate vero flegmones patiēti singul⁹ superuenit. Et in rhenib⁹ habentib⁹ samē: strāguria accidit. 60.

Mulier si nō cōceperit: velis aūt scire si pcipiet: cōtegens vestimētis suffumiga deorsum: ⁊ si quidē trāsire videatur odor p corpus ad os ⁊ nares: cognosce qm̄ ea nō propter se nō generat. 61.

Mulieri i vtero hñti si purgatiōes ereūt ipossibile ē fetū sanū esse.

Si mulieri purgatiōes nō ereūt: nec febre: nec rigore super- (62.
uenīte: angustie vero: abhominationes: defectiones animi ei accideriut: reputa hanc in vtero habere. 63.

Quecunq; frigidas ⁊ dēsas matrices hñt: nō pcipiēt. Et q̄cūq; humidas hñt matrices nō pcipiunt: extinguit esn in eis semen. Et q̄cūq; siccas ⁊ magis ardētes: nō pcipiūt: indigentia esn nutrimēti corrumpit semē. Et quecūq; extrisq; tēperiem hñt moderate fiunt huiusmodi generātes: anxietates; abhominatio. 64.

Similiter ꝛ in maribus: aut essi ꝓpter raritatē corporis spūs extra fertur vt nō inci dat semen: aut ꝓpter debilitatē humiduz diffunditur extra: aut ꝓpter frigidū nō calefit: ita vt 2greget ad hunc locū: aut ꝓpter caliditatem ipsum hoc fit. 65.

Lacdare caput dolentib⁹ malū est. Malū vero ꝛ febricitātibus: ꝛ quibuscunq; hypocundria susp̄sa rugiūt: ꝛ sticuloſis. Malū vero quib⁹ fellei secessus: ꝛ in acutis febribus: ꝛ in quib⁹ sanguinis multa egestio facta est. Conuenit vero ptisicis non valde febricitātib⁹. Dare vero et in febribus longis nullo predictoꝝ signoꝝ p̄sente: ꝛ extra ration ē tabefactis. 66.

Quibus tumores in vulneribꝫ apparent nō valde spasmātur: neq; insani fūt. Ibis vero non apparentib⁹ repente: quib⁹ quidē retro spasmi ꝛ tetani fiant. Quib⁹ ꝙo in ꝓtori parte: mania ꝛ dolor lateris acut⁹: aut empima aut dissinteria si rubei fiūt tumores. 67

Si in vulneribus malis ꝛ fortib⁹ existentibus tumor nō appareat: magnum malū: laxa bona cruda mala. 68.

Posteriora capitis dolētia: in fronte recta vena incisa iuuat. 69.

Rigores mulieribus incipiūt ex lumbis magis: ꝛ per dorsuz ad caput ꝛ viris retro magisq; in ꝓtori parte corpis: velut cubitoruz coxarū: ꝛ ꝓpter cutē raram: declarat pilus. 70.

Aquartanis habiti nō valde a spasmis apprehēdunt. Si vero app̄hendunt ꝓius ꝛ superueniat quartana: soluūtur. 71.

Quibus circū tendit cutis dura ꝛ sicca sine sudore finiēt. Quibus vero laxa ꝛ rara cum sudore finient. 72.

Icteri ici non valde fiunt inflati.

Explicit liber quintus aphorismorum.

Incipit liber Sextus aphorismorum.

A diuturnis lienterijs oxiremia superueniens ꝓ⁹ nō ex̄ bonum signum. 2.

Quibus nares humide naturaliter: ꝛ semē humidū cito infirmant. Quibus vero cōtraria salubrius. 3.

In diutur nis dissinterijs abstinētia malū: ꝛ cumf. bre peius. 4.

Circunfluentia vlcera male consuetudinis: malum. 5.

Dolores in lateribus ꝛ pectoribꝫ: ꝛ in alijs corpis partib⁹: si multū differunt ad discernendum: mali sunt. 6.

Mefretici ꝛ circa vesicā dolores laborioſe sanant in senibus. 7.

Dolores ꝛ tumores ꝑm ventrem existentes: superiores quidē leuiores: inferiores fortiores. 8.

Hydropicis que vulnera in corpore nascūtur: nō facile sanātur. 9

Late pustule nō valde ꝓruginoſe sunt. 10.

Caput dolēti vel circūdolēti: sanies aut aqua: aut sanguis defluēs ꝑm aures ꝛ nares soluūt egritudines. 11.

Melancolicis ꝛ freneticis emorroydes in nate bonum. 12.

Emorroydas sanāti antiqs si nōvna fuerit relicta: periculū est fieri hydropē: aut ptisiz: aut maniam. 13.

A singultu habito sternutatio supueniēs soluit egritudinem. 14.

Ab hydrope habito ꝑm venas invētre aq̄ fluēte solutio fit. 15.

Ovaria habito diuturna spōtaneus vomitus superueniēs soluit egritudinem. 16.

A pleuretide habitor peripleumonia ovaria supueniēs malū. 17.

In oculis patiētem ovaria accipi: bonum. 18.

Vesicā incisam: aut cerebrū: aut cor: aut ovafragma: aut epar: aut vētre: aut rhenes: aut intestinoꝝ aliqō graciliū mortale. 19.

Oñ incisum fuerit os: aut cartilago: aut neruꝰ: aut maxille tenues aut ꝑ putiū: neq; crescit: neq; conglutinatur. 20.

Si invētre sanguis fluat ꝑter naturā necesse est in samie cōuerti. 21.

Maniacis emorroydib⁹ aut varicib⁹ innatis: manie solutio fit. 22.

Quibuscūq; dolores a dorso in cubitos trāseūt: flōmia soluit. 23.

Si timor pusillanimitas multū habeāt tēp⁹: habētē melancholicū perficiunt. 24.

Intestinoꝝ si incidat aliqō graciliū: nō cōglutinatur. 25.

Verisipilam extrinsec⁹ factā: intus cōuerti nō bonū: intrinsecus ꝙo extra bonum. 26.

Quibuscūq; in causone tremores fiūt: alienatio soluit. 27.

Quicūq; empici aut hydropici ꝛunt: aut incidūt: bis effluēte sanie aut aqua multa ꝛ repente omnino pereunt. 28.

Eunuchi non podagrizant: neq; calui fiunt. 29.

Mulier nō podagrizat: si mēstrua nō defecerūt in ea. 30.

Puer nō podagrizat ante affrodisiam. 31.

Dolores oculoꝝ meri potio aut lauacrū aut pyria aut flobotbomia aut farmacia soluit. 32.

Trauli a dyaria maxime capiuntur longa. 33.

Acidū ructantes nō valde pleuretici fiunt. 34.

Quicūq; calui fiūt: bis varices nō nascunt magne. Quibuscūq; ꝙo innascuntur rursus capillati fiunt. 35.

Hydropicis tussis supuenies malū. Preexistēs ꝙo sine malo. 36.

Dissuriam flobotbomia soluit: incidere vero venam que intus in talo est. 37.

Aquināte habito tumorē fieri in guture bonum. Extra enim conuertitur morbus. 38.

Quibuscūq; absc̄oditi cācri fiūt: nō curare melio ē. Curati essi peiūt citius: non curati multū tēp⁹ perficiunt. 39.

Spasmꝰ fit ex plenitudine aut euacuatiōe. Ita singultus. 40.

Quibuscūq; dolor circa hypocūdria sine flegmone: bis supueniēs febris soluit dolorem. 41.

Quibuscūq; sanies facta in corpe nō manifestat: bis ꝓpter spissitudinē saniei aut loci grossitudinē non manifestatur. 42.

Jeteritis si epar durum fiat malum. 43
Quicūq; splenetici a dissinteria capiunt: his supueniēte lōga dissinteria hydrops nasc̄ aut lienteria: ⁊ pereunt. 44.
Quibuscūq; ex strāguria ilcos innascit: hi in septē dieb⁹ pcūt: si non febre superueniente multa urina fluxerit. 45.
Vulnera q̄cūq; annua fuerint vl' lōgi⁹ tēp⁹ habēt: os necesse est emittit cicatrices fieri concauas. 46.
Quibuscunq; gibbi ex asmate fiunt aut tussi ante iuuentutem pereunt. 47.
Quibuscūq; flebothomia aut farmacia cōfert: hos vere flobothomare aut farmacia⁊ dare conuenit. 48.
Spleneticis superueniens dissinteria: bonum. 49.
Quibuscūq; tumores podagrici fiunt in quadraginta dieb⁹ deferuescentes residēt. 50.
Quibuscūq; cerebrū sursum cōcutit: necesse est febrem ⁊ fellis vomitum superuenire. 51.
Quibuscūq; sanis dolores repēte fiūt in capite: ⁊ tinuo sine voce fiūt ⁊ stertūt pereūt in septem dieb⁹: si nō eos accipiat febris. 52.
Attēdere opz⁊ iudiciū oculoz in somnis. Si cū q̄d alibi appareat cōmissis palpebris: nō ex dyaria existēte aut farmacie potiōe malum signum: ⁊ mortale valde. 53.
Desipientie cum risu quidem facte securiores. Cum tristitia vero moleste. 54.
In acutis passiōib⁹ cū febre luctuosa suspiria malum. 55.
Podagrica rmania ca vere⁊ autūno mouent vt in pluribus. 56.
In melācolicis egritudinib⁹ piculose eruptiōes: aut apoplexiā: aut epilepsiā: aut spasmū aut cecitatē: aut mamā significant. 57.
Apopletici maxime fiunt etatib⁹ a quadraginta annis vsq; ad sexaginta vel septuaginta. 58.
Si omentum eruperit necesse est putrefieri.. 59.
Quibuscūq; a sciatica molestatis ꝝ tebrū resilit foras ⁊ rursus incidat in locū suū: bismuscalagines facte sunt. 60.
Quibuscūq; a sciatica molestatis vertebrū resilit foras: his tabescit crus ⁊ claudicant si non vrantur.

Explicit liber sextus aphorismorum.

Incipit liber septimus aphorismorum.

In acutis morbis frigiditas extremitatū malū. 1.
In ossegrotāti caro liuida malum. 2.
In vomitu singult⁹ ⁊ oculi rubei malum. 3.
In sudore rigor malum. 4.
In mama dissinteria aut hydrops aut extasis bonū. 5.
In egritudine diuturna: abstinentia⁊ egestiones colerice malū. 6.
Ex multa potiōe rigor⁊ desipientia malum. 7.
Ex apostematis int⁹ ruptura: dissolutio vomit⁹: ⁊ defectio ac fit. 8.
In sanguinis fluxu desipiētia aut spasmus: malum. 9.

In hyleon vomitus: singultus: spasm⁹ ⁊ desipiētia: malū. 10.
In pleuretide peripleumonia malū. 11.
In peripemonia frenesis malum. 12.
In vulneribus fortibus: spasmus: aut tetbanus malū. 13.
In percussione in capite stupor aut desipientia malū. 14.
In sanguinis sputo: sanies sputum malū. 15.
In sanies sputo ptisis ⁊ flux⁹ malū: vbi nō saliua renet: moriūt. 16.
In flegmone epatis singultus: malum. 17.
In vigilia spasmus aut desipientia malū. 18.
In ossis denudatione berisipila malum 19.
In berisipila putredo aut sanies malum. 20.
In litargico tremor malum. 21.
In forti pulsu in vulneribus emorroisagia malum 22.
In dolore diuturno circa ventrem sanies malum. 23.
In colerico secessu dissinteria malum. 24.
In ossis fractura desipientia si in vacuum acceperit malū. 25.
In farmacie potione spasmus mortalis. 26.
In dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum malū. 27.
In vtero habenti tenasmus superueniens abortit. 28.
Quibuscūq; os aut cartilago incisū fuerit i corpore nō augef. 29.
Si ab albo flegmate habito dyaria supuenerit fortis soluit egritudinem. 30.
Quibuscūq; spūose egestōes i dyaria: bis a capite flegma ōfluit. 31.
Quibuscūq; i febrib⁹ i vrims crinoides hypostases fiūt: lōgā egritudinem significat. 32.
Quibuscūq; cholerice hypostases fiunt supi⁹ nō tenues acutā egrinem significat 33.
Quibuscūq; vrine distātes fiūt: bis i corpe turbatio fit fortis. 34.
Quibuscūq; i vrinis ampulle supnatāt: nefreticā significāt: ⁊ lōgā egritudinem fore 35
Quibuscūq; pinguis hypostasis ⁊ cōglobata: bis nefreticā et acutā egritudinē fore. 36.
Quibuscūq; nefreticis existētib⁹ p̄dicta signa accidūt ⁊ dolores acuti circa musculos spinales fiūt siq̄dē circa extrinsecos locos fuerint: apostema futur⁹ expecta extrisec⁹. Si nō dolores magis circa interiores locos apostema futurū expecta magis itus. 37
Quicūq; sanguinē vomūt siquidē sine febrib⁹ salubre. Curātur nō stipticis ⁊ frigidātib⁹. Si nō ex febre: perniciosum est. 38.
Catarri in supiori ventre⁊ in sanie cōuertūtur in viginti dieb⁹ 39.
Si sanguinē trūbos mi git ⁊ strāguriā h3: ⁊ dolor icidit i pitoneō ⁊ sub vētrē ⁊ pectinē: ea q̄ circa vesicā sunt egrotare sigt. 40.
Si ligua intemperata repēte fiat aut appoleticū aliquid corpis vl melancolicum hmōi efficit. 41.
Si i superpurgato senior singultus supueniat nō bonū. 42

Si febris nō a colera bēatur: aq̄ multa calida infusa a capite solutio sit febris. 43. Mulier vtrasq; dextras bñs nō fit. 44
Quicūq; empici vunt aut incidunt: siquidē sanies pura fluxerit et alba euadunt. Si vero cenulenta et male olens pereunt. 45.
Quecunq; in epatē ꝓpter saniem vuntur: siquidē sanies pura fluxerit et alba euadūt. In tunica enim illius sanies est. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46
Oculorum dolores: meri potio ꝛ lauacrū ꝛ flobothomia soluit. 47
Hydropicus si tussim habeat: desperatus fit. 48.
Stranguriā et dissuriā vini potio ꝛ flobothomia soluit. Incidere vero venā que intus in talo est bonum. 49.
Squinante habito tumor et rubor in pectore superueniens bonū: fortas essi conuertitur egritudo. 50.
Quicūq; spachilon in cerebro patiunt: in tribus diebus pereunt. Si vero hos effugerint: sani fiunt. 51.
Sternutatio fit a capite ex cerebro calefacto ꝛ humectato: qō est in capite vacuo: aere descēdente in illud vacuū ꝛ faciente sonitū: quoniam exitus est ei per angustum. 52.
Quicūq; circa epar dolēt: bis febri supueniēs: soluit egritudinē. 53
Quibuscunq; conuenit sanguinē auferre ex venis: hos oportet flobothomare in vere. 54.
Quibuscūq; inter rhenes ꝛ ventrē flegma concluditur ꝛ dolorem ꝓstat non habens exitum in neutrum ventriū: bis ꝑ murenasin vesicā conuerso flegmate solutio fit morbi. 55.
Quibuscunq; epar aqua impletū in omentum eruperit: bis aqua venter impletur ꝛ moriuntur. 56.
Halices: oscitatiōes: rigores: vinū mēsurate bibitū soluit egritudi
Quibuscūq; cerebrum motū fuerit ab aliqua actio- (nem. 57.
ne necesse fieri sine voce statim. 58.
Corporibus humidas carnes habentibus: famem adhibere cōuenit: fames enim desiccat corpora. 59.
Si a febre habito tumore non existente in collo suffocatio repente innascitur: vt deglutire non possit mortale. 60.
Si a febre habito torqueatur collū vt deglutire non possit et transglutiēdo angustietur sine tumore manifesto: mortale. 61.
Si a febre habito: tumore nō existēte in faucibus suffocatio repente venerit mortale. Si a febre habito collū conuertat ita vt vix deglutire possit: tumore non existente in collo: mortale. 62.
Sudore multo frigido calido superfluēte oportet mitti humiditatem a corporibus fortibus superius: debilibus vero inferius. 63.
Febres quecūq; nō deficiētes tertia die: sunt fortiores ꝛ periculose. 64.
Quecūq; vero sic defecerint: significat qñi nō periculose. 65.
Quibus febres longe: bis pustule diuturne: aut in articulis dolores fiunt.

Quibuscūq; ex febribus aut pustule diuturne: aut in articulis dolores fuerint: bi amplioribus cibis vuntur. 66.
Cibus quē accipiūt febricitātes sanis ē ñt: ifirmis ño morb⁹. 67
Premissis aliquibus ꝓuntibus nō motis: sed quasi natura intestini supnatauerit parua: paruus est morbus. Si multa mult⁹. Horum vero multa necessaria est vētris solutio. Si ño vētер nō mūdificabitur: sed potius iuscula dabuntur: quanto magis dabis: tanto magis plus peiorabitur.

¶ Explicit aphorismi hyppocratis ꝑm veterē translationē.

¶ Incipit liber aphorismorū domini hyppocratis a dño Theodoro gaza medico e greco in latinum de nouo translatorum.

Vita breuis. ars longa. Occasio preceps. Experimentū fallax. Judiciū difficile est. Nec solum scipsum officio fungentem exhibere opz: sed etiā egrum ꝛ assidētes et exteriora. 2.
In ꝓturbationibus vētris ꝛ vomitibus spōtaneis si tale purgat quale purgari opz res bene cedit ꝛ facile fertur. Sin min⁹ cōtra. Simili modo ꝛceptaculorū inanitio si fiat qualis fieri opz: res bñ cedit ꝛ facile fertur. Sin min⁹ ꝛtra Igitur ꝛ tempus ꝛterram ꝛ etatem ꝛ genera morborum in quibus oportet nec ne conspicari officiuz est. 3.
Habitus athletarū admodum boni tuti non sunt si ad summū deuenerint. Non essi in eodē subsistere ꝓñt aut quiescere. Quod si nō quiescunt nihil ꝑficere in melius possunt. Restat igit his de causis vt in deterius labant. Quāobrē soluere habitū expedit si ne mora: vt denuo refici corp⁹ incipiat. Nec idcirco cōpressiones in extremū ducēde sunt. Haud. n. tutū hoc est: sed ꝓ eius q̄ corrigit natura ducendū vt toleret. Oino eūationes in extremū ded u cte cū pric'o sūt. Rursusq; recreatiōes extreme ad priculū agūt. 4.
Tenuis exāsitaq; vict⁹ ratio in affectib⁹ tū diuturnis oibus: tuz ēt acutis q̄b⁹ nō cōpetit: grauis molestaq; est. Itēq; vict⁹ q̄ in extremū tenuitatis deuenerit: grauis est. Hā satietas quoq; in extremum acta molesta est. 5.
In tenui victus rōne egri peccāt: quo fit vt maiore afficiant detrimento quicq̄d essi cōmittitur grauꝰ obuenit q̄ in aliquantulū pleniore. Mis igitur ꝛ sanis tuta nō est illa admodū tenuis diligens exāsitaq; ratio vict⁹ ob eam rem q̄ difficilius errorē q̄ committitur ferūt. Ita fit vt tenuis ꝛ diligens vict⁹ periculosior maxima ex parte sit eo qui paulo pleniꝰ ꝓcipiatur. 6.
Summis morbis summa diligētissime remedia adhibēda sunt. 7.
Ubi morb⁹ pacuꝰ est statim ꝛ labores summi fatigāt ꝛ tenuissimo victu vti necesse est. Ubi nō ita est: sed pleniꝰ agere lz. Tantū in-

dulgendum est cibo quanto morbus ipse sit summo leuior. 8.
Cū ꝙ morb⁹ ꝓsistit suo vigore: tenuissimo victu vti necesse est. 9.
Colligēdū ēt est an eger possit eo victu quē ꝓceperis durare ad cō-
sistendū vigorē vsq; egrotatiōis: ꝛ ille ve pot⁹ deficiat: nec dura
re possit ea ipa vict⁹ rōne: an morb⁹ añ ōficiat atq; bebetesat. 10
Quib⁹ igit cōsistētis iuxta est: bis tenuis vict⁹ iuxta ꝓcipiēdus ē.
Quibus aūt cōsistendi vigor postea fu tur⁹ est: bis in eo ipso vi-
gore ꝛ paulo ante de cibo subtrahendū est. Tempore ꝙ superio
re vberius agendus est vt eger sufficiat. 11.
In accessionib⁹ abstinendū est assumere essi cibū uociuū est. ꝛ q̄b⁹ ꝑ
circuitū veniūt accessiōes: bis i ipsa accessiōe abstinendū est. 12.
Accessiōes ꝙ cōditionesq; iudicant a morbis ꝛ anni tpib⁹ atq; ēt
circuituū successuis icremētis: siue quotidie: siue vno itermisso
die: siue etiā ꝑ interualla ampliora euenīūt: necnō ex bis q̄ super
neniunt iudiciū accipi pōt. Vergi gra in morbo cōstali si screa-
tio purulenta statim inter initia extitit: breuē egritudinem fore
ostēdit. Sin postea puruit longā. Quin etiā vrina: aluus: sudor:
morbus aut difficile aut facile nullo pacto iudicari finitue pos
se: aut breues: aut longos fore significabunt. 13.
Senes facillime ieiuniū tolerāt: morq; ꝺ firma etate sunt: min⁹ adole
scētes: oīm minime pueri: eorūq; ipoꝝ ꝺ alio sunt ꝓpensiores. 14.
Qui inueterāt pīm calor⁹ innatu obtinēt: itaq; plurimo cibo idigēt
alioq̄n corp⁹ absumit. Senib⁹ ꝙ pax caloris est: ꝛ ob eā rē pau
cis egēt: fomitib⁹ q̄ppe ꝺ a multis oppīsi extinguūt: hinc ēt feb.
nō eque acute senib⁹ accidunt: corpus essi eorū frigidū est. 15.
Uentres hyeme ꝛ vere natura calidissimi sunt ꝛ somni longissimi.
Itaq; per ea tempora cibi dari copiosius debent. Calor is essi na
tiui copia magna inest: vt cibus promde pleniori requiratur. Ar
gumento etates sunt ꝛ athlete. 16.
Uictus omnis febricitantibus humidus ꝓficit: sed precipue pue
ris: ꝛ bis qui ita viuere consueuerūt. 17.
Et quibusnam semel aut bis assumendum sit: ꝛ plura ne an pau
ciora: particulatim animaduertēdum. Tempori: etati ꝛ consue
tudini impertiendum aliquid est. 18.
Cibos estate ꝛ autūno difficillime fert: hyeme facillime: mor ꝛe. 19
Qui ꝑ circuit⁹ accessionū eracuunt: bis nihil est dandū nec assumē
re q̄q; cogendū: sꝫ adiectioni subtrahendū ē añ iudicationē. 20
Que iudicant aut iudicata sunt integre: non mouere neq; nouare
vel medicamentis: vel alijs incitamentis: sed finere debes. 21.
Que ēuanda sunt eo duci debet qua maxie natura ꝓmode tēdit. 22
Concocta euacuare mouereq; non cruda opꝫ nec in principio nisi
turgent. Sed magna ex parte non turgent. 23.
Deiectiōes nō copia estimāde sunt: sed eo q̄ talia deiiciūtur qua-
lia deijci opꝫ ꝛ facile eger ferat. Atq; vbi ad aīe defectionez vsq;

ducendū est: ita agendum modo eger durare possit. 24.
In affectib⁹ acutis raro inter initia vtēdū medicamēto euacuato
rio est: idq; adhibito diligēter examine faciēdū est. 25.
Si q̄le purgari opꝫ tale purgat: ꝓdest ꝛ facile ferat. Si ꝫ difficulē. 26

Incipit liber Secūd⁹ aphorismoꝝ domini Hyppo
cratis a dño Theodoro gaza medico e greco in latinū
nuper traductorum.

Quocunq; morbo somn⁹ laborē affert letalis est. At
si iuuat letalis non est. 2.
Ubi somnus delirium tollit bene est. 3.
Sōn⁹ aut vigilia si alterutrū modū exceserit: male ē. 4
Mō satietas: nō fames: nō alīō quicq; bonum est quod
naturam excedit. 5.
Lassitudies spōte eueniētes morbos pronunciant. 6.
Quicunq; parte corporis aliqua laborantes laborē ipsum magna
ex parte non sentiunt: bis mens egrotat. 7.
Que longo temporis spacio extenuantur lēte reficienda sunt. Que
breui breuiter. 8.
Si q̄s a morbo cibū assumēs nō corroborat: pl⁹ cibi q̄ satis sit assu
mi significat. At vero si nō assumenti ita euenit: euacuatione op⁹
esse sciendum est. 9.
Corpora quacūq; purgare libuerit: fluida eo facies. 10.
Corpora impura quo magis nutris: eo magis offendis. 11.
Potu q̄ cibo expleri facilius est. 12.
Que morbos relinquunt: ab iudicatione faciunt recidiuam. 13.
Quib⁹ iudicatio istat: bis nox difficilis ē q̄ accessionē ꝑcedit: subse
quēs aut nox facilior magna ex parte accedere solet. 14.
In pfluuijs alui mutatiōes deiectionū iuuāt nisi i prauā mutēt. 15
Ubi fauces egrotāt aut tubercula in corpe oriunt excreationes cōsi
derande sunt nam si biliose sunt corpus egrotat: si simlies sanis
corpus alere tutuꝫ est. 16.
Ubi fames est: laborandum non est. 17.
Ubi plus cibi preter naturam ingestum est: morbum id facit: patet
hoc ex ipsa curandi ratione. 18.
Eoꝝ q̄ vniuersim atq; celeriꝰ alūt: excretiōes q̄z celeriter fiunt. 19.
Morboꝝ acut oꝝ predictiones nō admodum ture sunt neq; mortis
neq; salutis. 20.
Quib⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ hūida est: bis senescētib⁹ siccat. Cōtra
q̄b⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ ficca ē: bis senescētib⁹ humectat. 21.
22.
Famē vini potio soluit. 23.
Quicūq; morbi ex repletiōe fiūt: euacuatiōe curāt. Quicūq; euacua
tiōe: repletiōe. Eodēq; mō ceteroꝝ cōtraria remedio sunt. 24.
Morbi acuti intra quartūdecimū diē iudicari solent.
Dies q̄rt⁹ septimi index est. Octau⁹ ꝓncipiū alteri⁹ septenarij eroꝝ

ditur. Undecimus etiã cõsiderandus est. Quartus enim secũdi septenarij est. Item decimus septimus considerandus est. Quartus enim a quartodecimo ꝛ septimus abvndecimo est. 25.

Quartane estiue breues magna ex parte sunt. Autumnales lõge ꝑ sertim que hyemem attigerint. 26.

Febrẽ cõuulsioni superuenire melius est ꝙ cõuulsionem febri. 27.

Dis que nõ ex ratione leuãt: confidendum nõ est: nec pre metu omittẽduz soluere: ea que preter rationem incidũt mala: hec enim magna ex parte infirma sunt nec perseuerare aut immorari diuti⁹ solent. 28.

Febricitãti non admodũ leuiter ꝛ per summã corporis formã si corpus pstat nec vllo modo collabit: aut cõtra si magis cõsumit ꝙ ratio postulat: vitiosuz est: alterũ essi lõgitudinẽ morbi: alterꝫ imbecillitatẽ significat. 29.

Cum morbi incipiũt: si quid mouẽdum est moue. Cum consistunt ꝛ vigẽt: quiescere melius est. 30.

Omnia cũ incipiũt ꝛ finiũt: leuiora sunt. Cũ cõsistũt grauiora. 31.

Si cui ab egrotatione bene assumẽti cibum corpus nihilo proficit signum est vitiosum. 32.

Omnes fere qui sese male habent principio bene assumentes cibum nec quicquã proficientes: in fine medicinam exigunt. At vero qui principio vehementer exigẽtes postea bene assumunt: hi melius euadunt. 33.

In quouis morbo mente constare ꝛ cibum appetere bono est: contrarium vero vitio datur. 34.

Per morbos minus hi periclitantur quorum nature morbus conuenit: aut etati: aut habitui: aut tempori: ꝙ quibus non conuenit aliqua ex his ratione. 35.

In quauis egritudine partem vmbilici⁹ imũ ventrẽ esse pleniorem melius est: admodũ extenuari atq; tabescere vitiosum est. Ad inferas et purgationes hoc idẽ tutum non est. 36.

Qui salubri corpore sunt: celeriter per euacuatiões oppressi dissoluuntur atq; etiam qui prauo cibo vtuntur. 37.

Qui corpe bñ cõstãt: difficulter ad vsuz veniũt medicamẽtoꝝ. 38.

Pot⁹ ꝛ cib⁹ paulo deterior mõ suauior sit ꝙ melior: sed q̃ suauior anteponendus est. 39.

Senioresmagna ex pte min⁹ egrotãt ꝙ iuuenes. Attamẽ q̃ lõgi bis acciderit morbi: magna ex pte insanabiles tota vita comitãtur. 40.

Raucedines grauedines maioriꝫ⁹ admodũ cõcoq̃ nequeũt. 41.

Qui sepe ꝛ multum exsoluuntur sine causa manifesta: bi de repente moriuntur. 42.

Stupor attonitus vehemẽs solui nõ põt. leuis nõ de facili põt. 43.

Qui strãgulant reuertũt citra mortẽ: si ore spumãt nõ reficiũt. 44.

Qui obesi admodũ sũt ex natura celeri⁹ moriunt ꝙ q̃ graciles. 45.

Qui morbo comitiali laborat: si iuuenis est liberari mutatiõe potissimum: etatis: loci: victus: et vite munere potest. 46.

Si dolor geminus non eodem in loco infestat: qui vehementior est alterum leuiorem obscurat. 47

Dolores ꝛ febres accidũt magis cuz cõficitur pus: ꝙ vbi confectũ iam est. 48.

In omni corporis motu cum fatigari incepit cessasse protin⁹: lassitudinis leuatio est. 49

Qui assueuerũt ferre labores etiam si inualidi⁹ sunt aut senes facilius ferunt: ꝙ qui nõ sunt assueti quãuis robusti ꝛ iuuenes. 50

Quecũq; lõgo tpe assueta sunt etiã si deteriora sint min⁹ infestare solẽt ꝙ q̃ insueta sunt. Igit ad insueta quoq; mutasse ꝓueniet. 51.

Nimis repentecq; euacuare aut replere aut calefacere aut refrigerare aut alio quouis mõ corpus mouere: tutũ nõ est. Atq; nimiuz omne inimicũ nature est. Cõtra paulatim lentecq; agere tutũ est.

Deniq; de alio transire in aliud prestat. 52.

Si cũ omnia ratione feceris: nõ id prouenit qõ ratio postulat: noli in aliud transire dum maneat oõ principio visum est. 53

Quoꝝ aluus est humida: hi quãdiu iuuenes sunt melius degunt ꝙ quibus sicca est. At in senectute deterius. Siccatur eniz aluus magna ex parte his qui senescunt. 54.

Magnitudo corpis in iuuenta quidem formã liberalez affert nec intocundam. Sed in senectute vsu difficilis est: atq; deterius euadit quod procerius est.

Incipit liber Terti⁹ aphorismorũ hyppocratis a dño Theodoro gaza nup e greco i latinũ tradctoꝝ.

Temporum mutationes potissimum pariunt morbos. magneq; temporũ mutatiões: aut frigoris: aut estus ꝛ reliqua ex ratione grauius incidunt. 2

Naturarum alie ad estatem: alie ad hyemem bene male ve sese habẽt. 3.

Ex morbis alij ad alia tempora loca et victus genera bene male ve sese habent eodem modo etates. 4.

Per tempora quotiens eadem die modo estus: modo frigus existit morbos autumnales expectari oportet. 5.

Austri hebetant auditũ: caliginẽ obdũcũt: corpa diffundũt: pigriora faciũt. Caput aggrauãt. Ubi tẽpestas ita ꝓualuerit: affect⁹ eiusmodi existũt. At si tõs aquilonũ est: tusses: fauces: alui dure: difficultates vrine: dolores horrifici costarũ ꝛ pectorũ accidunt. Ubi tẽpestas ita eruperarit: affect⁹ eiusmodi exꝑcto. 6.

Quotiẽs estas sit siccis veri sudoꝝ copiã in febrib⁹ exꝑctare opꝛz. 7

Per squalores febres acute fieri solẽt: et si magna ex parte talis sit annus qualem fecerit conditionem: morbos quoq; tales exꝑcta;

re magna ex parte oportebit. 8
In temporibus nature legitimis quicq; tempestiua tempestiue reddantur: morbi constates sinceri et faciles subeunt. At vero iniqs inconstantes et iudicatu difficiles existunt. 9
Per autumnū morbi acutissimi t exitiosissimi accidunt magna ex parte ver saluberrimū est minimeq; exitiosum. 10.
Autumnus tabidis malus est. 11.
Quodad tempora attinet rationem. Si hyems squalida t aquilonia fuerit: ver pluuium australeq;: febres acutas fieri estate necesse est: et lippitudines et intestinorū difficultates maxime mulieribus t his qui humidā habent naturam. 12.
Morbi autem per imbres fiunt magna ex parte febres longe: alui fluores: putredines. 13.
Si hyems australis pluuia et tepida fuerit: ver calidū aquilētūq;: mulieres quarū partus iuxta ver properant: abortū ex qualibet causa facient. Que autē peperint: imbecilles aut morbidos edēt infantes: ita vt aut statim pereāt aut tenues atq; valitudinarij viuāt. Ceteris difficultates intestinorū et lippitudines aride accidēt. Senioribus vero distillationes que cito interimant. 14.
Si estas squalida aquilentaq; fuerit: autumn⁹ pluui⁹ australisq; dolores capitis: tusses: raucedines: grauedines existunt. Tabes etiam nonnullos inuadit. 15
At si autūnus aquilonius sit t siccus: viris natura humidis t mulieribus pderit: reliquis accident lippitudines aride t febres acute t grauedines: nōnullos etiā atra bilis exercebit. 16
Conditionum anni squalores salubriores quod in totum dixerim q̄ imbres minusq; mortiferi sunt. 17
Morbi per imbres magna ex parte cōsistunt: febres lōge: alui fluēres: putredines: attoniti: angine p squalores tabitudines: lippitudines: articlor⁹ dolores: stillicidia vrine: difficultates intestinor⁹. 18
Cōditionū quotidianarū aquilones corpa cōstipatiora: cōtētiora mobiliora: coloratiora q; faciūt. auditū etiā adiuuāt: sz aluū excitāt: oculos mordēt: t si i pectore dolor alijs p̄sit acri⁹ excitat. 19.
Austri corpora dissoluūt t humefaciunt: caput aggrauāt: auditā obtundunt: vertigines mouent: oculis t corporibus afferunt taditatem: aluos etiā humefaciunt. 20
Per tēpora anni pueri t q̄ etate bis p̄mi sunt: vere atq; p̄ria estate optime degūt: t maxie valēt. Senes estate t autūno aliquādiu reliquo autūni tpe t hyeme q̄ media sunt etate meli⁹ valēt. 21.
Morbi quidē oēs tpib⁹ oib⁹ accidere solent. Sed nonnulli certis quibusdam et otiuntur t irritantur. 22
Vere enim atre biles: furores: comitiales: profusiones sanguinis: angine: tusses: grauedines: lepre: impetigines: vertigines: pustule vlcerose plurime: tubercula: articlorum dolores. 23.

Estate nōnulli ex his ac febres cōtinue: tardores t tertiane pluries: vomitiones: etiā alui⁹ profluuia: oculorū t auriū dolores: otis vlcera: genitaliū putredines t sudamina. 24.
Autūno magna ps estiuoz atq; ēt febres q̄rtane terronee: lienes aque inter cutē. tabes: stillicidia: vrie: leuitates intestinor⁹: coxēdices: āgie: ābelationes: voluuli. comitiales: atre biles furores. 25
Hyeme costales: pulmonie: grauedines: raucedines: tusses: dolores laterū: pector⁹: lūbor⁹: capitis dolores: vertigines: attoniti. 26.
Per etates hec accidūt paruis t recēs natis puerulis vlcera otis vomit⁹: imōnie: pauores: iflāmationes vmbilici: hēores auriū. 27
Paulo etate progrediētibus cū dētire incipiūt: gingiuar⁹ prurigines: febres: conulsiones. alui fluores maxime cū caninos edūt: t bis potissimū pueris q̄ corpulētissimi sunt t aluos habēt astrictas. 28
Adultioribꝰ iā tōsille vertebre i occipitio siue luxatio in partē interiorē: anbelationes: calculi: lūbrici teretes: ascaride: verruce: sa tirie: strume. t reliq; absessus: sz p̄cipue que enumerauī. 26.
Adolescentibus iā et pubescentibus magna eorum pars accidit: atq; ēt febres diuturne poti⁹ t sanguis e narib⁹ p̄fusiones. 30.
Plurimi vero affectus pueriles etatis iudicāt siue finūt: aut intra quadragesimū diē: aut intra septimū mēsem: aut intra septimū annum: aut cū ad pubertatē itur. Qui aūt perdurarit nec solui potuerint: pubescenti aut femine cū menstrua erumpunt: bi consenescere assolent. 31.
Adolescentibus sanguinis screationes: tabes: febres acute: comitiales t reliq; morbi: sz p̄cipue que numerauī accidunt. 32.
Qui hanc excesserunt etatē tabis anbelationes: costales: pulmonie: obliuiarij: deliria: ardores bilares: alui fluores lōgi: difficultates intestinor⁹: leuitates intestinor⁹: marisce. 33.
Senioribus difficultaces spirandi: distillationes: tusses stillicidia vrie: difficultates v: ie: articlor⁹ dolores rhenū dolores vertigines attoniti: mali habit⁹. prurigines copiosi⁹ imōnie: alui oculor⁹ auriū humiditates. hebetudines oculor⁹: granitas auriū: 34.

Incipit liber q̄rt⁹ Aphorismor⁹ dñi hyppocratici dño Theodoro gaza nup e greco i latinū traductor⁹.

Mulierē vtero gerentē purgabis medicamēto si materia turget quarto mēse: rad septimū vsq;: sz eas minus: ab recentiore autē tab auctiore cauebis. 2
In medicamētorū vsu si talia ducunt ex corpore qualia vel spōte exeāt: vtile ē. Si cōtra: cohibēda sunt. 3.
Si quale purgari oportet tale purgatur: prodest t facile fertur. Si contra: difficulter. 4.
Estate poti⁹ supra: hyeme infra ducēdū medicamētis est. 5.
Sub cane t ante canē medicamentorum vsus difficilis est. 6.
Macilētos t ad vomitū, faciles purgādos. ē curabiles. cauēdo hyemē. 7

Qui aut ad euomẽdũ difficiles sunt ꝛcorpore mediocriter cõstãt infra purgabis cauendo estatem. 8.

Tabi obnoxios caue ne ynq̃ ad supernas ducas euacuatiões. 9

At vero atra bili cõmotos plenius infra eadẽq̃ ratione contraria afferes. 10.

In valde acutis statimꝛ die primi euacuandum est si materia turget. Supersedere enim in eiusmodi morbo: malo est. 11.

Quos tormina vmbilicum fatigãt ꝛlabor atq̃ lumborũ dolor infestat: nec medicamento aut vllo alio mõ solui cruciat? põt: bis in aquam intercutẽ siccã decumbitur. 12

Quorũ a sui leuitate intestinoꝝ infestantur: hiberno tẽpore eos supra purgare malum est. 13.

Qui non de facili supra veratrũ pugãtur: eorũ corpora ante potionẽ humectãda sunt cibo plenioꝛe quieteq̃. 14.

Eũ q̃ veratruꝫ biberit ad corpis motiões magis ad sõnos q̃tesq̃ minus ducito: motiõe corp? turbari. indicio ẽ nauigatio. 15.

Cũ libuerit vtveratrũ amplius ducat: corp? mouebis. Cõtra cum sistẽdũ cẽ sueris: somnũ molieris nec quicq̃ mouebis. 16.

Veratrũ periculosuꝫ bis est q̃ corpore integro sunt: facit enim conuulsionẽ. 17.

Si q̃s nõ febriẽs inedia exigit ꝛcordis dolore aut caligino sa vertigine infestaꝫ ac oris amaritudinẽ sentit: purgatiõe se egere pte superioꝛe significat. 18.

Dolores qui supra p̃cordia infestant purgationẽ supra: qui infra: infra requirũt. 19.

Qui in medicamentoꝝ potione nõ sitiunt cũ purgãtur: bi nõ desinunt priusq̃ sitiant. 20.

Si tormina acciderũt non febricitanti ꝛgenuũ grauitas ꝛ lumborum dolor: purgatione infra opus esse significatur 21

Deiectiones nigre modo sanguinis atri spõte veniẽtes siue cũ febre: siue sine febre pessime sunt: ꝛquo plures sunt praui colores: eo pei?. Sꝫ si ex medicamẽto tales egerũtur: meli? est ꝛ q̃ plures nõ praui colores sunt eo melius. 22.

In quocunq̃ morbo icipiẽte si atra bilis vl supra vel infra exierit: letale est. 23.

Quicũq̃ ex morbis acutis aut diuturnis vulneribus aut alio quouis modo extenuati atram bilẽ sanguini atro simile emiserint: postridie moriuntur. 24.

Difficultas intestinoꝝ si ab atra bile inceperit: letalis est. 25

Sãguis supra emissus q̃liscũq̃ ẽ: mal? ẽ: infra aũt bon? est. 26.

Si difficultate intestinoꝝ laborãti carcũle exeũt: letale est. 27.

Quibus per febres sanguis alicunde large exierit: bis in recreatione alui humide reducuntur. 28.

Quib? deiectiões bilioseꝛ exeũt surditate supueniẽte finiunt. Et q̃bus surditas p̃cesserit desinũt si deiectiones sequunt bilioseꝛ. 29

Quibus febricitãtib? die sexto frigora accidũt: bis difficulter iudicantur. 30.

Quibus accessiones veniũt si febris quacũq̃ hora dimiserit: eadẽ altero die repetit: bis difficile iudicatur. 31.

Qui per febres lassantur: bis in articulos ꝛ maxillas potissimum abscessus decumbunt. 32.

Quibus qualescẽtib? a quauis egritudine pars aliqua corporis dolore vexatur: bis eam in partẽ abscedit ur. 33.

Quin ẽsi priusq̃ egrotassent parte aliqua sui corporis pdoluerint eodẽ morbus decumbit. 34.

Si febricitãti nullo tumore faucũ strãgulatio accidit subito letale est. 35.

Si febricitãti collũ peruertitur vt vꝫ deinoꝛare possit sine vllo colli tumore mortiferum est. 36.

Sudores febricitãti si statim inceperit bono sunt. Et tertio die et v.ꝛ.vij.ꝛ.ix.ꝛ.xj.ꝛ.xiij.ꝛ.xv.ꝛ.xvij.ꝛ.xix.ꝛ.xxi.ꝛ.xxiij. bis essi sudoribus morbi iudicãtur. Qui aũt non ita veniunt laborẽ significãt: ꝛlongitudinẽ morbi ꝛrecidiuam. 37.

Sudores frigidi si cum febre acuta accidũt: mortez significant: si cũ mitioꝛe: longitudinem morbi. 38.

Et qua parte corporis sudor est: ibi morbũ esse significatur. 39.

Et qua parte corporis frigor aut calor est: ibi morbus est. 40.

Ubi toto in corpe mutatio sit: ꝛ mõ corp? frigescit: mõ calescit: aut colorẽ aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi significatur. 41.

Si per somnũ sudoris copia sine causa manifesta euenit: vsus cibi plenioris significatur. Sed si non per cibum id accidit: inanitiõe corpus egere significatur. 42.

Sudor multus modo frigidus: modo calidus assidue fluens: frigidus magis: calidus minus: morbum significat. 43.

Quecũq̃ nõ itermittẽtes tertio die vehementioꝛes redduntur magis periculose exĩstũt Sꝫ si quouis mõ itermittũt securitatẽ inesse significatur. 44.

Quos febres longe exercẽt bis vel abscessus in articulos: vel dolores decũbũt. 45.

Quos febres diutine habẽt: bis in articulos abscedit si labor accidit. Quibus aũt in articulos abscedit si labor ex febre: bi cibo plenioꝛe vtuntur. 46.

Si rigor accidit per febrẽ ꝛtinuã egro iã debili letale est. 47.

Execrationes in febribus nõ interpolatis liuide aut cruẽte: aut fetide omnes sunt male. Sꝫ si bene excernitur salutares sunt deiectiones etiã ꝛvrine iuuãt que cõmode exeũt. At si nihil cõmode p ea loca excernitur: malo est. 48

In febrib? nõ interpolatis si exteriora frigent interiora vruntur et sitiunt. letale est. 49.

In febre nõ interpolata si labiũ: aut oculus: aut superciliũ aut ne

fus peruertitur:si visus:si auditus defecerit egro ĩa debili: quie
quid ex his accidit:moris in propinquo est. 50.
Quibus in febre nõ interpolata difficultas spirandi cũ delirio ac
cidit letale est. 51.
Per febres absessus nisi primis soluatur iudicationib⁹ morbi lõ
gitudinem indicat. 52.
Quibus in febrib⁹ aut in alijs morbis oculis volẽtib⁹ illa crimanf
nullũ est periculũ:sed quibus inuitis:periculosius est. 53.
Quib⁹ p febres lẽtore dẽtes opplẽt:his febres icidũt vehemẽtes. 54.
Quibus tusses sicce leuiter irritantur in febribus arduis:bi non
admodum siti afficiuntur. 55.
Febres que per accessum inguinum accidũt:male sunt nisi genere
ephimere hoc est dyarie cõtinentur. 56.
Febricitanti si sudor accedit febre nõ intermittẽte malo est:morb⁹
essi progatur:plusq; hmiditatis esse significatur. 57.
Qui zuulsiõe aut distẽsiõe tenet si accidit febris morbũ leuat. 58.
Qui ardore tenetur si frig⁹ acciderit soluetur eo malo. 59.
Febres tertiane septenis circuitib⁹ iudicanf qõ lõgissimũ est. 60.
Quibus per febres aures obsurduerit:his sanguis e naribus fu
sus aut aluus perturbata soluit morbum. 61.
Quibus per febres morb⁹ regi⁹ ante septimũ accidit:malo ẽ. 62.
Febris nisi die pari desierit solet recidiuare. 63.
Quib⁹ p febres q̃tidie frigus accidit:febres q̃tidie soluunf. 64.
Quib⁹ p febres morb⁹ regi⁹ die septimo:aut quartodecimo accide
rit:bono ẽ:nisi ilia obduruerit.nã si ẽ ita accidit: nõ bn ẽ. 65.
In febribus si circa aluũ calor vehemẽs ac dolor ventriculi vexat
male est. 66.
In febribus acutis si cõuulsiones aut viscerũ dolores vehementes
acciderint:male erit. 67.
In febrib⁹ si pauores p somnuz aut zuulsiões accidũt male est. 68.
In febrib⁹ spũs subsistẽs malo est:qm zuulsionem significat. 69.
Quibus vrine crasse:grumose et pauce sunt:nõ sine febre:si tenues
copiose prodierint:proderunt:maximevero tales exeunt his qui
statim aut breui sedimẽ habeãt. 70.
Quibus vrina turbulenta qualis iumentorũ est:his dolor capitis
vel adest vel aderit. 71.
Quib⁹ septimo die iudicaf ad salutẽ:his vrina quarto die nubes
culã hz rubicundã ꝛ reliqua ex ratione. 72. ¶ Quib⁹ vrina
plucida alba emittit malo ẽ:delir⁹ potissimũ talis cueit. 73.
Quib⁹ ilia suspẽsa murmurãt:si lũborũ dolor accesserit:his alui ad
modũ hũectãt:missflat⁹ erũpat ãt vriecopia pdeat idq; i febrib⁹. 74.
Quib⁹ in articulos abscessurũ est:his eximit abscessuz vrina cassa
copiosa alba qualis in febrib⁹ laborantibus, quarto die nonnullis
exire incipit. hz si sanguis q̃q; erupit breui admodũ leuabunf. 75
Si sanguis aut pus effluit per vrinã:exulcerationem aut rhenum

aut vesice significat. 76.
Quibus cum vrina crassa caruncule exigue:aut veluti capillam en
ta exeũt ex rhenibus:his excernitur. 77.
Quib⁹ cũ vrina crassa furfurea q̃dã exeunt: his vesica scabie affes
Quicunq; sponte sanguinẽ mingunt:his venu- (cta est. 78.
lam ruptam esse in rhenibus significatur. 79
Quib⁹ in vrina decident harenosa:his calculo vesica laborat. 80.
Si q̃s sanguinẽ mingit ꝛ grumos ꝛ gutta tim emittit vrinã ac do
lorẽ ad ventrẽ imũ ꝛ pectinẽ ꝛ semẽ:vitijs vesice laborat. 81
Si q̃s sanguinẽ aut pus aut squamulas mingit:et cũ graue olẽti a
in vrina:exulceratio vesice significatur. 82.
Quibus in vrinario meatu tubercula oriuntur: his suppuratiõe
facta et eruptione leuatur dolor. 83
Dictio noctu copiose facta exiguã fore deiectionẽ significat. 84.

¶ Incipit liber quintus aphorismorum domini hyp pocratis a domino theodoro gaza nup e greco in lati num traductorum.

Conuulsio a veratro letalis est. 2
Conuulsio a vulnere letalis est. 3
Sanguinis multe profusionis conuulsio aut singultus
superueniens malo est. 4
Ex purgatiõe cõuulsio aut singult⁹ supueniẽs malo ẽ. 5
Si ebri⁹ q̃squã obmutuerit cõuulsus emoriẽ nisi pbẽ fus a febre sit
aut cũ ad eã venerit horã q̃ crapula soluiẽ facultatẽ recipiat lo
Qui a distensione prehendũtur:intra quartũ diẽ inter- (q̃ndi. 6.
eunt. Si tamẽ hos dies euaserint:conualescent. 7.
Comitiales quibus ante pubertatẽ accidunt cõmutationem reci
piunt quibus anno vigesimoquinto commoriuntur. 8.
Costales nisi intra quartũdecimũ diẽ repurganf in suppuratiõnẽ
Tabitudini maxime etas obnoxia est ab anno deci- (vertunf. 9.
mooctauo ad trigesimumquintum. 10.
Qui tabe infestantur:si qõ despuunt et extussiunt grauiter olet et
capilli defluũt:letale signum ostendunt. 11
Qui anginã euaserũt:bis in pulmonẽ abseeditur ꝛ intra septimũ
diem moriuntur.si tamen hos dies euaserint suppurantur. 12.
Quib⁹ p tabẽ capilli defluũt:hi alui fluxiõe supueniẽte moriũf. 13
Qui spumãtẽ sanguinẽ despuũt:his de pulmone educitur. 14.
Tabẽ detẽtis fluxio alui accedens letalis est. 15
Qui a costali superãtur si intra quadragesimũ diem a quo ruptio
facta est repurgẽtur leuãtur:alioqn trãseũt in tabem. 16.
Calida si immodica sit:detrimẽta hec infert:corporis effeminatio
nẽ:neruoz incõtinentiã:mentis torpedinẽ:sanguinis profusionẽ
anime defectionem: quibus mors sequitur. 17
Frigidiora cõuulsiões: distẽtiones;liuores;algores febriles. 18

Frigida ossib⁹ dentibus: neruis: cerebro: medulle dorsali inimica est. Calida contra: amica est. 19.
Que pfriuerit calefaciēda sūt exceptis his q̄ sanguinē pfūdāt. 20.
Frigida vlceribꝫ mordax est: cutē obdurat: dolorē insepabilē mouet: liuorē trahit: algores febriles zuulsiones distētiōes sopiuebit. 21.
Nonnunquam per distensionem sine vlcere iuuem bene corporato estate media frigide aque larga perfusio reuocat calorem: calor autem mala hec tollit. 22.
Calida suppuratoria vulnerū oim summū securitatis indiciū prestat: cutē mollit: extenuat dolorē: lenit rigores: cōuulsiones: distensiones mitigat: capitis autē grauitatē soluit: ossib⁹ fractis plurimū prodest: sed precipue his que exuta sunt eorūq̄ maxime his q̄ vlcera habēt capitis et q̄ ab algore vel moriunt vel vlceranf: nec nō repētibus comestis: sedi genitali vtero: vesice opitulat: his calor amicus et decretorius est: frigus inimicū atq̄ interimēs. 23.
Usus frigide vbi sanguis pfundit: attamē nō qua effluat sz iuxta inficiēda est. Quinetiā vbi inflāmatōes sunt aut inflāmina ad rubū cruentū ve tendētia sanguine recēti. Mā veterib⁹ quidē nigre dinē affert: ignē ēt sacrū nō erulceratū iuuat: erulceratū ledit. 24.
Frigida qualis nix aut glacies pectori inimica sunt: tusses mouēt et sanguinem et distillationem. 25.
Tumores articulor et dolores sine vlcere atq̄ etiā podagricos dolores et cōuulsa aqua frigida large effusa magna ex parte leuat: soluit: dolorē extenuat: torpor enim mediocris dolorē mitigat. 26
Aqua que cito calescit ⁊ cito frigescit leuissima est. 27.
Qui noctu bibere cupiunt: bis admodū sitientib⁹ si obdormierint bono est. 28.
Menstrua ducuntur suffitu aromatū: que sepe vel ad alios vsus reciperentur nisi caput tentarent. 29.
Mulierem vtero gerētem purgabis medicamento si materia turget quarto mense et ad septimum vsq̄: sed eas minus a recentiore autem et ab auctiore cauebis. 30
Mulieri grauide capi ab aliquo morbo acuto: letale est. 31.
Mulier pregnans sanguine misso ex vena abortum facit: ⁊ magis si fetus auctior est. 32.
Mulieri sāguinē euomēti si mēstrua erupint: leuatio mali ptigit. 33
Mulieri mēstruis deficiētib⁹ si sanguis e narib⁹ fluxit bono est. 34.
Mulieri pgnāti si alu⁹ nimū fluxit periculū faciēdi abortū imiet. 35
Mulieri quā vitia vteri infestant: aut que difficulter parit: si sternutamētum superuenit: bono est. 36.
Si mulieri menses decolores nec semp eodem tempore proueniunt purgatione opus esse significatur. 37
Si mulieri vtero graui māme subito extenuāt abortio sequit. 38.
Mulieri grauide gemis si altera māma extenuet alterū amittit: et si dextra māma extenuata ē marē: si sinistra feminā amittit. 39.
Si mulier nō pgnās nō puerpa bz lac: mēstrua ei⁹ defecerunt. 40.
Quib⁹ mulierib⁹ sanguis in vbera colligit infamiā indicat 41.
Si nosse libuerit an mulier grauida sit mulsuz ei bibēdū dabis cū itura cubitū est: post deinde siventer torquetur grauida est si minus: non est. 42.
Mulier si marē gerit probe colorata est: si feminā decolor est. 43.
Si mulieris pregnantis vterū ignis facer infestat letale est. 44.
Que preter naturam tenues vterum gerunt: abortum faciūt donec crassescant. 45.
Mulieres q̄ mediocrit corpulēte abortū faciūt scōo mēse aut tertio sine cā mā festa: bis acceptabula vteri plēa mucoz sūt: ita ne fetū ptinet possint: sz p̄ suo pōdere p̄rupat dabaq̄ pt⁹ necesse sit. 46.
Que preter naturā crasse cōcipere nequeūt: bis vteri os ab omēto cōprimit: itaq̄ impleri donec extenuent non possunt. 47.
Siver⁹ in coxa posit⁹ suppurat: liciamētū recipiat necesse est. 48.
Fet⁹ q̄ mares sūt p teveteri dextra ptinent: q̄ femie magi sinistra. 49.
Si scōa pcidit sternutatorio appositō: nares tos appēdim⁹. 50.
Si mēstrua sistere placz cucurbitulā grādē appone ad māmas. 51.
Que vterū gerūt: bis vulua se comprimit. 52.
Mulieri grauide si lac effluit e māmis fetū ibecillē ēe sigt. At si māme sunt firme ac solide: fetū esse validiorē significat. 53
Que abortū facture sunt: bis māme extenuātur. Sz si denuo durescāt: dolor in māmis fatigabit aut in coxis: aut in oculis: aut in genibus: itaq̄ non faciet abortum. 54.
Quibus vteri os durū est: bis compressum id esse necesse est. 55.
Que vtero gerētes a febrib⁹ capiunt: valdeq̄ extenuanf sine cā māfesta he difficulf piūt cū piculo: aut abortū faciētes piclitāt. 56.
Si pfluuio mulieris zuulsio aut ale defectio supuenit: malo ē. 57.
Si mēstrua immodice fiunt: morbi accidunt. Et si non fiunt: morbi matricarij accidunt. 58.
Uteri aut recte ei testini inflāmatiōe vrine stillicidiū accidit. Rbeni b⁹ ēt purulentis vrine stillicidium sequitur. 59.
Si mulier nō cōcipit ⁊ scire placet an cōcipere possit veste obuolutā suffles infra. Mā si odor trāsmitti per os ad nares videbit: nō esse sua culpa sterilem cognosces. 60.
Si mulieri grauide menstrue purgationes pdeunt fieri non potest vt fetus beneualeat. 61.
Si mulieri mēstrue purgatiōes nō pdeūt: nec horror aut febris supueniet fastidia accidunt grauidam esse arbitrare. 62.
Mulieres q̄ pōbūdos habēt vteros capie nequeūt q̄ ēt frigidos spissosq̄ habēt nō capiūt: fet⁹ ei extinguit. Necnō siccis admodū calidis capie nō possūt genitale ei semē corrūpit ppter inopiā alimēti
Que aūt modice tēperatos obtinēt vteros bene valēt fecūditate. 63.

Pari mō ꝟ marib⁹ euenit: aut ei ꝓpter corpis laxitatē difficilē exire scitq; spūs: ne semē genitale trāsmitti possit: aut ob spissitudinē hūoꝝ nō foras decedit: aut ꝓp frigiditatē foueri nō patit ꝟ ad eū colligat locū: aut ꝓpter nimium caloꝝ hoc idē accidit. 64.

Hac febricitāti: dari aut caput doleti malū ē: q̄b⁹ ilia suspēsa murmurāt: bis q̄ sitibūdi sūt. Nocet ēt q̄b⁹ ꝓ febres acutas biliose ō iectiōes pdeūt: q̄b⁹ sanguinis mīti deiectio facta est. Cōpetit tabe ꝓfectis nisi admodū febriūt. Dādū ēt in febrib⁹ lōgis tussibūdis: si necvllū ex pdictis ꝟ iget: ꝓpter rationē eger ꝓsumit. 65.

Quib⁹ tumores inꝟulnerib⁹ apparēt: bi nō maximeq; uellunt neq; i sanīt sed deletis tumorib⁹ alijs ō repēte ꝓuulsiōes a tergo diste siōes accidūt alijs aīi sania aut lateris dolor acut⁹ ꝟ vomica aut difficultas iteſtinoꝝ si tumores sunt rubicundi. 66.

Si i ꝟulnerib⁹ ualidis ꝓ rauis tumor ſi apparet: malū ē magnū. 67.

Ulnꝰ mollꝰ cedens bonū est: crudū ꝟ renitens malum. 68.

Doleti ptē capitis posteriorē frōtis uenā surrectā icidisse pdest. 69.

Mulierib⁹ frigora iceboant a lūbis ꝓ dorsuz ad caput ueniūt. uiris ēt in pte posteriore corpis poti⁹ q̄ de pore: uerbigratia cubitorū aut femorum curis etiā rara est: q̄ plus declarat. 70.

Qui a quartanis capiunt nō admodū ꝟulsiōib⁹ capiūtur: si ātea capiebātur: quartana supueniente liberantur. 71.

Quoꝝ cutis obtēdit squalida ꝟ sicca: bi sine sudore moriunt. Cōtra quoꝝ cutis lara solutaq; est: bi obeūt cum sudore. 72.

Qui regio laborant: bi non admodum inflantur.

Incipit liber sexti aphorismorum. Do. Hyppocratis a Ioſio theodoro gaza e greco in latinū nuper traductorum.

Alōgis leuitatib⁹ intestinoꝝ ructus acid⁹ supueniēs q̄ non extitit prius signum est bonum 2.

Quib⁹ nares humēt aut genitura: bivalitudinarij dei gūt quibus econtrario est melius ualent. 3.

In lōgis difficultatib⁹ intestinorū fastidiose inedie male sunt: p eiores si accidunt cum febre. 4.

Ulnera obglabrata ꝟ praua sunt. 5.

Dolores aut pectoris aut corpis: aut cuiusuis membri an multum infestent animaduertendum est. 6.

Uitia rhenum ꝟ uesice senioꝝ difficulter sanantur. 7.

Dolores ventris si suspensi sunt leuius: si non suspensi grauius infestant. 8.

Ulcera aq̄ inter cutē que in corpore fiunt non facile sanant. 9.

Pustule late nō admodum pruriunt. 10.

Doleti caput ꝟ uehemēter laborāti pus aut aqua aut sanguis effusus p nares aut aures egritudinem tollit. 11.

Uitijs atre bilis ꝟ rhenū si marisce superuenerint bene erit. 12.

A marisciis diuturnis sanato: nisi ꝟna seruetur: periculū ꝟel aque inter cutem ꝟel tabitudinis imminet. 13.

Singultienti si sternutamenta superueuerint: tollūt singultuz. 14.

Ab aqua intercute detētus si aqua per uenas i ꝟentrem defluxerit morbo soluetur. 15.

Fluore alui diutino detēto uomit⁹ spōte supueniēs tollit fluorē. 16.

Costali aut pulmonia de tento si alui fluor supenerit malo est. 17.

Lippiētez deprehendi alui fluore bono est. 18.

Si uesica preciditur: aut cerebrum: aut cor: aut precordia: aut aliquod ex tenuioribus intestinis: aut uēter: aut iecur. letale est. 19.

Cum precisuz os est: aut cartilago: aut gene particula tenuis: aut preputium: nec augeri: neq; coalescere potest. 20.

Si sanguis ꝓter naturā in uētrē traffundit: suppurek necesse ē. 21.

Si uarices aut marisce insanienti supuenerint insania soluet. 22.

Quecūq; rupta ō dorso ad cubitū descēdūt: sāguis detracto soluūt. 25

Si mestitia ꝟ met⁹ longo tempore tenent atra bilis inuitio est. 24.

Si quod intestinum ex tenuioribus precisum est nūq; coalescit. 25.

Igne sacrū deforis ꝟti introrsuz: nō bñ est: interi⁹ foras bñ ē. 26.

Qui per ardores contremiscūt: bis deliriuz affert solutionem. 27.

Qui suppurati aut aqua inter cutē laborantes ꝟrunt aut secant: omnes intereunt: si pus aut aqua ꝟniuersa efflugerit. 28.

Spadones neq; podagra laborant neq; calui efficiūtur. 29.

Mulier podagra nunq; laborat nisi menstrua defecerint. 30.

Puer podagra non laborat anteq; concūbere incipiat. 31.

Dolores oculorum soluit aut meri potio: aut balneum: aut fomētū aut uena incisa: aut medicamentū epatum. 32.

Qui uitio ligue balbutiūt: bi magie ab alui pfusiōe lōga capiūt. 33

Qui acida ructāt: nō admodū costali morbo laborāt. 34.

Qui calui sunt: bis uarices grandes nō fiunt. Quibus aūt caluis uarices superuenerint: bis capilli denuo subnascuntur. 35.

Aqua inter cutem laborāti si tussis superuenit: malo est. 36.

Difficultatē ꝟrine uena incisa soluit incidēde sunt interiores. 37.

Ab angina detento si tumor in collo extitit: bono est: foras effi morbus decedit. 38.

Quib⁹ caneri oculi⁹ fiūt: eos nō curari melius ē. qui effi curant celerius pereūt: qui nō curant diutius durant. 39.

Cōuulsio fit ꝟel inanitione ꝟel repletiōe eodēq; mō singultus. 40.

Quorum ilia dolores fatigāt sine inflāmatione: bis febris superueniens soluit dolorem. 41.

Quibus suppuratū quid in corpore abditum nō innotescit: id ꝓpter crassitudinem ꝟel puris: ꝟel loci delitescit. 42.

Arquatis secur effici durum male est. 43.

Lienosis q̄ a difficultate iteſtinoꝝ capiūt: si ea ipa dissicktas lōga ē aq̄ iter cutē suguēiet: aut leuitas iteſtinoꝝ atq; ita interimēt. 44

Quibus per stillicidiū vrine superuenerit voluulus:intra septimā diem moriūtur nisi febre superueniente vrina efflua: satis. 45

In vlceribus annuis aut etiam diuturnioꝝ os discedere cicatrices q effici cauas necesse est. 46.

Qui gibbi ex anhelitu aut tussi efficiunt añ pubertatē itereūt. 47

Qui leuandi sanguine sunt aut medicamento purgandi:bis verno tempore vel cultello soluēda est vena:vel medicamentū adhibendum est. 48.

Lienosis difficultas intestinoꝝ supueniēs bono est. 49.

Podagria morbi inflāmatione sedata intra quadragesimū diem desistunt. 50.

Quibus cerebrū precisuꝫ est:bis febrē q bilis vomitū supuenire necesse est. 51.

Quibꝫ bñ valētibꝫ dolores subito accidūt capitis statimq; obmutescūt q stertūt intra septimū diē pereūt:nisi febris p̄hēdat. 52.

Oculoꝝ suspectiōes ēt p somnū obseruasse cōsiliū ē:nā si q̄d cādit de ptis ispicit palpebris nōyndiq; sibi ꝑmissis nec alui fluor aut medicamēti potio in cā ē prauū hoc signū:let aleq; admodū ē. 53

Deliria que cū risu accidūt tutiora sunt q̄ que serio. 54.

In affectibꝫ acutis q̄ affligāt cū fe. suspiria luctuosa mala sūt. 55.

Podagrici morbi vere q autūno magna ex pte mouentur. 56.

Attibiliarijs morbis in pericula hec decūbitur:stupore corporis: aut cōuulsionē aut furoreꝫ indicāt aut cecitatem. 57.

Stupores attoniti potissimū veniūt a.xl.ad sexagesimū annū. 58.

Si omentū decidat putrescat necesse est. 59.

Quibus a coxendice infestatis coxa recedit q redit:bis mucores ea in parte gignūtur. 60.

Quibus a coxēdice infestatis diutina recesserit coxa:bis crus contabescit q claudicat nisi aduratur. 61.

Incipit liber septimus aphorismoꝝ dñi Hyppocr̄atis de greco in latinū nup a dño Theodoro gaza trāslatoꝝ.

A morbis a cutis frigꝫ partiū extremaꝝ malo est. 2.

In osse egrotāte caro liuida:malo est. 3.

A vomitu singultus q oculoꝝ rubor. malo est. 4.

Horror a sudore non bono est. 5.

Ab intania difficultas intestinoꝝ aut aqua inter cutem aut mentis alienatio:bono est. 6.

In morbo diuturno inedia q deiectiones sincere malo sunt 7.

Ex multa potione rigor aut delirium malo est. 8.

A vomice ruptiōe iterna resolo aut vomitio aut alexiphōctio euēit. 9

A sanguis p̄fusiōe mentis cōmotio aut cōuulsio malo est. 10.

A voluulo vomitus:aut singultus:aut mentis cōmotio:aut cōuulsio accidēs malo est. 11.

A costali pulmonia:malo est. 12.

A pulmonia delirium malo est. 13.

Per estus vehementes conuulsio ani distensio malo est. 14.

In capitis ictu stupor aut mentis commotio malo est. 15.

A sanguinis sputo puris sputum malum. 16.

A puris sputo tabes q fluor:cūq; salua subsistit moriuntur. 17.

A tecoris inflāmatione singultus:malo est. 18.

Ab insomnia conuulsio aut mentis commotio:malo est. 19.

Ab ossis exutione ignis accidit sacer. 20

Ab igne sacro putredo aut suppuratio sequitur. 21.

A forti vlcerum pulsu sanguinis profusio sequitur. 22.

A ventris dolore diutino suppuratio sequitur. 23.

A deiectione sincera sequitur difficultas intestinorum. 24.

Ab ossis precisione stupor et delirium incidet. 25.

Conuulsio ex medicamenti potione letalis est. 26.

In vētris dolore forti algor partium extremarum:malo est 27.

Si mulier vterum gerenti tentia acciderit;aborsuꝫ patietur. 28.

Quodcūq; os aut cartilago ꝑcidit in corpe increscere nō pōt. 29.

Apituita alba detento si alui fluor supuenerit vehemens egritudinem tollit 30

Quibꝫ p alui fluoꝛē ōicctōes spumāt hispituita a capite ōfluit. 31

Quibus febricitātibus vrine sedimentuꝫ speciem farine crassioris refert:longam egritudinem fore significat. 32.

Quibꝫ sedimē biliosuꝫ desup tenue est:acutū significat morbū. 33.

Quibus vrina deducta disiectaq; est: bis perturbatio vehemens in corpore est. 34.

Quibꝫ vrina bullat:bis fore morbū rhenalē q lōgū sigt. 35.

Quibus sedimen pingue congestumq; est:bis rhenale vitium acutum indicatur. 36.

Quibus igiturvitio rhenali detētis predicta accidūt signa:eos dolores circa musculos spine fatigant:qui si locis exteriorꝫ accidunt absessus quoq; futuros codē existimato. Sed si interioribus magis laborat:intꝰ absessus quoq; fore expecta. 37.

Vomitio sanguinis sine febre salutaris est cum febre malo est:curandum acerbis et refrigerantibus. 38.

Distillatiōes in ventrē supioꝛē suppurant intra dies viginti. 39.

Si quis sanguinē mīgit et grumos atq; vrine stillicidio affligitur et dolore femorum ventris imi pectinisq; infestatur morbuꝫ circa vesicam esse significatur. 40.

Si lingua subito incōtinēs facta est:aut pars aliqua corporis stupore dangit vitium hoc esse atre bilis certum est. 41.

Si mestitia q metus longo tēpore tenēt atrabilis in vitio est. 42

Si natu maioꝝ p purgationē singulꝰ supuenit nō bono est. 43

Si sexortū nō exbile trahit calē copia capiti affusa tollit febrē. 44

Mulierem fieri ambidextram natura non patitur. 45.
Qui superati aduruntur: si pus effluit purum & album euadunt: si cruentum fęculentum & fetidum pereunt. 46.
Quorum iecur suppuratum aduritur si pus effluit purum et album euadunt: bis enim conclusuz in mębriana est pus sed si qualis amurca est tale effluxit intereunt. 47.
In oculorum doloribus sanguinem detrahe cum prius vinuz per potionez exhibueris & ex calida aqua multũ dilueris. 48.
Qui aqua inter cutem laborat si a tussi tenetur despandus est. 49
Stillicidium & difficultatem vrine potio vini & detractio sanguinis tollit: incidende sunt vene interiores. 50.
Ab angina detento si tumor aut rubedo pectoris superuenit bono est. 51.
Quibus cerebrum spbacelatũ boc est sideratũ est: intra tertiũ diẽ moriunt. At si ab bis diebus euaserint sanitati restituent. 52.
Sternutamentum fit ex capite cerebro calefacto aut bumefacta parte capitis inani. Aer enim vbi contentus erumpit et cũ stre pitu: quoniam per angusta exitus datur. 53.
Qui dolore iecoris admodũ conflictantur: bis febris superuenięs leuat dolorem. 54.
Quibus sanguinem trahi prodest: bis vere detrahendus est. 55.
Quibus inter ventriculuz & venas pituita constituta infert dolorem vt pote que ad alterutrum ventrem exitu careat: bis pituita per venas in vesicam delapsa morbus leuatur. 56.
Quibus iecur aqua repletum in omentum erũpit: bis vẽter aqua impletur atq; ita moriuntur. 57.
Pandiculationem oscitationem horrorem vinum par pari ingestum tollit egritudinem. 58.
Quib⁹ tubercula in vrinario meatu oriunt: bis suppuratione facta & eruptione leuatur dolor. 59.
Quorum cerebrum concussum aliqua ex causa est: eos repente obmutescere necesse est. 60.
Corporibus humidis fames afferẽda est. fames enim corpora reddit siccioza. 61. 62.
Ubi in toto corpe mutatio fit: & modo corp⁹ frigescit: modo calescit: aut calorẽ aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi significat. 63
Sudoris copia calidi aut frigidi fluentis humorem deduci robusto supra: debili infra significat. 64.
Quecũq; non intermittentes tertio die vehemẽtiores redduntur magis periculose existunt: sed si quouis modo intermittunt securitatem inesse significatur. 65.
Quos febres diutine habent: bis in articulos abscedit: si labor accidit. Quibus autem in articulos absceditur: si labor ex febre accidit bi cibo pleniore vtuntur. 66.

Quib⁹ tubercula diutina aut in articulos dolores ex febre decumbunt. 67.
Si cibuz febricitanti des: vt vires sano: sic morbũ egro dederis. 68.
Que per vesicam excernuntur cõspicięda sunt an talia sint qualia exeunt sanis. 69.
Quorum deiectionibus si stare sinas nec moueas subsistunt quasi strigmẽta: si pauca sunt pax morbi ꝓtractũ est. si multa: multũ bis aluũ purgasse ꝓducit. Qõ si aluo nõ purgata dabis sorbitiones nocebis. & quo plus dederis eo magis nocebis. 70.
Excretiões in febrib⁹ nõ interpollatis liquide cruẽte biliose fetide male sunt omnes. At si bene excernitur bene est: & qõ tum per ventrẽ tum per vesicam & quacunq; secedens aliquid subsistit non purgatum malo est. 71.
Corp⁹ efficere fluidũ oportebit quocũq; euacuandũ censueris: si supra firmari aluũ: si infra solui necesse est. 72.
Somnus aut insomnia si alterutrum vltra debitum fiat morbus accidet. 73.
In febribus non interpolatis si exteriora frigent interiora vrunt vsitatum letale est. 74.
In febre non interpollata si labium aut oculꝰ aut supercilium aut nasus peruertit: si vitus si auditus defecerit egro iã debili quicq̃d ex his accidit mors in propinquo est. 75.
A pituita alba aqua inter cutez sequitur. 76.
Ab alui pfluuio difficultas intestinorum. 77.
A difficultate intestinorum leuitas intestinorum accedit. 78.
A sideratione abscessus accidit ossis. 79.
A sanguinis vomitiõe tabes: a puris purgatio supra: a tabe fluctio de capite: a fluctione pfusio alui. a pfusiõe alui astrictio purgatiõis superioris: ab astrictione mors. 80.
A sanguinis sputo puris sputũ & fluor: cũq; saliua subsistit moriuntur. 81.
Qualiscũq; aut pvesicã aut p aluũ: aut p carnẽ excretio fit quacũq; omnino corpus excedit naturã: si parum excedit parua est egritudo: si multum magna: si admodũ multum letalis est.

¶ Diui hyppocratis medici aphorismorum finis: a domino Theodoro gaza medico nuper e greco in latinum translatorum. Deo gratias.

Is tamen ad tollendum studentium laborẽ addere decreui aphorismos medicine pertinẽtes: non solum eos qui ad curandũ morbos principaliter cõferre decernunt: verum & prognosticos qui in curis morborum etiam magni sunt adiuuamenti.

De egritudinibus capitis. Cap. j.

De dolore capitis.

Quibuscūq; in febribus vrine cōturbate velut subiugalū: bis capitis dolores assunt. Apho. 71. quarte particule.

Lac dare caput dolentibus malum. 64.5.

Posteriora capitis dolentia: vena frontis incisa iuuat: & maxime potest poni ex eadem causa. 67.5.

Duorū dolorum qui simul fiunt: & nō fm eūdē locū: maior denigrat minorem faciūt etenim hi pro canone qui est diuersio. 40.2.

Dolores in laterib⁹ & in pectoribus: & in alijs partibus si multū durant ad discernendum mali sunt. 56.

Dolores & tumores circa ventrem existentes: superiores quidem leuiores: non superiores vero fortiores. 7.6.

Caput dolēti circūdolēti sanies aut aqua: aut sanguis defluēs: fm aures: aut fm nares: aut fm os soluit egritudinem. 10.6.

Quibus dolores a dorso in cubitos transeunt. flebotomia solui. 22.6.

Quibuscunq; sanis dolores repente fiunt in capite & continue sine voce fiunt & stertunt: tunc pereunt in septem diebus si non febris eos accipiat. 51.6.

De litargia.

In erisipilla putredo aut saniesmalū. i litargico tremor malū. 20.7

De subeth.

In quo morbo somnus laborem prestat mortale 1.2.

De vigilia superflua

Somnus & vigilia vtraq; magis modo facta: malum. 3.2.

Apoplectici maxie fiūt in etatib⁹ a. 40. annis usq; ad. 60. 57.6.

Soluere apoplexiā forte impossibile est: debile vero nō facile. 42.2.

Strangulatorūm dissolutorū nondum mortuorum non referuntur quibuscunq; spuma fuerit circa os. 43.2.

De melancolia.

Si timor & pusillanimitas multum tempus habent perficit melancolicum huiusmodi habentem. 24.6.

In melancolicis egritudinibus periculose eruptiones apopleriam aut spasmū aut cecitatem significant: aut maniam. 56.6.

Melancolicis & nefeticis emorroydes iunate bonum. 11.6.

Melancolicis vero vehementius inferius eadem ratione contraria apponentes. 9.4.

De mania.

Maniacis varicib⁹ & emorroydib⁹ inatis manie fit solutio. 21.6.

In mania dissintheria aut hydrops aut extasis: bonum. 5.7.

De amentia.

Desipietie cū risu q̄dēfacte securiores: q̄ nocū solitudie molestę. 53.6

De permixtione sensus.

Vbi desipientiam somnus sedat bonum. vbi vero pstat malū. 22.

De epilentia.

Epilenticorum iuuenibus mutationes etatum temporum & locorum euitare faciunt. 46.2.

Quibus epilensie ante iuuentutem nascuntur mutationem habēt quibus vero a. 25. an. fiunt plerunq; commoriuntur. 8.5.

De dispositionibus neruorum. Cap. ij.

De paralisi.

Frigidum vero neruis inimicum ossibus dentibus cerebro spinali medulle: calidum vero vtile et amicum. 18.5.

De spasmo et tetano.

A spasmo & tetano febris superueniēs soluit egritudinem. 57.4

In febre ex somnis timores aut spasmi malum. 66.4

In febre spūs offendens malū: spasmum enim significat. 67.4.

In febrib⁹ acutis spasm⁹ & circa viscera dolores fortes malū. 79.4

Spasmus ex elleboro mortale. 1.5.

In vulnere spasmus superueniens mortale. 2.5.

Sanguine multo fluēte spasmus innatus malum. 3.5.

Spasmus et singultus post nimiam inanitionem malum. 4.5.

Si inebriatus aliqs repēte sine voce fiat spasmo innato mortif. 6.5

Quecunq; a tetano comprehenduntur: in quattuor diebus pereūt si vero hos effugiunt sani fiunt. 7.5.

Frigidum et tetanos & frigores: & febrium rigores. 18.5.

Est autē vbi in tetano sine vulnere inuene bene carnoso estate media frigide aque multa infusio caloris reuocationem facit: calor vero hoc liberat. 21 [illegible]5.

Calidum sanies faciens in omni vulnere maximum signum est ad certitudinem: cutem mollit et attenuat sine dolore: rigoruz spasmorum tetanorum est mitigatorium. 22.5.

Spasm⁹ fit ex plenitudine aut ex euacuatiōe: ita & singult⁹. 39.6.

In sanguinis fluxu: desipientia & spasmus malum. 9.7.

In ilion vomitus singultus spasmus et desipientia malum. 10.7.

In vulneribus fortibus spasmus aut tetanus malum. 13.7.

In vigilia spasmus aut desipietia malum. 18.7.

In farmacie potione spasmus malum. 26.7.

De stupore.

In plaga vel pcussione in capite stupor aut desipientia malū. 14.7

De iectigatione aut saltu: nihil.

De tortura.

In nō deficiēte vero febre si labiū aut ocul⁹ aut superciliū aut nasus distorqueatur aut nō videat vel vt natura audiat: iam debili existente corpore: quecūq; horū fiant iam prope est mors. 49.4

De dispositionib⁹ oculorum. Ca.iij.

In tēporib⁹ ꝟo si quidē hyēs siccat boreal is fiat: ver ꝟo pluuiosuꝫ ℞ austrinū: necesse est estate obtalmias fieri. 12.3.
Si ꝟo hyems austrina ℞ pluuiosa fiat: ver vero siccū boreale: obtalmie sicce fiūt. 13.3.
Si ꝟo boreal is fuerit autūn⁹ ℞ inaquosus humidis q̄dē natura ℞ mulierib⁹ cō fert: reliq̄s ꝟo obtalmie erūt sicce. 14.3.
In siccis temporibus obtalmie fiunt. 18.3.
Cōstitutiōes ꝟo q̄tidiane austrine ꝟtigines faciūt in oculis. 17.3.
Estate vero quedam horum oculorum ℞ aurīū dolores. 22.3.
In nō deficiēte febre si ocul⁹ distorqueat ℞ nonvideat debili existēte corpore iam prope mors est. 49.4.
Quibuscūq3 iferiorib⁹ aut alijs egritudinib⁹ volūtarie ocli lachrymant: nihil icōueniēs. q̄b⁹ ꝟo nō ꝑ voluntatē: incōueniēs. 52.4.
In oculis patientem a dyaria accipi ꝟbonum. 17.6.
Dolores oculoꝝ meri potio aut piria aut flobothomia aut farmacia soluit. 31.6.
Attendere autē oportet ℞ iudicia oculorū ℞ somnia. si essi quid albi appareat ꝑmissis palpebris non ex dyaria existēte aut farmacie potatione: malū est signū ℞ mortale valde. 52.6.
Oculorū dolores meri potiōes ℞ lauachra multa calide ℞ flebothomia soluit. 47.7.

De dispositionibus aurium. Cap.iiij.

Quibuscunq3 fellee egestiones surditate ℞ superueniente q̄escūt: q̄buscūq3 surditas fit: felleis supueniētib⁹ egestiōib⁹ q̄escit. 2.82.4.
Aut nō audiat iā debili existente corpore: quecūq3 horum fiāt iam prope est mors. 4-9.4.
Quibus in febribus aures surdescunt: sanguis ex naribus fluens: aut venter turbatus soluit egritudinē 9.4.

De dispositionib⁹ nasi. Cap.v.

Quibus nares humide natura ℞ semen humidum sanis egrius quibus vero contraria salubrius. 2.6
Branchi℞ corrize in valde senibus non maturātur. 40.2.
Seniorib⁹ ꝟo catarri celeriter dissoluētes. in fine aphorismi. 23.3.
Si vero estas sicca ℞ borealis fuerit autumnus ꝟo pluuiosus ℞ austrin⁹ capitis dolores in hyeme tusses brāchi ℞ corrize fiūt. 14.3
Si vero borealis ꝛc. ℞ corrize diuturne. 15.3.
Senioribus vero disnie catarri ꝛc. 32.3.
Catarri in supiori vētre. i. pectore i sanie ꝙuertunt i. 20. dieb⁹. 36.7
Frigida aut niz aut cristallus ℞ cetera. catarros faciētia. 25.5.

De fluxu sanguinis narium.

Senioribus vero ℞ ad iuuentutē accedentibus ꝛc. et ex narib⁹ sanguinis fluxus. 37.3.

Quibuscūq3 in febribus sanguinis fluit multitudo vndecūq3 in resumptionibus ventres his humectantur. 27.4.
Quibuscūq3 in febribus aures surdescūt: sanguis ex narib⁹ fluēs aut venter turbatus: soluit egritudinē. 67.4.
Quibus spes ad articulos apostema cōuertit ꝛc. in fine. Si vero ex narib⁹ sanguis fluit valde ℞ celeriter soluit. 75.4.
Mulieri menstruis deficientibus sanguinem ex naribus fluere bonum est. 22.5.
Caput dolenti ℞ circūdolenti sanies aut aqua aut sanguis defluēs ꝑm aures aut nares aut ꝑm os soluit egritudinē. 10.6.
In sanguinis fluxu desipientia aut spasmus malum. 9.7.

De sternutatione.

Mulieri que a matrice molestatur: aut difficulter generanti sternutatio superueniens bonum. 34.5.
A singultu habito sternutatio supueniēs soluit egritudinē 12.6.
Sternutatio fit a capite ex calefacto cerebro aut humectato q̄b⁹ est in capitis vacuo: effunditur essi aer intus existens foras. sonatve ro q̄ perangustus est ei exitus. 52.7.

De variis dispositionibus et lingue. Cap.vj.

In etatib⁹ ꝟo talia accidūt puer⁹ ℞ nouiter genitis vlceratiōes ℞ vo Trault dyaria marie capiūtur lōga. 32.6. (mit⁹ ꝛc. 25.3.

De dispositiōibus dentium. Cap.vij.

Unicū reperio aphorismū de medicina dentiū ℞ ꝓnosticū: ꝓter illū q̄ positus est de difficili exitu dentiū: ℞ est. 26.3.
Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt: fortiores ℞ diuturniores fiunt febres. 53.4.
Cum vero dētes producūt gingiuarū pruritus. febres spasmi: dyarie: ℞ maxime quādo ꝓducunt caninos dentes. 25.3.

De dispositionibus labiorū ℞ gingiuarū. Ca.viij.

De egritudinibus labiorū ℞ gingiuarum in aphorismis nihil reperio vltra que dicta sunt de egritudine oris.

De dispositionibus gutturis. Cap.ix.

Autūno vero ℞ estiuoꝝ multa strāgurie lieterie ℞ squinantes ℞ anbelitus. 23.3.
Si a febre habito tumore nō existente in faucibus suffocatio repēte superuenerit mortale. 34.4.
Si a febre habito collū cōuertatur vt vix deglutire possit tumor existente non in collo mortale. 37.4.
Quicūq3 squinātiā effugiūt ℞ ad pulmonē eis conuertitur: in septē diebus moriūtur. Si vero hos effugiūt: empici fiunt. 11.5.
A squinante habito tumor ℞ bor in pectore superueniens bonus foras essi conuertitur egritudo. 37.6.

Si a febre habito tumore nõ existẽte suffocatio repẽte nascitur vt deglutire nõ possit mortale. 60.7.

Sc̃o taliter iuenit. Si a febre habito torq; ad collũ vt deglutire nõ possit: trãsglutiẽdo angustiet sine tumore manifesto mortale.

De dispositionib' pectoris et pulmonis (Cap.x.

De anhelitus cõstrictione siue difficultate ei': vt in quarto aphorismo. vt iam dicebit.

In febrib' spirit' offendẽs malũ: sp asmũ effi fieri significat. 68.4.

De asmate.

Quibuscũq; gibbi ex asmate fiũt ãt tussi añ iuuẽtutẽ peũt. 46.6.

De tussi.

Quadragesimus sextus dictus.

De voce.

Si inebriat' aliquis repente sine voce fiat: spasmo in anto moritur si non febris acceperit eũ: aut ad horã veniẽs ꝑm quam crapule soluuntur locutus fuerit ꝛc. 6.5.

Quibuscũq; dolores repente fiũt in capite cõtinuo sine voce fiũt et stertunt pereũt in septem diebus si nõ eos febris accipiat. 51.5.

Quibuscũq; cerebrũ cõmotus fuerit ab aliqua causa necesse est statim sine voce fieri. 48.7.

De sputo sanguinis.

Adolescẽtibus vero sputa sanguinis: ptisis: febres acute: epilensie ꝛ alie egritudines. maxime vero predicte. 30.3.

Quibuscunq; in febribus sanguinis fluit multitudo vndecunq; in resumptionibus ventres bis humectantur. 67.4.

Execrationes in febre nõ deficientib' liuide ꝛ sanguinee ꝛ fellee ꝛ fetide omnes male sunt: egeste vero bone. Bone vero sunt ꝛ ꝑm fecessum ꝛ vrinam ꝛc. 47.4.

Quicũq; sanguinẽ spumosũ spuũt: bis' ex pulmõe eductio fit. 14.5.

Caput dolẽti ꝛ circundolẽti sanies aut aqua aut sanguis defluẽs ꝑm naresaut aures aut os soluit egritudinẽ. 10.6.

In sanguinis sputo sanies sputum malum. 15.7.

Quicũq; sanguinẽ vomũt si quidem sine febre salubre: si vero ex febre pnitiosũ curare nõ oportet stipticis aut ifrigidãtib'. 37.8.

De pleuresi.

Paroxismos ꝓsistẽtias declarãt egritudines ꝛtpa anni ꝛ circuitũ adinuicẽ incremẽta. siue ãtidie siue ꝓpter diẽ siue per ampliꝰ tps fiat. Sed ex apparentibus post: quẽadmodũ in pleureticis sputũ si ꝓtinuo apparet subrubeũ incboatẽ quidẽ morbũ abbreuiat. Si vero post apparet subrubeũ prolongat. 12.1.

Austrini flat' graudt auditũ. Et subdiuidit. Si nõ boreas fuerit: tusses: fariges: vẽtres duri: dissurie. horrores: late; dolores. 6.3.

Hyeme vero pleuretides: peripleumonie: corrize: branchi: tusses: pectoris laterũ ꝛ lumborum dolores. 24.3.

Quicunq; pleuretici facti non purgantur in qua tuordecim diebꝰ

bi in empima transeunt. 9.5.

Quicũq; ex pleureticis ẽpici fiũt si purgant in quadraginta diebꝰ a qua die ruptura fuit: soluit. Si nõ nõ: in ptisim trãseũt. 16.5.

A pleuretide supato aut piplemonia vyaria supueniẽs malũ. 16.6.

Accide eructuantes nõ valde pleurẽtica fiunt. Jn pleuretide peripleumonia malũ. 33.6.

De peripleumonia.

Dictus est de pleuresi. 34.6.

Dictus est de pleuresi. 16.

Jn peripleumonia frenesis malum. 12.7.

De empimate.

Quicãq; ẽpici aut hydropici vũk aut icidũtur: si sanies ãdẽ pura fluxerit ꝛalba euadũt. si nõ cenulẽt ꝛmale olẽs fuerit peũt. 27.6

De ptisi.

Autumnus ptisicis malus. 11.3.

Si vero estas sicca ꝛborealis fuerit: autũnus nõ pluuiosus et austr4m: capitis dolores in hyeme ꝛ tusses ꝛ briãchi ꝛcorrize fiunt ãbusdam vero ꝛ ptisis. 14.3.

Autũno nõ ꝛestiuorũ multa ꝛfebres quartane ꝛerrantes ꝛ splenes ꝛhydropes venientes ꝛsplenes ꝛptisici. 23.3.

Dictus est de sputo sanguinis. 30.3.

Ptisicos vero metuẽtes ad superiores farmacias 8.4.

Ptisis fit marie etatib' a. 18. ãnis vsq; ad. 25. annos. 10.5.

Qui a ptisi molestãtur si sputũ qualecũq; spuũt fetet super carbones effusum: ꝛ capilli a capite defluũt: mortale est. 12.5.

Quibuscũq; ptisicis cõfluũt capilli: si dyaria supuenerit mortale. 13.6

A ptisi habito dyaria supueniens mortale est. 16.5.

Lacdare caput dolẽtib' malũ. Malũ vero ꝛfebricitãtib' ꝛãb' hypocũdria suspẽsa rugiũt ꝛsticuloſi. Malũ vero ꝛãbus fellei secel sus: ꝛin acutis febribus: ꝛquibus sanguinis multa egestio facta ẽ. Cõuenit nõ ptisicis nõ valde febricitãtibus. Dare nõ ꝛi febribus longis nullo predictorũ signorũ presente ꝛextra rationem tabefactis. 64.5.

Jn sanies sputo ptisis ꝛflux' malũ. vbi saliua retinet moriũt. 16.7.

De dispositiõibus cordis. Et prio de tremore. Cap.xj.

Jn febrib' circa vẽtrẽ cauma ꝛcordis mor' vel tremor malũ. 66.4.

Qui exsoluũtur fortiter ꝛfrequenter sine manifesta occasione repẽte moriũtur.

De mãmillis et dispositionib' earum. Cap.xij.

Mulieri ĩ vtero hñti si subito mãmille graciles fiũt abortit. 36.5.

Mulieri ĩ vtero gẽinos hñti: si altera mãmilla ꝛ gcil fiat: altera abortit ꝛsi ãdẽ dextra gcil fiat masculũ: si nõ sinistra feminã. 37.5.

Si mulier que nec; prẽgnãs est; nec; genauit lac habet: huic men-

strua defecerũt. 38.5.
Mulieribus q̃bus cõuertitur sanguis ad mãmillas: maniã significat. 39.5.
Mulieri si vis mẽstrua retinere sicia maiorem ad mammillas appone. 50.5.
Mulieri vtero bñti lac extra mãmiliã multũ fluẽs debilẽ fetũ significat si vero dura fuerint vbera: sanũ fetũ significat. 52.5.
Quecũq; corrupture sunt fet⁹: bisvbera gracilia fiunt. Si vo rursus dura fiant: tsi dolor est inyberibus: aut vertebris: aut in genub⁹: aut in oculis nõ corrũpũtur. 54.5.

¶ De meri tdispositione stomachi.

¶ De dispositionibus stomachi. Cap. xiij.

Uẽtres vere t hyeme calidissimi sunt natura tfoni lõgissimi. 15.1.
Estate tautumno cibos grauissime ferunt: hyeme vero facillime mor vere. 18.1.
In omni egritudine cõfortari mẽte tbene se habere ad oblationes bonum: contrarium vero malum. 33.2.

¶ De difficultate transglutiendi.

Si a febre habito collũ quertatur vt vix deglutire possit: tumore nõ exñte i collo repẽte inasci⁹ vt ỏglutire nõ possit: mortale. 35.4

¶ De dolore stomachi.

In febribus circa ventrẽ cauma forte tcordis mor⁹: malã. 66.4.
Potus indigentiã soluit. 21.2.

¶ De siti.

Quibuscũq; bibere desideriũ nocte valde sitiẽtibus si dormierint bonum. 37.5.

¶ De dispositionibus mirach t hyppocũdriorum.

Quib⁹ hyppocũdria suspẽsa sunt tsubrugiẽtia: lũbi dolore superueniẽte ventres bis humectant: si nõ vẽtositates erũpãt aut vrine multitudo nõ superueniat: in febrib⁹ vero hec fiunt. 64.4.

¶ De vomitu.

In pturbatiõib⁹ vẽtris tvomitib⁹ q̃ spõte fiũt siquidẽ qualia oportet purgari purgent cõfestim tbene ferũt. si vo nõ cõtrariũ. 2.1.
Difficile vomẽtes t medie carnosos iferi⁹ timẽtes estatem. 7.4.
Ex egritudinibus quibuscũq; si fel nigrũ sursum aut deorsum exiuit mortale. 22.4.
In ilion vomitus singultus spasmus desipientia: malum. 10.7.

¶ De singultu.

Spasmus tsingultus post nimiã purgationẽ malum. 4.5.
A singultu habito sternutatio supueniẽs soluit egritudinẽ 13.6.
A dyaria habito diuturna spontaneus vomitus superueniẽs soluit dyariam. 15.6.
In flegmone epatis singultus malum. 17.7.

¶ De dispositionibus epatis. Cap. xiiij.

¶ De dolore epatis.

Cuicunq; epar circundolet: bis febris superueniens soluit egritudinem. 53.7.

¶ De apostematibus epatis.

In epate vero flegmones patienti singultus superuenit. 60.5.
Uesicã incisaz aut cerebrũ aut cor aut dyafragma aut rbenes aut intestinor aliq̃ graciliũ aut ventrẽ aut epar mortale. 18.6.
Quicunq; in epate ppter saniem vruntur: siquidem sanies pura fluxerit et alba euadunt: in tunica enim illic sanies est. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46.7.

¶ De hydrope.

Autumno vero t estiuorum multa: t febres quartane: t errantes t splenes t hydropes venientes ex splene tc. 23.2.
Hydropicis si nascuntur in corpore vulnera: nõ facile sanant. 8.6.
Quicũq; empici aut hydropici vrunt aut scinduntur: bis effluẽte sanie aut aqua multa etiam repente omnino pereunt. 22.6.
Quibuscunq; torsiones t circa vmbilicũ dolores t lũbos t dolorẽ nõ soluit neq; farmacijs neq; aliter: in hydropẽ siccã pficit. 11.4.
Hydropicis tussis supueniẽs mala: pcedẽs nõ sine malo. 35.6.
Quicũq; splenetici a dissinteria capiuntur: bis supueniente disinteria longa hydrops innasci⁹ aut lienteria t pereunt. 43.6.
In mania dissinteria aut hydrops aut extasis bonum. 5.7.
Hydropicus si tussim siccam habet desperatus est. 48.7.
Quib⁹ epar aq̃ ipletũ erũpit: bis aq̃ vẽter iplet t moriũtur. 46.7.

¶ De hyppocundrijs.

Quib⁹ in febricitantib⁹ in septima aut nona aut vndecima aut decimaquarta die icteritia supueniẽs: bonum: si non ad dextrum hyppocundriũ durũ fiat. si vero non: non bonum. 64.4.
Quib⁹ hyppocũdria suspẽsa t subrugiẽtia: lũbi dolore superueniẽte ventres bis humectãtur: si non ventositates erũpant aut vrine multitudo superueniat: in feb. hec fiunt. 74.4.
Lacdare caput dolentibus malum. malum vero t febricitantibus t quibus hyppocundria suspẽsa rugiunt t sticulosis tc. 64.5.
Quibuscunq; dolor fit circa hyppocundria sine flegmone: bis superueniens febris soluit dolorem. 40.6.

¶ De dispositionibus fellis t splenis. Ca. xv.

De ictericia.

Quibus in febribus in septima aut nona: aut vndecima. aut decimaquarta die icteritia supuenerit bonum nisi dextrum hyppocundrium durum fiat: si vero non bonum. 64.4.
Quibuscunq; in febribus icteritia supuenerit ante. septimum diẽ malum est. 63.4.

Jcterici non valde inflantur. 71.5.
Jctericis si epar durum sit malum. 42.6.

¶De splene.

Autũno vero estiuorum multa t febres quartane t errãtes t splenes t hydropes venientes ex splene. 23.3.
Quicunq; splenetici a dissinteria capiuntur: bis superueniente diuina longa hydrops innascitur aut lienteria t pereunt. 42.6.
Splenetica dissinteria superueniens bonum. 48.6.

¶De fluxu omnium modorum. Ca.xvj.

In ventris fluxibus mutationes egestionum iuuant. si non ad malum transmutentur. 14.7.
Egestiones nigre vel quasi sanguis sponte venientes t cum febre et sine febre pessime sunt. quatumcunq; colores plures fuerint: magis malum. cum farmacijs vero melius ẽ t quantumcunq; plures colores fuerint non malum est. 21.4.
Egritudinibus quibuscunq; incipiẽtibus si fel nigruz sursum aut deorsum exierit mortale est. 22.4.
Quibuscunq; ex egritudinibus acutis: aut multi tẽporis: aut aboꝛtibus: aut aliter ertenuatis si fel nigruz quasi sanguis exierit: sequenti die cretico moꝛietur. 23.4.
Dissinteria si a felle nigro inchoauerit mortale. 34.4.
Nigre egestiones si a dissinteria iam babito vt intestinoꝝ carnes egerantur mortale 26.4.
Quibuscũq; fellee egestiões fiũt surditate supueniẽte ꝺescũt t ꝺbuscũq; surditas sit felleis supueniẽtib⁹ egestionib⁹ ꝺescit. 28.4.
Mulieri in vtero babẽti tenasmõ innat⁹ aboꝛtũ facit. 49.5.
In diuturnis liẽterijs oꝛiremia veniẽs prius nõ existens signum ẽ bonum. 1.6.
In lõgis dissinterijs cibi abstinẽtia malũ: t cũ febre peius. 3.5.
Trauli a vyaria capiuntur longa. 32.6.
Quicũq; splenetici a dissinteria capiũtur: bis superueniẽte dissinteria lõga hydrops inascit aut liẽteria t pereunt. 42.6.
Splenetici superueniẽs dissinteria bonum. 48.5.
In mania dissinteria aut hydrops aut estasis bonuz 5.7.
In colerico secessu dissinteria malum. 24.7.
Si ab albo pblegmate babito vyaria superuenerit foꝛtis soluit egritudinem. 30.7.
Quibuscunq; spumose egestiones in vyarsa: bis flegma a capite defluit. 31.7.

¶De doloꝛibus intestinoꝝ.

Quibuscũq; toꝛsiones t circa vmbilicuz doloꝛes t lũbos: doloꝛ nõ soluit neq; a farmacijs neq; aliter in hydropẽ siccã ꝓficit. 11.4.
In febꝛib⁹ acutis spasm⁹ t circa viscera doloꝛes foꝛtes malũ. 49.4

Doloꝛes in lateribus tpectoꝛibus t in alijs partibus si multũ ꝺiffert ad ꝺiscernendum mali sunt. 5.6.
Doloꝛes t tumoꝛes circa ventrem existentes superioꝛes quidem leuioꝛes non superioꝛes. 7.6.

¶De ilios.

Quibuscunq; ex strãguria ilion innascit: bi in septem dieb⁹ pereũt si non febre superueniẽte vrina multa fluxerit. 44.6.
In ilion vomitus singultus spasm⁹ ꝺesipiẽtia malum. 10.7.

¶De colica nihil.

¶De ꝺispositionibus ani. Ca.xvij.

Melãcholicis t freneticis emoꝛroꝛꝺes innate: bonũ. 11.6.
Emoꝛroꝛꝺes habẽti antiquas si nõvna relicta fuerit piculũ est hydropisim aut ptisim aut mamam fieri. 12.6.
Maniacis varib⁹ aut emoꝛroꝛꝺib⁹ innatis manie fit solutio. 11.6.

¶De ꝺispositionibus rhenum. Ca.xviij.

Quicunq; nefretici sunt non sanant⁹ post. 40. annos: intelligẽdo p nefresim passionẽ rhenum omnẽ inꝺifferenter. 6.4.
Quibuscũq; in vrinis arenosa subsistãt ſeꝺimia: bis vesica aut rhenes linthiasim patitur. 80.4.
Nefretic⁹ t circa vesicã ꝺoloꝛes laboꝛiose sanant⁹ in senib⁹. Et p ne fresim bic intelligevlcerationẽ t in fine cõmẽti Galien⁹ sicut alibi ꝺixit Hyppocra. senes bis passiõib⁹ commoꝛiũtur. 7.6.
Quibuscuncunq; in vrinis ampulle supernatant nefreticã t longã egritudinem foꝛe significant. 35.7.
Quibuscũq; pinguis hypostasis t cõglobata: bis nefreticã significat t acutam foꝛe egritudinem. 36.7.
Quibuscũq; nefreticis exñtib⁹ ꝓdicta signa acciꝺerint: t ꝺoloꝛes acuti circa musculos spinales sint: fiãꝺẽ circa lũbos intrinsecos sunt apostema futuꝝ extrinseci signt. Si vo ꝺoloꝛ magis circa interioꝛes locos fuerit: apa futuꝝ expectabis magis int⁹. 37.7.
Quibuscunq; inter rhenes t ventrẽ flegma ꝛeꝺuꝺit t ꝺoloꝛẽ prestãs nõ babet exitũ in neutrũ ventrium: bis p̃ venas in vesicã cõueꝛso flegmate solutio fit moꝛbi. 55.3.

De ꝺispositionibus vesice. Ca.xix.

Egritudines vero in pluuialib⁹ vt multũ fiũt: t febres lõge: t vẽtris fluxꝰ t putreꝺines: epilẽtici: appopletici: t squinãtes. In siccis vo ptisici: obtalmie: artetice: strangurie: t ꝺissurie. 17.9.
Autumno vo t estiuo multa febres quartane t errãtes t splenes hydropes t ptisis t strangurie: t lienterie. 23.3.
Senioꝛib⁹ vo factis perithmia spõꝺilis t lithiases lumbrici. 27.3.
Senioꝛib⁹ ꝺisnie: catarri cũ tussi: strãgurie: ꝺissurie: articuloꝝ doloꝛes: nefresis: vtigines: apoplexie: caꝺesie: pruꝛit⁹ totis corpis: melãcholie: vigilie: vẽtris t narũ bũꝺidates: oculoꝝ bebetuꝺo: glau-

cossitas: grauitas auditus. 32.3.
Quibuscūq3 vrine grosse globose pauce nō sine febrib9 mlt̄itudo remēs ex his tenuis iuuat: maxie ño talia cuenīūt q̄b9 ex pncipio vel post pncipium aut celerius hyppostases fiunt. 70.4.
Quibuscūq3 in febrib9 vrine conturbate velut subrugaliū: bis capitis dolores aut adsunt aut aderūt. 71.4.
Quib9 se cōtinuo egritudo terminatur: bis nubē bz rubeā quarta dies invrinat alia signa ꝑm rationem. 73.4.
Quib9 vrine lipide aut albe: male ño in freneticis apparēt. 72.4.
Quib9 hypocūdria suspēlant subrugiētia lumbi dolore supueniēte: vētres bis humectant: si nonventositates erūpant: aut vrine multitudo superueniat. 74.4.
Quib9 spes est ad articulos apostema cōuerti: eruet ab apostemate vrina grossa multa alba facta velut in laboriosis febrib9 maxime si in quarta nis q̄busdā incipit fieri. Si ño sanguis ex naribꝫ fluat valde celeriter soluunt. 75.4.
Si sanguinē aut pus mingerint: renū aut vesice ylcerationem significat. 70.4.
Quibus invrina grossa q̄si carnium frusta vel sicut pili sunt: bis de renibus exeunt. 76.4.
Quibus in vrina pingui existente furfura minguntꝫ: bis vesica scabit. 77.4.
Quicūq3 sanguinem sponte mingunt: bis de rbenibus vene ruptura m significat. 75.4.
Si sanguinē mingūt aut trūbos strāguriā hūt dolor: icidit in pectinē sub vētre pitoneon: circa vesicā dolorē significat. 80.4.
Quibuscunq3 invrinis harenosa obstant: bis vesica aut rbenes lithiasim habet. 80.4.
Si sanguinem aut pus mingunt aut squamas: odor grauis: vesice ylcerationem significat. 82.4.
Quibus invrinali via vel virga pustule nascuntur: sanie facta: et erupta solutio fit morbi. 83.3.
Uria facta mlta noctu modicū fecessuꝫ significat recōuerso. 84.4.
In ano flegmōes patiēti r matrice flegmonē habēte: strāguria supuenit. In epate ño flemones patiēti singul9 superuenit vin rbenib9 habētib9 sanies stranguria accidit. 88.5.
Nefreticis circa vesicaꝫ dolores laboriose sanātur in febrib9 alias in senibus. 6.6.
Uesicā icisā: aut cerebrū: aut cor: aut diafragma: aut epar aut vētrē: aut rbenes: aut intestinoꝝ aliquod graciliū mortale 19.6.
Quibuscūq3 ex strāguria ileos innascit: bi in septē dieb9 pereunt si nō febre superueniente multum vrina fluxerit. 44.4.
Quibuscūq3 in febribus invrinis crinoydes hyppostase ꝰ fiūt lōgā egritudinem significat. 32.7.

Quibuscūq3 vrie distātes fiūt: bis i corpe turbatio fit fortis. 34.7.
Quibuscūq3 in vrinis ampulle supernatāt: nefreticā significant: et longam egritudinem fore. 35.7.
Quibuscūq3 pinguis hypostasis r cōglobata: bis nefreticā significat et acutam egritudinem fore. 39.7.
Si sanguinē r trumbos mingant r stranguriam habeant r dolor incidit in peritoneon r sub ventreꝫ r pectinem: ea que circa vesicam sunt: egrotare significant. 40.7.
Strāguriam r dissuriam vini potio r sic flobothomia solnit: incidere vero venam que intus in talo est bonuꝫ. 49.7.

De dispositiōib9 mēbroꝝ gnatiōis i viris. Ca. xx.

Sisr in marib9: aut effi ꝓpter raritatē corporis spūs extra ferr vt nō incidat semē: aut ꝓpter dēsitatē humidū nō diffundet extra aut propter frigidum nō calefiet ita vt congregetur ad būc locum: aut propter caliditatem hocipsum fit. 63.5.
Quādo inciſum fuerit os aut cartilago: aut neruus: aut maxille temues: aut preputium: neq3 crescit neq3 conglutinatur. 19.6.

De membris generationis in femellis. Ca. xxj.

Si vero austrina byems r pluuiosa r tranquilla fiat: ver vero siccū et boreale mulieres siquidem quibus partus ad ver inest: ex omni occasione abortiunt. Si vero genuerint: morbidos pueros et imbecilles pariunt: vt aut statim resoluantur. i. moriantur: aut morbidi et tenues veniāt exīntes. Alijs ño iuuenibus quidē dissinterie r obtalmie ficce fiunt: senioribus vero catarri celeriter dissoluentes. 13.3.
Pregnantes si conuenit purgare: a quarto mense vsq3 ad septimū min9 vero bas: minora vero r semora vereri oportet. 14.
Mulebria educit ex aromatibus calefactio: multotiens vero r ad alia vtilis esset si non capitis grauedinem faceret. 28.5.
Mulier in vtero babens flebothomata abortum facit: sed magis cuius maior est fetus. 29.5.
Mulieri in vtero habenti: ab aliqua egritudinum acutarum accipi mortale est. 30.5.
Mulieri sanguinem vomenti menstruis superuenientibus solutio fit 31.5
Mulieri menstruis deficientibus sanguinem ex naribus fluere bonum est. 32.5.
Mulieri in vtero habenti si venter fluat: periculum est abortiendi. 33.5.
Mulieri que a matrice molestatur aut difficulter generāti sternutatio superueniens bonum. 34.4.
Mulieri mestrua habēti sine colore proprio r non ꝑm se semper facta purgatione indigere significat. 35.5.

Mulieri in vtero habenti si subito mammille graciles fiant abortitur. 35.5.
Mulieri in vtero habenti si altera mammilla gracilis fiat: geminos alterū abortietur. ⁊ siquidem dextra gracilis fiat: masculum: si vero sinistra: feminam. 37.5.
Similiter que neq3 pregnans neq3 genera uit lac habet: huiusmodi menstrua defecerunt. 38.5.
Mulieribus quibus conuertitur sanguis ad mammillas: maniam significat. 39.6.
Mulierem si vis scire si concepit: mellicratum qñ dormitura est da ei bibere ⁊ si quidem tortiones habuerit circa ventrem concepit. si vero non minime. 40.5.
Mulier si quidem masculum concepit bene colorata est: si vero feminaz discolorata. 41.5.
Si mulieri pregnāti eri sipila fit in matrice mortale. 42.5.
Que preter naturā tenues existentes concipiunt: abortiuntur anteq3 grosescant. 43.5.
Quecūq3 corpa moderate hñtes abortiunt scōo mēse aut tertio si ne oi occasiōe māifesta: bis cottilidōes mucillagimb⁹ plenī sūt: et nō pñt pre grauedie tenere fetum: sede abrūpuntur. 44.5.
Quecunq3 existentes preter naturā crasse nō cōcipiūt: bis pinguedo os matricis obturat ⁊ priusq3 extenuent nō cōcipiunt. 45.5
Si mfixi vtero posita fecerit famē: necesse ē cōmotū fieri. 46.5.
Fet⁹ maris qdē in dextris: femine vero in sinistris magis. 47.5.
Ad matricis precipitationes obtalmicum appone apprehendens os et nares. 48.5.
Mulieri in vtero hñti tenasmō innatus abortiri facit. 46.5.
Mulieris menstrua si vis retinere: ficaam maiorem ad mammillas appone. 50.5.
Quecūq3 in vtero habent: bis cōcluditur os matricis. 51.5
Mulieri in vtero hñti: lac ex māmillis multū fluēs fetū significat debilem. si vero vbera dura fuerint: sanuz significant fetū. 52.5.
Quecūq3 corrupture sunt fetus: bis vbera gracila fiunt. Si vero rursus dura fiunt: ⁊ si dolor fit in vberibus aut in vertebris: aut in genibus: aut in oculis nō corrumpuntur 53.5
Quibuscūq3 os matricū durū est: bis necesse est os matricum concludi. 54.5.
Quecunq3 in vtero habentes a febribus accipiūtur: et fortiter celefiunt sine occasione manifesta: generant periculose; ⁊ difficulter aut abortiuntur periclitantes. 55.5.
In fluru mulieru spasm⁹ ⁊ animi defectio si supueniat malū. 56.5
Menstruis plurimis euenientibus accidunt egritudines: ⁊ non venientibus a matrice accidunt egritudines. 57.5.
Mulier si nō cōcepit; velis aūt scire si cōcapiet; cōteges vestimētis

suffumiga deorsum ⁊ siquidem transire videatur odor per corpus ad os ⁊ nares cognosce qm ea nō ppter se nō generat. 59.5
Mulieri in vtero habenti si purgationes exeūt: impossibile est fetum sanuz esse. 60.5.
Si mulieri purgationes non exeunt: neq3 febre: neq3 rigore superueniente anpetates abbominationes defectiones animi ei acciderint: reputa hāc in vtero habere. 61.5.
Quecunq3 densas ⁊ frigidas matrices habent non concipient. Et quecunq3 humidas habēt matrices nō concipient: extinguitur essi in eis semē. Et q̄cūq3 siccas ⁊ magis ardētes nō cōcipiūt indigētia essi nutrimēti corrūpitur semen. Et quecūq3 ex vtriq3 temperiem habent moderate hmōi fiunt generantes. 62.5.
Mulieri in vtero habenti tenasmus superueniens abortitur. 28.7

De dispositionibus apparentibus in extremitatibus membrorum. Cap. xxij.

Duorum dolorum qui simul fiant nō fm eundem locum vehementior denigrat alterum. Positus est hic aphorismus ad euidentiā dolorum iuncturarum. 46.2.
Non febricitantibus existentibus si fiat strophus vel genuum gravitas ⁊ lūborū dolor: deorsum farmacia digere significat. 20.4
Laboriosis in febribus circa articulos et circa maxillas maxime apostases fiunt. 31.4.
Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo. 33.4.
Quibuscūq3 feb. lōge: bis dolores ⁊ pustule fiūt in articulis. 44.4
In articulis dolores ⁊ tumores sine vlceratiōe podagrā ⁊ spasmū et borū plima: frigida aq̄ infusa refrigerat ⁊ attenuat: ⁊ dolorez soluit. Stupor essi mediocris dolorem minuit. 25.5.
Hamiacis emorroidibus aut varicibus innatis manie solutio fit. 21.6.
Quicunq3 dolores a dorso in cubitos transeūt: flomia soluit. 22.6.
Eunuchi non podagrizant neq3 calui fiunt. 28.6.
Mulier non podagrizat si menstrua non defecerūt in ea. 29.6.
Puer non podagrizat ante aphrodisiam. i. ante coitum. 30.6.
Quicunq3 calui fiunt: bis varices non nascuntur magne. quibuscunq3 vero innascuntur rursus capillati fiūt. 34.6.
Quibuscunq3 gibbi ex almate fiunt aut tussi: ante iuuentutem pereunt. 49.8.
Quicunq3 tumores podagrici fiunt in. 40. diebus deferuescentes resident. 49.6.
Podagrica ⁊ maniaca vere ⁊ autūno moūcturyt in plurib⁹. 55.6.
Quibuscunq3 a sciatica molestatis vertebrum resilit foras: ⁊ rursus incidat in locum suum: bis mucillagines facte sunt. 59.6.

Quibuscunq; a sciatica molestatis vertebrū resilit foras: bis tabescit crus et claudicant si non vrantur. 60.5.

FINIS.

Tabulā itaq; febrium scōmmorē solitum sic meo facili ingenio conscribā: si prius eos nūerauero aphorismos de febrib⁹ ipsisloquentes: vt ante oculos tuos ponam: que in ipsis te doctissimum reddant.

Paroxismos ⁊ consistentias declarant egritudines: ⁊ tempora anni et circuituum adinuicez incrementa. 12.1.

Qui crescunt plurimum habent innatum calorem ⁊c. in fine. Et p̄pter hoc ⁊ senibus non similiter febres fiunt acute: frigidum em̄ habent corpus. 14.1

Acute egritudines in quatuordecim diebus iudicantur: quod ⁊ de febribus intelli ge. 23.2.

Estiue quartane ⁊ multum sunt breues: autūnales vero longe maxime vero que ad hyemem coniunguntur. 25.2.

Febrem in spasmo melius est fieri q̄ spasmum in febre. 26.2.

Febricitantibus non fortiter neq; omnino in superficie permanere: ⁊ nihil minuere corpus aut tabescere magis: eo q̄ secundum rationem fit: malum est. hoc em̄ logitudinem egritudinis significat. hoc autez imbecillitatem. 28.2.

Circa principia ⁊ fines omnia imbecillioza: circa status omnia fortiora qui de febribus intelligendus est ⁊c. 30.2.

In morbis minus periclitantur egrotantes quibuscunq; proprie nature ⁊ etatis et habitudinis ⁊ horuz egritudo nest: magis q̄ quibus non propria ſm aliquid horum inest. 34.2.

Cum estas fit veri similis sudores multos in febribus expectare oportet. 7.3.

In siccis temporibus febres acute fiunt: ⁊ siquidem annus talis existens amplius fuerit qualem constitutionem fecerit in pluribus: ⁊ tales egritudines expectare oportet. 8.3.

In autūno acutissime fiunt egritudines ⁊ maxime mortifere vt in pluribus. ver vero tutissimum ⁊ minime mortiferū: quos duos etiam de febribus intellige. 10.3.

De temporibus siquidē hyems sicca ⁊ borealis fuerit: ver vero pluuiosum et austrinum: necesse est estate febres acutas et obtalmias et dissinterias fieri: maxime mulieribus et humidis natura. 12.3.

Estate vero quedam horum et febres continue: et causon et tertiane plurime et vomitus et dyarie: et oculorum et aurium dolores: oris vlcerationes et pudendorum putredines et desudationes. 22.3.

Quibuscunq; in febribus. septanis. i. in septa die rigores fiunt discriti sunt. 29.4.

Laboriosis in febribus circa articulos ⁊ maxillas maxime apostases fiunt. 31.4.

Febres quecunq; nō deficiētes tertia die sunt fortiores periculose: q̄cūq; ꝯo sic defecerint significant quoniaz nō periculose. 44.4.

Quibuscūq; febres lōge: bis dolores ⁊ pustule fiūt in articlis. 43.4.

Si rigor inciderit febre non deficiente iam debili existente virtute mortale. 46.4.

In nō deficiētib⁹ febrib⁹ si q̄ q̄dē extra frigida fuerint: q̄ ꝯo interi⁹ ardeant ⁊ sitim habeant mortale. 48.4.

Quibuscūq; in febrib⁹ resurgētib⁹: aut pustule: aut dolores fiūt in articulis: hi ampliorib⁹ cibis vtunt. 45.4.

In nō deficiētib⁹ ꝯo febrib⁹ si labiū aut oculꝰ aut superciliū aut nasus distorqueat: aut nō videat aut nō audiat iā debili existēte corpore quecūq; horum fiant prope est mors. 49.4.

Ubi in febre non deficiente dismia superuenerit ⁊ desipientia mortale. 50.4.

In febrib⁹ apostema nō solutum ad primas crises: longitudinē egritudinis significat. 51.4.

Quibuscunq; in febribus aut alijs egritudinib⁹ volūtarie oculi lachrymant nihil incōueniēs. Quibuscunq; ꝯo nō secundū volūtatem: inconueniens. 52.4.

Quibus in dentibus in febribus limosstates fiunt fortiores: ⁊ diuturniores fiunt febres. 53.4.

In bubonibus febres facte: omnes male exceptis ephimeris. 54.4.

Febricitāti sudor superueniens nō deficiēte febre maluz. Prolongatur em̄ morb⁹ ⁊ humorem plurimum significat. 56.4.

A causone habito rigore superueniente solutio fit. 67.4.

Tertiana ꝯo si nō iudicat in septē periodis longissima erit. 58.4.

Quibuscunq; aures in febribus surdescūt sanguis ex naribꝰ fluēs aut venter turbatus soluit egritudinem. 60.4.

Quibuscunq; in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres soluuntur. 61.4.

Quibuscunq; in febribus icteritia superuenerit ante septimum diem malum. 63.4.

Quibuscūq; in febrib⁹ in septio aut nono: aut vndecimo: aut decio ārto die icteritia supuenerit bonū: si nō dextrū hyppocūdriū durū fiat. Si vero fit: non bonum. 94.4.

In febribus circa ventrem cauma forte ⁊ cordis morsus vel tremor malum. 66.4.

In febribus ex somnis timores aut spasmus malum. 67.4.

In febribus spiritus offendens malum: spasmum em̄ figat. 68.4.

In febrib⁹ acutis spasmi circa viscera dolores fortes malū. 68.4.

Quibus vrine in febribus conturbatę conuerse velut subiugalia bis capitis dolores aut adsunt aut aderunt. 71.4.
A quartanis habiti nō valde a spasmis apprehēdunt. si vo apprehēdant z supueniat: quartana soluitur. 69.4.
Quibuscūq; in causone tremores fiūt. alienatio soluit. 26.6.
In acutis passiomb⁹ cum febre luctuosa suspiria malum. 54.6.
Febricitāti si ceperint sudores bom sunt: tertiani: quintani: septenni: z q̄ nono die z. 11. z. 14. z. 17. z. 20. z. 21. z. 24. z. 27. 30. z. 31. z. 34. z. 37. z. 40. isti ei sudores egritudines idicāt. q̄ vo ita nō fiūt dolorē significāt: lōgitudinē egritudinis: cōuersionē. 35.4.

FINIS.

De dieta in febrib⁹ ipsis conueniēti.

Aphorismi.

Tenues z certe diete in diuturnis semper passionibus: z in acutis egritudinibus q̄bus nō cōuenīūt difficiles. Ad vltimū tenuitatis q̄ adducunt diete difficiles. Et iterū resumptiones in vltimo existentes difficiles. 4.1.
In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: nīō magis ledunt. Omne enim pctīm quātūcūq; sit magnū sit magis in tenuib⁹ dietis q̄ grossiorib⁹ pp hoc in sanis fallaces sunt valde certe z stitute diete: q̄m peccāria difficili⁹ ferūt: ppter hoc igit tenues z certe diete fallaces sunt ampli⁹ parū solidioribus. 5.1.
Ad vltimas egritudines: vltime curationes ad perfectionem sunt potentes. 6.1.
Ubi vo sm acumē egritudo ptinuos z vltimos labores bz: vltiam te nuissima dieta necessariū est vti. vbi aūt nō: nō: sed conuenit grossius reficere z tantum subcondescendere quantum egritudo molior fuerit vltimis. 7.1.
Quādo in statu steterit egritudo. tunc tenuissima dieta necessariū est vti. 8.1.
Contēplari igitur opz egrotātē si sufficiat dieta ad statū egritudinis: z vtrū ille deficiat prius z non sufficiat dieta: aut egritudo deficiat z obtundatur. 9.1.
Quib⁹ ergo cōtinu⁹ est stat⁹: continuo z tenuiter reficere opz. Quibus vo posterior stat⁹ ad id z ante id parū auferendū: prius vero vberi⁹ reficiendum vt sufficiat egrotans. 10.1.
In paroxismis subtrahere oportet: apponere aūt lesio: z quecūq; secundum circuitus exacuuntur: in exacerbationibus subtrahere oportet. 11.1.
Senes facillime ferūt ieiuniū: secundo consistentes: min⁹ vero pueri: horū vo omniū maxime infantes: horz vero ipsorum quicunq; sunt animosiores existentes. 13.1.
Qui crescunt plurimum habent innatum calorez plurimo igit in-

digēt nutrimēto: si vo nō: sumit corp⁹. Senib⁹ vo pu⁹ calor lest propter hoc igit paucis fomētis indigēt. A multis aūt cibis extinguitur calor: propter hoc igitur febres senibus non similiter acute fiunt: frigidum enim corpus habent. 14.1.
Ventres hyemer vere calidissimi sunt natura z somni lōgissimi. In his temporib⁹ oblatiōes plures dāde sunt. Etenim innatus calor est multus: nutrimento igitur ampliori indiget. Signāt eates z athlete. 15.1.
Humide diete omnibus febricitantib⁹ cōferunt: maxime vero pueris: z alijs sic assuetis refici. 16.1.
Quibus semel: aut bis: aut ampli⁹: aut min⁹: aut sm ptē: dādū vo est aliq̄d tēporis horez regioni z etatis cōsuetudini. 17.1.
Estate autūno cibos grauissime ferūt: hyeme vero facile: vere vero secundo. 18.1.
His qui in circuitib⁹ exacuūtur: nihil dare necz cogere: sed auferri ex appositionibus vel ex appositis ante crisim. 19.1.

Incipit liber reginīnis acutorum prim⁹.

Qui de egrotantium accidentibus in singulis egritudinibus tractantes potius consensisse ferunt: eos quidez in his q̄ tradiderūt: inuenisse q̄ddam nō est dubium: potest esse etiā quāuis medicus quis eadē facere: vbi egri accidentia pcipiens denotauerit. Sed z eorum etiā que cum bis medico scire necesse est z absq; egri iudicio nota fieri debent: plurima intacta obmiserunt. 2.
Que quidem in diuersis egris diuersa sunt ex parte: obscuras et intelligi difficiles habent significationes. 3.
Si enim sagaci z oportuna inuestigatione collisa discutiantur in vniuscuiusq; morbi typo nonnulla ab eorum sententijs discrepantia poterunt inueniri. 4.
In quo tamen nō solum eos non laudo: verumetiam quia medici ne per pauca numero atq; vulgaria: preterq; in acutis passiōibus exercuerunt: vt catarticum z seruo temporibus suis. 5.
Sed posteriores eorū corrigentes dicta medicinali viel quoddam sequacius vel sagacius egrotāti familiarius reliquerunt. 6.
Sed antiqui prorsus de dieta leuia viribusq; carētia inutiliter ediderūt: eo quod multa diminute prescripserunt: prorsus de dieta nihil vtile tradiderunt. 7.
Inde leuia viribusq; carentia inutiliter ediderūt: nō tamē in hoc errauerūt q̄m ipsam vel ipsorū partiū vel partē variorū morborum eorumq; multiplicitatē ignorarent. 8.
Sz potiⁿ numerū palā tradere conātes nō inuenerunt: aut quoniā fortasse difficile cōprehēdi: siquidē ex altissimis inuestigādū sit aut q̄ non alius morbus ab alio vtcunq; differre videtur: nec idē

esse sentiunt: nisi eodem nomine vocitentur. 9.

Si ergo ois epidimie vel epidimialis morbi ꝙlitas aut quãtitas: aut vniuersaliꝫ mortalis est ꝫ ipi morbi varij aut ineꝙles sunt: ꝛ affi ciũt plerumq; plurimos vt dixim⁹ ꝛ interimunt. 10.

Sed vulgus peritum ab imperito huiusmodi cognoscentium diꝫ cernere nequeunt. 11.

Alia laudantes ꝛ alia vituperantes. 12.

Quorũ ijs morbis eorũq; medella ignorãtia hac ptz maxie quã dicturi sum⁹ significatiõe. Expertis nãq; tot⁹ medicina lis sciẽtie ab ijs peritissim⁹ hui⁹ egritudine cã ablata putaf: q̃ esset medicina ꝛ eo iuuare videf: ei⁹ nomina sunt babilia. q̃ ergo ea digno uerit: ptisanã videlicet ꝛ sirupũ aquã quoq; mellis ꝛ huiusmodi: ꝛ illi⁹ a vulgo medicus babetur qui incipiens itidem vt sapiẽs iudica re putatur. 13.

Scripturũ itaq; me esse que bacten⁹ ignorata fuerũt necessariũ duco: quorum itaq; doctrina excellentissima est in ijs quecũq; iuuamen vel lesionẽ sunt paritura. Jd aũt qõ ignoratur a medicis est cur medicorũ pars totius vite suc nõ desistit diebus propinare in acutis passiombus ptizanã ordeaceã non colatam vtiliter ope rari confisi. Alij vero vt nec vnum ordei granum transglutiant egri summopere studẽt. Quo si fieret ꝛ nõ collata esset maximum credunt esse nocumentuꝫ egroto. Alij autẽ nec colatã necnon cola tam dant: quotuꝫ rursus pars nunq; nisi septimo die transacto. Alij vero morbo deficiente in cretica. 14.

Ad hec vero: aut interrogasti: aut nõ interrogasti: ne quicq; idoneum respondere solent. 15.

Sue resitaq; iã demũ ita ad hoc deducta est vt etiã vulgo liq̃dissi me clare videatur: ꝛ medicine ars omnino ars esse nõ videatur. 16.

Cum ergo huius dissensionis magnitudo de acutis passioni bus inter curatores eo vsq; increuerit: vt quod vni egrotan ti tãq; pfecturũ alicui alteri videatur nociuũ: sic ars medicinꝫ di uinationis vanitatẽ redacta ẽ. Qui essi diuinatiões exercẽt vt au spices: quas quidẽ aues in sinistrã partẽ volare viderunt: malum quas vero in dextrã bonũ presagiũ portendere iudicãt. Similiter aũt haruspices bic bocille vero huic contrariũ videt. 17.

Quor vcz oiuz adeo intẽditur studiũ: vt infirmo sanitatẽ sanove ro crasin honestatẽ cũ humana voluntate lucrentur 18.

Ptisana vero ordeacea merito me iudice super omne de gra no factum cibarium in his acutis passionibus excellentissi ma habetur: eiq; qui eam primo ac precipuum omnibus aliis pre tulit collaudando assentior. Primum quippe quia vtilis viscosa ẽ et lenis iuncta: quoq; et mollis: necnon lubrica temperataq; ba bens humiditatem stimq; extinguit. Atq; si opus fuerit ablui fa culius nequaquam ptisana stiptica: non ad tussim nec ad laborez

furiosa. nec inflatur in stomacho nec acescit: que vtraq; nimiruꝫ in decoctiõe dũ in ptãte haberet expleuit. 19.

Quapropter cũ eam in bis morbis cõgruã dixerim exhiberi ca uendũ est: vt nec vna die venas exinanire pmittas: ꝫ absq; vlla in terpollatione dare non desistas nisi fortasse quãdo potione vel cli steri fuerit necesse. 20.

Si ergo bis in die sumere cibũ consueuit bis ꝛ ptisanã dabis: similiter q; si semel ꝛ semel prima die postmodũ si poteris bis assuesce si illum repleri videaris necesse habere. 21.

Itaq; primo hoc modo vel huius quãtitatis dandũ ẽq; nec multum nec paruꝫ fuerit. neq; grossum vel nimis subtile fue rit: vt videlicet corpori ea que non fuerint necessaria vt cõsueta in troducãtur: necvene nimiũ exinaniantur. 22.

Secundo vero si eger siccior sit: q̃ oporteat nõ multũ iuris dandũ est: sed ante illud aquã mellitam propinãdum siue vinũ vtrunq; vi delicet quod iunatiuũ videris esse: vtrum autem iuuãtius sit in se quentibus explanabimus. 23.

Quod si tũc demũ os humidũ factũ fuerit: ꝛ de pulmõe oppor tune experit: eisiuris tunc secunda repletio denegãda non est ex toto. Qui essi citiore multaq; humiditate abũdat eius citior est terminus. Qui essi tarda et pua terminus tardior expectak. 24.

De his autẽ que premisimus qualiter quidẽ dictũ est maxie contingit. At vero quedã pretermisim⁹ q̃ elegãtiora magis et necessaria: nec ignorãda postmodũ exequemur. 25.

Sed quãdo sputi plus est fm quãtitatẽ refectionis quoq; pl⁹ aliquid dandũ est bis: hoc aũt ita vsq; ad termini sui tẽpus ꝛ postea duobus diebꝫ exequẽdũ est. deinde vero cuius terminuꝫ vi debis. 5. vel. 6. die vel. 9. ꝛ vt etiã parẽ ꝛ iparẽ numerũ cõsideratio tua amplectatur eis ius ad prãdiũ da: ad cenã illũ cibum grossio rem muta. 26.

Sed hoc eis maxime cõuenit qui ptisanã ab initio in tempo re toto exercuerint morbi. 27

In pleureticis: si a principio adsit facilissputi deiectio et essi do lor mox ꝛ pus expuere ceperint: vltro quiescẽdo meliorak. pur gatio aũt ad pfectionẽ curationis rẽturã pducit: virus ꝺo minus coadunak: q̃ si ab hac diuersa dieta tradit necnõ etiã terminus le uior: atq; purgationis efficacior: minusq; recidiuus rẽturus ẽ. 28.

Ptisana vero ex optimo ordeo facta bene ad perfectionẽ ex cocta esse dz: precipue aũt si nõ colatã dare volueris: similiter autẽ si colatam. 29.

Cum enim omnes alias bz bonitates lubrica etiã est: vnde et nocuum ordeum si quis transglutierit aliud secum illabendo subducit: neq; essi inberens transmeando vsq; locorum erect i pectoris remanet vel inuiscatur. 30.

Quippe essi: qi lubricissima etiã est sitim amputat: facile digeritur. valde essi leuis est si perfectam habuerit coctionem q̃bus vez oĩbus necesse habet eger. 31.

Si ergo medic⁹ in oĩbus his quecunq; in accipiẽda ptisana necessaria sunt egro curaz adhibeat: vbi vezi illis q̃ sibi adop⁹ sunt sit pfecta: sit proculdubio multis modis nociua. 32.

Vbiscũq; essi ciboz reliq̃as i vẽtre hũtibus ea aĩ q̃ purgẽtur porrigit eis: si dolorẽ habuerint augmentat. si autẽ nõ efficitur necnõ flat⁹ crebrius ducitur: z qõ malũ est excitat pulmonẽq; desiccat sub hypocũdriis z thyafragmate laboratur. 33.

Adhuc no q̃b⁹ lat⁹ dolẽtib⁹ calefactoriũ adhibitũ dolorẽ nõ alleuiat: nec exit sputũ bonũ: sz poti⁹ viscosius z idigestibile efficit. Rursus no nisi catarrico aut flebothomia: vtrũ. s. magis cessariũ videris dolor dissoluat in hui⁹ egritudinis statu positis: si ptisana dek in breui mortis imperio subiungãtur 34.

Ex quibus nimirum oĩbus vbis similib⁹ causis cõtingit eos q̃ ptisanaz cũ toto recipiũt in septimo aut ante necessario inter ire. Quoriũ quidam vtiq; mente patiuntur: alij vero orthomia vel stertendo suffocantur. 35.

Vos quidẽ vtiq; oẽs celitus esse percussos antiqui arbitrati sunt. qi in eis cũ mortui fuerunt: latus vire scere aut nigrescere sicut in percussis solet fieri locis reperiebant. 36.

Quod quidem eo contigebat q⁹ anteq̃ dolor dissolueret mortẽ preuenti fuerunt propterea quia cõtinuo desideriumma gni anhelitus incurrerunt. 37.

Sputum quippe quod non excreant aerez introductu contra bit velocius exire cogit. 38.

Quoniam vtrũq; alterũ alteri ad periculum suggerit complementũ: sputũ nãq; viscosum flatũ inspissat: flat⁹ ipissus autẽ sputi viscositatẽ augmẽtat viscositas vero elabi vetat rerumpi. 39

Quod nõ tantũ cũ ptisana si non suo tẽpore detur contingit: verũtamẽ tmultomagis cum alij cibum potuz ve minus eaptum sumere permittunt. 40.

Ja autẽ substentãdi tam eos qui colatã q̃ eos qui non colatam q̃ neutrũ illoruz: sed potũ aliũ sibi assumunt: z q̃ non sepissime vna eadẽq; interdũ autẽ diuersa. 41.

Quapropter vt ibi dicã facere oportet: incipiente itaq; febre siue cum dolore: siue sine dolore paruo post sumptũ cibũ tẽpore trãsacto nondũ vẽtre exinanito: ergo ius contradicendũ ẽ accipere vsq; dũ vez cibũ ad inferiora intestinoz noueris descendisse 42.

Vas autẽ qui pleuretici sunt de potibus orimellis dandum est si hyemis tẽpus fuerit calidum: si autẽ estatis fuerit frigidũ si nimia siti laborauerint: danda est mulsa mellis cum aqua 43.

Quo sũpto si dolor loco ingruerit: egroq; accidentia incẽ videãtur

timẽda: expedit vt hui⁹ q̃titatis ptisana dek q̃ neq; sit grossa: neq; sit multa: thoc post septimũ die fivirt⁹ eius hoc tolerare q̃at. 44.

Quod si antiquus cibus nondũ descenderit ac breuis tẽporis mora post cibũ nouissimã trãsierit: neq; ferre valeat patiens si eius virtus retas pmiserit cliseris op⁹ hz: si aũt defect⁹ sit virtutis vel etatis supposito riũ limitãdũ ẽ: nisi cibi spẽte sua bono q̃ exitu egerãtur. 45.

Et videdũ ẽ q̃ tpe ius dari debeat in primordio vel in oĩbus tẽporib⁹ morbi. qũ essi pedũ plante frigide fuerint: tũc ius maxime rois alius potus patiẽti denegãdus ẽ sz cũ iã calor in calcaneũ descẽderit vandũ ẽ: nouim⁹ essi vim tẽporis hui⁹ in morbis qui dẽ oĩbus q̃ magna sit: z in acutis maxime. In his essi q̃toplus caloris est tanto magis cum fallacia sunt. 46.

Oro succum ptisane primo: deindevero grossuz adhibeas oportet aũt post hoc pspicacionẽ rõnẽ pdictarũ significatiõ rõditionum operari.

Domini hyppocratis liber secũdus regiminis acutorum morborum feliciter incipit.

Ia pleuresi no accidẽte dolore siue cõtinuo siue post morã primo quidẽ calefactoriũ est adhibendũ dissoluendi intẽtione doloris: nõ fit secundũ inutile 2.

Est autẽ iuuatiuũ calefactoriũ vel vitreũ vas: aut eneũ siue terreũ aque calide plenum. 3.

Sed antea quodlibet liquidoriũ apponẽdũ lateri est: vt vez calefactoriũ succedẽs leui⁹ tolerek: quoriũ vtiqz meliuses t: spõgia spaciosa aqua calida infusa rpostea expressa. 4.

Deinde calefactoriũ ex oi latere romni pte cooperiendũ: quasi quedã vestis circundet oportet vt quod factũ tbidẽ diuti⁹ immoretur. Cauendũ est etiam ne fumus inde ad egri nares vt id odoretur ascendat nisi quãdo sibi suuamẽtũ videbitur nã thoc fz tps ipsum interdum iuuat. 5.

Postea ordeũ rorobũ in aceto infusa aque mixto: que mixtura ita fortiuscula sit q̃ hõ possit bibere fac bulire. Post dulitionẽ no i sacculo missa lateri suppone: simliter ẽt ve furfure. 6.

Siccoriũ aũt calefactorioz ea cõueniẽtia sunt: que cum saler cũ milio simul assatis in sacculo recondita apponũtur miliũ q̃q; qõ pondere leuius atq; subtilius est. 7.

Dum huiusmodi calefactoriũ illũ quoq; qui vsq; ad furculas i. spatulas ascendit dolorem dissoluit. 8.

Malum autẽ non fit nisi tunc tantum cum iam vsq; ad spatulas ascenderit dolor. 9.

Si ergo calefactorio dolor dissoluat nõ in eo diuti⁹ immorã dũ est pulmonẽ nãq; desiccat: rempima coadunat. 10.

Quando ergo dolor ad spatulas ascendēdo iā saltum cōpleuerit ꝛ grauitas quoq; in brachio vel circa pectus vel dyafragma contigerit de basilica vena est flebothomandus. Flebothomo ergo adhibito nullatenus reuoces quin tantā minuas quātitatez sanguinis: ysq; dū videlicet illū in splēdidū colorē vel ex splēdido in rubeū: aut ex rubeo in nigredinē videas cōuerti: q̄ vtriq; colores in sanguine accidunt. 11.

Porro si passio sub dyafragmate fuerit: doloriq; vsq; ad furculas nō ascēderit: naturā cū beleboro nigro fellichino lenias oportet beleboro nigro daucum: vel sizeleos aut ciminum siue anisum: siue quodlibet aliud odoriferū: fellichino aūt assaz cōmisceas quod si vtraq; cōmisceantur idē opus faciūt. Sed tñ ex beleboro nigro solutio fit vtilior ꝛad crisim prouocandā efficacior. Illa vō q̄ ex fellichino est ad dissoluendum inflatiua ꝛ tositatem promptior est. 12.

His itaq; factis post solutionē de ptisana dādū ē. minus quidem q̄ cōsueuerat: sz irreprehensibilem expedit minuas quātitatem. 13.

Tempore esū solutiōis nullū ius q̄uenit ꝓpinari solutiōē vō cessante: primū q̄dē de ptisana min⁹ sumere q̄ cōsueuit dandū ē deinde vero semper ascendendo vsq; dū plus detur si dolor quieuerit: neq; quodlibet aliud contrariū occurrens obstiterit. 14.

Iste sermo etiā est meus ꝛ si necesse sit vti aqua ordei. 15.

At vero vbi ptisanā opus fuerit accipere: illā dare a principio cause vel morbi fateor esse melior q̄ venarū exinanitionē p̄cedere: postmodū vero in die tertia: morbi autē quarta vel quinta si ue sexta: siue in septima dari incipere oportet: nisi tātū crisis tūc tē porus fuerit peruentura. 16.

In quibus etiam preparationis principiū maxime secundus simile fieri vt dictū est oportet. 17.

Similiter autē de potibus illis quos bibi conuenit quos etiā dicturi sum⁹: nāq; eorū q̄ diximus plurima eadē sunt. 18.

Scio nāq; multos medicos q̄ extra q̄ oportunū est operātes in morbi principio duobus vel tribus vel plurib⁹ diēb⁹ custodiūt egros postea vero ius ꝓtotū illis sumere permittūt quod etiaz paruipendūt. Cuz esū corp⁹ maxima mutatione mutet ei maximū contrariū illius mutationis opus esse dicūt: maximū autē illi⁹ mutationis contrariū optimū est: sed ꝓpter vtilitatē ꝛ concordissime securitati exhibendum: ꝛ maxime in dādo cibū bis que media sunt. 19.

Nociuus vero in mutatione derelinquit q̄ ptisanā cū fece ministrat: nocet etiā ꝛ qui tantū succū ei adhibet: nocet etiā q̄ solū ꝓpinat potū; sed nocumentū eius ad illos non est tantum. 20.

Iam et cōsuetudines in dieta: uz etiā sanitas adest secundū iuuamentū procedere debēt. Cū ergo ex dieta in sanis maria

diuersitas ꝛ alia huiusmodi videātur: q̄stō magis necesse est fieri in morbis ꝛ maxime in peracutis. 21.

Quod quidem facile est comprehendi: mala namq; dieta cibi ꝛ potus que secundū simile fit securior est in omni tpe tueri sanitatem q̄ ea que melior est si in ea mutatio subita fiat. 22.

Ui enim semel vel bis in die sumere cibum consueuerunt si a solito vsu in alium subito mutentur nocumentum eis generat et defectionem. Quibus aūt nō est cōsuetudo prādere ꝛ prādent: mox deficiunt et aggrauantur corpora eorū ac torpent atq; mollescunt: si cenant post eructuant acidum. Alij aūt sunt qui nature mollitiem patiuntur ꝓpterea q̄ stomachus eorum contra cursuz sue nature aggrauatur cui videlicet exinanitio fuerit assueta: nō aūt bis impleri: et bis digerere possunt in die. 23.

Si quoq; oriremiam emittant potest fieri vt adiuuentur sic alleuiando se ab his que ex mutatione diete in contrarium patiunt oportet itaq; vt post cenam per integraz dormiāt noctem. si hyems fuerit a frigore si estas a calore tuti q̄ si nō dormāt diutissime suauiter deābulādo nō cessent deīceps vō aut nihil: aut leuia: aut minime nociua cenent bibātq; parū vini nec aqua cōmixti. 24.

Similiter autē ꝛ qui bis in die comedere cōsueuerūt: si prandium dimiserint corpora eorū in se deficiunt atq; ab omni opere exeunt precordia dolent adeo vt eoz viscera sibi suspēsa esse videātur. vitia colerica viridisq; colotis stere⁹ incensum: q̄dā aūt oris amaritudinē oculos obductos tpa formicātia frigidos sentiūt articulos. 25.

Plurimi vero qui prandium obmiserunt cenam nequeunt ex plere qui si cenauerint stomachus eis grauatur: somnū vero molestiorem q̄ si pransi fuerunt ducunt. 26.

Que accidentia si quidē etiā sanis cōtingunt ex immutatione diete diei medie in contrariū q̄ solebāt. Iustū est apud meyt ne quicq̄ in egritudine subiūgatur: aut subtrabatur. 27.

Si enim ei qui semel in die contra consuetudinez suā comedendo tota die venas euacuauerit: ꝛ post solito more ceuauerit corp⁹ grauatur scilicet post pretermissum prandium vexatione corporis ac defectione: post cenam vero grauedine sequente. 28.

Si iterum cenent post largiorem venarum exinanitionē multomagis corpus aggrauatur. 29.

Lunat itaq; corpus ꝛ venas preter solitū exinanientem si ab his que in eadem die patitur: tuendo se a frigore ꝛ calore atq; labore alleuietur q̄ illius passio in his quoq; duplicatur: cena quoq; sua leuior sit solito: nec sicca sed humida sit. potus vero non sit aqua mistus nec cibi quātitate minor: postera autem die prandium alleuiet: flecq; gradatim ad solitum reuertatur vsum. 30.

Quorum vero in summo corporis colera dñatur ipsi plurimum hoc molestius patiuntur. 31.

QUoꝝ aũt flegma eis dñans est maxime si ieiunent cõtra cõ
suetudinem suam leuius ꝛ facili⁹ ieiuniũ ferunt quare semel
in die preter vsum comedere facile sustinent. 32.

HEc autem nostre ad hoc significatiões sufficiunt q⁹ maxima
mutatio his q̃ nostre nature accidũt corpozũq; figure gene
rat morbos. 33.

DOn igitur opz multã exinanitionẽ venarũ fieri añ suũ tp̃s
nec dari cibũ in statu ꝛ acumine morboꝝ nec dietã subito in
his: neq; in illis nec in alijs semper permutari. 34.

SEd alia his cõueniẽtia dicem⁹ de his q⁹ stomach⁹ patiẽ q⁹ vi
delz cibos solitos etã si sint illaudabiles leui⁹ ferret: ꝛ pot⁹ si
militer insolitos aũt egrius ꝛ si nõ sint mali cibi ꝛ pot⁹ sil̃r. 35.

QUapropter eos q̃ multã carnẽ et allia ꝛ similia magnã vim
habẽtia contra vsum recipiunt nõ vehemẽter admiroꝛ hu
ius esse qualitatis: ꝛ in stomacho quedã plus faciũt doloꝛis alijs ꝛ
alia minus: sed si ea que sequũtur perpendendo perceperis necesse
est vt in hac nostra proportione nostroꝝ ciboꝝ vehementius
admireris. 36.

HOc enim cõtra illud est: immutatio ergo diete fit in bis tan
tum cum corpus non fuerit a dieta immutatũ nisi ad vegeta
tionem virtutis: vnde necesse est vt addamus in cibo: et non in de
fectione vnde necesse sit subtrahi. 37.

QUm quo etiam morbi cuiusq; dispositionem egriq; virtutez
atq; naturam: et in dieta tam cibi q̃ potus consuetudinem
oportet vt cognoscas. 38.

DEcnõ etiã in mutatione tua semp minime adiungendũ est:
munui nãq; maximũ iuuamentũ est: si tñ egro tolerabili⁹ sit
ꝛ morbus in statu sit vsq; dũ statum compleat ꝛ digeratur. 39.

QUod est q⁹ diminutio vniuersaliter est magis iuuatiua ꝑm
plurimũ q̃n infirmus est magis tolerãs dũ pmanet egritu
do eius stans vsq;quo cõsequatur statum suum vt maturetur. 40.

QUod autem in quibus morbis ꝛ etatib⁹ oportet fieri dico. 41.

ET alia his necessaria atq; precipuas significationes subiun
gere parum post oportet. 42.

DEq; morbi sententiam mobilẽ subiũgere in quo plurimũ ser
mo noster continẽt: ſ qõ ꝓcellentissimã est ibi dicẽdũ est: mor
bus aũt acutus eadẽ die qua initiũ bz vel postea q̃stũcũq; cibi aliq̃
recipiunt alij autem qualiscũq; iuris partem assumũt. Ceteri vero
potum in quo panis fuerit infusus que quidem omnia peiora sunt
quod si bis contrarijs ditarentur: sed tamen minus nociuum hoc
tempoꝛe: q̃ duobus vel tribus diebus venas exinanire: transactis
ꝛo quattuoꝛ dieb⁹ vel quinq; huiusmodi dieta: impertiri: peioꝛi ꝛo
bis oĩb⁹ venarũ euacuatio. In fine aũt huiusmodi diete ante mor
bi digestionẽ facta exhibitione: q; et hac ꝛ illa dieta vtentib⁹ cele

rius moꝛs plurimũ itẽ dic̃ nisi q̃n moꝛb⁹ ipfecta fuerit salute: necẽt
erꝛoꝛis in ꝓncipio morbi facti emẽdatio sicut hec impossibilis est ſ
medicabilioꝛ est. 43.

ECce ei iuuamẽtũ in q̃ mihi videoꝛ tibi marie ꝓfutuꝝ: cauẽdũ
itaq; ẽ ne i ꝓmis diebꝫ a ꝓncipio morbi ab aliq̃b⁹ iuriũ q̃ ẽt di
uersa cõuent esse egrũ ꝓhibeas pauloꝑ eisdẽ refectur⁹. 44.

SUnt ei q̃ ptisanã grossaꝝ dãt in ꝓncipio morbi: nocitiuã igno
rãt cũ rurꝫ⁹ dederũt eã postvenaꝝ innanitionẽ duob⁹ dieb⁹ vel
trib⁹ seu plib⁹ factã: sunt alij q̃ succũ ei⁹ dãt sil̃r nociuũ nesciũt esse
si dãdi ꝓncipiũ ꝑmytilatẽ nõ fuerit nec q̃q; attẽdũt aliõ aut intel
ligũt nisi q: si ptisane grossum añ morbi digestionẽ fuerit datũ ei q̃
secũ sumere consueuit: maxima lesio inde contingit. 45.

IN q̃b⁹ plurimũ ipi errare continẽt: quippe q̃ sepi⁹ egros eua
cuatis venis ad accipiẽdũ ius trãsmutãt: cũ poti⁹ ab accepto
iure ad euacuãdas venas esset mutandum maxime si tunc molest⁹
fuerit morbus. 46.

QUlotiẽs autẽ ꝛ a capite a ptib⁹ circũ pect⁹ crudi de genere
colerũ attrahunt hũoꝛes: vñ illis vigilie accidũt q̃ profecto
digestioni morbi repugnant ꝛ angustia superabundant: ꝛ murmu
rãt ꝛ mente ꝑturbantur: oculi quasi subito ꝑ splendoꝛe obtundũtur
auricule vocum tinitibus implentur: articuli frigẽt: vrina indige
staꝛ sputum subtile: ꝛ salsum ꝛ paruum satiſq; coloꝛe tinctũ circa col
lum sudoꝛ inquietanꝫ flat⁹ ꝛ tractus inde ꝓsic ꝑmutanꝫ: fortiꝫ⁹ atq;
crebrius ducit: tpa planantur: ſ cui defectio ſpirit⁹ ſaccideꝛit: hoc
peius est: a pectoꝛe cooperimenta repellunt: manus tremunt: vt plu
ribus autem iuferioꝛa labia palpitant. 47.

QUe q̃dẽ accidẽtia si in ꝓncipio morbi appareãt: nimiã mẽtis
alienationẽ significãt ꝛ egroꝝ plurimi inde moꝛiunt. 48.

QUi ꝛo euadũt aut nato aꝑte: aut sanguine ꝑnares fluẽte:
aut grosso empimatis sputo liberanꝫ alioq̃n nõ. 49.

DEq; ẽt quispiã medicoꝝ mihi repert⁹ est q̃ habitudinẽ egro
rũ cognoscere queat: sicut opz ſ videlicet virtutis defectionẽ
patiunꝫ: aut ſ ex ipa venaxinatiõe ex alia furi a: aut ex laboꝛe egrũ
efficiẽte: seu quouis alio toꝛpoꝛe nature ꝯ corporis accidẽte vel simili
bus accidentibus. 50.

QUaꝝ est numirũ q̃n egrũ ſ doloꝛis vel morbi acumine defectũ
in diuoꝛtij die potum aut cibum aut ius accipere permittũt
quia ipsam defectionem ex inanitione estimant eam ꝛ rursum econ
tra malum est virtutis defectionẽ ex inanitiõe esse q̃ ignoꝛãs medi
cus cibum restringit: quo vtroq; erꝛoꝛe egri molestantur: verũtamẽ
hoc vltimum est nimis malum prioꝛe: vñ tibi familiarius esse opoꝛ
tet. Si quis ẽt alius medicus siue plebei⁹ ad egrũ ingressus hoc ac
cidẽs mtellexerit: eiq; ea cibi vel pot⁹ q̃ a prioꝛe medico petita fue
rãt accipe ꝑceperit: nõ est dubiũ q̃n egro iuuamẽtũ sit: q̃ bmõi ma

gno homini dedec⁹ est: q⁹ bis posterior siue medic⁹ vulgaris fuerit: velut mortuum suscitasse videtur. 51.

Ergo quidez sum dicēs significatiōes quib⁹ oportet significa ri super vnumquodq⁹. 52.

Vicine aūt sunt be res rbis q̄ accidūt stomacho si ēsi corpora contra consuetudinem suā magna corpuerint quiete nō possunt statim cōfortari. Qō si q̄euerint⁹ atq⁹ requieuerint per lōgum tp̄s: postea vero ad laboris exercitia fuerint subito trāl lata malū est: sili vero modo⁹ singula corporis membra vtvidelicet pes vel q̄libet artuū q̄e scere solit⁹: si quādo subito ad insolitū transferatur laboris exercitiū: eodem modo⁹ in dentib⁹: ⁊ in oculis accidit: nullum deniq⁹ inuenitur membrum cui non itidem contingat molli etiam iacere cuicitra preter solitum vsum fatigat corpus: super cutem duram et etiam sub diuo indurat: si insolitum est. 53.

Verbigratia homo quiuis in crure dubiū vuln⁹ habēs cū cōmiserit se i initio laborisad medicādū: ita vt nec pedē a loco dimouerit: abiit itaq⁹ apostema hac ope atq⁹ multo citi⁹ san⁹ efficit q̄ si in medicādo iuerit ⁊ rediuerit: quod si supra pedes stando septa vel septima die vel citius vel circiter: pl⁹ illico accidit sibi dolorius q̄ si a principio in medicando iuerit ⁊ rediuerit: si quoq⁹ aliud op⁹ exercuerit: fit eius causa grauior q̄ si hoc modo in medicando eundem laborem eisdem assueuerit diebus. 54.

Que itaq⁹ iam dicta omnia ad se inuicem testificant: q⁹ videlicet immutatio subita in contrarium tam in ijs q̄ in alijs nocumento magno constat esse. 55.

Paustū ledit stomachus: ex subita mutatiōe ab inanitis vemis ad accipiēdū cibū multo magis q̄ cōsueuerit vel cū totū corp⁹ mutat subito a nimia ḡete ad multū laborē: q̄ ex mutatiōe ab accepto cibo multo ad euacuandas venas necesse est aūt corpori vt ḡescat ⁊ requiescat ⁊ si mutatio ei⁹ fit subita de labore in ḡetē opz inter stomachum: ab accepto cibo multo cessare: quod nisi fiat corp⁹ vexatur atq⁹ fatigatur. 56.

His aūt oib⁹ de immutatiōe q̄dē repletionis ⁊ inanitionis maxime agit: valēt autem ad oim accidētiū cognitionē: rad eam vnde sermonē habui in acutis scilicet morbis ad modū dandi cibū ⁊ mvtilē immutationē ad furie quoq⁹ significationē necnō sicut apparent a loco q̄ est sub vrafragmate: sicut datur⁹ sum: opz ēsi vt sit permutatio. sicut p̄cepi de ea deinde vt nō administret aliq̄d de sorbitiōe donec digerat egritudo: aut vt appareat in intestinis signū prouocās ad dimittendum prohibitionem abvsu cibi. 57.

Multevigilie faciūt contra cibi potusq⁹ digestionē. Similiter aūt mutatio in diuersam partē eius mollit instrumētum ip⁹ sumq⁹ quasi coctum reddit ⁊ grauat caput.

Finit liber secundus.

Domini hyppocratis regiminis acutorum liber Tertius feliciter incipit.

Potus autem dulcis vel vinū siue album siue nigrum ⁊ aqua mellis et aqua ordeacea: siue secamabin acutis morbis exhibēda sunt post multā p̄sideratiōez in his. 2.

Dulcis aūt potus minus aggrauat caput q̄ vinū mentē p̄cutit minus intestina vtraq⁹ magis expurgat: sed viscera inflat: splenem videlicet et par opilat coleram aūt habentibus ineptus est q⁹ eis sitim infert: superioribus quoq⁹ intestinis est est iuuatiuus. nec tamē contrarius inferioribus. licet inflatiuus si p̄sertim cū eius inflationi facilis minime sit descensus: sed potius in locis qui sub vrafragmate sunt immoratur. 3.

Mentez leuius ⁊ minus q̄ fortiora vina percutit. 4.

Cuius ergo dispositio est hec ex vinis ipsum etiam inflat. 5.

Sed plurimum in vrina minus penetratiuum q̄ vinū album. 6.

Et eam que cum sputo fit excreationē pluscq̄ alius pot⁹ iuuat. 7.

Qui autem huiusmodi vinū bibēdo patiunt sitim: minus screāt q̄ si aliud biberent vinum: qui vero non: cōtrarium. 8.

De vino autem albo vtrum sit laudabile vel illaudabile primo dictū est in his que de dulci potu tractauimus: sed eius transitus in vesicā facilior est q̄ cuiuslibet alteri⁹ potus cū quo ēt vim aperitiuā habere dignoscit q̄ in bis morbis semp inuatiua est veruētiā in alijs minus alio vino cōueniēs est: sed tn si q̄d in corpore mūdificat per viā vesice est necesse a morbo liberet si prout et opportet ꝓpinetur q̄ bonū est cognoscere illam significationē vini que iuuamenti ⁊ nocumēti est monstratiua cuius quidē totius notitie cōs quidē medicine priores exptes fuere 9.

Palmeus potus quidē ⁊ niger ⁊ pōticus in bis morbis vtilis est si nō fuerit capitis grauitas ac mēti nō timeas: nec fuerit dissimilis sputi screatus ⁊ exitus vrine nō est difficilis. ⁊ sterc⁹ hūidum ⁊ liquidū: ⁊ simile loture intestinorū: hos ēsi si quid licet affuerit albū vinū ⁊ oia vinorum similia nō dare bonum est. 10.

Sciendum est etiam tibi q̄ superioribus ⁊ inferioribus membris minus nocuum est si aqua supermisceatur: circa autem intestina salubrius si fuerit purum vinum. 11.

b ydromel si omnibus temporibus morbi bibitur in acutis egritudinibus eius conuenientia plurimū minor est eis qui coleram habent amaram quiq⁹ magna habent viscera q̄ non habentibus. 12.

b ydromel aūt plurimū min⁹ sitis furiam accendit q̄ vinū dulce q⁹ pulmonē hume facit ⁊ ad sputū excreandum iuuamentū tēperatū p̄stat: tussim sedat: hoc aūt ideo q⁹ virtutis bz quiddaz lauatiue ⁊ sputū viscosuz pluscq̄ opz reddit. 13.

Aqua mellis multum prouocat vrinam: nisi huic aliqō viscerum contradicat. 14.

Humores de gñe colere purgat abstrahit: qō aūt purgat aliqñ ē bonū in colore: aliqñ satis plusqz dz tinctū plusqz spumosum: qō maxime colerā hñtib⁹ ḋqz magna viscera hñt cōtingit. 15.

Creatus opportun⁹ cū sputo ac pulmōis hūectatio: maxime fit ex potu aq̄ mellis pl⁹ mixte. Sed egestio stercoris colerā babentiū t calorē fit ex potu aq̄ mellis cui⁹ mixtio puro vicina fuerit multo plus qz eius cui⁹ commixtioni aqua dominatur. 16.

Sed etiam cuius egestio hanc habuerit qualitatem ipsi marimo nocumento est: neqz essi ardorem qui sub diafragmate est extingui sed potius furorem t feruorem stimulat: atqz infirmo infert morbi intolerantiam: membrisqz generat molestiam: in intestinis autem t in stomacho vulnera generat. 17.

Diuersitatem autem medicamentorum necessariorū ad hos morbos medicandos postea intimabo. 18.

Sed si in his morbis acutis pro iure vel potu aquam dederis melitam vtile tibi in multis oparis: nec multum delinquis: quem autem oporteat illam bibere t quem non dictum est: vt oportuit dixi⁹ etiam cur denegetur infirmo. 19.

Sed quidaz iam dimittūt dare illā qz vz debilitat illā virtutē bibentium vnde t illis causa citam mortē credunt impendere qō ita esse idcirco videtur sibi qz his qui bibit minime pōt subsistari: debēt essi quidā ea tñi vtētes qui t si oportune vtunt ea. 20.

Non tamē hic sensus hoc modo perfectus est. 21.

Que tamē fortior est si sola bibatur nisi ventrem soluerit. 22.

Est etiam qñ qz illud fortius illo leui vino qz aquam sustinere nō potest: est t quandoqz debilius. 23.

Differentia autez que est inter virtutem vini aquosi et mellis vel vtriusqz nō cōmixti magna est qui enim dupluz vini puri biberit qz mellis eius virtutem magis illud mellis confortat nisi naturam humefaciat: stercoris etiaz duplum egerit 24.

Post ptisanam vero si aqua mellis bibat saturat nimis repletione t inflat t eis que sunt sub diafragmate locis minime iuuat. Antea vō nō fit adeo nociua: sed ēt iuuamēto biliosi bt. 25.

Octum aūt mel vsui apparet melius: qz subtile t albuz: lucidumqz videtur pforabile. Sed eā bonitatē illud habere qua crudo preferatur dicere nō possum: nō essi saporosior crudo si mel ante coctionē bonū inuenitur. sed etiā plus defectū: t ad egerendū stercus inualidius cōprobatur: quorū neutrum quantū ad iuuamentum necessarium est. Ad quid aūt coqui expediat iudicabo. Si ergo mel malū fuerit aut immunduz inepti odoris: nigriqz coloris coctio eius malignitatē minuit aut turpitudinez. 26.

Potus aūt ḋ oximel ōr in hyeme datus in acutis passionib⁹ pluri-

mū iuuātior est: ḋbus essi necesse ē screare iuuat flatū bonū faē. 27.

Hore vero quibus vtitur eo sunt iste. 28.

Accidissimus verobis ḋbus sputū screare est necesse nō parū facit iuuamēti qz si id qō incluſuz ē adiuuat excreari lubricū faciēs atqz canalia pulmonis dilatās pulmoni prestat quiddā quietis: qz illud humidum reddit itaqz maximū impendit iuuamentū: quādoqz vero pl̄m: videlicet accidissimus opportunum screatū per sputum fieri amittens adiuuare non potest: quare sputi viscositas augmentatur: vnde z opus illius impeditur. 29.

Accidit autem boc illis maxime quorū morbus periculosus est: vndecunqz fuerit: neqz tussire neqz ea que in pulmone sunt clausa screare possunt. 30

Quod si ita fuerit vires infirmi necesse vt cognoscas t an sibi cum illud dederis salus speretur. 31.

Sed egroto oximel qñ dare volueris illud in vltimo tunc tepidus esse oportet atqz paulatim dari: neqz multū necesse est. 32.

Parum accidissimū datum: os t palatum humidū facit: sputū adiuuat excreari: sitim extinguit: locis qui subdiafragmate sunt viscoribus aptū est: atqz lesioni que ex melle acciderit repugnat t amaritudinem ab eo procedentē mortificat. 33.

Rursus ventositatem relaxat: vrinaz prouocat. 34.

Sed in inferioribus intestinorum vltra qō opus sit humiditatem infert eaqz excoriat. 35.

Quod malum in acutis plerūqz accidit morbis: maxime qz vētris ventositas exire prohibetur: sursumqz remittitur: et qz debilitat virtutem articulis etiam frigus importat. 36.

Itaqz qō documentū ex oximelle nasc̄tur: illud necessariuz est. 37.

Bonum quidem est bibere egrum inde parū de nocte ieiunus ante accipiendum ius: nec quicqz inde prohibet dari post cibum sed post longum tempus 38.

Qui autē solo potu dietantur: non grosse ptisane quicqz accipiētes nō illis oximel cōuenit solū: precipue cū cōstet qō excoriet intestina ad hoc essi agendum cū vene inanes sunt sua maior preualet potētia: quippe non habz fecē sed aqua mellis minuit eius virtutez. 39.

Si ergo infirmi iuuamē oximellis omni tpe morbi noueris esse necessarium aceti parum aque mellis immiscere prout tibi. s. ad iuuamentum tñi videtur posse sufficere: quod eius quidē minuit nocumentum: ac iuuamentum impedit necessariuz. 40.

Uniuersaliter aūt acredo aceti eos iuuat qḃñt colerā amarā: non aūt qui nigrā: colerā autem euanescendo in materiam flegmatis transfertur: cum ab aceto trabitur: nigra vero bullit t crescendo multiplicatur. Acetum enim coleram nigram adiuuat multiplicari t procreari. 41.

Acetū femellis pluſqz masculis inimicat: qz vulue nociuū est. 42.

AQuevero nullum opus inueni nisi q; in acutis bibitur mor-bis: neq; essi ī pleuresi vel pleriplemonia sitizyel tussim sedat: sputum non adiuuat screare ꝛ in his omnibus aliis potibus ope-ratur: maxime si eger omni tpe morbi vtitur ea. Si vero de ea pa-rum inter primel bibatr aquā mellis screatui sputi adiutoriū lar-gitur cui rei causa est potuū ipsorū qualitatis mutatio q̄ ab ea fit Aliter essi nullo modo reperimus eā sitiz sedare verū magis furiā incitare: ꝛ aq̄ potus in colericis ꝛ in ꝯbus sub dyafragmate colera dñatur: in colerā mutatur. Qui aūt eā bibunt ventre eorum exīte inanito: eoū corpora in defectionē adducit: magnitudinē splenis et epatis auget: si incensionez habeāt rugitū facit: in stomacho na tat q; transire moratur: quod inde est. q; frigiditati pertinet: ꝛ in-digestibilis est neq; fecem descendere facit: nec vrinā prouocat. no ciuor est: quia naturaliter non habet fecem: sed si cui pedes frigēt aquam bibat eius nocumentum augmentatur multo magis. 43.

SI dolorem capitis timeas mentisq; percussionem ab vsu vi-ni summopere tibi cauēdum est: oandū ergo pro eo tantū aque aut vinuz palmarum colori simile sine odore aquosum ꝛ plus mix-tum: post quod etiā aque propinandum est parum quod eius vir-tutem minuat in capite ꝛ in mente. 44.

QUi autem solam aquā vni bibere expediat: cuiq; multuz aut parum: ꝛ cui calidum aut frigidum parū iam diximus: quod vero restat suo tempore subiungemus. 45.

DIcam quoq; quo tempore debet dari potus: sicut ille qui ex ordeo est factus ꝛ qui cum herbis: q̄ quoq; decoctus passis: ꝛ q̄ de frumēto: ꝛ qui de melle: ꝛ qui de iure: ꝛq̄ de malis granat: ꝛ q̄ de aliis factis cū speciebus. 46.

BAlnea vero in quibusdam morboū iuuant: in quibusdā ve-ro minime: rursus bona quidem in quibusdam locis plus: in quibusdam minus si videlicet necessaria aliquādo presto nō sint Cum vtiq; huic instrumenta operi necessaria siue vtilia: aut ido-nei ministri raro inueniuntur. Cum vero infirmus nō bene balnea tur maximum inde patitur nocumentum necesse est enim huic of-ficio locus cooperttus ꝛ a fumo tutus ꝛ maxima aque plenitudo: nō autem crebro balneandum est: nisi fuerit forte necesse. 47.

UBi autē corpus egroti deponendū est nō nisi calidius q̄ ipe consueuit esse oportet: primo itaq; parū aque: deinde crebri⁹ superponenduz est. 48.

Via ergo breuis sit ad solium. 49.

Introitus vero ꝛ exitus esse facilis debet. 50.

Qui aūt lauatur quietus tacitus: neq; quicq̄ agens: sed aquam alius superponens corpus diligenter fricando pertractet. 51.

Deinde multe aque permixte preparatio. 52.

Multū deinde super versa. 53.

Postq; loco fricatorijvtere spongia ad desiccādum corpus. 54.

Deq; olenm quādo multum sicci sunt adiunge. 55.

Sed caput quantum plus possis cū spongia desiccādū est. 56.

Et cauendum est ne articuli ꝛ caput neq; quicq̄ totius corporis frigescat. 57.

SEd neq; balneandū est parua temporis mora transacta post acceptum ius vel quēcunq; potum. 58.

Neq; quicq̄ potū circa ipsam horam balnei propinandū est. 59.

Qui balneū amāt vel sani cōsueuerūt eis maxime adhibendū est: si namq; desiderant ꝛ iuuat si ergo dimiserint nocet. 60.

BAlneare in periplemonia iuuāti⁹ est q̄ in acutis febrib⁹: in la tere enim tenero coste atq; inter spatulas existentem dolorez mitigat. Itē excoquitur quod per sputum necesse est excreari ꝛ ad-iuuat flatuz etiā bonificat ꝛ screatus aufert laborem quia art⁹ mol lit: cutē humidā facit vrinam expellit capitis releuat grauitatē na res humidas reddit. 61.

BAlneare humidū vltra modū ventrem habentibus nō est pri-mū necessarium: neq; eis q̄ stiptici sunt pl⁹ defecto nisi vētre prius purgato: neq; defectis cōuenit neq; fastidio vomētib⁹ neq; eru ctus de genere colere emittētibus: neq; fluxum sanguinis per na-res habentibus: nisi illud min⁹ oportuno fuerit. Tu quoq; scisquā tum oporteat esse: si ergo minus sit: balneum est adhibendum: si ta men videtur corpori necessarium. 62.

Balneare non nocet amātib⁹: ꝛ si bis in die preceperis. 63.

BAlneū multo cōuenīēti⁹ est ptisanā fece sumētib⁹ q̄ eisqui ac cipiunt solū succum. quib⁹ tñ interdū conuenire videt quādo q; rursus ꝛ in his minus congruum est qui solo potu dietantur: sed in illis aliquando conueniens est.

¶ Regiminis acutorum liber quartus incipit.

SAuson aūt sit: cū resiccate venule estiua hora euulseritori meos. i. acres ꝛ colericos hycores. i. liquores ad ipos. 2.

SZr febris multa detinet corp⁹: sicut ab osteocopo. i. ossū labore habitum: laborat ꝛ dolet. 3.

Fit autem q̄ multum ꝛ ex ambulatione longa: ꝛ siti lon ga: cū resiccate venule vrumia. i. acria ꝛ calida reumata euellunt ad seipsas. 4.

Fit aūt lingua aspera ꝛ ficca ꝛ nigra valde ꝛ q̄ indicō. i. vētrē mor sus dolet ꝛ subegestiones būde ꝛ ocre fiūt ꝛ fitis vehemēs inest ꝛ insunt ꝛ vigilie aliquādo vero ꝛ alterationes frenū. i. sapientie. 5.

Huic bibere aquā ꝛ mellicratū coctū oa aquosum q̄tū vult. 5.

Et si amarū os fuerit vomere conferт ventrem clisterizare. 6.
Si vero adhuc non soluatur: lacte asine coquens purga. 7.
Salitum autē nihil neq; dimi. i. acre offerre. non enī subducet. 8.
Sorbitiones aūt donec extra crisim dies facta fuerit ne des. 9.
Et si sanguis ex narib⁹ fluxerit: soluuntur passiones sudores supuenerint cretici guisq. i. ppriī certi: t cū rubis albis grossis lenib⁹ subsistentibus hypostasibus. 10.
Et si apostema aliquod factum fuerit. 11.
Si vero sine his solita fuerit reuersio rursus exit egritudinis vel vertebrū crurū dolor cōtingit t repuet grossa si debet sanus esse. 12.
Causi gen⁹ aliud vēter subducēs sitisq; plen⁹: lingua aspera: sicca: salsa: vrine defectio: vigilie: extremitates infrigidate. 13.
Tali causo nisi sanguis ex naso fluxerit vel apa circa collū factū fuerit vel crurū dolor cōtigerit: vel sputa grossa expuerit hec esse consistēte ventre fiūt: vertebrōrū dolor vel pudendorum liuor non iudicatur cum testiculis tensis creticum. 14.
Et hic idest venter subducens scōm eundem dictū est modum. 15.
Rosmata vero. i. sorbitiones epispaticas. i. euulsiuas, da. 16.
Acutas autē passiones flebothomabis si fortis appareat egritudo: t q̄ habēt iuuenescunt etatez robur aderit eis. 17.
Situr q̄dē si q̄s squinātic⁹ electro. i. electuario mūda siue aliq̄d pleureticor: si nō ibecillior appareat sirpi⁹ sanguinis auferas: clisteri ꝑmventrēvti per tertiū diez donec in fallacia factus fuerit egrotans t fame indigent. 18.
Pleuminācia hypocūdria nō spirituū assumptiōe fremō. i. dyafragmatis incensiōis vel spirituum accēssiones orthomie sicce quibus non pus subit: sed ad defensionem spirituum passiōes he superueniūt: maxime nō epatis doloresq; cōuersiōes egritudinū nō possunt solui: si quis pri⁹ tēptauerit farmacare. i. farmacū dare: sed flebothomia taliū hygeniorum idest principale est. Deinde vero in clisteri⁹ nisi magnanimitas fortis fuerit egritudo: si nō nō post ea farmacia indiget aut in fallacia: t moderatiōe post flobothomiam farmacia. 19.
Quicūq; nō fleuminātia in ꝓncipio egritudinū mor conant soluere farmacia tēti q̄dē fleuminātis nihil auferūt neq; remittit crudā existēs passio: resistētia nō egritudini sana colliquāt in becilli vero corpore fiente egritudo dominat. cū aūt egritudo dominatur corpori hoc t ale insanabiliter habet. 20.
Si nō affonū. i. inuocalē repēte venaz assumptiōes fiūt: si sano hoc homini cōtingat sine occasiōe vel alia causa forti. 21.
Et auferre sanguinē ꝑm habitum etatem excogitans quidez quod plurimum t quod minus. 22.
Accidūt aūt plurimi seor talia: rubores faciei: oculor stationes distātie manuū stridores dētiū pull⁹ maxillaz coactio sfri

gidatio extremitatū spirituum defectiones in venas. 23.
Quicūq; dolores ꝑgenite. i. aduenerint nigre colere vrine eor. i. acriū reumatū fluxiōes fiūt: pollēt aūt it⁹ mors: mors vel siccefacte vene tēdunt: t fleuminātes euellūt influctia: vsi corrupto sanguine t spiritib⁹ nō potētib⁹ in eor vias q̄ ꝑm naturā ābula re infrigidatiōes fiūt accēssiones t scotosies. i. tenebrositates t affonia idest inuocalitas: t caluaria. i. capitis grauitas t spasmi si iā in cor vel ep arvel invenā venerit: vnde epletici fiunt: vel parapliges. i. appopletici: si in loca cōtinētia inciderint spiritus t a spiritib⁹ non potentibus transire desiccatus fuerit. 24.
Et opz hos tales ꝑfomētātes floboth omare in principio cōfestim sublimib⁹ existētib⁹ omnib⁹ circunstantib⁹ spiritib⁹ t reumatibus facile essi auxiliabiliora sunt. 25.
Et resumētē t crises sup cōsiderātē pharmacare: si nō alleuiatur sursuz. Inferiorē aūt vētrē si nō subegerit clistere asine lac coctuz da t bibat non minus. 12. cotilis. i. pugilis si vero robur circuntenet non minus sed plus. 16. 26.
Sinanches autem fit vel squinantes: cum reuma ex capite multū et conglutinosum hora hyemali vel vernali ad fagitidas. i. occisiuas venas superfluat t spiritum amplexiorem propter latitudinez epispason euellent. Cum reuma autem frigidum existens t conglutinosum est eufractabit. i. opilabit transitus spiritus et sanguinis epefractans coagulat eas que proprie sanguinem et immobilem t stabilem facit natura frigidum existens t euphraticum: idest opilatiuum t propterea coagulatur: lingua liuida effecta t rotūdata et recuruata propter venas que sub lingua sunt: succise enim vene bi vero columnulam vocant alterutrumq; venam grossam. Cum igitur plene existentes he ad linguam firmantur t terminantur rarā existentem t spongiosam propter siccitatem: deinde hec a violentia humidum quod ex venis suscipiens ex lata quidem, rotūda fit ex bene colorata vero liuida: ex molli vero dura ex benevero curuabili incuruabilis vt cito suffocet nisi quis cito auxiliabitur flobothomiam faciens a brachijs t venas que sub lingua succidens et pharmacijs attractiuis t gargarismis calidis t caput radens t cerotum collo t capiti circumpone: t lanis circumuoluere t spongijs mollibus et aqua calida experimente fomentare t bibere aquam t mellicratum non frigida: succum autem offerre cum crisis in fallacia tam fuerit. 27.
Cum vero in estiua vel autūnali hora ex capite calidū reuma defluxerit t nitrosum seu ab hora dimi. i. acre t calidū factū mordet aūt hoc tale existens t vlcerat t sputo implet t orthomia aduenit t siccitas multaq; inspicuntur hydrophobia. i. subtilia apparēt. 28.
Et posteriores tentanos: in collo tendit t videt vt tetanus tenet i t vox aposoge t spiritus paruus. 29.

Et antipasis spiritus spissa ꝛ violenta fit. 30.
Sed ꝛ arteriā vlcerat his qui ita dispositi sunt: erit autē propter primā: idest accredinem humoris videlicet. 31.
Si febris assumpserit veteri stercore subeunte vel nouiter comesto ri existenti sine cū dolore coste siue non: quietem agere donec descē derit cibus primum ad inferiorē vētrem. 32.
Potu autem vti orimelle. 33.
Si vō lappato. i. fluxibili existenti causus supuenerit: si tibi videbi tur farmatie apte habere in horis triū dierū nō pharmacare debes sed quartanum. 34.
Cum autem pharmacaueris sorbitionibus vtere observans paro xismos febrium: vt nunc̄ offeras existentibus nec̄ debentibus esse futuris: sed desinentibus vel quiescentibus. i. cessantibus ꝛ vt lon gissime a principio. 35.
Quibuscunq; vero dyat belos. i. finaliter venter humidus in febri bus: bis differēter pedes calefaciens ꝛ pistellens. i. cōstringens ce rotis ꝛ coronis circū voluens caue vt non sint frigidiores alio cor pore: calidis vero existentibus calefactiones nullas offeres sed ob serua vt non infrigidentur: potu vero vtanꝰ q̄ minima aqua fri gida vel mellicrato. 36.
Quibuscunq; in febribus venter humidus ꝛ mens turbata: et multi taliū croidas: idest vellera auferunt ꝛ nasos fodiūt et ꝑm parum quidē respondent ad interrogata ipsi vero ad seipsis nihil dicunt rectum: videtur igitur mihi hic talia melancolica esse si vero talibus existētibus venter humidus fuerit ꝛ colliquat: vide tur mihi sorbitiones frigidiores ꝛ grossiores offerre ꝛ potꝰ stipti cos. i. constipatiuos ꝛ vinosiores vel cōpactiores. 37.
Quibuscunq; vero febrium versiones a principio ꝛ pulsus ca pitis sunt ꝛ vrina subtilis his opz expectare ad crises era cuturam esse febrē: nō admirari vero si desipuerint. 38.
Quibus vero in principio vrine nebule formes vel grosse: hos ta les subpurgare ꝛ si alia cōferunt: quibuscunq; vero in principio vri ne subtiles ne pharmaces hos tales: sed videtur vtile clisterizare hos cōfert ita curari. 39.
Corpori quidē quietem ducentem ꝛ vngentem ꝛ perifellon ata: id est circum constringentez homales: idest equaliter: pota vero melli crato aquoso et sorbitione succo ptisane ad vesperam ventrē aūt subducit secundum principia clistere pharmaca vero ne adducas his in principio: si enim aliquid mouebis secundum ventrem vrla non matura sed amendros. i. insudabilis: ꝛ acritboꝝ. i. incrisibilis febris per multū tēpus erit. 40.
Sorbitiones autē cū prope crisim fuerint ne des si turbek cuz aūt remiserit ꝛ addiderit ad melius: custodire vero oportet ꝛ oium fe brium crises ꝛ auferre sorbitiones ꝑm hoc tps. 41.

Didicerunt autē he longe febres fieri ꝛ apata. i. absessus habere siquidē inferiora frigida fuerint sed habēt trāsmutationes: fluit aūt sanguis ex naribus ꝛ vētres talibus turbantur. 42.
Quicūq; vō febres assodes. i. antrieūt ꝛ hypocū dria. i. precordia tenduntur ꝛ iacentes nō sustinēt in eodē ꝛ extrema infrigidata oia plurima diligentia ꝛ custodia indigent: deducere vero eis offeren tes nil aliud q̄ oximel aquosum sorbitiones autē nō offerri donec desinat ꝛ urina digesta fuerit. 43.
Accubare vero ad obscuras domos ꝛ accubare in mollissimis stratis multo tēpore ad eandē defluētē: ꝛ vt minime reiciat se maxime vero hoc tale tales iuuat. 44.
Hypocundrio vero limi semē iungens appone: cauēs vt nō frixerit i. frigeat appositū sit aūt summe tepidum coctum aquat oleo. 45.
Concoquere vero ex vrinis quod futurū est esse: nā siquidez fuerint grossiores ꝛ coctiores. i. flauiores sunt meliores: si ve ro subtiliores ꝛ nigriores pernicioriores. 46.
Si autem transmutationes habuerint ꝛ tēpus significāt: necesse ē egritudinē transmutari ad deteriora ꝛ meliora anomaliā: idest ine qualitatem. 47.
Inconsistentes autem febrium sinere donec stent: cū vero stete rint obuiare cū dieta ꝛ cura decēti ꝑm naturā ꝓsideras. 48.
Sunt aūt visiones multe laborātium. 49.
Ideo attendēdūest sananti vt nō obliuioni tradatur aliqua occasione. 50. Dejectionem que ꝑm mentem. 51.
Igitur maxime quidē oportet imparē numerū vereri q̄ bi dies beteropes. i. altero repetentes faciunt laborantes. 52.
Custodire igit opz ꝑmā die q̄ incipit ibecillis esse ꝙ laborat sciētez principiū ex quo ꝙ quid antecedit ei hoc effi primū scire: cū aūt inter rogauerit eū ꝛscrutatꝰ fuerit ois: primū qualiter quidē caput hz si indoloriuz ꝛ nō grauedinē hz in seipso: deinde hypocūdria ꝛ co stas si indolorosa nā hypocūdrū quidē si dolorosum ē vel eleuatū vel scolioma. i. cōuersionē hz vel satietatē: vl' coste dolor insit ꝛsil' cū dolore vel tussicula vel tortio vel dolor vētris cū aūt q̄d horū affue rit hypocūdrio: tūc marie soluere vētrē clisterib': bibat aūt melli cratū calidū coctū. adijcere vō siue in surrectionib' si lippotomizat ꝛ si spūs euforia. i. bona patiētia cū hz videas aūt egestionē ne ali quē forte nigrū egesserit colorē vel eurū quales sani vtiq; boiesege stiōes ꝛ febris ēt in tertiā die sup exacerbata ispicies valde bn̄ ta les in his egritudinib': tertianas adhuc iā talia cōspicies si q̄rta tertie diei sil'e quid hz: qō horū ipsorū periculosius sit signa vō ni gra quidem egestio mortem significat: similis aūt sano cum oibus vtiq; diebus appareat salubre. 53.
Cum autem nō obedit balnano. i. supposito rio: insit aūt spūs euforia. i. bona patiētia: surgēs in thorū vel thronū vel ibi in

lectulo: si absitbia. i. inaniositas sit: hoc aũt cũ aderit laborãti masculo vt femine ꝛc̃ꝫ ꝓncipia inascũtur desipiẽtiã expecta futurã. 54.

Attendere vero ꝛ manus si vero tremule fuerint expecta tali distillationẽ sanguinis per nasum futuram. 55.

Aspicere vero oportet ipsas nares: si sitr spũs ꝑ vtrasq; trabat: si multus ferat ex naribus amat fieri spasmus. 56.

Si ẽ ho in febre hymali lingua aspera facta fuerit: ꝛ absichie si. inaniositates insint amat huic tali ꝛ remissio esse febris sed tñ hunc talẽ custodire in famẽ velis ꝛaque potu ꝛmellicrati potum etiã in succis custodi: neq; credes remissiom febris huicq; q̃ q̃dem talia habẽt signa periculosi sunt mori. 57.

Cum in febribus terribile quid factũ fuerit quintanis existẽtibus vel venter repẽte humida egesserit: vel absirbia. i. inaniositas facta fuerit: vel affonia. i. innocalitas assumpserit: vel spumosus factus fuerit vel singultuosus: in ijs assodis idest anxius amat fieri: ꝛcirca hypocrino. i. quod sub nares ꝛ frontem sudores ꝛcollum retrorsum capitis. Qui vero hec patiuntur moriuntur in flati. non in longum. 58.

Quibuscũq; aũt in febribus crura fiunt hysmadra idest vlcerosa ꝛmorantia nõ maturantur existentibus in febribus si ꝛ acciderit suffocatio pharingis idest faucibus subtilibus existẽtibus que circa pharingam: ꝛneq; digeritur sed neq; extinguitur: amat huic talis sanguis fluere ex naso. ꝛsi quidem multus fluxerit solutionem significat egritudinis: si vero non longam q̃tocunq; vero pauciꝰ fluxerit: tanto deteriorẽ ꝛlongiorem: si vero alia facilima facta fuerint huic expectare ad pedes dolores: si vero tetigerit pedẽ: ꝛdoloꝛosus factus pmaneat ignitus factus ꝛnõ solutus fuerit paulatim venẽt ad collũ dolores ꝛad claum ꝛhumerũ et ad pectus ꝛarticulũ ꝛhoc indigebat simathodis idest vlcerosus fieri extinctis autem ijs si manus contrahuntur vel tremule facte fuerit crasmus hunc talem suscipit ꝛdesipientia: ſꝫ ꝛpbligaria. i. ampule superalio ꝛtubores habet ꝛpalpebra altera circa alterã palastraris. i. germinat durus flegmon detinet: ꝛhydent. i. tument oculi et desipiẽtia multũ superaddit: noctes autem magis supersignificãt q̃ dies ea que circa desipientiã: signa vero maxima multa fiunt in imparem numerum q̃ parẽ: quicunq; vero horum numerorũ fiunt periculosi superueniunt. 59.

Hos aũt tales a principio pharmacare eligens ante quintã si vomuerit. i. gurgulizat vẽter si ho nõ sinere apharmaliẽtos. i. ipurgatos esse si vero diauoriste regestiones cholerice fuerit scamonea suppurga moderate alia ho cura q̃ minimos offerre potus ꝛsorbitiões vt meli⁹ sorbeat. si ho nõ superuenerit q̃rtã decimam excedentes. 60.

Cum febricitanti quartadecima existenti affonia. i. innocalitas

affuerit: nõ amat solutionem citam neq; egritudinis ejectionem fieri: sed tẽpus hoc tale significat: cũ aũt apparuerint in die hac i. quartadecima longius accidit. 61.

Cum aũt febriẽti quartano lingua turbata verba loquit: ꝛvẽter colerica subegerit humida: amat delirare hic talis. 62.

Estiua ꝛ autũnali hora ꝛi acutis sanguinis distillatio repẽte fiẽs ſymconiã. i. fortitudinẽ ꝛ multã inflamationẽ secundum venas ostendit: ꝛin posteriore subtilũ ꝛrinarũ super apparẽtias ꝛ si tendit ad statũ etate ꝛcorpus existimasijs vel eusarchia. i. bonã carnositatẽ habeat vel melancholicũ: vel ex potu man⁹ tremule bonũ hz: desipientiã predicere vel spasmum. 63.

Et si quidẽ in parib⁹ supuenerit meli⁹ in crisi ho pniciosuz nisi multus abũdãter excursus sanguinis exitum faciet superabũdãtie ſm nares vel anũ epẏlees vel apostases vel doloꝛes hypocũdriozũ: vel ad testẽ vel ad crura: solutis autẽ bis exit⁹ fiũt p sputa vel sputoꝛ ꝛ grossarũ ꝛrinarũ leuiũ albaꝛ exitus. 64.

Hebri sticuloſe opũ vel epos. i. succũ silphij oximel daucũ teres bibere da ꝛgalbanũ in melle ꝛciminũ elicticum. i. electuariũ ꝛsu ccũ ptisane in his sorbere: afflictos. i. impassibilis autẽ hic talis: misi sudores cretici vel somni homales superuenerint ꝛ vrine grosse ꝛ ormies decurrant: vel in apostemata firmẽtur. 65.

Quotallus ꝛmirtha elicton. i. electuariũ: bibere aũt bis talib⁹ oximel da q̃ minimum. 66.

Si ho sticuloſi vehemẽter fuerint ordeacee aque bibat quidẽ. 67

Periplemonica ꝛpleuretica ita oportet scrutari si acuta febris fuerit et dolores lateris vel amborũ ꝛspiritu sursum delato si doleat ꝛ tusses misint ꝛsputa exuit ignea vel liuida ꝛsubtilia ꝛ spumosa et anthira. i. floꝛida vel crocea ꝛ si quid aliud diuersum habet ꝓter ea que educta sunt hos ita oportet deducere. 68.

Si vero dolor sursum finiat ad claũ vel circa vbera vel brachia incidere oportet in brachio venã que intus ad qualescũq; partiuz fuerint ſm hanc. 69.

Subauferre ho secundũ habitũ corpis ꝛhorã ꝛetatẽ ꝛcalorẽ plaũt audens si acutus dolor fuerit ducere ad lipothosim. i. defectionem animi. 70.

Demũ subclisterizare post hoc. 71.

Si vero subtus inferi⁹ thorace dolor fuerit ꝛtẽdit valde pleuretico ventrẽ subpurgare. in medio ho purgationis nihil da post purgationẽ aũt oximel pharmacare vero quatarnum. 72.

Si vero non facile erectus fuerit: minorẽ potum ꝛsorbitionem paucum succum subtilem ꝛsemel in quacũq; hora meliꝰ agit cognosce autem ex ꝛrinis. 73.

Matura ho sunt parisella. i. sputa cũ facta fuerit ſſia ꝓpꝛo. i. puri vie ho mature sunt q̃ ypostases hñt subrubeas q̃les orobũ. 74.

Peripleumonie electuariū cotallū galbanū attractiuum cū melle attico abrotanū in oximelle piper helleborū vel electuariū migrū decoquēs ꝛpleuretico ꝛ periplemonico in principio circū dolorosō existēte da bibere: bonū autē panaces in oximelle bullien tē ꝛcolantē da bibere. 75.

Dissenteria apostema aliquid vel elevationē quiescens. i. cassans facit nisi in febrib⁹ ꝛ sudores ꝛ urine grosse ꝛ albe ꝛ lenes superapparēt in tertianis dieb⁹ vel achirson. i. varicē vel ad testē vel ad crura dolor vel ab hyschion. i. vertebrū firmetur. 76.

In febre colerica ante septimū cum rigore hyterus super inatus soluit febrem: sine rigore vero si superinnascatur extra tē pora pernitiosum. 77.

Thetani vero lumborū ꝛ in melācholicū per venas spirituum defectiones cū fuerint flebothomia soluit. 78.

Cum autē tetanib⁹ anteri⁹ vehemēter spasmātur: ꝛ circa collū ꝛ facies sudores a dolore interius morsis ꝛ siccatis tenētibus prodeib⁹. i. caudatis vel grossiores dorsuz cōtinēt vel medie colligationes unate vt pedes desinit huic tali nisi febris ꝛ somn⁹ superuenerit: ꝛ frequētes ꝛ urine digestionē habētes venerint: ꝛ sudores cessarici: biberevinū citrinū vinosuz: ꝛ alicio. i. pullentā coctā comederet ceroto ungere crura circūuoluere vsq; ad pedes calidos ꝛ infundē tes scbape. i. cathino ꝛ brachia devoluere ꝛ labros a collo vsq; ad vertebra. i. scyam inceras vt ꝛ anteriora contineat ꝛ dimittens fomēta vitreolis calidā autē aquam infundēs ꝛ extēdens linthea accūbās eū ꝛ ne ventrē soluas nisi balano. i. suppositorio si multo tēpore existēs non egestibilis. 79.

Egritudines autē solvūtur oēs vel ꝑm os vel ꝑm ventre m vel secūdum vesicam. 80.

Helleborizare opz eos q̄bus a capite fertur reuma. 81.

Quibuscūq; ex apostematibus vel flebotogia. i. vene scissione vel ꝓpter aliā fortē causaz empici fiunt: ne des helleborū neq; enim proderit ꝛ si quid patiatur: causa videbitur helleborus esse si vero dyalipite corpus vel dolor in capite vel implastrate aures vel nasus vel expuitio vel geniculoz grauedo vl' corpis tumor preter cōsuetudinē quodcūq; contigerit helleborizare oportet neq; a potib⁹ neq; a venis vel venereis: neq; a tristicia neq; a sollicitudinibus neq; a vigilijs si quid quidem borum habeat causam ad hoc facere curam. 82.

Que ex itinere dolores laterum dolorosi histhion. i. vertebrorum ꝛ quecunq; respirantes dolent occasionē habentes multotiens essi didicere venire ex crapulis: ꝛ scis vētosis dolores ꝛ ad lombum ꝛ ad hyschium ꝛ hilium quibuscūq; autē borū fuerint talia dissurie. i. dissuriantur. i. difficulter minguntur: borū autē item causa ꝛ cotizarum ꝛ branchorum. 83.

Que cūq; vero a dyematib⁹. i. dietis sunt multa q̄dē vnusq; sicut vtiq; ꝓter cōsuetudinē dietatis fuerit maxie insignit: etesi quicunq; nō distantes prandere prādederint vel pransi fuerint eis tumor ventris erit multus et rictas mus. i. proiectio ꝛ plectoria i. multitudo: ꝛ si cenauerint vēter turbatur: mihi vero non necessarium in talibus prolongare sermones. 84.

Ecce vero maxime insigniunt nō ex ratione aliqua: sed experiētia docet iudicare cibariorum virtutem. 85.

Aleum sisam. i. ventositatem ꝛ calorem ad thoracem ꝛ capitis grauitatē: ꝛ si quidem alium dolorē didicerat ante ferat cuit vreticum autem est: et hoc habet bonum: optimum autem ꝛ id comedere debenti ad potum ire vel ebrio. 86.

Caseus autem sisam. i. ventositatem gestora. i. strictionem ꝛ cibariorum accensionē facit crudū autem adhuc ꝛ indigestum pessimum autem potu comedere repletis. 87.

Legumina vero omnia ventosa ꝛ cruda et cocta ꝛ frixa minime vero infusa ꝛ viridia: ꝛ bis aūt non vtī nisi peysimon. i. cibaria: hz aūt et ꝓprias malitias singulū borum. 88.

Cicer sysam. i. ventositatē quidē crudū et frixū ꝛ laborē facit. 89.

Vens autem stipticat. i. stipat ꝛ aridū facit si cū cortice fuerit. 90.

Lupinū autē borū minime mala habet minima. 91.

Silium autem ꝛ opos idest succus est quidez quibus maxime: sin expertis autem non transit ventrem. 92.

Et causodes. i. estuosum hoc. 93.

Maxime vero fit si cum multo caseo mixtū fuerit vel cōmixtione bouinarum carnium. 94.

Melācolice quidem exacuuntur passiones bouinis carnib⁹ anteperblitos idest inseparabilis natura carum ꝛ nō contingentis ventris est digerere. 95.

Optime ꝙ vtiq; eripiēt sicut si ꝛ coctis vtanꝛ vt ꝓtissimis. 96.

Caprine ꝙ carnes ꝛ quecūq; in bouinis sunt male omnia esi habent ꝛ indigestionem ꝛ ventositates ꝛ eructuositates ꝛ colerā faciūt: sunt aūt bene odorabiles solide ꝛ delectabilissime: be optime cocte ꝛ frigide: que vero indelectabiles fetide ꝛ dure he pessime ꝛ in recētes: optime vero sunt estiua hora autumnali ꝙ pessime. 97

Cuiri idest porci permitiose cū enorme. i. crude vl' sanguince. i. circum esse: colerice vero vtiq; erunt ꝛ turbative: suine vero omnium carniū optime validissime vero omnium que non fortiter crasse neq; subtiles macre neq; etate ieriꝰ idest sacrificij veteris: comedere vero ꝛ sine forma vel subfrigidas. 98.

Colera vero sicca venter inflat ꝛ sonitus insunt ꝛ dolor costarū ꝛ lūbi: egerūt esi nihil inferi⁹: sz cōstringuntur. 99.

Hunc talem custodi vt nō vomat: sz vēter subducatur clisteri zās ꝙcito aqua calida ꝛ pinguissima ꝛ etiā aquam ungens

plurimā immitte calidā in scapha.i.pelui accubare faciens:ꝛ cali-
de aq̄ parū supinfunde:ꝛ si calefactꝰ ei yēter subducīt soluit. 100.
Confert autem ꝛ dormire huic tali. 101.
Et bibere vinū subtile:ꝛ vetus ꝛ acresteron idest meratius. 102.
Et oleū da vt quiescat ꝛ venter subeat.i.egerat ꝛ soluit dolor. 103
Cibis autē ꝛ potibus abstineāt quibus indigentia quidem
nulla est ſm corpus neq; opus appositiōe:indigesta ꝙ quę
ibi continentur digestione indigentia:huic quidez quiete est opus
cibarijs autem non anteq̄ digerantur moderate que continentur
si ꝙ nō remiserit dolor lac asine da bibere vt purgetur. 104.
Si ꝙ humidus venter fuerit:ꝛ colera subit.i.egerit ꝛ torsiones et
vomitꝰ et mordicationes his validissimū quiescere:bibere mellicra
tū ꝛ nō vomere:subducere aūt sc̄m cū moderamīe et quiete. 105.
Et hydropū due sunt species siue nature:quorū hic quidē hy-
posarchidius conās fieri ineffugibilis.hic ꝙ cū inflationi-
bus multa bona fortunatione indigēs marime vero afflictione et
pyria.i.fomētatione ꝛ eucrasia.i.cōtinētia cibi:sicca vero ꝛ dormia
i.acria comedat ita esse vrititotatus.i.vinatissimꝰ erit ꝛ fortis erit
maxime:si vero disputꝰ.i.difficile spirabilis factꝰ fuerit:ꝛ hora ver
nalis existēs cōtigerit:et etas in statu suo sit ꝛ robur fuerit a bra-
chio sanguinē aufferre. Deinde panes calidos ex vino nigro ꝛ oleo
infundens;comedat:ꝛ ꝙ minime bibens ꝙ plurimū laboret:ꝛ car-
nes suinas carnosas comedat cuz aceto coctas vt ad difficiles am
bulationes obuiet idest sufficiat. 106.
Quicunq; ventres infimos inferiores calidos habent ꝛ dis-
mie.i.acres egestiones ꝛ anomale.i.inequales ereunt ꝛa colli
quatione eis fit siquidem potētes fiant heleboro antispasse.i.revel
lere:si vero nō succus frumentarij tritici grossus factus ꝛ sabbati
uus et etnos.i.fabe integre aqua cocte iuris pinguamen:ꝛ panes
eucitisis idest sub cinericij ꝛ pisces febrienti quidem cocti:infebri-
ti ꝙ existēti assi ꝛ vinū nigrū infebrienti:si vero nō aqua a nespu-
lis vel mirthibus vel malis granatis vel finico balanis.i.dactilis
vel anathos.i.florem vinearū vitis. 107.
Si vero febrē habeat ꝛ torsiones fuerint lac asininū paucūr ca
lidū plurimū deinde ex inductiōe plus ꝛ linosperma.i.semē li-
ni ꝛ tritica alphita.i.polētas.i.farina noui tritici vel ordei tosti et
cocti:ꝛ egyptiarū fabarū:auferēs amara exorians semina bibat
vel oua semi coagulata comedat assa ꝛ similaginē ꝛ miliū ꝛ coria
drum coctū vel condriū in lacte cocto frigida comedere et que bis
similia et potus ꝛ cibaria offerantur. 108.
Dietarie vel dietatiue marimū est obseruare ꝛ custodire sicut
in acutis ꝛ lōgis egritudinib⁹:ꝛ intēsiones febriū ꝛ remissio
nes vt tēpora custodiat qñ oportet cibaria offerre ꝛ infallaciter qñ
oporteat afferre sciāt adhuc aūt qñ plurimū distāt ab itētiōe. 109

Scire ꝙ cephalargicos.i. capite doloroſos ex gymnasijs vel
curſib⁹ vel ambulationibus vel venatib⁹ vel aliquo alio labore
intēperanco vel exvenereis decolores biancoſos ſplenēticos liphe-
micos.i.ſanguine defectos:ſiſoderas.i.inflatos:ſicce tuſſiētes.i.ſiti
culoſos venis defectos:tēſos hyppocūdrijs ꝛ lateribus:ꝛ metaphre
nis.i.ſcapulis torpētes:ꝛ obtuſe videtes q̄b⁹ ſomnꝰ auriū incidūt ꝛ
vrinationē nocturnā in cōtineri diſpoſitos ictoroides:ꝛ q̄rū yētres
cruda emittūt emorrogētes ex narib⁹ vl̄ ꝟ anū vehemēter vl̄ in eph
ſematib⁹ exītes vel in eis labor occurrit vehemēs:nō cōtinēt: hor
nullū pharmacare:eteſſi pericula:qz eſſi acutar nihil iuuat reas que
ad curam electiones ꝛ criſes auferes. 110.
Si ꝙ ſanguinē alicui cōfert auferre ſolidū facere yētrē ita au
ferre ꝛ fame cruciare vinū auferre ab eis deinde dieta cōuemē
ti reliqua eorrpyria.i.fomētatiōe ignis.i.immiſſionib⁹ cura. 111.
Si vero tibi yēter dēſus videat eſſe molli cliſteri cliſteriza. 112.
Si vero pharmacare opz beleboro infallaciter ſurſum purga: infe
rius autem nulli talium. 113.
Aliquiſſimū aūt ad vrinationē rad ſudores ꝛ ambulatiōes duce
re ꝛ fricatiōe quietā vt ivt nō dēſes habitū:ſi vero chinopeesid
eſt ſedens fuerit alij fricent eum. 114.
Et ſi q̄dē in thorace ſup frenas.i. dyafragma contriſtat paſſio
eum:reſedeat ꝙ multotiēs ꝛ minime acclinent:donec valentes
fuerint ꝛ ſedentē fricent multo tempore multa aqua calida:ſi vero
in inferiore yētre ſuffrenes habeat dolores ei iacere confert ꝛ nullo
motu moueri tali corpori extra fricationem. 115.
Que ex inferiore yentre ſoluunt pervrinas ꝛ ſudores vt lubrici-
tate decidant moderate a caſu ſoluuntur que parua:que ve-
ro vehementia permtioſa:tales enim vel pereūt:vel ſine malis alijs
non fiunt ſani:ſed conſiſtunt huiuſmodi morbi:poſt hydropē cata-
rides tres auferens caput vniuſcuiuſq; ꝛ pedes ꝛ balas terens tri-
bus ciatis idest pugillisaque corpora. Cum autem doluerit qui bi
bat calida infundantur: vnctus autem prius ieiunus autem bi-
bat ꝛ comedat panes calidos ex aliphato idest oleo. 116.
Opum idest ſuccuz ficu in lana apponere intꝰ advenā.i.nare vel
piterā.i.coagulū cōuoluente bize idest obſtruere in naſum vel
de calchādide.i.vitriolo circūuellēs cōprime:ꝛ cartilagines extro-
ſum cōprime alter ytrinq;:ꝛ yētrē ſolue aſine lacte coctor caput ra-
dēs ſtiptica idest conſtipatiua offer ſi hora calida fiat.
Domini hyppocratis libri regiminis acutorū finis.

Liber epidimiarum diui hyppocratis.

Quibuſcunq; ex diſſolutiōe circa matricē ꝛ tumor eſt in ca
pitis grauedinē ꝙuertunt:ꝛ iuxta bregma dolores ma-
xime ꝛ quecūq; alie a matricib⁹ iſtis in.viij.vel.x.menſi-

bus in hiſchiam terminatur.

Figure he quedã tenaces ceruice fortes: talia roſſib⁹ fortes he vero debiles vel capita dolẽtes: t aurib⁹ fluctes his hyperoe concaue tẽtes permutati. 3.

Quibuſcũq; oſſeũ ab hypoa diſceſſit his medi⁹ inducit naſus: qui buſdam vero vnde dentes iummatim ſignantur. 4.

Infantiũ epilepſie vel inflammatiões ſil pubertatib⁹ qui buſdam permutationes habent t alia. 5.

In rbenẽ dolor ponderoſus qñ replent cibo: vomũt fleg. cũ autem ampliantur dolores venenoſa: t facile quidẽ fiunt: ſoluunt ho qñ cibis euacuant harenoſa rubeaq; ſubſiſtunt t ſanguinez mingũt: ſtupor ſemoris conſequenter ſequit: ḡſcere nõ conuenit: ſed exercitare: nõ repleri: iuuenes heleboriz are venã icidere diureticis purgare ſubtiliare: t mollificare. 6.

Muliebria quibus aquoſus ſi in multũ pmanent: quando vero non cito inerint inflantur. 7.

In cranõe antiq dolores frigidi: noui vero calidi. Sanguine vero plurimer que ab hyſchia frigida. 8.

Que in rigores fortes eũtia nõ oſo añ alleuient ſz ppe ſtatũ. 9.

Añ rigorẽ retẽtiões vrinarũ ſi inutili ierit: t veter ſi pceſſerit t ſomni affuerint: pariter aũt t modꝰ febris: pariter aũt t q̃ ex laboribꝰ. 10.

Apoſtaſes nõ omnino quibus rigores. 11.

Ibiaꝫ effeminatiões aut añ egritudinẽ ambulãti aut exegri tudie cõtinuo ppter gõ forte qõ ex laboribꝰ in articulos dimittit: ppter hocz crurum effeminationes. 12.

Phimata extriſecꝰ manẽdũt ex acutaz capitataz q̃liter pmaturã tia t nõ circũdura: t deorſum tẽdẽti a t nõ bicipitia cõtra ho mala: quãto autem plus contraria peſſima. 13.

Quod ferinũ autẽ nocoꝛdis dolores t q̃ frictile: t q̃dẽ meloli cũ ad ꝓncipia cõmotiões ſpecularit in oi membꝛo vt in occaſum exacuit lubricit aſcarides: ſic ſi annus in occaſum. 14.

Pueroꝝ tuſſes cũ vẽtris pturbatione t febꝛe cõtinua ſignificãt determinationẽ exiſti duoꝝ meſſiũt multũ vl. xx. t tumores in articulos ſi q̃d inferi⁹ vmbilico ꝓſtituerint vel ſurſuz i articulos bonũ ſi ho ſupi⁹ nõ ſil r ſoluũt morbũ niſi putreſcãt. Que ho i bũeris putreſcẽtia pfectis galiãcones facit. Solutiões aũt t vlcꝛ diſpõni ſi rotũdat pfunda t ſint: talia ho peſſima: tal r. Solutiões ho t ſanguini s fluꝝ magis quidem perfectioꝛibus apparet. 15.

Vach: yme i acut] morbꝰ moleſte volẽtiũ q̃dẽ vtile inuitoꝝ aũt exiſtẽs malũ. Et q̃bꝰ circũtẽdũt palpebꝛe malũ: malũ aũt t ſup deſiccatũ velut ſpuma t caliginoſum malũ t aridũ: t ſoꝛdidi introꝛſum, t ſtupidi t vix cõuertibiles t cõcaui. t alia que relinquuntur. 16.

Hebꝛes he qõ ỏmoꝛdẽtes manũ: he ho mediocres: he ho nõ ỏmoꝛdẽtes ſupreddẽtes ho. He ho circũrẽtes 2feſi; he hop totũ lẽteſicce

be vero ſaltuginoſe. He vero erubicũde et be autez excrocez. bevero liuide. be ho liuide t alia talia. 17.

Diſtenſiones corporis: t durities articuloꝝ t idem diſſolutus malum: t cõfractiones articulorum malũ. Oculi virilitas repercuſſiui. Et reiectationes: t confractiones malũ. I.

Diui hyppocratis epydimiarũ Parti .ij. incipit.

Adaperire coãgustaf hec q̃ꝺ: illa ho ñ. hũores hos: q̃ꝺ exercere: hos aũt appõere. illos aũt exſiccaf: t huic q̃ꝺ: illi ho ñ. 2

Attenuare: impinguare corpus cutẽ carnem talia. hec quidez illa ho nõ iemire exaſperare. Indurare mollificare hec quidẽ illa ho nõ. Suſcitare ſtupefacere t alia multa talia q̃cũq; Coeffundere ſubducta eꝫ euellere confeſtim eõtra diſtenta ſubducere. 3.

Aliũ hũorẽ nõ eũtẽ agere: eũtẽ aũt coeffundere: cõmoueri ſimpliciter: vt dolor dolorẽ ſoluat. Diſſimilia ſi repũt ſurſuz erecta deorſum ſolut: t cõtraria eadẽ dolor dolorem ſoluit vt capitis purgatio hebothomia q̃cũq; non eſt auferri. Apoſtaſes vt bubõis ſignum quidem blaſtinata habẽtiũ etiã aliorꝝ: maxime autem eorum que circa viſcera male conſueti verbo iſti. 4.

Spiritibus parui ſpiſſi magni rari. exterius magni introrſus qui introrſus magni exterius parui. Illud quidẽ extendens hoc vero contendẽs: cõdenſans. Dupla introrſus reſpiratio t reiteratio vt reſpirãtibus calidũ: calidũ frigidum. 5.

Medicamentũ ꝛtinuarũ oſcitationũ pliꝛe inſpirantes. in nõ bibẽtes t laboꝛioſe vel pliꝛe breuiter anhelãtes. 6.

Conſequẽtiã t laterũ dolores t diſtẽſiones hyppocũdrioũ et ſplenis et ſubleuationes et ex naribus reiectationes t aures ſm ordinẽ iſtoꝝ pl'ima hec t in oculos. Utrũ ne oia deorſum aut hũ quidẽ deorſuz ſuperi⁹ qualia que circa maxillã vl circa oculũ t aurem vel circa faucẽ erithima: q̃ aũt ſurſum deorſuz nõ ſm ꝓtiã. vt inferius epate oſa deorſum attribuẽtia vt que in teſtes t tirſos ſpeculanda iſta quo t vnder quibus t ꝓpter quid. 7.

Uene temporũ nõ tranquille neq; viriditas ſplendens ſi ſpiritus derelinquitur. 8.

Uiſis ſicca nõ ferina in articulos confirmari ſperet ſm ordinem extenſorum eorum que circa ventrem vt multum t clauda facit membꝛa. 9.

Habent aũt pl'ima q̃cũq; nõ finaliter determinanf p inanitionẽ reuertẽti p apa ỏtermianf t erubicũda. t natura alboꝛis mõi. t ñ ſanguinẽ fundũt ſz nares aut modice ſanguinẽ fundũt. ei ſiq̃ꝺ flẽtiũ derelinq̃t ꝓptũ. Sitis derelicta t oris deſiccatio t inſuauitas t faſtidiũ. feb. vero nõ acute: tales ho reditantes. 10.

Derelicta poſt criſim reditãtia. Iſta nãq; eſt interceptio vtrorunq; t hyppoſtrophe ex iſtis q̃cũq; Apoſtaſim igit facere

eum incipientem. Eam recipere: si omni fuer int conuenientes vt opz: et quō opz: ꝛ quantū opzꝛ quādo opz. qñ autē nō satis coopandum. Maxime quidē factas si aūt non mor inceptas. 11.

Quartane emoroſaice deſcripte intermittētes aūtynā altera: cilis nor que eſt añ poriſmū recedens bene ferens vt in multum. 12.

Uſſes ſicce breuiter incitantes vt a febre circūurentes nō ſm rōnem ſticuloſe neꝯ lingue deſiccate nō ferio ſm ſpū: manifeſtum aūt qñ loquunt vel diffundūt tūc tuſſiūt: qñ vero nō. Hoc in laboriosis febribus maxime fit. Nihil fruſtra: nihil deſpiciendum Quevero ex inductione cōtraria inferre ꝛ quieſcere. 13.

Poſteriora capitis dolenti in fronte recta vena ſciſa pdeſt. 14.

Uſceptiones hyppocūdri oꝛ ex qualꝫ qualia ſoluūt ꝛ viſcerūt flegmonū qualia pñt ſiue ex epate ad ſplenē ꝛ ecōtrario. 15.

Contra euellere quidem oportet reclinari ſi nō vbi repit: ſi autem vbi oportet bis aperire vt ſingula repūt. 16.

Lata exātbinata nō valde pruriginoſa qualia ſi mō būit hyeme ſtetit iuxta ignē calefactione facta ſunt exantbinata. Uomitus nō iuuare ſcio ſed ex calefactio. 17.

Uecūꝫ maturare opz obturare fortī virtutez q̄ñ neꝯ diafrenetic neꝯ amplis pauſāt: ſz ſubito nigreſcūt nouū fac. 8.

Oculorū habentiū riandā ſi alter apparet conuenire ecōtra euellendum in faucem. Et vbi eructuationes ſolutio finalis. 19.

Preſſus adaperire vt nares ꝛ alios. Quomodo opz ꝛ vt opz et qualia oportet: ꝛ qñ opz: ꝛ quantum opz. Ut ſudores ſicut nares ꝛ alia vtiꝯ omnia. 20.

In magis malis facies ſi ſit ꝛgrua bonū ſignū. modicis contraris ſignificans bone deſignationi malum. 12.

Circa magnum locum mulier que retro iecori icterico facto. Paratieneo ſoror ſic nigre colorata vel ſic qui cū timeo ſorore boc nigre coloratus. 22.

Spiritho velut ſemē vrina talis qꝛ ōtermiatiaa ꝛ būidoꝛ ꝛ talia qꝛvie fiūt. neꝯ.n. vētoſitates mlte: neꝯ ſtercoꝛ mlti viſ coſa veniēte mala ſabaf ñ.n. magnū erat hyppocūdriū ſiue bonū. 23

Raſſica ten⁹ cōedit difficulter ſpirās exñs ꝛ tumoꝛ circa pectinē quieuit ꝛ bñ ſpirans ſtatim factus eſt. De ſanguine hycoꝛodeos. i. hycoꝛ ſanguis mediocris nigreꝯ colere acutus quidē et aggreſtis in timentibus. Siue moleſtum. 24.

Quibus ſpē prociuius pedes ꝛ genua calida: manus aūt ꝛ aures et nares frigide an ꝓpter hoc dixit ſubtilis ſanguis: an ꝓpter hoc et tumores bi habent. 25.

In putrefactionibus videndū quidem futura ex putrefierivētres commouentur. 26.

Splē dur⁹ inferiora ſupioꝛa rotūd⁹ lat⁹ groſſus lōgus tenuis 27.

Minus a capite corrizantibus. 28.

Ue circa egruꝫ ꝓcuratio ꝛ in egritudine interrogatio que manifeſtat qualia recipiendū ſermōes que circa egrotū circa coaſtātes circa exteriora: qꝛ calidioꝛi ꝛ firmioꝛi maſculi ꝛ nigri ꝓpter hoc exterius vene. 29.

Que circa egrū ꝓcuratio ꝛ in egritudine interrogatio que manifeſtat qualia vt recipiendū ſermones que circa egrotū circa coaſtātes circa exteriora qꝛ in calidioꝛi ꝛ firmioꝛi quod in dextris maſculi nigri ꝓpter hoc exterius vene. 30.

Magis commiſcetur conſtat. 31.

Acut⁹ mouere q̄eſcit: ꝛ tardi⁹ q̄ creſcit. ꝛ ꝓ ampli⁹ creſcit. 32.

Tamplius tp̄s qꝛ firmatū eſt: ꝛ magis colericū ꝛ magis ſanguineum eſt hoc: ꝛ ꝓpter calidioꝛ eſt locus animaliuꝫ.

Diui hyppocratis epydimiaꝝ ꝓticula.iij. incipit.

Si cutis raritas: vētris dēſitas ſi cutis ꝓceſſio carniū incremē tum vētris ſtupoꝛ oim confuſio vaſculoꝝ imundicia: cerebri diſſipatio ꝓpter qō ꝛ caluities organoꝝ ꝛ contritio. 2.

Expurgatio curſib⁹ luctationib⁹ repauſationib⁹: multis deābulatiōib⁹: excitatisbis clira maſſa plīnqꝫ pauis modic⁹. Et purgatiōis ſignū lapſus ex ſubleuatiōe. Eandē borā diei ſeruare. De ſubito namqꝫ labif ſubeundo laboꝛes. ſilr eſſi totū coꝛruit. 3.

Uando aūt coꝛruit offerre porcinas aſſas quando ẋo replē tur ſignuꝫ eis coloꝛ floꝛidus fit. 4.

In gymnaſijs ſignū ſudoꝛ q̄ fluēs ōgutatione ōfert ōſi ex ibrib⁹. 5

Mulieris q̄ prius curaui in carnone ſplē natura magnus ſe. cauſonidis erubicūda. Spūs decima die factus eſt ſudoꝛ circa ſupioꝛem ptem. xiij. vero factus eſt ſudoꝛ minus. 6.

Capite corrizātibus ꝛ brāchoſis ſuper febrientibus vt ſcio: ergo redite rationes. 7.

One exputreſcens irreditās. ſic. ſin. maturatio: ꝛ criſis ſimꝫ et apoſtaſis eſt. Eis quidē q̄ ſpūaſcunt inflat vēter vt dānago re: quibuſdā vero ꝛ in hoc tumoꝛ. archeſelao aūt ſic. 8.

Ventoſum cōcāle alatis eteſſi ſunt alati. 9.

Rigidū valde venarū eruptiuū ꝛ tuſſiculoſum vt niꝫ cryſtallus ꝛ cōueſſiuū. Ut furca ꝛ gāgrene: cōcāle ꝛ duricies fiāt. 10

Poſt vine coadunatio pueris magis an qꝛ cali. 11.

Iguras mitigantes velut ſarmenta manu plicans vel diſtoꝛquens pre doloꝛibus iacens accipiens furculis extremum de ſuper infiri retinuit ꝛ liberatus eſt. 12.

Quem ex montano laboꝛe vidi ego circa gephiram iactare crura tibiam alteram minime extenuauerunt: femora autez valde vrina et ſemen non ſunt retenta. 13.

Que velut alate nature coſtaꝝ ꝓpter ẋtutem occaſionis. 14.

In catarris male cōsuetis si expurgatio fuerit ylī fuerit malū. 15.
Bigores ichoāt mulieribꝰ ꝙdē magꝫ ab ofros. i. a lūbis ꝛ pdoꝛ fuꝛ ad caput: ꝛ viris magꝫ retro ꝙ añ frigescūt: erteriora magis ꝙ interiora corpis vt cubitoꝝ femoꝝ ēt ꝛ cutē rariorē mā: festat pilꝰ: ab his āt alijs rigescūt recte abylcerib⁹ icipit ex occasiōib⁹. 16.
Capitellum ex gñatione ꝛ occasione et plurimis rōnibus sed modica cogitur colligunt ꝛ addiscūtur paria ꝛ impia sicut ex imparibus paritas fit yna: sicutiq; erat via deorsum ꝛ recte habē tium experimentum ꝛ non recte. 17.
Sanguis flugus ex naribus aut a subuiri de nigris: aut a rubicundis: aut a subuiridibus. 18.
Breuia subducta impinguare: alijs aūt minus impinguatio. sic co vero opꝫ albo stiptria galla. 19.
Cum spūascūt aut rauescūt sanguinē fundūt minus. 20.
In processionibus sunt qui sonant minus vt archiscl aus. 21.
Hi ꝟo facti friculenti: hi autem cū pcedūt iflāt ventrem vt dāna goras. 22.
Permutationes conseruabiles modicuꝫ nutrimentū illaborioſuꝫ insiticulosum. 23
Omne extenuatum deponit cutem: deinde vero distendit nutrimē tum contraria. 24.
Corporis iactura collabentis distensio nutriti. 25.
Strictile cōtinuū alterius signum. 26.
Subuiride subrubeum. 27.
Sic deprimi māmas graciles vero substolli ꝛ circuntendi: et quidē nequaq; quis dignoscit ꝓpter hec sed incarnatiꝰ hoc fieri valde repletio. 28.
Clauis apparens vene manifeste. 29.
Tredicus febrientes interficit circulis luctationibus multis calefactionibus. 30.
Malum febrire fame oppugnantes dolorem dolore ipsis quando 31.
Tenarum rubedo liuior viriditas laterum dolores molles. 32.
Quū conuenit insitientem seruare os: tacendum ventum cum potu in frigidum inducere. 33.
Occasiones vnde ceperint laborare contemplandum siue capitis doloꝛ siue auris siue lateris signum dentes ꝛ bubões. 34.
Ulcera facta determinantia febres ꝛ firmata quibus hec nō fiunt distemperantijs vero derelinquitur certissime reiterationes ꝛ pessime. 35.
Rotundum sputum repercussorium. 36.
Odorosagias habentes non pleuresi exagitantur nō periplemonia neq; cum medenti sagedene: equaliter vero neq; lepꝛis. qualiter aūt neq; alphis. 37.

Dicātes qō intemperate desiccatoꝛijs istis nō tarde dereliq; rūt pessima sic: ꝛ talie aposta ses vt fistulate reuelationes. 38.
Reuelationes ꝛ contemplatio ex his facte ea liberant: his ante factis impediunt. 39.
Alterius loci loca suscipientia siue doloꝛ siue pōdus siue aliud qō liberāt adinuicem commemoꝛes communiōes ꝓpter commixtionem. Et non rursus sanguis procedit: sed secundum humoꝛis consimilitatem talia erpuunt. 40.
Est quibus sanguinem dimittunt in tempoꝛe in his vel in alijs qō vult in his hoc nam⁹ fit impedimentum in sanguine a spuentibus tempoꝛibus pleuresis colera.

Diui hyppocratis epidimiarum particula quarta incipit.

Co existētib⁹ dubia crisis gñata si repausatoꝛ nō putreſeceri s hoc deprehenso reiteratio fit sicut feb. reiterationes in simili piodo istis sperās in articulos dimitti. 1.
Carina pinguis ꝛ albaꝝ antigeneos in laboꝛiosis ꝗrtanis est qñ incipit liberat aꝑate. si ꝟo añ bāc ꝛa naribus sanguis fluit sufficienter. ꝛvalde. 3.
Qui intestinum in dextro artetico factum est licet quietioꝛ: cuz ꝟo hic curatur superdolentioꝛ. 4.
Asasij qō puella existēs dēsati spūs erat mulier ꝟo facta ex ptu critiōe supdolēs nō valde sz in supficie cleuauit pōdꝰ magnuz cōfestim aliquid sonare visum est iuxta pectus posterioꝛi aūt asima habuit ꝛ dolebat isciam dextrum. vti capite enē ꝓius adaptata est stipticia chechaumene. 5
Aliud apostema equaliter: quia aufertur inde erat aꝑatizari affluit sexagesimum. 6.
Sola bñt qualia cōis aut cōiter maioꝛa vero dñr mesocolis. hec etiam ex latentibus circa ventrem a spina. 7.
Concessiones ad infirmos vt mūde agere vel potus vel cibꝰ intuetur si videt molliter que attingit. 8.
Que non multum ledunt: q; non magna inde leditur fri. ꝛ vbi opꝫ parum deterioꝛ cibus. 9.
Aquam elixā hoc quod vt recipiat aerem hoc vero non plenum est ser suppositionum habere. 10.
Quoniam exemoꝛosa gijs inaquatur. 11.
Si qualia oportet purgari purgent ꝛ confert ꝛ bene ferunt. 12.
Ineno legumina comedētes in fame ꝓtinue femina masculina cruribus incontēptibilia facta sunt: ꝛ finaliter etiam: ꝛ oꝛobos comedentes genua dolentes. 13.
Manifeste vigilās scalioꝛ exteriꝰ iteriꝰ frigidioꝛ dormiēs ecōtra. 14.
In calido natura frigiditas potus aqua cauſare. 15.

Somnus infrigidat inuelato. 16.
Somnus sedilis erecto sopozifer. 17.
Debiles piete frigide. fortes vero noue calide. 18.
Aquaz inertiũ hoc quidẽ ab etbere deducta vel tonitrualis bona globatilis autem mala. 19.
Aquayozabilis zvigiliayozabilis. 20.
Per calido natura in calida mansiõe frigida mãsio impinguat in calida subtiliat. 21.
Studiũ salutis repletio nutrimẽti impigricies laborum. 22.
Invigilando sitis ex superficie somnus medicamentũ cui vero ex somno erectio. 23.
QVibus plurimꝰ calor magne vocisetesti frigidꝰ aer plurimꝰ duobꝰ vero magnis magna z progenita fiunt. 24.
Qui calidi ventribꝰ frigidi carnibus z subtiles isti sunt superuene nosi z acuti furozis. 25.
Siccitate in terra auium genus multiplicatur. 26.
Tragos quis appet exterior testis si dexter masculum si vero sinister feminam. 27.
Oculi vt habeant fortitudinis sic z membrozum z oculozum: sic z totum cor pus. 28.
Signa mortalia: sine dubio calidissimꝰ fumus priꝰ nares frigidi spiri dimiserunt vitali vero econtra. 29.

Diui hyppocratis epydimiarũ pticula ꝗnta icipit.

Apores cibis prediſponebantur.
Natura morborum medicina. 2.
Inuenit ipsa eadẽ natura q̃ sunt dispõis introitꝰ exitꝰ non ex doctrina z c. vt palpebrizare lingua aut submi strare z quecunq; alia talia. 3.
Bene docta natura existens nõ addiscens cõuenientia facere. 4.
Lachrime narium humiditas sternutatiões otis auris sordicies saliue deductio. 5.
Spiritus introitꝰ z exitus oscitatio tussis singultus. 6.
Non eodem omnia omnibus modo. 7.
Vine exitꝰ z ventositatis huius z alteri nutrimenti z spiracu li mulieribusq; istis z secundum aliud corpus scordidissimus z pruritus. 8.
Hominis anima semper orituryscq; ad mortem: si vero ignescit si mul cum egritudine corpus depascitur. 9.
Morbi connu triti in senectute deficiunt z per maturationẽ z disso lutionem z raritatem. 10.
Salus dissentienti non consentire passioni frigidum z distendit z supercurat. 11.

QVecũq; ex ira hic acutꝰ furoz eleuat cor z pulmonẽ ad caput calidũ z hũidũ z ad aures trãquillitas fit cũ hoc resident. 12.
Labor articulis z carnicibus somnus visceribus. 13.
Anime exercitium meditatio hominibus. 14.
In scissuris sanguis cõfluit: auriliãdũ igit vt vacuũ repleat. 15.
Si auris doluerit effũde revnctionẽ clidã: oz ꝯo supponere stupã nãli ozgano. Et videbit quidẽ exire z nõ obstupefieri: deinde ignẽ proijcere fallacia. 16.
Lingua vrinam designat lingue virides cholerice. 17.
Cholericum vero a pinguoso: rubee a sanguine: nigre aũt a nigra cholera: aride autem ab exustione. Fuliginose vero a matricis parte. albe vero a flegmate. 18.
Urina similis colori corpori z potui z vt intrinsecus existens. Spotus humectatio colliquatio. 19.
Lingue sines colori discẽtiõi humoꝝ ppter q̃ de ea cognoscimꝰ humores si salse carnes fuerint gustanti supfluꝰ signum. 20.
Si mãmarũ capitella z rubeũ z viride est morbidũvas. 21.
Hominibus in auribus sordicies dulcis quidẽ mortalis: amara vero non. 22.
Terram demutare connutrientem in prolixis passionibus: terraz demutare cõnutrientem. 24.
Debiliora nutrimenta modicã vitã habent. 24.
Pruritũ in auribus retro venas incidere. 26. Libido a flegma te egritudinũ pfreutrea. 26. Calis ventre validi cibi z potꝰ perturbatiui. 27.
Nigre colere insilꝰ sanguis fluxꝰ. 28.
Superauctiles morbos cõiunctio infrigidat. 29.
Frigiditas aque iuxta ventrem indurat. 30.
Helebozum bibentẽ cito purgat si vis lauare vel comedere. 31.
Fluxus z intrinsecus z extrinsecus. 32.
Sanguinis in somno introrsus recepit magis. 33.
Bigoz a superiori venire: ignis vero ab inferiori magis. 34.
Attractio pulmo siccꝰ cauma supuacuũ gracilitat sõnꝰ mlt. 35.
Frigidissimꝰ cibus lenticule miliũ chẽtri curcurbite. 36.
Ulcera apponuntur z exoriuntur si impurgatus existens laborauerit. 37.
Hemina capra ex electerio. z cucumerẽ agrestem comedens purgatio pueris. 38.
Per calido nutrimento infrigidatio intrinsecus labor extrinsecꝰ solis calore sensibili pte estiuo cõtrario aũt cõtraria. Cibi hi quidem velociter tenentur hi vero tarde.

Diui hyppocratis epydimiarum particula sexta incipit.

Carnes trahūt rexventre interi⁹ rexteri⁹ manifestū sensui inducentes spūm r educentes. 2.

In calidioribꝫ venis sanguinis multitudo subleuat casu sonides r confestim expellit. 3.

Quibꝫ pinguis q̄dē colerā rubeā sanguis ℞o nigrā. Rōne memoria odorāturat alijs: rfame organoꝝ studiū laboresbalnea cibi potus somnus libidines: r omnia mensurata. 4.

Perfrigidior aer in frigido tpe in regiōe percalidior erit. 5.

Dolorꝫ primū vētrē purgare sāguinis ℞o vētrē diuidere icisiōe erustio: est⁹ frigidatio stermutatio plātarū hūores ex q̄b⁹ ℞ tutē hūt rchi ceō: male operātiū lac: alia: vinū feruidum: acetum: sales. 6.

Qō ex laboribꝫ exutinere debilitas rpōd⁹ erpuit ertussiuit. nāq; ex vertice fe. acuta ad man⁹ submordēs: scōo ℞o capitis grauedo lingua exarsit: nasus vngula scalpt⁹ non egessit sanguinē: sinister splē magnus durus doluit. 7.

A quartanis cōmoti magno morbo nō accipiūtur: q⁹ si declinentur prius r superuenit quartanus pausat. 8.

A quibus morbi. 9. Choleram vt dixi aut qffi colerica. 10.

Caliditas acredinis signū grauedinis r transitus. 11.

Alienātib⁹ deficiūt dolores laterū est aūt q̄b⁹ feb. estaūt r q̄bus non sed cū sudoribus est aūt quibus cū grauedine est vero q̄bus aridū r distensum corium r salsuginosum. 12.

Stupores quales ex auribus. r quales hyschiam in auribus r ex auribus multa ocidunt. 13.

Quibꝫ cutia circū tendunt ficca r dura sine sudore. quibꝫ ℞o relaxata r mollia cum sudore finiūtur. 14.

In mutabilibus permutationes inuāt his pmutare priusq; malignentur incongrua vt cheriom commouentia ex quibꝫ excreationes. 15.

Diffinitio quidē quibus sanis efficiunt relinquitur sublate occasionis vel mundandū vel educendum vel abscindendū vel nectendum vel erurendū q̄bus vero non: non. 16.

Quibus sanguis fluit multꝫ r multotiēs ex narib⁹ quib⁹ q̄dē mali colore pura modice pfunt quib⁹ vero rubei colores dissimiliter et quibus capita bene ferētia purū prodest: quibus ℞o non: non. 17.

Aut q̄b⁹ nares humidiores natura: rsemē humidius r plus sani sunt hi morbidiores quibus recontra. 18.

Bo cūda sputa repcussoria vt in plithio adiacēte a calore. r. v. die fluxu sanguis ex narib⁹ bene determinatus ē morb⁹. 19.

Cōia mlta hyppostasꝫ hūs liberā repcussionē. Ut q̄ dexippi cum lapsu. 20. Quartanus vero ad vnum annum. 21.

Quiq; estatis iact⁹ quintus est autē r quādo r prolixius. 22.

Ue cingmas r linguā putrescent septenis: maxime ℞o hec iuxta nares putrefactiones. 23.

Quib⁹ i dētib⁹ dolor a supcilio subtilis venit his a pipere cōueniēti pinguiori posteriori deuenit: siquidē alia nō obtinet magis vero iterum r reualuit r violentus. 24.

Capite ossium natura deiñ neruorū r venarū. Et carnium r aliorꝫ. Et humorū r aliorū. Et superiorū r inferiorū vētrium. Et rationis r modorū r factorꝫ p̄m annū tēpore quodā tūc intēpestiuius anni. Ut exanthiata r similia: simile q̄busdaꝫ quotidie tēpestiuius occupatis aut tardius similiter. 25.

Per cholericū r p̄ sanguineū corp⁹ melācholicū nō hūs extractiōis. Licino vltima splē magn⁹ dolens in quarta vel quita.

Diui hyppocratis epydimiarum particula septima incipit.

Asses ceperūt circa solis tropbas hyemales nualib⁹ cōsistētijs factis vl quinta vel decima vel. xx. die et mutatiōe dēsa australis r boreali ventorꝫ r nualiū. Et his hūc quidem breuiora: hic vero pluriora facta sunt. Et peripneumonica a cōdēsa. Post hoc aūt circa ismerinā mor reiteraverūt plurimis vt multū quadragenis ab initio r quibusdā q̄b⁹ nimis breuia r ecrita facta sunt his ℞o fauces flegmonē passe sunt. illis aūt chinācbe: bis ℞o papligica. Quibusdā ℞o nictilopes magi aūt puēri pipneumonica ℞o nimis breuia fctā sunt. Nictilopes quidē nō tussierunt postremo sed nimis breuia p̄ tussi facta sunt. fauces aūt breues: magis aūt nictilopes chinācbie aūt r perapligica aut dura r sicca vel parua r modice rōnata. Di ergo pl⁹ voce exercitātes vel rigētes in chinācbias magis fiebāt: manu vero laborantes in manū solum parapligici hi aūt equitantes aut viā ambulantes aut aliud quid cruribus exercitātes his i lūbis vel crura circa vel circa irretētiones perapligice r i femur et tibias: r labor: r dolor durissimi ℞o r fortissimi in vicina agentes oia aūt hec. multis aūt horū inseparabiles tusses in medio cōualuerūt nō demutate sunt cito: sed post hyppostrophin q̄bus voces rūpebantur in tussiculosiꝫ horū plurimi nō febricitabant. alij quidem breuiter etiā neq; peripneumonia ca facta sunt nulli horꝫ neq; papiglia neq; alius nullus factus est morbus. Quib⁹ voces abscise sūt Syn voce determinata est. Nictilopica vero fuerūt: vt ex aliis occasionibus sunt facta. 2.

Facta sunt aūt nictilopica pueris. Facta sunt aūt nictilopica pueris maxie oculoꝝ aūt p̄nigra r subuaria q̄cūq; pupillas q̄dē quas bñt oino aūt nigrū i mixtū. magnorū oculorū aūt magis et nō rectorū r paruorū r rectorum crimium plurimi r nigrorum. 3.

Mulieres non similiter laborauere a tussi sed pauce passe sunt r modice in peripneumonicā venerunt: r ipse vero que passe sunt vetustiores erā t oēs circū aduenieb̄at causab̄at aūt r hoc nō exire sīr viris q⁹ neq; aliter similiter occupant viris ex q̄b⁹ r virt⁹

debilis ceſſit ꝛmẽſtrua purgatio nequaq̃ facta ẽ ꝛ ſ eiſdẽ mulieri⸗
b⁹ deſeruiẽtes magis: dñarũ vero aut nec paſſa ẽ aut vna aut due
ſolũ: ꝛ ipe chinãchiã ſecute ſunt boni mouis hanc vero non omni⸗
no valẽtes trãſglutire ſolũ nimis boni moris ꝛ bñ ferẽda: grauiora
ꝛ plioza. bi nãq̃ diſputãtes cum bis in manifeſte grauiora ꝛ p
lixioza quibus autem ꝛyene circa tẽpora ꝛ collum ſubleuantur ma
liciola: his autem ꝛſpiritus ſubleuatur malus. Ibi namq̃ ſuperte
pfacti ſunt vt ſcriptum eſt neq̃ contingentie paſſionum fuerunt
prima quidem ſcripta ſiue poſterius ſcriptis facta ſunt: que vero
poſterius non ſine prioribus. 4.

Ditiſſime ẽo nõ moriebanꝫ quib⁹ rigor in febribus ſupuenit bos
depꝛeſſos nõ dignũ ſermone nil iuui tũc vſus ſum flebotbomia et
purgatione ꝛ nihil pfeci ſ finiti ſunt iſti vt ſuperior cauſa ẽ vt ce⸗
leſtis cohabuit circulus. Neq̃ ventris turbatio. 5.

Incidi aũt ꝛſub lingua venã. Nos vero ſupius curaui. hec igitur
omnino in eſtate vt ꝛ ſuperiecta multa. 6.

Primũ in ſiccis opthalmijs occurrere cum dolore. 7.

Venarũ ſanguinis diſcurſus ſipothomia figura irrepẽs. 8.

Sed interceptio. 9.

Bubonũ aũt neq̃ pleraq̃ ppter qõ epatica ſi aũt ꝛ arterie ma
le ꝛſuete malũ ſignũ. Sicut poſſidonie ſanguinẽ emittẽtes. ſi
niẽtes nõ ſudaret ſ frõte ſãguinẽ emittẽtes ſ ꝛ icidẽtes ꝛ cidẽtes. 10

Hiniebãt aũt ꝛcidẽtes: ꝛpneumatie ꝛq; ſudoribus diſperſe labo
rioſum. 11.

Ventriũ bone ſufferentie turbationũ ſicut poſſidonie in pturba⸗
tione ventriũ bone ſufferentie declarãt q̃ fiant ſecũdũ naturam vt
poſſidonie ꝛferina qualia procreantur. 12.

In tenuitate circũtẽſlo añ faciẽ ꝛvmbilic⁹ pductus vlcerũ ei⁹ añ
faciẽ ꝛfetida abeũtia circa dentem. 13.

Q; multa de vnoquoq̃ eſt recte determinare: hic quidẽ eadẽ valẽ
tia. hi ẽo q̃lia ſunt hmõi. Per caliditatẽ quidẽ diffũdere educere p
frigiditatẽ ẽo condenſa re ꝛvbi oportet. 14.

Et ſtratũ demutare ꝛvbi oportet nõ temerariũ. 15.

In que poſt poſuerunt. 16.

Aquoſos cito incidere pthyſicos incidere ꝛtinuo ſecare capita et
talia. 17.

Hidropicũ nõ ꝛtigit medico neq̃ introꝛſus. filez eſñ geniculis. 18.

Que circa cor ꝛenarcho ꝛ calidũ ſufficiẽs flatũ attrabere invicus
p euerſione calefaceree cõuenit a primordio. 19.

A ſigno furoꝛis ꝛtaliũ ꝛc. Nor q̃lis furibund⁹ ſi talis ẽ nõ furenti
bus natura ꝛoculi q̃bus ꝛtiq̃ fuerũt natura mobiles ꝛquales quõ
irafcũtur nõ tales ꝛ alia ſm rõnẽ ꝛmorbũ qualẽ ptiſicã fecit ſpeciẽ
vel ſi talis natura fuerit in tali egrit udine aderit ꝛalia ita. 20.

Tuſſis laborioſe attingũt debilia ſ maxie articulos. 21.

In laborioſis fe. tuſſes ſicce fiũt. Cũ febre fieri ſi derelinq̃ntur. 22.

Spiritus ptiſicis ab ſconſi mali ꝛſterilibus q̃cunq̃ alia talia ex ea
dem inſtantia. 23.

Ptiſicis autũnus malus. malũ autem ꝛver cũ ficus folia cornicis
pedibus adequantur. 24.

In piritho ẽ plimi ꝓcauſale ẽo tuſſis hyemalis incõſueta ꝑua
limit. talijs q̃cunq̃ lõgeua: eteñ q̃b⁹ dubitãter habuerũt affirmata
ſũt: ẽ nãq̃ q̃b⁹ pliroꝛ nõ ſupuenit vt nephꝛeticos doloꝛes hñtib⁹: ſ
etiã in alijs ſicut homo ad quem cinifcus indurit. 25.

Dolorum in coſtis ꝛ in pectore ꝛin alijs tpa ſi vero magnũ diſtãt
ad diſcendũ: q; qñ melius bñt ꝓfeſtim peiusbẽbunt licet nihil offẽ
dentes. 26.

In diuturnis dyſenterie malũ faſtidiũ malũ aliter quidẽ: ꝛſi ſuper
febricitauerit. 27.

Circa defluxiua vlcera male cõſuetudinis. 28.

Oſphi doleti excurſ⁹ ad lat⁹ ꝛphimatba q̃lia putredo vocãtur. 29.

Nephꝛeticas nõ vidi ſanatas ſup q̃nquaginta annos. 30.

Que in ſomnis cõmota ꝛãbus ſũmitates circũfrigeſcũt ꝛmẽs tur⸗
bat: ꝛalia q̃cunq̃ circa ſomnũ talia ꝛ quibus contraria. 31.

Quib⁹ nihil q̃dẽ ẽ infra ordinatũ tps ſingulis partus fet⁹ fiũt. 32.

Apparentia in quibus menſibus fiunt. 32.

Labores in piodis q; in ſeptẽ mouentur in triplicibus finiũtur: ꝛ
q; in nouẽ mouentur etiã in triplicitate terminantur. 34.

Q; poſt muliebria dextra ſiniſtra quidem effundens. 35.

Humoroſitates p pcedentia dieta deſiccatoria. Quia citius de⸗
terminatũ ꝓmotuꝫ augetur tardius. 36.

Labores trino quino: ſeptimo vel quarto vel ſexto vel octauo.

Diui hyppocratis epydimiaruꝫ particula octaua et vltima incipit.

Que ex parua tabula perſcrutãda diete fiat repletio ina
nitio ciboꝝ ꝛpotuum ꝓmutatio horum ex qualibus in
qualia vt habet. 2.

Odores releuatoꝛij delectabiles replẽtes proficientes
pmutationes ex qualibus vt habent. 3.

Incidẽtes ꝛintrantes ſpiritus ꝛcorporum. 4.

Auditus bi melius ſunt peioꝛes: hi vero meſtificantes. 5.

Et lingue guſtus ex qualibus qualia aduocantur delectabilia. 6.

Spũs ſimiliter calidioꝛ ſiccioꝛ frigidioꝛ pinguioꝛ ſubtilioꝛ ſiccus
humidus minuẽs replens ꝛplusynuſquiſq̃ quibus permutatio⸗
nes qualia qualibus vt hñt. 7.

Habentia vel habita vel mobilia. 8.

Sermones ſilentiũ nõ proferre que vult vel quib⁹ loquitur ſi ma
gni ſi multi ſi parui ſi pauci ſi veri ſi friuoli. 9.

Procedētia sudoꝝ incepit sine quo pausauit vel quib⁹ exti
pauit colorē his vel caliditoꝛes vel salsuginē aut dulcedinem
aut pinguedinē aut equaliter aut inequaliter coꝛpus tempus. 10.
Permutationes qnales ex qualibus habent. 11.
Obtinuit ꝛ non obtinuit. 12.
Lachrime voluntarie ꝛ inuoluntarie multe pauce calide frigide
pinguedo. 13.
Gustus sputū vñ excreatū vel extussiuit vel vomitus. 14.
Mol⁹ frigus liquoꝛ desiccatio. 15.
Labores ocia somni ꝛ vigilie. 16.
Que in somno somnia. 17.
Mansiones in quibus ꝛ a quibus. 18.
Animi vel mētis noticia deficit ipsa ꝑm eadē ablq; organis:
trebus delectatur ꝛtristatur ꝛtimet ꝛcōfidit ꝛsperat ꝛ despe
rat vt passa est domestica hyppotoi mētis siue secūdū eā dē sciēs exi
stens superueniētiū in egritudine. 19.
Etas q̄dē etatis ꝛ etatē ꝓius vel posteri⁹ cōuenientē. Dētiū depū
ctiones piloꝝ oꝛtus semē. Magis ꝛ minus. Capilloꝝ augmētū. Im
pinguatio ꝛtinētia diminutio. 20.
Quod affine ꝛ quidē secundū seipsum. 21.
Anni tēpus in quo ꝛmane aliud ꝛvespere aliud tēpus factuꝝ
pluuiosum aut siccum aut frigidū aut calidū cū vento aut si
nevēto ꝛqualiū ventoꝝ superueniētes aut frigus aut caloꝛ tēpoꝛis ꝛvbi tpis aut medio aut vltimo aut per totū: aut preterito aut
presente. 22.
Tempus in quo generatū est. 23.
Tempus egritudinis superuenientia. 24.
Periodi ꝛperiodotū maioꝛes ꝛvel per multitudinē supdatioꝛ ꝛ aut
totius moꝛbi superdatioꝛ vel distensio vel status: ꝛ quibus quidem
maius: et quidem minus determinauimus: ꝛquando qualiter ꝛ in
quo tēpoꝛe estate. 25.
Epydimicoꝝ moꝛborum modi. 26.
Et si quis inceptoꝝ inceperit vix vomēs aut bene vomēs ꝛ siue bi
bentes quidē siue cōtinētes: siue tarde purgati. 27.
Ignitū forte qui exalbati quoꝝ ꝛlabia. 28.
Qualis modus q̄ tēpoꝛa. 29.
Opus coꝛpus in speculatione agere visus auditus nasus tactus:
lingua rōne addiscere. 30.
In palpebris superioꝛibus derelicti tumoꝛes aliis circūgra
cilitatis rediterationes in somno. 31.
In extremo ꝙ subrubea dura: ꝛminus bis molesta. Et extātia ꝛ
inhibita vel habita. Inhibita vero vt farsali ꝛpolumedi. 32.
Diectatoꝛios tumoꝛes vel litioꝛes siue in opt balmijs siue in
vicerib⁹: is etiq̄ ex fematib⁹ ꝛcipimatib⁹ delata: q; signa. 33.

Mossio toꝛsiones circa vmbilicum ꝛ doloꝛes est quibus a poꝛ
ris etiam et alleisꝛ hoc posterius. 34.
Erisipila est quibus a ceruice ꝛ eoꝝ que circa ipsam in fa
cie determinata est nigra. Nigra et quibus ceruices mala: ꝛ
quibus flictene mala ꝛ quibus cōmouentia mala. 35.
Malancholicus adomantus a peplis vomuit quandoq; nigra
aliquando a cepis. 36.
Ebries quibus ulcerantur labia forte intermittentes quidē
et tertianis infrigidationes que vero circumurentes confe
stim ad manum solute semper. 37.
Qualis est in articulis videndum incisionem non experiaris
si non in saniem sint. 38.
Consuetudinem vero ex quibus sanissimus dietis operimen
tis laboꝛibus somnis libidinibus mente. 39
Qualiter egritudines a q̄bus quas figuras. Ex quibus mo
dis ꝛ locis generantur inchoant. imminent. paulant. 40
In quibus incontinens pauendus. 41.
Contrarie in moꝛbo diete. 42.
Quod bene fertur qō vix fertur. 43.
Dieta quantum cognoscere non inconspiccre. congrue natura
multe. 44.
Bonis vero medicis similitudines erroꝛes ad deriuatiōes ꝙ
contra occasio. Scio q; difficile est ratiocinari speculantes
vias aut figurā si modo subaridus cholericus bene vomēs vel vix
vomens coloꝛ dicta existens certe simul hic ad alia cōfiteri ꝛ in ma
gis et minus difficile. 45.
Quod fistulosum super iactauit impediuere tusses mancre. 46.
Cui iam simitas epatis duplicata est cum tussi continuo doloꝛ
pausauit. 47.
Saturus in ibaso apud numus vocatus grippalopix circa an
noe. 5. ꝛ. 20. ex quibus effundit multotiens. ꝓcessit vero ei in
die plerūq;. factus est aūt circa annos. 30. ptisic⁹ ꝛ moꝛtu⁹ est. 48.
Mabdirus palestre cōseruatoꝛ clysteneus factus pugnans
plus versus fortioꝛem et ruens super caput abiēs bibit aquā
multam frigidam et ei vigilia facta est et angustia et infrigidatio
extremitatum. Posterioꝛi vero aduenienꝫ: intulit ei suppositoꝛiuꝫ
ꝛ mediocriter egessit ꝛ minxit ꝓius aut non minxit: in nocte vigila
uit non minus vigilia ꝛ facta: in mala sufferentia. existenti autem
tertia die infrigidatio extremitatum postea febriens et sudans ꝛ
mellicratum bibens moꝛtuus est. 49.
Malancholici ꝛ epileptici soliti sunt fieri plerūq; ꝛ epileptici
melancholici. Moꝛū aūt alterū magis fit sup q̄ repserit moꝛ
bus: siquidem in coꝛpus epileptici. si vero in noticiam melancho
lici. 50.

Habditis faethusa hyppotoy mulier supfecūda exist̄es an-
teriori parte. viro aūt eius fugiente: pudica manēs omnino
mulebria defecerūt et pilos emisit. ⁊ virilis facta est postea facta
est et arthetis ⁊ multa fecimus vt mēstrua ei venirēt ⁊ nihil profe-
cimus sed ipe disperijt. Et vox ei exasperata est. Ff.
Contigit ⁊ notaui gozippi mulieri et thaso eadē visum est autem
oibus medicis quos ego noui specie vnam esse effeminati: ⁊ in hac
multa fecimus ⁊ nihil profecim⁹ qz nō oino mulieres oēs curanf.
Diui hyppocratis epydimiarū particula octaua ⁊ vltima finit.

CEiusdem de natura fetus siue natura embzo-
nis aut puerozū libellus vnicus incipit.

Si sperma abvtriqz permanserit in matrice mulie-
ris primū quidez miscetur: simul tanqz mulierem non
quiescente ⁊ colligit ⁊ ingrossatur calefactū. deinde
qñ repletur: spiritū hz sicut existens in calido prima
matrice spirāte. deinde qñ repletur spūviam sibipsi
extra facit: ⁊ p̄m mediū spmatis spūs erit. cū aūt via
fit extra spiritui calido existēti iterū ali⁹ frigid⁹ spi-
rata matrice. ⁊ hoc facit per totum tempus calefit quidem sicut in
calido exñs: frigidū aūt hz a matrice spirāte oia aūt quecūqz cale-
fiunt spñm habēt: spūs aūt frangit ⁊ facit sibipsi viā et tēdit extra:
ipm aūt qō calefit attrahit ad seipm spñm frigidū per fractionez a
quo nutrit: hoc aūt fit ⁊ in lignis ⁊ in frōdib⁹ et cibis et potib⁹que
cūqz vehemēter calefiūt: intellectū aūt p̄bent ligna cū aduruntur:
oia enim ligna faciēt hoc maxime aūt subuiridia emittūt p̄m sectio
nē spñm: spūs aūt qñ extra tēdit revoluetur circa sectionē: vt fierivi
demus: manifesta igitur rōcinatio est spūs qz in ligno exñs calide
attrahit alterū frigidū a quo nutritur ⁊ a sedimittit: siqdē enim nō
attraheret nō vtiqz revoluerēt spūs extra tēdēs oē esñ calidū frigi
do nutritur moderato: et qñ calefit humidū qō i ligno existit spūs
factus tēdit extra ⁊ ita exiēs extra calidū qō in ligno ecōtra attra-
hit alō frigidū a quo nutritur. Faciūt aūt boc et frondes virides
qñ vruntur. spūm esñ habent deinde erūpit spūs et facit viā: et ten
dit extra revolutēs se: tendēs aūt sonū p̄debet: p̄m qō in spirationez
p̄debet: ⁊ legumina: ⁊ frumētū: et fruct⁹ calefacta spñm habēt ⁊ extra
venit ruptionē faciēdo: ⁊ si humidiora fuerint plus spñm habēt et
emittunt: et ruptionē maiorē faciūt: ⁊ q̄dē oportet plōgare sermo-
nē: oia esñ qcūqz calefiūt spūm emittūt: ⁊ altez frigidū p̄m hoc ecō-
tra attrahūt quo nutriūt. Et hmōi necessitates inducte sunt a me
qz sperma calefactū in matrice spñm hz et emittit: simul aūt ⁊ a ma
trice spirātē spñm: hz ⁊ spma: qñ esñ matrix frigidū attraheret ab
aere ad se inflat spma: calidū autē est tanqz in calido exñs. ⁊ tunc
vtiqz spiritū hz ⁊ emittit: ⁊ sperma inflatū facit panniculum: extē-

ditur aūt circa ipm exteri⁹ cōtinu⁹ fact⁹ sicut viscosus tanqz in pan
no affato subtile in specie pānicul⁹ stat superficialiter calefact⁹ ⁊ infla
t⁹ pānis eleuat p̄m qz inflatur sicut pānicul⁹ fit. Spermati aūt cale
facto ⁊ inflato toto panniculis exteri⁹ circunfit: iuxta medium au-
tem spermatis spiritui trāsitus ⁊ intus ⁊ extra fit per panniculum
⁊ boc panniculo distat tenui ⁊ sperma⁹ in se parum est: hoc autem
aliud sperma rotundum est in panniculo: at vero sex diebus manēs
in matrice ⁊ sperma extra cadēs. egovidi: ⁊quale mihi videbatur in
mēte: tunc ab illis reliqua argumēta feci. qualiter autem vidi sper
ma sex dierū existēs ego narrabo. Mulieris propria famula erat: p̄
cio ad viros iens: quam non oportebat concipere in vtero qualiter
nō eēt inbonorata audiebat aūt cātatriz qualia mulieres dicūt ad-
muicē cū mulier debet cōcipere in vtero non egreditur sperma: sed
interius manet hec audiens intēdebat ⁊ observabat semper: ⁊ post
eavt non sensit exire semē: dixit dñe sue: ⁊ verbū peruenit vsqz ad me
ego autē audiens precepi ipsam salire ad terrā ⁊ son⁹ factus est illa
vidēs aspiciebat ⁊ admirata est. Quale autem hoc erat: ego dicā:
vt si quis oui crudi exteriorem cortice circiauferat: ⁊ in interiori pā
niculo interi⁹ humidū appareat: modus quidē talis fuit sufficiēter
vt dicere oportet. erat autem rubēs rotundum: in panniculo autē
videbanf existere fila albaz grossa cū grosso sanguine ⁊ rubeo: ⁊ circa
panniculū exteri⁹ vestigia: in medio autē panniculi distabat subtile
quod mihi videbatur esse ymbilic⁹: illum autem spiritū interi⁹ ⁊ exte
rius fere primum: ⁊ panniculus ex illo tendebatur totus continens
sperma: tale autem ego vidi sextum existens sperma. Dicam autem
⁊ aliam cognitionem ⁊ in hoc posterius apparētē cuilibet volēti sci
re de boc: ⁊ ad argumētū nō omnino meo sermoni qui est virt⁹. vt di
cat homo ō huiusmodi re: ⁊ hec quidē adhuc dicta sunt a me: qz au
tem sperma in pāniculo est: ⁊ spiritū habet interius ⁊ exteri⁹: ⁊ auge
tur a sanguine matricis descēdēte ad matrices. Mēstrua aūt egre-
diunf quādo mulier concipit a se si debet puer sanus esse: si non est
quibus superfignat p̄m primum mensem quātuz modicū: sz descē-
dens sanguis a toto corpore mulieris circulariter stat circa pānicu
lum exterius: simul autem spiritu attracto interius sanguis per pā
niculum p̄m perforatum ⁊ distans coagulatur: ⁊ auget quod debet
fieri animal quando autem tēpus fiet rursus alij panniculi equali
ter primi panniculi subtiles circuntendunf multi tali mō quo ⁊ pri
mus pannicul⁹ fact⁹ est: tensi autē sunt isti ex ymbilico ⁊ adinui-
cē ligamēta habent qñ vtiqz hic fieri descēdēte sanguine a matrice
⁊ coagulato: caro fit: secūdū medium aūt carnis ymbilic⁹ distat per
quem spirat ⁊ augumētū habet. mulier autē quādo in vtero habet
a mēstruis nō descedētib⁹ propter hoc non dolet: qz sanguis nō per
turbaf: ⁊ affluenter descendēs: quolibet mēse sed tēdit quiete paula
tim sine dolore quotidie ad matrices ⁊ in matricibus existēs auge-

tur quotidie autem huiusmodi causa tēdit: sed non semel scōm mē sem: quomā in matricibus sperma existēs attrahit a corpore semp: quomodocuq; t potentie habet: sic spiritus: t primū quidē paruus spiritus fit. t sanguis modicus tendit ad matricē quando aut spiritus in plus fit: magis attrahit sanguinem: t in plus descendit sanguis ad matrices. ℔ Non habentibus aūt in utero quando menstrua non egrediuntur propterea dolor fit. ℔ Primum quidem perturbat sanguis in corpore ℘m quēlibet mensē a necessitate huiusmodi: q mensēs a mense differunt multū: t ℘m frigiditatem t caliditatem t hoc sentit mulieris corp⁹ hūdi⁹ essi est q̄ virit ptūrbato sanguine t replēte venas descēdit ab ipo. Et qualiter hic a principio nature fuit quare siquidez euacuatur a sanguine mulier concipit in utero ,si autez repleta fuerit nō vacuis aūt matricib⁹ t venis factis a sanguine cōcipiūt a se mulieres pueros post menstruoz slādē purgationē mulieres maxime concipiūt in utero. causa aūt qō ō: q̄n autem; pturbatur sanguis. t nō tēdit extra segregatus. ℨ ad matrices: matrices aūt nō remittunt: calefacte aūt a sanguine diuturno matrices parāt alteri corpori caliditatē: est aūt q̄nq; t tēi de sanguine in venis corpis: vt tene replete doleāt: t tumorē p̄beāt est aūt q̄nq; t piculū ex hoc purgari: est autē q̄nq; t advesicā pconsi stunt: t comprimunt t claudūt vesicā. t strāguriā p̄bēt: est aūt q̄n replete sanguine existentes matrices declināt: aut ad ischiā aut ad lūbos: t dolorē p̄bēt. Est autē q̄n diuturn⁹ fuerit sanguis quinq; mensib⁹. aut ser in matricib⁹ putrefactis putredo fit; in quibusdam autem ℘m testiculū egredief. est autez quibus iuxta femur: sicut apostema fit. exinde sanies facta egressa est: t alia multa huiusmodi mulierib⁹ fiunt cū nō purgantur menstrua sed non oportet dicere hoc hic: dictum essi est in mulierib⁹ egritudinib⁹: sed vnde dimisi sermonez complebo. Quando autem sit caro tunc panniculi aucto eo quod est in matricibus augentur: t ipsi cauantur maxime exteriores t sanguis qui est a matrice descendens: quodcunq; caro fuerit spirans attraxerit: t augumentum fit t fictile non fuerit in concauitates panniculorum segregatur t quando cauantur t sanguinem recipiunt: tunc autem nominantur regio: hec aūt a me in hac parte dicta sunt. Caro aūt aucta a spiritu articulatur: t venit in ipsa singulum simile: vt simul: t densum ad dēsum: t rarum ad rarum: t humidum ad humidum: t vnū quodq; venit in propriam regionem: secundum cognatum a quib⁹ t factum est quecunq; a densis sunt t fiunt. t quecunq; ab humidis humida sunt t alia secundum eandem rationem fiunt: t augumētatis rossa indurescunt a caliditate coagulata t iam ramificantur vt arbor: melius interiora corporis t exteriora t caput fit vdistans a spatulis. t brachia et cubiti a lateribus: t crura distant ab inuicem: et nerui inuoluuntur circa naturas articulorum : et ipsum habet os: et nasus et aures eleuantur in carne: et perforantur oculi re-

plentur humido puro t testiculis manifestus fit: quale est t viscera articulantur: t iam a superioribus spirationem facit ore: t naso: t venter inflat: t intestina inflata ℘m supiora accipiūt spiritum ā est p vmbilicū t obturat t ad intestinū via fit a vētre: t ab intestinis extra. Singula aūt hoz articulant a spū singula inflata quidem cum distant oia Secundū cognitionē etesi si volueris fistulam ligare ad vesicā: t p fistulā imittere in vesicā terrā t barenā et plumbi frusta subtilia t aquā infundens fistulā inflare primuz quidē illa miscent aqua: deinde tpe inflata: veniet plumbū ad plūbum: t barena ad barenā: t terra ad terrā: t si quis ipsa desiccare dimitteret: t circūfranget vesicā inueniet: t videbit ipsoz simile sicut ad simile veniens: utaq; aūt t sperma t caro articulat: t venient vnūqōq; simile ad sile. Hec aūt adhuc dicta sunt a me: t factus est vtiq; puer: t ad hoc accedit femina quidē in. xl. dieb⁹ ad lōgissimū sicut essi accidit in pl⁹ in hoc tpe aut paulopl⁹: aut paulo min⁹ō articulari. etesi purgatio fit i mulierib⁹ post ptū aut in pl⁹. accidit aūt in puella quidē. i. in muliere pariēte puellā in dieb⁹. xliij. ita quidē durissima t finalis periculū vtiq; erit. t in. xxxv. diebus purgaretur in masculo autem mūdificatio fit in dieb⁹. xxx. ita diuturnissima et finalis periculū vtiq; esset. t si in. xx. diebus purgaret: postremo aūt tempore nimie egreditur purgatio in iuuenibus aūt paucas dieb⁹ purgantur in vetustioribus autem pluribus. ¶ Dolent autem dolent mulieres in partu t in purgatione partus: primo parientes: t in mora parientes magis dolent: purgationes autem mulieribus expartu huiusmodi causa fiunt quia in priori temporis vsq; ad q̄dragesimū diem t duos in puella. in puero autem vsq; ad. xxx. diez minus sanguis descendit in argumentum puero. hic autem in his plus quousq; pariatur: oportet vtiq; purgationem retribui in⁹ purgatione partus: t exire foras secundum purgationem dierum.

℔ Principium autem sit huiusmodi mulieribus in dolore perturbatur sanguis mulieris. t calefit totus a motu pueri forti existente. p turbatus autem primo quod venit extra post puerum autem putredo grossa sanguinea: t meatus egressus factus est chimus sicut aqua immensa: deinde post illud secūduz plurimos dies egreditur purgatio vsq; ad dictū tempus ℘m similitudinem hore mensis cotile. i. pugilli aut tota aut media: primo aūt paulo plus: aut paulo minus ℘m rōnem huiusmodi quousq; finiat. Egreditur autez sanguis vt ab occisa victima si sana fuerit mulier t debet sana esse: et cito coagulatur: si autē mulier non fuerit sana neq; debet sana esse egreditur purgatio minor t ℘m speciē pravior t non coagulabilis: ita aūt hoc habet si qua mulier in vtero habēs egritudinē habuerit nō existentem cognatā purgationi ptus destruitur nisi purgef in anteriorib⁹ dieb⁹ in vtero hīs mor sana exīs mor intus: si māserit aūt ipsi purgatio siue a medicis siue a spōtanea subito ℘m rō-

uem dieruꝫ egredietur: q̃bus nō egrediet: in semel vel simul. Si aũt nō purgata fuerit mulier purgatione ꝓtus: egritudo ipsi magis ꝫ periclitabit mori: neq; si curā hūerit in breui: ꝫ ipsa deorsum agat purgatione: hic aũt reduci hic ꝓpterea qualr enunciē q puerorū sit segregatio membroꝝ lōgissima. in puella quidē in .xlij. diebus in puero ꝝo in .xxx. dieb⁹ diuturna. Debeo aũt ꝑm nūc nominare causam explanatiōis: dico nō retribui q in matricib⁹ exñti spermati minus sanguis venit a muliere ad matrices bñte femineū sperma in .xliij. diebus: in his aũt diebus articulant mēbra infantium. ab hoc aũt tpe ipsi in plus venit sanguis in puero ꝑm ipsum numerū et rōnem .xxx. dierū: sicut aũt habet aliud argumentū hic q hec vera sunt primis aũt .xxx. diebus quando sperma in matricem cadit minimus sanguis venit ad matrices a muliere. deinde in pl⁹: si essi coadunatus: et multus venerit: non vtiq; sperma posset ipiritum habere: suffocaretur: vtiq; a sanguine vehemente multo. Retribuitur aũt in purgatione ecōtrario: egreditur autē purgatio partus in primis diebus plurima. deinde in minus donec finitatur: multe vtiq; mulieres corruperunt puerū pauloante .xxx. diem: ꝫ inarticulatus apparuit: quecūq; vero posterius aut simul .xxx. diebus articulata apparebant existentia: ꝫ in puella ꝑm rationē .xlij. dicrū. qñ corrumpūtur videtur articulatio mēbroꝝ: siue prius corrūpat puer siue posterius sic videt ꝫ ratione ꝫ necessitate articulatio existens: in puella quidē in .xlij. diebus in puero. in .xxx. testat essi aboꝝ lus infantium ꝫ immūdificationes partus. causa autē est. q; femina coagulat posteri⁹ ꝫ articulat: quia sperma infirmius ꝫ humidius mulieris q̃ viriꝫ necesse est ꝑm banc rōnez posterius feminā coagulari q̃ masculū: ꝫ mundificatio diuturnioꝝ hmōi causa cū in femia magis de substātia sit q̃ in masculo. Redibo aũt iterū retro vnde discessi: qñ aũt articulatur infans ꝑm formas mēbroꝝ ipso aucto ossa ꝫ mēbra duriora fiunt ꝫ cauant: ꝫ hec a spū fiunt. Qcaua aũt exñtia attrabũt ad se a carnib⁹ sanguinis pinguissimuꝫ: ꝫ tpe pcedente ramificant iteruꝫ extrema ossium sicut arboris extrema postremo ramificant: ita ꝫ pueri distāt: a dimicē digiti manuū ꝫ pedum: in extremis aũt vngues oriunt: fimũt aũt vene hois: offies in digitos manuū ꝫ pedū: ꝫ grossissime quidē sunt in corpe ꝫ q̃ in capite; deide aũt in cruribus ꝫ brachijs. ꝫ cubitis: in pedib⁹ aũt ꝫ manibus subtilissime ꝫ dēsissime ꝫ plime vene sunt: ꝫ nerut subtilissimi ꝫ densissimi plimi. digitis aũt manuū ꝫ pedū bi maxime sunt: extra dixit aũt sicut ex bñtibus dēla ossa pua ꝫ venas ꝫ neruos: ita et vngues oriunt ex ipsis subtiles et dense: ꝫ accipiũt extrema venarū q̃ nō amplius augeant ipse: neq; emineat aliqua altera: quare nō est mirandū q̃ vngues in extremo corpoꝛis densissimi sunt simil⁹ aũt et vnguibus ꝫ capilli in capite radicant. Habz aũt in capite sic q̃ sunt de natura capillorum: oriuntur enim maximi et plurimi vbi

corpoꝛis cutis rarissima est: ꝫ hoc vbi capilli moderatā humiditatem in nutrimentum habēt ꝫ vbi cutis posterius rara fit: ꝫ ibi pilicto caro rara fit: ꝫ cutis ꝫ vene apiunt magis q̃ in prioꝛe tpe puero exñti subtilib⁹ essi venis exñtibus nō descēdit ꝓ ipsas sperma ꝫ de mēstruis puelle eadē cadit ratio: simul aũt via fit ꝫ mēstrualib⁹ et spermati virginibus ꝫ capillaꝫ pecten pueri ꝫ puelle rara facta cute ꝫ simul crinis vel cutis humiditatē temperatā in nutrimentū hz: ꝫ nō minorē: ita ꝫ barba viri hz: rara essi fit cutis tēdēte in ipaz humiditate a capite: simul quidē essi ꝫ in coitu: pariter aũt ꝫ in medio tpis crinibus mensuratā hz humiditatē in nutrimentū: tunc maxime quādo tempus fit humido descendenti a capite: ꝫ in coitu descendēdo a pectoꝛe ad barbā: significatio aũt: q̃ in rarissimis cutis oriunt pili: si, quis voluerit aduerere cuti ꝫ crustā solū facere ꝫ sanare dēla facta cutis in cicatrice pilos nō ꝓducet. Quicūq; aũt eunuchi pueri exñtes fiunt: ꝓpter hoc neq; pilos habēt in pectoꝛe neq; in mēto lenes fiunt toti: q; via nō facta spmati rarificat cutim in toto corpo. ¶ Secant aũt via spmatis sicut mihi dictum est pauloante: ꝫ mulieres aũt lenes fiũt ꝑm mentum ꝫ corpus: q; in coitu ipsarum humidū similiter iectigatū sicut id quod est viri cutiz nō facit raram: quicunq; aũt calui fiunt: isti aũt flegmatici sunt: ꝫ in capite ipsoꝝ simul coitu iectigatū ꝫ calefactū flegma cadens in cutim vrit capilloꝝ radicē ꝫ fluunt capilli. Eunuchi ꝓpter hoc nō fiũt calui: q; ipsoꝝ nō fit motus vehemēs neq; calefactū flegma in coitu vrit capilloꝝ radices: eam aũt ꝓpter hoc fiũt: q; multo tē pore descendēte humido in homine sequestrat albissimum ꝫ cadit ad cutim: ꝫ crinis albioꝛem humiditatem habens q̃ in prioꝛi tempoꝛe albioꝛ fit: ꝫ cutis vbi cani sunt albioꝛ altera fit ꝫ quicūq; ex genitura canicie quandā habēt in capite: illis vbi canicies est albioꝛ alia est: illic essi albissimū humidū est: hz autē ꝫ hoc fit vbi vtiq; caro humiditatem attrahit siue albam siue rubeam siue nigrā: tales ꝑm colorem ꝫ pili fiunt hec autē dicta sunt a me. Adhuc veniā aũt ad residuū sermonis: quando vtiq; extrema coꝛpoꝛis pueri ramificātur extra: ꝫ vngues ꝫ capilli ramificabũtur: tūc vtiq; ꝫ mouet ꝫ tēpus ad hoc fit masculo quidē tres menses: femine vero .iiij. sic essi in plurimū accidit: est aũt ꝫ quosdam puerorum ante hoc tempus moueri: mouetur autez ante masculus: q; est fortioꝛ femina: ꝫ ante coagulatur masculus a grossioꝛi enim ꝫ fortioꝛi spermate fit masculus femina: quando autē mouebitur embryo: tūc vtiq; ꝫ lac suꝑsignat matri: mammille enim eleuantur ꝫ pupille quiescunt lucescunt autem luescant: lac vero non egreditur ꝫ feminis densatur carnium posterius lac suꝑsignat ꝫ venit: ꝫ rarū autem carniū ante ꝓpter hanc necessitatem fit lac quando matrices tumoꝛose fuerint a puero comꝓmunt ventrem mulieris huiusmodi autem

quando repleta repressio fit: resilit pinguissimum a cibis ⁊ potibus extra ad omentū ⁊ carnē: sicut si quis corio inūgat oleo multo. ⁊ p̄mittat imbibere ⁊ postq̄ imbiberit reputat corium repressō corio resilit extra. oleū ita vtiq; ⁊ ventre habente in ipso pingnea cibis ⁊ potib⁹ repsso a matricib⁹ resilit pingue ad omētū: carnē. ⁊ si fuerit mulier rare carnis citius sentit saltū: si vero nō posterius: ⁊ bestie in vtero habentes si quidē nō egrotauerūt ab eodem cibo ⁊ potu pinguiores fiunt ꝓpterea. similiter autem ⁊ femina a pingui calefacto ⁊ albo ex̄ite quod dulcoratū a caliditate que est in matricibus repressum venit ad mămillas ⁊ ad matrices parū venit p easdē venas: pcedūt essi vene ad mămillas ⁊ ad matrices ⁊ he alie similes: ⁊ qñ accidit ad matrices lac: puer ab ipso augef: parū mămille vero recipientes lac eleuant replete: ⁊ qñ parit p̄mo motu facto tendit lac ad bas mămillas si lactauerit: bz essi sic lactantibus mămillas ampliores fiunt vene ꝑm mămillas ampliores autē facte vene a vētre attrahentes pingue tradūt mămille eteīsi si vir coierit multū ampliores fiunt vene ⁊ magis ducunt coitū bz aūt ⁊ hoc sic. Nutrimentum ⁊ augmentū puerorū fit: qñ in matricibus vadūt q̄ sunt a matre: ⁊ quomodo mater bz sana ⁊ infirma: ita ⁊ puer bz quemadmodum ⁊ que in terra vegetabilia: nutriuntur a terra. et qualiter vtiq; terra se habēt: ita ⁊ vegetabilia se habēt ⁊ que in terra: semē enim quando deponitur in terrā humiditate repletur a terra. habet enim in seipsa terra humiditatem omnimodā qua nutriūtur vegetabilia: humiditate autem repletum semē infl atur ⁊ tumescit et cogitur ab humiditate conuerti ad ☧tus que est leuissima in sperimate: cōuersa autē virtus a fronde ⁊ humiditate facta frondes rūpit sperma: ⁊ oriuntur primo exterius frondes: orientia autez quia non amplius possunt nutriri frondes ab hūiditate que est in sperimate rumpuntur inferius sperma ⁊ frondes. ⁊ coactum a frondibus transmittitur a pondere in deorsum aut in ipso delinquit ꝓpter grauitatem. ⁊ fiūt radices ex frondibus dense. qñ autem deorsum firmiter radicatum fuerit vegetabile et nutrimentum a terra faciet. tunc vtiq; eūauit oē: ⁊ quod consumptum est ⁊ vegetatum preter corticez. qz solidissimus est; iterum autem cortex putrefcēs in terra immanifestus fit tempore vtiq; et ramificantur quedam frondium ex spermate igitur sic ab humido factum: tamen momē tale existens ⁊ aquosum et augumentum motum ⁊ in deorsum ⁊ in sursum non pōt fructum emittere nō essi ipsi est ☧tus fortis et pinguis ex qua semen conuertetur. quando autem infirmabitur magis vegetabile ad genus a tempore tunc vtiq; et venas habet amplas ⁊ insursum et deorsum. et tunc vtiq; ex terra extrahitur non amplius aquosum sed grossius ⁊ pinguius ⁊ plus ꝙt calefactum a sole ebulit ad extrema: ⁊ fit fructus ꝑm cognitū ex quo ⁊ factū est: ⁊ mult⁹ ex medico: ⁊ ꝓpter hoc sit. qz attrahit vnūqōq; vegetabilū

ex terra potentiam magis q̄ ex quo factum est: ⁊ extra vinit non ꝑm vnum: sed ꝑm multa. Quādo autē fructus egreditur: nutrit a vegetabili attrabēs essi vegetabile a terra fructū tradit: sol aūt maturat: solidat fructum attrahens ab ipso ab aquoso ad se. Et hec dicta sunt a me de vegetabilib⁹ a terra ⁊ aqua ⁊ seminib⁹. Que aūt plātatur ex arboribus plante fiūt hoc modo. Vuln⁹ autem vnus habet ram⁹ in infirmo versus terrā ꝑm q̄ ab arbore ruptū est vnde radices emittunt: hoc modo dicto transmutant qñ plāta que est in terra humiditatē sumit a terra inflat ⁊ spiritū habet: que aūt sup terrā vnde spiritus bic humiditas conuertunt ad inferi⁹: plāte virtute quecunq; erat grauissima rumpit in deorsum: ⁊ fiunt ex ipso radices molles: quando autez inferius accipiantur tunc attrahit a radice humiditatem: ⁊ tradit existenti super terra ⁊ tunc rursum superius inflatur: ⁊ spiritum habet: ⁊ quātavirt⁹ in plāta leuis est cōuersa frondes facta germinat: ⁊ in superi⁹ augumētū facit. ⁊ ad inferi⁹ ita in cōtrariū accidit vtiq; eoz que fiunt ex semine planta ⁊ de germine. Primū essi ex semine frondes oriunt. deinde radices ad inferius emittunt arbor aūt radicatur primus deinde frondescit: ꝓpter hoc qz in semine quidem ipso humiditatis multitudo inest: ⁊ in terra omni existenti nutrimentum inest primo sufficiens frondi; vnde frons nutriatur quousq; radicetur: in ramo autem non sicut: non enim fit ex alia: unde frons primum nutrimentuz habet: sed ipse ramus est sicut⁊ arbor se habet: ⁊ hic sup terram est multa: quare nō poterat super terram repleri humiditate nisi ex inferiori magis virtus quedam veniens extra det quod superius est humiditatis ⁊ primo quod plantatur necesse est in seipso nutrimentum facere a terra radicibus: deinde sic a terra attrahens sursum tribuere ⁊ frondes mouere in germen ⁊ augumentum: quando autem augetur plāta ramificatur ab huiusmodi necessitate: quam dicaz qñ pl⁹ hūiditatis ipi aduenat ex terre extracte a multitudine rūpit ꝑm q̄ plurima erat ⁊ sic rāificat plāta: auget aūt ⁊ in latitudinē ⁊ in supi⁹ ⁊ inferi⁹ ꝓpter hoc qz inferi⁹ terre hyeme q̄dē calm est estate vo frim: hoc aūt ꝓpter hoc est: qz terra hūida hyeme ab aq̄ q̄ a celo descendit: ⁊ repmitur in se sicut granum existēte hūiditate: densior aūt ab hac: ⁊ nō habet aliquā respirationē nō essi ampli⁹ inest magnū rarū: ⁊ ꝓpter hoc isti⁹ terre hyeme magis est calm. eteīsi fim⁹ collect⁹ q̄dē calidior est ꝑm q̄ rar⁹ existit: ⁊ alr. Hūida autē repressa a seipsis calide fiūt ⁊ in velociualde a caliditate cōbusta putrefiūt: nō essi trāsit respiratio p ipsa tanq̄ dēsa existētia. Si aūt sicca fuerint ⁊ rare posita multomin⁹ calefiūt ⁊ nō putrefiūt. sic ārt frumēta ⁊ hordea hūida existita ⁊ fusa calidiora sunt q̄ sicca fuerint ⁊ rare posita. Et indumēta colligata ⁊ cōpressis fortiter involuta: ⁊ iunt a seipsa sicut egovidi iam tanq̄ ab igne: ⁊ alia si q̄s voluerit estimare: osa quecunq; repimunt a seipsis calidiora inuenit q̄ rare posita; nō essi respirare frigidum

aventis ita aũt terra inferi⁹ repleta existente: ⁊ ipsa a seipsa repressa tanq̃ grauis ⁊ densa existente ab humiditate calidum est byeme: nõ enim est ipsius exalatio aliqua calidi: sed quãdo ceciderit ex celo aqua in ipsam quando respirat in terra ab ipso non transit ante tã q̃ terra existẽte densa: sed spiritus retro ad aquã venit: ⁊ ꝓpter hoc fontes calidiores sunt byeme ⁊ maiores q̃ in estate: q⁹ respirãte spiritu retrouenit ad aquam tanq̃ terra dẽsiori existẽte ⁊ nõ transit p eã spiritus ⁊ aqua multa existens inq̃tum si contingat: hic autẽ rũpit distendens ⁊ viam sibi ipsi facit amplioꝛ q̃ si modicus fuerit: aq̃ enim in terra non stat. sed semper tendit in decliuium: si autem trã siret byeme ab aqua spiritus terre per se minor aqua ꝓcederet ab ipso ex ipsa fontes nõ essent vtiq; byeme magni: hec autẽ dicta sunt a me: ⁊ terre inferi⁹ calidi⁹ videt existens byeme q̃ estate. Nũc autẽ volo dicere: quia estate inferi⁹ terre frigidi⁹ videt existens q̃ byeme estate enim rara est terra ⁊ leuis tanq̃ sole attrahente ad se ab ipsa humiditatem: habet autem terra in se aquam plus aut min⁹: spũs aũt oẽs sunt nobis ex aqua: hui⁹ autẽ simile est q⁹ ita se habet: ab omnibus enim fluminib⁹ ⁊ nubib⁹ spiritus procedunt quotidiezcõtinue: nubes autem sunt aqua continua in aere: ⁊ tũcvtiq; terra rara estz leuis estate ⁊ tanq̃ in ipsa habens ⁊ aq̃ fluit ad decliuia descẽdẽte aũt aqua semper exprimat exinde ali⁹ spiritus ex alio: q̃ autez erat per terrã venit leue ⁊ rarã existentẽ: ⁊ frigidus terre facit. ⁊ ipsa aqua similiter infrigidatur. Habet autẽ sic quẽadmodũ si quis in vtre aquã existẽtẽ repressierit fortiter ⁊ exalationẽ aqua fecerit in pũctavel in pũctura: aut magna aut parua acus ⁊ vtrẽ pendens subleuet nullus spiritus ꝑ perforatum procedet sed aqua: nõ essi habet amplitudinẽ qua exprimat aqua sicut autem habet byeme de aqua in terrã: si aũtẽ aqua in vtrem amplitudinẽ fecerit ⁊ pendẽs subleua bis vtrẽ spirit⁹ ꝓcedet ꝑ pforatũ. amplitudo enim est spiritui ab aq̃ mota exire ꝑ vtrẽ ꝑ pforatũ spirit⁹ ꝓpter hoc ꝓcedit. Sic autẽ habent se aque estate terra: amplitudo essi est ipsi tanq̃ terra rara existẽte ⁊ sole attrahẽte ab ipsa humiditatẽ ad se: ⁊ trãsit spũs tanq̃ frigid⁹ existẽs ab aq̃ ꝑ ipsam rarã existẽtẽ ⁊ leuẽ ꝓpter hoc inferi⁹ ipi⁹ existẽs frigidũ estate. ⁊ aque magis spiritu qui est in terra frigido existente: ⁊ ipsa dimittit sibi ipsi spiritum ad terram ⁊ pariter quidem que bauritur in puteo semper mouet spiritum tanq̃ flabellus ⁊ ipsum facit frig⁹ ꝓbere aque: que autem non bauritur aq̃ estate sz est stãs dẽsum exis nõ similiter recipit ipsi ad sea terra: neq; in terrã ad se tradit: ⁊ pariter a sole ⁊ aere nõ disperso in puteo: sz stabili existẽte calesit ꝓio superficiale ipi⁹: deinde alter⁹ ab altero ad inferi⁹ tradit caliditate: ⁊ ꝓpter hac aqua q̃ nõ bauritur estate calidior est ea q̃ bauritur. Fontes autem profundi aquaz estate valde sunt frigidi ⁊ aqua hausta byeme a terra calida existente confestim enim calida est quando autem tempus sit frigida est ab aere frigido exi-

stente exaresit enim avento ⁊ spiritus per ipsam transit quemadmodũ ⁊ aqua que bauritur estate q̃n bauritur frigida cõfestim fit calida ꝓpter hoc q⁹ terra rara existẽte ⁊ spiritu existẽte in ipsa infrigidatur: quãdo autem bauritur tẽpus fiat stabilis: calefit essi ab aere calido existẽte quẽadmodũ ⁊ aqua qui non baurit in puteo estate: ⁊ ꝓpter hoc calida fit: quidẽ adhuc dicta sunt a me. Resumã iterũ quare estate terre inferi⁹ frigidi⁹ est byeme autem calidi⁹ superi⁹ aũt terre cõtrariũ hui⁹: ⁊ oportet arbori duo nõ calida fieri neq; duo frigida. simul si debet sana esse: sz si ex supiori aduenit. ex inferiori oportet frigidũ aduenire sibi radices aũt q̃n attraxerint arbori retribuũt ⁊ arbor a radicib⁹. ⁊ ita fit cõseruatio frigidi calidis tanq̃ ⁊ hominib⁹ intrãtib⁹ in ventrem cibis quecũq; digesta calefaciũt oportet infrigidare tradendo arbori a loco arbori. ita tamen arbori ex inferiori oportet retribuere ad superiora ⁊ ecõuerso: ⁊ augetur arbor ⁊ superi⁹ ⁊ inferi⁹ ꝓpter hoc q⁹ nutrimẽtũ est ex supiori ⁊ inferiori ⁊ quousq; mollis fuerit vehementer nõ fructificat: nõ essi est ipsi pinguis ⁊ tusneq; grossa que in fructũ conferũt quale est. q̃n autẽ tẽpus fit tũc vtiq; in ipsa vene ample facte faciũt in ipa ex terra pinguẽ ⁊ grossum flurum. sol aũt diffundẽs spũs ipsum facit extrauere vel exire sicut leuem exĩtem in extremitatibus ⁊ fructificare ⁊ subtilẽ quidẽ humiditatẽ a fructu aufert grossa aũt matura sol ⁊ calefacies: dulcora. Arbores ño q̃ nõ fructificãt nõ hñt pinguedinẽ in seipsis quãta in fructum tradãt extra. ois aũt arbor q̃n a tpe firmabit ⁊ sumat ex inferioꝛib⁹ vtiq; a radicib⁹ terre cessat augeri quibuscũq; aut ẽ arboꝛib⁹ ab alijs arboꝛib⁹ oculi insiti sunt. ⁊ arbores facti in arboꝛib⁹ viuũt ⁊ fructificãt fructũ: nõ similem quibus infinite sunt tali modo hoc fit. Accidit oculo primum quidem germinare. alimentũ essi habuit primum q̃dem ab arbore qui decisus est: deinde in qua situs est. quando autem germinabit ita trãsmittit in arborem radices ab ipsa subtiles. in primũ augetur ab humiditate que est in arbore in qua situs est: deinde tẽpore facto mittit radices in terrã ꝓterea q⁹ i qua sit⁹ est eleuata terra attrahens humiditatẽ ⁊ nutrimẽtum ipsi: ⁊ exinde est quare nõ admirandũ insitas arbores alteri⁹ fruct⁹ esse: viuunt essi a terra. hec autem dicta sunt a me de arboꝛibus ⁊ fructibus: ꝓpter hoc q⁹ non est pole mihi sermonem semper factum derelinquere. Redibo autẽ iterum retro cuius sermonis causa hic de his dicta sunt. dico essi vegetabilia in terra omnia viuere ab humiditate terre: ⁊ qualiter se habet terra humiditate: que est in ipsa: ita ⁊ vegetabilia habere ita ⁊ puer viuit a matre in matricibus et quomodo mater sana se habet ita puer se habet: si quis autem voluerit intelligere ea õ dicta sunt de huiusmodi inuemet ex principio ad finem. naturã oĩm similẽ existere vegetabiliũ enim ex terra ⁊ humana natura ⁊ hec a me ad hoc dicta sunt. puer aũt in matricibus existẽs man⁹ hz apõ

mentum: caput prope pedes: nō est vere iudicare neq; videbis in matricibus puerum vtrum caput superius habet aut inferi? ex vmbilico distēti sunt pānículi proposíti sibi: nunc autem dico cognitionem quam dixi enunciare pauloante sicut possibile est humane mēti manifestā existentem cuilibet volenti scire de hoc: qr sperma in pāniculo est. & p̄m mediū ipsius vmbilicus est exinde primū spirationē attrahit ad ser transit extra: ex vmbilico pāniculi sunt in aliā naturā pueri sic se habentes quā dixi inuenies totā vsq; ad hec qualiter a me in sermōib? nō fuerit assertū. Si voluerint enim aliquib? testib? quib? debeo dicere vti. Si quis enim voluerit oua. xx. aut plura qualiter excoriant supponere gallis vel gallinis siue duobus aut pluribus recipiēs singula die a scōa vsq; ad vltimū p̄m q̄ deficiet ouū auferat frangēdo intendens inueniat omnia habentia secundum meaz rationē vt cōgruit auis naturā comparare nature hominis. q̄ enim pāniculi sunt ex vmbilico distensi: & alia quecūq; dicta sunt de puero multa se habere in ouo auiculari inuenies ex p̄ncipio vsq; ad finem: & etiā si ās nondum sciuit admirabit in ouo auis existere vmbilicum. hic aūt sic se habent: & hec a me dicta sunt: q̄n autē mulieri ptus aduenit accidit tunc puero moto & calcitrādi manibus et pedibus rūpere aliquē interiorum panniculorū. rupto aūt vno alij vtiq; infirmiorem fortitudinē habent & rūpuntur: primum quidez illius continui deinde post remus. q̄n autem franguntur vel panniculi tunc soluitur a ligamento embryo: & tenditur extra iectigatum: venientib? essi pāniculis anterius & his apertis matrices nō habēt amplius potentiā puerū retinere: simul capiunt vel cooperiūtur essi & pānículi matricū quādo puer circunuoluitur non multo post. quādo autē egreditur puer cogit & vilatat matrices in exitu molles existentes egreditur aūt ad caput si scōm naturam exierit grauiora essi sunt ipsi superiora ex vmbilico liberata. existēs in manibus incontinens magis fit ex panniculis secūdum ruptionem simul. x. mense quādo partus matri aduenit. Si autē violētā passionem passus fuerit puer & ante hoc tēpus ruptis panniculis egreditur: & hoc si nutrimentū prius fiat a matre puero. & sic prius partus matri aduenit: velocius autē. x. mensibus egreditur. sz quicūq; opinati sunt habere puerū tēpus plus. x. mensibus. iam essi multotiēs hoc audiui: extra erūt hoc modo quo debeo dicere. Quādo matrices spiritū acceperūt in seipsas a ventre ventositatē prebente iflabuntur: si enim hoc poterant & putāt vti mulieres ad se habere: tūc & si mēstrua nō existētia cōuertātur in matricibus & fuerint diutur niora: semper defluunt in matrices est quidem quando aventosita te que est a ventre. est autem quandoq; & calefacta: sed etiam tūc in vtero putant habere mulieres tanq; menstruis non egredientib? & matricibus inflatis: deinde quando menstrua rumpuntur sponta nea: aut alijs superdescēdentibus ad matrices & ducētibus deorsuz

priora & ētositas egressa est & mulieris vtiq; confestim post purgationē matrices aperte sunt & ad testiculum conuerse sunt & coeūtes cū viris mulieres cōceperunt ad se eodē die aut simul paucis diebus aūt mulieres inexperte harum rationū & causarū illo tpe inv̄etre habere tunc quando menstrua non egrediebant ab ipsis & matrices inflate erant. Quod aūt nō est diuturnū. x. mensib? habere in vtero dicā nutrimentū & augmentū quidē a matrice descendentes non amplius sufficiens puero est. quando. x. mēses aduenerint & tempus augeatur attrahit essi ad se sanguinē dulcissimū pariter aūt & lacte augeat parū: cū autem ipsi rariora hoc fiunt & grossiora: ex̄ns puer petēs plus nō existente nutrimēto calcitrat & pānículos rumpit & mulieres p̄mo pariētes hic patiunt magis: deficit essi nutrimentū pueris ad sufficientiā vsq; ad. x. mēses plus deficit aūt bis propter hoc sunt aūt hic q̄ purgant a mēstruis plurimis alie vero paucioribus hoc aūt sp fit: & natura & in genere matricū est. q̄ aūt menstrua modica trāsmittūt: nutrimentum rarius se prebēt pueris in vltimo temporis. quando vtiq; ergo superiori nutrimēto indigēt faciunt calcitrare: & ante. x. menses egreditur: parū essi ab ipsis egreditur sanguis: sic autem in plus accidit & sine lacte magis esse bas mulieres que modica menstrua mittūt duriores essi carnis & densę carnis sunt hac autem ratione q̄ deficiente nutrimēto egreditur embryo: nisi aliqua passio violēta accidat: testimoniū autem ē auis q̄ fit ex vitello oui hoc modo accubante matre calefit ouū: & q̄ō exisit in ouo a matre moueť. calefactū aūt q̄ō existit in ouo spiritū hz & attrahit aliā frigidū ab aere per ouū. ouū essi rarū ita tanq; apertum spiritū attractū sufficientē ire existente inferius & augeť auis in ouo & articulatur hoc modo & simili quo & puer: sicut et prius dictuz est a me: fit autē ex vitello oui nutrimentum autem & augumentū est ab albo quod est in ouo & hoc vtiq; manifestum est omnibus factum quicūq; & intellectū intendūt: quando autem deficit nutrimentum auicule ex ouo non habens sufficiens a quo viuat mouetur fortiter in ouo appetēs nutrimentū plus & panniculi circumfranguntur: & quando mater sentit auiculam moueri fortiter rumpens extrahit: & hic accidunt sibi in. xx. diebus: & manifestum est q̄ ita se habet quando enim sculpsit auis in cortice ouī: nihil est humidum quod sit dignum ratione. consumptum enim est in auiculam. Ita autem & puer quando augetur non amplius potest mater prebere nutrimentum sufficiens: appetens igitur pl? nutrimentuz presente embryone calcitrans frangit panniculos & solutum a ligamento tendit pariter foras hec fiunt in. x. mensibus ad longissimū Et scōm hanc rationem & bestijs & feris partus aduenit tempore in quo singulū parit ad longius. Unicuiq; enim animaliū necesse ē tps in quo nutrimentum rarius est embryoni. & deficiet et partus adest et que quidē habent min? nutrimentū embryonib? minus pariunt.

Que vero plus posterius. hec quidē ad hoc dicta sunt a me. Puer autē qñ circūfranguntur panniculi fluidēq; in exitu ad caput facile parit mulier si autē fm latus aut fs pedes egredietur fit essi hoc si ita egressus accidat factus autem ab amplitudine matricis et si mater in dolore non quiescat primum autem si ita egreditur difficulter pariet mulier: multeq; vtiq; aut ipse destructe sunt aut pueri aut simul. Parientes autem mulieres maxim e dolent q̄ primo pariunt propter inexperientiam dolorum: maxime dolēt ad̄a secundum lumbos t anchas. dolent autem totum corpus distant et anche ipsarum que autem maxime experte partus minus dolēt primo parientibus que vero multotiens minus dolēt. Si a capite ierit embryon caput primo extra egreditur. deinde alia membra consequentia: postremo autē vmbilicus: ex vmbilico autē regio tēsa ē: post hoc autē putredo venit sanguinea a capite t ab alio corpore segregata coactione t labore t caliditate t fecit vel facit viā purgationi partꝰ post exitū putredini mundificatio fit fm tps primo dictum t mām ille t alia membra mulierum quecūq; humidiora sunt rumpuntur minus quidem in primo partu. deinde tanq̄ pluribus corrūpūtur partibꝰ adhuc magis rūpuntur eua cuatis venis a mūdificatione ptus. hec aūt a me dicta sunt ad hoc. Gemelli aūt fiunt ab vno coitu: hñt essi vētres t sinus matrices densos. hos quidem lōgiores: alios vero propinquiores. testiculi t multorum generātia animalium plures hñt paucorū gñatiuis: illi aūt oues t bestie t aues Quādo aūt mulieri accidat diuersa aut diuisa accidēs ad duos vē tres t matrices rapiāt sperma t ventriū neq; aliter a d alterū vētrē relaret. diuisum aūt in vtroq; vēter pticulatur t iuuificatur eodem modo quo tñc dictū est. q̄ autē ab vno coitu gemelli fiunt hoc est signum canis t sus t alia animalia sunt quecunq; ab vno coitu pariūt et duo t plura t singulū animalium in matricibus in ventre t pāniculo sunt. t hic nosipsi dicamus fieri t hec pariunt eadez die omnia vt multum sic autem t mulieri ab vno coitu pueri facti. vterq; in vētre t regione est. et pariuntur eadem die vtriq; t primū aliter egreditur foras et regio ipsius. Quod autē femina t masculus gemelli fiunt. dico in femina t viro t in vnoquoq; animali sperma esse t infirmius et fortius non insimul egreditur sperma: sed in duas t tres erectiones vel electiones. et non est possibile semper simile esse totū forte. quod primo egreditur t quod posterius siquidem contingat grossum et forte sperma intrare in alterum ventrium illic masculus fit. si vero in alterum humidius t imbecillius ibi femina fit. si vero in vtroq; forte ingrediatur vtriq; masculi fiunt. si vero infirmum vtroq; femine fiunt. Iste sermo sic dictus totus finem habet.

Deo gratias.

¶ Et hic finis imponitur libello hyppocratis de embryone siue natura fetus.

¶ Eiusdem liber secretorum incipit.

Dixit hyppocrates cū in somnis apparet apostema nigrum in posteriori pte auris mortiē infirmꝰ. 18. die. Et cū in iūcturis hydropis exiuerit aqa aut in pede liberabitur post mēsem a die qua apparuit. 3.

¶ Super nasum aūt si apparuerit pustula sicut pannus lineus mūdus aut nigra mortiē i fine anni a die apparitionis. 4.

¶ Et qñ febriēs habuerit dolorē sub hyppocōdriis sinistris: t apparet in loco aqa: t delituerit subito mortiē in die quarta. 5.

¶ Et si pustula nigri coloris aut pauonis coloris i poplite sinistri pedis: scias q̄ est pestilentia. 6.

¶ Si patiēs alienatus fuerit ante tertiū diē morietur ante. 7.

¶ Et si exitura pustule nigra in lingua fuerit febrientis in die nō cretico pronosticatur mortem. 8.

¶ Alienatio cito post dolorem totius corporis t cardiacam statim post somnū significant abundantiā bu. in corpore t pnosticantur mortem subitaneam. 9.

¶ Cū exierit in palpebra patiētis apostema quasi auellana sine dolore t grauitate morietur in. xxiij. die. 10.

¶ Cū exierit in summitate nasi apostema nigrū subito cū forti dolore morietur in tribus mensibus. 11.

¶ Qui carēt odoratu sine reumate fe. pnosticantur. 12

¶ Dolores iun cturarū in iunētute breuitatem vite significāt. 13.

¶ Tremor genuū post somnū cū remanentia virtutis pnosticatur paralisim. 14.

¶ Cum in ancha apparuerit apostema acutū morietur in tribus mensibus. 15.

¶ Grauitas lingue post eius leuitatē in iunētute: significat mortē subitaneam. 16.

¶ Cū in auris cartilagine exierit apostema fortis doloris morietur in tribus mensibus. 17.

¶ Qui patitur ephimerā: t fluxerit sanguis ab eius naribus: morietur trigesimo tertio die. 18.

¶ Qui dormierit oculis apertis absq; consuetudine epilepsiam significat. 19.

¶ Quando febriēs huc illuc manibus quesierit t viderit mortuos quintodecimo die morietur. 20.

¶ In quo febriēte apparuerint dispositiones insuete si discooperit pudēda absq; pudore t loquitur verba turpia mortiē oīno. 21.

¶ Alienatio in omni egritudine pessimum. 22.

¶ Permanētia sensuum non significat euasionē omnino. 23.

¶ In cuiꝰ crure apparuerit pustula cerulei coloris t flammei: oīno

morietur primo mēse. Et si fuerit sine ardore & pruritu in septem mensibus morietur. 24.

¶ Pustule nigre & virides mortale magne si fiāt cum febre. 25.

¶ Tortura mandibule vel obliquatus visus in febre acutā significat mortē statim. 26.

¶ Cui⁹ oculi fuerint obliqui cito alienationē significant. 27.

¶ Cui⁹ sensus odorat⁹ subtilior fit insueto surdū significat. 28.

¶ Qui appetit comedere in horis nō assuetis humores in eius stomacho pnosticat: q̄ si fuerint sparsi vel cōgregati iferūt mortē. 29.

¶ Qui multū studuerit in libris philosophorū pnosticat vigilias. mamiā vel melancholiā. 30.

¶ Qui loquitur subito turpia: & appetit subito cibaria nociua debilitatē significat mēbrorum principalium. 31.

¶ Qui multū sufferunt fortis sunt cōplexionis. 32.

¶ Acuitas maliciā significat intelligentie: sed tēperantia magis est conueniens. 33.

¶ Qui transierint ꝑm ānū & acciderit eis dolor rhenū nō curantur sed que magis ꝓsunt: sunt medicine a virtute occulta opantes q̄ si trāsierint primū & acciderit eis frenesis morientur. 34.

¶ Cū acciderit febris cū tussi & subito tussis recesserit pronosticat apostema in aliqua iuncturarum. 35.

¶ Iuuenis cui acciderit pleuresis magna morietur. 36.

¶ In cuius corpore acciderit sepe dormitio mēbrorū significat ipm mori subito ꝓpter paucitatē spirituū in corpore. 37.

¶ Qui piger est ad motū pnosticatur dolorem iuncturarū. 38.

¶ Cuius sudor assellas fetet pnosticatur lepram. 39.

¶ Quicūq; iuuenis habēs febrē cū dolore capitis incurrēs cardiacam morietur quasi subito per tres vel quatuor dies post principiū febris.

¶ Prologus Haly in libū hyppocratis de esse egrorum secundum lunam.

QVirit Hyppocras medicor optim⁹ cuiusmodi medic⁹ & q̄ astronomiā ignorat: est essi tāq̄ cec⁹ viā baculo examinās: huc illucq; miserabiliter ceciditās: ꝑ qualibet boni mali ve apparētia fātastica vinani vt fatu⁹ trepidās & exultās. Null⁹ hō se mittere deberet in man⁹ illi⁹: q: nō est medic⁹ pfect⁹ nec nobe medici meret decorari. Cognouit ergo q: op⁹ erat sciēdi astronomiā: & asperi in libro Hyppocratis: & inueni libū paruū sed optimū quē qui bene sciuerit efficietur magnus: et est valde necessarius omnibus medicis.

¶ Incipit libellus diuinus quē hyppocras de esse egror ꝑm lune existentiam ac dispositionem edidit.

¶ De hora & risū recumbentiū ꝑm lunam.

HIppocrates dixit q̄ primū aspice lunā q̄n ē plena lumis & tūc crescit sanguis & medulla in oi boie & bestijs oib⁹ ꝑm augmētū: & in mari & in cūctis reb⁹ mūdanis. ¶ Cū igit infirm⁹ cadit in lecto op⁹ est eivideree si luna eqeat de cōbustiōe: tūc essi crescit infirmitas quousq; venerit ad oppositiōis gradū: & q̄n intrat in oppositionē vide si fuerit cū malo planeta aut i malo loco: & si aspexerit dōm dom⁹ mortis: & ꝑ hoc poteris scire vtrū hēat mori an nō: & si hēbit longam infirmitatē aut nō. Nūc videamus naturam omnium signorum iuxta presentiam lune in eis. ¶ De luna in ariete.

OVum infirmitas cuiq; acciderit cū luna fuerit in ariete cuz sole erit infirmitas in capite & ꝓpter calorē solis & dolebit ei pulsus capitis. hz q̄z febres calidas & nōvadit caliditas ab eo: patitur q̄z ārietatē & vir loḡtur: in pectore nimiū calorē patit: & dolorē i pulmone. & hz vehemētissimā pulsuz. Necesse est ergo civt minuat sibi sanguis de vena cordis: & opzvti reb⁹ frigidis i potu cibo⁹ minutib⁹ vtiq; calorē: & hec infirmitas ōueniti frenesim nisi ꝓueniat medicina & piculū ē mortis. ¶ Sz si cū ea fuerit mars aut saturn⁹ morief ex hac infirmitate infra. vij. dies a die cū luna fuerit cū sole p. 4. aspectū & pl⁹: hoc ē si luna addat suo lumini. ¶ Si luna fuerit in ariete & infortuna aspexerit eā extra q̄dratū vel oppositionē. Si fuerit saturn⁹ cū ea ista infirmitas erit i capite & ducet eū extra mētē & insanit. et tūc crescit nūc minuit: & est filis illi q̄ videre nō pōt. & si astronomiā nescis nō poteris ei⁹ iudicare infirmitatē. ¶ Et si luna fuerit i diminutōe graduū vel lumis q̄n reuertit ad ꝓmū aspectū saturni. i. q̄n eū dimisit: & ꝓ aliū aspectū eū aspexerit termiat infirmitas i bonū siue in malū: q: si inspexerit aliā infortunatā morief: & si nō aspexerit meliorabit: & q̄n luna dimiserit istos aspect⁹ de q̄b⁹ dixim⁹ q⁹ oz termiare & inuenerit iouē vel venerē ꝑ aliquē aspectū aīq; veniat ad cōbustionē infirmitas stabit supra eū dōec luna venerit i aspectū vel oppositionē sol: & si istos nō iuenerit & mercuriū inuenerit morief: & si iuenerit martē meliorabit: & hec infirmitas erit ab aliq̄ flegmate albo. ¶ Et q̄n infirm⁹ ꝓmo sentit infirmitatē & fuit luna addēs suo lumie & gradib⁹ & mars & sol i ariete erit infirmitas in capite & insanit & nascit apostema i capite ō flegmate albo: & exit sanguis de narib⁹: & opz eivti frigidis: & est op⁹ ei facere medicinā vñ aqua remoueat. ¶ Et si luna fuerit cū mercurio i loco solis euadet infirm⁹: sz pri⁹ erit i magno piculo. Iōq; mercuri⁹ cōcordat cū martei vno negocio: sz mars nō facit sicut saturn⁹ sz morief q̄n saturn⁹ est in loco solis. ¶ Sz si fuerit iupiter cū eadē vel mercuri⁹ vel ven⁹ hēbit infirmitatē diuersaz. Si aspexerit eā mars vel saturnus aliq̄ aspectu op⁹ ē vt des ei leuē medicinā & leuē dietā q̄nq; sedeat: q̄nq; se voluat: & pone eū sedere i aliq̄ locovt possit ꝑ totū videre: et balneo vtaf: & fac eū sedere planet dormire: & da ei bibere aquā frigidā: & da ei mādūcare q̄d vis: q: q̄n ē aspect⁹: nō est ei op⁹ dare medicinā ꝑm physicū nisi sicut volet. ¶ De luna in thauro.

Quando incidit infirmitas et luna est in thauro ⁊ aspicit eā mars ab oppositione vel quadrato illa infirmitas est ex sanguine et sentit caliditatē ⁊ siccitatē: et dolet in nocte ⁊ nō pōt dormire: ⁊ hz volūtatē bibendi vinū aut res frigidas: et est necessarū ei minuere sanguinē ⁊ dare ei medicinā que reddat cū frigidū ⁊ humidū. Sed si fuerit in isto aspectu saturnus cū luna aut venerit ad eum: et nō inuenerit fortunā morietur infra. 14. diem a die quādo inceperit ei primo infirmitas. Et si fuerit luna addens in suo lumine ⁊ gradibus: et inspexerit eā mars ex trino vel ex quadrato ⁊ luna venerit ad saturnū et mercurī cū ea hec infirmitas ex frigiditate ⁊ siccitate erit: et erit totus fractus ⁊ diruptus: ⁊ vix etiā pauca loqui poterit: ⁊ stomachus eius nō pōt digerere: ⁊ interius calorez non habebit: ⁊ medicina laxatiua erit ei necessaria: qz ista frigiditas est de colera alba. Aspice ergo lunā qñ venerit ad oppositū loci in quo fuerat. ⁊ cū ibi fuerit habebit magnū piculū ⁊ laborē et morietur si nō inuenerit cum luna fortunā aliquā in vno signo ⁊ si inuenerit cū ea fortunā euadet vsq; ad .8. dies. ¶ Sed qñ accidit alicui infirmitas ⁊ luna fuerit i thauro ⁊ mars ⁊ sol ibidē cū ea: habebit istā infirmitatē in nocte in pectore: et lingua sibi erit cōbusta: ⁊ habebit magnū calorem in ore et in oculis citrinitatē: vadit etiaz ad sellā ⁊ balbutiet ⁊ hz febres ex sanguine ⁊ sitim nimiaz patitur est ei opus medicina laxatiua ⁊ sanguinis minutione et manducet quicquid vult: ⁊ bibat de frigido: ⁊ caueat a calido. Et aspice quādo luna fuerit in trino aspectu ad solem: si minuatur infirmitas vivet. ⁊ si crescat morietur quando erit luna in oppositione solis. Sz si inuenerit iouem vel venerem non morietur: ⁊ si est in fortuna morietur. ¶ De luna in geminis.

Si luna fuerit in geminis quādo alicui acciderit infirmitas ⁊ aspexerit eā mars aut saturnus ex quarto vel septimo: est illa infirmitas ideo qz pdidit somnū aut qz habuit aliquam tristitiam vel habuit nimiam cogitationē de aliquo negocio: qz amisit aliqd de rebus suis et dolebit totum corpus: et durabit hec infirmitas per centum dies et plus: postea vero habebit calorem in corpore: ⁊ cum iacet in nocte se multum extendit: et dolorem habebit in epate. Et si non fuerit cum luna vna ex fortunis morietur vsq; ad dies triginta. ¶ Cum luna aūt fuerit in geminis addens in suo lumine ⁊ gradibus ⁊ mars aspexerit eam ex quarto vel septimo. erit hec infirmitas ex colera rubea: ⁊ habet febres ⁊ pulsus est vehemēs. Diminuat itaq; sibi ita sanguinē ⁊ frigidis vtatur cibis. Sed si fuerit saturn⁹ in isto aspectu: ⁊ nulla fuerit fortuna cū luna morietur qñ luna venerit ad oppositionem illius in quo erat qñ incepit infirmitas. Et si aliqua fortuna eā aspexerit euadet: sz in magno piculo erit. ¶ Si fuerit luna i geminis ⁊ saturn⁹ i ea: hec infirmitas ex būidita te ē: ⁊ frigiditas ei⁹ erit i capite: ⁊ iō diligēter aduertas ne minuas tali infirmo sanguinē: ⁊ ne vtaf reb⁹ frigidis ⁊ humidis: sz da huiusmodi infirmitatē patiēti res cōueniēter temperatas. Et aspice qñ luna venerit in oppositionē ipsius solis: si inuenerit aliquā fortunā aspicietē viuet de bilitatus: si autem nullā fortunā inuenier mo⁹rietur infirm⁹. ¶ Si vero in geminis fuerit luna ipsa ⁊ aspexerit eā alia fortuna ex bono aspectu supuiuet infirm⁹. Sz ei⁹ infirmitas in aliam infirmitatē mutabit. Sed qñ dimiserit istam fortunam ⁊ nō inuenerit aliā fortunā quousq; venerit in aliam oppositionem loci in quo erat nō potest scire medic⁹ quā infirmitatē habebit. Sed tūc euadet ab infirmitate: sua cum luna fuerit in oppositiōe predicta. ¶ Si autē luna sit in gemims ⁊ cum ea sol ⁊ mars ⁊ ceciderit aliqs in infirmitatē. hec infirmitas erit magna: ⁊ vnus ei ocul⁹ lachrymabit. Veniet quoq; in frenesim ⁊ inest ei magnus timor: ⁊ apparēt affacie ei⁹ diuerse figure ⁊ imagines horribiles: ⁊ eius pulsus non inuenief: ⁊ pulſ⁹ capitis dolet ei. Caue igit ne minuas ei sanguinē ⁊ da ei cibū leuē ⁊ nō multū: fac cū iacere in loco cōpetēter tēperato. Aspice igf' qñ luna fuerit ad aspectū quartū loci in quo primo erat: ⁊ tūc morief infirm⁹. Si luna fuerit infortunata. Si vero fortunata tunc viuet. ¶ Sed quando luna fuerit cum sole ⁊ marte: ⁊ aspexerit eam fortunata ex bono aspectu: ⁊ luna sit addens suo lumini ⁊ gradib⁹: cum luna venerit ad quartum aspectum loci in quo primus fuit: vide ne des eis potionem aliquam: sed etiam vtatur leui cibo ⁊ balneo: ⁊ sedeat in loco alto ⁊ eminenti. ¶ De luna in cancro.

Si luna fuerit in cācro qñ aliqs i ifirmitatē ciderit: ⁊ aspexerit eā saturn⁹ ex quarto vel septimo: ei⁹ infirmitas erit qz frigi⁹ intensum cū inuasera t post exitum balnei ipso nō sentiēte: ⁊ nō sentit odorē aliquem: dolebit quoq; ei pectus ⁊ tussim patif ⁊ paruz habet caloris pulsus quoq; in eo exigu⁹ reperitur aut nullus: dolēt ei etiā lumbi ⁊ stomachus: ⁊ est ei medicina pnecessaria ad mūdificādū pectus ⁊ ad tussim reprimēdam. ¶ Si vero nō fuerit cum luna ⁊ etiaz non aspexerit eam aliqua fortuna bono aspectu donec venerit ad quartuz aspectum loci in quo fuerat quando incepit eū infirmitas molestari: aut ad oppositū illi⁹: tūc hz mori hinc vsq; ad decē dies infallēter. Sed si aspexerit eā fortuna aspectu bono: tūc remanebit invita: sed magnā habebit fatigationē. ¶ Si etiā luna fuerit in cā cro mars eā aspexerit ex aspectu quarto: vel ē ex opposito ille quē infirmitas cepit p̄mū nimiū vomit: vel alit euacuatiōs: ⁊ malum stomachum habet valde: ⁊ est ei multuz necessaria medicina frigida ⁊ stomachi sui restrictiua: ⁊ si nō aspexerit eā aliq; alia fortuna conueniēs bona in ipso loco infirm⁹ morief anteq; ad quartū aspectū venat. ¶ Si vero luna in cācro ⁊ cursu suo sit vacua: hec debilitas siue infirmitas orta fuit ex nimio potu ex q̄ vene implete sunt sanguine ⁊ se nimiū distēdūt. Habet quoq; dolorē nō modicū in nocte: habet etiā voluntatē sedēdi in altū. continuoq; appetit stare discoopertus

nō vult audire loquētē iuxta se aliquē. vtaf quoq; reb⁹ frigidis: tē peratisti ḡ eū ifrigidēt. Quādo aūt luna venerit ad oppositū cācri ūc ifirm⁹ euadet: si eā fortuna bōa aspexerit. Sz si ipa iuenerit mar tē aut solē infirmitas hec cōuertit ad febres calidas: rpulsusei⁹ nō cōmiscet sz sempyn⁹ est ei. Igif minutio ei foret necessaria qō pi⁹ medic⁹ moderare sciet rduret ꝑm infirmitatē. Si fuerit vt dixim⁹ in locovbi fuerit ad ḡrtū ḡdūvl oppositū. Si ēt iuener}.a.90. vsq; adop posito hz tūc ad ifirmū: q; habebit malū i nocte: r clamabit rnimiuz fatigabit: sz qñ venerit ad aspectū trinū infirm⁹ euadet. Sz si iuene rit aliquā fortunā in illo bonā: nec effr residua infirmitas in aliā in firmitatē cōuertet r euadet qñ luna fuerit reuersa ad locū suū in q̄ fuerat qñ infirmitas eū inuaserat. Et si aduersantē sibi fortunā in uenerit ifirm⁹ morief. ¶ Sz si fortūa eā aspexerit aliq; aspectu bono remanebit infirm⁹ viu⁹ reuadet. ¶ Si aūt luna i cācro fuerit r saturn⁹ cū ea vna cū Joue mobū habebit ꝓ spaciū trīū diez: rtādē qualē bit rviuet. Si aūt, luna in cācro fuerit r saturn⁹ r mars venusq; cū ea r aliās inceperit infirmari: hec infirmitas ꝓ surget ex nimia fatiga tiōe itineris: rpost suū aduētū ex itinere nimiū se cū muliere exercuit voluitq; se bincinder multū fact⁹ est debilis: r ꝓpterea nequaq̄ mi nuere ei debeas. Sz facy tvtaf carne assa rpullis: r maxime vt vtaf ci bo ꝓfortanuo. r caueas ne ei des res frigidas: rcū exierit ō loco illo r venerit ad oppositionē r nō inuenerit aliquez planetā infirm⁹ eua det qñ veniet ad oppositionē loci in quo erat. r si fortunā bonā inue nerit valde breui in tpe euadet. Et si inuenerit malā fortunā crescit ifirmitas r q̄ꝑmū morief. ¶ Si aūt luna i cācro sit: r saturn⁹ r mars r mercuri⁹ cū ea: r infirmitas aliquē iuaserit: ifirmitas talis ꝓcedit ex nimio labore scribēdi r legēdi: r ꝓuenit ēt ex supfluitate colere ni gre. Talis vti dz medicina vtiq; tpata colerā nigrādiuidēte. Qñ āt fuerit egressa de loco illo r inuenerit fortunā euadet cū luna venerit ad quartū aspectū illi⁹ fortune. Sz si inuenerit aliquē planetā bonū euadet quādo venerit ad oppositionē loci in quo fuerat qñ infirmi tas eū inuaserat. Sed si inuenerit in fortunā durabit talis infirmi tas quousq; venerit ad locū in quo fuerat ꝓmo r tādez euadet. Sz si inuenerit in fortunā ꝓpter malū aspectū: tūc qñ luna se reuoluet ad oppositionē talis infirm⁹ efficitur vesanus: furiosus: r mente ca ptus. Si vero fortunam aliquam inuenerit infirmus cadet in aliā infirmitatem sed tamen euadet.

¶ De luna in leone.

Cum luna fuerit in signo leonis r. aspexerit: eā saturn⁹ ex ḡrto vel oppositiōe: r aliās incaderit in infirmitatē infirmitas hec erit ex flegmate albo: r habebit dolorē intēsum in capite: ita ꝙ esl⁹ veniūt: r habebit febres multas: r nimiū durabit hec infirmitas: et maior erit interi⁹ q̄ exteri⁹ r erit q̄ maxime stiptic⁹: r si penit⁹ nullā fortunam aspexerit morietur q̄ꝑmum ad quartum leonis aspe

ctum applicuerit de loco cōputādo in quo fuerat qñ eū ifirmitas inuaserat. Sz si fortunā aliquā ispexerit euadet. ¶ Si vo luna in leōe fuerit r eā aspexerit mars ex ḡrtovl septio: r aliās iciderit i ali quā ifirmitatē tal' ifirmitas erit ex abūdātia fāguis: r calorē nimiū patiet r eū due feb. fortes inuadēt: vitet res frigidas r siccas. Et si aspexerit eā fortuna bono aspectu euadet post fatigatiōez magnā. Sz si fortuna bono aspectu eū nō aspexerit absq; dubio morietur qñ veniet ad oppositionē loci in quo fuerat qñ eū ifirmitas illa ce perat. Cū iterū luna sit i leone r aspexerit eā mars aut sol ex aspcū opposito bēbit calorē maximū iteri⁹ in pectore: r bēbit pedes r ma nus intēsissime r excellēter frigidas r dolorē in capite: op⁹ est eivti minutione sanguinis: si potes qñ luna est in illo signo. Sed si in il lo nō potes minuere: dimitte eū donec veniat in mediet atatē sui lu minis vnge sibi pedes vnctione que tollat sibi infrigiditatē. ¶ Sz si mars vel sol sit cū ea in vno signo: erit hec infirmitas ex dolore cor dis. Qñ vo luna venerit ad quartū aspectū loci in quo fuerat eua det. Quādo vo luna recedet de vno ex locis quos dixi r inuenerit iouē in itinere ad venerē añq̄ venerit ad quartū aspectū: op⁹ est cō ponere r balnea r in alto loco sedere. Si vo saturnū inuenerit con uertitur hec ifirmitas in vitiū vesice: euadet quoq; cū luna venerit ad locū in quo fuerat primū. Et qñ luna inuenerit solē aut martē r fuerit cū ea saturn⁹ aut mercuri⁹ erit infirmitas sicut dixim⁹ ex do lore cordis: r erit lōga: r timendū est quoq; ne veniat in mētis obli monem. Utaf quoq; reb⁹ frigidis: r caueat a calido r ne iaceat in loco lucido. Aspice qñ venerit luna ad quartū aspectū loci in quo fuerat: r si hec infirmitas crescit morief: si minuat: euadet donec lu na ꝓgat tīn quantū vsq; ad locū qñ venerit in oppositiōe. Sz si fue rit in fortuna euadet donec luna tīn ꝓgat q̄tū est vsq; ad locū in q̄ fuerat qñ infirmus eū cepit.

¶ De luna in virgine.

Cum luna fuerit in virgine r saturn⁹ aspexerit eā ex quartovl septimo qñ infirmitas ei accidit habebit dolorem stomachi: et ventris: tele sustinentis intestina: et interius habebit apostema de flegmate albo: interius quoq; calorē patietur: r debilis pulsus est ei: r nemo pōt astrologice de ifirmo cogitare Utatur quoq; reb⁹ frigidis r competenter temperatis r opus est vt sanet apostemate ita ꝙ non aperiatur. Et ista infirmitas est longa. Si vero fortuna eam aspexerit euadet post multos dies: r si in fortuna eam aspexe rit morietur ad dies. 40. ¶ Cum luna fuerit in virgine et aspe xerit eam mars aut sol ex quadrato vel septimo erit infirmitas cuz magno calore interius: r nimium ascendit ad sellam: r proiecit san guinez r venenū r pulsus est ei fortis: r quādoq; nō iuenitur: anxie tatem quoq; patit: hz etiā malū stomachum. Est igif medicina ei necessaria ꝓstipatiua: r stomachi ꝓfortatiua. vtaf quoq; reb⁹ leui b⁹: medicia etiā leuis ei def. Sz si nō aspexerit eā fortuna aliq̄ mo;

rietur vsq; ad .30. dies ⁊ si aspexerit eā fortuna aliqua viuet. ¶ Cū luna fuerit in ♑ gine ⁊ cursu infirmitas vacua erit: nā stomachus erit debilis. habebit q̄z fluxū vētris: ⁊ qñ facit vrinā pūgit cū vesica: hz quoq; colorē viridē ⁊ vix facit vrinā. Sz si fuerit cū ea mars vel mercuri⁹ seu sol erit infirmitas magna ⁊ vix loquit⁹ op⁹ ē ei medicina ⁊ paulatim fluxū vētris restringat hēbit q̄z magnū periculū qñ luna venerit ad loci oppositionē i quo fuerat. ⁊si aspexerit eā fortuna viuet: sin ♑o morie⁊: ⁊ si fuerit sic ⁊ iueneris saturnū cū luna vl mercuriū aut venerē aut iouē ꝑ infirmitas erit min⁹ lōga: habebit dolorē capit⁹ ⁊ non euadet donec luna venerit ad locū in quo fuerat quādo infirmitas cepit.

¶ De luna in libra.

CUm luna fuerit in libra ⁊ venerit ad q̄dratū aspectuz et saturnus aspexerit eā ex quadrato vel oppositione erit hec infirmitas ex nimia potatione ⁊ maior infirmitas qñ luna erit in diminutione lumis ⁊ graduū ⁊ tpa ei dolēt pect⁹ q̄z strictū ei fit ⁊ hz flegma albū in pulmōe ⁊ sternutat multū. hz quoq; fe. leues op⁹ est ei medicina tpata ⁊ cibo tpato ⁊ leui vtak. Si ♑o aspexerit eam mars ex malo aspectu morie⁊. ⁊ si nō aspexerit viuet qñ luna venerit ad opositionē loci in quo ꝓio fuit. ¶ Si aūt fuerit luna i libra et aspexerit eā mars ex q̄drato vel oppositiōe: hec infirmitas erit de sanguine ⁊ hēbit magnas feb. ⁊ pulsus sunt vehemētes: ⁊ in nocte videt pessimas visiones: ⁊ nō p̄ōt dormire: ⁊ hz apa ex fl'ate albo: ⁊ ei necessaria minutio: ⁊ est ei opus medicina tpata. Sz si nō aspexerit eā aliqua fortuna morie⁊ vsq; ad .23. dies. ⁊z si aspexerit eā aliq; fortuna euadet cū luna venerit ad oppositiōez loci in quo fuerat.

¶ Cū luna fuerit i libra pegrina est ⁊ infirmitas ē ex dolore pedum ⁊ manuū interi⁹ hz calorē ⁊ oc'los graues q̄si violētos: ⁊ balbutit cū loq̄tur: ⁊ medicina ē eidē necessaria ⁊ dieta frigida ⁊ būida ⁊ minutio sanguis. Cū aūt luna exiuerit de loco illo ⁊ inuenerit fortunaz aut fuerit cū ea euadet cū lūa venerit ad oppositiōez: sinaūt morie⁊

¶ Cū aūt luna fuerit in libra ⁊ fuerit mars: ⁊ sol in oppōne ei⁹ erit infirmitas in capite valde magna: ⁊z si fuerit mercuri⁹ cū luna erit dolor i capite: ⁊ oc'i ei⁹ lachr⁹ manē: ⁊ minutio est ei necia ⁊ medicina laxatiua. ⁊ si luna inuenerit iouē aut venerē qñ egredie⁊ de loco illo euadet alioquin morie⁊.

¶ De luna in scorpione.

LUna cū fuerit in scorpione ⁊ aspexerit eā saturn⁹ ex quadrato vel oppositiōe erit ista infirmitas ex sanguie putrido aut de veneno: ⁊ si fuerit luna in diminutiōe sui luminis ⁊ sui gradus et nō aspexerit eā fortuna morie⁊. Et si fuerit addens lumin ⁊ gradui ⁊ fortuna aspexerit eā viuet. ¶ Cū aūt luna fuerit in scorpione et mars in scorpione cū ea ⁊ iuppiter aspexerit eā ex quadrato vel oppositione hēbit feb. ⁊ valde necessaria est ei medicina laxatiua et tpata dū exiuerit luna de loco illo ⁊ iūget se ioui ⁊ euadet. ¶ Cuz aūt luna in scorpione peregrina est, infirmitas erit qñ primum incipit esse leuis ⁊ ꝑ nihilo habeb⁹ ⁊ vadit ⁊ mutate in malū: postea ♑o patit in vesicca ⁊ pustulat ei nascit i narib⁹. Cū aūt lūa venerit ad septimū aspectū loci in quo fuerat patiet febres multas. Et cū luna fuerit ad quartū aspectum loci ⁊ nō inuenerit fortunā morie⁊. Sinaūt inuenerit fortunā nascet ei apa in aliquo illoz viuet. ⁊ est opus ei medicina ad illā infirmitatē vt aperiatur in balneo nec in loco calido vel frigido morietur.

¶ Cum aūt luna in scorpione fuerit ⁊ cū ea mars ⁊ saturnus iste infirmus habebit febres calidas et alias frigidas ⁊ renascet flegma: ⁊ fac vt in die vadat ad sellā ⁊ nō minuas ei sanguinem. Quando vero luna egredietur de loco illo et aspexerit eam fortuna euadet vsq; ad diem. xiij. Si autem non aspexerit durabit vsq; ad diem. 70.

¶ De luna in sagitario.

CUm aūt luna fuerit in sagittario ⁊ aspexerit eā saturnus ex quadrato vel oppositione erit infirmitas in flegmate ⁊ habebit dolorē in iecore: pedes quoq; erūt ei frigidi: durabitq; hec infirmitas quousq; luna iūget cū saturno bis. Si inuenerit fortunā nō durabit amplⁱ quousq; luna venerit in oppōnē loci in quo fuerat.

¶ Cū aūt luna fuerit in sagittario ⁊ aspexerit eā mars ex quadrato vel oppōne: ⁊ addiderit in suo lumine ⁊ gradu est hec infirmitas quā medicⁱ scire nō p̄ōt nisi astronomiā habuerit q: mō dicet ꝙdo let ei caput: ⁊ tota ꝑsona: mō aliter q̄ ita ei accidit qñ nimiuz fuit in balneo: ⁊ nimiū itroiuit in pect⁹ suū ⁊ i caput: vomit q̄z multū ⁊ assellat: op⁹ ē ei medicina ꝓspatiua: ⁊ vtak dieta ⁊ leui sirupo ꝑter acetosuz. Qñ ♑o lūa exiuerit de loco illo ⁊ iuenerit saturnū morie⁊ z si iuenerit fortunā viuet: z maximā hēbit fatigationē.

¶ Cū lūa fuerit in sagittario cū ioue vl venere ⁊ erit infirmitas ex tussi: ⁊ dolorē i pectore hēbit: ⁊ qñ exiuerit de loco ⁊ aspexerit sagittariū ex q̄drato euadet. ⁊ est ei medicia mollificatiua necessaria: caueat aūt balnea ne intret.

¶ De luna in capricorno.

IN capricorno luna cū fuerit ⁊ aspexerit eā saturnus ex q̄dra to vel oppōne ⁊ fuerit in luminis diminutione ⁊ grad⁹: est infirmitas ex nimia fatigatiōe sudoris ⁊ frig⁹ eū accepit: ⁊ nimis est clausus: ⁊ sternutat multū: ⁊ stomach⁹ quoq; ⁊ pect⁹ ei dolēt: hz q̄z febres ex sanguie: vtak reb⁹ tēpatis. ⁊ sirupo tempato. Qñ aūt luna nan aspexerit fortunā euadet: ied hēbit magnā fatigationez: si ♑o fortuna nō aspexerit morie⁊ vsq; ad .30. dies. ¶ Cū aūt luna fuerit in capricorno ⁊ aspexerit eā mars ex quadrato vel ex septimo: erit hec infirmitas ex vōitu ⁊ mlti caloris: ⁊ hz vētris fluxū: ⁊ ardet stomach⁹ ⁊ iflat: ⁊ hz magnā febrē ⁊ sudat multū ⁊ pulsus nō inuenit semp vm⁹ manerie: op⁹ est ei medicia frigida. Si aūt luna aspexerit fortunā euadet: ⁊ si nō aspexerit morie⁊ vsq; ad dies. 6. ¶ Cum aūt luna in capricorno fuerit ⁊ mars ⁊ sol cū ea fuerit i infirmitas ex nimia fatigatiōe ⁊ calefactiōe ad ignē ⁊ accepit eā feb. ex colera ci-

trina caueat a balneo se nō infundat in aqua frigida. Sed si exierit inde luna cuadet vsq; ad dies septem.

¶De luna in aquario.

LUna cum fuerit in aquario addens in lumine et gradibus et aspexerit eam saturnus ex quadrato vel septimo erit ex nimio labore et parcit sanguinem: et ista infirmitas quandoq; crescit: quandoq; minuitur: cauendum est eo: aspice quando venerit ad oppositionem si melioretur viuet. Sin aūt morietur vsq; ad quatuor dies. ¶Cum autē luna in aquario fuerit peregrina primū habebit malū et dolebit interius habet quoq; febres calidas et durabūt multum. et habebit magnam infirmitatem siue anxietatē: sed quādo luna fuerit cum sole habebit se melius aspice lunā quando egredietur de sole. si inuenerit fortunam anteq; venerit ad locū in quo cepit infirmari infirmus euadet. sin aūt inuenerit morietur. ¶Cū autem luna fuerit in aquario: et saturnus vel mecuri⁹. alias mars cum ea est infirmitas ex colera nigra. Sed si luna erit addēs lumini et gradibus et inuenerit eā fortuna anteq; sit in oppōne loci in quo erat euadet: si aūt fortuna nō inuenerit morietur infirmus. ¶Cuz autem luna fuerit in aquario addens in suo lumine et gradibus et saturnus aspexerit ex quadrato vel oppositione est infirmitas ex frigore qō cū accepit: et hz dolorē in capite et ventre: et opus est ei medicina calida que frigus expellat: et si aspexerit fortunam viuet et postq; euadet: tamen nodi dolebunt ei.

¶De luna in piscibus.

CUm luna fuerit in pisce addens suo lumini et gradibus et saturnus aspexerit eam ex quadrato vel ex septimo est hec infirmitas ex terrore quod cum tulcepit: et habet in capite dolorez et in ventre: et est ei opus medicina calida que frigus expellat. et si aspexerit fortunam viuet et postq; euadet: tamen nodi dolebunt ei. ¶Cum vero luna fuerit in pisce addens lumini et gradibus: et aspexerit eam mars ex quadrato vel oppositione erit infirmitas ex nimio cibo. et nimio sanguine et colera et opus est ei vt minuat sanguinem et maiorem dolorem habebit in nocte qz in die. sed si nō aspexerit eam fortuna in loco illo in quo accepit cū infirmitas morietur. si autem aspexerit euadet quādo venerit ad locū illū in quo incepit infirmitas. ¶Cū aūt luna in pisce est: et ven⁹ et iuppiter cuz ea infirmatur qz sudauit et bibit aquam et habebit dolorem in oculis: et habebit febres cum frigore: et postea cū calore. opus est ei medicina laxatiua et caloris expulsiua: et cuz luna venerit ad oppōnez illius euadet. ¶Cum luna est in pisce et mars cum ea: erit infirmitas ex nimio calore. et opus est ei vt minuat sanguinem. et si fortuna eam aspexerit viuet. sinautem morietur.

¶Explicit libellus diuinus hyppocratis chū: quē de esse egrotū sm diuersam lune dispositionē edidit.

¶Liber hyppocratis dictus capsula eburnea Qui in eius sepulchro inuentus fertur.

¶Prologus in librum.

PEruenit ad nos q⁹ Cū hyppocrates morti appropinq; ret cepit vt virtutes iste scripte ponerent in capsa eburnea: et poneret capsa cū eo in sepulchro suo ne aliās eā detegeret. ¶Cū ergo voluit cesar videre sepulchrū hyppocrates ergo ipm renouari et fabricari et corp⁹ ei⁹ si integrū inueniret deferri sibi: cūq; foderet sepulchrum inuenta est in eo hec capsa eburnea: et in ea iste virtutes: delata est ergo cesari: qui in ea aspicies Misdos amico suo fideli tradidit.

Quando in facie infirmi fuerit apa cui non inuenitur tactus: et fuerit man⁹ sinistra posita super pectus suum scias q⁹ morietur vsq; ad. xxiij. dies: et precipue quando in egritudinis sue pncipio palpat sepe nares suas. 2. ¶Quando fuerit in vtriscq; genib⁹ apa magnum cū vehemētia sitis scias q⁹ morietur vsq; ad octauum die: et precipue quando in egritudinis sue pncipio sudauerit sudore multo. 3. ¶Qñ fuerit supvenā q̄ est sup ceruicē q̄ generat somnuz: pustula pua sup ipam sicut forma pulueris: scias q⁹ infirm⁹ morietur. 12. die a die quo infirmat⁹ est: et signū est qō sit in pncipio sue egritudis sitis vehemēs. 4. ¶Qñ fuerit sup liguā pustula sicut naurati. et est naurea q̄ dicit musca canina aut sicut grana pētadactili scias q⁹ morietur in die illo: et signū est q⁹ desiderat in pncipio sue egritudinis res calidas in suis naturis. 5. ¶Qñ fuerit sup aliquē digitorū pustula nigra pua similis horrobo et dolebit: scias q⁹ morietur in duobus diebus ab egritudine sua. Et signū erit quod fuit in generatione sua grauis corpus. 6. ¶Qñ fuerit in pollice man⁹ sinistre pustula parua similis fabe fusci vel pallidi coloris que nō dolet: scias q⁹ in sexto die morietur a pncipio egritudinis. Et signū est quia in pncipio egritudinis assellauit assellatiōib⁹ multis valde. 7. ¶Qñ n digito medio sinistri pedis fuerit pustula cui⁹ color est sicut terstionis auruficis scias q⁹ habēs eam morietur. xij. die a principio egritudinis. Et signū est q⁹ desiderat in principio egritudinis res habentes acrimoniam desiderio vehementi. 8. ¶Quando fuerint vngues digitorum fusci vel pallidi coloris: et in fronte fuerit pustula sanguinea scias q⁹ morietur in secūda die a principio egritudinis. et signū illius est: quia erit multe sternutationis in principio inceptionis sue egritudinis et multarum oscitationum. 9. ¶Quando fuerit in pollicibus duorum pedum pruritus vehemens et fuerit color ceruicis fuscus valde scias q⁹ morietur quinto die egritudinis ante occa

um solis: ꝛ signum est q̄ minuit in principio sue egritudinis vnā multam eruberantem. 10. ¶ Quando fuerint super palpebram infirmi tres pustule: quarum vna sit nigra: ꝛ alia fusci coloris ꝛ pallidi ꝛ alia subalbedini declinis scies q̄ habēs eam morietur. xxvij. die a principio egritudinis sue: ꝛ signum est q̄ in principio erit sputi multum. 11. ¶ Q̄n fuerit super palpebrā vnius oculoꝝ pustula sicut auellana lenis fusci coloris: scias q̄ morietur scā die sue egritudinis. signū quia in principio sue egritudinis dormit somnū multū ꝛ graue. 12. ¶ Q̄n fluit exnaribꝰ infirmi sanguis trahens ad subalbedinē ruffedinē: apparet in manu eiꝰ dextra pustula alba q̄ nō dolet scias q̄ morietur. iij. die a principio sue egritudinis. ꝛ signū est q̄ nō desiderat cibū oino. 13. ¶ Q̄n appebit in coxa ifirmi sinistra rubedo vehemēs q̄ nō dolet scias q̄ morietur in. ij. die sue egritudis. ꝛ signū ē q̄ in p̄ncipio inceptiōis sue egritudinis habuit p̄uritū vehemētē ꝛ desiderat comedere olera. 14. ¶ Q̄n fuerit post aurē sinistram pustula nigra scias q̄ morietur. xxvij. die sue egritudinis: ꝛ signū ē q̄ ōsiderat potare aquā frigidā desiderio vehementi. ¶ Et si fuerit dura grauis alba similis grano frumenti: scias q̄ morietur vigesima die a principio sue egritudinis in alla hora in qua apparuit pustula: ꝛ signū est q̄ mingit in p̄ncipio sue egritudinis vnā multā. 15. ¶ Q̄n fuerit post aurē dextrā pustula rubea ca. similis combustioni ignis scias q̄ morietur. vij. die a principio sue egritudinis: ꝛ signū est q̄ vomit in principio egritudinis sue vomitū multū. 16. ¶ Q̄n fuerit sub mēto pustula rubea in magnitudine fabe egyptiace scias q̄ morietur. xl. die ab inceptione sue egritudinis ꝛ signū est q̄ sputi in sue egritudinis p̄ncipio sputū multū. 17. ¶ Quādo accidit dolor alicui in p̄putio in pelliculā q̄ cooperit caput virge deinde apparet in cubito pustula fusci coloris scias q̄ morietur. v. die egritudinis: ꝛ signū est q̄ desiderat vnā bibere in inceptiōe sue egritudinis. 18. ¶ Quādo fuerit sup latus dextrum pustula nō dolēs fusci coloris: scias q̄ morietur. ix. die egritudinis ante ortū solis: ꝛ signū est q̄ in egritudine sua facit multas oscitationes. 19. ¶ Q̄n fuerit in titulico sinistro pustula fusci coloris i magnitudine citonij: scias q̄ morietur. xv. die egritudinis: ꝛ signū est q̄ accidit in inceptiōe egritudinis somnꝰ multꝰ ꝛ grauis. 20. ¶ Q̄n fuerint sup calcaneū pustule nigre multe scias q̄ morietur. xxij. die egritudis ꝛ signū ē q̄ desiderat in p̄ncipio aerē frigidū ꝛ cibos frigidos desiderio vehemēti. 21. ¶ Q̄n fuerit supra pectꝰ sinistrū pustula subalbida scias q̄ morietur. iiij. die egritudinis ꝛ signū est q̄ accidit in p̄ncipio egritudinis p̄uritꝰ vehemens in oculis: ꝛ nō sufficit scalpere oculos suos. 22. ¶ Q̄n fuerit in medio capitis pustula nigra sicut nux nigra lenis q̄ nō dolet morietur. xl. die a p̄ncipio egritudinis: ꝛ signum est q̄ accidit ei in p̄ncipio egritudinis desideriū melonū ꝛ eruberatio vrine. 23. ¶ Quando sub cerice fuerit pustula quarin palpebra inferiori oculi sinistri pustula

etiaz alba: scias q̄ morietur. xj. die egritudinis sue: ꝛ signū est q̄ accidit ei in inceptione egritudinis desiderium dulciū vehemens. Finis.

¶ Hyppocratis de hūana natura vel ō elemētis liber.

Uicūq; aūt cōsuevit audire dicētes de natura hūana vl teriꝰ q̄ ꝑtū ipa ad medicinā ptinet: huic quidē nō est cōueniēs q̄ audiat hūc sermonē. Nō esn esset totū aerē homine dicēdo eē ꝫ neq; ignē neq; aquā neq; terrā neq; aliq̄d aliud. Nam q̄ hoc manifestū est existens in homine: ꝫ volētibꝰ hoc dicere pmitto. 2. Uidētur aūt mihi non recte cognoscere q̄d sit qui huiusmodi dicunt intentione quidem eadez omnes vtuntur dicunt autem non eadem. Sed intentionis quidem ratiocinationem eandem faciunt. Dicunt enim quidam quod est ꝛ hoc esse vnum quidam ꝛ hominem: ꝫ myero nomina non cōfitentur. dicunt enim ipsorum hic quidem asserens aerem esse hoc vnū: omnes alius aūt ignem: alius aūt aquam: alius ℞o terrā ꝛ affert vnusq̄q; suo sermoni testimonia ꝛ argumēta que nihil sunt. 3. ¶ Oō q̄dem igit eadē intentione oēs vtunt: dicūt aūt nō eadē manifestū est his qui cognoscūt ipsa. Sciet aūt vtiq; aliq̄s hoc maxime aduenientes ipis cōtradicētibus. 4. ¶ Idem esn hoies sibi inuicē cōtradicunt eisdē audientibꝰ ꝺrū. Nūq̄ esn infra 2nīr idē bō accedit in eodem sermōe. Sz q̄nq̄ q̄dez iste optinet: q̄nq̄ ℞o ille: q̄nq̄ aūt ptingit lingua labens ad ppl'm ꝛ iustū est vel populū cognoscere recte dicentē p̄bere sermonē suū semp vincētē cū reb' fiquidē ea que sunt cognoscit ꝛ recte asserit. 5. ¶ Sed mihi q̄dez vident hmōi hoies dicere se ipsos in oibus ipsoꝝ sermonū ab inscientia. 6. ¶ Melisi aūt ꝛ parmenidis sermonū dirigere. 7. ¶ De his quidē igitur sufficiant mihi ea que dicta sunt. ¶ Dedicoꝝ ℞o aliqui dicūt q̄ bō quidem sanguis solū est: aliqui ℞o horū aiunt colerā esse hoiem: quidā ℞o flegma. ¶ Rationē nō faciētes. Et isti omnes eandē quidem esse aiunt q̄d vnusquisq; eoꝝ noīa revoluerūt et hocvnū exīs pmutare ꝫ forma potētia coactū a calido ꝛ frigido: fieri dulce ꝛ amarū ꝛ albū ꝛ nigrū omnimodū: mihi aūt nō vident hec sic habere. ¶ Plurimi q̄dē igit talia quedā ꝛ adhuc p̄xima horum asserunt.

¶ Capitulum secundum.

Ego autem si vnus esset homo nunq̄ vtiq; doleret: non est esn a quo doleat vnum existens: si igitur ꝛ doleret necesse est ꝛ quod sanatur vnum esse: nunc autem multa. 2. ¶ Multa eniz sunt in corpore que quando ab inuicem p̄ter naturam calefiunt ꝛ infrigidā tur et desiccantur et humectantur egritudines generant. 3. ¶ Or multe sunt; quidem species egritudinum: multa autem et medicatio ipsarū est. 4. ¶ Dignior autem ego dicerem sanguinē solum esse hominem et non aliud ostendere ipsum non paruitantem formam: neq; fieri omnimode: sed aut hoc secundum tempus aliquod

anni.aut etatis hominis.in quo sanguis existens videtur solum in homine conueniens est enim aliquod tempus esse in quo videtur ipsum in eodem esse:hoc autem dico ꝛ de eo qui dicit hominem flegma esse:ꝛ de eo qui dicit coleram.5. ¶ Ego quidem de morbo quecunqꝫ dixero secundum legem ꝛ secundum naturam si hec sunt similia ꝛ iuuene existente:ꝛ sene ꝛ tempore ꝛ frigido ꝛ calido existente:ꝛ argumenta prebebo ꝛ necessitates nunciabo:per quas singuluꝫ augetur ꝛ diminuitur in corpore.6. ¶ Primum quidem igitur necesse est generationem fieri non ab vno. Quomō esset vnū existens:vnū generabit nisi alicui misceatur deinde nisi eiusdem generis sint q̄ miscentur ꝛ eandem habeant potentiam non generant:neqꝫ in hoc nobis conferunt. Et iterum nisi calidum frigido ꝛ siccum humido moderate se habeant adinuicem ꝛequaliter:sed alterū alteri multum preemineat ꝛ fortissimū infirmissimo generatio nō vtiqꝫ fiet quare quō conueniens est abyno aliquid generari.7. Quod autez neqꝫ a pluribus generat nisi contingat bene se habentia cōplexiōe que est ad inuicem.8. ¶ Necesse est igit natura tali existe ꝛ aliorū et ea q̄ hois humorē nō esse vnū:sed vnūquodqꝫ q̄ cōseruatur in generatione habere aliquā potētiā in corpore ꝑm quā cōueniūt:ꝛ iterum necesse est vnūqōqꝫ eoꝝ discedere in sui naturā fiēte corpe hois būidū ad hūidū:siccū ad siccū:calidū ad calidū:frigidū ad frīdū.9. ¶ Talis aūt ꝛ aialiū natura est:ꝛ aliox oim:sunt aūt silr oia:consistit enim ipsorum natura ab ipsis p̄dictis oibus ꝛ finit ꝑm predicta in hoc:vnde cōsistit singulū hoc:ꝛ accessit.10. ¶ Corpus vero hois habet in se sanguinem flegma.co.rubeā:ꝛ ni.co.ꝛ hec est natura corporis:ꝛ propter hoc dolet ꝛ sanum est.11. ¶ Sanum quidē igitur est quando moderate se hn̄t hec cōplexioni q̄ est ad inuicē: et potētie multitudine:ꝛ maxime ꝑm qō mixta fuerūt:dolet aūt qñ aliq̄d horū minus aut plus fuerit in corpe:aut discedat ꝛ nō mixtū fuerit oibus.12. ¶ Necesse est qñ aliq̄d horum discedit constat vnde discedit in se non solum egregie egrotat:sed quando superfunditur super repletum laborem ꝛdolorem prebere.13. ¶ Eteniz quā do aliquid horū extra corpus effluit plus superabundante ꝛdolorē prestat euacuatio.14. ¶ Si autem iterum intus faciens euacuationem ꝛtransmutationem ꝛexpulsionem ab aliis necesse est duplicem laborem prebere ꝑm predicta vnde differunt ꝛquomodo superabundant.diri aūt vtiqꝫ:quecūqꝫ dixero hominem asserere esse super hec existētia ꝑm naturā.15. ¶ Dico autem esse sanguinem ꝛ flegma ꝛcoleram rubeam ꝛnigram.16. ¶ Et horum quedam primū secundum legem noīa determinata dico:ꝛnullus eorum idē nomē esse deinde ꝑm naturā formas diuisas esse:et neqꝫ flegma non assimilari sanguini:neqꝫ sanguinē colere:neqꝫ coleram flegmati. Qūo esset hec vtiqꝫ assimilatia erunt adinuicē.17. ¶ Horū colores neqꝫ similes videntur neqꝫ manu tangenti similia videnē esse neqꝫ frigida

similiter sunt neqꝫ sicca:neqꝫ humida:necesse ē igit ex quo iterū differunt adinuicē ꝑm formā ꝛpotentiā ipsa nō ē vnū.18. ¶ Siquidez ignis et aqua nō idē sunt:scies vtiqꝫ his q̄ hec oia nō idē sunt; ſz vnūqōqꝫ ipsorū hz naturā ꝛvirtutē ppriā:si esset cuidā hoī dederis pharmachū quod flegma agat:euomet tibi flegma.Et si dederis pharmachū colagogū:euomet tibi colerā.19. ¶ Secundū hoc autē ꝛ co.ni.purgabit:si dederis pharmachū qō colerā nigrā agat:ꝛsi pcusseris ptē aliquā ipsi⁹ corpis ita qꝫ vulnus fiat:fluet exinde sanguis.20. ¶ Et hec oia faciet tibi tota die ꝛnocte:hyeme ꝛ estate: quouisqꝫ potēs fuerit spiritū attrahere in se:iterū remittere et nō potens fuerit si in aliquo eorū q̄ cōstiterit priuabitur consiterunt hec p̄dicta quo esset ꝑstiterit.21. ¶ Primū aūt manifestū ē qꝫ hō hz in se hec oia sp quouisqꝫ viuit deinde facta sunt ex hoie habēte: hec oia postea inſiguntur in homine habēte hec oia quecūqꝫ ego dico ꝛ demonstro.22. ¶ Qui autē dicūt qꝫ vnū est homo videnē mihi hac intētione vti aspiciētes eosqui bibunt pharmacha ꝛdestruūtur in superflua purgatione: hos quidē colerā vomentes alios vero flā hoc singulū ipsoꝝ cogitauerūt esse hoiez qꝛ cū purgaret videbāt ipsuz mori:ꝛdicētes sanguinē eē hominem eadē intētiōe vtunt aspicientes homines iugulatos ꝛ sanguinem fluentem ex corpore:hāc ertimant esse animā in homine ꝛtestimonijs vtuntur in suis rōnibus.23. ¶ Et primū quidem in superfluis purgationibus: nullus mortuus est solā colerā purgatus:sed quare aliquis bibit pharmachuz quod colerā vomit deinde flā.24. ¶ Postea in colera coacti vomūt.co.ni.finiētes autē ꝛsanguinē vomunt purū hec aūt patiūtur:ꝛa pharmaciis agētibus flā.25. ¶ Primū quidem esti flā vomūt :deinde colerā rubeā:postea nigrā. Finiētes aūt sanguinē purum ꝛin hoc moriuntur pharmachū esti cū ingreditur corpus primū quidē agit qōcūqꝫ eorū que sunt in corpore:si ꝑm naturā marie fuerit:demū aūt ꝛalia attrabit ꝛpurgat.26. ¶ Quēadmodū vegetabilia ꝛseminalia:qñ in terrā venerint attrabet vnūqōqꝫ ꝑm naturā qō inest in terra.27. ¶ Jnest aūt rascēsuz ꝛamarū ꝛdulcer salsum ꝛomodū.28. ¶ Primū q̄dē igit plurimū huius attrabit in se qōcūqꝫ vtiqꝫ marie fuerit sibi ꝑm naturā demū attrabit ꝛ aliam.

¶ Tale aūt q̄dē ꝛpharmacha faciūt in corpore q̄cūqꝫ vtiqꝫ colerā agūt:primū q̄dē imixtā purgauerūt colerā:deiñ mixtā.29. Pharmacha flegmatisēt primū quidē imixtū flegma agūt.deinde mixtū ꝛinterfectis sanguis fluit.30. ¶ Primū quidē calidissimus ꝛvalde rube⁹ deinde fluit magis flegmatic⁹ ꝛcolericus augeē aūt i hoie flegma q̄dē hyeme: hoc esti i hyeme marie hz naturā eorū q̄ sūt i corpore frigidissimū ē.argumēta aūt horuqō flegma q̄dē frigidissimū: si volueris tz gere flegma ꝛcolerā ꝛsanguinē flegma inuenies frigidissimū existere.rēt viscosum est:ꝛviolentia marie ducitur post colerā nigrā.quecūqꝫ aūt violētia veniūt calidiora fiūt coacta a violētia:

attamē vero ad hec omnia frigidum est flegma: videtur a sui natura: quod hyems replet corpus flegmate: scies vtiq; hi homines sputunt screant flegmaticū hyeme tumores albissimi fiunt marie ꝑm hoc ꝑs talie egritudines flegmatice: vere aūt flegma quidem est fortissimū: in corpe et sanguis augetur: et frigora exeūt aq̄ supuenīūt. 31. ¶ Sāguis autem secundum hoc augetur ab ymbribus et calidis diebus et secundū naturā essi ipsorū: hec sunt marie annuz humidū aūt est et calidū: scies aūt bisbores ne testate: occupantur marie a dissenteriis et rex narib⁹ sanguis fluit ipsis et calidissimi sunt trubei estate ne sanguis potēs ē ad hec et colera excitatur in corpore et descēdit vsq; ad autūnū. 32. ¶ In autūno aūt sanguis modicus sit ⁊ trari⁹ essi ipsius autūnus naturaliter fit. 33. ¶ Colera aūt estate ⁊tinet corp⁹ et autūno. 34. ¶ Cognoscēs aūt bis boies spōte hoc tpe colerā vomūt et in accessionib⁹ medicinarū colere purgātur. 35. ¶ Manifestū aūt et in febrib⁹ et in coloribus boim flegma aūt estate infirmi⁹ ē ipsuz seipso: ⁊trariū essi est tps nature ipsius siccū nāq; ē et calidū. 36. ¶ Sanguis aūt in autūno sit min⁹ in boie. 37. ¶ Sic cus essi ē autūn⁹ et frigid are vtiq; incipit. boiez. 38. ¶ Nigra autē colera autūno multa ē et fortissima. 39. ¶ Qñ aūt hyēs aduenit colera ifrigidata modica fit et flegma augef itez a multitudine eorūdez et a lōgitudine nociuū hīt: q̄ igif hec oia super corp⁹ bois a tēpore aūt circū imittēte qñq; q̄dez plura fiūt ipsisipsa qñq; minora singula ꝑm partē ꝑm naturā: quēadmodū annus tot⁹ participat oibus et calidis et frigidis et siccis et humidis. Neq; essi vtiq; manet illo tpe aliquid horū sine oibus q̄ sunt in hoc mūdo. Sz si aliqs de ficeret oia perirēt: ab huiusmodi essi necessitate oia ⁊stiterunt et triunf adinuicē. ita aūt et si quidē ab boie deficiāt ex his cognatis nō vtiq; posset viuere hō. dñatur essi in anno quādoq; hyems maxime: quādoq; aūt ver: quandoq; vero estas: quandoq; vero autūnus. 40. Sic autē in boie quādoq; quidez dominatur flegma: qñ q; aūt sanguis: quādoq; vero colera. 41. ¶ Primo quidē rubea deinde nigra dicta: testimoniū autē manifestius si volens eidem boi dare id pharmachū ter in anno vomet tibi. hyeme quidē flegmatice: vere autē humidissime. Estate aūt colerice: autūno nigerrime: debent igitur bis ita se habētibus quecūq; quidem egritudinuz hyeme augētur: estate finire. 42. ¶ Quecunq; vero estate augenf hyeme finire. 43. ¶ Quecunq; ipsarum in peryodo dierū nō permittātur: peryodū aūt dierū iterū dicemus. 44. ¶ Quecūq; aūt vere superueninnt egritudines expectare cōuenit in autūno permutationem esse egritudinis. 45. ¶ Quecūq; vero autūnales egritudines harum permutatione necesse est esse. 46. ¶ Qō aūt ꝑm hec tēpora excedit morbus scire oportet q; annus ipse fit et medicum sic oportet curās facere: ad egritudines: vt singula harum dominatur in corpore ꝑm qō tēpus qō est ꝑm naturā ipsius, Maxime autem cō

gruit scire hoc cū illis q; egritudines ex repletione fiunt: haseuacuatio sanat. 47. ¶ Quecunq; vero egritudines ab euacuatione fiunt: repletio sanat. 48. ¶ Quecūq; ab ocio egritudines gñantur labor sanat. ¶ Viuer saliter autem scire oportet medicum.

¶ Hyppocratis de aere et aqua et regionibus Liber.

Quisquis ad medicine statū accedere curat necesse est prius anni tēpora et q̄ in eis generantur attēti⁹ requirat. 2. ¶ Que quidem nō solū dissimilia adinuicem sepe distare videnf: verūetiā singula se in se; variando sibimet alteranf: in annis nāq; sua tpa eorūdem complexionibus suū tēperamentū custodientib⁹ q̄ mori nascunf nō ab eisdē degenerare: sed similes et concreari videntur. 3. ¶ Ecōtra ne tpa inter se dissonātia et se aliena dissolui q̄ difficiles pcreāt egritudines: hyems ne est frigida et humida ver vero calidū et humidū. Estas ne calida et sicca autūn⁹ ne frigid⁹ est et siccus: q̄ causant vtrūq; si decreuerint ꝑm magnitudinem eiusdē cōplexionis ac paruitatē in tantā vt neutrū nature sue familiare existat tps qō in eis tēporibus q̄ diuersa sunt accidere solet. 4. ¶ Est etiā qñ hyēs frigidior et humiditatē suā in sua retinet ēstate. 5. ¶ Est qñ estas calidior et siccior: hec iō ⁊tigūt q; a vētis tā calidis q̄ frigidis: siue vniuersales siue locales sint corpori mala tpa mutantur. 6. ¶ Oportet aūt te esse attētū circa ne tutes aquarū. vt pote q̄ diuerse in ponderе et sapore sint: de bac essi q̄ bibūt | eor ventres calidi ac tumidi fiunt: corpora macra: cubiti et spatule tenues. Similiter facies quia maxime carnis ad splenem confluere cogitur: vnde malus sanguis procreatur. 7. ¶ Illam vero bibē tes multa superabundant comestione. esuries enim illis perseuerat atq; crescit: sitis quoq; similiter: superiora ventrium cuz media inflantur. quapropter fortibus catarticis vtendū est illis hac egritudine hyeme testate continētur accidit aqua illis citrina: interēnt estate vero dissinteria: lienteria lōga quartana laborāt qui morbi naturam peruertunt. et mutant in aquā cadunt citrinam et pereūt 8. ¶ Iuuenes illorum pulmonis dolore aliisq; passionibus eorum mētes perturbantibus affliguntur. 9. ¶ Senes acuta febre ardenti. et ventrium constrictione accidente vexantur. 10. ¶ Mulieribus apostemata de genere flegmatis albi innascunf: neq; cōcipiūt neq; pariunt nisi cū magna difficultate atq; molestia corpora eorum magna et grossa. quāto plus protenduntur in longitudine: tāto graciliora fiunt: menstrua non ꝑm qō oportet pfluūt. 11. ¶ Pueris hernia. viri causon crurium vulneribus infestantur. Sed et qui huiusmodi nature sunt eis impossibile est vitam extendi. Sed intempestiua senecta prerapiuntur. 12. ¶ Mulieres sibi grauide videntur

cum vero partus aduenerit tempus vteri fetu inanestumore relaxantur. Hmõi passione decepta matrix quecũq; aque citrine coadunatione intumuerit laborat. 13. ¶ Ad hãc itaq; quã ꝓdixim⁹ aquã ptinẽs est; rea que a calida terra surgit: aut a ferro metallo: vel ere siue argẽto: vel auro: vel sulphure: aut allumine: vl' pice vel nitro: quas oẽs ab ingẽti cõstat exire calore huic ergo aquarũ vel terrarũ generi nulla oino spẽs iuuatiua vel salubris: sz oure oẽs habenẽ at q; bibentibus stranguriã nimiãq; iportãt solutionẽ. 14. ¶ Verum ea que in altis locis aque siue pluuerulẽtis mõticulis aharũ optima ꝛ saluberrima saporata talis neq; multa vini cõmixtione indiges ẽ hyeme calida esta te frigida: silr quoq; ille q̃ a ꝓfundiusculo exurgũt fonte aquarũ etiã melior est ea q̃ ab ortu solis ꝛ maxie esti uo tpe decurrit alba: perspicua atq; ꝓculdubio odorifera est. 15. ¶ Que vo est lẽta ꝛ grauiscurrẽs: ea sicca atq; bibẽtib⁹ nisi opus fuerit minime est iuuatiua: quibusdã essi naturis ꝛ egritudinibus ꝓfutura vr. 16. ¶ Deprehendimus vo hoc ex lapidib⁹ q̃ in pueris nascuntur. hz pptera q; vna clara ꝛ subtilis est emittunt: qõ vero grossum ꝛ turbidũ remanet: ꝛ lapis efficitur: lac etiã si malũ est lapidẽ invesica lactentis facit. Maxie aũt si calidissimũ colorib⁹ rubeis ptinẽs est. ventrẽ essi ꝛ vesicã calefacit ꝛ vinã incẽdit: lapides facit. quapropter huiusmodi infantes vinũ subtile bibere iuuat qõ necvenas scidit nec ex corũ ãdo disrũpit. 17. ¶ In mulieribꝰ aũt nõ crescit lapis q; ea ãbus mingũt loca parua sunt larga lata: nec foriter fricãt vel scalpũt ea. nec tractãdo manib⁹ cũ illis sicut masculi ludũt: neq; essi ad eorũ ora q̃ intra vuluã latẽt lõgi⁹ remota tangere possunt. 18. ¶ Ceterũ masculi mictoriũ in sũmo est virge. 19. ¶ In feminis vo lõgi⁹ ẽ os vesice. 20. ¶ De tẽporib⁹ vo expedit cõtẽplationẽ tuã adhibeas vt anni habitudo si salutifera sit vz aut egrota cognoscas. Si essi ortus stellaꝝ put oz fuerit ro-casus i autũno aq; multe. 21. ¶ In hyeme vero pauce: neq; serenũ: neq; frigidũ plus opportuno. Vere quoq; testate aquarũ contẽperantia annũ sanũ atq; saluberrimũ necesse est esse. 22. ¶ Si vero signa secundũ q; debent in ortu vocasu nõ fuerint opportuna: hyems vo sica rboreal is. Ver aũt pluuiosuz: australe febres acutas: atq; lyenterias in estate necesse est venire. q; videlicet intrans autũnus vel estas terrãvernalis pluuie non in estate infusam inuenit sic quoq; austrinũ duplicare necesse fuerit: propterea quia terra insula sit et a solis ardore calida: ventres igitur graues molles humidi: vnde et multa egestione abundant. Cerebra autem tenera fiunt in hac itaq; qualitate dum aer habetur mordet carnem et corpus: acutissime febres tunc ingruunt vel irrunt ꝛ maxime his qui flegmatici sunt. Lyenteria vero mulieribus et quibuscunq; viris naturalis complexio humida est. Si autem caniculare tempus pluuiale fuerit multum ꝛ hyemale vẽtiq; super ianuas irruũt morbi exti guũtur

atq; autũnus speratur futurus salubris multotiens pueri ꝛ mulieres commoriuntur sed ꝛ sensum pauci quorum qui euadũt in quartanaz febrem: a quartana vero in aquã citrinã deueniũt. 23. ¶ Qõ si ecõtra hyes austrina nimisq; pluuiosa fuerit. Ver autem siccũ ꝛ boreuz: mulieres pregnãtes in vere abortiunt si tũc eis temp⁹ parieẽ di fuerit. 24. ¶ Si quoq; fet⁹ emiserint anibilatos atq; defectos emittũt: qui aũt continuo morientur: aut viuunt semp anibilati atq; defecti. hominũ lyenteria: oculorũq; dolorẽ. Alij catarruz de capite in auriculã patiunt: hz delicatis ꝛ mulieribꝰ lyẽteriã: delicati nãq; a capite i vẽtrẽ descẽdit eis flegma. Eisãt q̃ colerici sũt fum⁹ ascẽdit: ad cerebrũ ꝛ circũ tegit illud. 25. ¶ Mulieres eoꝝ semp egrote multi fluis menstruis redundantur nunq; pinguescunt que videlicet non illis naturaliter sed ex morbo contingit: sed cũ concipiunt plurime abortiunt. nati vero eorum plurimuz spasmo ꝛ anbelitu: morboq; pleos afficiuntur. 26. Hunc autem locum viri inhabitantes lyenteria ꝛ colerica dysinteria ꝛ ephydimõ idest febres longa ꝛ ventus ac emorroys affligit: pleuresis vo aut peripleumonia aut causon morbi ue acuti: pptera q; ventres liquidos habẽt oculi eorũ cacesia infestantur: nec tamẽ forti vel longa nisi quando super illos vniuersalis accidit morbus moto vcz austro aeremq; mutãtem eorum capita nebula et fumo implẽtur. Et si deniq; ad quinquaginta peruenerint annos in os a capite reuma ipsi que in epilepsiã cadunt que cui aduenerit totũ corꝰ possidebit: ꝛ maxime si caput subito calore vel frigore pcutiat: q̃squis vo locus frigidorũ ventorũ locis oppositus est siue ortui ptinens siue occasui illi venti sui locales vẽti sunt a calidis aũt obtegit: aq̃ itaq; sue sicce graues digeri plurimũ dulces sunt. habitatores duri ꝛ fortes sed eoꝝ crura gracilibus tortis sunt ptinẽtia: vẽtriũ vo iferiora hñt durissima supiora vo lenia ꝛ mollia atq; currẽtia plurimũq; de colera non deflate capita sana durissima: sed ipsi plurimi rũpunt: vñ ꝛ hernia onerãtur plurimũ vo in pleuresi morbosq; acutos necesse ẽ icidãt q; vẽtres 2stricti sunt siccq; ex q̃cũq; morbo in ẽpima ducunt ei⁹ rei cã est tetan⁹ corporis ꝛ 2stipatio vẽtris in quibus etiã vene rũpuntur ex frigiditate sue aque multum comedũt nec tñ multuz bibunt quia vtriq; sufficere nequeunt non illis obtalmia facile euenit: hz si euenerit oculi cõcrepantur. 27. ¶ Juuenes eorũ cũ ad annoũ triginta etatem peruenerint multũ in estate sanguinis per nares flurum q̃ multũ patiuntur nonnulli in epilepsiam cadunt fl tamen ceciderit fortissima est: alij diutius viuunt q; quecunq; exeunt super corpora eorũ non in funduntur neq; dolent: habitus rudis animiq; minime modesti sunt qui vtiq; locales morbi nunq; in huiusmodi morbi locis incolis aduenirũt nisi quãdo vniuersales affuerint. mulieres ibidẽ steriles ex frigiditate aque ꝛ siccitate cũ tarda digestiõe neq; essi menstrua illis ꝓ oportuno: sed parua ꝛ mala aduenient que cum

cõceperint difficiles ex malignitate aque parturiũt: neq; essi plurimo abortiunt. q; aũt pariũt filios lac bñe nequeũt: ꝫ hoc ꝓpter cõgelationẽ ac frigiditatẽ aque ⁊ asperitatẽ: spasm⁹ quoq; accidit illis: dolor quoq; pulmonis atq; cõsumptio qõ grece epilentos nominat ⁊ magie in parturiẽdo: ⁊ ex eiusdẽ part⁹ difficultate: qz videlicet nerui ⁊ vene que in pulmone sunt dirũpunt: pueri earũ puelle ex aqua citrina laborãt pueri quidẽ in testiculis: ꝫ cũ adoleuerint euanescit ac dissoluitur pueri tandem polluuntur.

DE ventis calidis ⁊ frigidis ⁊ vrbibus q̃ in eis site sunt eadẽ intentione cõtinent. Itaq; de omni vrbe quecunq; est inter estuũ ortũ et hyemalẽ sita: ⁊ q̃cũq; huic cõtra posita sic est accipere omnis vrbs q̃ in ortu solis posita est securior est q̃ que in septẽtrione est vel in calidi venti flatu sedet: in illa essi calor ⁊ frig⁹ minora ⁊ siccciora. 2. Morbus quoq; minor ⁊ leuior. necnõ et aqua q̃ scõm solis est ortũ clara leuis ⁊ humida nẽpe aer ibi nunq; grossus habetur qz nimiũ a solis presentia ꝓhibetur qõ ex hoc datur intelligi: qz aer humidior in mane grossior ⁊ spissior reperit: ea ño que appposita est in solis occasu: humiditatẽ semp hz aeris. Habitatiũ facies pulchre ac leues colores splẽdidi perlucẽtes nisi bis qõlibet aliud accidẽs obstat. 3 ¶ Masculoruz voces sunt clare et acute hi vero facile iracuntur nec obtemperãtur germina nascentia loci meliora aliis atq; salubriora. 4 ¶ Aque salsugini ptinẽtes male sunt ac nociue: aque fontiũ ꝫm ortuz solis existentiũ omnium sunt meliores: secundo vero omnium eorũ que inter estiualẽ hyemalem ortũ sunt: quorum etiam meliores sunt orientis ortui pertinentes. Postea vero que inter occasum estiualem et hyemalem existunt: sed harum omniũ peiores meridiane sunt inter hyemalẽ ortum ⁊ hyemalem occasum existentiũ: ille vero que in septentrionis parte: sunt aliis meliores. Quarum illas que currũt quisquis sanꝰ fuerit ⁊ fortis bibere sine timore potest: de quib⁹ nimirũ sicut egro tanti bibere opus fuerit illa que sue egritudini conueniat est eligẽda quod si ita fecerit non deuiat a salute: ventrẽ duruz habentem aqua saporata leuis ⁊ clara iuuat. 5 ¶ Mollem vero vnctuosuz: atq; flegmaticũ dura ac tarda digerit omnis aqua que cito deget ur; vẽtrẽ facit mollẽ ⁊ humidũ: tarda aũt ⁊ dura calefacit atq; cõstringit. ꝓaue aũt intelligũt palãq; delinquunt: qui ꝑ aquã salsam ventrẽ mollire ex sue scientie paruitate extimãt. illa essi contra solutionẽ q̃ dura est ⁊ tarde digerit. vẽtrẽ desiccat postq; hũidũ reddit. 6 ¶ Aq̃ pluuiales leues saporate ac lucidissime sunt. ꝓmo nãq; sol ab aquis qõ subtilior ⁊ leuior est attrahẽdo assumit: qui ꝑ aquã salsam ⁊ grauẽdim⁹: qz id qõ graue ⁊ salsum fuit in suo mõ remanere videm⁹ ꝫ sol qõ leuior ⁊ subtilior est nõ solũ de fluminib⁹ attrahit: ꝫ etiã de marib⁹ ⁊ ꝙbuscũq; locis humidis: humiditas nãq; in reb⁹ hũidis suꝑnitur: necnõ in oibus qõ humiditatis subtilior; ac leuior est a sole de-

ccari si c comꝓbatur: si quis enim sedeat ad solem opertus etiaꝫ estimenti s sudat equaliter. 7. ¶ Si vero in vmbra est inequaliter: vt est longinquus a sole ⁊ remotus: vnder aque, pluuiales putrent malumq; odorem exhalant: quia ex multis congregate sunt aquis: ⁊ iõleuiores alijs putrescere solẽt ac mutari. cum autem sol accipit eas ⁊ in altum suspendit frigescũt aeri commiscenf: turbiduz vero suum qõ migredinem reddit seorsum in nube iungitur: quod ño leuius est purgaf atq; dulcescit. Quia de sole decoquitur sicut coꝫ cũ coquif saporẽ dulce efficitur. 8. ¶ Hac ergo humiditate fit a sole dispersa in aere atq; suspensa: ꝫ eam invnum coadunat amventi er diuersis ꝓtib⁹ cõcurrẽtes collidũt dissoluẽtes q̃ corruit: ⁊ rursus marie cũ ea tracte: ꝫm q̃ opz fiũt qõvez plumũ nũq; fit nisi cũ nubiũ greꝫ avẽtis invnũ ꝓfecte est coadunat⁹: atq; alijs vẽtis ꝓcurrẽtib⁹ interceptus dispergitur: ⁊ idẽ cũ subsequẽs nubes illaz premit: ⁊ humiditas cadit. Cũ nubibus grossis nigrescẽtibus spissis atq; grauatis obuiamventi veniẽtes cõfligẽdo cõprimũt. humiditas cadit siccꝫ pluuia crebra descendit. De itaq; omnes aque putribiles qui dẽ sunt sed nõ debent habere odorẽ: qz si contingit odor: bibentes briãcosi fiũt atq; tussim: vociscꝫ sustinent grauitatem: he aque si coquãtur nibil ꝓsunt. 9. ¶ Aqua vero glacialis atq; niualis omnis mala est: postq; enim semel fuerint congelate nunq; in pristinam cõuertuntur naturã. q̃quid essi aque saporitum est leue clarũq; fuerit ac purũ id gelu aduenient totũ recessit: qõvero turbidum pmã sit: qõ sic poteris ꝓbare si essi aquã in vase ad mensurã positã sub celo congelari dimiseris cũq; congelata fuerit in sole vel quolibet alio calido loco liq̃facta eadez remetieris mẽsura: multomn⁹ inuenies esse. 10. ¶ Similiter autẽ de gelu nue: ex q̃b⁹ nimirũ oib⁹ signi ficaf: q̃ sol aque subtilitatẽ ac leuitatẽ accipit ⁊ dispergit gelu super eã nibil põt. grossum vero nõ dissoluit aut de loco remouetur. 11. ¶ Oisaq̃ de niue ꝫsimilib⁹ peior est oib⁹ a q̃ multiplicaf bibẽtibus strãguria: ⁊ in vesica petra: atq; in subrbenalib⁹: doloẽt in coxis et hernam in testiculis gignit: ⁊ marime ea que de magnis flumnib⁹ aliorum lacuum stagna recipientibus: vel ex multis ⁊ diuersis rinis fluentibus est similiter ⁊ ea que de altis locis currunt. non essi omnes similes sunt: est essi saporita ⁊ dulcis: salsa hyemalis: ⁊ que de calidis currit locis. harum ergo cum alie alijs cõmiscentur modo vincit fortior modo minor secũdum ventos. Hec essi septẽtrionali cõfortatur vẽto. illa ño meridiano: q̃ qdẽ si in vase mozã fecerit: fecẽ quoq; necesse est ꝫ faciat: ⁊ barenã. bibẽtes aũt hmõi quos diriꝫ morbis afficiunt. ¶ Quib⁹ ño vẽter mollis est ⁊ lenis: neq; vesica multũ calida: neq; in collo iuncta: bi sine difficultate mingũt: neq; quicq̃ turbidi in vesica relinquũt: ⁊ quotiũ vesica inferiora habet calidissima: necesse est ꝫ collũ habeat fortiũ: qz ergo illa in calore naturã exceſſit: eius inde collũ intumescit, quapropter ⁊ vrina non egre-

ditur: sed in inferioribus retenta comburitur. Et quod itaq; leue est ⁊ subtile mictu emittitur: qō turbidū ⁊ grossum est ibidem cō gelatur. Sed congelatio illa in primo quidem anno fit parua: post ea vero capit augumentum. quinq; abundantius mingunt: quod cunq; grossum in vesica retinetur: ⁊ sic ibi inuiscatum in lapidem conuertitur. Cum ergo mingere volunt: in os vesice lapis delcēdes obstruit. ⁊ vrina refragat: tūc ꝯ dolor augumētat: quāobrem iuuenū virge pruriūt. Unde ipi scalpūt: ⁊ excoriāt eas: causam illā ibidē esse putātes: vis autē huⁱ rei varia est. 13. ¶ Si quis ꝯ ignotā sibi adeat vr: dē: illius situz inquirat: oportet ergo quomodo videlicet ergā vētos ortū solis posita habeat: nō ei in oibⁱ hoc equaliter est septentrionalis nāq; cōtra naturaz meridianam est. atq; sitⁱ oriētalis non sicut occidentalis est. Sed illi ciuita ti que contra solis ortum ac septētrionalis situm ventum habet ⁊ aquā saporitam parum inter alia supradicta loca ab aeris mutatiōe nocetur: ecōtra vero cuiuscunq; humiditates ⁊ aquas salinares bibunt atq; paludestres: nec aperta est secundum orientem nec liberum bz odorem eis multū est aeris nociua mutatio. Et etiam maximum est studium adhibendum bonitati aquarū vel malignitati earū. 14. ¶ Si paludestris vi delicet ⁊ aut stagnea aut mollis aut grossa aut ne ab oriētum locis decurrat: siue petrosa siue salsa sit: aut dirigeri dura. 15. ¶ Sed nec in terris negligētiā habeat: si sicca sit: inaquosa vel humidaq; sa aut cōcaua aut arctaytrū editaz eminēs. 16. ¶ Similiter aūt estrin habitantiū dieta: ytrū illis amabiliⁱ vel saporosiⁱ sit potⁱ ne an cibⁱ an quies an exercitiū vel laborvel māducare. De his aūt oibⁱ inq̄rēdū est. Sciēdū nāq; q; si q̄s hec oia vel horz plurima q̄ dixim⁹ cognouerit. 17. ¶ Si in aliquod oppidū ingrediatur: qō nunq; antea audiuerit vel sciuerit quicq; ex eo nihil aliud latebit: tā de ciuili morbo: q̄ de corporū habitatorum naturis: ⁊ cuiusmodi sint: morbum itaq; curare poterit: neq; in subtilitatē opportune curatiōis errabit: neq; essi hec ignoraś quicq; curare: vel arbitrio poterit opari. postq; quoq; aliq̄ temporū trāsierit accidētia vniuersaliaz accidēcalia loci in locis in hyeme vel estate vētura predicet: necnō ⁊ singulos morbos q̄ singulis hominibⁱ accidere debeant ex eoz dieta: nisi ꝯ morbi ex aeris pauitate pcederēt: nō qui dē vniuersaliter sed particulariter ingererēt. 18. ¶ Cū igitur medicus temperantiā aeris tēporumq; discordiā p̄notauerit. sciētia sua semp utilis tra d sanitatis ingeniū cōuenit morbi: ea vero que de re altissima tractauⁱ recta tenent ⁊ credūt nouit astronomiā nō minimam partē esse medicine q̄ quippe homines p̄monet mutationes partis temporuz. 19. ¶ Itē ciuitas que contra posita est calidis ventis. s. que inter ortum ⁊ occasum equinoctialis mediū tenet: ea semper ab eis incutitur: aque vero illius multe ⁊ calide sunt: aque salse calefiunt in estate ⁊ refrigescunt in hyeme. 20. ¶ Habentium capita humida et flegmatica ventres semper salubres ⁊ defectio semper possidet corpa multo cibo vel potu. sufficere ppter corporum defectionem nō possunt: ⁊ ideo multum recipiunt potum: quia eius multus est ascensus: que quidem ciuitas temporis vernalis est similis in temperamento caloris ⁊ frigoris. Egritudo in ea minor ac inualidior. Similiter autem ⁊ omnis ciuitas in ventos parū caloris sita habet.

¶ De diuersitate aquarum que est inter bonitatem et maliciam ⁊ diuersitate terrarum.

Ic etiam dicturi sumus que aquaruz sunt meliores: vel salubriores que peiores pluiue nociue et quicquid inanimis: vel nocumenti eas cōmitetur. que videlicet scientia multa est: ⁊ ad corporee sanitatis ingenium.

¶ Aque igitur turbulente stagnantes salmares ⁊ palustres: estate calide sunt: ⁊ grosse: austeri odoris proprie quia non currunt: sed permanent pluuia superueniente: atq; solis splēdore perpetuo eas comburente. Itaq; necessario fiunt male: ⁊ absq; calore coleram rubeam generant.

¶ He quidem in hyeme frigide congelate atq; turbide sunt ex niuibus ⁊ earum congelatione: quare flegmatice deueniūt. Wrāchos et colerā p̄creātes: doloz q̄z accidit oculis ex caloris ⁊ siccitatis in corporibus dominatione senibus catarrus: ex defectione neruorū et consumptione: quidam vero moriuntur: alijs autez latera desiccantur dextera.

¶ Si enim hyems calida p̄cesserit: ⁊ austrina: neq; a natura corpora induruerint ⁊ vene. Uer aūt subsequitur siccum: ⁊ septētrionale: cū itaq; id supfluit qō bz cerebrū cum reumate: ⁊ tussi deberet dissolui: tunc potiⁱ cōgelatū redditur: atq; coagulatū: postea ꝯ intrāte esta te cū suo calore sic magna mutatio fiat: p dicte accidūt egritudies. Sed ⁊ illi ciuitati q̄ ptra solis ortū ac septētrionis ventū siccū bz: ⁊ aqua saporita: parū inter alia supradicta ⁊ ab aeris mutatiōe nocere cōtra vero ⁊ cuiuscūq; habitātes salmares aquas bibūt: atq; palustres: neq; posita est p̄m orientem neq; liberū habet odorē: eis multū est aeris mutatio nociua.

¶ Si ꝯ estas sicca nimiūq; calida fuerit: morbi cito euanescūt. Si ꝯ pluuiosissima extēdent. quacūq; essi morbⁱ occasione aduenerit illū in putredinē necesse est cōuerti: quos quidez morbos mollicies ventris quā greci vocāt: ⁊ aqua curina semp consequitur: q: nutriti sunt non cito vel leuiter: nec grauiter deficcant.

¶ Si ꝯ estas nimis pluuiosa fuerit ⁊ austrina ⁊ autūnus similiter hyemē egrā est necesse futurā. flegmatici ergo ⁊ qui q̄dragintaannoū sunt in causon. Colerici in pleuresiz ac pipleumoniā cadēt.

¶ Qō si estas sicca: ⁊ austrina: autūnus ꝯ similiter pluuialis sit atq; septētrionalis: in hyeme dolores capitis facillimeq; cerebri: atq; tussis; raucitas q̄z accidit; ⁊ reuma quibusdā ꝯ ⁊ ptisis.

¶ Si aũt septentrionalis sit: neq; dieb⁹ canicule pluat: neq; arturi euadũt flatici ⁊ cõfortant. Simliter aũt ⁊q̃ bũide nature sunt atq; multi ercs. Colericis ẽo est vade nociuũ: qz eoz siccitas suscipit incrementũ: accidũt itaq; illis accidẽtia febriscq; acuta ac diuturna.

¶ Alijs ẽo colera nigra: qõ essi est ex colore rubeo subtili ⁊ aquoso incẽdit: qõ ẽo grossum relinquit. silr quoq; ⁊ de sanguine: quapro pter hec ẽnotata passio cõtigit: in flaticis aũt cõtra est.

¶ Juuenũ corpa nõ mollia sed sunt sicca ⁊ spissa. itaq; q̃ ea que diximus bene pscrutã do nouerit ppendere: poterit prenũciare q̃ mox bi sunt venturi ex tpis mutatione. Cõsiderando ipsam ⁊ mutationis ẽntiã ⁊ rursus max ime que fortior sit ⁊ supans in qua vez me dicũ nõ vltro dare cataracti opz: neq; coquere anteq; decẽ dies vel plures transacti sint: fortior aũt plusq; nociua ea mutatio q̃ solis est mutatio estiua: mutabilior hyemali ⁊ autũnali. Hec vero duab⁹ de causis. Considerandũ quoq; ⁊ arturi ortũ ⁊ occasum pleiadũ bis nãq; tpibus mozbi plonganf: sed quidã magis: alij ẽo minus alij aũtem mutantur in alium.

¶ Dicendum quoq; est a nobis de asie ⁊ europe distãtia quotq; diuersitates adinuicẽ hñt: in oibus aũt rebus nature: ⁊ in forma in qua etiã nõ paruz distare noscũtur: de qua re: qz multa sunt que referim⁹ ad eas que plurime sunt: ⁊ ad fortiores resolutiones sermonem redigere volo. Asia europe valde contraria est in omnibus nascentium boiq; naturis.

¶ In illa quoq; quecũq; meliora q̃ in ista sunt: atq; ptecipua bomi num vero qualitas mãsuetior: atq; modestior est necnõ ⁊ asie vires excellentiores ibi q̃ vsq; locoz sint: quoz itaq; omniũ bona ipsouz complexio cã est: illius essi loci regio in medio solis ortu est. vnde in habitantes neq; calore: neq; frigore superabundãt: quod vero multitudo ibi rerũ ac magnitudo maior q̃ vbiuis locoz est inde venit q̃ forte est id qõ a natura est. qz complexio equalis est: nõ tñ omnis asie terra equalis est cõplexionis: sed varia est.

¶ Que vero ciuitas inter calidũ ⁊ frigidũ: ibi media locata est ei⁹ cõplexio tpata: arbores ingentes ⁊ excelse: ⁊ aque sapozite: ⁊ apte flue de celo descendẽtes flue de terre fontibus surgẽtes: neq; nimio erardẽt calore neq; multa erardẽt siccitate.

¶ Semina quoq; ⁊ plãte ibidẽ multiplicanf: necnõ ⁊ ab ipsa terra vltro generanf boies etiã suoz arboz fructibus vescunf: qz de locis suis ad alia sibi magis cõgrua transplantanf: atq; gñare faciunt pecora sua castrant ⁊ armẽta: ideo qz nimis quiẽta sunt: bonuz q̃z habent alimentũ: boies ipsi beniuoli nobiles habitu: carnosi corpozis atq; magni: formosi parum dissimiles magnitudine voce. ⁊ pulchritudine: nã loci ⁊ regionis illius contẽperantia: temporum vicine vernalis cõplexiõis ẽsimiles sunt. qui ergo hui⁹ nature sunt sollicitudini apti atq; labozi nõ inuite: sed voluntatis effectu.

¶ Et sciendum q̃ ex tẽperamento abũdant animalia ⁊ eorũ forme variant egyptus quidẽ de nuberib⁹: sufficit hec nostra in hoc sententia ptinentiã ad dextrã hyemalis ortus vsq; ad illũ transitũ q̃ michonitus nolatur europe similis est. Ubi essi multa tẽpoz mutatio est illa regio aggrestis: ⁊ inequalis longos montes ⁊ altos hñs multãq; arboz varietatẽ. Ubi ẽo qua mutatio: illic inequalis regio est. Si q̃s aũt boim q̃litate ⁊ bitu timeẽ q̃ldã eoz excellsimõtib⁹ nimiiq; aq̃sis siles eẽ repient q̃litate. alios aũt subtili⁹ parũq; aq̃sis ⁊q̃z ẽo palustri terre multũ berbe fiere alios sicce ac grosse.

¶ Adhuc quoq; si tpa inter se variant. ⁊ eoz forme diuerse efficiũtur: de gente vero illa que parũ inter se distat vniuersaliter dixim⁹ restat vt de illis inter q̃s multũ diuersitatis est natura ac similitudine sicut est loquemur: ab his igiẽ qui capita longa habent exordium capiamus: qz alijs nullis similes sunt.

¶ Causa ergo lõgitudinis capitũ primo a mulierib⁹ est babita. i. cõsuetudo: deinde ẽo natura 2suetudinẽ est cõsecuta. qõideo factũ est vt illi boies aiosi esse atq; audaces insinuarenf: consuetudo aũt hec adoleuit q̃ vez mox vt na scebaf infans illũ accipiebãt: eius quoq; caput in longitudinẽ aptabãt: sicq; ligabant ingeniantes vt rotunditatẽ amitteret. que res eoz capita in longitudinẽ adduxit qz vez ipsam naturam ad hoc cogit postea ẽo lõgioris tpis mora vsum in natura cauillãdo inserunt. Jã nũc itaq; nõ est cã lõgoz capitum consuetudo: sed sola natura est. Quia vero sperma ab omnibus mẽbris corporis descendit: sanum quidem a sanis: infirmuz quidẽ ab egris currẽs: ⁊ rursus quidẽsic operationes fiunt vt calui caluos: varij oculos varios: strabo quoq; generat strabonẽ. Cur ergo qui longum caput hz similiter non procreet longum: sed iam parua est capitum longitudo ad ptiscorum comparationem: eo q̃ nunc consuetudo remota est: ⁊ ipsa gens est alijs cõmixta. Quivero habitant in terra phephynos: eorum regio paludestris ⁊ calida vnde filios procreant multos fortes. cibaria ex paludibus habent mansiones calamis ⁊ viminib⁹ in ipsis paludibus moliunf. quapropter ex ipsis pauci ad alias trã scũt regiões: trabes itaq; summis ⁊ imis: cõstruẽtes minuendo semp inequalitatẽ loci machinanf: bibunt aũt aquas calidas nõ currentes putrefactas a sole ac pluuiarum nimietate: sed. ⁊ hoc mare qõ phephynos ỏr: stans est nunq̃ currens ꝓterq̃ quidẽ in illud flumina decurrũt qõ si currat paruz ac pigrũ est: atq; subtile: qz maximũ chaos illud cõcurrẽdo: p pluuiã descendit: q̃re forme habitantiuz phephynos inter hominum formas prodigales sunt in crassis quidẽ crasse in corporeis corporee. Juncture quoq; illorũ ⁊ vene in carne latentes: nõ appent. colore q̃dem citrino siles sunt aquã citrinã hñtib⁹: hui⁹ itaq; regionis vẽti austrini sunt: hñt etiã quendã aluũ localẽ flatũ vehementem: ⁊ corrũpentẽ caliditatem exbalantem incole piceon dicunt.

¶ Septentrionalis vero non eis insufflat: quia eos plene pertingere minime pōt. qō si sufflat: sufflat defecte. Hec itaq; nostra ē sententia de diuersitate naturarum atq; formarū in asia habitātiū.

De iracundie autem eorum ⁊ audacie paruitate subiungenda est. minus bellatores sunt q̄m illi qui europam colūt quia quietiores atq; modestiores cui⁹ rei causa tempora sunt que in calorem quidem vſ frigus non multum permutantur: sed secundum similitudinem atq; vicinitatem. neq; enim eorum animos perturbant: vel corpora plene de complexione in complexionem permutant quamobrem non facile irascuntur. Mutatio nāq; aeris causa est commotionis hominis ad iram: neq; illum quiescere permittit. hac quidem de causa asiani quieti sunt atq; modesti: sed etiam aliqua ꝓuetudo est vniuerse nanq; asie non suis dominant. quidā ergo asiani non alijs obsequunt quemadmodū belleni ⁊ trabi sibi metipsis fortasse dominantes nullis obtēperando discunt prodesse: qui vtiq; fortiores ⁊ animosiores ⁊ audaciores oibus sunt: qui pugnatoribus oppugnātes sibimet capiunt predā vñ ⁊ ruffe altas iuste dedecus comportant inueniuntur etiam asiani diuersi: quidā enim iusti: alij iniusti: diuersitates temporum sicut diximus cā qui etiam nubiam tenent de mi. ſ. edaces sunt atq; molles pigri pugnare ex temperantia temporum. 2.

¶ Et in europa quedam gens tracorum: trachi tamen plusq; que libet alia gens sibi consimiles sunt. Similiter vero egyptij in calore. turchi vigēt in frigore: terra turchorum viridis est ⁊ petrosa ac mollis: tempora vero eorum ac forme ab omni gente diuerse: sibiq; consimiles sunt. regio misera sub polo est. in montibus vnde septentrio sufflat: ⁊ ad quaz sol cū occidit estiuo tempore appropinquat paruo quidem tempore paruoq; calore calefaciens eam: ad hanc autem venti ex calidis partibus spirantes minime peruenire possunt nisi minores atq; frigidiores valeant: a parte vero poli frigidi turgent propter nives geluq; ⁊ aquarū multitudinem: sine q̄bus illa montana non sunt: vnde ⁊ inhabitata deserūtur. 3.

¶ Aer illius regionis multotiēs in die nebula occupatur: quapropter bominum forme crasse sunt ⁊ carnose: ita vt neq; iuncture in eis appareant. humidi ⁊ molles ⁊ inualidi ventres humidissimi ni miumq; currētes: quos quidem desiccari impossibile ē. in huius regione natura nostra est aerea. atq; tempora habente: que enim corpora humide atq; frigide sunt complexionis ex eis parum dissolui tur: presertim si in humida sunt ⁊ frigida pariter regione. ceterūq; cibaria in ventre aut in membris prout expedit non decurrunt quia colere rubee ad id operis deficiunt: sicq; corpora eorum grauissima necesse fiunt: sed ⁊ in figuris vtriusq; sexus masculus videlicet masculo. femina vero femine similes sunt eadem causa: quia eorum tempora vicina sunt: nullo modoq; sperma corrumpitur: nisi

abundantie siue morbi accidens incurrat: bi itaq; crassi sunt ⁊ lati: quia infantulos suos pānis sicut egyptij nō inuoluunt: qō ideo fit vt sup equos fixis natib⁹ latisq; pstare possint etsi masculi illorum semper in curribꝰ deportant. vsq; dū ad equitādi puentus fuerit tēpus: fit autē paulatim eorum de loco in locum incessus: natoꝝ ꝺo latorum iam dictum esse. 4.

¶ Turchoꝝ aūt gēs rubeū bz colorē: neq; est sup eos sol cū suo ascēdit calore. Albedo ꝺo cū frigore itēdit in ruborē mutat. hec aūt natura nō multū est pcreatiua filioꝝ neq; est masculina volūtas in eorū fit: quare rō minꝰ generāt q̄ ꝺo femine raro parūt: boc est qz matrix sperma attrabere nō pōt: in quo ēt subtilis ꝰ ituri opꝰ: mēstrua dillis nō oportune: ſz paꝝ postq̄ lōgū tēpꝰ aduenīūt. vis. n. matricū: ex multa eis corrupta est ſ crassicie: ociose nāq; ac delicate gerētes ex nulla mḥetant motiōe: vētres ꝺo eoꝝ frigidi ⁊ būidi sunt in q̄ rema gnā significationē dēphēdimꝰ: qz diētes ⁊ famulas frequētiꝰ morꝝ masculo coierint: grauidas ꝓcepisse iuenimꝰ. qō pfecto ex mltaeter citij ꝓmotiōe corporūq; attenuatiōe euenit. multi ēt trachis castratis sīles sunt. neq; coire possūt. femmas q̄z feminei corpis exercitio atq; locutōis mō imitātes. Quibus cūq; vene de post auriculas incidunt eis vltra ꝓtiꝰ ab oi gñatiōe orbant. Illa ꝺo altera gēs q̄ europā ⁊z multū adiuicē magnitudie lōgitudine atq; forma ꝑ suoꝝ tē poꝝ varietate differūt quoꝝ q̄dē tēpoꝝ varietas magna ac valida ē ac crebra in calore nimioꝝ l byeme forti: multa ꝺo pluuia postmodū ꝺo nebula subsequēte crebris vētis. Hac ḡ diuersitate ꝓpetua ſperматis q̄z coagulatio: atq; ꝓcreatiōes diuerse fiūt alio nāq; mō coagulant in estate: alio ꝺoi byeme alio ꝺo pluuiaꝝ effluētia: alio ꝺoi nebula vſ pluuia pua. itaq; q̄ europā plꝰ ab inuicē differūt q̄ q̄ asiā colūt. Differūt q̄dē in vultu: qz forme nimirū in ipa ſpermatum concептiōe: ꝓpter diuersitatē ipsoꝝ diuerse figurantur. 5.

¶ Et quēadmodū in forma corꝓree differūt figure: ita q̄z necesse ē eos differre ai q̄litate. sunt esse iracundissimi ouri inculti atq; agrestissimi. Hoc aūt ex multa cōmutatiōe parua quoq; stabilitate: sic habitatores europe fortioris ai q̄ q̄ asie sunt. ociū q̄ppe ac pigritia ex aeris equalitate ꝓuenit: ꝑ quā inequalē aiem corpis: laboꝝ sreverenti tolerātiā prestat. Quies aūt ⁊ requies timoꝝ ignauiā labor ꝺo cragitatio animositatē ministrat: quare europes ⁊ militia gaudēt: ⁊ pugna: cuiq; subijci: vel bumiliari re spuētes. Differūt hac ꝓmoꝝ rietate: secūdo vero qz eiusdē europe. terre pars altera est magna illa ꝺo parua. Hic aūt ꝓfunditas: hic q̄z planicies. rursus ⁊ in temporibus mutatio parua. 6.

¶ Simili ꝺo modo in paruulis. Uniuersaliter autem quicunq; sic ca m altissimam multumq; aquosam habitant regionem tempora quoq; multum habent diuersa: ꝓnecesse est quoq; hos: formas habere diuersas: ad laborē duriciem animoꝝ firmā asperā ⁊ angustā

qui vero loca pfunda incolūt: ꝛ petrosa eos calidi plusq̄ frigidi vt ti sufflāt: aq̄s tepidas bibūt corpa eoꝝ nō magna nec bene cōposita sed lata sunt ꝛ carnosa: pili nigri: similr q̄s colorus albi flegmatici. colerici aūt nequaq̄ patiētes sunt labores nisi fortassis i ꝓsuetudie fiāt negꝫ essi naturalr habēt. Qui aūt fluminā habēt in q̄ pluuiales ralie cōfluāt aq̄: bi magis incolumes sunt illis ac meliores: q̄ vero nō: sed post sibi fontes sunt: pigreq̄ paludes siue salsarum fluit vn da bibētis in vsum. oēs hos multe varie facūt distare figure. sunt quoq̄ citrini: vēter eis largus multū quoq̄ ꝛ splenis habetur. 7.

¶ Qui vero in alta habitāt regiōe: equalis odore atq̄ aquosa: coꝝ forme: ꝛ corpora bona magna: consilles vsu: atq̄ natura boni tempe ramenti audaces. 8.

¶ Quelibet vero terra macra atq̄ subtilis in aquosa ꝛ aspera acris complexio intemperata illi asperi sunt formaꝫ tetan ossi colore qua si citrini: ꝛ nigri iracūdi rigidi. Ubi nimia mutatio: multaq̄ diuer sitas habitantiuꝫ formeꝫ animeq̄ atq̄ nature multe sunt diuerse. va riantur enim ꝛ nature ex varietate temporum. deinde regionum: eq̄ bus cibus est. postea vero aquarum inueniuntur ꝛ forme hominuꝫ varie secundum qualitatē nature regionis. vbi enim est terra cras sa ꝛ humida p se ꝛ aquosa: ea quidē est in estate frigida vero in hye me: tempora bona ꝛ sibi conuenientia: habent habitantes crassos natura fortes humidos in labore illis exercitio minime perduran tes animi segnis rocios i artificijs: ingenij duri ꝛ grauis: non sunt autem acuti siue subtilis. 9.

¶ Quibus vero regio leuis est ꝛ profunda: perfundit aūt in hyeme ꝛa sole incenditur in estate ꝛ hi corpis aspi sunt ꝛ tenuis ad labores fortis ad immodicā irā veloces: nihil illis preter suū videt aspera ti animi vicinores q̄ modestie siue quieti in artificiali ingenio sub tiles: audaces: atq̄ pugnātes: iꝫ regiōis nascētia huic nature sunt vicina. Et sciēdū q̄ nature forme multuꝫ cōtrarie sunt: atq̄ diuer se. ¶ De his aūt q̄ dixim⁹ ita est si quoq̄ ḡras: q̄ de naturis restant illa contemplare ab his ꝛ non errabis a veritate.

¶ De aquaraere Finis.

¶ Hyppocratis de pharmacijs libellus incipit.

DE pharmacijs aūt cāe nōvt extimanꝫ sunt. eadē ei pharmacia purgātur: est qñ alia purgat q̄ que cōsueuit purgare: est autē q̄ superpurgauit. est quod ꝛ conuenientia facit: quare nōvt contingit pharmacie debēt dari. Arbitrari enim oportet ꝛ cibos nutrientes nos; pharmacas esse minus autem illis. Homines enim hos recte quidem appetentes sani sunt: non vero recte laborant si perdantur aut purgantur sicut a puris medicinis manifestum i gif est ꝛ hos pharmacias minꝰ ꝛ tardiꝰ puris pharmacijs. Uerū bi tardiores ꝛ cōsueti nobis sunt quotidie intrātes in corꝑ. Uane aūt ꝛ negligēter traditi cibi p turbāt homines ꝛ egrotare faciūt quodaꝫ modo ꝛ puras ꝛ acutas si absq̄ passiōe rabsq̄ causa tradat aliq̄s nō debet operari aliquid cōferēs. Oportet igit ꝑmū tradere colericis quidē qō colerā purget. flegmaticis aūt qō flegma: hydropicis qō aquam melācolicis vero qō nigrā colerā. Si vero extrā hui⁹ purgaueris cōueniētia ꝙo non purgas: q̄ ꝙo nō cōueniūt purgas: quare ad vtraq̄ peccare est. Oñ igit debes alicui medicinā tradere superi⁹ siue inferi⁹ interrogare ipm opꝫ si vtiꝫ bibit medicinā: ꝛ vtꝫ vēter in inferiorib⁹ pharmacijs acut⁹ est. ꝛ obedit cito aut dur⁹: ꝛ si acut⁹ ꝛ bene solubilis fuerit: mol liorib⁹ ꝛ minorib⁹ pharmacijs indiget: si ꝙo dur⁹ fuerit fortioribus eget. Idē aūt mod⁹ ꝛ ad supiora: si ꝙo nūq̄ dicat negꝫ supi⁹ negꝫ ifer⁹ purgatū fuisse: aut potasse pharmaciā scire opꝫ si ad igrediētia sano exīti bñ solubil is erat vēter ad inferiora: aut bñ vomēs ad supiora: ꝛ si ad repletionē quandā fact⁹ diaria supuenit ipsi. hui⁹ osa opꝫ inq̄ri quo possis recte ꝓsulere: malū essi est accidēs tradentꝫ pharmaciā homini interficere. Quicūq̄ quidē igif a febrib⁹ vehementib⁹ occupat negꝫ opꝫ his medicinas purgatiuas tradere est vtiq̄ post feb. si ꝙo nō in quatuor ꝛ decē dies: colere essi carnes exi stētes ipsoꝝ ꝛ vētres accipiūt pharmaciā ꝛ nil purgat ꝛ feb. fit ma i or ꝛ color mutatur ꝛ yteri ci fiūt. mota essi corpora ꝛ nō purgata negꝫ comedere volūt negꝫ bibere: sed ola borrēt: ꝛ vt frequēter pereunt. Si vero accipiat pharmacia ꝛ ante meridiē nil purgat: a meridie vero purgās subtilis fit ꝛ finit. Si ꝙo būc diē circūfiat ꝛ simꝫ purgatiōe post feb. sanꝰ fit. Si ꝙo. feb. iterū occupet ipsuꝫ destruit nō ꝙuemt fortib⁹ passionib⁹ pharmacias purgatiuas offerre: sed si quē opꝫ disterizare cōgruit quotiensc ūq̄ voluerisvti periculosuꝫ essi est. Scōm aūt eandē rōnē ꝛ in estino tpe a canis ortu dies. 60. obseruare opꝫ nō tradere pharmaciā iꝫ cūsterijsvti id ē essi periculū.

¶ De pharmacijs finis.

¶ Hyppocratis liber de insomnijs.

EX insomnijs ea nobis bona sunt q̄ ad vltimā noctis ptem intelligētie repsentēt res eo q̄ interdiu agebantur mō: aut de illis deliberatiōes atq̄ ꝙsilia. Sanitatē essi signāt: q: diurnis in ꝙsilijs animꝰ ꝑmanet nulla ipletiōe nulla extinanitō e: nulla alia deniq̄ re exterua aut aduētitia supat⁹. Que ꝙ obis ꝛria ac inter se repugnātia sunt: si vehemē ter vehementē. si modice infimā in corꝑe ꝓturbationem ee testātur An igif a negocijs abstineri oporteat necne iudiciū non fero. Uerūtñ corꝑ iō purgādū ee ꝙsulo q̄ ex materia quapiā superāte cōtingit secretio alium ꝛ intelligētiā ꝓturbās. Qō si vehemēter discere

pēt: ꝑdest vomitū movere: ↄin quintū die modicos ꝛ leues cibos sumere. Ecin cū deābulatiōib⁹ multis ꝛ acrib⁹: tū mediocri b⁹ exercitatiōib⁹ ꝛ dū. Sin min⁹: vomit⁹: ociū: ꝛ tertia ps cibis demēda. Rursusq; eadē victꝰ rōne q̄ntūvsq; diēy ꝛ ef: adiecta deābulatiōis ꝛ vocis exercitatiōe. Deinde postea dīs imortalib⁹ supplicādū. Sol luna celū stelle ex ꝛsuetudine pure lucide splēdide cōspectui subiecte in bonis sunt: indicātes q̄ppe oi ex pte corp⁹ bñ valere. Quare hic habit⁹ ꝓsentivictu cōseruād⁹ est. Si q̄d ꝛo cōtra apparuerit: morbū corpi validis validiorē: ab ifirmis leuiorē instare manifestissimū est. Atq; si stellaꝝ extern⁹ circuit⁹: solis medi⁹: lune: q̄ causis adiacet: extinguit q̄d aut ledi aut occultari aut oino impediri visus fuerit: eidē circuit⁹ pti morbū superuenire: tenuiorē q̄dē: si ab aere vel nube stellaꝝ aliqua afficiaꝫ: si ab aq̄ seu grādine: vehemētiorē. Signo nāq; est būiditatis et pituite excretionē in interiorē circunferētiam incidisse. Huic igitur expedit in vestimētis sudoris q̄ maxime euocādi causa. primo q̄dē sensim. deinde vehementer currere: post ꝛo exercitationē multis subinde deambulationib⁹ vti prādio intermittēdo. Ac tertia demū cibis ablata ꝑte in quintū die paruū assumere. tū si maior offensa apparet: fouere. Siquidē ea de re corp⁹ p supficiē expurgari cōfert: q; in exteriore circūferentia detrimentū inest. Preterea cibis siccis. acrib⁹: austeris: meracis: ꝛ exercitationibus marie siccis vti. At ꝛo si q̄d eiusce modi pati luna videaꝫ: int⁹ euulsionē fieri ꝑdest ab acribus falsis: lenibusq; cibis vomitū excitare magna vi currere: vocē exercere: prādiū intermittere vtiq; cibi detractione ꝛ victus moderatiōe habita. Deinde vomitu itez facto in quintū die modicū cibū adhibere. Ubi aūt sereno celo circuitus a siccitate affligi laborare superari videtur: egrotatiōis periculū est. Igit opus est labor⁹ demere victu humidiore leni: balneis: mane quiete: somno multo: donec ꝓsistat vti. Si igneū quid ꝛ incēsuz stellis illis repugnās ꝓspicitur: bilis excretionis nota est. Si victe demū occultētur: periculū est ex egrotatione mori. Si in fugā aut vertūtur: aut verse celeriter fugiūt aliꝭ deinceps insequētib⁹ future nisi homo curet: insanie met⁹ est. His itaq; oibus veratro in primis euinci: victū moderari ꝛuenit: aliter victū ab aqua repeti non alienū est: vinū nequaq̄ gustare preterq̄ tenuissimū lene dilutū. Itē ab acrib⁹ siccātib⁹: falsis calefactiētib⁹ abstinere: necnō exercitatiōibus naturalib⁹ ꝛ cursib⁹ in vestimēto vti q̄plimis absit frictio: lucta: saltatio: ꝛ vehemēs exagitatio: molliter cubet desideat p̄terq̄ naturalib⁹ labor⁹. Post cenā deābulet. Bonū etiā ē foueri ꝑm fomēta subide vomere. Ad trigesimū die ne ipleaꝫ. Implet⁹ bis in mē se vomitū a dulcib⁹ hūidis ꝛ lenib⁹ puocet. Que aliūde alio nulla necessitate aut vi vrgēte vaganꝫ: aim sollicitudine ꝛ cura afficiuntur docēt. Huic nēpe ꝑdest ex toto ꝓquiescere: animū ad spectacula risum ꝓcipue mouentia vertere. Si min⁹ ad id saltē q̄ p biduū aut triduū

spectando mens exhilaretur. Post sistet. si id nō ꝓduerit: egrotationē esse metuēdā. Omnino stelle q̄ circūferētia pure splēdide delabi ac oriētis partem petere videnꝫ: bone valitudinis testimonia sunt: ꝑtere aq; quicquid vel in corpore est ꝑatū vel in aluo excretū: vel in carne pululās id probe oē occidui circuitu: cui recte adheret excidit. Que ꝛo ex illis nigre ꝛobscure sive ad occiduū sive in mane sive in terrā sive paulo supra deferri videnꝫ morbos denūciāt. Que supra grauedines: q̄ in mare: malos alui habitus: q̄ interram: tubercula in carne maxime nascentia. His cōfert tertiā portionē cibis demere: exercita toq; vomitu in quintū die victū tēperare. alio deinceps quinto die cuiuslibet generis cibū adhibere. Tuz iterū factovomitu ad eundē superiorē victū redire. His deniq; celestibus insidere q̄d tibi videbit purū ꝛ humidū: bonā valitudinem ostendit. Qñ id ab ethere descendisse in hominē. Tale autez animo repꝛsentari: quale hominē intrauerit. Ecōtrario nigrum q̄libet impurū ꝛminime illustre: mali morbi: nō ab impletione certe aut ex inanitione: sz ab externa causa instantis indiciū habetur Huic ergo cōducit multa vt currere: vt q̄minima corporis liquefactione: ac spiritu spississimo vsus aduentitiū malū ꝓpellat: ꝑ minusq; ꝑm cursum acribus deambulationib⁹ vtendū: victꝰ autē in quartum diem mollis ꝛ leuis adhibeatur. Quodlibet tibi a deo purū dari visum: secūde valitudinis signū est q; ingredientia corpus pura sint. Cuiuscūq; horū cōtrarij inspectio ertiterit: nō est bonū. Morbū essꝰ corp⁹ inuasisse cōstat. Jdeoq; hūc sicut prioꝛ curari opus est. Aquam lenem sereno celo sine vehementi quidez madefactiōe aut graui tēpestate pluere videri bonum: tēperatū; nāq; ꝛ purū e celo spiritū intrasse demōstrat. Ecōtrario magnā ipure aq̄ viz cū ꝓcella ꝛ grandine pluere: morbū ab aduētitio spiritu notat. Similiter hūc tenui victu ꝛ cibis ol modo perq̄ paucis vti oportere. Sic q̄ celestiū astrorū signa cognoscēdi iudicio p̄dit⁹ fuerit: debebit ex illis cū sibi suiq; valitudini victꝰ genere ꝑspicere: tū etiā dīs supplicare. Pro bonis quidē: Soli ioui celesti ioui terrestri. Minerue terrestri Mercurio: apollini. Pro cōtrarijs aūt: dīs malorum auersorib⁹ terre heroibus vt oia grauia ꝛ aduersa a nobis auertāt. Insup etiā expsōno ꝓpinquū q̄d acriter intueri: aut audire: tuto incedere: secure ꝛ sine vlla formidine currere. Itē terrā planā beneq; cultā arbores florentes ꝛ fructuosos ꝛ mites fluuios ꝑ more aqua lipida: nequaq; iusto pleniores mino: esue fluētes fontes itidem ꝛ puteos in somno ante oculos obseruari: his oibus indicijs cū corp⁹ bene habere tum vero omnes circuitus ꝛ victus atq; excrementa pro natura esse cognoscuntur. Quicquid istorum contrarium apparet: mali detrimenti est. Nam auditum ledi: circa caput: esse noram docet. Igitur matutine: quinetiam ꝑm cenā aptissime erūt deābulatiōes addito superioris victus genere. Cruruz offensa vomitu ꝙuelēda

est pleniore lucta vtendū: seruata eadē in cibis rōne. Aspera corpus impurum esse dicit. rex amat plures post exercitationē deābulationes. Arborum sterilitate humani corporis pnicies ostenditur Siquidē sine foliis arbores ab humidis ꝛ frigidis detrimentū: cuz foliis autē: sz sine fructu a calidis: ꝛ siccis: vtiliter victꝰ rōne hec refrigerātur ꝛ humefiunt: illa siccantur ꝛ calefiūt. Fluuij nō ꝓ natura fluentes sanguinis circuitū signāt: largiꝰ quippe excessuz: minꝰ defectū. Cōmodū igit est victu hoc implere: illud tenuare. Si impuri fluūt: perturbationē significant. purgātur aūt a cursiꝰ deābulationibus multo spiritu citati. Nocturne fontiū ꝛ puteoꝝ imagines: ventos circa vesicā esse indicio sunt. Res igitur vrinā mouētes ad purgationē aptissime sunt. Mare turbatū aluis maluz sub esse testimonio est. Aurilio sunt res aluum solutes leues ꝛ molles. Terra vel domus mouēs sano aduersam valitudinē. Egro sanitatē ꝛ instātis mutationē pollicetur. Valenti ideo victum mutare perutile est: qō totū a presenti corpus afficitur. Egrotāti aūt in eodem persistendū: qz ab instante corpus mutatur. Terrā vel a mari vel ab alia quapiam aquaꝝ multitudine inundari: egrotationem multe que in corpore inest humiditatis expectandā esse testatur.

Quare vomitus prādij intermissio exercitationes siccivictus pernecessarij sunt. Deinde ex modicis ꝛ parū assumendo ad cōsuetudinem reuertēdum. Utiq; nec id in bonis ē in somno terrā nigrā aut crematā videre. Quādoquidē in vehementē ꝛ mortiferū morbū incidere periculosissimum est. Siccitatis effi exuperantiā carni instātem deprehendit. Laboribus ergo. Itē in cibis quicq̄d ficci calidi acris ꝛ vinā mouētis: demendū. victꝰ esse dz ptisane decoctū iusres deniq; oēs molles leues ꝛ modice quidē: potui vinū dilutū albuz copiosius dādum est. Balneo frequētiore ꝛ calido vtendū. Sz ꝛo minime ieiuno: emolliatur: conquiescat. frigus solem caueat. Telluri mercurio heroibus diuinam rē faciat. In palude sine mari fluminibꝰ natare videri: nō bonū. Qz humidi excessuz testatur oportet hūc iperare victui ꝛ se exercere: febricitāti aūt bonū qō calidū ab humidis extinguitur. Quicq̄d neq; maius minusue: sz ex cōsuetudine ꝛ ꝓ sui natura esse apparuerit: ꝓ bono valitudinis habetur. Uestem candidā siue pulcherrimos calceos indui bonū. Qō ex membris maiꝰ: nō bonū: vtiq; qō minꝰ oportet victus rōne hoc augeri: illō minui. Nigra oino morbida atq; periculosa sunt. Utiliter emoliuntur ꝛ humefiunt. Nouā mutationē ꝓdicūt. Puros ꝛ in albis ve stimētis mortuos videre: bonum. Item ab illis aliquid puri accipere in bonis est. Nam ꝛ corpus ꝛ rerum ingredientium integritatē declarant. Ex mortuis quippe nutrimenta incremēta ꝛ semina proficiscuntur. propterea q; hec si plura in corpus serpunt: sanitatis sunt. Rursum nudatos vel pullatos vel sordidos vel e domo quid capientes auferentesue conspicꝛ non aptum. Morbū ideo arguit

quia res corpus ingredientes norie sunt. Cōfugiendā ergo ad cursus atq; deambulationes: ac vomitu facto: alimentum molle ꝛ leue adhibendum. Corpora quecūq; in somnijs deformia in cōspectuz veniunt: hominemq; terrēt insoliti cibi satietatē: excrementū: choleram: denique morbum periculosum exponunt. Necesse itaq; eritvomitū mouere: ꝛ in quintum diem cibis q̄ leuissimis ꝛ modicis minimeq; acribus siccisue aut calidis: presertimq; laboribus naturalibus: preteq̄ ſm cenam deambulationibus. Item balneis: sed vero calidis ac quiete vti a sole preterea ꝛ frigore cauendū est. In somno videri quid assueti potius aut cibi sumere: alimenti inopiā ac animi laborem probat atq; carnes validissime quidē maximi excessus infirmissime autē minoris. Ut effi qō assumitur bonuz: itaq; est qō apparet. Cibis ideo demēdum est quod alimēti exuperātie id testimonium sit. Similiter etiam panesca seo ꝛ melle confecti in somno edi si videanē: eiusdē signi sunt. Aqua pura epota: bonū reliq̄, vero omnes norie. q̄cq̄d assueti homo spectare ꝙ: animi desiderium testatur. Quodcūq; vero fugit perterritus: sanguinē a ficcitate infestantē detegit. Utilissime ergo corpus refrigeratur ꝛ humefit. Pugna re vulnerari: cruentari vinciri. corpoꝛi secretionē circuitꝰ inimi cam ꝛtigisse signo sunt. Optimū igitur est attenuare: deambulare cibis facilibus vti. Tum secundum vomitum intra quinq; dies sibi temperandū. Quinetiā exvisis errores: vagatiōes ascensus mali ꝛ graues ꝛtingūt. Fluuioꝝ traiectꝰ: armati hostes: diuersi generis monstra: egrotationis siue insanie argumenta sunt. Pernecessarij igit sic errantibus sunt cibi modici leues ꝛ molles. Tum porro permulte: preterq̄ post cenā exercitationes. Mecnō ad quintum die cum vomitu victꝰ paulatim tēperatus sit. Insuper a calidis balneis desidia: frigore sole cauēdū. Hec q̄ seruare voluerit: putvictꝰ ratio dictata nobis quantū per hominē deo iuuāte fieri potuit: excogitata inuentaq; bis semper in vita benevalere poterit.

¶ Et ad dei omnipotentis laudem cū libro de insomnijs imponitur finis omnibus operibus hyppocratis que ad manus nostras peruenire potuerunt.

¶ Johannis Damasceni medici clarissimi Aphorismi incipiunt.

Iberet te deus fili amātissime a deuio erroꝛis: ꝛ in via cōseruet prosperitatis: atq; m cū velle de te mihi dignetur posse concedere: teq; in eodem agilem facere: sic desiderium tuum iunctum meo compleat in te. Mouerit dilectio tua fili mi: qz petitionē tuā de aphorismis medicine scribendis ꝓpter nihil aliud prolongaui nisi quia verebar ne

aliquando fastidires tui desideriȝ meam longitudinem velle tenta re:et contando cognoscere. Jam nunc vero quantum inde cognoscere uerim sufficere videatur:quia cum maiores nostros peritissimos viros quemq; fastidiosum noueris sepe arguisse non egre tibi fe rendum est. Ceterum ipse presensisse potes me semper vtilitatem tuam quesiuisse:et nunq; te deferendo plus aliuȝ coluisse. Deus om nipotens dirigat mentem tuam in beneplacito suo ad vtilitatē ser norum suorum. Ecce iam aphorismos quos me scribere rogasti: tue dilectioni mando.

Certe in medicina immensa profunditas est. 1.

Operari autem secundum libros absq; perfecta ratione:solerti in genio:molestum est. 2.

Ingenium autē naturale adiuuat artē ꝛnaturā regentem:contra rium autem contraria. 3.

Abūdāter aūt libros peritoꝝ veterū relegere:ꝛsecreta eorū dili gen ter discutere:iuuat omnē sapientem ꝛc. 4.

Vita breuis est ad cognoscēdū vires olum terre nascentium. 5.

Tu aūt ea q̄ palā sunt:ꝛin q̄b⁹ oēs ꝙueniūt ꝛ marie q̄ pbasti tene. Que vo in dubio sunt ꝛ in q̄bus dissentiūt omitte. 6.

Illud vo nō debet nos cōmouere qō in sapientū dictis bſ. 7.

Quedā sunt que nō videtur nobis ad plenum ratio attestari:ſz po tius credulos habere. 8.

Illud quippe quod medicamur subtilis substantia est:neq; enim hu mana natura erroris periculum incurrere non potest: presertim in subtilibus. 9.

Qui deditus omnino secularibus negocijs(alias delitijs) negli git fundamentum medicine: philosophie::ꝛ artium doctrinam nō ei fides adhibenda est:ꝛ maxime in ea vbi Gal.ꝛ Arist. concor dant: vbi di scordant difficile verum inuenitur .Animal secun dum frigidum ꝛ humidum nutritur; secundum calidum ꝛ humi dum viuit. 10.

Virtus siue virtutes naturales vel spirituales varia nomina ba bentes vna eadēq; est. ſ. virtus. 11.

Sed ſm diuersa in subiectis mēbris officia:diuersis vocabulis nū cupātur. 12. Cōplexio naturalis ſm vicinitatē q̄dē est separabilis:actu tamen est inseparabilis. 13.

Quēadmodū tā vitia animi q̄ figure corporis ab auis ꝛ a parenti bus cadūt ꝛ hereditant:ita quoq; morbus diuturn⁹ ꝛ maxime si fuerit in principali mēbro. 14.

Medicina q̄ tēperamento vicina est ꝛ est odorifera si cibus quoq; fieri possit optimum est. 15.

Colligatio corporis talis ſm ordinis naturalis cōsonantiā facta ē vt subsistat. Uñ cauendū est ne des ei fortē medicinā q̄ fortiter mutet eā:vt ea q̄ est in tertia parte. 16.

Complexio corporis animati ad figurā nerui cōsona est. Non igi tur temerarius sis in medicina forti:que eam dissoluat:ꝛ ape riē do corpus in aliam cōplexionē mutet. 17.

Medicina stiptica ꝛ odorifera ꝛ tēperamēto ꝓpiqua custodit ꝛ cō fortat principalia mēbra ꝛ virtutē naturalem huiusmodi tibi sit semper vtendū vt confortes naturam. Si enim naturā cōfor taueris:morbum medicādo iuuat curari. Si vero eā negleꝛeris ꝛ neglectam deficere permiseris nihil prodest. 18.

Epar ꝛ stomachus sunt posita inter efficacia,nature vt nutriant si cut instrumēta:q; si accidenti aliquo amiserint cōplexionē ꝛ mi nuet cursum nature. 19.

Calidi morbi plus frigidis sunt mortiferi propter ignei motus ve locitatem. 20.

Quādo corpi aliq̄d acciderit:non ei vandū est qō noceat principa libus membris. Qō si feceris inde nociuus eris:ꝛ magnū iuuare non videberis. 21.

Vitū animi seq̄tur cōplexionē corporis: cū igitur corp⁹ patitur:ꝛ maxime principalia mēbra medicinā maxime aie exhibere mini me negligas: vñ vz gaudeat vt odoratu:visu: auditu:quod nō nulla medicine pars est. 22.

Medicinaꝝ quedā ꝛ maxime que faciunt in summo capitis: post cenam:ꝛ quādo itur dormitum dāde sunt:vt natura ad interio ra intenta ab altissimis membris attrahēdo sensus alleuiet. Si militer autem vbi morbus tam preualuerit ꝛ maxime in princi palibus membris. 23.

Nulli medicine mēbrū cōmittendū est aliqō nisi ei que ad comple xionē ei⁹ aut ex parte:aut ex toto ptineat ad ſmilitudinē medici ne nutrientis membruȝ:que medicina si nutribilis quoq; fuerit vtilis est. 24.

Medicina cōtraria ad contrarium deponendū est:ꝛ non ſm com plexionem eandem. 25.

Infirmis defectis nulla medicina aut cibaria danda sunt: nisi ea que facile possit natura pati:et proprie temperamentū in quāti tate ꝛ qualitate sit. 26.

Medicamina pauca tibi tenenda sunt:nisi quorū inuamēto sepi⁹ expert⁹ cōfidere possis:totius ẽſm multitudinis noticia incōpre hensibilis est Me cū p singula volueris inq̄rēdo discurrere multi plici diuersitate sensuū distract⁹ in nullo possis fidē habere. 27.

Rerum proprietas dubia est. Ea nāq; multi olim experientes arbi trati sunt facere a proprietate quod plerisq; faciebāt natura. 28.

Unde videndum est ne in proprietatis purgatione negligas natu ram que notior est. 29.

Humores in hyeme natura plus dispergit:et vere intus: estate

autem ⁊ antunno minus. ⁊ sic itaq; oportet vt medici nemur quã
do potior est. 30.
Frequẽtatio morbi in principali mẽbro dissolutionẽ corpis ꝓnũciat
Humores calefaciendo: ⁊ dissolnẽdo: ⁊ naturã cõfortãdo: saluber⁹
purgantur q̃s per catarticli: aut per vomitũ: quoꝝ neutrũ sine
detrimẽto fit nature: si tñ eos calefaciẽdo dissolutos ad princi
palia mẽbra defluere nõ ptimetur. Qõ si timeꝰ ad qõlibet aliud
ingenium recurrendum est. 31.
Cauendũ est ne ab egritudine cõualescentib⁹ innatũ apostema ad
interiora medicamẽto redire cogatur: ꝓpter principaliũ mẽbro
rũ defectionẽ: sed aliter dissolutũ expellatur: qõ leui⁹ fieri potest
q̃s tñ addi: nec qõ sibi sufficiat ad distributionẽ minuendorum
principaliũ membrorum. 32.
Habitãtes in quito aut sexto climate plus minuere sanguinẽ expe
dit q̃s in septimo: aut in primo: aut in scõo: aut in tertio. 33.
Apostema in mẽbro principali sine dolore naturã in regimẽ dimi
nisse significat: magie si ex co.ru. aut ex sanguie est qõ rarũ est. 34.
Corpora naturaliter frigida ⁊ humida parũ in ventre recipiunt.
minus vero reddũt: vẽtres quoq; eorum plurimũ liq̃di sunt: ⁊ in
firmitas diuturna. 35.
Calidis essi ⁊ siccis contrarium conuenit. 36.
Ab infirmitate surgẽtibus cibaria sibi nociua petẽtibus nõ negã
da sunt: sed ingeniandũ in qualitatẽ sibi vtilem mutãdo. 37.
Oportet aũt te in infirmo salutẽ promittere semper: necvnq̃ illũ a
spe deponere ⁊ si ipse desperet. Cõplexio essi corporis animi affe
ctui semper inheret. 38.
Ingenium naturale medici cũ paruo artis fundamento adiuuat
naturam innaturale contrarium. a39.
Medicoꝝ illitteratorum simplicium: adolescẽtium luxui subi cen
tium vt plurimum homicide. 40.
Opz etiã egrotũ de oib⁹ vnde egritudo nasci solet tã exteriozibus
q̃ interiozibus inquiri: ⁊ sm potiozẽ partẽ iudicare. 41.
Sloziosoꝝ superbiã: ⁊ ad naturale multiloquiũ si sapias ꝓtenas nec
te egrũ interrogare per oia pudeat. vrina essi vbi morb⁹ intrave
nas existit fallax est. 42.
Si interrogat⁹ semper velociter respõdeas: dubitãdus es. 43.
Circa ifirmũ ꝓstitut⁹ sui sani q̃litatẽ ⁊ aĩ affectiõez ꝓuenit cogno
scas ea x̃o q̃ illũ noueris amasse ꝓ ceteris aut ꝓcupiscere: ad mẽo
riã reuocãdo laudare. Et si licitũ sit aĩ oculos pñtare: aut se mor
facile habitur⁹ constãter promittere: ⁊ sic in eoꝝ spe illum anima
re non desinas. 44.
Multũ iuuat paraliticos ad eoꝝ latera naturalẽ calorẽ apponere
non tamen igneũ: sed adolescentis puelle. 45.
Una medicinaꝝ in iuua mẽto equalium: ⁊ sapore odorifero ⁊ leuio
rigenda. 46.

Mutare cõsuetudinẽ nociuũ pessimũ est ⁊ma ꝫime veterẽ. 47.
Quõ nulla ꝙueniẽtia fit inter aquã ⁊ calorẽ naturalẽ: ita nõ est pur
gãdũ nisi medicina que nõ sit longe a temperamento. 48.
Timendũ est essi ne horrẽs eã natura reiciat: ⁊ nõ misceat humori
bus: nec corroborata nociuum expellere possit. 49.
Opz ergo vt ad purgãdũ intercluſos hũores in sitũdinẽ sibi ꝙuer
tat medicia ꝓgeniũ vt natura eã recipiat apte: ⁊ receptã ꝓpenas
deportet: ⁊ sic ꝙfortata facile inimicũ suũ excludat. Mã si q̃litate
fortior fuerit deficit natura: nam contrariatur ei. 50.
Ante purgationẽ x̃o p aliq̃s dies hũores cõmouẽdi sunt ⁊ dissoluen
di cũ medicina cibali ⁊ cibo medicinali. ⁊ sic cõꝑsentis diei absti
nẽtia sunt purgandi. 51.
Balnea nõ sunt necessaria nobis ad refrigerãdũ calidũ aut calefa
ciẽdũ frigidũ: sed vt dissoluant ⁊ sudare faciant: ⁊ desiccent ⁊ hu
mectent. 52.
Tyriaca magna necessaria est vt dissoluat ⁊ dispergat ⁊ mundet. Sz
pueris adolescentibus ⁊ senibus ⁊ defectis parum dandum est in
de. 53.
Morbi exteriores vere ⁊ estate magis sunt curandi. Interiores x̃o
per contrarium. 54.
Morbi ex penuria quãtitatis vel qualitatis nõ min⁹ q̃s de plenitu
dine nimia nascũtur vnde medici multi in temeraria purgatiõe
delinquent plerumq;. 55.
Medicina data si victa natura nõ eos quos querim⁹ expulerit hu
mores remanet in corpe: ⁊ in humorũ mutata qualitate morbos
inde intendit generare. 56.
Corpora frigidaꝝ humida ossa ꝛneruos inualidos habent. vnde sa
na egritudini: regra sanitati babilioza sunt. 57.
Apostema in pueris cũ summa diligẽtiaꝝ cautela curãdũ est neq; ei
introsuz violẽta medicina redigẽdũ ne natura in modũ valida ex
hũoris quẽ habet adhuc a matrice copia rep: essa succũbat. 58.
Morbido corpori nõ forte cõtrariũ. vel eadem die post nimiũ aeris
cal'. dandũ est ⁊ econtrario. 59.
Acute egritudines pl⁹ in senib⁹ q̃s inuenib⁹ timẽde sunt citi⁹ essi in
bonũ malũve firmant cibaria q̃ppe q̃ recipiũt mutat natura eoꝝ
in similitudinẽ frigiditatis: vñ celeri⁹ ad sanitatẽ reuocant timẽ
de x̃o sunt: qz defect⁹ caloris naturalis acumẽ egritudinis susti
nere non potest. 60.
Frigidi morbi in senioribus difficilius: in iunioribus facilius cu
rantur. 61.
Balnea ⁊ temperata potio iuuat causam ⁊ cõtrarium cause. 62.
In nimio exercitio positos ante cibũ parũ quiescere ociosos aũt pa
rum exerceri oportet. 63.
Labor ⁊ exercitiũ q̃dã dolor est. vñ in eo positi nõ dolẽt de pluribus

morbis illaborioſi eteſi ſunt ad cōparationē illi⁹ laboris niſi cū dolor morbi laborem exceſſerit. 64.

Iuuenib⁹ ſpermatis emiſſio raro ex frigiditate accidit. 65.

Iuuenib⁹ epilepſia ſpaſm⁹ in p̄morſcō tertio⁹ quarto climate ex naturalis caloris inopia temperāmēti defectione eſt. vñ ſanitas eoꝝ ex calore tēperamēto cōſtare oꝝ: magis euenit raro ex nimia frigiditate ſub qualitate vel quātitate multiplici tēperāmēti. vñ purgādo p̄euidēda eſt medicina calidiſſima nō advltimam ſubtilitatem perducenda. 66.

Cum ⁊ vult caput purgare: aut cerebrū aut inſtrumēta ſenſuū: pillulis maioꝛib⁹, i. groſſioꝛib⁹: ⁊ poſt cenā cūi dormitū datis facēdum eſt. 67.

Ad nimiā humiditatē in ſtomacho ſubtilē puluerē damus. 68.

Si cui p̄ncipalia mēbra defecta habēti aut debilitata catarticū neceſſarium fuerit diſtere faciamus. 69.

Abūdātia ſtomachi pillulis paruis recētib⁹ hūidis ieiuno ſtomacho datis purgāda eſt: ⁊ bis q̄ biberūt deambulādo commouendum eſt. 70.

Pilluleveteres ⁊ deſiccate p⁹ q̄ dentur humectāde ſunt per noctē in aqua calida. 71.

Omne catarticum neceſſario co.ru. commouet. 72.

Qui. 60. annoꝝ aut plurimum ſunt: in medicina eorum non eſt inſiſtendum q⁹ cole. rub. purget: q⁹ ipa p ſe facit humectatio corporis fundamentum eſt. 73.

P̄incipalia mēbra naturaliter defecta habētib⁹ cauēdū eſt ne acutam medicinam: ſed advicinitatem temperamenti redactam accipiant. 74.

Due ſpecies ſi ſimul mixte bibite ſint neceſſario tanq̄ ſi ſeparatim; vtraq; lacertoſ: carnē generādo ſuū naturalē reddit effectū. 75.

Conualeſcētes ſm infirmitatē ſuā: debēt quidem tractari: nō tñ ex toto permittantur haberi p⁹ out ante conſueuerunt ſani. 76.

Oportet medicinā fieri ad ſimilitudinē operantis nature: ⁊ ſi dura aut tarda fuerit: ⁊ nō ſm q̄ videat iuuamentū abſq; rōne: abſq; ratione quidem fallax eſt. 77.

Eger diu fideli medicoꝝ cōmittēdus eſt: cuius error a recti diſtātia rarus eſt.

Q⁹ ſi plurimos cōſulit in ſingulo⁹ errorē plerumq; cadit. 78.

Apoſtema in ſenibus nō retro⁹ſum medicamine cogaſ. Videdū eſt eſſi ne natura deficiat ad diſpergēdū illō: ⁊ q̄ō expulſiōe totas vires cōſumpſerit extrabēdū q̄ppe eſt: ſz nō cū forti medicina ne natura cū eo exies corp⁹ exinanit: mediocriter igit eſt extrabēdus Eſt nēpe q̄ō deperdit in ſenibus multū: ad differentiam illius q̄ reſtauratur. Similiter ⁊ in pueris vis namq; medicine fortior eſt natura eorum. 79.

Infirmus ad ſolitū ſtatū ex quo in egritudine ceciderit tantū reuocandus eſt: nō aūt ad temperamentū in omni ſubſtantia. 80.

Cuius qualitatē cōplexionis nō nouimus ſani: eius infirmitatem an grauis ſit necne: nō bene perpendimus infirmi. vñ medicina incerta q̄q; ſubſequitur. Reddere eſſi ſanum ad complexionez temperamenti morbus eſt ad ſui ſani qualitatis opationez. Nā virtus eſt cauſa motionis. 81.

Unde in purgādo corpore ſi forte ſit ip̄m cōmouendū eſt forti medicina ⁊ illi manifeſta. 82.

Singulis infirmitatibus ꝓpria fieri medicamina ad ingeniū ⁊ ad arbitrium medici: perfectioni propinquū eſt. 83.

Nulla res ſub lunari globo vel circulo poſita: quocūq; gradu mutetur circulus: vltra reuocaſ in eternū ad illū qualitatis vel quātitatis in quo fuerit in ipſo circuli motu. 84.

Nulla medicina leuis eſt in cōtēplatione ⁊ opatione. ea eſſi que leuis videtur grauem: que aūt grauis leuem: ſi attentius eam inſpexeris comp⁹hēdes. Non igitur leuiter vel abſq; rationis cōſideratione determinandum eſt. 85.

Credere experimento ſine rōne fallax eſt. 86.

Nulla egritudo eſt q̄ nō habeat op⁹ interrogari infirmum. 87.

Omnis fe. calor extra naturā eſt. Sed inter fortem ⁊ leuem differt ſm ſuam materiā qua p⁹pter ei q̄ ex co. ru. eſt fortiter: que vero ex co. nigra lente reſiſtamus opz. 88.

Quodcūq; membrum ſuſcepit detrimentum aliquod ſeu naturali morbo ſeu quouis exteriori accidenti: nō vlterius p⁹ori ſtatui perfecte reddi poteſt. 89.

Morbuli diuturnū: ⁊ defectionē mēbroꝝ hereditat quidez filius: ſed differenter: aut minorē ſi alter pater parentū fuerit ſan⁹. 90.

Nulli etiā credendū eſt ſtudioſo medico: niſi etatis ⁊ ꝓbato. 91.

In morbo diuturno cuius vrina vine ſani ſimilis fuerit: ⁊ ⁊ inyna cadēq; qualitate permāſerit: nō euadet egritudinem. 92.

Medicus mediocris qualitatis eſt: ⁊ ne nimis mundū admiretur: neq; ex toto aſpernatur oportet. 93.

In tempore veris ſi ex multa humectatione fiat mutatio aeris eſtate naſcunt variole: aꝑata: frenesis: ⁊ febres: nec ſolutione purgatiua curantur. 94.

Mulier in dextera parte cōcipiens raro feminaz pariet. 95.

Catartico dato p⁹egnanti: deficiunt p⁹incipalia mēbra nati octobus dieb⁹ vite ſue. 96.

Q̄ño naſcunt morbi ex humoꝝ quātitate vel qualitatis abundantia. Simil⁹ eſt ex defectione. P̄optereavero medicū purgādo ⁊ et exinaniendo errare contingit. 97.

Olfactus et maxime ſi ſaliat fumus in caput celeri⁹ q̄ bibitur cerebrum iuuat. 98.

Er mutatione stellarum in longitudinem ⁊ latitudinem: vitia ⁊ cō
suetudines mutantur. 99.
Et diuersitate spaciorum regionū variantur quoq; cōplexiones ⁊
vitia nature etiā ⁊ cibaria atq; medicine: adeo vt ea q̄ fiunt in. 2
ascendant in. 4. ⁊ ecōuerso. velut herba hortulana ⁊ agrestia seu
syluatica ⁊ domestica differunt. 100.
Emplastra atq; vnguenta ꝑm vicinitatem qualitatis cōplexionis
in similitudinem illius mēbri cui apponuntur. 101.
Co. ni. in iuuenibus forti medicina purgare noli. Eorū nāq; quāti
tas pua: ⁊ eōlitas defecta. neq; esti corpori coherentia sunt. 102.
Si poterit medicus medicari cuz dieta absq; potione ꝓspera eue
nient. 103.
Si quis per multū tēpus neq; vomitū neq; solutionē habuit: ⁊ eue
niat illi subito impetu: videndū est ne restringere festines. 104.
Fumus in corpore aliud est q̄ ventositas: ⁊ pauci nouerunt discer
nere. 105.
Urina sanitatē significans in oi hoie nō est equalis: nec in quātita
te: nec in qualitate: nec in liquore. 106.
Cuius vrinā non prenoueris sani: in eius medicina non appropria
bis virtutem egroti. 107.
In conualescentibus apa sic medicare vt nō ingrediat intus ꝟ fo
ras: non fortiter quidē sed leniter extrahat. Sic ꝛ quoq; in pue
ris: ⁊ in senibus. 108.
Si demētia ex frigiditate ⁊ siccitate ꝓcedēs ad cerebrū incutiēs sit
fumū odoriferū ca. ⁊ hu. tā intus q̄ foras ei adhibem⁹. ⁊ excitan
dū calore: ad iras quoq; interdū patientē ꝓuocamus. 109.
Cōpositio cōplexionis sanitatē significans in omni hoie nō est eq̄
lis: nec in quātitate nec in qualitate. 110.
Quibus in iuuētute quater in anno tūs flebothomari cōsuetudo
fuerit hmōi. 40. annoꝝ erūt aut ter in. 50. aut. 60. semel cōferē
dum est. Ulterius vero ex toto dimittendū est. 111.
Senes a. 40. anno cephalicam venam. 50. medianā: post. 60. basi
licam incidere designant. 112.
Qui in iuuētute cōstituti multū ⁊ frequenter sanguie minuti fue
runt annos. 60. calor eoꝝ in frigidū ⁊ siccū conuertet: maxime si
fuerit frigide nature. 113.
Custodia virtutis principalia membra confortat: ⁊ a morbis tue
tur. 114.
Principalia vero membra cōfortata ꝟtutes quoq; vices reddēdo
confortant ⁊ a morbis defendunt. 115.
Nati iuuenibus patrib⁹ principalia mēbra fortiora ⁊ sana natura
liter habent: ⁊ econuerso. 116.
Sicut ignis ad ea q̄ sunt ca. ⁊ hu. semper intēdit: ita ⁊ morbus ad
huiusmodi complexionem. 117.

Qui aromatū abhorrent odorē: nec saporitā sentiunt dietā vitiuz
est corrupte complexionis illorum. 118.
In oi regiōe q̄buscūq; exhētis nubes ꝓcreari videt: ex illis habitā
tiū capita fumo replēt: ⁊ sic corrize nascūt: ⁊ sens⁹ aggrauāt. 119.
In quacūq; ꝓuincia quocūq; anno muscule supbūdauerint: putre
dines quoq; morborum supera bundabunt in corporibus ha
bitatorum. 120.
Jeunare in estate corp⁹ desiccat: colorē citrinat: melancholiā pro
creat necnō visum ad defectum perturbat. 121.
Sanguinē mor vt exierit in aerē cō gelare: terre abundantiā desi
gnat et quāto magis cōtrariat: tāto magis ꝛriū cōtingit. 122.
Omnis ꝓincie que lōgius est a mari remota nō in meridiē ꝓten
sa: habitantiū cor. sunt siccioza. 123.
Nō est eadē nā tpis in oi regiōe. qn̄ sol ē in q̄drāgulo circulo: q̄ppe
extat hic estas: ⁊ hyēs alibi. ver q̄z i alio loco: ⁊ autūnus in alio:
ad quaꝝ diuersitatū silitudinē differūt: ⁊ cōplexiōes: ⁊ vitia con
suetudines habitatoꝝ. qn̄. n. ver est in egypto est estas in idia ve
rū ⁊ hitantibus sub eōli die due hyemes:: ⁊ due estates: ⁊ duo ver
et duo autūni in anno sunt. vn̄ illis fructⁿ abūdantes ꝓcreāt: ar
bores: memoria est subtilis: ⁊ alia hmōi multa. 124.
Deficiēte ꝟtute deficiūt ꝓncipalia mēbra ⁊ morbis afficiūtur: neq;
illam defendere possunt. 125.
Ubi plurimi cōcordant: ⁊ ratio attestat: ⁊ experimentū cōprobat:
illud ante oculos pone. ⁊rario vero contrarium. 126.
Medicinaꝝ q̄dā ⁊ maxie q̄ faciūt in summo capitis post cenā: ⁊ qn̄
itur dormitū dāde sunt: vt natura sic intēta circa interiora ab al
tissimis mēbris attrahēdo sensus alleuiet. ⁊ sic vbi morbus pre
ualuerit hoc est obseruandum maxime in principalibus mem
bris. 127.
In nullū medicine aliqō cōmittēdū est morbū q̄ ad cōplexionē ei⁹
aut ex toto: aut ex ꝑte nō ꝓtineat: vl' ad silitudinē cibi mēbra nu
triētis. q̄ medicina si sic fuerit nutribilis quoq; vtilis est. 128.
Accipe nunc fili carissime postulatos a te aphorismos quib⁹ semp
fidus ꝓmanēs ꝑm eoꝝ auctoritatem opare cōfidenter. Ad quos
put potui sudās ob tuā discretionē solicite laboraui. 129.
Nam te diligentem sapientiam noui ꝓ eoꝝ. 130.
Preterea valde ceptū op⁹ n̄ negligere hortor ꝓ qō me nimis letifica
sti. Et q̄ libū Galeni gloriosissimi trāstulisti: cui⁹ titulū ei pla
cuit vocari mega tegni: q̄ liber est vbi maxia est ꝓpietas medi
corū. Huic aūt deo gras ago: q̄ te hmōi ꝓmū trāslatorē iuenī.

Expliciunt aphorismi Johānis damasceni.

Floscvli medicinales extracti ex libris Cornelij cel
si medicorum omniū ornatissimi. Ex primo libro.

Talimenta sanis corporibus agricultura: sic sanitatem egris medicina promittit. 2.
Morbi nō eloquentia: sed remedijs curantur. 3.
Cuius rei non est certa cognitio: eius opinio certum remedium habere non potest. Verum est quoq; ipsam curandi rōnem nihil plus cōfert q̄ experientia. 4.
Interest enim an fatigatio morbum: an sitis: an frigus: an calor: an vigilia: an fames fecerit: an cibi vinicq; abūdantia: an intemperantia libidinis. 5.
Necq; ignorare medicū opz q̄ sit egri natura: hūidū magis: an magis siccū corpus eius sit: validi nerui: an infirmi: frequēs valitudo: an rara eaq; cum est vehemēs esse soleat: an leuis: breuis an longa. 6.
Quā par scia sit: tñ vtiliorē medicū esse scias amicū q̄ extraneū. 7.
Ignauia quidē corpus hebetat: labor autem firmat illā naturam senescentem: hic longā adolescentiam facit. 8.
Bis in die potius q̄ semel cibū capere homo pōt. 9.
Concubitus neq; nimis cōcupiscendus: neq; nimis ptimescendus est: rarus excitat corpus: frequēs soluit scire tz eū non inutilē esse quē corporis neq; lāguor: neq; dolor sequit. idē iterdiu peior est: noctu tutior: ita tamē si neq; eū cibus neq; hunc cum vigilia labor sequitur. 10.
Imbecillū stomacho quoz in numero magna pars vrbanorum est oēsq; pene literarū cupidi obseruatio maior est necessaria: vt qō vel corpis vel studij vel loci ratio detrahit cura restituat. 11.
Ex hominibus qui nocte bene cōcoxit mane tuto surget: q̄ vo parum quiescere debet: qui nō concoxit ex toto quiescere oz: ac neq; labori: neq; exercitationi: neq; negocio se credere. 12.
Si lucubrandum est: nō post cibū id facere; sed post cōcoctionez facere oportet. 13.
Quē iterdiu vel domestica vel ciuilia officia tenuerūt huic tps aliq̄ ad seruādū est curatiōi corpis sui: prima corpis curatio est exercitatio que semp afficedere oz cibū: exercitatiōis aūt plerūq; oz finis esse sudor: aut certe lassitudo que citra lassitudinē sit. 14.
Nūq; vtilis est nimia satietas. Sepe inutilis nimia abstinētia. Sepe si qua intēperantia est durior in potione q̄ in esca est. 15.
Scda mensa bono stomacho nihil nocet: in imbecilli accessit. 16.
Post satietatem nihil est agendum. 17.
Vbi quis est expletus facilius concoquit si quicquid assumpsit potione aque frigide cludit: tū paulisper inuigilat: deinde bñ dormit. 18.
Necq; ex salubri loco in graue: neq; ex graui in salubrem trāsit⁹ satis tutus est. ex salubri i graue p̄ma hyeme. ex graui in cū q̄ salubris est prima estate trasire melius est. 19.

Necq; vo ex multa fame nimia satietas: neq; ex nimia satietate fames idonea est. 20.
Periclitat⁹ q̄ semel: qui bis die cibū inconuenienter assumit contra consuetudinem. 21.
Necq; ex nimio labore subitū ociū: neq; ex nimio ocio subit⁹ labor sine graui nota est: ergo cū q̄s mutare cōsuetudinē volet: paulatim debebit assuescere. 22.
Omnib⁹ fatigatis aptū est cibū sumere: eoq; humidoyti: aq̄ vel certa diluta potione esse contentos. 23.
Illō quoq; nosse opz q̄ ex labore sudāti frigida potio pniciosissima est: atq; etiā cū sudor se remiserit itinere fatigatis inutilis. 24.
Quod est contra consuetudinem nocet. 25.
Quivomere bis in mēseviult: meli⁹ cōsulet si biduo euomuerit: q̄ si post quintumdecimum diem vomuerit. 26.
Purgatiōes vt interdū necessarie sunt: sic vbi frequētes sunt piculū afferūt: assuescit enī nō ali corp⁹: tob hoc infirmū erit. 27.
Vinum dilutius pueris: senibus meratius, conuenit. 28.
In autumno propter celi varietatē periculum est maximum. 29.
Hyemen⁹ nō pnitiosa: ne tutissima: estate et autūno nō vtilis: tolerabilior tñ p autūnū: estatē totā si fieri potest abstinendum.

Ex secundo libro.

Saluberrimū ver est: deinde ab hoc hyēs: periculosior estas: autūnus longe periculosissimus. 2.
Ex tempestatibus pessime sunt q̄ variāt maxime: quo fit vt autūnus plurimos opprimat. nam fere meridianus temporibus calor: nocturnis atq; matutinis: simul etiam vespertinis frigus est. corp⁹ ergo estate: z subinde meridianis calorib⁹ relaxatū subito frigore excipitur: sed vt eo tempore id maxime fit: sic quadocunq; euenire noxium est. 3.
Saluberrimi sunt sereni dies: meliores pluuioq; q̄ tñ nebulosi. 4.
Nā ferēt⁹ vbiq; a mediterraneis regiōib⁹ veniēs salubris a mari grauis est. neq; solū in bono tēpestatū habitu certior valitudo est: z pores morbi q̄z si q̄ merunt: leuiores sunt: z prōpri⁹ finiunt: pessimū ergo celū est qō egrū facit adeo vt in id quoq; gen⁹ qō natura pei⁹ est: in hoc statu salubris mutatio sit. 5.
Lōgis morbis senect⁹: acutis adolescētia magis patet. 6.
Longa statura vt in iuuenta decora est. sic matura senectute conficitur. 7.
Gracile corpus infirmum: obesum hebes est. 8.
Si plenior aliq̄s z speciosior coloratior fact⁹ est: bona sua suspecta habere oz que q̄ in eodē habitu subsistere: neq; vltra pgredi pñt:

fere retro quasi ruina quadã reuoluunt. peius tñ signũ est ybiãs cõtra cõsuetudinẽ emacruit ꝛ colorẽ decorẽq; amisit: qñ in bis q̃ superant est quod morbus demat: in bisque desunt non est quo d ipsum morbum ferat. 9.

Facile securus est aliquis in bis que sepe sine periculo euasit. 10.

Ille sollicitari debet cui bec noua sunt: aut qui ista sine custodia fu tura babuit. 11.

Necq; terrere dz ea fe. q̃ eodẽ die finita est: ac nec ea q̃dẽ q̃ oĩuis lon giore tpe euanuit: tñ ante alterã accessionem quieuit. 12.

Pessimũ est si somn⁹ neq; noctu neq; interdiu accedit: id essi sine ẽti nuo dolore esse nõ põt. eque ẽo signũ malũ est: somnovltra debitũ vrgeri: peiusq; q̃ magis se sopor interdiu noctuq; continuat. 13.

Mali etiã morbi testimoniũ est vehemẽter ex cerebro spirare. 14.

Sanguinẽ incisa vena mitti nouũ nõ est: ꝛ nullũ pene morbũ esse in quo nõ mittat: nouũ est. Interest nõ q̃ etas sit eius a quo sanguis mittendus: neq; q̃d in corpe int⁹ geratur: sed q̃ vires sint. ergo si iuuenis imbecillus est: aut si mulier que grauida non est: parum valet: male sanguis emittitur: emorit essi vis si qua superat: boc modo erepta est. At firm⁹ puer ꝛ robustus senex ꝛ grauida mulier valens tuto curantur. 15.

Tenuiorib⁹ magis sanguis: pleniorib⁹ magis caro abũdat. facili⁹ itaq; illi detractionẽ sanguinis sustinẽt celeriusq; ea si nimiũ est pinguis affligitur. 16.

Satius est anceps experiri auxilium q̃ nullum. 17.

Si morbi rõ patit: sanguinis detractiõi tps aptissimũ est dies ad uersevalitudinis scõs aut tertios: ꝛ aliq̃n ꝓmo die sanguinẽ mit tere est necesse. si vehemẽs febris vigeat: in ipo impetu ei⁹ sanguinẽ mittere: hominẽ iugulare est: ergo remissio expectãda: ꝛ sanguis detractio fere diuidenda in biduum. 18.

Satius essi est pmo leuare egrum: deinde ppurgare: q̃ simul omni vi effusa fortasse precipitare. 19.

Cũ ex vena incisa sanguis erũpit: colorẽ ei⁹ babitũq; opz attẽdere. nã si is crassus ꝛ niger est: vitiosus ex tat: ideoq; vtiliter effundit. si rubet integer est: eaq; emissio alio nõ pdest: vt ẽt nõ noceat proti nusq; is suppꝛimendus est. 20.

In acutis q̃busdã cucurbicula sanguinẽ extrabim⁹ cũ exvena vires nõ patiunt: idq; auxiliũ vt min⁹ vehemens: ita⁹ magis tutũ: neq; vnq̃ piculosum est ẽt si in medio febris impetu: ẽt si in cruditate adbibeat: ideoq; vbi sanguinẽ mitti op⁹ est incisa vena p̃ceps peri culũ est. huc pot⁹ cõfugiẽdũ cũ eo tamẽ vt sciam⁹ vt hic nullũ pi culũ: ita leue presidiũ esse neq; posse vehemẽti malo: nisi. equevehe mens auxilium succurrere. 21.

Initia morbo ꝓximũ famẽ: sitimq; desiderãt: neq; vlla res magis ad iuuat laborantem q̃ tempestiua abstinentia. 22.

Plus alimenti est in carne q̃ in nullo alio cibo. 23.

Brassica subcruda aluum mouet: biscocta stringit. 24.

Et tertio libro.

Natura repugnante nihil medicina proficit. 2.

Magis ignoscẽdũ medico pꝛficiẽti in acutis morbis q̃ in lõgis. hic essi breue spaciũ est intra qõ, si qõ auxiliũ nõ pfuit eger extinguit: ibi ꝛ deliberatiõi: ꝛ remedio rũ mutatiõi tps ptz: adeovt raro si inter initia medic⁹ accessit obsequẽs eger sine illi⁹ vitio pereat lõg⁹ tñ morb⁹ cũ peni t⁹ insedit quo ad difficultatẽ ptinet: acrito par est: ꝛ acut⁹ quo ve tustior lõg⁹ aũt quo recentior facili⁹ curatur.

Ignorari nõ opz q⁹ nõ oĩbus egris eadẽ auxilia cõueniũt. 3.

In acutis morbis seri⁹ eger alẽd⁹ est: neq; nisi iã inclinatis: vt ꝓmo dẽpta materia ipetũ frãgat: in lõgis maturi⁹ vt sustinere spaciuz mali affecturi possit. 4.

Multũ interest ab initio quis recte curatus sit: an pperam. 5.

Sola abstinentia sine vllo periculo medetur. 9.

Asclepiades ait officium esse medici: vt tuto. vt celeriter: vt iocun de curet. 7.

Id votum est: ꝛ fere periculosa esse nimium ꝛ festinatio ꝛ voluptas solet. 8.

Medicamẽtorũ potiones ꝛ aluũ duci nõ nisi raro debere ꝓcedi. 9.

Ex egri imbecillitate summum periculum est. 10.

Infirmus neq; nimiũ potet: neq; nimium siti crucietur. 11.

Optimũ medicamentũ est oportune cibus datus. 12.

Ubiq; seruandũ vt egri vires medicus inspiciat. 13.

Ab vno medico plures curari nõ possunt. 14.

Scire oportet optimum cibo tempus esse febre finita. 15.

Semper egros securos agere conuenit vt corpe tantum non etiam animo laborent. 16.

Periti medici est nõ ptinus vt venit appꝛehẽdere manu egri bra chiũ. ꝛ primũ residere hilari vultu: pcõtariq; quẽadmodũ se ha beat: ꝛ si quis eius metus est eũ pbabili ꝛmone lenire: ꝛ ãdez inde eius corpori manũ admouere. 17.

Medicus neq; in tenebris neq; a capite egri residere dz: ꝛ in loco illustri aduersus cũ vt oẽs notas ex vultu pspiciat. Cum in sum mo incremento morb⁹ est: vtiq; nõ ante diẽ quartaz magna siti antecedẽte frigida aqua copiose pstãda est: vt bibat etiã vltra satietatẽ: ꝛ cũ iã vẽter ꝓcordia vltra modũ repleta satisq; refri gerata sunt vomere dz quidẽ: nec vomitũ q̃dẽ exigũt: ꝛ ipsa aq̃ frigida tñ ad satietatẽ data p medicamẽto vtunt. vbivtrũlibet factũ est: mlta veste coopiend⁹ est: ꝛ collocãd⁹ vt dormiat: fereq; post lõgã sitim ꝛ vigiliã: post multã satietatẽ: postinfractũ calorẽ

plen⁹ somn⁹ veni t: ꝑ quē ingens sudor effundit: idq; ꝑstātissimus auriliū est: sz in his tñ in q̄b⁹ ꝑter ardorē nulli dolores: null⁹ ꝑcordioꝝ tumor: nihil phibēs vel in thorace: vel in pulmone: vel in fauc̄ib⁹: nō vic⁹: non deiectio: non alui profluuiuz fuit. 18.

Sepe ꝑtinacia iuuantis: corporis malum vincit. 19.

Quartana feb. neminē iugulat. Uel⁹ ḡrtana raro nisi vere soluit. 20.

Facili⁹ in seruis q̄ in liberis tollit hydropisis: q; cū desideret, famē stim: mille alia tedia: lōgā patiētiā ꝓpti⁹ his succurrit q̄ facile coguntur q̄ quibus inutilis libertas est. sed ne bi quidem qui sub alio sunt: si ex toto sibi temperare non possunt: ad salutem p⁹ducuntur.

Et iō nō ignobilis medic⁹ chrisippi discipul⁹ apō antigonū regez: amicū quēdā note intēperātie mediocriter hydropico morbo implicitū negauit posse sanari. Cū alter medic⁹ epirotes philipp⁹ se sanaturz polliceret. rn̄dit illū ad morbū respicere: se ad egri laim: nec⁹ essi res fefellit. Ille essi cum summa diligētia nō medici tantummodo: sed etiā regis custodiretur: tamē malignitate sua deuorando: bibendoq; suam vrinam se precipitauit.

Ex quarto libro.

No die fluere alui sepe ꝓ valitudie est: atq; etiā pluribus: dū se. ab sit: z intra septimū diē id conquiescat: purgatur essi corpus: et qō intus lesurū erat vtiliter effunditur. 2.

Uerum spaciū periculosum est. interdum enim tormina ac febticulas excitat viresq; cōsumit: interdū cuenit vt fluxus diu neglectus curari difficilius sit. 3.

Medicamentis vti nisi in vehementibus malis supacuū est.

Ex quinto libro.

Uibus articulor⁹ dolor certis tēporibus reuertitur: hos ante z curiosovictu cauere oportet: ne inutilis materia corpori superfit: z crebriore vomitu. 2.

Cum oia fere medicamenta stomachū ledāt: nō sine causa asclepiades ad ipsius victus rōnez potius omnem curam transtulit. 3.

Uerū vt illō in plerisq; morbis vtili⁹ est: sic multa admodū corporib⁹ nr̄is incidere ꝙsueuerūt: q̄ sine medicamētis ad sanitatē peruenire non possunt. 4.

Uti somniferis nisi nimia necessitas vrget alienum est: sunt enī ex vehemētibus medicamentis z stomacho alienis. 5

Est enim prudentis hominis primum eum qui seruari non potest non attingere: nec subire speciem eius vt occisi: quē sorsipsi⁹ peremit. deiñ vbi grauis met⁹ est sine certa tñ desperatiōe indicare

necessarijs. piditātis in difficili rē eē: vt si victa ars malo fuerit vel ignorasse: vl fefellisse se videat. Sz vt hec prudēti viro cōueniūt: sic rursus histrionis ē paruā rez attollere q̄ plus prestitisse videatur. 6. Dubia spes certa desperatiōe ē potior.

Expliciunt flosculi Cornelij celsi.

Incipiūt aphorismi siue parabole vniuersales Arnaldi de villa noua medici clarissimi: z sūt doctrine. vij.

Doctrina prima.

Omnis medella procedit a summo bono. 1.

Qui iuste voluerint ac vtiliter medicari figāt in animo suo nobilē appetitum. 2.

Elegās appetitus aut feruet in cultū dei aut in cōmodū proximi. 3.

Qui nō vt sapiat sed vt lueretur adiscit in facultatem quā eligit efficitur abortiuus. 4.

Solli cite vacans cōmodo tēporali nō solum inutilis sz nociuus ē pluries in medendo. 5.

Uagus animus z voluptatibus irretitus artis peritiaz sterilitate sedat. 6.

Omnis motus animi vel appetitus inordinatus mentem lacerat operātis: z impedit rectum opus. 7.

Cū determinato languēs iuuamento indigeat: necesse est medicantem ad specialē effectū dirigere opus artis. 8.

Ex effectib⁹ preintētis tota ratio agibiliū deriuat. 9.

Cū exēplar exterioris operis in mēte geratur artificis: necesse est vt sit clarum speculum mentis eius. 10.

Mens informata cūctis prebentibus directionē ad op⁹ claro mōstrat intuitu quid agendum. 11.

Corporū naturas morbor⁹q̄ sēs cārum varietatē z vires instrumentorū agnoscēs cū rōne medebitur z arte iuuabit egros. 12.

Proprietates indiuiduales corporū sanabiliū lz scribi non valeāt necesse est tñ vt operarius non ignoret. 13.

Per ignorātiam indiuidualis nature ppriū regimē cuiuslibet corporis ignoratur. 14.

Propria natura cuiuslibet indiuidui formā ppriā regiminis determinat exquisite. 15.

Proprietas incognita rōne vel sꝛllogismo reuelatione vel experimēto iuuantiū z nocentiū innotescit. 16.

Artificialis noticia passionū nō acquiritur nomine sz diffinitione ipsarum. 17.

Noticia nominū ꝓficit ad doctrinā rebus aūt significatis medella perficitur. 18.

Nomina morbis ipposita ꝑm membrorū diuersitatē ytroꝝq; ꝑbēt
noticiā cognita vi sermonis. 19.
Cōuenit medicū efficacē esse in opere non loquacē. q; morbi non vo
cibus sed rerum essentijs aut viribus expelluntur. 20.

Doctrina secunda.

Itādo nociua ytrēdo iuuantibus prosperatur in egris
opus curationis. 1.
Antecꝫ innotescāt egritudines species aut proxime cau
se: tēperatis aut neutris regendus est patiens. 2.
Sicut ex singulis corporis membris totꝰ cōstat substan
tia: sic alterū alterius auxilio gubernatur. ꝛiō totū corpus in cu
ratione cuiuslibet morbi cōuenit aliquo beneficio ꝓcurare. 3.
Medicus fidelis ꝛsapiēs cognitis agnoscēdis quāto celeriuspote
rit subueniet egrotanti. 4.
Illa operatio breuior est q̄ paucioribus instrumētis effectū cōsec
tur prꝫoptatum. 5.
Opus rectissimum non efficacioribus tantum: sed tutioribus con
sumatur. 6.
Quicumꝫ; nature subiecti sunt magis amicabilia securius mo
uent ipsum 7.
Prudens ꝛ pius medicus morbum expellere satagit ante cibis me
dicinalibusꝫ medicinispuris. 8.
Cuicunꝫ; pōt per alimenta restitui sanitas: fugiendus est penitus
vsus medicinarum. 9.
Medicatio q̄ puris agit medicinis aut diu non poterit tolerari;
aut non est diu continuanda. 10.
Modestus ꝛ sapiens medicus nunꝫ properabit ad pharmaciā ni
si cogente necessitate: cū etiā debilia quibus corpꝰ non indiget
sint nociua. 11.
In pueris ꝛdecrepitis verendum est pharmacare: iuuenibus quo
qꝫ suspectū est crebro sumere pharmaciā. 12.
Quicūꝫ in iuuentute sepius pharmacātur cito deflebūt incōmo
da senectutis. 13.
Fallax aut ignorās est medicus querēs inusitata ꝛrara: cum possit
cōmunibus languido subuenire. 14.
Potens mederi simplicibus cōposita medicamina do lose aut fru
stra querit. 15.
Simplicē medicinā species rerū elementaliuꝫ administrāt: compo
sitam vero ex illis ars preparat. 19.
Morbis simplicibus medicina conuenit in virtute simplex: cōposi
tis vero multiplex in eadem. 17.
Cum in simplicibus nō occurrit amplexus viriū debitarū cōposito
lapsui; necessitas vrgeat preparare compositas. 18.

Motiua ꝓcipua componendi medicinas surgūt a morbis vel mē
bris aut medicinis. 19.
Morboꝝ pluralitas aut ꝛrietas cāe ad ipm morbū vel accidentis
ad eū diuersitas vrget diuersas ꝛiungere medicinas. 20.
Ut ducatur ad mēbriū distās vel penetret in cōpactū: aut si cōmu
nis est pluribus vt ad vnū determinetur. aut adhereat ei: aut im
moretur: vna res alij societur. 21.
Me vis medicine corpori necessaria virtutē eliminet mēbri nobilis
aut offendat ab ea mēbrū passibile vel acuti sensus i termino vl
in via: ne visipsꝰ nociua cuicꝫ ingerat alesionem aut horribilita
te ꝛturbet ne cito pereat ꝛtus ei⁹ vt ꝛoportet vel vt repressa quali
tas ꝓposito conformet medicie alteriꝰ copulam necessario su
stinebit. 22.
Quāto plura sunt componentia medicine: tanto est cōponenti mi
nus certus effectus eius. 23.
Sicut medicine ꝛposite basiꝫ ꝑmutare nō ꝫ: sic necꝫ medicine a ꝓ
prietate inuātis eā vel eius malicia corrigentis. 24.
Quotcūꝫ ꝛponentiū iuuamina sunt plura vel pauciora ꝛuenien
ter eorū pondera maiorātur. 25.
Sicut cōponēs efficax ad iuuādū augetur in ḡtitate: sic efficax ad
nocendūa ḡbuslibet mēbris necessario minoratur. 26.
Licet ꝛponēs excellētis fuerit iuuamēti vt aurū respectu cordis: tñ
q; grauitate sua diuertere pōt ꝛpositū ad secessum: iō ḡtūlibet
eius quātitas non augetur ꝛsic de similibus. 27.
Sicut in medicinis ordinatis ad mēbra longinqua pondꝰ augeꝫ:
hec debet ꝛuenienter in oppositis minorari. 28.
In cōponentibus quoꝝ sapor austerus vel odor extiterit: aut qua
litates prime fuerint excellētes rōnabiliter pōdus minuit: in op
positis vero potest augeri. 29.
Quecūꝫ solēt ꝛtristari sumentē rōnabiliter minorant; q̄ vero dele
ctat poterunt augeri. 30.
Quarūcūꝫ medicinarū ꝛtus corpi necessaria pōt resolui celeriter
augeri ꝛuenit ḡtitatē: in oppositis aūt minuit cōpetēter. 31.
In cōponēte cuius potentia iuuatiua ceteris est ꝛmunis ꝫminue
re quātitatē cū plures habeat adiutores. si vero ꝓpria sit eidē cō
uenienter augetur 32.
Testiū vniuersoꝝ cōcordia clarū ꝓcessum indicat operāti. discor
dātibꝰ signis declinādū est ꝛp ad plura vel fortiora. 33.
Cum significationes augendi vel minuendi pares fuerint nume
ro seu virtute mediocris erit quantitas cōponentis. 34.
Mediocris quātitas medicine dosis terminū respicit: seruata pro
portione medicine componentis ad componentem. 35.
Inter salubres causas illa potius est eligenda sanabili que plura
potest iuuamenta conferre. 36.

Medicina q̄ plures cōgregat per naturā vtutes accōmodas mē bro vel corpori ceteris est semper eligibilior. 37.
Medicina tyriacalis pre ceteris sui gñis est eligenda. 38.
Motiua capua cōponēdi medicinas surgūt a morbis. 39.
Medicina potens a proprietate cōferre melior est cōferente virtu te cō mplexionis. 40.
Effect⁹ ꝓueniens a primis medicinarū virtutibus etiā vulgus at tendit cōmuniter. Sed in his que proueniūt a secundis ⁊ tertijs prepollere debet consideratio sapientis. 41

Doctrina tertia.

Auioribꝫ morbis obuiandū est studiosius nō expedit tamē leuioribus non mederi. 1.
Morbis malignis ⁊ ipetuosis subita ⁊ fortis medica tio correspōdet: mitibus vo atq; tardis debilis ⁊ diu turna. 2.
In vtute medicaminis cuiuslibet mēsurāda est non vis morbi: sed corporū ⁊ membrorū diuersitas vigilātius attendatur. 3.
Sicut etas ⁊ habitudo diuersificāt regimē non solū in quātitate ⁊ etiā qualitate: sic ⁊ cetera particularia quibus corporuz virtus differt. 4.
Sicut infans ⁊ mulier non tm̄ corpore differunt sed virtute: sic per eandē distant rationem. 5.

Iuuenis	calidus	mollis corpore.
atq; senex	et frigidus	atq; durus.
Tenuis	Porosus	audax
et spissus	ac densus	et pauidus
estiuus	vbe ru⁹	laboriosus
et hyemalis	req; degens	et ociosus.

Solitus pati atq; insolitus
Sicut insoliti parce viuere ieiunio tabescūt velocius: sic insoliti cre bro pati vi passionis aut medicaminis citius prosternuntur. 6.
Sicut mēbra mollissima velociter a forti medicamine reſoluuntur nisi ꝓtegant testudine velut cerebrū: ita q⁹ sensibilissima vt os stomachi ꝛoculus eo q⁹ grauiter indignantur. 7.
Sicut membra sensus acuti diu non tolerant medicamē forte: sil⁹ membris obtusi sensus parū aut mbil pdest ammotūj celeriter. 8.
Medicamen appositū mēbris ob tusi sensus amoueri nō debet sal tem quousq; sentiatur ab eis. 9.
Mēbra q̄ medicine grauē sarcinā diu tolerāt priusq; indignentur vt pulmo splen ⁊ birbus: debetem sensum habent. 10.
Medicamen corpori applicatum absq; mora sufficienti non perfi cit opus suum. 11.

Doctrina quarta.

Umoris vitio carens discrasia solū corrigit alterātib⁹ causis. oppositā vero cogitur vt plurimū excludere vi tiosum humorem. 1.
Morbi quos generat euacuationis ꝓsuete cessatio: ea dē redeunte vel reuocata cessabunt. 2.
Nihil prohibet vim alterantis adequare si leuis extite rit discrasia. 3.
Membris tabefactis aut marcidis vires alterātium in intensis discrasijs nō cōuenit adequare: sed hoc est cū virtus est fortis et membra sunt solida. 4.
In inueteratis discrasijs ⁊ maxime principaliū paulatim membra sunt temperamento restituenda. 5.
Membra congelata si repente camino appropriemētur nō effugiūt doloris acerbitatem ⁊ in posterū scabie fedabuntur. 6.
Signata frigiditas circa cutē ruptorijs aut ꝓfundatis cauterijs extirpatur. 7.
Membrū quod substātialiter exiccatur velut in senio ꝓtabescit: at q⁹ destruitur naturali caliditate. 8.
Lactis alimentum solummodo: vel humectantia similia mēbra pti sica per se fouent. 9.
Super humectatis mēbris aut nimium tantūmodo calefactis: le uiter in oppositum alterantibus subuenitur. 10.

Capitulum secundum.

Ecundū speciē ⁊ locū peccantis humoris eius exclu sio variatur. 1.
Intercutane⁹ humor si subtilis fuerit vel aquosus re soluit ꝓ sudorē: grossus vero atq; mediocris cutis incisionibus sanguisugis aut ventosis. 2.
Intercutane⁹ sanguis nitrosus aut eruginosus vel purulentus ventosis euacuantibus conuenienter extrahitur marie si grossus extiterit: aut profundus: superficialis aūt atq; subtilis sanguisugis. 3.
Ubi prauo sanguine sola cutis inficitur: sufficit vt multis incisio nibus flobothomi perforetur. 4.
Ille ventose tantum euacuāt sensibiliter que sensibilibus poris ac naturalibus applicātur: vt auri sanie concludēti: vel artificiali bus: vt incise cuti. 5.
Uentosa que solum trahit aut reuocat sanguinem effluentem aut dislocati membri situm rectificat: vt in matrice precipitata: vel membro infrigidato calorem adducit: vt in paralitico: vel mem bri dolentis debetat sensum constringendo ⁊ diuertendo: sicut in colicis: vel submersum facit emergere vt in emorroydarum capitibus. 6.

Uentose que turnovel suctione trahūt parū aut nihil conferūt mē
brīs infrigidatis: plurimū vero que cum igne sunt applicate. 7.
Cutis incisio tanto profundior esse debet quāto est grossior ipa cu
tis: atq; sanguis euacuādus profundior. 8.
Si sanguis intercutaneus aquosus fuerit aut subtilis cutem suf
ficit carārare. 9.
Si grossus fuerit aut profundus non superficialiter incidenda est
sed profunde quod greci vocant scarificare. 10.
Sanguis immoderatus venarum incisione vel naturali fluru mi
nuitur. 11.
Cum sanguis arterialis acumine suo mēbrū sagittat vt oculū nō
solū p incisionem arterie debet euacuari: sed etiā ipsa detruncat
vtiliter maxime reumatismo inueterato. 12.
Chimus prauus abundans in cōcauitatibus viscerum aut in ve
nis: medicinis excluditur educentibus ipsum per exitus breuio
res ac securiores.

Capitulum tertium.

Uacuationes vniuersales particularib⁹ pmittūtur nisi
pticulares ad tollēdū prohibens ordinentur. Sicut
interdū clistere flobothomie pmittitur cū eā phibeat
constipatio fieri. 1.
Epacuatio ministrātis debet ei⁹ cui ministrat euacua
tioni pcedere qua propter viscerib⁹ nō purgat aut venis ventosa
tio fit nociua. 2.
Prauo chimo cū immoderato sanguine abūdāte debet flobotho
mia precedere pharmaciam. 3.

Capitulum quartum.

Pharmaciam t flobothomiam eadem die verendum est
exercere. 1.
Fortis euacuatio tā in eadē specie q̄in diuersis nūq̄ ge
minabit vna die. 2.
Ubi multus est sanguis prauus timet virtuti secūdat
flobothomia seu fiat apophoresis. 3.
Triduum recreationis exposcit flobothomia notabilis in quo for
tis medicatio perdit locum. 4.
Post pharmaciam notabilem infra triduum flobothomia non se
quatur. 5.

Capitulum quintum.

Omni euacuationi pre ceteris anni partib⁹ est electissi
mum vernum tps. 1.
Urgens necessitas nec prebet inducias expectādi tps
electiōis neq; tardandi opus expediens. 2.

Sicut dispositio cōtinētis arefaciētis corpora flebothomiā prohi
bet vt feruor estiuus: similiter t infrigidans vt byemis algor. 3.
Quibus est sanguis grossus timendum est in algoribus exercere
flobothomiam ne solum euacuet quod subtile est: propterea si co
gatur sub frigore minui: non igne sed tolerabili motu membra
contemperabunt. 4.

Capitulum sextum.

Ecūdū lunarē i fluētiā etas lunatiōis ad flobothomiā
eligit cū passio tribuit inducias expectandi. 1.
Influētia stellar pueniēs a virtute specifica fortior est il
la q̄ prouenit a virtute communi. 2.
Virt⁹ lucis solaris q̄ ceteris stellis cōmunicat recipit in
formationē a ppria natura ipsar: q; quod in altero recipitur se
quitur modum recipientis. 3.
Cum ex ppria virtute luna mouet terrā edat aquosas substātias trau
gumento disponat quāto fortius irradiabit tātomagis augebi
tur reumatismus. 4.
Cū effectiue sit luna frigide cōplexiōis hūide in nulla etate poterit
ab effectu proprio calida vel sicca denominari. 5.
Et eadē ratiōe q̄ ncipales etates inviuētib⁹ distinguunt per simi
litudinem notantur in luna. 6.
Sicut pma etas est in q̄ cremētū inchoat t pceditvsq; ad notabilez
mēsurā staturevіuētis. Sic luna in pma etate incipit augeri vsq;
ad mediā. Et sicut etas scōa viuētiū est in q̄ cremētū ipsoriz nota
bile terminat. Sic in luna. Silr q; tertia viuētū est in q̄ viuēs in
cipit occulte decrescere scz in vtutelz in pcessu manifestet. Quar
ta vo est in q̄ decremētū sensui manifestū in ipa substātia sequit
termnum: similiter t in luna. 7.
Iz cremētū decremētū in inferioribus sequat varietatē supriorum
non cōuerso: tñ q; notiora sunt nobis inferiora superiorib⁹ variatiōez
superiorum ab inferioribus nominamus. 8.
Cū calidar hūida cōplexio fit cremento pōptissima: ppterea pma
etas lune in q̄ cremētū nullaten⁹ sistit: ab ea denominat: q; vono
tabile cremētū etatis scōe viuētiū efficit caliditas; t siccitas termi
nat: ideo calidar sicca denominatur.
Quod nomen etati secunde lune accomodat propter similitudinē
supradictam t sic in alijs. 9.
Etas lunaris in q̄ min⁹ aq̄sitates reumatice multiplicant aut flui
tāt: t in q̄ min⁹ ob diminutionē aquositatis dēfatur sanguis ma
gis est flobothomie conueniens. 10.
Cū in tertia q̄dra luna tiōis moderate minuant aquositates q̄stat
q̄ electio in flobothomia debetur ei. 11.

Capitulum septimum.

Si mẽbrũ cretica nõ grauet collatiõ vel materia venene sa: flobothomãd⁹ est eger p venas lõginquiores oppositionis vni⁹ dyametri vel multaꝝ si fuerit corp⁹ plectoricũ. Dorso vero confirmato ⁊ fluxu cessante per venas propinquiores. 1.

Infra pmũd yatritũ rarissime flux⁹ cessat replectoria frequẽter occurrit: quapropter vt plurimũ oppositio lõginquior seruit flobothomie. 2.

In creticis ⁊ venenosis materijs exercek flobothomia p venas ppinquissimas membro leso nisi fuerit nobile. 3.

Capitulum octauum.

Quib⁹ in vna vena secũdak eadẽ die flõm⁹ inuct⁹ custodiet incisionis apertionem. Cum incisionis foramen consolidatione minuitur: tantum excludit qõ subtile est. Quib⁹ sanguis est grossus aut flõmãdi necessitas in valido frigore pagetur flobothomia larga incisione. Quibus vero e contrario constricta. 1.

Capitulum nonum.

Ronis ad syncopim magẽ frigiditate cordis apoplexis est amica sanguine iam fluente. 1.

In pnioribus ad defectũyt in melãcolicis fluxus sanguinis intercipitur sepius in eadem flobothomia. 2.

Capitulum decimum.

A tenore virtutis queꝝ circũstãtie variãtes eũ notificant: ⁊ ab exbuberãtia sanguinis eius euacuatio mensuratur. 1.

Quibuscũqꝫ fortib⁹ ⁊ audacib⁹ vna die geminak flobothomia cõuenit: yma euacuatio maiorek. In debilib⁹ ⁊ meticulosis gradatim est pcedẽdũ ad multi sanguinis fusionẽ: qꝫ propter in illis flebotbomia succedens maior est precedenti. 2.

Capitulum vndecimum.

Liquor gustui suauis ⁊ redolẽs ad ifrigidãdũ fornaces corpis atqꝫ venas sanguine fluẽte fugitur competenter. 1.

Quicunqꝫ sunt pr̃opti ad cacochimiã stomachalẽ flobothomati õsiciũt nisi premundek stomachus ⁊ corroboretur os eius. 2.

Quecũqꝫ resistũt fluentib⁹ chimis ad stomachũ facta flobothomia mox poterunt sumi competenter. 3.

Capitulum duodecimum.

Quemadmodũ estas in euacuãdo colerã puenit: sic ⁊ hyẽspurgatio flegmatis ⁊ nigri humoris precedere debet. 1.

Sicut euacuatio frigidi humoris in vultu estatis parit acutos morbos: sic ei ⁊ in otu hyemis euacuatio calidoꝝ gignit diuturnos. 2.

In exacerbationibus aut dieb⁹ paroxismoꝝ verendũ est farmacare

seu flebothomare: in die tranquillitatis fortes euacuationes cõuenit exercere. 3.

Capitulum. xv.

Sicut exclusionem peccãtis humoris alteratio sequit corrigẽs discrasiã derelictã. Sic praui chimi eductio pcedere debet ad illius maliciã emendandã vbi extiterit furiosus. 1.

Si prauus chimus ad exituz compellatur vitio p digestionem nõ emẽdato aut difficulter euacuabitur: aut offendet membra per que transibit. 2.

Et grossis humoribus nõ digestis aut imperfecte subtile tantum euacuat farmacia residuũ compingendo. 3.

In chimis furiosis ⁊ q̃ per vrinas euacuant emendatio vitij ⁊ eductio fiunt simul. 4.

Alleuiatiua purgatio nõ expectat digestionem sed eradicans chimum prauum. 5.

Alleuiatiua purgatio clysteribus fit vt plurimum aut lenientibus medicinis. 6.

In materijs aquosis vel fluidis vitanda sunt liquida digestiua nisi vim habuerint educendi peccantem humorẽ: vt serũ in hydrope: aut cõsumendi vt aqua ardẽs in palyticis non repletis. 7.

In reumatismis propter aquositatem distillantibus in guttur aut pectus: in grossatiuum syrupum absqꝫ mixtura limphe conuenit exhibere. 8.

Ad suitatem purgationis atqꝫ suauitatẽ non sufficit corpora fluxa facere digestiuis humoris euacuandi: sed apertiuis ⁊ lenitiuis ac dilatantibus. 9.

Sicut balneum lauans corpus ⁊ excludens reliquias nociuorum sequitur farmaciam. Sic prehumectans ⁊ corpora fluxa reddens precedere debet: maxime si fuerint chimi terrestres. 10.

Colera cinerea ⁊ eruginosa ⁊ nigra terrestreitate sua possident immobiliter cauernas interiores. 11.

Terrestres chimi profunda corporis occupantes etiam post aliorum emissionem repentinis alterationibus ⁊ improuisis perturbant medicatum ⁊ medicantem. 12.

Qui a secum duricie constipantur nisi clystere premiserit farmacie tortionibus verabuntur. 13.

Capitulum. xvij.

Farmacia leptoniens; ⁊ maxime ardens vt euforbium et dyagridium per grossas portiones: siue per se: siue cũ aliis glutienda. 1.

Acutum pharmacuz nisi lubrico velatu deglutiatur offendit guttur ⁊ si fuerit macilentum ⁊ aridum perpetuo ledit vt plurimuz. 2.

Pharmacum violentum prohibendum est cibis occurrere nisi ne cessitas perurgeret. 3.

Capitulum. xv.

Emplastris vel vnguentis attractiuis chimorum verendū est pharmacare precipue cū occurrit euidens plectoria. 1.

Exterioribus locis plectoricoꝝ trahentibus pharmacis appositis vel apatis indignatio vel scabiei feditas preueniet ea. 2.

Pharmacie trahentes applicantur exterius vigente necessitate videlicet cum omnino respuit pharmacandus applicationeꝫ earum per partes conuenientes. 3.

Attractiuis exterius applicatis repercussiua ⁊ confortantia cōuenit sociare. 4.

Licet chimus eradicet a pharmacia: tamen eius expulsio permittitur a natura. 5.

Chimū commotū a pharmacia expulsiua mēbroꝝ obuiās includit ad exitus naturales si pualuerit pharmacie qua propter opꝫ vt interiora mēbra ⁊ exteriora sint fortia cū pharmacia trahens exterius applicatur. 6.

Munḡ tabefactis corporibus conuenit solutiuuꝫ trahens exterius applicare. 7.

Capitulum. xvj.

Pharmacijs venenosis vt dyagridio ⁊ elleboro superdormiren cōuenit: aut per modicū ne principalia mēbra concluſis vaporibus offendant: ⁊ maxime si debilia fuerint.

Capitulum. xvij.

Humoris eūandi per pharmaciā nequit quantitas certis rōnibus mensurari. 1.

Ex regulari ventris officio ⁊ vi medicine atq; dosi et humorum digestione numerus assellādi frequenter estimatur vltra necessitatem. 2.

Tandiu solutio proficit quādiu peccantis humoris eūatio sine defectu ⁊ angustia toleratur. 3.

Capitulum. xviij.

Post pharmaciā conuenit alimentis exitus retinere mediocriter laxos ne nouam procuret offensam constipatio fortis et repentina. 1.

Capitulum. xix.

Discrasia membroꝝ post pharmaciam ⁊ maxime fortez nunḡ est corrigenda excellenti alteratiuo. 1.

Membra discrasiata multiplicant superfluitates cōformes eorum discrasie: cuius eucrata fuerit alimēta. 2.

Corpora quorum interiora discrasiantur oppositis qualitatibus sunt vt plurimum cacochima. 3.

Oppositas discrasias in interioribus patientes leuiter offendūtur distincto vsu cōtrariorum si sumantur interius: ⁊ ideo media debent sumi ve vel cōmista cōtraria. 4.

In oppositis membroꝝ discrasijs nociuior semper amplius impugnatur. 5.

Discrasia fortior: aut mēbri nobilioris apta est plꝰ nocere. 6.

Inueterata discrasia transit in habitū. ⁊ respuit extirpari. 7.

Hereditarie passiones inextirpabilis sunt radicis: ⁊ sufficit ne pullulent in deterius cōuenienti regimine phibere. 8.

Capitulum. xx.

Vta morboꝝ durationem sunt tempora mensurāda perfecte curationis. 1.

In morbis annū trāsgredientibꝰ cūcta sanationis opa nequeūt in minou tpis spacio terminari. 2.

In annualibus morbis nō solū in quadris anni pportionalr medicari opꝫ: sꝫ etiā in quolibꝫ mēse. 3.

Capitulum. xxj.

Languor diuturnus peregrinationibus aut loci mutatione fugatur. 1.

Morbi diuturni ⁊ humorales extirpantur cauterijs aut thermalibus aquis. 2.

Omnis medicina pollens viribus opiate congruit excellenter in morbis diuturnis cacochimia diminuta. 3.

Febres multiplicat vsus opiatarum cachochimia dñante. 4.

Sub eadem specie febres vt plurimū opiata multiplicat vt duplādo vel triplando quartanam. 5.

Quocunḡ regimine patiens emendat eodē proportionabiliter obseruato cōsequitur possibilē sanitatem. 6.

Quanto plus egritudo minuitur tanto minus forte mēbro vel corpori medicamen est applicandum. 7.

Doctrina quinta. Capitulū primum

Malicia compositionis aut exhibitione medicinaruꝫ aut chyrurgia corrigitur aut vtroq;. 1.

Membris quibus nequeūt applicari man? aut instrumenta q̄ manus officio regi possunt: manualis operatio nunḡ prodest. 2.

Innata malitia figure nunḡ in adultis corrigitur in crescentibus autem raro. 3.

Malicia figure accidentaliter superuenies corporibus adultoꝝ cum deperditione substantie incorrigibilis est vt plurimū: que vero sine deperditione substantie contingit sepe corrigi: vt in dislocationibus iuncturarum. 4.

Sicut obliquitatem dislocationis aut spasmi mollificatio prius aut resolutio deinde pulsio vel tractus aut extensio dirigunt. Sic tortura mollificationis exiccantibus & contrahentibus apte corrigitur. 5.

Rectificata figura membri congrua ligatura situatio quieta et firma parumper constringentia medicamina seruāt eam. 6.

Utilis ligatura neqꝫ vexat constrictione: neqꝫ fluitat laxitate. 7.

In situatione firma vel astellis fulcit membrū vel suspenditur linteo vel tabulis coartatur aut geritur: vel stuellis impositis subleuatur vt in naso & virga. 8.

Quibuscunqꝫ paruulis aut passibilibus dislocatio spondiliū corrūpit figuram dorsi vel pectoris vt plurimū nequit rectificatio solidari. 9.

Passibilia membra & maxime calida si diu a sensibilibus coartentur aut suffocationis periculum: aut febriū incōmoda nō euadēt. 10.

Superficies tabularum absqꝫ plumaceolis nequit vtiliter superficiei membri coaptari vel corporis. 11.

Quibuscunqꝫ relaxatione ligamentorum spōdilia dislocātur precunctis exiccatiuis efficacius balnea sulphurea vel cauteria cōferunt iuuamentum. 12.

Capitulum. ij.

Quicquid preter naturam replet cōcauitatem mēbri vel minuit eius capacitatē debet quantū possibile fuerit congruis exitibus ab eodez expelli. 1.

Capitulus. iij.

Quod meatum obturat & impedit transitus naturalem expellendum est ab eodem. 1.

Secundum diuersitatem corpis opilantis et mēbrorum in quibus transitus obturant cōuenit de opilantia preparare. 2.

Sicut intestina deopilātur a stercore duro clisteribus mollificatiuis: sic et meatus rhenum a calculo medicis cōminuentibus calculū aut facientibus lubricare. 3.

Sicut humor opilans multitudine sola: detrahitur tamē ad apertionem meatus vt in venarum repletione sic et opilans viscositate iuuante siue grossicie debet incidi vel subtiliari vt detrahatur. 4.

Medicina aperitiua meatuū occultorū quanto subtilioris substātie fuerit tanto pre ceteris eligibilior. 5.

Sicut medicina resoluens absqꝫ stipticitate nō conuenit epati: sic nec fortiter aperiēs meat⁹ ipsius carere dz paaca stipticitate. 6.

Sicut in pustulis aut ragadijs viceribus mēbrorꝫ interiorū acuta et incisiua p seyel cū aliq̄ introducta: mordicatiōis igemāt cruciatū sic lenitiua refrigida sine tormēto illorꝫ sumenkvt plimū. 7.

Inter lenitiua cōmunia ragadiarꝫ vlcerꝫ occultorꝫ pl⁹ lac ptisana tertie decoctionis vendicat sibi gradū. 8.

Quod opilat meat⁹ si neq̄t expelli a mēbro vel corpe trā sponēdū est: q̄tū possibile fuerit elōgādū ab eodēvt calcul⁹ a colloyesice vel a pupilla catharacta deponitur. 9.

Ca. iiij.

Meat⁹ innaturalis q̄ diu manauit vt in fistulis antiq̄tatis neq̄t obturari absqꝫ timore grauiorisicōmodi nisi manatio 2sueta deriuet ad proxima. 1.

Innaturalis manatio cōgrue pmutat ad exitū naturalem vt fistula lachrymalis ad calamos nariū in osse corrupto. 2.

Quibuscūqꝫ superfluitas manās adducit a primo naturali meatu sicut vrina distillās p foramē incisiōis vesice in calculo nūqꝫ timē dū est claudere foramen innaturale. 3.

Quicūqꝫ meat⁹ innaturalis pōt absqꝫ timore claudi si fuerit strict⁹ tantiq̄tate suspect⁹ ad immūdicias coartatas elargād⁹ est in incisiōe vel medicinis vt a pfundo sincera consolidatio pcuret. 4.

Manatio q̄ diuerti neq̄t ad exitū naturalē vicinis cauterijs abducitur competenter. 5.

Euacuatiua cauteria semp in fontanellis vbi lacert⁹ a lacerto manifeste diuidūgit: aut nō fieri subsistit cōsideratio recta iubet. 6.

Cauteria q̄ distrahūt fluxꝫ mueteratos efficaci⁹ operant si ppinq̄ sint magnis venis sicut q̄ diuertūt a ptib⁹ capitis: cephalice debēt appropinquare. 7.

Quādiu virerit fistula nūqꝫ poterit obturari būiditas domināsed ancilla frigiditas fistule vitam prebet. 8.

Quandiu sanies fistularis aq̄sa vel glutinosa seu praue qualitatis exiterit fistula viua manet. 9.

Ex quacunqꝫ sui parte fistula sanie perfectam & puram emiserit: ibi est iam extincta. 10.

Fistula tortuosa & intricata nunqꝫ perimit nisi felleis aut nitrosis liquoribus imbuatur. 11.

Fistula inossata nunqꝫ medicationi obediet donec extirpatum fuerit os corruptum. 12.

In cūctis vlceribꝫ os infectū respuit incarnari: virulentas mtus caruernulas gignens. 13.

Capitulum. v.

Ossis asperitas radendo corrigitur vel liniendo. 1.

Cutis innaturalr aspera lenitiuis vnguētis aut balneis vl mū

dificatis lotionibus emendatur. 2.
Cōcauitatib⁹ interioꝝ mēbrorꝝ hūectātia ifusiua aut mucilagines aut q̄ cūq; nitrosum vel terrestrē cbmū euacuāt t naturalem restituunt sanitatem. 3.
Exasperata cōcauitas pluralitate ragadiarꝝ infusiuis lenif mucilaginosis aut glutinosis precipue lactis vsu. 4.
Nutritiuis exasperatis pluralitate verucarꝝ limātia subueniūt vt pulueres metallini vel abstergētia incisiua. 5.
Pustulis exasperātib⁹ mēbra interioza lac subuenit aut vnctuosa quecūq; parū mundificant t exiccant. 6.
Sicut in pustulis aut ragadijs vel vlcerib⁹ mēbrorꝝ interioꝝ acuta t calida mordicatiōis igeniāt cruciatū. sic lenitiua t frigida sine tormēto illoꝝ sumuntur vt plurimum. 7.
Inter lenitiua cōmunia ragadiarꝝ vlcerū occultorꝝ post lac ptisana vendicat sibi gradum. 8.

Capitulum sextum.

Lenitas innaturalis quā mucilagines iferūt emēdat icisiuis t abstersiuis. 1.
Cōcaua mēbra quoꝝ superficiē trinsecā cicatrices vlcerū lenierūt cōuenienter ponticis mordicatione carētib⁹ incrispantur. 2.

Capitulum septimum

Quicquid p̄ter naturā addit nūero vel mēsura si tute fieri queat totum est auferendum. 1.
Incisio: t vstio: t corrosio: t cōsumptio auferunt quod excedit. 2.
Ubi vene sunt t arterie notabilr magne corrosiue incisio p pter emoroſagiam sunt verende. 3.
In excrescētijs mēbrorꝝ passibiliū sensus acuti corrosiua non mordicantia sunt applicanda. 4.
Ustio vel igne perficitur aut cōburentibus medicinis. 5.
Metallis ignitis breuiꝰ efficacius completur adustio certius regulatur. 6.
Meticulosos tātūmodo cōuenit vrere medicinis. 7.
Ferrū ignitū efficaciꝰ auro vel argēto resoluit superflua: pellitq; frigiditatē t crustā obuiātē emoroſagie facit solidiorem. 8.
Circa mēbra multis irradiata spiritibꝰ t resolui p̄optissima q̄les sunt oculi tutiꝰ fit auro vel argento cauterium. 9.
Exercitari fortiter añ cibū t fames t sitis t uricies stra mētoꝝ atq; vigilie sollicitudinis spinis angariātes cōsumūt excessum pinguedinis atq; carnis. 10.
Tenuis dieta cōcurrēs cū balneo termaꝝ celeriter macerat corpa nimis crassa. 11.
Excedēs molesvniꝰ mēbri vt mammillaꝝ assiduata cōstrictiōe ser-

uat humiditatem. 12.

Capitulum octauum.

Almēta resumptiua t humectātia balquies mētis t corpis habitudinē reparat accidētaliter diminutā. 1.
Membrū extenuatuz diminutiōe pinguedinis atq; carnis abūdātia sanguinis t quiete perseuerātibus ingrossatur. 2.

Capitulum nonū.

Cum his qui corrigūt figure malicia rectificatur in parte mēbrū naturaliter situatum. 1.
Membruz discedens a sede ppria sine lesione figure vel pulsione reducitur sicut anus vel borrido vapore fugatur: vel allicit placido: aut ventosationibus trabitur sicut matrix. 2.

Capitulū decimū.

In vulneribus t figuram mēbri t situm partiū eis vt plurimū oportet rectificare. 1.
In quibuscunq; vulnerib⁹ mēbri substātia non deperditur sola coquatio t cōglutinatio restituūt sanitatem. 2.
Labia vulneris glutinā si nihil alienū intercidat: t naturalis mēbri cōplexio fuerit custodita. 3.
In magnis vulneribus ligatura nequit absq; futura labia vulneris contiguata seruare. 4.
Filū sericinū labia distincta nodās in moderata distātia futuraz efficit meliorem. 5.
Festina consolidatio vulnerum potissime causatur a sanguine pauce aquositatis: quapropter aquosos potus vulneratis cōuenit euitare. 6.

Capitulum.xj.

Potio q̄ cōsumit atq; sequestrat aquositatem a sanguine nō aqua sed vino t stipticis diureticis cū aromaticorum commixtione conficitur. 1.
In vulneratis flegmaticis t in hyeme mel cōiungitur potioni. 2.

Capitulum.xij.

Venter stipticus t viscera opilata vel tumida spiritualia sicca vel totiꝰ ariditas phibēt vulneratis offerre potiōes stipticas t acutas. 1.

Capitulum.xiij.

Quāto vulnerati maiorē fuerint emoroſagiā passi tanto se curius pigmētis aromaticis imbuuntur.

Capitulum.xiij.

Sicut vulneratis emoꝛroſagiam paſſis merū pꝛecipue cōgruit: ſic pꝛonis ad eam derogat omne vinum: ꝛquicquid acuit ſanguinem vel ſtimulat ebullire.

Capitulum.xv.

Sicut inflāmatiua ꝛ ſubtiliatiua cogūt effluere ſanguinē: ſic rin frigidātia ꝛ ingroſſantia pꝓhibent emanare. 1.

Sicut indetudo ꝛ clamoꝛ ira ſanguinē facīūt ebullire: ſic eū retinēt quies ꝛ taciturnitas ꝛ par cordis. 2.

Ubi vena corrodit pꝛauo chimo vel putrefactiōe diſſoluit abſq; cauterio diſſoluēte cām apertiōis ei⁹ nō ſiſtit fluēs ſanguis. 3.

Medicina cōburēs cū manifeſta ſtipticitate ꝛ et attramētū nō ſolū coꝛruptionē extirpat. ſed eſcaram ſeu crustā fluxui obuiantem efficaciter generat. 4.

Arteria vulnerata quanto plus dilatatur plus ſanguinem euomit quocirca neceſſe eſt ꝛt eius dilatatio quantum poſſibile fuerit remittatur. 5.

Latitudinalis arterie ſectio pꝛomptius ſolidatur q̄ apertura ſm longum. 6.

Modica vene pulſatilis apertura in coꝛpoꝛe molli ꝛ humido vt pueriliꝛ muliebri ſanari pōt: magna vero viꝛ aut nūq̄ in ſiccoꝛ calido coꝛpoꝛe. 7.

Ubi ſan. arteriarū pꝛe vulnere cogitur ſcaturire neceſſe ē ſtipticis exterius applicatis iūgere ⁊ glutinoſa. 8

Capitulum .xvj.

Quibuſcūq; vulneratis intra coꝛpus recēter ſanguis coagulatur bis potio reſolutiua ſudoꝛē pꝛouocās cōfert cito. 1.

Capitulum.xviij.

Conſolidat efficaciter ſuppoſitū medicamen vehemēter exicans ꝛ vim glutinandi gerēns. 1.

Lotio vulneris exiccantib⁹ tepidis exerceri debet vt vino vel aqua vini. 2.

Recentia vulnera cum aqua ardenti lota ſanationis effectum citiſſime conſequuntur. 3.

Non ſolum aquoſitas omni vulneri: ſz frigus inimicāt ꝛ cuiuſq; cōplexionis malicia: quapꝛopter oportet medicinā variare ſz diuerſitatē coꝛpoꝛū ꝛ mēbꝛoꝛū: licet exiccantia cōiter exiccāt. 4.

Capitulum.xviij.

Sanies ꝛ maxime in vulneribus concauis deperdite carnis pꝛbibet ſubſtantiam generari. 1.

Alimentum attractū nō incoꝛpoꝛatū in ſanie cōuertitur: ꝛideo vulneratis obeſt ſuperfluitas alimenti. 2

Sicut aquoſitati debentur exiccatiua: ſic vulnera ſanioſa mundificantib⁹ indigent medicinis. 3.

In vulneribus que non ſaniant vel coꝛpus nō alitur aut p̄ defectu naturalis caloꝛis deficit attractiua vel immutatiua. 4.

Sanatio vulneris vbi eſt opus debilis cōuerſiue nullo modo dz a medico pꝛocurari. 5.

Miniſter nature ſupplere tenet defectū ei⁹ nō facere. ꝓpterea ſanie ex vulnerib⁹ ejcit. nō inducit niſi ſuperfluitas pꝛbēs ipſorū ſanationē nequeat aliter extirpari. 6.

In q̄buſcūq; vulnerib⁹ cruda ſupfluitas ꝛglobatur caſſatione vel extrinſecoꝛ alterantiū obuiatione ſeu alijs cauſis ꝛ putrefactiuis cogēda eſt ſaniare niſi nerui pꝛohibeant. 7.

In neruoſis vulnerib⁹ calefactiuis leptomeris nō putrefactiuis āt ſanientibus eſt ſuperfluitas reſoluenda. 8.

Supfluitas vulneris miſivertat in ſanē aut aliter reſoluatur vel cōglobata generat apoſtemata vel ſpaſmū accelerabit. 9.

Capitulum.xix.

Ulcera ſoꝛdida non tantū emittūt ſanie ſz virulentijs lachrimantur: ideo exiccāda ſunt abſterſiuis. 1.

Soꝛdidis vlceribus tumefactis exiccatiuuz ꝛgruit abſq; moꝛdicatione reſoluēs vt pſidia vel plātago in vino decocta. 2.

Ulceribus coꝛroſiuis q̄ ſpōte dilatātur ac pꝛofundantur: ſtiptica moꝛdicatione carentia debentur exiccatiua. Si vero fuerint venoſa vt lupus ꝛ cācer tyꝛiacalia debent eſſe. 3.

Ulcera deābulatiua ſtipticiſſimo medicamine cōpeſcūtur. 4.

Ulcera quecunq; partim a groſſo chimo ꝛ ignito cauſanē partiz ꝛ o aſubtili ꝛ calido ſicut noli me tangere: manifeſte reſoluentibus ꝛ pure ſtipticis indignantur.

Et ideo ſolummodo cōgruit medicamen basvires equatas bñs fortiter colligatas. 5.

Ubicunq; ſubtilis ꝛ groſſus humoꝛ inequaliter cauſant vlcus pꝛe dominati eſt obuiandum fortioꝛi virtute. 6.

In quibuſcūq; vlceribus caro eſt moꝛtua ꝛ putreſcit: riō vel ferro ſecari vel igne comburi debet aut medicinis. 7.

In vlceribus caro moꝛtiēs ꝛ tā parum vite retinens vt cancrene iudicium ſubit cum ceteris auferendis. Que vero incipit adhuc moꝛi caraxationibus ꝛ ſcarpellis ab humoꝛe moꝛtificante conuenit vt purgetur. 8.

Sicut ſcliroſis diu radicitus incalescens trāſit in herpetē: ſic in vlceribus calidoꝛū membꝛoꝛū caro moꝛtua niſi radicitus euellat ꝛpope feſtinabit gignere ſacrum ignē. 9

Capitulum.xx.

Unctura neruoſi membꝛi fomentis oleoꝛum ſubtilium pꝛedit doloꝛis acerbitatem.

Virulētia q̄ ꝛcluditur in puncturis acerbo doloꝛi potissime cau-
sam prebet. 2.
Oleū terebētine p se vel oluarū cū euforbio moderatel confectum
efficaciter subtrahit eruginem a puncturis. 3.
Par est iudiciū in puncturis neruoꝝ ꝛchoꝛdarū ligamenti ꝛpāni-
culoꝛum. 4.
Neruus oino sectus infrigidatiōe: veloci spasmabitur nisi caute-
riovel fomētis oleoꝝ subtiliū preseruetur: ꝛquilibet viciat⁹ aq̄
infusione celeriter computrescit. 5.
Neruū infrigidatū ꝛtrahens frigus nō spasmat tm̄ sz superflui-
tas vaporosa in eodem multiplicata. 6.
Si vulnerati sub humerꝫ a spasmo ceperit apꝓbēdi cauteriū pfun
dum i spōdilib⁹ colli mortis periculuꝫ aufert vel tardabit: ꝛvbi
spasmus gignitur a punctura: cōfestim est dilatanda ꝛ fortiter
expurganda. 7.

Capitulum.xxj.

Bimula cranei q̄ interi⁹ terminaſ opꝫ scarpello ꝛtrepano dila
tetur vt possit educi sanies aut virulentia subdistillans. 1.
Sanies aut virulentia distillās in durā matreꝫ incōmoda letife-
ra multa parit. 2.
Absq; poro sensibili possibile est fracturā infantium solidari. 3.
Nunquā in dura parte sed molli sicut extremitatibus ossis pecia
alias fractura solidatur. 4

Doctrina sexta. Capitulum primum.

Diuertendo fluentia ꝛ dissoluēdo coadunata vel extirpādo
curantur apostemose collectiones. 1.
Fluxū diuertit humoꝛē qō retrahit ac repellit. 2.
Euacuātibus aliūde q̄ p ptez apostematā ꝛ maxime sensibiliter
fluentia retrabuntur. 3.
Pullulātibus in corpoze bubonib⁹ aut furunculis detractio san-
guinis ꝛfectio tenuis exterminant erituras. 4.
Absq; cibi tenuitate nūq̄ humoꝛalis collectio ꝛmode resoluet. 5.
Non solū repellit membiū vt pote fluxui resistendo: sz medicina re
percussiua refrigidādo ꝛstipticando. 6.
Ubi calidus mediocris aut subtilis humoꝛ ad collectionē non flu
xerit repercussio fit nociua. 7.
Euaporatiua moderata caliditate dissoluūt insensibiliter globuꝫ
collectionis. 8.
Magna collectio precipue grossi humoꝛis tutius in saniem verti-
tur q̄ euaporatione dissoluatur. 9.
Collectiones q̄cūq; fuerint intra craneū ꝛthoꝛacē munq̄ intētione
directa vertit in sanie artifex eruditus: sz indirecte cū cogiturle
nire maturatiuis doloꝛis acerbitatem. 10.

Euaporatiua ꝛsanatiua nisi notabili caruerint siccitate periculū
est in sclirosim verti collectionem. 11.
Collectio sanioſa p incisionē dissoluit ꝛsanies exclusionem. 12.
Ne chorde vel neruꝫ putrescāt in collectionibus iuncturarū cōpl.
ta generatio sanies preuenitur incisione. 13
Multa parit incommoda tardare apertionem sanioſe collectio-
nis. 14.
Cōglobata sanies ꝛmagie q̄ in sclirosim vertitur cancrum: aut lu
pum: aut fistulā machinatur: aut transit in bocium. 15.
Turnia scropbularū colli securius extirpatur corrosiōe medicina
li ꝛsanatione q̄ ferro. 16.
Quelibet extirpatio pestis inguinarie vel subassellaris pluriū scro
phularū in pueris ꝛebilib⁹ est verenda magie in estate ne corpo
ra febrib⁹ aut nimia purulentia contabescant. 17.
Scrophulaꝝ extrinseca multitudo clamitat earū pluralitatē intrin
secā ꝛ iō talibus scrophulis nihil pficit exterius operari. 18.
Bocium colli verendū est incisione vel corrosione dissoluere vel ex-
tirpare. 19.
Usus aquarū mineraliū ꝛmaxime saporis tartarei vel acuti: nō so
lum interiora bocia ſz extrinseca valde extenuare. 20.
Fladuloſa collectio nō inherēs neruis aut magnis venis vt nod⁹
extirpari debet incisione cum cisti sua. 21.

Doctrina septima. Capitulum primum.

Vera conualescentia nec morbum patitur nec radices
eius. 1.
Declinādo a primitiuis causis abscisi morbi conuale-
scentia solidatur. 2.
Tranquill⁹ ꝛpurus aer solūmodo cōualescentibus est
amicus. 3.
Māsio quā infecit egritudinis ꝓterite lōgitudo cōualescētis pfe
cti squaloze carceris aduersaſ. 4.
Cōualescēs incautus recidiuat festinanter. 5.
Sobrietas ꝛpfecta digō coroboꝛāt mēbra cōualescentis. 6.
Puritate alimentoꝝ ꝛpotibus aromaticis cōualescentium incō-
moda reparantur. 7.
Dulcibus melodijs ꝛamenis aſpectibus ꝙualescentiuꝫ animus re
floreſcit. 8.
Stellarū sublimitas: gēmarū varietates: plātarū viriditas: aqua
rum paruitas. intuitum refocillant. 9.
Exterioꝛi corporis lotione ꝛmaxime capitis nō solū alleuianť mē-
bra cōualescentis verum animus recreatur. 10.
Lotio crebra pedū: capiti cōualescētis ꝛvisui prebet sinceritatē. 11.
Exercitia cōsueta ꝛplacida q̄ morbū preteritū nullo modo causa-

uerunt: si resumantur paulatim et moderate prosunt conualescenti. 12.
Aromatice confectiones tēperate studio peritoꝝ facte: conualescentes vinificant matutinis horis ꝛ vespertinis. 13.

Capitulum secundum.

Debiles tincauti promptissime recidiuant. 1.
Graue recidiuū in cōualescentia superueniens minatur periculum. 2.
In grauiꝫ debiliū recidiuis pplexus est medicꝰ. 3.
Impugnare morbū ꝛ virtuti subministrare fomenta in recrudatis debilibus valde graue. 4.
In validis recrudatis aut cibis medicinalibus erit subueniendū aut leuissimis antidotis conueniet medicari. 5.
Suaues fricatiōes debiliū in recidiuis ꝙuenit frequentare. 6.
Prudētia medicātis in grauibus recidiuis nunqꝫ omittit periculum protestari. 7.

Capitulum tertium.

Parabole salomonis ostendunt qꝫ qui sapientes in considerationibus naturalibus protulerunt: ꝙuenienti methaphora moralibus adaptantur. 1.
Doctor gratiosus ꝛefficax parabolis vtitur ad occulta per sensibilia declaranda. 2.
Eterni doctoris euāgelica lectio testat eundem fuisse pabolanū. 3.
Sapiens igitur ad exemplū illius premissa reducet in parabolas oportunas. 4.

Grauitudines capitis vel cerebri sunt: vel in tegumentis aut in ramis eius. 1.
Quecūqꝫ passiones in capite sunt ꝛtinue a priuata causa capitis oriuntur. 2.
Que vero a causis exterioribus interpolāt ab alijs mēbris eis cōmunicantur. 3.
Malicia stomachi ꝛintestinorum atqꝫ matricis: vt plurimum caput ledit. 4.
Omne nocumentuꝫ actionis cuiuslibet mēbri significat ineſſe passionem aut morbū priuatū vel ab alio cōmunicatū mēbro. 5.
Omne nocumentū singularis actionis continuū: cām nocumenti significat esse priuatā mēbro cuiusactio leditur. 6.
Nocumēta continua pluriū actionū habentiū ad se inuicē ordinē significant mēbrū prime actionis pati immediate. Et posterioꝝ actionū lesiones ab ea pcedere. 7
Ablatio repentina cuiuslibet actionis absqꝫ causa extrinseca testatur exhuberare humiditates. 8.
Omne nocumentū actionis interpollatum: non tū interpollāspropter causaꝫ primitiuā nisi sit paroxismale: sicut epilepsia significat

causam passionis esse intrisecam materialem. Et aliunde mādari particule patienti. 9.
Causa passionis ab eo mēbro cōmunicatur patienti cuiꝰ immutatio pcessit vel cōcomitatur lesionē patientis ad quā sequit immutatio eius. 10.
Si mēbrū aliqō patiatur ppter causam cōicatam a mēbro vicino vel colligato: pculdubio aliqualiter immutant cetera mēbra sibi vicina vel colligata preter naturā membro mandanti preciꝑue si fuerit sensus acuti. 11
Omne nocumētū vicinū in ramis alicuiꝰ mēbri significat causam passionis in toto ramo cōtineri vel radice. 12.
Nocumentū omne ex radice prouenies indicatiuū est cōmune mēbris ortis ab illa radice. 13.
Nocumentū diuturnū quod in solo ramo manifestatur nō ꝙuenit a radice: sed proprium illius est. 14.
Omnis materia cōmunicata membro patienti: vel humoꝛ est: vel aliquis vapoꝛ. 15.
Omne nocumētū subitū ꝛ momētaneū si ab interiori pcesserit oritur a vapoꝛe: si vero taliter nō fuerit oritur ab humoꝛe. 16.
Si morbo aliquis aggrauat presente contrario vel precedente per accidens illud contrariū est causa aggrauationis: sicut accidit epilepticis colicis nefreticis ex frigiditate nā in feb. aut post febrē grauius molestantur p vsum aque aut aliquorum infrigidātium contra febrē. 17.
Si morbus aliquis abijciat pſente simili vel presente per accidens illud contingit. 18.
Quibꝰ sudoꝛ aut cōsueta euacuatio diu cessauerit necesse est digestionē grauari in organo vel impediri: ꝛ nocumenta digestionis in interioribus apparere. 19.
Omne nocumētū actionis repētinū ꝛ sine causa exterioꝛi attestat repletioni veteri vel antique. 20.
Cerebrū quod iuuatur calefactionibꝰ excellenter frigidū est. 21.
Quod iuuat calefactionibꝰ moderate vel frigidū est vel leditur ab humoꝛe quē moderatus caloꝛ resoluit. 22.
Quod iuuatur ab infrigidantibus calidum est. 23.
Quod iuuat humectantibus siccū est ꝛ econuerso. 24.
Quod ab euacuātibus ledit vt flobotbomia vel coitu ꝛ ceteris sicum est. 25.
Quod velociter calefit calduꝫ est. vel rarum. 26.
Quod tarde calefit frigidum est aut densum. 27
Quod tarde abūdat humiditatibꝰ spissis siccum est. 28.
Qō satis abundat superfluitatibꝰ tēperatis humidū est. 29.
Quod cito abundat humiditatibꝰ spissis acutis fetidis velut putridis calidum est ꝛ humidum. 30.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cuius calidā trahēdo multiplicat humiditates frigidius marīe in gulosis ⁊ multum potantibus. 31.

Quod tarde leditur a vaporibus vini fortis est in virtute cōpactū ⁊ quasi durum in substantia. 32.

Quod cito leditur ab eo debile est ⁊ molle. 33.

Dolor q̄ sentit in pfundo ventre vsq; ad radices oculoꝝ vel oculos causam doloris in substātia cerebri aut in vētriculis eius contineri significat. 34.

Dolor qui non sentit in pfundo; sed magis extra in alijs ptib⁹ capitis a cerebro cām doloris ꝛtineri significat. 35.

Dolor pfund⁹ p̄yodic⁹ in frōte vel pte: maxie in altero cornu si est causa primitiua cām dolotis significat oriri a stomacho. 36.

Dolor p̄yodic⁹ in fundo sepe ⁊ sepius eueniens in ieiunio maxie si acutus fuerit vaporē acutū a stomacho pcedere ad caput significat: ⁊ stomachū esse calidū naturaliter aut calidis ⁊ acutis humoribus aggrauari. 37.

Dolor p̄yodic⁹ ⁊ pfundus maxime eueniēs in ieiunio ⁊ totā proram occupans ac diuidēs frontē per lineam circūquaq; ptensaꝝ dum tamē sine ponderositate sit ⁊ acumine significat cām doloris siccitatē eiusdē partis ab inanitione ieiunij vel coitus vel alterius inaniētia impressam. 38.

Dolor p̄yodic⁹ pfund⁹ in capite maxime lent⁹ sine causa primitiua significat q̄ procedit a flegmate vel vapore resoluto a mēbro flegmatis copiā cōtinente. 39.

Quibus craneū spissuꝝ aut cerebrū medullosuꝝ ⁊ temperamentum quoq; miringe solide talib⁹ vt plurimū est caput fortē non leuiter patiūtur dolorem in eo. 40.

Grauissima cephalea ⁊ maxime in repletis futurā predicat apoplexiam. 41.

In omnib⁹ cephaleis quotidiana fecum expulsio iuuat egros. 42.

In omnib⁹ capitis passionibus fricatio pedū ⁊ tybiarum prestat remedium. 43.

Ab omnib⁹ vaporosis ⁊ maxie generantibus grossum fumum 2uenit cephalargicos abstinere. 44.

Humor viscosus q̄ solū in capite 2tinet vel fomētis extrinsecis rodoribus tantū digeritur vel aromaticis absq; potu sumptis post cibū p̄cipue ne ab ore stomachi elongentur. 45.

Chymus opplimēs capitis regionē vel pillulis in somno ad stomachū trahit: vel ad palatū ⁊ nares dissoluētib⁹ obtalmicis inclinatur aut lotiōibus consumptiuis resoluitur in vaporem. 46.

Pillule capitales debent aromaticis abundare. 47.

Uehemētia resolutiua non conuenit capiti applicare sine stiptico rum cōmixtione. 48.

In emigranea violēta ⁊ subita declināti ad alterū tēpoꝝ nisi vena frōtis celeriter incisa fuerit ⁊ mult⁹ exinde sanguis effluxerit. aut secet arteria tempoꝝ piculū est oculū eisci a sua concauitate vel' rupta cornea būores effluere aut int⁹ corrūpi aut cōturbari. 1.

De vertigine et scothomia.

Quib⁹ ✠tigo ꝛ scothomia causant a stipticitate iteſtinoꝝ: hos grauī⁹ in ieiunoveꝛāt fumositates caput grauātes. 2.

Fumositates in capite generant ꝓpter cibi būiditatē: ⁊ ei⁹ impositiōe p̄hibentur ascendere. 3.

Scothomia quā causant ſquibala incluſa in inteſtinis in exercitijs frequenter exacerbantur. 4.

Scothomatic⁹ nauseās ⁊ sapore luteo molestat⁹ in ore nec cibuꝝ abhominās: immo copiosē māducās ⁊ inde pculdubio gignit multitudinē būoꝝ nec a p̄dictis liberabit accidētib⁹ donec ab eis fuerit emūdat⁹ q̄tidiana letetur fecū expulsione. 5.

Sicut in babētib⁹ stomachū coleri cū eiuries lōga ✠tiginē parit et scothomiā: sic in babētib⁹ flegmaticū refectio festinata. 6.

Qua rōne iubet ī passiōib⁹ capitis vaporosis ⁊ subitis fricatio mā millaꝝ in feminis: eadē cōuenit in marib⁹ fricatio testiculoꝝ: ille sa decentia; sicut in pueris. 7.

Scothomia fortis, appopleriaꝝ p̄nosticat cum a parua epilepsia non differat.

De epilepsia.

Epilepsia q̄ sequit motū lune si 2iūctionē seruauerit acvicinos aspect⁹ p̄ncipaliter a frigiditate causat: q̄ ✠o in plenilunio cōmouet nascitur maxime ab humiditate. 2.

Epilepsia cōcutiēs in somno tū tremore medicinā aut curā nō recipit mortalium medicorum. 3.

Epilepsia cōsurgēs a mixtura chimoꝝ p̄cipue ruffi⁊ nigri sīr⁹ malegna est ⁊ curari difficilis. 4.

Sulosi⁊ infrenatis maxie violēti sicut ab epilepsia tardissime liberātur: sic ab eadē facillime capiunt. 5.

Epilepticus negligēs a potib⁹ abstinere nunq; opprobrijs carebit epilepsie. 6.

Epileptic⁹ ijs cōtrarijs q̄litatib⁹ ei⁹ interiora discrasiata: ⁊ maxie nutrientia nō multum poterit emendari. 7.

Quivero quandoq; mania torquentur; quandoq; epilepsia nunq; sanabuntur.

De frenesi et litargia.

Frenesis ⁊ litargia ꝓmutant alterutrū sine contrario: nā frenetici peūtes fiūt litargici: ſz bi frenesicēdo salutē recuperant. 2.

Intuit⁹ picturarum ⁊ multum diuersoꝝ ⁊ splendoꝝ sonitus frenēticos nimis turbat. 3.

Multa luxⁿ ⁊ tumultus ⁊ quicquid euigilare facit litargicis multuꝝ

confert. 4.
Sicut freneticū nō ligatū exterminat inquietudo: sic ꝛ litargicū ꝙ tatum pernecat sopor mendax. 5.
Venter stipticus ꝛ nimis solutus ambo litargicū impellunt aut impedire dicuntur. 6.
Ubi cerebrū cōpumit apostema tūc ꝛ fumor illuc directio ꝛ natura lis calōris abinde subtractio festinat perniciem maxime: quia manet eger immobilis.

De maniaca ꝛ melancolica passione.

Maniacis ꝛ melācolicis frigidꝰ aer semp inimicat: ꝛ ꝙquid in eor corpibus fumos concludit horribiles: somnus tamen ꝛ humectatio prosunt eis. 2.
Sicut timor est a melācolicis extirpāndꝰ. sic est incutiēdꝰ terror maniacis minarum ꝛ flagellorum. 3.
Quātū melācolicis obest habitaculū tenebrosum: tm̄ pōt cōferre maniacis potissime si ad fletū eos induxerit. 4.
Melācolicor fantasmata subuertēda sūt ingenio: nō dānāda ne ꝓuocati respuāt medentibus obedire. 5.
Melācolici nō curati sepius transeunt in maniam. 6.
Maniaci quor aures falsis vocib⁹ crebre sonāt si ligati nō fuerint seipsos exterminant.

De paralysi apoplexia.

Paralysis totius corporis est mortis imago apoplexiam vicariam eius pretendit precessisse aut veterem immoderatam attestatur repletionem. 2.
Nō solū refectio nimia: sed inanitio stomachi p̄cipue calidi pōt fumositatibus incubum generare. 3.
Infelix terminus apoplexie videlz impotentia semicorpis lateralis demōstrat repletionem immoderatam. 4.
Immoderata ꝛ vlis repletio sine hydropisi nunq̄ caret exuberantia sanguinis.

De passione membrorum neruosorum.

Quocūq; būido replēte venas ceteroſq; meat⁹ immoderate possunt ꝛ neruir lacert ir chorde mollificari superflue. 2.
Lacert⁹ imbibitus aquosa būiditate vel infusiua sedib⁹ correspondet nimium demollitis. 3.
Chorde remollite cedūt: sz nō obediūt pulsantis impio nā regere nequēt ad mouēdū aer ē vel sanādū pre nimia laxitate. 4.
Lacert⁹ mollificatus pdit constantiā naturalis firmitatis ꝛ laxitate cadit a naturali situ. 6.
Corruēs lacertus pre nimia laxitate sequitur via centri. 6.
Lacert⁹ pstrat⁹ lax⁹ seu natural r plōgat⁹ neq̄t sursum seu latera lr mouere iūctura cui supiacet aut deputat ad mouēdū. 7.

Membra relaxata pre nimia laxitate nō solum impotentia sunt ad motū: sed etiam ad sensum inepta. 8.
Quia temperamento spiritus animalium pficitur: ideo sensus deficit vbi nō admiscent aut eor tēperatia corrūpitur. 9.
Membra q̄ corruerūt spūs non recipiunt vt solebant: ꝛ susceptos extinguūt artando ꝛ humectando. 10.
Quanto digniora sunt opera spiritus animalis tāto tēperamentum eius melius est q̄ in ceteris. 11.
Quod magis elongatur ab excellentijs semper facilius vincitur ab extremis. 12.
Cuius tēperantia magis declinat in alterū extremorum corrūpit leuiter ab illius oppositis. 13.
Pre cunctis spiritibus est animalis subtilior atq; lucidior ꝛ minus caldus quapropter immoderata caliditas ꝛ frigiditas velocius eum disperat ceteris. 14.
In medicatione vlcerū diuturna inguinaliū aut vicine regiōis nisi cor ꝓtegant operimētis piculū est in posterū spasmari lacertos eor ac tm̄ infrigidari vt sint admodum inepti. 15.
Qō aūt obtenebrat ꝛ ingrossat citi⁹ extinguit ꝛ sterilē efficit. 16.
Membrum paralyticū lz sensu ꝓuetur ꝛ motu calere pōt vt in sanguineis q̄ venarū ꝛ arteriarū beneficio nō priuantur.

De spasmo.

Repletio vaporosa ꝑm latū offendens organa motionis et longitudinem cōtrahenda spasmat. 2.
Replicatio infusiua vel aquosa mollificans oēs ptes instrumenti motiui paralyticat ipsum. 3.
Spasmo repletionis resolutiua magis: paralysi exiccatiua magis conueniunt ꝛ ruptiua. 4.
Uniuersalis ablatio vel diminutio subita mot⁹ voluntarij frigiditatem ꝛ humiditatē cerebri significat. 5.
Ablatio humiditatū repletionē vt in appoplexia. 6.
Diminutio ꝛ laxitas siue stupor frigiditatē ꝛ būiditatē sign̄t. 7.
Permutatio mot⁹ vl naturalitas mot⁹ ꝛ spasmositas oīs mēbror subieta corruptā humiditatē cerebri vel vaporē venenosuz alīū de vemētē in epilepsie speciebus significat. 8.
Spasmositas vniuersalis paulatim mēbror siccitatē significat. 1.

De visu.

Lapsus cerebri nerui optici tunicaruz oculi vel humoris eius aut spiritus ingerunt visui nocumentum. 2.

De mēbris organicis et ꝓprio de passionib⁹ oculor

Illesis organis potest spūs vitiari vaporibus: vt cōfirmat scotomia ꝛ vertigo. 2.
Non patitur lucem solis oculus plenus aquositate. 3.

Quibuscūq; vapores colerici aut calidi a stomacho resoluti visuz obtenebrant his in fine refectionis expedit aquam sumere frigidam cū manifesta siti t maxime circa somnū. 4.

In habentib⁹ palpebrā scabiosam vel piloz reflexionē pungentez oculus perfluit lachrymis incessanter. 5.

Quib⁹ cerebrū reumatizat t abis ingurgitātur vel potibus:oculi quauis aura leuissima promptissime lachrymantur. 6.

Quibus palpebra superior pre magnitudine cōplicatur in oculuz necesse est orbem eius pungere suis pilis. 7.

Rugosa palpebra si deturbet in medio cessabit cruciare. 8.

Si ruga supueniens in medio palpebre forpicibus aut diu cōstricta cū macellis inflexibilibus de cidat arefacta mantica palpebralis oculo poterit confirmari. 9.

In palpebra moderata si pili reflectant oculuz cū fuerit extirpati mox cōuenit situm eoz cū acu pfunde cauterizare. Sanato caterio meatus vni⁹ pili cauterizādus est alter potus:t interim ceteri reflexi cū exterioribus glutinentur. 10.

Palpebra scabiosa cum inuersatur granosa rubea fit semper est grauis. 11.

Pinguedo cōgesta inter intrinsecā tunicā t extrinsecaz t nodus et scabies palpebram grauant t oculum pbibent aperiri. 12.

Uenosita tes in cornea innaturales semp pcedunt a coniunctina et ideo cū extirpant ab ea macescūt in cornea. 13.

Ulnerum cicatrices in cornea semp albe:que vero in coniūctina vt plurimum rubee. 14.

Uidere clare res paruas tñi ex ppiquo claritatē cerebri significat cum siccitate t paucitatē spirituum. 16.

Uidere turbide res grossas tñi ex propinquo turbiditatem cerebri significat ex materia vaporosa in venis eius imo in retbi. 16.

Quibus vteroz oculus caligat altero clauso clarius videt. 1.

De aurium passionibus.

Ablatio auditus t diminutio frigiditatē cerebri vel instrumenti significant. 2.

Permutat io auditus audire impetū aque cāpanas sufflationes ventoz maleationes concussiones arboū tonitrua frixationes immoderatā siccitatem in media parte cerebri aut velaminū significat res grossas vapores aut ventositates aliunde venētes vel ibi generatas. Audire quasi a remotis humiditatem. 3.

Quibuscūq; post obturationē auris reuiui scit auditus būc pcul dubio frigiditas hebetauit. 4.

Densatio reumatis intra caput nō solū parit grauedinem:sed tinitum. 5.

Surditas magna t antiqua medicaminis auxilia nō admittit. 6.

Surditas paulatim superueniens t cōtinue cū fe. vel sine feb. perpetuatur maxime quibus etas declinat manifeste. 7.

Quēadmodum naturales effluxiones aurū fellee surditate supueniēte curātur:ita t surditas fellis emēdat liquoribus t maxime aurium. 8.

Olea nitro cōdita vel acutis aperitiuis fellibus cōparantur. 9.

In vulneribus auris precipue longi tēporis fabularum auditus vitandus est t sonorum. 10.

Fluores aurium diuturni temperandi sunt non constringendi et maxime subito.

De passionibus narium. 1.

Ablatio odoratus siue strictura t eius dimissio sine opilatione narium frigiditatē cerebri significat. 2.

Permutatio odoratus fetor siue immūditia narū humores corruptos significat in cerebro. 3.

Olfactus recenter amissus acutis odoribus t obtalmicis restauratur frigidis t humidis liquoribus t viscosis diminutis. 4.

Quibus olfactus triennio defuit semp deficiet. 5.

Carētes olfactu nec delectari nec tristari possunt odoribus. 6.

Quicūq; diligētius vigilādo q̄ dormiendo caput operiunt bis vt plurimū sanguis e naribus crebro instillat. 7.

Si fluens aquositas in cozā subito restringatur non solū grauabitur proza capitis:sed auditus t visus recipiēt nocumentū. 8.

Indecens rubedo nasi t maxillarū cū manifesta venositate illarum partium nequit extergi quouscūq; ruptoris corrosiuis vultui proportionatis extirpatio venarū premittat: cicatrix ibidē equalis solida procuretur.

Doctrina de cōseruatione memorie et aliarum virtutum sanitatis cerebri.

Exterior excedens frigiditas ledit memoriā pcipue nocturna ppter malā capitis cooperturam. 2.

Caliditas intensa valde q̄ſcūq; permiscet rationē t memoriā:t illam inde ledit.

Excedēs cibi t potus quātitas mēoriā multū ledit. 3.

Ciborū fumosorū comestio t potus vt alliorum porroz ceparū porri casei t leguminū virtuti nocēt plurimū memoriali. 4.

Ex frigidis fructibus atq; būidis t aliis crudis refectio ledit memoriam atq; corpus. 5.

Fructuū stipticoz vel per natura aut per artē post comestionē tēperata acceptio pbibendo fumos eleuari mēoriā iuuat valde. 6.

Fructibus aliquibus per assationem stipticis bonitas acquirit sicut sunt pira hyemali a regulata:sicut t sunt auellane castanee nuces atq; ficus. 7.

Carniū nō castrat i arietis medulleq; mutonis frequēs comestio & tota proprietate memoriam debilitat atq; ledit. 8.
Temperatorum ciborū ⁊ potus sicut gallinarū ⁊ perdicum: precipue cerebellorum: earuꝫ tēperata refectio nō tantū confortat memoriam: sed etiā totū corpus. 9.
Potus excedētis vim vel aḡ specialr excedētis frigiditatis actualis corpe nimis calido calorē naturalē depauperat stomacho: et per consequēs memoriā debilitat atq; ledit. 10.
Potus post comestionē dū cibi fiat ebullitio digestionē interrūpēs memorie ⁊ cerebro nocet valde. 11.
Ante refectionē corporis pcurare moderatū ⁊ cōueniens exercitū non tantū memorie: sed ceteris virtutibus pdest valde. Spaciari est ⁊ delectari sensui sunt intellectus. 12.
Omes aūt superflua calorē debilitat: superfluitates retinet ⁊ aggrauat: quare ledit memoriā ⁊ vsurpat. 13.
Somnꝰ supfluꝰ ⁊ vigilie nimie caput ⁊ ēt mēoriā valde ledunt. 14.
Somnus comestiom ꝓpinquus priusq; cibus ad fundū stomachi. descenderit surrupit memoriā atq; aufert. 15.
Superfluitatū per intestina p nares per palatū per vrinā p os per aures: ⁊ per fricationē capitis cū pectine cōueniens ⁊ debita expulsio cōfert virtuti plurimū memoriali: ⁊ hoc est post somnum et exercitium faciendum. 16.
Sollicitudo visoꝝ seu auditorū frequēs recordatio memoriam corroborat ⁊ confirmat. 17.
Haudiū tēperatū ⁊ honesta delectatio nō solū mēoriā: sz ⁊tutē intellectiua: ⁊ ceteras ⁊tutes corpis etiā iā augmētat. 18.
Sepe lauare pedes in aqua calida in qua bullierint mellissa: ⁊ folia lauri: camo. ⁊ similia memorie capiti ⁊ oculis valde cōfert. 19.
Dormire calciatis pedibus precipue sotularibꝰ memoriā impedit atq; sensum. 20.
Lauare caput de decimo in decimū diē cū lixiuio in quo calefacta fuerint camomilia: melissa: vel saluia: vel maiorana: vel lauri folia ⁊ similia: memoriā corroborat ⁊ confirmat. 21.
Stare pedes post comestionē suauiter deambulare multum expedit atq; confert. 22.
Coriandri preparati post comestionē assumptio phibendo fumos ad caput ascendere memoriā multū iuuat. 23.
Masticatio masticis cū modico. 33. facta ieiuno stomacho ab hūditate flegmatica sine molestia caput purgat: ⁊ inde impedita memoria confortatur. 24.
Pluris cum musco passule et anacardina confectio mirabolani quoq; conditi cōfortant memoriam ⁊ restaurant.

¶ Doctrina prima. Capitulum primū.

Distillcit q̄cunq; extenuati celerrime caliditatibꝰ aeris in pfundo corpis alterant: maxime si rari fuerint natura⁊ interveolerici: vel accidētaliter vt qui diu febribus laborauerunt. 2.
Quicūq; febricitātes exposuerūt membra nuda frigido cōtinuit in laboriosis febribꝰ dolorē in articulis patiunt: molestiam incurrunt tussim. 3.
Extenuatos ꝓcipue iacētes in māsione frigida vel reumatica tussis infestat nisi tunicatis brachijs ⁊ toracе iacuerint: capite pileato maxime si rasum extiterit. 4.
In extenuatis corpibꝰ pāniculi spūales: animales: cerebrū repēter immoderate ledunt a frigido aere vel a quibuscunq; actualiter frigidis. 5.
Repētina pāniculoꝝ spūaliū infrigidatio subitā introducit anbediā difficultatē q̄ si nimiū cōtrahent immoderatū causabit dolorē: interdū sincopim atq; mortē cōstrictis capsulis cordis. 6.
Tunica lanea ār sensibiliter calefacit: anguistiat patiētē: bombicina vel seri cina vel linea intercluſa bōbace sufficiēter a frigore ptegit neq; estiuationem vexat infirmum.

¶ De sudore.

Quotienscūq; sudauerint tunicati maxie graciles expedit mutare tunicā ne corpus ledatur infrigidato sudore. 2.
Quāto tunica calidior aut minꝰ fuerit spōgiosa tāto copiosiꝰ reflectit sudorē: video cōuenire in pdictis festinātius deponere.

¶ De epate calido.

Quibuscūq; caliditas epatis causat cōstipationē ab aḡsis vulcibꝰ velut vuis: ceraſis fortiꝰ ꝓstipant maxie si fuerit meteraice late nā terreū fortiter exiccatum constipat intestina. 2.
In babētibꝰ meseraicas lataſ epar calidū multitudo potꝰ: nō tñ immoderata constipationē phibēt solui frigidioribꝰ ⁊ intestinis nimiū mollificatis nequēt inferiora superiorꝰ cōstrictiōe iuuari Si ⁊o immoderata fuerit nec epar attrahere: nec intestina potuerunt retinere.

¶ De febribus.

Qui in multis tēporibꝰ in cōtēplatiōe vixerūt: ⁊ maxime cibo pauſſimo celeriter eos feb. vitali depauperat spiritu.

¶ De administratione vini in febricitantibus.

Quibuscūq; febricitātibꝰ arterie sunt anguste modiūq; spūz cōtinētes necesse est vino subtili debili spiritus foueri vitales. 2.
Febricitātes q̄ penuriā spirituum patiunt nisi vino caute refocillētur. cito deficiunt. 3.
Quibuscūq; febricitātibꝰ stomachꝰ fuerit frigidꝰ caput aūt fortevir passibile vinū congruentius ministratur. 4.

Soluit sudoris ablatio tã in sanis q̃ in lapsis: ꝛmaxie febricitãtibꝰ opilatos aut clausos indicat poros cutis. 5.

Febricitãtes ex putrida carnosos necesse est ad aerẽ subtilẽ ꝛ liberũ trãsportare: maxime si poros habuerint opilatos: ab esu q̃z carnũ cõuenit eos abstinere penitus.

De voce.

Diminutio vocis euanescẽsp clamoꝛẽ loquẽdi conatũ aut p sudoꝛẽ ꝛ calefactionẽ ex motu a frigiditate caufatur ꝛ partim ex humiditate. 1.

Uox rauca in loquẽdo ꝛnõ ĩ clamãdo vel in loquẽdo submissa ꝛnõ alte hũiditatẽ tm̃ circa epiglotũ esse significat: q̃ p clamoꝛẽ excutiꝫ aut consumitur. 2.

Rauca vox in clamando significat hũiditatẽ dissolutã ex conatu ad oꝛganũ vocẽ: ꝓcedẽs: si cũ rasca tiõe ex capite. si cũ tussi aut cũ subito saltu granoꝝ ad guttur intercipientium vocem a pulmone ꝓcedit. 3.

Quoꝝ caput humidũ est ꝛ reumatismis abũdãs in acutis vocibus festinantur mutescunt. 4.

Raucedo quã introducunt fortes ꝛ subite alteratiões q̃litatũ oppositaꝝ vt plurimum est perpetua. 5.

Quicũq; masticabilia bñ deglutiũt: potabilia ñ o trãsglutire non possunt vel difficiliter his vocalis arteria neq̃t obturari sufficienter ab epigloto ex vno q̃dẽ latere si difficiliter aut ex ambobꝰ simili modo valeat deglutire. 6.

Si trachea arteria ꝓhibeaꝫ obturari ex vno latere p ptẽ oppositaꝝ lateris ingeniatur natura potum trasicere. 7.

Mimꝰ ꝛassidua cãtãdi vsus vel alte clamãdi pectoꝛis meatꝰ dilatat: ꝛpanniculos spiritualium membꝝoꝝ relaxat. 8.

Quibuscũq; spiritualiũ meatꝰ nimiũ dilataꝫ his attractus aer ab eoꝝ pectoꝛe cito egreditur. 9.

Aer inspiratus si moderata dispensatiõe nequeat expelli vocis officium non poterit diu continuari. 10.

Quibuscũq; cãtãtibꝰ inferioꝝ cibanꝰ aut stomachꝰ estuat: alias resonat his mixtaꝫ ẽtositas ꝛ subtilis ibidẽ includiꝫ circa frenẽ aut circa stomachum habentem tunicas siccas ꝛ tenues. 11.

Quibuscũq; sanguis flegmaticꝰ dominaꝫ ꝛ viscera sua naturaliter sunt calida ꝛ robusta his flegmatica superfluitas ad cutẽ copiose ꝓpellit ꝛ cãdida moꝛphea sepiꝰ maculanꝫ. hoc autẽ illis ꝓcipue contingit. 12.

Sicut anhelitꝰ ꝛ insufflatio cũ ictu vocẽ loq̃la sunt actiões p ordinẽ se habẽtes cũ ledit ex pꝛioꝝibus necessario leditur quodlibet illi posteꝝior non econuerso. Similiter in digestione ꝓma secunda ꝛ tertia necnon in sensu ymaginatione extimatione ꝛ memoꝛia vsicde alijs. 13.

Sicut anhelitu leso ledunt lacerti pectꝰ ambiẽtes: sic lesa tm̃ insufflatiõe ꝓmo necessario patiunt lacerti q̃ sunt intra costas. Et lesa solũ ictuali patiũt gule lacerti: lesa q̃z voce tm̃mõ ledunt solũ musculi gutturis hoc est regiõis epigloti. Si tm̃ loq̃la ledit sine ꝑcedẽtibꝰ tm̃ ledit linguavel aliq̃ coadiuuãtiũ mẽbꝝoꝝ ad loq̃lã labia: dentes: palatum ꝛ nares.

De passionibus membꝝoꝝ nutritiuoꝝ: et primo meri et stomachi.

Quibuscũq; subitoꝛ sine nausea globꝰ aut nodꝰ ab oꝛe stomachi ad guttur ascẽdere videaꝫ ꝛ cibi transitũ impedire bis grossa vẽtositas inter ysophagũ ꝛ lacertos cõcludiꝫ: aut inter tunicas meri si cũ doloꝛe ascẽderit. 1.

Quibꝰ ñ o cũ fastidio ꝛ nausea globus ascẽdit glomeratos lumbꝛicos superius pelli significat. 2.

Quoscũq; sollicitudo immoderata vexauerit: somnũ ipediẽs naturalem: si copiose reficiant necesse est eos indigestione grauari et reumatismis refluere: quapꝛopter timendum est ydropisim aut obliuionẽ: idest litargiã aut scrophulas aut glandulosas collections generari nisi superuenerit fluxus ventris. Qõ si solliciti tudines importunas sepe timoꝛ cõcomitatur: alienationez vel cardiacam periculum est oꝛiri. 4.

Importuna sollicitudo coꝛpus macerat ꝛ extenuat: ꝓcipue si cre bra tristicia vel illud concomitetur. 5.

In pruritu ꝛ pustulis sanioſis pedũ ꝛ tybiarum expedit calciamenta deponere saltim stricta ꝛ lanea. 6.

Fomentationes aq̃ calide sunt vitande: sed carnosis est vtile balneum aque frigide. 7.

Quibus epar calidũ ꝛ stomachꝰ frigidus necessariũ est venas eoꝝ crudis hũoꝛibus ꝛ flaticis abũdare ꝓcipue si copiose reficiant nã cruditas cibi per actionẽ epatis nequit corrigi. 8.

Quibuscunq; sitis ex salso flegmate caufatur bis vinũ purũ vl aq̃ calida sedat efficacius eã q̃ mixtum vel frigida. 9.

Quibuscũq; tẽdit cutis imoderate: sicut hydrodicis vl sudare nequeũt vl difficilꝛ: etesi poꝛi tensione strigunt ꝛ obliquãtur. 10.

Quoscũq; sine feb. vexauerit amaritudo si deliquerit sumpto cibo necesse est hos aut induratis ꝛ aridis fecibꝰ constipari vel ꝑter solitũ ad piloꝛon. i. ad fundũ ventris effluere colerã. Si vero sumpto cibo ꝛ marie humido nil remittatur aut parũ necesse ẽ in venis oꝛis stomachi concludi coleram. 11.

Quibꝰ ĩ oꝛe stomachi colera ꝛcludiꝫ: alꝰ ꝛculcaꝫ. hos doloꝛ p̃grauat in ꝓra capitis ꝛ amaritudo ꝛsiccitas colerico molestant. 12.

In crapulosis habentibus ventrem. sꝫticum. vt plurimũ scrophe multiplicantur. 13.

Universidad de Deusto

Doctrina.iij.de epate.

Quibuscūq stropus abūdat int⁹ vt exteri⁹ his extrema cito ifrigidātur grauissima quoq sunt corpa mox in labore deficiūt. 14.

¶ Vorantes t quicūq deglutiūt vt plurimū cibū immasticatū nō cruciant capitis nocumenta :nā aut visus caligine aut dolore aut putredine dentiū patiūtur:aut aliquā cephaleā. 15.

Quib⁹ cor est parū t epar: anguste sunt oēs vene. 16.

Quibuscūq febricitantib⁹ stomach⁹ fuerit frigid⁹ caput aūt forte vix passibile vinū congruentius ministrat. 17.

Quibus craneū spissum t cerebrū medullosum t temperatum miringe quoq solide talibus vt plurimū caput forte nec leuiter patiuntur dolores in eodem.

De epate.

Quibus epar est calidū necesse est chimos corpis quātūcūq crudi extiterint aliqualiter sint acuti. 2.

In habentibus epar calidum t meseraicas latas vt plurimū flecce sunt egestiones t velut aduste. 3.

Corpora q̄ crudis t acutis abūdāt chimis cōtrariarū qualitatū mutationib⁹ alterātur:t cū exercitijs incalescunt punctis:id est pustulis rubeis prius maculata cutis tandē albescit. ¶ Calidi efficit acuti humoris impressio vaporosa preuenit frigidi t cōpacti hūoris impressionē:q̄ tardi⁹ illo dissolvitur. 4.

In quibuscūq:corporib⁹ abūdauerint chimi crudi si calidi t acuti humoris impressio excedēs superuenerit in aliqua parte corpis immoderatā illius ostendit malitiā q̄ nimis est fortis ignis q̄ viget in aquis vel q̄ in aqua non extinguitur. 5.

Epar habens calidum t colericū si ceciderit in asclitem vel hyposarcham:neq calidis neq frigidis poterit emēdari:sed sufficit medico retardare periculum. 6.

Colericizin quibus epar est calidū imoderato potu vel vsu fructuū aquosorum in hyposarchā:interdū sepius incidūt in asclitē. Bis vero assistētibus igni:sicut exigit cocoū officiū crebro percutiūtur arthetica vagatiua cruda aquositate petēte iuncturas q̄ sepius motu dilatantur:vt spondile lumborum. 7.

Quibuscūq languētib⁹ asclite vel hyposarcha superuenerit carbuncul⁹ vel antrax p cludubio mortē vicinā esse denunciat. 8.

Quibuscūq inuenib⁹ epar calidū cōstipationē inducit his potus aq̄ frigide subuenit pcipue si sumak circa principiū refectiōis. 9.

Quib⁹ vapores a stomacho colericovel calido resolutivi sum obtenebrāt:bis in fine refectionis expedit aquam sumere frigidam cum manifesta siti:t maxime circa somnum. 10.

Qui lacticinijs cibis t piscib⁹ atq oleribus vescunk vt plurimum necesse est borum sanguinem abundare flegmate:maxime si cum

bis fructibus aquosis vtantur. 11.

Quibuscūq sanguis flegmaticus dñatur viscera sua naturaliter sunt calida:robusta:bis flegmatica superfluitas ad cutē copiose ppellit:rēdida morphea sepe maculātur.hoc aūt illis pcipue cōtingit quibuscūq sub vestibus crebro sudor concluditur. 12.

Circa vētrē vbi sudor maxie coartak morphea sepi⁹ incipit: t ad supiora sepi⁹ ptendit vaporis flegmatici motum sequens. 13.

Purgati t alimenta flegmatis euitantes a morphea celeriter emēdantur aquis sulphureis tardētibus atq ruptorijs medicinis.

¶ De inteſtinorum t partium ventris paſſionibus.

In diuturnis vētris solutionib⁹ nisi caute ptegak ancharū regio patiensq federit in sella pānis calidis circūtecta vexabik in posterū nefresi vel dolore lumborum. 2.

Quibuscūq vexatis torsionib⁹ aut alijs vētris doloribus absq febre vel vlcere nō remediank p calefactoriū vel clistere vel balneo.aque calide:bis philonius aut alia ex magnis opiatis recētib⁹ aut nō recētibus sembus aut iuuenibus cōuenit ministrare. 3.

Quibuscūq vēter fuerit stiptic⁹ t chimi crudi atq acuti multiplicantur in venis vt plm scabie vexāturtumūditijs cutis. 4.

Iuuenes q̄ a flurucolerico molestank t marie in estate copiosuspotus aque frigide liberat si sumatur vrgēte siti pcipue circa refectionis principiū. 5.

Iuuenibus colericis in vijs vrinalibus vlceratis fluxū patiētibus vrinalē expedit abstinere a potu vini:t maxime acuti. 6.

In assuetis diu sedere quorū mēs studio distrahit:pcipue q̄n diuersoria sunt remota nimis retēta coartātur egestio t vrina. 7.

Quibus egestionis t vrine superfluitates diuti⁹ retinentur necesse e lūbor aut circūiacentiū mēbrorū passiones incurrere. 8.

Assuefactio simplicis suppositorij vel clisteris in illis q̄ a cōstipatione grauantur quotidiana nō offendit natura. 9.

In regulariter cōstipatis obseruātia diete laudabilis visus nocumēta nō corrigit:sz phibet augmētari:t ideo melius est vt corrigatur sm q̄ nature cursus permiserit. 10.

Intētiones rerū conspectarū tempore generationis efficaces in gemitis relinquūt impressiones. 11.

Vigilie vesp ertine solēnitatis ventralis leuitatez strangulant matutinam. 12.

Quibuscūq vēter imoderate tumescit absq dolore vel ipregnatione bis inter sifach t nutritiua multa coartak aquositas velut in asclite sicca:t multa vētositas.vt in tympanite:sz si mulier fuerit a matrice extēsa a vētositate mediocris tumor causari pōt. 13.

Vēter qui mediocri vētositate tumescit exterius percussus tympa

nizat interius. 14.
Si ventus clausus in matrice tetenderit mulieris ventrẽ tunc exi tus femine. i. vulue sepius ructuabunt. 15.
Quibuscunq; ventus a sifach bis sumptis aperitiuis ructuat per os sursum. 16.
Tumor qui delitescit fomẽtis moderate calidis: infra diẽ naturã iam resurgit: aut circiter a tenui vel mediocri vẽtositate cãtur.

De conseruatione sanitatis.

Conseruatio sanitatis in lapsis corporib⁹ cũ his que lapsum corrigũt leuiter secu rius exercetur. 2.
Etas innata ꝓplexio atq; ꝓsuetudo sp attẽdi debent in moderãda virtute correctiuorum. 3.
Ubi ꝓplexio naturalis cũ etate ꝓiungit declinãdi prẽcipuũ ẽ vsus tẽperatorũ in qualibet anni quadra. 4.
Sicut calidiora modicũ tẽperatis cõueniunt vsui tempore hyemali: sic estatis temporibus frigidiora conceduntur.

De conferentibus et nocentibus iuncturis et primo de nocentibus.

Dassibilitas iuncturarũ nequit vsum nocentium in ẽsti tate not abili tolerare: pedes corporũ predictorũ offendit excellenter infrigidãs facies estuare: ois fatigatiua desbulatio ledit eos: et maxie sumpto cibo: pliq; suspenso pedũ facit idem. 2
Hyemalia pira et mala coctana casta nec: vue brumales substãtie leguminum et raparũ iuncturis oibus aduersantur. 3.
Lactãs porcellus aut fluuiales aues vetuste galline perdicialiter feriunt iuncturas inferiores cũ modico interuallo. 4.
Minas terribiles infert iuncturis lesis capiti qui lac animalium cum cibis vino frequenter sumit. 5.
Pisces belluales vt murex anguilla iuncturis inferioribus semp immicantur. 6.
Potus qui non expectat iudiciũ vere sitis iuncturis ministrat grauamina lesionis. 7.
In dormientib⁹ nimis ledit articulos decubitus resupinus. 8.
Sicut auarus venter opprimit omnes artus sic eius quotidiana largitas fouet eos. 9.
Extremis artubus naturaliter excitat iracundia tempestatem.

De cõferentibus iuncturis.

Rose amigdali: necnõ mirti et camomille melliloti atq; rose sp iũcturis possunt conuenienter administrari. 2
Achorus et edera non arborea: sed terrestris iuncturis oibus spãliter amicantur. 3.
Rux indica, iuncturis et neruis pre cetris terre nascentibus multipliciter est amica. 4.
Saluia parum cocta et crebro sumpta in fine refectionis ministrat eis inestimabile iuuamentum. 5.
Qui sepius calcat vuas ac musto recenti balneat pedes suos rarissime podagrizat. 5.
Floribus alcane lari pedes fragiles perpetuo roborantur. 7.
Verbena gestata recens circa colũnas pedum viribus occultis prebet iuuamentum eisdem. 8.
In terris aluminosis pedib⁹ nunq; deest robur prosperitatis. 9.
Fomentationes quoq; aque calide sunt vitande: sed carnosis est vtile bal. aque frigide. 10.
Celeste sigillũ dolores pedum fugat ineternum.

Aphorismi eiusdẽ materiã febriũ cõcernẽtes: cuꝫ annotatiõe propriorũ locorꝫ quo facili⁹ repiri possint

Qui in multis tẽporibus etc. de febribus. 1.
Quibuscũq; febricitantibus arterie etc. Apho. 1. ca. de administratione vini in febricitantibus.
Febricitantes qui penuria spirituũ etc. secund⁹ de admi. vini in febricitãtib⁹. Soliti sudoris ablatio etc. quartus de adm. i. vini etc.
Febricitantes de putrida etc.
Quintus de administratione vini in febricitantibus.
Quibuscũq; febricitantibus stomachus fuerit frigidus etc. Tertius de administratione vini vt supra.

De apostematibus.

Quibuscunq; strophus abundat etc. 13. De passionibus membrorũ nutritiuorũ.

De sudore.

Quotienscunq; sudauerint tunicati etc. de sudore. 1.
Quãto tunica calidior etc. de sudore. 2.
Soliti sudoris ablatio tã in sanis etc. de administratiõe vini i febri.
Quibuscunq; tenditur cutis etc. de passionibus membrorum nutritiuorum. 9.
Circa ventrem vbi sudor etc. de epate. 12.
Purgati valimenta flegmatis etc. de epate vltimus.

Expliciunt aphorismi particulares ab Arnaldo de villa noua editi ingenijs nocuis curatiuis et ꝑseruatiuis morborũ spirituales partes corporis humani respicientes.

Deo gratias.

¶Incipit liber primus Tegni Gal.

Prima pars primi libri.

TRes sunt oēs doctrine que ordine habentur. 2.
Prima q̄dē est finis notione q̄ fz dissolutionē fit. 3.
Secunda vero que ex compositione est ſm resolutionē
unū entorum.
Tertia vero ex termini dissolutione: cui nunc insistim⁹
Appellare autē hz huiusmodi doctrinā non solum termini dissolu
tionem: sed etiam apertionem vt quidā nominauerunt: aut resolu
tionem: aut diuersionem vt alij quidam: aut explicationē: aut expo
sitionem vt alij. 5.
QOnati sunt ergo quidā herophilorū huiusmodi facere do
ctrinā quēadmodū eraclides theritheus. 6.
QOnati sunt ꝛeā q̄ ſm cōpositionē ipſi herophili: ꝛquidā era
sistratorū: ꝛathenienſis athaleus. 7.
DUllus tñ ante nos scripſit eā que ex finis notione incipit: ex
qua oēs artes consistunt ſm rationē. 8.
Sed ꝛ illā quidē alibi pertransiuimus. 9.
HIc vero diffinitiuā faciemus doctrinā q̄ q̄ntum relinquitur
ab ea q̄ est ſm dissolutionē ꝛdignitate ꝛ rōne: tñ abūdās est
ad cōprehenſionē toti⁹ ꝛmemoriā eorū q̄ ſm partē. Facile essi me
morabilia sunt satis ex termini dissolutione ola: eo q̄ cōtineat in
se toti⁹ artis capitula ꝛoptimū terminū: quē ꝛ substantialē quidā
nominant ecōtrario diuidentes his q̄ notiones appellant. Et ille si
quidem ab accidentibus diffiniūt rebus: bi vero in substantia ipſa
cōsistunt. 10.
QUe vero ſm partē est tractatio vniuerſe medicinalis ſpecu
lationis: in multis alijs a nobis ſcripta ē negocijs. Quib⁹ ex
pedit vti ad tres doctrinas. 11.
SEd nunc a diffinitiua incipiemus: tantuz adhuc apponētes
q̄ ſola capitula ꝛ velut ꝛclusionē: ſm explicationē demonſtra
torū m dicetur nunc.

¶Secunda pars primi libri Tegni Galieni de tempore.

MEdicina est ſcientia: ſanorū: egrorū: ꝛneutrorum. 2.
Scientie ergo nomē cōiter ꝛnō ꝓprie audire oportet. 3.
SAnum autem et egrum ꝛneutrum triplicter vnū
quodq̄ dicitur: hoc quidem vt corpus. hoc aūt vt
cā: hoc vero vt ſignum. Etenim ſuſceptibile ſanitatis ē
corpus. Et efficiens ꝛconſeruans eam est cauſa. Et declaranseam
ſignum. Omnia autem hec vocant helenes ſana. Secundum vero
eundem modun et egra: et ſuſceptiua egritudinum corpora et effi
cientes ꝛ conſeruantes egritudines: cauſas: ꝛ ſigna declarantia
ꝛ neutra ſm eandē rationē: ꝛ corpora: ꝛ ſigna: ꝛ cauſas. 4.
ET ſm primā q̄dem rōnē ſcientia cārū ſanarū medicinalis est
poſt illā aūt ꝛ aliarū: ſecūdo vero ꝛ egra: ꝛ tertio neutra: ꝛ
poſt hoc corpo. Primū quidē est ſano: deinde egro: deinde neu
tro. Et de ſignis ño ſm eandē rationē. In actionibus vero prius
quidē corporum cognitio ex ſignis manifeſta est: poſt hec verorea
rum cauſarum inuentio. 5.
SEd qſi efficiēs: ꝛ declarās: ꝛ ſuſceptiuū dupl'r vnūquoq̄ dicit
hoc q̄dē ſimpliciter. hoc ño vt nūc: ſciēdū est vtrorūq̄ ſcientiaz
ē medicinalē. Et ip̄m ño ſimpl'r dupliciter ōr: hoc q̄dē vt ſemper.
hoc vero vt multū. Et est vtrorūq̄ etiā hoz ſcientia medicinalis. 6.
DEutro vero: ꝛ cauſa: ꝛ ſignū. ꝛ corp⁹. Et q̄ ſimpl'r ōr: ꝛ q̄
vt nunc tripliciter vnūquodq̄ ōr. Hoc q̄dē eo q̄ neutro ꝛtra
rio ꝛ pticipet. Hoc q̄dē eo q̄ vtriuſq̄ ꝛtrario ꝛ equaliter. Hoc aūt
eo q̄ aliq̄ quidē hoc: aliquādo illa. ¶ Horuz vero ipſo ꝛ ſm duos
modos ōr. Aliq̄ quidē participando vtrorūq̄ cōtrariorum equa
liter. Aliquādo vero amplius altero. 7.
ESt aūt de toto termino dubitatio q̄dam ſm locutionē: quā ꝛ
ipaz opz determiare. In eo essi q̄ dicit medicinā cē ſciam ſa
norū egrorū ꝛ neutrorū: ſignificat q̄dē ꝛ oīm partiū. Significat aūt
ꝛ quarudā. Significat etiā ꝛ qualium. Sed omnium q̄dem incom
prehenſibile est ꝛ impoſſe. Quarūdā vero impfectū: ꝛ nō artificiale
Qualiū vero ꝛ artificiale ſimul ꝛ ſufficiens ad effies partes artis
quas ꝛtineri dicimus in medicine diffinitione.

¶Tertia pars libri primi Teg. Gal. de corpore.

ACipiam⁹ igitur a corporib⁹. Primo quidem qualia ſa
na ꝛ egra ꝛ neutra cōtingat esſe exiſtētia: poſt hec vero
de ſignis ꝛ cauſis oratione percurramus. 2.
SAnū est aūt ſimpl'r corp⁹ eucratō quidē ex ñis ex q̄ña
tiōe ſimplicib⁹ ꝛ primis ꝓticulis: coequale ño bis q̄
ex his ꝛponunt organicis. Sanū ño vt nūc est corp⁹ q̄ō ſm pñs tbs
est ſanū. Est aūt ꝛ hoc q̄ō ſm tbs ſanū est corp⁹ eucratū ꝛ coequale
nō ſm optimā eucraſim ꝛ coequalitatē: ſed ſm ꝓpriā ip̄i⁹ ſani cor
poris essentiā: vel ſm ip̄ſi⁹ ꝓpriā ſani corpis qualitatē. Semp̄ ē ta
le maxime eucratō ꝛ maxime coequale. Ut multuz vero ab optima
cōpoſitiōe derelictū est: non multū tamen. 2.
EStū vero corp⁹ ſimpliciter est q̄ō ex generatione est aut diſtē
peratū in his que ſimiles habent partes: aut nō coequale in
organicis: aut vtriſq̄ ſimul. 4.
EStum vero vt nunc est corpus egrotans in tempore in quo di
citur tale exiſtens. Manifeſtum est autem quod ꝛ hoc quod
ſecundum tempus dicitur esſe egrum aut diſtemperatum est in

similes hñtib⁹ partes: aut inequale in organicis: aut in vtrisq⁹.
¶ Et semp q̃dē egrū est qōcūq⁹ ex generatiōe aut distēperatū satis exñs in simplicib⁹ particulis: aut in oībus: aut in q̃busdā: aut maxime dominātib⁹: aut etiā inequale in organicis. ¶ Ut multū vero egrum est corpus ab huiusmodi malicia derelictum: nondum vero in medio neutralitatis constitutum. 5.

Quoniā aūt neutrū corp⁹ tripliciter dicebat: hoc q̃dē in eo q⁹ neutra extremaꝝ dispositionū pticipet: hocꝰ vo tracꝯ. hoc aūt eo q⁹ aliq̃n q̃dē hoc: aliq̃n ño hoc. Scōz pmū q̃dē significatum neutrū erit corp⁹ mediū vere existēs sanissimi corpis ⁊ egerrimi. 6.

Thmōi q̃dē: hoc simpl'r tale est qñ ex generatiōe tale 2stitutū est: hoc ño vt nūc qōcūq⁹ in pñti tpe mediū ño existit ⁊ sanissimi corpis ⁊ egerrimi. ¶ Ei⁹ ño qō simpl'r est. Hoc q̃dē semp tale: qñ in oib⁹ etatib⁹ semp marie permanet tale. Hocꝰ vo nō multū qñ mutationes quasdā est accipiēs. ¶ Scōm ño pm significatuꝫ neutrū erit corp⁹ 2trariꝫ simul dispositionib⁹ participās ex gñatione aut pm vnā partē aut pm duas differētes. Scōm vnā q̃dē: vt si pm alteram oppositionē eucratū fuerit effectiuaꝝ qualitatū: aut pm vtrasq⁹ q̃dē oppositiōes: sed circa formationē: aut magnitudinē: aut nūerū pticularū: aut positionē lapsuū: aut ecōuerso. In his q̃dē correctū: aut in oībus: aut in q̃busdā. In crasi ño derelinquēs: in differētib⁹ vero partib⁹ ⁊ pm oēs oppositiōes pōt aliq̃d 2trariorū participare simul. ¶ Et semp q̃dē tale est pm oēs etates manēs simile. Ut multū ño est qō ⁊ pmutat pm aliq̃d. ¶ Ita vero ⁊ qō vt nunc neutrū erit corp⁹ pm significatū: aut eo q⁹ pm vnā ptē: hec habeat sana: hec vero egra: aut inherentiū ei: aut circa partes differētes. ¶ Scōm vero tertiū significatū neutrū erit corp⁹ qō quidē mō sanū fit mō egrū in parte tpis: quēadmoū inheret aliquib⁹ pueris quidem exñtibus sanos esse: adolescentib⁹ vero factis egros vel ecōuerso. In vno ño tpe ita neutrū vere 2tingit q̃dē consistere: pm ño latitudinē non contingit. Scimus vero qñ nunc dupl'r. 7.

Sānū ño ⁊ egrū ⁊ neutrū corp⁹ quotiēs dr ⁊ quale vnūqōq⁹ est: sufficiēter determinatū est. De signis ño deinceps dicēdū est.

¶ Incipit Secūdus liber Tegni Galieni.

¶ Incipit prima pars .lib. Gal. de cāis.

¶ Prima pars de capite.

Sunt aūt ⁊ horū signoꝝ sana quidē quecūq⁹ presentis sanitatis sunt signa demōstratiua: ⁊ future pronostica: ⁊ prius facte rememoratiua. 2.

Egra ño signa pñtis egritudinis demonstratiua sunt ⁊ future pnostica: ⁊ pri⁹ facte remēoratiua. 3.

Secūdū ño hoc neutra: ⁊ q̃ neutraꝝ dispositionū demonstrantia sunt: ⁊ pnostica: ⁊ rememoratiua. Et sunt signa pm aliq̃d q̃dē sanā: pm ño aliq̃d q̃dē egram declarantia dispositionē. Et hec q̃dē pm tempora samis egris insunt. 4.

Appellant aūt hec ofa q̃dē signa a veteri⁹ medicis pnostica ⁊ssi psentiū aut preteritoꝝ aut futuroꝝ declarātia sunt. 5.

Vtilitas q̃dē magna est: ⁊ demōstratiuoꝝ ⁊ pnosticoꝝ minor vero rememoratiuorum. 6.

Existentibus ño corpibus sanis: his q̃dē simpliciter: his ño vt nūc q̃rsana dicunt. Simpliciter sanoꝝ corpoꝝ duplicē virim⁹ esse differētiā. hec q̃dē eoꝝ semp esse talia. hec ño vt multū. Semp q̃ dē talia q̃cūq⁹ hñt optimā cōpositionē. Ut multū ño q̃cūq⁹ ab hac non multum deficiunt. 7.

Cognitiōes ño eoꝝ: ⁊ ab inherētib⁹ ⁊ subsātie eoꝝ rōnē opz fieri: ⁊ ab his q̃ necessitate hec cōsequunt effectib⁹ ⁊ casib⁹ q̃ ēt accidentia vocamus proprie. 8.

Sustā tia q̃dē ipsa eoꝝ q̃ in optima cōpositiōe sunt cōtēperātia similes q̃dē partes habētiū in caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ siccitate: ⁊ hūiditate: organicoꝝ ño in quātitate ⁊ qualitate componētium ea ⁊ adhuc in formatione ⁊ positione particularum vnuscuiusq⁹ et totius organi. 9.

Hec his ño q̃ ex necessitate hec sequunt: si les q̃dē ptes habētia cōtū q̃dē ad tactū in duricie ⁊ mollicie mediocritas: cōtū ad visum bon⁹ color⁊ pm lenitatē ⁊ asperitatē mediocritas. 10.

Secūdū ño effect⁹ opationū pfectio quā ⁊ ñ tutē nolamus. 11.

Oīū ño q̃ organica consequunt in coēqlitate ⁊ pulchritudine omnis corporis organicorum: amplius ⁊ inherētiū eis effectuꝫ in virtute. Optime ergo compositiōis corpis demōstratiua signa sunt hec. 12.

Oīū ño q̃ q̃dē deficiūt ab hac sana ño sunt: hec q̃dē in similes partes habētiū lapsa sunt cōtēperātia pm quēdā puū lapsuꝫ: hec ño in coēqlitate organicoꝝ parū aliq̃d: ⁊ hic lapsus aut est omnium: aut aliquorum: pm aut vtrumq⁹. 13.

Genera aūt lapsuū ead̃ sunt cū his q̃ ñ tutē eoꝝ cōplēt: tēperātia in habētib⁹ si les ptes: nūer⁹ ño: ⁊ formatioꝝ magnitudo: ⁊ positio in organicis. vtrisq⁹ ño cōeymitas: quā ⁊ continuitatē eoꝝ nominamus. 14.

Manifestū ño ipis gñib⁹ lapsuū egroꝝ corpoꝝ est vitiū pm singulū egri significatū. Terminus ño vtriusq⁹ discretiu⁹ est operationis sensibilis lesio. 15.

Hec optima ño deficiētia cōpositiōe: corpa q̃dē breue lesa sunt ⁊ ipsa pm veritatem: non tamen sensibile est hoc. 16.

Determinat autem ea magis ⁊ minus in operatiōibus egris causis repugnare. 17.

Simpliciter ꝺo egra corpa determinata sunt eo qꝫ facilꝫ ab egris causis vincant: rab eo qꝫ ꝑm multꝫ aliqꝺ ꝑm ꝺutē operationum delinquatur. 18.

Sunt ꝺo hoꝝ tꝛoꝝqꝫ in medio neutra: t q ꝺo ꝺicunt neutra t que cum latitudine quadam. 19.

Diuidit toti sanitatis latitudo in tres ptes latitudinē habētes ipas multꝫ: quarū ꝓma qꝺē erit sanoꝝ corpoꝝ: secūda vero egrorum. tertia neutrorum. 20.

Quibꝫ ꝺeinceps sunt egrotātia corpoꝛa lesiōis sensibilis operationum determinata. 21.

Oletia ꝺoꝝ quoꝝ motiōes sunt deliquentes: aut oino perierūt manifestos hnt terminos. Quecūqꝫ ꝺo ifirmas hnt operatiōes in maximis qꝺē ꝺifficilꝫ facile ꝺiscernunt ꝑm ꝺo minores ambigue sunt: t ꝓpter hoc ꝑz hoc genꝫ lesiōis neutro ꝺrio ꝓticipās cōsistit in illa ꝺispositiōe quātitatem neutrā ꝺicimꝫ nominari. 22.

Omnibꝫ ꝺisꝺijudicatis nō scōm ipam rem naturā sensu piculū esse est sempiterne passiōis irrepere ꝺogma. 23.

Signa ꝺo hoꝝ sanant corpoꝝ tregroꝝ t sanoꝝ vt nūc existētiū quantitate ꝺistantie ꝺifferunt. 24.

Ponētibꝫ nobis ꝺuos extremos terminos cōtrarios alterutrū optimā cōpositionē nūc factā egritudinē. Cōsiderātibꝫ ꝺo cui hoꝝ sunt vicinioꝛa: qꝫ ꝓbant corpa: ꝓpinquꝫ esse optime cōpositiōi sanū. Oꝺ ꝺo ab hac lōgi ia ꝺo egrotāti ꝓpinquꝫ egrū. Utrorumqꝫ ꝺo mediū equaliter ab vtroqꝫ ab esse apparēs: neutrum erit hoc. Optime ergo compositionis corporis ꝺicte sunt cognitiones. Deficientium vero ab hac equalia quidem numero sunt ꝺis genera: t magis minus ꝺiuiꝺi potentibus et separatis in tres latitu-ꝺines. 25.

Signa ꝺo egri corpis simpliciter ꝺicemꝫ: ex his esse erūt reliq ꝺue latitudines manifeste. Scōm ergo genus ꝺictū est ꝓpus in optime cōpositionis oratione: scōm vero speciē nūc ꝺicek prius no-bis ꝺiuidentibus partes. 26.

Quattuoꝛ autē sunt eaꝝ ꝺifferētie oēs. Quedam esse eaꝝ sunt principales. Quedā vero ab illis exorte sunt. Quedā ꝺo neq aliarum ꝺominātur neq alie earum innatas habētes virtutes t regentes eas ꝺominantur. Quedam vero t innatas simul habent et influentes. 27.

Principalia igit sunt coꝛ: cerebrū: epar: t testiculi. 28.

Ab illis ꝺo exorta sunt: illis famulant: neruiꝛ spinalis medulla cerebꝛo Coꝛꝺi ꝺo arterie. Uene epati. Seminalia vasa testiculis. 29.

Ipsa ꝺo seipsa regūt cartilago: ossiū coniunctio: mēbꝛana glādula: pinguedo: caro. 30.

Alie ꝺo oēs ptes cōe bis habētes ad sustpsi regimē arteriꝝ t venis t neruis indigent. 31.

Capilloꝝ ꝺo t vnguiū neq regimē est aliqꝺ: sed gnatio sola. 32.

Ec quidem partiuꝫ sunt ꝺifferentie: signa ꝺo vniuscuiusq craseos ꝺeinceps ꝺicentur. 33.

Principium aūt a cerebꝛo nobis facientibus. Sunt enim quinq innata genera cognitionum eius. Primū quidē totius capitis ꝺispositio. Scōm vero sensibilium operationū virtus et vitium. Tertium operatiuoꝝ. Quartū principaliū. Quintū naturalium. Aliud est genus in his omnibus generibꝫ ab bis que extrinsecus ei accidunt alteratio. 34.

Totius quidē capitis ꝺispositio ex magnitudie t figura eius t capilloꝝ accipitur. 35.

Paruū ꝺo caput praue cōpositionis cerebꝛi ꝓpriū ē signum. 36.

Magnum ꝺo ex necessitate bone cōpositionis est signū. Si esse propter vehementiā factū est magnū eius que inest virtutis in materiā multā t bonā operantis bonū est signū. Si vero ꝓpter solā materie multitudinē nō bonū est signū. Determinandū ergo est ex ea figura t ex bis que ab eo nata sunt. Figura quidē si bone forme est: semꝫ esse bonum est signū. Ab bis ꝺo q ab eo nata sunt: vt si collum forte est: t in alijs ossibꝫ optime ꝺispositū est: t si oē qꝺ ē eius neruosum est t plenū t viuidum. Proprīa vero capitis figura est velut si videas sperā perfectam ceream ex vtraq parte leuiter compressam. Necesse est enim huiusmodi talis gibbosa quidem secundum speram posteriora fieri t anteriora rectiora ꝺo fieri q ex vtraq parte. 37.

Si vero ꝑm occipitiū eminētia fit minor alicui: considera t neruos t collū cū alijs ossibꝫ. Scōm naturā sliquidē bis se habētibus indigētia materien ō vtutis imbecillitate taliter factuꝫ est hoc. Ineptioribus vero existibus infirmū est principiū. In pluribus vero scōm occipitiū indigentiā imbecillitas coꝛ, que ꝺicta sunt sequitur t rarum valde t tale contingit. Grossus ꝺo ꝑm occipitiū cōsidera caput eoꝺē modo et sāē in toto magno nato determinatis In pluribus t hec bona figura facta per acephalidos bonū signū quā quidā medicoꝝ posteriꝫ cerebꝛi nominat: quēadmodū igit et posteriꝫ determinatū: forma velut lauda habēte cōmissurā. Spine ꝺo principiū hec ps est t p illā oim ꝑm totū aialis corpus fiūt neruoꝝ actiones. Ipsa ꝺo posterioꝛ pars ꝑm se in oibus paucoꝝ sensibilium ꝓticipat multoꝝ ꝺo operatiuoꝝ. Itaqꝫ hec t bene ꝺispositā pfectas habēt naturas ꝑm vnūquodqꝫ ꝓprias. Eaꝺē ꝺo t in aḡrioꝛibꝫ capitis coꝛ que sunt ꝑm frontē determinatiōes sunt bis q sunt ꝑm posteriꝫ ad quitatē t magnitudinē eiꝫ nobis respicientibus t figuram: t que sunt in bis sensus: scz visum gustum t odoratum. Alterutrum enim sunt cognitiones t sibi inuicem attestātes. Et a principio nata principij virtuti t vitio. Et principiū bis que ab eo nata sunt. 38.

PRincipalium tñ opationū virtus ⁊ vitiū eiusdē ꝓncipij soli⁹ ꝑm scip'sum sunt cognitiones. Voco aūt principales opationes ea que a solo principio fiunt. 39.

FAcilis igif intellectus subtilis substātie cerebri est cognitio Tarditas vero intellectus pinguuois. 40.

FAcilitas ꝯo discēdi est mollis. Et mēoria ꝑmanentis. 41.

Hec ꝯo ⁊ difficultas discendi dure. Obliuio ꝯo fluentis. 42.

Et bñ mobile in opinionib⁹ est calide. Manēs ꝯo frigide. 43.

ADhuc ꝯo mihi videnf duo deesse gñia cognitionū que ex ꝓncipio suscepi dicere. Unū quidē natura lium. Alterū ꝯo extri secus accidentiū. Erit aūt cōmunis de vtrisq; ratio. 44.

QAm si eucratū cerebrū existit ꝑm quatuor qualitates: oia q̄ dicta sunt habebit cū mō ⁊ mensura ⁊ supfluitates quecūq; per palatū aut nares: aut oculos purgank. ⁊ hec habebit moderate minime leditur ab oibus quecūq; extrinsecus calefaciūt ⁊ infrigidant ⁊ desiccant ⁊ humectant. 45.

TAlibus quidē infantib⁹ existitibus capilli fiunt subruffi. Pueris ꝯo subrubei. Perfectis ꝯo rubei. Adeq; ꝯo quodāmodo existēs crispoꝝ simpliciū. i. planoꝝ: neq; calui fiunt. facilius. 46

HAbere ꝯo opz que dicte sunt ⁊ que dicēde sunt cognitiōes vt in bene temperatis habitationibus. 47.

QUecunq; vero ꝑm capillos nō in regionib⁹ tantū: sed in humorum tēperantia ꝓportionē habēt temperantie eorum q̄ sunt ꝑm cerebrum. 48.

SI vero calidius tēperato fuerit cerebrū: ꝑm vero alterā oppositionē eucraton: siquidē plurimū fuerit calidi⁹ fortiora oia que dicta sunt ⁊ dicēda fient signa. Breui ꝯo supabūdantia existe leuia. Communis vero hec ratio fit in ommbus que dicende sunt mihi partibus earum que in omnibus temperātijs dicēde sunt cognitiones. 49.

DEinceps ꝯo signa ei⁹ q̄ in cerebro est caliditat] in his q̄ ꝑdicta sunt rubicūdiora ⁊ calidiora q̄ sunt circa caput oia q̄ in oculis vene sensibiles. Capilli hoꝝ natoū citius in capite nascūtur. Multum quidē calidioribus existitibus bene tēperatis nigri ⁊ fortes ⁊ crispi fiūt. Non multū ꝯo calidioribus subrubei quidē primum fiunt: deinde nigrescūt. Accedētibus vero etatib⁹ calui fiūt et magis plurimū calui. Supfluitates vero ꝑm palatū ⁊ nares et oculos ⁊ aures breues ⁊ digeste his sunt qñ irrepzehensibiliter sani sunt. Repleto aūt aliq̄ capite continue ⁊ maxime his qñ dieta negligenter obseruant hoc tale accidit. Plurima quidē sed nō indigesta fiūt supflua. Replenf aūt ⁊ grauanf capita ex cibis calefacientibus ⁊ potib⁹ ⁊ odoꝝib⁹ ⁊ extrinsec⁹ accidentibus oibus calefacientib⁹ in q̄bus est ⁊ ꝙtinens aer. Adhuc aūt magis si nō solū calida sint taliū natura: sed ⁊ būida breuibus somnis hmōi tempe-

rantie dñantur adhuc ne profundi ipsi fiāt. 50.

HRigiditis q̄ opz cerebri cognitiones sunt. Plurima supflua ꝑm ꝓprias effusiōes. Et capilli ruffi ⁊ recti ⁊ manētes ⁊ post multū tps nascētes subtiles ⁊ exiles primum. Et faciles a causis frigidis ledūtur. Et ꝑm idem tēpus lesiōis catarris ⁊ corrizis consumūtur. Neq; tangentib⁹ calida que circa caput sunt. Neq; inspiciuntur rubea. Et oculorum vene inuisibiles. Et somnolētiores quodāmodo sunt. 51.

SEccitatis ꝯo cerebri cognitiōes. Nō supfluū est i effluxionib⁹ Et sensuū pfectio. Vigilātes vero sunt. Et capillos fortissimos habēt citissimeq; pducunt nati crispos magis q̄ rectos. Calui in breui fiunt. Humiditatis ꝯo cerebri capilli fiunt plani. Et nō oino calui fiūt. Et sensus bebetes sunt. Et superfluitatū multitudo. Et hec q̄dē simplices distemperantie sunt. 51.

COmposita quidē calida ⁊ sicca. Prima quidē est ꝑm quā nō abūdantes sunt in supfluitatibus. Sed perfecti sensibus. Et vigilantissimi. Et calui fiunt citius. Prima tñ generatio capilloꝝ citissima est eis ⁊ plenissima. Et nigri capilli. Et crispi fiunt. Et calidi sunt tangentibus caput. Et rubicūdi vsq; ad stat⁹ tpa. 53.

SI ꝯo būditas accedat caliditati: parū quidē supegredienti⁹ bus vtrisq; mediocritatē: fit bonus colo⁹: ⁊ caliditas. Et in oculis vene magne. Et supfluitates plurime mediocriter digeste. Et capilli recti ⁊ subrubei. Et nō calui fiunt facile. Replenf aūt et grauanf capita a calefacientib⁹. Si ꝯo humectētur multomagis statim supabundantiā hñt supfluitatū. CO:ñ vero ad plurimū humiditatis ⁊ caliditatis venerint: egrū: bis caput: ⁊ supfluitatibus plenū ⁊ facile ex calefaciētib⁹ ⁊ humectantib⁹ ledif. Notb⁹ ꝯo bis semp ꝙtrari⁹. Optime ꝯo in bozea degūt neq; excitari possent vsq; ad multū: ⁊ ad somnū conuertētes seipsos. Similiter ⁊ grauātur dormientes. Et vigilātes. Et fantasias vident. Et sensus sunt imperfecti. CSi ꝯo multū temperato sit calidius cerebrum: parū vero humidius: remanebūt calide craseos cognitiones miscebunf aūt eis leuiter humiditatis cognitiones. Uelut ecōtrario: ⁊ si multo quidē sit humidius cerebrū: paulo ꝯo calidius: manifeste quidē erūt vehementis humiditatis: leues vero caliditatis cognitiones Quia si qualitates intendunf: ⁊ signa erunt intensiora. Si vero remisse: remittunf ⁊ signa. Cōmunis vero ratio est hec in oibus ꝑm complexionem distēperātijs. 54.

HRigide vero simul ⁊ sicce craseos cerebri frigiduꝝ ⁊ sine colore pficiūt caput quantū in ipsis est. Semp essi opz meminisse eius que in ꝓncipio determinationis dicta sunt. Considerandū aūt quantū ex humoꝝ crasi alterantur que circa illud sunt. Statim vero hmōi crases sine venis circa oculos sunt: ⁊ a frigidis causis cito leduntur: ideo inequaliter sunt sani. Aliquando quidem le-

uissima sunt capita: ⁊ nō sunt supflue effluziones. Aliquando vero cozizis ⁊ catarris in paruis causis cito cōsumuntur. Sensus vero eis in pueritia quidē perfecti: puectis vero emarcescunt citi⁹. Et vt breuiter dicam cito senes circa caput sunt oēs: ideo canescūt citius. Capilli vero eis nati quidē veniunt vix extiles ⁊ ruffi. Accedēte vero tpe dominante quidem amplius frigiditate ꝯ siccitate nō calui fiunt plurimum. Econtrario si accidat siccitatem quidez amplius dominari humiditate: frigiditatē vero caliditate: paruz buiusmodi calui fiunt. 55.

Humide vero ⁊ frigide crases cerebri grauiter faciūt dormiētes. Et somnolentos. Et inutiles sensib⁹. Et facile patiētes a frigore. Et facile repletos caput. Et facile patientes catarrum et cozizam. Necz calui fiunt buiusmodi. 56.

Hec igitur sunt signa earum que in cerebro crassum. 57.

Ex his ergo tēdēs ad vnūqōdqz organū sensus scies cognitiones transferens te de alto ad aliud. Sufficiet vero in oculis tantum dicere. 58.

Quicunqz ergo tangentibus oculi manifeste sunt calidi ⁊ mouent facili⁹: ⁊ frequēter: venas latas habēt: calidi sunt oēs hi. Frigidi vero qui his cōtrarij: humidi quidē qui molles simul et multe humiditatis fiunt. Sicci vo q̄duri simul ⁊ aridi sunt. 59.

Et leduntur quidē a similibus causis sue crasi facile. Iuuantur vero a cōtrarijs: sed moderatoysu. 60.

Et hoc commune in oi cognitione craseos ois partis meminisse oportet. 61.

Magnitudo vero oculoz ꝓportione quidē ⁊ operationū virtute multitudinē substantie eucratā ex qua oculi facti sunt oī dit. Que vo sine his multam quidē substantiā: sed non eucratam declarat. Pauitas vero oculoz cū ꝓportione quidē ⁊ virtute operationum: paruā quidē sed eucratā declarat substantiā: ex qua facti sunt oculi. Cū nō ꝓportione vero quadā ⁊ vitio operationum: paruā simul ⁊ inutilē esse significat substantiā oculorum. 62.

Ea vero que sunt secūdum colores sic opz determinari. Glauci quidem oculi splendentes humiditate pura ⁊ multa: lumi nis splendidi sunt cōtinentia. Nigri vero econtrario. Medij autez sunt ꝑm medias causas. 63.

Glaucus vo oculus: aut ꝓpter magnitudinē aut splendorem cristalloydos: aut in somno positionē: aut per subtilis ⁊ aquo si būoris qui est secūdum pupillam paucitatē ⁊ puritatem fit. Omnib⁹ quidē simul cōueniētibus sunt glauciissimi. Si vero hec quidē boz adsint: hec vero nō magis ⁊ minus in glaucedine ꝙsistūt. 64.

Niger vo oculus fit: aut ꝓp in pfundo positionē: aut ꝓp puitatē cristalloydos: aut q̄ splēdi dūr rutilās pfecte nō ē: aut q̄si subtile būidū: aut ampli⁹: aut purū nō est: aut ꝓpter quedā horum

aut ꝓpter omnia natum est fieri magis ⁊ minus in eis quēadmodum dictum est prius. 65.

Subtile quidem huiusmodi būidū aquosius ampliusfactū buiusmodi demonstrat oculum. Quemadmodum si spissius ⁊ minus fiat ficciorem. 66.

Crystalloydos vo siquidē duri⁹ sit: ficciorē opak oculū. Si vo molli⁹: būidiorē. Ita veroyt si q̄d superadsit cōtēperātie subtilis: ficciorem. Si vero deficiat: contrarium.

Pars secunda secundi libri Tegni Galeni que est de corde.

De cordis aūt crasib⁹ deinceps dicak. Pri⁹ hec cōmemorātib⁹ nobis qōvnāquāqz ptē calidiorē: aut frigidiorez aut ficciorē: aut būidiorē seipsa factā esse dicim⁹: non adaliquā aliā cōparātes: quātūcūqz effi cor fiat quadā natura frigidissimum: multo calidi⁹ est ꝑm crasim calidissimo cerebro. 2.

Caliditatis ergo vt ad ꝓpriū modū referam⁹ cordis signa inseparabilia q̄dēz familiaria hec sunt. Magnitudo respirationis. Et pul⁹ velocitas. Et frequētia. Et audacia. Et ad actiōes impigrū. Si vo cor ad plurimuz veniat caliditatis: furor est eis. Et maniaca cōsidētia. Est aūt ꝓpriū eis pect⁹: ⁊ cū circa hypocondria ⁊ his proxima. In plurib⁹ vo rtotiū corp⁹ calidū ex calido cor de fit: nisi maxime cōtra operet epar. Dicent autem paulo posteri⁹ totius corporis cognitiones. 3.

Est aūt latitudo pectoris calidi cordis cognitio: nisi ⁊ huic alicui cerebrū marie cōtra operet. Cui aūt spinalis medulle magnitudo ꝓportionalis est illi plurimū: spōdilia ꝑm magnitudinē q̄ta spinalis medulla. Ita q̄ ⁊ spina tota. Cōiūgit vo thorax ad posteriorē partē ꝑm lōgitudinē q̄dē equalis metha fremo: ꝑm latitudinē vo cū q̄dā ꝓportionali grossitudine spōdiliū cōiūctio fit ꝑm illā spinā. Cū vo calitas cordis dūata fuerit augmētabit thoracē. i. dilatabit ꝑm ꝓmā gnatiōez ꝓportionabilē huiꝰ calitat⁹. Jō etrecū in quo q̄dē capite thorax posit⁹ fuerit: maxia ꝑm cor fit cognitio caliditatis. Cui vo in magno paru⁹ maxie hoc ꝓpriū signū est cordis frigidioris. Si vo ꝓportionē habeat cū capite: alijs signis determinā dū erit de corde itaut ex thoracis q̄titate nil acceptur⁹ sis. 4.

In frigidiori vo corde pulsus minores sunt ꝙplectētib⁹ nō tñ ex necessitate tardiores aut rariores. 5.

Spirit⁹ vo siquidē tāto minor thorax sit quāto cor frigidius pulsib⁹ est ꝓportionabilis. Si vero thorax maior fuerit scōm quantitatem cordis frigiditatem non minorem tantū: sed tardiorem declarat pulsum natura. 6.

Tales timidi: curiosi. Et nudū eis pilj est pect⁹. ¶ De quitate ho. ei⁹ determinādū est: vt pus dictū est. Scdz hoc hoīe de toti⁹ corporis qualitate. 7.

Siccū ho. cor pulsus opat duriores. Et furore nō prōptū q̄dē sz ferocē: difficile placabilē. Ut multū hoīs totū corp⁹ siccū si non epar ꝫ operet. Mūidioris ho. cordis signa sunt. Pul⁹ molles. Et cō suetudo facile mobilis ad irā. Et facile placabilis. Et totū corpus humidius: nisi ea que scōm epar contra operentur. 8.

Ecūdū apositionē ho. p maiorē qlitatū distēperātie cordis sic se bēt. Calidi q̄dē: sicci cordis signa sunt. Pulsus duri: t magni: t veloces: t pissi. Et spūs sunt magni: t veloces: t frequētes. Et multo magis ad velocitatē accedūt: t frequentiam nē crescente scōm p portionem cordis thoracē. 9.

Omniū pilosissimi sunt bi scdz pect⁹ t hypocūdria. Ad actiōes ho. pati. Et aiosi. Et veloces. Et tyānici moib⁹. Et ēm furiosi sunt t difficile placabiles. ¶ De totius hoīs corpis crassa huc: t thoracis amplitudine proportionaliter de bis que prius dicta sunt determinandum est. 10.

Scz ho. būiditas obtinuerit cū caliditate. Pilosi q̄dē min⁹ bis q̄ pus dicti sunt huiusmōi. Et pati ad actiōes nō min⁹ illis. Nō tm̄ ferociores in furore: sz in irā tm̄ parati. Pulsus ho. molles t magni: t veloces: t frequētes. Et spūs thoracē q̄dē proportionaliter se bñte cordi scōm eādē formā erit silis pulsib⁹. Minore ho. exīte tā to velocior: t frequētior est predictis spūs quātor thorax minor. Multa ho. quersiōe scdz crasim factā: maxie si scōm būiditatē accidit. Hec p̄ terea q̄ dicta sunt adhuc: in putridas egritudines et corruptis: putrescētibus in eis hūoribus incidūt. Et expirationes maiores: velociores in spirātib⁹. Et in pulsibus sistoles velor. 11.

Humidioris ho. or: frigidioris cordis signa sunt. Pulsus molles Et cōsuetudo timida: t formidolosa: t pigra. Sūt ho. t nudi pilis bi scōm pectora. Et minime irascunt. Et in iraz nō sunt parati. ¶ Quod ho. circa thoracem: totum corpus bis que prius dicta sunt similiter determinandum est. 12.

Frigidū ho. or siccū cor pulsus q̄dē duros opat: t paruos. Spūs ho. siq̄dē proportionaliter frigiditati paruus thorax sit cōpetētes. Si ho. maior: rarū: tardū. Minime ho. omniū iracūdi bi: coacti tm̄ aliq̄bus irasci seruāt memoriā. Sunt hoīes nō pilosi pectora ommū maxime. ¶ De paruitate ho. thoracis t totius corpis frigiditate similiter determinandum est. 13.

Ū cōmune in oib⁹ bis q̄ dicta sunt cōmemorātes q⁹ q̄cunq⁹ de morib⁹ aut nūc scōm aliā aliquā scripta sunt oratione ad agnitionē in crasecos: nō p bonis aut prauis morib⁹ ex philophia exercitator: sed p naturalibus vnicuiq⁹ dictum est.

Tertia pars Secundi libri Tegni Galeni.

que est de epate.

Patis vero calidi cognitiones sunt. Uena: aut plitudo. Colera rubea multa. In tpe vero aug⁹ mastice etatis nigra. Calidior em̄ est sanguis eis. Et propter hoc vniuersz corpus calidius nisi ea que ꝫm cor contra operentur. Densitas vero eor que ꝫm hypocūdrium t ventrē. 2.

Frigidioris vero epatis cognitiones. Angustia vene: t. flegma plurimū. Sanguis frigidior. Et vniuersa corporis habitudo frigidior nisi ea que circa cor calida fuerunt. Muda pilis hypocūdria t venter. 3.

Siccioris vero epatis cognitiones. Sanguis quidem spissior t paucior. Uene durer. Et vniuersa corporis habitudo sicciorvel durior. 4.

Humidiores vero epatis cognitiones. Sanguis quidē plurimus t humidus. Uene aūt molliores. Ita vero t vniuersum corpus: nisi ea que circa cor contra operentur. 5.

Calidi quidē simul: t sicci epatis signa. Pilosum hypocūdriū dextrū. Sanguis spissior t paucior. Amara colera: multa circa augmastica vero etatem nigra. Uenarum amplitudor: duritia. Ita vero t vniuersum corpus. 6.

Caliditas siquidē a corde prumpens pōt prumpentē ab epate frigiditatē. Quēadmodū: frigiditas quidē caliditatē. 7.

Siccitatē vero impossibile est ad contrariū a corde humidiori facto adduci. 8.

Media vero est q̄ ab epate humiditatis eorū q̄ dicta sunt. Et magis siquidem ab ea q̄ in corde est vincitur siccitate q̄ siccitas ab humiditate. 9.

Minus vero caliditate. Ampli⁹ aūt min⁹ frigiditate. Facile em̄ vincibilis est hec eorū que ab epate prumpūt qualitatū. 10.

Manifestū est ergo qm̄ si in idipsum concurrant principiorum vtroq⁹ crases: totū corp⁹ pfecte circa eas disponetur. Dicē tur ergo paulo posteri⁹ toti⁹ corporis cognitiones. 11.

Humidū q̄dem simul: t calidū epar minus q̄dē calidor sicco ea q̄ circa hypocūdria sunt operat pilosa. Plurimū vero sanguinē: t venas magnas. Et corporis habitudinē humidā t calidā si nō ea q̄ circa cor sunt cōtra operent. Si vero ampli⁹ vtriq⁹ qualitatib⁹ auertat ab eo q⁹ ꝫm naturā prōpter ꝫsumunt a cachochimijs t putrefactib⁹ egritudinib⁹. Adhuc vero magis si plurimū augeat humidū: paululū vero calidū. Si vero cōtrario parū q̄dē būidū plurimū ho. calidū: minime cacochimi fiunt. 12.

Humidi⁹ vero ⁊ frigidi⁹ epar. sine pilis ꝺ̄dē hz hyppocūdriū. Sanguine vero magis opaꝯ flegmaticū cū venaꝝ gracilitate. Et vniuersum corpus similiter se hns: nisi ea q̄ a corde sunt ad contraria illud transducant. ¶ Frigidū vero ⁊ siccū epar pauci sanguinis ⁊ graciliū venaꝝ efficit corp⁹. Et frigidi⁹. Et hyppocūdriū nudius pilis: nisi ⁊ hic vincat cor.

¶ Quarta pars secundi libri Tegni Galeni que est de testiculis sequitur.

Testiculoꝝ vero crasis calida quidē maxime venerea est. Et masculoꝝ generatrix. Et citi⁹ pubescunt eis partes genitales. 2.

Frigida vero crasis est cōtrarie. 3.

Humida ꝺ̄dem ⁊ multi seminis ⁊ humidi ē. Sicca ꝯ ⁊ pauci semis: ⁊ mediocriter spissi est. 4.

Calida vero ⁊ sicca crasis ⁊ spissi seminis est. Et maxie genera trix masculoꝝ. Et citissime ad coitū excitat. A principio ergo ⁊ hmōi citissime pubescūt in partib⁹ gentalib⁹ ⁊ in oīb⁹ in circuitu sui: sursum ꝺ̄dē vsq; ad regionē circa vmbilicū: deorsum vero vsq; ad mediū coxarū. Petulca igit est hmōi crasis satis ad ventrem. Citissime vero satiat. Si cogat nocet. 5.

Conuenientib⁹ sīl̄ꝺ̄dē caliditate ⁊ humiditate pilosi ꝺ̄dē min⁹ hmōi his q̄ dicti sunt. Multi ꝯ seminis magis. Nō cōcupiscūt vero magis alijs. Sufficūt vero sine lesione magis venereis plurimis. Si vero satis augeat vtraq; ⁊ calidū ⁊ humidū: nō sine lesiōe abstinēt a venereis. 6.

Si vero frigidi ⁊ humidi ꝑm crases fiunt testiculi: nuda fiūt q̄ sunt in circuitu pilis. Et tarde coire incipiūt. Neq; vehemētes sunt ad operatiōes. Aquosum vero ⁊ tenue semen eis: ⁊ paū generās vel nō generās: ⁊ si generat: femnas generās est. 7.

Siccа quidē frigida crasis similis quidē plurimū ei q̄ ꝺ̄dicta est crasi. Spissum ꝯ semen eis: ⁊ omnib⁹ magis eriguū. 8.

Totius vero corporis habitudines dicte ꝺ̄dē sunt pri⁹ in his q̄ assimilant cordi: dominaꝝ ꝯ similitudo vehemētiorē hn̄tis mēbri quālibet primarū qualitatū quas ⁊ opatiuas nosam⁹. 9.

Totius vero corpis habitudo in illis maxime discernit⁹ partibus quecūq; videtib⁹ primo subiacēt. Musculi ꝯ sunt his ossib⁹ circūuoluti ⁊ cōpositē quedā carnes sunt ex simplici ⁊ ꝓma carne ⁊ neruis quib⁹ hec circūuolute sunt. Ꝺto prima esn musculoꝝ substantia hec est vtraq; ad eos vero cōuemētia hec vasoꝝ velut riui quidam sunt non cōplectentes eorū substantiā: sed seruientes ad conseruationem. 10.

Ocenk igit ꝛeoꝝ crasеos cognitiōes ꝑm hn̄ tēperatā habitationē. ꝓmutāt. et hn̄ distēpātie regionū cutes ꝑm se formātes ⁊

corrumpunt quasdam cognitiones. Ita ꝯ ⁊ꝑm bene temperataꝝ regionem tpe messis seipsum soli aliquis nudum exponat ꝛpmutabit eas cognitiōes ꝯcunq; ꝑm colores sunt ⁊in mollicie: ⁊ in duritia: ꝑm ꝛsistēt iā. Si vero vt hn̄ tpata est regio: ita ꝛipse bene tpata dieta vtatur. Neq; exutus in sole iaceat nudus vnaquaq; die plurimum. Neq; vt quidā morte virginis in vmbra degens pfecte crasеos demonstrabuntur signa. Quasi in his igit in ofone futura intendamus iam intellectum est. 11.

Competētis ꝯ crasеos cognitione ꝑm totā alalis habitudinem sunt. Color quidē ex rubeo ⁊ albo cōmixtus. Capilli ꝯ rubei ⁊ mediocriter mixti crispi vt in pluribus. Mediocritas vero carnositas in ꝓtitate ⁊qualitate. Medium essn perfecte est hmōi cor⁹ oīm superfluitatū: vt hec dicak ⁊intelligak ad hoc necesse ē essn spissum cor⁹ ad hoc⁹ spissum. Et tenue si ⁊r adhuc. Et multā carnē hn̄s ⁊paucā carnē. Et crassum ⁊macrum: ⁊ molle ⁊ durū: ⁊ pilosum ⁊nudum pilis. Nihil igitur horū est mediocre. ſz quasi policleti regula ad summū venit mediocritatis vniuerse. Ut tā gentibus ꝺ̄dē neq; molle: neq; durū appareat. Neq; calidū neq; frigidū. Uidētibus ꝯ neq; pilosū neq; nudū pilis. Neq; grossū: neq; gracile. Neq; aliā hn̄s intemperantiam. 12.

Quecūq; ꝯ tēperato caliditа ꝺ̄dē sunt: nō tm̄ hūiditа aut siccitа ſz carnē: de bis essn p̄sens rō ē. Apparēt ꝺ̄dē ⁊tā gentib⁹ calidiora tāto ꝛ̄to ꝑm crasim sunt calidiora. Et piguedis minus hn̄tia. Colore ꝯ rubea. Et nigros capillos habentia. 13.

Frigidiorіs crasеos corpis signa. Nō pilosū: ⁊pigue. Frigidū tangētib⁹. Color ꝯ eoꝝ cū capillis magis ruffus. Multa vero frigiditate existēte liuida quodāmodo ē caro: ſzvocare cōsuetudo ꝺ̄busdā medicorum est hos tales plumbei coloris. 14.

Siccа ꝯ crasis gracilior est ⁊durior: bene tēperata tāto ꝛ̄to siccior: talia vero ꝓxima signa sunt his. 15.

Et humida vero alia signa quidē similiter. Magis carnosa vero: et mollior. 16.

Et ſz 2pilationē primarū qualitatū qua fiunt distēperātie cōpositā cognitionū formā hn̄t. Calida quidē ⁊sicca crasis plosior: ⁊durior: ⁊calidior: ⁊minus piguis est: ⁊ gracilis: ⁊nigri capilli. Si ꝯ ad ampli⁹ caliditas veniat ⁊nigri coloris cutis. 17

Humida vero ⁊calida crasis. Mollior. Et calidior. Et multo carnosior optima crasi inquātū aucte fuerint vtreq; qualitates. ¶ Ad plurimum vero aucte. Putridis cōsumitur egritudinibus. Et cacochimi cito fiūt. ¶ Si vero parū quidē humidior sit multo ꝯ calidior. Molliores ꝺ̄dē parū tēperato hi tales: ⁊ magis carnosi. Pilosiores nō modicū. Et tā gentib⁹ nō parū calidiores. Nigri ꝯ his sūt capilli: ⁊caro nō sine piguedie. ¶ Si ꝯ parū ꝺ̄dē sit calidior ⁊ito ꝯ humidior. Mollis ē his caro. ⁊m̄lta. Et color

commixtus ex albo rubeo. Et tangentib⁹ paululū calidiores. Uniuersaliter vero est dicere q⁹ ꝑm copulatiua craseos semper dominātis qualitatis dominabuntur signa. 18.

HRigida ño humida crasis. Paululū q̄dē vtrisq; augmēta tis. sine pilis ē. r alba: rmollis: rspissa: rpinguis. ¶ Si ño amplī⁹ alia qualitas augmentet: ꝓsiderandę signa quidē ꝑz ꝓportionē augmētationis qualitatū. Color ño cū capillis magis ruffus: quē admodū plūs vtrisq; augmentatis liuid⁹ fit vt in eis cutis color. Si vero inequalis sit augmētatio qualitatū: oñabunt magis augmētate qualitatis ꝓpria signa. 19.

SI ño frigidū cū sicco equalitate augmētetur: naturaliter durū ⁊ gracile habetur corpus. Et nō pilosum. Et tāgentibus frigidū. Pinguedo vero similiter est in eis. Et gracilib⁹ existentibus dispersa est per carnē. Capilli vero color ꝓportionaliter sunt mensure frigiditatis. 20.

DEcidēte ño calida rsicca crasi tpe augmastice et atisin frigidā rsiccam: bitudo ño taliū gracilis q̄dō. Sil⁹ dura rmelā colica est r ꝓpterea nigra sil⁹ rpilosa. Oñante ño altera qualitate multū: altera ño parū a mediocri mutata. Oñabūtur quidē oñantis signa: mediocres vero erunt alterius cognitionis. 21.

IN oib⁹ ño q̄ ꝓdicta sunt r q̄ dicēda sunt: oēs agnitio craseos siq̄dē facile frigescēs sit ps: aut frigiditate: aut raritate. fit. Si ño difficile frigescēs: aut calore: aut ſpissitudine. Si ño ex desiccatib⁹ fit aridū r siccū rdifficultate mobile fiat: ex siccitate fit. Quēadmodū si grauetur humidus ab humiditate. 22.

COnsiderare ño opz r similē adinuicē oēs musculi: aut nō similem crasim habent simul. 23.

SIr opz ꝓsiderare ei⁹ oib⁹ q̄titatē inuolutoꝝ ossiū. Aliq̄n essi gratior vt cē ps nō exñs gracilior q̄tū ad musculos: sz ꝓpter ānguſtiā ossiū talis vt cē apparēs. Sil⁹ aūt rspissior vt cē multotiēs nō ꝓpter amplitudinē ossiū: sz ꝓpter carnis multitudinem. 24.

QUe aucta rdiminuta rdurior rmollior dū fit siccior aut humidior apparet parū ps siq̄dē pauca rdura siccior. Si vero multa rmollis humidior. 25.

SImiliter ño r medie regiones similes ptes hñtiū corpoꝝ aut ampliorē: aut minorē humiditatē in scipsis ꝓtinētes aut tenuiorē: aut humidiorē: aut siccioꝝ demōſtrāt ptē: hūida q̄dē ps est vbi tenuior rāpli⁹ ē hūiditas. Sicca ño vbi spissior rsil⁹ minor. Ipsas tñ corpis solidas ptes vere solidas rpmas ꝑz nullū modū possibile ē hūidiores facere: sz satis ē si q̄s ꝓbeat eas siccari nō cito eas ño ꝓtinētes regiones: sz replere humiditate aut tali. Jd ño puum ē nutrimētū silēs ptes habentiū ex appositiōe nō p vasa factū. Cōis ño hec rō ē oim partiū. Et de hoc dicetur postea in sanārū egrarū cārum doctrina. Nūc vero que sequuntur dicamus.

¶ Quinta pars secundi libri Tegni Galeni de ventris dispositione sequitur.

VEntris cognitiones natura quidez sicciotis. Velocius sitiētes fiūt. Et ꝓuus eis sufficit pot⁹. Et grauant ampliori. Et fluctuationes habēt: rsupernatat superfluū in eis. Cibisq; gaudent sicciotibus. 2.

Humidiotis ño ventris signa. Si neq; sitiētes siāt. Et ampliorē humiditatē moleste ferāt. Cibisq; gaudēt hūidiotib⁹. 2.

Calidior ño natura vēter digerit q̄dē meli⁹ q̄ appetat rmagis q̄ cūq; dura sunt natura rdifficile mutabilia. Gaudet ño calidis cibis r potibus. Neq; a frigidis nihil leditur ꝑz moderatū vsuz. 4.

HRigid⁹ ño natura vēter appetere q̄dē bon⁹: digerere ño nō bonus: marie q̄cūq; difficile mutabiles rfrigidi ciboꝝ fiunt Acescūt essi cito in eo. Propterea r acide eructuans est hmōi venter. Et gaudet quidē frigidis: ledit ño facilius immoderate ytens Jta ño extrinsec⁹ essi accñtib⁹ nō fert eoꝝ diuturnā dispositiōem: quēadmodum neq; calid⁹ calidoꝝ. 5.

EX egritudinib⁹ tamē in vētre distēperātie in hoc differunt a naturalibus: ꝑm qō cōtraria ꝓcipiscūt nō similia: quēadmodum rnaturales. 6.

SEcundū ꝓpleriomē vero in vētre distēperātie cōpositē ꝑ simpliciū cognoscūtur compositiōes. 7

DIligēter ño opz adhibere intellectū his q̄ dicta sunt discernentes ea ab his q̄ dicēda sunt. Nō solū essi vēter sitientes nō sitientes operat: r frigidū r calidū potū desiderātes: sz etiā ea q̄ circa thoracem repar rcor rpulmonem. 8.

Sed ꝓpter hoz caliditatē sitiētes inspirant amplius. Et exsuflant lōgius: r sentiūt ꝑm thoracē cauma: nō quēadmodū q̄ ꝓpter ventrē ꝑm hypocondriū patiunt calorē. Hi quidē bibētes nō statim quiescūt. Et frigidus potus sistit: magis eoꝝ sitim q̄ multus calidus: Refrigerat autem eos r frigidus aer inspiratus nihil alleuians ex ventre sitientes. Jta vero r contrario habētes a frigida inspiratiōe sensibiliter leduntur rmarie hec est cognitio in pulmonis frigiditate. Quēadmodū frigidū inspirantes sentiunt manifeste lesionē rinfrigidationē: ita calidū est eis amicū: sz etiā flegmaticas superfluitates loquentes r cū tussi exp̄uunt. 9.

SIccitates vero pulmonis sine superfluitate sunt r pure a flegmate: r vocē hñt clarā: quēadmodū r hūiditates obscurā q̄dē r raucam operantur vocē. Incurrūt autē eis superfluitates magis et acutius loqui volentibus. 10.

NOn ño ipa vocis magnitudo a caliditate fit quēadmodū neq; puitas a frigiditate fit. Sed hoc q̄dē ab amplitudēe r a cbee arterie

sit: rex exufflatione vehemētioꝛi. Paruitas vero cōtraria seqūtur. 11.

Tacys neq; semper: neq; principaliter: sz ſm accidens rex solis naturalibus crasibus superueniētibus nō sequitur vocisma gnitudo ꝛ paruitas. 12.

Quoniā vero hmōi organa ꝓpter crasim facta sunt talia .ſ. ampla vel stricta: talis vox consequitur: ꝛ ꝓpterea ex voce ē aliquid de naturali rasi colligere. Etenim vox leuis: leuitatē tra chee arterie seqūtur. cEt aspa: asperitatē. Leuitas vō arterie contē perantiā crasem sequitur. Asperitas vō siccitatē. Asperitas siqui dē inequalitas q̄dā est ſm corpus durū. Arteriā vō operatur durā omiomerū partiū eius siccitas. Inequalē vero eius diſperſe humi ditatis indigentia. Ad eundem vero modū neq; acuta vox natu ra: sine angustia gutturis: neq; grauis sine latitudine fieri potest. Augustia est naturalis filia est frigiditatis. Amplitudo vero cali ditatis. Proportionaliter vero naturalibus differentijs vocū que ſm passionē perficiunt cognitiones existētes efficientiū causarum sunt: de quibus oibus de his que de vocedicta sunt sufficienter de terminatum est. 13.

Hec vō animalis partes q̄ intrinsec⁹ sunt nō leues hūt cra seos cognitiōes. Tentādū est tñ ea q̄ adiuuatiua ꝛ nocentia cognoscere. Amplius ꝛ ſm naturalū potētiarū opatiōes. Dictū est aūt in tertio loco de cāis q̄ ꝛ musculuſq; potētie virtutis ꝛ vitij dña trix ē crasi. Craseos igitur cognitiones ꝛ spēs dicte sunt. 14.

Que vō ꝓpter magnitudinē: aut plasmationē: aut numerū: aut positionē labunt: ita se hūt. Quecunq; igitur cadūt sub sensus cognosci facilia sunt. Eoꝝ vō q̄ nō cadūt sub sensu: hec q̄dā difficilia sunt ad cognoscendum: hec vero ignota sunt. 15.

Capitis igit magnitudo ꝛ figura ꝛ cū eo cerebri manifesta est vt ꝓdictū ē. Scōz hoc vō ꝛ thoracis. Ita vero ꝛ q̄cunq; labū tur. Scōz homoplatas: aut humeros: aut brachia: aut cubitos aut summas manꝰ: aut hyſchion: aut suras: aut pedes; nō ē difficile cognoscere: siue ſm plasmationē lapsum sit aliquid talū: siue se cundum magnitudinem: siue secundum numerum aut ordinatio nem componentium ea manifeste vero ꝛ operationū in vnoquoq; sunt lesiones. 16.

Ea vō que intra corpus sunt: nō oia sunt cognosci possibilia. 17.

Quentē siquidē cuiusdā ita parui ꝛ totūdi ꝛ ꝓpensum iuxta hyppocūdriū vidi: vt manifeste apparet ꝛ ex circūspectionē ꝓ priā vt videtibꝰ ꝛ tāgentibus. Similiter vidi ꝛ vesicā cuiusdā extra positā: ꝛ paruā: ita vt si aliq̄n tardaret ad egestionē vrinaꝝ tumoꝛ circūscriptꝰ appareret manifeste: nōtñ alioꝝ q̄ intrinsecꝰ sunt ma nifestā dedit mihi cognitionē aliq̄n. Tētare tñ opz cognoscere vt possibile est ꝓ virtutē ꝛ vitiū eoꝝ: ꝛ si non ſm disciplinā certā sed ſm coniecturam quandā artificialem. 18.

Quod si ita accidat epati. Vidi quosdā iā ꝛ multos gracile q̄dē venas hūtes. Si coloꝛe vō vniuersum corpus: ꝛ si paul⁹ ampli⁹ cibi intulerint vt magis si sunt inflantia ꝛ ipissa ꝛ glutino sa: hos quidē velut quodā pōdere ſm dextrū hyppocūdriū sentien tes in pfundo: hos vero cū extensione quadā dolētes. In his ergo quietis paruū esse epar ꝛ angustū in suis exitibus. 19.

Alterū aūt vidi flegmaticū totū ſm habitudinē: vomētē vero quotidie colerā citrinaz. Agnoui ergo oportere me egestio nes eius videre: ꝛ minime habuerūt fellis. Cognoui ergo ex hoc si gno fellē humoꝛē emittentē porum non paruā eius partē in pille ron ventris trāsmitere vt in quibusdā apparet animalibꝰ. 20.

Et quibus manifestū est ꝙ in remotis a sensibus valde proficit ad cognitiōez ex anathomijs apparētiū mēbroꝝ noticia ꝛ operatio nū ꝛ vtilitatū inuētio. Quicūq; igit cognitor esset vel sicut dictū est nūc lapsoꝝ corpoꝝ in anathomijs ei exercēdū ē ꝛ opationū ꝛ vtilita tū inuētionibꝰ. Scriptū est aūt de oibꝰ his separati in aliꝭ nego cijs de q̄bꝰ in fine totiꝰ oratiōis dicet gra cognoscēdi amātes dice re singuli quoꝝ desiderāt scire ex q̄ maxie negocio eligere opz 21.

Quecūq; vero in pñti egra sunt corpa cognoscere opz: sed ꝛ q̄ dē sensibꝰ subiacētia immutatiōe coꝝ cognoscūtur q̄ ſm na turā eis insunt in magnitudine: ꝛ coloꝛe: ꝛ figura: ꝛ nūero: ꝛ posi tione: ꝛ mollicia: ꝛ duricia: ꝛ caliditate: ꝛ frigiditate differētia. 22.

Quon apparētia vero ꝛ vniuersaliꝛ q̄dē dicere sit lesiōibꝰ opa tionū aut egestiōibꝰ; aut doloꝛibꝰ: aut tumoꝛibꝰ ꝓter natu rā: aut q̄busdā horū: aut omnibꝰ. 23. 24.

Secundū vero partē ſm cerebrū quidē egre diſpōes: aut desi pientie specieb⁹: aut sensibiliū: aut fantasiarū lesionibus: aut appetituū mouēdi: aut egestiōibꝰ per palatū ꝛ aures ꝛ nares ꝛ ocu los: aut ſm illud doloꝝ differentijs. 25.

Ea vō q̄ ſm corpatiūē ex disnie spēbꝰ: ꝛ motibꝰ ſm ipz: ꝛ arteriis ꝛ alositatibꝰ: ꝛ pusillanimitatibꝰ: ꝛ febribꝰ; ꝛ frigidatiōibꝰ: ꝛ in colo re differētijs: ꝛ doloꝛibus q̄ circa ipsum ꝛ circa arterias. 26.

Ea vero que ſm epar ꝛ humoꝝ indigētia ꝛ abūdantia: ꝛ cōuer sione coloꝛis in non naturales diſcoloꝛationes: et adhuc ex his q̄ sunt ſm digestionē aut nutrimentū aut superfluoꝝ ſm gestionē im mutatis: sed ponderibus ſm ipsum: ꝛ tumoꝛibus: ꝛ doloꝛibꝰ nō in regione epatis tantū: sed ſm ꝓpassiones quecūq; fiunt alicui mem broꝛ: vt sunt disnie species ꝛ tussis. 27.

Ita vero ꝛ ſm ventrē circa digestionē ꝛ oꝛeꝝ humide aut sicce oblationis superfluoꝝ egestionibꝰ peccātibꝰ: si misꝛ vero ꝛ nauseis: ꝛ singultibꝰ: ꝛ eructatiōibꝰ: ꝛ vomitibus: ꝛ ipsis coꝝ que vomūtur formis: et doloꝛibꝰ ꝛ tumoꝛibꝰ; ꝛ disnijs. 28.

Et vero q̄ ſm pectus ex diſnſys: t tuſſibus: t dolorib⁹: adhuc t ex eoꝝ que expuuntur differentijs oportere cognoſcere in preſenti egrā. 29.

Et ſm tracheā arteriā egritudines diſnia t tuſſis: t ſm locum dolor: ſputū: t vocis leſio innoteſcunt. 30.

Proportionaliter vero bis t in oībus alijs partibus ex tumore t dolore: t leſione operātium: aut amplius t egeſtionū differentijs cognitiones erunt. 31.

Ex tumoribus quidē preter naturā: vt in flegmonib⁹: t in chiroſi t herniſplis inſpiciendum eſt. 32.

Dolores vero ſm quē incūbūt locū: aut ptinuitatis ſolutionē aut alterationes ſubitas oſtēdūt. Soluit igit ptinuitas: incisiōe: t comeſtiōe. i. corroſiōe: t fractura: t tenſiōe. Alterat vo ſubſtātia: caliditate: frigiditate: ſiccitate: t humiditate. 33.

Nocetur aūt operatio: aut leuiter: aut mediocriter: aut omnino non fit. 34.

Quecūq; vero egrediunt: hec quidē vt particule eoꝝ q̄ patiūtur: hec vero vt in ipſas contenta ſm naturam. 35.

Et oſtenſionē propriam vnūquodq; faciet. 36.

Dictū eſt aūt de huiuſmōi omnib⁹ amplius in patiētiū locoꝝ negocio: nullo hoc in artē prius regente aut perfecte aſſignante: quemadmodum igitur aliud nihil eoꝝ que incipiūt perfecerunt veteres. 37.

Sz otantiū q̄dē corporꝝ ex illo negocio diſcere opz cognitiōes egrotatiuoꝝ vero t ſanandoꝝ ex preſenti ſunt facultate. 38.

Aquidē que ſūt ſigna egrotatiuoꝝ in medio ſm formā eoꝝ ſunt q̄ ſanis t egrotantib⁹ accidunt. Scām naturam quidē omnia ſanis ſunt. Preter naturam vero egrotantibus inquantum egrotant. 38.

In medio vero bis ſunt declaratiua egritudinū. Quedaz ex genere exiſtia eoꝝ q̄ ſunt ſm naturā: ſed i quātitatib⁹ aut tpibus ptmutata. Quedā vero ex bis que ſunt preter naturā q̄dē ſed minora bis que in egritudinibus ſunt. 39.

Et propter hoc t diſpōnes he corporꝝ quecūq; egrotatiua ē videt: neutroꝝ ſunt: t declaratiua no ipſa ſunt ſigna. Primo q̄dē hec ſanitates deſignant. Secundo no egritudines. Et fūt ea dem ſigna ſm primā habitudinē: t ſana egra t neutra. 40.

In eo quidē quod iā exiſtētē diſpoſitionē demōſtrāt neutra: in eo vero qō futurā declarāt egra. 41.

Sēcūdū vero eandē rōnem quecūq; apparēt in egrotātibus ſigna ſanitatis. Dicenf q̄dē ſana eo q̄ futurā ſanitatē denuncient. Dicētur vero t egra inquantum egritudinē exiſtētē oſtēdūt Et manifeſtū eſt quidē q̄ ſi vtroꝝq; ſunt declaratiua: dicunf neutra ſm vnū aliqō ſignificatoꝝ neutroꝝ voce. 42.

Dhil no mirādū eſt eadē ſigna tresbꝰ rōnes in differētib⁹ habitudinib⁹: t ſana: t egra: t neutra dici. 42.

Sēcūdū no alteꝝ ſignificatū q̄cūq; ex egritudinib⁹ cōualeſcēti b⁹ ſunt ſigna dicim⁹ neutra ſcōz q̄ arbitroꝝ: rea q̄ ſunt i ſenectute: hac igit rōne oīa ſub plēs cadūt intellect⁹ ratiōes. 44

Uecunq; no ſigna perfecte ſanis inſunt ſub ſola ſanorum cadunt cognitione. 45.

Et quecūq; egrotātib⁹ non ſunt manifeſtātia futurā ſanitatē: ſub ſolat hec egrorum cadunt cognitione. 46.

De bis quidem deinceps dicetur. 47.

Uture no egritudinis ſigna pnoſtica pcurram⁹ prius duplici no exiſtente eorum differentia. 48.

Agrediamur pora q̄titatib⁹ aut q̄litatib⁹ aut tpib⁹ nō ipis ppriis formis ptmutata ab bis q̄ ſunt ſcōm naturā. 49.

Velut oꝝximi caborum intenſam aut remiſſam: aut que non ſecundum tempus conſuetum fit. 50.

Aut nō ſcōz ſuetā ciboꝝ egeſtionē ſupfluoꝝ: ſz ſcōm egeſtionem eſce paucoꝝ: aut plurimoꝝ: aut humidoꝝ: aut durioꝝ. 51.

Ita vero t humidorum ſuperfluorum indigentia: aut abundantia preter naturā: aut coloris: aut conſiſtētie permutatio aut temporibus euacuationis. 52.

Et vigiliet mult⁹ ſomn⁹: aut in tēpore nō cōſueto. Scōz hoc no ſuperfluitas aut amplior: aut minor. Aut calidi aut frigidi cōcupiſcētia p̄ter cōſuetudinē. Quēadmodū circa venereorum ſum immēſura tatnō ſcōz tpa concupiſcētia. Et ſudores plures q̄ oporteat: aut pauciores. Aut pigritia ad motionē. Aut tēpatib⁹ moueri aggrauatio. Aut diſſolutio maſar valida. Deſtruoꝝēt retētio: aut amplior: aut minor euacuatio. Sic no q̄ p emoroydas. Szt ſcōm eūdē cibū: potū nō ſimilis ei q̄ poz fuit delectatio: cognitio ē future egritudis. Si militer t intellect⁹ hebetudo nō ſcōz naturā: aut obliuio in nō ſuetis: aut fantaſtici ſomni magis q̄ pus. Et ſiq̄dē audit⁹ odorat⁹ tuſus hebetiores t infirmiores. Et ſimplr dicere eſt q̄cūq; ſcōm naturā ſunt. Hec q̄dē aucta: hec no diminuta: hec no tpib⁹ q̄buſdā aut quātitatib⁹ ptmutata: t corpis tumor t minor t maior facti: t rubicundior aut albior aut liuidior aut nigrior. Eteructatiōes t ſternutationes t vētoſitates, pluresaut pauciores a nālib⁹: ſigna ſūt future egritudinis. Ita no tācūq; p nares t aures t palatū q̄b⁹ ccrebū expurgat quātitatib⁹ aut q̄litatib⁹ aut tpib⁹ ptmutata. Hec igit oīa generis ſunt eorum que ſunt ſecundum naturam. 52.

Torſio no invētre aut ſcōz ſtomachū aut ſcōz aliqō inteſtinoꝝ aut in egeſtiōib⁹: aut in bis q̄ euomunt: aut mingunt: aut alij⁹ aliqs mediocris dolor de gñe eſt eoꝝ q̄ ſunt p̄ter naturā. Mōdū no egrotare ita ſe habentes dicuntur. 54.

Quēadmodū grauati caput: aut dolētes caput: aut vigilātes aut dormiētes: qñ nōdū ꝓpter hec a cōsuetis opationū im pediunt. Et ter min⁹ q̄dē iste est egritudinis in talibus dispositionibus discretiuus. 55.

Et ꝓpterea ad aliq̄d eā dē ꝯsponem⁹ egrā neutrā dicim⁹. Ad huc ꝓpter vigorē essi ferētis facili⁹ q̄ ia victe ꝙ tutis: aut egra est: aut neutra dispositio singularū earū que dicta sunt. 56.

Ita ꝙ alia nocumēta q̄cūq; fiūt ꝓm sensus: non in eo q̄ est magis⁹ min⁹ differūt alterutrū ꝛ toto gñe ꝓter naturā sunt: hec sunt egritudinū signa: quādiu tñ fuerint qua: nōdū a ꝛsuetis vnicuiq; actiōib⁹ impedire sufficiētia dicimus neutra. 57.

Alia ꝙ sunt ꝓm gustū q̄dē qñ salse: aut amare: aut alicui⁹ alte rī⁹ qualitatis. manifestatio est in comestis ꝛ bibitis oib⁹: aut si ne a ceptiōe cibi saliua ꝛ is videtur talis. 58.

Cōm odoratū ꝙ qñ aliq̄n sentim⁹ vnā q̄litatē odoratui nul lo ꝓsente odorabili: aut afferētes plurima ꝛ diuersa oia vt simi lia sentim⁹. Plerūq; ꝙ olfo sensus nobis est nulli⁹: aut fetoris alicu ius licet nullo ꝓsente fetore. 59.

Scōm auditum vero sonitus ꝛ strepitus generis eoꝝ que ꝓter na turam sunt. 60.

Quēadmodū ꝛ ꝓm visum quecūq; appārent videnť aīn nigra ꝛ al ba ꝛ rubea ꝛ trussa: hec q̄dē rotūda: hec ꝙ oblōga: hec q̄dē gra cilia: hec vero grossa: ꝛ ꝓteruolare oia videntur. 61.

Secūdū tactū ꝙ qñ inecq̄litas q̄dā: aut spissitudo: aut grauitas: aut tensio: aut stupida: aut dolēs dispositio apparet secūdum totam habitudinem. 62.

Tacꝭ ꝙ ꝛ ꝝ quālibet ptē tēsio aut tribulatio: aut pūctio: aut grauitas: qñ que q̄dē fiūt ꝛ nō manētes dispositionē q̄dē neu trā esse declarāt: pnunciant vero egritudinem futuram. 63.

Quecūq; ꝙ ia egrotātib⁹ sunt signa: hec q̄dē sanitatē demō strant: hec ꝙ mortē. Sana q̄dē ꝓiora: altera ꝙ gñe q̄dem egra: ꝓm speciē ꝙ pnitiosa dicunť. Accipiunť ꝙ vniuersaliter q̄dē differētie ex operationū virtute vitio. Scōm vero partē ex his que sunt secundum partem operationibus. 64.

Earuꝫ gña ꝓus dicta sunt. Primū quidē ꝓncipaliū. Scōm ꝙ eoꝝ q̄ ab illis nata sunt. Et tertiū q̄dē ꝓpriū habentiū regimē a ꝓncipijs ꝙ q̄dā supplemēta recipiētiū. Quartū vero genus eoꝝ que dicta sunt ex se quidem inutile est ad cognitiones. Secundum acci dens vero ex his erit aliq̄n ꝓnotatio quemadmodū ex sup fluitatibus: ꝛ ex his quidem ratione compassionis: ꝛ ex superfluita tibus vero semper: quoniam digestionis et indigestionis in his erunt signa. Itaq; non contingit non demonstrare ea semper: aut naturam superare materiam: aut materiam superare naturam: aut neutrū neutrū. Sana igitur dicentur signa superante natura.

Egra vero supata natura. Neutra vero inequalibus pugnis. 65.

Manifeste quidem digestionis signa. sanorum sunt. 66.

Quēadmodū ꝛ indigestionis egrorum signa. 67.

Eoꝝ digestionē vero: neoꝝ indigestionē manifeste indicantia nature neutroꝝ. Sunt neutra vero ꝛ quecūq; nūc quidē hoc nūc vero cōtrariū declarant: quēadmodum denigrati digiti: tales vero sunt ꝛ cretice superfluitates. 68.

Dictum est aūt de his oibus in his que de crisibus quēadmo dum ꝛ de vniuscuiusq; virtutis operatiōe in libro de causis accidentium morborū dictum est. Ex his ergo opꝫ ꝓm partem oēꝫ naturam signorū colligere. 69.

Eo autem taꝫ longitudini parcens hic quidē finio de signis oratione: transeo vero ad eam que de causis.

Libri scōi Tegni Galen finis de signis.

Incipit liber Tertius Tegni Galeni de causis.

Quomā vero ꝛ harum causarum quedā sunt salubres: q̄ dā egre: q̄dā neutre. Primū de causis sanis ꝓmo erit. 2.

Si vero ꝛ harū ipsarum hec quidē cōseruantes sunt hec vero efficiētes sanitatē: sunt vero ꝛ dignitate ꝛ tpe priores conseruantes facientibus. 3.

A seruantibus incipiendum est. 4.

Cum igitur sit nō vnum sanum corpus sed plura corpora: quē admodum ꝓius determinatum est: ꝓm vnūquodq; eoꝝ erit conseruatiua causa qñ ꝛ omnis causa est ad aliquid. 5.

Bursus igitur principiū hic ab optima cōpositione corpis fa ciendū est cōsiderātes que sunt ad hāc salubres. Juuentionē earum rei ipsius natura demonstrat. 6.

Si enī esset impassibile ꝛ immutabile corp⁹ ꝛ semp maneret in optima cōpositione: tūc nihil indigeret arte cōstituēte ipsum Quomā vero immutat ꝛ corrūpitur ꝛ cōuertit non seruās quam habuit ex ꝓncipio cōsistentiā ꝓcuratione ꝓm hoc indiget. Scōm hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidē ꝛ genera ꝓcura tionū habebit: hoc est cōseruantiū causarū. 7.

Que manifesta sunt iā ex his que dicta sunt vt corrigentia ex gesie accidit existere. Jnde ꝙ qō velociter faciūt correctiōes ꝓiusq; simul occurrat lesio ñ ꝓseruatiua a futuro malo appellata sunt a medicinis: sed seruantia presentē cōsistentiā. 8.

Alteratur igit corpus a quibusdā ex necessitate: ꝛa quibusdā nō ex necessitate. Dico aūt ex necessitate. quidē q̄bus impos sibile est ipsum nō approximare. Mō ex necessitate ꝙ vt sunt reliq̄ Māq; semper incōtinēti immorari ꝛ comedere ꝛ bibere ꝛ vigilare necessariū ē ei. Sladijs ꝙ ꝛ bestijs nō necessariū est vti. Uñ in ꝓpo quidē gñe causa ꝛ circa corp⁹ ars q̄ficit; circa ꝓm ꝙ nequaq; 9.

Quat igitur ex necessitate alterantia sunt corpus diuidẽtes ꝑm ꝓprium vnũquodq; eoꝝ aliq̃ genus causaruꝫ salubriũ inueniamus. 10.

Est igitur vnũ quidẽ ex continente nos aere. Alterum vero ex motione ⁊ quiete ⁊ totius corporis ⁊ ꝑm partẽ. Tertiũ vero ex somno ⁊ vigilijs. Et quartũ ex bisque offerũtur. Quintũ ex his que egerunt ⁊ retinent. Sextum ex anime passionibus. 11.

Sub his esse omnibus necesse est corpus quodãmodo disponi. Sub cõtinente quidẽ: aut calefactũ: aut infrigidatuꝫ: aut humectatum: aut siccatum: aut ꝑm cõplexionẽ eorum aliquid patiẽs aut ꝑm totã substantiam alteratũ totum. 12.

Et motione ⁊ quiete immoderatis vtriscq; existentib⁹: aut calefactũ aut infrigidatum: aut siccatũ: aut humectatũ: aut ꝑm copulationẽ eorũ aliquid patiens. 13.

Ita vero ex somno ⁊ vigilia necesse est pati ipsum scõm eandem rationem. 14.

Et ex his q̃ offerunt. 15.

Aut egerũtur: aut retinentur. Et ex anime passionib⁹. 16.

Omnia enim hec: hec quidem manifeste: hec vero per medias causas alterant corpus. 17.

Et corrumpunt salutem. 18.

Et scriptuꝫ est de his omnibus separatim per singula in salubriũ causarum negocio. 19.

Hec igitur ola nũc dicta gña salubriũ causaꝝ materie q̃dam sunt ⁊ cũ ꝓpetenti vsu cause sunt ꝓseruãtes ⁊ salutem ꝓstãtes peccãtes vero a ꝓtẽperãtia egre constituũtur. 20.

Itaq; vero ex hoc iã manifestũ est q; nõ alias quidẽ substantias earuꝫ que extra has rerũ sanas nobis. Alias vero egras arbitrandum est. Sed easdẽ in aliquid aliquando quidem sanas: aliquãdo vero egras factas. 21.

Quando siquidẽ motione indiget corpus: gymnasium quidẽ sanũ: quies vero egra. Quãdo vero quiete: quies quidẽ sana: egrum vero gymnasium. Similiter vero in cibis ⁊ in potibus ⁊ in alijs ob⁹ bus. Singulũ esse si corpori adducaꝫ ⁊ cũ cõpetenti quãtitate ⁊ ql̃tate saluberit. Nihil vero indigenti omnino oblatum aut non in cõpetenti mensura ⁊ quantitate egrum cõstituit. 22.

Et he sunt due cõsiderationes circa salubre ⁊ egrum scz qualitas ⁊ quantitas eius quod offertur. 23.

Esse ipsꝫ vdut alterũ aliq̃d ab his tertium inducere in his q̃ dicta sunt cõtemptũ ⁊ nõ bene dictum est. 24.

Si esse indiget corpus tanta ⁊ tali oblatione manifestũ est qñ ⁊ ꝑm tẽpus oportunũ offert. Et gñatio indigẽtie tpis est ex eo q̃ fluxũ est ⁊ mutabile. Et mortale corꝑ indiget ꝑm mutationes aliasialterantiũ: ⁊ alias adiuuantiũ. Itaq; nõ est quidẽ gñe tertiũ

in his q̃ dicta sunt ipsꝫ. Ad doctrinam vero plerunq; ꝙsi tertio vti mur ꝓpter eam q̃ dicta est causam. 25.

Qñ aũt in his ꝓsideratiõib⁹ duab⁹ sunt alie ⁊ alie cãrũ salubriũ et nũc nobis ꝓpositũ ẽ hoc genus eaꝝ rursus repetam⁹ eas. 26.

Perfecte igit cõpõnis corpis qñ si q̃dẽ bñ tẽperatũ fuerit cõtinens cõuenit vt si tẽperantia ⁊ aliorꝫ ꝓfecta: de q̃bus modo dixim⁹ q̃tis. s. ⁊ motiõis ⁊ somn: ⁊ vigilie ⁊ ablatorꝫ: ⁊ egestorꝫ. 27.

Quando vero distemperatũ fuerit cõtinens in tantũ ⁊ cõtẽperãtias minui opz inquantũ eucrasia corrupta fuerit. 28.

Considerationes vero cõtemperantie incõtinẽte hec quidẽ sunt vt neq; rigere per frigus: neq; sudare ꝓpter estũ. 29.

In gymnasijs vero qñ primũ scipit dolere corpus: quiescere statim remedium est. 30.

In cibis vero ꝓfectio digestionis ⁊ egestionis modus ꝑm quantitatem ⁊ qualitatem. 31.

Quatur ẽo quodãmodo in his orexis digestioni: ita vt preceptore nõ idigeat quantitatẽ in oblationibus metiẽte: optima esse natura tantũ appetit quantũ digerere põt. 32.

Ita ẽo ⁊ somni quãtitatẽ metiri ipsa nã in his q̃ sunt in optima cõpositione. Et quiescũt statim dormiẽtes cũ nõ ampli⁹ indiget corpus. 33.

Et ita eis dicta vtẽtibus in egestionibus nihil derelinquitur circa ventrem ⁊ vrinas ⁊ totũ corpus: has esse egestiones tẽperantia metitur oblationum: scõm vero totum corpus gymnasiorum mediocris ⁊ salubris efficit vsus. 34.

Abstinere vero manifestũ est qñ ab intẽperãtia opz olum alie passionũ scz ire: tristicie: ⁊ gaudij: ⁊ furoris: ⁊ timoris: ⁊ inuidie: ⁊ sollicitudinis. Exterminant esse hec ⁊ mutant corpora ab ea que est ꝑm naturam consistentia. 35.

Cenereoũ ẽo ꝑm epicurũ nullus vsus salubris: ꝑm vero ꝙs epicurũ ex interuallis tantis vt in vsibus coitus neq; dissolutionẽ sentiat: ⁊ leuior seipso videaꝫ factus: ⁊ melius dormiẽs. 36.

Tempus ẽo vsus est: qñ ꝓfecte mediũ fuerit earũ q̃ extrinsecoim circũstantiarũ: neq; sup repletũ corꝑ: neq; indigens: neq; sup infrigidatũ: neq; super calefactũ: aut exiccatũ: aut humectatũ immoderate. Si ẽo peccet aliq̃n corpus paruũ esto ꝓtẽn: melius vero est calefacto magis q̃ ifrigidato: ⁊ repleto magis q̃ ẽuato: ⁊ humectato magis q̃ exiccato corpore vti venereis. 37.

Qualitates vero singulorꝫ eoꝝ q̃ dicta sunt eligere in bisque sunt optime cõpositionis opz. Symnasiorꝫ quidẽ in quibus oẽs partes corpis ꝓportionaliter moueantur: vt hoc mẽbrum quidem nõ superdoleat: hoc vero minus dolet. 38.

Cibum vero que comedunt aut bibuntur marime eucrata eligere: hec esse marime sunt cõueniẽtia eucratis naturis. 39.

Similiter vero ⁊ in alijs. 40.

Si vero ꝑm aliquid ab optima cõpositione deficit corpus non multum vero huic ⁊ cõseruantes sanitatẽ cause ꝑm proportionẽ mutabuntur. 41.

Puribus vero talibus existentibus corporibus singulum genus separatim dicendum est. 42.

Rasi igitur permutatũ corpus in organicarũ vero partium conuenientia non permutatum duplicem habent formam salubrium causarum: alteram quidem seruantium eius crasim: alteram vero earum que ad optimam ducunt. 43.

Seruantes vero eius crasim tantũ permutant ab eucrata natura cãe quãtũ ⁊ toti⁹ corpis crasis ab illa ꝑfecta mutat. 44.

Calidiora vero corpora calidioribus indigent adiutorijs: frigidiora frigidioribus ⁊ ficciora sicciorib⁹: humidiora humidioribus. Et sc̃m complexionem calidiora ⁊ ficciora calidioribus ⁊ sicciorib⁹. Et his proportionabiliter in reliquis tribus cõplexionibus. 45.

Utetur vero ⁊ materijs causarum recte innatas virtutes earum sciens. 46.

Quoniã motio quidẽ ⁊ indigentia ⁊ vigilie ⁊ egestio ⁊ oẽs anime passiones siccant corpus. 47.

Contraria vero his humectant. 48.

Ita vero ⁊ in calefactionibus et infrigidantibus studijs vtetur et cibis ⁊ potibus. 49.

Et simpliciter est dicere omnibus his que ꝑm corpus sunt cognoscens aliquas materias ⁊ vtutes: salubrib⁹ causis vtet: similia sibi⁹ offerẽs q̃ seruare vult corpis crasim q̃lẽ accipit. 50.

Si vero mutare vult ⁊ trãsire ad melius aliud est gen⁹ salubriũ causarũ ꝺuũ q̃dẽ supradictis: eq̃le ꝺ distãs ab altera crasi eucratarũ ⁊ mediarũ q̃s optimis naturis cõuenire dicebam⁹. 51.

Calidiorem esse ⁊ sicciorem crasim nõ calide ⁊ siccediete faciũt eucratã perfecte: sed que tñi eucrata crasi frigidiora ⁊ humidiora quantũ natura eius erat calidior ⁊ ficcior. 52.

Hoc si quidẽ genus caularũ corrigit innatas discrasias. Alterum vero ꝓtius dictum cõseruat. 53.

Utilitas ꝺ vtriusq̃ est in parte medicis corrigere quidez ex multo studio paulatim transferentes in melius. Non esse sustinet natura repentinas immutationes. Seruare vero in eisdẽ ꝑz necessarias occupationes. 54.

Quomodo igitur ⁊ huiusmodi specierũ causarum conseruãtem nominamus: conueniebat enim magis eam forsitan permutantem ⁊ curantem: ⁊ innata peccata corrigẽtem vocari. Quoniam vero ad totũ gen⁹ sanitatis referẽtes: nõ ad eas que ꝑm spẽz sunt in ea differentias. Quecunq; quidẽ sanos custodiũt seruãtes

omnes vocabimus: siue conseruando/salutem ad melius ducant totã crasiz: siue conseruẽt existẽtem a ꝓncipio. Quecũq; ꝺ deteriorẽ faciunt consistentiam egre. 55.

Similẽ igit̃ discrasiã habẽtib⁹ olb⁹ corporis partib⁹ similis est procuratio: dissimilẽ vero dissimilis. 56.

Potest esse ñ vẽter alicui q̃dẽ frigidior q̃ oporteat esse: caput ꝺ calidi⁹ ⁊ ꝺigere adiutorijs ꝓprijs singula. Scõz ꝺ hoc alia rũ ynaqueq; ps aut bũidior: aut ficcior: aut frigidior: aut calidior erit̃ ꝑ modũ ꝓprijs distẽperãtie indigẽt dietis. Mõ igit̃ exercebim⁹ equaliter oẽs hmõi corpis ptes: neq; similiter humectabim⁹ aut siccabim⁹: aut aliq̃d horũ faciem⁹. Amplius ꝺ dicet de his in negocio de salubribus causis. 57.

Organicor ꝺ cause salubriores scõm lapsus. ⁊ hec ab optima cõpõne adinuicẽ differũt. Alie fiũt̃dẽ sunt salubres circa plasmationẽ lapsuũ. Alie ꝺ cor que circa magnitudinem: aut numerũ aut positionem. 58.

In plasmatiõe quoq; sunt plures lapsus. Et esse figure partis. Et si alicubi in ea curuitas aliq̃ est: aut cõcauitas ei⁹ q̃ scõm naturã. Aut pori cõstrictio. Aut orificiũ. Aut asperitas aut lenitas q̃ est aliq̃d extra ꝓpriã cõtemperãtiã. Parum quidem hoc patiẽs corpus sanorum corporum appellationem habebit. Amplius vero et neutrorũ. Si ꝺ sit tantum vt noceat operatiõi i egrotare vf. 59.

Secundũ q̃titatem vero superfluitas ⁊ defectus: ad eosdem deducunt differentias. 60.

In numero ꝺ deficiẽs aut abũdãs velut omiomeron vnũ aut plura hmõi generis sunt: ⁊ quecũq; ꝓter naturam in nobis substantie consistunt. 61.

Beliquũ ꝺ gen⁹ ꝓpterviniscuiusq; positionẽ simpliciũ ptiuz in q̃ ipe q̃tuor sunt oẽs differẽtie. Prima q̃dẽ optima. Scõa ꝺ parũ ꝑmutata ⁊ ꝓpter hoc sanũ adhuc pficiẽs corp⁹. Tertia ꝺ neutrũ quando amplius extra naturam fit. Quarta vero iaz egrotans q̃plurimum. 62.

Quecũq; igit̃ peccauerũt ptes scõm figurã q̃dẽ quẽadmodũ q̃ cũq; distorte intus vel extra. Et hec recẽte nate quidẽ existentes: ⁊ molles plasmatiõe superligatiõe ad id qꝺ scõm naturã est reuertunt. Pure ꝺ si cõtingat ad augumẽtum peruenire: ad correctionẽ nõ perueniunt. 63.

Et q̃cũq; q̃dẽ circa curuitatem peccauerũt: ⁊ hec similiter ꝑt corrigi q̃dẽ adhuc augmẽtande. Perfecte vero non possunt. Paruas igit̃ curuitates alligatio ⁊ quies. Magnas ꝺ operatio partium ⁊ retentio spũs operatur. Ita vero ⁊ quecunq; secunduz poros aut orificia. 64.

Et quecũq; quidẽ maiora q̃ opz quies ⁊ alligatio apta nata est maiora efficere. Maiores ꝺ efficit ptes motio ꝑz naturã cã

frication̄e moderata ꝛ alijs quecunq; nata sunt ad superficiem sanguinem trahere multum. 65.

Deficiẽtiũ ño ptiũ q̄cunq; q̄dē ex sanguine habēt generationē nō impossibilis est eoꝝ correctio. Quecunq; ño ex semie pauco habēt generationē: eaꝝ impossibilis ē correctio. Est tñ p bis aliqñ facere alia proxima bis habentia vtilitatem. 66.

Omnium autem horum natura quidem operatrix: medicus vero minister. 67.

Quecunq; ño abūdāt ſm numerū: ablatio eoꝝ causa salutis est Cōsiderādū ño in q̄b⁹ possibile est. Si ño impossibile apparēat transponere: tentare oportet. 68.

Cadē ño eoꝝ q̄ ſm positionē peccant est correctio. 69.

Manifestū est aũt q⁹ duo vel tria plerūq; pcta cōsistere possunt circa eandem vnamquanq; partem. 70.

Quēadmodū in habēte vētrē paruū simul ꝛ totū dū ſm dyagma positū peccauit essi in eo ma gnitudo plasmatio ꝛ positio. Si ño natura frigidior: hūc in id qō est ſm naturā ducere ipossibile est. Qñ aũt difficulter respirāt repleto vētre pauciorā ꝛ nutriētia ꝛnō tardi⁹ exēutia offerant bis vel ter in die. 71.

Alijs ño eusrasim in epate habētib⁹ ppter angustiā vasoꝝ cōtinue factā salubris causa inuenta est extenuās dieta. 72.

Beliquū igit adhuc gen⁹ vnū cōmune est omiomeron organicorum solutio continuitatis. 73.

Quā sorsitā alīqs nō concedet pfecte sanis inesse: alioq̄n essi esse semp passionē diceret: nesciens simile esse dubitationē p oib⁹ lapsuꝝ gñib⁹ futurā. Si essi opatiōis sensibilis lesio nō determinat egritudinē a sanitate: ꝛ ꝛ q̄litatē cuiusq; dispositiōis agnoscitur tñ: tūc necessariū est sempiterne passiōis irrepere dogma: nullo optimas habēte operatiōes oēs. Sz hoc q̄dē ergo vt subtilior cōsideratio secundum se tractatum habeat. 74.

Amanifestos ño egros: salubres causaꝝ deinceps pcurram⁹ a discrasie icipiētes gñe. Determinādū est igit pus hic qō oēs fere medici ptermittūt: qō alie q̄dē sunt salubres iā facte discrasie. Alie ño eius que adhuc fit: quemadmodū ꝛ future. 75.

Et huiusmodi q̄dēvlti e. We q̄dē in pseruāte parte artis sunt: hec vero in salubri. 76.

Prime vero omnium in curante parte sola. 77.

Trarū vero medie dicte in preseruante ꝛ iurante. 78.

Amsiq̄dē fcām exīt em ꝛegritudinē medicari oportet. 79.

Ondū ño existēte: futurā ño ex dispositiōe q̄ est secundū corpus prohibere fieri. 80.

Ezus ño q̄ adhuc fit: sanare qō iam factū est: quod futurū est prohibere fieri. 81.

Prohibetur igit dispositiōe in qua nata est fieri ablata: nominat aũt huiusmōi dispositio causa precedēs. 82.

Acta vero egritudo curabit dispositione a qua principaliter que ſm naturā operatio leditur ablata: quā ꝛ ipsam dicim⁹ esse egritudinis causam. 83.

Curatio q̄dē vnū hz modū: ꝛ marie cōmunē intentionē. s. ei qō soluēdū est cōtrariū. huiusmodi essi generis sunt oēs pficiētes salutē cause. 84.

Secundum vero partem sunt ex singulis contrarijs. 85.

Calide igit dispositiōi frigida causa contraria est. Frigide vero calidar sic in alijs proportionaliter. 86.

Si essi immoderātū est oē preter naturā: : moderatū vero ſm naturā necesse est oē immoderatū ab imoderato ſm ꝛ trariū ad moderatū adduci. 87.

Manifestū vero q⁹ ſm virtutē nō ſm apparitionē calefaciēs ꝛ infrigidās: ꝛ q̄ cunq; hmōi alia accipiēdū est. Dico aũt ſm virtutē qō essentialiter ꝛ ppie ꝛ vere est vt dicīt. Secūdū vero apparitionē qō ſm presentē sensum hmōi esse videt: essentialiter vero nō existēs hmōi. Quomodo vero op⁹ cognoscere ea in negocio de simplicib⁹ farmacijs dictū est. 88.

Adinuentionē vero salubriū causarū quecunq; quidē cause adiā factā egritudinē sunt salubres: illa rōne vtendū est qua illud quod ſm apparitionē determinat ab eo qō est ſm virtutē. 89.

Uecunq; vero cause ad eam que adhuc sit ipsa eadē considerationē vtendum: ꝛ adhuc ſm quam inueniuntur egritudinum cause. 90.

Erūt essi sic ita cōtingat in humorib⁹ putrefactis accēdi febrē: demōstratio in talib⁹ est euacuatio ꝛ alteratio. Alteratio q̄dē est faciēs cessare putredinē manēte substātia. Euacuatio vero totā a corpore educēs substantiā. 91.

Sdicta quidē species alterationis digestio est quā a q̄busdā causis cōtingit facere scientes erim⁹ in illis si habeam⁹ iam cognitionē ita causarū salubriū. 92.

Euacuationes vero per flobothomiā ꝛ per clystere ꝛ per vrinā ꝛ per respirationes fzcutem fiunt. Ampli⁹ vero ꝛ per cōtrariā detractionē ꝛ deriuationē ad alia. Huiusmodi enim generis sunt et mēstrua mouere: ꝛ emorroydas aperire. Et per nares ꝛ per palatum purgare. 93.

Scientes igit ꝛ hic materias ꝛ virtutes quib⁹ in tpe ꝛ qualitate ꝛ quātitate ꝛ modo vsus oblatis euacuatio fit. 94.

Scōm hanc partē artis inuenimus salubria. Et scripta est oim inuentio in terapētico negocio. Scōm eundē vero modū ꝛ in alijs tribus discrasijs. 95.

TAlium cōmune habentes preceptū efficiētē vnāquāq; earum causarum oportet abscindere prius: deinde sic venire ad eā discrasiā quę facta est ab illa egritudine salubriū causarum intentionem facturos. 96.

SCōm vero positas discrasias ex simplicib⁹ ꝙpositio ostēditur salubria ꝓcepta: ꝛ hic habētib⁹ nobis medicamē ꝓportionale magnitudini discrasie ad illā conuenēs inuenire. 97.

VAlut si ita accidat. Si decē q̄dē numeris ꝑm calidi⁹ excedit aliquid ab eo qō ꝑm naturā: septē vero ꝑm siccius esse oportet ꝛ salubrē causam in talibus dispositionib⁹: frigidiorē q̄dē decē numeris: septē vero humidiorē. 98.

Si igitur ipsi parti patienti adducas huiusmodi medicamētū in tantū frigidi⁹ sit ꝛ humidius: inquātū partis patiētis manifestatio precessit. 99.

IN profundo vero posita que patitur parte opꝛ ꝙsiderare huiusmodi efficere salubre vt nō cōtingat cyclon in via. 100.

Si igit calidi⁹ esse opꝛ moderato: nō in tanto sit solū calidius quāto indiget passio: sed sup modū apponat ꝓpter positionē necessario aduenientem. 101.

Si vero frigidius sit non simpliciter oportet tanto facere illud frigidius: sed materiam medicaminis ꝙsiderare prius. Si eſſi paracbimeres est non peruenire vsq; ad pfundū multū. Cōtrarū vero operatur aliquādo spissam superficiē. Si vero leptomeres sit: possibile est peruenire vsq; ad plurimū profundum. 102.

Ita vero ꝛ in humectantibus ꝛ desiccantib⁹ paracbimeres ꝛ leptomeres substantię considerande sunt. 103.

EX positione quidē patientis loci manifestatio inuenitur salubre vt dictum est nunc. 104.

EX plasmatione vero ꝛ positiōe q̄n fluxus sensibilis habet cōsuetos ad aliudmēbriū aut nullū hꝫ. Rāq; ad ꝓcipalia q̄ferunt flux⁹ aduertem⁹: ꝙuocabim⁹ vero eos ad nō ꝓcipalia. 105.

MAnifestū vero quoniā faciētiū causaꝝ discrasiā ꝑ euacuationē sanatio est: ipsarū aūt discrasiaꝝ alteratio sanatio ē. 106.

Soluta vero cōtinuitate curationis q̄dem intentio vnitio est. In organicis q̄dē partib⁹ impossibilis est. In omiomeris vero nō omnino impossibilis est: sed in quibusdā possibilis vt in carnosis ꝛ conglutinatio est sanatio. 107.

NOn differt vero si consolidationem nomines. 108.

RECedit aūt eā q̄n mai⁹ fuerit vulnus adductio distātiū partiū ex genere plasmationis existens. 109.

TVero ea fiat permanens: superligatio ꝙducens distātia labia ꝛ ꝙsuture vtiles sunt ad hoc. 110.

CŌglutinat vero distātia: ꝛ eā q̄ ē i ꝓcipio vnionē reddit natura. Hꝫ nō op⁹ ē, ꝑmū q̄dē vt dictū ē ꝙducēi idipꝫ distātia labia. Scōꝫ

opus nō fuare in q̄ cōducta sunt. Et tertiū vt nihil incidat intra labia putidere. Et quartū ipāꝫ partis substātiā sanaꝫ seruare. 111.

PRimū quidē ꝛm o p⁹ quomodo aliās faciat dictū ē. Tertiū vero in cōducēdo distātiā fiet q̄dē si nihil extrinsec⁹ incidere permittam⁹ sicut plurimū pilus aut oleū: aut humiditas alia in medio cōstituta cōglutinādo⁹ ꝓhibet eoꝝ vnitionē. In posterioꝛ nō tpe ꝑ effluxiōes tertie intētionis custodia est. Ad effluxiones vero ipsas ex subdiuisione ꝛcōtraria diuisione ꝛfi gura apta accedendū ē. Substātia nō partis sana seruabit ꝑ mediocriter desiccātia. Hec quidē curatio est cōtinuitatis solutionis in carnosa parte facte ei⁹ ꝑm seipsam solius. 112.

SI vero alicui alteri misceatur egritudinū erūt plures intētiones preceptoꝛū curationū quas in cōpositoꝛū doctrinis deinde dicemus. 113.

In presenti vero ad reliquas intēti ones solutionis cōtinuitatis veniendū est. 114.

HRactura igit in osse est quidē cōtinuitatis solutio. insanabilis quidē quātū in prima cōsideratione. Iuxta nō scōam ꝛz quēdā modū curabilis quodāmodo fit. Prīa igit ꝙsideratio est cōsolidatio ipotens ꝓpter duriciē partis fieri. Scōa nō ligatio cōtinens fieri ꝑ potū ligantē in circuitu fracturam. 115.

GEneratio vero poti inquātū ex materia ꝛnatura fit cōis ē ad alia inquātū vero ꝓpe est formā ossis ex illi⁹ est alimēto. 116.

Molle vero ꝛ puerile os ꝙsolidari quidē possibile est. 117.

BAro vero ꝛhmōi passionis generatio sine cōpassione alteri⁹ mēbri est. Sepissime eſſi circūpositi musculi cū alijs partib⁹ corpis ꝙpatiunt fractis ossibus: itaq; ꝛintētio curationis duplex ē altera quidem in ossibus: altera in his que circa ea sunt corporib⁹ hec quidē talis in carnosarū partiū dispositionibus dicet: de fracturis vero dicendū est. 118.

QUoniā nō barū curatio est ex poto: vt vero hic fiat ꝓpij alimēti ossis est opus. Oportet igitur superfluitatē nutrimenti ad poti generationē nature submitti. 119.

Superfluitas vero hec et quantitate et qualitate moderata esse debet. 120.

PRopterea deductione indiget talē ꝛtm influentē sanguinez ossibus ꝓparantē ex quali ꝙto fiat potus. Oſſi vero ꝑträsit hic per cōcaua fracti ossis attēdere opꝛ ei⁹ multitudinē ēt qualitatem ꝛita ficcionē opꝛ facere deductionē vel magis humectantē. q̄ ampli⁹ in terapētice facultatis litteris sunt dicta. 121.

PEruti nō ꝛthenātibospūctura ꝓp ꝑm sensuꝫ ꝛpp hoc qō ꝓtinua ē ꝛz ꝓncipiū ꝓticulas parata ē aduocare spasmū ꝛ maxie cū nō respiret exteri⁹ execata cutis perforatiōe. Hāc igit opꝛ aperire ꝛericcare substātia leptomeri ꝑträsire potēti ad ꝑfundū vsq; ad

pforatū neruū. Dictū ē aūt de ꝺ̄pfecte i terapētice facultat||ſ̄is. Jn
ſimplicib⁹ igit hmōi gn̄is diſpoſitiōib⁹ ſalubriū cauſarū eſt forma
talis quā dixi. 122.
Secūdū ꝓpoſitas ꝙ cōpleꝛe vt in vlceribꝰ. Prima ꝗdē eſt cōcaui
tas quā ꝗdā nō aliā diſpōnez: ſz vlceris tātū arbitrant differētiā.
Eſt aūt nō tm̄ differentia hoc tale: ſz alterū quoddā genꝰ egritudi
nis totiꝰ in quo ſubſtātie ipſiꝰ eſt ꝓditio. Et igit curatio ipſiꝰ in du
plici paſſione duplici indiget intētiōe: cōtinuitatis eſſi ſolutionis
ne ſubſtātie vero perditio generatione indiget. 123.
Dicte ꝙ ſunt paulo priꝰ fenerationis intētiones. 124.
Et quidē oportet curare primū hanc diſpoſitionē: deiñ aggre
di vnire: ſicut ipſa natura rem iudicat. Quādo igit repletum
fuerit qđ cōcauū æquale vlcus exiterit: tūc alterā intētionē affer
ri opz. Media eſſi noua carne exiſte labioꝝ vlceris vnuri q̄dez ipoſ
ſibile eſt diſtātiā. 125.
Intētionē ergo curatiōis aliā inuenire opz. Jnuētionē ꝙ ex eo q̄
ſm̄ naturā habebimꝰ qđ circūfacere parti ꝙuenit. Scōz naturā re
ro erat eā cooperire cute. Hoc igit nobis ē faciendū: aut ſi ipoſſibi
lis ē intētio: aliq̄d ſimile cuti carnē. ſ. calloſaz faciēdū ē. Erit aute
hmōi caro ſicca ſimilis priori cuti ꝛcalloſa. Siccantibus igit ꝛ ſti
pticis ſine mordicatiōe erit opꝰ pharmacijs ad cicatrizatiōes. 126.
Ita ꝙ ſi vlcus in putredinē vertat: intētio quidē eſt purga
re: pharmachū vero ſalubre ripticum. 127.
Dieta eſt aūt boꝝ in his q̄ de pharmacijs materia. 128.
Et quidē ſi flegmō ꝛcaſſatior ſclirioſis aut tumor|cūvlcere fuerit:
curādum illa priꝰ p eas que dicte ſunt rōnes. Jta vero ꝛ ſi in
fluat aliquid vlceri: curādū eſt ſm̄ influentiū curationē. Similiter
vero ſi diſcraſia aliqua fiat ſm̄ vlceratū locū: ad diſcraſie priꝰ ire
oportet adiutoria. 129.
Et de his quidē ſufficienter dictū eſt. 130.
Quid ꝙ qđ ꝓpter plaſmationē veniēdū iā genus eſt in plu
res differentias diuiſuz. Sz a manifeſtiſſimo principiū oſo
ni ponēdū eſt qđ ſm̄ figure permutationem fit. 131.
Dū igit q̄ adhuc creſcūt poſſibile eſt figurā plurimarū ptiū
corrigere: horum vero q̄ excreuerūt nequaq̄. 132.
Intētio vero vt ſi poſſibile eſt curari ad cōtrariū adducere diſtor
ſiones. 133.
Si vero fractura non recte plaſmata peccauerit alicuiꝰ mem
bri figura ſi adhuc recēs poꝰ exiſtat frāgere iterū: ꝛ hoc plaſ
mate cōfeſtim recte: deinde potum fieri. 134.
Eſt aūt ꝛemphraſis ex hoc genere egritudinum. 135.
Hec quidē a glutinoſis ꝛpinguibꝰ humoribus fit: vnā quidez
readē intētionē hīs cōtrariā paſſioni emphraſis. Cauſe ꝙ
ſalubres ripticꝫ ꝛ inciſiua pharmaca. 136.

Que ꝙ ex ſtercore duro qđ adheſit in inteſtino priorez ꝗdem
habebit in duritie correctionē ex humidis ꝛpinguibus cli
ſteribus: deinde vero euacuationē ex acribus. 137.
Que vero ex lapide circa veſicā eſt: preſenti quidē trāſpoſitiōe
indiget. Curationis vero perfecte gratia per inciſionem cu
ra eſt. 138.
Cius vero q̄ preter naturā in parte cōtinetur humiditas ē cura
tio in perfecta euacuatione: quēadmodū in putredinibus. 139.
Immoderata vero repletio indiget imoderata euacuatione: quē
admodū eſt in ſanguine circa venas. 140.
Quibuſcūq ꝙ circa vētrē venas rectiſtinū ꝛtracheā arteriā ꝛpul
monē putredo āt ſāguis ꝓtineſt pfecta euacuatione indigent. 141.
Amplioris ꝙ cibi ꝛpotus recētis adhuc ſm̄ euacuationem corre
ptio eſt. 142.
Que cūq igitur in pulmone ꝛthorace cōtinentur: cū tuſſibus
qđē euacuatio eſt ꝛpharmacijs extenuantibus. 143.
Que cūq ꝙ ſz epar: aut venas: aut arterias: aut lūbos: aut p
rinas: aut per ventrē debent euacuari. Sz per rinas qđē
ab extenuātibus vehemēter. Per ventrē vero attrahētibus ꝛ ape
rientibus. 144.
Que cūq igit ſm̄ ſuperiorē ventrē per vomitū Que cūq vero
ſm̄ inferiorē per ſubductionem 145.
Que cūq vero ſub cute p inciſionē aut per cauteriū aut pharma
cha cauſtica. 146.
Ita vero ꝛquecunq ſecundū concauitatez natura lem: vt in tho
race. 147.
Alo ꝙ capitulo breuiter me expediā. Horꝝ qđē q̄ a toto gene
re ſunt p̄ter naturā in q̄buſdā ptibus ꝓtentoꝝ intētio cura
tionis ablatio eſt. Si ꝙ impoſſibile eſt ita fieri: trāſpoſitio fiat ad
minus periculoſum locum. 148.
Que cūq ꝙ nō ſunt a toto genere p̄ter naturā: ſz ſm̄ cōplexionē
intētio horum ſanandoꝝ tm̄ ſuperflui euacuatio eſt. 149.
Attentio ꝙ ſanādoꝝ ſm̄ ptē qđē aliquā ex ipſa accipiē diſpo
ſitione. Plurima ꝙ cū patientibus particulis. 150
Quecūq ꝙ aſpera facta ſunt p̄ter naturā: ad ea q̄ ſm̄ naturaz
eis adducēdū ē leuitatē. Scōz os radētes. Scōz tracheā arte
riā aut liguā lenitē p̄humida ſine mordacitate ꝛp glutinoſa. 151.
Quecūq vero leuitatē p̄ter naturā habēt ad eā q̄ ſm̄ naturam
eſt eis adducendum aſperitatē: per pharmacha ſufficienter rupti
ca: ꝛper breuem faciētia raſuram. 152.
Quecūq ꝙ emphraxes ꝛanguſtatiōes egritudines alias ſequū
tur curādū ē priꝰ illas per eas que dicte ſunt rationes. 153.
Oſtēſuz eſt aūt in tractatu de egritudinū differētia q̄ de fleg
monib⁹ ꝛſclirioſi ꝛinflationib⁹ ꝛſiccatiōib⁹ imoderatis adhuc

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝛ ineptis figuris ipoꝛtinẽtiũ coꝛpoꝛ ꝙsequunt plerũq; ca q̃ dicta sũt: quẽadmodũ ī timoꝛib⁹ q̃busdã coꝛ sũt ī circuitu coꝛpoꝛ. 154.

SI vero adinuicem eoꝝ q̃ dicta sunt amplectuntur: aliqua ostensiones habebunt varias. 155.

Sufficiet aũt manifeste vt in vno exẽplo faciam⁹ oꝛationẽ: ampli⁹ essi de his oĩbus in terapẽticis ꝺiꝛlsis. ¶ Subiaceat igitur in exẽplo alicui influere parti multitudinẽ sanguinis vt distendant que ꝑm partẽ sunt vasa nõ magna solũ: ſz ctiã parua ꝓius effugienti visionẽ: ex plenitudine ꝺo nũc apparẽtia: quẽadmodũ in oculis ꝟ manifestũ: ꝓpter albedinẽ tunice oculoꝝ: cõuenies ꝺo est alia vasa minoꝛa bis q̃ dicta sunt vasis distãdi repleta nõdũ ꝺoca apparere ꝓpter puitatẽ: ꝛ piculũ ẽ effũdi aliq̃d magnũ resudãs ex vasis in as q̃ in medio sunt regiões vacuas: aut effusuꝝ iã esse aliq̃d puũ. 156.

HUiusmodi ꝺo passiõis curatio habebit q̃dẽ ꝙsiderationem ꝓ euacuationẽ: aut ꝺo dicam⁹ manifestius ex ꝓte euacuationẽ: qsi passio erat in eo cp repleta esset pars immoderate. 157.

NEcessarium autem est aut per recurrens euacuari superfluũ aut per ipsaꝝ patientem partẽ. Rursus igitur recurrere: aut per pulsum: aut per tractum: aut per transmissuꝝ: aut ꝑm aliq̃ horum: aut ꝑm omnia. 158.

PEr ipsam aũt, q̃ patit partẽ euacuabit: hoc q̃dẽ manifeste et sensibilr: hoc vero per euaporationes extenuatum. 159.

Si igitur fuerit totum coꝛpus plectoꝛmicum: non oꝛ per ipsam partem patientẽ euacuare. Si essi carragationib⁹ incisionib⁹ tensibiliter euacuauerimus partes dolentes: attrahemus ꝓpter dolorem amplius. Si vero calefacientibus ꝺyasoꝛesim aggressi facere fuerimus: trahemus per calorem amplius in partẽ patientem quã ꝺyasoꝛesim faciamus. Si vero velimus recurrere cogere quod influũrum est: non recipient plenum coꝛpus exĩstens. Ab vtraq; igitur hec oꝛ euacuare totum coꝛpus. Aut econtrario trahere ꝺino ad alias regiones q̃ est influũ patiẽti parti. Hoc essi patiente repellere a parte prius: deinde ꝺyasoꝛesim facere aggredi: paratioꝛ enim euacuatio quanto per maioꝛa. 160.

REpellemus aũt a patienti parte si infrigidemus ꝛstiptica apponamus: sed euacuata ipsa vasa q̃ repellitur ad seipsa attrahent. Ostẽsum est essi ꝛhoc per phisicarũ virtutũ oꝛationẽ. Et trãsmittũt vasa cõformata ꝛstipticis pharmacijs. Si igitur omne ita recurret rursus bene si habebit pars. 161.

RElictoveroaliq̃ superfluo in parte oꝛ q̃dẽ significari hoc cõ glutinosuꝝ esse aut spissuꝝ: ꝓpter hoc cõpactũ ẽ indissolubiliter. Põt igit ꝛnon tale exĩstens in eas que in medio sunt regiões effundi: tanc igitur iam est tẽpus venire ad euacuandũ illud ꝑ partem patientem supponentibus supra iacentibus partibus apocrusticas influentiũ virtutis. 126.

EVacuatio ꝺo fit maxime si ꝑm medias regiones significet cõtinere aliq̃d ꝑ carragationes simul ꝛ ꝑ pharmaca ꝺyasoꝛetica. 163.

SEd qsi ꝺyasoꝛetica oĩa calidis sunt virtutibus: eius ꝺo crassos est opus mozd ere qñ imoderati⁹ fuerũt calida. Obseruandum igit in eis ne oĩa sint nimis calida: ꝛ maxime si in supficie coꝛporis fuerit mẽbrũ q̃ patit: dolebit essi nõ parũ si simul patit ꝛ mozdet. Et oĩs dolor ꝓuocat reuma. Mediocriter igit calido anodinoꝝ his vtendũ est. Et magis si humidũ sit. 164.

ET tñ sufficiẽs est ꝺyasoꝛesim facere in supficie: si nõ vehemẽs sit ꝺyasoꝛeticũ pharmacũ. Si vero ea q̃ in supficie sunt sine passione oĩno existãt: in ꝓfundo vero sit pars euacuatiõe indigẽs: intẽdere ꝛ augere opꝛ ꝺyasoꝛetici pharmaci virtutẽ ꝛ caliditatẽ: euanescet essi deficiens pri⁹ q̃ ad ꝓfundũ veniat: neq; tñ ledet aliq̃d ea q̃ insupficie sunt que attinget: qsi nõ passa sunt. Itaq; essi in idipsuꝝ vtraq; accidũt ad calidoꝝ simul ꝛ acriorũ vsum medicaminũ: ꝛ q̃ in supficie ꝙsistentia sunt: ꝛ q̃ in ꝓfundo indigẽtia: hãc igit ex positione partis accipiamus ostensionem. 165.

DEbinc: vero intendamus si deest aliq̃d ad curationẽ. 166.

VIdetur aũt deesse nõ parũ: ipsorũ essi mẽbroꝝ in quibus quepatiuntur est superflui tas reu matis: quedã rara ꝛ laxa mollia ꝑm natura sunt: q̃dam vero spissa ꝛ strictaꝝ dura. 167.

PRiora igit facile euacuant: altera vero acriorib⁹ indigent euacuatoꝛijs ꝛ medicaminib⁹ euacuantibus ea: ꝛ eis q̃ sunt leptomera. Si ꝺo ꝛ ſz multã posita sunt ꝓfũditatẽ: ãpli⁹ aũt magis idigẽt his. hec igi rurs⁹ ossio altera ẽ subst̃tia patiẽtis ptis. 168.

Alia vero a plasmatione ꝛ positione. 169.

SUpponatur essi si ita accidat in epate predictã esse dispositionẽ in angustis finib⁹ vasoꝝ cõstrictis humoꝛib⁹ aut ꝙglutinosis aut spissis aut multis: igit ꝓptũ est vti cibis ꝛ potib⁹ extenuãtibus. Spissitudinẽ q̃dẽ primũ glutinositatẽ tenuez efficere. Scõdo nõ per inuisibiles vias ꝛ angustas solũ vt in alijs partib⁹ ꝛsed ꝑ poros ꝛ ꝑ venas amplas euacuare. Amplissime vero sunt ꝑm epar vene: quẽadmodũ ꝛ plurime finiũt: be q̃dẽ in gilbis ad lilin: be ꝺo in simis ad pilã. Itaq; iã tibi fa cillimũ in q̃buscũq; fuerit ꝙstrictiões euacuare ꝓpte eas trahẽti q̃dẽ in ꝟtrẽ ꝑ trahẽtia medicamina q̃cũq; humoꝝ cõstricti erãt ꝑm eas q̃ in simis sunt venaꝝ. Ad vrinas ꝺo cõuertẽti per lilin venã q̃cũq; ꝑm eas q̃ ea sũt venas. 170.

ALtera ꝺo ꝙsideratio in his q̃ predicte sunt ostensionibus ab epate qsi a principio venaꝝ. Qsi ꝺo nõ seipm solũ quẽadmodũ plurime alalis partes regere natũ est: ſz immittit suã virtutẽ venis. periculũ essi est si dissoluam⁹ ei⁹ virtutẽ embrocis⁹ cataplasmatibus calasticis: ꝛ ipm principiũ debilitare circa operationẽ ꝛ imbecilles omnes venas efficere: vñ a dmisceri oportet stipticoꝝ aliquid pharmacoꝝ in curationibus eius. 171

SEd quoniã est in ꝓfundo periculũ est dissolui stiptici virtutẽ si nõ reducat ab aliqua substãtia leptomeri quale aromatũ est meli⁹ ꝯ si ipm stipticũ pharmacũ statim sit ⁊ aromaticũ Insitas esti duas habẽs qualitates ⁊ virtutes fort⁹ operabitur. 172.

LIcitur euacuet qõ q̃dẽ ꝓeter naturã in ptem illatũ est: vt habeat cõtemperãtiã humoꝝ ꝑm naturã. Cõsiderãdũ igit nobis in hoc ne aliq̃d a reumatis qualitate immutatũ sit ꝑm crasiz. Si igitur magis erit flegmaticũ infrigidatũ est. Si vero est magis colericũ calefactũ est. Utr bãc eius distemperãtiã sanantes ꝓfecte sanũ relinquam⁹ illud: sanabim⁹ vero cõtrariã adducentes qualitatẽ quẽadmodũ in distẽperantiaꝝ dictũ est curatiõib⁹. 173.

IAquãtũ vero vnũquodq; factũ est calidi⁹ intãtũ infrigidãtes itaq; hic rursus necessariũ est scire eã q̃ ꝑm naturã eucrasiã ei⁹. Quõ essi sciem⁹ quãtũ ab eo qõ ꝑm naturã ẽ frigidi⁹: aut qñ in frigidãtes cessabim⁹: nõ cognoscẽtes modũ ei⁹ q̃ ꝑm naturã calidi tatis? Ita vero ⁊ si frigidi⁹ factũ ẽ calefaciam⁹ nõ cognoscẽtes modũ ei⁹ q̃ ꝑm naturã frigiditatis ipossibile est nobis neq; calefaciẽdi inuenire medicamẽ cõueniẽter neq; calefaciẽtes cessare. 174.

QUoniã vero ⁊ de his sufficiẽter dictũ est: trãsire iã tpꝰ est ad ea q̃ ꝑm numerũ nõ ꝑm naturã se habent 175.

DUplici vero exĩte eoꝝ differẽtia: ꝙbusdã q̃dem deficit particula: operari bãc intentio est seruiẽtes videlz nature ꝑm modũ quẽ pauloãte dixim⁹. 176.

QUib⁹ ꝯ supabũdat particula: intẽtio est hãc abscindere ipsam: aut ꝓ noulã: aut ꝓ ignẽ: aut ꝓ pharmacũ causticũ. 177.

HAc igit rõne possibile est fere oĩa curare: gignere ꝯ oĩa nõ est possibile: vt in ea q̃ de semine ostẽsum est otõne. 178.

QUedã vero ⁊ si ea nõ possibile ẽ gignere: possibile est tñ aliq̃d facere ꝓ eis: vt in osse ꝓfecte ablato alterã substãtiã: ꝑm cũdẽ locũ differẽtẽ ab osse ⁊ carne est essi substãtia q̃ sit ꝑm locũ ei⁹: vt q̃dã caro ꝓoidis aut por⁹ sarcoidis: ⁊ tpe ꝓcedẽte in durꝰ trãsmutat ꝑm ꝓincipiũ ꝯ sarcoidos magis exĩis. 179.

SCõm vero quãcũq; partẽ ꝑdictã: nec eandẽ substãtiã ꝑm speciẽ: neq; similẽ operari possum⁹: tertia nobis intẽtio est inuenire aliquã ꝓpositionẽ vt in decorationib⁹. 180.

QUicheno vero manifestũ est qñ genꝰ est totũ hoc eoꝝ q̃ ꝑm quãtũ. Quãtũ essi eius circa hoc quod ꝑm naturã est appropinquat illi: hoc ꝯ qõ in genere ꝓter naturã separatũ est tñi. 181.

IN quo q̃dẽ prima intẽtio est ablatio. Si ꝯ ipossibilis est: ista trãspositio est scõa intentio vt in infusionib⁹. 182.

QUecũq; vero non in totis partib⁹: sed in partibus partiũ deficiũt ⁊ superabũdant ab eo qõ ꝑm naturã nutrimentũ quidem ⁊ generatio in deficientib⁹: ablatio vero ⁊ purgatio in superabundantibus. 183

UNde nec intentio in eis altera nec forma medicaminum altera secundum gen⁹. 184.

SEd ad reliquũ adhuc gen⁹ veniẽdũ salubriũ causaꝝ q̃dẽ qõ est correctiuũ eoꝝ q̃ ꝓpositionẽ lapsa sunt corpoꝝ. vt ex archimetra: ⁊ qñ labuntur intestina in oreum. 185.

HIt aũt hoc q̃dẽ in cõtrariũ exvoluẽta tẽsiõe aut impulsiõe: hoc ꝯ ex raritate: aut ex ruptura continentis. 186.

ITaq; curatio q̃dẽ huic ex ⁊traria tẽsiõe in ⁊trariũ impulsiõe huicvero si fiat solidum ex eoꝝ continens. 187.

EX q̃b⁹ ꝯ facultatib⁹ aliqs ea q̃ sunt ꝑm ptẽ inueniat: ꝓ tera ꝓpentice facultatis declaratum est negocium. 188.

DEide ꝯ dicẽdũ est de eis q̃ cũq; ꝑm porẽ oratiõnẽ accipiebamus: vocant autem ea preseruatiue. 189.

TRipleꝝ ꝯ est hoꝝ ꝑm gen⁹ differẽtia. ꝓma q̃dẽ pfecte sanabois. Scõa impfecte. Tertia ꝯ egrotãtis. ꝓmũ igit gen⁹ ex salubri negocio duplex existẽs vtpus dictũ. Scõm ꝯ ex ꝓseruatiõ

ITertium vero ex tera pentico. 190.

RHumoribus vero maxime habet consistentiam omne hoc genus. 191.

QUos neq; glutinosos opz esse: neq; spissos: nec aq̃sos: neq; multos neq; calidos ampli⁹ neq; frigidos: neq; mordaces: neq; putridos: neq; venenosos. 192.

AUgmẽtati ꝯ mali hũores cause cõsistũt egritudinũ. 193.

AUgmẽtant ꝯ aliqñ q̃dẽ ab eadẽ causa q̃ eos genuit primuꝝ est autem qñ sunt nõ cõmutãtes eos sibi qui secundum corp⁹ sunt humores. 194.

Intentio vero in his curationibus duplex est: alteratio ⁊ euacuatio. 195.

ALterant igit aut digesti ab ipo corpe: aut a ꝙbusdã pharmaticis ꝯ tutib⁹ q̃ ꝙb⁹ sunt q̃dã ꝯ tutes q̃ vir⁹ venenatoꝝ alialuꝝ curant ad hoc delegnia pharmaca recipientes. 196.

EUacuant ꝯ sufficiẽter a calidis pharmacijs purgatiõib⁹ ⁊ clysterib⁹ sudoribus q; ⁊ vomitib⁹. Hec igit horum sunt communes euacuationes. 197.

PRopie ꝯ ex loco in q̃ congregati fuerint accipiunt quẽadmodũ in salubrib⁹ declaratum est secundũ tertiũ ⁊ quartũ: maxime nobis de laboriosis tractãtibus ⁊ quecunq; adiacent aliis laboriosis dispositionibus. 198.

EUacuanf essi ꝓpti⁹ q̃ q̃dẽ in ꝓmis venis ꝓcentrẽ. Qui ꝯ in his q̃ ꝑm epar ꝓcinas. Qui vero sunt ꝑm totã habitudinẽ ꝓ sudorẽ. Quẽadmodũ q̃ ꝑm caput aut ꝓ palatũ: aut per nares: aut per tragi. Qui vero in thoracis latitudinibus purgantur per gutturcum tussibus. Qui vero secundum rhenes et vesicam per vrinas. 199

Antipaseos ꝙ cōmunis omnium partium ostensio ad ea que lōgissima sunt. 200.

Deriuatiouero ad proxima loca. 201.

Ofa igitur quecunq; curāt huiusmodi dispositiones salubres vocātur causē. 202.

Quemadmodum exacuentia egre. 203.

Neutrouero necq; ledentia necq; adiuuantia. 204.

Poteſt aūt alios eas necq; causas appellare oīno q̄les sunt multi sophistaꝝ negligētes q̄dē ipaꝝ reꝑinuenire differētiā: in nonnullis uero plurimum temporis consumentes. 205.

Dictū est aūt amplius in alijs negocijs aduersus eos. Ꝯpreseruatiua quidem species artis talis est 206.

Esumptiua ꝙrenutriēs in cōualescētibꝰ ex egritudinibꝰ rsenib⁹ q̄lis ꝙ est reor dispositiora q̄b⁹ causis magis ad id q̄ secundum naturam est reuertuntur. 207.

Perfecte q̄dē in terapētice facultatis litteris demōstratū est p capitula uero dicaturꝝ nunc. 208.

Sig it dispō est talis bonꝰ q̄dē est sz pauc⁹ sanguis: rcū eo vitalis q̄ appellat spūs animalis. Ipe ꝙ solide ptes sicciores. Et propterea ꝙ tutes earum debiliores: infirmiores Et propter hanc totuꝫ corpus frigidius. 209.

Cause ꝙ salubres ea q̄ dicta ē corrigētes dispositiōnē uno q̄dē capitulo uꝝ apprehēdat q̄cūq; pfectā r uelocē digestionē operātur. Scōm partē ꝙ immoderatis motiōib⁹ rcibis rpotib⁹ rsomnis sunt materie q̄dē motionū: sunt iuspēsiones r deambulatiōes r fricationes r lauacra. 210.

Et si multum meliores adhuc fiant: ad consueta opera paulatim attingat. 211.

Cibōrū ꝙ in p̄ncipio quē humiditr bene digestibiles: rnō frigidi: posteauero magis nutrientes. 212.

Potus uero aptus uinum est: etate quidem medium: formauero purum lucidum: in colore uero aut album aut subrubeum: odore uero suaue: in gustu uero nec aquosum omnino nec aliquam uehementem: qualitatem ostendens: nec stipticam: nec amaram: nec dulcem. 213.

Dictum est autem ut modo dixi in terapentica facultate amplius super bis.

FINIS.

Galeni pergameni Ars parua interprete laurentio Laurentiano florentino viro literatissimo.

Laurentius Laurentianus Francisco pandulphino Salutem.

Cum his diebus tecū ꝙba facerē de nostro Galeno: diristi tei⁹ diffinitiones medicales ꝙtulisse in latinū sermonē: qō sane nō potui ñ magnope cōmēdare: rat⁹ fore vtilissimū si vna cū alijs eius voluminib⁹ q̄ feci latina imprimerent. Est enim liber nondū romanis cognit⁹ hoibus: qui tñ adeo est necessarius ut nemo sit q̄ medendi pitā discere fere sine ei⁹ notitia possit: cum sint definitiones oīm scientiarū principia necessaria. Cura igit mi Frācisce ut absolut⁹ pdeat in ylsuz latinū: ut hec ēt Galeni scripta bñficio ac labore tuo ab iniuria obliuiōis asseranf. Interim legas artē paruā nō essē hec lōge absunt a studio sapie ybi rerū definitiones multe existūt. Eā tuo nomini dicaui q̄ acri polles ingenio: r in hac nostra ciuitate pma mūera sis meritoꝫ obitur⁹: nā r parētis tui Petri Philippi magia in ipaz rē p. bñficia nēo ē q̄n sciat. Idib⁹ Februa. .M.cccc.

Liber primus incipit feliciter.

De triplici genere doctrinarū. Nec vilū antea resoluēdi doctrinā excoluisse. Et ut hoc libro sit diffiniendi rōnē factur⁹. Cap̄.1.

Res sunt omnes doctrine ordinem subsequentes. Prima ex finis cognitione p resolutionē efficit. Scōa ex cōpositione eoꝝ q̄ sunt p resolutionē inuēta. Tertia ex diffinitionis dissolutiōe de q̄ nūc tractamus. At licebit tamē doctrinā appellemus nō solū diffinitionis dissolutionē sed ēt explanationē: qūo aliqui noiauerūt. Aut resolutionē: aut diuisionē: aut qūo aliqui q̄daz explicationē: aut enarrationē qūo alij. Nonnulli igitur Herophili sectatores talez doctrinā efficere sunt aggressi: velut Heraclides erithrēsis. Cōponēdi ꝙ doctrinā sunt ipsi Herisipili sectatores efficere aggressi: r aliqui qui ab Erasistrato fluxerunt: atq; etiam Attales athenensis. Nemo tamē ex maioribus scripsit doctrinā ex cognitione finis incipientez ex qua artes oēs vtētes docēdi via r rōne cōsistūt. Sed illā alibi docuim⁹. Hoc loco diffiniēdi doctrinā sum⁹ facturi. Quantū essi superaf a sciētia resoluendi dignitate: docēdiq; via r rōne: tñ superat cōpendio artis ac mēoria pticulariū preceptoꝝ. Omnia essi precepta latis in mēoria herēt ex diffinitiōis dissolutiōe: qr optima diffinitio capita totius artis seipsa cōplectitur: quā nōnulli nomināt essentialē ex aduerso diuisaz accidētalib⁹ appellatis. Ille essi ab accidētibus rez quas diffinit. Hec ab ipsa ēntia ꝙsistit. Ceterū in multis alijs cōmētarijs oēm medēdi cōtēplationē pticulatim excoluim⁹: q̄bus vtaris ad hāc triplicē doctrinā licebit. Sz hac pte diffi-

niendi rõnẽ psequemur. Idp̃terea adijciẽtes nos hoc libro eẽ dictu ros sola capita: ac veluti cõclones eop̃ q̃ latius explanata iã sunt.

¶ Quidnã sit medicia: ⁊ quo pacto corpa cause: ac signa sana egra neutraq; nominentur. 2.

Medicina est sanabilium scientia egrotabilium: ⁊ neutrorum. Nec interest si dixeris valitudinariorum. Igitur scientie nomen communiter: ⁊ nõ ꝓprie intelligere opus est. Sanabile vero egrotabile ac neutrum vnũquodq; trifariã dicitur. Tum corpus: et causa: tum etiã signum. Et effi corpus suscipiens sanitatẽ: ⁊ causam efficientẽ: atq; custodientem eã: ⁊ item signũ indicãs. Hec oia auctores medicie sana appellant. Simili ratiõe noiant egra: susceptientia egritudinẽ corpora: atq; etiã causas efficientes ⁊ custodientes egritudinem ⁊ indicantia signa. Nec secus neutra pari modo vocant: corpora: causas: signaq;. At vero medicina primaria rõne sanarum causarum scientia est: deinde egrarum: ac demuꝫ neutrarum. Tum autem corpoꝝ in primis sanorum: deinceps egroriũ: postremo neutroriũ. Itidem de signis dicendũ. In actionibus aũt p̃or corpoꝝ. s. cognitio ex signis est. Postea ꝙ causaꝝ inuentio. Postro cũ indicãs suscipiensq; et efficiẽs: ac custodiens vnũquodq; bifariam dicat simpliciter ac nũc. Sciendũ est de vtrisq; scientiã medicinalem tractare. Quinetiã cũ id qõ simpliciter est bifariam dicat semp ⁊ plerũq; de ambobus sciẽtia medicinalis cõmunit. Ceteruꝫ neutra cã: signũ corpus: tũ simp'r: tum etiã nũc appellatũ: vnũqõq; trifariã õr: aut q: neutri 3rij: aut q: vtriusq; aut q: iterdũ but: interdum illius particeps est. Atq; ex his ipsis ẽm duobus õr modis aut qui vtriusq; cõtrarij equaliter: aut q: alteri magis cõpos est. Ceterum de tota diffinitionis dictione ambiguitas quedã est quã quidẽ soluere necesse est. Quod effi õr medicinalẽ scientiã esse sanabiliũ: egrotabiliũ: ac neutroꝝ significat eã ipsam scientiã medicinalẽ de oib' pticularibus docere: atq; etiã de quibusdã: ⁊ itẽ de qualibus. Sed ipsam de oibus pticularib' agere: indefinitũ ⁊ impossibile est. De quibusdã aũt impfectũ nec artificiale. De qualibus vero artificiale pariter est atq; abũde: cunctis artis pticularib' satisfacit: qõ in diffinitiõe medicie dicimus cõtineri. In primis igitur ordiemur a corporibus oñdentes quenã sanabilia: egrotabilia ac neutra existant: moꝫ de signis ⁊ causis pcurrem' oratione.

¶ De corpore sanabili. Quidnã corpus sanabile sit. Cap. 3.

Sanabile simpliciter corpus est qõ ab ortu nature modice temperatum est in simplicibus primisq; partibus: moderatũ vero in membris que ex his cõposita sunt instrumentalibus. Sanabile vero nunc corpus est qõ in presens benevalet. Postro hoc corpus quo tpe benevalet modice tẽperatum moderatũq; est nõ optimo tẽperamẽto ac moderatione: sed proprio ⁊ suo. At vero ipsius sanabilis simpliciter corporis semper tale est: q̃ maxime temperatũ

moderatũq;: plerũq; ꝙ tale ab optia q̃dẽ ꝓpatione ñ mltũ absistit

¶ De corpore egrotabili. Quidnã corp' egrotabile sit. Cap. 4.

Egrotabile corpus simpliciter est quod ab ortu nature aut immodice temperatum in similarib': aut immoderatũ in instrumentalibus: aut vtroq; modo affectum. Egrotabile nunc corpus est egrotãs: eo tpe quo õr tale esse. At constat: vt hoc quoq; eo tẽpore quo õr esse egrotabile sit immodice temperatũ in similarib': aut immoderatũ in instrumentalibus: aut vtroq; modo affectũ. Quin etiam egrotabile semper corpus est qõcunq; exijt ab ortu nature aut immodice temperatũ in simplicibus primisq; partibus oibus: aut quibusdã: aut principalissimis: aut etiã instrumentalibus similiter immoderatum: aut oibus: aut quibusdam: aut principalissimis. Corpus aũt plerũq; egrotabile est: qõ ad hoc vitio absistit q̃dem nondum tamen est in medio collocatum.

¶ Quot modis neutrum corpus appelletur. Cap. 5.

Atum neutrũ corp' trifariã dicat: aut q: neutre affectionis extreme sit particeps: aut q: vtriusq;: aut q: interdũ but': interdum illius cõpos sit. Neutrũ corp' ex prima significatione erit qõ diligẽter mediũ exijt: sanabilissimi corpis egrotabilissimiq; et item ex eo ipso simp'r tale quocũq; ortu nature ita preparatũ: nũc vero tale qõcũq; presenti tpe mediũ diligenter exijt sanabilissimi corporis egrotabilissimiq;. Postro simpliciter neutrũ semp est tale si cunctis etatib' tale pmaneat: plerũq; ꝙ si quasdã suscipiat mutationes. Ceterũ ex 2da significatiõe corp' neutrũ erit: si 3trariaꝝ dispositionũ simul sit particeps ab ortu nature: aut in vno mẽbro aut etiã duob' differẽtibus: i vno quidẽ si p alterã oppositionẽ effi cientiũ qualitatũ modice fuerit temperatũ: aut p ambas q̃dẽ sed ortа figmentũ: vel magnitudinẽ: vel numerũ ptiũ: vel positionẽ fuerit affectũ: aut ecõtrario in his quidẽ impellsum oib' vel q̃busdã ꝛ tẽperamẽto ppellsum. In mẽbris aũt differẽtib' fieri põt: vt aliq̃d simul p oẽs oppões 3riorum particeps sit: ac semp tale erit si per oẽs etates maneat. Plerunq; aũt si aliquaten' pmutet. Nec secus neutrũ nũc corp' erit ex 2da significatiõe: si aut circa vnũ membrũ partim sanabile sit ptim egrotabile: aut circa differẽtia membra. Neutrũ aũt corpus ex tertia significatione erit: qõ iterdũ sanabile interdũ egrotabile iuxtẽ reddit quẽadmodũ nõnulli extiterũt pueri q̃dẽ sanabiles: puectiores ꝙ etate egrotabiles: aut 9tra. Atvno tpe ita neutrũ cõsistere nõ cõuenit. Postro cõstat vt illud nũc bifariã dicat. Igit corp' sanabile: egrotabile: neutrũ: q̃t modis dicat ⁊ quodnã vnũqõq; sit abũde definitũ iã ẽ. Restat vt de signis agam'.

¶ Liber secundus incipit feliciter.

¶ De signis quibus affectiones corporum cognoscũtur ⁊ quo pacto talia signa trifariam diuidantur. Cap. j.

Adicantia sanitatē signa sunt: si pñtez sanitatē ostēdūt. Pronostica si futurā. Cōmemorantia: si pteritaz in animū reuocāt. Hec secus egra signa si pñtem egritudinē demōstrant indicātia existūt. Si futurā pnostica. Cōmemorantia ño si preteritā in mentē reponunt. Pari modo signa neutra indicātia: ac pnostica: itē cōmemorantia habent: aut vbi nullā penitus indicent affectionez: aut nihilo magis sanā q̄ egrā dispositionē. aut aliquatenus sanā: aliquatenus egrā dispōnē: aut vbi interdū sanā: interdū egraz. Nam r hec quoq; pro triū tēpoz diuersitate similiter idicātia: pnostica ac cōmemorantia cēsentur. Atq; vocant interdū hec oia signa ab antiquis medicis pnostica: quāuis pñtem aut pteritā significēt dispositionē: ac maior vtilitas est indicantiū: r pnosticoz: minor cōmorantiū. Cū igitur corpa sint sanabilia simplr r nūc: que etiā benevalentia noiantur: simpliciter sanabiliū corpoz duplicem habere differentiā docuim⁹: eo q̄ hec semp talia: illa plerūq; existāt: semp quidē quotiēs optimā habeant preparationē: plerūq; ño quotiēs ab ea ipsa optima preparatione non longe absistant.

¶ Quibus indicijs optima corporis ꝓparatio cognoscat. Caꝑ. 2.

Ac cognosci talia opz ab his q̄ iuuant ꝼm substātie rōnem: r actionibus necessario subsequētibus r casib⁹: q̄ ꝓprie iaccidētia noiamus. Ab ipsa quidē substātia optime preparatiōis corpa dignoscuntur quotiēs ptes similares: calore frigore: siccitate: humiditate: modice cōstēt. Instrumētales ño mediocriter accōmodent quantitate: ac nūero eaz quib⁹ cōponunt: atq; etiā figmēto singularū partiū: totiusq; instrumēti. Porro ab his q̄ necessario subsequūtur: tactu q̄dez: duritiei ac molliciei mediocritas. Visu vero si nec oīno leuis nec admodū hirtus apparet. Si coloratus existit. Si actiones pfectas bz. Si instrumentales ptes se bñt mediocriter. Si decore instrumētoz totius corpis cōspicue sunt r actionū virtute pollēt. Atq; hec optime ꝓparatiōis corpis indicia sunt.

¶ Quib⁹ indicijs cognoscant corpa que ab optima preparatiōe absistūt. Caꝑ. 3.

Cæterū q̄ ab ea absunt corpora sed insup sana sunt: ptim similariū tēperamento impedita sunt ex iniguo quodā impedimento ptim instrumentaliū lesiōe affecta sunt: exiguo quoq; impedimēto aut oim aut quarundā ptiū. Impedimentoz ño gña eadē habentur his: que ñ tutē corum absoluūt. Tēperamentū in partibus similaribus. Mmerus aūt figmentū magnitudo: ac positio in instrumentalib⁹. Utrisq; aūt cōis vnio est quā sane cōtinuitatē earū noiamus. Porro in his ipsis generib⁹ egrotabiliū corpoz vitiū habetur ex vtraq; egrotabilis corpis significatiōe. Termin⁹ aūt iterstinguens est sensibilis actionū lesio. Que ño ab optima ꝓpatione absunt paululū corpa: ipsa ēt re ña leta sunt: attñ id sensibile neq; q̄

est. Igitur definit iō q magis minusq; ex actionibus morbosis causis obsistant. Simpliciter ño egrotabilia corpa definita sunt: ppter ea q facile de causis morbosis vicānt: r q multū ex opationū ñtute absistant. Igitur in medio trozūq; neutra diligēter corpa collocātur: necnō trā lati⁹ neutra dicunt: secabilisq; tot⁹ tamtat⁹ latitudo ipter tris latitudinē insignē habētes. Ex quib⁹ ꝓma sanabiliū corporū erit. Scōa neutroz. Tertia egrotabiliū. Quib⁹ deīceps habent corpa iā egrota lesione opationū sensibili interstincta. Igit doloriſica corpa queq; motiōes obtinēt impeditas: aut penit⁹ abolitas per spicuos terminos bñt. Que ño infirmas gerūt actiōes si marie ab scedūt facile iudicant: sin parum ambigua remanēt: r ob eā rē hoc lesiōis genere nature cōtrarie opatiōis pticeps affectio ꝓsistit: quā dixim⁹ neutrā cognominari. At cūcta hec sensu interstingui debent nō ipa rez natura alioqn cōprobes oportebit medēdi facultatē nūq; nō affecta corpora ꝓsiderare. Cetez indicia bñualētiū corpoz: sz aut egrotabiliū: sanabiliūq; distātie quātitate inuicē discrepabūt: vbi cōstituerim⁹ extremos terminos sibi iuicē cōtrarios: tū optimā preparationē: ac nup cōfectā egritudinē cōsiderātes huic ne an illi fuerint ppinquiora. Si ēm fuerit ppinqui⁹ optime ꝓparatiōi sanabile est. Sin lōgius: sed tā egroto corpori ppinqui⁹ egrotabile est. Si ño in medio amboz fuerit eqliter abstrisq; recedens: neutrū id erit. Itaq; optime ꝓparatiōis iudicia dicta iā sunt. Eoz ño q̄ absunt ab ea ipa preparatiōe: gña numero paria sunt: maioris minorisq; rōne inuicē distincta. Porro cū hec diuisa sint trifariā: simpliciter egrotabilis corporis indicia exponem⁹. Ex illis enim due reliquas titudines pspicue erūt Generatim igit antea dictum est: dum de optima agerem⁹ ꝓparatione. Speciatim hoc loco dicemus: si prius ptes corporum diuiserimus.

¶ Quenam partium differentie sint. Ca. 4.

Omnes eaz differētie quatuor sunt. Quedā essi precipue ptes existūt. Alie ab illis nascunt. Mōnulle ño nec alias gubernāt: neq; ab aliis gubernant: insitas habētes q̄bus gubernant seruires. Alie ño insitas habēt pariter r influxas. Precipue ergo sunt cerebrū cor: iecur: testes. Ab illis ño nascunt. illisq; subseruiāt nerui: ac dorsalis medulla cerebro: cordi autē arterie: ve neiecon seminaria vasa testib⁹. Porro seipas gubernāt cartilago: ossa copula. mēbrana: adeps: pinguedo: caro simplex. At alie oēs ptes cōem habētes gubernationē: arteriis venis: ac neruis egēt. Pilor ño ryngiū nulla gubernatio. Sz gña tio sola cēset. De igit partiū differētie sunt. Indicia aūt vniuscuiusq; temperamenti deinceps dicentur sumentes initium a cerebro.

¶ Quenam propria indicioz genera habeantur. Ca. 5.

Propria signozum genera quinq; existūt. Primū tot⁹ capitis dispositio est. Scōm sensibiliū operationū virt⁹ vitiū. Tertiū

ño admiſtiõ. Quartũ ꝓncipaliũ. Quintũ naturaliũ. Denũ aliõ gen⁹ ab his oib⁹ eſt alteratiõ: quã extrinſec⁹ incidẽtia cõuehũt.

¶ Ex quibus ſignis vniuerſa capitis diſpoſitio ducatur. Ca.6.

Vniuerſi capitis diſpoſitio ex magnitudie: figura: capilliſq; ducit. Igit paruũ caput ꝓaue cerebꝝ ꝓparatiõis peculiare indiciũ eſt. Magnũ ño nõ neceſſario bone ꝓparatiõis indiciũ eſt. Sz ſi ꝓroboze ertitit: facultatis ibi exiſtẽtis materiã ꝓbãmultãq; ꝓparãtis indiciũ bonũ eſt. Si ño ꝓpter ſolã materie multitudinẽ bonũ eſt. Id aũt diffiniri dz tũ figuratim ẽt annexis mẽbris. Figura q̃dẽ ſi idonea fit: boc eſſi bonũ ſignũ ſemp habet. Mẽbris ño annexis: quotiẽs ceruix valida ſit: ac reliq; oſſa optime ſint diſpoſita: atq; ẽt pars ois neruoſa vegeta firmaq; ſit. Capitis porro figura ꝓpria habet velut ſi cogites ſpherã diligẽter cereã vtrũq; leniter aſtrictã ita nãq; fiet: vt prioza ſphere poſteriozaq; ꝓmineãt. Latera ño rectiora redd̃k. At quotiẽs occipitiũ minuat: cõſideres oportebit neruos: ac colluzyna cũ ceteris oſſib⁹. Si eſſi habeãt ꝓ naturã: inopia materie haud q̃q; facultatis ifirmitas: ſi vitioſa debilis facultas exiſtit. Sz magna ex parte occipitio incertiozi ꝑdictoꝝ infirmitas comitat: raroq; aliter accidit. Nec ſec⁹ ꝓminẽs occipitiũ cõſiderabis pariter cũ aliis oib⁹ finitiõib⁹. Si eſſi cerebelli figura idonea ſit indiciũ bonũ eſt. Quidã medici nominãt cerebꝝ poſtremũ. Ut igitur poſtremũ eſt: futura ad ſpeciem labde. a. littere definitum: ita dorſalis medulle initiũ eſt ꝓ quã neruos inyniuerſo aiali mouẽtes ordik. Pars autem ipſa poſterior ex ſe penit⁹ paucis participat ſentientib⁹: multis mouentibus quemadmodum ꝓtior altera ſentientibus multis mouentibus paucis. Quocirca ſi ꝓbe affecte ſint: firmas vtraq; ſuas appendices habebunt: atq; be ipſe in ꝓtecapitis ꝓtioze finitiones exiſtũt: vt circa frontẽ: vbi parua fuerit aut magna. Itidem in ſenſibus: verbi gratia: viſu: guſtu: odoratu. Nec eſſi ſibi inuicẽ indicia ſunt: ac ſibi inuicẽ aſtipulantur: tum que ab aliquo membzo ꝓncipali oriuntur: virtuti: vitioq; principalis: tum etiam ꝓncipale bis que ab ſe oriuntur.

¶ De virtute acvitio principalium operationum. Ca.7.

Principalium operationum virtus acvitium membri principalis vnius per ſe indiciuz eſt. Intelligo aũt ꝓncipales opationes: q̃ ab aliq; mẽbzo ꝓncipali tñmõ efficiunt. Si q̃s igit ſolers eſt cerebꝝ materia tenuiori indicab. Si tardus craſſior. Si docilis eſt: ſubſtantia cerebꝝ mollior eſt. Si memoria pollet ſtabilis eſt. Nec ſe q̃ ſi indocilis fuerit: cerebꝝ duri⁹ eſt. Si obliuioſus fluẽs. Ceterũ q̃ tiens opiniones facile mutet caloris: quotiens retineat frigoris indicium exiſtit. At duo ſignoꝝ genera videor dimiſiſſe: que ſtatim ab initio docere promiſi. Unum ex actionibus naturalibus ductum: alterũ ab his que extrinſecus incidunt. Sed de vtriſq; promiſcue ſermo erit.

¶ Quenam cerebꝝ bene temperati indicia ſint. Ca.8.

Si cerebꝝ bñ temperatũ exiſtit in q̃tuoꝝ q̃litatib⁹: oia ꝑdicta mediocriter optinebit: oia excrementa quecũq; ex palato: aut auribus excernuntur mediocriter obtinebit ac minime ledetur ab oibus que extrinſecus incidũt: quecũq; calefaciũt refrigerãt exicãt: humefaciunt. In talib⁹ capilli quidẽ ſi infantes ſint ſubrufſi: ſi pueri ſubflaui exiſtũt: medij quodãmodo inter criſpos ſimpliceſq;: nõ tñ facile caluescũt. Sed intelligere oportet dicta ac dicẽda indicia in regionib⁹ moderatis. Que ño de capillis dicta ſunt nõ in terris ſolũ moderatis: ſz quotiẽs humoꝝ tẽperamẽtũ cerebꝝ tẽperamẽto ꝓportiõe reſpõdeat. Oõ ſi calidi⁹ fuerit moderato: in altera aũt oppoſitiõe bñ tẽperatum. Si admodũ fuerit calidi⁹: indicia dicenda cũcta validiora reddunt. Si ño exceſſus puus exiſtat debiliora. Atq; hic ſermo ꝓmiſcue ſit ꝑdtus in cunctis partibus quarum tẽperamenta ſumus indicaturi.

¶ Quenam cerebꝝ calidioris indicia ſint. Cap.9.

Beſtat vt ab his que dicta ſunt calidioris indicia nominem⁹ Caput igit vniuerſum rubet: caletq;. In oculis vene ſenſibiles exiſtũt. Capilli ño in talib⁹ celeriter oriunt. Quod ſi multo calidiores fuerint q̃ qui modice conſtant nigreſcunt ac validi ꝛ criſpi reddunt. Si ño non multũ calidiores exiſtant: in primis quidẽ ſubflaui ſunt: deinde nigreſcũt: ac ꝓcedente etate caluescũt: maxiq; qui admodũ calidi ſunt. Excrementa aũt per palatũ oculos aures exigua concoctaq; excernũt quotiẽs ad integrũ bene valẽt Ubi ño caput implef. Sepe eſſi eis potiſſimũ ſi negligenter viuant id accidit multa quidẽ ſed nõ cruda excrementa reddunt. Caput aũt impletur grauaturq; ex calido cibo: potu: odore: ꝛ oibus q̃ extrinſecus incidunt in q̃bus eſt circũueniens aer. Preſertim ſi talia nõ ſolũ calida ex natura: ſed etiã humida ſunt: ꝛ vt ſomn⁹ ꝑ hmõi tẽperamenta breuis ita nequaq; ꝓfundus ſufficiet.

¶ Quenã frigidioris cerebꝝ indicia ſint. Ca.10

Frigidioris q̃ ꝓxiemt cerebꝝ indicia ſunt. excremẽta multa ex ꝓpriis emiſſaculis: capilliq; recti: ruffi: plaſi: ꝛ qui tarde crũpant tenues: exiles facileq; ex frigidis cauſis offendũtur: ac tãtiſper dum offenduntur: defluxione ꝛ grauedine afficiuntur: nec tãgenti caput calidũ apparet: neq; cernenti rubrũ: ac venule oculoꝝ ri ſum effugiunt: ꝛ ſomnolentiores quodãmodo ſunt.

¶ Quenã ſiccioris cerebꝝ indicia ſint. Ca.11.

Siccioris ſi dicia cerebꝝ ſũt: ſi emiſſacula vacãt excremẽtis. Si ſẽſ diligẽtiores exiſtũt. ſi iſones exiſtũt: ſi capillos validiſſimos hñt ac oꝛſſume crũpẽtes. magiſq; criſpos q̃ rectos. Si cito calui efficiunt

Quenã cerebꝝ humidioris indicia ſint. Ca.12.

Humidioris aũt capilli ſimplices ſunt: ac nullo mõ calui efficiuntur. Porro ſeuſus marcidi ſunt; atq; excremẽtoꝝ affluit

multitudo. Somnus multus profundusq; est: atq; be simplices cerebri intemperies sunt.

¶ Quenā calidi sicciq; temperamēti in cerebro indicia sint. Ca. 13.

COmposite vero prima quidē calida siccaq; est in qua sensus diligētes existunt: atq; excrementis vacant: maximeq; insomnes agunt: ac cito calui efficiuntur. At q̄ prima capillor gnatio cerrima atq; abūdātissima est capillos nigros crisposq; hīt: caput q; calidū: atq; rubēs ad vigoris vsq; etatem.

¶ Quenā calidi humidiq; temperamenti in cerebro indicia sint. Caput. 14.

QUod si humiditas cū calore adfuerit: nec admodum vtraq; qualitas excedat modū: colorationes: calidiores q; sunt: acvene in oculis grādiores: atq; excremēta plura mediocriterq; 2cocta ꝛcapilli recti subflauiq; nec facile calui efficiūtur. Caput p̄terea repletur ac grauatur ex causis calefaciētib⁹. Qō si humefiat multo magis id accidet: ꝛ vbi multitudine abūdet excrementor. At qui quotiēs plurimū calidi ꝛ humidi fuerint: bis caput morbosum est atq; excremētosum. facileq; ab būdis ꝛ calidis causis ledit. Auster illis nūq; nō inimic⁹ existit: sed optie degū t flante aquilone. Nō tñ vigilare diutius queūt: sed cōuersi in somnū pariter somnolenti vigilesq; existūt ac insomnia vident. Visus marcid⁹ est: ac sensus indiligētes. At si cerebrū multo calidi⁹ moderato fuerit q; paulo būidi⁹ erupabūt calidi tpamēti indicia: pmiscētur illis signa būiditatis interiora: quēadmodū si multo būidi⁹ fuerit: paulo ꝯo calidi⁹: būiditatis signa validiora erūt: caliditatis debiliora. Atq; hic sermo per vnāquāq; intemperiē 2positā cōmunis est.

¶ Quenā frigidi: sicciq; tēperamēti indicia sint. Caput. 15.

FRigidū simul ac siccū tpamētū: caput efficit frigidū decolorq; quātuz in seipo est. Semper essi meminisse dicte definitionis opz: vt capitis ptes quātū est ex humor natura afficiant. Porro tale tpamētū venis in oculis vacat ꝛ ex causis frigidis facile offendit: quapropter iequaliter sani degūt: iterdū capite leuissimi: ꝛ emissa oculis purgatissimi: interdū grauedie ac defluxtiōe ex leui cā p̄ōpte afficiūtur. Sensus aūt in eis i iuuētute diligētes ꝛintegri ex toto sunt pcessu ꝯo cito emarcent: ꝛ vt semel dicaf. caput vniuersuz cito senescit: quocirca cito canitiē sentiunt. Capilli vir ab ortu erū pūt exiles: ruffi. Procedēte autē tpe si frigiditas pl⁹ superat calidi tatē q; siccitas būiditatē: haud quaq; calui efficiuntur. Ecōtrario vero si siccitas plurimū super humiditatē: frigiditas autē calidi tatem parum: tales calui efficiuntur.

¶ Quenā humidi: frigidiq; temperamēti indicia sint. Ca. 16.

HUmidū p̄terea ac frigidū tēpamētū obstupidū cōmittit somnū: redditq; boies somniculosos ac sensus vitiosos: ꝛ excremētis redundantes: atq; etiā caput efficit frigiditati repletioniq;

paratū: ꝛ defluxioni grauedinīq; nō tñ calui efficiunt: atq; hec tēperamenti in cerebro signa sunt. Ex his aūt dictis signis ad vnūqōq; opificiū sensus cognoscēdū te cōferas licebit.

¶ De signis q̄bus oculi cognoscuntur. Ca. 17.

DE oculis disseruisse sat erit. Si igit oculi calidi pspicue sint ac facile moueantur: ꝛ sepe: venasq; latiusculas habeāt: calidi oēs sunt. Frigidi ꝯo q̄ cōtra habēt. Quicūq; ꝯo molles pariter sunt atq; būiditatis pleni: humidi sunt. Quicūq; aūt squalidi pariter sunt ac duri: sicci sunt: ac ledūtur his que tēperamēto similia habentur: iuuant cōtrarijs moderato vsu. Sz hoc pmiscue de cuiuslibet tēperamenti cognitione pditū esse intelligi oportebit.

¶ De magnitudine oculorum. Ca. 18.

MAgnitudo oculor si idonea sit: ꝛ oculus suo munere ꝛ officio pbe fungatur: multitudinē substātie de qua sint cōfecti bene tēperatā ostendit. Si vero sine his sit: substātie copiā quidē sz male tēperatam ostendit.

¶ De paritate oculorum. Ca. 19.

PAritas oculorū si idonea sit: ꝛ oculus suo munere ꝛ officio p be fungat exiguā quidē substantiā sz minime vitiosam designat. Si vero nō: ꝛ paruā ꝛ vitiosam substantiā designat. De colore vero ita agendum.

¶ De cecitate oculorum: ꝛ quonammodo oculi cessi effi ciantur. Ca. 20.

CEcitas oculus mūdo lucidus humore nec multo: splēdidi copia humoris cōsistit. Niger ecōtrario. Medi⁹ ꝯo ꝓpter medias causas. Cec⁹ ergo ocul⁹: aut ꝓpter magnitudinē: aut splēdorē chr:istalloidis ita a glacie nominati: āt ꝓpēlaz positionē: aut pp tenuis ꝛ aquosi in pupilla humoris paritatē mūditiāq; efficitur. Si igit cūcta sil cōcurrāt q̄ maxie cecitas reddit. Si vero quedam adsint: quedam desint: magisq; ꝛ minus cecitas euadit.

¶ De oculo nigro. Ca. 21.

NIger ocul⁹ aut ꝓpter paritatē chr:istalloidis ita a glacie nominati: aut ꝓpter i pfundo positionē: aut q; splēdid⁹ clarusq; exāsite nō ē: aut q; tenuis humor: aut abūdans: aut imund⁹ est: aut ꝓpter hoz aliqua: aut oia fieri solet atq; ea in re: magisq; ꝛ min⁹ ē: vt antea docuim⁹. Jtaq; tenuis humor si aquosior sit ꝛ abūdans humectiorē oculū reddit: quēadmodū si crassior sit: aut incertior: siccior est. Chr:istalloides aūt ita dictum q; glacei sillis est: Si durior fuerit siccioreē oculū facit: sin mollior būdioreē. Nec sec⁹ si superet tenuis mediocritatē humoris siccior ē: si supek ecōtrario.

¶ De corde.

¶ De signis calidi in corde temperamenti. Ca. 22.

DE cordis tēperamento deinceps agam⁹ id prius in animuz reuocātes: vt vnāquā q; partem: aut calidiorem: aut frigi

dioꝛē:aut ſiccioꝛē:aut humidioꝛē eſſe cõparantes:nõ ad aliquam aliã ſz ad ipſam dicam⁹. Ita eſt fit:vt cor frigidiſſimum natura multo calidius tẽperamẽto ſit:quã cerebrũ calidiſſimũ. Calidioꝛis ergo cõparatione ppꝛie moderationis indicia ſunt inſeparabilia ac ppꝛia:ſi ſpiratio magna.ac pulſ⁹ velox ſpiſſuſq; eſt:ſi audax hõ atq; ipiger eſt. Quod ſi caliditas plurimum auget:iracũdus: effe⁊ rus:furibundus q; eſt. Thoꝛax pꝛeterea birtus marieq; pect⁹ẽ. atq; etiã in aliis loca quecũq; ppe poſita ſunt:ac magna ex parte totuz corpus calidũ ex corde calido redditur:niſi iecur admodum cõtra egerit. Sz paulopoſt oĩa corpis indicia dicentur. Quinetiã thoꝛacis amplitudo caloꝛis idiciũ cenſet:niſi cerebrũ admodũ cõtra egerit. Cũ doꝛſalis magnitudo medulle magna ex parte illi ꝓportio⁊ netur. Uertebꝛarum aũt magnitudo tãta quãta doꝛſalis medulla: pindeq; tota ſpina eſt. Thoꝛax eſſi annectitur doꝛſo: veluti nauigiũ carine:quocirca neceſſario lõgitudinẽ habebit parẽ doꝛſo:la titudinẽ aũt ꝓportionalẽ corpulentie vertebꝛarũ:vbi p natura illaruz innegusſit. Sz vbi cordis caloꝛ exuperãs iflet amplificetq; ſtatim a prima origine thoꝛacẽ: ꝓportionalẽ caloꝛi illius latitudinez obtinebit:rob eã rẽ:quotiẽs capite paruo thoꝛax ampliꝛ habeatur; indiciũ caloꝛis in corde eſt maximũ. Quotiẽs vero magno capite paruꝰ exiſtat:id quoq; eſt indiciũ frigiditatis in corde marie peculiare. Sed ſi ꝓportionale caput habeat:ceteris indicijs diffiniri cor ipſum oportebit:perinde quaſi de thoꝛacis q̃titate:nulluz ſis indicium accepturus.

¶ De ſignis frigidi in corde tẽperamẽti. Ca.23.

IN corde frigidioꝛi pulſus minoꝛ q̃ moderat⁹ eſt:non tñ tardioꝛ neceſſario rarioꝛve. Spiratio ẽ vbi tãto minoꝛ thoꝛax exiſtit:quãto cor frigidi⁹ pulſui ꝓportiõe rñdet. Ubi ẽ maioꝛ fuerit q̃ frigiditatis quãtitas poſtulet:nõ ſolũ minoꝛẽ ſz ẽt tardioꝛẽ rarioꝛẽq; naturã oſtẽdit. Tales timidi ſunt:obliuioſi ⁊ cogitabundi. In his pectus leue eſt ac pilisnudũ. De paruitate pꝛeterea diffiniendũ quẽadmodũ antea dictum eſt. Itidem ꝺe totius corporis qualitate.

¶ De ſignis ſicci in corde temperamenti. Ca. 24.

SIccius ẽ cor pulſuz efficit durioꝛẽ:atq; iracũdiã nõ ꝓptã quidẽ:ſz efferã:ac cunctantẽ:⁊ quod ꝓpe dixerim corpus ẽ ſiccius redditur:niſi iecur contra egerit.

¶ De ſignis humidi in corde tẽperamẽti. Ca. 25.

HUmidioꝛis cordis indicia ſunt ſi pulſus mollis eſt:ſi facile mouetur ad iram ſed faciliter ſedatur. Si corpus omne humidius eſt niſi iecur contra egerit. Temperamenta autem compoſita cordis in primis qualitatibus ita ſe habent.

¶ De ſignis cordis calidioꝛis ac ſiccioꝛis. Ca. 26.

CAlidi ac ſicci cordis pulſus durus:magnuſq; eſt:⁊ velox ⁊ ſpiſſus

a e ſpiratio magna velox ſpiſſa ac multo magis in velocitatẽ creſcit ⁊ ſpiſſitudinẽ quotiens thoꝛax cũ corde nõ ex ꝓportiõe augeatur Hi ex oibus pectus habent quã maxime piloſum:rilia:ad actiões obeundas ꝓmpti animoſiq;:⁊ celeres ſunt:ac moribus imitantur tyrannos iracundi efferi. De totius autem corꝑis tẽperamẽto:atq; etiã thoꝛacis amplitudine:quod ꝓportione reſpondeat ſupradictis agendum eſt.

¶ De ſignis cordis calidioꝛis ⁊ humidioꝛis. Ca.27.

SI caliditas ſimul cũ hũiditate exuperet:piloſi min⁹ ꝓdictis ſunt. Ad actiones aũt obeũdas nihilomin⁹ ꝓꝑpti:nõ tñ effera iracũdia eſt:ad irã pm õtarat. Pulſ⁹ ꝑterea mollis:magnus: velox:ac ſpiſſus ẽ. Et ſpiratio quotiens thoꝛax cordi ꝓportiõe reſpõdeat:perinde vt pulſus exiſtit. Quotiẽs ẽ minoꝛ ſit tãto velocioꝛ ac ſpiſſioꝛ ꝓdictis:quãto thoꝛax minoꝛ hẽ. Cetez vbi multum a mediocritate tẽperamenti receditur:maximeq; ſi accidat p hũiditatem ad ea que ſunt ꝓdita:putride egritudines corꝛuptisbus moꝛibus putrefactiſq; incidẽt ac ſpiratio maioꝛ velociozq; ⁊ in pulſu diſtractio velox.

¶ De ſignis cordis frigidioꝛis ⁊ humidioꝛis. Ca.28.

HUmidioꝛis frigidioꝛiſq; cordis pulſ⁹ mollis ẽ. Ubi ꝑterea timidi:meticuloſi pigriq; ſũt:ac pect⁹ nudũ pilis:minimeq; iracundi vt pote qui etiã ad iracundiã ꝓꝑpti nõ ſint. De thoꝛace pꝛeterea jac toto corꝑe perinde ac ꝺe pꝛedictis agendum eſt.

¶ De ſignis cordis frigidioꝛis ac ſiccioꝛis. Ca.29.

COꝛ frigidi⁹ ⁊ ſiccius pulſuz durioꝛẽ efficit:ac paruũ. Spiratiõnẽ ẽ ſi paruitas thoꝛacis ꝓportionẽ frigiditati moderatã:ſi maioꝛ fuerit:rarã ac tardã. Tales ex oibus minime iraſcũtur:ſed vbi iraſci coganꝭ conſeruãt irã. Tales pꝛeterea olim magne pectus habent nudum pilis. De thoꝛacis vero paruitate:atq; etiã totius corꝑis frigiditate ſimiliter agendum eſt id vnũ pmiſcue in cunctis pꝛeterea addentes vt quecunq; de moꝛibus ꝺe hoc loco aut alio libꝛo diſſeruimus in cognitionẽ tẽperamenti:haud quaq; ꝺe illis dicta ſunt quos ſapientie ſtudiũ bonos aut malos inuerit. Sed ꝺe his quos natura ſtatim ab oꝛtu vnicuiq; iniecit.

¶ De ſignis iecoꝛis calidioꝛis. Ca.30.

IEcoris calidioꝛis ſigna ſunt. amplitudo vena rũ: flaua bilis multa:ac ſub ipſo vigoꝛis tpe etiã nigra. Sãguis ꝑterea calidioꝛ:pinde totũ corp⁹ hẽ:niſi cor cõtra egerit. Uẽterz itẽ ilia piloſa

¶ De ſignis iecoꝛis frigidioꝛis. Ca.31.

HRigidioꝛis ẽ ſigna ſunt:anguſtia venaruz:multa pituita. Sãguis frigidioꝛ:atq; etiã vniuerſa corꝑis habitudo frigidioꝛ:niſi caleſiat ab ipſo corꝺe. Auda aũt pilis ilia ⁊ venter.

¶ De ſignis iecoꝛis ſiccioꝛis. Ca.32.

SIccioꝛis ẽ ſigna ſunt:vbi ſanguis craſſioꝛ ac parcioꝛ ſit:tẽ vene durioꝛes:⁊ vniuerſa corꝑis habitudo ſiccioꝛ.

¶ De signis iecoris humidioris. Ca. 33.

HUmidioris signa sunt: vbi sanguis būidior tabūdantior sit ac vene būidiores: atq; ēt corp⁹ vniuersū nisi cor cōtra egerit

¶ De signis iecoris calidioris ac sicciores. Ca. 34.

CAlidioris sil'ac sicciores iecoris iudicia sunt: ilia q̄ maxi e pilosa. Sāguis paucior sil'ac sicciot. Flaua bilis plurima ac sub ipso vigoris tpe etiā nigra: amplitudo venarū: ac durities. Itidez vniuersuz corp⁹ existit. Caliditas essi de corde pcedēs vincere pōt de iecore pcedentē frigiditatē. quēadmodū frigiditas caliditatez Siccitas ⁊o a corde humidiori in cōtrariū duci nequaq̄ pōt. Media ⁊o est de iecore pcedēs humiditas: magis essi a cordis vincit siccitate q̄ siccitas ab humiditate. Min⁹ ⁊o q̄ caliditas: item minus q̄ frigiditas. Hec essi ex qualitatibus a iecore pcedētibus maxime vincatur. Quocirca pspicuū ē: vt si tēperaměta amboz membroz principaliū in idē cōcurrāt: vniuersum corp⁹ p illarū natura afficiatur: a cpauloposi illarum indicia exponemus.

¶ De signis iecoris calidioris ⁊ humidioris. Ca. 35.

CAlidioris simul ⁊ humidioris iecoris indicia sunt: q̄ calidi ⁊ sicci: ilia minus pilosa: sanguis ⁊o plurimus: amplitudo venarū maxia: totius tēperamentū calidū ⁊ humidū: nisi cor cōtra operetur. Si ⁊o plurimū bisqualitatibus augeat ab eo q̄ ⁊m naturā mediocritate: putridis prōpte corripiunt egritudinib⁹ q̄ malis humoribus repleti sunt: tadhuc magis si plurimū augetur humidū supra calidū. Si vero ecōtra: paulo. s. humidius: multo calidi⁹ moderato minus replentur malis humoribus.

¶ De signis iecoris humidioris ac frigidioris. Ca. 36.

HUmidi⁹ rurs⁹ ac frigidi⁹ iecur ilia bz nuda pilis ac sanguinē efficit pituitosiorē cū angustia venaz: atq; etiā vniuersuz corpus similiter affectū: nisi in contrariū ab ipso corde ducatur.

¶ De signis iccoris frigidioris ac sicciosis. Ca. 37.

HRigidi⁹ vero ac siccius iecur sanguinē efficit parciorez: venu laſq; angustas: ac corpus frigidius. Item ilia nuda nisi cor ipsum vincat.

¶ De calido testium tēperaměto. Ca. 38.

CAlidū testiū tēperamentum veneris appetētissimum est: marem gignit ac fecundum est. Pili in partibus genitalibus circo nascuntur: et attingunt membra que circiter sunt. Frigidū aūt ecōtrario habet. Humidū ⁊o seminis efficit multū. Siccū ⁊o pauz seminis: ac modice crassum.

¶ De calido ⁊ sicco tēperamento. Ca. 39.

CAlidum et siccum temperamentum crassum obtinet semen et q̄ maxime fecundum: atq; ocissime excitat statim ab initio animal ad cōcubitū. Pozro tales in partibus genitalibus celerrime pilos habentes ⁊in cunctis membris que circa sunt ⁊ supra vsq;

ad vmbilici sedē infrayscq; ad media femora. Hoc nanq; temperamētū ad rem venereā nimiū cōmouetur: sed ocyssime implet: atq; offenditur vbi inferas vim.

Quenā signa sunt vbi caliditas cum humiditate concurrunt. Ca. 40.

UBi caliditas cū būiditate cōcurrat: tales pilosi min⁹ existūt: sed magis abūdāt semine nō tñ magis q̄ alijs appetūt: minusq; offendunt vbi sepi⁹ cōcumbant. Qō si ambo nimiū creuerint: tū calor: tum etiā humiditas nō sine lesiōe reb⁹ venereis abstinēt

De signis humidi ac frigidi testium temperamenti. Caput. 41.

UBi testes frigidiores: humidior esq; tempameto sint: partes q̄ circum sunt pilis vacāt: ac tarde cōcubere incipiūt: nec ad tale mun⁹ admodū cōmouētur. Aquo sum preterea ac tenue semen est: atq; in fecūdū: ⁊ feminā gignit.

De signis sicci ac frigidi temperamenti. Ca. 42.

HRigidū ac siccū temperamētū: simile q̄dē in reliquis p̄dictis est. Sed semen crassius ac penit⁹ exiguū est.

De totius corpis habitudine. Ca. 43.

TOtius corpis habitudo vt antea diffinitū iā est: similis reddit cordi: iecoriq;. Exuperat aūt similitudo habētis quālibet primarū qualitatū fortiorē quas sane actiuas cognominat. Toti⁹ vero corporis habitudo de illis potissimū ōr partib⁹: q̄cūq; cernēt⁹ bus prime subiacēt. Tales ⁊o musculi sunt cunctis essib⁹ obuoluti: cōposite quedā carnes ex simplici primaq; carne atq; etiā fibris: q̄bus be annexe sunt. Proprija enim substātia musculoz hec vtraq; est. Uasa aūt ad eos pertinentia, velut a q̄ ductus q̄dam sunt nequa q̄ absolutes substātiā: sed seruientes ad salutē. Moz igit indicia dicent i regionib⁹ moderatis. Immoderata essi regio mutādo cutē p natura sua format ac nōnulla signa corrūpit. Pari mō siq; in regione moderata p estatem seipsum soli nudū exponat: idicia q̄cū q; ducūt ex colore: ac mollitie: ⁊ duricie variabūt. At si quēadmodū regio moderata habet: ⁊ ipse moderate viuat: neq; exust⁹ in sole nudus vnoquoq; die plurimū. Sz nec in star ⁊ginis vt q̄dā in vmbra nutrit⁹: signa tēperaměti diligētiora reddētur. De his igr disputātes indicia moderati in vniuerso aīalis corpe cōsideremus.

¶ De signis corporis temperati. Ca. 44.

COlor ex rubro cādido q; permixt⁹ est. Capilli modice flaui ac magna er parte crispi reddūtur Caro modica i qualitate existit. Tale essi corpus medium oim excessuū quodāmō est vt q̄ huius ipsius coparatione pinguc ⁊ gracile nominatur. Itidem comparatiōe hui⁹ obesuz macilētū durū molle pilosuz nudūq; ōr nullū q̄ tale moderatū ēsz quasi regula polycleti summā obtinuit mediocritatē vt attrectāti neq; molle appeat neq; durū neq; calidū neq; frigidū.

Cernenti vero neq; pilosum: neq; nudum: neq; pingue: neq; gracile neq; aliqua alia immoderatione affectum.

¶ De signis corporis calidioris. Cap. 45.

Quicq; vero carnē moderato calidiorē habēt: nō tñ siccio rē: aut humidiorez. De tali essi presens sermo est. Apparet attrectāti tanto calidior q̄to etiā temperamēto calidior est: tanto preterea pilosior q̄ tertio calidior. Pinguedinis vero min⁹ habebit. Colorē vero rubū ac capillos nigros.

¶ De signis corporis frigidioris. Caput. 46.

Frigidioris tēperamēti indicia sunt: si pingue corp⁹ est: si frigidū attrectāti apparet: si color rubid⁹ vna cū capillis est. Ubi vero multa frigiditas habeat: liuidus quodāmō est: ac plerici medicor solēt tales boies liuidos nominare.

¶ De signis corporis siccioris. Caput. 47.

Siccius preterea temperamētū tāto graciletⁿ⁹ ac duri⁹ moderato est q̄to sicci⁹ fuerit moderato: in reliq̄s subsimile est.

¶ De signis corporis humidioris. Ca. 48.

Humidi⁹ vero temperamētū in reliq̄s subsimile est: carnosus aūt ac molli⁹ est. Ceterū cōposita primar q̄litatū tēperamēta: 2posītam quoq; speciem habēt.

¶ De signis corpis calidioris z siccioris. Ca. 49.

Calidius ac siccius temperamētū pilosi⁹: calidi⁹: duri⁹: atq; extenuatū est z gracile: capillosq; nigros hñt z corp⁹ nigruz si calor admodum augetur.

¶ De signis corpis calidioris z humidioris. Ca. 50.

Calidi⁹ ac hūidi⁹ tpamētū molli⁹ z carnosi⁹ optio tpamēto tāto est q̄to q̄litatib⁹ augef. Ubi plurimū augef putridis pōpte corripit morbis: q̄n malis replef hūoribꝫ. Ubi vo fuerit multo calidi⁹ paulo vero humidi⁹ moderato: tales carnosiores nec paulo pilosiores exist̄t: nec fec⁹ attrectāti nō paulo calidiores hñtur. Capilli vo nigri: sunt nec sine pīguedine caro est. Qō si paulo calidi⁹ fuerit multo aūt hūidi⁹ in his caro mollis multaq; ē: ac color ex ruboro cādidoq; pmixt⁹: ac tāgēti paulo calidiores apparēt: vt semel dicatur in temperamētis 2positis semper exuperantis qualitatis indicia exuperabunt.

¶ De frigidiori z humidiori tēperamēto. Ca. 51.

Frigidi⁹ vero atq; humidi⁹ tēperamentū quotiēs ambo pariter augētur sine pilis est cādidū molle crassum pingue. Quotiēs vo ampli⁹ augef in alijs ādē qō ꝓportionef augmēto qualitatū. Color aūt simul cū capillis ruffus: quēadmodū si plurimū augeantur liuidus est. Qō si augmentū inequale fuerit qualitatū indicia auctionis qualitatis ꝓpria exuperabūt. Sed si simul frigus cū siccitate ex quo augeatur: natura durum z gracile corpus habēt: ac nudum attrectanti frigidum. Pinguedo vero ipsis alioquin extenuatis carni dispersa est. Ca pilli vo ac color mēsure frigiditatis ꝓportionant. Ceterūvbi calidūr siccū tēperamētū in tpovigoris tēpo revertitur ad habitū frigidiorē ac siccioreē. Corp⁹ taliū: gracile: durū ac melācolicum: proindeq; nigrū simul pilosumq; est. Szvbi altera qualitas. multum exupera t: altera parū a mediocritate euariet: exuperabūt quidē exuperātis: alterius vo signa reddent debiliora. At vo ꝑterea q̄cūq; dicta sunt: aut dicēda cōmune tēperamēti indicū est: vbi membruz facile refrigeref frigiditatis aut raritatis: vbi difficile refrigeref caliditatis aut densitatis. Siv̄o ledatur ab extrinsecis cantib⁹: reddaturq; siccū: squalidū: rigidū siccitatis quēadmodum si graueſ ab humectātib⁹ būditatis cōsiderādū ꝑterea vñ oēs musculi simile an dissimile inuicem habuerint temperamentum: scrutātes in omnibus subiectorum ossium quātitatem. Nam interdum pars gracilior videf que haud quaq; graciles: quantum ex musculis est. Sed propter angustiaz ossium talis apparet. Itidem crassior interdum videtur non propter ossium amplitudinem: sed propter carnis multitudinem que z crescēs: z decrescens: z durior: z mollior effecta: partem modo sicciorem: mō humidiorem facit. Stigif pauca puraq; fit: partem efficit duriorem. Si multa ac mollis būdioreē Nec secus similarium corporum interceptionis plus humiditatis aut minus in seipsis continentes: partem reddunt aut crassiorem: aut graciliorem: aut humidiorem: aut siccioreē. Humidiorem quidem quotiens humiditas tenuior multaq; sit. Siccioreē vero quotiens crassior: paucaq; habeatur. Ipsas enim partes corporis solidiores que vero solide primeq; sunt: nullo pacto fieri potest vt effi cias humidiores: sed satis erit si proibeas eas cito nequaq; exiccari. Sedes autem interceptas repleas humore tali vel tali: licebit Tale est proprium alimentum partium similarium ex adiectione non per venas attractum. Atq; hic sermo cunctis partib⁹ similaribus communis est: ac rursus dicef dum de causis sanis agef: nūc ad reliqua veniamus.

¶ De signis ventriculi natura siccioris. Ca. 52.

Ventriculi signa natura siccioris sunt: si cito sitiat ac pu⁹ pot⁹ sufficiat ac multo graueſ dolore sentiat: q̄ten⁹ supflu⁹ fluitat esculētisq; gaudeat siccioribus.

¶ De signis humidioris. Ca. 53.

Humidioris vo signa sunt: si nō sitiat: ac potū amplioreē innocue ferat: esculētisq; gaudeat humidioribus.

¶ De signis ventriculi calidioris natura. Ca. 54.

Calidior ꝑterea vētricul⁹ cōcoq̄t meli⁹ q̄ appetat: ac multomagis q̄cūq; dura sunt: z alterari difficili⁹ queūt. Que essi facile alterant in eo corrūpunt. Ꝑo z o gaudēs calidis esculētis z poculentis minime ledit a frigidis ex vsu moderato.

¶ De signis ventriculi natura frigidioris. Ca. 55.

Frigidior natura vētriculꝰ bñ appetit q̄dē ſz nō bñ concoquit potiſſimū quecūq; eſculēta frigida ſunt atq; alterari difficulter queunt: vt que celeriter in eo aceſcāt: ⁊ ob eā rem talis vētriculꝰ ructat acidū: ⁊ gaudet frigidis: q̄bus niſi ſeruet modū facile ledit. Nec ſecus ea q̄ extrinſecꝰ incidāt diutius adhibita nequaquā tolerat: quēadmodū neq; calidus vētriculus tolerat calidiora. Intēperies eſſe ꝓpter egritudinē in vētriculo hoc diſſident ab his q̄ natiue exiſtūt: q; cōtraria appetūt nō ſimilia: quēadmodū natiue. Intēperies aūt cōpoſite ex ſimplicib⁹ ꝓpoſitiōe cognoſcent. At ꝺo diligēter cōſiderare oportet que ſunt dicta interſtinguētes ab bis q̄ dicenda ſunt. Nō ſolū eſſe vētriculus facit vt ſitias aut nō ſitias aut vt appetas frigida aut calida: ſz ētriſcera in thorace cōdita cor ac pulmo aliq̄d tale efficiūt. Sz q̄ prē caliditate taliū partiū ſitiūt: aerē inſpirant plenioꝝ longiusq; efflant: atq; in thorace ſentiūt eſtuꝝ: nō circa illa: quēadmodū q̄ p caliditatē ventriculi ſitiunt. Quinetiā bibētes nō ſtatiꝫ quieſcūt: ac frigidus potus ſitim eoꝝ potiꝰ ſiſtit q̄m multus calidus. Frigidus ꝓterea aer inſpiratꝰ refrigerat eos: nequaq̄ leuās eos q̄bus vētriculi calor ſitim affert. Itē q̄ ecōtrario habent ab inſpiratiōe frigida inſigniter afficiunt: idq; frigiditatis in pulmone ſignū eſt maximū: ⁊ quēadmodū inſpirādo frigidū pſpicuā ſentiūt frigiditatē ac leſionem: ita calor illis amicus eſt. Excremēta p̄terea expuūt pituitoſa ac cum tuſſi excreant. Atqui pulmonis ſiccitas excrementis vacat ac pituitam nequaq̄ hꝫ vocem claram quem admodū humiditas obſcurā raucamq; vocem emittit atq; excrementa incurrunt: vbi clarius loqui libeat: non tamen vocis magnitudo caloꝛe efficitur quēadmodū nec paruitas frigoꝛe cōſiſtit. Sz hoc amplitudinem aſpere arterie efflationemq; vehementioꝛem: paruitas vero contraria comitatur. Quocirca vocis magnitudo paruitaſq; nec ſemper: nec primaria ratione: ſed ex accidenti ſolūq; natiuum temperamentum nonaduēticium ſequitur. Opificia eſſe temperamēto tali extiterunt. Idcirco talis vox comitatur exvoce: p̄terea natiuū tēperamentū colligas licebit. Eteſſi vox leuis arterie ſequitur leuitatē: quēadmodū aſpera aſperitatē. Arterie igitur leuitas tēperāmēti ſequit mediocritatem: aſperitas ſiccitatē. Aſperitas enim corꝑis inequalitate efficitur ſiccioris. Arteriam autem duram ſimiliarium ipſius partium ſiccitas. Inequalem vero diſperſi humoꝛis inopia facit. Simili modo neq; acuta vox per naturam ſine anguſtia faucium: neq; grauis ſine amplitudine fieri poteſt. Anguſtia igitur natiue frigiditatis alumna eſt: amplitudo calidi tatis. Ceterum diſcrimina vocum per affectiones efficiuntur: quod proꝑtione reſpōdeant naturalibus. Nam ⁊ illa efficientium cauſaꝝ indicia ſunt de q̄bus in libro devoce abūde perpenſum iam eſt. At alie corꝑis partes animalis interioꝛes obſcura temperamenti indicia habent. Sed enitendum tamē eas cognoſcere ex bis que iuuāt ac nocēt: atq; etiā naturaliū viriū actiōib⁹. Dctm eſt tertio libro de cauſis accītiū: vt p̄greſſuꝫ tēpamentū ⁊t⁹ ac vitiū vnuſcuiuſq; facultatis exiſtat. At de tēperamētoꝝ ſignis dictū iā eſt.

¶ De ꝓtibus cognitu faciliꝰib⁹ ac difficilioꝰib⁹ ⁊ de eis que nullo pacto cognoſci poſſint. Caꝑ. 56.

Partes que magnitudine: aut figmēto: aut nūero: aut poſitione ſunt impedite: q̄cunq; ſubiacent ſenſibus cognoſci facile poſſunt: quecūq; vero nō ſubiacēt ſenſibus: aut difficulter cognoſci aut nullo pacto p̄nt. Capitis igitur magnitudo ac figura ſimul cū cerebꝛo perſpicua eſt vt antea docuimus: atq; etiā figura: magnitudoq; thoracis. Sili mō ſcapule: humeri brachia: cubit⁹: ſumme manus: coxe: femoꝛa: tibie: pedes vtrū ſint figmento: nūero: magnitudine an poſitiōe ſimpliciū impedita: cognitu nequaq̄ difficile eſt Itē leſiones opationū: in vn oquoq; perſpicue ſunt. At ptes corꝑis interioꝛis cognoſci non oēs p̄nt. Vidi eſſe ventriculū cuiuſdaꝫ ita paruū rotūdū ac ꝓpē ſum in ilia: vt ꝓpria circūſcriptio pſpicue appareret ſpectāti ⁊ attrectāti. Nec ſecus vidi veſicā ita poſitā: vt ſi q̄ſpiā ſecretio cūctaret: moles circūſcripta pſpicue apperet Nulla alia ps interioꝛ pſpicuā aliq̄n mihi p̄buit cognitionē: ſed eniti virtutē cognoſcere put fieri p̄t ac vitiū earū: q̄q̄ nō firma ſcientia ſz artifici cōiectura quemet. Agam⁹ de iecoꝛe gſa exēpli. Vidi n̄ paucos iā habere venas anguſtioꝛes ac totū corꝑ decoloꝛ. Qui ſi paulo plus accepiſſent cibi potiſſimū inflātis craſſi ⁊ glutinoſi: q̄ſi pōdus poſitū ac pendēs circa dextrū ilīū in pfundo ſentiebāt: aut triſtē exteſſionē. in bis igit par eſt: vt iecur paruū anguſtiq; meatib⁹ habeat. Vidi p̄ter ea aliū pituitoſum q̄dem tota habitudine vomere ſingulis dieb⁹ croceā bilē. Mouī igit oportere ſcrutari excremēta ipſi⁹ ac pariter bilis bēbāt: exiſtimaui igit meatū emittētē hūoꝛē felleū nō parū ſui partē ad oſtiolū vētriculi piloꝝ: nolant tranſmittere: quēadmodū in q̄buſdā accidit aīalib⁹. Ex q̄bus pſpicuū eſt vt in bis que ſenſu cognoſci nō queūt: cognitio diſiectiōis opationū et vſus partiū admodū cōducat. Sicut ergo libet vt eſt dictuꝫ cognoſcere impedita corꝑa diſſecādi: exerceat artē ⁊ opatiōes: vſuſq; partiū cognoſcat. Sed de vtriſq; ſeoꝛſum dicato volumie docuim⁹ de q̄bus in fine libri dicēt: vt artis ſtudioſi ſcire valeāt ex quonam libro talia p̄cepta colligere cōueniat. Sed de bis ſatis.

¶ Quibus ſignis cognoſcat corꝑa egrotū. Caꝑ. 57.

Atquecūq; corꝑa nunc egrotabilia ſunt. i. q̄cunq; egrotant cognoſci opꝫſi ſenſibus ſubiacent mutatione naturaliū affectionū veluti coloꝛis: figure: numeri: poſitionis: molliciei: duriciei: caliditatis: frigiditatis: ⁊ vt in totum dicaꝫ leſiōe opationū aut excretione humoꝛum: aut doloꝛe: aut tumoꝛe p̄ter naturā: aut oibus bis: aut q̄buſdā. Particulatim ꝺo cerebꝛi affectiōes moꝛboſe cognoſcunt delirio ſenſuū: aut cogitationis: aut motuū leſione: aut

excretione humor ex palato naso oculis auribus: aut dolore qui in ipso fatiget. Cordis vo egritudines cognoscunt difficultate spirandi: subsultione cordis pulsu arterie: iracundia placiditate: febribus: frigore: colore diuersitate ac dolore qui in ipso fatiget. Jecoris dispones cognoscunt humor inopia aut copia ac mutatione ad habitu pter naturā: pallore: itē distributione: cōcoctiōe: aut excrementor mutatione: atq etiā pondere: loci tumore dolore nō solū q ibi affligat sed q rone cōsensus spirationis afferat difficultatē aut tussim. Pari mō vētriculi egritudines innotescūt cōcoctione appetitu humidi siccique: t excrementor secretione euariantiū. Jtidē singultu ructu: nautea: vomitu: ac spē materie reiecte per vomitū: dolore: tūore: t spirādi difficultate. Quietiā thoracis dispōnes cognoscuntur spirationis difficultate: tussi dolore loci: screatione. Mordi vo a spe arterie cognoscunt: spirationis difficultate: tussi ac dolore loci: screatiōe: vocis lesiōe atq in reliqs oibus qō ppositiōe rū deat: ex tumore: dolore: lesiōe opationū: atq etiā excretiōe būor in dicta ducunt. Tū aūt pter naturā inflāmatiōe: duricie: tumore describit. Dolor quouis loco fatiget: aut sol'onem cōtinuitatis: aut alterationē significat subitā. Cōtinuitas vo soluſ vbi mēbrū erosum sit aut incisum aut collisuz aut extēsum. Substātia alterat caliditate: frigiditate: būiditate: siccitate. Urt' pterea aut debilē facit opationē: aut mēdosam: aut nullā. At q̄cūq; excernunt: siue ptes affectar ptiū siue excremēta siue materie in mēbris cōdite ppriam exhibebūt significationē. Sed de his libro de affectis ptib' latius definitū iā est: quē null' ex maiorib' in viā docēdi t rōnē redegit: aut ad integrū tradidit: nec aliquā aliā cōmentationē quaz antiqores inchoarunt quidē: sed nequaq̄ absoluerunt.

¶ Quib' signis cognoscat cor' egrotaturū t qualiturū. Cap. 58.

EGrotantium igit' indicia ex illo volumine pducunt. Egrotaturi vero cōualituriq; signa hac via t rōne discunt. Egrotaturi igit signa media quodāmodo sunt iter ea q̄ sanis egrisq; accidūt. In sanis em cūcta p naturā existūt: in egris pter naturā inquātū egri sunt: in cōfinio bor sunt ea q̄ significāt egritudinem. Quedā q: p naturā q̄dē existunt sed q̄litate aut quātitate: aut tpe euariāt: q̄dā pter naturā sunt quidē iz minora q̄q̄ in morbis būtur: t ob eā rē cor' pōnes q̄cūq; egrotatura sunt neutre censentur: ac signa earū primaria rone indicant sanitatē: secōaria egritudinem. Jta fit vt hec ipsa p diuersitate habitudinis tū neutra: tuz etiā egra dicant. Neutra quatenus presentē indicāt affectionem. Egra quatenus pnunciāt futurā. Simili mō se bñt q̄cunq; signa sana in egrotis appent: vt sana sint q: futurā significant sanitatez. Egra vo inquantū pñtē dispōnez oñdunt: ita efficiē vt quecūq; signa ambas significāt dispōnes: neutra existant ex vna neutre vocis significatiōe. Porro nequaq̄ videri mirabile dz vt ea ipa signa

per habitudinem diuersar tres obtineāt rōnes tū sana t egra tuz etiā neutra: acpt ex vtraq; significatiōe q̄cunq; signa in cōualescentib' existūt neutra vocent: quēad modū signa q̄ in senectute bñtur. Hec q̄ cūcta plurib' notiōib' rōnibusq; subiacēt. Quecūq; vo i signis ad integrū sūt: soli sanor subiacēt notiōi. Jtē q̄cūq; i egris bñtur neq̄q̄ pmōstrātia sanitatē futurā. Sz de his deincepsdicemus.

¶ De signis prognosticis. Cap. 59.

DE signis pnosticis in primis agēdū est. Cūq; duplex eor differentia sit in primis aggrediemur ea q̄ q̄titate aut qualitate aut tpe nō ipsa forma euariāt ab indictis naturalib' vbi gra appetitū cibi intensum aut exolutū aut tpe nō cōsueto aut nō soliti cibi aut excretionē materie humidioris aut durioris. Jtidē excrementor humentiū inopia aut exuperantia pter naturā aut colōris cōditiōis ve mutatio aut tpis euationis t isomma ac somn' plurimus aut in tpe minime cōsueto. Pari mō circa potū multuz aut paruū aut calm aut frigidū cupiditas minime consueta quēadmodū circa rei veneree vsuz moderata aut importuna cupiditas sudor amplior iusto aut minor. Pigrities circa motū: aut tētāti moueri grauitas: aut exolutio fort': mēstruor suppssio: maior ve aut minor euatio: nec sec' vacuatio ex mari scis. Quinetiā circa edulia aut potionē nō sitis supiori voluptas futuri morbi indiciū est. Eo dē mō mētis hebetudo non naturalis aut insolita obliuio: aut in somnoviſa nō cōsueta: atq; et audit' olfact' ac vis' hebetiores marcidior: esq; t in vniuersuz q̄ cūq; p naturā extiterūt ptim crescentia ac decrescētia ptim: ptim tpe aut q̄titate variantia. Jtidē corpis moles maior aut minor. Et vbi maior sit: rubidior q; t albidior: aut velut liuidior: migrior q;. Nec sec' ructus: sternutamentū: ac flatus ampliores aut incertiores: q̄ q̄ p naturam est. Pari rōne q̄ cūq; ex naribus: aut auribus: aut palato excernunt q̄b' cerebrū expurgat q̄titate q̄litate aut tpe variātia. Jtaq; hec oia sub naturali gne ptinent. Mordicatio vo vētris aut stōachi aut intestinor aut desciendo aut vomēdo aut mīgēdo aut aliqs ali' dolor moderat': sub gne pter naturā ptinent. Mondū tñ egrotare ita se bñtes dicunt quēadmodū neq; grauati caput: aut dolētes: quotiēs nōdū ab illa solita opatiōes ipediant: atq; egrotādi termin' talib' dispōib' talis est. Quocirca ex habitudine eadē dispōnē morbosaz neutrāq; dicem' instar cōpatiōe roboris ferētis aut eiicte facultatis: vnaqueq; dispositio pdicta: aut morb' aut neutra dispō est. Nec sec' vbi sensus non maiori: minoriq; rone a se inuicē dissidēt: sed pter naturā existūt: indicia morbor sunt: quoad exigus fuerint: nec dū solitas adducere queāt opatiōes vbi gra. in gustu q̄tiēs salsam aut amarā aut aliquā aliā qualitatē sentiat: semp comedēdo: aut bibēdo: aut etiā nulla re tali ingesta saliua ipsa talis appareat. Jn odoratu vo quotiēs aliquā vnā sentiam' q̄litatē nullo odorabili pñte: aut etiā

Universidad de

presentibus plura ac diuersa cuncta perinde quasi similia sentia-
mus. Sepe vero nullus sensus aut rei male olētis efficit nulla re p-
sente male olente. In auditu ꝛo sonitus ac strepit⁹ pter naturā quē
admodū inuisu q̄cūq; obuersa vidēt nigra turbida cerulea: rubra
flaua: rotūda: oblōga: extenuata: crassa cūcta ob oculos volitātia.
In sensu vero tāgēdi quoties inequalitas quedā: aut densitas: aut
grauitas: aut extēsio: aut stupor: aut vlcerosa affectio vniuersa cor-
poris habitudine appeat: quēadmodū in q̄uis pte extēsio: aut col-
lisio: aut mordicatio: aut grauitas quoties exigua fuerint: nec diu
tius immorentur: dispositionem quidem neutram esse ostendunt:
pnunciant vero morbum.

¶ De signis corporum iam egrotantium: quo pacto mortē aut
sanitatem ostendant. Caput. 60.

QUecunq; vero signa in egrotis appent indicātia sanitatem
ac mortē. Prima quidē sana: alia vero generatim q̄dē egra
sunt: speciatim exitiosa dicuntur. Ducunt vt inuniuersum dicatur
ex opationum ℞tute vitioq; pticulatim ex opatiōib⁹ pticularibus
quarū genera antea docuimus. Prio genere ptinent partes pnci-
pales. Scōo ꝛo ptes illi ānexe. Tertio gñe collocant ptes q̄ scipas
gubernāt: ꝛa membris principalib⁹ appendices quasdā suscipiunt.
Postro quartū gen⁹ eorū q̄ dicta sunt ad p̄senticndū inutile est. Sz
ex accedēti interdū p̄sentio fieri pōt quēadmodū ex oibus excremē
tis: ex his q̄dem rōne cōsensus excremētis: q; cōcoctionē crudita-
tēq; indicāt. Quocirca incq̄q; fieri pōt: vt non semper aut natu-
ram dñari materie: aut materiā nature: aut neutrū alteri⁹ indicēt
Si igit dñetur natura: sana signa dicunt. Si natura vincat egra:
neutra ꝛo quoties equaliter pugnent. Perspicue igit cōcoctionis
signa sana sunt: quēadmodū cruditatis indicia egra. Vbi ꝛo neq;
cōcoctionē p̄spicue indicēt: neq; cruditatē neutra dicant. Neutra
pterea sunt: q̄cūq; mō hoc modo cōtrariū indicāt: quēadmodū di-
giti nigrescētes signa decretoria. Alia sunt de q̄bus lib. de indicijs
ꝓpensum tam est: quēadmodū de singulis opationib⁹ lib. de causis
accidētiū. Ex his igit locis pticulare materiā oēm colligere q̄enit
ipse breuitati studens hic sisto sermonez de signis: deinceps de cau
sis agemus.

¶ Artis parue Galeni liber tert⁹ interp̄te Laurētiano medico.

¶ De causis sanis custodiētibus ⁊ efficiētib⁹ sanitatē. Caput. 1.

CAum causę sane: egre: neutreq; sint: in primis de causis sanis
agem⁹. Cūq; earū iparū he custodiāt sanitatem: ille efficiant
sintq; custodiētes priores efficiētib⁹ tpe ac dignitate: a custodienti
bus exordiemur. Cum ergo sanum corpus nō simplex sit: sed multi
plex vt antea definitum iam est: in vnoquoq; eorum causa custo-
diens propria erit: quandoquidem causa ad aliquid est. Rursus
igitur hoc loco ab optima corpis p̄paratōe petito imitio cās cōpa

ratiōe illi⁹ sanas cōsiderem⁹. Eaq; inuentione rei ipsius natura sub
ministrabit. Si em̄ corpus nō posset pati: nec alterari semp optima
preparatio pmaneret nec indigeret arte gubernāte. Sed cū altereē
corrūpat: ac pmutet minime custodiēs quā amissio obtinuit condi
tionē: idcirco auxilio eget. Ergo q̄t modis alterat: tot gña auxilio-
rū habebit. i. cārū custodiētiū sanitatē: q̄vt cōstat ex dictis corrigē
tes cāe gñe sunt. Sz qr paulatim corrigūt pusq; lesio vniuersiz inci
dat: medici nequaq; dicūt futurū p̄caueri malū: sz p̄ntem custodiri
pparationē. Corp⁹ igr alterat a q̄busdā necessario: a q̄busdā nō ne
cessario. Intelligo necessario alterari ab illis q̄b⁹ abstineri nō pōt.
Nō necessario ꝛo q̄b⁹ pt abstinere. Ergo aere circūeūte necessario
diuersat: comedit: bibit vigilat: dormit necessario. Gladio vtiē ne
cessario nec bestijs. Quocirca i pmo cārū gñe ars circa corp⁹ ꝓsistit.
i scōo mime ꝓsistit. Si igr q̄cūq; corp⁹ alterāt necessario diuersim⁹ i
vnoq̄ genere ppriū gñs cārū inuenem⁹. Primū itaq; ē aer circūuenēs.
alter⁹ mot⁹ ac q̄es tot⁹ corpis ac ptiū. Tertiū somn⁹ ac vigilia. quar
tū ea que ingerunt. Quintū ea que excernuntur ac subsiliunt. Sex-
tū animales affectiones. Corpus igitur ab aere circumeunte: aut
calefit: aut frigescit: aut exiccatur: aut humectatur: aut cōmictim af
ficit: aut ex tota substantia alterat. Postro ab ipo motu quietеq;: si
vtrūq; fuerit immoderatū calefit: aut frigefit: aut siccat aut hume-
ctatur: aut cōiunctim afficitur. Itidem ex somno ac vigilia necessa-
rio afficitur. Simili mō ex his que ingerunt aut excernunt: aut sub
sistūt: ⁊ ex alialibus affectiombus. Etsi em̄ cuncta hec partim pspicue
partim per medias causas alterāt corpus corrumpuntq; sanitatē.
At de his seorsum perpensum iam est libro qui est de tuenda valitu
dine. Cuncta ergo dicta gña sanarum causaꝝ materie quepiā sunt
cōgrue q̄ adhibite conseruant sanitatem: incōgrue vero morbos cō
mittūt. Quocirca perspicuū ex his est: vt nō alia substātia cā sana
sit: alia egra: sed eadē substātia ex habitudine interdū sana: interdū
egra reddatur. Ubi em̄ corp⁹ indiget motu: exercitatio sana quies
egra habetur. Ubi quiete idiget q̄es sana est: exercitatio egra. Hec
secus de cibo potu⁹ alijs oibus dicēdum est. Unūq̄q; em̄ vbi egēti
corpori adhibeatur cum ꝓpria quātitate⁊ qualitate sanum effici
tur. Ubi ꝛo aut nullo pacto egenti corpori p̄cipiat: aut nequaq;
congrua mensura morbosum consistit: ac duplex intentio circa sa-
num egrumq; est rei adhibite qualitas ac quātitas. Inferre aūt tē
pus ceu tertiū ab his diuersum: alienum est a rōne quādoquidē in
his ipsis cōtineatur. Si em̄ re talia ac tanta opus est sc⁊ congruo
tempore adhibeatur necesse est: atq; idcirco tempus inducitur. quia
corpus morti obnoxium est ac facile mutatur: ⁊ fluit: ac ꝓ diuersi
tate mutationum alias alijs subsidijs indiget. Quapropter tem-
pus in his que sunt dicta genere tertium nequaq; est; sed ad fa-
ciliorem doctrinam sepenumero, tanq; tertio vtimur ob causam

predictam. Sed cum in his intentionibus: tum alie cause sanetū etiā propositum gen⁹ est:rursus eas ipsas causas recensebimus. Optime igit̄ pparatiōis corpori: vbi circūueniēs aer fuerit modcratus:cōgruēt ēt alie cause moderate:q̄s maxime docui:puta q̄es: motus:somnus:vigilia moderata:q̄ue ingerunt atq; egerunt moderata. Sz vbi fuerit immoderat⁹ tm̄ a mediocritate recedendum quātū a mediocritate variat. Intētiōes med iocritatis sunt in aere q̄dē circūēte:vt minime rigeas ꝓpter frig⁹: neq; sudes ꝓpter estū. In exercitatiōe aūt vbi ꝑmū ceperit sudare corp⁹ statiz q̄escat necesse est. In edulijs cōcoctiōisq; diligētia excremētiq; mediocritas i quātitate q̄litate. Ceterū in his appetit⁹ equat quodā mō cōcoctioni. Quo fityt nō op⁹ sit ꝑceptis ac regulis quātitatē adhibēdo ꝺ ingredientib⁹. Naz optima natura quātū appetit tātū bene cōcoq̄t. Simili mō natura ipa somni metit quātitatē in habētib⁹ optimā ppa rationē ac excitant a somno q̄n corp⁹ nō insup indiget. Quinetiaz ipis itaviuētib⁹ p excremēta:aut excretiōes alui:vrine:ac tot⁹ corporis nihil cōmittit. Illa nāq; mediocritas adhibēdo ꝺ sana reddit Totius aūt corpis spirationē exercitatio moderata efficit salutarē. Vt ꝑterea fugiāt. s. opz excessum oim alalū affectionū. ire: tristicie, furoris:timoris:tinuidie. Hec em̄ remouēt naturalem cōditionem: corpusq; alterāt. Atq; reivenereē vsus apō Epicurū null⁹ salutaris habet. Sz revera sanus est ex tanto temporis interuallo:vt corpus invsu neq; sentiat exolutionem:ac lenius spiratiusq; redditur. Porro concumbendi tempus est quando corpus diligenter medium fuerit omnium exteriorum intemperierum:neq; nimium repletum: neq; ieiunum:neq; nimium refrigeratum:neq; nimium calefactum aut exiccatum:aut humefactum immoderate. Quod si interdum pec cet exiguum est peccatum:sed prestat vt repletum calefactum ac humefactum:potius q̄ ieiunum aut refrigeratum exiccatum corpus vtatur concubitu. Ceterum qualitatem vniuscuiusq; eorū que dicta sunt in optima natura eligere oportet. Exercitationis quidē in qua omnes corporis partes ex proportione moueantur:neq; hec nimium laboret:illa parcius laboret. Cibus autem ac potus maxime moderatus adhibeatur necesse est. Ille enim propius moderate nature existit. Itidem in alijs dicendum est. Ubi vero corpus ab optima preparatione recedat:non multum tamen cause quoq; custodientes sanitatem permutande sunt quod proportione respondeat. Sed cum hec corpora multa sint:de vnoquoq; eorum seorsuz agendum est.

¶ De causis quibus intemperies insite custodiuntur quibusq; corriguntur et ad habitum optimum perducuntur. Ca. 2.

Corpus igit̄ tēperamētovariās: mediocritate aūt partiū officialium nōvariās duplicem habet formam sanaz causarum

Alterā custodientiū ipsius temperamētū. Alterā pducētiū ad optimā preparationē. Cause igitur custodientes temperamētū tm̄ variabunt a causis nature optime cōgruētib⁹:q̄tū toti⁹ corpis temperamentū ab illa variet. Corpus em̄ calidi⁹ victu indiget calidiori:frigidi⁹ frigidiori:sicci⁹ siccioriz humidi⁹ humidiori. Sili mō copulatim calidius ac siccius:calidiori ac siccioriz in reliquis trib⁹ copulis:q̄b ꝓportione respōdeat. Utef em̄ materia causarū recte: qui vires earum insitas agnoscit. verbi gratia. vt mot⁹ media insomnia excretio z oēs affectiones alales ericēt corp⁹. Contraria vero ijs humectēt. Eodē mō de calefacientib⁹ ac refrigerātib⁹:stu dijs:poculētis:esculentis:z vt simpliciter dicetur:q̄ oim circa corp⁹ causarū agnoscit materiā ac vires causis suis vtetur. Similes simi lib⁹ adhibēdo quotiēs pristinū corpis libuerit custodire tēpamētū. Quotiens vero libuerit pmutare:z ad habitū ducere meliorē:aliō est causaz genus sanum predictis contrariū equaliter in diuersuz recedēs a causis temperatis ac medijs:quas optime nature ꝛgrue re docuimus. Calidus em̄ z siccus vict⁹ nequaq; efficiet bene temperatā diligēter calidius ac siccius tpamētū. Sed vict⁹ tāto frigidior z humidior modera to quāto natura fuerit calidior. siccioraq; Tale em̄ causarū gen⁹ natiuas corrigit intēperies. Alterū vero q̄ est predictum custodit:ac medici vtroq; causarū genere inuicē vtūtur. Uerū corrigere insitam intemperiē ex multo ocio opus est paulatim deducendo corpus ad habitū meliorē. Natura em̄ non tolerat subitā alterationē. Per negocia vero necessaria in eadē dispositione custodire opz. Sed quodāmō tale causarū genus custodies appellauim⁹. Forte em̄ rectius dixeris alteras curaz z impedimētū m si tum corrigēs appellari q: ad vniuersum gen⁹ sanitatis respicientes nō ad speciales eius differētias:quecūq; custodiūt sanitatē:vt etiā deducāt ad habitū meliorē: sine pristinā corporis preparationē tm̄mō custodiāt z cōseruāt. Quecūq; vero dispositionē efficiāt deteriorem morbosas. Ubi igitur omnes corporis partes male temperate similiter sint:similia adhibeātur subsidia:vbi dissimiliter dissimilia necesse est. Fieri em̄ potest vt ventriculus frigidior iusto existat:caput autem calidius:z vtrumq; propijs remedijs egeat. Itidem z aliarum vnaquecz partium aut humidior: aut siccior:aut calidior:aut frigidior moderatoq; victu indiget p prio intemperiei. Non igitur equaliter exercebimus omnes tales corporis partes:neq; similiter humectabimus et excicabim⁹:aut aliquid aliud tale efficiem⁹. At de his libro de tuenda valitudine latius diffinitum iam est.

¶ De causis quibus impedimenta figmenti corriguntur z vt quattuor corporum discrimina habeantur. Caput. 3.

Cause partium officialium sane partim impedimentorum figmenti partim magnitudinis numeri positionis existunt. In figmento igitur multa impedimenta habentur. Nam figura partis: & sicubi in ea cauum est per naturā aut ostiolum: aut meatus: aut asperitas quedam: aut leuitas: quotiens excesserint propria mediocritate paruum quidem affecta sana corpora nominantur. Multum vero perpessa dicuntur egrotabilia. Quotiens autem tā tum affecta sint vt offendant operationem: iam egrota vocantur. In quantitate ergo excessus ac defectus ad eas ipsas deducūt differentias. In numero vero excedens aut deficiens quelibet similarium partium aut plures: hoc genere continetur. Item quecunq; substantie in nobis preter naturam cōsistunt. Restat aliud genus positionis cuiuslibet simplicis partis: in quo quattuor differentie existunt. Prima inquam optima est. Scōa paululum quiddam variat: & ob eam rem sanum adhuc efficit corp⁹. Tertia egrotabilis est vbi multum excessit. At quarta iam egroti corporis vbi plurimum remouetur. Quecunq; ergo partes peccant figura quemadmodum blesi: vari: distorti: si recens affecte sint fingendo ac ligando ad habitum naturalez reuocantur. Si duriores effecte sint corrigi minime possunt. Eodez modo quecunq; peccant cauo similiter increscentes corriguntur: vbi perfecte sint emendari non possunt. Itaq; deligatio ac quies parum efficit cauum: functio partium ac spirationis cohibitio magnum. Simili modo ostiolum aut meat⁹ quotiēs fuerint equo maiora: quies ac deligatio minora efficere solent. Maiores efficiunt partes motu naturali simul cum moderata frictione & aliis quecūq; plus sanguinis trahere assolent. At partium deficientiū q̄cunq; ex sanguine gignūtur nequaq̄ impossibilis emendatio est. Quecūq; vero ex semine creantur ppe impossibilis est. Veruntamen interdum loco earum alia efficias similem habē tia vsum licebit. At omnium earum natura opifex: medicus minister est. Quecunq; vero exuperant numero: sublatio causa sana est. Sed considerandum est in quibus id fieri: aut nequaq̄ fieri possit: q⁹ si non: commutare tentandum est simili modo positionis vitia emendantur. Ceterum constat: vt duo aut tria sepenumero impedimenta circa vnam partem consistant: quemadmodum in eo qui habebat ventriculum paruum simul ac rotundum ac super septo transuerso positum: peccabat enim in eo magnitudo figmentuz ac positio: qui si frigidior temperamento extiterit ad habitum naturalem reuocari minime potest. Quippe qui ab ipso temperamento ledatur. Cum enim difficulter spiraret repleto ventriculo: parum cibi: & qui non grauet ac multum nutriat bis aut ter in die affertur necesse est. In alio vbi infartio in iecore subinde existeret ob angustiā vasoū victus extenuans curauit infartionem.

De causis sanantibus solutionē continuitatis. Caput. 4.

Sequēs est vt agam vsde solutione cōtinuitatis que inest similaribus partibus ac officialibus communi est. ac forte quis non concederet interdum eam inesse integre sanis: quippe que semp affectio sit nequaq̄ videns similem dubitationem super vnoquoq; genere futuram. Nisi enim sensibilis operationis lesio morbum interstingat a sanitate: sed ex qualitate dispositionis tantummodo consideretur assidue affectionis decretum admittas necesse erit cum nemo sit: qui operationes cunctas optimas habeat. Sed hec questio vt pote contemplationem requirens diligentiorem per se seorsum dicato opere tractabitur. De causis corporū cōfecte egrotantium deinceps agendum est ab intemperie petētes imtium.

De causis corporum confecte egrotantium. Ca. 5.

Definiendum antea est id quod oēs fere medici pretermittunt: vt alie cause sint intemperiei iam confecte: alie eius q̄ preterea conficiatur quemadmodum alie future. Supreme ergo intemperiei: que futura est: cause partim sub ipsa precautionis diligētia: partim sub ipsa sanitatis conseruatione continentur. Prima sub ipsa tantū curatiua collocatur. Intemperiei autem inter vtrāq; medie cause sub ipsa precautionis vigilantia: ac curandi rōne collocatum. Morbus est si iam existat confectusq; fit curetur oportebitur autem si nondum existat sed futurus sit ex dispositione in corpore. Ubi vero conficiatur: quod confectum est curetur. Quod vero futurum est phibeatur necesse est. Porro phibebitur dispositione: qua fieri solet sublata: ac talis dispositio nominatur causa pregressa. Morbus vero qui iam confectus est curabitur dispositione qua primum naturalis operatio ledit soluta: quā egritudinis causam nominamus. Sanatio vero vnam habet ac primaz et maxime propriam intentionē dispositioni que est soluendam cōtrariam. Hoc est genere omnes cause efficientes sanitatem continentur: particulatim pro natura dispositionum contrarie eligantur cōueniet. Itaq; calide dispositiōi frigida cā contraria est: frigide calida: & in alijs eodez mō dicendū. Si est quicq̄d est preter naturam: immoderatū est: quicq̄d vero per naturā moderatū: quodlibet immoderatum ab immoderato contrario ad habitū naturalē reuocet necesse est ac cōstet vt calidū a frigidū potentia non ipsa imaginatione sumendū sit. Intelligo potentia tale quod ppie vereq; tale est. Ipsa aūt imaginatione quod primore sensu tale eē videatur: sz vere tale minime sit. Sed quonāmodo talia cognosci cōueniat libro de simplicibus medicamentis perpensum iā est. Ad inuenicndas igitur causas sanas in morbo qui iaz confect⁹ est: docēdi via vtendum est qua talia potentia interstinguantur ab his que imaginatione talia videntur. In morbo vero qui preterea cōficitur: ea ipsa docendi via vtendum est atq; etiam ea qua morboz cause parue stinguentur. Fingamus putridis humorib⁹ accēdi fe-

brem indicatio in his est alteratio euacuatioq. Alteratio quidē se dans putredinē manente causa. Euacuatio omnē de corpe educēs substantiā. Sed p dicta species alterationis cōcoctio est: quā a nō nullis causis fieri cōuenit inuenientes in illis an habeamus ita sa norū cognitionē. Euacuatio efficitur sanguinis missiōe clisteri vri na tpiratiōe p cutē atq; ēt auocādo deriuādo ad aliū locū. hoc ge nere cōtinentur mouere mēstrua: aperire mariscas: purgare ex na so palato inuenientes materias ōbus qualitate q̄titate tmō vsus adhibitis euacuatio efficiat: in hac artis parte causas sanas inue niemus: ac de modo inuenēdi tales causas libro de curādi viar ra tione dictū iā est. Simili mō tp alias tres intēperies. Et si vnū cō muneq; habēdo p̄ceptū vnāquāq; causam efficientem excidere. tū aūt ire ad egritudinē: q̄ cōfecta est: causarū sanarū inuētionē adi piscemur. Itidē per intēperies cōpositas simpliciū cōpositio p̄ce pta sanitatis indicabit: si studuerimus vt magnitudini intēperiei qō pportione respōdeat: cā sana pruestigetur: verbi gratia: si q̄s decē numeris recessit a naturali in dispositionē calidiorē septez in secciorē: cā sana per talē dispositionē decē numeris recedat in habi tum frigidiorē. septē in humidiorē opz. Si igitur tale medicamen tū affecte parti adhibeat tāto frigidi⁹ ac humidi⁹ erit quātū indi catio p̄cipit. at vbi ps affecta posita fuerit in pfundo molliri opz: tale efficere medicamentū quo minus in itinere pri⁹ eroluatur. Si igit op⁹ sit medicamēto calidiore moderato nō solū tāto sit calidi⁹ quāto indiget passio: sz ex superabūdāti abiiciatur id qō pter po sitionē fuerit necessariū. Si frigidiore nō simpliciter tāto frigidi⁹ efficere opz: sz etiā materiā cōsiderare necesse ē. Si effi crassior fue rit nequaq; pfunde admodū penetrabit sz ecōtrario efficiet cōdē sando cutē. Si vero tenuior fuerit fieri poterit vt pfunde admodū se insinuet. Itidē in humefaciētibus retriccātib⁹ crassior ac tenuior substantia sumēda est: ac ab affecte partis positione indicatio sa nā vestigat causam: quem admodum hoc loco definitum iam est.

A figmento vero ac positiōe quotiēs emissacula sensibilia habeat pruia tendentia alio rsum: aut quotiens nihil eiusmodi habeat. Emissacula igitur deferētia in membra p̄cipua aduocabimus ac in non p̄cipua mēbra irritabimus. Cōstatq; vt sanatio efficientiū intemperiem causarum: per euacuationem existat. Ipsarum enim intemperierum tantummodo alteratio sanatio est. Ceterum vbi soluatur continuitas sanationis intentio vnio est: que inq; in par tibus officialibus impossibilis est. In similaribus vero non semp possibilis est. Sed in quibusdā vt in carnosis agglutinatio sana tio est: nec interest vbi libeat appellare cohalitum. At qui ipsam antecedit: quotiens vulnus grande extiterit: adductio dissidentiū partium: que sub ipso figmenti genere cōtinetur. Ubi vero deliga tio adducens dissidentes partes stabilis maneat: habende ac fu

ture vtiles sunt. Natura autem agglutinat dissidentes partes: ac pristinam reddit vnitatem. Medici vero officium est in primis vt est proditum adducere in vnum dissidentes partes: deinde custodi re quemadmodum adducte sunt. Postea prouidere quominus in ter labia aliquid incidat: ac demum ipsam partis substantiam sa nam custodire. Primum ac secundus quonāmodo facere liceat di ctum iam est. Tertium adducendo partes dissidentes fiet si nihil extrinsecus incidere sinamus: quemadmodum sepenumero pilus: aut oleū aut alius humor cadens inter partes agglutinādas eas prohibuit vnionem. Postea vero tempore sequēti tertia intētio p ficitur si materia effluat. Effluet aūt materia incidendo ac cōgrue figurādo. Porro substātia mēbri sana custodiet p ea q̄ mediocri ter excipient: atq; hec curatio est solutiōis cōtinuitatis in mēbro car noso quotiēs ipsa p se sola existat. Qō sicut alteri pmiscet morbo plu res indicationū intētiones hūtur: quas deinceps docebimus: vbi de cōpositis aut incōplexis p̄ceptis agem⁹. Hoc loco ad reliquas cō tinuitatis solutiones eundum est.

¶ De fractura. Ca. 6.

Fractura ergo cōtinuitatis solutio in osse est: que inquam cu rari non potest quantum ex prima intentione est: sed secun do quodāmodo curari aliquatenus potest. Prima igitur intētio vt in vnū coalescat: fieri minime potest propter duritiem partis. Scōa ōo deligatio ē: quā facere potest porr⁹. s. toph⁹ lapis ligat⁹ cir ca fracturam. Porus. i. tophus lapis inquātum ex materia ta natura efficitur cōis cum ceteris est. Inquātum vero prope formam ossis ex alimēto illius fieri debet. Ceterū molle ac puerile os coales cere potest. Sed raro huius affectionis generatio est: sine impli catione aliorum. Nam magna ex parte musculi adiacentes simul cū alijs corporibus patiuntur effracto osse. Quocirca curationis in tentio duplex est. Altera in osse: altera in corporibus q̄ circa sunt. Sed de tali intentione implexis affectibus partium carnosarū di ctum iam est. De fractura hac parte agendum est. Cum igitur affe ctionis sanatio ex porro. i. topho lapide sit: proprio ossis alimēto opus est. Cuius excrementuz ad porri ideſt toph⁹ lapidis generatio nem subiiciatur nature oportet. Quod moderatum quantitate et qualitate sit: necesse est rob eā rem sanguis talis ac tātus eo ducē dus est: quali quātoq; porus. i. topbus lapis fieri possit. Cunq; ille effluat p fistulas effracti ossis ꝓsiderare ꝙuenit ipsius quātitatē ac qualitatē rita ducere siccioē aut humidiorem. Sz de bis osibus li bro de curādi via trōne diffusius dictum iam est.

¶ De pūctione nerui ac tendonis. Ca. 7.

Neruī preterea ac tendonis punctio propter exuperantē sen sum z quia pars continua origini est prompte aduocare po test conuulsionem; maximeq; quotiens nihil possit foras efflari; oc

cecato vulnere cutis. Igitur aperire opz ac siccare materia tenuio re: que se insinuare in profundum possit vsqz ad neruum vulneratū At de hoc libro de curandi via z ratione satis iam dictuz est. Iha ctenus de simplicium dispositionum causis sanis.

De implexu dispositionum Ca. 8.

DE implexis deinceps agendum est. In vlcere ergo implica tur in primis quidem cauum quam non aliam dispositionē sed vlceris differentiā esse existimant. Est autem non vlceris differentia: se d alterū genus totius morbi in quo substantie corruptio facta est. Itaqz sanatio duplici affectu duplici eget intentione. Nam continuitatis solutio vnonem substantie corruptio generationem requirit ac generationis intentiones pauloante expla nate iam sunt. Quinetiam rerum natura ostendit: vt in primis talem sanare dispositionem deinde venire aggredi opus sit. Quotiens ergo pars inanis repleta fuerit: vlcus vero equale extiterit alteram intētionem auferri contingit. Interposita enim recens ge nita carne inter vlceris labia: partes vniri dissidentes impossibile est. Sed aliam intentionez curationis inuenire oportet. Inuenim⁹ autem si naturam ipsam consideremus partis cui per naturā inest tegi cute. Igitur a nobis efficiendum est. Quod si impossibilis in tentio est: simile aliquid cuti. i. carnem cuti subsimilem efficienduz Talis vero siccior atqz astrictior est. Quocirca siccantibus ac stri gentibus medicamentis minime mordentibus cohalescendo vlce ri opus est. Nec secus vbi sordes affuerint intentio est detergere. Medicamentum vero salutare detersorium est. At de his libro de medicamentis dictum iam est. Quinetiam vbi inflammatio quę dam: aut effractio: aut durities: aut tumor ex vlcere fatiget: illa prius curari predicta via oportet. Itidem si quid vlceri affluat sa nandus antea fluor est. Eodē modo si intēperies quedā in vlcere affligat: intēperiei auxilia antea adhibenda sunt: sed de his satis.

De curatione figmenti. Caput .9.

DE figmento deinceps agendum est quod in plures differen tias secari potest. Sed ab euidenti incipiendum est: quod ex figure mutatione efficitur. Corporis igitur si increscat figura mul tarum partium corrigi potest: sin increuit emendari vlterius non potest. Intentio autem in his que curari possunt: in diuersum ab ducit distorsionis. Quod si fractura non recte explanata alicuius membri figura peccet contracto iam poro ideſt topho lapide. Si preterea porus ideſt tophus lapis recens fuerit: effringendo rur sus recte fingere: deinde inducere porum ideſt topbum lapidem oportet. Infartio preterea hoc genere morbi continetur. Ubi igi tur ab humore crasso ac glutinoso efficiatur: vnam habebit inten tionem contrariam affectioni: intelligo infartionem. Causa au tem sana detergens atqz incidens medicamentum existit: vbi a ster core duro efficiatur opilato intestino. In primis quidem habebit

duritici emendationem ex humido ac pingui clysteri: deinde eua cuationem ex acriori. Ubi vero a calculo in vesica efficiatur tantis per propellendus est. Gratia vero omnimode curationis: ex incisio ne conuellendus. Ceterum humoris preter naturam contenti sa natio omnimoda euacuatiōe efficit: quemadmodum in purulen tis. Sed immoderata repletio immoderata euacuatione discutit quemadmodū sanguine in venis condito. Simili modo si quibus in ventre aut intestinis aut arteria: aut pulmone pus: aut sanguis continetur omnimoda indiget euacuatione. Quibus vero plus ci bi aut potus adhuc recentis continet euacuatio sanatio ē. Quecū qz ẋ i pulmōe aut thorace ꝓtinet cū tussi euacuatio ac cum medica mentis extenuantibus fieri debet. Quecunqz vero in iecore: aut ve nis: aut arteria: aut renibus: aut per vrinam: aut per aluum eua cuari conueniet. Per vrinam quidem adhibitis medicamentis ve hementer extenuantibus. Per aluum vero adhibitis medicamen tis trahentibus atqz aperientibus. Quecunqz in ventre superiore continentur vomitu. Quecunqz inferiore deiectione euacuanda sunt. Quecunqz sub cute incidendo: purendo aut adhibitis medi camentis perurentibus. Simili modo quecunqz in cauo aliquo na turali condunturvelut in thorace. Et vt semel dicatur: eorum que preter naturam in quibusdam partibus continentur intentio sa nationis sublatio est. Talia inueniuntur partim ex ipsa dispositio ne: sed magna ex parte ex ipsis locis affectis. At quecunqz preter naturam sunt rōne asperitatis ducunt ad habitū naturalē per le uitatez. In osse quidē radēdo. in arteria vero aut lingua leuigan do adhibitis humidis minime mordentibus ac glutinosis. Por ro quecunqz recedunt a natura sua ratione leuitatis asperitas na turalis inducenda est ex medicamentis admodum detergentibus ac paululum reprimentibus. Verum quotiens infartio aut angu stia aliis comitetur morbis: hi prius curandi sunt. Ceterum in li bro de morborum differentia dictum iam est: vt dicte dispositio nes inflammationi ac duritiei: tumoriqz t siccitati interdū immo derate; et item prauis figuris continentium corporum sepenume ro comitētur: quemadmodum quibusdam tumoribus corporum que circa sunt. Quod si inuicez quidem talium morborum impli cantur: indicationes varias obtinebunt. At sufficiat super vnove luti exemplo facere orationem. Nam de his omnibus libro de cu randi via t ratione latius ꝓpensum iam est. Subiiciatur ergo san guinis multitudinē cuidam parti affluere: ita vt vasa in parte illa extendantur: non matora solum: sed etiam minora: que antea effu giebant visum: nunc apparentia quia repleta sint: quēadmodū in oculis perspicue cernitur interdū ꝓpter albedinē tunicule: ac par est vt alia vasaque nō videnť extendank repleta: nondum tñ appa rētia ꝓpterea q exigua sunt. Sane materia refudās ex vasis effū dik: aut etiā aliqd effusum iā est ad interceptas sedes inanes. Dui

igitur affectio intentionem habebit euacuationem. Cuꝫ affectio sit: quia pars immoderate repleta fuerit: necesse est excrementum euacuetur: aut recurrendo aut per ipsam affectam partem. Recurret igitur: aut pellendo: aut transmittendo: aut aliquo horum: aut omnibus modis euacuando. Per ipsam vero partem euacuabitur: aut perspicue ꝛ euidenter: aut in vapores extenuatũ. Si igitur totum corpus fuerit repletum per ipsum affectũ: locum euacuare minime conuenit. Si essi incidẽdo ac secando euidenter euacuemus: inferentes dolorẽ plus materie attrahemus propter dolorẽ. Si vero calefaciẽtibus discutere aggrediamur: trahemus per calorẽ magis ad affectã partẽ quã discutiam⁹. Qõ si rursus libeat cogere: vt materia que fluxit recurrat: corp⁹ vtpote plenum nequaquã admittet. Ut ergo ambo hec fieri possint totũ corp⁹ euacuare oportet: aut omnino auocare ad aliũ locum materiã que in partem affectã influit: atꝙ ita efficiẽdum vt de parte affecta prius expellatur quo fieri potest per loca ampliora. Nam euacuatio prõptior est. Euacuabim⁹ aũt de parte affecta. si reprimam⁹ aut refrigeremus. Sed etiã loca euacuata ad se attrahunt. Idem essi libro de viribus naturalibus diffinitũ iam est. Et transmittẽt vasa corroborata reprimentibus medicamentis. Si igitur cuncta ita recurrant res bene se habet. Si quid autem in parte remanserit: cõsiciẽdũ est glutinosum existere aut crassum. Proindeꝙ stipatũ vehemẽter. Quinetiã fieri potest vt nequaꝙ tale sit: sed ad interceptas sedes effusum. Id igit per locũ affectũ euacuari necesse est adhibẽdo medicamẽta repellentia. Porro euacuabis potissimũ: si in locis interceptis pieceris aliqd cõtineri scarificãdo pariter ac discutiẽdo medicamẽtis. Sed cũ omnia medicamẽta discutiẽtia calida viribꝰ existãt mordẽt quotiẽs immodice calida fuerint. Canẽdũ igit est a nimis maximeꝙ quotiẽs affecta pars summotenus fuerit: non parũ essi dolebit. Si locus simul fuerit affect⁹ ac mordeat: omnisꝙ dolor irritat fluctiões: modice ergo calidũ sed at dolor maximeꝙ si hũi dũ extiterit. Ceterũ sufficit discutere posita summoten⁹ materiam q̃q̃ discutiẽs medicamẽtũ vehemẽs minie fuerit. Quod si summe partes iperpesse penitus existant. Qõ aũt idiget euacuatiõe fuerit in pfundo: intẽdere atꝙ augere opꝰ discutiens medicamẽti caliditatẽ: ne periculum foret ne prius exoluerẽt q̃ iret in profundũ: non tñ afficeret summas quas tãget partes: vtꝙ minime affecte sunt. Quocirca ambo in idem concurrunt ad medicamenti calidioris acriorisꝙ vsum: cũ summe partes admittãt ac pfunde indigeant. Hãc itaꝙ expositiõe duximus indicationẽ. Deinceps psideremus siõd restet ad curationẽ. Videnꝫ essi nõ pauca restare affectarũ partiũ in quibus est excrementũ fluctionis. Quedã ergo ptes rare: laxeꝙ: r molles natura sunt: alie vẽ ꝛ astricte ac dure. Priores ergo facile euacuãꝫ: alie acriorib⁹ egẽt euacuãtib⁹. Itẽ tenuioribus: ac

multo magis id fieri debet: vbi in pfundo ponunt. Atꝙ hec rursus alia indicatio erit a substantia affecte partis alia ducit a figmẽto simul ac positione. Subijciat essi in iecore pdictã esse dispositionẽ in angustis simb⁹ vasorũ stipatis hũoribus: aut glutinosis: aut crassis aut multis: nõne prõptũ erit esculẽtis aut poculentis extenuãtibus Crassitudinẽ q̃dẽ in primis simul cũ lẽtore facere tenuiorẽ. moꝙ non p inuisibiles: atꝙ angustas vias ꝛ amplas materiã nocuã euacuare. Ampliores ei in iecore vene quẽadmodũ plurime sunt: ac desinũt be in gibbo advenã cauam: ille in fimo ad portã. Quocirca facillimũ erit vtrouis loco stupentur hũores prõpte euacuare trahẽdo in ventrẽ humores quicunꝙ in fimo: pertinãx vero quicunꝙ in gibbo cõdantur. Ceterum alia indicatio ducitur a iecore: cuius sit imitũ venarũ cum essi nõ seipsum solum quemadmodum multe animalis ptes solent gubernare: ꝛ influit vires venis: periculum est quotiẽs prohibeam⁹ ipsius firmitatem rigãdo aut laxando cataplasmatib⁹: in ꝓmis iecur ipsum debilitare circa actionẽ ac debiles venas cũctas efficere: quapropter ꝓmisere reprimẽs aliqõ medicamẽtũ curãdo ipsum necesse est. Sz cũ pfunde admodũ positũ sit periculũ est nevires medicamẽti reprimentis exoluant nisi manu ducat ab aliq̃ alia materia tenuiore: qualis aromatũ est. Ac rect⁹ est si ipsuꝫ reprimẽs medicamẽtũ statim aroma extiterit insitas essi habẽdo duas qualitates acvires vehemẽtius operabit. Ubi igit superuacuus humor fuerit euacuat⁹: ac mẽbrũ habeat naturalẽ humoꝝ mediocritatez: cõsiderari oportet nuꝫ qualitatẽ aliquã fluctio intulerit: vt si pituita sit frigiditatẽ: si biliosa caliditatẽ: vt hac sublata sanã partez integre efficiam⁹. Curabim⁹ vo cõtrariã imprimẽtes q̃litatẽ que admodũ dũ de curatiõe intemperiei ageret docuim⁹: quãto aliquid calidi⁹ extitit tãtũ refrigerãdo: quo fit vt necessariũ sit cognoscere naturalem ipsi⁹ tẽperiem. Nã quo pacto scire possum⁹ quãto natura calidius fuerit: aut quando calefacere desinas. Non cognoscentes enim mensuram naturalis caliditatis fieri minime potest vt abundes copia medicamentorum calefacientium aut calefacere desinas.

¶ De morbo numeri. Ca. 10.

Sed cũ de his abũde dictum iam sit: tempus est vt ad egritudines morbi veniamus. Cunꝙ duplex earuꝫ differentia sit: in quibus pars quepiã deest: eã efficere intẽtio est subseruiẽdo scilicet nature quõ antea diffinitũ iã est. In quibus exuperat eam excidere vel gladio vel igne vel medicamento perurente propositum est. Cũcta igitur hec fere sanare possibile est. Cuncta autem gignere impossibile est quemadmodum libro de semine docuimus. Quedã verõ si ea impossibile est gignere: possibile tamen est aliquid alteruꝫ facere. Ergo loco eius substãtiam aliam efficere possibile est: vt in quibus pars quepiam ossis integre sublata est: substantiam alterã

loco eius diffidentem ab osse: carneq. Quevero loco eius gignitur substantia caro est. Tophi lapidis institutione consistens: aut tophus lapis carnis institutione consistens ac tempore precedente topho lapidi simillima efficitur. Inter initia vero carni subsimilis potius habetur. Ceterū quauisarte sublata neq; eādē substantiaz ꝑm speciem: neq; similē efficere possumus. Tertia intentio honestamentum quoddam inuenit: vt in mancis. At hoc genꝰ eandem cum quantitate imt rationem. Quod enim circa nature dispositionem vertatur illi propinquat. Quod autem genere ꝓter naturam est: illi tantummodo dissidet: in quo prima quidem intentio sublatio est Si ꝺo impossibilis fit: sequēs est vt trālferaf: quēadmodū ꝑ suffusiones. Porro q̄cūq; nō in totis partibꝰ: sz partibꝰ partiū desunt: aut exuperāt: si desint: reficiēda sunt gñatiōe. si exuperēt: excidēda ausferēdaq; sunt. Ita fit vt neq; alia intētio: neq; species alia medicamē torꝫ genere sit. Sed ad aliud causarum salutarium genus cūctū est: qō positionis impedimenta emendat: vt luxationes inteſtinoꝝ ac testium. De fiunt aut quia violenter tenduntur: aut pelluntur: aut quia membrum continens laxatur aut effringitur. Quocirca curatur partim quia econtrario tenduntur aut in diuersum pellunt: partim q; membrum continens angustius efficiatur. Sed qua via particulari a quis vestiget precepta: libro de curandi via ⁊ ratione perpensum iam est.

¶ De precautione. Ca. II.

Sequitur vt dicamus quecunq; in precedentez distulimus oration̄: hāc medici nomināt precautionem. Verum triplex corporum differentia est. Quoddam enim integre sanum est. Quoddam nō integre. Aliquod vero egrotat. Primum igitur genus substantie conseruatione continctur: ac duplex est vt antea docuimꝰ. Secundum ad precautionis vigilantiam. Tertium ad curationis diligentiā relegatur: atq; totū hoc genus in humoribus potissimuz consistit: quos minime conuenit glutinosos esse: neq; crassos: neq; multos neq; admodum calidos aut frigidos: neq; mordaces: neq; putres neq; venenosos. Increscentes enim causa morboꝝ consistūt Increscunt autem interdum ab eadem causa que eos primum genuit. Est quando seinuicem in corpore alterant. Intentio vero sanationis horum duplex est: alteratio. euacuatioq;. Alterantur igitur: aut ab ipso corpore concocti: aut a quibusdam medicamentis in quibus continentur medicamina curantia venena animalium venenatorum. Item medicamina venenosa permutant. Euacuantur autem a medicamentis admodum calidis: ac purgatione: ⁊ clyſteri: ac sudore: ⁊ vomitu. Atq; he cōes euacuatiōes existunt. Prope vero ex locis in quibus colliguntur consistunt quēadmodum tertio ⁊ quarto volumine de tuenda valitudine diximus dum de dispositionibus laboribus ⁊ annexis ageremus. Euacuantur enim promptius si in primis venis sint per aluum. Si in iecore primā. Si in habitu totius per sudorem: quemadmodum si in capite existant per palatum: aut nares: aut per vtrumq; meatuz. Si in thorace: per fauces simul ac tussim. Si in renibus aut vesica per vrinā. Cuius materia auocat ꝓmiscue ab oībꝰ partibus. Indicatio ꝺ vt ad loca q̄ maxime longinqua. Deriuatur vero ad loca vicina. Sunt cunq; ergo curāt tales dispositiōes: salutares causas appellamus quēadmodū q̄ augent morbosas: ac neutras: q̄cūq; nec ledūt: neq; iuuant: ac fieri potest: vt eas ne causas q̄dē nominēt: quēadmodū plerisq; sophiste cōtemnētes q̄dē inuestigare differētias rez: plurimū tēporis in sermonibꝰ cōterētes. Sz aduersum eos alibi diffusꝰ disputauimꝰ. At precauendi ars ita se habet.

¶ De modo recreandi corpora. Ca. 12.

Deinceps de mō recreādi reficiēdiq; corpꝰ agēdū est. Sz q̄nā hoc dispositio sit: ⁊ a q̄bꝰ causis ad habitū nature reuocet: summatiz hoc loco dicē. Dispositio igit talis est. Sanguis q̄dē bonꝰ ac exiguꝰ est. Itē spūs vitalis nolē: ⁊ alacris. Itidē se habēt ptes ipse solide sicciores: pinde vires eoꝝ debiliores existūt. ob eā rē vniuersum corpꝰ frigidi⁹ est. Porro cause salutares hmōi corrigētes dispositionē vt semel dicaf: sunt q̄cūq; celerē q̄dē ac securā efficiūt nutritionē. Particulatim ꝺo motu moderato: ac cibo: potu: somno. Genera motuū sunt: gestatio: deambulatio: frictio; balnea. Ac multo meliora sunt si paulatim fiant: tactiones solitas paulatim attingant. Cibus inter initia humidꝰ: ac cōcoctio facilis esse debet: nec frigidus procedente tempore magis nutriens: potus idoneus: vinum est etate moderatum ac purū et splendidum aut album aut subflauū ita. vt odore suaue moderate gustui sit: neq; ex toto aq̄suz nec vehemētē aliquā indicans qualitatē: neq; dulcedinē neq; acrem nec amaroꝛē. At de his quēadmodū dirimus pauloante libro de curandi via explanatum iam est. Hoc loco non decreuimus dicere omnia particularia: sed capita rerum tantummodo percurrere: de quibus alijs libris latius disseruimus quos scribēs quot q̄q sint finem faciam orationi.

¶ Quo ordine libri legendi sint. Ca. 13.

Itaq; supra dictū iam est: vt alius liber sit in quo de statuēda medendi arte tractemus. Hūc duo alij de statuendis artibꝰ antecedūt. Sz bi sīl cū eo quē nūc absoluimus summatim sunt effecti. Illi vero hunc ordinē habent. De elementis Hyppocratis vnꝰ liber est. Deinde tres libri de temperamētis. Quoꝝ duo de animalium temperamentis. Tertiꝰ de tēperamētis medicamētoꝝ exposuit: ⁊ ob eam rem librum de viribus simpliciū medicamētoꝝ non bene intelliges: misi tertiū de tēperamentis diligēter euolueris. Aliꝰ preterea liber paruus est sequens duos primos libros de temperamentis qui de inequali intemperie inscribitur. Itidem alij paruꝰ

sunt. Alter de optima corpis preparatione. Alter de bono habitu. Porro alius liber est in tria volumina diuisus q̄ de virib⁹ natura libus est: quē post duos libros de tpamentis: aut etiā post libruz de elementi[illegible]licebit. Post hūc in multis libris de actionibus alis alibus [illegible]us. Cūq; ad eoz demōstrationes nō parū conducat ex dissectione: cognitio in ea primū exerceri opz. Atq; vtilissimi sunt c ogressus dissectionū: etiā alij plures libri vnus quidem de diss ordia dissectionū: aliter de dissectione de functoz: q̄bus deinceps existūt duo alij de dissectione viuentiū. In alijs q̄busdā particulatim instruendis discipulis fecimus dissectionē ossium musculorum: neruoz. atq; venarū: r arteriarū. Item aliqui libri alij ex quibus est alius: in quo differt vtrū sanguis per naturam in arterijs cōtineat. Ceterū alij indicantes actionē eaz. Duo q̄dē sunt de motu musculoz. Tres ō thoracis ac pulmonis motu. Quib⁹ deinceps est liber de causis spirationis. Quibus sequit liber de voce. de parte animi ac vtute que princeps est: r alijs oībus. Quecunq; de naturalibus r. alijs actionibus q̄runt: multis editis voluminibus docuim⁹. Que de Hyppocratis ac platonis decretis inscripsimus. Eodē cōsiderādi genere cōtinent libri de semine seorsum editi. Itē libri de dissectione Hyppocratis: q̄bus oībus liber de vsu pcium sequitur. In denotationē preterea morboz liber de locis affectis et venis: liber de pulsibus vtilis est: quo loco etiā presensionēs docemus. Antecedūt preterea libri de pulsibus duo alij libri. Alter de vsu spirationis: alter vsu pulsuum. Liber preterea de pulsibus in quatuor partes distributus est. Prima est de differentia eorum Scōa de dinotatione. Tertia de causis pulsuū. Quarta de presensione pulsuū. Ex eodē genere est liber qui scribitur de instituendis discipulis de quo artē aut de pulsibus cōpendium inscribā. Utiles preterea sunt ad hanc considerationem libri de pulsibus aduersus archigenē: in quo enarro ac iudico. Porro vtilis ad psensiōes est liber de iudicijs: hunc precedit liber de diebus decretorijs: quin etiam de aspirationis difficultate in cognitionē psentis dispositionis ac presensionē futuroz malorum aut bonorum: circa egrū vtilis existit. Ibi igitur omnes libri: ac cū eis alij quidā sunt libri singulares: quos euoluere vsui est. Qualis est liber de causis pcatarticis ac liber de peritia medicinali: ac liber de victu extenuā te. Itē liber de mittēdo sanguinē aduersꝰ erasistratū. ac liber de tumoribꝰ pter naturā. Itidē liber de nimietate: r alij istiusmōi. Uez marie necessarij sūt ad curādi viā r rōnē liber de morboz differētia: ac de diuersitate accidētiū: ac tertiꝰ liber i quo morboz cās docuimꝰ: a q̄bus alij tres existūt: accidētiū cās enarrātes. Libri de simpliciū medicamentoz virib⁹ sunt quoz ātea fecimꝰ mētionē. Itē libri de ꝓpositione medicamētoz: quibus libri de curādi viaz ratione sequunt priuatim scripti atq; etiā libri de tuenda valitudine. Ceterum vt ante exerceri oportet in libris de demonstratiōe eū q̄ sit artem medēdi rationabilem professurus: libro de optima heresi diffinitum tam est. Ceterum de alijs libris ac commētarijs: quos scripsimus minime necesse est hoc loco persequi. Nā de hisoibꝰ alibi dicturi sumꝰ: forte vno: aut duobus libris editis habituris inscriptionem.

¶ Explicit Galeni Ars parua.

¶ Liber canonis primus quez princeps Aboali Abinsceni de medicina edidit. trāslatus a magro Gerardo cremonensi in Toleto ab arabico in latinū.

¶ Verba Aboali Abinsceni.

IN primis deo gratias agamꝰ sicut sui ordinis est dotor bñficij ipiꝰ multitudo meref: cuiꝰ misericordie sup oēs pphetas existūt. ¶ Et post dicā q̄ q̄dā de meliorib⁹ amicis quos bfe videor: cui in oibꝰ p q̄bꝰ me dep̄cat fuerit satisfacere debeo: de re quaz possum: me rogauit vt ei libruz de medicina faciā eius regulas vlesz particulares taliter comprehēdentēvt explanatio cū breuitate in eo cōiungat: r scōz plm afferā q̄tū est afferēdū de declaratiōe in ꝟbis paucis. Oō eq̄dē cōcessi. Et mihi placuit vt in pmis loquerer de cōmunib⁹ vniuersalib⁹ vtriusq; partis medicine theorice vez r practice. ¶ Postea vero loquar de vniuersalib⁹ iudicio: ūvirtutū medicinarū simpliciū Et post hec de particularib⁹ eoz̄dē. ¶ Deinde loquar de egritudinib⁹: q̄ invnoquoq; cōtingūt mēbro. Priꝰ tñ incipiā ab anathomia illiꝰ mēbri: et iuuamēto. De anathomia eni simpliciū mēbroz: r similiter iuuamētis: in libro pmo vniuersali iā tūc locutꝰ ero. Cū autē mēbri anathomiā cōsummauero: in cōplurib⁹ locis demōstrare incipiā quomō ei⁹ cōseruet sanitas. Deinde sermone absoluto ostēdā eiꝰ egritudines vniuerales r cās: r semitas cognoscēdi eas: r vias easmedicādi in sermone ē vniuersali. Postq̄ aūt bas resvles expleuero ad egritudines redibo pticulares: r in cōplurib⁹ eaz ē demōstrabo in pmis iudiciū vle in eiꝰ diffinitiōe r ipis causis r significatiōib⁹ Deinde ad iudicia reuertar pticularia. Post ostēdā regulā vlem in medicādo deide descēdā ad medicādū pticulariter cū vnaquaq; medicina simplici aut cōposita. Ad illud autez q̄ priꝰ dicā de iuuamēto medicinarum simplicium in egritudinibus in libro medicinarū simplicium in tabulis pictis quas bonum est fieri: sicut in discipline modo aspicies cum ad ipsum puenies: nō reuertar ad dicenduz nisi modicā rē. De medicinaz quoq; cōpositaz q̄ mihi videbunt in antidotario meli⁹ ponēde in iuuamētis: r quō misceant: vsq; ibi loq̄

dimittam. Placet aũt mihi vt postꝫ hunc librum consummauero: alium libꝝ componam de rebus particularibus in quo sit proprietas nominandi egritudines: que cum accidunt non sunt vni eidem mẽbro ppte in quo ẽt de pulchritudine loquemur: vt in hoc libro eo calle pcedaz quo in libro particulari qui est ante ipsum processi. ¶ Quod si mihi deus auxiliatus fuerit: ꝛ hũc cõsummauero libꝝ: addã postea ivno libro antidotariũ. ¶ Nõ est aũt bonũ vt huiꝰ libri plurimũ nõ sitap ꝓfectꝰ quẽqꝫ: ꝛ in eiꝰ memoria q̃ huiꝰ doctrine nomi nevocarit p eã lucrari desiderat. Minꝰ nãqꝫ qõ medico necessariũ est ꝓcrehẽdit. Qõ ẽ sup ipm auditũ: incõphẽsibile est. ¶ Qõ si deꝰ meũ plõgauerit terminũ: ꝛ scõa successerit fortuna: me ad alia ꝓpa rabo. Nũc aũt cõponã libꝝ quẽ in q̃nqꝫ sic diuidã libros.

¶ Fen prie: Doctrine prie: Libi primi de diffinitiõe medicine. Cap. j.

Quoniã medicina est sciẽtia q̃ hũani corpis dispositiõesno scunt ex pte q̃ sanat: vel ab ea remouet: vtabita sanitas cõseruet ramissa recuperet. ¶ Potest aũt aliqꝫ dicere q medicina diuiditur in theoricã ꝓpractica: iz tu totã ipaz posuisti theoricã cum dixisti q est sciẽtia. ¶ Nos aũt respõdebimus ꝛ dicem⁹ q artium q̃dã est qõ est theorica ꝛ practica. Et de philosophia q est theorica ꝛ practica. Et de medicina dicim⁹ q est theorica ꝛ practica. ¶ Inv naquaqꝫ autez harũ diuisionũ aliõ volum⁹ dicere cũ dicim⁹ theoricã: ꝛ aliud cũ dicim⁹ practicã: nõ tñ nobis necesse est declarare diuersitatẽ que inter eas exist it nisi in medicina. ¶ Cũ ergo de medicina dixerim⁹ q ei⁹ est theorica ꝛ ea est practica: nõ est existimãdũ q velimus dicere q vna diuisionum medicine est scire: ꝛ altera operari: quẽadmodũ multi hunc locum perscrutantes existimant. ¶ Sed debes scire q illud qõ volum⁹ est aliõ et q nulla duarum diuisionum medicina est nisi scientia. Sed vna earum est ad scienda principia. Et altera ad sciendũ operandi qualitatem. Post nõ primã eaz nomine sciẽtie aut theorice appropriauim⁹: ꝛ alterã appropriauim⁹ nomine practice. ¶ Per theoricã nõ ipsius volum⁹ q q̃n ea sciuerim⁹ sciẽtiã tñ acquirem⁹: ita q in declaratiõe qualitatis operatiõis nos nõ immittem⁹. Sicut dicit in medicina q genera febriũ sunt tria: ꝛ cõplexiões sunt nouẽ. ¶ Et p practicã ipi⁹ volum⁹ nõ operationẽ in effectu neqꝫ laborez notionũ corporearũ: sed diuisione operationis medicine: que cum eam sciuerimus: auxiliabitur nobis ad inquirendum sciẽtiã vel sentẽtiã: ripa scientia erit in qualitate operationis. Sicut dicitur in medicina q ap ostematibus calidis adhibenda sunt in principio que repellant ꝛ infrigidentꝛ inspissent: ꝛ postea repellentia cum resoluentibus tẽperabimus. Et post statim, Postea in declinatione sufficienter mol

lificantia resoluẽtia. Preterꝫ in apostematibus que sunt de materijs quas membra expelliunt principalia. Hec igit doctrina i sentẽtia tibi auxiliaꝫ. Et hec sententia est declaratio quãtitatis opationis. ¶ Cũqꝫ duarũ diuisionũ qualitatẽ sciueris ia sciẽtiã sciẽtialẽ ꝛ sciẽtiã operatiuã adeptꝰ eris ꝛ si nũqꝫ opatꝰ fueris. ¶ Neqꝫ ẽtaliqꝫ dicere põt q dispositiões corpis hũani sunt tresegritudo: sanitas: et dispositio: q̃ neqꝫ est sanitas: neqꝫ egritudo: cuz tibi due sufficerent. Possibile nãqꝫ ẽ vt cũ hmõi dictor bñ ꝙsiderauerit nõ inueniat vnam duarũ rerũ affirmatẽ banc trinitatẽ neqꝫ negantez. Amplꝰ si hec trinitas necessaria fuerit: qõ diximus tibi remoueri a sanitate colliget ifirmitatẽ ꝛ dispositionẽ tertiã: quã nõ habere sanitatis diffinitionẽ posuerũt q̃ ẽ habitus aut dispositio ex qua operatiões subiecti ipsius sane proueniunt. Neqꝫ huius diffinitionis oppositum: nisi sanitatẽ diffinierint quẽadmodũ desiderauerint et posuerint in ea cõditionẽ qua nõ indiget. ¶ Preterea cũ medicis in hoc non litigemus. Neqꝫ essꝫ suz qui cũ eis in huiusmodi disputare debeam. Neqꝫ litigiũ doceis neqꝫ illis qui cõtra eos sunt i medicina auxiliabiꝫ. Huiꝰ essꝫ rei certitudo alteriꝰ doctrine ꝓncipijs ptinet.

¶ De subiectis medicine. Capitulum. 2.

Quoniã medicina corpꝰ humanũ ex pte vnde sanat ꝛ a sanitate remouetur cõsiderat: et cuiuslꝫrei sciẽtia nõ acquirit ne q̃ cõpletur cũ causas habuerit: nisi p suas cãs sciatur: ergo debemus in medicina scire sanitatis et egritudinis causas. ¶ Et quia sanitaz egritudo ꝛeaz cause plerũqꝫ sunt manifeste: plerũqꝫ occulte que nõ sensu neqꝫ nisi p significatiões accidẽtiũ cõprehẽduntur debemus etiã in medicina scire accidentia q̃ in sanitate accidũt et egritudine. ¶ Iã autẽ declaratum fuit in scientijs veridicis q rei sciẽtia nõ acquirit nisi p sciẽtiã causarũ ꝛ principiorũ ipsiusꝫ cãs habuerit ꝛ principia: aut nõ cõpletur nisi ex parte sciẽdi eiꝰ accidẽtia ꝛ cõcomitãtia essentialia. ¶ Causaz nõ q̃ttuor sunt speciesmateriales: efficiẽtes: formales: ꝛ finales. ¶ Cause nõ materiales possꝫ tei q̃bꝰ sanitas ꝛ egritudo mẽsuranꝫ sunt. Subiectũ q̃dez propinquũ: mẽbrum: aut spiritꝰ. Et subiectũ quidẽ longinquũ bũores. Et eis longiora sunt elementa. Et hec duo sunt subiecta ꝑm cõpositionẽ iz sint cũ alteratione. ¶ In cuiuslꝫ aũt rei cõpositiõ ꝛ alteratione que sic cõponiꝫ ad aliquã huiusmodi puenit vnitatẽ: ꝛ hec vnitas ad quã hmõi reuertitur multitudo: aut ẽ cõplexio: aut forma. cõplexio vero est ꝑm alterationẽ ꝛ forma ꝑm ꝙpositionẽ. ¶ Efficiẽtes aũt cause sunt cause permutantes et conseruãtes humani corporis dispositiones: sicut sunt acres et que eis ꝙtinuãtur. Et comestiones ꝛ aque ꝛ potus ꝛ que eis cõtinuãt. Et euacuatio: et retẽtio. Et regiones et ciuitates: ꝛ loca habitabilia: ꝛ q̃ eis ꝙtinuãt: ꝛ mot⁹

Universidad de Deusto

¶ quietes ¶ corporei animales: ¶ ex eis sunt somn⁹ ¶ vigilie. Et alte-
ratio ¶ etatib⁹ ¶ diuersitas i eis: ¶ i generib⁹: ¶ in artib⁹: ¶ i motib⁹ ¶
in rebus que in humano superueniunt corpore ipsum tangentib⁹:
siue sint contra naturam: siue non sint cõtra naturã. ¶ Formales
vero cause sunt cõplexiones et virtutes q̃ post eas eueniunt ¶ cõpo-
sitiões. ¶ Cause aũt finales sunt operationes. Et in sciẽtia quidẽ
operationum est sciẽtia virtutũ: pro culdubio et scientia spiritũ q̃
sunt virtutũ subiecta: quẽadmodũ nos declarabimus. ¶ Hec ergo
sunt subiecta doctrine medicinalis vñ aliqs inquirit de corpe hũa
no quomodo sanatur aut infirmatur. ¶ Huius autẽ inquisitionis
pfectionem scilicet vt sanitas cõseruetur et egritudo remoueatur
oportet etiam habere partes ꝑm istarũ duarũ dispositionũ ¶ suorũ
instrumẽtorum causas. ¶ Et huiusmodi quidẽ causa ẽ regimẽ cũ
comestione ¶ potu. Et electio aeris. Et mentura motus ¶ quietis.
Et medicatio cum medicina. Et medicatio manualis. ¶ Hoc au-
tem totum apud medicos est ꝑm tres species: sanorũ et egrorum:
et mediorum quos modo nominauimus: et dicemus quomodo in-
ter duas diuisiones inter quas ꝓculdubio non medium media vo-
centur. ¶ Et postq̃ iam diuiserimus has demonstrationes: tunc iã
collectũ est nobis q̃ medicina tractat de elementis: ¶ cõplexionib⁹:
¶ hũorib⁹: et mẽbris simplicib⁹ et cõpositis: ¶ spiritib⁹ et virtutib⁹
eorũ naturalib⁹ ¶ alalibus: ¶ vitalib⁹: ¶ operationib⁹: ¶ dispositiõi-
bus corporis. ſ. sanitate: ¶ egritudine: et medio: ¶ causis earum: sci
licet comestione et potu: et aeribus: et aquis: et regionibus: ¶ moti-
bus: ¶ quietibus corporis: et animalibus: et etatibus: et generibus
¶ extrinsecus accidentibus que corpori eueniunt ex reb⁹ extraneis
¶ regimine cũ comestionib⁹ et potib⁹: ¶ medicinis: ¶ manuũ opatio
nibus ad sanitatẽ cõseruãdã et vnãquãq̃ egritudinẽ medicandã.
¶ Harũ vero rerũ quedã sunt de quibus medico nihil aliud est agẽ
dum nisi vt quid sint tantũ essentiali formatione in formet: ¶ vtrũ
sint vel nõ sint doctori sapiẽtie physicalis credat. ¶ Et earum sunt
de quibus i sua arte ratiocinari debet. ¶ Que ergo earũ sunt sicut
principia vtrum sint vel non sint credere debet. Sciẽtiarũ nãq̃ pti
cularium principia credita recipiuntur et in alijs scientijs que ꝑm
ordinẽ sunt ante eas ratiocinãtur: ¶ ita fit donec scientiarũ omniũ
principia ad philosophiam primã que met baphysica nũcupat ele-
uentur. ¶ Cũq̃ aliquis medicorũ loqui ceperit ¶ affirmare elemẽ
ta et complexionẽ et q̃ ista sequũtur ex eis: que sciẽtie naturali subie
cta existũt aggressus fuerit: errabit ideo q̃ in scientia medicine mut
tit qõ eius non est: ¶ errabit q: se aliqd declarasse existimabit cũ ni
hil declauerit. ¶ Eius vero de quo medicus formare debet ꝺd
sit: ¶ vtrũ sit vel nõ sit cui⁹ esse nõ est manifestũ credere hec est sum-
ma. ¶ Elemẽta an sint: ¶ quot sint: ¶ qũo sint: ¶ q̃ sint. Et cõplexio-
nesque sint: ¶ quot sint. Et humores an sint: ¶ quot sint: ¶ qũo sint.

Et virtutes vtrũ sint: ¶ quot sint. Et spũs vtrũ sint: ¶ quot sint: et
vbi. Et queq̃ mutatio habet dispositionẽ ¶ eius mora habet cau-
sam. Et cause quot sint. Membra aũt ¶ eoꝝ iuuamẽta sen sut ana-
thomia discernere debet. ¶ Ea autẽ de quib⁹ formando ratiocina
ri debet sunt egritudines ¶ eaꝝ cause particulares ¶ earum signa ¶
qualiter egritudo remoueat ¶ sanitas ꝓseruetur. Et cuiuscunq̃ ea
rum esse occultũ fuerit ad aliud declarandũ demonstrationẽ affer-
re debet ipm diuidẽdo numerãdo ¶ complendo. ¶ Galen⁹ nãq̃ cũ
demõstratiuã argumẽtationẽ super diuisionẽ pmã facere aggress⁹
est non debet aggredi inq̃stũ est medic⁹ sed inq̃stũ est philosoph⁹.
¶ In sciẽtia esse naturali dz loqui sicut alphachi: qui cũ affirmare
aggressus fuerit q̃ cõmunitatẽ sequi debẽt nõ dz loqui de hoc in-
q̃stũ est alphachi: sed inq̃stũ ipse est mutachelin. Medic⁹ esse inq̃stũ
est medic⁹: ¶ alphaci inq̃stũ est alphachi: nõ põt de hoc ratiocina
ri. Quod si nõ: perueniemus ad circũitionẽ.

¶ Doctrina secunda.

¶ Doctrina scõa de elemẽtis cuius est vnũ capitulũ.

Elemẽta sunt corpa ¶ sunt ptes primi corpis hũani ex alior q̃ i
corpa diuersarũ formaꝝ diuidi minime possunt ex quoꝝ cõ-
mixtione species diuerse generatoꝝ fiunt. ¶ Medicus aũt physico
credere debet q̃ sunt q̃ttuor: ¶ nõ plura quoꝝ duo sunt leuia: ¶ duo
grauia. Leuia sunt ignis ¶ aer. Grauia terra ¶ aqua. ¶ Terra est
corp⁹ simplex cuius locus naturalis in medio totius existit in quo
naturaliter manet quieta ¶ ad ipm cũ ab eo separata fuerit natu-
raliter mouetur. hec quidem eius naturalis grauitas existit. Cu-
ius quidem natura frigida est ¶ sicca. Ipsa essi talis existit q̃ si di-
missa fuerit: neq̃ altera res extrinseca eã cõuerterit appebit ex ea
frigiditas sensibilis ¶ siccitas. Ei⁹ vero esse in generatis iuuamẽ-
tũ prestat ad retẽtionẽ faciendã ¶ fictionẽ ¶ ad cõseruãdas figuras
¶ formas. ¶ Aqua aũt est corp⁹ simplex cui⁹ naturalis locus est vt
sit circũdãs terrã ¶ circũdata ab aere cũ in suis sitib⁹ naturalib⁹ per
mãserit. Et hec quidem est eius grauitas cõpatiua q̃ frigida est ¶
humida. ſ. ei⁹ natura talis existit: q̃ si dimissa fuerit sicut est neq̃ vl
la causa extrinseca ei cõtraria fuerit: appebit ex ea frigiditas sen-
sibilis ¶ dispositio q̃ est humiditas. Et ipsa quidẽ est eius gñatio
in creatione sua que reddit eam aptã ad spargendum: ¶ extenden-
dum ꝓ qualibet re: cuius sit pauca. Et recipit oẽm figurã que est
sed nõ retinet. Cui⁹ ẽ in generatis iuuamẽtũ pstat ad figurãdas
formas quas in suis diuisiõib⁹ aliq̃ signare volũt: ¶ ad figurãdũ
ad lineãdũ ¶ pandũ. Hũidũ esse dz cito formas figurales amittat ci
to tñ eas recipit. Sicut siccũ dz eas duriter suscipiat durit tñ retiet
eas. Cũq̃ hũidũ ¶ siccũ se adiuicẽ ꝑuenerit: adipisceꝰ siccũ ab hũi-
do vt cito suscipiat tẽsionẽ ¶ facile figurari possit. Et acq̃ret hũidũ
a sicco vt retineat firmit qõ in eo accidit ex rectificatiõe ¶ equatiõe

Et ppter humidū phibetur siccum a sua separatione. Et ppter sic cum phibetur humidū a sua fluribilitate. ¶ Aer aūt est corp⁹ simplex cuius naturalis locus est: vt sit super aquā ⁊ sub igne: hec essentia est eius leuitas cōpatiua. Ipsi⁹ essentia natura calida est ⁊ humida ꝑm regulā quā diximus. Cuius quidem esse in generatis iuuat vt rarefiat: ⁊ alleuiet: ⁊ subtiliet: ⁊ ad superiora eleuet. ¶ Ignis vero est corpus simplex cuius naturalis locus sup omnes elementarias existit ptes: q̄ est cōcaua celi superficies: ipse nāq; ad eclum peruenit. Et hec quidē est eius leuitas absoluta. Cuius natura calida est ⁊ sicca. Et eius esse in generatis prestat iuuamētū vt maturet: et subtiliet: ꝑmisceat: ⁊ vt eius penetratione currat ꝑ ea substantia aerea: ⁊ vt duoꝝ elemētoꝝ grauiū frigidorū purā frigiditatē frangat: ⁊ vt ō elementaria ppietate ad ꝛplexionalitatē redeāt. ¶ Duo autē grauia plus iuuant ad membrorū generationē ⁊ eoꝝ quietem Et duo leuia pl⁹ iuuāt ad generationē spirituū motionē eoꝝ: ⁊ ad mouēda mēbra: ⁊ motor nō sit nisi aīa. ¶ Hec sunt elementa.

¶ Doctrina tertia.

¶ Doctrine tertie de cōplexionibus. Cap. i.

Complexio est qualitas q̄ ex actione adinuicē ⁊ passione ⁊tra riaꝝ qualitatū in elementis inuentarum: quoꝝ partes ad tā tam paruitatē redacte sunt: vt cuiusq; earum plurimū cōtingat: plurimū alterius prouenit. ¶ Cum enim adinuicem agunt ⁊ patiūtur suis virtutibus: accidit in earum summa qualitas in toto earū similis que est cōplexio. ¶ Et quoniā virtutes prime que sunt in elementis predictis sunt quattuor: caliditas: frigiditas: humiditas ⁊ siccitas: tunc manifestū est q̄ compleriones in corporibus generatis ⁊ corruptis sunt per eas. ¶ Et illud quidem est ꝑm q̄ opz perdiuisionem rōnalem cum ꝛsideratione absoluta absq; vlla comparatione ad rem aliquā. ¶ Et est duobus modis. ¶ Quorum vnus est vt sit cōplexio equalis ita vt q̄titates qualitatū cōtrariarū in cōplexionato siut equales: nō superātes: neq; superate: ⁊ sit complexio qualitas in medio earum vere. ¶ Aliter vero mod⁹ est: vt nō sit cōplexio qualitatū cōtrariarum media absolute: sed ad vnuz magis declinet extremitatū: aut in cōtrarietate que est inter caliditatē et frigiditatē: aut in cōtrarietate que est inter humiditatē ⁊ siccitatē aut inter vtraſq;. ¶ Qō aūt in doctrina medicine cōsideraē equale aut extra equalitatem non est hoc neq; illud. Sz medicus phyſico credere debet q̄ equale ꝑm hāc intētionē quā diximus impossibile est aliquo mō inueniri quāto magis vt sit hois cōplo: aut membri humani. ¶ Debes aūt scire q̄ equale de quo medici in suis inquisitionib⁹ tractāt nō est denominatū ab eqlitate in qua eqlitas cū pōdere eqliter existit: sz denoiat a iusticia i diuisiōe. Et hoc ē q̄ ipplexionato in ꝑmis attēdit: siue sit corp⁹ totū: siue sit mēbrū vnū vt sit in eo de elemētis cū suis q̄titatib⁹ ⁊qualitatib⁹ mēsura quā hūana

natura habere debet ꝑm meliorē ꝓportionis ꝛdiuissionis equitatē ¶ Accidit aūt diuisio cū homo eam habuerit vere equalitati quā primā diximus valde sit ꝓpinqua. ¶ Huic vero equalitati q̄ sz humana attenditur corpora: ⁊que est in cōparatione alioꝝ que hanc non habent equalitatē: neq; hīt ꝓpinquitatez equalitatis quam prius nominauimus quā hz hō: octo ꝛsiderationū accidūt modi. ¶ Aut essentia erit ꝑm spēm cōparatā ei que ab ea diuersificatur ⁊ est alia ab ea. ¶ Aut ꝑm spēm vel aliter ꝑm vnā manerie speciei ꝓparatā ei q̄ est diuersum ab ea ex eo q̄ est in ea. ¶ Aut erit ꝑm aliquaz partē speciei ꝓparatā ei q̄ ab ea diuersiuz existit ⁊est extra ipsam ⁊ in eius specie. ¶ Aut erit ꝑm partē speciei ꝓparatā ei q̄ diuersum est ab ea ex eo q̄ est in eius pte sue speciei. ¶ Aut erit ꝑm singulare cōparatū suis dispositionib⁹ q̄ in ipso sunt. ¶ Aut erit ꝑm mēbruz cōparatū ei q̄ ab eo diuersiuz existiter eo q̄ est extra ipm in corpore suo. ¶ Aut erit ꝑm mēbrū cōparatū suis dispositionib⁹ in seipso ¶ Prim⁹ mod⁹ est equalitas q̄ in hoīe attēditur cōparatione aliorum generatorū ⁊est res magnā habēs latitudinez q̄ diffinitione minime pōt cōprehendi: neq; etiā qualitercūq; cōtingat existit: sz inter multitudinē ⁊paucitatē duas obtinet extremitates: ab vna quarū cū egressa fuerit: nō poterit esse būana cōplo. ¶ Scōs vero modus medialis qui inter duas extremitates huius late ꝓpriōis exīs inuenit in individuo q̄ est in vltimo equalitatis ex specie q̄ ē in fine equalitatis ⁊in etate in qua augmentū ad suū puenit finem. Et hec quidē equalitas: lz ēt nō sit eqlitas certa quā in huius capituli principio nolauimus eo q⁹ hāc inueniri nō est possibile: ē essentia ei ꝓpinqua. Et hic etiā hō equalitati nō qualitercūq; vicinuseristit sz ꝑm suoꝝ mēbroꝝ alterationē vel alternationē: calidorū sicut cor: ⁊frigidoꝝ sicut cerebrū ⁊humidorū velut epar ⁊siccoꝝ: sicut ossa. ¶ Cū ergo pōderabūt ⁊equabuntur erit vicinus equalitati certe. In consideratione vero cuiusq; membri non nisi vnius quod est cutis: quemadmodum postea dicemus. In comparatione autem spirituum ⁊ membrorum principalium impossibile est ipsum huic certe equalitati esse ꝓpinquum: sed egreditur ab ea tendens ad caliditatē ⁊humiditatē. ¶ Vite etessentia principiū sunt cor ⁊ spūs: q̄ quidem ambo vehementer calida existunt ad superfluitatē declinātia. Et vita q̄dē existūt ꝑ humiditatē. Et essentia caliditas in humiditate existit ⁊ab ea nutritur. ¶ Membra ꝛo principalia sunt tria sicut declarabimus. Et ex eis quidem est vnū frigidū q̄ō est cerebrū cuius frigiditas nō pertinet ad cordis caliditatē tēperādā ⁊ epis caliditatē tēperādā. Et ex eis vnū ē siccū aut siccitati ꝓpinquū: ⁊ ipsuz ē cor: sz eius siccitas nō pertinet ad humiditatē cerebri ⁊patis tēperandā. Neq; ēt cerebrū tm̄ ē frigidū. Neq; cor tm̄ est siccū. Sz cor cōparatione alioꝝ duoꝝ siccū. Et cerebrū alioꝝ duoꝝ cōparatiōe est frigidū. Modi ⁊o tertij latitudo an

gustior est latitudine primi modi. s. equalitatis spālis: latitudinem tñ hz magnā. Et est cōplexio q̄ alicui gentiū cōgrua existit ſm cōparationē alicui⁹ climatis z alicui⁹ aeris. Indi nāq; cōplexionē habēt insitā qua sani existūt. z sclaui aliā hñt cōplexionē qua sani degūt vnaquęq; eaꝝ cōparationē ad suā spēm siue spei cōparatiōe ē tēperata q̄ cōparatione alteri⁹ nō est cōtēperata. Corpus nāq; indicū ſm cōplexionē sclaui quale fiet: aut infirmabit: aut morietur. Et similiter cū sclaui cōplexione indi quale reddet. erit corporis dispō contraria. ¶ Que igit spēs in terra habitabili cōmorātiū habebit cōplexionē eis ppriā aeri siue climatis cōuenientē z habebit latitudinē: cui⁹ quidē latitudo hz duas extremitates multitudinis z pauci tatis. ¶ Quartus aūt modus est mediū qō est inter duas extremitates latitudinis cōplexiōis climatis. Et ipsuz est cōplexio cōplexionis speciei tēperatior. ¶ Modus xo quint⁹ est angustior primo et tertio. Et est cōplexio quā debet habere indiui duū designatū qua viuuz z sanum reperitur. Que etiā latitudinē hz ad quā due terminantur multitudinis z paucitatis extremitates. ¶ Debet aūt scire q̄ oē indiuiduū dz habere cōplexionē sibi solūmō ppriā in qua aliō ei associari est impossibile. ¶ Sextus aūt mod⁹ est mediū qō est inter istos duos terminos qō ē cōplexio: quā cū hūerit indiui duū erit melioris cōplexionis cuius ipsuz esse opz. ¶ Mod⁹ aūt septimus est cōplexio quā vnaquęq; mēbrorū species habere debet in qua aliō diuersificatur. Equalitas nāq; ossis est vt siccitas in eo plus abundet. Et cerebri vt humiditas in eo plurimū abūdet. Et cordis vt in eo sit plus caliditatis. Et neruoꝝ vt in eis plurimū abundet frigiditas. ¶ Modus aūt octauus est cōplexio mēbri singularis: quam cū habuerit erit melioris dispōis quā habere pōt. ¶ Cū aūt spēscō sideraumus inueniem⁹ hoiez certe equalitati ppinquiorē. ¶ Cūq; regiones attēderim⁹ certificatū nobis erit q̄ si fuerit loc⁹ ā inhabitabitur sub equatione diei: neq; aliqua de rebus terrenis obuiā do impediuerit vcz montes aut maria: oportebit ibi habitātes eq̄litati certe ppinquiores existere q̄ alicuius regionum. ¶ Jā autē nobis affirmatū est q̄ opinio q̄ accipit q̄ excessus ab equalitate ē eā ppinquitatis solis est falsa. Rectitudo esſ solis sup capita minꝰ ibi malum operatur: z minus mutat aerē q̄ rectitudinis ppinquitas apud nos aut apud eos ā sunt in maiori latitudine q̄ nos: licz rectitudinē nō habeam⁹. ¶ Amplius aūt oēs dispositiones morantiuz in linea equinoctiali sunt disp ositiones nobiles similes. Neq; aer ibi impeditur impedimento sensibili: sed eorum cōplexionibus semper est similis. Et ad hanc sententiam affirmandam iam fecimus dictionem. ¶ Post istos autem qui in quarto morantur climate magis temperati existunt. Non enim adurūtur propter moram rectitudinis solis super eorum capita. Neq; elongatur ab eis parum; quemadmodum fit in clima secundo z tertio. Neq; con-

gelantur sicut contingit his qui in extremitate quinti climatis habitāt: z qui ſm latitudinē sunt remotiores ppterea q̄ sol ab eorū capitibus est remotus. ¶ In mēbris vero iā manifestum fuit q̄ membra principalia non sunt equalitati certe multū ppinqua. Immo opz vt scias q̄ caro est mēbrum illi equalitati magis propinquum q̄ cetera mēbra. Cutis tñ carne propinquior est. Quasi esſ nō patitur ab aqua equaliter tēperata cui⁹ medietas sit nix z altera medietas sit aqua feruēs. Et fortitā caliditas vena z sanguinis neruorum frigiditati in ea equatur. Similiter quoq; non patitur a corpore quod bene tēperatū existit ex sicciorib⁹ corporib⁹ z humidioribus cū in eis equalia fuerint. ¶ Et nos quidē scimus q̄ nō est cā quare non patiatur nisi quia non sentit illud. Neq; est tale quale illud nisi quia propter ipsuz non patitur. Nisi esſ tale esſt quale illū propter illō pateretur. Res enim que vnius sunt originis z in naturis opponuntur: vne ab alijs patiuntur: sed ab eo qō ei in qualitate cōmunicat res nō patitur. ¶ Quod autem in cute magis existit tēperatum est cutis manus. Et quod in cute manus temperatius ē est cutis vole. Et tēperatius eius est quod est super digitos. Et temperatius eius est quod est super indicem. Et qō tēperatius eius est quod est in pulpa extremitatis eius: z propter illud est melioris sensibilitatis. Et quod in cute vole magis existit tēperatū: est quod in digitoū extremitatibus inuenitur. Quapropter extremitates digitorum aliorum quasi indices existūt qualitatum natura tactualiuz. Debet esſi declinatio indicis equalis existere ad vnāquāq; extremitatuz: ideo vt egressuz ab equalitate z a medietate percipiat ¶ Debes autē scire vltra hoc qō sciuisti q̄ cū dicim⁹ de medicina q̄ est temperata nolumus dicere q̄ sit tēperata certe: quoniā illud est impossibile. Neq; volumus dicere q̄ tēperamento humano in sua cōplexione sit tēperata. Si esſi ita esset: tūc esset ex ipsamet humana substantia. ¶ Sed volumus q̄ cum propter calorem naturalē qui in corpore existit humano patietur qualitate afficietur q̄ hois qualitarē nō supergredit in aliqua duarū extremitatū equalitate excedentiū. Non ergo in ipso operabitur effectū qualitatem excedentē. Cōsideratione igitur sue opationis in corpore humano est equalis. ¶ Et similiter cū dicimus q̄ est calida aut frigida: nolumus dicere q̄ in sui substātia sit in vltimo caliditatis aut frigiditatis: aut in sui substātia sit calidior corpore humano aut frigidior. Si esſi esſ ita foret: cuius complexio esset sicut hois cōplexio: esset tēperatū. ¶ Sed volumus dicere q̄ ppter ipsaz in corpore pueniet caliditas z frigiditas maior illa quā ex se hēbat. ¶ Quapropter vna medicina plerunq; est frigida humani corporis cōparationē et cōparatiōe corporis scorpionis calida z hūani corpis cōparatione calida: z frigida corporis serpentis cōparatione. Immo q̄nq; et vna medicina existit calida comparatione corporis petri magis q̄

comparatione corporis pauli. Ideoq; precipitur eis qui medicant vt cum cōplexionē mutare voluerint t vnam adhibuerint medicinam q̄ nō cōtulerit ab ea discedā t. ¶ Postq̄ igit de cōplexione tēperata que dicēda erāt 2pleuimus: ad loquendū de cōplexionibus distēperatis redeamus. ¶ Dicemus itaq; q̄ 2plexiones distemperatas equale est siue cōprehenderis ſm cōparationē speciei aut partis: aut indiuidui: aut mēbri: q̄ sunt octo. Et sunt oēs cōmunicantes ſm hoc q̄ 2plexioni tēperate sunt oppoſite. Et be octo puenīūt quēadmodū dicem⁹. Et ē q̄ egreſſus ab equalitate: aut ē ſimplex q̄ equalitatē nō excesſit niſi ſm vnā cōtrarietatē: aut ē cōpoſitus qui equalitatē ſm duas cōtrarietates exceſſit. ¶ Et ſimplicis quidē q̄ ſm vnā excesſerit cōtrarietatē: aut est exceſſus ſm cōtrarietatē agētem. Quod est aliquo duoz modoz. Quoniā aut est calidior: q̄ dz. ſed nec est humidior nec ſiccior: aut frigidior q̄ debet: ſz neq; humidior neq; ſiccior. Aut ſm cōtrarietatē patientē. Quod est vno duorū modorū. Quoniā aut est ſiccior: q̄ dz ſz nō est calidior neq; frigidior: aut humidior: ſz nō est frigidior neq; calidior. ¶ Iste tn q̄t tuor nō diu permanēt. Caliditas nāq; maior q̄ dz reddit corpus ſſc eius q̄ opz. Et frigiditas maior q̄ dz facit corpus humid⁹ q̄ opz hūiditate extranea. Et ſiccitas maior q̄ dz cito reddit ips frigid⁹ q̄ opz. Et humiditas maior q̄ debet ſi valde fuerit ſupflua velociꝰ reducit ipſum ad frigiditatē q̄ ſiccitas maior. Que ſi plurima non fuerit: 2ſeruabit ipm plitior tpe. Ad vltimū vo reddit ipſuz frigidius q̄ debet. Tu tamē ex hoc intelige q̄ equalitas t ſanitas magis pertinēt caliditati q̄ frigiditati. Et be quidē ſunt ſimplices q̄t tuor. ¶ Cōpoſite aūt ſunt in quibus fit egreſſus ab equalitate ſm vtraſq; contrarietates: velut ſi ſit 2plexio calidior t hūidior ſil' q̄ opz aut calidior t ſiccior ſimul q̄ opz: aut frigidior t humidior ſil' q̄ opz: aut frigidior t ſiccior ſil' q̄ opz. ¶ Non eſſi pōt esse frigidior t calidior ſimul: neq; ſiccior t humidior ſil'. ¶ Unaqueq; autē harum octo 2plexionū: aut est ſine materia. Q̄ quidē est cū 2plexio corpus qualitate ſolūmodo afficit ita q̄ corpus hac qualitate non afficiē propter humorē in ipſum penetrantem qui hanc habeat qualitatem ad quam immutatur corpus. Neq; fiat niſi ſicut tum caliditate eius qui calefit ad ignē aut frigiditate eius qui ad nuē infrigidat⁹ est. ¶ Aut est cū materia. Quod quidē est cū corpus non afficitur qualitate huius cōplexionis niſi ppter vicinitatē humoris in ipſum penetrantis in q̄ hec equalitas ſuperabundās existit quēadmodū corp⁹ humanū cā vitrei flegmatis infrigidatur: aut cā colerici humoris prāſſini calefit. Tu autem in libro tertio quarto cuiuſq; .16. complexionum exemplum inuenies. ¶ Et est tibi ſcienduz q̄ complexio cum materia duobus modis est. ¶ Debū eſſi q̄nq; exterius a materia madefactum est. Et quandoq; materia penetrat et retinetur in foraminibus et ventriculis ipſius. Et est cū receptio t penetratio est apoſtemās. Et est cum non. ¶ Hec est de cō-

plexione dictio. Medicus aūt phiſico credere debet secūdū ſemitā poſitionis quod non est ei manifeſtū per ſe.

¶ De complexionibus membrorum. Caput. 2.

Dico q̄ deus cuiq; animali t cuiq; mēbro donauit ex cōplexione q̄ magis meretur t q̄ ei⁹ actiōibus accidentibus ſm poſſibilitatez melius exiſtit. hoc aūt certificare philoſophi est t nō medici. ¶ Donauit aūt homini cōplexionē temperatiorem q̄ in hoc mundo esse ē poſſe cū ſuarum virtutū conuenientia quib⁹ agit t patitur. Et vnicuiq; mēbro donauit de cōplexione q̄ meret. Poſuit ergo quedam ex mēbris calidiora: t alia frigidiora t alia ſiccio ra: t alia humidiora. ¶ Quod aūt in corpore est calidꝰ est ſpiritus t cor a quo procedit. Deinde ſanguis: licet in epate generetur: q; enim cū corde continuus exiſtit ab eo plus acquirit caloris q̄ epar habeat. Poſtea epar q; est ſicut ſanguis congelatus. Poſt quod est caro que minoris est caloris q̄ epar: ppterea q; nerui rum villi in ea mirti sunt qui ſunt frigidi. Deinde ſunt muſculi q̄ minoris ſunt caliditatis q̄ caro ſimplex propter illud quod de nervis t ligamentis eius admiſcetur. Poſtea est ſplen ppter illud q̄ est in eo ō fece ſanguinis. Poſtea renes eo q; nō mult⁹ in eis exiſtit ſanguis. Deinde arteriarum tunice: non propter ipſarum neruoſa corpora: ſed propter illud q̄ recipiūt de calefactiōe ſanguinis t ſpirit⁹ qui ſunt in eis. Poſtea ſunt venaz non pulſatilium tunice propter ſanguinem ſolum. Poſtea cutis vole temperate. ¶ Frigidius vero q̄ in corpe est flegma. Poſtea pili. Deinde os. Poſtea cartilago. Poſt ligamentum. Deide chorda. Poſt panniculus. Deinde neruus. Poſt nucha. Poſt cerebrum. Deinde adeps. Poſtea pinguedo. Poſtea cutis. ¶ Humidius vero q̄ est in corpore est flegma. Poſt ſāguis. Poſtea piguedo. Poſtea adeps. Poſtea cerebrū. Poſtea nucha. Poſtea caro māmillarū t teſticulorū. Poſt pulmo. Poſt epar. Deide renes. Poſtea muſculi. Poſt cutis. ¶ Et hic q̄dem est ordo quo Galenus diſponit ea. ¶ Scire tamē debes q̄ pulmo in ſubſtātia t nō natura est humidus ve hementi humiditate: ¶ Omnis enim complexio membri naturalis ſimilis ē ei quo nutritur. Et ſm ſua accidentalem complexionē ſimilatur ei quod ab ipſo ſuperfluit. ¶ Pulmo autez nutritur caliditſimo ſanguine t multo admixto colore: t hoc quidem ipſemet Galenus nos docet. In ipſo vero multa humiditatis ſuperfluitas colligitur propter illud q̄ ad ipſum aſcendit de vapore corporis t propter illud quod ad ipſū deſcēdit ex catarris. Poſtq̄ igit ſic est res: epari multomagis hūidum est pulmone humiditate naturali: t pulmo magis est madefactus: lz humiditatis mora ipm in ſu etiā ſubſtātia molliorē fecerit. Et diſpoſitiones flegmatis t ſanguinis ita intelligende ſunt flegmatis nāq; būecta tio ē ſm modū madefaciēdi. Et ſanguinis būectatio est ſm modū augmētū faciēdi in ſubſtātia: licet flegma

naturale aqueum plerunq; sit maioris humiditatis q̄ sanguis. Ex sanguine aūt cū quātū digeri debet digeritur: multum humiditatis ex eo resolui: que erat flegmatis naturalis aquei quod ad ipsum conuersum fuit. In sequentibus aūt scies qō flegma naturale est sanguis qui aliqua conuersus est cōuersione. ¶ Res autē sicce quę est in corpe sunt pili, sunt. n. ex vapore fumoso qui elenat. Resolutum nāq; fuit qō in eo de vapore mistum erat ⁊ pura fumositas congelata. Postea est os: ipm nāq; oīb⁹ mēbris durius existit: humidi⁹ tamē pilis est. Ossis nāq; generatio ex sanguine cuius fumus est siccus qui humores naturales exiccat locatus in eis. Qua propter os multa nutrit alalia. Pili ẏo eoꝝ nullū nutriūt. aut forsasse: si nutriūt ex eis aliqō valde est rarū ⁊ extraneū. sicut existimāt quidā q̄ vespertiliōes eos digerāt: ⁊ in eis delectētur. Nos aūt cū duas quātitates ossis ⁊ piloꝝ in pondere equali assumpserimus ⁊ eas i cucurbita alēbico supposito distilauerim⁹ egredieť ex osse pl⁹ aque ⁊ plus olei: ⁊ remanebit min⁹ fecis. Os ergo pilo humidius est. Post os aūt in siccitate est cartilago. Postea ligamentū. Post chorda. Postpāniculus. Post arterie. Post nerui motiui. Post coꝝ Post nerui sensus. Motiones. n. nerui frigidiores simul existūt tēpato. Nerui aūt sen⁹ frigidiores q̄dem: sz nō multū sunt tpato sic ciores: ⁊ fortasse sunt ei propinq̄: ⁊ neq; etiā in frigiditate sunt ab eo valde remoti. Postea est cutis.

¶ De complexionibus etatū ⁊ generum. Capitulū. 3.

Etates oēs sunt quattuor. ¶ Etas adolēdi q̄ vocať etas adolescētie: cōfere vsq; ad. 25. ānos. ¶ Postea ē etas ꝑsistēdi q̄ vocať etas pulchritudinis: ⁊ est fere vsq; ad. 35 aut. 40. ānos. ¶ Etates minuēdi cū virt⁹ nō admittit: ⁊ hec est etas senectutis q̄ fere est vsq; ad annos. 60. Et est etas minuendi cū manifesta virtutis debilitate: hec q̄dem est etas seniū ⁊ finis vite. ¶ Adolescētie vero etas diuidit⁹ in etatē i infantie. Et hec q̄dem est cū mēbra pueri nondū ad motiones ⁊ ambulādū sunt apta. ¶ Et in etatē dentiū plantatiuā q̄ est post ambulationē: ⁊ anteq̄ sit fortis: ⁊ illud est cū nondū gingiue sunt omnibus dentibus replete. ¶ Postea est etas cōcussiōis qō q̄dā ꝑsistit post vehemētiā natiuitatem dētium ⁊ anteq̄ polluanť. ¶ Deinde est etas algulemativel alguadit rebac. i. cum ab eo egreditur sperma que est quousq; barbescat. ¶ Postea est etas fortitudinis que est donec sinat crescere. ¶ Infantiū vero solū ab infantia vsq; ad iuuentutem complexio in caloze fere tempatoꝝ in humiditate fere, superflua existit. ¶ Medici autem antiqui inter se disceptauerunt de duabus caliditatibus pueritie ⁊ iuuentutis. ¶ Fuerunt enim eorum quidam qui dixerunt quod caliditas pueri est maioꝝ: et ideo propter illam plus crescit. Ideoq; omnes eius operationes naturales desideriꝝ et digestiones sunt maiores et diutius durantes; quoniam calor innatus qui inest eis

ex spermate magis est aggregatus et est minoris tempoꝝis. ¶ Et ex eis fuerūt qui dixerūt quod calor innatus in iuuenibus ē valde fortior quoniam eorum sanguis est maioris quātitatis et magis spissus. Ideoq; accidit eis fluxus sanguinis ex narib⁹ plus ⁊ forti⁹. Et qō eoꝝ cōplexio plus ad colerā declinat: ⁊ puerorū cōplexio plus declinat ad flegma. Et qō iuuenes vehemētiorū motionum existunt motus vero nō est nisi propter calorem Et ipsi etiam vehementioris istūbre existunt: et sunt melioris digestioms: et hoc ex calore. De sideriū nāq; nō est ex calore sz ex frigiditate. Ideoq; canin⁹ appetitus ex frigiditate sepius contingit. Signū aūt quod vehementioris istumbre ist existant est: q̄ neq; nausea accidit eis: neq; vomit⁹ neq; fastidium: quemadmodū contingit pueris propter digestiue eorum malicia. Et signum q̄ eorū cōplexio magis colere ptinet est q̄ omnes eorum egritudines sunt calide: sicut febris tertiana: ⁊ eoꝝ vomitus totus est colericus. Egritudines autem plurime que pueris eueniunt sunt frigide et humide: ⁊ eorum febres flegmatice et plurimum qō vomūt est flegma. Et augmentum qō est i pueris nō est ꝑpter fortitudinē caliditatis eorū: neq; est nisi propter multā ipsoꝝ humiditatē: maximū etiā eorū desiderium significat caloris eoꝝ diminutionē. ¶ De quidē sunt duarum sectarū sñie ⁊ ipsarum rōnes. ¶ Galenus ambabus vero sectis contradicit. Dicit enim q̄ eoꝝ caliditates in radice sunt equales. Sed pueroꝝ caliditas ē maioris quantitatis et minoris qualitatis. s. acuitatis ⁊ iuuenum caliditas est minoris quātitatis ⁊ maioris qualitatis. s. acuitatis ¶ Et huius quidē declaratio sicut ip se dicit est vt opinemur vnaz solam caliditatem in mensura aut corpus subtile calidum vnuz in quantitate et qualitate in substantiam humidam multam semel penetrasse: sicut a qua: ⁊ alia vice penetrasse in substātiam siccam ⁊ paucam, sicut lapis. Et cum sic fuerit inueniem⁹ caliditatē aqueaz maioris quantitatis et minoris caliditatem lapideam i minoris quantitatis et acutioris qualitatis. Et ita debes agnoscere caliditatem que est in pueris ⁊ iuuenibus. ¶ Pueri enim non fuerunt generati nisi ex spermate quod est multum calidū. ⁊ huic caloꝛi nondum accidit res que ipsum extinguat. Puer nanq; augeri non cessat sed crescēdo graditur. Neq; adhuc stetit: nedum q̄ iam retrocedat. Iuuenibus vero nihil accidit quod eorum calorem augmētet innatum neq; etiam aliquid quod ipsum extinguat: sed ille caloꝛ in eis conseruatur humiditate minoris quātitatis ⁊ qualitatis simul donec ad declinationem perueniat. Neq; tamē huius humiditatis diminutio est adhuc diminutio q̄ caliditatē retinere nō possit: neq; est nisi quia augmentum facere nō valet. Quasi humiditas tanta erat prius q̄ duas res facere poterat custodire videlz caloꝛē ⁊ superesse etiam ad augmentum faciēdū. Ad vltimū vero ad hoc deuenieť q̄ neutrā duarū rerū efficere valebit: opꝛ ergo vt i medio

talis existat q possit vnā rē efficere et nō alterā. Falsum aūt est vt dicamus ipm posse agmentare:et nō posse retinere calorem innatū Quō enim in re augmentum prestare potest qō radicē nō valet custodire? Restat ergo vt dicamus q calorem custodire po test:et in corpore augmentum prestare non potest. Et scitum est q hec est etas iuuentutis. ¶Quod autē dixit secunda secta q augmentum qō est in pueris nō est nisi ꝓpter humiditatē ⁊ nō ꝓpter calorem est dictio falsa. Humiditas namq; augmenti est materia. Et mate ria nō patit p se:neq; p se creatur:immo apud operationē virtutis in eāgentis. Virtus aūt hoc agens est aīa aut natura ꝑcepto dei. Neq; agit nisi cū instrumēto:⁊ illud ē calor innatꝰ. ¶Qō aūt dixe rūt et q vehemēs desideriū qō est in pueris non est nisi ꝓpter fri giditatē ꝯplexionis eoꝝ est dictio falsa. Et malo nāq; desiderio:qō est ꝓpter frigiditatem cōplexionis nō puent istimbre:neq; nutri mentū. Pueroꝝ enī istimbre melior est q̄ esse potest in pluribus bo ris. Neq; in eoꝝ corporibus nisi foret ꝓpter hoc de permutatione eius qō comedit plus prouenit q̄ sit illud quod dissoluit : ꝓpter quod crescunt. Aliq̄n vero accidit eis malitiam istimbre ꝓpter eo rū gulositatem:⁊ qꝛ eoꝝ comestiones malis disponūtur ordinib⁹: ⁊ comedūt resmalas⁊ būidas:⁊ ml⁹tas desup malis mouent.moti bus. Quapropter de superfluitatibus plus⁊ eis adunaf:vnde pur gatione indigent ⁊ precipue eorum pulmones. Ideoq; eoꝝ anheli tus est spissior et velocior. Magnitudinem tñ nō habet eo q, eoꝝ virtus nondum ad cōplementum peruenit. ¶Hec est dictio de cō plexione pueritie ⁊ iuuētutis:quēadmoduꝫ Hal. declarauit cuius nos sumus i nterpretes. ¶Preterea faciendū est q caliditas post temp⁹ cōsistendi minui incipit:propterea q aer circūdans materiā eius que est humiditas exiccat. Calor quoq; innatus qui est intus ad hoc adiuuat. Et labor prouemens ex motionibus corporeis et animalibus que necessarie sunt in vita. Et defect⁹ nature ad resistē dum illi toti semper. ¶Omnes enim virtutes corporee sunt finite Hoc autē iā ratiocinatū fuit in scia naturali:ei⁹ ergo opatio non semper existit in materijs. ¶Ampli⁹ si hic virtus infinita foret⁊ sem per ꝓmutationē in corpe faceret ei⁹ qō dissoluit equaliter ⁊ vno mō dissolutio tñ vno mō nō esset:immo semp quotidie augeretur:⁊ cor pus dissolutionē tolerare nō posset:⁊ dissolutio humiditatū finiret quāto magis cū due res se iuuēt ad minorationem faciendam ⁊ re trocedēdū. Et postq̄ sic est opꝫ necessario vt materia destruaf:⁊ ca lor extinguaf:⁊ ꝑcipue cū ad ei⁹ extinctionē adiuuet ꝑter vel ꝓpter ma teriei defectū alia cā. Et illud est humor extrane⁹ q̄ accidit assidue ꝓpterea q cib⁹ priuat digestione. Et adiuuat ad extinguēdū ipm duob⁹ modis. Uno suffocādo ⁊ tegēdo. Alio q̄litati obuiādo. Hic est hūor est flegmatic⁹ frigid⁹. Et hec ē mors naturalis cuiq; indi uiduo destinata ꝑ m suā primā cōplexionē vsq; ad terminū quē i sua

potētia hz ad suā būiditatē ꝓseruādā. Unūquodq; essi corterminū ꝑfixū hz q̄ li idiuiduus diuersificaf ꝓpter cōplexionū diuersitatē. Et hi quidez sunt termini naturales. Sūt ⁊ alij termini abbreuiati Totū tñ diuino ꝓuenit ꝑcepto. ¶Qō ergo ex hoc acq̄situr⁹ est q pueroꝝ iuuenū corpa quātū ad qualitatē sunt calida. Et corpa se nūm decrepitoꝝ sunt frigida. Sz pueroꝝ corpa eq̄li sunt būidiora p ter augmētū. Et hoc q̄dē nobis insinuat experimētū qō de mollicie ossiū est⁊ neruoꝝ vel mēbroꝝ ipoꝝ. Et cōsideratio qsi parū est ei quo fuerūt sperma⁊ ipūs vaporalis. ¶Senes aūt ⁊ decrepiti ꝓpter hoc q sunt frigidiores a dhuc sunt sicciores. Et hoc q̄dē sc̄ak experi mēto qō habet de duritia ossiū cotra asperitate cutis eoꝝ. Et ꝓsidera tiōe. Eo q ꝓlixū est tps ex q̄ fuerūt sperma⁊ sanguis ⁊ ipūs vapora lis. Et in pueris q̄dē rinuemb⁹ est ignitas equalis. Sz in puerisp⁹ abūdat acritas⁊ q̄itas. Et i semb⁹ decrepitisp⁹ abūdat terrestrei tas q̄ in illis duob⁹:⁊ est in decrepit] p⁹. ¶Iuuēt⁹ aūt hz cōplexionē magis eq̄lē cōplexiōe pueri. Cōparatiōe tñ pueri est ei⁹ cōplexio sic ca. Et sensi⁹ decrepiti ꝓpatiō est būida. Decrepit⁹ ⁊o est siccior iu uenesene in mēbris simplicib⁹:⁊ b̄ūidior vtrisq; būiditate extranea madefaciēte. ¶Scōm ⁊o diuersitatē cōplexionū genez femine fri gidioris existūt cōplexiōis. Ideoq; sunt in creatura minores masculis. Et sunt būidiores. Ergo ꝓpter ꝯplexionē eaꝝ frigiditatē multi plicanf eaꝝ supfluitates:⁊ ꝓpter paucū ipaz exercitiū. Et subsātia carnū est rarior:licet viri caro ex parte cōplexiōis ei⁹ qō ei admisce tur sit rarior. Sua nāq; spissitudine p⁹ phibet in ipam penetrare qō a ventris neruoꝝ vtilis ad eā pfluit. ¶Qui ⁊o terras inhabitāt septētrionales būidiores sunt. Et q̄ artes exercēt aq̄as:būidiores eri stūt. Et q̄ab istis diuersificāf diuersi erisstūt. ¶Signa aūt ꝯplexionū narrabim⁹ vbi vniuersalia signat particularia referemus.

¶Doctrina quarta.

¶Doctrine quarte ad sciēdū quid sit humoꝝ eius diuisiōes. Ca.j.

Humor est corp⁹ humidū liq̄dū in qō in ꝓmis nutriēs cōuertit

¶Eius ⁊o est hūor bon⁹. Et ēillō de cui⁹ ꝓpietate est⁊ fiat pars substātie nutriti sol⁹: vel cū alio⁊ in summa materia restaurationis ei⁹ qō ex ea dissoluitur. Et eius superfluitas est humor malus. Et est quod istud agere nō consuevit aut raro in bonū cōuertit hūorē: vñ antea a corpe expelit⁊ ꝓsci dz.

¶Dicim⁹ ergo q būiditatū corporis:q̄dam sunt ꝓme: q̄dam secū de. ¶Prime sunt quattuor humores quos paulopost nominabim⁹ Scōaꝝ ⁊o due sunt diuisiōes. Aut essi sunt supfluitates:aut nō sup fluitates. ¶Supfluitates ⁊o in sequentibus nominabimus. ¶Et que sunt non superfluitates sunt humores q̄ a ꝓncipali dispositiōe conuersi mēbris delegati fuerūt:⁊ nōdū alicui⁹ mēbroꝝ simpliciꝫ opatiōe pfecta pars effecti sunt. Quoꝝ sunt q̄ttuor spēs. ¶Una est

humor in foraminib⁹ extremitatū paruaꝝ venaꝝ cōtēt⁹ mēbris simplicib⁹ ꝓpinquarū imbibētiū ea vel eā. ¶Alia est humor ꝑ oia simplicia trāsiēs mēbra sicut ros q̄ in nutrimētū cōuerti est apt⁹ cū corpus nutrimento caret: vt mēbra humectet: cū aliqua causa fortis mot⁹ aut alia exiccauerit. ¶Tertia est humor q̄ parū añea ꝛgelat⁹ fuit. Et est nutrimētū qđ in substātiā mēbroꝝ ex pte cōplexiōis conuersiꝝ est. Sed ex parte essentie complenter similitudinis conuersuꝝ fuit. ¶Quarta est humor q̄ est int⁹ in mēbris simplicib⁹ a ꝓncipio natiuitatis: ꝑ quem partū eoꝝ cōtinuitas exist it: cui⁹ ꝓncipiū est in spermate. Spermatis ꝟo principiū est ex humoribus. ¶Et dicem⁹ etiā q̄ humores humorosi boni ꝛ supfluiuel nō supfluiq̄ttuor cōtinent generib⁹: genere sanguinis qui omnib⁹ illis melior existit. ꝛ genere flegmatis: ꝛ genere colere rubee: ꝛ genere colere nigre. ¶Sanguis ꝟo natura calid⁹ existit ꝛ humid⁹. Cuius sunt due species: naturalis: ꝛ nō naturalis. ¶Naturalis aūt est cui⁹ color est rube⁹ malo carēs odore ꝛ est valde dulcis. ¶Non naturalis vero sunt due diuisiones. Ali⁹ essi est q̄ a cōplexiōe bona fuit mutat⁹: nō ꝓpterea q̄ aliq̄d ei admistū fuerit: sed q̄ ei⁹ cōplexio in seyitiata fuit. verbigratia: q̄ aut fuit infrigidatus aut calefactus. Et est alius qui nō fuit mutat⁹ nisi ꝓpter humorē malū q̄ ei admistus fuit. Quod est ſm duas diuisiōes. Aut essi ad cum humor deforis venit ꝛ penetrauit in ipsum ꝛ corrupit. Aut in ipsomet fuit generatus humor. verbi gratia. aliqua eius pars putruit ꝛ eius subtile in choleraꝝ rubeam ꝛ spissum in coleram nigraꝝ conuersum est. Et remanserūt ambe aut vna earū in eo. Et hui⁹ q̄dē diuisionis partes ſm illud quod ei admiscet ꝛ ipsius species de speciebus flegmatis: speciebus colere nigre: ꝛ speciebus colere rubee diuersificantur ꝛ aquositas ei⁹. ꝓplerūq; ergo fit turbidus. Et aliquando fit subtilis. Et aliquando niger multa infectus nigredine. Et aliquādo albus. Similiter quoq; in odore suꝛ sapore mutat. Fit namq; amar⁹ aut salsus aut aceiosus. ¶Flegmatis autem aliud est naturale: ꝛ aliud non naturale. ¶Naturale est quod est aptum vt in aliquo tempore fiat sanguis: quoniam est sanguis non bene coctus. Et est quidam modus dulcis flegmatis quod non valde existit frigidum: immo corporis comparatione est frigiditatis pauce: sanguinis vero comparatione ꝛ colere rubee est frigidum. ¶Et est etiam flegma dulce quod non est naturale quod non est flegma saporem non habens quod nominauimus: quod ſit cum accidit vt cum eo sanguis misceatur naturalis: ꝛ quod multotiens in rheumatismis ꝛ in saliua sentitur. Dulcis vero naturalis receptaculum. Dixit Galenus naturam non fecisse membrum proprium quēadmodum duabus fecit coleris. Hoc namq; flegma sanguini propinquam habet similitudinem: ꝛ egent eo membra omnia: ideoq; fecit natura vt cum sanguine vadat. ¶Dicim⁹ autez q̄ hec indigentia est ꝓpter duas res. Una est necessaria: ꝛ alia innatiua. ¶Necessaria vero est ꝓpter duas res. Una est vt sit iuxta membra ad hocvt cum membra nutrimētum quod ad ipsa consueuit venire amiserint qđ est sanguis bon⁹ ꝓp retētionē materiei eiq̄ue a stomacho fit repate: ꝓpter aliquas causas que acciderunt operenk in eovirtutes naturales eorum ꝛ coquant: ꝛ digerant: ꝛ nutriantur ex eo. Et sicut calor innatus digerit ipsum ꝛ certificādo facit ipsum sanguinem: similiter calor extraneus ipsum plerumq; putrefacit ꝛ corrumpit. Hanc ꝟo necessitatis partem non habendoue colere. Due namq; colere flegmati in hoc nō communicāt qđ calor naturalis ipm rectificat: ꝛ facit ex eo sanguinez licet in hoc communicent eiqđ calor accidētalis ipm mutat: ꝛ facit ex eo rē putridā ꝛ corruptam. Altera est vt sanguini admisceatur vt ipsum aptum reddat ad membra flegmaticarum complexionum nutrienda in sanguine: quoruz qui eaꝫ nutriturus oportet flegma actualiter esse ſm mensuram notam: sicut est cerebrum: ꝛ hoc quidem in duabus est respertum choleris. ¶Juuatiua ꝟo est vt humectet iūcturas ꝛ mēbra q̄ multe existūt motiōis: ne siccitas eis accidat ꝓpter calorem qui ex motu prouenit ꝛ fricatione. Et hoc quidem est iuuamentum stās in terminis necessitatis. ¶Nō naturalis aūt flegmatis aliō est superfluitas diuerse essentie ꝛ scz ad sensum ꝛ istud est mucilaginosum Et aliud est in substantia equale in sensu: ꝛ inveritate diuersum: et est flegma crudū. Aliud est valde subtiler ipsum est aquosum. Aliud est valde grossum album videlicet. ꝛ illud quod vocatur gipseū: ꝛ ipz est cui⁹ subtile fuit resolutum ideo q̄ in foraminibus ꝛ iūcturis diu fuit retentum quod oibus existit grossius. Et ex flegmate est quoddam quod est salsum: quod omnibus flegmatis speciebus acutius est ꝛ siccius ꝛ leuius. Omnis ꝟo salsuginis causa est: vt aquose humiditati pauci saporis: aut priuate eo terree partes adiste complexionum siccarum ꝛ saporis amari equali temperamento misceantur. Si enim multe fuerint: amarus sapor prouenit. Et ex hoc quidem similiter fiunt sales ꝛ aque salse. Et est etiam cum sal fit ex cinere alchali ꝛ calce: ꝛ ex alijs cum in aqua coquuntur; ꝛ colatur, ꝛ coquitur illa aqua donec in salem coaguletur: aut ita dimittitur donec coaguletur. ¶Similiter quoq; flegmati tenui quod saporem non habet: aut cuius sapor adeo est paruus quod non superat: cum colera sicca natura se miscuerit adusta equalitatis admixtiōe ipsuz faciet salsum ꝛ calefaciet: hoc igitur flegma est colericū. ¶Galen⁹ ꝟo dicit flegma hoc salsum fieri ꝓpter ipsius putredinem aut aquositatē que a admista fuit. ¶Et nos quidem dicimus putredinem ipsum salsum efficere: ideo q̄ in ipso adustionem facit ꝛ cinereitatem: que cum eis humiditate commiscetur. Sola autem aquositas cuz ei admisceatur salsedinem in ipso efficere non valet: cum ibi vlla alia non fuerit causa. Et mihi quidem videtur q̄ illa aut permutationis est: sed continuitatis, tunc enim locutio completa erit. Et ex flegm

mate est qō est acetosum. Et quemadmodum dulce est ꝑm duos modos: dulce per suam essentiam: ⁊ aliud ꝓpter rē extrancam que admixta fuit. Similiter acredo flegmatis acetosi ꝟz duos ꝛtingit modos. Unoiō q: res extranea admixta fuit: q̄ est colera nigra acris quā in subsequēti nominabim⁹. Altero ꝓpter causam q̄ in ipsomet cōtingit: ⁊ illud quidē estvt flegmati dulci qō diximus ipo dulci existēte accidat sicut accidit alijs succis dulcib⁹ q̄ ꝓpus bullūt ⁊ postea acescunt. Et aliud ponticum cuius dispositio est quemadmodū hec dispositio. ⁊ fortasse erit eis pōticitas propterea q⁹ colera nigra pōtica ei admixta fuit ⁊ fortasse erit eius ponticitas propter cām qua in sevehementi infrigidatiōe infrigidatuz est: adeo q⁹ ei⁹ sapor ad ponticitatē sit cōuersus. Jdeoq⁹ ei⁹ aquositas cōgelata est ad siccitatē parūꝫ terrestreitatē altera est. Et neq⁹ fuit calor debilis q̄ ipm dullire faceret ⁊ cōuerteret in acredinē: neq⁹ calor fortis q̄ ipm cōcoqueret. Et est flegmatis spēs vitrei ipissi grossi vitro liquefacto similis in suivisco sitate ⁊ ponderositate. Qō plerūq⁹ est acre: ⁊ plerūq⁹ saporē non habebit. Et videtur q⁹ illud ex eo qō est grossum saporez non habens sit crudum: aut conuertitur in crudum. Et hec quidez est illa flegmatis species que in ꝓncipio rei erat aquosa frigida: que neq⁹ putruit: neq⁹ res alia ei admixta fuit: sed sic ꝑmansit recondita donec fuit ingrossata ⁊ frigiditas fuit ei addita. ¶ Jaz igit declaratū est q⁹ corrupti flegmatis modi ex parte saporum ipsi⁹ sunt quatuor: salsum: acre: ponticum: ⁊ insipidum. Et ex parte sue essentie sunt quattuor aquosum: vitreum: mucilaginosum: ⁊ gipseum. Crudum vero in collectione mucilaginosi continetur. ¶ Colera autem rubea: alia est naturalis: alia est que est superfluitas non naturalis ¶ Naturalis est ꝑuma sanguinis: cuius color est rubeus clarus: ⁊ leuis: acuta: ⁊ qō magis fuerit [illegible] erit ei⁹ rubedo maior. Que cum in corpore generatur: in duas diuiditur partes: quarum vna cum sanguine vadit: ⁊ altera ad cbistim transmittitur fellis. Illud vero quod de ea vadit cum sanguine: cum eo penetrat causa necessitatis ⁊ iuuamenti. Necessitas vero est vt sanguini admisceatur ad nutrienda membra: in quorum complexionibus magnam colere rubee partē esse opz ꝑm modū quē merek de diuisione sicut pulmo. Sz iuuamentum est vt sanguinē subtiliet ⁊ in itineribus ipm penetrare faciat. Qō vo de ea colatū ad cbistim trāsmittit fellis cā necessitatis trāsmittit: ⁊ vtilitatis. Necessitatis aūt aut est secūdū totū corpus qō est ipsum a superfluitate mundare: aut ꝑmynū ipsius membrū qō est fel nutrire. Utilitatis vo duo sunt iuuamēta. Unū est intestina a stercore flegmate viscoso abluere. Et aliud intestina ⁊ ani musculos pungere: vt quid sit ei necessariū sentiat: ⁊ egestiones emittat. Jdeoq⁹ sepe accidit colica causa opilationis q̄ sit in foramine qō a felle descendit ad intestina. ¶ Nō naturalis vo colera: alia est que a natura egreditur ꝓpter causam extrancam que ei admiscetur.

Alia est q̄ a natura egressa est ꝓpter cām in se: q: eius substātia ēnō naturalis. Partis ꝓme est alia q̄ est scita ⁊ famosa: ⁊ ē illa cui extraneū illō qō est admixtū ē flegma cui⁹ generatio magis ē i epate. Et alia est que est minoris fame ⁊ ē illa cui extraneum quod est admixtuz est melancolia. ¶ Nota autem ⁊ famosa: aut est colera citrina: aut est colera vitellina. Flegma namq⁹ cui admiscetur colera: q̄q⁹ est tenue: ⁊ generat ide ꝓma. q̄q⁹ ē grossuz ⁊ generat ide tcōa. l. colera q̄ ouoꝝ vitellis similis existit. ¶ Que aūt minoris ē fame ē illa q̄ colera vocat adusta q̄ aliquo ouoꝝ generat modorū. Unus ē vt cola in se adurat ⁊ accidat in ea cinereitas ꝛz ei⁹ subtile nō sepet ab ipsius cinereitate imo cinereitas in ea ꝛtinuat: ⁊ hec q̄dē est peior. Et alius est vt colera nigra extrinsecus ad eam veniat ⁊ cum ea misceatur: ⁊ hec quidem ē melior. Uui⁹ aūt spēi colere color ē rube⁹: iz nō est clar⁹: neq⁹ florid⁹: imo magis est similis sanguini: iz nō est tenuis: et plerūq⁹ a suo colore ꝓ aliquas mutat cās. ¶ Que vo i sui substātia extra naturā est: alia ē cui⁹ generatio sepi⁹ est i epate. Alia ē cui⁹ generatio magis ē in stomacho. Et illa q̄dē cuius generatio magis est ab epate est vna species q̄ cū qō i sanguine est subtile aduric cui⁹ spissitudo colera ē nigra. ⁊ q̄ in stomacho magis generat duas hz ꝓtes: prasinā. f. ⁊ viridē: vt erugo eris ⁊ mibi q̄dē vr q⁹ prasina ex vitellina gñat cū adurit. Cū em adurit aduston ea efficit nigredinē ex q̄ cū citrinitate mixta generat viriditas. zinaria vero videt mibi q⁹ generet ex prasina cū tātū adurit donec ei⁹ būoꝛositas siccatur ⁊ ad albedinē redire incipit ꝓpter sui siccitatē. Calor nāq⁹ i būido corpe ipsius nigredinē efficit: deide denudat ipz nigredine qñ ei⁹ oino finit būiditatē. Et qñ supfluit i eo ipsum albificat. Et hoc q̄dē ligius attēde qm ꝓius i carbonē vertunt: deinde in cinerē. Calor. n. in humido [illegible] nigredinē. ⁊ i ei⁹ cōtrario albedinē. Et frigiditas i būido albedinē operat ⁊ nigredinē i ei⁹ cōtrario. Hec tamē duo iudicia que in prasinam zinaria iudicaui estimatiua sunt iudicia. Hec aūt ipēs q̄ ōr zinaria oīb⁹ colere rubee spēb⁹ calidior existit: ⁊ peior ⁊ magis pnicios a: ⁊ ōr q⁹ est de substantia venenoꝝ. ¶ Colere aūt nigre: alia est naturalis: alia nō naturalis supfluitas. Naturalis ē boni sanguis fex ⁊ turbulētia ⁊ supfluitas i ꝛparatione ad sanguinē: q: oēs būores dicunt supfluitas i ꝛparatione sanguinis: cui⁹ sapor iter dulcedinē ⁊ pōticitatē existit. Que cū in epe generat in duas sepat partes: q̄rū vna i sanguinē penetrat ⁊ alia ad splenē trāsmittit. ¶ Pars autē que cū sanguine penetrat vadit cū eo cā necessitatis ⁊ vtilitatis. Necessitas vero ē vt sanguini admisceatur eo mō quo debet in nutrimēto cuiuscq⁹ membrorū i quo rū cōplexionib⁹ magnam melancolie partez esse oportet sicut sunt ossa. Utilitas vo ē vt sanguinē restringat et confortet et inspisset ipsum. ¶ Et pars eius que ad splenē transmittitur est illud quo sa-

guis non indiguit que ad ipsum vadit causa necessitatis ⁊ vtilitatis. Necessitas vero aut est ꝑm corpus totū. s. vt a superfluitate mūdetur: aut ꝑm vnū mēbrū qō est vt splenē nutriat. Utilitas vō ioō accidit q: in os stomachi quasi mulgendo pfluit. Et hec quidē vtilitas duobus est modis. Uno quia os stomachi strigit ⁊ cōfortat: et inspissat. Alio vt in ore stomachi commotionem faciat ꝓpter acredinē: ⁊ excitet ad famē ⁊ facit ōsideriū. ¶ Debes aūt scire q colera rubea q ad cbistiz trāsmittit felliseſt illō quo sanguis nō idiget: ⁊ illō qō a felle egredit est illud q fel nō idiget. Et sic colera nigra q ad splenē transmittit est illud quo sanguis nō idiget: ⁊ illud qō a splene egredit ē illud quo non indiget splen. Et quēadmodū illa colera rubea postrema cuigilat vtutē expulsiuā inferiusſic colera ista nigra postrema virtutē appetitiuā cuigilat superius. Unde sit deo oib⁹ meliori factorib⁹ la⁹. ¶ Melācholia vero nō naturalis nō est admodū hypostasis et fecis: imo est ad modū adustiōis ⁊ cinereitatis Res nāq; hūide cū reb⁹ terrestrib⁹ admiscētur: separat terrestreitas ab eis aliquo duorū modorū: aut ad modū hypostasis: ⁊ tale quale illō de sanguine est melancolia naturalis: ⁊ ad modum adustionis: qō ē cū resoluitur subtile ⁊ spissum remanet: ⁊ tale quale illō estde humorib⁹ est melancolia supfluens: ⁊ ista quidē vocatur colera nigra: tneq; habuit hypostasiz nisi sanguis. Et flegmate effi ꝓpter sui viscositatē nihil descēdit. Sic ⁊ ex oleo ex colera rubea propter sui subtilitatē ⁊ terreitreitatis paucitatem: et sui motus assiduitatez: ⁊ propterea illud quod de ea a sanguine separatur in corpore est parū: nō descēdit res de qua fit curādū: nec cū separat moratur nisi parū: sed putrefit: aut a corpore expellitur: ⁊ cū putrescit ei⁹ subtile resoluitur ⁊ spissū remanet ⁊ fit colera nigra adusta et non hypostasiua. ¶ Melācholia autem que est superfluens: alia est que est cinis colere: ⁊ qō de ea aduris q dt amara: inter quā tñ et colerā rubeā quā adustam vocam⁹ existit differentia: q illa est colera rubea cui cinis hic fuit admixtus: hec vero non est nisi cinis ꝑ se cognitus cuius subtile fuit resolutum. Alia est que ē cinis flegmatis ⁊ qō de eo adustum fuit: ⁊ si flegma valde subtile et aquosum fuerit cinis eius erit salsus: ⁊ si non trabit ad acredinē et pōticitatē. Alia est que est cinis sanguinis ⁊ qō de eo est adustuz: ⁊ hec q̄dē est salsa ad paucā trabēs dulcedinē. Alia ē q est cinis melācolie naturalis: q si subtilis fuerit: erit ei⁹ cinis: ⁊ qō de ea adustū ē valde acre: sicut acetum quod cum super terre faciem cadit ebullit: et eius odor est acris a quo musce fugiunt ⁊ alia: ⁊ si grossa fuerit minoriserit acredinis cum ponticitate pauca. ¶ Male igitur colere nigre species sunt tres: colera rubea cum aduritur et ei⁹ subtile resoluitur: ⁊ due alie diuisiones quas post eā diximus. ¶ Melancolia vō flegmatica ē tardioris impedimenti ⁊ malitie. Et melancolia colerica est que ē fortioris maliciez velocioris corruptiōis; verūtñ ē susceptibilioz cu

rationis q̄ille. De alijs vero duabus diuisionib⁹ que magis acris est deterior existit. Si tamen in ei⁹ principio auxiliū pstō fuerit: citi⁹ medicationē recipiet. Tertia vero q̄ min⁹ super terrā ebulit ⁊ minus in mēbra penetrat: tardi⁹ perimit: sed ad resoluēdū ⁊ ad maturandū ⁊ medicationē recipiēdum magis est effrenis. Ide ergo sunt species humorū nō naturaliū ⁊ superfluentiū. ¶ Inquit Sal. qui dixit q humor naturalis solūmodo est sanguis: ⁊ alij humores sunt superfluitates quib⁹ nō egetur: nō dixit verū. Si essi solus sanguis esset humor qui membra nutrit: oia in suis ꝓpriis⁹ et essentijs similia foret. Os autē carne duri⁹ nō existit: nisi q: sanguis cui substantia dura melancolica fuit admista ipsum nutriuit. Neq; cerebrū mollius est carne: nisi quia sanguini qui ipm nutriuit substātia mollis flegmatica fuit admixta. Ipsum quoq; sanguinē alijs inuenimus admistū humorib⁹ q̄ ab eo separātur. Cū essi extrabitur et ordinatim ponitur inchoatim visu discernit qō separatur in partē q est sicut spuma: ⁊ est colera rubea: ⁊ partē q est sicut terrestur bida etiaz est melancolia: ⁊ partē q est sicut albumē ouoz ⁊ est flegma. ⁊ partē aquosam q est aquositas cuius superfluitas in vrina euacuatur. Aquositas nāq; non est ex humoribus secūdis: neq; est nisi ex eo quod bibitur ⁊ non nutrit: neq; est necessaria nisi in nutrimenti attenuatione ⁊ penetratione: humor namq; est quod ex eo quod bibitur ⁊ comeditur est nutriens. Quod autem dico nutriens volo istelligi qō esti potētia sile corpi. Qō aūt i potētia corporis. s. humani similitudinē habet est corpus ꝓmistū nō simplex. Et aqua quidē est simplex. ¶ Sunt autem quidā hominū q̄ opinātur corporis virtutē sanguinis sequi multitudinē: ⁊ ipsius debilitatē sequi eius paucitatē. Sed non est ita. Quod vero attendit est dispositio ei⁹ quātitatis q̄ de eo corp⁹ ingreditur. ¶ Et sunt quidam q̄ opinant q cū humores aucti fuerint: aut diminuti postq; corpora būana ꝑm comparationez fuerint qua debēt in quātitate eynius ad alterū sanitas erit ꝓseruata. Sed nō est ita. Humores nāq; ꝓpter istud mensurā q̄titatē ꝓseruatā habere debēt nō in ꝓpatiōe alteri⁹ humoris: imo i se cū custodia mēsuratiōis quā habēt i ꝓpatione vni⁹ ad alterū. ¶ Adhuc q̄dem remanserūt de reb⁹ humoz q̄stiones: q̄ nō medicis; tñ pertinēt: phis: ideoq; eas prętermisi.

¶ De equalitate generationis humorum. Cap. 2.

QUtriens masticatiōe aliquā habet digestionē. Superficies essi oris superficiei stomachi; tigua existit: imo est ac si vna esset superficies: neq; in eo virtus digestiua ex ipso: cūq; masticatū tetigerit: aliqua ipm ꝓuersione pmutabit. Et in hoc quidem auxiliatur saliua acquisita ꝓ digestionē in quā cadit calor innatus. Ideo q̄ triticū masticatū in maturatione furunculoz ⁊ exituraz operat qō nō operat triticū cum aqua tritū: neq; illud qō cū aqua coctur Et dixerunt quidā q̄ signū ostendens nobis masticatū iam paz in

cipit digeri est q̄ neq̄ primus odor: neq̄ sapor ineo inuenit. ¶ Dei de post q̄ stomachū ingredit integra digeritur digestiōe: nō ppter stomachi calorē tm̄: sed ppter calorē membrorū que ipsum circundant: & a dextra quidem epar: & a sinistra splen. splen nāq̄ calefacit nō ppter sui substātiā: sed ppter arterias & venas multas q̄ in eo sunt: ab interiori quidem est sirbū adipinū quod cito suscipit calorem causa adipis & ad stomachū reducit: & superius quidem cor mediāte diafragmate ab eo calefacto. ¶ Cuq̄ nutriēs in primis digeritur fit sua essentia in multis animalū aurilio eius qō ei admiscetur de eo quod bibitur: plerūq̄ chilus: & est substātia liquida pti sane in spissitudine similis. Deinde eius subtile a stomacho & intestinis attrahit: & per vias venarū que mesaraice vocant impellitur q̄ sunt vene subtiles dure: omnibus intestinis continue. Cūq̄ per eas impellitur ad venā peruenit epatis que porta vocat: & penetrat in epar in diuisiombus & ramis porte intrantibus & se minoribus antibus & subtilibus antib⁹ ad modū capillorū: occurrentibus orificijs diuisionū radicū vene que a gibbo epatis ascēdit. Et nō facit ipsam penetrare in illas coangustatiōes nisi meliorē cōmixtio aque bibite supra id quo indiget corpus. Cum ergo in istarū venarū vilis diuidit sic quasi epar totaliter tāgat huius chili totalitatē: & pter illud tunc eius operatio est vehemētior & fortior: & velocior: et tunc coquit. ¶ In omni aūt decoctione que est hmōi est res que est sicut spuma: & res que est sicut hypostasis: & res fortasse erit cū eis aut que ad adustionē pertinet: si decoctio superflua fuerit: aut res que nō est bene cocta: & decoctio fuerit minor q̄ decet. Spuma aūt est colera rubea. Et hypostasis est melācolia que ambo sunt naturales. Adusti vero subtile est mala colera rubea. Et eius spissus est melancolia mala non naturalis. Et qō nō bene coctū est flegma est. Quod autez de hoc toto res colata ē que est bene cocta est sanguis Qui tm̄ q̄diu est in epate subtilior existit q̄ debet ppter aquosam superfluitatē q̄ propter rem quā dixim⁹ est necessaria. ¶ Istud ꝙ qō est sanguis cuz ab epate separat ab aquositate superflua illico mundatur que necessaria nō est nisi propter causam quādam q̄ iā sublata est. ¶ Extrahit ergo aquositas a sanguine invena q̄ ad renes deſcēdit & fert secum sanguinē q̄ ad renes nutriēdos sua q̄titate & qualitate bonus eristit: nutrit q̄ renes vnctuositas bui⁹ aquositatis & sanguineitatis: deide aliud qō remanet ad vesicam tēdit: & post ad virgam. Sāguis aūt essentie bone per venam magnā ad gibbositatē epatis ascēdentē vadit: & tendit per venas que ab eavt rami separant: deinde gedeguil venarū: postea sedenechi gedeguil post in suggentib⁹ segnechi: deinde in venis q̄ sunt sicut villi capillaribus silēs: postea sanguis ab earū orificijs resudādo labit i mēbra ex pte diuina. ¶ Sāguis ergo causa efficiēs calor est tpatus. ¶ Et causa materialis est qō de nutriētib⁹ est temperatum & de po-

tibus bonis. ¶ Et formalis cā ipsius est decoctio noua. ¶ Et eius causa finalis est vt nutriat corpus. ¶ Efficiēs vero colere rubee cā est igneus calor superfluus: & propzie in epate. ¶ Et eius causa materialis est quod de nutriētibus est subtile calidū dulce vnctuosum acutum. ¶ Et eius causa est formalis est decoctionē ad superfluitatē procedere. ¶ Et eius finalis causa est necessitas & vtilitas quas nominauimus. ¶ Efficiēs aūt flegmatis causa est caliditas attenuata. ¶ Et eius materialis cā est qō de nutriētib⁹ est grossus humidū viscosus frigidū. ¶ Et eius cā formalis est decoctionis attenuatio ¶ Et eius finalis cā ē necessitas eius. ¶ Et vtilitas ipsius q̄s noiauimus. ¶ Melancolie aūt hypostasiue q̄dē cā efficiēs ē calor temperatus. Sz cā efficiēs aduste est caliditas q̄ ab eq̄litate est egressa. ¶ Et ei⁹ cā materialis ē qō de nutriētib⁹ est vehemēter grossum pauce hūiditatis: & rez calidū ē fortis illo. ¶ Et cā ei⁹ formalis est fer hypostasiua sm̄ vnū duoꝝ modoꝝ: vñ neq̄ labit: neq̄ resolui. ¶ Et eius cā finalis est necessitas ei⁹ & iuuamentū ipsius qō noiauimus. ¶ Melācholia autem fit multa: aut propter caliditatez epatis aut splenis debilitatem: aut propter frigoris vehementiam cōgelantis: āt ppter astrictiōis spseuerātiā: āt pp egritudies q̄ multe & plure fuerūt & re ppter illō hūores facti sunt cineres. ¶ Cūq̄ melācholica multiplicat & inter stomachū & epar stat: sanguis & bonoꝝ hūoꝝ q̄natio cū ea minoratur. ergo sanguis minuit. Debes aūt scire q̄ q̄natiōis hūoꝝ cāe caliditas & frigiditas cū alijs existāt cāis. Sz caliditas eq̄lis sanguinē generat. Et supfluēs colerā gignit rubeā. Multoꝝ supflua melācholiā q̄nat ppt̄ supfluitatē aduſtiōis. Et frigiditas quidē flegma generat. Et multū superflua q̄nat melācholiā ppter superfluitatē & gelatiōis. ¶ Debes aūt attendere & tutes passiuas cū & tutū actiuaꝝ equi distātia. ¶ Neq̄ opz vt sit credulitas q̄ ois & plo sibi q̄nat sile & nō sui cōtrariū p accns: & nō sit per eāntiā. ¶ Cōplom em̄ multotiēs accidit vt cōtrariū generet. Frigida nāq̄ & plo & sicca plerūq̄ q̄nat hūiditatē extraneā nō pp̄ queniētiā: & ppter digestiue debilitatē. Et hmōi q̄dē & plonē bñsē bō macer cui⁹ & cture sunt late: & leuis: & ipse ē timoꝛosus: & frigid⁹ tactu: & sus uis. & vene ā guste & similat huic qō q̄nat. seniū de flegmat: & z certa senij & plo frigida sit & sicca. ¶ Debes aūt scire q̄ sanguis & qō cū eo labit tertiā hz inuenis digōnez. Et cū p mēbra diuidit vt vnūqōq̄ suū recipiat nutrimētū hz digōnē quartā. ¶ Supfluitas igit digōnis prime q̄ est in stomacho per intestinoꝝ egredit viam. Et sc̄de digestionis q̄ fit in epate supfluitas plurimū cū vrina egreditur. Quod autē de eis remanet: ad splenez & fel tendit. Duarū vero digestionū remanentiū superfluitates per resolutionē q̄ nō sentitur: & per sudorem & per sordicies extrinsecam egrediuntur. Cuius pars est quod per foramina egreditur sensibilia sicut p nares: & sm̄ auditus: aut nō sensibilia sicut p poros: aut extra natū

sicut p apa cū aperiunt: aut quod nascitur ex additionibus in cor poribus sicut pili r ungues. ¶ Debes aūt scire q si alicuius humo res subtiles existūt: eoꝝ euacuatio eū debilitat: cui multū nocet in sui fortitudie suoꝝ poroꝝ amplitudo: ꝓpter qō resolutionē sequit debilitas r q humores subtiles ad euacuandū r resoluendū sunt faciles. Qō aūt ad resoluendū et euacuādū est facile spiritui facile associari pōt in sua resolutione: cū eo igitur resoluit. ¶ Et debes scire q quēadmodū humores isti in suis generationibus cās hñt sic r in suis motibus habēt causas. ¶ Motus nāq; tres calide san guinē mouēt: r colerā rubeā: r fortasse mouebūt melācholiā: r forte faciēt eā. ¶ Quies ꝝo flegma forte reddit r aliquas mel'ie spēs. Et ēt ipsemet estimationes mouēt hūores verbi gra: sanguinē essi mo uet res intueri rubeas quapropter phibem⁹ illū ex cui⁹ narib⁹ san guis fluit: res plēdorē hñtes rubeū aspicere. ¶ Et hec quidem dict mus de hūoribus r eoꝝ generationibus. ¶ Loqui vero cōtra ꝓter uos r euiantes debent sapientiarū opifices r non medici.

¶ Doctrina quinta.

¶ Doctrine quinte ad sciendū qd sit membrū r sue partes. Ca. I.

Membra autē sunt corpora q ex prima humoꝝ generant cō mixtione: quēad modū humores sunt corpora q ex prima ci borum generantur cōmixtiōe: sicut cibi sunt ex prima ꝛmixtiōe ge nerati elemētoꝝ. ¶ Membroꝝ aūt alia sunt q sunt simplicia: alia sunt q sunt cōposita. ¶ Et simplicia quidē sunt quoꝝ quācūq; sensi bilē assumpseris partē in noie r diffinitiōe erit toti cōicās: sicut ca ro in suis partib⁹: r os in suis partibus: r neru⁹ in suis partibus et bis silia. Jdeoq; similiū vocantur partiū. ¶ Cōposita ꝝo sunt illa quoꝝ quācūq; acceperis partē in noie r diffinitiōe toti cōicans nō erit sicut manus r facies: pars essi faciei nō est facies: neq; parsma nus est manus. Et vocātur mēbra instrumētalia: eo q sunt anime instrumēta ad cōplendū motus r operationes. ¶ Primū mēbroꝝ similiū ē os: qō durū est creatū: qsi ipsuz est corporis fundamentuz r substētaculū motuū. ¶ Post ipm ꝝo est cartilago⁹ q ex osse existit mollior: ideoq; flecti pōt: ꝛ est oibus alijs mēbris durior. Cuius iu uamētū in creatione fuit: vt ossiuz cū corporibus mollibus per ipaz melior fieret cōtinuatio: r vt durū cū molli nō abscq; medio cōpone retur: duro essi molle lederet: r ꝓcipue in hora pcussionis r ꝛstrictio nis si nō esset ꝛpositio ordinata: sicut est in osse spatule r hyppocun driorū r in ossibus costarū: r sicut est epiglotalis cartilago: r illō qō est sub thorace r vt per ipsam etiā foret melior iunctura rum se ad inuicē fricantiū vicinitas: ne sua duritie rūperentur: r etiā vt aliqs musculus se extēdendo ad aliqō peruenerit membroꝝ in quo osnō existat cuiusinitatur r a quo cōfortetur: sicut palpebrarū musculi vt sit ibi substētaculū cordis eoꝝ defensio: r plerūq; etiā in multis lo cis est necesse rem aliquaz rei alicui inniti q non sit dura in vltimo

sicut epigloti. ¶ Postea sunt nerui qui sunt corpora a cerebro orta aut a nucha: alba: ad flectendū mollia: r ad separādū dura: ad hoc creati vt p eos mēbra sensuz habeāt r motum. ¶ Post neruos sunt chordē q quidē sunt corpora que ab extremitatibus musculoꝝ oriū tur r neruis similantur: r ad mēbra tendētes mobilia plerūq; sua re tractione retrabūt mēbra ꝓpter musculi cōtractionē r ꝛgregatio nē r ꝓpter retroꝛsū reductionē: rq̄q; relaxāt relaxamēto sui ꝓpter ea q musculus dilatatur cū ad suū redit situ: aut supra mensuram quā eius hz longitudo: r supra disposition quā hz cū in suo natu rali existit situ addit: sicut in quibusdā videmus musculis: qui qui dē sm plm sunt ꝛpositi ex neruis qui ad musculū tendūt: r ab alte ra parte egrediunt: r ex corporib⁹ de quib⁹ post chordarū relationē tractabim⁹. Et hec quidē sunt que ligamēta vocātur q etiā sm vi suz r tactū nerosa existūt: r ab ossibus veniētia ad musculū vadūt: et fiunt fila ipsa r nerui in eo. Quod ergo est supra partē musculi vo catur caro. Et qō ab eo separat r ad iunctura vadit r mēbrū motū colligit i seipso r pmutat chorda. ¶ Post eas aūt sunt ligamēta q ꝓdixim⁹: q etiā sunt corpora neruo similia: quoꝝ quedā sunt q ab solute ligamēta vocantur: r quedā sunt q nomine alabachab: vel alchaab appropriant. Illud vero qōad musculū extēdit nō vocat nisi ligamentū. Et illud qō ad musculū nō extendit: ꝛ tm qō est in ter duo extrema ossiū iūcture cōtinuat aut inter alia mēbra: r vnā rē alij firmiter annectit ꝓpter qō ligamētū vocat: r q̄q; nomine alabachab vel alchaab appropriatur. Ligamētū ꝝo nullū sensuz habuit: ne ꝓpter motū r fricationē doleret. Juuamentū aūt liga mēti ex eo qō premissum est perpenditur. ¶ Et post ligamēta sunt arterie: q sunt corpora q a corde nascunt cōcaua: in longitudinē ex tensa: neruosa r in sui substantia ligamentalia habentia: motiōes dilatādo se r cōstringendo: q ex ḋctis discernūtur ḋdem ad hoc fuerūt create vt coꝛ euentē: r fumosus vapor ab eo expellat: r spi ritus mēbris corporis distribuatur. ¶ Post sunt vene q arterijs similes existūt: ꝛ sunt ab epate: r sunt quiete: que quidē fuerūt crea te ad hoc vt sanguis mēbris q sunt in corpore partiat. ¶ Deinde sunt panniculi q sunt corpora de filis neruosis nō sensu ceptis tex ta: quoꝝ spissitudo tenuis existit dilatata: alioꝝ corporꝝ superficies co ꝛperientia r cōtinētia ea ꝓpter iuuamenta: ex quibus est vt summā eoruz in sua figura r factura custodiant: r ex eis est vt ea ab alijs cor poribus suspēdāt: r eis annectāt mediātibus neruo r ligamento: q fila facta fuerūt: ex ḋbus texti fuerūt sicut r benes: dorso: r ex eis est vt mēbra sm sui substātiā sensum nō habentia per ipsos habeant superficiē sui essentia sentientē: q illud qō ei occurrit sentit: r acci dētaliter sentit qō in corpore accidit qō eis inuolutū ē: r hec quidē mēbra sunt sicut pulmo: epar: splē: r benes: hec essi sua substantia nullo modo sentiunt: sed neq; senti t illud qō in eis pcussionē facit

nisi qō de pāniculis super ea exisit cunq; in eis accidit ventus aut
apa sentit: sz̄m tū sentit pānicul⁹ accidētaliter ꝓpter extēsionē que
cōtingit in ipso: apa vo sentit principiū pāniculi reus appēsionez
accidētaliter: ideoq; mēbrū apostematis grauitate laxat. ¶ Post
ea est caro q̄ est loco ꝓ vacuoꝝ ipletio: q̄ in bonis mēbroꝝ situ in cor
pore exist unt: ripsoruz fortitudo qua sustentat. ¶ In vnoquoq; vo
mēbro est ꝓ tus naturalis qua ei res nutrimēti ꝓplet. Et hoc quidē
est nutrimentum attrahere ꝛ retinere: ꝛ assimilare ꝛ vnire ꝛ superflui
tatē expellere. ¶ Et post hec quidē mēbra diuersificantur. Sūt enī
eoꝝ q̄dam q̄ preter hanc virtutē insup aliā virtutē hñt q̄ ab eis ad
aliud pcedit. Et quedā sunt eoꝝ q̄ hoc nō habēt. Et aliter. Quedā
eoꝝ sunt q̄ preter hāc virtutē insuper virtutē hñt q̄ eis ab alio in
fluit ꝛ sunt eoꝝ q̄dā q̄ non. ¶ Cum ergo cōpositio fiet: sequet q̄ est
membrū suscipiēs ꝛ tribuens. ꝛ mēbrū tribuēs ꝛ nō suscipiēs: ꝛ mem
brum suscipiēs ꝛ nō tribuēs: ꝛ mēbrū neq; suscipiēs neq; tribuēs.
¶ De mēbri aūt autē tribuētis ꝛ suscipiētis inuētione nō dubitam⁹
in cerebro nāq; epate oēs cōuenerunt medici q̄ vnūq̄q; eoꝝ virtu
tem vite suscipit ꝛ calorē naturalē ꝛ spiritū a corde: ꝛ vnumquodq;
eorum principiū habet virtutis quā alijs tribuit: sed cerebrū qui
dem prebet sensum ꝑm quosdam absolute: ꝛ ꝑm quosdam nō abso
lute: ꝛ epar est principiū nutrimēti ꝑm quosdā absolute: ꝛ ꝑm quos
dam non absolute. ¶ De mēbri aūt suscipiētis ꝛ nō tribuētis iuuē
tione nō dubitamus: sicut caro est q̄ sentiēdi vritutē ꝛ vite suscipit
ꝛ nō est alicuius virtutis principiū quam alijs illo mō tribuat. ¶ De
alijs vero duab⁹ diuisionis partib⁹ in vna earum medici a magno
ꝓboꝝ diuersificati sunt. ꝓboꝝ nāq; magn⁹ dixit q̄ mēbrū tribuēs
ꝛ nō recipiēs est cor: ipsum est omniū virtutū prima radix: ꝛ ossibus
alijs mēbris suas tribuit virtutes quibus nutriunt ꝛ viuūt ꝛ quib⁹
cōprehendunt ꝛ quib⁹ mouēt. ¶ Medici ꝛ quidā primo ꝓboꝝ bas
virtutes in mēbris partiti sunt: ꝛ nō dixerūt qō sit mēbrum tribuēs
ꝛ nō suscipiens. Et ꝓbi quidē sermo cū subtiliter certificatur est ve
racior. Sed medicorum sermo in primis cum attenditur est magis
manifestus. ꝓstea in alia diuisiōis parte diuersificati sunt medi
ci inter se: ꝛ ꝓbi inter se. Una enim secta dixit q̄ ossa ꝛ caro nō sen
tiētia ꝛ eoꝝ similia non perdurāt nisi per virtutes ꝓprias que
sunt in eis: que non ab alijs principijs eis influerunt: sed per illas
virtutes cum nutrimentum eis transmittitur sibi sufficiunt: ꝛ neq;
ipsa alij rei virtutē tribuunt: neq; etiam aliud membrum eis aliam
tribuit virtutem. Alia vero secta dixit q̄ virtutes iste non sunt eis
ꝓprie sed ab epate et corde in generationis principio eis influxe
runt et in eis quiete permanserunt. ¶ Medico tamen non attinet vt
in sequendo demonstratiua procedat argumentatione. Unde de
bis duabus diuersitatibus ad veritatem exitus proueniat: neq; pa
tet ei semita ad hoc inquantum est medicus: neq; hoc ipsum in ali

qua suarum perscrutationum ꝛ suarum actionum impedi. ¶ De
bet aūt scire ꝛ credere in diuersitate prima q̄ non est ei curandum
vtrum cor sit principium sentiendi ꝛ motiōis cerebro ꝛ virtutis nu
trientis. epati: aut non sit. Cerebrū nāq; siue post cor habeat princi
piū aliū animalis actionū existit cōparatione aliorū membroꝝ. ¶ Et
epar similiter actionū naturaliū nutrimentū principiū existit alio
rum membroꝝ comparatione. Et de alia quidem diuersitate debet
scire ꝛ credere q̄ non est ei curandū vtrum virtus naturalis in tali
quale est os in principio gñationis ab epate venerit: aut ꝑ suamet
complexione meretur: aut nihil sit eoꝝ. ¶ Sed debet credere q̄
hec virtus ad ipsum non profluit nisi ab epate. Nam si inter eam via
clauderetur ꝛ os nutrimētū aptum haberet: eius actio destrueret:
quēadmodum fit in sensu ꝛ motu cū neruus qui prouenit a cerebro
stringitur. Uirtus vero illa ossis naturalis facta est dum eius per
manserit complexio. ¶ Et tunc quidem explanabitur ei diuisionis
habitudo: ꝛ videbit membra principalia q̄ sunt: ꝛ membra princi
palibus deseruientia: ꝛ mēbra nō principalia absq; seruitio. ¶ Mē
bra vero principalia sunt membra que primarū virtutū que in corpo
re exist unt que ad hec sunt necessarie: et singulare: aut species per
durent principia habent. Secundum vero singularis durabilita
tē sunt tria principia. Cor quidem est principiū ꝓtutis vite. Et cere
brū quidem est principiū virtutis sentiendi ꝛ mouēdi. Et epar q̄dem
est principium nutriēdi. Sed ꝑm speciei durabilitatem sunt princi
palia hec tria: ꝛ etiaz aliud quartū qō speciei existit ꝓpriū. Et sunt
testiculi q̄ vni rei sunt necessarij: ad rem aliā iuuatiui. Necessitas
ergo est ad sperma generādū qō genealogiā cōseruat. Iuuamen
tum vero est ad hoc vt cōplementū forme detur: ꝛ cōplexio mascu
lina ꝛ feminea cōseruetur: q̄ speciebus alijs accidētia sunt insepa
rabilia: ꝛ nec sunt ex rebus in alalitatis essentiā ingredientibus.
¶ Membroꝝ vero deseruientium: alia sunt q̄ seruitute deseruiunt
preparatoria: alia q̄ seruiūt seruitute latoria. Et preparatoria q̄
dem seruitus vocatur vtilitas. Latoria vero seruit⁹ absolute vocat
Seruit⁹ aūt preparatoria est antecē ꝓncipale operē. Et latoria ser
uitus postq̄ ꝓncipale opatur. Cor dis ꝓ o seruiens ꝓparator est: si
cut pulmo ꝛ ei⁹ seruiēs lator est sicut arterie. Cerebrū vo seruiēs ꝓ
paratorie sicut epar ꝛ alia nutrimenti membra ꝛ custodie spūs: ꝛ lator
est sicut nerui. Epatis vo ꝓparator seruiēs est sicut stomachus ꝛ lator
ē sicut vene. Et testiculoꝝ q̄dē seruiēs ꝓparator sunt sicut mēbra q̄
aīāq̄ ipsi generāt sperma. Sed cor seruiēs lator est virga in viris et
vene q̄ sunt inter eos ꝛ ipsaz. Et in mulieribus similiter sunt vene q̄
sperma ad locū receptiōis impellūt: et mulieres insup hñt matricē
per quā spermatis ꝓpleturvtilitas. ¶ Sal. aūt dixit q̄ mēbroꝝ alia
sunt q̄ operationē tm̄ efficere hñt: alia que iuuamentū tm̄ ꝛ alia sunt
que operationem ꝛ iuuamētū hñt. primū est sicut cor. scōm est sicut

pulmo tertiū sicut epar. Dico aūt q̄ ꝓpationez opz intelligi illud qō cum re solūmodo opationū invita singularis ingrediētiū cōplet̄ur: aut in speciei permanētia: sicut coꝛ in generatione spūs. ¶ Et per iuuamētū opz intelligi illud qō ꝓparatur ad alterius mēbꝛi operationē suscipiēdā: ⁊ tunc erit operatio cōpleta ad quandā singularē vitā: aut speciei pmanētiā: quēadmodū pulmo aerē ꝓparatū ꝓstat. Ergo inquātū digestionē scōam adeo perfectā efficit quo ad sanguis ad ipsummet nutriēdū sit bonus actionez opatus est. Et inq̄tum operationē efficit que in alia expectata operatiōe auxiliatur: iuuamētū efficit. Etiā denuo dicem⁹ q̄ membꝛoꝝ alia sunt que generāt̄ur ex spermate que sunt similiū partium mēbꝛa ꝓeter carnē ⁊ adipē. Et alia sunt que ex sanguine generāt̄ur sicut adeps ⁊ caro. Quod cimē ꝓeter hec duo ex duobus generat spermatib⁹ masculoꝝum spermate ⁊ spermate mulieꝝ. ¶ Sed secundū sermonē eius qui de sapientib⁹ verificauit: de spermate masculi generat sicut generat caseus de coagulo: ⁊ de spermate mulieris generat sicut caseus ḡnat de lacte. Et sicut ꝓncipiū coagulatiōis est in coagulo: ita principiū coagulationis forme est in spermate viri. Et sicut principiū coagulationis est in lacte: ita principiū coagulationis forme. s. virtutis patientis est in spermate mulieris. Et quēadmodū vnūquodq̄ duoꝝ coagulꝝ ⁊ lactis est pars substātie caſei q̄ fit ex eis: ita vnūqōq̄ duoꝝ spermatū est pars substātie embꝛionis ¶ Hoc aūt verbū nō paruꝫmo multū verbis Hal. est ctrariū. Si bi nāq̄ videt q̄ cuiq̄ duoꝝ spermatū ineſt virt⁹ coagulatiua ⁊ virtus coagulationē suscipiens. Et ꝓpter hoc nō se ꝓhibet quin dicat quod virtus coagulatiua in masculis est fortioꝛ. ⁊ virtus coagulationem suscipiens ē fortioꝛ in feminis. ¶ Qualiter autem sermo in hoc certificet: inuenitur in nostris libꝛis q̄ sunt de sapiētijs radicalibus. ¶ Postea vero sanguis q̄ in tēpoꝛe menstruoꝝ a' muliere separabat fit nutrimētū. ¶ Sed alia pars ei⁹ est q̄ in similitudinē ꝙuertit substantie spermatis ⁊ mēbꝛoꝝ q̄ exeo generāt̄ur et nutrimentū augmentās ipm. Alia pars ei⁹ est q̄ non nutrimētū fit adhuc sed est cōueniēs vt coagulet ad iplenda loca mēbꝛoꝝ primorum vacua ⁊ fit caro ⁊ adeps. Et alia pars eius est superfluitas q̄ nulli barū duarū rerū est bona: ⁊ remanet vsq̄ ad hoꝛā part⁹ quaꝫ vt pote natura superfluam expellit. Cunq̄ infans parturitur: sanguis quē ipsius epar generat huius sanguinis vices supplet: ⁊ generatur ex eo quod ab illo sanguine generabatur. Et caro quidez ex sanguine generatur spisso quem caliditas ⁊ siccitas coagulant. Adeps vero ex ei⁹ aquositate ⁊ vnctuositate generatur quā frigiditas cogulat: ideoq̄ ipaz caliditas resoluit. ¶ Mēbꝛa aūt̄ q̄ ex spermate sunt creata: cum solutionē continuitatis patiuntur certa cōtinuitate non restaurantur: nisi pauca ex eis: ⁊ in paucis habitudinib⁹: ⁊ i ætate pueritie: sicut ossa ⁊ ramiꝫ ⁊ nerui paruꝫ: non est magni

ſieq̄ arteriarū. ¶ Cū est aliq̄ eoꝝ ps scitū gīt nihil loco ei⁹ nascit: et hec quidez sunt sicut ossa ⁊ nerui. ¶ Illa vo q̄ ex sanguine sunt creata renascuntur post ꝓditionē suā: ⁊ cōtinuant tali substantia q̄lis sunt ipsa: sicut caro. ¶ Et illud quidem qō est creatum ex sanguine i quo adhuc virtus existit spermatis dum nondum inter ipm ⁊ sperma tēpus intercessit nisi paruū: illud mēbꝛū qñ tollit iterū nasci pōt: sicut dētes in etate pueritie. Cū aūt sanguis ad aliā cōuersus fuerit cōplexionē nō iterū renascetur. ¶ Et dicemus etiā q̄ mēbꝛoꝝ sentientiū mobiliū plerūq̄ motus ⁊ sensus simul ꝓncipiū ē vn⁹ neruus: ⁊ plerūq̄ separantur: ⁊ erit ꝓncipiū cuiusq̄ virtutis neruⁱ. ¶ Et etiā dicem⁹ q̄ oim interioꝝ que panniculis sunt involuta: pānículus ex vno pāniculoꝝ pectus aut ventrē cooperiētiū nascit. Sed eoꝝ q̄ in pectoꝛe sunt pāniculoꝝ origo sicut dyaphꝛagmatis ⁊ venarū ⁊ arteriarū ⁊ pulmonis est ex panniculo interioꝛe qui costas tegit: ⁊ mēbꝛoꝝ q̄dē ⁊ venarū que sunt in vētre panniculi oriūtur ex ſipbac q̄ interius ventris cooperit musculos. ¶ Omnia quoq̄ mēbꝛa carnosa sunt: aut villosa sicut caro que ē in musculis: aut villis carentia sicut epar. Et nullⁱ quidē motus fit nisi per villos. Voluntarius vero motus fit causa villoꝝ q̄ sunt in musculis. Et naturalis: sicut motus matricis ⁊ venarū. Et cōpositus sicut motⁱ trāsglutiēdi fit villis ꝓꝛijs p formam situ longitudinis: ⁊ latitudinis: et trāsuersionis. Attractioni vero sunt villi qui in longitudinē protēduntur. Et expulsioni villi q̄ in latitudinē tendūt cōstrigentes. Et retentoꝛij villi q̄ ex trāsuersoꝛa dūt. ¶ Mēbꝛoꝝ aūt que vnā habēt tunicā sicut venarū ⁊ vesice tres villoꝝ speciēs adinuicē sunt texte. Et mēbꝛoꝝ q̄ sunt duas habentia tunicas villi qui i latitudinem tēdūt sp i extrinseca existūt eoꝝ tunica: ⁊ alij duo i tunica eoꝝ extrinseca. Illi tñ qui in lōgitudine protenduntur ad superficiē magis declinant extrinsecā. Qui taliter nō creati fuerūt nisi ne attrahendi et expellendi villi simul existāt: immo meliuseſt vt villi attrahendi et retinēdi sint simul: nisi in intestinis: nō enim multa indigēt retētione: sed attractione et expulsione. ¶ Et dicemus etiā membꝛoꝝ neruosoꝝ coꝛpa a sui substātia aliena cōtinētiū: alia sunt que vnā habent tunicam: et alia que duas. ¶ Que autem duabus consistūt tunicis non taliter creata fuerunt nisi ꝓpter iuuamenta multa. Quoꝝm vnum est multa necessitas multe custodie fortitudinis sue coꝛpulentatis: ne scindant cā fortitudinis mot⁹ ei⁹ qō tinet i eis: sicut arterie. Secundus est multa necessitas multe custodie in re coꝛporis quod in eis est reconditum ne resoluatur et egrediatur. Resolutionis vero timoꝛ prouenit causa sue raritatis si vnam haberet tunicam. Et exitus timoꝛ est ideo q̄ ꝓpter hoc etiam ad scandendum essent apte. Et hoc quidem coꝛpus quod in eis est recōditum est sicut spiritus et sanguis qui in arterijs sunt recōditi in quoꝝm custodia valde est studēdū ⁊ de quibus timetur ne ꝓ nihilo

recedant. Spiritꝰ quidē ꝓpter resolutionē. ¶Et sanguis quidem ꝓpter fissurā. ex hoc nā ꝙ maximū timet malū. Tertius ē qñ cū ali cui mēbro fuerit necessariū: vt sit ipsius attractio et expulsio motu vehimēti: factū ē vnicuiq; earū singulariter istrumentū sine pmixtione: r hoc est si cut stomachus r inteslina. Quartū est qñ cū volūtas fuerit vt vnaquęq; mēbri tunica opationi: q̄ est ei ꝓpria sit ꝓparata: r vnaquęq; duarū opationū accident ꝓpter cōplexionē ab alterius operationis complexione diuersam: fuit melius i ter eas diuidere: sicut stomachus in quo fuit volūtas sentiendi virtutē esse: qđ quidē nō fit nisi in mēbro neruoso r digerēdi. qđ similiter nō fit nisi ꝑ mēbrū carnosuz. ¶Unicuiq; igitur harū duarū rez tunicā posuerunt ꝑ se tunicā neruosam virtuti sentiendi: r tunicā carnosam digestioni. Et natura q̄dēi trisecā tunicā fecit neruosam. Et extrinsecā carnosam. ꝓt nāq; digerentis opatio ad id qđ digestū est in potentiā sine occursu peruenire. Sentiens vero id qđ sentitur non potest sentire nisi obuiādo ei sensu vez tactꝰ. ¶Et dicemus etiā q̄ sunt quędā mēbra: quorū cōplexio sanguini est propinqua. nō ergo indiget sanguis in eoz nutrimēto multotiēs cōuerti: sicut carnis. Quapropter ea neq; foramina facta fuerūt: neq; vētriculi: i q̄b⁹ alimentū conuertatur. imo ref: r deide caro ex eo nutriatur: imo illico cū ei nutrimentū occurrit i ipaz conuertit. Et sunt ex mēbris quędā quorū cōplexio a sanguinis cōplexione valde ē remota. Idcoq; cum necesse fuerit sanguinē ea nutrire: oportebit vt in similitudinē tubstantie eorum multis cōuersionib⁹ ordinati cōuertatur sicut os. Quapropter in creatione ante vnum positū fuit foramē qđ eoz nutrimento tanto cōtineat tpe quāto illud in ei⁹ similitudinē conuertatur. sicut in osse cruris et adiutoriꝯ: aut foramina multa in ipsis diuisa: sicut in osse mādibule iferioris. Et mēbris q̄dē q̄ sic sunt necesse est vt nutrimēto āplion q̄ eis tūc sit necesse repleantur vt paulati r paulati p:cedāt illud in sui similitudinē cōuertendo. ¶Mēbra aūt fortia superfluitates suas ad mēbra debilia sibi vicina expellūt: sicut coz ad ascellas: r cerebruz ad loca que sunt post auriculas: r epar ad inguina.

¶Doctrina. vſ. cuius est summa vna: r vnū capitulū.

¶Summa est de vtutibus cuius ex sunt capitula.

¶Summe que est doctrine sexte que est dictionis prime quod est de generibus virtutum ſm sermonē vniuersalem.

¶Capituluz. i.

VIrtutū et operationū adinuicē alie ex alijs cognoscūtur. Ois enim virtus operationis existit initiū. Neq; aliq̄ opatio puenit nisi ex virtute. Idcoq; vtraq; in vno posuimus capitulo.

¶Uirtutū aūt genera r opationū ex eis prouenientiuz apud medi-

cos sunt tria q̄ sunt genꝰ virtutū vitaliū: r genꝰ virtutū naturaliū: r genꝰ virtutū animaliū. ¶Et multis quidem philosophoz: r medicis omnib⁹: r ꝑcipue Gal. vſ q; vna quęq; ꝑ tutū membrū ꝓncipale hz qđ eiꝰ existit; mineraz: r a quo eius ꝓcedit opationes. Et vſ eis q; virtutis animalis sedes sit cerebrū: r ipius ab eo puenīāt opatiōes. ¶Et q; virtꝰ naturalis duas hz spēs. Et vna spēs est cuiꝰ finis est custodi rei indiuiduū: r seruare ipm q̄ ministrat in re nutrimēti quousq; ad finem crescētie eiꝰ nutriat coꝛpꝰ. Et buiꝰ q̄dē spēi sedes: r opationū ipsiꝰ ꝓcessus est epar. Altera vo spēs est cuiꝰ finis est speciē cōseruare q̄ est ministrās in re generatiōis: r seperat ex humoribus coꝛporis spermatis substantiam: deinde ipsum informat sui creatoris ꝑcepto. Et buiꝰ q̄dē speciei habitatioꝛ: r opationū ipsiꝰ ꝓncipꝰ sunt testiculi. ¶Uitalis vo virtꝰ est illa q̄ spūs in esse cōseruat: q̄ sensus r motꝰ vehiculū existit: r ipz reddit aptū ad eoz impressiones recipiēdas cū ad cerebrū ꝓcedit: r facit ipz potētē dādi vitā vbicuq; epādi. Et buiꝰ q̄dē virtutis sedes: r opatiōis ipsiꝰ ꝓcessus est coꝛ. ¶Omnibus aūt philosophis maiori. i. Aristoteli vſ q; oium istaz operationū ꝓncipiū existit coꝛ. Sz ꝓmaz operationū eaz manifestatio in bis ꝓdictis existit ꝓncipiꝰ. Quē admodū apud medicos cerebrū est sentiendi ꝓncipiū. r post hoc q̄lsq; sensus habet mēbrū in q̄ eiꝰ apparet opatio. ¶Preterea cū cōsiderāt sicut dicūt: r certificāt inuenūt rē sicut vidēt Aristoteli: r nō quēadmodū ipi vſ: r inuenūt tractatꝰ suos extractos ex ꝓpositiōib⁹ sufficiētib⁹ r nō necessarijs in q̄b⁹ nō assequūtur nisi qđ ex reb⁹ apparet. ¶Medico aūt inquātū medicꝰ nō attinet vt ꝑsideret q̄ sit baz duaz sentētiaz veritas: sz illō ꝑsiderare philosophꝰ aut phꝭsicꝰ debet. ¶Medicꝰ aūt cū cōcedit ei mēbra hec ꝑ nominata istaz virtutū ꝓncipia existere nō curat in eo qđ de esse medicatiōis cōsiderat an ex alijs habeant ꝓncipijs q̄ sunt ipis ꝓra vel nō: neq; illō ex eis existit q̄ philosophꝰ nō ei lenia facit.

¶Devirtutib⁹ naturalibus quibus ministratur. ¶Ca. 2.

VIrtutū vo naturaliū: alie sunt q̄ sunt ministrātes: alie sunt q̄ ministrate. ¶Et ministrataz q̄dē duo sunt gña. Unū genꝰ ministrat in re nutrietis adhocyt indiuiduū remaneat: qđ in duas ptitur spēs: nutritiuā: r crescitiuā. Et alterū genus ministrat in nutriente adhocyt remaneat spēs: quod etiā in duas diuidit species: in generatiuam r formatiuam. ¶Uirtꝰ vo nutritiua est illa q̄ nutriēs in nutriti q̄uertit similitudinē: iōvt ꝑ ipm restaurationē eiꝰ recuperet qđ dissolutū fuit. ¶Uirtꝰ aūt crescitiua est illa q̄ in totius coꝛporis diametris addit ſm ꝓportionalitatem naturalez: quatenus ipsum ad finem augmenti perducat per illud quod ipsum ex nutriente ingreditur. ¶Nutritiua vero virtus crescitiue seruit: eo q; nutritiua quandoq; affert nutriēs ei qđ dissoluitur equale: qñq; minus: quandoq; plus. Sed crescitiua non erit nisi cuz quod ingredit plus fuerit eo quod dissoluitur. Non tamen totum quod taliter

erisit est crescitiua. Inpinguari essi post macredinē in etate cōsistē tie est hui⁹ sect⁹ nō tñ est crescitiua. Nō est essi augmētū nisi illō qō ꝑm naturalē ꝓportionalitatē oib⁹ existit diametris: ꝙtens⁹ ipm ad crescētie pduxit cōplementū. Deinceps ꝺo post hoc nullo mō est ibi crescētia: ꝛsi sit ibi impinguatio. Quēadmodū añ cōsistētiā nō existit etiā aridit⁹: ꝛsi sit tibi macredo: ꝫ illō longi⁹ existat ꝛ a necessario etiens magis. ¶Et nutritiue q̄dē operatio trib⁹ ꝑticularib⁹ cō plect opatiōib⁹. Una est ꝑmutatiōis substātie comꝓhēsio q̄ est sanguis aut humor q̄ est in potētia ꝓpinq̄ in effectu similis mēbro. Qō qñq̄ fallit quēadmodū in egritudine cōtingit q̄ atrophia vocat q̄ est nutrimēti defect⁹. ¶Et alia est adherētia que est vt hoc receptus nutrimētū cōpleto effectu efficiat. s. vt membri pars fiat. Quod pleruq̄ fallit quemadmodum in hydropisi cōtingit carnosa. ¶Et tertia est multitudo q̄ est vt hoc receptū qō iā factū est pars membri ponat ei ab oibus partib⁹ similey sq̄ in essentia ꝯ colore. Qō qñq̄ fallit: quēadmodū cōtingit in albaras⁹ morꝓhea. Cambiū em̄ radherētia iam ibi sunt reperta: ꝫ similitudo non ibi inuenit. Et hāc q̄dē opationē efficit virt⁹ immutatiua q̄ est vna de virtutib⁹ nutritiue ē in homine vna in genere ꝓncipio ꝓxo: ꝫ in mēbris similiū partiuz diuersificatur. ¶Invnoquoq̄ essi mēbro existit virt⁹ ꝑm ei⁹ ꝙplexionē q̄ nutrimētūi ei⁹ ꝙuertit similitudinē diuersa virtute q̄ nutrimētū alterius ꝑmutat. ¶Immutata vero que est in epate operationez efficit toti corꝑi cōmunem. ¶Generatiue vero virtutis due sunt species. Una est que in masculis ⁊ feminis sperma generat. Altera q̄ diuidit virtutes que sunt in spermate: ⁊ ꝓmiscet eas tēperādo ꝑm q̄ vnicuiq̄ cōuenit mēbro: dās neruo cōplexionē ꝓpriā: ⁊ ossi cōplexionē ꝓpriā. Hoc tñ totū ꝓuenit de spermate similiū partiū similis ꝑ mixtiōis. Et hāc q̄dē ñ tutē vocāt medici ñ tutem imutatiuam ꝑmi.

¶Virt⁹ ꝺo informatiua imꝓmis est illa ex q̄ ꝓcepto sui creatoris ꝓcedit membroꝝ lineatio: ⁊ ipsoꝝ figuratio: ⁊ cōcauitas ⁊ foramina: ⁊ leuitas: ⁊ asperitas: ⁊ eoꝝ situs: ⁊ ipsoꝝ continuitas: ⁊ adultimum operationes que ex finibus dimensionum eorum pendent. ¶Et huic quidem virtuti ministrantes sunt que rez nutrimenti ministrant ad speciem custodiendam ⁊ sunt virtus nutritiua ⁊ crescitiua.

¶De virtutibus naturalibus ministrantibus. Ca. 5.

VIrtutes vero naturales que ministrant tantum virtute nutriue sunt ministrantes que sunt quattuor virtutes: attractiua: retētiua: digestiua: ⁊ expulsiua. ¶Attractiua vero fuit creata ad attrahendū nutrimentum: qua quidem operatur hoc villis membri in quo est secundum longitudinem ꝓtensi. ¶Et retentiua fuit creata vt iuuatiuum retineat dum virtutes ipsum iuuantes in eo operantur que ab ipso alimentum suscipiunt: quod equidem efficitur villis que ex transuerso ꝓtenduntur. Et est etiam cum villi

q̄ ꝑm latitudinē incedūt auxiliū ꝑbēt. ¶Digestiua ꝺo est illa q̄ q⁹ attractiua attraxit ꝯ retinuit: retētiua i essentia ꝙuertit aptā ñ tutū in ea ꝑmutationē faciētiū opatiōi: ⁊ cōplexionē q̄ cōuersiōi nutrietis in effectu est cōpetēs. ¶Hec est essi ei⁹ opatio in iuuatiuo q̄ vocatur digestio. ¶Ei⁹ ꝺo opatio est in superfluitatib⁹: vt si possibile fuerit eas in hāc mutēt dispositionē q̄ etvocāt digestio. Aut vt eas egressionē a mēbro in quo sunt retēte facilē efficiat cū expulsiōe eaꝝ attenuādo essentiā si qō ꝓhibet fuerit grossities: aut ingrossando si qō vetat fuerit tenuitas. aut icidēdo si qō ꝓhibet fuerit viscositas. Et hec q̄dē opatio vocat maturatio. Est tñ cum digestio maturatio synonima dicunt. ¶Expulsiua aūt est illa q̄ superfluitatē expellit ex nutrimēto residuā q̄ ad nutriēdū nō est ꝙueniēs: aut q̄ excedit mēsurā ꝙ sufficit ad nutriēdū q̄ nō est necessaria: aut euacuat in receptaculo sibi apto sicut vrinā in vesica. Et hec q̄dē virt⁹ has expellit superfluitates: aut ꝑ ptes⁹ foramina q̄ sunt eis ꝓparata: vel si nō fuerint ibi foramina ꝓparata a nobili expellit ad ignobilem a duro ad latū. Cūq̄ in parte expulsiōis fuerit declinatio meri superfluitatis nō conuertit eam virt⁹ expulsiua ab illa semita inquantū possibile fuerit. ¶His autē quatuor virtutib⁹ naturalib⁹ quatuor ꝓrime seruiūt q̄litates ꝫ caliditas: frigiditas: siccitas: ꝛ hūiditas. ¶Ꝫ caliditas seruitutē oib⁹ q̄tuor ꝑ certo est cōe. ¶Frigiditas ꝺo cū alicui exꝑseruit accidentaliꝛ nō essentialiꝛ. Qō essi frigiditati ꝛ est essentialiꝛ est ꝛ in oib⁹ ñ tutib⁹ sit cōtraria q̄si oiz ñ tutū opatiōēs ꝓmotū existūt. Et hoc q̄dē in attractiōe ꝛ expulsiōe manifestū existit. Ꝫ in digestiōe ꝛ est q̄si digestio ꝙplex ꝑ ptes ei⁹ qō fuit ingrossatūr in ꝓssatū ptiēdor a diūgēdo ei qō attenuatū fuit ꝛ subtiliatū. Et he q̄dē motiōes sunt separātes ꝛ tēperātes. Retētiua ꝺo opak villos mouēdo trāsuersos ꝑm figurā cōꝑhēsiōis bñ factā. Et frigiditas q̄dē est paraliticū faciēs: ꝛ motificās: ꝛ ab oib⁹ ꝓhibēs opatiōib⁹. Ad retētionē tñ faciēdā accidentaliꝛ cōfert q̄si villos ꝫ bone cōꝓhēsiōis figurā ꝫ. Nō ergo in opatiōi b⁹ ñ tutū essentialiꝛ ingredit: ꝫ tali ꝑparat instrumētū dispositiōe q̄ ipz suā custodit opationē. Et exꝑulsiua q̄dem a frigiditate iuuat ꝑ ea q̄ vētositatis ꝓhibet fieri dissolutionē q̄ ad expellēdū iuuat: ⁊ q⁹ in ei⁹ auxiliat grossitie: ⁊ ꝑpterea q̄ villi q̄ ꝑm latitudinē ꝓtēdit ex ꝓmētē ꝙtrahit ꝛ spissat ipm: ⁊ boc est ꝛ instrumētū ꝑparare: ꝛ nō est in ipamet opatiōe auxiliū ferre. Et frig⁹ nō intrat in seruitiū harū virtutū nisi ꝑ accidēs. Si nō in ipamet ingrederet: opatiōib⁹ noceret motiōes debilitaret. Siccitas ꝺo in triū ñ tutū opatiōib⁹ necessaria existit: q̄ sunt due mutatiua loca liꝛ ⁊ retētiua. Duab⁹ ꝺo loca liter mutatiuis: q̄ sunt attractiua ꝛ expulsiua: ꝓbet siccitas auxiliuz eo q̄ multā eis efficit sustētationē q̄ in motu est necessaria: motu vz spūs q̄ has virtutes ad suas defert operationes impulsione vehemēti quam ⁊ talem qualis est ipsa humoralis ꝓhibet fluxus cuz in substantia fuerit spiritus: aut instrumenti. Sed retētiue ꝓpter con-

Universidad de Pamplona

strictionem. Digestiua autez plus indiget humiditate. ¶ Post hec autem cum inter qualitates actiuas ⁊ passiuas comparaueris inuenies iste virtutes eis indigent reperies virtutem retentiuam plus indigere siccitate q̄ caliditate eo q̄ tempus in quo quiescere debet vsus retentiue maius est tempore in quo moueri debet vsus qui secundum amplitudinem tendit ad constringendum. Maz tempus quod est ad mouendū est illō qō caliditate indiget ⁊ est breue. Et totum reliquum tempus eius operationis est ad tenendum ⁊ ad quiescendum. Et quia puerorum complexio plus declinat ad humiditatem: ideo virtus hec in eis plus est debilis. Attractiua vero plus indiget caliditate q̄ siccitate: quoniam caliditas adiuuat in attractione in eo q̄ maior pars sue operationis est mouere: plus necesse est ei mouere partes sui instrumenti q̄ quietas facere: ⁊ cum siccitate stringere. Hec enim virtus non tantum indiget multo motu sed plerūq; etiam motu indiget vehemēti. Et attractio quidem fit aut virtute attractiua quemadmodum magnes attrahit ferrum: aut impiendo vacuum: sicut aqua trahitur in azaracha: aut calore sicut in lampade attrahitur oleum licet hec pars tertia reducatur necessario ad implendum vacuum apud certificantes: immo est ipsamet. Cum ergo virtus attractiua caliditatis habuerit auxilium fortior erit attractio. Expulsiua vero munus indiget siccitate q̄ attractiua: ⁊ retentiua. Non enim indiget constrictione retentiue: neq; inseparabilitate attractiue ⁊ constrictione eius ⁊ circundatione attracti tenendo partes instrumenti donec ad illas alterius partis attractio perueniat. Sed ad vltimum nullo modo indiget expulsiua quiete sed motu ⁊ inspissatione pauca que ad expriendum ⁊ ad expellendum tali adiuuet mensura quatenus per ipsam remaneat instrumentum: figuram expressionis ⁊ constrictionis conseruans. Quemadmodum in retentiua tempus longum. Et in attractiua tempus breue est necessarium donec partium attractio vnam applicet alij ideoq; siccitate parum indiget. Que autem plus eis omnib⁹ indiget caliditate est digestiua: que siccitate non indiget sed humiditate vt nutriens efficiat ad penetrandum in foramina ⁊ ad figuras recipiendas aptum reddat. ¶ Hecq; potest aliquis dicere q̄ si humiditas in digerendo esset iuuatiua: pueri possent res duras digerere. Nō est inuenitpueris non posse illud riuuenib⁹ posse ppter hoc: sed ppter homogeneam ⁊ homogenee elongationem. Quod enim ex rebus durum existit complexioni puerorum non est homogeneum. Virtutes igitur digestiue eorum eo non operantur neq; ipsum recipiunt retentiue: sed cito ipsum expellunt expulsiue. Juuenum vero complexionibus est id conueniens: ⁊ ad eos nutriendos conueniens. Et ex hoc quidem collectum est quod retentiua indiget constrictione ⁊ figurarum constrictionis fixione longo tempore ⁊ pauco motionis adiutorio. Et attractiua constrictione indiget et fixione cōstrictionis tempore breuissimo ⁊ in motu multo indiget auxilio. Et expulsiue est necessarium stringere tantum sine fixione de qua nou est curandū. Et indiget adiutorio ad motum faciendū. Et digestiue est necessarium eliquare: ⁊ temperare: ideoq; virtutes iste qualitates illas quattuor inequaliter operari faciūt ⁊ eis inequaliter indigent.

¶ De virtutibus animalibus. Capi. 4.

Virtutes aūt animales intelligi volūt per illas: virtutez illam que cū in membris recepta fuerit preparabit ad recipiendum virtutem sensus et motus ⁊ operationis: vite: quibus etiam admiscentur timoris et ire motiones: propterea q̄ in eis reperiūt dilatationem ⁊ constrictionem que accidit spiritui q̄ huic comparat⁹ est virtuti. ¶ Nos aūt explanabimus summam hanc ⁊ dicem⁹ q̄ quēadmodum ex humorum spissitudine scōm aliquam complexionem substantia generatur spissa que est membrum aut pars membri: ita ex humorum vaporibus et eorū subtilitate secūdum aliquam complexionem substantia generat ⁊ subtilis est spūs. Et sicut apud medicos epar prime generationis est principiū: ita cor generationis secūde principiū existit. Et hic spūs cū ꝑm complexionem proueniat quam debet habere: ad hanc virtutem recipiendam preparat: deinde omnia illa preparat membra ad recipiendū omnes alias virtutes animales ⁊ etiā reliquas. ¶ Virtutes equidem animales in spiritu quidem ⁊ in membris non proueniunt nisi postq̄ hec vitalis peruenit virtus. Ideoq; licet virtutes animales alicuius membri destructe fuerūt ⁊ membrum adhuc existit: nisi hec virtus in eo fuerit destructa. Nonne videmus quod membri stupidū aut paraliticū vnū quodq; membrorum est non habens sensum neq; motū: aut propter complexionem que prohibet ipsum eos recipere: aut propter obstructionem q̄ accidit inter cerebrū et ipz in neruis q̄ ad ipsum pro cedunt: et tamen ipsum est viuū. Et membrū cui accidit est non habens sensum neq; motū et accidit ei vt putrefiat ⁊ corrumpatur. In membro ergo paralitico est virtus que eius custodit vitam donec cum remotum fuerit quod prohibet profluat ad ipsum virtus sensus et motus. Ipsum namq; preparatum erat ad suscipiendum eā propter virtutis vitalis sanitatez in eo. Prohibens enim non prohibuit nisi vt non eam in effectu reciperet. Sed membrum non sic est mortuum. Et preparans non est virtus nutriendi tantum: ita vt dicamus q̄ q̄diu virtus nutriēdi affuerit viuū erit: ⁊ cū destrue tur erit mortuū: qm̄ hoc ipm verbum virtuti afferemus nutritiue. Fortasse enim plerūq; in aliquo eius opatio destrueret ⁊ mēbrum viuū remanebit. Et fortasse plerūq; remanebit eius operatio ⁊ mēbrū tēdet ad mortē. Et si virt⁹ nutritiua iq̄tū est nutritiua esset ipsa virt⁹ q̄ ꝑparat ad sentiendū et mouēdū vegetabilia ꝑparata so-

rent ad sensum ⁊ motū recipiēdo. Restat ergo vt sit ꝑparans alias res que ppriā sequat cōplexionē q̄ vocat virtus vitalis. Et ipsa quidē est prima virt⁹ q̄ in spū ꝓuenit cū spūs ex subtilitate humoꝝ ꝓcedit. Deinde spūs ſm philosophū Aristotelē per eā recipit principiū et aiam primā ex qua alie pfluūt virtutes. Harū vero virtutū operationes ab hoc ꝓueniūt spiritu i principio rei: sicut etiā sensus apud medicos nō ꝓuenit per spiritū animalē qui est in cerebro nisi ad crystalloydē penetrat aut ad linguam ⁊ alia. ¶ Cum ergo p spūs in ventriculum peruenerit cerebri cōplexiones recipiet et erit cōueniēs vt ex eo pueniāt virtutum operationes q̄ in eo primo rep te sunt: ⁊ similiter in epate: ⁊ similiter in testiculis. ¶ Et apud medicos quidē nisi postq̄ spūs in cerebro ad aliā cōuertit cōplexionē nō preparat ad recipiendū animā q̄ est principiū motus ⁊ sensus. Et sīl in epate lz prima cōplexio iā iuuerit ad recipiēdū vtutē primā vitalē. Et sīl in vnoquoq̄ membro. Apud eos ēm vnūquodq̄ operationū genⁿ aliā bz a aiam. Et neq̄ est aia vna ex qua vtutes iste ꝓfluunt: quoniam huius summe aggregatio est aia. Et fiāt ex prima cōplexio iā adiuta virtutem primā recipiēdā: tūc iā ꝓdit vitalem vbi ꝓuenit spiritus ⁊ virtus que sunt eiⁿ pfectio. Hec aūt virtus apud eos nō sola sufficit vt spūs per ipsam oēs alias suscipiat virtutes nisi ꝑpria ꝓuenerit cōplexio. Preterea dixerunt q̄ virtus hec preter hoc q̄ ipsa est preparans vitam: est etiā motus subtilātie spiritualis subtilis principium ad membra et principiuz constrictionis et dilationis aeris attracti et pulsus. Affert enim aditorium in cōparatione vite quod est passio: ⁊ in cōparatione operationū anime: et pulsus prebet auxilium quod est actio. Et hec quidem virtus virtutibus naturalibus similatur: ideo q̄ non voluntate pueniunt vnde proflunt. Et similatur virtutibus animalibus ꝑpter operationū earū diuersitatē ipsa ēm dilatat ⁊ cōstringit simul: mouet ergo duobus motibus cōtrarijs. ¶ Philosophi aūt cuz animā terrenā dicere volunt perfectionem corporis naturalis instrumentalis: et volunt dicere principium omnis virtutis ex qua motus pueniunt et operationes diuerse. Erit igitur hec virtus secundum philosophorum sententiam virtus animalis sicut virtutes naturales quas nominauimus apud eos virtutes vocantur animales. Quod si noluerint dicere animam ſm hanc intentionez sed volunt dicere virtutem que est principium comprehendendi et mouendi quod ex aliqua ꝓuenit comprehensione voluntarie. Et naturalem volunt dicere ꝓ omni virtute ex qua operatio pueni in suo corpore secundum huius forme diuersitatem: nō erit virtus animalis: sed erit naturalis et altioris ordinis q̄ sit virtus quam medici vocant naturalē. Et si naturalem vocauerint illam q̄ rem nutrimēti ministrat ⁊ cōuertit: siue ad hoc vt remaneat individuū siue vt remaneat species: non erit hec naturalis sed erit tertiū genus. Et qra timor ⁊ sla eoꝝ huiⁿ virtutis sunt passiones: tūc licet eoꝝ principia sint sensus ⁊ estimatio ⁊ virtutes apprehēdētes: huic tñ comparate sunt virtuti. Huius aūt virtutis declarationē certificare: ⁊ an sit vna an plures: in sapientia continet naturali q̄ philosophie pars existit.

¶ De virtutibus animalibus cōprehendentibus. Cap. 5.

In animali autem animali due copulantur virtutes: quarū ipsa est sicut genus vna est sicut virtus cōprehensiua: ⁊ altera virtus motiua. ¶ Et ꝓprehensiua q̄dem est sicut duaꝝ virtutū genus. Una virtus comprehēsiua est manifeste. Et altera virtus cōprehēsiua occulte. ¶ Et virtus q̄dem manifeste comprehensiua est sensibilis que est genⁿ ſm quosdam q̄nqꝝ virtutū et octo ſm alios. Qō si dixerimus q̄ sint quinqꝝ: eruntvirtus videndi: ⁊ virtus audiendi ⁊ virtⁿ gustādi: ⁊ vtus tāgēdi: ⁊ virtⁿ odorandi. Et si dixerimⁿ q̄ sint octo: erit huius causa: q̄ plurib⁹ certificatoꝝ videtur q̄ tactⁿ sint plures virtutes. ſ. quattuor: et ponūt ꝓprie vnūquodq̄ quattuor generū tactus virtutē per se: licet in membro sensibili sint communia sicut gustus ⁊ tactⁿ in lingua: ⁊ visus ⁊ tactus in oculo. hoc aūt certificare est phi. ¶ Et virtus quidem comprehensiua occulte et non sentiens est sicut genⁿ quinq̄ virtutū. ¶ Una est virtus que vocat sensus cōis ꝙ phantasia. Et apud medicos q̄dem sunt vna virtus. Sed apud certificantes que sunt ex phis: due sunt virtutes.

¶ Sensus ēm eois est illa que offitia sensu percepta recipit: ⁊ ꝓpter eoꝝ formas patitur que in ipa copulant. ¶ Phātasia vero est illa q̄ eas custodit postq̄ diungūtur ⁊ retinet eas post sensus absentiā Et que baꝝ duaq̄ est recipiēs: alia est a custodiēte. hoc aūt certificare ē philosophi. Sed qualitercūq̄ fuerit eius sedes ⁊ operationes eius principiū est anterior cerebri vētricul⁹. ¶ Et sedā q̄dē est virtⁿ quam medici vocāt cogitatiuā. Sed certificatores vocāt eaq̄ imaginatiuā: q̄nq̄ cogitatiuā. Si ēm impauerit eis virtus estimatiua animalis quā postea nominabimⁿ: tūc ipsamet ad suā peruenit operationē: vocāt eā imaginatiuā. Et si virtⁿ rationalis ei impauerit ⁊ reduxerit eam ad illud q̄ ei pdest: vocatur virtus cogitatiua. Quocūq̄ tñ modo fuerit inter hanc virtutem ⁊ primā exist it differētia: q̄ prima est recipiēs ⁊ custodiēs id quod ad eā puenit ō formis sensu ꝓceptis. ista ē illa q̄ se exercet i eisq̄ imaginatiōe recōdita sunt exercitio cōponendi ⁊ dividēdi ⁊ singulas efficit formas quēadmodū ad eam perueniunt a sensu: ⁊ alias formas ab eis diuersas sicut hominē qui in monte volat ſmaradino. Sed phātasia nō ponit coīa te nisi q̄stū recipit a sensu. Et huius quidem virtutis sedes est ventriculus cerebri medi⁹. Et hec q̄dē virtus est instrumētū virtutis que ꝓcul dubio in aīali est occulta cōprehensiua et est estimatiua. Et ipsa quidem est virtus qua aīal indicat q̄ lupus est inimicus. Et qra timor ⁊ sla eoꝝ huiⁿ virtutis sunt passiones: tūc licet eoꝝ principia sint sensus ⁊ estimatio ⁊ virtutes apprehēdētes: huic tñ comparate sunt virtuti. Huius aūt virtutis declarationē certificare: ⁊ an sit vna an plures: in sapientia continet naturali q̄ philosophie pars existit.

imicus ⁊ filius est dilect⁹: ⁊qui annonam prebere consueuit est amicus a quo nō est fugiendum: ⁊hoc iudiciū ſm modū existit nō rōnale. Amicitia esſ ⁊ inimicitia non sensu sunt percepta: neq; sensus eas cōprehendit: neq; eis indicat nisi virt⁹ alia. ⁊ licet nō sit cōprehensio rationalis: est tñ prouidubio aliqua apprehensio nō rationalis. Homo etiā plerūq; vtik hac virtute in multis suoꝝ iudiciorū ⁊ procedit quēadmodū animal nō rationale. Et hec ꝙdem virt⁹ diuiditur a phantastica: qſſ phantastica sensu percepta retinet: ⁊ hec in pceptis sensu intentionis discernit nō sensu pceptas. Et separat ab ea quam imaginatiuā vocamus ⁊ cogitatiuā: qſſ illius operationes nullū sequit iudiciū: sed istius operationes non soluz iudiciū: sed etiam iudicia sequik. Et illius operationes sunt in sensu perceptis compositionē facere. Et istius operatio in sensu perceptis iudicare intentiones extra sensum. Et quēadmodū in animali sensus est iudicans de formis sensu perceptis: similiter existimatiua est iudicās de intentiomb⁹ illaꝝ formarum q̄ ad existimatiōez perueniūt ⁊ non ad sensum. ¶ Quidam aūt hominū sunt qui presumunt ⁊ hāc virtutē imaginatiuā vocāt: sed non tamē curamus: qz de noibus non disputam⁹: sed intentiones ⁊ differentias intelligere debemus. Et medico ꝙdem non est curādū vt hanc virtutem sciat. Impedimenta nāq; operationū eius impedimenta operationū aliarū virtutū q̄ sunt anteq; ipsa sequentia sunt sicut phantasia ⁊ imaginatiua ⁊ memorialis quā postea nominabimus. Et medicus ꝙdem non curat nisi de virtutib⁹ ex quibus cū in suis impedimentis accidit lesio puenit egritudo. ¶ Qō si lesio accidit opationi alicui⁹ virtutis cā impedimēti qō accidit pri⁹ operationi alteri⁹ ⁊tutis q̄ ei: fuerit q; impedimētū illud sequitū malicia cōplexiōis alicuius membri aut corruptionē compositiōis: sufficit medico vt sciat impedimentū illud ꝓpter malitiā ꝙplonis membri aut sue cōpositionis corruptionē accidisse: ad hoc vt cū medicina ei subueniat aut ipm ab eo custodiat: ⁊ non curat scire dispositionē virtutis: cui qō accidit non accidit nisi nullo mediāte posq; sciuerit dispositionē eius cui accidit illud qō accidit sine medio. ¶ Tertia vero illaꝝ quas nominat medici est ſ̄ḋnta aut quarta cū certificauerim⁹ q̄ est virtus ꝙseruatiua ⁊ memorialis. Et est thesaurus eius quod peruenit ad estimatiuā de intētionib⁹ in perceptis sensu extra formas eorū sensu perceptas. Sicut phātastica est thesaurus eius qō peruenit ad sensum ex formis sensu perceptis. Et eius ꝙdez loc⁹ est posterior cerebri ventriculus. ¶ Hic vero est locus ꝙsideratiōis phice vtrū virt⁹ cōseruatiua ⁊ memorialis ⁊ virtus q̄ reducit illud quod est absens ad memoriā ex eis q̄ ab estimatiua sunt reposita sit virtus vna: aut virtutes due. Medico tñ non est inde curañ. qſſi nocumenta q̄ eis q̄litercūq; sint accidūt: sunt hō genera. sunt. n. nocumēta iq̄ in ventriculo cerebri posteriori accidūt: vel de genere ꝙplonis

vel de genere compositionis. ¶ Virtus vero comprehensiua que ē vna de virtutibus anime comprehensiuis est humana rationalis. Et quia medici virtutē estimatiuam non considerauerunt propter causam quam diximus ideo hanc virtutem non considerauerunt: non enim fuit eorum consideratio nisi in operationibus trium virtutum tantum ⁊ non in alijs.

¶ De virtutibus animalibus motiuis. Ca. 6.

Motiua vero virtus est illa que chordas contrahit ⁊laxat propter quod mouentur mēbra ⁊ūcture dilatatione⁹ sua⁊flexione. Et eius quidem penetratio est cum neruis qui sunt lacertis cōtinui. Est est genus quod secundum specificationem principij motuum significatur. In vnoquoq; igitur musculo est alia natura q̄ est sequens iudicium estimatiue a qua prouenit communis consensus.

¶ Capm postremū huius doctrine de operationibus.

Dicemus q; operationū singulariū alie sunt que ab vna complentur virtute verbi gratia digestio. Alie que a duabus cōplentur virtutibus: sicut cibi desideriū: quod cōpletur a virtute naturali attractiua: ⁊a virtute sensibili q̄ est in ore stomachi. Attractiua vero operatur ex hoc qō mouet villum qui ſm longitudinem protenditur retinendo illud quod attrahitur ⁊ suggēdo ex humoribus quod est sibi proprium. Sensibilis autem operatur in hoc q; hanc sentit passionem: ⁊quia sentit mordicationē colere nigre que est excitans desiderium cuius esse nomina animus. Et hanc quidem operationem non dicemus duabus compleri virtutibus: nisi ideo q; cum sensibili acciderit nocumētū destruet intentio que vocatur fames ꝙsiderium: neq; desiderabitur cibus licet eo corpus indigeat. Et similiter transglutiendi operatio duabus completur virtutibus: vna est attractiua naturalis: ⁊altera est attractiue voluntarie. Et prima quidē cum complet operationem per villum qui ſm longitudinē protendit qui est in ore stomachi: ⁊ofago. Et secū de completur operatio per villum lacerti tranglutiendi. Cūq; vna duaꝝ virtutū destruet: transglutiendi operatio duriter puenit: sed quando non fuerit destruetur. Sed cum illa nō operata fuerit erit transglutiendi operatio difficilis. Nonne vides q; cum desideriū non recte procedit duriter prouenit operatio transglutiendi illud quod non desiderat. Immo cum abhorremus aliquam rem: nausea nobis prouocabitur. Et cum eam postea transglutire voluerimus et tertia fuerit ab ea virtus nostra attractiua desideratiua dura erit operatio voluntarie tranglutiendi. ¶ Transitus quoq; nutrimenti perficitur virtute membri impellentis a quo procedit et attractiua membri ad quod accedit et similiter superfluitatum egressio que fit per duas vias. ¶ Et forsitā plerūq; existūt operatiōis principium due virtutes, ſ. alialis⁊ naturalis. ¶ Et fortasse

plerunq; existunt eius causa virtutis ꝙqualitas sicut infrigidatio que prohibet materias: ꝛ iuuat expulsiuā in parilitate superfluitatum que descendunt a mēbro ꝙvetat ꝛ in facie reuerberat. ¶ Et frigiditatis quidē est equalitas q̄ ꝓpter duas ꝓhibet res. s. cū essentia substātiā eius qō effundit ingrossando ꝛcoagustando poros.

¶ Et restertia que est per accidēs que est qua caliditas extinguit attractiua. ¶ Et qualitas caliditatis attrahit per illō qō istis opponit modis quos ꝑdiximus. ¶ Et caliditatis quidē qualitas ne cessitas vacui nō attrahūt in primis nisi illō qō est subtile ꝛ postea qō est spissum. ¶ Virtus ꝺo attractiua naturalis nō attrahit nisi quod est ei magis ꝙueniēs: ꝙqō nature ei⁹ est ꝓpriū attrahere: ꝛ plerūq; qō est magis spissum est magis ꝓpriū: ꝛmagis cōuenies.

¶ De eis q̄ ꝓueniunt ex bis q̄ comeduntur ꝛbibunt. Ca. 15.

Quod comeditur ꝛbibitur in corpore humano tribus operatur modis. Aut emꝫ in ipso sola ꝓpria q̄litate operationez effi cit. Aut ꝓpria materia. Aut operationē facit tota ꝓpria substātia. Et fortasse res q̄ ex his tribus intelligūtur verbis ꝓpinque erunt ꝺm lingue considerationē. Sed cum de his loquimur intētiones exprimere volumus quas modo nominabimus. ¶ Sui ꝺo qualitate agēs est illud qō calefieri solet cū est in corpore bois: aut infrigidari ꝛcalefacit caliditate sua: aut frigefacit sua frigiditate: ita ꝙ nō ei assimilatur. Et sui quidē operās materia est illud qō a sui cōuertitur natura: ꝛ recipit formam alicuius diuisionis membrorum humanorum. Sed eius materia licet formam illaz recipiat: est tamen cū accidit vt aliqua suarum qualitatum quas habebat que suo modo fortior existit q̄ humani corporis qualitas in ipsa remanere eā faciat a principio rei: donec cōpleat coagulatio ꝛassimilatio: sicut sanguis q̄ generatur ex lactucis: quoniā in ipso est plus frigiditatis q̄ sit in ꝙplexione bois lz sit factus sanguis ꝛsit bonus ad hoc ꝛt mēbri bois ꝑs fiat: ꝛ sanguis q̄ ex alijs generatur huic existit contrarius. ¶ Sui vero substātia operans est forma sui specifica agēs rest illa qua ipsuz est id quod est: ꝛnō qualitate sui: ꝓter ꝙ corpori simile fiat: aut fiat simile ei corpus. ¶ Cūq; dico qualitatē: vnam quattuor qualitatū intelligo. ¶ Qualitate igitur sua operātisma teria in opere ingressum non habet. ¶ Sua igitur operans materia est illud cuius materia cum de substātia quam habebat alteratur alteratione quā in ea fecit virtus que est in corpore restaurat illud quod ex eo fuit dissolutū primo ꝛaccendit calorem innatum ꝓpterea ꝙ in sanguine facit augmentum secundo. Et est etiam cum operatur suis qualitatibus que remanserunt in ipso tertio.

¶ Et sua quidem operans substantia est illud quod forma sue speciei operatur quam acquisiuit post complexionem: ꝙ cum eius simplicia se communicauerūt: ꝛ ex eis generata fuit res vna ꝓparauit se ad recipiēdū spēm ꝛformā additā super illud quod hūit simplicis

Hec ergo forma nō est qualitates prime quas hz materia: nec complexio q̄ ex eis gñatur: ſz est ꝓfectio quā acquisiuit materia ꝺz aptitudinē q̄ fuit ei acquisita ex cōplexione: sicut in magnete virtus attractiua. Et sicut natura cuiuscūq; speciei vegetabiliū ꝛ aialiū. s. illa quā habent post cōplexionē: ꝓpter cōplexionis ꝓparatiōez ꝛneq; est de simplicib⁹ ꝙplexionib⁹: neq; ipsamet complexio: quia nō ē caliditas: neq; frigiditas: neq; siccitas: neq; hūiditas: neq; simplices: neq; cōmixte: ſz est verbi gra color: aut odor: ät alia: aut alia forma de non perceptis sensu. Et istius forme que generatur ex materia quandoq; est perfectio passio alicuius: cum hec forma est virt⁹ passiua. Et quādoq; est earum perfectio facere ꝛ non aliud. Et est cum hec forma ē virtus agendi ꝛnon aliud. Sed cū est agens ꝛnon aliud quandoq; ē eius actio in corpore hominis: ꝛ quandoq; non. Et eius quidem forme que post ꝙplexionē ꝓuenit: aliquando accidit vt sit perfectio passio ab alio cū fuerit hec forma virtus passiua. Et quandoq; accidit vt sit perfectio ei⁹ in aliud actio. Et quādoq; accidit vt sit hec forma virtus super operationem in aliud. Et quandoq; euenit vt sit hec forma adiuuans super operationez in aliud. Sed cum fuerit operatrix in alio aliquando euenit vt sit eius operatio in corpore hominis: aliquando non. Et si ē virt⁹ in corpore hominis agens: aliquando efficit operationē conuenientem corpori: quandoq; operationem non conuenientem. Tota autem operatio hec non ꝓuenit ex eius complexione: immo ex eius forma specifica aduenīente post complexionem. Unde ꝓpter hoc vocamus huiusmodi operationē a tota substantia scilicet forma specifica: ꝛnon qualitate. s. non aliqua quattuor qualitatū: neq; eo quod est ex cōmixtio. Conueniēs vero est sicut peonie operatio q̄ destruit epilepsiam. Non conueniens autem sicut virtus napelli q̄ hominis corrūpit substātiā. Redeam⁹ ergo nūc ꝛdicemus: ꝙ cū dicis ꝙ res que comeditur: aut qua fit inunctio est calida aut frigida: volum⁹ dicere ꝙ est sic in potentia ꝛnon in effectu. Et volumus dicere quod est in potētia plus calida q̄ corpora nostra: aut plus frigida q̄ corpora nostra. Et cum hanc potentiam dicim⁹ volum⁹ dicere virtutem consideratam per operationem caloris quam nostra corpora in ea efficiunt: quoniam cū eius portitor a calore innato qui est in nobis patietur: accidet in ea tunc illud in⁹ effectu. Est etiā cū hanc potentiam dicimus ꝛvolumus rem aliam dicere. Et ē vt sit potentia cum intentione bonitatis aptitudinis: sicut cum dicimus ꝙ sulphur est calidum in potentia. Et est cum dicim⁹ ꝙ res calida: aut frigida ꝛattendimus illud quod in eius complexione ex quattuor elementis primis est magis superans: ꝛnon consideramus operationem quam in nostris efficit corporibus. Est etiam cum de medicina dicimus ꝙ est in potentia sic cum fuerit ius potentia in intētione habit⁹ sicut potentia scribe qui iam dimisit scri

bendi operationem: rtamen habet in scribendo potentiam quem admodum dicimus q napellus in potentia est corrumpens. Inter hoc vero rprimam existit differentia: quia prima nisi postq corp conuersione manifesta ea cõuerterit nõ ereũt ad effectum: istõ aũt aut operatur ipsamet obuiatione sicut venenum viperarum: aut p qualibet conuersionem in sui qualitate sicut napellus. Et inter põ tias ãdẽ primas: etiã inter potẽtiã primã quã nominamus ẽ aliqua potẽtia media q̃ ẽ sicut potẽtia medicinaz venenosaz. Preterea dicemus q medicinarum gradus iam quatuor positi sunt.

¶ Et gradus quidem eorum primus est illud quod cum comeditur r bibitur rquo fit inunctio efficit in corpore sua qualitate operationem non perceptam: sicut cum calefit aut infrigidat: r nõ percipitur: neq; sentitur calor aut frigiditas: nisi postq reiteratũ fuerit rmultum factum fuerit. ¶ Et gradus secundus est vt sit operatio fortior ista: sed tamẽ non peruenit ad impediendũ operationes manifeste neq; cursum earum naturalẽ mutat: nisi per accidens aut cũ multo tiens aduenit rest multum. ¶ Et tertius quidem gradus est vt ex operatione eius essentialiter pueniat impedimẽtũ manifestum: sed nondum tamen peruenit ad mortificandum rcorrumpendum. ¶ Et quartus est gradus vt illud ad mortificandum peruenit rcorrumpendum. Et est quidem proprietas medicinarum venenosaram: hoc est illud quod existit per qualitatẽ. Cum tota vero sui substantia mortificans est venenuz. ¶ Dicemus autem denuo quod totũ illud qõ corpori aduenit quod ẽ ex eisinter que curit agere et pati: aut mutatur a corpore rnon mutat ipsuz: aut mutatur a corpore rmutat ipsum: aut non mutatur a corpore rmutat ipsum. ¶ Quod vero mutatur a corpore et non mutat corpus mutatione de quasit curandum aut conuertitur in similitudinez corporis aut non conuertitur. Illud autem quod in eius conuertitur similitudinem nutrimentum est absolute et illud quod non in eius conuertitur similitudinez est medicina temperata. ¶ Quod vero a corpore mutatur et ipsum mutat non est possibile quin aut si cuz muta tur a corpore mutet corpus et post corpus mutet ipsum ad vltimũ rdestruat eius mutatio: aut nõ fit ita sed ipsum mutet corpus ad vltimum et destruat ipsum. Et prima quidem diuisio: aut conuertitur in similitudinem corporis: aut non cõuertitur in similitudinem corporis. Si in corporis conuertitur similitudinem erit medicinale nutrimentum. Et si in corporis non conuertitur similitudinem erit medicina absolute. Secũda autẽ diuisio erit medicina venenosa. ¶ Illud ño qõ a corpore nullo mõ mutat ripz mutat est venenũ absolute. Cũ aũt nos dicim9 q a corpore nostro nõ mutat: nolum9 dicere q nõ calefiat in corpe p operationẽ innati caloris sin ipso: imo plurimũ venenoz nõ operat in corpore nisi calefiat p operationẽ caloris innati qui est in ipso. Sed volumus dicere q nõ mutatur in sui forma naturali: imo nec cessat ab eo operatiõe eius virtute r forma manentibus donec corpus corrumpat. Et est quidem cum eius natura est calida: r adiuuat tunc suam proprietatẽ natura eius ad resoluendum spiritũ: sicut venenum viperarũ r napelli. Et est cũ natura eius ẽ frigida: r adiuuat suam proprietatem natura eius ad congelandum spiritũ r debilitandũ sicut venenũ scorpionis r insquiami. Totum vero illud qõ nutrit in fine rei naturali motione corpus mutat. Et est calefacere: qffi cum in sanguine cõuertitur proculdubio in calefaciendo augmẽtum prebet ita vt lactucet cucurbite taliter calefaciãt qualiter istud calefacere existit. Cum vero calefacere dicim9 nolumus calefacere istud sed illud qõ ex qualitate rei prouenit eius remanente spẽ. Et medicina quidez nutriens a corpore per sui mutatur substantiã: r mutatur ab ipso per sui qualitatem: sed prima mutatur in sui qualitate. Et alia quidem mutatur primo in caliditate r calefacit sicut allia. Et est alia que mutatur primo in frigiditate r infrigidat sicut lactuca. Cuius eius cõuersio in sanguinẽ completur plurimum operationis eius est calefacere ppterea q in sanguine augmentum efficit. Quomodo enim non calefacit cum iam facta fit calida r sua frigiditate se expoliauerit. Sed vnicuiq earum etiam aliquid innate qualitatis associatur post cõuersionẽ in substantia qffi in sanguine q̃ generat er lactucis aliqua remanet infrigidatio. Et in sanguine q̃ generatur ex allijs aliq̃ remanet calefactio: sed ex hoc vsq ad tps. ¶ Medicinarũ preterea nutrimẽtũ alia est q̃ medicatiom magis existit pinqua: alia est q̃ nutrimẽto estvicinior. Quẽadmodũ ipsoz nutrimẽtũ alia sunt quoz natura vicinior est substãtie sanguinis: sicut vinũ r ouoz vitelli r aqua carnis. Alia q̃ parumper sunt longiquiora sicut panis r caro. Et alia sunt q̃ sunt valde longiqua sicut nutrimẽta medicinalia. ¶ Ampli9 dicem9 q nutriẽs mutat corpis dispositionẽ qualitate sui r quãtitate. Qualiter vero qualitate sui mutet iam sciuisti. Quantitate autem quoniam aut augmentabit et perueniet ex eo ad fastidium r opilationes r postea ad putrefactionem: aut minuet r perueniet ex eo ad ptisim. Sed augmentum in quantitate ex nutriente semper est infrigidans: nisi proueniat ex eo p utredo r calefactio que calefit: sicut enim putredo non accidit nisi propter calorem extraneum: ita propter ipsam etiam calor accidit extraneus. ¶ Dicemus etiam q nutriens aliud est subtile: aliud est spissum: aliud est temperatum. Et subtile quidem est illud ex quo sanguis generatur subtilis. Et spissum ex quo sanguis generatur grossus. Vnusquisq autem harum diuisionum: aut est ei nutrimentũ multum: aut est paucũ. Exẽplum subtilis r multi nutrimenti est aqua carnis vinum: r oua sorbilia calefacta aut retinẽtia. Ista essi multi existunt nutrimenti qffi plurimũ substantie ip-

eorum in nutrimentū conuertitur. ¶Exemplū spissi ⁊ pauci nutrimē ti est caseus ⁊ caro salita ⁊ melongia ⁊ his similia. Res essi que ex tis in sanguinē conuertitur. ¶Exemplū subtilis ⁊ pauci nutrimenti ⁊ iulep ⁊ olera q̄ in substātia sui temperata existūt ⁊ in sui q̄litate: ⁊ ex fructibus maciana ⁊ mala granata ⁊ que eis simulantur. ¶Exemplū spissi multi nutrimēti ē oua lira ⁊ carovaccina. ¶Cuiuscūq; etiā harū dictionū: alie sunt q̄ sunt boni chimi: alie sunt q̄ sunt mali chimi. ¶Exemplum subtilis multi nutrimenti ⁊ bom chimi ouorū vitelli ⁊ vinū ⁊ aqua carnis. ¶Exēplū subtilis pauci nutrimēti boni chimi lactuce maciana ⁊ mala granata. ¶Exēplū subtilis pauci nutrimenti ⁊ mali chimi: pulmo ⁊ caro anagaid. ¶Exēplū spissi multi nutrimēti ⁊ boni chimi oua lira ⁊ caro annualis agni. ¶Exēplū spissi multi nutrimēti mali chimi carovaccina ⁊ caro anat ⁊ caro eq̄na. ¶Exēplū spissi pauci nutrimēti mali chimi caro salita. In hac aūt summa inuenies temperamentum.

¶Sūma primadictionis scōe de pulsu: cuius sunt. 19. capitula.

¶De pulsu ⁊ est sermo vniuersalis. Cap. 1.

PUlsus est motus receptaculoꝝ spūs ex dyastole ⁊ systole ꝓpostus ad regendū spūm per aerem attractū. ¶Cōsideratio aūt vel scientia q̄ attēditur in pulsu aut est vniuersalis: aut particularis scōm vnāquāq; egritudinē. Et nos ād̄em hic de vniuersalib⁹ regulis scientie pulsus loquamur. Et particulares ad loquendū de egritudinibus particularibus in posteriozib⁹ referuabimus. ¶Dicemus ergo q̄ quisq; pulsus est compositus ex duobus motib⁹ ⁊ duabus quietibus. Omnis nāq; pulsus ex dyastole ⁊ systole est cōpositꝰ Post hoc vero necesse est ⁊ inter omnes duos ⁊ trarios motꝰ quies interueniat. Impossibile est nāq; vt motꝰ vnus alij motui cōtinuet postq̄ spacio eoꝝ applicat terminꝰ ⁊ extremitas in effectu. Hoc tamen in scientia naturali declarabitur. Postq̄ igitur hoc ita est: impossibile ē quin in vnoquoq; pulsu anteq̄ alius consequatur quatuor interueniāt partes. s. motus duo: ⁊ quietes due. s. motus elevationis ⁊ quies inter ipsam ⁊ depressionem ⁊ motus depressionis ⁊ quies inter ipsam ⁊ elevationē. ¶Depressionis ꝙ motus apō plurimos medicoꝝ nullo modo sentit. Sed apud alios est cum aut in forti pulsu sua fortitudie sentit: āt i pulsu magno pp elevatiōez sui aut i duro mstam sui refrenationē: aut in tardo propter longiquitatē tpis sui motꝰ. ¶Sal. quoq; dixit. Lōgo tpe nō fui sollicitus ex depressione. Postea vero non quicui tangendo donec ex eo aliquid percepi ⁊ postea illud compleui. Nam postea porte pulsus mihi aperte fuerunt. Qui vero ista studuerit vt ego percipiēt illō q̄ cōsecutus fui. Et licet sit ita vt dicit i plurimis tñ dispositionib⁹

depressio non est sensu percepta.

¶Causa vero ob quam statutum fuerit tangere venas brachij est facilitas prebendi ipsum: ⁊ q̄ homo non est sollicitus vt ipsum discooperiat ⁊ rectitudo situs ipsius propter rectitudinem cordis ⁊ eius q̄ō iurta ipsum.

¶Et oportet quidē vt sit tactus manu super latus existente. Offi si manus supervola plante extendatur in latitudine augmentū prebet ⁊ ex elevatione diminutionem facit ⁊ etiam diminuet ex longitudine ⁊ proprie in macilentis. Et resupinata augmentat in elevatione ⁊ longitudine.

¶Oportet preterea vt tactus fiat in hora qua ille cuius pulsus est sit abira remotus ⁊ gaudio ⁊ exercitio ⁊ oibus passionib⁹ ⁊ saturitate que grauedinem facit ⁊ fame ⁊ dispositione relinquendi ꝙsuetudines ⁊ renouandi vsus.

¶Et opz etiā vt sit de pulsu experimetū tēperati nobilis ita vt alij ei cōparetur.

¶Amplꝰ dicem⁹ q̄ gña ex āb⁹ medici pulsus dispōnē cognoscūt ſm q̄ ipsi referūt sunt. 10. quāuis eis fuerit necessariū vt posuissent ea nouē. Senꝰ ād̄e q̄ō est sumptū ex quātitate dyastolis. Et genꝰ q̄ō est sumptū ex qualitate percussiōis vene in digitos. Et genus q̄ō est sumptū ex tēpore cuiusq; motiōis. Et genꝰ q̄ō est sumptū ex essentia instrumēti. Et genꝰ q̄ō est sumptū ex eius euacuatiōe: aut repletiōe Et genꝰ q̄ō est sumptū ex caliditate tactus ipsi⁹ aut frigiditate. Et genus q̄ō est sumptū ex tpe quietis. Et genꝰ quod est sumptū ex pulsus equalitate aut diuersitate. Et genus quod est sumptum ex eius ordinatione in diuersitate sui aut in ordinatiōe. Et genꝰ q̄ō est sumptum ex pondere.

¶Genus vero quātitatis pulsus significatur ex quātitatib⁹ suarū triū dyametroꝝ que sunt ipsius longitudo ⁊ latitudo ⁊ eius profunditas. Sunt ergo in eo nouem pulsus dispositiones simplices ⁊ compōsite. Et nouem quidem simplices sunt: longus: curtus: ⁊ mediocris. et latus: et strictus: et mediocris: et profundus: aptus: ⁊ mediocris. ¶Longus aūt ē ille est cuius partes in longitudine plus sentiūntur q̄ naturalis absolute: qui ē ꝓ certo eius qui cōplexionē habet temperatam aut naturalis q̄ est ei⁹ q̄ huic ē propinquus ⁊ ē tēperatus cui est proprium. Et tu quidē iā prius sciuisti differētiā inter eos. ¶Curtus vero est ei cōtrari⁹. ¶Et inter eos ē mediocris Et tu quidem iudicabis ſm hanc regulam in ser que remanserunt ¶Compositarum vero ex his simplicibus quedam sunt que nomē habēt: et quedā que nomine carent. ¶Ille enim qui in longitudine et altitudine et latitudine est augmentatus vocat magn⁹. Et qui i bis oib⁹ ē diminutus vocat paruus. Et qui iter eos existit tēpat⁹. ¶Qui vero in latitudine ⁊ altitudine est augmētatus vocat grossus. Et q̄i eis est minut⁹ dicit subtilis. Et q̄ est inter eos ē equalis.

¶ Generis autē qō ex qualitate percussionis venę in digitos sumptum est tres sunt species. Fortis ꝛ ipse est qui apud diastolē tactui resistit. Et debilis q̄ est ei oppositus. Et equalis qui est inter eos.

¶ Generis quoq; quod ex tempore cuiuslibet motionis sumptum est tres sunt species. Uelox et est qui motum i breui tempore complet. Et tardus ei contrarius Et equalis inter eos existens.

¶ Generis vero quod ex essentia instrumenti sumitur tres sunt species. Mollis qui est recipiens reditum ad interiora et compressionē facilē. Et durus qui est ei contrarius. Et inter eos mediocris.

¶ Generis autem quod est sumptum ex eo quod continet tres sunt species. Plenus et ipse est qui sentitur sicut si in eius foramine esset humor: inanis de quo sollicitandum est: vt pure euacuetur. Et vacuus est ei contrarius. Et inter eos mediocris.

¶ Et generis quidem quod ex suo tactu sumptum est: tres sunt species: calidus frigidus: et temperatus.

¶ Generis vero quod est sumptum ex tempore quietis species sunt tres. Frequens et ipse est in quo tempus sensatum quod existit inter duas percussiones est breue: qui etiam vocatur consequens et spissus. Et ei contrarius rarus: qui etiam dicitur laxus et resolutus. Et inter eos mediocris. Et hoc quidem tempus est secūdum quod ex systole cognoscitur. Si vero systole nullo modo cognita fuerit: erit tempus quod inter omnes duas diastoles cōtinuatur. Et si ipsa cognita fuerit: erit secundum duo tempora duorum extremorum.

¶ Genus vero quod est sumptum ex equalitate et diuersitate ē: aut equale aut diuersum scilicet inequale. Et hoc quidem est per comparationem similitudinis aut dissimilitudinis pulsuum: aut partium vnius pulsus. aut vnius partis pulsus in quinq; rebus: magnitudine ꝛ paruitate: aut fortitudine et debilitate. ꝛ velocitate et tarditate: spissitudine: aut raritate duritie et mollitie: donec contingat q̄ vnus pulsus est postremus sue diastoles citius propter vehementem calorem: aut debilior propter debilitatez. Quod si volueris dilatabis sermonem et considerabis in equalitate et diuersitate in tribus generibus predictis alias partes: sed considerationuz fortitudo ad istas reducta est. Pulsus vero equalis absolute est ille qui in omnibus est equalis: qui si in aliquo eorum solo fuerit equalis: in eo solo dicetur equalis: sicut si diceremus equalem in virtute: aut equalem in velocitate. Et similiter diuersus est ille qui non est equalis: aut absolute: aut in aliqua re.

¶ Genus autem quod ex ordinatione et inordinatione sumptum est duas habet species diuerse ordinatus: ꝛ diuerse inordinatus Ordinatus autem est ille cuius diuersitas habet ordinem conseruatum super quem transit. Et est secundum duos modos. Aut ordinatus absolute: ꝛ est cum totum illud quod ex eo prouenit non

habet nisi tantum diuersitatem vnam. Aut ordinatus qui est proprie ꝛ ipse est qui habet duas diuersitates aut plures: sicut si ibi esset circulus ꝛ alius circulus ab eo diuersus: sed ambo ad suum rediret ordinem sicut si esset vnus circulus. Et inordinatus est qui est ei cōtrarius. ¶ Cūq; certificaueris inuenies q̄ hoc decimuz genus est: sicut esset noui generis species intrās sub sequali. ¶ Debes aūt scire q̄ in pulsu reperit natura musice quemadmodum ars musice completur per adiunctionem sonorū secūdū proportionez comitantem eos inter acuitatem ꝛ grauitatem per circulos casuum ꝛ temporū qui sunt inter eorum percussiones: sic est dispositio pulsus: q̄ proportio suorum temporum in velocitate ꝛ spissitudine ꝛ debilitate et in quantitate est sicut proportio adiunctionis eius. Et quemadmodum tempus ferendi vel casus ꝛ quantitas sonorū est cū sint conuenientia: ꝛ est cum non sunt conuenientia: similiter est cū ibi diuersitates sunt ordinate: ꝛ est cū sunt inordinate. Et proportio etiā dispositionū pulsus in fortitudine ꝛ debilitate ꝛ quantitate est cum est conueniens: ꝛ est cū non: immo diuersa est. ¶ Et hic quidem est egrediensa genere considerandi ordinem. Sak. aūt videt id qō potest sentiri ex proportionalitatib⁹ ponderis est ſm vnam proportionē musicarū nominatarū aut non nominatarū. Nominata vero aut ſm proportionem totī ꝛ quandoq; est proportio tripli cum est proportio dupli adiuncta cuz proportione addentis medietatem: ꝛ ipsa est que dicit proportio per quinq;. Et ſm proportionem que est per totum ꝛ est dupla. Et ſm proportionem que est per quinq;: ꝛ est addens medietatem. Et est ſm proportionē q̄ est p quattuor: ꝛ est addens tertiam. Et ſm proportionem addentē ḡrtam. Postea non sentit. ¶ Et ego q̄dē miror quō pportiōes iste p tactū discerni possunt. Dico tñ q̄ ei est facile q̄ in gradu tangendi cōsueuit: ꝛ proportionaf sonosp artē: postq̄ erit ei potētia cognoscēdi musicā acquisita: ꝛ comparabit factū per notū homo etiam iste cū suā intentionē ad pulsum reduxerit. hmōi poterit discernere ꝓportiones ꝓsensum ¶ Genus vero qō ex pondere est sumptum est per cōparationem proportionis quantitatuz proportionum quatuor temporum que sunt duobus motib⁹ ꝛ duab⁹ quietibus. Et si sensus totum hoc discernere non potest: tñ est per cōparationē proportionis quātitatū proportionū temporū diastoles ad tēpus quod est inter duas diastoles ꝛ aduitunū temporis in quo est motus ad tempus in quo est quies. ¶ Qui autem ponūt in hoc capitulo compositionem temporis motus ad tempus motus: ꝛ tpis q̄etis ad tps mot⁹ q̄etis: mittūt caplz in caplo: licet huiusmodi missio sit tolerabilis: ꝛ non sit inconueniēs sed tamen non est bona. Et pondus quidem est illud in quo proportiones musice cadunt. Et dicemus q̄ pulsus aut est boni ponderis: aut mali ponderis. Et illius quidem qui est mali ponderis sunt tres species. Una est illius cuius pondus est mutatum

et est iuxta pondus: ⁊ iste est cuius pondus est põd⁹ etatis q̃ est iuxta etatẽ illi⁹ cui⁹ est pulsus: sicut cũ iuuenes hñt põd⁹ pulsuum pueroꝝ Et altera est separati põderis: sicut cũ pueri habent põd⁹ pulsus sicut senũ. Et tertia est egrediẽs a põdere: ⁊ille est cui⁹ põderi pulsus hominis nõ similat. Et multa egressio pulsus a põdere magnaz in dispositionibus significat mutationem.

¶ De pulsu equali ⁊ diuerso. Ca. 2.

DIcunt q̃ diuersi pulsus diuersitas: aut est in multis pulsib⁹: aut in vno pulsu. ¶ Sz quiuno pulsu diuersificat: aut in multis diuersificatur partibus. scilicet in locis separatis in quibus cadunt digiti: aut in vna parte scilicet in loco vni⁹ digiti. Et multis q̃dem q̃ in multis diuersis existit partibus est diuersus gradatus equaliter currens: ⁊ ipse quidem est qui ab vno incipit pulsu ⁊ permutat ad maiorem eo: aut ad minorem: ⁊ procedit sic ꝑm regulam donec peruenit ad finem in diminutione: aut in augmento per similem ordinẽ deinde intersecatur: ⁊ ad primam magnitudinem redit: aut rediẽs ex paruitate sua simili reditu in ambabus dispositionibus ad primam regulam: aut diuersificans postquã venerit a principio qõ est huiusmodi ad finem q̃ est hmõi. Et est cũ ad finem peruenit: ⁊ est cũ intersecatur ante ipsum: ⁊ est cum addit supra ipsum donec intersecatur in medio cessando: ⁊ est cum agit ab hoc diuersum: ⁊ illud est vt in medio sui interueniat motus. ¶ Et pulsus q̃dẽ cessationẽ habens est diuersus in quo expectatur motus ⁊ venit quies. ¶ Et ille q̃ in sui medio habet motum est diuersus in quo expectatur quies ⁊ venit motus. ¶ Diuersitas vero pulsus in multis partibus vnius pulsus. aut est in situ suarum partium: aut in motu suarum partium. Sed diuersitas que est in situ suarum partium est diuersitas proportionis partium vene ad partes. Et quoniam partes sunt sex: erit illud quod in eis cadit ex diuersitate similiter. ¶ Diuersitas autem que est in motu aut est in velocitate et tarditate; aut in consecutione ⁊ preuentione scilicet vt moueatur pars eius ante horam sui motus aut post horam: aut in fortitudine ⁊ debilitate: aut in magnitudine ⁊ paruitate. Et hoc totum aut curret secundum ordinem eq̃lem: aut diuersuz in augmento ⁊ diminutione. Et illud quidem aut erit in duabus partibus: aut in tribus: aut in quatuor scilicet in casu digitorum. Et tu quidem componere poteris ⁊ ordinare. ¶ Ex diuersitate vero pulsus in vna parte est ille qui est intersectus ⁊ reditiuus ⁊ continuus. ¶ Intersect⁹ est aũt in partem vnaz cum paruo motu separatur: et partis vnius que ex eo intersecatur cum quiete est cum duo extrema diuersificantur in velocitate ⁊ tarditate ⁊ in similitudine. ¶ Reditiuus vero est vt pulsus magnus redeundo fiat paruus in vna parte: deinde in reditu subtili recti. Et huius qui dẽ modi est ille cuius quedam specierum in alias ingrediuntur. Et hoc est vt sit vnus pulsus sicut duo propter diuersitatẽ: aut duo sicut

vnus: ꝓpterea q̃ alie in alias ingrediunt. Et istõ q̃dẽ est secũdũ sententiã eoꝝ q̃ in hoc nõ cõuenerũt. ¶ Cõtinuus aũt est ille cui⁹ diuersitas est ordinata in cõtinuitate nõ sensu ꝓcepta sepatione: in eo ad quod ipsa mutat ex velocitate ad tarditatẽ aut ecõtra: aut ad equalitatẽ aut inequalitatẽ in eis: aut ex magnitudine: aut puitate: aut eq̃litate in eis ad aliq̃ eoꝝ ad q̃ mutat. Et hoc q̃dẽ est cũ ꝑm silitudinẽ sui ꝓcedit. Et est cũ accidit vt cũ cõtinuatiõe sua sit in aliq̃bus suaꝝ partiũ plus diuersitatis ⁊ in alijs minus.

¶ De speciebus pulsus diuersi que nomina habent ꝓpria. Ca. 3.

EX eis est gazallans qui est diuersus in vna parte cũ fuerit tardatus: ⁊ deinde intersecatur ⁊ fit velox.

¶ Et ex eis est vndosus: ⁊ipse q̃dẽ est q̃ est diuersus in magnitudine ꝓtiũ veneꝝ ea puitate eleuatiõe ipsaꝝ ad supiora ⁊ in latitudine ⁊ in cõsecutiõe ꝓcessiõe in ꝓncipio mot⁹ pulsus cũ mollitie q̃ est in ipsa. Et ipse q̃dẽ nõ est valde paru⁹: ⁊ez latitudinẽ quãdã: ⁊ assimilat vndis: quaꝝ alie alias sequnt ꝑm rectitudinẽ cũ diuersitate q̃ est inter eas in eleuatiõe earum ad supiora: ⁊ descẽsiõe ad inferiora ⁊ velocitate ⁊ tarditate.

¶ Et ex eis est vermiculos⁹ q̃ est illis similis z est pu⁹ multe spissitudinis: cui⁹ spissitudo existimatur velocitas sed non est.

Et formicãs q̃ est valde minor ⁊ vehemẽtioris spissitudinis. Et ꝑmiculosi q̃dẽ formicãtis diuersitas in eleuatiõe ad supiora ꝓcessiõe cõsecutiõe in sensu est manifestior ipsoꝝ diuersitate in latitudine: immo quasi non apparet id.

¶ Et est ex eis serrin⁹ q̃ vndoso in ptiũ diuersitate silak: ⁊in eleuatiõe ad supiora ⁊ latitudinem ꝓcessiõem cõsecutiõe: z est durior ⁊ cũ duricie ipsi⁹ ptesi duritie diuerse existũt. Et serrin⁹ q̃dẽ est pul⁹ velox spissus ⁊ dur⁹ cui⁹ ptes in magnitudine diastoles diuerse existunt in duritie ⁊ mollicie.

¶ Et ex eis est cauda soricina: ⁊est ille q̃ ordinat in diuersitate suaꝝ ptiũ ex diminutiõe ad augmẽtũ: aut ex augmẽto ad diminutionez. Et cauda q̃dẽ soricina est cũ est in pulsib⁹ multis: ⁊est cũ in vno pulsu in ptib⁹ multis: aut in pte vna: ⁊ ei⁹ diuersitas ꝓpria est illa q̃ ex magnitudine pẽdet: ⁊est cũ est in cõparatiõe velocitatis ad tarditatẽ aut fortitudinis ad debilitatem.

¶ Et ex eis est mesali⁹: ⁊ipse est q̃ ex diminutiõe ꝓcedit ad aliquẽ terminũ in augmẽto: postea reclinat inferi⁹ ad suum ordinẽ donec ad primũ terminum diminutionis perueniat. Est ergo sicut due caude soricine q̃ continuant a põ maiores ei⁹ extremitates.

¶ Et ex eis est dispulsans. Et ipso quidem discordati sunt medici. Sunt enim quidam qui ipsum vnum pulsum ponunt diuersum in precessione et consecutione. Et sunt alij qui ponunt ipsum duos pulsus quorum vnum alterum consequitur; ⁊ adultimũ inter

cos nō exiſtit tps qō dilatet ad colligēdū ſyſtolē deinde diaſtolē. Nō eſt oē ex q cōſequūtur due pculſiōes opzxt ſint duo pulſus. Alioqn ille cui⁹ interſecat diaſtoles deinde redit: eſſet duo pulſus. Neq; eſt opzxt ſint duo pull⁹ niſi cū incipit fit diaſtoles poſtea redit ad fun dū faciēdo ſyſtolē: deinde redit iterū diaſtolē facit.

¶ Ex eis ſunt q̄dē bñs cadēs in medio q̄s pdixim⁹. Sz dria inter cadētē in medio gazellātē eſt op gazellātis ſcōa aſſyenit ꝯ cōpleat pma: ſz in cadēte in medio eſt pull⁹ q̄venit in tpe q̄dētis cū cōplet pculſio prima.

¶ Et ex iſtis q̄dē capitulis ſunt pulſ⁹ ſpaſmoſ⁹ tremul⁹ retort⁹ q̄ ſi lo qō torquet aſſimilat: teſt ex caplō diuerſitatis in p̄ceſſiōet cōſecu tionem in ſitur in latitudine.

¶ Et cordoſus q̄dē eſt ex ſumma retortis ſimilat tremulo: ſed tñ in tremulo diaſtoles eſt magis occulta: t ſimiliter erit⁹ ab eq̄litate ſit⁹ in eleuatiōe ad ſupiora eſt in retorto occultior: ſz tēſio in cordoſo eſt manifeſtare ſi cū ei⁹ torſiōe ad ynā ptē tñ. Plurimum ño tales acci dūt q̄les iſti ſcz cordoſus retorſus ad ynū lat⁹ declinās in egritudi nib⁹ ſiccis. ¶ Pulſuū ño cōpoſitoꝝ ſpecies quaſi infinite ſunt nec; habentes nomina.

¶ De p̄mo q̄ ex ſpecieb⁹ pulſus eſt naturalis. Ca.4.

Quiuſq; genez p̄nominatoꝝ in q̄ eſt ſupfluitas augmēti vel di minutiōis naturalis eſt eq̄lis: niſi fortis q̄ſi naturalis in eo eſt augmētat⁹. Et ſi aliq̄ alioꝝ generū augmētū p̄buerit niſi fortitudi nis augmētū ſequēs: t factū fuerit mai⁹: verbi gratia ipe erit natu ralis ꝓpter fortē. Alioꝝ ño genez q̄ nec; augmētū nec; diminutio nem tolerant: naturalis eſt mediocris: et ordinatus: t qui eſt pon deris.

¶ De cauſis ſpecierū pulſus p̄dictarum. Ca.5.

Quilez pulſ⁹ q̄dā ſunt cōes neceſſarie eſſentiales in ꝓſtitutiōe pull⁹ ingrediētes: t vocant ꝓtētiue. Et q̄dā ſunt inſtitutione pull⁹ nō ingrediētes. Et hez q̄dē alie ſunt inſepabiles quaꝝpmuta tiōe pmutat iudiciū pull⁹ t vocant cāe inſepabiles. Et alie ſunt ſepa biles q̄ vocant mutā tes absolute. ¶ Cōtētiue ño cāe ſūt tres. ¶ Vir t⁹ vitalis q̄ ē i corde mouēs pulſū. Et tu q̄dē tā ſciuiſti eā i caplō ño tu tib⁹. ¶ Et ſcōa eſt inſtrumētū reſtyene pulſatiles q̄s tā ſciuiſti cū nu merauimus membra. Et tertia eſt neceſſitas extinguendi t eſt ad ueniens per quātitatem notam extinctionis que renouatur in ter mino caloris oppoſita in ſuo incendio: aut extinctione aut equali tate ſua. ¶ Et harum quidem cauſarum contētiuarū operationes mutant ſm id quod adiungitur eis ex cauſis inſeparabilibus t mu tantibus absolute.

¶ De bis q̄ pueniūt ex cauſis cōtētiuis ſolūmodo. Ca.6.

Cum inſtrumentum fuerit obediens ſui lenitate virt⁹ fortis t neceſſitas ad extinguendum vehemens erit pulſus magnus.

Uerū tamē neceſſitas iuuantior bis trib⁹ eſt ad hoc.

¶ Qō ſi virt⁹ fuerit debilis: pulſus paruitatē cā p̄culdubio ſequat. Et ſi cū hoc inſtrumētū fuerit durū: t neceſſitas pauca erit minor.

¶ Eſt etiā cū durities efficit paruitatē: ſz tñ paruitas cuius cā eſt durities ſepat a paruitate cui⁹ cā eſt debilitas: p hoc op eſt durus t nō debilis. Et dzeuitas eius et profunditas non ſic eſt mala: ſicut eſt cū eſt virtus debilis.

¶ Pauca quoq; neceſſitas paruitatē efficit: ſz debilitas ibi nō erit.

¶ Et neq; eſt aliqua hax triū q̄ pl⁹ efficiat paruitatē q̄ debilitas.

¶ Et paruitas quidē duritiei cū virtute plus eſt q̄ paruitas p̄iua tionis neceſſitatis cū virtute. Virt⁹ nāq; cū p̄iuatione neceſſitatis non minuit multum ex equali quoniam a diaſtole p̄hibentem non hz. Et nō declinat ad hoc vt nō multū ſuper temperamentum ad dat: niſi ideo op non multam habet neceſſitatem.

¶ Si vero neceſſitas multa fuerit virtus fortis et inſtrumētū ino bediens p̄opter ſuam duritiem magnitudinē: nō poterit eſſe quin fiat velox t velocitate reſtauret id quod deeſt ex magnitudine.

¶ Quod ſi virtus fuerit debilis t pulſus nō poterit magnificari t velocitas in eo nō opata fuerit non poterit eſſe quin fiat ſpiſſus q̄ ſpiſſitudine reſtauret illō qō ei defuerit ex magnitudine t velocita te: t multe vices tenebūt locū vnius vicis ſufficientis t magne aut duarum velocium. Et hoc quidem eſt ſicut cū homini neceſſe eſt fer re rem ponderoſam: quam ſi poterit vna vice totam feret. Si vero nō: diuidet eam in duas partes t feſtinabit. Et ſi nō: i multas par tes ipſam diſtribuet t feret quāq; partez quocūq; modo poterit cū ſpacioſitate aut velocitate. Deinde nō ceſſabit inter quaſlibz duas oneraturas ei⁹: lz ſit in eis tardat⁹. Qō ſi multe fuerit debilitatis ſtabit tūc et feret eā feſtine t redibit cum tarditate.

¶ Si aūt virtus fuerit fortis t inſtrumentum obediens: ſz neceſſi tas erit maior; fortitudine temperata: virtus augmētabit velocita tem cum magnitudine. Et ſi neceſſitas fuerit fortior: erit cū magni tudine t velocitate ſpiſſitudo.

¶ Longitudinē quoq; magnitudinis cauſe p certo efficiūt cū ali q̄d p̄hibēs amplitudinē p̄hibuerit t eleuationē ad ſupiora nō pmi ſerit fieri ſicut durities inſtrumēti. verbigratia. q̄ amplitudinē p̄hi bet t dēſitas carnis t cutis q̄ ſurſum eleuari nō pmittūt. Sz etiā dē cū in amplitudine addit macies.

¶ Et amplitudinem q̄dē efficit: aut venarū vacuitas vt per ipſam tunicā ſuperiorē ſuper interiorem declinet t dilatetur: aut multa in ſtrumenti lentitas.

¶ Spiſſitudis aūt cā ē debilitas: aut mīta neceſſitas: aut caliditas.

¶ Et raritatis quidē cauſa eſt virtus que neceſſitatez in magnitu dine ſupat: aut frigiditas multa diminuta a neceſſitate: aut mīma intenſio virtutis, t aduentus perditioni p̄oximus.

¶Cause vero debilitatis pulsus ex mutatiõib⁹ ꝗdez sunt: tedium et vigilie et euacuatio ꝛ macies ꝛ humor nocu⁹ ꝛ exercitiũ supfluũ et humorũ mor⁹ ꝛ ipsorũ obulatio membris fortis sensus: aut cordi vicinis et totũ illud quod vehementer resoluit.

¶Et duricie pulsus cause sunt siccitas corporis: vene: aut ei⁹ fortis extẽsio: aut vehemẽs frig⁹ cõgelãs. Et etiã est cũ pulsus ī crisib⁹ durescit ex fortitudine pugne ꝓpterea ꝙ mẽbra ꝓ ipam extendunt ad partem ī impulsionis nature.

¶Lenitatis vo cause sunt: cãe naturales mollificãtes sicut nutriẽs ꝛ egritudinales mollificantes sicut hydropisis ꝛ lethargia: aut ea q̃ necꝫ sunt naturalia: necꝫ egritudinalia sicut balneatio.

¶Et diuersitatis ꝗdẽ cã cũ pseuerãtia virtutis ẽ grauitas materiei cibi aut humoris: ꝛ cũ debilitate virtutis est pugna cãe et egritudinis. Ex causis quoꝫ diuersitatis est repletio venarũ ex sanguine: sz qõ huic ẽ sile remouet minutio. Et plurimũ ꝗdẽ fit diuersitas cũ sanguis est viscosus suffocãs spiritũ q̃ mouẽ in arterijs ꝛ ꝓpue cũ dẽsitas fuerit circa cor. Ex causis ꝓterea ipsi⁹ q̃ eã ī breui efficiũt ꝛpe sunt stomachi repletio ꝛ tristitia ꝛ cogitatio in aliquo: sz cũ in stomacho malus fuerit bũor non cessabit diuersitas: ꝛ forsitan ex eo ꝓueniet tremor cordis et fiet pulsus tremulus

¶Et serrini quidez pulsus cã diuersitas ei⁹ qõ in corpore vene est est fusum in putrefactiõe sui: aut ipsius cruditate: aut sui maturatione: aut diuersitas dispõnũ venarũ in duritie sua et mollitie: aut apostema in membris neruosis.

¶Vibrantis vero cã ẽ virtutis fortitudo: ꝛ plurima necessitas ꝛ durities instrumẽti quare nõ obedit ei ꝙ virtutes ipsi ꝑcipiũt de dyastole ī vna vice: sicut cũ ꝗs vult vna ꝑcussione aliqd incideret non obeditur ei adiuuat ab alia: ꝛ ꝓcipue cum necessitas subito augmentatur.

¶Sonicini vo pulsus cã qñꝫ ẽ virt⁹ debilis q̃ de labore ad quietẽ ordinate ꝓcedit: ꝛ ō ꝗete ad laborẽ: sz ille q̃ in vna ꝑmanet dispõne plus est virtutis debilitatẽ significãs. Et cauda ꝗdem sonicina et q̃ eis similis existit est plus significãs fortitudinẽ aliquam: ꝛ ꝙ debilitas est in fine. Sed eis deterior est cauda finitiua. Deinde manifestua. Postea cauda reditiua.

¶Cadentis aũt in medio cã ẽ virtutis lassitudo ꝛ ei⁹ defect⁹: aut accidẽs subito veniẽs ad quod anima ꝛ natura subito redcũt.

¶Et spasmosi ꝗdẽ pulsus cã sunt mo t⁹ nõ naturales ī virtute aut malitia in essentia instrumẽti.

¶Pulsus aũt tremul⁹ ꝓcedit ex fortitudine ꝛ istrumẽto duro ꝛ ne cessitate forti. Sine istis essi nõ ꝓuenit tremor.

¶Undosi aũt est cũ ei⁹ cã existit virtutis debilitas ꝑm plurimũ nõ potest fieri dyastoles nisi paulatim ꝛ paulatim. Et est etiã cũ instrumenti lenitas ei⁹ cã existit: licet virt⁹ nõ sit valde debilis. Instrumẽ

tum namꝫ molle ꝛ humidũ concussionẽ ꝛ motũ non recipit que in vnãquãꝫ penetrent partẽ quẽadmodũ siccum quod est durum recipit qñ siccitas concussioni est apta ꝛ tremori.

¶Et duri qñdẽ sicci finis sui ꝓncipij motu mouetur. Mollis vo humidi partem possibile est moueri: ꝛ aliam partem motu ipsius non pati ꝓpterea ꝙ cito recipit separationem ꝛ flexionẽ ꝛ diuersitatem ī figura.

¶Et vermiculosi quidẽ pulsus ꝛ formicãtis cã est fortis debilitas ita vt tarditas ꝛ spissitudo ꝛ diuersitas in partib⁹ pulsus ꝓiungãtur: qñ virtus instrumentum in vna hora dilatare non valet: sed paulatim ꝛ paulatim.

¶Causa aũt pulsus mali ponderis. Si pulsus quidẽ fuerit in dispõnibus tpis quietis est augmentũ necessitatis. Et si in dispositionibus temporis motus fuerit est augmentũ debilitatis aut necessitatis priuatio. Sed pulsus temporis motus ꝓpter velocitatẽ dyastoles alius est ab hoc.

¶Et cause ꝗdem pleni ꝛ vacui ꝛ calidi ꝛ frigidi sursum ꝛ submersi inferius manifeste sunt.

¶De pulsibus etatũ ꝛ masculoꝝ ꝛ feminaꝝ. Cap. 7.

Masculoꝝ pulsus maiores sunt ꝛ fortiores valde: propter vehementiã virtutũ eoꝝ ꝛ necessitatis ipsoꝝ: ꝛ ꝓpterea ꝙ eoꝝ necessitatis magnitudine completur. Et est eoꝝ pulsus tardior pulsu mulierũ ꝛ rarior ꝑm plurimum.

¶Et omnis quidem pulsus in quo perseuerat virtus est spissus et oportet proculdubio ꝙ sit velox. Est enim cum ante est velocitas q̃ spissitudo: propter hoc igitur sicut pulsus masculorum est tardior ita est rarior.

¶Pueroꝝ vero pulsus leniorꝝ pp hũiditatẽ ꝛ est debilior ꝛ spissior qñ calor est fortis: sed virtus nõ est fortis eo ꝙ nõdũ sunt completi. Pueroꝝ vero pulsus comparatiõe quantitatis corporis eoꝝ est magn⁹: qñ eoꝝ instrumẽtũ est valde molle: ꝛ ipsoꝝ necessitas est valde fortis ꝛ eoꝝ virt⁹ cõparatione paruitatis corporis ipsoꝝ nõ est parue quãtitatis. Uerũtamen eorũ pulsus cõparatione pulsus cõpletorũ est non magn⁹: sed est velocior. ꝛ spissior ꝓpter necessitatem. In pueris nãꝫ multi plicat vaporis fumosi collectio ꝓpter multã digestionem eorũ ꝛ frequentiam ei⁹ in eis. Et ꝓpter hoc valde est necesse ipm extrahere ꝛ calorẽ ipsoꝝ innatũ cuentare.

¶Juuenũ vero pul⁹ est multe magnitudinis: ꝛ non est multe velocitatis: immo in ipsis est valde diminut⁹ ꝛ in spissitudine ꝛ ad raritatem tendens. Et illorum quidem pulsus qui in ꝓncipio iuuentutis existunt est maior. Et eorum que sunt in medio iuuentutis est fortior. Et nos quidem iam declarauim⁹ ꝙ calor in pueris et iuuenibus fere est similis: ergo necessitas in eis erit ꝓpinqua: sed virtus iuuenib⁹ est augmentata. Habebitur ergo ex magnitudi-

ne qđ in ipsis restaurat quod defuerit ex velocitate ⁊ spissitudine. Et principium quidem'rei vnde puenit magnitudo est virt⁹. Sed necessitas est appetens. Et instrumentū q̄dem est adiuuans.

¶ Senum aūt pulsus est minor propter debilitatē. Et minoris velocitatis ppter hoc etiā ⁊ ppter diminutionē necessitatis. Et propter hoc est rarior.

¶ Et pulsus quidem seuum qui iam pcesserunt in annos est paru⁹ ⁊ rarus ⁊ tardus.

Et est cū mollis ppter hūores extraneos ⁊ non propter naturales.

¶ De pulsu complerionum. Cap. 8.

PUlsus calide complerionis vehementis est necessitatis. Qđ si virtus conuenerit ⁊ instrumentum: erit pulsus magnus. Si ergo vnū diuersificabit: erit quemadmodum dictū est in prece dentibus. Et si caliditas quidē non male fuerit complerionis: immo naturalis: erit complexio fortis ⁊ sana ⁊ virt⁹ multū fortis. Et neq; existimes q̄ calor innatus si fuerit fortis quātuncūq; sit minuat ex virtute: immo ex eo prouenit in substātia spūs fortitudo ⁊ in anima audacia. Calor vero complerionis malicia sequēs quanto plus augmentatus fuerit tāto in virtute plus debilitatem augmentabit.

¶ Complexio vero frigida declinat pulsus ad partē diminutiōis: sicut ppria est puritas ⁊ propria tarditas ⁊ raritas. ¶ Cuñ instrumētū fuerit molle latitudo ei⁹ augmētata erit ⁊ eius similiter tarditas ⁊ raritas. ¶ Quod si durum fuerit: erit minus hoc. ¶ Et debilitas quidem quam mala cōplexio frigida hereditare facit maior est ea q̄ mala cōplexio calida facit hereditare qm̄ caliditas. s. calori innato magis est conueniens.

¶ Complexionem vero humidam sequit inundatio ⁊ dilatatio. Et siccā quidem sequit coangustatio ⁊ durities.

¶ Ampli⁹ si virtus fuerit fortis ⁊ necessitas multa accidet bispulsans ⁊ spumosus ⁊ tremul⁹. Tu vero deinceps compone cōseruando principia.

¶ Est preterea cū vni homini accidit vt duorum laterū ipsius diuersificet complexio. Erit ergo vnū ipsorum frigidum ⁊ alterum calidum. Et accidet vt diuersitate que proueniet ex caliditate ⁊ frigiditate horū duorū laterū pulsus diuersi fiāt. Erit q̄ pulsus calidi lateris pulsū calide complexionis. Et lateris frigidi pulsū complexionis frigide. Et ex hoc quidem scitur q̄ pulsus in dyastole ⁊ sua ⁊ systole nō est ſm modum accessionis ⁊ recessionis cordis: imo ſz modū diastoles ⁊ systoles ipsius corpis arterie.

¶ De pulsu temporum. Ca. 9.

IN vere quidem est cum pulsus est paruus: non tamen in omni re ⁊ est in fortitudine augmentatus.

¶ In estate nō e velox ⁊ spiss⁹ ppter necessitatē. Et paru⁹ ⁊ debilis ppter virtutis resolutionē que est ppter resolutionē spūs q̄ fit propter calorem exteriorē dominantem superfluum.

¶ Et in hyeme est maioris raritatis ⁊ tardioris debilitat⁹: ⁊ cū hoc est paru⁹ qm̄ virt⁹ debilitat: ⁊ in quibusdā corporib⁹ accidit vt calor in pfundo teneat ⁊ adunet ⁊ virt⁹ fortior fiat: ⁊ hoc cū cōplexio calida est dominās ⁊ frenās frig⁹ ⁊ non per ipsuz neq; patiēs neq; frigiditas ad fundum vadit.

¶ In autūno aūt est pulsus diuersus ⁊ trahit ad debilitatē quādā Sed ipsi⁹ diuersitas est propter multitudinē conuersionis complexionis accidentalis in autūno nūc ad calorem: nunc ad frigiditatē Et ipsius quidem debilitas est etiam propter hoc. Complexio essi diuersa semper deteri⁹ efficit nocumentū q̄ simlis ⁊ qualis licet sit mala. Et q⁹ autūnus est temp⁹ nature vite cōtrarium qm̄ calor in eodē debilitat ⁊ siccitas fit fortior.

¶ Temporū vero pulsus q̄ sunt inter tēpora tēporib⁹ pportionantur que sunt circa ipsa.

¶ De pulsu regionum. Ca. 10.

REgionum quedam sunt temperate vernales: ⁊ quedam sunt calide estiue: ⁊ q̄dam sunt frigide hyemales: ⁊ q̄dam sicce autumnales. Jndicia igitur pulsuum erunt in eis ſm modū quē sciui sti de pulsu temporum.

¶ De pulsu q̄ proueniet ex cibo ⁊ potu. Ca. 11.

EXteri⁹ corpi aduenientia ⁊ ipm ingredientia pulsū dispositionē mutāt qualiate sui ⁊ quātitate. ¶ Sz q̄litate qm̄ si ad calefaciendū declinauerint: aut ad infrigidandū mutabūt ipm ſm illud

¶ Et quātitate q̄dē: qm̄ si equalia fuerint: fiet pulsus in magnitudine augmētat⁹: ⁊ velocitatis maioris ⁊ spissitudinis ppter augmentum virtutis ⁊ caloris: ⁊ manebit hec mutatio aliquādiu. Et si plurime magnitudinis valde fuerit: erit pulsus diuersus absq; ordine propter grauitatem nutrientis supra virtutē: quoniā ex omni gravitate puenit in pulsu diuersitas. Et quidez existimauit Archigenes q̄ eius velocitas est tunc multo maior q̄ spissitudo. Et hec mutatio est perseuerans: quoniam causa perseuerantie ſz sit multitudinis minoris hac: tamen est diuersitas ordinata. Quod si pauce fuerit quātitatis erit pulsus minoris diuersitatis ⁊ magnitudinis ⁊ velocitatis: neq; eius permutatio diu perdurabit quoniam materia pauca cito digeritur. Amplius si virtus deficiat ⁊ debilitetur ex multitudine aut paucitate q̄ cūq; fuerit: ſimiles erūt pulsū i quitate ⁊ tarditate vsq; in finē rei. Qđ si natura fortis fuerit in digerēdo ⁊ cōuertēdo fiet pulsus temperat⁹. ¶ Et vnū etiā proprietatem hz: ⁊ est: qm̄ ex magnitudine ipsius licet sit subtile proueniet diuersitas. Et ipso tamen non proueniet q̄ sit tantuz quantū illō qđ puenit ex nutrientibus que sibi similantur; ⁊ hoc quidem est ppter raritatez

substãtie ipsius ꝛsubtilitatem eius ꝛleuitatem. ¶Cum autem vinum in actu est frigidũ prouenit ex eo quod prouenit ex aliis frigidis in minorando ꝛ rarificando ꝛtardando velocitate sue penetrationis. Deinde cũ in corpore calefit: remouet velociter quod ex eo prouenit. ¶Vinum preterea cuz in corpus penetrauerit ꝛfuerit calidũ non elongabitur multum a natura ꝛaccidet velox resolutio.

¶Quod si cũ est frigidũ penetrauerit: fiet ex nocumento qõ non fit ex aliis frigidis reb⁹ quoniam ille tardant donec calefiãt: neqz eoz penetratio est ita velox vt istius: illud enim velociꝰ penetrat q̃ cõpleat calefactio. Et eius quidem impedimentum est magnũ ꝛ precipue in corporib⁹ q̃ horripilationi sunt apta. Et neqz est sicut impedimentũ calefactionis ipsius cũ ipsum calidum penetrat: qm̃ ei⁹ calefactio in principio obuiationis nõ peruenit ad hoc vt magnũ faciat impedimentum: immo natura ei obuiat cũ partitione ꝛ distributione ꝛ resolutione. ¶Frigidũ vero est cũ naturam deficere facit ꝛ ei⁹ virtutem extinguit anteq̃ ad partitionem ꝛdistributionem ꝛresolutionẽ perueniat. Et hoc quidem prouenit ex multitudine sue q̃titatis ꝛcalefactione ipsi⁹ ꝛfrigiditate. ¶Cũ aũt ipsuz cõsideratũ fuerit vnde fortitudinem efficit: alia habebit indicia: qm̃ ipsum sua essentia fortes efficit sanos ꝓpterea q̃ velociter prebet augmentũ in substantia spirit⁹. ¶Sed lz calefactio ꝛ infrigidatio q̃ ex eo fiũt: plurima corpora impediãt: est tamẽ cũ vnaqueqz earuz cũ aliqua cõuenit cõplone: ꝛest cũ non cõuenit cũ complexiõe. Est nãqz cũ res frigide eos fortes reddũt q̃ complexionem calidam malam habent sicut dixit. H. q̃ succus granati calefactos semper fortes efficit: ꝛhydromel infrigidatos semper reddit vigorosos. ¶Vinũ preterea vnde est calidũ natura aut frigidũ natura est cũ quosdam fortes facit ꝛquosdã debilitat. Mõ tamẽ sermo noster est nũc de hoc immo in virtute ei⁹ q̃ velocior ad spũm cõuertitur: qm̃ hic spz p sui essentiã. Oõ si vnũ horz duoz ipsum in aliquo corpore iuuerit: augmentabit in faciendo fortitudinem. Et si ei contrarium exiterit: minus fortitudinem faciet. ¶Secundum hoc igitur ipsuz pulsum conuertet secundum hoc. Quoniam si fortitudinem faciet in pulsu augmentabit fortitudinem. Et si calefaciet in necessitate efficiet augmentum. Et si infrigidabit: minorabit necessitatẽ Et ꝑm plurimũ in fortitudine faciet augmẽtũ. Nunq̃ aũt in necessitate efficit augmentũ quin in velocitate addat.

¶Aqua vero propterea quod nutrimentum penetrare facit vigorat et similitudinem operationis vini operatur. Et quoniam non calefacit immo infrigidat: non tantum auget in necessitate quantum vinum.

¶De eis que somnus ꝛvigilie in pulsu operantur. Ca. 12.

PUlsus quidẽ indicia in somno diuersificanꝯ ꝑm horã somni ꝑm dispositionem digestionis.

¶Pulsus igiꝭ in principio somni est paru⁹: ꝛdebilis: quoniaz motus caloris naturalis tũc est ad constringendũ ꝛsubmergendũ ꝛnõ ad dilatandum ꝛmanifestandum: quoniam spẽ in hora illa tot⁹ tendit ad occultum: propterea q̃ ipsum anima mouet ad nutriẽs digereñ. ꝛmaturañ. superfluitates ꝛest sicut superatus ꝛ obsessus ꝓculdubio. Et pulsus etiã est maioris tarditatis ꝛraritatis quo nam licet in calore accidat augmentum ꝑm constrictionem ꝛ coadunationem: tamen priuatus est augmẽto quod habet in hora vigiliarum propter motum calefacientem. Et motus q̃dem plus est ad inflammañ. ꝛinclinañ. ad partem malitie complexionis. Sed constrictio ꝛeoꝝ coadunatio temperate minoris sunt inflammationis ꝛmin⁹ extrahunt calorem ad estuationem. Et tu q̃dem hoc scies ex hoc q̃ anhelit⁹ lazi ꝛipsi⁹ estuatio multo maiores sunt anhelitu ꝛestuatione ei⁹ cui⁹ calor est constrict⁹ propter causam q̃ similis est somno. Verbi gratia submersi in aqua temperate frigiditatis q̃ si expergefactus licet calor constringatur ꝛ fugiat ex hoc: non tamen augmentum anhelitus eius perueniet ad id ad quod perueniet labor ꝛexercitium que sunt ei propinqua. Cunqz bene cõsideraueris non inuenies aliud quod calorem vehementius incendat q̃ labor ꝛmotus.

¶Et vigilie quidẽ calorem non efficiunt motu corporis: ita vt cuz corpus quieuerit non sit ipse necessarius: immo faciunt caloreꝝ ꝓpterea q̃ spiritus ad exteriora mouetur: ꝛmotus eius ad ea est ꝑm continuitatem cũ ista est eius generatio. Cum autem cibus digest⁹ est somno redit pulsus: ꝛfit fortior propterea q̃ virtus augmentũ recipit a nutriente: ꝛreddit illud quod ad profundum descenderat ad regeñ. nutriens ad exteriora ꝛad suum principium. Et similiter propter hoc etiam magnificatur tunc pulsus multum: ꝛ propterea q̃ complexionis caliditas propter nutriens augetur quemadmodum diximus. Et instrumenti etiam augetur lenitas per id quod ad ipsum ex nutrimento penetrat. Ueruntamen sua magnitudine non auget velocitatem neqz spissitudinem: quoniam hoc non est illud quod in necessitate prebet augmentum. Et hoc etiam nõ est ꝓpter restaurari ex eo quod necessariũ est magnitudine sola. Dei de quando cum dormiente somnus perseuerauerit: fiet pulsus debilis propter caloris innati constrictionẽ ꝛvirtutis compressionez sub superfluitatibus que euacuande erant ꝑm euacuationis modos qui sunt in vigiliis ex quibus est exercitium ꝛ euacuationes q̃ non sentiuntur. Cum autem somnus in principio euacuationem inuenerit: ꝛnec inuenerit aliquid ad quod digerendum tendat: declinabit complexionem ad partem infrigidandi. Perseuerabunt ergo paruitas ꝛtarditas ꝛraritas in pulsu: ꝛ incessanter augmentabuntur.

¶Vigilie etiam diuersa habent indicia vel dissimilia. Cũ effi dor-

miens euigilabit: natura sui declinabit pulsus ad magnitudinem ꝛ velocitatem ordinate: deinde ad suam naturalem redibit dispositionem. Sed subita causa euigilato accidit: vt pulsus eius illico cū a somno remouetur: quiescat: quoniam virtus coram eo quod subito euenit victa est: deinde post hoc redibit ad eum pulsus magn⁹ velox spissus ꝛ diuersus ad tremorem. Et quoniam motus iste est similis violento: ideo non inflāmat etiā ipsum. Et qñ virt⁹ subito mouet ad repellēdū natura liter illo qō accidit: ergo motus accidūt diuersi ꝛ tremit puls⁹: ꝛ tñ ꝑm hoc nō lōgo ꝑseuerat tp̄e: immo ad eq̄litatez cito redit: qñ ly ei⁹ cāsit quasi fortis: ei⁹ tñ durabilitas est pauca ꝛ cognitio destructiōis ipsius est velox.

¶ De iudicijs pulsus exercitij. Ca. 13.

IN principio quidē exercitij tōū est tēperatū puls⁹ fit magnus ꝛ fortis: ꝛ hoc quidē ꝓpter augmentum caloris innati: ꝛ fortitudinē ipsi⁹. Et fit etiā velox ꝛ spissus valde: ꝓpter superfluaz necessitatem quā facit mot⁹. Qō si perseuerauerit ꝛ fuerit plixuz aut ly fuerit breue: erit tamen fortissimū: destruēt qō ex fortitudine p̄uenit. Et debilitat pulsus. Et fiet paru⁹ ꝓpter repletionē caloris innati. Sed ipse fiet velox ꝛ spissus ꝓpter duas res: quarū vna est augmentū fortitudinis ꝛ necessitatis: ꝛ alia est: quoniā virt⁹ retrahitur ne magnitudim sufficiat. Postea velocitas incessanter minuit ꝛ spissitudo augmentat ꝑm quantitē ei⁹ qō ex virtut debilitatur. Deinde ad vltimū si exercitiū perdurauerit ꝛ debilitauerit: fiet pulsus formicans ꝓpter debilitatem ꝛ spissitudinem fortē. Post ea si magis superfluū fuerit ꝛ ex ipso quasi ad mortem pueniat: efficiet qō oia facit resoluentia ꝛ reducet pulsuz ad hoc vt sit vermiculosus. Deinde faciet ipsum declinare ad raritatem ꝛ tarditatem cū debilitate ꝛ paruitate.

¶ De iudicijs pulsuum balneatorum. Cap. 14.

BAlneatio aut erit cū aqua calida: aut cū frigida.

¶ Si autem fuerit cum aqua calida in principio proueniēt ex ea fortitudinis ꝛ necessitatis indicia. Cuncꝫ multum resoluerit debilitabit pulsum. S. quocꝫ dixit erit tunc paruus tardus ꝛ rarus Dicem⁹ ergo q̄ debilitas quidem ꝛ paruitas pulsus proculdubio existunt. Sed aqua calida cum in interioribus corporis calefactionem efficiet caloꝛe accidentali: fortasse non durabit sed ad sui naturam que est infrigidandi redibit. Et fortasse durabit ꝛ permanebit. Quod si accidentalis qualitatis iudicium superaueri: fiet pulsus velox ꝛ spissus. Et si superauerit q̄ quod ex natura sui proueniet fiet tardus rarus. Et si calefactio accidētalis ad tantā virtutis resolutionem peruenerit vt syncopi sit propinqua fiet etiam pulsus tardus ꝛ rarus.

¶ Sed balneationis cum aqua frigida facte frigiditas si penetrauerit: debilitabit pulsuz ꝛ faciet puū ꝛ efficiet raritatē ꝛ tarditatē. Et si nō penetrauerit: imo caloꝛē coadunauerit: augmētabit fortitudo ꝛ crescet paruitas ꝛ minuetur velocitas ꝛ spissitudo.

¶ Ex aquis vero in thermis existētibus q̄ sunt exiccātes duritiē i pulsu augmentant: ꝛ ex ei⁹ magnitudine minuūt. Sz calefaciētes velocitatē in pulsu augmētāt. Si autem virtutē resoluerint: erit quod iam diximus.

¶ De pulsu mulieris⁹ est ꝓprius ꝛ est pulsus ꝓegnantium. Cap. 15.

DEcessitas quidē in eis est multa ꝓpter cōmunitatez filij in attractione aeris. ipse enim quasi duabus attrahunt necessitatibus ꝛ duab⁹ aeris attractionibus. Sed virtus ꝓcul dubio nō augmentat: neqꝫ etiaz minuitur nisi q̄tū oportet ꝓpter latitudinē paucā: que ꝓuenit ex pondere ꝓegnationis: ꝓpter hoc igitur indicium virtutis medie et necessitatis fortis vincit: ꝛ augmentatur pulsus ꝛ fit velox ꝛ spissus.

¶ De pulsu dolorum. Cap̄m. 16.

DOlor mutat pulsū: aut ꝓpter fortitudinē sui: aut q: ē in mē brio principali: aut ꝓpter longā morā sui. ¶ Et dolor quidē cum in sui principio fuerit: faciet virtutē ebullire ꝛ mouebit ipsam ad resistendum ꝛ referandū ꝛ inflammabit caliditatem. Fiet ergo pulsus magnus ꝛ velox ꝛ maioris spissitudinis: qñ fixio magnitudinē faciet ꝛ velocitatē. ¶ Cuncꝫ dolor ad finem sue fortitudinis peruenerit ꝓpter illud qō dixim⁹ de modis procedet minoꝛādo ꝛ redibit ad inferiora donec magnitudinem perdet ꝛ velocitatem ꝛ vicem eaꝝ supplebunt spissitudo fortis ꝛ paruitas ꝛ formiculatio ꝛ vermiculatio. Et si augmentatus fuerit: adducet ad raritatē ꝛ perditionem.

¶ De pulsu apostematum. Cap̄. 17.

APostematum quidem alia sunt que febres faciunt. Et hoc aut ꝓpter coꝛuz magnitudinem: aut ꝓpter nobilitatem membri in quo sunt. Et pulsum in toto corpore mutant ꝑm mutationem febris ꝓpriam: ꝛ nos ipsam dicemus in loco suo. Et alia sunt que febres non faciunt ꝛ mutant pulsum membri in quo sunt ꝓprium per essentiam. Et est etiam cum reliqui corporis pulsum mutant per accidens scilicet non ꝓpter q̄ est apostema: sed ꝓpter q̄ dolorem efficit.

¶ Apostema autem quod pulsum mutat: aut ipsum mutat per speciem sui: aut per sui tempus: aut per quantitatem suam: aut per membrum in quo est: aut per accidens quod sequitur ipsum ꝛ comitatur. ¶ Quod vero per sui speciem mutat: est sicut apostema calidum ex quo per suam speciem proueniet vt mutetur pulsus ad serrinum et; ad tremorem et horripilationem et velocitatem et spissitudinem nisi ei contraria sit causa humectans que ꝓ-

prietatem ferrini destruat: ꝛ vice ipsius vndositatē supplere faciat verumtamen tremor ꝛ velocitas ꝛ horripilatio ꝛ spissitudo ipsum semper comitat. Et quēadmodū causaꝫ quedā sunt que ferrini proprietatē prohibēt: similiter sunt q̄dā eaꝫ q̄ ferrini pprietatē augmentāt: ꝛ ipsam apparere faciūt. Et molle quidē apostema pulsuꝫ facit vndosum. Et si fuerit valde frigidū: ipm efficiet tardū ꝛ rarū. Durū vero apostema proprietatē ferrini augmētat. In extitura aūt cū fit collectio: ipa pulsū ꝙuertit ō pprietate ferrini ad vndosi pprietatem ꝓpter humiditatē ꝛ lenitatē que ipsam sequunt ꝛ prebet augmentū in diuersitate ꝓpter suā grauitatē: velocitas autem rspissitudo alleuiat ꝓpter caloris accītalis quietem causa maturatiōis.

¶ Mutatio vero ipsius causa suoꝝ tempoꝝ est. Offendum calidū apostema existit in augmento: pprietas ferrini ꝛ quecūq; diximus sunt sicut in augmēto: ꝛ eius durici es semper augmētat ꝓpter extensionē que auget: ꝛ in tremore propter dolorē. Cūq; ad statū perueneri ola augmētank accidentia preter illud qō fortitudinē sequitur. Ipsum nāq; debilitat in pulsu: rin spissitudine ꝛ velocitate augmentū prebet: deinde si prolongabik velocitas destruet ꝛ redeundo fiet formicans. Cū aūt minuet ꝛ resoluet aut aperiet fiet pulsus fortis propterea q̄ virtus exonerabitur a pōdere: ꝛ cessabit ipsi⁹ tremor propterea q̄ dolor extensiu⁹ minuetur. ¶ Scōm q̄titatem vero sui. Quoniā magnū facit vt sint iste dispositiones maiores ꝛ magis augmentate. Et paruū vt sint rariores ꝛ paruiores. ¶ Et ſm membrum. Quoniā ex mēbris nerosis prouenit augmētū in duritie pulsus ꝛ in proprietate quā habet ferrinus ipsius. Et ex veneno sis ādem pulsi augmētū in magnitudine sua ꝛ vehemētia ꝛ diuersitas multa ꝓcipue si q̄ in eis superate fuerint arterie sicut in splene ꝛ pulmone: nō durabit huiusmodi magnitudo nisi q̄tū per seuerauerit fortitudo ꝛ membra humefacta ꝛ lenia ipsum faciunt vndosum sicut cerebrum ꝛ pulmo.

¶ Mutatio qua apostema mutat pulsum aliquo mediāte est. Sicut apostematis pulmonis qō facit pulsum tremulū. Et sicut apostematis epatis quod facit ipsum mictualem. Et sicut apostematis rhenis quod facit ipsum strangurialem. Et apostema membri fortis sensus sicut stomachi ꝛ dya fragmatis facit ipsum spasum ꝛ sincopizantem.

De iudicijs pulsus accidentium anime. Caput. 18.

IRa quidem propterea q̄ virtutē feruere facit ꝛ spiritū subitodilatat pulsum facit magnū ad superiora se eleuātem velocem ꝛ spissum. In quo nō oportet diuersitatem cadere: quoniam passio existit similis: nisi timor ei admisceatur qui vna vice superet ꝛ hoc alia superet vice. Et similiter si verecundia ei admisceat: aut contrarietas ab intellectu qui tacere ꝓcipiat ꝛ ne feruear ad malum inferendū illi cui irascitur.

¶ Et ex delitijs q̄dāꝫ ꝓpterea q̄ ad exteriora paulatim mouēt nō puenit ad illō qō puenit ex ira in velocitate ꝛ spissitudine. Immo ē cū ei⁹ magnitudo sufficit necessitate: ꝛ est tard⁹ ꝛ rarus.

¶ Et similiter pulsus leticie: qñ ipse fit magn⁹ ſm plurimū cū lentitate ꝛ attinet tarditati ꝛ raritati.

¶ In tristitia vō propterea q̄ calor suffocatur ꝛ submergit ꝛ fortitudo ꝛ virtus debilitatur oportet vt sit pulsus paruus ꝛ debilis rarus ꝛ tardus.

¶ Timor vō q̄ subito venit pulsum facit velocē ꝛ diuersum ꝛ inordinatū. Sz cōsuet⁹ ꝛ q̄ ordinate ꝙuenit: mutat pulsuꝫ ſm modū mutationis sollicitudinis.

¶ De summa mutatōis rep̄trariarū nature ēntie pulsus. Ca. 19.

AB eis fit mutatio. Aut ꝓpter hoc qō accidit de eis ex malitia cōplexionis: ꝛ tu q̄dē iā sciuisti pulsum cuiusq; complexionis Aut propterea q̄ virtutē cōstringūt ꝛ pulsum faciūt diuersum: ꝛ si cōstrictio valde fuerit fortis erit sine ordine ꝛ absq; ponder: ꝛ cōstrictionē q̄dē facies ē omnis materialis multitudo siue sit apostema: siue non sit apa. Aut ꝓpterea q̄ virtutē dissoluit ꝛ facit pulsuꝫ debilē ꝛ omnia hec sunt sicut dolor fortis ꝛ egritudines animales q̄ sunt fortis resolutionis.

¶ Summa scōa. Doctrine tertie. Fen secūde de vrina ꝛ egestiōe ꝛ est cōtinēs. 13. capitula.

¶ Est sermo vniuersalis de vrina. Capi. 1.

DE significatiōis dispositionū vrine nō opz credere nisi postq̄ conditiones obseruate fuerint.

¶ Opz etesi vt vrina q̄ cōsi dereť sit prima vrina q̄ in in mane colligitur. Et non ꝑmaneat longo tempore. Et nō sit ex nocte reseruata.

¶ Neq; sit ille cuius est q̄ aquā nō bibit ꝛ cibū non comedit.

¶ Et non sit qui in cibo aut potu rem ꝛtingētem accepit: sicut croci ꝛ cassiam fistulam: quoniam vrinā tingendo ad citrinitatē ꝛ rubedinem mutat: ꝛ sicut olera que tingendo mutāt ad viriditatem: et alimuri quod ad nigredinem: ꝛ vinum quod mutat vrinam secūdum suum colorem. Neq; sit qui exteriora sui re tingente infecerit sicut alcanna: quo mā cum ex ea aliquis tingitur: forte ex eius vrina ex ea inficitur. Neq; sit qui rem que cum vrina aliquem humorem expellit: assumpsit: sicut qō colerā aut flegma expellit. Neq; se exercuit motibus corporeis aut operationibus: aut dispositionibus que sunt extra cursum nature que vrine colorem mutant sicut ieiuniū aut vigilie aut labor aut ira aut timor. Omnia enim hec vrinam tingunt secūdū citrinitatem aut rubedinē. Et coitus vrinam valde impinguat Et sicut vomitus et euacuatio quoniam hec colorē mutā ꝛ substantiam que in vrina esse debet.

¶ Similiter cū ipsa multis ꝑmāserit horis. Quapropter dixerūt

ꝺā ꝙ poſſ ſer boras iſpiciēda nō eſt: qſſi ipi⁹ ſignificatio debilitat ⁊ color mutat: ⁊ hypoſtaſis diſſoluit aut mutat; ⁊ fit ſpiſſior: ꝯ̄ius ego dicā ꝙ nec poſt horam vnam.

¶ Urina preterea tota integre colligēda eſt in vrinali magno: ne ex ea aliquid effundatur.

¶ Et eius quidem diſpoſitio illico cum mingitur non eſt conſiderā da neq; niſi poſtq̄ in vrinali reſidet.

¶ Et obſeruandum eſt ne ſol eam tangat: neq; ventus ne perturbe tur ⁊ ne congeletur donec hypoſtaſis ſeparetur ⁊ ſeparatio com pleatur. non enim deſcendit illico cum mingitur: neq; i vltimo fine maturationis. Et non colligatur in vrinali in quo alia fuerit niſi prius fuerit ablutum.

¶ Amplius vrine puerorum ſignificatio eſt parua: ⁊ precipue infan tium: ꝓpterea ꝙ lacte nutriuntur: ⁊ ꝙ materia tingēs i eisē ꝺeſcēs ⁊ ſubmerſa in eoꝝ quoq; natura exiſtit ex debilitate ⁊ multa dormi tione quod maturitatis ſignificationem pernecat.

¶ Et inſtrumentum quidē colligendi vrinam eſt corpus peruium ſubſtantiam habens nitidum ſicut vitrum clarum vt chriſtallus.

¶ Scias autem ꝙ vrina quāto pl⁹ eam tibi approximas tanto ſpiſ ſitudo augmentatur: ⁊ quāto plus elōgas eam a te augmentatur in ea claritas: et ꝓpter hoc differt ab oibus falſitatib⁹ q̄ ſunt in ea quibus medici exponunt cū eis oſtenduntur.

¶ Cū vrina in vrinali colligit: cuſtodienda eſt a mutatione frigo ris ⁊ ſolis ⁊ venti.

¶ Et oportet vt in lumine aſpiciatur ita ꝙ ſuper eam nō cadat ra di⁹ i mo ab ipo regat: ⁊ ſici ea iudicet de accidētib⁹ q̄ i ipa apparēt

¶ Scito etiā ꝙ prima ſignificatio quā vrina ḃ; eſt de diſpoſitione epatis et vrinarum aquoſitatis et ſuper diſpoſitiones venar⁹: ⁊ eis mediātib⁹ alias demōſtrat egritudines. Firmior tñ ei⁹ ſignificatio ē illa q̄ de epate exiſtit ⁊ ꝓpue de diſpoſitione gibboſitas ipſius.

¶ Amplius ſignificationes que ex vrinis habētur ex ſeptē ſunt ac cepte generibus. Genere coloris. Et genere ſubſtātie. Et genere cla ritatis ⁊ turbulentie. Et genere hypoſtaſis. Et genere q̄ntitatis in paucitate et multitudine. Et genere odoris. Et genere ſpume. Sūt vero q̄dā qui inter hec genera ponūt genus tactus ⁊ gen⁹ ſaporis.

¶ Cūq; dicimus gen⁹ coloris intelligimus illud qō viſus in ea ſen tit ex coloribus. ſ. albedinem aut nigredinē aut qui iter eas exiſtūt.

¶ Et cum ſubſtantie genus dicimus intelligim⁹ diſpōnem ipſius in groſſitudine aut tenuitate. ¶ Et cum dicimus genus claritatis ⁊ turbulentie: intelligimus ꝙ penetratio viſus in ea eſt facilis: aut non eſt. ¶ Inter hoc autē gen⁹ et genus ſubſtantie exiſtit differen tia: qſſi plerumq; eſt ſubſtātia groſſa ⁊ clara ſicut albumen ouī aut glu tem piſcium liquatum et vitrum liquatum ⁊ oleū. Et plerumq; eſt res ſubtilis ſubſtātie turbida: ſicut aqua turbida q̄ magis tenuis

q̄ albumen ouī. ¶ Turbulētie aūt cauſa eſt ꝑmixtio ptiū colorē sb̄ tiū extraneos fuſcos aut alijs coloꝝ⁹ infectos q̄ ab aſpicēte ſenſu nō ſunt ꝓceptiꝫ phibēt paruitatē nō ꝑ ſe ꝓcipiunt. ¶ Inter eā ꝟo hypoſtaſim exiſtit differētia: qſſi viſus plerūq; cognoſcit hypoſta ſim. ¶ Et inter ipam⁹ colorē exiſtit differētia: qſſi color ꝓ tota būo ris ſubſtātiā ꝓcedit cum maiori permixtione.

¶ De ſignificationib⁹ coloris vrine. Ca. 2.

EX coloribus vrine ſunt gradus citrinitatis. Sicut palearis. Deinde citrin⁹. Poſt flauus. Deinde ruſſus. Poſtea citrāgu laris. Poſtea igneus qui tincture croci aſſimilat: ⁊ ipſe quidē eſt re hementer citrin⁹. Poſtea croceus q̄ ſimilatur capillis zabafarani: ⁊ iſte q̄dē eſt quē vocāt rubeū clarū. ¶ Oēs aūt qui ſunt poſt citrinū caliditatē ſignificāt: ſz tñ ſm ſuos diuerſificant gradus. Et eſt q̄dē cū accidūt ꝓpter vehemētiam motus ꝓpter dolores: ⁊ ꝓpter famē: ⁊ ꝓpter aq̄ abſtinētiā. ¶ Poſt iſtos vero grad⁹ ꝓdictos exiſtunt gra dus rubedinis. Sicut rubeus roſeus. Et rube⁹ obſcurus. Et rube⁹ puluerulent⁹. Et oēs quidē ſanguinis dominiū ſignificāt. ¶ Et in oibus in quib⁹ eſt color zabafarano attinens eſt ſignificatio domi nij colere rubee. ¶ Et in oib⁹ q̄ puluerulēto attinent: eſt ſignificatio dominij ſanguinis. ¶ Et igne⁹ q̄dē magis ſignificat calorē q̄ rube⁹ ⁊ puluerulent⁹ ſicut contra in ſe caliditas eſt q̄ ſanguis. Et color q̄dē vrine egritudinibus acutis incendentibus trahit ad colorem zaba farani ignitatē. Qō ſi ibi fuerit tenuitas: aliquā maturationis ſi gnificat diſpoſitionē q̄ iam incepit ⁊ non appareat in ſubſtantia. Si aūt citrinitas fortior fiat ⁊ ſic ad ignitatis pueniat⁹ terminuꝫ ⁊ ad finem in ea ſignificat q̄ calor inceſſanter proceſſit: ⁊ iſte q̄dē eſt finis citrinitatis. Qō ſi in ipſo claritas augmētetur: calor iam ſm dimmutionem incedit. ¶ Et eſt preterea cuz in egritudinibus acu tis ſanguinis vrina ſicut ipſe ſanguis mingitur aperte ne vene ibi exiſtēte. Et ſignificat repletionem ſuperfluam: que ſi paulatim min gendo emittitur ⁊ eſt cum odore malo: eſt ſignificatio timoris: ⁊ ti metur ex ea ne ſanguis ad loca ſuffocantia fluxus deriuetur. Et pe ior quidem ea eſt cum eſt ſubtilis in colore ſui ⁊ diſpoſitione. Cum autem ex ea multum mingitur: eſt cum eſt ſignificatio bona in fe bribus acutis ⁊ commixtis quoniam cum eſt ſignificatio criſis ⁊ ſa nitatis niſi in principio ſubito attenuetur anteq̄ ſit hora criſis quo niam tunc erit recidiuationis ſignificatio. Et ſimiliter ſi tenuitas poſt criſim ordinata non fuerit. ¶ In ictericia ꝟo cūz vrina adeo fue rit maioris rubedinis donec ad nigredinem trahat ⁊ pānū taliter tingat ne remoueri poſſit. Et q̄to plus fuerit: erit ſanius: qſſi cūz vri na in ipſa fuerit alba aut rubea pauce rubedinis ictericia in ſua diſ poſitione manente timetur ex ea hydropiſis. ¶ Fames quoq; eſt ex eis que vrinam vehementer tingunt et ipſam valde acuunt.

¶ Poſt vero ſunt gradus viriditatis. Sicut vrina cuius color co

sori fistico⁹ attinet: deinde cuius coloꝛ est similis coloꝛi eruginis eris Postea illa cuius est coloꝛ similis coloꝛi ireos: deinde cuius coloꝛ similaꝫ vndeuo. Postea que similis est succo porri. ¶ Fusticalis vero significat frigiditatē. Et similiter oēs in qb⁹ cernit frigiditas ꝓpter eā q̄ eruginis eris aut succo porri similaꝫ: hec nāq; vehemēs significat infectiū. Verūtamē succo porri similis sanioꝛ est ex que eruginis eris similatur. ¶ Et illa q̄dē q̄ eruginis eris similaꝫ post laboꝛem significat spasmū. ¶ Viridis vero in pueris spasmū significat. ¶ Quevero coloꝛem ireos hz frigiditatē vehemētē ꝑm plurimū significat ꝛ ante ipsam ꝓcedit vrina viridis. Et quidam dixerūt q̄ significat venenū in potu fuisse hausti. Et si fuerit in ea hꝫpostasis spes erit vite. Et si non: timet ei. Eruginivero eris similis vehementem significat perditionē. ¶ Graduū aūt coloꝛis nigri: alius est niger q̄ ad nigredinē tendit ꝑm viam coloꝛis croci: sicut est in icteritia: ꝛ significat colere rubee spissitudinem: ꝛ eius adustionem: ꝛ coleram nigrā q̄ accidit ex colera rubea: ꝛ significat ictericiā. Et alⁱ est qui ex fusco puellit ad nigredinem: ꝛ significat coleram nigram. Et alius, niger qui proꝛenit ex viriditate ꝛ coloꝛe indico simili: ꝛ significat coleram nigram puram. ¶ Et ad summum quidem vrina nigra significat aut vehemens incendium: aut forte frigⁱ: aut mortem: aut caloꝛis naturalis superationem: aut crisim ꝛ expulsionem nature qua ipsa fortis grꝛ expellit superfluitates. Quod autem ex incendio est cognoscitur, qñ illic est fortis ardoꝛ: tante ipaꝫ fuit vrina citrina vel rubea: hꝫpostasis est diuulsaꝫ inequalis: incontinua: nō est ꝛ ꝛ ꝛ ꝛ gredinis: immo trahit ad coloꝛem croci ꝛ citrinitatem: aut ad fuscitatē. Et si ad citrinitatē trahit: significat multam ictericiā. Verūtamē q̄ ex frigiditate fit. cognoscit vt ante ipsum habeaꝫ vrina q̄ ad viriditatē trahit aut ad luiditatem: ꝛ est sedimen pauci uncti ꝓ si esset siccūr nigredo in ipso est pauꝛioꝛ. ¶ Et est etiaꝫ cū inter duas cōplexiōes differētia notat. Qñ q̄ vrina nigra fortis odoꝛis fuerit significabit caliditatem. Et cū fuerit cū ea odoꝛ ꝑputrefactionis q̄ fortitudinis ei⁹ debilitas significabit frigiditatē. Cū vrina valde fuerit superata: odoꝛ non erit in vrina. Illō aūt q̄ ex casu caloꝛis accidit innati cognoscitur: ꝓpterea q̄ ipm sequit fortitudinis casus ei⁹ dislocatio. Et illud q̄dem q̄ accidit secūdū modū purgationis ꝛ crisis cognoscitur sicut quod accidit in fine quartanarū: ꝛ cū splenis egritudines resoluuntur: ꝛ doloꝛes doꝛsi matricis: ꝛ febres melancolice: ꝛ nocumenta que ex menstruoꝛum accidunt retentione ꝛ retentio eusquoder sanguine fluere solebat per anū ꝓcipue cū naturaꝛ in ꝓuocādo menstrua iuuant: ꝛ sicut accidit mulieribus quarum menstrua retinentur. Et non retinet natura sanguinis superfluitatem: ꝓpterea q̄ ante ipsam ꝓcessit vrina indigesta aq̄sa et ꝓpterea q̄ post ipsam adiuuet corpoꝛ i alleuiatio: ꝛ erit ipsius quantitas maxima copiosa. Q̄ō si non ita vrina fuerit nigra:

signum erit malum: ꝛ ꝓcipue in acutis egritudinibus: et quanto plus si eius quantitas fuerit pauca quoniam ex sua paucitate est sciendum q̄ humoꝛem iam destruxit adustio. Et quanto magis fuerit grossa erit deterius. Et quanto magis fuerit tenuis: erit minoris malicie. Et est q̄dē cū accidit vt vrina nigra aut rubea obscura mingaⁱ: ꝓptervim potionem quod huius habet coloꝛem cū nullo modo natura aliquid in eo operata fuerit ꝛ exierit ꝑm suam dispositionem: sed in hoc non est timoꝛ. Et est cuz bone crisis significatio existit ꝛ in acutis egritudinibus: sicut si eger eam teneat minxerit: ꝛ fuerit in ea suspensio in partib⁹ diuersis. multotiēs cēs significat sonitū capitis ꝛ vigiliaꝛ ꝛ surditatem ꝛ desipientiā. Et ꝓcipue si paulatim eā minxerit ꝛ in longo tpe fuerit suspensa ꝛ fuerit ei⁹ odoꝛ acutus ꝛ fuerit cū febrib⁹: qñ tūc vehemētē significabit capitis sonitū ꝛ desipientiam. Sz qñ affuerit ibi infōmietas ꝛ surditas ꝛ desipientia ꝛ somⁿ capitis significabit sanguinis fluxū ex narib⁹. Et est etiaꝫ cū existit causa lapidis in rhene. ¶ Ruffus inquit. Urina nigra bona est in egritudinibus lapidis q̄ ex humoꝛib⁹ pueniūt grossis. Et est significatio mortalis in egritudinib⁹ acutis. Dixit etiā q̄ vrina nigra est mala in egritudinibus rhenum ꝛ vesice cum vehementes ardoꝛ ibi adest. Considera ergo alia signa. ¶ Urina nigra in senib⁹ non est bona ꝓpter illud q̄ scis. Neq; vemit in eis nisi ex coꝛruptiōe mala. Et similiter in mulieribus vrina nigra post laboꝛē significat spasmū. ¶ Ad summum veroꝛ vrina nigra in ꝓncipio febrium est pernitiosa. Et similiter in earum fine quando nō cum ea fuerit alleuiatio: neq; significauerit crisiz. ¶ Urina aūt alba ꝑm duas intentiōes est scienda. Una eaꝝ est enim ipsa est tenuis translucens qñ vulgⁿ q̄ō trāsl lucens est albumvocat sicut est vitrum. q̄ō est clarū: ꝛ cristallū clarꝛ vocat albū. Et altera est que ꝓ certo est alba cuius coloꝛ est disgregatiuus visus sicut lac: ꝛ pergamenum: ꝛ ista quidem non trāslucent vt visus in ipsa penetret: transitu scientia enim ꝓ certo non est nisi omnium coloꝛum ꝓuiatio. ¶ Album igitur secundum intentionem transcientis significat frigiditatem omnino: et est auferens digestionis fiduciam. Et si cum grossitudine fuerit significabit flegma. ¶ Sed alba ꝓ certo non erit cum grossitudine. Et eius quidem alia est cuius albedo est muscillagino sarꝛsigat multitudinē flegmatis ꝛ bonis crudi. Et alia est cuⁱ albedo est unctuosa: ꝛ significat adipis liquefactionē. Et alia est cuⁱ albedo est similis albusⁿ: ꝛ significat flegmatis liquefactionem que accidit aut accidet. Et alia est cuius albedo est similis albedini que est in fungo cum tenuitate et sanie: et significat exturas ulcerosas in instrumentis vrine. Et si absq; sanie fuerit: erit ꝓpter superationem materie multe crude non mature. Et est cum est cum lapide vesice. Et est alia que spermati similatur: que cum flegmaticoꝛum apostematum adest crisis ꝛ laxitas interioꝛum egritu-

dinum que ex flegmate accidunt vitreo. Cum vero vrina spermatis similis existit: & non est ꝑm modū crisis est ꝓpter apata flegmatica. Immo cum in primis puenit: pronosticabit apoplexiam aut paralisim. ¶ Et cū in omnib⁹ bonis febris alba superuenerit vrina cito in quartanam conuertetur. Et plumbina quidem sine hypostasi est valde mala. Et lactea etiam in acutis egritudinibus est perniciosa ¶ Albedo preterea vrine in febrib⁹ acutis quocūq; modo fuerit post tincturam que precessit: significat q̄ colera rubea ad aliquod membrum declinauit qđ apatur aut ad fluxum ventris: & q̄ magis significat q̄ declinauit ad caput. ¶ Et similiter cum vrina rubea est in febribus: deinde subito fit alba significat desipientiam. ¶ Et cū vrina in samtate pseueraucrit in colore albo significat priuationem digestionis. Et albule similisque lacti similatur acetoso in febribus acutis mortem significabit aut ptisim. ¶ Scito autē q̄ possibile est vt vrina sit alba & complexio calidat colerica: aut vrina rubea & complexio frigida flegmatica. Colera essi rubea cū declinat a via vrine & nō admiscet vrine remanet vrina alba. Debes ergo vrinam albam considerare. Quoniam si fuerit huius humor multus & luminosus: ipsius sedimen multum & grossum: & eius substātia cum hoc trahit ad grossitudinez: debes scire q̄ albedo est ex frigiditate flegmatis. Sz cum vrina non fuerit luminosa clara: neq; eius sedimen multū: neq; peruia: & albedo ad fuscitatem traxerit: scire debes q̄ colera rubea est occultata. Et si i egritudine acuta fuerit i ea significatiões salt⁹ ex hb⁹ nō tief phrenesis: & q̄ sūt sicut ipz: debes scire q̄ cholera rubea declinauit ad alium cannalem: & ad intestina: & accidet ei cōstrictio ¶ Causa vero ob quam vrina existit rubea in egritudinibus frigidis est vna harum rerum. Aut fortitudo doloris qui coleram rubeā resoluit sicut in colica accidit frigida. Aut opilatio q̄ facta fuit ex separatione flegmatis in cannali qui est inter felr intestina quapropter fel ad intestina naturaliter non descendit sicut solebat. immo vrine societas est ei necessaria cum qua egrediatur quemadmodū accidit in colica frigida. Aut propter debilitatem epatis & suevirtutis defectum que inter aquositatem & sanguinem separationem facere non valet: sicut accidit in hydropisi frigida & in egritudinibus debilita tis epatis secundum plurimum: quoniam propter eas vrina est similis loture carnis recentis. Aut propter constrictionē quā opilationes fecerunt: & mutatur color flegmatis in venis propter aliquam putrefactionem que ei accidit. Et eius quidem signum est aquositas vrine & eius sedimen secundum modum quem diximus. Et eius tinctura est tinctura debilis non luminosa. Colere enim rubee tinctura est luminosa. ¶ Urina quoq; multotiens in principio egritudinum erit alba: sed postea fiet nigra & fetebit: sicut accidit in ictericia. ¶ Amplius vrina post comestionem albescit: neq; sic cessat donec digestio fieri incipiat: tunc enim incipit vrina

tingi. Et propter hoc vrine vigilantium sunt albe et adinuat ad hoc colonis innati resolutio. Sed non luminose immo attinent fuscitati propter priuationem digestionis. ¶ Tinctura rubea i egritudinibus acutis melior est quā aquosa. Sed rubea que ē sanguinea maioris est securitatis quam rubea colerica. Rubea quoq; colerica non tanti est timoris cuz colerica quieta manet. Sed si extet mobilis magni est timoris. ¶ Amplius vrina rubea in egritudinibus renum est mala: qm secundū plurimum calidum significat apostema. Et in doloribus capitis desipientiam portendit. ¶ Cunq; vrina in egritudinib⁹ acutis rubere ceperit & sic permanserit & non inferius descenderit: perditionis egri timorem affert: & renū apostema significabit. ¶ Quod si cum rubedine fuerit turbida: et aliter permanserit: apostema in epate & caloris innati significabit debilitatem.

¶ Amplius colorū vrine sunt quidā cōpositi Ex quibus est color q̄ carnis recentis loture assimilat: q̄ etiā sanguini i aqua dissoluto simulis existit. Et est ex debilitate apostematis. Et q̄nq; ēt ex multitudine sanguinis. Ueruntamen sepius existit ex debilitate epatis ex quacūq; com plexione superuenerit malitia vincente quam digerē di malitia vel debilitas demonstrabit & virtutis dissolutio. Qđ si virtus fortis fuerit: tunc non erit nisi ex sanguinis multitudine & eius augmento vltra mensuram quā virtus disgregatiua penitus separare non sufficit. Et ex eis est etiam color oleagimus: & est citrinitas cui admixta est ficlinitas. Et color olei similatur propter viscositatem que est in ipso: & transcentiam cū nitore adipino & cuz splendore substantie ad quādā spissitudinem trahit. Et in plurib⁹ dispositiōibus significat malum: aut non significat bonum: neq; maturationem: neq; melioratione. Sed fortasse raro materierum vnctuosarum euacuationem secundum modum crisis significat.

¶ Et hoc quidem non est nisi cum post ipsaz aduenit requies. Que vero ex ea ē pernitiosa est illa cuius vnctuositas est fetida: & ꝓprie illa ex qua parua mingitur quantitas. Cum vero ei aliquid misce tur quod est simile loture carnis recentis est deterior. Et hoc quidē plus contingit in hydropisi & ptisi & colica mala. Et est cum oleagina post migram sequitur vrinam que precessit: & tunc quidem est significatio bona. Quidam autem quod vrina significat oleagina est q̄ in die quarta indicet egrum in die septima morituū in egritudinibus videlicet acutis. Ad summum vero oleagine vrine tres sunt species. Alia enim enim ex ea est que tota est adeps. Et alia est cui⁹ inferius est tantum adeps. Et alia ē cui⁹ superi⁹ est adeps. Ex ea ēt ē q̄ in suo colore tantum est oleagina sicut ē i ptisi & ꝓprie i sui principio: aut i sui substātia tm: aut in eis vtriusq; quemadmodum est in egritudinib⁹ renū: & ꝑfectione ptisis & ei⁹ fine. ¶ Et ex eis est etiam

carminius qui malus est ⁊ pnitiosus quoniam vtriusq; colere significat adustionē. ¶ Et qnq; est color rubeꝰ i quo currit nigredo. Et significat febres cōpositas: ⁊ febres que ex grossis sunt supfluitatibꝰ ¶ Qui si clarior fuerit ⁊ nigredo ad ipsius summitatem declinauerit: apostema significabit lateris.

¶ De significationibus substātie vrine in quantitate ipsius ⁊ inclaritate sui aut turbulentia. Capitulum. 3.

SUbstantia vrine est: aut tenuis: aut grossa: aut mediocris.

¶ Valde vero tenuis in omnibus dispositionibus maturationis significat priuationem aut in venis opilationes: aut epatis debilitatem: ⁊ cānalium vrine qui non attrahunt nisi qō tenue est: aut attrahunt sed extra non eiiciunt nisi qō natura subtile existit: aut multam aque potationem: aut vehementis frigiditatis cōplexionem cum siccitate. ¶ Et in acutis quidem egritudinibus significat virtutis digestiue debilitatē ⁊ maturationis priuationez. ¶ Et est etiā cū reliquarū virtutū tātā significat debilitatem vt nullo mō in aqua operentur immo quēadmodū ingredik ita labik. ¶ Et vrina quidem tenuis valde ƒz hunc modū deterior est in pueris q̄ in iuuenibus: quoniam naturalis puerorum vrina spissior est vrina iuuenū iō q; sunt humidiores: ⁊ q; eorū corpora plus attrahūt hūiditates ꝓpterea q; materia supfluēs est eis necessaria cā augmēti. Si ergo eoꝝ vrine in febrib⁹ acutis multū fiāt tenues: iā valde elongati erūt a sua naturali dispositiōe Et si bec in eis pseuerauerit: nō significabit nisi perditionē: qm̄ cū perdurat significat pditionē: nisi bona sint adiuncta signa: ⁊ virtutis stabilitas: tūc em̄ exitura significat que accidit ⁊ ꝓpter ifer⁹ sub pte epis. Et sibi si boc in anis per manserit ⁊ se nō cōuerterit ab eis significabit apostema qō accidet illic vbi dolorē sentiūt. Et secundum plurimum accidet eis vt cum boc in alchatin ⁊ in renibus dolorem sentiant. Et significat aptitudinem ad apostema. Quod si dolor et grauitas vni mēbro ꝓprio non fuerit: immo sunt communes significabit bothor ⁊ variolas ⁊ aꝑata que corpori erūt cōia. ¶ Tenuitas quoq; vrine in crisi sine ordine recidiuationē pnosticat. ¶ Urina aūt multū spissa ƒm plurimū significat maturatiōis ꝑfectionē. Et ƒm minus humorum grossa se substātie maturationē. Erit ergo in statu humorosarum febrū ⁊ in apertione apostematū. Et plurimum quidem quod in acutissimis significat egritudinibꝰ est malum. Ueruntamen tenuitatis durabilitas plus significat malum. Spissitudo nāq; quādam significat digestionem: que quidem substantie cōfert in eo q; digestionem significat ⁊ q; virt⁹ expellēdi habet potentiam est id in quo fiducia habetur. Et inquātū matrici significat corruptionem ⁊ eiꝰ multitudinem ⁊ maturationis pbitionē separantis ad fundum descendēt is significat malū. Quid aūt sit illud quod inter duas res superātius est: cognoscitur ex eo quod postea aduenit ex requie: aut succe-

dit ex debilitatis augmento. ¶ Et vrinaꝝ q̄dē spissarum in febrib⁹ sanior existit illa de qua multū subito euacuat. Illa vero q̄ paulatī euacuat multoꝝ humoꝝ est significatiua ⁊ debilitatis virtutis. Et post illam quidē que vtilitatē affert: sequit mediocris vrina simul cum requie. ¶ Cū aūt tenuis vrina in acutis egritudinib⁹ ad spissitudinē cōuertit postq; nō aduenit reās significat liq̄factionem. ¶ Cūq; in sano vrina pseuerauerit spissa ⁊ in parte capitis dolorē senserit: q̄ quassationē indicabit ei febrem. ¶ Est tū cum hoc est ex supflua expulsione: aut apertiōe: aut vlcerib⁹ in ptib⁹ viarū vrine. Non aūt subtilitas ꝛ spissitudo vtreq; maturationis significāt priuationē: nisi qr maturatiōez substātie comitat mediocritas. Spissa ē maturatio ē vt digerēdo ad tenuitatē mutet. Et tenuis maturatio ēt coquēdo mutet ad spissitudinē. Amplius vrina spissa quē admodū pu⁹ dixim⁹ qnq; ē clara trāslucēs: quandoq; est turbida. Uerūtn̄ iter spissaz trāslucētē ⁊ tenuē existit differētia. Qm̄ spissa translucēs cū motu inūdat nō fiūt ptes ipsi⁹ inūdate multū parue imo magne i ea accidūt vn̄ ⁊ ei⁹ mot⁹ sunt tardi ⁊ cū spuma multarū āpullarū ⁊ ipsi⁹ āpulle nō cito rūpunt. Et que q̄dē bmōi existit ex flegmate gn̄at bn̄ digesto aut colera vitellina si est in ea tinctura ad citrinitatē trahēs. Et si tinctura nō ē in ea significat flegmatis vitrei resolutionē. Et boc q̄dē i epilepticoꝝ vrinis multū existit. In tenui aūt i q̄ multa existit tinctura scik tictura nō esse ꝓpter digestionē. Alioān digestio i ꝑmis nō magis opak substātiā q̄ colonis p mixtionē. ꝓpa nāq; digestiōis opatio est substātiā efficere dem de ipsam tingere. Et digestio q̄dē in substātia melior est q̄ in colore Et ꝓpter boc cū vrina tenuis i acuta egritudie perseverat: significat malū: ⁊ q; virt⁹ digestiua ē sopita. ¶ Cū aūt vrinā videris tenuē i cuius ptibus rubedinis ⁊ citrinitatis fuerit diuersitas: laborē cognosces ifiāmatē. Et si tenuis fuerit: fueritq; in ea res q̄ sunt sicut furfures egritudine i vesica nō existēte signū erit hoc esse ꝓpter flegmatis adustionē. ¶ Spissa aūt vrina in febrib⁹ acutis ad summū multos significat būores. Et fortasse significat liquefactionem. Et ipsa quidem est que cū vna permanet hora congelat et in spissat. ¶ Ad vltimū ꝺo turbulētia vrine est ꝓpter terreitatem cum ventositate que aquositati admiscet. Er istis namq; cum admiscet ꝓuenit turbulentia. Et ex ipsorum abinicem separatione prouenit claritas. ¶ Amplius tres debes attendere dispositiones. Est namq; cum tenuis mingit ⁊ deide inspissatur: que significat q; natura laborat in maturando: sed nondum materia ei vndiq; obediuit ⁊ est patiens: ⁊ fortasse est cum membroꝝ significat liq̄factionē. Aut mingit spissa ⁊ postea clarificatur ⁊ separat ab ea grossum subtus stans: ⁊ significat q; natura iaz superauit materiam ⁊ ipaz maturauit. Et quanto maior fuerit claritas ⁊ maior descensus inferius ⁊ citius magis significabit maturationem. Aut est dispositi-

tio media inter primā ⁊ alteram ex qua cū perdurauerit ⁊ natura fuerit fortis ⁊ virtus fixa scietur q̄ nō ad maturationē peruenietur integram. Si vero virtus fixa non fuerit timēdū ne perditio perueniat ad maturationē. Cum aūt perdurauerit ⁊ timorosa significatio nō affuerit: significabit capitis dolorē qm̄ significabit ebullitionē ⁊ ventositates vaporosas. ¶ Illa vero q̄ ex tenuitate ad turbulētiā pueniūt sic procedit: melior est q̄n turbulentia permanet ꝑ plurimas horas. ¶ Urina quoq; multotiens fit spissa ⁊ est hoc ꝓpter casum virtutis ⁊ non ꝓpter nature expulsionem. ¶ Sz vrina q̄ aquosa mingit ⁊ aquosa remanet: signū est priuatiōis maturationis penitus. ¶ Et vrina spissa laudabilior est q̄ ad ereundū est facilis ⁊ multe separatiōis simul. Ex huiusmodi nāq; sanat paralysis ⁊ qō est ei simile. ¶ Cū vrina grossa mingit ⁊ deinde pcedēdo ꝑm ordinē attenuat si multa est quenies existit. Et cū ipsa post spissam ⁊ turbidam ⁊ paucam sequit: est signum bonū. Et hoc quidē cū est spissa que turbulenta est aperit que mingit paulatim ⁊ subito inde multa facile mingit vrina: cū hac essi multotiēs resoluit egritudo siue ipsa sit vna febrū acutarū: siue sit vna aliarū egritudinū ex repletione puenientiū: siue sit repletio ex qua nondū manifesta accidit egritudo. Et iste ādē vrine mod⁹ est extrane⁹. ¶ Quādo cū vrina naturalis coloris superflua est spissitudo: plerūq; sig̃t bonitatē expulsionis multarū materierū cui ereūdi associat facilitas. Et plerūq; significat perditionē: ꝓpterea q̄ humor significat multitudinē q̄ virtutis debilitatē. Et hoc ādē demōstrat egrediēdi difficultas ⁊ paucitas ei⁹ qō egredit. ¶ Urina quidē spissa bona est q̄ est crisis egritudinis splenis ⁊ febrū permixtaꝝ in qua nō expectatur equalitas qm̄ natura in expellendo impedit. ¶ Urina ad vltimū turbulenta significat humor⁹ multitudinē ⁊ naturā ab eis occupatam in maturādo eos. ¶ Urina spissa in qua sedimē existit harenosum significat lapidem. ¶ Urina spissa q̄ apostematū significat apertionē cognoscat ex eo qō ei admiscet ⁊ eo quod precessit. Ex eo essi qō admiscetur sicut pure qō malus odor demōstrat: ⁊ ereuntibus que cū ea separant: sicut petala alba ⁊ rubea: aut sicut furfur: aut alia ab istis ex eis per que cognoscitur. Ex eo ādem qō precessit: qm̄ ibi pri⁹ fuit significatio apostematis aut vlceris invesica aut rene aut ꝓpe aut in partib⁹ pectoris ⁊ significat hui⁹ apostematis apertionē si ante ipsam vrina fuit similis loture carnis recentis qō est ex gibbositate epatis. Et si egestio talis fuit apostematis qō est ei⁹ cōcauitate: ⁊ si anhelit⁹ cōgustatio precessit: ⁊ tussis sicca: ⁊ dolor in mēbris pectoris pungitiu⁹: tunc apostema qō est apertū est lateris: ⁊ exinit a pte arterie maioris: ⁊ si in pure illo est maturatio quenies est. ¶ Et est cū san⁹ euacuat⁹ q̄ exercitiū reliquit mingit vrinā sicut pus ⁊ vir⁹ tenue quo ipsius purgatur corpus: ⁊ eius aufert lazitas quā exercitij dimissione consecut⁹ est. Et est etiā cuz

in epate aut in eo quod est coraz ipso fiunt opilationes: ⁊ plerūq; cōtingit vt earum apertione sit vrina spissa ꝓpterea q̄ earū egredietur materia ⁊ hec talis spissitudo non est pus. Sed in ipsa que ē post apostematis apertionem est pus. Et cū vrina fuerit cum spissitudine ⁊ ad nigredinē trazerit cū ea fuerit in latere sinistro dolor erit tunc ex parte splenis. Et secundum hanc considerationem si supra femur fuerit aut in summitate ventris: erit tūc ex parte stomachi. Hoc tamen sepius est ex parte epatis ⁊ cannalium vrine. ¶ Urina turbulenta multotiens significat casum virtutis. Cūq; virt⁹ ceciderit frigiditas superabit q̄ erit sicut illa q̄ ex teri⁹ infrigidat.

¶ Urina turbulenta q̄ malo vno similat aut aq̄ ciceris est vrina pgnantium: aut babentium apostemata calida longi temporis in teriorib⁹. ¶ Urina q̄ vrinis asinorū aut animaliū assimilat ⁊est q̄si nulachlach ꝓpterea q̄ ē multū turbida: corruptionē humorum corporis significat. Quod tamen magis significat est flegma crudum in quo aliqua caliditas opata fuit ⁊ipm cū grossa ventositate ebullire fecit. Et ꝓpter hoc plerunq; significat capitis dolorem venturū aut alabachal. Et cum perseuerat: significat lethargiam ¶ Urina q̄ coloi alicuius membri similat cum perdurat egritudinem in illo mēbro significat. Et q̄dā dixerūt q̄ cū in inferiori parte vrine fuerit aliq̄ qō pulueri sit simile aut fumo ꝓlongabit egritudo. Et si in tota perdurat egritudine pronostica tur mortē aut flegma cruduz quod a puro discernitur fetore. ¶ Urina habens partes diuersas significat q̄ quanto plus partes in ipsa fuerint maiores: tanto plus nature operatio est studiosior: ⁊ natura pl⁹ potēs: ⁊ pori plus aperti. ¶ Urina in qua videntur quasi adinuicem mixta significat q̄ fuit micta postq̄ coitus fuit cōpletus.

¶ De significationibus odoris vrine.

Dixerunt q̄dam se nunq̄ vidisse egrū cui⁹ vrine, odor sit sicut odor vrine sani. ¶ Et nos ādem dicemus q̄ cum vrina nullo modo odorem hz cōplexionis frigiditatē significat ⁊ superfluaz cruditatem. Et plerunq; etiam significat in acutis egritudinibus mortē nature. ¶ Cū aūt odorez habuerit fetidū ⁊ maturationis significationes in ea fuerint: erit ipsius cā scabies ātvlcera in instrumētis vrine q̄ suis cognoscunt signis. ¶ Oō si maturatio nō affuerit possibile erit vt sit ex hoc ⁊possibile vt sit ex putrefactiōe. ¶ Cūq; hec in febrib⁹ fuerit acutis: ⁊nō fuerit cā membroz vrine: erit signū malū. Cum ad acredinem trazerit: si significabit putrefactionē que est in humorib⁹ frigidā hūtib⁹ subst̄tiā q̄s calor supauit extrane⁹: ⁊ significabit mortē caloris nālis: ⁊ōniū frigiditatis i. natura cū calore extraneo. ¶ Odor ꝺo q̄ ad dulcedinē trahit sanguis significat dñiuz. Et q̄ multū est fetida est colerica: ⁊ fetida ad acredinē trahēs ē melācholica. Cūq; vria fetidi odoris i sanis pseuerauerit: significabit febres q̄ ex putrefactiōe accidūt: ⁊ at minoratiōem

putrefactionis q̄ in ipsis est retēta. Et hoc q̄dē demōstrabit si illico alleuiationē habuerit. ¶In acutis egritudinib⁹ cū fetor vrinā cōmunicabit r postea ab ea remouebit: fuerit q̄ ablatio hec subitor post ipsaz nō subsecuta fuerit reḡes: significatio erit casus virtutis

¶De significationibus vrine ex spuma sumptis. Ca. 5.

Spuma accidit ex humiditate vētosit ate proiecta in vrinalē cū p̄coctione vrine. ¶Vētositas ño cū vrina egrediēs auxiliū pculdubio prebet in substātia vrine r precipue cū vētositas in corpore superauerit: quēadmodū in vrina accidit opilatiōes hūtium in qua multe sunt ampulle. ¶Et spuma quidē q̄ñq̄ cū suo sigmate color: et significat significat sua nigredine r ruffedine in icteritia.

¶Et est cū quitate sui r magnitudine significat: qñ ipsi⁹ magnitudo significat viscositatē. ¶Sui ño multitudine r pauci tate: qñ ipsius multitudo significat viscositatē r multā ventositatē. ¶Et ipsa qui dem significat per rupturam suarum ampullaruz cito factam aut tarde: qñ ruptura ampullarum tarda significat viscositatem Et parue quidem ampulle remanentes in egritudinibus renum significant ventositates r viscositatem. ¶Ad summum vero humor viscosus in egritudinibus renuz est malus r significat humores malos r frigiditatē: rillud sigmficant granula que nominauimus.

¶De significationibus specierum hypostasis. Ca. 6.

In primis dicem⁹ q̄ medicor cōueniētia in vsu nominis hypostasis r sediminis iā recessit a via cognita. Dicūt enī hypostasim aut sedimē: nō illud tantū q̄ inferius descēdit: sz omnem substantiā q̄ spissioris existit ēntie q̄ aquositas: rest ab ea diuisa siue sit suspēsa: siue sit supra. ¶Dicem⁹ igit q̄ hypostasis multisco gnoscit modis. s. ex substātia sui: et quātitate: r qualitate: r situ sua rum partium: r loco sui: et tempore: r qualitate sue permixtionis.

¶Significatio vero ei⁹ ex substātia sui est. Quoniam hypostasis aut erit naturalis laudabilis demonstrans digestionem r maturationem naturalem. r hec erit alba r descendēs inferius rei⁹ partes cōtinue r similes r quales: r oportebit vt sit rotundam habens figurā equalem subtilem similē hypostasi aque rosacee. Et proportio sue significationis sup maturationē materie in toto corpe ē sicut pportio significatiōis materie puris albi leuis silis ēntie sup maturationem apostematis. Sed pus est spissū. Et hec ē subtilis. ¶Et hypostasis quidem r sediminis significationes sunt bone licet tinctura deficiat r qualitas. Verum equalitas apud antiquos melior est tinctura. Equalis namq̄ que non tantū est alba: sed rubea est melior alba que est aspera. ¶Amplius plurime hypostases secundum colorem vrine existunt. Sed ex eis que diuersificantur alba est melior. Post illam rubea. Et post ipsaz citrina. Et post eā illa que est vt arsenicum. Et malitia quidem a lentiginosa incipit. Tu autem non attendas illud quod alij dicunt: nam albedo erit

qñq̄ non ppter maturationē: r qualitas non est nisi ppter maturationē. Et de albedine est q̄ ē ppter vehemētē ventositatis cōmixtionem. ¶Male aūt hypostasis incōtinuitas melior est q̄ ipsi⁹ cōtinuitas. Et hypostasis q̄dem mala est quā evicino scies. Bona autem hypostasis de q̄ loq̄mur puri assimilatur r flegmati crudo cum tenuis fuerit. Verūtñ pus ab ea differt p fetorē. Et flegma crudū se parat ab ea cōculcatiōe suarū ptiū: ripa ab vtriq̄ differt subtilitate r leni tate. ¶Et hec q̄dē hypostasis nō querit nisi in egritudinibus: qñ in sanitate nō reḡrit: rillō est qñ nō dubitat quin in corpore egri male retēte sint materie invenis ipsi⁹ q̄ nisi mutarent: portendūt corruptionē. Invenis aūt sani nō sp opz esse humorē q̄ sit excutiend⁹. Sz si ē meli⁹ est q̄ hoc significet ex eis superfluitates q̄ in eis superfluunt ex cibo a digestione priuate: deinde superfluitas q̄ in vrina sit hypostasis: siue matura: siue nō matura. ¶Et in malētis q̄dē est sedimē paucū qō descēdit p̄m sanitatis dispōnem: r p prie q̄ exercitio vtunt: r artib⁹ se exercent laboriosis. Et non multiplicat hmōi hypostasis nisi in corporib⁹ pinguū ociose viuentiū. Et ppter hoc ēt in vrinis egroz macroz nō ē expectāda hypostasis tñ quātū in vrinis egroz pinguiū: qñ eoz egritudo multotiēs recedit ita q̄ nil descēdit: r multotiēs hypostasis in eoz vrinis non pueniat ad hoc vt descēdat: sz tñ plerūq̄ est modicū ei⁹ in eisnatās aut pendēs. ¶Et in multis q̄dē vrinis hypostasis illico cū migrāt descēdit: nisi in eis q̄ valde mature sunt: imo in eis parū expectandū est. Et plures ex hypostasis colorib⁹ sunt p̄m plm p̄m colorē vrine sz melior ex eis q̄ diuersificant est alba postq̄ ē rubea deinde citrina.

¶Nō naturalis ño hypostasis: alia ē silis rasure intestinoz corticalis q̄ ē furfurea: aut herbina: aut similaginea: aut silis arsenico rubeo. aut ei qō valde citrinū. Alia ē carnosa. Alia est adipina. Et alia est sanio sa. Et alia est mucilaginosa. Et alia est q̄ est silis fructulis ferméti in aqua soluti. Et alia ē sanguinea sanguisugalis. Alia est capillaris. Et alia est harenalis granosa. Et alia ē cineritia.

¶Silis ño rasure intestinoz corticalis alia ē petaloides magnaz partiū rubeaz aut albaz q̄ significat p̄m plm q̄ separate fuerūt ex mēbris q̄ sunt ppinqua mēbris a q̄bus diuidunt vrine. Et albe significant q̄ sunt ex vesicca ppter vlcera q̄ sunt in ea: aut scabiē: āt corrosionē. Rubee aūt carnose significāt q̄ sunt ex rene. ¶Et ex petaloidibus q̄dē sunt q̄ sunt coloris fusci r obscuri aut squamis pisciū silles: rhec est vehemēter mala r oibus specieb⁹ hypostasis q̄s nosauim⁹ deterior. Et significat petaloides mēbroz radicaliū rasurā. Verū duo p̄ria ipsi⁹ genera nullo mō ipediūt imo plerūq̄ vesicā mūdādo sanāt. Et dixerūt q̄dā cuidā boi se in potu tribuisse cātarides q̄ cortices albos q̄si venosos mingit: q̄ cū aquositate fricabant resoluebant r tingebant tinctura rubea q̄ factus est sanꝰ r vipit. ¶Et ex ea quidē q̄ est sicut rasura intestinoz ē quedaz q̄ est mi

notis latitudinis ꝯ due predicte: ꝛ spissioris substantie: q̄ si rubea fuerit: vocat herbina: ꝛ si rubea non fuerit: vocat furfurea. Et herbine q̄dē si fuerint rubee ptes plerūq; sunt ptes epatis aduste: ꝛ plerunq; ē sanguis in eo adust⁹: ꝛ plerūq; est etiā ex rene. Sz q̄ ē ex rene est maioris continuitatis carnosa. Alie vero due plus similantur ei q̄ non est carnosa: ꝛ fracturas est magis recipiens. Et cum vehemēter trahit ad citrinitatē est ex rene proculdubio. Quoniaz illa que est ex epate ad rubedinem tendit fuscam. Et quādoq; associat ei in hoc illa que est ex rene. ¶ Furfurea vero hypostasis quādoq; est ex scabie vesice: ꝛ quādoq; est ex liquefactione membroꝝ. Et differentia inter eas est q̄ cū illic in radice membi fuerit pruritus ꝛ fetor erit ex vesica ꝛ ppter cū pus prius mictū fuerit: ꝛ precipue cum alie significationes vrine demonstrauerint maturationē: ꝛ fuerint vene superiores sane cōplexionis: ꝛ nō fuerit in eis macula: immo in vesica. Sed si cum inflammatione fuerit ꝛ virtutis debilitate ꝛ membroꝝ mingendi incolumitate ꝛ color fuscitati attinuerit: erit hic ex liquefactiōe humoris. ¶ Et crinoides vero plurimū est ex adustione sanguinis que ad rubedinem trahit. Et multotiens est ex liquefactione membroꝝ teroꝝ rasura si albedini attinet. Et quandoq; etiam est ex vesica scabiosa ꝑm minus. Et tibi q̄dē possibile ē vt modū differentie inter eas intelligas p illud qō iam sciuisti. Si autē nigredini attinet: est ex sanguis adustione ꝛ proprie in splene. ¶ Omnes preterea petaloides hypostases que non sunt ex causa que fit in vesica ꝛ rene ꝛ cannalibus vrine in egritudinibus acutis malum protendunt pernitiosum. ¶ Et tu quidem iā sciuisti ex hac summa carnose dispositionem: ꝛq; plurimum eius ē ex rene: ꝛ quādoq; ipsa non ē ex rene. Nam ex rene non est nisi cum caro est sane carnositatis ꝛ non est in corpore liquefactio. ¶ Et vrina quidez verarum significat sanitatem: quoniam renum egritudines maturationem non prohibent vrine quia ipsa supra ipsos existit. ¶ Hypostasis vero adipina: adipis ꝛ pinguedinis ꝛ etiam carnis significat liquefactionem. Et earum peior est que auris aque similatur. Duo autem ipsius principia cognoscuntur ex paucitate ꝛ multitudine ꝛ commixtione ꝛ separatione. Quoniam cuz est multa ꝛ separata existimatur q̄ sit ex parte renis ꝛ ꝛpropter liquefactionez sue adipis. Et si est minus ꝛ maioris cōmixtionis est ex loco magis remoto. Et est cum in vrina frustum album granati grano simile visum, fuerit ꝛ erit ex adipe renis. ¶ Saniosa vero vlcus significat quod apertum fuit: ꝛ ppter in membro mingendi: ꝛ precipue si ibi fuerit sedimem laudatum ad fundum descendens. Et mucilaginosa quidem significant humoreꝝ spissum crudū: aut quod ē in corpore multus aut ex instrumentis vrine egrediens: aut crisim apertionis venesciatice: aut doloris iuncturarum. Et hoc quidem cognoscitur ex alleuiatione que post ipsam sequitur. ℘lerunq; enim subtiliat ꝛ at

tenuatur ꝛ putatur hypostasis laudabilis. Quapropter in acutis egritudinib⁹ non est confidendū in eo qō apparet ꝑm similitudinē laudabilis hypostasis: cū nondū fuerit maturationis hora: nec presentes fuerint eius significationes. Et etiā est cum vehemētem complexionis rems frigiditatē significant. ¶ Inter sanioſam vero ꝛ crudā existit differentia. Qm̄ sanioſa existit cū febre: ꝛ precedunt ipsam significationes apostematis: ꝛ eius partes faciles sunt ad cōtungendū ꝛ separandū. Et quedam ex ea est que cū aquositate vehementer miscetur. Et quedā ex ea que separat sed cruda est ꝛ turbida ꝛ spissa ꝛ non facile cōiungitur: nec facile separat. ¶ Et vrina q̄dē in qua plurima mucillaginosa hypostasis apparet qm̄ est exuberans cū in fine podagre apparet ꝛ doloꝝ arteticoꝝ: significat bonū. ¶ Capillaris autem est ꝓpterea q̄ humor occultus consolidat ex calore in ipsum agente q̄ quādoq; est alba: quandoq; est rubea ꝛ eius cōsolidatio est in rene. Et fe rūt quidā q̄ in eius lōgitudine plerūq; palmi mensura inuenitur. ¶ Que autē fermenti infusi frustulis similis existit debilitatē significat stomachi ꝛ intestinoꝝ ꝛ digerendi malicia in ipsis: ꝛ est plerūq; causa eius comedere lac ꝛ caseum. ¶ Arenosa vero semper significat lapidem qui consolidat aut ꝓsolidando ꝓcedit: aut qui resoluitur. Et que quidem est ex eis rubea est ex rene. Et q̄m̄ non est rubea est ex vesicca. ¶ Plurimū aūt que cinericia est flegma significat: aut pus cui ppter longam motā accidit caloris mutatio ꝛ sectio partium: ꝛ est q̄m̄q; ppter adustionem que ei accidit. ¶ Sanguisugalis vero hypostasis si vehemēter est mixta epatis debilitatē significat. Et si minus hac significat vulnus in cannalibus vrine ꝛ ptinuitatis solutionem in ipsis. Et si fuerit separata plurimuz eius erit in vesica ꝛ in virga. Et nos q̄dē perscrutabimur hoc in particularibus egritudinibus in capſo de mictu sanguinis. Et si in vrina fuerint sicut sanguisuge rubee infirmo splenē habente resoluentur splen ipsius. ¶ Scito aūt q̄ in egritudinib⁹ vesice non mult⁹ egredit sanguis: q̄m̄ ei⁹ vene mixte sunt in ipsius corpore calcate ꝛ anguste ꝛ pauce.

¶ Hypostasis vero significatio ex quantitate ipsius sumpta multitudine quidē fuit ꝛ paucitate declarat causē ipsam efficientis multitudinē aut eius paucitatē. Et ex quātitate quidem sui in magnitudine aut ꝓuitate sui est quemadmodū diximus in hypostasi mucillaginosa.

¶ Eius autem significatio ex qualitate sui: est ex colore quidē ipsi⁹ Quoniam que ea nigra est significat malum ꝑm diuisiones quas nominauim⁹. Que tamen ex ea sanior est illa cuius hypostasis est nigra ꝛ aquositas non est nigra. Et rubea quidem sanguinis significat proprietatem ꝛ fastidium. Et citrina quidem significat caorem fortem ꝛ egritudinem insidiosam. Et ex ea quidem que alba est quedam est bona sicut diximus. Et quedā est mala sicut mu

tilaginosa aut sanioſa aut ſpumoſa maturationi contraria. Viridis quoq; semita est ad nigram. Ex odore vero eius est quemadmodū diximus in his que premissa sunt.

¶ Ex ipsius vero situ: & leuigatione sui: & diuulsione. Offi leuitas & equalitas in hypostasi laudata est melior. Et in non laudata est deterior. Sed diuulsio significat ventositatem & digerēdi debilitatem.

¶ Eius autē significatio ex loco sui est. Offi aut est natans: & vocatur nubes. Aut pendens: & hec quidem est in medio stans que est maioris maturatiōis q̄ prima. Et ex pendente illa melior est cuius ruge & fimbrie ad inferiora declinant. Aut ad fundum descēdēs q̄ est melioris maturationis: hec q̄dem est de hypostasi laudata.

¶ Non laudata vero q̄ leuior est melior existit sicut nigra: & hoc in febribus acutis. Et similiter si humor est flegmaticus aut melancolicus: offi ea que est vt nubes melior est ea que inferius descendit significat essi eius subtilitatē: nisi cum causa mutatiōis fuerit multa ventositas: & si non fuerit ita natans est melior q̄ pendēs. Et inferius descendens est deterior. Et causa quidem natandi superius est caliditas cum qua est acuitas & ventositas. Hypostasis aūt diuulsa in grossa superius natat & proprie cū sit leuis: & in tenui descēdit inferius et propriē cum sit grauis. Cunq; in principio egritudinis apparet pendens & natans: postea perseuerat: significat q̄ crisis cum essitura venet. Macilentorum vero egritudo plerumq; remouet sedimine bono natante aut pendente: quēadmodū diximus in precedentibus. ¶ Et cum inter nephilim & enorima & hypostasim fuerit aliquid simile tele aranee aut dēsitas erit signū malum.

¶ Et multotiēs quidem natans sedimē nō bonuz apparet ex quo prouenit terror. Sed istud erit principiuz maturationis & permutationis ad bonitatē: postea pēdebit: deinde descendet: & erit signū nō malū. Quod si post ipsum euenerint hypostases: timor quem in primis habebamus fiet necessarius

¶ Significatio vero hypostasis ex suo tpe est. Offi si velociter post q̄ migitur descēdit: est significatio bona p̄z maturitatē. Et cū tarde descendit: est significatio priuationis maturationis p̄m quātitatem sue dispositionis.

¶ Significatio autem forme cōmixtionis ipsius est sicut diximus cū de mictu sanguinis & adipis mentionem fecimus.

¶ De significationib⁹ multitudinis vrine & paucitatis ipsius. Cap. 7.

Vrina q̄ pauce existit quantitatis virtutis significat debilitatē. ¶ Et illa que est minus eo q̄ bibit resolutionez significat multā: & ventrē habere: & aptitudinē ad hydropisim. ¶ Illa vero vero q̄ est multe quātitatis q̄q; significat liquefactionē: & superfluitatū liquefactarū in corpe in vrina euacuationē. Et nos q̄dē differētiā inter eas cognoscere possum⁹ p̄m virtutis dispositionē.

¶ Vrina mali coloris malū significās quāto plurima fuerit: tanto erit magis salutis nūcia. ¶ Et cū interfecta fuerit plus malitiā significabit sicut nigra: & grossa. ¶ Vrina diuersaz dispositionū que q̄q; mingit multa: q̄q; pauca: & q̄q; retinet: est significatio pugne & laboris nature: & ē significatio mala. ¶ Vrine multitudo i acutis egritudimb⁹ cū nō post ipsam aduenit requies: est significatio etbice & spasmi ex inflāmatiōe. Et silr sudor. ¶ Vrina q̄ i acutis egritudimbus guttatim inuoluntarie mingitur: significat i cerebro nocumētū qō neruis accidit & musculis. ¶ Et si febris q̄eta fuerit & signa affuerit salutis pnosticaē sanguinis exitum ex naribus. Sed prima desipietiā pnosticaē & corruptionem. ¶ Cum autē sani vrina minuitur et attenuatur & perseuerat hoc totum et sentit grauitatem et dolorē in remb⁹: significat durū apostema i partib⁹ renis ¶ Et cum in egritudine colerica multiplicatur plerūq; portēdit p̄sperū euētū: & ppue cum est alba & ad egrediendum facilis.

¶ De vrina sana optima. Capm. 8.

Hec est mediocris substātie: & subtilis tincture: ad citrinū trahens. Et hypostasis si ibi fuerit bona ex albedine & lenitate equalitate & figure rotunde & odoris temperati neq; fetida: neq; extincta. ¶ Quidam autem dixerunt q̄ cum huiusmodi vrina subita in egritudine q̄ est in vltimo acuitatis visa fuerit: sanitas die sequenti aderit.

¶ De vrina etatum. Capm. 9.

Infantiū vrine ad lactis p̄prietatē trahūt ex pte nutrimenti eorum & propter humiditatē cōplexionis ipsorum & tūc declinant magis ad albedinem.

¶ Puerorū aūt vrine sunt spissiores & grossiores vrinis iuuenūr tur bidiores. Et nos iam nominauimus hoc ante.

¶ Iuuenum vero vrine ad ignis formam trahunt: & ad substantie mediocritatem.

¶ Et vrine senū ad albedinē & subtilitatē. Est tñ cū sunt grosse p̄m superfluitates in eis existētes quarū euacuatio multiplicatur.

¶ Decrepitorū v̄o vrine maioris sunt albedinis & tenuitatis. Est tñ cū predicta grossities eis accidit: & raro cū vrina vehemēter fuerit grossa apti erunt vt lapis eis accidat.

¶ De vrinis virorum & mulierū. Cap. 10.

Mulierū vrine semp sunt maioris grossitiei: & albedinis: & minoris pulchritudinis q̄ virorū vrine. Et hoc quidē est ppter debilitatem digestiue earū: & ppter superfluitatem ipsarum multitudinem: & propter amplitudinem cānalium vnde egrediuntur ea que ab eis exeunt: & propter illud quod ex earum resoluitur matricib⁹ & ad vrine instrumenta tendit.

¶ Masculorum vero vrinas cū moues: turbant: & declinat eaz turbatio ad superiora: & est q̄ p̄m plurimū turbidentur. Sed mulierū

vrine fere turbidāt ex motiõe ppter paucā sepationē sui: ⁊ hīt ꝑm plurimū supra summitatē suā spumā rotūdā. Et si turbide fuerint eaꝝ turbidatio pauca erit. ¶ In vrinis virorum illico cū mulieribꝰ commiscentur iunt fila admiricē texta.

¶ Vrine ꝑgnātiū sunt clare: ⁊ supra earū supficiē ē nebula. Et qñq; trahūt ad colorē aque cicerū aut aqua pcau citrinū i aquacoquūt pedes animalium: ⁊ in ipsa est irinus. Et supra summitatem earū est nebula. Sed quocūq; modo fuerit in medio videbitur sicut cotū carminatū. Et est cum in eis sunt velut grana que ascendunt ⁊ descendūt. Cūq; irinus manifestior fuerit: erit impregnationis pri cipiū. Et cū loco ipsius fuerit rubedo erit in fine impregnationis: ⁊ proprie si turbanf cum mouētur.

¶ Parientium vrina secundum plurimum est nigra: et in ipsa est velut attramentum et sicut sordities.

De rebꝰ vrinarū alialiū ⁊ diuersitate ipsaꝝ ab vrinis hoim. Cap. II.

PLerūq; 2fert medico cū alialiū vrinas cognoscit: ꝑptera q; cū ipse eis expit certitudinē facit: ⁊ hoc ꝙdem difficile est. ¶ Quidam autem dixerūt q; vrina asini est sicut but ⁊ liquidū cū turbiditate ⁊ grossitie exteriore. ¶ Et subiugalīū vrine ei similanf: ꝛ sunt citrine: ⁊ videbit q; supior medietas vrinalis sit clara ⁊ inferior medietas sit turbida. ¶ Ouium vero vrine sunt albe ad citrinitatem trahentes propinque vrinis hoium: sed substātiā nō habent: et earum sedimen est sicut oleū: aut sicut amurca. Et cuiuscūq; nutrimētū fuerit melꝰ erit vrina clarior. ¶ Urina ⁊o capzioli vrinis boiuz ⁊ ouiū similaf: ꝛ neq; substātiā bz neq; sedimē: ⁊ ē clarior vris ouiū

¶ De rebus alijs que vrinis similanf ⁊ differentia inter eas et vrinam. Capitulū. 12.

SIrupū acetosuz ⁊ oēs liquores q; fiūt ex aquaꝝ melle ⁊ aqua ⁊ ficubus ⁊ reliquos q; fiūt ex croco ⁊ eis similibꝰ quāto plꝰ tibi appropinquaueris: erūt in claritate magis augmētati. Et quāto plꝰ clōgaueris ea cōsidera an opz vt augmētet grossitudo. Urina ⁊o ab hoc est diuersa. ¶ Hydromellis ꝓterea spūa ē citrina. Et aq; ficuū sedimē a latere descēdit: ⁊ nō in medio: neq; ordinate: neq; bz motū. ¶ Sit ergo sufficiēs i nominādo dispositiones vrinarū. In libris ⁊o ꝓticularibꝰ puenient ad te diuisiones dispositionū vrine.

¶ De significationibus egestionis. Capitulū. 13.

EGestio plerūq; declaratur ex sui quantitate: qō ē vt cōsideret si est minor eo qō comedit: aut maior: aut eq̄lis. Et notū q̄dē est q; ipsius augmētū est ꝑpter humoꝝ multitudinē. Et paucitas ꝑpter ipsoꝝ paucitatē: aut q; ex ipsa i intestino monoculo ⁊ i colon ⁊ i fascijs multū fuit retētū: qō ē signū colica ꝓcedēs: aut ꝑpter expulsiue debilitatē. ¶ Et cognoscit ēt ex essentia sui. Ossi qō ex ea būdū est: aut significat opilatiōes: aut digestiue malitiam Et plerūq; significat mesaraice debilitatē que humoꝛ nō fugit. Et quādoq; est

propter capitis rheumatismum: aut ꝑpter comestionē rei que egestionem humectauit. Qō autem in humido viscosum est plerumq; significat liquefactionē ⁊ hoc est cū fetore Et plerumq; significat malorū humorū ⁊ viscoꝛum multitudinē: ⁊ hoc nō cū multa existit lenitate. Et plerūq; significat nutriētia viscosa q; comesta fuerunt ⁊ nō pauca cū calore forti in complexione ⁊ nō fuit inter ea digestio bona. Sed qō ex ea est spumosum fortitudinis caloris significat ebulitionē: aut multarū ventositatū permixtionē. Qō aūt ex egestione est sicū: aut laborem significat ⁊ resolutionem: aut multam vrine puocationē: aut ignū caloꝛ: aut nutrientiū siccitatem: aut multā moraz in intestinis: sicut in suo dicemus dicemus capꝰo. Cūq; humiditas sicco qō est durū admiscetur: significat q; eius siccitas est ꝑptera q; multum fuit retēta in humiditatibꝰ ipsam exire ꝓhibentibus: ⁊ ꝑpter ꝓuationē fellis pūgentis ⁊ festinātis. Sed cū ibi nō est lōga retētio neq; humiditatis in intestina ad sunt significatiōes: cā in ipsa est supfluitatis famosē pūgētis effusio q; ab epate fluxit i eo qō est cōtā ipsoꝛ sua euacuatione nō quieuit donec cōmiscereť. ¶ Et est etiā cū caloꝛe sui dignoscatur egestio. ¶ Eius ⁊o caloꝛ naturalis igneꝰ est lenis existens igneitatis. Qui si augmētatur fellis significat multitudinē. Et si minuitur: significat cruditatem ⁊ maturatiōis ꝓuationē. Et si albꝰ fiat quādoq; est eius albedo ꝓpter opilationē in cannalibus fellis: ⁊ hoc significat ictericiā. Et si cum albedine est virus saniei habēs odoꝛem magni apostematis significat aptionē. ¶ Sanꝰ quoq; q; nō exercitat multotiēs egerit vinꝰ ⁊ saniez q; est ei purgatio ⁊ euacuatio laudabilis qñ ꝑpter hoc remouetur ab eo lazitas q; ei ꝑpter ꝓuationē exercitij acciderat quēadmodū dixiꝰ in vrina ¶ Preterea icito q; egestio colorem igneū vehementer supfluuz habēs multotiens in hora finū egritudinum significat maturationē Et multotiēs significat dispositiōis malitiā. Et nigra q̄dē significat taliter q̄liter sunt vrine nigre significationes. Significāt eīm aut adustionem fortē: aut egritudinis melācolice maturationē: aut nutriēs tingēs: aut portionē rei q; melācoliā euacuat: ꝛ ꝑma est mala. Et illa q̄dē q̄elt ꝑpter melācoliā non sufficiēter cognoscīt ex caloꝛe sui immo cognoscenda est ex acredine sui ⁊ bullitione terre ex ipsa. Et est mala: siue sit egestio: siue vomitꝰ. Et ex ipsius ꝓprietatibꝰ est q; in se luminositatem habet. ¶ Ad vltimum vero humoꝛ melancolicus purus pernecans est ꝑm plurimū cum egreditur. ſ. est mortis significatio. ¶ Chimi ⁊o nigri erit² multotiēs cōfert: illud est qñ melācolie radicalis exitus vltimam corporis adustionem significat ⁊ humiditatum ipsius peremptionem.

¶ Viridis aūt egestio caloris innati signat extinctionē. Et sīr fusca.

¶ Egestio quoq; plerumq; ex sui cognoscitur forma ex absentia inflationis sue: aut ex inflatione. Quoniam inflata sicut stercus vacce significat ventositatem.

¶ Et est cū ex hora sui cognoscit: ssi cū egestiōis exit⁹ festinat⁊ horā q̄ egredi solebat antecedit: signū est malū: q⁊ fellis significat multitudinē⁊ ꝯtutis retētiue debilitatē. Et si ei⁹ tarditas exit⁹ digestiue significat debilitatē⁊ intestinoꝝ frigiditatē. Et humiditatis⁊ fomi multitudo ventositates significat inflatiuas.

¶ Colores quoq; extranei⁊ diuersi mali existunt: ⁊ nos ipsos in libro nominabimus particulari.

¶ Que ꝯ egestione est melior est iuncta q̄ est similiꝰ partiū in q̄ aquositas siccitati est vehemēter admixta: cum ipsius duo est ficut mellis pissitudo: ⁊cui⁹ exit⁹ est facilis: ⁊nō pugit: ⁊cui⁹ color attingit citrinitati: ⁊non est multi fetoris: neq; est ꝑuata fetore⁊ nō hz gurgulationē: neq; rugitū⁊ nō hz spumā. Eius exit⁹ est in hora in qua solet: ⁊hz quātitatē q̄ ei qō cōdit est ꝓpinqua in quātitate sui. ¶ Et scito q⁹ nō ois egestiōis equalitas est laudabilis: neq; oīs ei⁹ lenitas q⁊ q̄q; sunt ꝓptervehementē maturationē in omi pte simili: ⁊q̄q; sunt ꝓpter adustionē⁊ liquefactiones similes: et hīc q̄dē sunt ex deterioribus significatiōib⁹. ¶ Et scito q⁹ egestio q̄ est ꝛperate essentie que est ad tenuitatem non est laudabilis: nisi cū non fuit cum ea rigit⁹ neq; ventositates neq; in sui exitu paulatim intersecatur. Et si nō possibile est vt eius exitus sit ꝓpter intus molestans qō est ei admixtum⁊ non permittit vt contingatur.

¶ Est aūt cū plerisq; solliciti fuerint de significatiomb⁹ que in sudore⁊ alijs apparent rebus: veruntamen de ipsis loqui propius est in sermone particulari. In sermone quoq; particulari similiter reperies expositionis augmentum in re egestionis⁊ vtinet reliquoꝝ.

¶ Fen quarta de diuisione modoꝝ medicationum ⁊ egritudinum vniuersales. Et continet capitula. xj.

¶ Dictionis quarte est locutio vniuersalis de medicatione. Ca. i.

DIcemus q⁹ res medicatiōis ex vna triū rerum complet. Una earū est regimen⁊ nutriētia. Et alia medicinaliꝝ est exhibitio. Et tertia est operatio manualis.

¶ Per regimem aūt intelligimus administrationē que fit in causis necessarijs numeratis que ꝓmꝰsum sunt currētes: ex quibus est nutriēs. ¶ Et indicia q̄dē regiminis ex ꝑte qualitatū earuꝫ sunt ꝓportionalia indicijs medicinarū. Nutriēs ⁊o ex eisoibus iudicia hz q̄ sunt ei ꝓpria ex modo quantitatis. ¶ Nutriēs essi quādoq; phibet: quādoq; minuit: q̄q; equat: q̄q; auget. ¶ Sz nō phibet nisi cū medic⁹ vult vt natura occupet in maturatiōe hūoꝝ. ¶ Et nō minuit nisi cū vult virtutē cū hoc custodire: ergo ingūtū nutrit: custodit partē virtutis: ⁊ ingūtum minuit: custodit partē materiei: ne natura tunc occupet in digerēdo multum cibū. Ipse quoq; semp sit sollicit⁹ de eo qō magis suspectū est: ⁊est virt⁹ si fuerit valde debilis: aut egrōdo si fuerit multum fortis. ¶ Nutriēs quoq; ex duabus minuit

partib⁹. vna earꝫ est ex parte quātitatis: ⁊altera est ex ꝑte q̄litatis: ⁊ ibi q̄dē possibile est ponere cōiūctionē duaꝝ ptiū diuisionē tertiam.

¶ Differētia aūt inter duas dictiōes quātitatis⁊ q̄litatis est. Q̄ssi nutriēs q̄q; est multe quātitatis ⁊pauci nutrimēti sicut olera⁊ fruct⁹: q̄ssi q̄ ex eis multū comedit ex quātitate nutriētis multū recipit absq; ei⁹ q̄litate. Et q̄q; est nutriēs pauce quātitatis ⁊multi nutrimēti sicut ouа gallox testiculi. Nobis quoq; q̄q; est necessariū q̄litatē minuere in quātitate augmētū facere: ⁊dic q̄dē est cōsideriū fuerit super ea: ⁊in eius crudi fuerint humores: ⁊ voluerim⁹ deside rū sopire ꝑ sua cibi repletionē: ⁊ a venis multā ꝓhibere materiā: vt ꝓpius ⁊ citius ꝓ illō qō est ivenis: aut ꝓpter ītētiōes alias ab istis. Et q̄q; necessariū ē nobis in q̄litate augmētū facere⁊ minuere quātitatē: ⁊hoc q̄dē est cū voluerim⁹ ꝛtutē cōfortare: ⁊stomachi naturā multā digerere nō valet. Plurimū aūt qō nos labotam⁹ in minuēdo cibū aut ꝓhibēdo: est cū egritudies medicamur acutas. In egritudinib⁹ quoq; cronicis pl⁹ de ꝛtute solliciti sum⁹: q⁊ scim⁹ q⁹ eaꝝ crisis est ꝛo inquiri paulat⁹ est remot⁹ ꝓpter quā virt⁹ custodiat⁊ q⁹ ad horā crisis ⁊are nō poterit: neq; illo ꝛo in tōgo digerit ⁊ digeret ⁊ egredietur alebit. In acutis ⁊o egritudinib⁹ crisis est ꝓpinqua⁊ cōsidim⁹ q⁹ virt⁹ ante statū nō resoluet. Qō si hoc timuerim⁹ nutriēs nō plurime minuem⁹. Et quanto egritudo plus ꝓncipio ꝓpinqua fuerit: ⁊ accidētia magis ꝺcta nutriemus virtutē cōfortātes. Et quātū egritudo ꝓ augmētū processerit⁊ accidētia ibi etiā augmētata fuerint ⁊ minuem⁹ dicta ꝓpter sollicitudinē eius qō iā dedimus⁊ ꝓptereа vt virt⁹ custodiatur in hora luctaminis. In ꝑte quoq; status regimē vehementer debilitamus. Et quāto magis egritudo fuerit acuta⁊ crisis ꝓpinquior erit nr⁊ restrictio subtiliatio maior: nisi cause acciderint ꝓ nos ab eo phibēt: que admodū in libris nostris habim⁹ ꝓticularibus.

¶ Tertia ꝛo hz hoc q̄dē ex eo fit nutrimētū duas alias hz opationes ꝑficiunt. Velocitas penetrationis: sicut dispōnimi. Et tarditas penetrationis: sicut assatus dispōt frixos. Et ⁊ spissitudo substātiei⁹ q̄dē ex ipo generat in sanguine⁊ ei⁹ retētio: sicut est dispō nutrimēti carnis ꝓ cinerytiline. Aut ipius subtilitas⁊ resolutiōis ei⁹ necessitas: sicut est dispositio nutrimēti q̄ fit ex vino⁊ ex lacte⁊ ex ficub⁹.

¶ Et nobis quidē est necessariū nutriēsq̄ cito penetret cū casuivir tutis alialis succurre revolum⁹⁹⁹

iociter a cadit pozorum spissitudo. ¶Medicatio aũt q̃ fit cũ medicinis tres hꝫ regulas. Una earũ est regula eligẽdi ei⁹ q̃litatẽ. s. eligẽdi ipaz calidã aut frigidã aut hũidã aut siccã. Et scda est regula ipsius eligẽdi quãtitatẽ: r hec q̃dẽ regula diuidit in regulã mẽsurãdi põdusei⁹: rin regulã mẽsurãdi ipsi⁹ q̃litatẽ. s. sue caliditatis gradũ aut frigiditatis aut reliquaz ab istis. Et tertia est regula ordinãdi hãc bꝫã. ¶In electiõe aũt q̃litatis medicine absolute nõ hꝫ cognitio nisi p cognitionẽ speciei egritudinis qñ cũ egritudinis q̃litas scita fuerit: erit medicina eligẽda q̃ ei in ina q̃litate sit cõtraria qñ egritudo suo medicak ztrariozpleruaz sanitas suo sili. ¶Quãtitatis aũt ipsi⁹ mẽsura ex duab⁹ cognoscit ptib⁹ hꝫ modũ mẽsure artificialis. Et natura mẽbri. Et ex quãtitate egritudinis ex reb⁹ q̃ lup illõ sua significãt conuenietiaz aptitudine ipaz q̃ sunt gen⁹ tetas r cõsuetydozt9s regiotarst r t⁹ tforma. ¶Nature no mẽbri cognitio q̃truoz rez cõtinet cognitionẽ scz cõplexiõis mẽbri: creatiõisei⁹ r ei⁹ fit⁹: r ipi⁹ vtutis. ¶Et cõplexiõis q̃dẽ mẽbri: qñ cũ ei⁹ natura lis cõplexio scita fuerit: ribus cõplexio in egris sciet p mẽsurã estimatiuã quãtũ ei⁹ cõplexio naturalis elõgata fuerit: sciet ergo mẽsura quãtitatis qua ipa reduci possit ad tẽperiẽverbi gratia. qñ si fa natura cõplexio fuerit frigidar egritudinalis calida: tũc iã multa elõgatio erit a cplexiõe sui: r tũc multa indigebit infrigidatiõe. Oõ si ambe fuerint calide sufficiet ei pua infrigidatio. ¶Et creatiõis q̃ dẽ mẽbri iã dixim⁹ q̃ creatura mẽbri i q̃truoz diuidit modos. Et tu q̃dẽ eã ibi cõsiderare debes. ¶Post hec scire debes q̃ mẽbroz q̃dã sunt q̃ i fotaminib⁹ suis sũt facilia: r sunt i eis iteri⁹ aut exteri⁹ locaua cua p q̃ expellit superfluitas medicina subtilit tẽperata. Et coz sunt alia q̃ nõ sunt ita: hꝫ medicina indigẽt fortiore. Et sil⁹ coz est qõ est rarũ Et coz est qõ est ipissum. Et raro q̃dẽ medicina sufficit subtilis. Et ipisso est medicina fortis necessaria. Oõ aũt fortis medicina magis indiget est illõ qõ in nulla duaz ppriaz vẽtriculũ hꝫ nec⁹ receptaculũ. Et post ipm est illõ qõ a duob⁹ ptib⁹ hꝫ receptaculũ: hꝫ est solidũ r spissuz sicut rigno. ¶Postea est illud qõ ea hꝫ a duab⁹ ptib⁹: r est rarũ sicut pulmo. Et fit⁹ q̃dẽ mẽbri qñ p situ cognoscit quẽadmodũ tu scis aut loc⁹ aut societas. ¶Utilitas nõ q̃ ex societatis prouenit cognitione est magis ppria ppterea q ptẽ magis eligis ad quã medicina trabit ad quã eã declinare facis. verbi gratia. Cum fuerit materia in gibbo epatis euacuabis eã per vrinam Et si in epatis concauitate fuerit: euacuabis eã per ventrem quoniã epatis gibbositas membris vrine est asso ciata: r eius concauitas est associata intestinis.

Sed eius vtilitas que ex parte sciendi locum prouenit: est trium modorum. ¶Unus eorum est eius longitudo r ipsius propinquitatis: qñ si fuerit ppinquũ sicut stomachus: peruenient ad ipsum medicine tẽperate operabunt in ipso. Et si longinquum fuerit sicut pulmo medicinarum temperatarum virtutes corrumpentur anteq̃ ad

ipsum peruenient. Quapropter erit necessarium vt in earũ virtutibus augmentum fiat. Opz itaq; vt cũ membrũ est propinquus cui obuiat medicina sit virtus ipsius medicine ꝑm mensuram que egritudini sit opposita. Et si inter ea fuerit longitudo r spaciũ: r est egritudo cui est medicina necessaria quam virtus profundans penetrare faciat: tunc necessariũ est in virtute medicine plus addere q̃ prius erat ei necessariũ: sicut acetũ in empl⁹ sciatice r reliq̃s. ¶Et scdus modus est vt sciatur quid medicinis sit admiscẽdum vt per illud velociter ad mẽbrũ puenat: quẽadmodũ medicinis membroz vine admiscentur diuretica: r medicinis cordis crocus. ¶Et tertius q̃dem mod⁹ est vt sciamus q̃ parte medicinã ad ipz trãsire faciam⁹ verbi gratia. Si sciuerim⁹ q̃ vlcera i inferioꝛib⁹ existunt intestinis per dysteria in ijs sciem⁹ r si sciuerim⁹ q̃ sint i supioꝛib⁹: p illõ quod bibũt afferemus. ¶Qñq; ẽt cõfert loci r societatis simul sollicitudinẽ hꝫe. Et hoc q̃dẽ est in eo qõ facere debem⁹ cũ fuerit mã tota iã in membro euacuata. Et in eo qõ facere debem⁹ cũ materia adhuc euacuak: qñ cũ sciuerim⁹ q̃ materia fuerit adhuc i defectu: a suscipio materiã extrabemus: postq̃ q̃truoz cõditionũ curã habuerimus ¶Una est partis diuersitas quẽadmodũ a dextra ad sinistrã trahim⁹: r a supioꝛib⁹ ad inferioꝛa. ¶Et scda est vt locietatis curã habeam⁹: sicut mẽstru a vẽtosis retinemus quasmam minus supponim⁹ socio attrahentes. ¶Et tertia rectitudinũ curam habere quemadmodum in egritudinib⁹ epatis in dextra minutionẽ facim⁹ basilica: r in egritudinib⁹ splenis i basilica sinistra. ¶Et q̃rta q̃dẽ cuz sollicitudine elongationis: ne qõ extrahitur valde sit propiquũ ei a quo extrahit. ¶Sz cũ accidit vt tota materia iã sit euacuata: vtre q̃ res ei cõferũt er pte: qñ si voluerim⁹ accipiem⁹ eã ex ipso mẽbro r si voluerim⁹ trahem⁹ ipsam ad mẽbrũ ppinquũ qõ associatuz est et eã ab eo extrahem⁹: quẽadmodũ duas mutuum⁹ lapbenas i matricũ egritudinib⁹ r venã q̃ est sub lingua cũ medicari volum⁹ apostema duarum amigdalarum. ¶Cumq; ad diuersum ptrahere volueris membru a quo pertrahis dolorem prius feda. ¶Et caue tibi ne transitus super principale fiat. ¶Et vtilitas quidem que sequit ex parte virtutis membri est trium semitarũ. Una est dignitatis r principatus curam habere: qñ super mẽbra principalia non faciemus aliquid cũ fortibus medicinis in quo sit ambigendum quãto magis potuerimus ne nocumẽtum toti corpori commune faciam⁹ Quapropter ex cerebro r epate nõ euacuabimus illõ qõ ab eis euacuare debemus in vna hora nec⁹ illo modo vehemẽti infrigidabim⁹ infrigidatione. Et cum epati emplastrum superponemus ex medicinis resolutiuis: non relinquemus quin in eo res retẽtiuas r boni odoris ponamus ꝓpter virtutẽ custodiẽdã. Et similiter i eisque propter eã ad bibẽdũ damus. Qõ aũt iter omnia membra hec tota custodia dignius existit est cor. Et postea cerebriuz. Et post ipsuz

epar. ¶Et scōa ꝺdem semita est curam habere operatōis membro associate lz non sit ꝓncipale sicut stomachus ⁊ pulmo. Quapropter febribus cum stomachi debilitate aquam frigidam ī potu que sit vehementis frigiditatis nō damus. ¶Et scias ꝙ ꝺare ea pura ꝙ laxa faciūt principalibus membris:⁊ eis ꝙ sunt cozā ipsis est valde timoꝛosum i re vite. ¶Et semita tertia ē habere sollicitudinē acuitatis sensus ⁊ eius hebetudinis. Debet nāq; sibi cauere ne mēbris acutī sensus neruosis det medicinas malarum qualitatū ⁊ mordicatiuas ⁊ nocitiuas sicut sunt titimalli ⁊ reliq; ab eis. Medicinarū ꝝo a quarū ꝺatione nobis cauemus species sunt tres. Resoluētes Et vehementer ifrigidātes. Et contrarias habentes qualitates: sicut flos erit ⁊ ceruſa ⁊ calcuce caumenō ⁊ eis similia. ¶Hoc ꝺdem est electionem medicine diuidere ꝑm membri naturam. ¶Secūdū vero egritudinis quantitatē quantum illi. verbi gratia. Cuius cozporis caliditas egrotatiua est fortis necessariū est ipam extiguere cū medicina ꝙ sit in ifrigidando fortissima. Et illi cui⁹ accidentalis frigiditas est fortis ē necessariū eā calefacere cū medicīa fortis calefactōis. Si vero non fuerit fortes medicīe debilioris qualitatis nobis sufficiēt. ¶Ex tpe aūt egritudinis est vt sciam⁹ i quo suoꝝ tēporum sit egritudo. verbigratia. Cū apostema i ꝓncipio fuerit: sup ipsum ponem⁹ qō solū repercutiat. Et cū i statu fuerit: ponem⁹ illō qō solummodo resoluat. Jn medio autem miscebim⁹ vtraq;. Et si egritudo fuerit acuta ipsa i ꝓncipio existente temperate regimen subtiliabimus. Et si i statu fuerit i subtiliādo studebimus. Et si fuerit plixa ꝙ tantū i ꝓncipio subtiliabim⁹: ſzi statu tēperata vtemur subtiliatōe: lz multas plixarū egritudinū ꝑter febres subtiliatiuū resoluat regimen. Egritudo nāq; si multe cbulietis materie fuerit i principio eam euacuabimus nō expectātes maturationē. Et si mediocris fuerit: maturabimus eā ꝓstea euacuabim⁹. ¶Cognitio aūt rerū que sua significāt ꝓuenietia ē ad sciēn. tibi facilis. ⁊ t aer ꝺdē qui et earū existit summa ē digniꝰ cui⁹ rem custoꝺiri opoꝛtet ⁊ an sit medicine iuuamētū ꝑstās: an egritudini. ¶Et dicemus ꝙ i egritudinibus i q̄bus ē timoꝛ ⁊ nō iumus secuꝛ: a defectu virtutis si qō facere debem⁹ tardauerim⁹ vt ex eo aliqd alienauerimus ⁊ minuerimus a forti medicamine ꝓmo icipe debemus. Jlle ꝝo i q̄bus non existit timoꝛ ꝑm ordinē ad fortioꝛē ꝓcedēt: si nō suffecerit eis debilis. ¶Preter hoc quoq; tibi caue ne a rectitudine recedas: lz videris ꝙ ipsārū tardet iuuamētū: neq; i erroꝛe moꝛeris ⁊ si videris ꝙ eius nō appeat ipedimētū. ¶Et cū hoc nō ꝑm vnā medicationē cū vna tibi stat. ē medicīa: imo i vna medicatōe medicias ꝓmuta: qñ ab ipo qō ꝙuetū ē nō sit passio. Et vnicuiq; q̄dez cozpi ⁊ vni mēbro l vna boꝛa ⁊ nō i altera inest ꝓpietas ab vna medicīa patiꝛ nō ab altera. Cū aūt ignoꝛas q̄ sit egritudo relinq; eā nāez nō ꝓperes: qñ aut nā ſsupabit egritudinē: aut ipz mānifestabit. Cūq; egritudo dolori ꝓiūcta fuerit āt cause doloꝛis aut a quo ꝓuenit doloꝛ sicut est percussio aut casus: incipies sedare doloꝛē. ¶Et si tibi necesse fuerit stupoꝛē inducere non trāscendas tale quale est papauer al. qñ cū suo stupoꝛe est etiā domesticū vel ꝙuetū. ¶Cūq; vehemētia caloꝛis mēbri tibi nocumētū fecerit: nutri ex eo qō sanguinē vehemēter ingrossat: sicut frumentū coctū. Et si ex hoc ꝺdē regimine nō alleuiabif: nutri cū infrigidātib⁹ sicut lactucis ⁊ eis similib⁹. ¶Scias ꝓterea ꝙ ex gruis medicatiōib⁹ ꝙ cōferūt: est iuuamētum qō fit ex eo qō virtutes ꝙfortat ai ales ⁊ vitales: sicut leticia: ⁊ obuiare eiqō sibi placeꝛ ⁊ assidue sedere cū eo cū quo gratulaf: qñq; etiā ꝙfert sedere cū eo a quo verecūdatur ⁊ quē erubescit: qñ egrū ꝓhibet a rebus ꝙ ei nocēt. ¶Ex eis ꝓterea ꝙ huic mō medicatiōis sunt ꝓpinqua est mutatio de terra ad terrā: ⁊ de aere ad aerē: ⁊ de formis ad formas: ⁊ ꝑcipue cū formas efficere ⁊ mot⁹ ā mēbrū dirigāt aut ꝙplexionē mutēt: quēadmodū puero luſco ꝑcipit vt scitillas intuear tur aut rem ꝙ ei apparet: aut sicut ꝑcipitur tortura patienti vt speculū intueatur chalibis: qñ hic perducit cū ad hec vt laboꝛet in rectificando faciē suā. ⁊ frontē ⁊ oculū ⁊ fortasse inuit⁹ redibit ad hoc vt melioꝛet. ¶Ex regulis ꝓterea quas obseruare debes est fortes dimittere medicatiōes in tpib⁹ fortib⁹ quāto plus poteris: sicut ventrē vehemēter soluere: aut ꝓuocare vomitū: aut aperire ⁊ adurere in estate ⁊ hyeme. ¶Ex reb⁹ quoq; in qua⁹ medicatione subtile est adhibendū studiū est cū in vna ꝙiunguf egritudine duo ꝙ fieri debēt cōtraria quia oꝛ ꝝbi gratia. vt egritudo infrigidet: et eius causa calefiat aut ecōuerso q: opꝛ vt egritudo calefiat et eius causa infrigidet: sicut materia colice indiget calefactione ⁊ incisione ⁊ subtiliatione: ⁊ oꝛ vt fortitudo doloris ei⁹ infrigidet ⁊ stupefiat ⁊ ecōuerso. ¶Amplius scire debes ꝙ nō omnis repletio neq; omnis complexionis malicia suo medicamini ⁊ꝛario ex euacuatione ⁊ oppositiōe: immo multotiens sufficit multa regimnis bonitas in repletione ⁊ malicia cōplexionis.

¶De medicationibus egritudinū malitie ꝙplexionis. Cap. 2.

QUe ex eis quidez sine materia existit ꝙplexio tantū permutatur. Sz si cū materia fuerit ipsa euacuabif. Et plerūq; ꝺdē ei sola sufficit euacuatio: si ꝙpleriōis infuse ꝙ preterita est: malicia nō ibi reliquerit. Et qñq; nō sufficit nobis istō si ꝙpleriōis diminuerit maliciā: imo erit nobis necesse ꝙplexionē ꝑmutare cū in euacuādo finē fecerim⁹. ¶Dicem⁹ ergo qp malitie cōpleriōis medicatio multis fit modis. ¶Cōplexionis nāq; malitia aut erit infusa ⁊ erit ipsius medicatio ex cōtrario absolute: ⁊ hec est medicatio absolute. Aut erit in termino vt ipsa generet. ⁊ erit ei⁹ sanatio: sanatio ꝙ fit cū ꝑmissione seruatiōis. Quēadmodū putrefactionē ꝙ est cū febre ꝙrtana medicamur cū tyriaca: ⁊ aquā frigidā in tertiana ꝺam⁹ vt extingat. Et exēplū ꝑmissionis seruatiōis est euacuatio

in quartana que fit cum elleboro: ⁊ in tertiana cum scamonea cuz principiū interpollatiōisque accidit prohiberevolumus. Et exēplū premissionis seruationis solūmō ē euacuatio quartane apte ppter melācolie superationē cum elleboro: ⁊ febri tertiane propter colere dominiū cū scamonea. ¶ Cum autē in aliqua egritudine dubitaueris an sit eius causa caliditas an frigiditas ⁊ experiri volueris: nō experiaris cuz superfluo. Et caue tibi ne decipiat te impressio q̄ erit accidētalis. ¶ Et debes scire q̄ i frigidationis ⁊ calefactionis tps est vnum. Sed in infrigidando est plus timoris quoniā caliditas est amica nature. Et in humectādo quidem ⁊ exiccando est timor equalis. Sed humectādi tps est longius. ¶ Une quecz̄ preterea humiditas ⁊ siccitas conseruatur propter suarum causaz cōfortationem: ⁊ permutatur propter causaruz contrarij ipsius fortitudinis augmentū. Et caliditas quidem fit fortior causis quarū iam expleuimus sermonē. Deinde per mundificantia ⁊ est superfluitates expellere ⁊ repletionē ⁊ opilationē aperire. Deinde ex eo q̄ ipsam cōseruat ⁊ est humiditas temperata. Frigiditas ño fortior exeo q̄ ipsius confortat causas ⁊q̄ caliditatem suffocat: ⁊ ex eo q̄ ipsam superfluę resoluit ⁊ est siccitas ſm essentiā ⁊ caliditas ſm accidens. ¶ Qui autem caliditatis superfluitatē cū opilationib⁹ medicatur sibi cauere debet ab infrigidatione superflua ne in cōuertendo opilationē in lapidem augmentū faciat: ⁊ ne calide complexionis maliciam augmentet: imo paulatim primo medicari debet cum eo q̄ absstergit. Et si q̄ infrigidat ei suffecerit sicut aqua ordei ⁊ succus scariole erit cōueniēs. Et si nō suffecerit: tunc cū illo q̄ temperatuz erisſit. Quod si hoc non suffecerit: tūc cum in eo in quo subtilis exist calor. Neq; ex hoc ſis sollicitus qſi iuuamētum eius diaphoretis in frigidando plus confert q̄ sit nocumētuz quod facit ei calor qui ad extinguēdū est facilis post apertionē. ¶ Et est etiam cū acuteum humorū digestio extinguendi superfluitatē prohibet: licet quidā hominum sint q̄ proteruiūt ad hanc destruendā sententiam ⁊ ignorent q̄ fortis extinctio deiicit virtutē: ⁊ quantomagis in corporibus que ab egritudine debilitata fuerūt: ly aliquo directionis modo mām rectificet q̄ō est cum post ipsam alie prouenīūt egritudines aut ex malicia cōplexionis simplicis: aut ex materijs frigidis complexioni ⁊ trarijs quā rectificauit. ¶ Complexionem vero frigidam calefacere quasi difficile est cum iam est infusa. Et multum facile in principio. Et ad vltimum calefacere frigidum in principio rei est faciliusq̄ calidum in principio infrigidare. Sz calidum in fine infrigidare ly sit difficile: est tñ facilius q̄ frigidū in fine calefacere: qſi superflua frigiditas est ipsa moris inati calotis aut ei ppinqua. ¶ Et debes scire q̄ ifrigidatio q̄z siccitati cōiungitur. Et q̄z humiditati. Et quādoq; ab vtriſq; separatur. Uerūtamē siccitas magis sit māsiua cum frigiditate que senuit. Et hūiditas

est magis adducēs frigiditatē que accidit. Et iam quidē omnes calotis cause cum superfluunt in exiccando iuuāt. Et quādoq; etiaz omnes frigiditatis cause cū superflue fuerit in humecando iuuāt. Et nulla q̄dez res ad hoc tantū puenit quātum ociositas ⁊ assidua balneatio q̄ est facilis in tina. At nos q̄dem te faciem⁹ scire hoc in eo q̄ō est premissuz. Uinū p̄terea tēperate bibitū in humectādo est forte. ¶ Amplius scire debes q̄ cū sener infrigidatiōe indiget humectatione: nō sufficit ad hoc illud q̄ō ipsum ad equalitatē reducit: imo q̄ ipsum trāsire facit ad cōplexionē frigidā ⁊ humidā que ei debet: quoniā ipsa ly sit accidentalis est tamē ei quasi naturalis ¶ Scire quoq; debes q̄ sepe est nobis necessarium in permutando complexionem dare illud quod huiusmodi confortat complexionē Quēadmodū est nobis necessarium dare acetum cū medicinis calidis alicui membro ideo vt ipsarum penetrent virtutes. Et sicut ē nobis necessariū dare crocum cum medicinis infrigidantibus cor propterea vt eas ad ipsum ferat. ¶ Et multotiens quidem est medicina vehemētioris operationis in permutando cōplexionez: sed propter sui subtilitatē non permanet donec suam perficiat operationē. Est ergo nobis necessarium ei aliquid admiscere quod inspisset ⁊ retineat licet ex ea sue operationis proueniat contrariuz: sicut balsamo admiscemus ceram ⁊ reliqua ad hoc vt ipsum tanto tempore retineatur in quo suam perficiat operationem.

¶ Ad sciendum qualiter ⁊ quando oportet euacuari. Cap. 3.

Es que demonstrāt rectitudinē iudicij in euacuādo sunt. ic. repletio ⁊ virt⁹: cōplexio: ⁊ accidētia cōuenientia: sicut si contingeret q̄ naturam soluere vellemus: deinde accideret ventris solutio: qſi ex tē soluere sup ventris solutionē ē timorosum ex figura: et etas: ex tēpus: ex aeris ex regionis dispositio: ⁊ cōsuet udo euacuandi: ⁊ ars euacuādi: hec nāq; cuz fuerint contraria significationi ppter quā euacuatio facienda erit prohibebunt euacuationem.

¶ Uacuitas itaq; sine dubio euacuationem fieri prohibet.

¶ Et similiter cum debilitas cuiuſcūq; triū virtutū fuerit. Uerūtñ quandoq; plus eligimus alicui⁹ virtutis debilitatē q̄ impedimentum relinquendi euacuationem: hec quidem est in virtutibus sensibilibus ex motuis cū fiduciam habuerimus succurrēdi rei timorose si acciderit: ⁊ similiter in omnibus virtutibus.

¶ Cōplexio quoq; calida ⁊ sicca ad hoc prohibet. Et frigida ⁊ humida caliditatem non habens aut debilitatē habens ab eaēt̄ prohibet. In calida autem ⁊ humida facile faciemus illud ⁊ fortiter.

¶ Figura autem scilicet superfluitas maciei aut raritas ab ea prohibet propter timorem ne spiritus resoluatur. Et similiter opz i regendo debilem et macrum multam coleram rubeam in sanguine hūtez vt ei blādiaris ex tñ ipsum euacues: ⁊ vt euz nutrias ex eo q̄ō bonū generat sanguinē ad frigiditatez ⁊ humiditatē declinātem:

quoniam ex hoc sui humoris cōplexio rectificabitur: aut fortasse spissum forte efficies euacuationes tolerabit. Et similiter opz ne illum euacuare sis ausus q̄ ex consuetudine parū comedit quādiu ab eius euacuatiōe abstinere poteris. Superflua quoq; pinguedo ab eo phibet ppter timorē ne frigiditas dominet tne caro venas cōprimat t eas extingat cū vacuas inuenerit tcalorem suffocet in natum: aut superfluit ates exprimendo ad interiora expellat.

¶ Accidētia quoq; mala sicut aptitudo colerice passioni t spasmo ab ea prohibent.

¶ Etas preterea etiam que nondū ad augmenti cōplementū puenit: aut ad cōsumptionis terminum est transiens ab ea prohibet.

¶ Hora quoq; multum calida aut multum frigida ab ea phibet.

¶ Et regio quidē meridionalis vehementer calida ab ea phibet: qm plurima eoz q̄ ventrē soluūt sunt calida tduaz acuitatū iunctio tolerari non potest: qm virtutes in eis debiles erunt tdissolute: tq; exterior calor materiā ad exteriora trahit: tmedicina ipaz trahit ad interiora quare itm puenit in diuersasptes ptractio tad resistētiā perducit. Et septētrionalis multū frigida ab ea phibet.

¶ Parua quoq; euacuandi consuetudo ab ea phibet.

¶ Ars etiā qua multū fit euacuatio: sicut seruiendi in balneo tonera dorso deferentiū ab ea phibent. Et ad vltimū ois ars laboriosa

¶ Sciasp̄terea q̄ intentio in oi euacuatione ē vna quinq; rerum.

¶ Aut euacuatio illi⁹ qō est euacuandū trequisit ipsum proculdubio tranquillitas: nisi q̄ receptaculorum lassitudo ipsum sequat: aut caliditatis ebullitio: aut febris effimera: aut alie egritudines que comitantur sicut exoriatio quā ventris solutio in intestinis facit: aut vlcera q̄ vrine puocatio in vesica facit: tbec quidem lz iuuamē tum cōferat: eius tamē vtilitas nō sentit: immo qñq; presentialiter dolet donec accidens remoueat. ¶ Et secunda est cōsideratio ptis sue declinationis: sicut nausea q̄ vomitu mundat tmordicatio in ventre q̄ vētris resolutione remouetur. ¶ Et tertia est membrūz egressioniseius a parte declinatiōis ei⁹: sicut basilica dextra i egritudine epatis: tnon cephalica dextra: qm si error puenerit in tali quale est illud qñq; sequatur inde timor. ¶ Et opz quidē vt sit mēbrum egressionis ignobilibus illo a quo fit euacuatio: ne materia ad illud declinet qō est nobilius. ¶ Opz p̄terea vt sit ei⁹ erit⁹ naturalis: sicut mēbra vrine gibbositati epatis: tintestina concauitati ipsius. ¶ Et est tm cū membrū a quo expellitur est ipsum mēbrū per qō euacuatio faciēda est: sz est in ipo egritudo vel⁹ aut recēs ppter quā est timendū de cursu humoris super ipm. Ipse ergo ad aliō qō sit melⁱ trāsponēdi sunt. ¶ Et ē etiā cū ex superatiōe humoris timet sup ipm egritudo: sicut cū tract⁹ fit ab oculo ad gulā: qm timet ne illi qñq; superueniat suffocatio: iō quale est hmōi suauiter tmolliter fieri dz. Natura quoq; plerūq; taliter operat euacuat nō per

partem qua p̄sueuit: ideo vt mēbrum custodiat cū debile fuerit. Et plerūq; etiā est vt sit illud qō natura euacuat ptis longinque t opposite t remaneat cū ipso ambiguitas: sicut cū a capite ad anū aut crus aut pedē euacuat: nō esm p certo scīt si ex toto sit cerebro aut ex vno vētriculo. ¶ Et quarta quidem est horā euacuationis ipsi⁹. Hādicit Galenus. Penit⁹ qō in cronicis egritudinib⁹ maturatio tantū: tnihil plus exp̄ctanda ē. Et tu quidē iam sciuisti q̄d sit maturatio. ¶ Et anteq̄ euacues post maturationē ex subtiliatis in potu tribuere debes sicut aquā vsopi thasce tseminū. ¶ Sz i acutiśt egritudinib⁹ maturationē exp̄ctare melius ē: tp̄cipue cum quiete fuerint. ¶ Quod si mobiles fuerint tūc ad euacuādū materiā festinare erit melⁱ: qm mot⁹ eius ē maⁱ q̄ sue euacuationis an teq̄ ipsa sit matura: t ppie cū humores fuerint subtiles: t p̄cipue cū in ꝛcauitatib⁹ venaz fuerint tnō in mēbris egredientes. ¶ Cū au tē humor in vno fuerit mēbro p̄hēsus: nullo mō moueat donec mutetur tcōntiā habeat tēperatā vel apostematā quā tu sciuisti in suo loco. ¶ Et sir cū nō fuerim⁹ securi q̄ virt⁹ vsq; ad maturitatis horā pduret euacuabim⁹ eā: postq̄ nobꝭ cauerim⁹ vt ei⁹ subtilitatē tgrossitiē sciam⁹: qm si spissa fuerit t grossa ipam monere nō debemus nisi post subtiliationē. Eius vo grossitiē cognoscem⁹ ppterea q̄ fastidiū preteritū iā p̄cessit: aut sub hypocūdrijs dolor extensiu⁹ aut aduentus apatis in interiorib⁹. Qō aūt magis custodire debemus in hmōi dispōne est habitudo cānaluz ne ipsi sint clausi: tpost hoc quidē totū tibi possibile erit vt ante maturationē ventrem soluas. ¶ Et scias q̄ materiei euacuatio tipsi⁹ de suo loco eradicatio est fm vnū duoz modoz. Unus eoz ē ppter attractionē q̄ fit ad lōginquā diuersitatē. Et alter ppter eā q̄ ad ppinquā. Et suaq̄dez horā digniorē cū in corpe nullo mō ē alicuius materiei repletio. Ponamus itaq; ab oreviri superi⁹ mult⁹ fluat sanguis: t ab emorroidib⁹ mulieris superflue fluat sanguis. Unū itaq; duoz faciemus. Aut trabemus p declinationē q̄ fit ad ppinquā diuersitatem oportebit tūc vt materiā ad nares declinemus faciēdo sanguinē ex naribus fluere: t in altero ad matricē p̄uocādo mēstrua. Aut si voluerim⁹ ad longinquā diuersitatē attraher euacuabimus in primo sanguinē a venis t locis q̄ sunt in inferiore parte corporis. et in secūdo a venis t locis q̄ sunt in suprema parte corporis ¶ Et nō opz quidē vt in duas diametros p̄longationē facias: sed in vna tantū que sit diameter magis longinqua. Haz si materia fuerit in supremo dextre partis non erit attrahenda ad infimuz sinistre: immo ad infimum ipsius dextre. Et hoc quidē est illud quod est magis necessarium: aut ad sinistram a supremo si fuerit tantum longinqua quantum est ab humero ad humerum tnon fuerit dispositio eius sicut dispositio duoz lateruz capitis. Materia nanq; si in dextra capitis fuerit: eam ad inferiora tnō ad sinistram trabes ca

pitis. ¶Cunq; materiam ad longinquum trahere volueris: loci dolorem prius sedabis vt ipsius minuatur cõpressio per attractionem: quoniam dolor est trahens. ¶Cunq; ad locuz non obedit ad quem ipsam trabis: non violenter agas: quoniam quandoq; violẽtia illa ipsam mouebit ꝛ subtiliabit: non trahetur ꝛ fiet velociusdeclinans ad volentem locum. Et forsitan tibi sufficiet vt trabas licet non euacues: quoniam ipsa attractio eius iter ad membrum prohibet: licet non extrabatur. per ipsam ergo attractionem ad intentionem perueniemus: licet cum ipsa non euacuaueris: sed declinatione contentus fueris que fit ligãdo membra opposita: aut vẽtosis ꝛ medicinis rubificantibus: ꝛ ad summum cum omni quod dolorem efficit. ¶Ex materijs autem que ad euacuandum sunt facilio res sunt ille que sunt in venis: deinde ille que in membris riuncturis: quoniã quandoq; est difficile eas extrahere ꝛ euacuare: ideoq; necesse est vt cum euacuabuntur: alie cũ eis egrediantur. ¶Euacuatio preterea est necessariuz ne properet comedere nutrictia multa ꝛ mala que natura indigesta trahat. Quod si aliquid ex hoc fieri necesse fuerit: oportebit vt paulatim ꝛ suauiter fiat donec sit ꝑm ordinem ꝛ vt sit quod corpus ingreditur digestum ꝛ conueniens.

¶Minutio est euacuatio humoribus equaliter augmentatis propria. ¶Euacuatio vero humoꝛi qui in quantitate solum augmentat aut corrumpit ꝓpria est alia a minutione. ¶Dis preterea euacuatio q̃ est superflua ꝑm plm febres generat. ¶Cũq; ventris constrictio qui fluere solebat aliquã egritudinẽ possidere fecerit: illius euacuationis reuersio ꝑm plurimum ipsum medicabit: sicut ab eq̃ cõstrictio saniei aurũ aut mucorum, narium vertiginem possidere fecit: eius reuersio ipsam removebit. ¶Et scito q; residuum materieri dimittere q̃ necesse erat euacuare: minus nocumentuz est q̃ exquisitissime euacuare ꝛ peruenire in ipsa ad hoc et virtus tetatur: quoniam multotiens natura hoc resoluit residuũ. ¶Cunq; humoꝛ illius fuerit generis cuius esse oportet ꝛ eger tolerare pot: non terreri debes ex superfluitate. Quandoq; etiam contingit cuz te euacuare oportet vsq; ad lipotomiam. ¶Cunq; alicuius virtus fortis fuerit ꝛ ipsoꝝ humoꝝ materia multa ꝛ mala ipsam paulatim euacua. Et si militer cum materia vehementer fuerit penetratiua aut cum sanguine multuz mixta: non potcris ipsam vna vice euacuare sicut est in sciatica et artetica longi temporis ꝛ cancro ꝛ scabie antiqua et carbunculis veteribus. ¶Et debes scire quod ventris solutio a superioribus trahit et ab inferioribus eradicat. Duabus ergo attractionibus est apta conuenienti ꝛ diuerse que etiam post materiꝝ quietem est conueniens. Cum ergo materie fuerint a superioribus ad diuersum trahet eas: et ipsas etiam eradicabit a locis vbi sunt: vomitu vero fit attractio et eradicatio econuerso. Minutionis preterea dispositio diuersificatur

secundum loca a quibus sanguis accipitur sicut sauisti. Minus itaq; cunctis oĩbus euacuatione dignus est ille cuius cibus bonus fuerit ꝛ digestio bona. An regionibus quoq; calidis morãtes euacuatione parũ indigent.

¶De regulis cõibus vomitui ꝛ solutioni ventris qualiter trahit id q̃ vẽtrẽ soluit ꝛ vomere facit. Ca. 4.

Oportet vt illius cib⁹ cuius soluẽdus est vẽter aut vomit⁹ prouocandus partiaꝫ vt q̃ ei inyna die sufficiebat multis comedat vicib⁹. Et vt sint cibi diuersi ꝛ pot⁹ etiã diuersi. Ex hac nãq; dispositiõe accidit stomacho vt expellere desideret q̃ est in eo superius aut inferius. Ex cibo autem nõ diuerso neq; super aliũ cibũ ingrediẽte stomachus est auarus ꝛ ipsum fortiter cõtinet retentione: ꝛ propter si fuerit eius quãtitatis parua. Mollem vero habẽs ventrem nihil ex hoc facere debet. ¶Et scias q⁹ vomit⁹ ꝛ ventris solutio ꝛq̃ eis assimilantur non attinẽt ei qui bono vtitur regimine: q̃m ille q̃ bene regitur nõ indiget nisi eo q̃ sit istis leuius: ꝛ fortasse excusabunt ea exercitium ꝛ fricatio ꝛ balneum. ¶Amplius si eius corpus repletum fuerit plurimũ talis repletionis qualis est ipsius: erit ex eo qui humoꝝ melioꝛ est. s. ex sanguine. Minutio igit est illõ q̃ ad ipsum mũdificãdũ erit necessariũ: ꝛ nõ vẽtris solutio. ¶Cũ aũt minutio necessaria fuerit ꝛ vẽtris solutio ex aliquo q̃ sit vt ellebo⁹ rus ꝛ violẽte medicine: a minutiõe incipere debes: q̃m hoc est ex preceptis ꝟyp. in libro epidimiarũ. hec est veritas. Et similiter si hũores fuerit flegmatici cũ sanguine mixti. Q̃ si viscosi ꝛ frigidi fuerint: fortasse minutio grossitudinẽ ꝛ viscositatẽ eis augmentabit. Incipiẽs ergo erit a solutiõe vẽtris. Et ad summũ si humores fuerint equales premitte minutionẽ: ꝛsi postea superabundauerit euacua. Q̃ si equales nõ fuerint in primis superabũdãtẽ euacua hũorẽ donec equaĩ: postea min⁹. ¶Et ei q̃ ante minutionẽ premiserat medicinã cũ minutionẽ premittere debebat: postponat minutionẽ dieb⁹ paucis. Et cui puñ itercessit spaciũ ex quo minut⁹ fuit ꝛ euacuatione indiget: medicinã sumere est ei conuenient⁹. ¶Multotiẽs ꝓterea ex hausto medicine illeq̃ minui debebat: puenit ad febrẽ ad estuationẽ. Et si ex eis q̃ ꝺescere faciũt nõ q̃nerit: scias q⁹ minutionẽ ꝑmittere debebat. ¶Nõ oẽs preter euacuatiões sunt necessarie ꝓpter superfluitatẽ repletiõis: imo q̃ñq; sunt necessarie propter egritudinis magnitudinẽ: ꝛ ꝓpter repletionẽ ꝑm qualitatẽ nõ ꝑm quãtitatẽ. ¶Et multotiẽs q̃dez est euacuatio necessaria sed superuenit aliq̃d q̃ ꝓhibet. Et nõ est ibi ingeniũ nisi in ieiunãdo ꝛ dormiẽdo ꝛ emẽdando cõplexionis malitiã que ex repletiõe puenit.

¶Amplio euacuatiõis ẽ q̃dq̃ ẽ ꝑm modũ ꝑseruatiõis sicut idiget ille cui podagra euenire soleꝛ epilepsia ꝛ reliq̃ ab eis in hora cognita: ꝛ ꝓprie in vere. Ei ergo necessariũ ẽt ꝑseruatiõe vtaꝫ añ suã horã: ꝛ euacuet ea q̃ ꝓprie in ipius egritudine sunt euacuãda: siue sit

minutio: siue ventris solutio. Et fortasse desiccantia exteri⁹ apponere ⁊ medicinas absterg entes est euacuare: quēadmodū hydropisim patientes faciūt. ¶ Q̄nq; etiā necesse est te dare medicinā q̄ sit ex genere euacuādi hūores in qualitate: sicut cuz scamonea est tibi necessaria ad euacuādū colerā rubeā. ei ergo admiscēdū est illō qō ipsam in qualitate diuersificet: ⁊ in ventrē soluēdo cū ea ꝙueniat: et ipsaz ab euacuatiōe nō prohibeat sicut mirabolani: ⁊ emēdet cōplexiōis malicia si post acciderit. ¶ Habētiū quoq; in interioribꝰ apostema ventrē soluere est difficile ⁊ facere vt vomāt. Oō si tibi necessariū fuerit: da eis qō fit sicut volubilis ⁊ semē crocī hortēsis ⁊ apozima polipodij ⁊ casiā fistulā ⁊ bis similia. ¶ Hyp. quoq; inquit. Qui fuerit macer ⁊ fuerit nature cui vomere sit facile: melius erit in mūdando ipm vt ad vomitum adducaf: ⁊ vt sit doci estate aut vere aut autūno ⁊ nō in hyeme. Ei vero q̄ mediocris fuerit figure cōueniētioꝛ est vētris solutio ꝙ si sibi euacuatio que fit vomitu necessaria fuerit vsq; ad estatē expectet: ab ipso tñ sibi caueat cum co non i diget. ¶ Ueruntamen anteq; ventris fiat solutio aut vomitꝰ premittenda est humoris subtiliatio qui est euacuandus: ⁊ amplificatio cannaliū ⁊ ipsoꝝ apertio: qñ hoc est ex eo quod corpus a pena securum reddit. ¶ Et scito ꝙ facere nature consuetudinez lenitatis ⁊ obedientie ei quod vis ex solutione ventris ⁊ vomitu facili anteq; medicina detur aut vomitus est ex regiminibus aperiētibus. ¶ Ampliꝰ ventris solutio ⁊ vomitus cum macredine ventris est difficilis ⁊ laboriosius ⁊ timorosus. ¶ Medicina quoq; vomitū faciens quandoq; fit ventris solutiua cum stomachus fuerit fortis aut bibita fuerit super fortez famez: aut q̄ eam bibit: habuerit passionem colericam ⁊ nature lenitatem: aut si vomere non consueuerit: aut si medicina i sua substantia grauis fuerit ⁊ velocis descensionis. ¶ Et ventris solutiua facit vomitū: propter debilitatem stomachi: aut propter multā fecis siccitatē: aut propterea ꝙ medicia abhorretur: aut ꝓpterea ꝙ bibitor fastidium habere solet. ¶ Omnis preterea medicia que ventris ē solutiua cū nōipm soluit aut soluit sed nō id qō est maturū: mouet humorē quē debet soluere: ⁊ dilatat ipsum in corpore: superat ergo corpus: ⁊ cōuertūtur ad ipm humores alij: quare humor iste in corpore multiplicaf. ¶ Ex hūoribus quoq; est q̄ est velocioris obedientie vomitui sc̄om plurimū sicut colera. Et ex eis estq̄ vomitu rebellis exiſtit sicut melācolia. Et ex eis est qui inter boc ⁊ hoc est medius sicut flegma. Et febrem q̄dē habētis vētrē soluere melioꝛ est q̄ facere vt ipe vomat. Et cuiꝰ humor descēdēs fuerit sicut liēteriā hūtis facere vt vomat: est inconuenies. ¶ Medicinarum ꝓterea ventris solutionem facientiū deterioꝛ est q̄ ex medicinis est composita: multe diuersitatis in tpe in quo soluēdꝰ est venter: qñ ventris solutio cōturbaf: ⁊ postvētrem oluit anteq; sc̄a: ⁊quādoq; prima ipam sc̄am expellit. ¶ Amplꝰ

qui biberit aliquid ventris solutionē aut vomitū sibi faciēs corpe ipsius limpido necesse erit vt ei vertigo accidat aut mordicatio in ventre et angustia ⁊ qō ab eo expellet: egredietur cum difficultate. Et ad vltimū q̄dē dū medicina superfluitates euacuat non erit i ea estuatio. Cūq; qui medicinā biberit estuationem habere ceperit iā euacuat quod superfluū nō est. ¶ Humoꝛ ꝓterea q̄ vomitu aut ventris solutione euacuaf cū ad aliū mutabit humorē significabit ꝙ iā corpus est mūdatū a supfluo humore quē euacuare volumꝰ. Oō si mundificatio vsq; ad intestinoꝛ rasurā pueneritꝛ ad rē nigrā feti dū habētē odoꝛē: erit malū. ¶ Somnus quoq; cū post vētris solutionē aut vomitū fuerit multus demonstrabit ꝙ euacuatio iā pfecte mūdauit corpus ⁊ cōtulit. ¶ Et scias ꝙ cū sitis post vētris solutionē aut vomitū fuerit fortis: maximā ⁊ vltimā purgationis bonitatem significabit. ¶ Scito etiā ꝙ medicina ventris solutiua expellit illud qō euacuat cū virtute attractiua que attrahit hūc eūdem humorē: ⁊ fortasse attrahit grossum ⁊ relinquit subtilem: quemadmodū facit illa que melācoliā expellit. ¶ Illius preterea verbū qui dicit ꝙ ipsa generat illud qō attrahit: aut ꝙ i primis attrahit qō est subtile nō est aliq̄d. Et. S. quidē licet hoc sentiat penitꝰ tñ dicit ꝙ medicina ventris solutiua in qua nō est vētositas cū ventrem nō soluerit ⁊ digeret: generabit humorē quē attrahere solebat. Sz huiusmodi dicta non sunt couenientia. Et videf q̄dem ꝙ S. ex hoc ꝙ certificat: sentiat ꝙ iter attrahētē medicinā ⁊ humorē attractū fit cōuenientia in substātia: ⁊ ꝓpter hoc attrahit ipsum. Sed hoc nō est verū qñ si attractio fieret cū cōueniētia: ferrū attraheret ferrū cū ipz suparet: ⁊ aurū attraheret aurū cū ipm superaret quātitate sua hoc tñ certificare nō est medici. ¶ Et debes scire ꝙ humorum attractio que fit potu medicinarum soluentium ventrem aut vomitum facientium non est nisi i venis i q̄bus venerūt donec ad intestina perueniantꝛ stomachum ⁊ hic natura mouetur ad bocvt eos expellat extra. Et raro q̄dem accidit vt cum ventris solutiuum bibit ad stomachū ascendāt: ⁊ si ascēderit ad vomitū declinabūt. Quod autem ad stomachum ascendere non dimittit non est nisi ꝓpter duas causas. Una que est quoniam medicina ventris solutiua velociter penetrat ad intestina. Et altera est qñ cum medicina ventris solutiua bibit: nā ꝓperat ad bocvt ex venis mesaraicis ad inferiora expellatꝛ nō ad superiora: qñ hoc propinquius ē ⁊ facilꝰ: ⁊ qz illō qō est post eas nō etiam ipsas cōprimit: ⁊ boc q̄dē est ex eo quod naturā mouet vt ex propinquioribus expellat vtis. Quod si medicina virtutem haberet attractiuam que humorem comitaretur etiam natura virtutis expulsiue magis digna vt insano exorti superaret: iz medicina non attrahat nisi ad viam signatam. ¶ Medicine vero vomitum facientis dispositio est diuersa ab hoc quoniam cum in stomacho fuerit in eo morabitur ⁊ humorem a bintestinis ad seip-

sam attrahet: ꝛ sua virtute supata ad resistēdum virtuti naturali
¶ Et scias ꝙ plurimum attractionis humoꝝ quos medicine attrahunt non est nisi ex venis: ꝛ ex eo quod est multe propiquitatis: qñ attractio fit in venis ꝛ in eis que non sunt vene sicut humores qui sunt in pulmone qui ꝓpter vicinitatē ad stomachū ꝛ intestina trahuntur licet in venis non vadant. ¶ Et debes scire ꝙ attractio q̄ fit per nares ex medicinis siccis est causa euacuādi humores a corpore sicut in hydropisi.

¶ De sermone purgationis ventris ꝛ regulis eius. Ca. 5.

IAm in precedenti sermone ostēdim⁹ qūo sit corp⁹ ꝑparādū ad recipiendū id qō vētrē soluit anteq̄ purget cū amplificatione porꝝ ꝛ temsificatōe nature ꝛ propūe in egritudinib⁹ frigidis: ꝛ ad summū natura mollificare anteq̄ venter soluat: est cōpetēs regula in qua exīstit securitas: nisi in eo qui colerice passionis valde est apt⁹ ex hoc nāq̄ nihil isti est faciendū qñ esset cā supfluitatis que ei accidet. ¶ Solutorio nāq̄ vētris alicui⁹ talis qualis est iste res admiscēda est in qua sit ȳtus vomitiua: ne ꝑueret descēdere de stomacho anteq̄ sua ꝓficiat operationē: imo eā ꝓtur in ipsa duaꝝ medicinaꝝ virtutes: ꝛ ꝓficiat vētris solutiua operationē suā ꝛ vomitiua suā ecōuerso illi⁹. ¶ Trauli quoq̄ sūt ex eis q̄ colerice passiōi sunt apparati. Fortē igit nō tolerāt medicinā. Ipsorū tñ plurimi colericā icurrūt passionē ex reumatismis suoꝝ capitū. ¶ Ex cā preterea timoro sa ē vt medicina vētris solutiua sumat fecē itestinis existēte sicca: imo expellēda ē saltē cū clysteri aut iure mollificatiuo. ¶ Balneuꝝ q̄z ingredi anteq̄ vētris solutio fiat aliquātis dieb⁹ ē ex eis q̄ bene ꝓparāt: nisi aliq̄d ꝓhibuerit. Et opz q̄d ē vt iter balneū ꝛ hausū medicine puū interueniat tps. Post medicinā q̄z nō ingrediat⁹ balneū: qñ trahit materiā ad exteriora: ꝛ nec⁹ est bonū nisi ad vētrem cōstringēdū ꝓter i hyeme: qr nō est timēdū primā balnei calam ingredi tali mō ne calor fir vllo mō ipedies ad attrahēdū fz sit ad mollificādū. Et ad vltimū opz vt aer illius q̄ pharmaciā bibit: sit calidi tatis pauce ne sudorē faciat nec⁹ turbationē: qñ hoc ē ex ꝓparatoriis. Fricatio quoq̄ ꝛ ex oleis inūgi ē similiter ex preparatoriis. Cū aūt aliqs medicine assuetus nō est nec⁹ eā bibit melius ē medico vt sibi caueat ne ventris solutiua violentas virtutes habentia ei tribuat. ¶ Fastiduum vero habentibus ꝛ humores viscosos ꝛ in hypocondriis tensionem: aut qui in suis interioribus habet inflammationem aut opilationes nō est dādū aliquid donec ista rectificentur nutrētib⁹: mollificantib⁹ ꝛ balneo ꝛ requie ꝛ dimissione ei⁹ qō mouet ꝛ ei⁹ qō iflammat. ¶ Illis vero qui stātes bibūt aqs ꝛ habētib⁹ splenes fortes medicie sunt necessarie. ¶ Cūq̄ aliqs medicinā vētris solutiuā biberit: melius erit ei si medicia fuerit fortis vt sup eā dormiat aīq̄ operet: qñ operabit meli⁹. Et si debilis fuerit melius erit ei ne sup eā dormiat: qñ nā digeret medicinā. Cūq̄ medicia

operari ceperit meliuserit ei ne super eā dormiat quocūq̄modo fuerit. ¶ Amplius cum aliquis medicinā bibit nō illico sup eam se mouere dz: lz dz sup eā descere: vt ipsam natura circūdet: in ea operet: qñ nisi natura in ipa operata fuerit nō opabit in naturā. ¶ Odores quoq̄ nauseā ꝓhibētes olfacere dz sicut est odor mēte rute apij ꝛ cytonioꝝ ꝛ boli corasceni aq̄ rosa ceat pauco aceto aspersi. Et si ex odore medicine quis exterret cū medicinā bibit nares cōstingat. Et q̄ medicinā abhorret: dz masticaꝛ panꝛ ex tarchō: idē vt sui odoris virt⁹ stupida fiat. ¶ Qō sivomet timuerit extremitates ꝓstrigat: cū ipsam biberit deluꝝ rē stiptica bibat. ¶ Medici p̄terea pillulas q̄s ei daturi sunt qñq̄ in melle voluūt: qñq̄ sup eas pisciūt mel coctum aut zuccarū coctū donec eis inde faciūt tumicā. Et eo quoq̄ ingemū vtile ē vt sup eas ponat⁹ ceraꝛ pauco oleo mollificata. Et ex eo qō magis cōueniens ingemū est vt os aqua aut alia re impleat: deinde pillule sicut sunt bibant sup ipsam: aut q̄ aliquo horū ingeniorū aptate fuerint: transglutiētur itaq̄ omnes ita ꝙ medicine operatio nō cognoscet. Et opz vt apozima tepidum bibat⁹ ꝛ pillule cum aqua tepida sumant. ¶ Frigidi preterea stomachus ꝛ pedes calefaciēdi sunt Cumq̄ ipsius anima sedata fuerit: ambulet ꝛ moueatur paulatim quomā motus hic est iuuatiuus. Et interpositione horarū ex aqua calida tantū bibat ꝙ medicinā non liquefacta ꝛ expellat ipam⁹ tei⁹ debilitet virtutē nisi fuerit in hora qñ necesse est vt vētris stringat⁹ solutio. In potu quoq̄ aq̄ calide malitie medicine existit debilitatio.

¶ Qui autem medicinam biberevoluerit calide existēs cōplexionis⁹ debilis stomachi: erit ei melius vt eam bibat postq̄ prius biberit aliq̄d quod sit sicut aqua ordei: aut succ⁹ granati: aut vt vniuersaliter dicā cū stomach⁹ receperit nutriēs subtilez lene. Sed q̄ nō ita fuerit erit ei melius vt eā ieiun⁹ bibat. ¶ Plurimi p̄terea ex hūs oaf medicinaꝝ vētris solutiua in estate ex ea perueniunt ad febrē. Oportet ergo ne medicine potator comedat vel bibat donec medicina suam perficerit operationem: nec⁹ etiam quādiu medicina operatur dormiat nisi voluntas affuerit vt restringatur. Quod si ipsius stomachus nō tolerauerit ne comedat ꝓpterea ꝙ stomachus eius est colericus ꝛ cito descendit ad ipsum colera: aut ꝓpterea ꝙ a comestione vehementer abstinuit ꝛ famem tolerauit: detur ei parum panis infusi pauco vino super medicinam anteq̄ venter soluatur: quoniam hoc est ex eo quod medicinam fortasse ndiuuat. ¶ Oportet p̄terea ne an⁹ aq̄ frigida lauet sed cum calida. ¶ Quidam etiam dixerunt ꝙ pillule que sunt cum apozimatibus dande: sunt dande cū apozimatib⁹ que sunt cum eis homogenea. Pillule namq̄ que coleram expellunt rubeā cuz apozimate dande sunt alicui⁹ quod sit verbi gratia sicut fumus terre. Et que melancoliam euacuant cum apozimate alicuius quod sit sicut epithymum aut polypodiū aut bis simile. Et que flegma expellunt cuz apozimate alicuius qō

fit sicut centaurea. ¶ Cū aūt euacuare volueris corpus siccū carnes habens dura medicina forti sicut ellebrior bis similibus: vehementer stude in humectando ipsum nutrientibus vnctuosis. Et ad vltimum cum fortes medicine multi sint timoris tales vez qualis est ellebrus: quoniam in corpore mundo efficit spasmum: z repleti corpus commouet humiditatem motu turbido: z ad intestina trahit illud quod ei difficile est expellere. Et titimali venenosi sicut mezereon z scerebriam: z earum impedimentū cū superāt remouet raib. ¶ Amplius medicina multotiēs fusū odorez in stomacho dimittit: est ergo sicut si medicina ibi remanet: cuius medicamē est aqua ordei q ipm lauat: que quidem melior existit eorum que in potu sumunt. ¶ Cūq; temp⁹ prolongabit z medicina operari non ceperit: si alle uiatio fieri poterit vt nihil moueat fiat. Quod si quid affuerit timoris melior erit vt hydromel trasciat aut eius sirupum aut aquam in qua vitrum resolutuz fuerit: aut subsciat ei collyriū aut fiat clistere. ¶ Ex causis vero propter quas medicina non operat: est cannalium coangustatio de natura: aut propter complexionem aut propter egritudinis vicinitatē. In habentibus esh paralysim aut appoplexiā medicinarie ad suas materias coangustant: accidit ergo vt difficile sit facere quatenus vēter eis currat. ¶ Duas preterea medicinas vētrē soluentes in vna die coniungere est timorosum: extra rectitudinem. ¶ Omnis quoq; medicina que alicui humori est propria cum ipsum non inuenit: perturbat ventrem cum difficultate facit: zsimiliter si ipsum in suo contrario infusum inuenerit. ¶ Omnis preterea medicina humorem in pmis extrahit q est ei proprius: deinde illum qui est post ipsum in multitudine: subtilitate: zreliqs sm hunc ordinem: preter sanguinem: quoniam natura vsq; ad postremū cuz retinet: recōdit: humorem vo ex longinquo attrahere est difficile. ¶ Amplius cum timor affuerit ne nausea aut sincopis alicui accidat postquam medicinā biberit: oportebit fieri vt antequā medicinam bibat tribus diebus: aut duobus cum aqua raphanivomat z vt raphanum comedat. ¶ Oportet preterea ne multum salis sit in cibis eius q medicinā vult bibere. ¶ Multotiēs quoq; ex haustu medicine peruenit ad nauseam: angustiā: sincopim z tremorem cordis z ventris motionem: z propue cum non solutionem fecerit aut sudorem. Multotiens preterea est nobis necessarium vt eum faciamus vomere. Et multotiens excusat nos ab hoc dare ei retentiuaz faceret aquā ordei bibat quatenus venter soluatur: z medicine malicia remoueatur: z quod in intestinis retentum fuit: laueh. ¶ Illeuero cuius complexio fuerit frigida z super alios humores fuerit flegma superabundans debet sumere post medicinam z ipsius operationem nasturtium aqua calida ablutum cum oleo. Et qui calide fuerit complexionis psilium bibat cum aqua frigida z oleo violaceo z zuccarum tabarzet aut iuleb. Et ille quidem qui temperate

est cōplexiōis semē lini. Et si aūt q excoriationē minuerit intestinor⁹ bolū armenū cū succo granati det. Sumere et oz q̄q̄d dixim⁹ post fluxūs vētris si nō ipz retinebit. ¶ Oi pterea pharmaciā bibēti cui post ea aduenit febris melior est aq ordei. Sirup⁹ vo acetosus est excoriatiu⁹: z nō tardād⁹ exsiccabit aduos dies aut tres donec i testinis sua redeat virt⁹. ¶ Ille quoq; q medicinā bibit scōa die est balneū intrat⁹. ¶ Et si ex humoribus ipius aliq̄d relictum fuerit balneū ipm mundare poterit. Nam si videris q balneum sit ei sapidum: in ipo delectet: erit hoc signūq; balneū ipsum ab eo qō relictum est mundificat: ipsum quoq; in eo dimitte. Qō si inueneris q in ipso nō delectet: immo in eo situationē patiatur: expelle eum. ¶ Scias preterea q ei q intestinorum patit debilitatē plerumq; ex medicinis vētrem soluētib⁹ aduenit vētris solutio fortis: z plōgabit ei res: z multis in digebit medicinis donec retineat. ¶ In senib⁹ et sil⁹ timet exvētris solutione ipsius nocumentum. ¶ Et scito q ex potu nabit post medicinas vētris solutuas ad febres puenitur ad extuationē. ¶ Post solutionē quoq; vētris minutionē multotiēs in epate aduenit dolor quē aque calde potus remouet. ¶ Et scito q ip̄ quo maior canis ascēdit: frigoris fortis nō est tēpus sumēdi medicinam. Medicina esh in vere: aut autūno est bibēda. Et ver quidē est cum nives de montibus cadunt. Et post ver quidē venit estas in qua non est sumēda nisi res modica vel subtilis. Autumn⁹ vero est veri ⁊rius. ¶ Emplī⁹ nature nō est faciēda ⁊suetudo bibēdi medicinā cū qua necesse sit molificare vētrē: q: fiet ⁊suetudinaria: vō habēs ad impedimētū male finis pueniet. ¶ Unūquēq; et q fuerit sicce cōplexiōis deijcit fortis medicina. ¶ Oz pterea vt sup debilē medicinam ex motu minuatur ne eius virtus resoluatur. ¶ Ex medicinis quoq; debilibus dictis sunt viole cum zuccaro. ¶ Et ille cui in hyeme necessariū fuerit medicinam bibere ventum obseruet meridionalem. Et in estate dixerunt quidam eorum ecōuerso: z hoc quidē diuisionē hz. ¶ Eger cū debili indiguerit solutione z nō opabit nō magis moueat sz dimittat. ¶ Egritudo quoq; multotiēs ebullire facit ventris solutionem et accidit febris. Et est cum minutio sufficit.

¶ De superfluitate medicine ventrem soluentis: z de hora cō stringendi eam. Ca. 6.

EX significatiōibus q̄bus cognoscit hora qua est catarticū cō stringēdum est sitis. Cū ergo vētris solutio pfecerit z sitis nō acciderit: non erit timēduz q superfluitas puenit. ¶ Uerum tamē sitis q̄q̄ accidit z non propter multitudinē solutionis vētris: neq; ppter eius superfluitatē. Immo ppter causaz dispōnis stomachi: qsi si fuerit calidus aut sicc⁹ aut vtrūq; faciet cito sitim. Aut ppter cāz dispōnis medicine cū fuerit calida pūgitiua. Aut ppter causaz materiei in seipsa: qsi cū fuerit calida sicut colera: aut in talib⁹ qualis sunt cause bmōi: non erit longe quin festina veniat sitis. Et si cū hoc

Universidad de Sevilla Biblioteca

bārum rerum accidit contrarium non erit longe quin penitus sitis cum tardius veniat. ¶ Cum ergo videris q̄ sitis iam superfluit: & q̄ ventris solutio non sit pauca: constringe & precipue cum cause festinationis sitis velocitatis ipsius non fuerint in ventre quoniam in huiusmodi non debes dare constrictionē cum sitis apparuerit.

¶ Quandoq; & exitus eius q̄ egreditur: est demonstratiuus hore constringendi. Qui enim coleram expellit rubeam cum viderit q̄ iā peruenitur ad flegma: sciat q̄ iam medicina superflue operatur: et quanto magis si ad coleram peruenitur nigrā. Sanguis vero materiosus est timoris & deterioris periculi. Et si cui propter medicinaz mordicatio superuenerit: considerandum erit quod in capitulo de mordicatione diximus.

¶ De modo succurrendi dispositioni eius in quo superfluit ventris purgatio. Ca. 7.

Planitio supfluit: aut ppter venaz debilitatē: aut ppter orificioz ipsaz amplitudinē: aut ppterea q̄ pharmacia eaz pūgit officia: aut ppterea q̄ ex complexiōis malicia corpi acq̄sita fuerit: aut & ea q̄ est sicut ipsa. Cum ergo ventris purgatio supfluit: liga extrema superius & inferiora incipiēs ab ascellis & inguinibus descendendo ab eis. Et in potu paucz & triace aut filonij tribue. Et si poteris: faciaz sudare in balneo aut vapore aq̄ calide sub pānis suis capite exterso tracto. ¶ Cumq; multū sudauerit cōstrictiua ad potādū da ei & fricetur. ¶ Et fiant ei epithimata ex rebus bn redolētibus ex aq̄ myrtorum & sandalis & cāforat succo fructuū. ¶ Debz p̄terea ipse extrema fricare debes & calefacere & tostata ei igne sub hypocōdrijs ponatur inter spatulam & pectus. ¶ Qō si vbi necesse fuerit stomacho ipsi & intestinis supponere empla ex ordeo factor aq̄s stipticis faciēs & ex oleis oleo de cydonia & oleo de mastice. ¶ Ipe p̄terea ab aere frigido est separād: qm̄ p̄mit & cruditas resoluit & trahit ab aere calido: qm̄ ipsius laxat virtutē. ¶ Confortari quoq; dz ex rebus bn redolētibus & ex stipticis ad trasciēdum & dandum ex tortellis in vino suauiter redolēte. Opz tn̄ vt sint calide: vt p̄nis cum succo granati: iam p̄cesserit: a sanguichar cortices papaueris albi triti. ¶ Ex eo quoq; expertum est vt grana nasturtij pondere triū. 3. sumantur & torrefiāt: deinde ad hoc coquātur donec coagulentur & ad bibēdum tribuat: est nāq; vltimū in bonitate. ¶ Opz p̄terea vt eius nutriēs sit stipticum infrigidatum cum niue quale est quod fit ex succo vue acerbe & sibi similibus. ¶ Ex eo etiam quod in retinēdo solutionē iuuat: est vt vomitus procedat cum aqua calida: & eius etiam extrema in ea mittantur. Et non infrigides ea. ¶ Cum autē alicui eorum sincopis supuenerit: da ei vinum ad potandum. Et si hoc totum contulerit: tribue eius fine rei narcoticā medicamēta fortia: nota q̄ sunt in capitulo de prohibitione fluxus vētris. ¶ Medico vo est vtilius

vt p̄ueniat existat in preparādo trociscos & pulueres pōticos aī q̄ sit hora: & vt etiam sit p̄ueniat & in enematibus & ipsorum instrumentis.

¶ De eo qui bibit medicinam & nō solutus fuerit. Ca. 8.

Cum pharmacia solutionem non fecerit & fecerit mordicationem ventris & angustiam in ipsoz qui sumpsit ipsam extuauerit: scotomabitur & dolebit caput & patientur alices & oscitatiōes: fricare debes cum enemate & collyrijs siccis. ¶ Et ipse quidem bibat masticis. 3. iij. in aqua tepida. ¶ Medicina quoq; quādoq; operatur ppter stipticoz bibitionem & comestionē taliū qualia sunt cydonia & maciana ppterea q̄ os stomachi cōprimunt & q̄ sub eo existit & propter q̄ nauseam sedāt & medicinā a suo motu q̄ est ad superiora violenter ad partē mouent inferiorem: & ppterea q̄ nature vim inferunt. ¶ Quod si enema nō iuuerit & mala superuenerint accidentia extensionis corporis & oculi exierint extra & fuerint motus ad superiora: necessaria erit minutio. ¶ Et cum medicina ventrem non soluerit et mala eam non secuta fuerint accidētia: melius etiam erit vt ipsaz consequatur minutio saltem post duos dies aut tres: nā nisi hoc factum fuerit timendum est ipso ne humores ad vnum principaliuz mēbroz moueantur.

¶ De dispositionibus medicinarū ventrem soluentium. Ca. 9.

Medicinarū ventrem soluentiū quedā sunt quarū malignitas magna est sicut ellebrus niger & turbith cū nō fuerit bonus immo fuerit ex genere ipsius q̄ est citrinū. Et agaricū cū nō fuerit album & purum: immo nigredini attinuerit. Et sicut laureola. Et q̄ res iste male sunt: tunc si bibite fuerint mala inde accidētia p̄ uenerit melius erit vt medicina a corpe [illegible] quātitas p̄ius possibile fuerit vomitu aut purgatione & medicet [illegible] quātitas p̄ter ea eaz remoueat malia & cōturbatio quā faciut alcendo in potu aquā vehemēter frigidā: & sedēdo i ipsa sicut turbith citrini putridi. Dis quoq; res q̄ acuitatē frāgit glutinatiōe & lenificatiōe & vnctuositate i qua sit dulcedo ad hoc cōfert. ¶ Quedā etiā medicinaz q̄n q̄ aliqb̄ p̄portionales existūt cōplexionibus: & alijs nō cōueniunt. Scamonea nāq; in eos q̄ in frigidis morātur regionib̄ nō opatur nisi debiliter: nisi magna inde detur quātitas sicut est mos ei i terra turchoz. Et q̄nq; est necessariū quibusdā corpib̄ in aliqbus regionib̄ ne medicinarū corpa dētur: sed vtutes earū tm̄. Et ē necesse vt medicinis soluētibus ventrē bn redolētes medicine misceātur p̄ter vt mēbroz virtutes p̄seruēt. ¶ Medicine q̄q; cordis ad hoc iuuamētū p̄ferūt: ppterea ip̄m a lē vnoquoq; mēbro p̄fortāt. Plurime q̄z eaz subtilitate sua & facilitate iuuant. ¶ Due p̄terea medicine q̄nq; cōiūgūtur quaz vna suū būorē cito expellit: & altera tarde. Una g̃ suā opatiōez efficiet postq̄ ipsa iā altera ēt i suo bū-

re cōpressit ⁊ opabitur in ipsam rei⁹ debilitabit virtutē. ¶Cūq; sēa post operari ceperit: erit debilis virtutis monens⁊ nō pficiens: qua re erit aliqđ ei admiscēdū: qō ipsam i facilē reddat⁊ festinare faciat sicut zinziber turbith qm ipsum stupefieri non permittit: ⁊ similiter fiet si eas bene sciueris permiscere. ¶Amplius considerare debes principia que in virtutibus medicinarum ventris solutiuaruz declarauimus cū locuti fuimus de principijs vniuersalibus medicinarū simpliciū. ¶Medicina ītērea solutionē faciēs plurimū operabitur illud soluēdo pprietate sui: sicut turbith. Et plerūq; efficit illud exprimēdo sui pprietate: sicut mirabolani. Et qnq; operatur illō lenificando pprietate sui: sicut siracost. Et quandoq; operat ia tambificādo sicut mucillago psilij ⁊ pruna. ¶In pluribꝰ quoq; violentarum medicinarū exist aliqua venenōsitas ⁊ solutionem ventris efficiunt ꝑm modum quo nature violentia infertur. Ipse igit sunt aptande medicinis in quibus existūt bezariati. ¶Plerūq; ēt adiuuāt amaritudo ⁊ acuitas ⁊ pōticitas ⁊ stipticitas ⁊ acetositas i operationibus medicine cū eius pprietas ei pśens affuerit. Amaritudo nāq; ⁊ acuitas in resoluēdo iuuāt. Et ponticitas ⁊ stipticitas in premēdo Et acetositas in incisionem faciendam que ad lābendum ꝑparat. ¶Amplius quod lābere facit nō est cōiungenduz ei qō in ꝑmēdo iuuat taliter vt sint eorū equales virtutes. Immo melius est in hmōi vt vnū post aliud tardet vt sit verbigratia vna duarum medicinarum que lenificat prius suam perficiēs operationem ꝙ ea que premit: deinde adueniat expressiua ⁊ expellat qō lenificatū fuit. Et in reliquis ꝑm hanc cōsiderationē.

¶De eo qō ex hoc capitulo in alijs locis inquirēdū est. Cap. 10.

Medicine ventris solutiue ⁊ lenificates que bibūf ⁊ epithymā turr reliqua ab eis: in nostro antidotario sunt reliquēde. Et ꝑm etates vniuscuiusq; etiā medicinarū simpliciū melioratio. Et ꝙliter fit ei succurrēdū. Et quomō sit ei i potu tribuēda: in medicinis requiratur simplicibus. Pillule preterea ad bibēdū dande nō sunt postq; deficcate sunt ⁊ facte fuerit vt lapides. Neq; etiā cū sunt molles: ne penetrent ⁊ retineātur Sed sint sicut qn siccari ceperint: ⁊ digitis cedant si comprimantur.

¶De vomitu. Cap'm. 11.

Homines qui sunt remotiores ab hoc vt medicus eos vomere faciat leuiter aut propter naturam sunt homines q̄ pect⁹ habēt strictū⁊ q̄ male anbelāt: et q̄ ad sanguinem spuēdum sunt apti ⁊ homines colla habentes gracilia ⁊ apostematibus que in ipsorū nasunf gulis apti: ⁊ stomachos habētes debiles: ⁊ multū pingues. quoniam istis cōueniētius est vt venter soluatur: ⁊ macrisme lior est vomitus colere ipsorum aptus. Aut propter vsum homines quibus difficile est vomere: neq; vomendi habent consuetudinem: quoniam si istis vomitus prouocatus fuerit fortibus vomitib⁹ nō

remanebit quin ipsorum vene in membris anbelitus scindantur ⁊ perueniāt ad ptisim. Cum autē alicui⁹ res qualis sit ignorabitur vomitibus leuib⁹ pri⁹ erit experiendus qui si ei fuerint faciles eri⁊ mus ⁊ fortes ausi dare sicut illū qui sit ex elleboro: ⁊ sibi simile. ¶Et si non oportuerit vt fiat quaten⁹ vomant: aut fuerint vn⁹ cui necessariū erit dare vomitū prepara ipm ante ⁊ fac ei consuetudinē ⁊ mollifica ipsius nutriētia ⁊ fac ea vncthosa ⁊ soluta: ⁊ fac eum quiescere ab exercitijs ⁊ postea da ipsum ei. Et da in potu vnctuosa: ⁊ olera cum vino: ⁊ ad comedendū da ei anteq̄ vomat nutriētia bona: ⁊ ꝑ pte si vomitus fuerit difficilis: qm fortasse non vomet ipsum: imo natura eum retinebit: ⁊ melius est vt bonū retineat q̄ malū. ¶Cum q̄ post cibū quem comedit causa vomendi vomuerit: tardet comestionē donec fames sit fortis. Et seda sitim ei⁹ cum aliquo quod sit sicut sirupus macianoū sine aqua: ⁊ non cum iuleb neq; sirupo acetoso: qm vomere faciunt. ¶Cibus aūt qui est ei vtilis est pullus in cardabē ⁊ tres phyale vini post ipsum. ¶Et ille quidē qui acetosum vomuerit⁊ nō cōsueuit⁊ in pulsu aliquod signū febris habuerit comestionē vsq; ad medium diem tardet ⁊ ante ipsam aquaz ecidam rosaceam bibat. ¶Cui autem acciderit vt coleram vomat nigraz: ipsius stomacho spongia aceto calido infusa supponāf. Et melius quidem est vt sit cibus qui ad vomeñ. sumitur diuersus: qm cū est vnus q̄q; ipsum amplectitur stomachus ⁊ in dimittēdo ipsum fit auarus. Postvomituz autem ipsius superfluū cōferūt aues parue ⁊ pulli cum ambulare incipiunt ossa tñ suarū extremitatuz nō comedat: qr sunt grauia ⁊ in stomacho tardātur. Et fac eum ingredi balneum. ¶In hora aūt vomendi curret ⁊ exercitetur ⁊ fiat vt laboret post vomat: sitq; hoc in media die. ¶In hora preterea vomendi opz vt ōculi ligentur superpositis pilis duabus: deinde ter leui fascia temperate fascietur. ¶Res quoq; que vomitus sunt preparatorie sunt eruca ⁊ raphanus ⁊ carica ⁊ calamētum montanū ⁊ recens ⁊ cepe ⁊ porri ⁊ aqua ordei cum fece suar⁊ melle ⁊ pultes fabarum cū dulcedine ⁊ vinum dulce ⁊ nuces cum melle ⁊ que sunt eis similia: ⁊ micla q̄ facta est ex pane azimo ⁊ oleo: ⁊ melones ⁊ cucumeres eaꝝ sēa: aut aliquid ex eoꝝ radicibus tritis ⁊ in aqua infusis cū dulcedine ⁊ hermodactili ⁊ raphanus. ¶Qui aūt vinū biberit inebrians ad hoc vt euomat non incipiat vomere donec adhuc parum bibat sed bibat multum. ¶Sucbaba quoq; cum bibita fuerit post balneum faciet vomere ⁊ soluet ventrē. ¶Amplius qui vomere voluerit non fortiter masticare debet prope ipsum.

¶Cunq; autem aliquis fortem vult vomitum sumere: sicut qui fit ex elleboro: ipsum bibere debet nisi fuerit qō prohibeat⁊ post duas horas diei ⁊ post q̄ stercus ab intestinis exierit. Et si cum penna vomuerit: bene erit. Et si non moueatur parumper. Et si non balneuz mittatur, Penna quoq; qua fit vomitus inungenda est ex aliquo

qō fit sicut oleū sisaminū. Qō si incensio acciderit t angustia stomachi detur in potu aqua calida ei aut oleū: qsñ aut vomitum faciet ät vētrē soluet. ¶ Et eo ꝓterea qō ad h̄ iuuat est stomachi extremorū calefactio: qsñ hoc nauseaz facit. ¶ Cuncta medicinam vomere faciens ꝓparauerit t suā inceperit operationē vomitoꝝ quiescere debet. Et odores bonos olfacere. Et eius extrema comprimēdo sunt fricanda. Et parum aceti est ei in potu tribuendum. Et comedat maciana t cidonia cum pauco masticis. ¶ Et scito q̄ mot⁹ facit magis vomere t quies minus. Et estas ē tp̄s magis cōueniens vel qō est dignꝰ vt in ipso fiat vomitus. ¶ Qō si alicui necessarius fuerit t non fuerit figure ipsius conuenies estas erit dignior hora vt in ea concedatur. ¶ Et finium vomitus lōginquior secundum modū purgationis prime est stomachi soluti t non intestinoꝝ. Et ad modū quidē purgationis scde capitis t totius corporis. Ipsius vero attractio t eradicatio est ab interioribus. ¶ Et tu quidē cognosces vomitū conferentē ab eo q̄ nō fecit iuuamētuz: ex eo q̄ ipsum sequitur alleuiationis t desiderij boni t anhelit⁹ t pulsus boni tas: t similiter ex dispositionib⁹ aliarū virtutū: eius autē inceptio est nausea. ¶ Et deterius quidē malū qō efficit: est mordicatio fortis in stomacho t adustio si medicina fuerit fortis sicut elleborus: t qō ex eo fit quoniā leipit a saliua q̄ fluit: deinde sequit ipsum vomitus multi flegmatis multotiēs: post quē sequitur vomitus rei li quide tenacis. ¶ Mordicatio quoqꝫ t dolor erunt mansiui ita q̄ alia accidētia non mutētur nisi in nauseā t angustiam: t quādoqꝫ soluitur etiaz venter postea in hora quarta incipit quiescere t ad requiē declinat. ¶ Malū aūt est vt vomit⁹ nō perueniat t magnificetur angustia t accidat tensio et egressio oculorum ad exteriora t fortis rubedo in eis vt trifaz t sudor multus t intersectio vocis.

¶ Si ergo alicui acciderit nisi ei subueniatur: perueniet ad mortē inde. ¶ Illud autez quo ei succurit: est enema vosis mellis cū aqua calida. Et in potu ei dare olea in quib⁹ tyriace virtus existit sicut oleū de lilio. Et labora donec vomat: q: si vomuerit nō suffocabit. Et adhibe etiam enema qō sit apud te ꝓparatum. ¶ Et egritudines quidem que sunt dignior eo vt in eis fiat vomitus sunt cronice sicut hydropisis t epilepsia t melācolia t lepra t podagra t sciatica. ¶ Vomitus preterea cum suis iuuamentis plerūq; affert egritudines: sicut quandoqꝫ generat surditatē. ¶ Amplꝰ minutio non est cum eo continuanda: sed tardanda tribus diebus et precipue si in ore stomachi fuerit humor. ¶ Vomitus quoqꝫ multotiēs sit difficilis propter humoris subtilitatem. Ipse igitur est ingrossandus potu sauic t gramis grauati. ¶ Et scito q̄ exitus male rei per inferiora post vomitū est signū q̄ illud qō faciebat fastidium descendit inferius. ¶ Et vomit⁹ post ascellationē ē signū q̄ est ex accidētib⁹ ascellandi. ¶ Hora preterea vomendi in estate melior causa doloris in meridie est. ¶ Et vomitus corpoꝝ confert sed visui nocu-

mentū facit. ¶ Amplꝰ faciēdū nō ē vt ꝓgnās vomat: qñ fupfluitates corpis ipsi⁹ i ea nō egredient: t vomit⁹ labor eā ad estuationē p ducēt. Faciēdū ē igit vt q̄escat. Alijs vo q̄bus acciditvomit⁹ sunt iuuandi. ¶ De eo qō agere debet ille qui vomit. Ca. 12.

CUm ille qui vomuerit a suo vomitu euaserit: os suum t faciez post vomitum abluere debet ex aceto aqua tēperato: vt grauitas que quandoqꝫ capiti accidit: remoueatur. Et paruz masticis cum aqua macianoꝫ bibat. Et caueat sibi a comestione t potu aq̄. Et diu quiescat. Et ipsius inungantur hypocundria. Et ingrediatur balneum. Et abluat se velociter: egrediatur. Et si necessarium ei fuerit dare ad comedendum sit res boni saporis t bone substātie: et velocis digestionis.

¶ De iuuamentis que affert vomitus. Ca. 13.

HIppocrates precepit vomitū fieri in yno quoqꝫ mēse duobus diebus cōtinuis vt in secūdo emēdet id qō in primo die fuit difficile: t vt expellat id qō aduenit stomacho. Hyp. nāqꝫ securitatē facit q̄ cum eo conseruatur sanitas: hoc aūt plus est malum. ¶ Et vomit⁹ q̄dē q̄ ē bnōi euacuat flegma t colerā t mūdificat stomachū. Ipe nāqꝫ nō bz qō ipz mūdet sicut intestina bnt choleā rubeā q̄ ad ea descēdit t mūdat ea. Et remouet grauitatē que accidit capiti: et clarificat visum. Et aufert fastidiū. Et cōfert ei ad cui⁹ stomachuz descendit colera q̄ ipsius corrūpit cibum quoniam cum precesserit vomitus eius cibus semper mundus veniet. Et remouet abhominationem que fit propter vnctuositatē t casum desiderij ipsius meri qō facit desiderare acutum t acet osum t pōticū. Et cōfert lassitati corporis. Et vlceribus que sunt in renibus t vesica. Et est lepre forte medicamentū. Et malicie colotis. Et epilepsie stomatice. Et icteritie t asmati t tremori: t paralisi. Et est ex curationib⁹ q̄ confe runt habentibus vlcera nigra magna. ¶ Ipsa quoqꝫ fieri dz̄ mense semel aut bis post repletionē ita q̄ nō obseruetur reuolutio scita neqꝫ numerus dierū notus. ¶ Et ille quidem cui mai⁹ iuuamētū affert vomitus est cuius cōpleio prima est colerica: t est macer.

¶ De malicijs q̄ proueniūt ex superfluo vomitu. Ca. 14.

SUperfluus vomitus stomacho nocet t ipsum debilitat t resolsuit ipsum t facit eum aptum ita vt materie ad eum perueniāt Et obest pectori: t visui: t dentibus: t antiquis capitis dolorib⁹ nisi eis qui sunt propter societatem stomachi. Et facit nocumentū epilepsie capitis que non est causa inferiorum membrorum. ¶ Superfluitas quoqꝫ que est in ipso nocet epati: t pulmoni: t oculo: t aliquā venarum quandoqꝫ scindit. ¶ Ex hominibus preterea est qui vult cito impleri: deinde non tolerat immo preparat ad vomendū. Et actio huius ex eis est que perducunt euz ad malas egritudines manifluas. Ipse ergo a repletione prohibendus est. Et tu ipsius cibum t potum mensura.

¶ Ut succurratur dispositionibus q̄ accidunt vomenti. Ca. 15.

De prohibitione autem vomendi dixim⁹ iam quod oportebat. ¶ Tensioni vero vtoloi qui sub hypocundrijs fiunt cōferunt pām aqua calida infusi vsuppositi voleis lenificantibus et ventose cum igne. ¶ Fortem aūt mordicationē in stomacho remanentem remouet bibere iura vnctuosa que cito digerant: vinunge re locū et aliquo quod sit sicut oleum violaceū mixtum cū oleo de keiri vpauca cera. ¶ Singultum vero si cum eo acciderit v permanserit rettnebit sternutatio vdare ei ex aqua calida ad trajciendum paulatim. Et de sanguine quidem iam dixim⁹ in capitulo de impedimentis vomitus. ¶ Alcuzem vero v egritudinibus frigidis v subeth vintersectioni vocis que accidit post ipsum cōfert ligare extrema vstringere ea vsuperponere stomacho pannūinfusum oleo in quo cocta fuerit ruta vficicdis: vdare ei ad bibendum mel cum aqua calida. ¶ Et habenti quidem alsubet fiat boc vin aurē eius mittatur.

¶ De eo in quo superfluit vomitus. Ca. 16.

Hat vt ipse dormiat: vingenietur quanto plus possibile fuerit quomodo dormiat. Et ligenf eius extrema taliter qualiter ligantur cum fluxum ventris retinere volumus. Et ipsius medicetur stomachus cum emplastris ponticis fortitudinem facientibus. ¶ Quod si vomitus superfluerit vincessanter egrediātur humores donec sanguis exeat: da ei ad bibendum lactis in vino mirti quatuor cotilas: quoniam medicine vomitiue malitiam reprimit: v sanguinem prohibet vnaturam lenit. ¶ Qō si partē pectoris vstomachi a sanguine cū boc mūdificare volueris ne ex eo aliquid coagulef: da ei ad bibendum sirupum acetosum: siue siue fit ex melle: sive ex zuccaro cū niue infrigidatum paulatim. Cuz hoc quoq; quādoq; cōfert bibere succuz portulace cū bolo armeno. ¶ Cū ergo terfactus fueris p aliquo in quo superfluit medicina: fac ipsum vomere. ¶ Et opz quidē te querere medicinas vomitiuas fm suos gradus vquō quecq; earum ad bibendum sint dande: vprecipue bellicorum in antidotario vmedicinis simplicibus.

¶ De enemate. Ca. 17.

Enema est medicamen nobile in expellendo superfluitates que sunt in intestinis: vin sedādo dolores renū vvesice vapostemata ipsoz: vegritudines colice: vin attrahendo superfluitates a mēbris principalibus vsuperiozib⁹. ¶ Que vero ex eis sunt acuta debilitāt epar vpducūt ad febrē. ¶ Ex enematib⁹ p̄terea fit iuuamen in expellēdo reliq̄as quasinanientia relinquūt. ¶ Formam v̄o clysteris v quomō clysterizef iā retulimus in. c. de colica. ¶ Videf q̄q; clysterizati situs melior sit vt supin⁹ iaceat: deiñ revoluat se ad latus dolēs. ¶ Et clysterizādi hora melioior est cū est aeris frigiditas qm̄ sequif inde ne augmentef grauitas vdolor v estuatio et

nausea. ¶ Bal neū preterea solet facere vt ebulliāt humores rsparganturꝫ ¶ Clysteris quoq; cōditio est vt aerem v humores retentos attrahat. ¶ Et propter hoc fm plurimum non est bonū vt balneum enemati premittas. Quod si quis in intestinis pustulas habens ipso indigerit causa febris aut alicuius egritudinis vtimuerit ne enema retineat: superponere debet ano suo vfemori v locis q̄ sunt in circuitu spelta calefactā cum panno.

¶ De epythimatibus. Ca. 18.

Epithimata sunt ex medicinis bonis q̄ ad ipsaz pueniūt egritudinē. ¶ Et medicina fortasse duas hz virtutes: vnā subtiliatiuā valterā ingrossatiuā: verit maior necessitas subtiliatiue q̄z inspissatiue. ¶ Cūq; ei⁹ inspissatio fuerit vsperans subtiliationē et ea fiet emplastrum penetrabit subtilitas vremanebit spissitudo Et illa quidē que penetrat cōfert sicut facit coriandrū cū bordeo fracto cū ex eis fit emplz super scrophulas. ¶ Emplastra preterea sunt talia q̄lia epithimatha sed ēplastra sunt dura v epithimata currētia. ¶ Est q̄q; cū epithimata fiūt cū pānis. ¶ Cūq; membris principalibus supponunt sicut epati vcordi vnō fuerit ibi qō phibeat: vferūt pāni suffumigati ex riloaloe crudor virtutib⁹ epithimatbum bonum tribuūt odorem quem principalia diligunt.

¶ De embrocis. Ca. 19.

Embroce sunt medicamēta cōgrua ei qō ex capite v alijs membrisoz resolui rilli cui cōplexionē necessariuz est permutare. ¶ In mēbis autem que embrocare oportet ex calido v frigido fi nō in eis fuerint superfluitates que descendunt: fiat priusembroca ex calefacto. Deinde fiat ex aqua frigida a vt constringātur. ¶ Quod si res diuersa fuerit a frigida incipiatur.

¶ De flobotbomia. Ca. 20.

Flobotbomia est euacuatio vniuersalis q̄ multitudinē euacuat. Multitudo aūt est augmētum humoz sup equalitatē ipsoz in ventris. ¶ Et nemo q̄dem est flobotbomand⁹ nisi vn⁹ duorum. Un⁹ coz est egritudinib⁹ preparat⁹ quin cū ipsi⁹ sanguis multiplicatus fuerit: cadet in eas. Et alter est cadēs in ea. Unusquisq; aūt coz aut flobotbomak pp sanguis multitudinē: aut pp ipsi⁹ malitiā: aut ppter vtrūq;. ¶ Ex bis q̄dē egritudinib⁹ preparat⁹ est sicut q̄ est expositus sciatice vpodagre fortibus vartetice sanguineis Aut ille cui accidit sputū sanguineū ex fissura vene q̄ in pulmōe ei⁹ existit tenniter cōsolidata: qm̄ cū ipsius multiplicak sanguis scinditur. Et apti epilepsie: vapoplerie: vmelācholie cum sanguinis multitudine: vsquinantie: vapostematibus interioz: vrobthalmie calide Et ex eis q̄b⁹ emorroidaz sanguis q̄ fluere solebat est retēt⁹: vmulieribus q̄bus mēstruis sanguis est restrictus. Noz tñ colores non demonstrant q̄ flobotbomari debeāt propter ipsoz obscuritatē aut albedinem aut viriditatem. Et illi q̄ in interioribus mēbris cū cō-

plecione calida debilitatē patiunt. Nam istis melius est vt in vere minuantur: lz in bas nondum inciderint egritudines. Et illis qui bus pcussio accidit aut casus: qsi qñq minuūtur timēdo ne eis ac cidat apostema. Et qui habet apostema minuendus est: quoniam timet ne aperiat anteq maturetur: lz non indiguerit: nō fuerit ti di multitudo. ¶ Et debes scire q dū iste egritudines timent nondum in cās ceciderint in earū principio penitus flobothomia di mittat: qz humores subtiliat: eos p corpus fluere facit: eos sano sanguini admiscet. Et est etiā cū nihil euacuat ex eo qđ opz: t facit qđ necessaria sint medicamēta alleuiātia. Cūq maturatio appue rit egritudo principiū aut statū pterierit: tūc si oportuerit vt minu tio fiat si nō fuerit qđ phibeat: fiat flobothomia. ¶ Flobothomia ąq neq euacuatio vētris est facięda in die mot egritudinis: qz est dies reqescędi: ninq rendi somnum: t dies ebullitionis egritudinis. ¶ Et cum egritudo est babens crisim in cuius tēpore est lōgi tudo nullo modo sanguis multus est minuendus: sed si possibile fuerit quies est facięda. Quod si nō fuerit possibile vt qes fiat ex eo parū minuatur: tin corpore sanguis thesaurus recōdatur: ad flobotho miā faciendā si apparuerit virt cōseruet ad resistendū in crisi. Qđ si multū pterierit tpis ex quo qs minut fuerit: tin hyeme fue rit cōquestus q se quasi fractū sentiat: miuuat sanguis p thesau ro recōdat. ¶ Ampli qz flobothomia ppterea q ad diuersuz tra bit naturā fz plurimū retinet. ¶ Cūq ex multa minutiōe debilis bit virt multi generabunt humores. ¶ Sincopis pterea accidit in prima minutiōe cū subito euenerit ei q nō cōsueuit: fz vomitū pmit tere ē ex eo qđ es phibet: tsil vomere bona q accidit. Et debes scire q minutio ē pturbās donec q escat. ¶ Flobothomia ąz t colica ra ro sil euenit. ¶ Pregnās pterea mēstruata nō minuant nisi pro pter magnā necessitatē: sicut ē nessitas retinēdi fortē sanguis sputū cū virt fuerit cōueniēs. ¶ Et debes scire q nō quotiēs nolata si gna repletiōis aparuerint opz vt minuas. lō qñq ē repletio ex hu moribus crudis t est tūc flobothomia multū impediēs. qsi si minue ris nō maturabis eos: t timebis ne eger perdatur. ¶ Non aūt ē in cōueniēs vt ille in q melācholia superabūdat: minuat: postea medi cina solutiua euacuet. Sed sollicit esse debes ex dispositiōe caloris sm cōditionē quā nūc dicemus: tsi derare tensionē: qsi ppter ten sionē p totū corp incedentē magis eris confidēs q flobothomare debes. ¶ Cū vero sanguis alicuius fuerit bon pauc t fuerint in ip sius corpore multi mali humores: flobothomia bonū rapiet t ma lū relinquet. Et cū alicui sanguis mal fuerit pauc et declinare rit ad membrum aliquod qđ eius declinatio vehementer impedit t fuerit necessariū vt ipse minuatur: ex eius sanguine parūcrit assumē dum. Et cibo bono erit alend. Deinde erit minuendus iterū post dies: propterea vt mal sanguis ab eo extrahatur: t bon restaurek.

¶ Qđ si mali humores colerici in eo fuerint ingenieq quaten sub tili pbarmacia euacuenk: aut vomitu: aut vt sedenk. Et studei boc vt eger quiescat t digeraf t ocietur. ¶ Et si grossi fuerint antiq preceperūt vt balneek t in suis ministerijs moueak: t dabant ei ad bibēdū añ flobothomiā t post ipaz anteq alia fieret minutio syru puz acetosum subtiliatiuum coctūcū isopo. t base. ¶ Cū aūt flōis necessaira fuerit cū debilitate ñ tutis cā febris aut aliorū būorū: p tire flobothomiā sicut dixim. ¶ Ampli flobothomia stricta ma gis est cōseruatiua virtutis: sed tñ subtilem t clarū interdū sangui nē fluere facit t spissum t turbidum tenet. Ampla vero velociter est ad sincopin t magis opatiua in mūdificando t tardior ad ꝛsolidā dū: sed tñ est dignior ei qui sm putrefactionē flobothomak t grof sis. Et amplā quidē efficere in estate est dign si necessariū fuerit.

¶ Flobothomand pterea supin iaceat qñ flobothomak: qsi boc est cōueniēti ad bocvt ipsi ꝛseruek virt t ne ei supueniat sincopis ¶ In febrib aūt a minutiōe cauēdū est. s. in bis q̄vehemētis sunt ca lefactiōis t insl āmationis: t in oib nō acutis febrib in principio in die periodica. ¶ In febrib pterea cū qbus aduenit spasm est a mi nutiōe cauendū: lz fuerit necessaria: qsi cū spasm accidit vigilare facit t sudare multū: et deficit ñtūtē: q̄propter sanguinis thesaur est dimittend. ¶ Et similiter opzt ex minutiōe febricitantis cui febris nō est ex putrefactiōe: minoratio fiat ppterea vt ad resolue dum febrem thesaur reliquas. Et si fortis inflāmatiōis nō fuerit t fuerit febris putrida: attende decz regulas postea intuere inva nali. Et si virina fuerit grossa et rubedini attincs et pull etiā fuerit magn t facies tūida et febris i suo motu: nō ꝓperet flobothomare i bora q̄ stomach a cibo ēvacu. Et si virina fuerit subtilis aut ignea t facies a principio egritudinis fuerit tornatilis: caue tibi a flobo thomia. Qđ si interpollatio i ea fuerit trāes febris: i ipa fiat minutio ¶ Dispōnē quoq tremoris ꝛsidera: qsi cū tremor fuerit fortis a mi nutiōe cauēdū erit. ¶ Ampli sanguinis q̄ egredit colorē attende. Et si fuerit subtilis albedim attines ipz illico retine. ¶ Et sūmope tibi caue ne egrū adynā duaz pducas rerū. s. būoz colericoz ebulli tionē: t frigidoz crudit atē. ¶ Cūq in febre te oportebit flobotho mare nō attēdas qđ qđā dicūt. s. q nō ē bonū vt post quartū die fiat qsi bonū ēvt fiat etiā si fuerit post. 40. dies: t hoc sm sniam Bak. lz pmittere t ꝓperare sit meli cū significatiōes certe fuerit. Qđ si in hoc erratū fuerit q̄cūq bora inueneris egrū t oportuerit: flobotho ma ipz postq̄ decē rerū sollicitudinē habuerī. ¶ Multotiēs pterea flobothomia i febrib lz necessaria nō sit: efficit vt natura fortis fiat sup materiā ꝓpea q ea efficit paucā: t hoc q̄dē cū fuerit figura et etas ñt t reliq̄ talia q̄ pmittāt. ¶ In febre aūt sanguinea necessē ēvt euacuatio fiat minutiōe nō supflua i principio: t supflua cū affu rit maturatio febris que multotiens remouetur in bora flobotho

mie. ¶ Tibi quoq; cauere debes a minutiõe inꝑplexione vehementis frigiditatis: r in regionib⁹ fortis frigiditatis: r in hora fortis doloris: r post balneum resolutiuũ: r post coitum: r in etate que est minor .12. annis quãto plus poteris: r in etate senum quãto magis poteris: nisi in figura consimus fueris r in soliditate musculorũ venarum amplitudine: rearũ repletione: r colore rubedine. Hos nãq; ex adolescentib⁹ r senib⁹ flobotomare audebis. Adolescẽtes tamen ꝑm ordinẽ ad flobothomãdũ paulatim prouehere debes cuz pauca minutione. ¶ In corpib⁹ quoq; fortis maciei r fortis grossitiei r raris r albis r lassis r citrinis sanguinẽ nõ habẽtibus a minutione tibi quãtũ pl⁹ poteris cauere debes. ¶ Ampli⁹ in corporib⁹ q̃ proliras perpessa sunt egritudines caue tibi a flobotomia nisi sanguinis affuerit corruptio que te adhoc perducat: qñ tunc flobothomabis ea: r considera sanguinẽ. Et si ipm videris nigrũ: ipsum extrahe eũ. Et si ipm videris albũ r subtilẽ cũ illico cõstringe: qñ in ipso existit vehemens timor. ¶ A minutiõe preterea tibi cauere debes super cibi repletionem ne materiã nõ maturã ad venas trabas loco eius qõ ab eis euacuasti. ¶ Et opz etiã vt tibi caueas ab ea in repletiõe stomachi r intestinorũ facta ex fece iã consecuta r ꝑpinqua imo in eam euacuãdo stude. Et illud q̃dem qõ est in stomacho aut corã eo vomitu. Et qõ in ꝉtestinis inferiorib⁹ quo poteris: r si nõ alio saltem clysteri .¶ Caue preterea tibi ne fastidiũ flobothomes: sed prolonga ipsum ad hoc vt ei⁹ fastidiũ digerat. ¶ Et tibi etiã caue ne subtilitatẽ sensus oris stomachi habentẽ aut ipi⁹ debilitatẽ flobothomes. Et infelicẽ ex generatiõe colere rubeũ ipõ Huiusmõi nãq; sibi cauere debet. ¶ A numis quoq; audacia in minuẽdo sibi cauere dz: r ꝑpte cũ est ieiun⁹. Sensus vero subtilitatẽ oris stomachi habẽtẽ dignoscet ꝑpterea q̃ mordicatiua trasicere ei nocet. Et habentẽ oris stomachi debilitatẽ cognosces ex desiderij ipsi⁹ debilitate: r doloꝛib⁹ oris stomachi. Et habentẽ os stomachi aptũ receptiõi colere rubee in quo ipsa multũ generat dignosces ex perseuerãtia nausee ipsi⁹ r ꝑpterea q̃ colerã quaq; hora vomit r ex oris ipsi⁹ amaritudine. Istis nãq; cũ flobotomati fuerit: oris stomachi ꝓseruatione nõ ꝑmissa accidet inde timor magn⁹ et qñ moriũtur inde. ¶ Subtilitatẽ vero sensus hñti r debilitatẽ buselle mũdi panis in rob acetoso bonũ habente odorẽ infuse sunt dẽ. Et si fuerit debilitas complexionis frigide sint intincte in alio quo qõ sit sicut aqua cũ zuccaro cũ alefeniati aut in sirupo mentemuscato aut i miua muscata postea minuatur. ¶ Aptitudinẽ vero generatiõis colere habẽs est mundand⁹ dando in potu ei multitudinẽ aque calide cuz sirupo acetoso: postea dentur ei bucelle panis ad manducandum deide fiat vt parũper quiescat: postea minuatur ¶ Preparandum preterea est vt qõ ex bono sanguine resolutũ fuerit: restauretur si fuerit fortis cũ assatura carnis que sit super pu

nas: qñ si digerik nutrit multũ r bene veruntñ opz vt si pauca: qñ stomach⁹ ꝑpter flobothomiã ẽ debilis. ¶ Amph⁹ vene qñq; flobothomant ꝑpterea vt fluxus sanguinis ex narib⁹ r matrice r ano r pectore ꝓhibeak aut ex alijs exituris: iõ vt sanguis ad id qõ a ꝑte illa est diuersum protrabak: r hoc q̃dẽ medicamẽ est forte i iuuãdo ¶ Oportet vero vt flobothom⁹ sit vehemẽter strictus. ¶ Et sint vices multe que nõ sint i vna die nisi magne necessitans causa fuerit ſz i die post diẽ: r quacũq; vice minoratio fiat quãtũ possibile fuerit Et ad summũ melius est vt flobothomie vices sint multe q̃ vt ipsi⁹ quãtitas sit multa. ¶ Et flobothomia q̃dẽ cũ nõ est necessaria colerã rubeam ebullire facit r postea aduenit lingue siccitas r que sibi sunt. Est igit ei succurrẽdũ cũ aqua hordei r zuccaro. ¶ Qui ãt secũdare voluerit r nõ acciderit ex ꝓpia minutione malicia paralysis aut qõ sit simile: venã man⁹ in lõgitudine flobothomare dz: propterea vt iuncture motio ipsius ꝓhibeat consolidatiõem r vt amplificetur. ¶ Quod si cuz hoc timor affuerit q̃ cito ꝓsolidet: superponatur ipsi pannus oleo cũ pauco taleifasus r deiup ligẽt. ¶ Et si flobothomus etiã oleo inunct⁹ fuerit cuz fiet flobothomia ꝓhibebit cõsolidatiõis velocitatẽ r minuet dolor: r hoc quidẽ est vt iup ipm oleum aut sibi simile leuiter inũgak: aut ipsei oleo mitrak: posteacuz pãno exiccẽt. Inter flobothomiã quoq; r secũdationẽ dormire flobothomie ꝓsolidationẽ festinare facit. ¶ Recordare preter ea eius quod diximus diximus de euacuatione in hyeme cum medicina q̃ dies eligẽda. est austrina: qñ similiter in flobothomia. Et scire debes q̃ cũ minuunk melancolici: r epileptici et illi q̃s minuere oportet in nocte hora dormiẽdi opz vt sit angustus caucet flobothomus ne sanguinis exitus accidat. Et similiter in omnibus q̃ secundatione non indigent. ¶ Scire quoq; debes q̃ secundatio ꝑm debilitatis mẽsurã est tardanda. Et si debilitas quidẽ nõ affuerit sit vltima eius tardatio vna hora. Qui voluerit eam facere vt sanguis ipsius trabak sit dies vn⁹. Amplius flobothomia trãsuersa melior ẽ ei q̃ secũdationẽ vult i eadẽ hora. Et illa que est ꝑm lõgitudinẽ ei q̃ vult nõ vna esse cõtẽtus secũdatione: immo in corde tenet q̃ eam per multos faciet dies quaq; die. Cunq; flobothomie dolor maior fuerit tanto erit eius cõsolidatio tardior. ¶ Multis preter ea in secũdatione euacuatio syncopim affert: nisi fuerit posteq; assature aquam sumpserit. ¶ Inter flobothomiam quoq; r secũdationem dormire prohibet: ne superfluitates que extrahuntur cuz sanguine incendant: propterea q̃ superfluitates i somno ad corporis profundum trahuntur. ¶ Ex iuuamentis vero secundationis est q̃ flobothomati virtutem· cũ perfectione sue euacuatiõis que est necessaria conseruat. ¶ Et melior quidem secundationis termin⁹ est vt duob⁹ aut trib⁹ tardetur diebus. ¶ Ex dormitione vo flobothomie propinqua plerũq; accidit in mẽbris cõfractio. ¶ Balnes

Universidad de Deusto

tio ꝙ zante ꝙ minutio fiat plerꝙ aggrauat minutionē ꝓpterea ꝙ cutē ingrossat ⁊ eā lenificat ⁊ ad labendum aptam efficit ni si flobo thomādus multam sanguinis habuerit grossitiem. ¶Et oportet ne flobothomatus in se repellendo sit audax ꝫ ꝫ ordinē nutriat: ⁊ cibū primitus subtiliet. ¶Et similiter oportet ne post ipsaz exerci tur: sed declinet ad hoc vt supin⁹ iaceat: neꝙ post eā balneo vtatur resolutionem faciente. ¶Cū aūt aliquis flobothomat ⁊ postea ip⁹ brachium apostematur: ex altero brachio minuatur secundum ꝙ tolerauerit. Et super ipsum emplastrū de ceruſa ponatur. Et ex fo titer infrigidantibus in circuitu eius fiat cataplasma. ¶Cumꝙ aliquis eorum flobothomatur in quorū corpib⁹ superabūdantes exiſtūt humores flobothomia fit cā ebullitiōis illoꝝ būorū ⁊ eorum cursus ⁊ ipsorum permixtiōis: fit ergo frequēs flobothomia eis ne cessaria. ¶Sanguis quoꝙ melācolic⁹ facit vt frequēs minutio fit necessaria que in presenti quidem alleuiat: sed in senio peruenit in de ad malas egritudines ex quibus est apoplexia. ¶Amplius flo bothomi a multotiens commouet febres et multotiens ⁊ resolut putrefactionem. ¶Omnis quoꝙ san⁹ qui flobothomatur: illud quod in capitulo de potu diximus accipere debet. ¶Et debes sci re ꝙ venarum que flobothomātur alie sunt que sunt tm̄ venet alie sunt q̄ sunt tantū arterie. ¶Arterie ꝺo min⁹ flobothomātur ꝓpter terroꝛē ei⁹ qō in eis exiſtit de timore cursus sanguinis. ¶Et suarū quidē dispositionū minoꝛ ē qō ex ea ꝓuenit emboliſma: ⁊ hoc q̄dē ē cū fixura fuerit vehemēter angusta. ¶Cū aūt fuerit securitas ꝙ ex ea sanguis nō fluet maxie est iuuatiua i egritudinib⁹ ꝓpriis ꝓpter ꝗs flobothamāt. ¶Mai⁹ tm̄ iuuamētū qō ex minutiōe arterie pue nit nō ē nisi cū i mēbro sibi vicino male sunt egritudines: quarū cā ē sanguis subtilis ⁊ calid⁹. ¶Cūꝙ arteria flobothomabit q̄ ē ei vi cina i qua nō erit timor: maximū affert iuuamētū. ¶Uene ꝓterea manus q̄ flobothomātur nō pulsatiles q̄dē sunt sc̄z cephalica: ni gra: et basilica: ⁊ f unis brachij: ⁊ scilem: ⁊ illa q̄ ꝓpio nomine ascel laris vocat: ⁊ ipsa q̄dē est ramus basilice: eis vero sanior omnibus est cephalica. ¶Oꝫ aūt vt omnes tres supra iunctura aperiant ⁊ non sub ea: neꝙ in ea: ideo vt egrediatur sanguis bene taliter vt sa liat ⁊ vt fit securitas a nocumētis neruorum ⁊ arteriarū. ⁊ similiter cephalica. ¶Earum vero flobothomia que fit ſm longitudinem ad conselidandum est tardioꝛ: qm̄ ipe sunt cōiunctionales. Jn non cōiunctionalibus vero res est ad hoc diuersa. Et in sciatica q̄dē et scilē: ⁊ i alijs venis melⁱ est vt ꝫ longitudinē flobotomētur. Et cū hoc opꝫ in cephalica vt a capite musculi moueat ad locū lene: ⁊ dila tet flobotom⁹: ⁊ flobotom⁹ flobotomū nō cōsequat: qm̄ facit apa. ¶Plurimū aūt erroꝛis q̄ euenit i minuēdo cephalicā nō ꝓuenit ex ꝓcussione vna ꝫ sit magna: imo nō accidit nocumētū nisi ꝓpter ite rationē ꝓcussionū. Et q̄ ex ipsius flobotomia pl⁹ tardat: ē illa q̄ fit

in longitudine cui⁹ q̄dē flobothomi dilatādi sunt: si voluntas affue rit vt scōatio fiat. Cū aūt eā nō inueneris quere aliquē ramoꝝ ei⁹: q̄ sunt in siluestri a sed. ¶Et invena q̄dē nigra est timoꝛ ꝓpter neruū q̄ est sub ea. Et qm̄ q̄ est inter duos neruos. Tibi igitur cauere de bes vt ipaz in lōgitudine flobothomes: ⁊ ad inferiora. Et fortasse su p ea erit neru⁹ subtilis tēⁿ sicut chordar tūc q̄dē oportebit vt bocco gnoscat. Et caueat ne ꝓcussio in eo cadat ⁊ ꝓueniat inde stupoꝛ ꝑse seuerans. Jn eo aūt cuius nerui sunt grossiores ramus iste est ma gis manifest⁹. Et erroꝛ q̄dē in ipo est deterior nocumēti quare cū erroꝛ acciderit neru⁹ ille ꝓcussus fuerit: nō ꝓsolides flobothomia: im mo sup eā pone qō ipⁿ ꝓhibeat ꝓsolidationē. Et ei⁹ q̄dē medicamē tū est sicut medicamētū vulneris neruoꝝ. Et nos iā locuti sum⁹ de ip so in libro quarto. Caue tibi ꝓterea ne res infrigidās ad ipsum ꝓ ueniat quod sit. verbi gratia. sicut solatrum ⁊ sandalum: sed ipsum ⁊ totum corpus oleo calefacto frica. ¶Funis aūt brachij melius est vt transuerse minuatur: nisi vt trinch fuerit flexuosa: qm̄. tūc in lōgi tudine flobotomaf. ¶Basilica q̄z magni est timoris: ꝓpterea ꝙ ar teria cadit sub ea: ⁊ ꝙ neruꝰ musculi t sub ea cadūt. Jn ipam ergo flobothomādo tibi caue: qm̄ si ꝓcussio fuerit in arteria sanguis nō restringet: aut restringet difficulter. ¶Duo q̄z sunt q̄dā quoꝝ ba silice due associant arterie quaꝝ vna cū signata fuerit: estimabit ꝙ iā sit securitas: ⁊ fortasse ꝓcutiet altera: hoc em̄ scire debes. Cūꝙ li gaueris ſm plurimū rei accidet ibi inflatio qm̄ ex arteria qm̄ ex basilica. Sz qualitercūꝙ fuerit ligaturam soluere debes: ⁊ inflatio nē molliter inūgere: deinde ad ligādū redi. Et si inflatio reuersa fue rit: reitera. Qō si nō iuuerit q̄d erit i boc si basilicā dimiseris ⁊ ad ra mū q̄ ascellaris vocat redibis: q̄ q̄dē est q̄ sup domesticū ascel exiſtit ad inferiora. Inflatio nāq; erroꝛē multotiēs efficit: ligatura sepe ar terie pulsum q̄escere facit: ipam elevat ⁊ ponit ipam sup̄mā: ⁊ resulta mat ꝙ sit vena flobothomat. ¶Cūꝙ qualibet ligaueris venā ⁊ ex ligatu ra sup eā ꝓuenit qō sit sisse lēti aut diceri faci ipa qō i basilica dixim⁹ ¶In basilica q̄z flobotomāda quāto pl⁹ ad brachū descēderit: erit sani⁹. Flobotom⁹ ꝓter invenā ꝓcedere oz ad diuersitatē ptis arterie ¶In basilica quoꝙ nō solū cōtingit erroꝛ ex pte arterie: sz ēt muscu lus sub ea est ⁊ neru⁹ ꝓpter quos ēt ꝓuenit erroꝛ: hoc q̄dē iā tibi diximus. ¶Signum ꝺo erroꝛis in basilica ꝙ arteria iam sit pcus sa est ꝙ sanguis egredit subtilis ruffus qui saliēdo manat ⁊ lenifica tur cum eo tactus ⁊ ipsa fit inferioꝛ: tunc ergo succurre ei: ⁊ in vulne ris orificio parum de pilis leporis pone cum pauco pulueris thu ris ⁊ sanguis draconis ⁊ aloes myrrhe et pauco alcolcotar ⁊ al zegi. Et sup ipsam ex aqua frigida quantū poteris roꝛa. Et sup lo cū ipsum flobotomatū ligaturā appone tenacē. Qō si tenuerit vsq; ad tres dies non soluas. Et post ēt tres dies q̄to plus poteris tibi ca nere debes. Et loco empl̄m ex stipticis suppone. ¶Multi ꝓterea

dolum arteriã illã incidũt penit⁹ vt ipsa cõtrahat⁊ caro desup eam cooperiat⁊ teneat. ¶Amplius plerique hoim ꝓpter sanguis exitũ moriunt. Et ꝺã eo⁹ sunt q̃ moriunt ꝓpter fortitudinẽ doloris ligature quã voluerũt ꝓpter fortitudinẽ ꝓhibitiõis fluxꝰ sanguinis arterie donec mẽbrũ factũ est ꝑmyiã mortis. ¶Et sciasq; curi⁹ sanguinis q̃nq; ꝓcurrit ẽt exyenis. ¶Preterea scire debes q; sanguis q̃ plim de cephalica euacuat est q̃ ex colloreo qõ est parũ supra ipm⁊ parũ sub ipo egredit⁊ terminũ patis epatis nõ ptrãsit⁊ hyppocõdrioꝝ⁊ infe riora nõ taliter mũdificat vt inde fit cura. ¶Migre vo iudiciũ inter cephalicã⁊ basilicã est mediũ. Et basilica q̃dẽ euacuat qõ est a ptesu minist⁹ vẽtris inferi⁹. Funis vo brachij filius est cephalice. De sciatz vo dicũt q; q̃ dextra est doloꝝ epatis cõfert. Et q̃ sinistra doloꝝ splenis⁊q; sanguis fluere dimittat donec p̃ se stringat. ¶Idan⁹ q̃z illi⁹ q̃ flobothomat i calidã aquã est ponẽda: ne sanguis cito restringat: vt facile egrediat si ei⁹ egressio debilis fuerit: sicut est in pluriꝰ corꝝ ex sciẽ minuunt. ¶Et sciẽ q̃dẽ flobothomia melior ẽ ea q̃ fit in longitudine. ¶Ascellaris aũt iudiciũ est sicut iudicium basilice. ¶Arteria vo man⁹ q̃ flobothomat est arteria q̃ inter pollicẽ existit⁊ indicẽ. Et eius q̃dẽ iuuamẽtũ in antiquis doloꝝ epatis⁊ diaphragmatis est mirabile. Et Sal. q̃dẽ iã vidit hoc in somnis ꝑcipiebat d hommi hãc facere flobothomiã causa doloris quẽ i epate habebat q̃ eã fecit⁊ san⁹ effect⁹ est. ¶Plerũq; ẽt flebothomat alia arteria q̃ ad interiorem partem palme declinat hec existit: cuius iuuamentum est propinquum iuuamento istius. ¶Qui autem venam manus flebothomare voluerit⁊ non potuerit: non erret in ligando eaz fortiter cum inuolutione⁊ iteratione faciẽdo sedyna die aut duobus dimittat. Verumtamen si percussionem reiterare necessarium fuerit: prima percussione se remoueat⁊ non ab ea descendat. ¶Ligaturaz vero preterea fortis apostema affert. Et infrigidatio panni et ipsius humectatio ex aqua ros. aut aqua infrigidata est bona⁊ conueniens. Oportet etiam ne ligatura cutem de suo loco ante flobothomiam aut post eam remoueat. Et corporibus quidem macris ligature fortitudo est causa euacuandi venas⁊ retinendi sanguinem ex eis. In crassis aũt corporibus ꝓpter laxitudinẽ vene nõ apparẽt nisi cõstringant. ¶Minutoꝝ preterea sunt quidã qui ingemãtur qualiter doloꝝ regat stupefaciẽdo manuz cõstrictiõe brachij⁊ dimissione hore vnius. Et sunt q̃dam qui flobothomum oleo inungunt. Sed hoc totum sicut iam diximus doloꝝ lenit⁊ consolationẽ retardat. Et si vene quidem quas in manu nominauimus non apparuerint sed apparuerint ipsarum rami: prematur manus digito protrahendo inferius. Et si sanguis cito ad sepsum reuersus fuerit cũ digit⁹ remouet⁊ intumuerit: flobothomet. Et si nõ: minuat ¶Cũq; lauãdi affuerit volũtas: cutis trahat iõvt pcussio cooperiatur⁊ fiat ablutio: deinde ipa ad suũ situ reducat. Pãn⁹ quoq; eumẽ

tlã bñs rectificet q̃ est melior cũ pilã bz⁊ desup ligetur. ¶Cum autẽ in orificio pcussionis adeps egreditur molliter interius reducenda erit⁊ non erit incidẽda. Et in horum quidẽ secundatione non est fiducia babẽda sine pcussione. Et hoc q̃dẽ in fine capitulivehemẽter pscrutabimur: nã termo iste accidẽtaliter bic igrelsuseſt. ¶Amplis scire debes q; sanguinis retẽtio⁊ pcussionis ligatio: terminatã babẽt horã: lz sint diuersa. Nam quidam sunt qui tolerare possunt ẽt si febricitantes essent: vt quinq; aut sex sanguinis libre auferant. Sunt⁊ alij qui non possunt tolerare ipsis etiam sanis vt vna sanguis libra auferatur. ¶Verumtamen tres in hoc considerande sunt dispositiones. ¶Una est leuitas corporis⁊ ipsius laxitas. ¶Et alia est color sanguinis: nam in hoc etiam multotiens accidit error: quoniaz in principio sui egreditur subtilis⁊ alb⁹: quare cũ replonis ibi affuerit significatio oportuerit te flobothomiã facere: nõ decipiaris ꝓpter hoc: nã color sanguinis in eis repletiõis signa bñt ꝓmittere q̃nq; sz tñ inde nõ est curãdũ. In eisquoq; q̃ apata bñt color sanguinis errorẽ facit qñ apa sanguinẽ ad seipsum trahit. ¶Et tertia est pulsus a quo recedere nõ debes. ¶Cũ ergo ptrã fierit pulchritudo coloris: aut mutat color sanguinis: aut mutabit pulsus⁊ ꝓpter ad debilitatẽ retine. Et similiter si aduenerit olcitatiõis accidẽs: aut alicũ: aut singult⁹: aut nausee: aut si cito mutabitur color: aut pulchritudo immutere pulsu. ¶Qui vo magis pparati sunt ad hoc vt sincopis eis velociter accidat: sunt illi qui calidarũ existunt complexionum: macri: laxa habẽtes corpora. Et qui sunt pparati ad hoc vt istud eis eueniat tarde: sunt corpora habẽtes repleta⁊ carnes duras. ¶Oportet pterea vt minutor flobothomos habeat multos: quorum quidam sint pilum habẽtes: ⁊ quidaz pilo carẽtes. ¶Et pilũ quidẽ habẽtes sunt cõueniẽtiores venis habẽtibus si cut guidẽ. Et vt habeat glomerẽ ex cuculo aut serico. Et instrumẽtũ vomituũ ex ligno aut pẽna. Et vt sit cũ teneat pilos leporis: timeli camẽtũ ex aloe⁊ thure: ⁊ folliculũ muscı⁊ diamuscatũ: ⁊ trociscos de musco. Iõvt si sincopis acciderit q̃ est vna ex rebus q̃ ex minutiõe timet: ⁊ forte si habẽs hoc nõ vomuerit: succurrat: ⁊ glomerẽ in os ei⁹ mittat: ⁊ ipz cũ istrumẽto vomere faciat: ⁊ folliculũ ei ad olfaciẽdũ tribuat: ⁊ faciat ipz trahere aliq̃d ex electuario diamuscato: ⁊ trociscis ei⁹ ꝓpter eaz vt ei⁹ vt⁹ viuificet. Et si accidat vt ex arteria sanguis egrediat: succurrat: ⁊ repleat vulnꝰ pilis leporis: ⁊ cũ medicamine ex aloe ipso retineat. ¶Sincopis vero raro accidit in sanguine egrediẽte. Immo ꝑm plurimum non accidit nisi post retentionẽ: nisi supfluꝰ fuerit sanguinis exitus: lz in febribus sinochis non curemus si vsq; ad sincopim peruenias: ⁊ in principio apoplexie: ⁊ in squinantijs: ⁊ in magnis apostematibus pernitiosis: ⁊ fortibus doloribus: hoc tamen facere debemus nisi cum virtus fuerit fortis. ¶Et iam quidem accidit nobis vt in venis manus sermonẽ amplificaremus

Secundum aliorum sentētias ⁊ obliuiscere murvenis pedis ⁊ alijs ve
nis: nos ergo in eis sermonē nostrū ꝓtinuare opz. ¶ Dicemus ergo
q᷑ ex venis pedis est sciatica q᷑ flobothomatur a parte silvestri alca
bi: aut sub eo: aut supra ipsum. Et ligatur illō qō est supra ipsum a
summitate coꝛeuscp ad cabi: ꝛinuoluit fascia fortiter aut instita. Et
melius quidē est vt aī balneetur in aqua calida ꝛvt ipsa in longitu
dine flobothomet. Cū si ipa fuerit occulta: aliqs suoꝝ ramoꝝ flobo
thomet qui inter minimū ⁊ scōm digitū ab eo existit. ¶ Et iuuamē
tū q᷑dē in flobothomia sciatice est magnū in dolore scie. Et fikr in po
dagra. Et in varice. Et in elephātia. Sz sciatice scōatio est difficilis
¶ Et ex eis est saphena q᷑ est sup ptē domesticā alcabiz mānifestior
sciatica. Et ipsa q᷑dē flobothomat ꝓpterea vt euacuet sanguis ex
mēbris que sunt sub epate: ꝛvt sanguis a ptib⁹ supioꝛib⁹ ad inferio
res declinetur: ꝗre mēstrua vehemēter ꝓuocat: ⁊ emoꝛroydaꝝ ostio
ci aperit. Et ꝛō q᷑dē facit oportet ꝛvt sciaticaꝫ saphena similis exi
stāt iuuamēti: sz exīmētū facit vt opatio sciatice plurimū cōuenat
doloꝛi scie: sicut si hoc esset debitū. ¶ Et saphene q᷑dē flobothomia
melioꝛ est q᷑ fit trāsuerse latitudini attinēs. ¶ Et ex eis vena curua
ture q᷑ flobothomat sub genu poplitis: q᷑ tm efficit q̄tū ⁊ saphena.
Sz est foꝛtioꝛ saphena ī ꝓuocatiōe mēstruoꝝ: ⁊ doloꝝ⁹ ani: ꝛemoꝝ
roydib⁹. ¶ Et ex eis est vena q᷑ est post alaurcob q᷑ est q̄si ramus saphe
ne: ꝛopatur quātum ipsa. ¶ Et ad signum quidē venaꝝ pedis flobo
thomia cōfert egritudinib⁹ q᷑ fiūt ex materijs ad caput declinātib⁹
egritudinib⁹ melācolie. Et ipa q᷑dē magis debilitat vtutē q̄ flobo
thomia venaꝝ man⁹. ¶ Invenis aūt q᷑ flobothomanꝫ ⁊ sunt ī pte ca
pitis excepta guidē est vt trāsuerse flobothomētur. Et eaꝝ q᷑dē q᷑dā
sunt q᷑ sunt vene: ⁊ q᷑dā q᷑ sunt arterie. ¶ Vene ergo sūt sicut vena frō
tis q᷑ inter duo existit supcilia. ¶ Et ipius q᷑dē flobothomia cōfert
grauitati capitis: ⁊ ꝑcipue illi q᷑ est in posteriore pte capitis ꝛgrauita
ti oculoꝝ ⁊ stupoꝛi: ⁊ doloꝛi capitis ⁊ doloꝛi capitis pseuerāti antiquo
¶ Et vena que super caput flobothomatur propter emigraneam ⁊
vlcera capitis. ¶ Et due vene temporum que flexuose incedunt. Et
due vene que sunt in angulis oculorum lacb: ⁊ malibus. Et fm pluri
rimum non apparēt nisi p cōstrictionē suffocāt ē. Et in ipsis q̄dēflo
bothomus nō est ꝓfundād⁹: qꝛ fortasse fiēt fistule ex ꝓcussione ossis
⁊ ex eis nō egredit sāguis nisi pauc⁹. ¶ Iuuamētū ꝺo flobothomie
ipsaꝝ duaꝝ existit in doloꝛe capitis: ⁊ doloꝛe emigraneo. ⁊ optalmia
antiqua. ⁊ lacbꝛymis: ⁊ pāno: ⁊ scabiei palpebraꝝ: ⁊ eaꝝ bothoꝛ: ⁊ no
ctilopis. ¶ Et tres vene parue quarum locus est post illum vbi extre
mitas auris tangit cum peruenit ad capillos. Et vna quidem ha
rum trium est magis manifesta que flobothomatur in principio
aque ⁊ cum caput stomachi recipit fumum. Et propter hoc confe
runt vlceribus auriumꝫ colli ⁊ posterioꝝ capitis. Et Hal. q̄dē ne
gat qō quidam dicunt q᷑ due vene q᷑ sunt post aures flobothomanꝫ

vt qui filios gignūt ipsos nō gignant. ¶ Et ex venis istis sunt qui
dem: q᷑ sunt due. Et minuunꝫ in principio lepre: et fortis squinantie
⁊ coangustatione anbelitus: et asmate acuto: et raucedine vocis: ⁊
in habente apostema in pulmone: et disnia que est ex multo sangui
ne calido: et egritudinibus splenis et laterū. Et opz vt diriᵐ⁹ ante:
vt flobothomo pilum hūte minuanf. ¶ ⁊Hod⁹ vero ligādi eas est
q᷑ opz trahere caput ad ꝛtrariū partis flobothomie vt vena exten
dēdo fiat sicut chorda: ⁊ ꝓsideret que ps sit magis declinās: ⁊ fiat
flobothomia ex cōtrario partis illi⁹. ¶ Opz ꝓterea vt eius flobo
thomia fiat in latitudine: ⁊ nō in lōgitudine: ⁊ sicut fit in saphena
⁊ sciatica. Et cū hoc toto opz vt ipsius flobothomia cadat in lon
gitudine. ¶ Et ex eis est vena q᷑ est in lepore: cuius flobothomie lo
cus est ipsius extremitas q᷑ digito ꝓssa in duo partik: vbi quidem
fit flobothomia: si sanguis qui inde egredit est paucus. Et ipsius
q᷑dē flobothomia ꝓfert calipsis: ⁊ turbationi oculoꝝ et emoꝛroydi
bus: et botoꝛ que in naribus nascuntur: et pruritui qui fit in eis.
Veruntamen plerūq᷑ accidit ex eo coloris rubedo perseuerans que
similatur sabaf et coꝛrūpit faciem: et est ipsius impedimentū maᵗ
suo iuuamento. ¶ Et vene quidē que sunt sub afese a parte nocre:
quarum flobothomia cōfert egritudini oculoꝝ antique que est ex
sanguine subtili et antiquis capitis doloꝛibus. ¶ Et ex eis sunt ve
ne que sunt in labijs et sunt quattuoꝛ: et super vnūquodq᷑ eoꝝ exi
stit par que cōferunt vlceribꝫ oris ⁊ alcola et doloꝛib⁹ gingiuaꝝ ⁊
earuꝫ apatibus et ipaꝝ lapitati ⁊ vlceribꝫ ⁊ fistulis ⁊ fizuris q᷑ sunt
in eis. ¶ Et ex eis est vena que est sub lingua sup occultū menti que
minuit in squinantijs et apatibus duarū amigdalarū. ¶ Et ex eis
vene que sunt sub lingua et exītes sup ipam linguā. ¶ Et minuun
tur ꝓpter lingue grauꝫtatē q᷑ est ex sanguie que q᷑dē in lōgitudine
sunt minuēde: qꝛ sanguinē cōstringere q᷑ fluxit ex flobothomia in
latitudine facta est difficile. ¶ Et ex eis est vena alāfuta q᷑ inter mē
tum et labiū est inferi⁹ q᷑ flobothomat ꝓpter oris fetorē. ¶ Et ex
eis est vena furcule q᷑ flobothomat ī medicationiⁿ⁹ oris stomachi.
¶ Ex arterijs ꝺo q᷑ sunt in capite est arteria tpis q᷑ qnq᷑ flobotho
mat: qnq᷑ incidit: ⁊ qnq᷑ extrahit: ⁊ qnq᷑ adurit. Et hoc fit ꝓpter
ea vt acuti rheumatismi: ⁊ subtiles ꝛstringant q᷑ ad oculos descen
dūt: ⁊ ꝓpter āplificationis ꝓncipiuꝫ. ¶ Et due arterie q᷑ sunt post
aures q᷑ flobothomanf ꝓpter speciem obtalmie: et ꝓncipiū aque: et
pānū: ⁊ noctilopas: ⁊ ātiquū doloꝛē capitis. ¶ In earū tm flobotho
mia semp exist timoꝛ: et cū hoc tardat consolidatio. ¶ Hal. quoq᷑
dixit q᷑ cuiusdam in gula vulnerati arteriam percussio parumper
tegit ex qua magna sanguinis pars mauauit. Sz Hal. ei subuenit
cū medicamento thuris et aloes et sanguinis draconis et myrrhe:
et restrictus fuit sanguis et doloꝛ antiquus quem in exterioꝛe par
te coꝛe posterius consueuerat habere recessit.

¶ Et exterīs que in corpore flobothomanf: sunt duevene superven
trem quarum vna super epar consistit: & altera super splenem est po
sita. Et flobothomatur dextra in hydropisi. Et sinistra i egritudini
bus splenis. ¶ Scito preterea q flobothomia duas habet horas
horam electam: & horam necessariam. ¶ Hora vero electa est eius
que est in lumine diei: & post digestionis complementum & superflu
itatum expulsionem. ¶ Et hora necessaria est hora que fieri oportet
& que tardari non potest: & in qua res prohibitoria non attenditur.
¶ Scias etiam q flobothomus obtusus est magno impedimento
quoniam errat: nō sequitur scz qō debet: & apostemare facit & dole
re. ¶ Cū ergo flobothomo operaberis non manu pmēdo impellas
sed suauiter blandiēdo. Et etiam furtim agas vt flobothomi extre
mitas ad interiora vene perueniat: quoniam si illud duriter feceris
sepe caput flobothomi intus in vena occulta rumpet fractura & fa
cit vtvena refugiat: & non vulnerabit venam. Et si perfidiose instite
risvt cum eo flobothomes: augmentabis malitiaz. Quapropter ex
peri debes qualiter flobothomus ingrediatur cutem anteqz cum eo
flobothomes & cum percussionem secundare volueris si tibi necessa
rium fuerit. ¶ Tibi preterea cauere debes ne venam impellas & san
guinē infles: qñ tunc lapsus & remotio min⁹ erūt. ¶ Cūqz vena tibi
rebellauerit vel occultauerit: & ipi⁹ repletio sub ligatura nō apparue
rit: solue ipsam & multotiēs liga & iniunge eam: q cōp̄imēdo desce
de & ascende donec eam manifestare & apparere facias. ¶ Et becq
dem experieris cum duobus digitis vnūquēq; locorum tangēs in
quibus scis venam extendi. Et quādoqz tangens vtrisqz: etiā quan
doqz vno ipsorum & cum altero facies sanguinem incedere donec
altero cadēte ipsius senties sanguinis accessionē cum ad ipsum per
ducitur sanguis & eius recessionē cum dimittitur. ¶ Et scito q ca
put flobothomi habet spacium in quo penetrat: qō tamē nō est lō
gum ne ad arteriaz aut neruum penetret. Et ipsum quidē plurimū
impellere debes cū vena fuerit magis subtilis. ¶ Opz aūt vt flobo
thomi apprehensio fiat pollice & impudico: & dimittatur index ad
palpandū. Et vt in medio ferri fiat apprehēsio pollice. Et non ap
prehendatur superius: qñ non bene tenebitur: immo erit vacillās
¶ Cunqz vena remouendo se ad partem vnam mutabitur: oppo
nes ei ligaturā & stricturam ecōtrario partisillius. Et cum remouē
do se ad duas partes equaliter mutabitur nō debebis eam in lon
gitudine flobothomare. ¶ Et scito q opz strictio & compressio sint
ꝑm quātitatem dispōnis cutis in duritie sui & grossitiez in multitu
dine carnis & abūdātia. Et opz vt etiā ligatura sit ꝓpinqua. Cūqz
ligatura venā occultauerit: fac signū super eā. Et caue tibi ne a si
gno rectitudine remoueaf cum ligaturā facies: & cū hoc toto ſpelle
flobothomū. Cū aut̄ vene declinatior ipsi⁹ elevatio tibi rebelles ex
titerint: scinde locū q est super eam in corpore⁹ macris ꝓprie & cuz

vncino operare. ¶ Casus preterea ligationis & cōstrictiōis in iun
ctura phibet venaz impletionē. ¶ Cūqz volueris lauare digito tuo
tēde cutēm a rectitudine remoueatur foraminis: deinde lauare ꝛc
ca & pone pannū eminentiā habentē & dimitte cutē vt ad locū suuz
redeat. ¶ Et scito q q multū sudat causa repletionis est flobotho
mia indigens. ¶ Et multotiēs etiā habenti febrē & habenti dolo
rem capitis qui ex cōsilio flobothomia esset medicand⁹ superuenit
fluxus ventris naturaliter q flobothomiā excusat.

¶ De ventosis. Cap. 21.

VEntose cutis partē magis mūdificāt q flobothomia. Et pl⁹
extrabūt sanguinē subtilē q grossum. ¶ Et ipsaz quidē inua
mentū in corporibus compositis grossis & crassis & grossum habē
tibus sanguinē est parum: qñ ex istis nō extrabunt sanguinē: neqz
extrabūt sicut opz immo q ex eo vehemēter est subtilis & cū difficul
tate: & in membro ventosato debilitatem efficiunt.
¶ Quidā aut precipiūt vt ventose in principio mensis non appo
nantur: qñ humores nōdum amoti fuerūt: neqz ebulierūt: neqz in
fine mensis: qñ humores tūc sunt minuti. Sed in medio mensis: cū
humores sunt ebullientes: & in sui augmento luminis in corpore lu
ne augmentū sequentes & augmentaf cerebruz in craneis: & aqua
in fluminib⁹ accessionē & recessionē habentib⁹. ¶ Ex suis vero ho
ris in die melior est hora secūda & tertia. ¶ Et opz quidem vt a ven
tosis sibi quilibet caueat post balneū: nisi cuius sanguis fuerit gro
sus: quoniā ipse septus balneari debet & vna hora moriri: & postea
ventosas apponere. ¶ Plurimi aūt hominū abhorrent vētosas in
anteriorib⁹ capitis apponere: & reperiunt in hoc sensum & intelle
ctum impediri. ¶ Et ventose quidem super nocham que est in collo
posite nigre vicarie existunt: & conferunt superciliorum grauitati & al
leuiāt palpebras & cōferunt scabiei oculoz & fetori ous. Et super
alcheel vicē tenent basilice: & conferunt doloribus humerorū & gule.
Et super alchada posterius sunt vicarie cephalice: & cōferūt tremo
ri capitis & mēbris que sunt in capite sicut facies & dentes et mole
et aures et oculi et gula et nasus. ¶ Ventose antē que nocre super
ponuntur oblitionē hereditare faciunt veraciter sicut quidam di
xerunt: qñ posterior pars capitis est locus cōseruatiōis quem ven
tose debilitant. ¶ Alcheelie vero debilitāt os stomachi. ¶ Et ꝓpter
alchadam quidē qñq accidit capitis tremor: parumper: ita q mu
tem⁹ nos a nocra: ab alcheel parūper ascendam⁹: nisi cū fuerint ne
cessarie ꝓpter flurū sanguinis ex tussi: qñ tunc cū eis est descēdēdū
nō ascendēdū. ¶ Et he quidē ventose que alcheel superponūtur &
inter duas spatulas conferunt egritudinib⁹ sanguineis: et spasmo
sanguineo: & asmati sanguineo sed stomachuz debilitant & cordis
tremorem generāt. ¶ Et ventose quidem q cruribus superponun
tur sunt minutiōi ꝓpinque: & mundificāt sanguinē: & puocant mē

strua. ¶ Et ei quidem que ex mulieribus alba existit ꝛ lara sanguinē habens subtilem ventose in cruribus posite sunt meliores q̄s flobothomia q̄ fit in sapbena. ¶ Quidam preterea dixerūt q̄ ventose sup occiput posite ꝛ summitatē capitis conferūt amētie ꝛ scotomie ꝛ tardāt canos quēadmodū dixerūt. ¶ In hoc vero cōsideratio est habēda. Nā istud in his operatur corporib⁹ ꝛ non in alijs: qm̄ plurimis corporū festinare faciūt canos: ꝛ impediūt intellectū: ꝛ cōferūt egritudinibus oculi. Et hec quidē est maior earū vtilitas qm̄ p̄ferūt eor scabiei: ꝛ bothor: ꝛ almuseragi ꝛ egressioni vuee. Sz intellectū impediūt ꝛ faciūt bereditare stupiditatē: ꝛ obliuionē: et malitiā cogitationū: ꝛ egritudines p̄manētes: ꝛ nocēt aquā in oculo habentibus. Sed fortasse si hora se p̄sentauerit qua illud fieri debet non impediunt. ¶ Uentose aūt sub mēto posite p̄sunt dentibus repletis: ꝛ faciei ꝛ gutturi: ꝛ mundāt caput ꝛ mandibulas.

¶ Et ventose rbenib⁹ suppositе cōferūt apostematibus coxarū: ꝛea rū scabiei: ꝛ bothor: ꝛ podagre: ꝛ emoroydib⁹: ꝛ elephātie ꝛ vētositatib⁹ vesice: et pruritui dorsi. ¶ Cunq; vētose iste fuerint cū igne siue sint cū scalpellatione siue absq; ea iuuabūt etiā in hoc. ¶ Sed ille quidē q̄ sunt cū scalpellatione sunt fortiores preterq̄s in ventositate. Nā q̄ sine scapellatione sunt in remouēdo ventositates frigidas ꝛ vt radicitus euellantur bic rubiq; sunt fortiores. ¶ Uētose preterea in anteriori parte coraꝫ testiculoꝫ apostematib⁹ cōferūt vulnerib⁹ coraꝫ ꝛ crurū. ¶ Et ventose in posteriori parte coraꝫ superposite p̄sunt apatib⁹ ꝛ exituris q̄ in natibus fiūt. ¶ Et ventose posite sub poplite cōferunt pulsatiōi poplitis q̄ ex calidis generatur humoribus ꝛ exituris malis ꝛ vlcerib⁹ putridis in crure et pede. ¶ Et ventose super duas alcabi cōferūt p̄hibitioni instrumē tore ꝛ sciatice ꝛ podagre.

¶ Uentose aūt sine scarificatiōe q̄nq; ponūtur propterea vt materia a parte sui mot⁹ trabat: sicut cū māmillis superponūtur ideo vt cursus sanguinis mēstrui retineat. Et q̄nq; querūt vt apa p̄fundū ad exteriora trabat: ideo vt medicamētū ad ip̄m perueniat. Et q̄nq; requirūtur ꝓptereavt apa ad aliud mutetur mēbrū q̄ ignobilius in vicinitate existit. Et quādoq; requirūtur ꝓpter ea vt mēbrū calefiat ꝛ sanguis ad ip̄m trabat: ꝛ ipius resoluātur ventositates. Et q̄nq; requirūtur ꝓpterea vt mēbrū ad suū naturalē locū reducatur a quo remotū fuit sicut fit in ruptura inguinis. Et q̄nq; requiruntur iō vt dolor sedetur sicut cū supponunt vmbilico in dolore colice vehemēter cogēte: ꝛ in ventositatibus vētris: ꝛ in doloribus matricis q̄ accidūt apō motū mēstruoꝫ ꝓpie i adolescētib⁹: ꝛ sup laritatē ptis exterioris core: sicut fit i sciatica cū tumē ossis extus a iūctura: ꝛiter duas ācbas p̄sunt duab⁹ anchis: ꝛ duab⁹ ptib⁹ interioribus coraꝫ ꝛ emoroydib⁹ rbūti ruptura ſguinis ꝛ podagric].

¶ Uētose q̄sup nates posite a toto corpe trabūt vt a capite. Et cō

ferūt i testinis ꝛ mēstruoꝫ sanāt corruptionē: ꝛ alleuiaſ p eas corp⁹

¶ Et dicemus quidem q̄ in ventosis cū scarificatione tria existunt iuuamenta. Primū eoꝫ est euacuatioms ex ipso mēbro. Et secūdū est repositionis substantie spiritus ne euacuationē humoris q̄ educitur sequendo euacuetur. Et tertium est q̄m non curat vt ex principalibus membris fiat euacuatio. Scarificatio vero profunda est vt ex profundo trabatur. ¶ Locus preterea vbi ventosa adberet quandoq; apostemaſ ꝛfit difficile ad ipsam remouendā. Pannus ergo aut spōgia in aqua tepida infusa que caliditati attineat: sumatur ꝛ cum ea in circuitu fiat embroca. Et hoc quidem frequēter contingit cū super māmillarū partes ventosas ponimus vt sanguinis menstruoꝫ fluxus ꝛ ex naribus arceatur: quāobrē super ipsas māmillas eas ponere nō debem⁹. ¶ Cūq; loc⁹ vētose inungef: ppe ipsam suspēde ꝛnō tardes: sz ad scarificandum festina. Sitq; pia positio leuis ꝛcito remoueaf ipsa. Deinde ſm ordinē tardef ipsius remotio ꝛtolerantia. Et opz quidē vt ventosatus ꝛpost vnā horā cibetur. ¶ Infans preterea in tertio anno ventosef post transactis duobus annis: quoniā prior⁹ nondebet ventosari cum est vnius anni. ¶ In ventosis quoq; fit securitas ne materie ad inferiora descendant. ¶ Et colericus quidē ventosatus post ventosas comedere debet grana mali granati ꝛ p̄soꝫ succū scariolaꝫ cū zuccaro aut lactucas cum aceto.

¶ De sanguisugis. Ca. 22.

Iadi dixerunt q̄ in quarundaꝫ sanguisugarū natura existit venenositas. ¶ Ab eis igitur cauendū est que sunt ex genere magna habentium capita: ꝛquarum colores sunt antimoniales et nigre: aut quarum color est viridis: aut que sunt lanuginem habē tes ꝛ similes mezameiz: ꝛ super quas existunt fila coloris azuli: ꝛquarum color similatur madion. In omnibus enim istis existit venenositas. Et proueniunt ex eis apostemata ꝛfincopis: ꝛ sanguinis fluxus ꝛ febris: ꝛ laxitas: ꝛ vlcera mala. Eas quoq; non accipias ex aḋs malis in quibus limus aluei est niger ꝛ cenosus ꝛ motus statim turbat aquam ꝛ fetet: sz illas elige que in aquis colliguntur cochlib⁹ tolubiatu: ꝛ in quibus morantur rane. Neq; attendas illud quod quidā dicunt q̄ si sint in aquis vbi morātur rane sunt male. Sitq; earū color similis rei super quā existit viriditas. Et tendantur super eas fila duo coloꝛe arsenici habētia. Et ruffe rotūde q̄ sunt colorise patis. Et ille q̄ simulātur parue locuste tq̄ caude muris sil'es existūt ꝛminute parua habētes capita: oēs iste eligēde sunt. Et nullas magis eligas q̄s habētes vētres rubeos: ꝛdorsuz viride: ꝛ capitem si ex aḋs fuerint currētibus. ¶ Extractio hterea sanguis a sanguisugis facta profundior est extractione q̄ fit cuz ventosis. ¶ Et ipse quidem anteq̄s ponantur quasi per vnā diē colligende sunt. Et cōstrictione faciendū est vt euomāt donec q̄ in earū existit vētrib⁹ egrediatur si hoc fieri poterit. Et ipsis parum sanguis agni aut

alterius rei pisciatur vt inde nutrianf anteq̄ ponanf: deide sum̄ tur rear viscositas rsoridities cū aliquo qō sit vt spōgia mundenf.

¶Locus preterea vbi sunt aponēde cū baurac lauef: rfricatiōe ru bificef: postea q̄ voluntas aponēdi sanguisugas affuerit in aquā pisciant vulcē remūdenf: deinde apponanf. ¶Ex eo aūt qō easeffi cit volūtarias ad se suspendendū est vt loc⁹luto liniaf aut sanguie

¶Cuq̄ he fuerint plene reas pisces volueris: puluerisa sup eas pa rum salis aut cineris aut baurac aut sete cōbuste aut lini aut spon gie cōbuste aut lane: cōbuste r cadēt. ¶Et meli⁹ quidē est vt postq̄ cadūt loc⁹ vent osa sugaf: rex sanguine loci parūper accipiatur vt morsure ipsarum malitia remoueaf. ¶Qō si sanguis non constrin getur: galle cōbuste aut calx aut cinis aut tegula cōbusta r subti liter puluerizata superponatur: aut aliqua ab istis ex eis q̄ sangui nē 2stringunt. Et hoc q̄dē opz vt sint apud eū pparata q̄ sanguisu gas apponit cū ipse se suspendāt. ¶Appositio preterea sanguisu gaz 2fert egritudinib⁹ succutaneis: ficut sabaf ralcubereis silib⁹.

¶De retentione eorum que euacuantur. Ca.23.

EA que euacuantur retinentur: aut ppter materie inclinatio nem absq̄ alia euacuatione. Aut ppter inclinationē cum alia euacuatione. Aut ppterea q⁹ ipsamet euacuatio iuuaf: aut medici nis infrigidantibus aut stipticis: aut viscosis: aut adurentib⁹: aut strictura. ¶Et retētio quidē euacuationis ppter attractionē sine alia euacuatione est sicut appositio ventosaz sup mammillas facta ad hoc vt sanguis fluxus ex matrice phibeaf. Sz melior attractio est cū qua existit sedatio doloris illi⁹ a quo trabif. ¶Et ea quidez q̄ fit ppter attractionē q̄ est cū euacuatione est sicut flobotbomia basilice facta ppter hoc aut retētio vomitus fluxui vētris: aut flu xus ventris vomitui: aut vtroq̄ retētio ꝓuocatione sudoris. Et euacuationib⁹ q̄dē iuuamentū est sicut stomachi rintestinoz mun dificatio ab humoribus viscosis malis labere facientib⁹ cū picra. Et sicut studiū qō adhibef ad os stomachi mūdificādū vomitu p ter incisionē materie vomit⁹ māsiue. ¶Et medicine q̄dē infrigidā tes liq̄de cōgelāt rorificia 2stringūt rcoāgustāt. ¶Et stiptice qui dem medicine materiā coarctāt rcānales cōstringūt. ¶Et visco se quidē medicine opilatiōes in cānaliū orificijs efficiūt: q̄ si fuerit acute plus operabunt illō. Et adurētes quidē cortices efficiūt vt su per cānalis orificiū maneāt ripsum claudāt rcōfirmēt: sz tñ earuz impedimētū timef. Et hoc est qñ possibile est vt corter rūpaf rera dicef ramplificatio foraminis augmentef. ¶Et ex aduretib⁹ q̄ dem sunt q̄dā in q̄bus existit stipticitas sicut attramentū: r quedā in q̄b⁹ nō: sicut calx nō extincta. Et adurentes q̄dē stiptice sunt ne cessarie: vbi volūtas ēvt corter sit firus. Et alie sunt necessarie vbi vo lūtas est vt corter cadat. Et ei⁹ q̄dem q̄ fit strictura: alia est cū clau sura foraminis rcoartatione ad hoc vt ipsius ꝓtes in vnū cōducanf

sicut cōstringif illud qō est supra cubitū cū flobotbomato: in basi lica errās ꝓcutit arteriā. Et alia est que fit opilatiōe orificij vulne ris rclausure vie euacuati sicut pilos leporis invulnus ponimus.

¶Dicem⁹ ergo q⁹ si sanguinis cursus ex apertiōe orificioz venaz fuerit: stipticis medicabif vt orificia venaz 2stringanf. Et si ex ru ptura fuerit: stipticis gutinosis sicut terra sigillata. Et si ex corro sione fuerit eo q⁹ carnē nasci facit: cū eo qō corrosionem abstergit.

¶De sanationibus opilationum. Ca.24.

OPpilationes aūt sunt ex humoribus grossis: aut viscosis: ăt multis. ¶Et multoz q̄dem humoz quādo cū eis alia nō fue rit cā malitia remouebitur extractione ipsoz flobotbomia: aut rē tris fluxu facta. ¶Et si grossi fuerint: indigebunt eis q̄ resoluant. ¶Et si fuerint viscosi: rmaxime si fuerint: subtiles erunt eis neces saria ea q̄ incidāt. ¶Et tu quidē iā scis ista differentiā inter gross sum rviscosuz. Et q⁹ est sicut differentia inter glutē liquidum rlutū Et grosso quidē resolutiuū est necessariū: ideo vt ipsum attenuet: r eius expulsio fiat facilis. Et viscoso incisiuum est necessarium ideo vt inter ipsum rid cui adhesit penetret: rinter ea separationē fa ciat vt ipsum in parua secet frusta: quoniā viscosuz oppilat ppter ea: q: adheret: r ppter partium suarū cōtinuationē. ¶Opz autem vt in resolutione grossi a duab⁹ cōtrarijs caueaf reb⁹: quarū vna est resolutio debilis q̄ in raritate materiei augmentū efficit: ipsius locū augmentat ita q⁹ ad resolutionē nō gueniet: quare oppilatio nem augmentat. Et altera est resolutio fortissima qua eius subti le fit vapor rspissum ipsius fit lapis. ¶Cum ergo resolutio fortis ē necessaria iuuetur lenificante subtili cuz materia in q̄ nō sit gros sities: sz fit in ea calor temperatus qui iuuet in resoluēdo totum il lud qō est oppilatum. ¶Et ex oppilationibus q̄dem peiores sunt oppilationes venarū. Et deteriores eis sunt ille q̄ sunt in arterijs. Et adhuc peiores sunt ille q̄ in membris eri sunt principalibus.

¶Ergo cum in apertiuis stipticitas rsubtilitas coniungenf: erit melius: quoniam stipticitas remouebit a membro subtiliatiui gra uamen.

¶De medicationibus apostematum. Ca.25.

APostematum quedam sunt calida: quedaz sunt frigida flu ra: rquedam sunt frigida dura. Et ea iam diximus.

¶Et ipsoruz quidem cause: aut sunt primitiue: aut antecedentes ¶Et antecedentes quidē sunt sicut repletio. ¶Et primitiue sunt sicut casus: aut percussio: aut morsus. ¶Quedā vero que sunt ex causis primitiuis: quandoq̄ cuz corporis resolutiōe se' repreſentāt Et quandoq⁹ eueniūt cū equalitate humorum. ¶Et ea quidem q̄ sunt ppter causas antecedentes aut primitiuas cū repletione cor poris repreſentata. Aut sunt in membris que principalibus sunt vi cina sicut euacuantia. Aut non sunt. Et si non sunt nullo modo alı

quid ex resolutis est eis applicandū in principio. Immo membrum expellēs est meliorandū: si ibi fuerit membrū expellēs: aut totū corpus meliorest: si nō fuerit ibi membrū singulare quatenus ad ea perueniat q̄quid refrenat: ad diuersum trahit & stipticū efficit. Et tm cū diuersitate illi⁹ mēbri fit attractio ad illō q̄ in aliolatere diuerso est positū ꝓpter exercitiū ipsius: aut ꝓpter rēpōderosaz sup ipsum delatoz nam multotiens a manu apostemosa trahit materia q̄n cū alia res deferf pōderosa thora vna tenef. ¶ Opz aūt vt stiptica cōstrictiua repercussiua frigide cōplexionis pure existant si apata fuerint acuta. ¶ Oō si apata fuerint frigida opz q̄ alicui sint admixta in quo virt⁹ sit calida cū retētiōe sicut squinātum et blacte bizātie. ¶ Cū autē maturare volueris: minuas retentiuum: & admiscebis ei q̄ sit resolutiuū donec ad statū perueniat: tūc enim ipa admiscēda crūt equaliter. ¶ Cū aūt declinatio fuerit nō sit ibi nisi q̄ resoluat & laxū efficiat. ¶ Et opz quidē vt illō q̄ frigida fluxa resoluit sit abstergēs & exiccās. Et hoc q̄dē plurimū inuenitur in calidis. ¶ Ea aūt q̄ ꝓpter causas existūt pumitiuas vbi nō est hūorum repletio medicari debēt in principio rei cū eis q̄ fluxa faciant & resoluāt. Et si nō: tūc eo q̄ sit sicut illud q̄ primuz medicatū fuit ¶ Si vero mēbrū apostemosuz mēbri principalis emunctorū fuerit: sicut loca glandosa in collo que sunt in circuitu aurium & cerebri aut ascelle cordis: & inguina epatis: nullo modo erit ei applicandū aliq̄d q̄ refrenet: nō ideo q̄ hoc nō sit medicamentū apostematū eoz: q̄n hoc est ipsoz medicamentū: ꝙ q̄ volumus ipsoz medicari apostemata: immo studium ad hoc impendere vt ea augmentem⁹ et materiā ad ipa trahamus. Et nō curam⁹ si malicia in mēbro principali ē meli⁹. Et timem⁹ q̄ materiā si refrenauerimus: redibit ad mēbrū principale & ueniem⁹ inde ad illud q̄ emēdare non poterimus. Quapropter volumus vt malicia in mēbrum cadat ignobile: cū principali cōtulerit mēbro ita vt studiū impendam⁹ in attrahēdo materiā ad mēbrū ignobile: & faceret ipsuz apostemef. Et si nō cū aliis saltē cū ventosis & emplastris attractuis acutis. ¶ Cunq̄ ad collectionē peruenerit huiusmodi apostemata aut reliqua ab eis q̄ſq̄ aperiuntur per se aut maturationis adiutorio: & quādoq̄ indigent maturatione & sectione simul. ¶ Maturatio vero completur ex eo in quo cum colore existit oppilatio & glutinatio vt per ipsum calor retineatur. Qui autem maturationem efficit cum aliquo quod sit sicut humōi maturatiuum: attendere debet: vt si viderit calorem inatum debilem & q̄ membrū iam declinet ad hoc vt corrumpatur: remoueat ab eo glutinosa & oppilatiua: & ponat apitiua: & scarificationem faciat profundam. Deinde adhibeas medicinas in quibus existit resolutio & deficcatio: sicut de eis inuestigabimus in libris particularibus. ¶ Multotiens preterea erit apostema profundum:

& erit nobis necessariū trahere ad partem cutis: & si non cum aliosaltē cum ventosis ignitis. ¶ In apostemate aūt duro q̄ stat⁹ ter minū pertrāsiuit regula in ea est vt mollificet q̄ſq̄ cū eo in quo existit caliditas & siccitas parua. Ideo ne q̄ ex eo spissum est propter multā resolutionem fiat lapis: immo totū ad resolutionē preparaf Postea super ipsum resolutio fortior fiat. Deinde si timetur ex resolutione eius q̄ resoluit ne quod remansit lapis fiat: iterū ad mollificandū ipsum secūdo redeat: & incessanter fiat hoc donec totum finiatur inter mollificandi & resoluendi vices aliter vires. ¶ Inflata aūt apostemata curenf ex eo q̄ calefacit subtilitate sui substantie propterea vt ventositates resoluat & poros amplificet: nā causa in apostematibus inflatis est ventositas: grossities: & poroz clausura. ¶ Studiū quoq̄ est adhibendū in prohibendo materiā ex quaven tosus ꝓuenit vapor. ¶ Ex apostematib⁹ preterea sunt q̄ sunt vlcerosa: sicut formica: que sunt infrigidanda sicut fiegmon: sed nō sunt mollificāda: & si ꝓpterea q̄ sunt apostemata sunt mollificanda: immo sunt ficcāda: q̄ſn accidens hoc iam superauit causam. Accidēs ēſn est vlcerositas de qua timetur q̄ accidat aut q̄ iam acciderit. Et vlcerositatis q̄dez medicamentū est deficcatio: & res ei magis cōtraria est mollificatio. ¶ Occultoz aūt apostematū materia minorāda est flobothomia & ventris solutione. ¶ Et opz vt ea habēs a balneo & vino & motibus corporeis & animalibus superfluis sicut ira & sibi similibus caueat. Postea in principio rei adhibeaf ei q̄ absq̄ nimia superfluitate repercutit: & propter si in membro fuerit q̄ sit sicut stomachus aut epar. ¶ Cunq̄ hora resoluendi assueuerit: non debes dimittere quin stipticas medicinas habētes odorez admisceas: sicut in precedentibus tibi narrauim⁹. Et epar quidez & stomachus plus indigēt hoc q̄ pulmo. ¶ Oportet preterea vt mollificātia subtilia que istis adhibētur sint medicine in quib⁹ existit nō maturatio & sint apostematib⁹ cōferētes: sicut solātrū & casafistula. Solatrū nāq̄ ꝓpter subtilitatē hz resoluēdi apostemata calida q̄ sunt occulta. ¶ Et ea q̄dē habenti nō est dand⁹ cibus nisi subtilis. Et nō in hora paroxismi si ibi fuerit. Neq̄ in principio sui: nisi propter multā debilitatē fiat. ¶ Cum aūt sinthoma supuenerit propter collectionē apostematis interioris cuz casu virtutis in itinere mortis existit: q̄ſn virtus nō substentatur nisi nutrimēto: & nutrimētum est res magis timorosa. Ergo si resolutū fuerit valde bonū erit Oō si aperta fuerint: danda sunt eis q̄ ea lauent sicut aqua mellis & aqua zuccari. Postea dentur eis que suauiter maturēt cū siccitate. Postea in fine rei nō adhibeātur nisi exiccatiua. Et tu q̄dē scies hec ex libro q̄ particulares egritudines colligit ꝑm declarationem. ¶ Est preterea cū in apatibus occultis q̄ sub vētre existunt ꝓtingit error: q̄ſn q̄ſn non sunt apata sed rupture: existit in perforādo ea timor. Et plerūq̄ apostema occultū nō existit i panniculo: sed in ipso

intestino: ꝛ est in aperiendo ipsum timor.

¶De sectione. Cap. 26.

QUi plagā secare voluerit: oportebit vt ei⁹ sectio incedat ſm rugaꝝ collectionē q̄ sunt interius in illo mēbro. Nisi fuerit tale qualis est frons: qñ sī incisio incedet sicut p̄cedūt rugarū ipsi⁹ collectiones: incidet musculus frōtis: ꝛ cadet supcilū. Et similiter in mēbris rugaꝝ quaꝝ incessus diuersificat ab incessu villoꝝ suoꝝ musculoꝝ. Opꝫ ergo vt sector ex anatomia sciat anatomiā neruoꝝ ꝛ venaꝝ ꝛ arteriarū ne erroꝛe incidat aliquid ex eis. ¶Et opꝫ etiā vt secū deferat multas ex medicinis sanguinē cōstringētib⁹ ꝛ emplastris dolorē sedātibus ꝛ instrumētis q̄ ad hoc ptinēt. Habeat ergo secū q̄ sit sicut medicina Sa. ꝛ sicut pil⁹ leporis ꝛ tela aranee ꝛ albumē oui ꝛ ferramenta quib⁹ adurit: omnia essī hec sanguinis fluxū phibent: siue ex erroꝛe ipsius pueniat: siue necessario: vt medicinas deferat q̄ fluxa faciūt. ¶Cūꝫ exitura pforauerit ꝛ q̄ in ea continet extraxerit: nō debebit ei adhibere oleū neꝫ aquā: neꝫ emplastrū in quo sit oleū neꝫ sepū superabūdās sicut basilicō: imo aliq̄d q̄ fit sicut emplastrū ex calcāto q̄ apponat cū eo indigebit. Et desuper imponat spongiā in vino stiptico infusam.

¶De egritudinibus corruptiōis mēbri ꝛ de incisione. Ca. 27.

CUm mēbū ꝓpter cōplexionem cū materia aut sine materia corrūpitur: ꝛ non pfecerit ei scarificatio: neꝫ ephitimari ex eo q̄ cōferre cōsueuit de eis que in libris particularib⁹ dicta sunt est necesse vt caro corrupta q̄ est supra ipm remoueat. Et melio⁹ quidem erit vt fit sine ferro si possibile fuerit: qñ ferrū plerūꝫ inuenit tunicas musculoꝝ ꝛ venarū pulsantiū periculose. Q̄ si hoc nō cōtulerit: ꝛ corruptio iā in carne pcesserit: necesse erit vt ipsa incidatur: ꝛ vt locus incisionis oleo feruēte adurat. Ex hoc essī prouenit securitas ab acuitate malitie ipsi⁹: ꝛ restringit sanguinis exitus: ꝛ nascunt super incisionis locū caro ꝛ cutis extranea: nō ꝓportionalis: sed res que magis carni similis existit ꝓpter sui duritiē.

¶Cunꝫ incidendi volūtas affuerit: tenta prius erit imittenda in circuitu ossis voluēdo donec q̄ sane teneat reperiat. Et vbi dolor fit fortior cū tenta immittit: qñ est termin⁹ sanitatis. Et vbicunꝫ inueneris lazitatē ꝛ retentionis debilitatē: totum erit ex collectiōe eius quod est incidendum. ¶Quandoꝫ autem perforatur illud quod circundat os quod vis incidere ita q̄ foramina circundent ipsum. Ergo rumpetur per ipsum ꝛ incidetur: ꝛ quandoꝫ serratur. ¶Cunꝫ hoc facere volueris: sepa inter incidentem ꝛ perforantem: ꝛ inter carnē vt nō redeat. ¶Si ergo ipsum os q̄ē necesse incidere fuerit frustum eminens q̄ nō possit aptari ita vt debet: neꝫ fit eius rectificatione fiducia: ꝛ timeatur ne corrumpatur ꝛ corrumpat illud quod est coram ipso: subleuabimus carnem ab eo: aut scindēdo: deinde ligando ad diuersitatem partis illius ex

tēdēdo: aut alijs ingenijs q̄ sensus demōstrat. ¶Et separabim⁹ inter ipsum ꝛ membrū nobile si ibi affuerit cū pānis q̄ ipm ab eo elongabunt: ꝛ postea incidemus. Et si os fuerit tale quale est os coxe: et fuerit magnum ꝛ neruis ꝛ arterijs ꝛ venis propinquum: ꝛ fuerit ei⁹ corruptio multa: debet medicus ab eo fugere absq; ipsi⁹ incisione et scarificatione cum ferro vel igne.

¶De medicationib⁹ solutionis ꝓtinuitatis ipsoꝝ vlcerū. Ca. 28.

SOlutio continuitatis in magnis membris medicat equatiōe ꝛ ligatura cōuenīēte q̄ i doctrina restaurationis dicta est. Et tibi i suo loco postea veniet cū quiete ꝛ comestione cibi ꝛglutinatiui in quo habeb fiducia q̄ ex ipso nutrimētū generat cartilaginosum q̄ labia fracture claudat ꝛ i vnū cōducat sicut cibus q̄ fit de extremitatib⁹ aliū. Impossibile essī est vt os restaureſ: ꝛ ppriei corpib⁹ cōsistentiū nisi ſm būc modū: qñ nullo mō redibit ad cōtinuitatē. ¶Et nos q̄dē ō restauratōe sermonē exq̄situ loq̄mur in libris pticularib⁹. ¶Intētio aūt i medicādo solutiōez ꝓtinuitatis q̄ i mēbris accidit; mollib⁹: est triū principioꝝ curā habere. Primū eoꝝ ē: qñ si cā fuerit fixa minuſq; oz: ē retinere illō q̄ fluit: ꝛ cōstringere eius materiā si ipsa fuerit currens. Et se cundū est fixurā cōsolidare cuz medicinis ꝛ cibis cōuenientibus. Et tertiū est putrefactionē phibere q̄ ītoplus fuerit possibile. ¶Cūꝫ abyno triū te excusaueris: redi ad cogitandū de duob⁹ remouentib⁹. ¶Tu vero iā scis quō illud q̄ fluit: retineaſ. ¶Sz cōsolidatio fit adiūgēdo labia si adiungūtur ꝛ exiccādo ꝛ comedendo glutinatiua. ¶Et scito q̄ intētio i medicād ꝛ ulcera est exiccatio. Quod ergo ex eis nondū fuerit tñs exiccetur. Et in illō q̄ ex eis putridū fuerit medicine acute corrosiue mittātur: sicut calcātū ꝛ alzegi ꝛ arsenicū ꝛ calx: q̄ si nō cōtulerint: ne cessari⁹ est ignis. Et medicina q̄ est cōposita ex floꝛe eris ꝛ cera et oleo: qñ ipsa floꝛe eris mūdificat ꝛ phibet morsionis superfluitatem oleoꝛcera. Ipsa ergo in hac re medicina existit tēperata. ¶Et dicem⁹ q̄ oia ulcera: aut sūt simplicia: aut ꝓposita. ¶Et simplicia q̄dē cum fuerint parua ꝛ nil ex eoꝝ humiditate corrodet: tunc conungenda erunt ipsoꝝ labia: ꝛ liganda custodiendo ne inter ipa aliquid olei aut pulueris cadat: qñ consolidabuntur. Et similiter magnū de cuius substātia nil perditū fuerit et cuius vna pars alij applicari pōt. ¶Magni vero cuius partes applicari non possunt siue sit fissura siue cōcauitas vel spatium plena sanie: et iam aliq̄d ex substātia membri perditū est: curatio est exiccatio. ¶Si ergo illud q̄ perditū est tantū fuerit cutis et necesse erit vt cicatricem inducat. Et hoc quidē per essentiam cū sipticis. Et per accidens quidem cuz calidis cū ex eis parū q̄ sit adustū superponeſ sicut alzegi ꝛ calcantū: qñ magis iuuāt in exiccando: et magis perducunt crustam. nā si multū fuerit: corrodet ꝛ in vlceribus augmētū faciet. Si aūt illud q̄ ꝓditū fuit: fuerit caro: sicut est in vlceribꝰ pfundis: non

erit festinandū in cicatrizando ea: imo primo erit studendū vt caro in eis nascatur. Et caro quidē nō generat nisi ex eo cui⁹ siccitas nō multū gradū primū transcendit. ¶ Uerūtamē hic cōditiones attēduntur de quibus cura est habenda. ¶ Et ex eis est ꝓsideratio dispositionis cōplexionis mēbri principalis: et complexionis vlceris. Quoniā si mēbrū in sui cōplexiōe fuerit multe humiditatis: ꝛ vlc⁹ nō fuerit multe humiditatis: sufficiet siccitas pauca in primo gradu: qñ egritudo nō multū fuit elōgata a natura membri. Sz si mēbrū fuerit siccū ꝛ vlcus humiditatis multe: erit necessariū illud qō exiccet in secūdo gradu ꝛ tertio vt reducat ipm ad suā naturalem cōplexionē. Et in tēperatis quidē dispositio erit equanda. ¶ Et ex eis est consideratio cōplexionis tot⁹ corpis. Nā cum corp⁹ fuerit multe siccitatis: ꝛ mēbrū augmētatū in humiditate fuerit tēperatum ꝑm corpus equale ex tēperamēto erit exiccandū. Et sil⁹ si corpus fuerit in humiditate augmētatū ꝛ mēbrū in siccitate. Et si ambo ad augmentū deueniunt: tūc si egressus fuerit ad humiditatem ampliori exiccabit siccitate. Et si fuerit ad siccitatē minori exiccabitur siccitate. ¶ Et ex eis est cōsideratio virtutis siccantium: qñ sz ex siccantib⁹ carnē nasci facientibus exiccatio fortis nō queraf: sz exiccatio q̄ sit talis qualis est illa que ꝓhibet materiā scz superfluā q̄ descendit ad mēbrū qō sit aptū ad hoc vt carnis gñatio sit ex ea multū tñ ea queritur in siccantib⁹ q̄ nō sunt ad hoc vt caro ꝓ ipaz generef: sz vt cicatrizatio fiat ꝑ ea. Et eis essi querif vt sint plus absergētia: et magis lauātia plus q̄ siccātia: ex quib⁹ nō querif nisi cicatrizatio et ꝯsolidatio ꝛ cōtinuatio. Et oēs quidē medicine que sine mordicatione desiccāt: sunt ingrediētes in genus earū que carnē nasci faciunt. ¶ Omne ꝑterea vlcus qō in loco exīstit nō carnoso est inobediēs ad hoc vt cito medicetur. Et sil⁹ rotundū. ¶ Medicinis aūt siccantib⁹ ꝛ stipticis que in vlceri⁹ occultis⁹ adhibent sunt medicine mūdificātes: sicut mel. Et medicine loco ponit: sicut diuretica medicinis vlcera instrumētoꝝ vsue curātibus. ¶ Cuq; cicatrizare voluerim⁹: ponem⁹ medicinas cū stipticitate sua viscosas sicut terra sigillata. ¶ Et scito q̄ quedā sunt vlceris sanitatez ꝓhibentia: ex quibus est malitia cōplexiōis mēbri quare studere debes vt ipm rectifices. Et malitia cōplexiōis sanguinis qui ad ipm aduenit quare succurrere debes cum gñatione boni chimi. Et multitudo sanguinis q̄ ad ipm fluit ꝛ humectat ipm: cui succurrere debes cū eūatiōe ꝛ subtilatiōe cibi ꝛ faciēdo vt exercitef si possibile fuerit. Et ossis corruptio qō est sub eo ꝛ qō ei transmittit samē. Et hmōi q̄dē curatio nō est nisi ossis illi⁹ melioratio: ꝛ ipius fricatio si fricatio totā ipsius corruptionē remouere poterit: et accipere ipsuz ꝛ incidere. ¶ Multotiens ꝓterea est necessarium medicāti vlcera vt secū deferat empla attractiua vt eis frusta ossiuz et res extranee carni infixe euellanf. Et si non: ꝓhibebūt vlcus meliorari. ¶ Ul-

cera quoq; nutrimēto indigēt ꝓptereavt cōfortatio fiat. Et minoratiōe nutrimēti ꝓptereavt saniei materia restringaf. Et inter hec duo cōtraria exīstit diuersitas: qñ samies debilitat: quare cōfortare necesse est multiplicaf: quare necesse est nutrimētū ꝓhibere. Medicus ergo de hoc sollicit⁹ esse dz. ¶ Cūq; vlcus in ꝓncipio fuerit nō dz eger balneū ingredi: neq; ipz aqua tāgere calida: qñ attrahet ad ipsum quod in apostemate augmētum faciet. Sz cūvl⁹ quieuerit ꝛ samiē fecerit fortasse: tūc facile fiet ei. ¶ Omne ꝑterea vlcus qō cito reuertif postq̄ carne repletū est cōsiderari dz: est in semita pueniēdi ad fistulā: debes ergo semp intueri colorē saniei: ꝛ colorē labioꝝ vlceris. Et si plus multiplicabit sine multiplicatiōe nutrimēti est ibi alfase. ¶ Loq̄mur ergo nūc de curatiōe alfase. Et dicam⁹ qñ ꝑterea q̄ alfase est continuitatis solutio aut infra cutē ꝓfundā: manifestū est q̄ opz vt eius medicamina sint fortiora q̄ eius quod discooptū est. Et ꝓpterea q̄ multū sanguis ad ipsuz fluit: est necessariū illō qō illū resoluit. Uerūtñ opz vt ei⁹ resolutio sit cū multa siccitate vt non resoluat qō ibi subtile est: ꝛ faciat lapidē qō ibi spissuz est. ¶ Cūq; ex resolutiōe ꝓfecerim⁹ illō qō nobis necesse est: debem⁹ apponere cōsolidatiuā qō sit desiccatiua: ne sit sanies in ꝛcauitate q̄ exire nō valeat ꝛ fiat lapis: ꝛ postea qualibet cā putrefiat aut eradicet ꝛ redeat cōtinuitatis solutio. ¶ Cūq; aūt alfase fuerit ꝓfundior: scarificabit loc⁹ vt medicamē magis penetret. ¶ In medicādo aūt alfase cōtusionē leue fortasse sufficiet flobothomia. ¶ Qō si alfase fuerit in ꝑtibus cū pcussiōe medicet pri⁹ pcussio medicaminib⁹ pcussiōi aptis donec sit possibile medicari alfase. ¶ Et alfase q̄dē si magna fuerit: medicabitur cū siccātibus. ¶ Et si fuerit paruavt punctura ac⁹ dimittaf esse ei⁹ ipsi nature: si nō fuerit venenosa pēdēs: aut fuerit fortis doloris aut si tetigerit neruum: ꝛ timeatur inde apostematis generatio ꝛ pulsatio. ¶ In contorsione aūt sufficit mollis ligatura: non dolorosa: ꝛ vt sup ipsam ponantur medicamina contorsioni apta. ¶ In bis autē que sunt sicut casus ꝛ pcussio necessaria est flobothomia ex pte diuersa. Et subtiliandus est nutriēs. Et dimittēda est caro: ꝛ q̄ sunt sicut ipsa. Et regēdus est ex apozimatibus ꝛ potionibus scriptis ad hoc in libris particularibus. Sermonem autem in solutionibus cōtinuitatis factis in neruis ꝛ ossibus reseruabimus posterius ad libros particulares.

¶ De cauterizatione. Ca. 29.

Cauterizatio est medicamēvaldevtile iuuans: ad ꝓhibēduz ne corruptio spargatur: ꝛ ad confortandum mēbrum cuius complexionem volumus rectificare: ꝛ ad resoluendum materias corruptas in membro retētas: ꝛ ad restringēdū sanguinis fluxū. ¶ Res vero qua cauterium fit melius est aurum. ¶ Et loc⁹ quidē qui cauterizaf: aut est manifest⁹: ꝛ ponitur cauterium sup ipm sensibiliter. Aut est ꝓfund⁹ interi⁹ in mēbro: sicut i naso: aut ore: aut in ano. Et

hmõi q̃dē forma indiget sup quā ponat:qō sit sicut tale:aut magra in aceto infusa:postea ponāt sup ipam pānī aq̃ rosacea vehemēter infrigidati aut succisaliquib⁹.Et mittat in cānalē itavt loc⁹ cauterizandus eius bucella fiat:deinde immittat cauteriū ꝓptereavt ad locū puenat:in circuitu nō impediat:t ꝓprie cū cauteriū subtilius fuerit q̃ formevacuitas ne laterib⁹ forme obuiet. ¶ Cauterizator ꝓterea sibi cauere dz ne fortitudo cauterizatiōis ipius ad neruos perueniat:neq; ad chordas:neq; ad ligamēta. ¶ Qō si ꝓpter sāguinē q̃ fluit cauterizaueris:oportebit vt cauterizatio sit fortis:iōvt crusta grossitiē habeat:spissitudinē ne cito cadat:qñ ex casu cruste cauterizatiōis facte ꝓptereavt carnē corruptā ꝓicias:vt sanguinis fluꝫ⁹ phibeat:puenit ad malū deteri⁹ eo qō erat. ¶ Cūq; cauterizaueris ꝓptereavt carnē corruptā ꝓicias t terminū sani scire volueris erit vbi dolet.Et fortasse necessariū erit tibi cū carne cauterizare os qō est sub ea:t supra ipsum mozari donec tota ipsius destruat corruptio. ¶ Cū ergo fuerit qō sit sicut craneū subtiliter ipam opare ita vt cerebrum non ebulliat:neq; ipsius panniculi corrugentur.Et in alio osse ab ipso non cures perquirere.

¶ De sedatione doloris. Ca.30.

IAm sciuisti doloꝝ causas in duarum comp̃hēdi diuisiōib⁹ scz mutatione cōplexionis subito:t solutiōe ꝓtinuitatis. ¶ Post ea sciuisti q̃ postremum diuisiōis eaꝝ puenit ad malitiā complexionis calide:aut frigide:aut humide:aut sicce absq; materia:aut cuz materia chymosa:aut adv̄tositatē:aut apostemata. ¶ Doloris ergo sedatio ex cōtrarietate harum causarum erit.Et iā sciuisti qualiter vnuscuusq; earum contrarium sit.Et sciuisti quomodo malitia complexionis t apostematz v̄tositas medicētur. Et omnis qui dē dolor qui fit fortior interficit qñ ex eo in primis accidit frigiditas corpis t tremor postea fit pulsus paruus:deinde destruit:t postea mouit. ¶ Et ad summum id qō dolores sedat:est aut id qō complexionē mutat.Aut qō resoluit materiā. Aut qō stupefacit. Et stupefaciēs q̃dē remouet dolorē:qñ destruit sensum:mēbri eius v̄o sensum non aufert nisi propter vnam duarum causarum: aut propter multam infrigidationē:aut propter multam ventositatē que est in ipso contrariavirtuti illius mēbri. ¶ Ea quoq; q̃ fluxa faciunt:sunt ex summa eorū q̃ molliter resoluunt:qualia sunt anetum:t semē lini: t melilotum: t camomilla:t semina apij:t amigdale amare: t ois res in p̃mo gradu calida:t ꝓprie qñ fuerit cū ea glutinādi potētia sicut gummi prunoꝝ:t amilū:t ceruſa:t crocus:t laudanū:t altea t amomū:t caules:t napi:t apozima eoꝝ.t adipes:t isopus ceratus:t olera:sicut dicemus in antidotario:t v̄tē solutiua t euacuantia quocunq; modo fuerint:sunt istiusmodi. ¶ Et fluxa quidē faciētia sunt danda post euacuantia:si necessarium fuerit euacuare donec materiam restringas que ad membrum descēdit:t etiam illud totum qō

apostema maturat:aut qō ea aperit. ¶ Omnibus autem stupefaciē tibus fortius est opium. Et ex eis sunt poma mādragore:t eius semē:t cortices radicis ipsi⁹:t papauer:t bengi:t iusquiamū:t solatrū putrefaciēs.t semē lactucaruz:t ex eis sunt mirt aqua frigida. ¶ In doloꝝ ꝓterea multotiēs accidit error:qñ eoꝝ cause erūt extrinsece:sicut calor:aut frigꝰ:aut cerucalis eminētia:aut loci corruptio aut cal⁹ q̃ fit ebrietate:aut alia ab his:t q̃runt eoꝝ cāel corpe.Et puenit error. Qua ꝓpt scire ōbes hoc t cognoscet: si ē ibi repletio:aut nō:t sunt tibi cause replctionis nate. Qñq; ēt causa aduenit exteri⁹ deinde interi⁹ sit māsiua:sicut cum aliquis bibit aquā frigidā t accidit ei fortis dolor in parte stomachi t epatis. ¶ Et multotiēs q̃dē nō est multū necessaria euacuatio t sibi similia:quoniā sepe sufficit sibi balneum t fortis somnus in eo.Et sicut qui comedit rem calidā t infert ei fortē capitis dolorē:t sufficit ei aquā infrigidatā bibere. ¶ Et quādoq; est resin qua fiducia est q̃ dolor ea remoueat fortē de operās ita q̃ dolor illeꝝ sq; ad horā illā tolerari non potest; sicut euacuatio materiei dolorē faciētis colice retēte invillis intestinoū: aut cito operās est sed ex ea timetur finis vehemēter malꝰ:sicut stupefactio mēbri dolētis in colica cum medicinis que hoc operari solēt t fit medicus in hoc ambiguus. ¶ Debet ergo bone mēsurationis fortitudinē habere:vt sciat quod duoꝝ tēpoꝝ sit longius aut tēpus fixionis virtutis:aut tēpus doloris.Et ēt q̃ duarum rerum sit ei deterior:an habeat malus finis qui ex stupidatione timetur: vt eligat studium ei impēdere qō magis est impediēs. Fortasse effi si dolor remāserit fortitudine fuit magnitudine interficiet.Et stipulatio fortitā nō interficiet:lz ex alia parte impediat:cui⁹ impedimētū fortasse corrigere poteris:t redibit fortitā:t tu redibis medicina cōueniēte. ¶ Et ꝓter hoc totū stupefaciēs cōplexionē cōsiderare debes.t ipsius qualitatē:t vt qō ex eo est faciliꝰ dones:t vt tribuas id quod est cū suis tyriacis cōpositum:nisi res fuerit maxima q̃ forti indigeat stupefactiōe. Sūt ꝓterea mēbra de q̃b⁹ nō curam⁹ t si eis supponas narcotica:qñ nō inde adv̄hemēter malū finēpueniūt sicut dētescū eis apponit stupefactiuū.Et fortasse q̃dē ēt bibere erit meli⁹ in huiusmodi sicut bibere qō stupefaciat propter dolorē oculi:qñ ex hoc minor malitia proueniet oculo q̃vt interi⁹ ponat. Et fortasse facile erit corrigere malitiā q̃ ex potu alijs accidit mēbris:in eo aūt qō est sicut colica magnificat malus finis;quoniā materiam augmentat frigus t cōgelationē t clausuram. ¶ Amplius stupefacientia plerumq; sedāt dolorē:propterea q̃ dormire faciunt:quoniā somnus est vna ex causis ipsius sedationis doloris: t proprie quādo cum eo facta fuerit fames:t in dolore materiali. ¶ Et stupefaciētia quidez composita quorum fortitudines alie debilitant medicine sicut tyriaca:sunt magis secura:quēadmodū filoniū:t trocisci q̃b⁹ nomē ponitur ternarij:sz eoꝝ stupefactio est debilior. Qō autē ex eis est recens

maioris est stupefactionis. Et in antiquo fere nulla stupefactio qō est medium. ¶Et ex doloribus quidem qui sunt multe fortitudinis t sunt ad medicandum facles in quibusdam horis sicut dolores ventosi: quoniam quandoq; sedantur t sufficit vt super eos aqua calida euacuetur. Verumtamen in hoc timor existit: vnde ab eo tibi cauere debes: quoniam plerumq; causa erit apostemat existimabitur q; sit ventositas. Et si forte factum fuerit ei emb:oca ex aqua calida t precipue in sui principio ei affert magnum malum. Et preter hoc quandoq; impeduncptum ventose efficit cum ventositatez resoluere nō poterit: tm quātitatē ipsi' spacij augmētū faciet. ¶Et vaporationes etiā sunt ex medicatiōib' vētositatū. Et ex eis q̄dē melior est cū qua est id quod exiccat sicut milium: nisi in mēbro fuerit quod illud tolerare nonvalet sicut oculus. Fiat ergo tūc vaporatio cum pānis. Ex vaporationib' ēt sunt que cū oleo calefacto fiūt. Et ex vaporationib' quidē fortib' est vt ordeorum farina cum aceto coquat t postea siccet: t fiat ex eo vaporatio. Et minor causa ea est fur fur coquat sicut hoc. Salis aūt vapor est pūgitiu'. Sed milij est melior t debilior. Et plerūq; ēt sm vaporatio ex aqua in vase posita que est incolumis t leuis: sed operationē efficiet quā nominauimus si illud non fuerit obseruatum. Vētose ēt cū igne sunt istius modi t sunt fortes in sedando dolorē ventosum. Et si eas iterum adhibueris: dolor penit' destruet. Verūtñ plerūq; ex eis accidit illō q̄ puenit ex eo q̄ diximꝰ. Ex sedātib' ꝓterea dolorē est molliter longo tēpore incedere ꝓpter illud q̄ in ipso existit ex virtute faciendi sicca. Et similiter adipes subtiles noti: t olea que nominauimus: t dulcas cantilena: t precipue cum ex ea prouocatur somnus. Et occupari in eo quod gaudium efficit: doloris vehementiam sedat.

¶In quo precipitur a quibus curationibus incipiamus. Ca. 31.

QUm multe cōiūgunt egritudines ab ea incipere debem' in q̄ vna barū triū ꝓprietas existit. ¶Una earū est q̄ alia sanari nō potest anteq̄ ipsa sanet: sicut apostema: t vlcus cū cōiūgunt. Medicamur ergo apostema donec cōplexiōis malitia q̄ cū eo vent: remouetur abiq; cui' sanatiōe vlc' sanari nō pōt: postea medicamur vlcus. ¶Et ideo earū est cū vna egritudo causa fuerit alterius: sicut cū accidit opilatio febris. Medicamur ergo opilationē ꝓus: deinde febrez. Et si nobis necessariū fuerit oppilationē aperire cuz eo in q̄ aliqua existit caliditas nō curabim' ō febre. Et medicamur q̄dē pulmonis apostema cum desiccatiuis: non curabimus de febre quoniam impossibile est vt febris remoueat causa ipsius remanente. Et cause quidem eius sanatio est exiccatio que febri nocumentum facit.

¶Tertia vero cum fuerit vna earum de qua maior sollicitudo sit habenda sicut si coniungatur sinochus t paralysis. Medicamur enim sinochum extinguēdo: t flobotomādo: t de paralysi non curabimus. ¶Cū aūt egritudo et accidens q̄iungunt: a sanatione egritudinis incipiemus. Et si accidēs superauerit: tūc accidentis curā habebimus t egritudinē nō q̄sideraby': sicut in colica dam' stupefacientia: ꝓpterea vt doloris fortitudo remoueat: licz ipsi colice impedimētū faciat. Et cū hoc q̄nq; tardam' qō facere debebamus ꝓpter stomachi debilitatē: aut ꝓpter vētris fluxū qui p̄cessit: aut ꝓpter presentem nauseā. Et q̄nq; non tardam' iz operamur: et tm nō totā remouem' cām: sicut in egritudine spasmi: nō effi totū expellim' humorē: imo ex eo aliquid dimittimus vt ipsum spasmosus remoueat motus ne humor resoluat naturalem.

¶Operationis sigillatio et gratiarum actio.

SIt qualitas huius nostri sermonis compendiosi de principijs vniuersalibus doctrine medicinalis sufficiēs. ¶Deinceps autem laboremus vt de simplicibus medicinis libū componamus si deus voluerit. Et ipse quidem nos iuuabit: cui sint grates ꝑm sui innumerabiles misericordias. ¶Finis.

¶Expletus est liber primus canonis: quem princeps Aboali Abinsceni de Medicina edidit.

¶Liber canonis Quartus incipit de egritudinibus particularibus que cū accidūt nō apprōpriantur vni membro: continēs septem Fen: de quib' hic ponūtur prima: tertia: quarta: et quinta fen quarti.

¶Fen pria est de febrib': tcōtinet quatuor tractat'.
¶Tractatus primus de febre ephimera.
¶De diffinitiōe febris t generib' febris. Cap. primū.

FEbris est calor extrane' accēsus in corde: t procedens ab eo mediātibus spiritu t sanguine p arterias t venas in totū corpus: et inflāmatur in eo inflāmatione q̄ nocet operationibus naturalibus: nō sicut caliditas ire et laboris cum non vltimatur: et impedit operationem ita vt retineatur. ¶Et sunt quidam hominum qui diuidunt febres in duas diuisiones primas. s. in febrem egritudinem. et in febrem accīs. Et ponunt febres apostematum de genere februs accidentis.

¶ Et intentio ḋē sermonis eorū est ꝙ febris egritudinalis est illa inter quā et cām que nō est egritudo nō est mediū: sicut febris putredinis. Putredo essi est cā ei⁹ absq; medio et nō est putredo in se ipsa egritudo: imo est cā egritudinis. Febris vero apostematis est accidens apostemati exister nū est apostema sequēs ipm: t apostema est egritudo in seipso. ¶ Et cōtradicēti ḋē inest vt dicat. Ossi ꝓpterea ꝙ febris apostematis sequit caliditatē eius t sequit ex dolore ipsi⁹ est sisse vt sit febris accidēs: tūc opz vt sit plurimū febriū ephimerarū accidēs. Et si ipsa seqtur putredinē ḋ est in apostemate: tūc apostema nō ē cū ipo. Cā igit ei⁹ ḋ est essentialis est putredo; t apostema nō est cā ei⁹ nisi p accidēs. Et dicem⁹ ꝙ nō significauerūt p febrē accidēs hoc: imo nō intellexerūt p eaz nisi ꝙ ipsa sequit apostema hoc: t mueniūt cā p inuētionē apostematis. Sisr ergo est dispositio febriū putredinis p cōparationē ad putredinē. Verū occupatio in huiusmodi ꝺictionib⁹ est illud qō nō cōfert in scia medicine aliq̄d t facit medicū ꝓcedere ex arte sua ad inq̄sitiōes: q̄ fortasse impediūt ipm ab arte sua. Procedam⁹ ergo ꝑm id qō ꝛsuetū est ¶ Dicamus ergo ꝙ ꝓpterea febres apostematum t oppilationum sunt febres accidētes: t alie febres sunt egritudines: tunc cōueniēs est vt dicam⁹. Ossi ꝓpterea ꝙ oia q̄ sunt in corpe bois sunt tria genera scz. Mēbra cōtinētia illud qō est in eis de hūiditatib⁹ t spiritibus: quoꝝ cōpatio est cōpatio parietū balnei. Et humiditas recōdita: et eius cōpatio est cōpatio aq̄ balnei. Et spirit⁹ alis vitalis t naturalis t vapores effusi: t cōpatio eoz est cōparatio aeris balnei. Et aer balnei quando infrigidatur illō quod est vicinū ei non oportet vt ipse extinguat: imo possibile est vt remaneat et redeat: et calefaciat illō quod ei vicinū est. Sisr est vnū istoꝝ trium generꝫ extra qō non inuenitur in boie genus corporeū. ¶ Mā si accēditur febris in mēbris radicalib⁹ accēsione prima sicut accēdit adustio. verbi gratia vt i parietib⁹ balnei: aut ꝙ sollem ferrarij: aut ꝙ ollam coci tunc illō genus febrium nominatur febris ethica. ¶ Et si accēditur febris accensione prima in hūoribus: deinde accendatur ex eis in membris sicut accidit vt effundatur aqua calida in balneo et ignientur latera eius causa eius: aut ius calidum in ollavt accendatur olla causa eius: tunc illō genus febriuz noiatur febris humoris Et si accēdatur febris accēsione sua prima in spiritib⁹ et vaporib⁹: deinde accēdatur ex eis i membris et humoribus sicut accidit vt ꝙueniat ad balneum aer ignis qui accēdatur in eo: t calefaciat aerē ei⁹ t ꝙueniat ad aquā t parietes: tūc gen⁹ illō febris noiatur febris ephimera: qssi est accēsa in re subtili que resoluit cū velocitate. Et raro ptransit diē cū nocte sua nisi cōuertat ad gen⁹ illō febrium.

¶ Hec ḟ diuisio febriū est ꝙ modū ꝓpiquū diuisiōi euenieti ꝙ differētias. ¶ Et diuidūt febres alio mō. Dicit essi ꝙ de febrib⁹ sūt febres acute. Et de eis sunt nō acute. Et de eis sūt chronice. Et ō eis sunt

nō chronice. Et ō eis sūt nocturne. Et ō eis sūt diurne. Et de eis sūt salubres recte. Et de eis sunt babētes accidētia horribilia. Et de eis sunt dimittentes. Et de eis sunt inseparabiles. Et de eis inseparabilibus sunt q̄dā quib⁹ sunt remissiones. Et de eis sunt quib⁹ sunt intensiones Et de eis sunt quib⁹ sunt exfortiatiōes. Et de eis sunt sisles. Et de eis sunt frigide hītes rigoꝛ aut horripilationē. Et de eis sunt calide. Et de eis sunt simplices. Et de eis sūt ꝛpposite.

¶ De preparatis ad febres. Cap. 2.

Ojrerūt ḋā ꝙ corpora vehemētius ꝑparata ad febres sunt corpa calida t humida t ꝓprie cū humiditas est fortior caliditate. Et isti quidē sunt fetidi sudoris t vine t egestiōis. Et corpora calida t sicca iterū sunt ꝑparata ad febres calidas. Et incipiunt prius ephimere: deinde festināt ad putredinē t adustionē. ¶ Et q̄nq; faciūt cadere in ethicā. ¶ Et sequūtur ea ābo que equātur in humiditate t siccitate t dominat caliditas. ¶ Et ista sunt de genere eoꝝ in q̄b⁹ incipit febris vaporis calidi: deide ꝓmutat ad febrē humor. ¶ Postea illa in quib⁹ equank calor t frig⁹ t multiplicatur humiditas. Et istis ḋē febres putredinis accidūt ꝑm pluriū incipiētes. ¶ Et corpa frigida t hūida: t frigida t sicca sunt lōginquiora corpa a febribus t ꝓprie ab ephimera.

¶ De horis febrium. Cap. 3.

Hebrium hore sunt sicut reliquarū egritudinum principium t augmentuz: t status apud vltimum: t declinatio. Et sunt quandoq; particulares cause cuiusq; paroxismi. ¶ Et timor est a principio vsq; ad statum. Apud declinationem vero non moritur eger ex ipsa febre: nisi per id qō dicemus de causa cōmuniter. ¶ Et principium quidem est hora qua calor naturalis prefocatur a materia submersa in membro tandiu donec nō appareat maturationi aut diuersitati eius contrarie maturationi vestigium. Et principium quidem est inuentum in omni egritudine. Verū quandoq; occultatur: sicut est eius occultatio in sinocho t epilepsia t apoplexia Et quādoq; principium est occultum paucozum accidētiū t existimatur ꝙ non sit principiū in ea. Et similiter quādoq; in die primo febrium acutaꝝ videntur nubes t signū maturitatis: t existimat ꝙ nō sit ei principiū: nō est ita. ¶ Et augmētū quidē est hora in qua cōmouetur caliditas innata ad resistendū materiei motu mansesto t apparet signa digestiōis: aut signa cōtraria digestioni. ¶ Et status est hora in qua vehemens est pugna inter naturā t materiā t apparet victoria vnius ambarum earum ꝑsuper aliam t est hora pugne. Et eius spatium est in habentibus paroxismos acutos paroxismus vnus. Et non cognoscitur nisi per illū qui sequitur ipsuz aut duo paroxismi. Et cognoscitur in tertio ei⁹ ideo ꝙ nō addit super illos ambos in pluribus: nisi egritudinibus macronozijs. Fortasse essi assimilātur paroxismi plures in omnib⁹ iudicijs suis. Et

illic apud statum cōpletur vestigiū digestionis: aut contrariū eius.
¶ Et declinatio quidē est hora in qua calor innatus iam dominatur materiei: vincit eaz: et existit in cōgregatiōis eius separatione
f. rei post rem: et tunc alleuiatur caliditas caloris occulti: et expellit ad extremitates donec resoluitur multotiēs ingrossatur. ¶ Et status quidē diuersificat in egritudinib⁹. Egritudinū enim valde acutaz cōginquior status est vsq; ad quattuor dies. Et febres ephimere sunt de hac summa: verūtamē ipse non numerant acute: qñ nō sufficit in acuitate egritudinis vt sit status eius proximus: imo sit de egritudinib⁹ hīs tibus timorē. Et sequūtur eas febres acute absolute nō valde: et sunt ille quaz status peruenit vsq; ad. 14. dies qō est supra id. ¶ Et cognitio quidem egritudinū acutaz in ordinibus suis et chronicarū est iuuatiua in regimine cibi egri fm q; dicimus in sequentib⁹. ¶ Et plures quidem febriū complent principiū et augmentū et statū in paroxismo vno: et faciūt paroxismū aliū declinando. ¶ Et febres quidē diuersificant in his tēporibus. Et de eis quidē sunt quaz augmētū prolongatur. Et de eis sunt quarum declinatio prolongatur.

¶ De cognitione horaz vniuersalium egritudinis et propie status. Cap. 4.

Cognitio horaz egritudinis vniuersaliū qñq; ē ex specie egritudinis. Mā spasm⁹ siccus: et epilepsia et apoplexia et squinantia sunt ex acutis valde et tertiana pura et causon de acutis nō valde. Et quartana et paralysis de macronorijs. Et qñq; ex motu egritudinis. Nam si paroxismi sunt breues significāt q; status est propinquus: sicut tertiana pura. Temp⁹ essi paroxismoz eius est ex tribus horis vsq; ad. 14. horas. Et si sint prolixi significāt q; materia est grossa: et status longiquus sicut in tertiana nō pura. Et si fuerint illic paroxismi: imo materia eius fuerit acuta sicut sinochi tūc egritudo erit acuta. Et si fuerint signa eius signa materie frigide grosse: aut declinis ad grossitudinē: tūc egritudo erit nō eritacuta. Et si remāserit cū dispositiōe sua: tūc egritudo nō erit illius acuitatis. tē qñq; est ex virtute egri cui velociter aduenit debilitas: quare est egritudo acuta. Aut nō apparet illō: et est egritudo nō acuta.
¶ Et qñq; est ex etate et tpe. Nam in tpe calido et etate calida festinat status egritudinū. Et in temporib⁹ frigidis et etatib⁹ frigidis tardatur status egritudinū. ¶ Et similiter est dispositio regionū.
¶ Et ex pulsu. Nam si est velox frequēs magn⁹: tunc egritudo ē ad acuitatē declinis. Et si nō: tunc nō est acuta. ¶ Et ex rigore. Mā si ē plixi spacij: tūc egritudo est declinis ad plixitatē. Et si est breuis spacij: tūc egritudo ad acuitatē tēdit. Et quādo nullo modo est rigor: tunc abbreuiatur eius extēsio. ¶ Et cognoscuntur horę egritudims quādoq; ex parte horarū paroxismoz. Mā si fuerit ꝓcedētes fm antecessionem superfluentē ita vt nus antecedat superfluitatem alterius tendens ad additionem: tunc egritudo erit in augmento: qñ de egritudinibus sunt que currūt vsq; ad finem horaz suarum fm augmentum: et sunt quandoq; de genere tertiane: et de genere assidue. Si autem ste terit antecessio et steterint superfluitates: tunc sine dubio erit egritudo in statu. Et seruans horam vnaz est longi spacij. Et si postponunt tunc egritudo est in declinatione Et similiter cognoscitur dispositio horarum ex augmento accidētium febris et statione eorum et declinatione ipsoz. ¶ Et ex additiōe paroxismorum eius in longitudine et breuiatione ipsoruz: et fortasse diuersificantur nō assimilant. ¶ Et qñq; cognoscunt ex dispositione euacuationum. Nam cum accidit in paroxismo aliquo sudor aut ventris fluxus: et paroxismus secundus qui est post ipsum est in similitudine vehementie primi et fortitudie ei⁹ aut supra ipsam: tūc euacuatio eius est ꝓpter multitudinē: non ꝓpter fortitudinem: et egritudo iudicatur longa. ¶ Et quādoq; cognoscuntur ex pte digestionis et cōtrarij digestionis fm qō dixim⁹. Verbi gratia cū apparet sputū cū digestione aliqua: aut vrina in qua est nubes aliqua tunc est principium augmenti. Deinde quādoq; multiplicat illud: et apparet aut cōtrariū eius: tunc est status. Et iterū qñ apparet digestio aut cōtrarū ei⁹ velociter ex sputo aut nube: tūc scias q; status est ꝓpinquus. Et si tardat: tūc scias q; status est longinquus.
¶ Cognitio autē horarū particulariū sic accipitur. ¶ Nam hora principij paroxismi est hora i qua coartatur pulsus: et tu iā sciuisti intentionē eius. Et plumbeus fit color extremitatū et infrigidantur extrema et ꝓprie extremitas auris et nasi vsq; ad horā in qua sentit sparsio caliditatis. Et qñq; associātur principio alteratio coloris et pigritia et angustia et tarditas motuum et pfunditas somni et mollificatio palpebrarū. et grauitas sermonis et horripilatio inter spatulas et dorsum: et fortasse accidit in eo rigor fortis. Et tq fiq; accidit cursus saliue et saltus tēporū et tinnitus auriū et sternutatio: et cōmotio membroz corporis. Et vehementius quidē debilitatur virtus ꝓpter debilitatē q est in principio aut statu. ¶ Et hore augmēti medietas prima est hora in qua pulsus incipit apparere et magnificari et velox fieri: et spargit calor in toto corpore fm equalitatē. Et medietas ei⁹ altera est hora in q̄ non cessat hec caliditas sparsa cū eq̄litate augmētari. ¶ Et hora stat⁹ē hora iq̄ remanet caliditas sparsa cū eq̄litate et accidētia cū dispositiōe sua: et pulsꝰ fit maior q; vnq; et fit vehemētius velox et frequens. ¶ Et hora declinationis est hora in qua incipit diminutio: et incipit pulsus tēperari et equari. Deinde illa in qua incipit corpus sudare et perducit ad eradicationem.
¶ Et multotiens quidem accidit apud mortē dispositio q̄ est sicut declinatio: et est quasi eger euaserit: et non oportet vt tu ocuperis in hoc: immo cognoscas dispositionē pulsus et an magnificetur et fortis fiat. ¶ Et si tibi videtur: ponam tibi exemplum de tertiana.

Attende ergo q̄ cum tertiana in pluribus disposītionibus incipit horripilatio deiñ frig⁹ ⁊ rigor: postea sedat rigor ⁊ minorat frig⁹: ⁊incipit calefactio: postea eq̄tur calefactio: deiñ addit: postea stat: deiñ incipit minuiꝛ sq̄uequoeraditcef. ¶ Et scias q̄ egritudo q̄ñq̄ plōgat: ät pp̄ multitudinē materiei. Aut pp̄ grossitiē ei⁹. Aut pp̄ frigus ei⁹. Et q̄ñq̄ adiuuät ad illō tp̄s frigidū: ⁊regio frigida: ⁊ etas frigida: ⁊debilitas caloris innati: ⁊ soliditas corporis.

¶ De sermone vniuersali de febrib⁹ ephimeris. Ca. 5.

Cause oim speciē febris ephimere sunt cause p̄mitiue faciētes essentialiter: ⁊calefaciētes p̄ accidens: de summa occurrentiū ⁊assumptoꝝ. s. in cibo ⁊in potu. ⁊passionū corporearum ⁊ malarum: ⁊er doloribus ⁊apatibus apparētibus: ⁊sunt de eis ex opilationibus quarū cā non est p̄mitiua. Et nō pueniūt cause eaꝝ cū vehementia sua ad hoc vt pertrāseat illud qō inflāmat spiritū: nā si ptranseāt illud: faciūt eadē in ethica: aut in speciē febriū hūorum quā dicemus. Cause essi p̄mitiue plerūq̄ mouēt antecedētes Qō si mouerit eas ad putredinē: erūt febres putredinis. Et sunt quidā homes q̄ existimāt q̄ febris ephimera nō fit nisi ex labore spiritus ⁊corpis: ⁊illud est error. ¶ At iste quidē fe. ꝑm. plurimuꝝ recedunt in die vno: ⁊raro ptrāseunt tertiū diē. Mā si pertrāseant illaꝝ quātitatē: existimat de esse eaꝝ q̄ ipse permutātur. Et intētio quidem permutationis est q̄ retētio caliditatis ptransit spiritū: aut ad corp⁹ aut humorē. Ez sint de hominib⁹ q̄ dicāt q̄ ipsa q̄ñq̄ remanet ꝑ dieb⁹: ⁊cōsumit integra cōsumptione: cui nō esset similis si permutaretur ad genus aliud. ¶ Et hec quidē fe. est facilis curationis ⁊difficilis cognitionis: ⁊similiter p̄incipiū et bice. ¶ Et homines quidem velocius cadentes in feb. ephimeras: ⁊qui vehementius leduntur ab eis si errēt in eis: sunt illi in quibus calor ⁊ siccitas sunt magis vincētes: q̄ñ pueniūt velociter ad ethicā ⁊ tertianā Deinde illi in quibus calor est plus. Deinde illi in quibus est plus siccitas. Et cum illi q̄ habent complexionem siccam ⁊calidam accidit fames ⁊aduenīunt cum ea vigilia ⁊labor animalis ⁊labor corporeus festinat ad ipsum fe. ephimera cum horripilatione quadaꝝ Quod si non succurratur ⁊ cibetur statim festinabit ad ipsum fe. putredinis.

¶ De signis p̄priis febriū ephimerarum distinguētib⁹ eas ab alīs. Ca. 6.

De p̄prietatibus earū est q̄ ipse non fiunt a causis antecedentibus. Meq̄ incipiūt cū coartatione. Et est q̄ ipse nō incipiunt ꝑm plurimū cū rigore ⁊frigore ⁊tremitatum ⁊profundatione caliditatis ⁊declinatione ad pigritiā ⁊somnū ⁊submersionez pulsus ⁊subtilitatē eius ⁊diuersitatē eius ⁊p̄ualitatē ipsius. Immo fortasse accidit in p̄incipio earum similitudo frigoris ⁊horripilationis ⁊punctio cuius causa est vapor cibi mali ⁊ remouetur velociter. Et accidit sed raro rigor ꝓpter multitudinem vaporum ledentium lacertos ꝓpter punctionem suam superflua multitudine. Et est eius inflammatio non mordicatiua aspera: immo bona sicut caliditas corporis laborantis rebriī. ¶ Et cum est vrina in primo die digesta ⁊ pulsus bonus: tunc iudica q̄ est fe. ephimera. Et illud ideo q̄ñ vrina nō alteratur in ea in quātum ipsa est ephimera. Et est sedimen eius digestum non decliue ad colorem humoris. Et quādoq̄ nubes eius pendens. Et quādoq̄ est natās boni coloris. Et q̄ñq̄ accidit vt non equet color eius tñ eius substātia est equalis tñ alteratur color eius: nisi ꝓpter id quod associatur ei de causa alterationis vrine quāuis non sit illic fe. ephimera ex eo q̄ dicemus in tertiana ⁊similibus ei. ¶ Et pulsus est decliuis ad spissitudinē ⁊fortitudinē ⁊ magnitudinē: nisi in ea que est a passionibus debilitantibus: ⁊nisi fuerit in stomacho humor mordicatiuus aut frigidus aut causa alia de his que mutant pulsum p̄ter febrem. Et raro quidem diuersificatur. Si vero diuersificetur: erit ei ordo. Nam si diuersificetur illud tunc erit ꝓpter cansam aliaꝝ antecedentem febrē aut vicinātem ei: sicut est labor vehemens: aut mordicatio vehemens in similib⁹: ⁊similia his. Et quādoq̄ accidit vt indurēt pulsus ꝓpter frigus vehemēs ⁊inspissans ⁊infrigidās aut ꝓpter caliditatē solis vehementē exiccantē: aut ꝓpter vehementē laborē exiccantē: aut famē aut angustias aut vigilias: aut euacuationes. Et quādoq̄ festinat in eo dilatatio ⁊tardatur constrictio: ⁊nō festinat plus q̄ñ naturalis nisi raro tū velocitate pauca: q̄ñ necessitas euentationis in eo est vehementior q̄ñ necessitas educendi vaporem corruptū. vapor nāq̄ in eo non est corruptus cōparatione sui ad equalem: immo est bonus comparatiōe sui ad eū ¶ Et cum ambiguus fit tibi pulsus ⁊cōstrictio ipsius: tūc scias ex anhelitu. Et pulsus quidem redit post eradicationē eius ad cōsuetudinē eius naturalē in illo corpore: ⁊hoc est signum bonum. ¶ Et scias penitus q̄ quotiens vrina ⁊pulsus sunt boni significant q̄ fe. est ephi. Et quando non sunt boni non opꝛet nō sit ephi. Multotiens esti in ea est vrina tincta: ⁊est pulsus diuersus ⁊debilis ⁊ puus ¶ Et de illis que significāt q̄ ipsa est feb. ephimera: est vt sit p̄incipium eius facile ⁊leue: ⁊sit augmentū eius non addens supra duas horas: ⁊neq̄ associentur sibi accidētia vehementia: ⁊vt non accidant in ea accidentia p̄ava nō fit in ea ebulitio caloris vehemēs: ⁊minorentur cum ea dolores. Quod si cum ea dolor fuerit capitis aut dolor alius non sit figus inseparabilis post eradicationem ei⁹ et hec quidem significant q̄ ipsa est ephimera. ¶ Et plurimū quidem eradicationis eius fit per sudorem ⁊ humorositatem similem sudori naturali non humoroso. Et non sit vehemens superfluitas iterum in quantitate sua: immo appropinquat sudori naturali in quantitate sua sicut est proximus ei in qualitate sua. Si enim vi-

deris sudorem plurimum: tunc feb. erit nō ephimera. Et de eis de quibus feb. ephimera experitur: est vt ingrediatur balneū habens eam. Cuīq; moram fecerit euenire in quasi horripilationē non cō suetam scitur q; febris est febris putredinis & egrediatur habens eaz ex balneo illico ⁊si nihil alteratur a dispositione sua: tūc febris erit ephimera.

¶ Permutationis febris ephimere. Ca. 7.

DUm expedit vt febrem ephimerā patiens cibetur ⁊errat medicus super eam ⁊non cibet ipsum: permutatur fe. in corporibus cholericis ad ethicam incendentē ⁊ in corporibus carnosis ad synocham que est absq; putredine: ⁊fortasse permutatur ad illā que est cum putredine. ¶ Et similiter quando necessarium est adiutorium in aperendo poros ⁊rarificando corpus ⁊ non fit: fit inflammatio in humoribus retentis in corpore inflammatione eius qō calefacit cū fortitudine eius quod putrefacit.

¶ De signis pmutatiōis fe. ephimere ad febres alias. Ca. 8.

SIgnificatio illius est q; ipsa declinat absq; sudore: aut humorositate: aut cū sudore absq; mūdificatione p sudorē. Et ē declinatio longa difficilis ⁊ absq; mūdificatione pulsus. Immo remanet in pulsu aliquid ⁊ remanet dolor capitis si fuerit. Et hoc totū significat pmutationē ad febrē putrefactionis humoris aut ethicaz. ¶ Mā si cause fuerint vehementes: aut prolongef mora ei⁹: pmutabitur ad ethicā. Quod si ad ethicam permutef: videbis tactum arteriarū calidū valde: ⁊ videbis febrē similē vel fixā: ⁊ in omnibus mēbris additur calefactio super repletionē ⁊in tēpore acceptionis cibi; aut videbis pulsum seruare equalitatem cum duritie ⁊ parut ate. Et videbis signa reliqua que diximus de signis ethice. ¶ Et quando permutatur ad genus febrium quod nominatur synocha absq; putredine: videbis additionē ⁊repletionē caliditatis ⁊inflammationem faciei. ¶ Et quando permutatur ad fe. putredinis apparent horripilatio ⁊diuersitas pulsus ⁊paruitas ⁊coartatio: ⁊caliditas mordicatiua sicca ⁊vehementia accidentiuz. Inuitina autem fortasse remanet digestio ex substantia: ⁊in plurimis nō apparet in ea digestio.

¶ De curationib⁹ febris ephimere ſm modū vniuersalē. Ca. 9.

IN oibus speciebus febris ephimere oportet vt afferanf sup corpora patientiū eas ea que nutriant eos nutrimento bono cum velocitate digestionis quomā febriens est eger: eger est lesus. Aut quibusdā eorū cōcedit delitiari in eo: sicut patiēti ex labore et angustia ⁊fame: et illis in quorum corporibus colera plurima est. Et qui conqueritur se pati horripilationem in principio deglutiat cibum infusum in aqua aut vino: vt fit magis penetrās. Et isti quidem cibātur etiā in principio fe. ¶ Et q̄busdā phibef delitiari in ea: ⁊innuitur eis vt fiant subtiliatiua sicut in patiēte ex oppilatiōe

⁊ soliditate ⁊ ex apostemate. Et melius quidē est vt postponat cibatio vsq; ad declinationē nisi j illis quos excepim⁹. Et aqua frigida quidē oportet vt nō prohibeat in principio rei: qm virt⁹ est fortis: quare nō timef debilitas eius: ⁊ est melior cura infrigidādo. Uerū si fuerit illic debilitas in visceribus ⁊ fe. iam extendit aut fuerit vehemens: tūc melius est vt de ea nō multū sumat. Et concedit eis balneū cum eorum paroxismus consumit in febrib⁹ ephymeris ꝓpter accidentia de quib⁹ est humectatio ⁊ de quibus est sudatio⁹ rarificatio poroium: ⁊ de eis est infrigidatio in quieta dispositiōe. Et p hibef vbi timef casus putredinis. Et nō oportet vt euitet balneum nisi habēs eā ex oppilatione propterea q; balneum generat egritudinē putridā. Et similiter patiens eā ex satietate, nauseatiua: nisi in fine rei: ⁊ cū dilatanf pori ⁊ descendit nauseatiua satietas. Illic essi oportet vt balneet. Et habēs catarrum non balneef nisi sit adustiuus. Et oēs habentes fe. ephimeras oportet vt non prolongent moram in aere balnei: imo in aqua eius quātum volunt: nisi habētes eam ex soliditate ⁊ ex spissitudine: eis essi cōuenit vt plongent morā in aere balnei donec sudent. Embrocatio aūt si fuerit infundendo aut liniēdo tantum oppilat poros. Et in curatione oīs febephimere que est ab opilatione extrinseca aut intrinseca fricatio aperit poros hūtis eā: deinde si obuiat humiditati plurime resoluit eā ⁊ si obuiat humiditati parue exiccat eā. Euacuatiōe aūt nō indiget aliquis eoz: nisi habens opilationē repletionalē: ⁊ habēs nauseatiuam satietatē: ⁊ qui habet febrem ephimeram ex soliditate cuius corporis est repletum.

¶ De speciebus febris ephimere. Cap. 10.

DE febrib⁹ ephimeris sunt que oīno cōparanf ad dispositiones animales. Et ō eis sunt q̄ cōparanf ad dispositiōes corporeas. Et de eis sunt q̄ ꝓportionanf ad res q̄ eueniūt de foris. ¶ Et de cōparatis ad dispositiōes aiales est illa q̄ fit ex angustia. Et illa q̄ fit ex tristicia. Et illa que fit ex existimatione ⁊ cogitatione ira ⁊ vigilijs ⁊ somno ⁊ tranquillitate ⁊ timore ⁊ gaudio. ¶ Et de ꝓportionatis ad dispositiones corporeas sunt ille q̄ cōparanf ad res q̄ sunt actiōes ⁊ mot⁹: ⁊ de eis sunt q̄ cōparātur ad nō actiōes ⁊ motus: ⁊ ad cōtraria eorū. ¶ Et cōparata ad res q̄ sunt motus est q̄ fit ex labore: ⁊ illa q̄ ex trāquillitate: ⁊ illa q̄ fit ex euacuatione. Et de eis est febris ephimera q̄ est cū sincopi. ¶ Et de eis est illa q̄ fit ex fame ⁊ de eis est illa q̄ fit ex sti. ¶ Et de cōparatis ad ea que nō sunt actiones est illa q̄ fit ex opilatione: ⁊ de eis est illa que fit ex nauseatiua satietate. Et de eis est illa q̄ fit ex apostemate. Et de eis est illa que fit ex soliditate. ¶ Cōparate aūt ad res que accidūt de foris sunt sicut illa q̄ sunt ex adustiōe quecūq; adustio fuerit. Et sicut q̄ fit ex frigore ⁊ soliditate ⁊ ex ablutione. Dicā itaq; vnāquamq; earum cum curatione sua.

¶De febre ephimera ex angustiar ſ gnis eius. Capitulū.11.

QUādoq; accidit ex motu ſpūs ad interiorar occultatioe eſ' in eis ꝓpter ſuperfluitatē angustie febris ſpiritualis. ¶Cu lus ſigna ſunt igneitas vrine: r acuitas eius: ita vt bīs eā ſentiat acuitatē ipſi' ꝓpter dñiuz ſiccitatis in ea. Et eſt mot' oculi ad clau ſionē declinis: r eſt oculus ſubmerſus ꝓpter reſolutionē cū quiete r ſubcluſione. Et facies eſt tendēs ad citrinitatē ꝓpter profundita tē claritatis. Et pulſus eſt ad debilitatē r paruitatē declinis r for te declinat ad duritiem.

¶De cura. Capitulū.12.

OPyvt habēs eā multiplicet introitū tine: r ponat plurimū ſue intētiōis in balneatiōe cū aqua balnei abſq; aere ei'. Et mul tiplicet etiā inunctionē cū fricatione poſt illud. Oleū eſſe aliquod eſt magis iuuatiuū ei q̄ balneū. Et vtaſ lenificationibus r odorife ris frigidis. Et ponat ſup pectus ſuū epithimata infrigidātia ex mucillaginib' r ſuccis r aquis bonis. Et ſummat in potu vinū plu rime cōmixtionis eſt eſſe bonū medicamē ei.

¶De febre ephimera ex triſticia. Caꝑ.13.

QUādoq; accidit ex multitudine triſticie ꝓpter rē q̄ ſitā mot' laboriosus ſpūs calefaciēs faciens cadere in febrē. ¶Cui' ſi gna ſunt ſimilia ſignis eius q̄ eſt ex angustia. Niſi q: mot' oculi cū ꝓfunditate ſua ꝓpter reſolutionē eſt ad partē extrinſecā. Et pulſ' non eſt dimiſſus depreſſus: immo eſt in eo cū debilitate: ſed eſt cum eo ſaltus. ¶Et cura ei' eſt ſicut cura ei' q̄ eſt ex angustia.

¶De febre ephimera ex cogitatione. Caꝑ.14.

QUandoq; accidit ex multitudine cogitatiōis in reb' feb. ſi milis illi que eſt ex triſtitia. Niſi q: mot' oculi eſt equalis nō ad clauſionē neq; ad exitū declinis: r eſt declinis ad profunditatē. Et pulſus eſt diuerſus in dilatationer conſtrictione: r plurimū qui dē eſt equalis. Et facies eſt ad citrinitatē declinis. ¶Et cura eius eſt cura illi' que eſt ex triſtitia.

¶De febre ephimera ex ira. Caꝑ.15.

QUandoq; accidit ꝓpter ſuperfluitatē motus ſpiritus ad exteriora in diſpoſitione ire calefactio ſuperflua adurēs ſpi ritū r feb. ¶Cui' ſigna ſunt rubedo faciei: niſi permiſceat ei ti mor: r quoniā citrinatur. Et inflatio faciei ſimilis ei qui inflatur in dormitiōe. Et ſunt oculi rubei tendentes exterius ꝓpter vehe mentiā motus ſpūs ad exteriora. Et quandoq; accidit quibuſdaz eoz r timor ꝓpter motum humoris: aut ꝓpter debilitatē natura rū. Et eſt aqua rubea acuti tactus ꝓpter acuitatem ſuā. Et q̄nq; eſt cum ea aliquātulum claritatis. Et pulſus eſt groſſus plen' pul ſans frequens.

¶De cura. Capitulū.16.

HAc eos quieſcere. Et fac vt occupenk letificantib' r narratio nibus r vocibus bonis r ludis mirabilib'. Et fac eos ingre di balneū in aqua tepida non plurimi caloris. Et inunganf pluri mum cum aliquo oleo plurimo: illud enim eſt magis cōueniens eis q̄ aqua calida. Et cibentur eis que infrigidant r humectant. Et ꝓhibeank a vino omnino: et non eſt eis via ad ipſum.

¶De febre ephimera ex vigiliis. Capitulū.17.

QUandoq; etiā accidit ex vigiliis feb. ephimera. ¶Cuius ſi gna ſunt anteceſſio vigiliarū: r grauitas palpebrar: q̄n fo taſſe non aperit eas. Et ꝓfundatio oculi ꝓpter reſolutionem. Et inflatio palpebrar ꝓpter corruptionem cibi et multitudinem va poris. Et conturbatio vrine ꝓpter ꝓuationem digeſtionis. Et debilitas pulſus. Et citrinitas faciei ꝓpter malicia digeſtiōis. Et inflatio eius ꝓpter excitationem ex malitia digeſtionis: ſed non eſt cum rubedine ſicut in illa que eſt ex ira.

¶De curatione. Capitulum.18.

CUratio autē eius eſt ociari et quieſcere r dormire. Et embro care caput cū eis q̄ infrigidāt. r humectāt. Et balneū humi dū. Et cibi bonor chimorū. Et inunctiones humectātes. Et vinuz eſt ex rebus magis conferentibus eis. Et ſumant in potu ipſum fi ne timore: niſi fuerit dolor capitis.

¶De febre ephimera ex ſomno et quiete. Ca.19.

ASpiritu quādoq; reſoluunf vapores calidi p vigilias r mo tus. Cū ergo ꝓlongat ſomn' r trāquillitas r nō reſoluuntur accidit ex eis calefactio ſpiritus r ſe. eius. ¶Cuius ſigna ſunt iſta Significant eſſe eam anteceſſio ſomni. Et tranquillitas plurima: r ꝓprie que non eſt in conſuetudine: et cadit ꝑ trariū conſuetudinis. Et ſignificat ipſam reſolutio vaporoſa et pulſus.

¶De curatione eius. Capitulum.20.

CUratio ei' eſt ſudatio in aere balnei. Et ablutio equalis cuz aqua calida. Et paucitas cibi et declinatio eius ad id q̄ in frigidat r humectat ipſam. Et exercitium temperatum. Et non oportet vt bibat vinum.

¶De febre ephimera ex gaudio. Cap.21.

QUandoq; accidit ex gaudio ſe. ſicut illa q̄ fit ex ira. Niſi q: forma oculi eſt forma gaudētis nō forma irascētis. Et ē fre quētia in pulſu minor. ¶Et cura ei' eſt ꝓprima curationi eius que eſt ex ira.

¶De febre ephimera ex timore. Capl'.22.

QUandoq; accidit ex timore febris ſm ſemitam que accidit ex angustia. Proportio namq; timoris ad auguſtiaz eſt ꝓ prie ire ad gaudium: ex hoc q̄ motus timoris eſt ad interiora: r ire ad exteriora: r fit ſubito: r alioꝝ modorum fit gradatim. ¶Cuius ſigna ſunt proxima ſignis eius que fit ex angustia. Niſi quis diuer

sitas in pulsu est vehementior. Et forma oculi eius est forma territi. ¶ Curatio est proxima curationi eius que fit ex angustia. Et oportet vt securetur a timore. Et veniatur ad eū cum nuncijs gaudere facientibus. Et letificantia sunt iuuatiua ei.

¶ De fe. ephimera ex labore. Capim. 23.

Labor quandoq; peruenit ad summū in calefaciendo corpus et spiritum ita vt fiat fe. nocens opationibus: et est plurimi nocumenti: ꝛ grauitas ipsius sup vitalē ꝛ animalem. ¶ Signa sunt anteceſſio laboris. Et additio calefactionis iuncturaruꝫ sup alia. Et tactus lassitudinis ꝛ siccitatis corpis. Et qñq; accidit in fine eius humectatio: si fuerit labor temperatus in eo: id est qñ non est in eo excitatiuū aut frigus pbibens sudorem. Sinautē labor fuerit superfluus minoratur humectatio et sudor ꝛ qñq; sequitur ipsum tussis sicca ꝓpter cōmunitatem pulmonis. Et quandoq; declinatio complexionis est. Et pulsus eius paruus debilis ꝛ quandoq; decimat ad duritiem. Et vrina est citrina calida ꝓpter motum subtilem et propter resolutionem.

¶ De cura. Capim. 24.

Curatio eorum est tranquillitas. Et balneatio in tina. Et inunctio fricando ꝓprie super iuncturas. Et acceptio cibi boni chimi humectantis ꝑm quātitatē qua digeratur de genere carnium pullorum ꝛ hedi et piscium paruorum. Et qñ virtutes eorū sunt debiles: tunc non oportet vt cōfidant de se posse digerere qō digerebāt in dispositione sanitatis: immo minus illo. Et propter hoc cibentur eis quorū paucū nutrit plurimuꝫ sicut ea que dixim⁹ ꝛ sicut vitelli ouorum sorbilis: et testiculi gallorum sunt eis boni.

¶ Quidam tamen existimauerunt qꝫ oportet vt patientium laxitudinem regimen plus subtilietur qꝫ aliorum. Sed illud non est rectū Et oportet vt sumant de fructibus humidis. Et sumant in potu vinum plurime cōmixtionis si fuerint assueti: aut iuleb: ꝛ aliud si non fuerint consueti. Et oportet vt eorum inunctio sit plurima qꝫ inunctio aliorum cum oleo aliquo vt humectentur eorum membra et iuncture ex siccitate: et iterū vt mollificetur illud quod accidit eis de tensione: et oleum viol. est de oleis melioribus eis. Et oportet vt communicet inunctio eorum corpori et ꝓprie capiti collo et spondilibus dorsi et iuncturis omnibus et ꝓprie post balneationem. Et oportet vt sternantur strata eorum: et aromatizentur indumenta eorum et sedilia eorum. Et si indigent iteratione balnei ꝓpter reliquias iterentur omnia que scripta sunt in capitulo suo.

¶ De fe. ephimera ex euacuatione. Cap. 25.

Quandoq; accidit ex cōmotione humorum post ventris solutionem motus spirituum superfluus et inflāmans in ipo febrem ꝓpter multitudinem lassitudinis que sequitur ipsam. ¶ Et qñq; faciunt eam medicine solutiue propterea qꝫ calefaciunt.

¶ Et quandoq; sequitur flobothomia propterea qꝫ redire facit humiditatē ꝛ vaporē ꝛ sanguinitatē eorum ad furiositatē colericā.

¶ Curatio. Ca. 26.

Oportet vt subtiliet in retinēdo vinū ꝑ ea que sunt ordinata in capitulis suis. Et vt cibetur eger cū eo qō confortat plus: ꝛ ꝑm quātitatē qua digerat de eis qꝫ infrigidāt ꝛ humectāt. Et sint in eo pōtica stiptica. Et ponātur sup stomachum emplastra ꝛ embroce cō fortantia calefacta non tepefacta. Nam omne tepidum est mollificatiuum ꝛ resoluit virtutez. Et de hac summa est lana infusa in oleo nardino aut oleo frigidiore eo aromatizatore primat adeo donec separentur ab eo partes olei ꝛ ponantur super eos ꝛ ea que infrigidant.

¶ De fe. ephimera ex dolore. Ca. 27.

Dolor qñq; calefacit spūm adeo donec inflāmet fe. ¶ Signa. Dolor i capite: aut oculo: aut aure: aut dēte: aut iūctur]: aut extremitatib⁹: aut colica: aut emorroydib⁹: aut alijs doloribꝫ furūculor.

¶ De cura eius que fit ex dolore. Ca. 28.

Negatur dolor cum eo quod oportet in capitulo suo: deinde curetur cura eius qꝫ fit ex labore. Quod si inuenatur ex potu vini motus doloroſus: non detur in potu.

¶ De fe. ephimera ex syncopi. Ca. 29.

Quandoq; accidit ei cui supuenit syncopis ppt̄ motionē spūs diuersa calefactio conuertit in febrē. Et qñq; remanēt de ea post ablationē timor] i syncopi reliqe. ¶ Signa. Vicinitas syncopis ꝛ casus ꝛ tutis absq; signis febriū aliaꝫ qꝫ nō sunt ex febribus ephimeris. Et pulsus in ea est diuersarū dispositionum: quandoq; enim cadit ꝛ destruitur: quandoq; vincit frigus ꝛ quandoq; fit velox ꝛ apparet cum dominatur caliditas: ꝛ similatur pulsui patientium extenuationem exiccatiuam in duricie cum vermicatione.

¶ Curatio. Ca. 30.

Cura ei⁹ est cura syncopis. Et dare cibos velocis digestiōis boni chimi ꝛ de illis quos scuisti: ꝛ si indigueris vt desin potui nū: fac ꝛ non cures de febre. Cum ergo liberatur ex syncopi ꝛ remanet fe. similis ei que est cum extenuatione: curetur cum eo quod est in canone de infrigidatione ꝛ humectatione.

¶ De fe. ephimera ex fame. Ca. 31.

Quandoq; acuuntur vapores in corpore quando nō inueniūt nutrimentum ꝛ generant febrem. ¶ Et eius pulsus est debilis paruus. Et quandoq; declinat ad duriciem. ¶ Curatio. Cibatio quidem in febre est sicut ex sorbitionibus factis ex hist ordei cum oleribus. Et post illas cum cibis bonis confortantibus. Balneatur et effundatur super caput eius aqua plurima tepida: ꝛ sedeat in ea et humectetur corpus eius cum eis que sunt sicut oleum violatum ꝛ rosatum ꝛ cucurbitinum.

¶De fe. ephimera existi. Ca. 32.

Hec proxima est di q̄ est ex fame: vel est dignior: vt accidat propter defectū ei⁹ quo sedat de aq̄ caliditas fortis in vaporib⁹. ¶Cura. Dare in potu aquā frigidā: aquas fructuū frigidorum: pro prie granatorum: et humectare corpus cum tina: et si possibilis est balneatio cum aqua frigida faciat.

¶De fe. ephimera ex opilatione. Ca. 33.

Opilatiões fiūt in poris cutis ppter spissitudinē ei⁹ et paucitatē ebullitiōis: et multitudinē ciborum: et propter frigiditatē: et propter albutionē cum aquis frigidis sliptices: et propter adustionē solis. Et quandoq; fit in viis venarum et meatibus earum et orificijs ipsarum et cursib⁹ et viis earum. Et cum dicitur fe. ephimera ex opilatione non innuitur nisi ad hāc speciē. Nā plerumq; accidit vt minoretur resolutio et multiplicet repletio et coartatio et priuet respiratio et aggregatur vapor plurim⁹ et nō resoluitur: et tunc eueniet caliditas superflua. Et vū pseuerauerit ei⁹ inflammatio in debilioribus ex corpib⁹ quō est spūs erit fe. ephimera. Cū ergo inflammat i sanguine est spēs famosa synoche quā dicem⁹. Et est illa que est de summa febriū humorū. Et nō est ppter putredinē: imo est ppter inflammationez et ebullitionē. Quod si pertrāseat illud ad putredinē quā facit opilatio et priuatio respiratiōis pmutatur ad fe. putredinis. ¶Et huiusmodi quidē oppilatio; aut fit ex multitudine humorū et sanguinis: aut ex grossitudine eor: aut ex viscositate eor: aut propter casum rei de causis opilationis in instrumēto non in cursu: immo sicut frigus coalt ringēs: aut apostema coartans: aut nascētia rei: aut illud de illis quarum te oportet remorari. ¶Et hec quidē feb. de febrib⁹ ephimeris parum pmutatur ad ethicam: qñ corpus inest plurime materie. Et in hac feb. iterum est sitis et inflāmatio: adherētia caliditatis: et vrina media inter igneaz. Et hec fe. est difficilis ad cognoscēdum cui⁹ similitudo est proxima similitudini febriū humorū. Et hec febris quandoq; remanet vsq; ad diem tertium: et in eo quod est post ipsum sunt opilationes plurime fortes: et non sunt spissantes: et non] condensantes defortis: et si sunt parue festinat eius eradicatio si nō fuerit error. Et hec fe. inter fe. ephimeras qñq; accidit et redit ppter fixionē opilationis q̄ est cā q̄re fiūt ei paroxismi. Et hec q̄dē fe. multotiēs pmutat ad frig⁹ et horripilationē: et significat q̄ ipsa sit putrida. Et cum illa que est ex opilatione facit accidere dolorem post flobothomiam in latere sinistro non est excusatio iteratio nis flobothomie precipue cum sedatur feb. et perseverat dolor.

¶Signa. Quādoq; accidit feb. ephimera non ex causa primitiua et est longe declinationis: tunc existima q̄ ipsa est opilatio: et propter quādo declinat sine euacuatione et humectatione. Et verificat existimationē tuā signa repletionis et in coloribus plurimi sanguinis et generātibus eum: aut grossor humor viscosorum. Et differētia q̄dē

inter ea ambo est: qñ si opilatiō est in eis sunt ppter grossitudinē humorum et viscositatē eor: significant ea signa nota eis: et nō est illis inflammatio corpis rubedo: et extensio: et ad summuz signa multitudinis. Et illis in quibus causa est repletio sunt signa repletionis ex rubedine faciei et rubeatione venarum et inflationē et tēsione: et alia apparētia. Et si supfluunt opilationes pulsus est paruus: et si non supfluunt: opz vt minoret pulsus. ¶Cura. Cū causa est multitudo humoris repletio: tunc oportet vt in principio ppetes ad flobothomiā et euacuationem. Et vt flobothomes eū cum iam nō febrit tūc est melius. Et qñ febrit si nō fuerit necessitas: tunc statio est magis cōueniens flobothomia cū facit humores currere et permiscet inter eos Si aūt non fuerit excusatio: tunc non oportet vt ponatur et tardetur flobothomia et euacuatio: deinde fiat occupatio in eis q̄ aperiunt opilationes et mundificāt meatus. Et non properes ante euacuationē ad mundificandos meatus et apertionē: illud essi fortasse fit causa ad attrahēdum humores subito ad quosdā meatus et inuisādū in eis: et illud est res in qua fiūt errores plurimi: et fortasse addit in opilationibus si fuerint grossi: et ppter si meatus in creatione sua fuerint stricti. Cum flobothomia iterū euacuatio qñq; educāt supfluitates viscosas fumosas faciētes coartationē sua banc febrē et prohibeāt vt pmutetur ad putredinē et ppter cum ad vltimum fauces eā pueniret facis approximare sincopi. Et si non sentis multitudinē humor: immo sentis oppilatiōes: et q̄ ipē sunt accidētes a grossitudine eor et viscositate ipsor: tūc fortasse nō indiges flobothomia supflua: et euacuatiōe supflua: immo indiges aperitiua et aptio. Addē cū abstergētib⁹ ex medicinis et cibis. Et ppter eq̄ egritudo est fe. nō est possibile vt redeas in apiēdo ad abstergētia calidissimo ad illa q̄ sunt inter syrupū acetosum purū vsq; ad illum q̄ est cum fenimēt et aqua endiuie vsq; ad aquā feniculi. ¶Et cib⁹ frictus in quo est ablutio: et non in quo est viscositas sicut kisk ordei. Et zucchārum cū hoc q̄ ipm est ppinquum cibo est in ipso apertio et abstersio. non est ergo malum si miceat cum kisk ordei. ¶Demum opz vt cōsideres cū euacuaueris si necessaria fuerit euacuatio ei⁹ rapparueritor ei⁹ an minuat fe. et deficiat: an si paroxismos habuerit: frāgat et debilitet paroxism⁹ ei⁹ secundus a primo. Et considera vrinam: et si inuenis eam non priuatam digestione: et in pulsu si inuenis eum non significare putredinē procedes scōm hoc regimen. Et intromitte egrū in die tertio post paroxismū in balneū hora mollificatiōis paroxismi expectati si fuerit fe. vsq; ad quinq; horas. Et inunge eum. Et frica ipsum cum rebus in quibus est abstersio equalis: sicut quod est inter farinam fabarum vsq; ad farinam horobi et farinam radicum lilij et aristologie emollite cum aliquantulo mellis et aque. Quod si fueris ausus vti fortiori hoc: tunc vtere spuma baurac. Et si existimas q̄ balneum alterat naturam eius in aliquo et facit accidere quasi

¶

Universidad de Navarra Biblioteca

horripilationem: nō moretur in eo ictus oculi: opilationes enim iste non sunt de genere earum quas aperit balneum. Cum ergo egredi tur de balneo non oportet vt appropinquet cibo: neq; vino: nisi post se curitatem ex paroxismo. Si autem exigit dispositio vt cibetur ali quantulum ⁊ nō tollat: detur in potu id in quo est aptio sicut aqua ordei subtilis: plurime aque: pauci ordei: plurime decoctionis deco ctū cum apio. Qō si paroxismus nō iteratur ei: tunc balnea cum se cundosi desiderauerit illud ⁊ ciba ipsum. Et si fuerit paroxis⁹ di minutus a paroxismo primo ⁊ vrina fuerit bona: tunc confid⁹ ve ritate curationis et paucitate opilationis. Et cura eum post[illegible]ndi cationem eius sicut cura sti ⁊ ciba ipsum. Et si venerit paroxismus sicut fuit fortior illo ⁊ vrina nō fuerit sicut oportet: tunc egritudo est tendens ad putredinem: et curatio eius est curatio putredinis.

De febre ephimera ex nauseatiua satietate et repletione. Ca. 34.

Quandoq; accidunt ex nauseatiua satietate vapores mali ex quibus accidit caliditas ⁊ inflāmantur spiritus: quare acci dit feb. Et propie in corporibus colericis. Et in illis qui non ha bent amplos poros. Nam plurimū superfluitatū earuz vaporat va porationes fumosas. Et minoratur in eis eructuatio acida. Et de illis qui sunt vehemētius dispositi ad illam sunt illi qui incipiūt post nauseatiuam satietatē vti exercitio et motu ⁊ ire sub sole ⁊ bal neatione postq; accidit eis hoc: multiplicant enim in eis vapores fu mosi: et propie quando habuerit in corporibus suis dolorem ⁊ pro prie in visceribus eorum. De materia vero eructuatiōis acetose et in habentibus eam raro contingit vt generetur febris. Si autez generetur: erit debilis: immo nō generatur. Et existimam⁹ quod ge neratur ab eructuatione acetosa: non est nisi satietas nauseatiua.

Et isti quidē cū eorum soluūtur nature iuuātur valde: ⁊ remouet feb. eorum propter expulsionem superfluitatis superflue fumose.

Et diuersificatur quidem curatio eius cuius retinetur natura ex illis ⁊ cuius soluitur. Et si natura illius qui febrit ex nauseatiua satietate leuiatur duabus ascellatiōibus aut tribus: deinde flobo thometur fortis fit super eam fluxus ventris. Et forsitasse fiet flu xus epaticus quem significabunt pulsus cordis et nigredo lingue.

Et similantur accidentia feb. ephimere ex repletione accidenti bus febris ex ira. rubent enim oculi et facies valde et fit inflāmatio vehemens et magnificatur pulsus: et fit velox ⁊ rubet vrina.

Amplius cum plus remanet non excedit tres dies. Et scias q⁹ febris ephimera ex nauseatiua satietate quandoq; venit cum pe riodis quattuor aut septem: et cum hoc est febris ephimera: verum pulsus est sanus.

Signa. Signa eius est alteratio eructuationis ad acetositatem aut fumositatē. Cū ergo alterat eructuatio ad sanitatē indicat sa

nitatem. Et vrina quidem istorum est priuata digestione aquosa. Et quādo cā nauseatiue satietatis est vigilia est in facie ⁊ faucib⁹ eum inflatio: ⁊ in palpebris eorum est grauitas.

De cura. Cap. 35.

Patiens hāc nauseatiuā satietatē nō euacuatur ān aut sit na tura ei⁹ nō soluta: aut soluta. Quod si natura ei⁹ fuerit nō soluta: tunc pculdubio oportet vt soluas eā. Et si fuerit aliq̄d cibi: aut fecis: aut grauitatis remanens in stomacho: tūc oportebit vt facias vomere ipm: deinde solue euz. Et ꝑsidera vbi inuenit grauitatē. Et ꝑsidera tūc an sit rectꝰ euacuare illud cū clysteris ⁊ suppositorijs: aut cū aliquo qō bibit desup vt soluat: aut deponat: aut digerat. Et significat illud qō rectꝰ est de hoc dispositio eructuationis. Forsitasse essi necessarrū erit si fuerit cib⁹ stās fortiter: ⁊ sit difficilis vomitus: vt nō aspiciat ad febrē: ⁊ administrek diapipereon vt p̄cipitet et descendat cū digestione: aut administrek qō est debili⁹ eo: ⁊ administrenk ebrioce ⁊ emplastra digestiua cognita in ca. digestiōis: ⁊ solutiua cognita in ca. solutiōis. Cū ergo descēderit: tunc aut egredi⁊ p se ipm: aut iuuabik cū suppositorio⁹ tolerek fames su p cū tādiu donec non remaneat hesitatio in destructiōe satietatis nauseatiue: deide sumat cibū leuē velocis digestionis boni chimi. Et sit intētio ad famē ⁊ somnū tm qō excusat sollicitudinē in alle uiatiōe repletiōis. Qō si natura fuerit soluta ꝑsidera an res q̄ eua cuak sit illō qō ē corruptū. Et si fuerit illō: nō retineak donec totum euacuek tm vsq; ad postremū ei⁹. Et expecta declinationē paroxis mi. Et fac ingredi ipm tūc balneū. Et ciba ipz nisi fuerit illic superfluū destruēs fortitudinē: tūc eni nō facias ipz ingredi balneū: imo ciba ipz ⁊ ꝑforta stomachū ei⁹ cū reb⁹ q̄s scies: q̄rū q̄dā scripte sūt i capitulo de solutione vētris Et de illis ē lana infusa i oleo in q̄ ē virtus absinthij aut etiā in oleo nardino postquā fuerit expssa ⁊ separata fuerit ab ea maxima pars olei. Et si perseuerat solutio ⁊ inuenis id qō egredi⁊ ab q̄ genere eius quod corruptū est: administra oleū de cidonijs tepidū recēs fm hunc modū: ⁊ oleū de mastice: ⁊ non est iterū in oleo nardino cōtrarietas ei⁹. Et forsitasse administram⁹ ce rataria: ⁊ ppie qñ non suffert dispositio strictura eoz supervētres eoz: et quandoq; indigemus emplastris fortioribus hoc de empla stris predictis in colerica passione: ⁊ da ei in potu aquas fructuum si tolerat eas: ⁊ da ei ad comedendum illud cuius alleuiat nutrimē tūr facilis fit digestio: sicut testiculi galli ⁊ pisces aradrach: ⁊ p̄mit te super illud aliquid de fructibus ⁊ succis robub stipticis.

Et si abscinditur de appetitu aliquid: admoue ipsum cum eis q̄ sciuisti: ⁊ propie cum eis que fiunt ex cidonijs.

Et cū eua cuatū ē nō ē malū vt administres ei electuariū forte de illis q̄ digerūt ⁊ confortāt stomachum ⁊ aperiunt oppilationes: et

illud post ablationem feb. ⁊ accidentiū. ¶Et iter ꝙdem ad flobothomiam est vt nō fiat in ea donec declinet: tunc enim fiat: et illud quod prius datur in potu est aqua ordei: ⁊ cibus sit sicut ille qui fit de agresta cum cucurbita et amigdalis paucis. ¶Et infrigidetur locus eius et odoramentum eius trocisci de camphora in quibus non ponitur reubarbarum.

¶De febre ephimera ex apostemate. Capitulū. 36.

HEbres sequentes apostemata interiora sunt putride: ⁊ qñq; associatur eis ethica et non sunt de numero febriū ephimerarum. Apostemata vero apparentia sicut sunt furunculi: et exture: vel bubones q̄ eueniūt in ea: ⁊ ppie apostemata magna q̄ fiunt in membris glādulosis et in carnibus q̄ vocantur mosses: sicut illa que fiūt in inguinibus a superfluitatibus epatis: et in ascellis a superfluitatibus cordis: et sub aure a superfluitatib⁹ cerebri. Oñq; sequūtur febres et non euacuantur quin aut sit illud quod peruenit ex eis ad cor donec igneat ipsum calefactio sola: aut cuz putredine. Quod si fuerit calefactio sola: tunc erit de genere febriū apostematū intrinsecor. ¶Et plurimū qō accidit de istis febrib⁹ sequentibus apostemata sequētia cās primitiuas ex vlcerib⁹ ⁊ scabie ⁊ doloribꝫ ⁊ percussiōibꝫ ⁊ casib⁹ ad q̄ expellūtur materie ⁊ retinētur i vijs apud carnes molles ē de gñe febris ephimere. ¶Et plurimū qō accidit de istis febrib⁹ sequentibus apostemata quor cause sunt antecedētes sicut repletiones ⁊ oppilatiōes preterite sunt putride. ¶Et ꝑm plurimū fe. sunt radices et apostemata sequētia: licet qñq; accidat ecōtrario. Hyppocrates nominauit has feb. malignas: q̄ ex his sūt ephimeres. ¶Et feb. ꝙdē sequētes ea ꝑm plurimū sūt ephimere. Et si nō sunt ephimere sunt male. ¶Et plurimum quidem harum sequuntur apostemata sanguinea. Et quandoq; accidunt sequentes herisipilam ⁊ similia ei.

¶Signa. Signa earū sunt ea q̄ dixim⁹ de antecessiōe apostematū āte eas Et facies est inflāmata ⁊ rubea: ⁊ ē additū i ea sup dispositionem sanitatis: ⁊ nō est caliditas vehemēter mordicans: quamuis sit multitudo eius in eis: quoniam huius apostemata sunt sanguinea: nisi sint feb. sequentes herisipilam: et tunc istis febribus succedit humectatio: et est pulsus in eis velox magnus frequens ꝓpter repletionem: et est vrina aquosa alba propter cursum materierum et apostemata et vlcera.

¶Cura. Oportet vt antecessio fiat in ea cū flobothomía ⁊ fluxu vētris: ⁊ curet apostema cū eo qō oportet in capitulo suo. Et subtiliet regimen: ⁊ non bibat vinū omnino: ⁊ non cibetur nisi post declinationem ꝙpletan. Et necessaria sunt ei extinguentia ⁊ infrigidātia ⁊ humectantia et emplastra infrigidata cum niue super membrum infirmū apostemosū ita vt nō noceāt apostemati: neq; faciāt ipz crudū: imo infrigidet via iter ipm ⁊ cor: ifrigidatiōe penetrāte i pfūdū.

¶De febre ephimera ex terrestreitate. i. qñ cutis fit dura vt testa. Cap. 37.

HEc febris itez sequit̄ ꝓuationē resolutiōis ꝓpter oppilationes nō profundatas: ⁊ plures ꝙdē hoīm cū dimittūt ꝙsuetudines suas balneādi febriūt: ⁊ plures cor sunt illi in quor corpori bus generat vapor coleric⁹ ꝓpter ꝙplexionē corpor eor: ⁊ cibor ipsor ⁊ aquaz ipsaz malarū ꝓpter dispositiōes eor antecedētes ex vigiliis. ¶Curatio ei⁹ est extinctio balnei: ⁊ sudare in eo post declinationē: ⁊ fricari cū eis q̄ sunt sicut furfur ⁊ farina fabarū ⁊ amigdale amare: ⁊ semen melonis ⁊ aliquid alcusen ⁊ baurac. Et sit cibus eius extinguens ⁊ humectās: ⁊ vinū ei⁹ sit plurime commixtionis: ⁊ iteret balneū multotiens.

¶De febre ephimera ex calore. Cap. 38.

QUandoq; accidit ex calore aeris ⁊ calore balnei ⁊ similū feb. ephimera: ⁊ plurimū illi⁹ nō accidit nisi ex vehemētia caloris solis: ⁊ ē pria suspēsio ei⁹ cū spiritu animali: cū primū qō ei ledit caput: calefacit enī aer ei⁹ ⁊ peruenit ad cor vt sit fe. deide spargit in totū corp⁹. Et qñq; fit ei⁹ suspensio cū corde ꝓpter caliditatē anbelit⁹: ⁊ quādoq; custodit caput a calore. Sed illa q̄ ex sole accidit plurimū incipit in cerebro ⁊ capite: ⁊ ꝓpter illud q̄ non est mūd⁹ impletur caput eius: ⁊ illa q̄ nō fit ex sole sed fit ex diebus canicularibus ⁊ ex balneatiōe ⁊ ex alijs impressionē facit in cor.

¶Signa. Signa sunt causa ēnemis ex vehementia inflāmatiōis capitis in parte solari cerebri. Et fortasse est cū grauitate ⁊ repletione: si nō fuerit corpus mundū. Et magnitudo anbelitus in parte cordiali. Et illud qō apparet de corpe vehemētis calefactiōis calidi⁹ interioze ei⁹. Et de illis quib⁹ scitur illō est quod sitis eius est minor: siti illius cuius caliditas est illa caliditas: ⁊ est in hac habitudine contraria vel diuersa ei que est ex densitate.

¶Cura. Est necessariū vt incipiaf in curatiōe eius cū eo qō infrigidat ex embriocis sup caput ⁊ pectus ⁊ ex oleis frigidis ⁊ ꝓpie oleo ros. infrigidato super niuē qō fundaf super caput ⁊ pect⁹ ex loco lōginquo. Et detur in potu aqua frigidata q̄ currūt cursu ei⁹ ⁊ sine cessatione ei⁹ fiat illud vsquequo declinet fe. Cumq; auferf: ingrediaf tinā: ⁊ non tangat eū tina si fuerit cū eo fe. ⁊ balnea ipm aqua tepida ⁊ non ꝑmittas aerē ei⁹ calefacere ipsum: ⁊ nō timeas ex effusiōe aque calide super caput eius: qm ipsa humectat ⁊ resoluit febrem: ⁊ necessitas ad balneandum plus est q̄ necessitas ad vngendum. Cū ergo egredif: tūc frica caput eius cū oleis frigidis: sicut est oleū de nenufare.

¶De febre ephimera q̄ accidit ex frigore ⁊ balneatiōe. Cap. 39.

QUādoq; accidit ex frigore ⁊ balneatiōe cū aquis frigidis vt eden sent pori apparētes ⁊ coartentur vapores fumosi ꝑm qō dictū est in illa que fit ex testuositate: quare accidit feb. Et mul-

totiēs ꝓducit ad putridā. Et non perducit ad illā febrē nisi qñ vapor prefocat⁹ est a cutus non suauis. Suauis essi nō generāt eā.

¶ Signa eius sunt cause. Et q̄ corpus in ea ip̄rimis cū tangik nō est vehemētis caliditatis. Cūq; figik man⁹ sentitur calore leuari. Et pul⁹ nō est in parnitate in qua est illa q̄ fit ex angustia ꝛ trisricia ꝛfanie: qñ nō est illic resolutio. Sz est velox ꝓpter necessitatē scz attrabēdi aerē: nisi sit frig⁹ vehemēs. Et fortasse declinat ad duritiē. Et ocul⁹ nō est ꝓfund⁹: imo qñq; est inflat⁹ ꝓpter vaporē coartatū Et vrina qñq; ē alba qñ caliditas ē ꝓfocata. Et qñq; ē tincta: qñ caliditas q̄ resoluit ex poris expellik ad viā vrine. ¶ Curatio. Coꝑiātur in feb. donec sudēt. Cū ergo declinā: ingrediant balneū: balneētur cū aq̄ ad caliditatē decluircū aere calido. Et embrocēt super ipsos aq̄ in q̄b⁹ decocta sint flcut: amaracū ranetuz ꝛ simbriū Et fricēt cū eis q̄ dixim⁹ q̄ abstergūt poros ꝛ mollificāt eos. Et ponāt in eis inūctio vsq̄ quo sudēt. Et fricētur. Et balneenk cū aq̄ calida valde. Et opz vt anteeedat balneatio cū aqua balneationē cū aere. Deide inungak cū aliquo ex oleis dilatantib⁹ poros. Et fū dak super capita eoꝝ flcut oleū de aneto ꝛ heri ꝛ camomilla. Et cibenk cibis leuib⁹ ꝛ aromatizenk. Et sumāt in potu vinū albū subtile cōmistū. Et est meli⁹ eis q̄ aqua ꝓpter id q̄ est in eo de sudatione ꝛ prouocatiōe. Et inunctio cū oleo aliquo patiētib⁹ ex labore est magis iuuatiua q̄ patientibus ex soliditate.

¶ De febre ephimera ex soliditate ꝛ ex aquis stipticis. Caꝑ. 40.

Quādoq; accidit illisq; balneank i aq̄s stipticitatē faciētib⁹ fl cut sup quā vincit virt⁹ aluminis aut dragāti vt vehemēs fiat spissitudo poroz appētiū: q̄re ꝓmūt eoꝝ vapores: ꝛ accidit eis q̄ diximus aliquotiens. Et multotiens quidem perducit ad putredinem.

¶ De signis. Caꝑ. 41.

Significāt eam cause. Et q̄ significat de nigredine cutis q̄ si ipsa extensa sit preparata preparatione qua preparank coria ꝛ sicut si tangat cutis infusa in aqua draganti. Et est dispositio in additione caliditatis post tēpus: id est non statim ex tactu cutis: sicut in alijs de illis que accidūt ex oppilatione poroz. Et pulsus est debilior ꝛ minor ꝛ vehementioris velocitatis. Et vrina est vehemētius alba ꝛ tenuis sicut vrina mulieris. Et nō est in corporib⁹ eoꝝ diminutio. Neq; in oculis eoꝝ profundatio.

¶ Cura. Oportet vt curetur cū propinquitate curationis eoꝝ qui sunt ante eos. Uerūtamē eis nō datur in potu vinū: nisi post fiducia vehemētie amplitudinis poroz: nisi sit cōdēsatio parua: fortasse essi tūc aperit eam vinū. Et oportet vt subtiliatio regiminis ipoꝝ fit maior. Et mora eoꝝ in aere balnei: ꝛ balneatiōe eoꝝ cū aqua calida maior. Et opz vt tardek inunctio eorum plus.

¶ De febre ephimera ex vino. Ca. 42.

Quandoq; accidit ex vino febris ephimera.

¶ Cura eorum est cura ebrietatis. Et fortasse indigent solutione cum aqua fructuum ꝛsimilibus: ꝛ flobothomia: ꝛ vomitu: et ꝓpzie cum perseverat dolor capitis eorum. Et oportet vt ingrediatur balneum post declinationem.

¶ De febre ephimera ex cibis calidis. Ca. 43.

Quibi calidi faciunt febrem ephimeram. Et sicut illa que est ex sole secundū plurimū est cerebralis ꝛin spiritu animali. Et illa que fit ex balneo est cordialis: ꝛin spiritu vitali. Similiter illa q̄ fit ex cibo est epatica ꝛin spiritu naturali.

¶ De cura. Ca. 44.

Cuius curatio est prouocatio cum infrigidantibus notis. Et solutio nature est melior cum siracost ꝛ tamarindis. Et rectificare epar cum eis que sunt aqua endiuie: ꝛoleum ꝛsirupus: aceto sus ꝛemplastra infrigidantia ex sandalis ꝛcāphora ꝛ aq̄ ro. ꝛ oleo et succo eius ꝛex succis oleorum infrigidatis actu. Et extinctio cuz cibis frigididis ꝛhumidis.

¶ Principium sermonis de febrib⁹ putridis. et cōplemētū sermonis est in febrib⁹ sanguineis et colericis.

¶ Tractatus Secūdus cōtinet capitula. lxviij.

¶ Sermo vniuersalis de febrib⁹ putridis. Ca. j.

Putredo accidit aut ꝓpter cibum malum cuz est preparatus vt putrefiat illud quod generatur ab eo ꝓpter malitiā sue substantie. Aut ꝓpterea q̄ velociter recipit corruptionē quāuis sit bone substantie sicut lac. Aut quoniā est aq̄ sus nutrimenti mali: cuius aquositatē recipit sanguis sicut illud quod generatur a fructibus tardis humidis valde. Aut quoniā est ex illis q̄ non conuertuntur ad sanguinem bonū: immo remanet humor malus frigidus quē abhorret calor innat⁹: ꝛ succedit ei extraneus: sicut ille qui generatur a cucumere et citrullo ꝛ piris et similibus. Aut malitia artificij eius. Aut hora ipsius. Aut ordo eius secundum quod scis. ¶ Aut ꝓpter oppilationem prohibentem respirationem et euentationem ꝓpter complexionem corporis malam cum non potest digestionem facere bonam: et sunt iterū virtutes de illis que non faciunt in cibo aut humore ali

quod ꝓpter ꝓuationem respirationis humorum: quare dimittunt eum crudum. Et huiusmodi quidem completio aut generat humorē malum: aut corrumpit quod generat ꝓpter abreuiationem suā in digestione: ꝙuia mouet eum motu pigro. Et iste cause sunt iuuantes in generatione opilationis generantis putredinez ¶Aut ꝓpter dispositiones extrinsecas ex aeribus malis: sicut est aer pestilētie: ꝛaer lacunarū: ꝛlocorum infusoꝝ in quibus madefūt res vt linū ꝛaspaltum: ꝛquandoq; aggregatur de eis numerus rerum plurimus. ¶Et plurimū causarum putredinis humoꝝ est: aut ꝓpter multitudinē hūoris: aut ꝓp grossitudinē suā: aut viscositatem sui. Et cause multitudinis humoꝝ ſ viscositatis ꝛ grossitiei humoꝝ sunt note: ꝛinceptio opilationis est nota. ¶Ergo qñ fecerint oppilationes accidit putredo ꝓpter euentationis ꝓuationē ꝛ qñ fuerint succedentes motibus in non hora sua super repletionem ꝛnauseatiuaz satietatē. Et balneationes silr. Aut sol calidus. Aut sumere calefaciētia sup repletionē: ꝛdimissio cautele obseruationis digestionis in stomacho ꝛepate ꝛsuccurrendi defectui si accidit ꝓpter calefactionē amboꝝ in epithimathib⁹ ꝛ vaporationibus. Et putredo quidē qñq; est cōis corpori. Et quādoq; est in mēbro ꝓpter debilitatē suā: aut ꝓpter vehemētiā caliditatis sue extranee ꝛsue acuitatis aut doloris eius. Et humor recipiēs putredinem: aut est colera talis modi vt ab ea vapor egrediat q̄ sit subtilis fumosus valde. Aut sanguis tali modi vt euaporet ab eo vapor subtilis. Aut flegma talis modi vt illō qō euaporat ab eo sit vapor sp̄issus. Aut melācholia talis vt illud qō euaporat ab ea sit vapor fumosus purulent⁹. ¶Et putredo quidē colere facit tertianam. Et putredo sanguinis facit continuā. ¶Et putredo melācholie facit quartanā: ꝛq̄ currūt cursu ei⁹. Et putredo flegmatis silr vt; multū facit q̄tidianā ꝛ q̄ currūt cursu ei⁹. ¶Et sanguinis loc⁹ ē intravenas. ¶Colera aūt ꝛflegma ꝛmelācholia qñq; putrefiunt intra venas: ꝛqñq; extra venas. ¶Et quādo putrefiūt extravenas: si nō est cā alia: neq; ē putredo est in aēate intrinseco quod det cordi putredinē continuā: faciunt periodos quas diximus. Sed vnicuiq; accidunt ꝛeradicank cuius flegmatica non eradicetur quin ibi sint' reliquie occulte. ¶Et quādo putrefiunt intra venas facilē adherentiam febris: ꝛnō eradicantur: neq; est prima ei q̄ eradicak: immo est assidua inseparabilis. Sed ei est vehementia per quā cognoscik paroris⁹ qui est ei. ¶Et quādo putredo est intrinseca dominās super venas omnes aut super plurimū eius quod sequitur ex eis: nō sunt fortitan additiones ꝛdiminutiones apparentes. ¶Cū autez est ſm contrarium eius: apparēt alterationes manifeste. ¶Et febris putredinis quidem extrinsece non eradicatur ꝛredit nisi quoniam materiei que putrefit superuenit putredo in tempore paroxismi: ꝛ fiunt eius humiditates ex quibus pendebat caliditas

et resoluuntur et egrediuntur ex corpore: quoniam non sunt retente in venis: itavt ꝓhibeat eas illud a complemento resolutionis ꝛremaneat cinercitas eius ꝛipsius terreitas que non sunt vehiculū febris ꝛcaliditatis: sicut videtur de disp̄sitione cumuloꝝ stercoꝝ paulatim donec fiat cinis totū: deinde nō remanet caliditas: ꝛquādo nō remanet in humore adusto per putredinē caliditas: destruitur febris quousq; aggregetur vice alia ad locum putredinis. Et iam remanserunt in ea reliquie caliditatis ex putredine prima quāuis non remaneat materia. Aut ꝓpter inuentionem cause ꝓme putredinis in materia secunda ſm semitam putrefactionis. Res ergo putredinis resoluitur ſm inuentionem calidit atis non deficientis putrefacient⁹ ꝛresoluentis ꝛfacientis cinerē ꝛpertranscūtis ad vicinum donec abscindat terminum ꝛfiniat materiam ꝛ nō inueniat vicinum aliud ꝛremaneat febris expectās materiā aliaz et attrahat ad locum suum. ¶Cum autez putredo est intra venas tunc accidit vt sit resolutio completa difficilis. Et non resoluitur putredo per continuitatem que est in quibusdā venis cū alijs ꝛ putrefit omnis res que vicina est ei: deiñ resoluitur ad vicinū aliō. Et iterum illud qō cōprehensum est in venis est vehemētioris cōtinuitatis ad cor. ¶Et iste quidē febres quibus sunt paroxismi eradicationis ꝛtemporis quandoq; dimittunt ordinem suum ꝓpter diuersitatē materierū in multitudine ꝛpaucitate ꝛgrossitudine ꝛ tenuitate: ꝛ ꝓpter diuersitatē in eis in genere: ita vt permutenk quedam materie: ꝛfiant de genere materiei alterius q̄ diuersificak in eis in specie: non in multitudine ꝛpaucitate ꝛ tenuitate ꝛ grossitie tantū. Et quandoq; fit ex malitia regiminis egri: aut ꝓpter debilitatem ei⁹: aut ꝓpter multitudinē sensus eius. ¶Et paroxismi qui dez q̄ eradicantur incipiūt ſm plurimū cū horripilatione aut frigore: aut rigore: ꝛresoluuntur per sudorez: ꝛnō incipiūt cū frigore aut horripilatione ſm plurimum: nisi aut ꝓpter frigus humoris: aut ꝓpterea q; humor mordicat lacertos: aut ꝓpter profundationē caliditatis ad interiora redeuntis ad partem materiei: aut ꝓpter debilitatē virtutis: aut ꝓpter frigus aeris sicut cōtingit tempore hyemis: ꝛillud quod sit ex mordicatione caliditatis est dignius vt ꝓportionetur ad horripilationem q̄ ad frigus ꝛplurimū quod accidit de eo vt sit sicut punctio acuum in omni membro. Verum resolutio materiei cum sudore est: quoniam caliditas putrefiens vel putrida resoluit humiditatem ꝛremanet cinereitas. Cum ergo sit illa humiditas non obsessa in venis facilis fit expulsio eius p sudorem in potis. ¶Paroxismi autem inseparabiles minuuntur ꝛnon eradicantur per sudorem neq; incipiunt cum frigore nisi ꝓpter debilitatem virtutis: aut ꝓpter profunditatē caloris innati tūc enim infrigidantur extremitates ꝛillud est signum malum: ꝛin quibusdam febribus componuntur frigus ꝛhorripilatio quoniā ma-

teria que putrefit est composita ex frigido t mordicatiuo. ¶Et quãdoq componuntur quedam febres putredinis tali compositione qua fiant in forma inseparabiles: illud est verbi gratia quãdo incipit humor putrefieri in loco: tcũ supuenerit ei putredo putrefit tota tsumit ab ea qñ incipit bũor de genere ei⁹ ãt nõ degñe ei⁹ putrefieri: tunc obuiat paroxismus secundus tempori eradicationis paroxismi primi: deinde continuatur res ita tqñq componuntur febres putredinis modis alijs compositis quos distinguam in capitulis suis. ¶Et paroxism quidem febriuz prolongantur quãdoq abbreuiantur. ¶Prolõgatio eorũ est ergo aut propter grossitudinem materiei t viscositatẽ eius t multitudinem eius: aut ipsi⁹ quietem: aut propter debilitatẽ virtutis: aut propter debilitatem sensus: aut propter spissitudinem porozum quare non resoluitur humor. ¶Et eoz abbreuiatio est propter contraria eorum. ¶Et paroxismi iterum festinant t tardantur. ¶Et tarditas eorum est: aut ppterea quia eorum materia est pauca: aut tardi mot⁹ ad minerã putredis pp grossitiẽ suã: t hoc quidẽ ẽ sicut materia ẽrtane ¶Et velocitas eoꝝ ẽ: qñ ipa ẽ m lta sicut est flegma: nisi sit vitrũ qñ paroxismi eius quandoq tardantur: aut subtilis sicut colera. ¶Et deteriores quidem febres sunt inseparabiles in quibus putredo est intra venas: deinde ille que eradicantur in quibus est putredo in toto corpore: aut in partibus cordis. ¶Et parum quidem accidit senibus febris valde accensa ppter frigus complexionis eoz t paucitatem carnis ipsorum. ¶Pulsus vero dispositiones diuersificantur in febribus putredinis ꝑm diuersitatem earum in generibus suis: t ꝑm diuersitatem speciei vnius earum in vehementia t debilitate: t in fortitudine accidentium t debilitate eoz. ¶Et quandoq accidit ei durities: aut ppter apostema calidum vehementis extensionis: aut ppter apostema calidum in membro duro: aut ppter vehemẽtiam siccitatis: aut cũ dominatur frigus in principijs ¶Et quandoq fit lenis propter materiam lenem flegmaticam et sanguineam. Et propterea q apostema est in membro leni sicut illud quod est in epate: t peripleumonia: t lithargia aut ppter bũorositatẽ cũ expectat qñ vultyt sudet. ¶Et pulsus quidẽ fit in principio paroxismoz debilis coartationis ppter aduentũ virtutis super materiam t occupationem eius in mundando t cuentando.

¶De sermone vniuersali de signis febrium putredinis. Ca.2.

Significãt febres putredinis aduẽtus causarũ antecedentium eas: t ppria qñ nõ est in eis causa primitiua. ¶Et pulsus t anhelitus cuius constrictio est velox quoniam necessitas est ad mundificandũ vehemẽs valde. Et ẽ caliditas mordificatiua nõ suauis sicut est caliditas ephimere febris. ¶Et plurimum quidẽ febrium putredinis antecedit almeliletu. Et almeliletu q̃dẽ est dispõ cui admiscetur caliditas non pueniẽs ad bocyt fit febris: t associat ei lassitudo t pigritia t alices t saltus t cõmotio somni t vigilie t cõstrictio anhelitus t tensio venaꝝ t hypocondrioꝝ t doloꝝ capitis et pulsatio capitis. Cum ergo plongat: facit cadere in febres putredinis: aut facit accidere debilitatẽ t citrinitatẽ coloris. Et qñq associant almeliletu antecedẽti febres multitudo superfluitatis mucus nausea t vrina plurima t egestio plurima putrida t grauitas capitis t excitatio. Et accidit frequẽtia in pulsu nõ a causa intrinseca: imo ex labore: aut ira aut alijs. Cũ ergo acciditi eo coartatio tũc iam peruenit paroxism⁹. Et coartatio quidẽ est submersio pulsus t paruitas diuersi in quo accidũt pulsationes magne: fortes: t nõ est velocitas ei⁹ fortis. ¶Sed diuersitas in principio t in augmẽto est ex proprietatib⁹ sig̃antibus putredinẽ: quãuis nõ appeat in tertiana plurima apparitiõe ppter leuitatẽ materiei. ¶Et de signis q̃dẽ q febris sit putrida est euacuatio periodi prime sudoris t humectatiõis. Ephimera esti est ecõtrario illi⁹: lz in initio sit in tertiana ppter leuitatẽ predictã vt sit similis ephimere q̃ tñ ephimera nõ permutat ad putredinẽ. Et si fuerit augmẽtũ ei⁹ nõ pmixtũ nõ pportionatũ nõ sit. ¶Et pluritas augmẽti iterũ sig̃t q ipsa ẽ putrida. Et additio pulsus i magnitudine ꝑm pcessionẽ sig̃t augmẽtũ. ¶Ampli⁹ si est interpollata incipit cũ rigore aut horripilatiõe t dimittit ꝑm plurimũ cũ sudore t humorositate: t resoluit cũ paroxismis: aut est inseparabilis cũ tpe. ¶Et nõ est similis ephimere in vrina t pulsu ꝓpleto mũdificatõis t quiete accidẽtiũ. ¶Et plurimũ quidẽ putride sunt accñtia plurima ex sitι dolore capitis t nigredinis lingue: t ppria apostematũ: t multiplicat inquietudo ex anguistia t agitatiõe vehemẽti quã facit pugna materiei t ⅋tutis: qñq effi eleuat materia: t qñq cõsurgit virtus. Et pul⁹ similr qñq tẽdit ad magnitudinẽ t fortitudinẽ: t qñq ad paruitatẽ t debilitatẽ t coartationẽ. ¶Durities aũt fit qñq. Et nõ opz semper vt sit nisi sit cũ febre apostema durũ in quocũq mẽbro sit: aut apa in mẽbro duro quãuis nõ sit durũ: aut iam acciderit pot⁹ aque frigide: aut aliqd aliud de illis q̃ indurẽt pulsum de illis q̃ dicunt in libro pulsuũ. ¶Diuersitas aũt in principio t augmento est ex pprietatibus febris putride. Et de significationib⁹ eius fortibus quãuis nõ appareat in tertiana plurimũ ppter leuitatẽ materiei. Et dum nõ sit pulsus fortis: t nõ sit velox velocitate predicta: tunc febris adhuc est ephimera: t nõ permutat ad putredinẽ. ¶Et est vrina in principio indigesta: aut parũ digesta: t fortasse est acuta.

¶Et scias q a febribus acutis interficiẽtibus raro fit euasio: nisi cum contractione membri. ¶Et quando alleuiatur febris post quietem apostematis in pleuresi et similibus: tunc scias q de materia remansit aliquid: t q materia declinat ad locum vbi appareret dolor.

¶De signis inseparabilibus. Cap.3.

Tcõtinua est diuersitas pulsus q̃ est fm febrẽ apparẽs valde Et est in plurimo eius nõ babẽs odorẽ: neq; pondus. ¶Et p seuerat: r nõ separatur post. 24. horas. ¶Et nõ associak ei qõ dixi mus de dispositiõibus eradicabilibus ex antecessiõe rigoris aliꝰ ¶Et de illis que significant eam est cuius assiduitas et vehemẽtia diuersitatis dispõis eius apud augmẽtũ: minuitur enim quando r augetur vice alia.

¶De rebus in quibꝰ differũt febres putredinis: r in qbꝰ cõmunicãt. Capm.4.

Hebris q̃ est ppter putredinẽ colere motus est tertianꝰ: siue sit motus principij paroxismi aut principij vehemẽtie: nisi species eius q̃ dicik aduste cuiꝰ motus est occultꝰ valde: r est sicut insepabilis cõdusa. ¶Et tertiana quidẽ pura est acuta ppter subtilitatẽ materiei. Et eiꝰ caliditas est magna mordicatiua ppter fortitudinẽ colere. Sed est salutifera: ppterea q̃ colera est leuis supernatũ: r qm ipsa facit q̃tẽ. Tertiana vo nõ pura ẽ lõgioris spacij q̃ pura. Et pura quidẽ raro ptrãsit septẽ periodos nisi ab errore. Cõtinua quãdoq; cõsumik in bebdomada. ¶Et illa q̃ ẽ ex putredine sanguinis est cõtinua inseparabilis. Et eiꝰ calor est plurimꝰ cõis cũ lenitate non cum mordicatione colere. Et qñq; peruenit ad statũ in quattuor diebus. ¶Flegmatica accessionẽ faciens oĩ die est leuis caliditatis p ꝓparationẽ ad colericã longã ppter viscositatez materiei: r frigꝰ eius r multitudinez eiꝰ. Et est magni timoris: qm habet parũ spaciũ interpollatiõis r quietis. r qm ipa associak corruptionir debilitati in ore stomachi q̃ nõ excusak: r illõ est de illis q̃ attrahũt accñtia mala ex sincopi r pulsu cordis r casu appetitꝰ. Et q̃ de ea est inseparabilis est res magis similis ethice: si nõ esset lenitas pulsus quãuis qñq; fiat durꝰ etiã. Et quantũ est minꝰ pura est minoris r breuioris paroxismi: nisi declinet cũ paruitate sue puritatis ad malitiã. ¶Quartana aũt est nõ acuta propter frigus materiei: longa ppter illud. Et fortasse extendik q̃ de ea pura nõ est anno vno. Et nõ pura est breuioris spacij. Nerũ in ea nõ est timor: qm quietẽ facit in spacio lõgo: r qm ipa nõ est talis acuitatis quã sequunk accidẽtia vehemẽtia. ¶Et quartana q̃dẽ r tertiana assiduar interpollata cõsumunk per vomitũ r solutionẽ vẽtris: r aut sudorem aut prouocationẽ vrine. In cõtinua aũt cõsumitur per hui fluxũ sanguinis nariũ. ¶Et scias q̃ principiũ plongatur in tertiana. Et stat in 2clusa. Et declinatio in incessiua. Et status r declinatio in cõtinua. Et status r declinatio in quotidiana: quãuis raro inuentatur quartana cõtinua: r quotidiana integre eradicatiõis. ¶Et febres qñ nõ curãtur fm qõ opz r ppriꝰ apostemose cõuertũtur ad arefactionem: r proprie in febribus acutis in quibus opzvt patientes eas cibentur. r non cibãtur ppter intentionem vt perueniat natura sup materiã. Aut opzvt detur in potu aqua frigida: r

non datur in potu ppter intentionẽ vt non fiat cruda: r nõ succurritur cũ extinctione alia. Quoniam si fuerit alia intentio quod dicturi sumus in cibatione: et dando in potu aquam frigidaz fortior duarum intentionum predictarum premittatur super eas ambas et dimittatur obseruatio illarum duarum.

¶De significationibus accidentium. Capm.5.

Scias q̃ acceptio significationum febrium est ex regimine ãte cedente et quomodo fuit. Et ex dispositionibus antecedẽtibꝰ Et ex regionibus: et temporibus: et ex etate: et complexione: et ex pulsu: et vrina: et vomitu: et egestione: et fluxu sanguinis nariuz. Et ex dispositione febris in rigore; et sudore: r qualitate caliditatis. Et ex paroxismis: et ex dispositiõe appetitus: et ex dispositione anheli tus: et ex coniunctis: sicut dolore capitis: et vigilijs: et alienatione: et inquietudine: et alijs. ¶Febribus essi adsunt accidentia ex qbus significantur dispositiones earum de quibus sunt accidentia significãtia magnitudinem earũ: r ipsarũ paruitatem: sicut qualitas caliditatis et quãtitas ipsius Et de ea est que est mordicatiua vehemẽter ex quo prius inuadit vsq; ad finẽ suũ. Et de ea est que mordicat in primis: deinde minuitur ppter resolutionem materiei et lenitur. Et de eis sunt que mordicant. Et de eis sunt quarum caliditas est humida Et de eis quarum caliditas est sicca. ¶Et sunt accidẽtia que significãt genꝰ earũ sicut accidẽtia ppria cũ tertiana: sicut principij paroxismi cũ punctione r mordicatione caliditatis in eo. ¶Et accidentia significãtia malitiã earũ sunt: sicut inquietudo r alienatio r vigilie. ¶Et accidẽtia significãtia digestionem et mdigestionem sunt: sicut illud qõ dixim de dispositionibus vrine. ¶Et accidentia que significãt crisim que dicem. ¶Et accidentia que significãt sospitatẽ et cõtrariũ eius et dicemus omnia illa. ¶Et forme insunt iudicia plurima: sicut ille cuius conuertitur color ad plumbeitatem ex albedine r viriditate: et significat frigiditatem humorum et paucitatem coloris innati aut excitationẽ r inflammationem: sicut accidit ei cuius causa est satietas nauseatiua Et sicut velocitas tumitionis facie: et tornatilitas eius: et tenuitas nasi: et significãt aut vehemẽtiam caliditatis: aut subtilitatẽ humoris r velocitatẽ resolutiõis eoꝝ: ppter amplitudinẽ porozꝝ r motꝰ in seipsis: r exitus eorũ a consuetudine: aut casus eorũ habẽt significatiões: res õ illis q̃s dicem. ¶Et accñtiũ febriũ q̃dã sũt qꝝ bora ẽ hora statꝰ: sicut alienatio r ẽmixtio mẽtis ppter inflationẽ capitis. Et de illis sũt qꝝ hora ẽ principiũ: sicut horripilatio r frigꝰ: r sicut pfunditas somni q̃ ꝓsequit pluririmũ principioꝝ febriũ ppter debilitatez cerebri: r declinatio caliditatis ad interiora corporis: vbi est materia r multitudo vaporꝝ eleuatorꝝ ab eo per cõmixtionẽ incipientẽ in corpore vsquequo resoluit eos inflãmatio: r adiuuat illõ frigꝰ cerebri in seipõ r frigꝰ humoris q̃ vult putrefieri r calefit.

¶Et res ex ꝙb⁹ scitur dispositio febris ⁊ ex qua specie fit sunt. Dispositio febris i acuitate sua:⁊ sua leuitate. Et dispositio febris in hoc ꝙ ipa accidit a causis primitiuis ⁊ antecedentibus secundum conditionem predictam. Et dispositio febris adherentia sua ⁊ eradicatione. Et dispositio febris in acuitate sua cum rigore ⁊ frigore ⁊ horripilatiõe: aut eius 2trario ⁊ qõ ẽ ex eo. Et dispositio febris in diuisiõe sua cũ sudore plimo aut pauco. Aut dispositio ꝫteriti regimnis:⁊ etas:⁊ forma:⁊ tẽpus;⁊ ars:⁊ dispositio pulsus:⁊ vrine.

¶Sermo de rigore ⁊ frigore ⁊ horripilatiõe ⁊ fractiõe. Cap. 6.

Horripilatio est dispositio in qua inuenit corꝑ diuersi tatẽ in frigore ⁊ punctiõe i cute ⁊ lacertis. Et ãtecedit eaz pigritia ⁊ fractio. Et q̃si fractio est maneries ei⁹. ¶Frigꝰ aũt est vt sentiat in mẽbris suis ⁊ dorsis lacertoꝝ suoꝝ frigꝰ pup. ¶Rigor ñ est vt nõ possit 2tinere mẽbra sua ex 2motiõe ⁊ tremore euenẽte in eis ⁊ motibus inuolũtarijs. Et fortasse est frigꝰ forte. Et nõ fit rigor fortis sicut in febrib⁹ flegmaticis ⁊ q̃rtana. Et de causis vehemẽtie frigoris ẽ vehemẽtia virtutis expulsiue in lacertis. Et ꝓpter illud quãto cã frigoris ẽ viscosior: ẽ rigor vehemẽtior. ¶Et sanguis submergit cũ rigore ad interiora. ¶Et scias ꝙ humor frigidus est q̃et⁹ qñ iã 2suenit mẽbrũ in q̃ est: ꝛdescit passio ei⁹ ab eo: q̃re nõ sentit frigꝰ ab eo. Cũ ergo mouet ⁊ spargit sparsiõe plima aut pauca ꝓpter aliquã causarũ scz ꝓpter caliditatẽ separantẽ aut aliud patit ab eo mẽbrũ qõ erat nõ occurrẽs ei ⁊ sẽtit frigꝰ ei⁹ ꝓpter causaz 2plerionis diuerte. Et tu q̃dem sciuisti hoc in radicalib⁹ vniuersalib⁹ scietie medicine. ¶Et multotiẽs q̃dẽ accidit a flegmate vitreo sparso i corpe rigor nõ pducẽs ad febrẽ. Et qñq̃ sunt ei piodi:⁊ nõ ẽ fortitudo ei⁹ fortitudo rigoris pducẽtis ad febrẽ. Et materia q̃ facit lassitudinẽ rigoris ꝙ paucitatẽ sua facit rigorẽ ꝙ sua multitudinẽ anteq̃ putrefiat: nã si nõ putrefit: non pducit ad febrẽ. ¶Et qñq̃ accidit frigꝰ ⁊ rigor ꝓpter subuersionez caloris in corpore causa cibi: ⁊ que sunt ei similia. ¶Et rigor ⁊ frigus antecedunt febres: qñ humor crudꝰ effundit ad lacertos inprimis ⁊ nocet frigore suo per 2parationez ad lacertos: deinde cũ incipit putrefieri icipit calefieri. ¶Et qñq̃ ãtecedit rigor febres ꝓpter mordicationem humoris ⁊ fortitudinẽ virtutis expulsiue que est in lacertis sicut excutit homo effusione aque calide valde sup cutez:⁊ proprie cum est salsus. Et fortasse fit nocumentum eius quod mordicat eam vt refugiat calor innatus ad interiora ⁊ dominetur frigus: quare fit cum mordicatione caloris frigus quasi frigus dominetur. Et mordicatio quidem caloris est apud panniculum tegentem interius. ¶Et quandoq̃ accidit rigor ꝓpterea quia refugit calor ad interiora: sicut fit in apostematibus intrinsecis. Et quandoq̃ significat rigor et horripilatio sanitatem in febribus inseparabilibus: quoniam significant quod materia expellitur in venis et egreditur. Uerum quando non est cũ

digestione et in hora cretica: et nõ sequitur eam leuitas est significatio ꝙ expulsio illius quãtitatis non est: quoniã virtus est vincens: immo qnoniã materia multa expellitur ꝓpter multitudinẽ suam Et de rigore est qui significat mortem: et est ille quem sequitur debilitas virtutis ⁊ casus caloris innati ⁊ siccitas. ¶Horripilatio vero fit ex causis paucioribus causis rigoris. ¶Et cõmotio anime ⁊ periodi indicat periodũ. Et sensũ quidẽ febres sunt sepulte. ¶Et quã doq̃ est causa in longitudinẽ febris grossitudo in visceribus quare resupinetur febriens ⁊ extendat pedes suos ⁊ tangãtur viscera sua. ¶Et quãdo denigratur lingua febrientis cum alleuiatione febris tunc febris eius elt sepulta. ¶Et quandoq̃ associatur febri paralysis: ergo curetur febris in primis. ¶Et de eis que conueniunt illis est syrupus acetosus permixtus cum geleniabiz ⁊ aqua ciceris cuz oleo si tolerat se. Et rasio capitis est ex eis que inspissant cutẽ eius quare reuer tuntur vapores ⁊ fit fortis febris.

¶De intentione ad curationes vniuersales febrium putredinis. Cap. 7.

Scias ꝙ intẽtio in medicãdo has febres: qñq̃ vertit ad partẽ febris quare est necessariũ vt infrigidẽt ⁊ humectẽt. Et qñq̃ ad partẽ materiei: vbi necesse est vt maturet vl digerat: aut necesse est vt euacuet. Et digõ quidẽ in grossa est. eũtio ei⁹ cũ subtiliatiõe. In subtili est equatio ei⁹ cũ ingrossatiõe: ⁊ qñq̃ ꝫtia sunt illa q̃ reqrit febris de infrigidatiõe: vlliud qõ reqrit humor de digõne ⁊ euacuatiõe ⁊ resolutiõe. Qñq̃ effi est digestiuũ ⁊ euacuatiuũ calidũ: immo est fm plurimũ ita: ⁊ tũc opz vt obseruet magis timorosa ⁊ yna duarũ rerũ: ⁊ fortasse cõtrariũ est illud qõ 2uenit febri de infrigidatione cũ eis q̃ sunt: sicut melões indi ⁊ reliqua olera ei qõ 2uenit materiei de minoratiõe: ãre phibet illud dare ea in potu. nisi vbi non est materia: ⁊ oino solicitudo sit vt postponat aq̃ fructuz vsq̃ ad hebdomadã: ⁊ sit cõtẽ⁹ aq̃ ordei: ⁊ oẽs fruct⁹ nocẽt febricitãtib⁹ cũ ebullitiõe sua ⁊ corruptiõe sua in stomacho; ⁊ mltotiẽs q̃dẽ inuenit res q̃ digerit ⁊ subtiliat ⁊ infrigidat cũ eũone sicut strup⁹ acetosus. ¶Et scias ꝙ febris qñq̃ est tante vehemẽtie ⁊ acuitatis ꝙ nõ licz vti regimine cãe: imo indiget infrigidatiõe vlia: ⁊ ppzie cũ nõ inuenis x̃tutẽ fortẽ resistentẽ tolerantẽ. ¶Qõ si inuenis eã resistentẽ tolerantẽ: abscinde cãm: ⁊ expelle humorẽ: ⁊ abscinde cibũ ⁊ nõ infrigides infrigidatiõe q̃ phibeat resolutionẽ. ¶Qõ si inuenis x̃tutẽ deficiẽtẽ: sis occupat⁹ in equãdo cõplexionẽ ꝫtiã ei: quare infrigida eã: ⁊ viuifica x̃tutẽ cũ cibo. ¶Cũqz fit fortis ꝙ viuificationẽ suaz et vincit cõtrariũ suũ redi ad causam. ¶Et cum tu infrigidas de istis febrib⁹: tũc infrigides eã cũ eo in q̃ sunt sipticitas ⁊ exiccatio sicut sunt trocisci infrigidãtes: nisi post purgationẽ ⁊ eũonẽ. ¶Et scias ꝙ cura febris putride est diuersa a curatiõe feb. etbice. Curatio effi etbice est 2tenta sup ꝫietatẽ egritudinis. Et curatio febris

putride non est contenta super cōtrarietatē egritudinis tantū: immo sup abscisionē cause eius: quāus illud qō est cōueniēs egritudini ⁊ cibationi sit amicū virtuti ex parte sui scz virtutis: ⁊ inimicuz virtuti ex parte: qsi est amicū inimico eius: ⁊ est materia: quare est adiuuās vtrūq; ea: quāobrem indigemus in regimine ei⁹ canone Et nos singulare ca. ei si deus voluerit faciem⁹. ¶ Scias q; non est tibi possibile curare febrez nisi cognoueris eam. ¶ Quod si ignoraueris tunc subtilia regimen.

¶ Et quide ne occurrat paroxismo nisi ventrē habeat vacuū. ¶ Et nō moueas i die paroxismi aliquid qūtū possibile est tibi: neq; cures febrē. ¶ Et opz vt obseruet in oibus illis dispositionez virtutis.

¶ Qō si fuerit fortis ⁊ fuerit illud qō vincat sanguis: aut cū humore q̄ vincit sanguis: tūc flobothomia est magis 2ueniēs: ⁊ ppue cuz vrina est rubea grossa nō citrina ignea ex qua timeat apud flobothomiā victoria colere ⁊ acuitas ei⁹. ¶ Deinde fac sequi flobothomiā solutionē vētris subtilē: ppue si fuerit illic siccitas cū eis q̄ sunt sicut aqua ordei: ⁊ alsiracost pauco: ⁊ aquia ordei cū sirupo acetoso.

¶ Et si natura nō fuerit lenis adde in eo qō est sicut siracost qō sit sicut sirup⁹ vio. ¶ Et sit vltimitas lenificatio: nō fluxꝰ vētris: ⁊ non solutio laboriosa. ¶ Et magis dilectuz est apud me administratio clysteriorū ꝑm vltimitatē qua indigetur in virtute. Et de clysteribꝰ cōmunis iuuamenti lenibus est clystere factū ex oleo violato: ⁊ succo foliox sicle: ⁊ vitello oui. ⁊ zuccaro ru. ⁊ baurac. ¶ Cū ergo lenieris hac lenificatione: fortasse indigebis eo debilioꝛe q̄ illud quo indiguisti in principio: ⁊ illud est quādo natura est obediēs. ¶ Deinde fac ipsum sequi ea que vrinā prouocet: sicut sirupus acetosus decoctus cum radice apij ⁊ similibus. ¶ Deinde fac ipm sudare ⁊ aperi meat⁹ cū illis in quib⁹ nō sit calor fortis: sicut cū inunctione exoleo camomillino ⁊ fricatione cū vino albo: ⁊ cū aq̄ dulci tepida. ¶ Et si febris fuerit acuta nō inuenies excusationē ab inunctiōe ⁊ embrocatiōe. ¶ Qō si inuenis humorē in ꝓmis declinare ad stomachū: fac vomere cū eis in quib⁹ nō sit diuersitas cōsuetudinis: immo cū eis q̄ sunt sicut sirupus acetosus cuz aqua calida cū natura mouet burem ad vomitū ⁊ nō diuersifices eā. ¶ Qō si fuerit illic declinatio ad intestina ⁊ senseris rugitū ⁊ descēsum feces: tūc adhibe qō soluat vētrē. ¶ Et phibe eū a somno in principijs febrū: ppue qñ est horripilatio aut frig⁹ ⁊ rigor: qñ plongant super eū frigus ⁊ rigor. ipa nāq; reprimūt materias si fuerint eūtes ad q̄dā viscera: ⁊ phibent digestionē humox. ¶ Apud declinationē ꝛo est iuuatiu⁹ valde: et fortasse nō nocet apud statū. ¶ Et nō phibeas ei aquā frigidā: nisi fuerit humor q̄ est in eo crudus ⁊ grossus: tūc essi phibet digestionē ¶ Et scias q; qñ flobothomia iuuat: deide vteris via mala: tūc nō purgatur. ¶ Humoris aūt colerici digestio est vt conuersus a subtilitate fiat spissus. Et aqua quidē frigida facit illō. Nisi sit stoma-

chus aut epar debile: aut frigidū. Aut sit in visceribus apostema. Aut sit in visceribus dolor. Aut sit complexio eius pauci sanguinis. Aut caliditas eius innata debilis: quare debilitaꝛ post potuz aque frigide. Aut sit non consuetus potare aquā frigidam: sicut illi qui sunt de regione calida: isti essi spasmatur velociter: ⁊ associatur eis singultus: ⁊ extenuatus est de hac summa. ¶ Ubi autez materia calida. Aut grossa iam digesta est. Et corpus est carnosum. Et caliditas innata exuberās: ⁊ virtus est fortis: ⁊ viscera sana. Nō frigida eorum cōplexio radicalis. Non insueta aque frigide: immo assueta aqua frigida valde: tunc aqua frigida est melior res. Multotiens enim adiuuat ad expellēdum materiam cum solutione nature: aut per vomitum: aut per vrinā: aut per sudorē: aut per omnia illa: quare fit statim vt sanetur. ¶ Et quandoq; dat in potu medicꝰ de aqua frigida infirmo quantitatē plurimā adeo donec color eius fiat viridis et tremat que sit saltem perueniens vsq; ad eminā vnam ⁊ dimidiam. Et fortasse conuertitur febris ad flegmaticam. Et fortasse confortatur natura et expellit materiam cū sudore et vrina ⁊ fluxu ventris: et est sanitas. Et quandoq; iterū sunt quedā prohibentia: deinde timetur malitia caliditatis ⁊ sitis et existimas q; perueniet per eam ad ariditatē vel extenuationem: nō prohibeas aquam frigidam. Nam additio apostematis ⁊ cruditas eius melior est q̄ extenuatio. ¶ Et sirupus quidē acetosus quādoq; etiam sedat sitim et incidit ⁊ soluit: ⁊ nocumētum ipsius apostematis nō est plurimū sicut nocumentum aque: ⁊ non est ei vis aggregandi materias ⁊ inspissandi eam. Et similiter iuleb plurime cōmixtiōis. ¶ Et cum nō licet vt bibat aquam frigidam ⁊ fit audax per eam timeatur q; non faciat accidere constrictionem poroꝝ: quarta fit causa febris alterius: cum euentu opilationis alterius: ⁊ fortasse erit vehementior prima. Et quando obuiat membro debili corrumpit operationem eius. Et multotiens facit deglutinationē difficilem. Et facit difficultatem anhelitus. Et facit accidere tremorem: ⁊ spasmum: ⁊ debilitatem vesice: aut renis: aut colon. ¶ Et ille quem plurimuz opz ex eis prohibere a potu aque frigide est cui nocet in sanitate sua: imo cum videris calefactionem fortem ⁊ completionem caliduz ⁊ siccā et euacuaueris: tunc quandoq; concedes infusionem fieri in aqua frigida apud declinationem ⁊ apertionē digestionis et euacuationem humoꝝ. Et non est malum vt administretur balneum. Et potus vim cōmixti subtilis ⁊ inunctio cum oleis lenificantibus. ¶ Et cum administraueris canones ꝓdictos in ꝓncipio accidētiū febris: tunc opz post illud vt tu occuperis in digestione ⁊ eūone q̄ nō est ꝑm semitā minoratiōis ⁊ desiccatiōis. Et iā diximus eam: imo ꝑm semitā abscisionis cāe. ¶ Et nō euacues materiā indigestā in calido aut frigido: nisi ꝓpter necessitatē. Fortasse essi multiplicaꝛ ellio humoris nō peruenies ad statū per digestionē vt euacuet. Et fortasse

nocet euacuatio maturationi. Et fortasse ꝓmiscet cū ea malignum cū bono ꝓpterea ꝙ mouet malignū absq; digestiōe sua. ¶ Et tu nō auscultes virū q̄ estimabat ꝙ intētio in digerēdo est subtiliare: ꝛ humor calid⁹ est subtilis: ꝛre nō est necesse vt subtilief. ¶ Res enim sicut dixit; imo intētio i digerēdo est equare substātiā materiei: ita vt fiat ꝑparata ad expulsionē facilē. Et subtile imbibitū ꝛ grossum fixū ꝛ viscosum adherēs totū illud nō est ꝑparatū ad expulsionē facilē: imo est necessariū vt inspissef subtile: ꝛ subtilief spissum paulatim: ꝛ incidaf viscosum. ¶ Et si vir iste nō audiuisset in sermone antiquoꝝ de digestione aliq̄d anteq̄ dixisse⁹ illud ꝛ rememorare tur dispositiōis digestiōis humorū fixorū. s. q; q̄ de eis subtilis: est: indiget vt inspisset: ꝛ q̄ de eis spissus est: indiget vt subtilief: oporteret vt ꝛ scireꝛ hoc ꝑ illud. ¶ Et q; nō oportuit vt in seipo ꝛsideraret ꝛ diceret: quare vrine in febrib⁹ acutis nō hñt in ꝓncipijs earꝝ sedimen deinde fiunt hñtes sedimē: ꝛ an sedimē laudabile est aliq̄d nisi humor faciens egritudinē q̄ iā digest⁹ est. Quare ergo non expellitur in principijs egritudinis ad salutē si est subtilitas vltimū q̄ intēditur in digestione: ergo necessariū est vt sit i ꝓncipio febrīū sanguinis ꝛ colere sedimē laudabile. ¶ Si aūt nature non est possibile expellere illā superfluitatē nisi post horā in qua fit ꝑparatio ad expellēdū in vrina: tūc sibi opꝝ vt sciaf ꝙ arti euacuare humorē añ illā horā in qua appet digestio in vrina est inconueniēs aut difficile maluz Et fortasse mouet ꝛ nō operaf vltime. Et fortasse miscet malignuz cū bono. ¶ Et esset meli⁹ homini huic vt bene opinaref de illis qui fuerūt sicut Hal. ꝛ Hypo. in eis q̄ scripserūt de hoc: ꝛ valde attēdere: ꝛ tūc rediret ad ꝫdictionē: q; ois cōtradictor in primis cū est super veritatē est excusat⁹: verū melius esset ei vt nō cōsideraret in cōsideratione sua. ¶ Et opinor ꝙ raro huic viro acciderūt experimēta que ꝓfuerunt in hoc capitulo: acq̄uit in eis. Et hmōi q̄dē experimētis que nō sunt ſm canones accidit eis vt nec vnū valeat: ꝛ accidit eis vt nec vnū eoꝝ sit signū: hoc nāq; est quēmēs. ¶ Cū aūt materia est plurima mobilis: ꝓmutabilis de mēbro ad mēbrū: ꝛ existimas ꝙ nō est spaciū in digestiōe eius: aut fortasse accidit ex ea apostema pleureticū ꝛ aliud si dimittaf: faciet cadere in timorē añ tps in quo expectaf digestio equalis ꝓcul dubio: tūc est necessaria euacuatio ei⁹. Timor est in hoc est minor q̄s timor in illa: ꝛ cū hoc natura mouef ad expellēdū eā ꝓpter mlt̄itudinē sui nocumēti. Cū ergo adiuuaf natura: ꝙuenit ei adiutoriū vltimū: ꝛre nō est excusatio ei⁹. ¶ Et scias ꝙ flobotomia q̄n est intētio sanguinis nō ē ex gñe ei⁹ in qua expectaf digestio expectatiōe q̄ est in solutiuis: ꝛ nō expectaf digestio nisi in humorib⁹ altis: ꝛ cū postponit flobotomia in ꝓncipio egritudinis nō ꝑlius est ei intētio: ꝛ fortasse interficit ꝑ aduē tū debilitatis ꝓ tutis. Et sil'r si times victoriā būoris: magis necessaria cautela ē euacuatio: ꝛ si nō ē digest⁹ nō moueas nisi i ꝓncipio.

Apud statū vero nō moueas aliq̄d donec vincat natura ꝛ digerat; ꝛ si ipsa nō mouet: moue tu bona mot⁹ ei⁹ ꝛ si ipsa mouet: aut mouit: tūc dimitte eā ꝛ opationē ei⁹: ꝛ hoc est illud qđ noiauit Hypo. furiositatē vbi dixit. Oportet vt administref medicina solutiua postq̄ digerit egritudo. In ꝓncipio aūt egritudinis nō oꝝ vt administref illud nisi egritudo sit furiosa: ꝛ fortitan nō est ſm plurimū furiosa: ꝛ talis est ista euacuatio necessaria q̄ nō est in bona sua sicut cibatio necessaria q̄ nō est in bona sua: ꝛ ꝓportio isti⁹ euacuatiōis ad cessandū ex malitia materie est sicut ꝓportio illi⁹ cibatiōis ad ꝓhibendū virtutē a casu suo. ¶ Cū ergo exerces euacuationē tūc ꝛsidera horā interpollationis: aut horā ipsius tpis: aut frigiditorē horā q̄ est in die. ¶ Et nō euacues ꝑ fluxum ventris in die periodi. Neq; flobothomes. ¶ Et nō agas cū euacuatiōe artis ꝛtra partē euacuatiōis nature. ¶ Et nō diminuas humorē ꝑ rē q̄ facit statim habitudinē motus periodi. ¶ Et omnino caueaf a regimine grosso in bona periodi ita vt nō det i potu aqua ordei zuccarū neq; iuleb vt non frāgat periodū cū ꝛstrictiōe meatuum: qſi est timor: immo adiuua. Dicit Hāq; Hypo. Medicus adiutor est nature nō impediens eam. Et opꝝ vt scias ꝙ multotiens indigetur medicina forti debili: ſz ei⁹ fortitudo est ex hoc ꝙ soluit humorē viscosum: ꝛ ipsius q̄dez debilitas est ex hoc ꝙ facit ascellare semel aut bis. Et nō euacuef plurimū simul ita vt nō cadat virt⁹. ¶ Et ꝛsilū q̄dē meū in flobothomia est vt diminuaf quātū possibile est. Si autē nō est possibile: tūc multiplicatio numeri est melior multiplicatiōe quātitatis. Oportet enim vt nō euacuef sanguis multum subito: qſi euacuaf multum de eo cui⁹ nō est necessaria euacuatio: ꝛ nō est in sanguine excusatio ad euacuationes q̄b⁹ fortasse idigef ꝛ debilitaf virtus a resistendo crisib⁹ expectatis. ¶ Et scias ꝙ quādo aggregaf dolor capitis ꝛ febris: tūc curatio febris est digmior. ¶ Et scias ꝙ dolor capitis quādoq; facit redire febrem declinatā ad augmētū: quare opꝝ vt sedef. ¶ Et cum ifās lactēs febricitat: tūc oportet vt rectificef lac matris ei⁹. ¶ Et quādo fuerit vrina icteritia i febre significat apostema: quare est curatio dare i potu aquā ordei aut sirupum acetosuz. Cū ergo acquiescit febris intenno sit ad ad apostema. ¶ Et quādo fuerit cuz febre colica: nō aperief via in dando in potu aquā ordei: immo ius galli⁹ leni i⁹: ꝛ multiplica vnctuositatē ei⁹: dēde det i potu aq̄ ordei si necesse fuerit. ¶ De solutiuis ꝛo ē potio facta ex tamarindi s ꝛ te remabin ꝛ siracost: ꝛ quādoq; ponit i ea aq̄ iuleb: ꝛ quādoq; ponit in ea cassiafistu. ꝛ fortasse ꝓpiciat desup scamonea: ꝛ fortasse dat in potu scamonea sola in iuleb: ꝛ fortasse est necessarium administrare ea que sunt sicut aloes: quando materia est grossa: et meli⁹ quod est: ē vt abluatur ꝛ nutriatur cum aqua endimie: et aqua solatri: deinde fiant ex eo pillule. ¶ Mirabolanos vero citrinos quidam administrauerunt: sed non inuenit ab eis intentio ſm quā operent: ꝛstrin

sunt essi potus eius post solutionē vētris: t expasperāt viscera cotti. Quod si fuerint necessarij: tūc post digestionē integrā. ¶ Et aqua duoꝝ granatoꝝ est maxime iuuamēti expressa cū pulpis amboꝝ.

¶ Et qñq; in horis de solutiuis q̄ fiunt ex violis t scamonea: ita vt de violis sit q̄titas auf. l. t de scamonea vsq; ad filiquā. l. t qñq; ponitur in eis parū mēte. ¶ Et qñq; fit ex infrigidātibus extinguēti bus medicinā in qua ponit scamonea: sicut pillule hmōi. Re. coriandri spodij ros. aā. z. ß. cāphore tosugi. l. scamonee. ʒij. partem. z. j. et vsq; ad sextā partē ei⁹. ¶ Et detur in potu eis. Aliud. Re. siracost. z. ij. tereniabin. z. v. succi pomoꝝ de semie succi cidoniorū partes eq̄les cotādri humidi sextā partē vnius. Aggrega succos: t submerge in eis siracost: tereniabin: t insipisset cū eisdonec fortasse coagulet: deinde sume cā phore pōdus sexte. z. j. t medietas sexte scamonee. z. j. t pone siracost sup ignē t pulueriſa desuper cāphorā t scamoneā t cōseruent ne resoluātur cū vapore: deinde dimittat donec coagulet: t se cū facilitate: t dosis eius sit a. z. ij. vsq; ad. z. ij. ß. t est possibile vt fiat ex tereniabin t siracost t zuccaro taberzet: natif. l. forme que sunt sicut penidie: t ponitur in ea scamonea t camphora ſm quantitatē q̄ cadit in vna potione ei⁹: t cāphora vsq; ad tosugi. l. scamonee vsq; ad sextā. z. i. quare sit tunc aie nō horribile. ¶ Et febricitās quidē in estate febre frigida nō ingrediat domū venti ppter quādo sudat: vt nō cuertat materia resolutiōe sua. ¶ Et trocisci quidem nō sunt cueniētes p̄cipijs barū febriū: nisi post digestionē t eñonē. ¶ Et trocisci quidē sunt magis cōueniētes ei cuius febris est adherens in suo stomacho: quasi ipsa sit ethica. ¶ Et dimissio consuetudinis in regimine suo sentit quādoq; febrem: t nō est tantū nocumētum quomā causa eius est dimissio cōsuetudinis in regimine.

¶ De cibatione febricitantiū in generali. Cap. 8.

Scias q̄ cōuenientiores cibi febricitantibus sunt cibi humidi t propie cuius cōplexio est humida ex infantibus: et grossis. Conueniunt enim ex hoc q̄ assimilantur complexioni: et ex hoc q̄ sunt contrarij egritudini. ¶ Cuiq; accidit febris t natura est sicca: non cibes penitus dum non egreditur perfecte fex. ¶ Et oportet vt occurrant eis paroxismi periodici: t paroxismi qui sunt fortes vētribus ipsorum vacuis in quibus nō sit cibus omnino. Nam si cibati fuerint illa hora occupabitur natura in digerēdo t dimittet digerere t expellere: et confirmabitur egritudo t prolongabitur: et propter illud oportet vt postponant cibationem vsq; ad declinationē: et in eo quod est post ipsam: et si accidat forte vt hora declinationis sit hora consuetudinis in cibo: tunc est melius quam esse potest. ¶ Et scias q̄ de cibatione et regimine est quod est subtile valde: et de eo quod est grossum valde: et de eo quod est inter illa: et est pars eius declinis ad subtile plus: et pars eius declinat ad spissum plus et subtile vltimum in subtilitate est prohibitio cibi: et grossum valde est administratio ciborum sanoꝝ hominū: t illi q̄ sequūtur latas eius subtile qō est mediū est vt sit cōtentꝰ in cibo succo granatoꝝ t huleb subtili valde: t post ipm aqua ordei subtilis: et post ipam aqua ordei grossa: t de olerib⁹ frigidis t hūidis: sicut attriplices spinachia t blitis t similia: t postea ē ordei sicut est: t ē mediū: t illi qui sequuntur latus grossi sunt galli t galline extremitates: t subtiliores eis sūt alcubugi t pulli: t subtiliores eis sūt alcanzi t oua sorbilia pauca subtilia: t pisces parui: t subtilius eis est lixt ordei sicut est: t subtil⁹ eo panis similē solut⁹ i aqua bñ frigida solutiōe bona subtili. Grossum aūt est cib⁹ fortis altacugizar: grossus aūt cib⁹ fortior est eo. ¶ Et lixt aḋē hordei est bonꝰ cib⁹ ipsum. n. aggregat ad gluttinationē t digestionē suā t lenitatē t planitiē t lubricitatem et absterſionē t humectationē t cōtrarietatē febris t sedatiōez sitis t velocitatē penetratiōis t ablutiōez: t nō est in eo stipticitas: quapropter nō resident: neq; figit in poris t meatib⁹: cuius sint stricti: t nō est in ea adherētia cū incidit p meri: t fortasse abstergit spissum flegmatis: t qñ bona fit ei⁹ decoctio nō instat oīno. Et antiq̄ quidē vsi sunt vbi necessaria est subtiliatio regiminis subtilioris regimine qō est lixt ordei t aqua ei⁹ t aqua mellis plurime aque: qñ nutrimētū ei⁹ est paruū: t cp ipsa facit penetrare aquā: t ei⁹ humectatio t absterſio t ei⁹ apertio t puocatio ei⁹ est multū t caliditas eius est cōfractā: t ipsa proculdubio qñq; addit in virtute additionē quādā quāus sit parua: t sequit eā sirupꝰ acetosus de melle: sz est grossior t nutribilior t fortioris incisionis t absterſiōis: t nō ē in eo de calefactione de nocumento viscerum calidoꝝ qō est in aqua mellis. Nunc aūt mel canne qō est zuccarū t propie mundificatū est melis melle apis: licet ei⁹ absterſio sit minor absterſiōe mellis. Et sil⁹ sirupus acetosus de zuccaro: t sit sufficiētia in sirupo acetoso sz fortasse faciet incurrere rasurā intestinoꝝ: t hoc quidē timorosum est in egritudinib⁹ acutis. ¶ Et nos ponem⁹ aque ordei potationē t siru pi acetosi sermonē singularē. ¶ Et subtiliationē quidē regiminis egri figit natura materiei: t possibilitas nature in digerēdo ipam et resoluēdo t euacuādo eā. ¶ Et dignior horaꝝ ad subtiliationē est status: hic enim est vehementia occupationis nature in pugna materiei. Et non oportet vt ab ea recedēs occupetur re alia: et ppie apud crisim: ante vero illud pugna nondū est cōfirmata. ¶ Et de illis que significāt t faciūt peruenire ad subtiliationē: est vt si sit necessitas flobothomie aut resolutiōis ventris aut clysteris: aut sedationis doloris: tunc oportet vt des operam ad consummandū illaz necessitatē: deinde ciba si necessari⁹ est cibus: nisi sit prohibēs aliud ¶ Et ingrossationē quidē regiminis sigit vel reqrit virt⁹. ¶ Et dignior horaꝝ ad ingrossandū est hora in qua virtus nō est valde occupata in materia: t est principiū egritudinis. Et opz vt succurat nocumento illius ingrossatiōis cū sparsione qñ est leui⁹ super vir-

tute iteruz. ¶Et estas quidē propter suā resolutionē indiget addi
tione cibatrōis z separatiōis ei⁹: nā virt⁹ nō sufficit ad digerēduz
illud qō multū est semel. ¶Et qñ resolutio in ea est per sparsionem
tuncopz vt cābū sit p sparsionē. ¶Et in hyeme est res ecōtrario:
qñ propter paruitate resolutiōis eius nō facit indigere cābio mul
to. ¶Amplⁱ si multū dederit cambiū subito erit tolerās ipm z for
tis apud expulsionē ei⁹. ¶Et autumn⁹ qdē ē tps malūr ppter hoc
opzvt subtiliet in eo inter cōseruationē virtutis z inter infrigidatio
nē: z spargere paulatim in eo est meliusr prorsus spargere cū debili
tate virtutis est melⁱ egro. ¶Et scias q si nō esset illud qō perti
net virtuti esset magis necessariū vt subtiliaret cib⁹ vltima subtilia
tione: sed virt⁹ nō suffert illud z deficit tcū deficit nō valet curatio.
¶Curans essi sicut scuisti est virt⁹ nō medic⁹: qñ medic⁹ facit per
uenire instrumēta ad ꝓtutē. ¶Et cū intellexeris hoc: tūc oportebit
vt cōsideres. ¶Nam si egritudo fuerit valde acuta: z illud est vt sit
status ei⁹ propinqu⁹: z existimaueris q virt⁹ nō deficiet in hoc tpe
qō est inter principiū vsq; ad statū eius: alleuiabis occupationē a
virtute: z incitabis eam super materiā: z nō facias eā occupari in
cibo ipsso: imo subtilia regimen statim cū dimissiōe cibi omnino et
propriē in die crisⁱ. ¶Et si videris egritudinē acutā nō valde: imo
acutam absolute; tūc oportebit vt subtilies regimen: nō in vltimo
nisi apud statum in die crisⁱ. ppriē: nisi ppter causam maximā.
¶Et si videris egritudinē chronicā aut ppiquā chronice: nō subti
lies regimē. Virtus essi nō saluabit vsq; ad statū subtiliatiōe regi
minis. Nec est tibi necessariū cū hoc in oibus specieb⁹ vt sit princi
piū tui reginiinis grossius: z postremū tui regiminis proueniēs ad
statū subtilius. Et gradatim procedas in eo qō est inter illa: ita vt
virt⁹ sit cōsueta vsq; ppe statū: tunc essi intende super materiā: z si
nō sis occupatus in alio. ¶Et qñ scis q virt⁹ est fortis tūc fortas
se necessariū facit dispositio: vt sis contentⁿ inleb solo: z si non plus
saltem hebdomada vna: z propriē in febrib⁹ apostematū. ¶Qñ si
timueris debilitatē sit cōtentⁿ aqua ordei. ¶Et cū ambigua si ti
bi dispō i egritudie z nō cognoscis eā: tūc vt declines ad subtiliatio
nē ē melⁱ q vt declines ad additionē: te obseruāte ꝓtutē z tolerātiā
¶Et illⁱ qdē q existimauit q cibatio i febre acuta ē melior: qñ nō
ēmtētio i digestiōer i euacuatiōe cū volueris: faciat id natura: aut
nō faciat: errorē tā te scire feci: imo qñ times casuz ꝓtutis tūc ciba
tio est melior. ¶Et de corpib⁹ sunt corpa colerica q redrūt regimē
diuersuz ab illo qō dixim⁹: z ppe qñ sunt assueta comestiōe plurima
ipsi ei cū nō cibant saltē i principio febris: imo i hora q ē pūior ea: z
est hora stat⁹: nō vacue sunt dispōes eoz a duab⁹ rebus. Quoniam
cū ipsi sint debiliū virtutū superuenit ei sincopis z mouunt in paro
xismo. Et si sunt fortiū virtutū cadūt in extenuationēr apparēt sup
eos signa aridatis ex minoratiōe nasi: z profundatione oculoū:

et q tempora sunt depressa: z fortasse superuenit eis sincopis ātē il
lud qō effundit ad stomachos eoz um de colera mordicatiua. ¶Et
sunt de hominib⁹ quidā q sunt exuberātis carnis: ꝛ cū abscindit
ab eis cibus debilitant z extenuationē incurrūt: ꝛre nō tolerāt phi
bitionē cibi. ¶Et omnis cui⁹ calor innatus fortis est valde aut plu
rim⁹: aut calor innat⁹ est valde debilis non pōt dimittere cibū. Et
de eis sunt q̄bus accidit dolor tlesio in stomacho tdolor capitis p
pter cōmunitatē: tisti sunt de hoc genere. Et istis fortasse sufficit aq̄
ordei: z fortasse egēt vt misceāt succū granatoz tsiria illi vt confor
tet os stomachi. Et qñq; est nobis necessarium vt faciamus eos vo
mere cū facilitate añ cibū. Et in plurimis si debilitant z ppriesi su
peruenit eis sincopis: cā nō est vehemētia debilitatis: immo effusio
materiei ad os stomachi. Cū ergo sumūt in potu sirupū aceto fuzp
mirtū cū aqua calida multa: aut vinū permixtū cū aqua multa: euo
mūt in vomitu humores colericos tvirt⁹ eoz fit fortis. Cūq; cibā
tur aliquo robub sticticoz sedant. ¶Et senes q̄dē debiles tinfan
tes sunt de genere eoz q̄ non tolerāt famē. De primis ño senibus
sunt q̄ nō sunt vehemētis tolerātie famis. Et sequunt eos adolesce
tes z ppriē hñtes solida mēbra amplas venas in aere frigido. ¶Et
multotiēs q̄dē errat medicus in hmōi egrotis ꝑm alium modum:
qñ ipse phibet eis cibū in principio rei: tqñ appropinquat stat⁹ et
sciunt q cadit virt⁹ cibāt in illa hora necessario. Jā ño ergo erra
uerūt duob⁹ modis. Et si ipsi cibarēt eos in principio esset error ille
rignorātia infra hunc errorē: taccidit istis egris vt accidāt eis ca
tarri nauseatiui tcolerici z vigilatio ppter resolutionez z priua
tionē digōnis: tinq̄eti fiūt talleuiant tcoartant materie tvirtutes
eoz: tmultiplicant⁹ ipoz vapores: ꝛre audiūt id qō nō est: z tremūt
tcitant vel saliūt: tpmutant in lectis: timaginant qō nō ē: ttremūt
vel saliūt labia eoz inferiora propter dolorē oris stomachi: tcōtri
stantur anime eorum propter grauitatem materiei.

¶Canon in dando in potu aquā ordei tsirupū acetosum. Ca. 9.

AQua ordei quedā est in qua non est de corpore ordei nisi qō
est sicut virtus tforma. Et non est ei introitus in curatione
aut fiducia in iuuamento nisi quando est complete decoctionis.
¶Et que de ea est melior est vt sit aque quantitas sacraiati. 20. et
ordei sacraiati. 1. tsit iam reducta propriē ad. 5. assumatur illō qō
de ea rubeum est tsubtile. Hoc enim est subtile cuius nutrimentuz
est minus tcuius humectatio est maior tablutio eius textractio su
perfluitatuz ab ea t digestio facta ab ipsa est multa equalis. ¶Et
de ea est in qua est aliquid de corpore ordei tfarina eius. ¶Et ma
gis dilectum mihi in huiusmodi est vt non sit plurimum decoctuz:
immo ꝑm mensurā que auferat inflationē tnon perueniat ad hoc
vt faciat ipsaz viscosaz vehementer thuiusmodi quidez est pluris
nutrimenti tminoris ablutionis digestiōis: taccidit ei multotiēs

vt acetet in stomacho frigido in substãtia sua: tesi sit in eo calor extraneus multus de malitia complexionis. ¶Et aqua quidem ordei qñq; est decocta ex ordeo ipso sicut est: tquandoq; est excorticatum. ¶Et melior quidem sirupus acetosus apõ me est ille in quo ponitur zuccarum in vase: deinde fundit sup ipsum acetũ forte qõ sit de vino tãte quãtitatis vt eleuetur super dorsum zuccari: immo dimittat ipsum discoopertũ: deinde ponant sub vase carbones quieti tcims calidus donec liquefiat zuccarum in aceto sine ebullitione: deinde colligit spuma tdimittitur vna hora cũ multo calore donec misceatur zuccarũ cũ aceto: deinde funditur super ipsam aque quãtitas duorum digitor tbulliat vsq; ad spissitudinẽ. ¶Et aggregare sirupum aceto sum t aquam ordei simul est illaudabile: quoniam corrumpit aquam ordei ẽm plurimũ. ¶Et nõ opz vt dek in potu aqua ordei cum siccitas nature adest: immo ante ipsam fiat clystere. ¶Quod si acetet in stomacho detur in potu quod de ea est magis subtile. Qõ si acetat: coquat cũ ea radix apij tcius simile.

¶Si vero acetat iteru m: tunc necessariũ est vt misceat aliquid puperis cũ ea ppterq̃ materia nõ est vehemẽtis subtilitatis t calidi tatis. ¶Et qñ multiplicat eius inflatio: tũc misceat cũ ea ad calefaciendũ parũ aceti vini acetosi. ¶Verũ cũ sirupus acetosus in potu datur: incidit humores t ꝓparat superfluitates ad expulsionem t tu consequenter post duas horas da aquã akist ordei subtilẽ predictã vt abluat quod incidit trabstergat id rextrabat ipsuz p sudorem tprouocationem. ¶Et non est nocumentũ si detur in potu sirupus acetosus apõ cenã cũ iã separat⁹ est cib⁹ a stomacho. Qñq; est necessariũ vt premittatur iuleb ante aquam ordei vt addat in humectatione: tillud est cũ vides siccitatem dominantẽ super corpus tlinguã. ¶Et qñq; est necessariũ vt premittat ante ipsaz ad leniendũ naturam aliquid de tamarindis ante illud p duas horas.

¶De curationibus febrium acutarum. Ca. 10.

Quod dictum est de regimine lenificationis t puocationis et sudationis tdigestionis deinde euacuationis cũ medicina post illud. Et quod dictũ est de cibatione post ipsuz est illõ qõ oportuit nos rememorari hic. ¶Et modi extinctionis vehementie caliditatis sunt cum infrigidatione aeris. Et cũ infrigidatione cibi. Et cũ epithimathibus templastris. Et cũ medicinis. Et cũ retentione eor q̃ sunt sicut mucillago psilij: tmucillago granor cydonij t succus portulace: tsuccus liquiritie in ore vt sedetur sitis. Nam assiduare gutturi patiẽtis egritudinem calidã aliq̃d vt remaneat os humidũ tnõ ejiccẽ in curis est iuuatiuum valde: tquandoq; iuuatur per administrationẽ clysteris facti ex succo melonis indi: et cucumeris: tcucurbite: tportulace cũ oleo rosaceo: t cũ aliquãtulo cãphore iuuamẽto marie. ¶Et opz vt sit aer infrigidat⁹ quantuz possibile est; teius infrigidatio est per prohibitionem frequentie: t

per susp̃siõnẽ flagellor multor: tper positionẽ niuis plurime: t si domus est primi tẽporis ex quo limita fuit luto t ppzie illo in quo ponit loco palee cotũ papyri: tunc est melius: t qñq; preparantur in ea manationes vt fontiũ: trotationes tcurrit in ea aqua dulcis. Aut stratus est sup lacunã coopertã cũ reti: test stratus super quem dormit ex tabari tbis similib⁹: treliquus strat⁹ est ex extremitatibus salicũ tcydonior t myrti aspersis aqua ros. viol. t nenufaris t ros. viol. Et ponunt qñq; calathi in qb⁹ sunt ordines de frustis fructuũ boni odoris frigidorum sicut malor acetosor t cydonior t minor piror boni odoris aspersis in aqua ros. tnenufare: t salicibus super que sunt puluerizata sandali trose tcã phora: t sup q̃ iã distillatũ est parũvini odoriferi: tũc est illõ qõ est vltimũ. ¶Hoc est regimẽ aeris. ¶Regimẽ aũt cibi iam sciuisti. ¶Et si voluntas adest vt cũ infrigidatione sit lenificatio: tũc dek aqua cucurbite et aqua melonis indi ppzie taqua cucumeris: tlactuca cũ aceto est vltima. ¶Et qõ cõueniẽs est ad sedandũ sitiz eor est foca factũ ex pane simile cũ aqua casei accepta ex dogo post colationẽ vehementez ¶Et si adest volũtas vt cũ sedatiõe sit retẽtio: tũc dek succ⁹ granati muzi tacetosi taqua agreste taqua mori de scemi taqua acetositatis limonis nõsalsi taqua acetositatis citri tq̃ sunt bis similia: taqua cerescli rẽ berberis. ¶Epithimata ho temp'a sint ex succis notis t ppzie aqua ro. aut succo rosar recentiũ cũ sandal. t cãphora taqua coriãdri tendiuie cũ istis esi ẽ infrigidatio pliarmucillago psilij cũ aceto taqua ros. est bui⁹ gñis. ¶Et ebrocare epar cũ infrigidãtib⁹ est res maxima tmagis iuuãs. Nã cũ equat: est in eo maior pars rectificatiõis. Et fortasse rectificat aquã. ¶Et qñ illic est catarrus ttussis aut in capite ei⁹ est grauitas aut tẽsio: significat multitudinẽ vapor. Quare opz ne fundat sup caput aqua aut acetũ: immo occupet cũ inclinatione capitis sup vapores aque ẽm qz dispositio facit illõ necessariũ. ¶Si vero nõ fuerit catarr⁹ neq; aliq̃d eor q̃ dixim⁹: tũc administra de embrocis trepithimatib⁹ q̃ scis. ¶Et nocibilior embroca in hmõi dispositiõe repletiõis capitis est mulsio lactis sup caput: fortasse essi facit accidere apa i capite tperditionẽ. ¶Et magis salua horar embrocationis capitis cũ repletiõe ei⁹ est vt sit vapor coleric⁹ nõ humid⁹: imo in hmõi hora fortasse nõ nocet applicatio lactis: imo cõfert. Et cognoscit ex dispõne somn tvigiliis thũiditate superio t partiũ nariũ teaz sicitate. Cũ ergo videris somnũ aut pfunditatẽ somni: aut humiditatem superior partiũ nariũ: tũc caue embrocationẽ trinuctionẽ: trstude in attrahẽdo materiã ad inferiora. ¶Et cũ videris rubedinez in naso tfacie vehementẽ: tũc nõ erit malũ vt scias currere sanguinẽ ex naribus. ¶Et infrigida epar cũ emplastris. ¶Et cũ frigidas caue ne occurras cũ infrigidatione vehemẽti hora sudoris tresolutiõis: immo opz vt obseruer illõ: fortasse essi fit causa in elongatiõe

egritudinis ꝛ licet quandoq; sit longitudo egritudinis saluior q̄ ipsius acutas. ¶ Et oportet vt caueas in febribus acutis casuz ra sure quoniam addit in debilitate virtutis: ꝛ terretur natura a re ceptione superfluitatum ad intestina: ꝛ ab expulsione earū ab eis propter victoriam superfluitatum. Et fortasse redeunt superfluita tes ad superiora ꝛ redunt hypocundria ꝛ inflant ea ꝛ redunt caput ¶ Et quandoq; est in potu papaueris inuamentuz mirabile in in spissando materiā subtilē. quare digerit in faciendo somnum.

¶ Rememoratio accidētiū q̄ difficilia sunt: i febrib⁹ acutis. Ca. ij.

LOquamur itaq; in primis de accidentibus que vehementia sunt in febribus: ꝛ de curatione eoz: ꝛ festinem⁹ ad distinguen dum febres acutas. Et hec quidē accidētia sunt sicut rigor ꝛ frig⁹ ꝛ horripilatio: ꝛ sicut sudor plurim⁹ ꝛ sicut fluxus sanguinis nariū superfluus: ꝛ sicut vomitus laboriosus: ꝛ fluxus ventris debili tans ꝛ sicut sitis que non toleratur: ꝛ sicut profunditas somni superflua ꝛ sicut vigilatio inseparabilis: ꝛ sicut asperitas lingue ꝛ offuscatio oris: ꝛ sicut sternutatio continua: ꝛ dolor capitis prauus: ꝛ tussis fre quens: ꝛ sicut casus appetitus: ꝛ bolismus: ꝛ sicut appetitus canin⁹ ꝛ singultus.

¶ De regimine rigoris ꝛ horripilationis cum superfluunt. Ca. ij.

QUod est de hoc sequens sudorem rectificatur velociter ꝛ non indiget regimine. Et cretico non opz vt contrariuz fiat per remotionem: ꝛ non est de illis que debilitāt ꝛ faciūt aliud. ¶ Et q̄n q̄ sedat cum ligatione extremitatum: ꝛ fricatione facili: ꝛ cum cale factione cooperture: ꝛ cum vnctione de oleo de aneto ꝛ de camomil la si indigetur eo. ¶ In forti autem quando perseverat: siue sit in febribus: siue fit in aljs: opz vt ligentur extremitates in locis plu rimis. Et inunctio fiat cū oleo camomillino ꝛ radice lilij. ¶ Et sunt de hominibus qui confortant illud cum eis que sunt sicut carda momum ꝛ castoreum ꝛ ruta ꝛ sceba ꝛ calamentum ꝛ baurach ꝛ pi per ꝛ piretrum. ¶ Et quandoq; pertransit illud ad administran dum linimenta ex sinapi ꝛ assa fetida. ¶ Et quandoq; decoquun tur medicine iste in aqua: ꝛ deinde coquitur in ea aliquod oleum. ¶ Et aqua eruce fortis in hoc capitulo per se sola aut cum oleo aliquo quod decoquitur cum ea. Et similiter decoctio ozimi et aqua eius.

¶ Confectio olei boni. Ca. ij.

SUmatur anetum siccum ꝛ mirrha ꝛ ruta ꝛ calamentum ꝛ pi per ꝛ piretrum: coquantur in vino decoctione vltima: deinde decoquatur colatum in tanto quantum est medietas eius de oleo si samino vsquequo consumatur aqua ꝛ remaneat oleum ꝛ admini stretur inungendo. ¶ Et de oleis fortibus in eis in tali qualis est rigor quartane est oleum de costo: ꝛ oleum de sceba et oleuz de abro ꝛ tano ꝛ oleum de lilio: ꝛ oleum de mirrha ꝛ ponatur in ℥.j. olei pond⁹

ℨ.iij. piperis. ꝛ ℨvj. ℨ.j. piretri tritoruz. ¶ Et administret absynthiū decoctū in oleo aliquo: aut oleū olive in quo decoctū est apiū. ¶ Et introitus in oleū levis caliditatis est inuatiuus valde: ꝛ fortasse me cessarie sunt potiōes. ¶ Et multotiēs sedatur cū aqua calida levis caliditatis ꝛ cū curatiōe sup vaporē eius. ¶ Et quādo non sedatur per id si materia est grossa: decoquātur in aqua anisuz calamētū et semē apij ꝛ mastix ꝛ eruca ꝛ anetū ꝛ similia. ¶ Et balneet in aqua in qua decocta sint ea que sunt sicut sceba ꝛ abrotanū ꝛ calamētū ꝛ rane tum ꝛ squinātum ꝛ ruta ꝛ sanfucus ꝛ costus ꝛ semina calida. ¶ Et omnes medicine fortis prouocationis sedāt rigorem. ¶ Et de me dicinis sedantib⁹ rigorem maximū in quartana ꝛ similib⁹ sibi est vt bibat de costo aure. i. cum aqua calida: ꝛ de agarico quātū de ipso in aqua calida: ꝛ in agarico est inuamētū. ¶ Et quādoq; ponit cū eo parū opij q̄n facit dormire ꝛ facit sudare et phibet vehemētiā rigoris ꝛ alia. ¶ Et iterū reos quātitas aurei. i. i aqua calida. ¶ Et de cōpositis est tyriaca diatesseron: ꝛ electuaria alia ꝛ dyacymiū: ꝛ dyacalamētū: ꝛ dyapiperēō: ꝛ sirupus de melle in quo feruēt sicut assa rutar ꝛ piretrū ꝛ piper. ¶ Pillule experte que dant in potu ante rigorē per horā vnā infirmo erecto vel stante super lectū sustinere eius calefacto cū igne ꝛ cooperimēto: q̄n tēperāt ipsum aut phibēt quar confectio. Re. storacis myrrhe opij oppoponaci oim ana par tē. ℨ. cōficiātur cum butyro: ꝛ sit dosis eius quātitas fabe. ¶ Et iterū sumak oppoponaci castorei dauci asse piretri opij añ. partes equa les: fiat sicut primo fit. ¶ Descriptio bona. Re. oppoponaci serapi ni aniudē ꝛ cimini carmeni ꝛ seminis apij piperis añ. auf. i. ℨ. semi nis iusq̄mi albi croci aristologie castorei euforbij myrrhe ameos zinziberis omniū ana pondus tertie. ℨ. i. seminis balmel piretri om niū añ. auf. i. conficiant cuz melle: ꝛ dosis eius sit auellana cū aqua calida valde. ¶ Et fortasse est necessarium in eo vt detur in potu vinum calefactum ꝛ cibi calefacti. ¶ Et solutio ventris cum eis q̄ sunt sicut biera triacidoniten ꝛ dyafinicon. Immo quādo est rigor paruus ꝛ proprie sine febre: deinde in potu pillule fetide q̄n ipse sunt sanitas eius.

¶ Regimen sudoris superflui in⁹ febribus. Cap. 14.

OPortet ne sudor creticus quātū possibile est restringat. ¶ Cuz aūt euenit necessitas ꝛ pertrāsit terminū: tunc opz vt euētet ꝛ infrigidet loc⁹. ¶ Si aūt nō excusat: tunc super instrumētū positus quo pueri vel iuuenes solēt in aere cōcuti commoueat in loco frigi do. ¶ Et nō opz vt occupet in exicādo illud q̄ roborandum egredit faciēdo eructationē ipost eructationē: nā illō est occasio ad illud p uocādum ꝛ multiplicandū: ꝛ fortasse attrahit syncopiz. Nam eius absterso addit in ipsum: ꝛ eius dimissio restringit ipsum.

¶ Et opz vt inūgat eū cū oleo ro. fortī ꝛ oleo myrtino: aut cū oleo de salicibus ꝛ cum oleo de balaustijs. Aut fiat oleum cum aquis in

quibus decoquūtur cydonia pontica ⁊ mala pontica ⁊ rose ⁊ balaustie ⁊ charabe cōtritum sicut puluis q̄ apparet in radio solis ⁊ similia qm̄ restringit. ¶Et qñq̄ restringit acetum mixtum cum aquaꝫ succꝰ agrestꝫ ⁊ decoctio balaustiaꝝ ⁊ decoctio balaustiaruꝫ ⁊ decoctio gallarum ⁊ decoctio myrti ⁊ succus salicis est mirabilis ⁊ aque semperuiue. ¶Et cum res sit vehemēs liniatur cum muscillaginibus frigidis ⁊ cū gūmi: ⁊ proprie cū emplastratur his duobus ⁊ euitatur. ¶Et quādo vehemēs sit res opz vt ponat nir sup extrema: ⁊ sola sint in ea extrema aut balneet cū aqua frigida si suffert eā.

¶Regimen fluxus sanguinis narium superflui. Cap.15.

OPortet vt nō properet ad phibendū illū ō cretic⁹ est quātum possibile est. ¶Cū aūt est necesse phibere fluxū sanguinis narium in febrib⁹ acutis: tunc liga extrema: ⁊ pone ventosas sup latus q̄ sequit latus fluxus sanguinis narium. Deinde consequenter adhibe regimen illius loci: fortasse erit possibile erit tibi vt infrigides ⁊ restringatur per illud: ⁊ ante vel non ponas ventosas desuper: ⁊ distilla in nasum aliquas distillatiōes predictas in capitulo fluxꝰ sanguinis narium: ⁊ cū non est phibens aliquod infrigida caput cum infrigidātibus predictis in eo: ⁊ qñq̄ aduenit patiētib⁹ quartanā fluxus sanguinis narium: quare opz vt iūues cū pacientib⁹ fluere sanguinem ex naribus scitis: in ipso enim est sanatio quartane. Si vero superfluitatem timuerimus: faciemus sicut illud quod fecimus.

¶Regimen vomitus q̄ accidit eis. Cap.16.

CReticus item non abscindat nisi apud necessitatē. Et ꝑm plurimū abscindat in eis p vomitū: ꝑ adiutoriū eis q̄ extrahitur humor nociuus: sicut est sirupꝰ acetosus ⁊ aqua calida. Et qñq̄ est necessariū vt confortetur virtus: quare ponat loco sirupi acetosi puri sirupꝰ acetosus cū semināb⁹. ¶Et si humor est imbibit⁹ ⁊ grossus: tunc opz vt fiat solutio dādo in potu q̄ est sicut aloes ⁊ hiera. ¶Et qñ nō est imbibitus fortasse cōfert hiera ⁊ aloes. ¶Et si est imbibitus nō grossus: mūdat ipm sirupus acetosus cū aqua calida: deinde equat ipsuꝫ: post illō aqua granatoꝝ q̄ bibat. Oō si euomuerit eā bibat ipazvice alia donec equeturꝫ quiescat. Et similr si rupus de mēta cū granis granatoꝝ ⁊ fortasse sed at ipm infrigidatio stomachi. ¶Et nō opz vt approximet rebus pōticis ⁊ sedātib⁹ vomitū cū pōticitate sua ⁊ acetositate sua stiptica ille q̄ vomit propter humorē imbibitū: qr est malū: ⁊ addit imbibitioni. Sed non imbibito fortasse faciēt eū dessere deorsuꝫ cuius sit grossus. Et fortasse iuuabūt virtutē stomachi ad expellēdū eū p supiora. ¶Et qñ assiduauerit vomitꝰ de colera ⁊ nō fuerit de genere imbibiti: tunc vtere stipticis: ⁊ proprie emplastris iuuātib⁹ factis ex torticib⁹ granatoꝝ ⁊ gallis ⁊ bis silib⁹ cū vino permixto aut aceto permixto. ¶Et ad vomitū q̄dez colere nigre superfluū submergat spōgia in aceto

⁊ ponatur sup stomachū. Oō si necessariuꝫ fuerit aliquid fortius: admimistra medicinas predictas in capitulo etentionis vomitus.

¶Regimen fluxus ventris qui accidit eis. Cap.17.

IAm singlr in capso fluxus ventris locuti sum⁹ in hac intētione. Ergo redeamus ad illud. ¶Et de illis que conferūt ex via ciborum sunt almes torrefacti: et lentes torrefacte: ⁊ coriandrū: qō cunq̄ horū duorū fuerit: eligetur: et fundat aqua ab eo: et ꝑprie qñ fit acetosum cū granis granatoꝝ qñ est bonum.

¶Regimen sitis eorum superflue. Cap.18.

OPortet vt inungatur caput cū oleo frigido valde qō fundat sup ipm: ⁊ ponat sup caput si nō fuerit. qō phibeat: ⁊ cū aquis infrigidātib⁹: ⁊ retētiōe mucillaginis seminis cydoniorꝫ ꝑmixte cū oleo ro. vltimo. Aut infusionis prunorꝫ ⁊ medullarum cucumeris ⁊ alkibed et cucurbite et seminis lactuce nigre et radicuꝫ liquiritie: ⁊ pillularū descriptarū in antidotario ad stim. Et de illis que mastīcatur est almosofat ⁊ sunt tamarindi: ⁊ sitis q̄dē qñq̄ fit ex frigore: ⁊ abscindit eā somnus. ¶Et qñq̄ fit ex calore: ⁊ abscindūt eā vigilie. ¶De profunditate somni que accidit eis. Cap.19.

OPortet vt remoueant a profunditate somni cū fabulis ⁊ his similibus per voces: et ligentur mēbra eoꝝ inferiora ligatiōe dolorosa: postq̄ non fuerit qō phibeat. ¶Et superponat collirium subtile si natura fuerit restricta ⁊ in hora quietis et tēpore assiduitatis: et ventosetur quod est inter ambas spatulas et spondiles.

¶De grauitate capitum eorum. Cap.20.

OPortet vt alienet ab eis emulsio lactis super capita eorū: aut effusio olei sup ea: aut embroca: aut caput purgū. ¶Immo sint contenti vaporationibus factis cū embrocis ex camomilla: et sint in eis viole et furfur et his similia.

¶De inquietudine habentium febres et aliorum. Ca.21.

OLacere ℞o oleū viol. cū oleo de semie lactuce et oleo nenufari no: et oleo de cucurbita: et adderere aliq̄d de stupefaciētibus famosis sup tempora ⁊ incuruare caput super vapores humectātes ⁊ odorare nenufar: ⁊ poma mādragore ⁊ alsebelebran aspersum ex lōginquo: et embroce humectātes: ⁊ res quas scis: et similiter si nō fuerit qō phibeat: detur in potu sirupus papaueris ⁊ loboc eius. Deinde multiplicentur inter manus eius candele et eleuent voces cum fabulis ⁊ ligentur cū instītis extremitates eius ligatione dolorosa parum cū ansis que resoluant velociter. Deinde ꝑcipiatur et vt dormiat ⁊ claudat oculos. Cūq̄ dormit parū extinguātur candele: et cessent voces: et soluantur anse qñ dormiet: et cū inuenit leuitatem et quietē ex paroxismo aut vehementia: assiduet ablutionem faciei cum aqua in qua decoctū est papauer nigrū cū aliquātulo mandragore ⁊ radice eius: et cū est illic humor baurachius: confert aqua in qua cocta sint fisimbrium et mellilotū ⁊ albacuēt pa-

pauer abluendo faciē ꝛ icuruando sup vapozē eius.

¶ De dolore ventris qui accidit eis. Capitulum.22.

Hit ex effusiōe cholere ad stomachū: ꝛsi accidit in principio periodi eius detur in potu parum sꝛupi de malis cum sꝛupo acetoso.

¶ De asperitate lingue eoꝝ. Capl'm.23.

Maissentia q̄dē viscositatis fricetur cū brusco aut cū virgis salicis cum oleo amigdalino ꝛ zuccaro tabarzet donec mūdet: aut cum spongia ꝛ pauco sale ꝛ oleo ro. in hoc non est alleuiatio multa i firmi: ꝛ post illud cum eis asperitas est nō ꝓpter viscositatē imo a siccitate opz vt teneat in ore suo sebestes: aut nucleos prunorum: aut saltē q̄ asportant de india ꝛ est in colore salis ꝛ dulcedine mellis: ꝛ sumat de eo ꝑm quod dixit Archigenes quātitatem fabe vnius: ꝛ grana cydoniorum sunt ex eis que humectant linguaz: ꝛ ꝓhibent ei offuscationem. ¶ Et oportet vt non ponantur puluinaria multa neque resupinetur dormiens: nam hec duo exiccant linguam.

De sternutatione assidua q̄ accidit eis. Capl'm.24.

Quandoq; magnificat nocumētuz sternutatiōis assidue cuz eis: ledit nāq; eos ꝛ replet capita eoꝝ: ꝛ debilitat eoꝝ ỹtutes ꝛ fortasse facit fluxū san. narīū. Quare opzvt fricet eoꝝ frons ꝛ collum ꝛ nasus: ꝛ aperiantur ora eoꝝ: frons ꝛ collum ꝛ nasus: ꝛ aperiātur ora eoꝝ ꝛ fricent eoꝝ palata cū vehemētia: ꝛ fūdātur capita eoꝝ ꝛ quertātur ꝛ ꝑmanē eorum extrema: ꝛ fundātur in aures eoꝝ olea tepida ad caliditatē parūper decliuia ꝛ humectētur lacerti eoꝝ ꝛ ipsoꝝ mādibule. ꝛ ponāt sup eoꝝ ceruicib⁹ puluinaria calefacta: ꝛ nō excitent a somno eorū subito: ꝛ minuātur a puluere ꝛ somno: ꝛ omni in cui⁹ dolore est acuitas: ꝛ olfaciant sauich: ꝛ lutum alnatachi: et spongiam marinam.

¶ De dolore capitis q̄ accidit eis. Capl'm.25.

Ligā extremitates eoꝝ ꝛ ꝓprie coxas ꝛ cū ĩstita liga: ꝛ frica pedes eoꝝ Et supponātur eis colliria trahētia materiā ad iferiora: ꝛ ꝓforta capita eoꝝ cū ifrigidātib⁹ notis: et si nō fuerit q̄ ꝓbi beat ex croca aut tussi ebriocētur capita ipsoꝝ cū decoctiōe rosarū ꝛ violarū ꝛ ordei aut foliorꝝ salicis et bis similiū: ꝛ sil'r oleo ros. ꝛ oleo de salicib⁹. Et qñ nō excusat hoc: tūc ꝑmisce ebriocas ifrigidantes cū lenitiuis: sicut camomilla: ꝛ stupefactiuis sicut est papauer: ꝛ nō mulgeas lac nisi cum remouetur febris. Si aūt virtus fuerit fortis mulgeas lac caprinuz: ꝛ si fuerit debilis mulgeas lac mulierē. Et caue lac apud repletionem humidam facientem profunditatem sōni: ꝛ similiter caue humectantia. Et tu non administres humectantia: nisi vbi ẽ vapoz fumosus ꝛ ca put ficcuz ꝛ paz somni. Et quādo multiplicatur repletio in capite ex vapore humido: trahe eum ad inferiora cum collirijs et clysteribꝫ: et stringe membra inferiora ita q̄ testiculos.

¶ De tussi eorum. Capl'm.26.

Tussis plurimū accidit eis ex calore: aut siccitate. Quare opz vt teneant in oribꝫ suis pillulas bichi: bias: allo hoc de papauere facta cū medullis fructuū frigidis ꝛ amilo ꝛ bis silib⁹. Et vtātur ceratarijs in frigidātibus factis ex oleo ros. puro ꝛ ex mucillaginē psilij ꝛ succo portulace ꝛ alijs.

¶ De destructiōe appetitus eorum. Cap.27.

Quandoq; est cā eius humor in ore stomachi: qō scitur ex eo qō dictū est de destructiōe appetit⁹. Et euacuat per vomituz aut solutiōe ventris. Eu multoties iuuat cū intromissiōe digitorū in gutture ꝛ cōmotione stomachi: ꝛ proprie cū vomitu expellit colericam rem aut acetosam. ¶ Et q̄ndoq; est ex vehemētia debilitatis: quare curetur cōplexio que facit eā cū eo qō scitur. Et opz vt appetozimes eis odores bonos excitātes appetitū: sicut odor sauich infusi cū aqua ꝛ aceto. Et detur eis electuariū ꝓportionale febricitātibus: et parū vini ꝛ succi fructuū ponticoꝝ bom odoris. Et lābāt alicā de aceto gelatine piscīū aut hedi ꝛ bis silium. Et ponant super stomachū post dies primos emplastra facta ex fructib⁹. Et sint i eis absynthiū ꝛ aloes ꝑm q̄ scis. Et inūctio ei⁹ cū oleis bonis est iuuatiua. ¶ De bolismo eorum. Cap.28.

Oportet vt curent cū odoramētis ꝛ luto alnatachi ꝛ armeni infusi cū aceto. Et odorēt almosofat ꝛ panē mūdū calidū ꝛ carnes assatas. Et stringe eoꝝ extremitates. Et ertēdes aures eoruz ꝛ capillos ipsoꝝ. Et ꝛforta eoꝝ cerebra cū embrocis infrigidātibus ꝛ humectantib⁹. Plurimū nāq; bolismi eoꝝ est ꝓpter destructionem oris stomachi ꝓpter cām cōicantē ramis q̄ aduenīūt eis cū sensu ꝛ est corpus durū et indurat: verū sensus nō vltimatur cum eo.

¶ De nigredine lingue eorum. Ca.29.

Oportet vt nō dimittat sup linguā nigredo: imo fricet cum eo qō scis: ꝛ si nō: leuabunt ad caput vapores maligni ꝛ faciēt. cadere in sirsen.

¶ De appetitu eorum canino. Cap.30.

Curatur cū vnctuosis frigidis ꝛ dulcibus.

¶ De sincopi que accidit eis. Cap.31.

Quandoq; accidit eis sincopis in ꝓncipio febriū: ꝓpter effusionē colere ad stomachos eoꝝ. Quare opzvt det eis aīi paroxismū: aut apud paroxismū frustū panis de simila cū aqua granati ꝛ aqua agreste. ¶ Et scias q̄ qñ aggregant sincopis ꝛ febris: tūc sincopis est dignior curatiōe: ꝛ si indiget pauco vino detur ꝓmixtū cū tribus. 3. vini antiqui. ꝛ si non: sirupi malorū antiq̄ cuius resolutа est superfluitas: ꝛ flobothomia q̄dem multotiens addit in sincopi: et clistere leue est magis conueniens: et vomitus est iuuatiuus eis. Et constrictio crurum ꝛ ponere manus ꝛ pedes in aqua calida ¶ Et cū euacuāt: tūc de sollicitudine est vt cibētur sauich ordei infra

gidato in quo sint genera granatorum.

¶De constrictione anhelitus eorum. Cap.32.

COnstrictio anhelitus accidit eis: aut ꝓpter spasmū ⁊ siccatē q̄ accidit eis in lacertis anhelit⁹: aut ꝓpter materiam ꝓfocatiuā descendentē ad guttur eor: aut ꝓpter debilitatē q̄ ꝛnatur neruis remētib⁹ ad mēbra anhelitus. ¶Et prima quidē curat cū ungentis vel emplastris humectātib⁹. ¶Et scōa cū eis q̄ ꝓhibēt strangulatiōez. ¶Et tertia cū equatiōe cōpleriōis in cerebro: ⁊ inunctiōe colli cū eis q̄ infrigidāt ⁊ humectāt: ⁊ sup stomachū itez ex eis q̄ sunt sicut rasura cucurbite ⁊ portulace ⁊ sandali cū oleo ro. ⁊ similibus ei. ¶De vehementia tristitie eorum. Ca.33.

QUando multiplicatur tristitia causa oris stomachi ⁊ aduentu humoris mordicatiui in eo: tūc infrigides stomachos eorum cum eis que scis de cibis: et inungāt ur: et dormiāt in loco proximo mot ib⁹ aq̄ strato extremitatib⁹ arborū ⁊ frutectis frigidis: ⁊ odori feris frigid} ⁊ nenufare: ⁊ rosis: ⁊ exparsionib⁹ frigidis fact} ex fructib⁹ odoriferis frigidis ⁊ sandalis. ¶Et multotiēs q̄dē ꝛferūt in eorū tristitia clisteria frigida facta ex aqua cucurbite et citruli ⁊ succo portulace ⁊ semperuiue cum oleo ro.

¶De difficultate deglutiendi que accidit eis. Ca.34.

DIfficultas deglutiēdi cū accidit eis: et fe. fuerit ꝛduса: tunc flobothomia paulatim fiat: et equatio fiat ad retrabendū. ⁊ suppositoriū est melius quā plurimū solutiuum desuper.

¶De frigore extremitatum qō accidit eis. Cap.35.

MUltotiēs ꝓfundatur calor eorum: et infrigidantur eorū extrema. Et tendit calor submersus ad caput. Ponātur ergo extremitates in aqua calida: et non bibant aquam frigidam.

¶De sermone febris colerice. Cap.36.

HEbies colerice tres sunt: tertiana ꝙtinua: tertiana periodica: et causon. ¶Et tertiana q̄dem ꝑiodica aut est pura: et fit a colera pura. Aut non pura et fit cū putredine colere grosse substātie ꝓpter cōmixtionē colere cū flegmate cōmixtione aliqua cōplexionali ymita: et ꝓpter hoc diuersificatur ab hemitriteo: cū hemitriteū faciant due materie separate: et hāc faciat materia vna que in se ipsa est permixta: cū cuius calore ꝓmiscetur aliquātuluz frigoris q̄ grauat suā putredinem et suā resolutionē ⁊ suā digestionem ⁊ ꝓpter illud q̄dem fiunt in hemitriteo duo paroxismi: et tertiane nō pure paroxismus vnus. Et hec quidē nō pura q̄nq̄ ꝓlongatur ꝛpe longo ⁊ circiter medietatē anni: ⁊ q̄nq̄ perducit ad molliciez ⁊ magnitudinē splenis. ¶Causon vero est de genere cōtinue: q̄si differentia inter eius vehementiā et eius tepore est insensata: accidētia eius sunt vehementia: et causa est acuitas materiei et multitudo cū eius casus fit circa cor ⁊ in venis oris stomachi: aut in partibus epatis ꝓprie ad summum in mēbris nobilibus vicinis cordi.

¶In tertiana vero colera est in carne: ⁊ ad ꝓtescutis. ¶Et in continua est sparsa i venis corporis q̄ elōgant a corde. ¶Et vehemētia q̄dem sitis: ⁊ angustia: ⁊ inquietudo: ⁊ ispatiētia: ⁊ alienatio: ⁊ nausea: ⁊ amaritudo oris: ⁊ siccitas labior: ⁊ scissio eor: ⁊ dolor capitis multiplicātur i febrib⁹ colericis: ⁊ est natura in pluribꝫ ex aq̄ sicitatē declinis: q̄si materie mot⁹ ē ad superiora: aut ad illō ad qō apparet de corpore ⁊ cute.

¶De tertiana absolute: ⁊ nominatur triteus. Cap.37.

PAroxismus tertiane icipit i ꝓmiscū horripilatiōe vt pūctura acus: deinde i frigidat: ⁊ icipit facere rigorē difficilē valde difficiliorē reliq̄s rigorib⁹: nō frigidū: aut cū pauco frigore: ⁊ non est frig⁹ ei⁹ nisi ꝓp ꝓfundationē caloris ad ꝛiora ad ꝓtē materiei: et inuenit sicut pūctura acuū: ⁊ hic q̄dez rigor cū vehemētia sua est velocis sedatiōis: ⁊ tu iā scīsti causaz hui⁹ rigoris: ⁊ fit rigor ei⁹ i tribꝰ vicib⁹ ꝓmis fortior ⁊ vehemētior: ⁊ in quartana ecōtrario: ⁊ icipit rigor icipit cū fortitudine: deinde lenit paulatiz ⁊ minuit velociter ⁊ i quartana econtrario. ¶Et sudor multiplicat i tertiana cū diuuttit. ¶Et fit vrina i ea rubea tēdēs ad igneā: in qua nō ē multa grossitudo. Aut ē nō pura: ⁊ fit vrina ei⁹ cruda aut grossa. ¶Et tertiane caliditas est saluior caliditate causonis: et quāto plurius manus tāgit corꝑ nō addit inflammatio: imo quādoq̄ minuit inflāmatio ei⁹ ⁊ i causonide addit inflammatio. ¶Et accidētia q̄ accidūt in eis in tertiana sunt vigilie sine grauitate in capite: nisi in q̄busdā nō puris ⁊ sitis et furor et ira et odiū locutiōis. ¶Et est pulsus ei⁹ acutus velox ꝓ ꝛparatiōem ad reliq̄s febres: ⁊ nō est equalis ꝛstrictionis ⁊ dilatationis: quoniam humor debilitat eū: ⁊ addit ei diuersitatem a pud statum: et diuersitas in eo est sub ea que est in aliis cum duritie: et est pulsus fortior in ea: immo diuersitas in eo non est ꝑm plurimū: nisi diuersitas ꝓpria cū febre ⁊ aliis: ⁊ in principio quidem est necessariū vt coartet pulsus vsq̄ ad horā dilatatiōis febris: ⁊ tūc cōfortat ⁊ fit velox et frequēs et eius diuersitas nō ē multū superflua. ¶Et q̄nq̄ significāt ipsā etas et ꝙsuetudo et regio et ars et forma et temꝑ et multitudo euent⁹ tertiane in illa hora. ¶Cū ergo componunt due tertiane: sunt paroxismi euenientes ossii die. ¶Quicrgo ꝛsiderat tertianā p paroxismū errat i ea: imo opz vt attēdant signi ficationes alie q̄s dicem⁹. ¶Et patiētib⁹ q̄dē tertianā accidūt vigilie: et amor solitudinis: et multotiēs sentiūt ebullitionē apud epar.

¶De differentia iter tertianā purā ⁊ nō purā. Cap.38.

PUra est subtilis leuis: cuius paroxismus consumitur a quatuor horis vsq̄ ad.12. horas: et non addit super eas multum: et si addit additione multa: tunc est non pura: et est ꝑm plurimum perueniens ad septem horas. ¶Et calefit in ea corpus velociter: et vides caliditatez procedere ex corpore: et extremitates adhuc sunt frigide. ¶Et similiter pura nō accidit error supra.7. periodos. Et

quandoq; assumit propter subtilitatē sue materie in paroxismo vno in quo accidit vomitus aut ventris solutio mundificās. ¶Et apparet digestio in vrina i ꝓmo die: aut in tertio: aut i quarto: aut i septimo. ¶Si autem addit sup septē periodos additionē plurimā: tūc est de genere nō pure. ¶Et similiter si plongat spaciuz sui rigoris. ¶Et est additio tuorū paroxismoꝝ tantecclsio eoꝝ adinuicē ꝑm ordinē seruantē ꝓportiones similes: ꝛ in nō pura est illud diuersuz nō rectū. ¶Et similiter quando assimilant paroxismi ꝑm terminū vnū ꝛ reliqua signa elongationis febris etiā sunt de illis q̄ scis. ¶Et cū vides ꝓncipiū cū rigore ꝑm q̄ determinauim⁹: ꝛ statū cū sudore exuberāte: tūc nō dubites ān ipa sit pura. ¶Et in pura q̄dē cuz eā bibēs bibit aquaz ordei ꝓcedit qō est i corpore ei⁹ cū vapore humido q̄si ipe velit sudare ꝛ q̄nq; sudat. ¶Et cū nō pura inuenit grauitas plurima in capite. ¶Et extensio. ¶Et plongat rigor donec puenit ad viginti quattuor horas: aut triginta horas vsq; ad horam suaz ¶Et tepescit donec 2plent q̄draginta horę: ꝛ per quātitatē additionis paroxismi sup. 12. horas ē ei⁹ elongatio a paruitate. ¶Et in tertiana q̄dē nō pura tardatur appitio digestiōis. ¶Et nō appet in forma offuscatio neq; extenuatio. ¶Et fortasse nō eradicat cum sudore copioso. ¶Et fortasse nō incipit cū rigore. ¶Et nō est calidi-tas cū multa fortitudine: neq; est augmētū ei⁹ equale: imo ē q̄si ipa addat: deinde ꝓcedit ꝛminuit. ¶Et accidētia sua minorātur i ea.

¶De tertiana 2tinua. Cap.39.

Cognoscit p vehemētiam paroxismoꝝ tertiane: ꝛ p vehemētiā accidentiuz tertiane: ꝛ apud Hal. quidem cū sanguis putrefit: fit de hoc genere: ꝛ de eo fiet sermo post.

¶De cura tertiane pure. Cap. 40.

Oportet rememoreris illud q̄ dedim⁹ tibi de radicibus in curatione febriū de solutione ventris: ꝛ cibo: ꝛ in cib⁹ capitulis: et fabrica sup illō. ¶Et tu q̄dez nō auscultes sermonē ei⁹ q̄ ꝓcedit in principio solutiua fortia ꝛ myrabolanos et bisimilia: nisi illō q̄ diximus. ¶Immo oportet vt ꝓperes in ꝓmis et lenias lenitate q̄dam cū eis q̄ diximus illic. ¶Sicut sunt tamarindi quātitate. zl.3. q̄ infūdātur in aqua calida in nocte et colentur: proijciantur desuper siracost aut terenabin aut aqua duoꝝ granatoꝝ. ¶Et sicut decoctio lubleb cū terenabin et passulis enucleatis. ¶Aut ifusio pruno-rum cum terenabin: aut siracost. ¶Aut sirupus violar. et violę cōdite. ¶Et fortasse facit mucillago pſilij cum quibusdam sirupis sicut est sirupus prunorum lubricitatem et lenificationem et cum decoctione lētium cum iuleb. ¶Aut clisteria lenia sicut est clistere cum decoctione altee et iuiube et sebestem et radice lilij et oleo violato: ꝛ succo sicle ꝛ bauracb secundū modum quem scis. Et illud quando necessitas tangit ad ipsam. Rectum namq; est ne in potu detur quod est sicut lotio ordei: neque ei simile: neque cibi nisi natura

ſ lenificata: ꝛ si vētris solutio in principio in febre tertiana pura minoris sit malitie cū ei⁹ ſſe in aliis; z sit ei⁹ malitia: iteruz maxima. ¶Et quando est possibile vt flobothomes vsq; ad tres periodos fac. ¶Silr q̄n times q̄ sit egritudo furiosa ꝛ facis illud: erit illud q̄ accidit de errore si accidit minus q̄ aliud. ¶Et opz vt non moueas in die paroxismi aliq̄d nisi pp necessitatē ¶Et nō cibes nisi apud 2ditiones p̄dictas. ¶Aut puoces vrinam cum emulsiōe seminum: ꝛ oportet vt supueniat ei paroxism⁹ duz est famelic⁹: ꝛ nō est in stomacho eius aliquid. ¶Immo oportet vt sumat in potu sirupū acetosū omn mane: ꝛ post duas horas aquā ordei in die in qua nō est paroxism⁹. ¶Et sirupus q̄dē acetosus post paroxismū est quietes. ¶Et similiter ponere pedes i aq̄ frigida ad trabēdū residuū caloris. ¶Et ego magis diligo vt sit in sirupo acetoso: ꝛ ꝓprie i potu stremis emulsio seminū frigidoꝝ p̄dictoꝝ: ꝛ ante paroxismū p tres horas aut quattuor. ¶Et det in potu iterū post paroxismuz aquā ordei. ¶Et quādo necessaria est subtiliatio regiminis: detur in potu sicut aqua granatoꝝ: ꝛ aqua melonis indi: ꝛ bis similia: ꝛ gradatim fiat ei⁹ regimē ꝑm modū p̄dictū. Et quotiēs appropinquat status subtilief. Et in dieb⁹ primis cibetur cū kisk ordei et pane tristo cuz aqua frigida: aut sicut est: aut emulctū ex eo qui fit ex lacte acetoso ꝛ lentib⁹. ¶Et quādo cib⁹ acetat; istomacho nō det i potu de aq̄ ordei q̄ nō est valde subtilis aliquid. ¶Et si necessariū fuerit dare ip̄m i potu: 2fortetur parū cū decoctiōe radicis apij. ¶Si aūt stomachus fuerit frigidior illo ꝛ febris nō magna ꝛ nō pura ponatur parum piperis secundum 2silium Hypo. ¶Qō si signa significauerint q̄ crisis est ꝓpinqua: tunc sufficiat ei aqua ordei; ꝛ aqua granatoꝝ dulcis ꝛ muzi: ꝛ sirup⁹ acetosus. ¶Et fruct⁹ q̄dem qui diliguntur eis sunt granata dulcia ꝛ muzi: ꝛ pruna matura ꝛ imatura. ¶Melon vero indus est res maxime inuaměti cū hoc q̄ ipse soluit ꝛ prouocat ꝛ frangit vehemētiā caloris: ꝛ facit sudare: ꝛ fortasse nō nocet nisi pauꝛ ex olerib⁹ cucurbita ꝛ cucumere ꝛ alubebedijr lactuca. ¶Et scias q̄ intētio in eo quo cibantur patiētes tertianā: aut est humectatio sicut datur eis in fine de extremitatibus alteriugi: ꝛ de testiculis gallorū ꝛ cerebellis hedoruz cū q̄b⁹ nō est nausea ꝛ vitellis ouoꝝ: aut est i frigidatio ꝛ humectatio simul sicut i kisk ordei ¶Et nō vltimes i frigidatiōe multa ꝛ ꝓprie i ꝓncipio: nisi inuenias inflāmationē vehementē: aut timeas querisionē eius ad causonidem ꝛ continuam. ¶Quod si consequatur crisis ꝛ videris digestionem in vrina et est sedimen laudabile quod cognouisti: tunc si excusat bene est: ꝛ si nō: cura tunc cum eo quo iuuatur natura ex prouocatione vrine aut solutione ventris aut vomitu aut fluxu sanguinis narium: ꝛ: nō agas contra ipsam i hoc. ¶Quod si nō inuenis declinatiōnē manifestā: tūc euacua cū solutiōe vētris. Hāde illo ē scamonee sexta. z. l. i iuleb. Aut decoctio myrabolanoꝝ cū tamaridis ꝛterēiabin

et passulis et radicibus et cassia fistula ℔m q̄ sciuisti: et tibi inest vt cōfortes eas cū fumo terre ⁊ sene ⁊ scamonea: et de illis q̄ 2ueniunt eis tm̄ sunt trociſci ō spodio solutiui. ¶ Descriptio. ℞. myrabola nor̄ citrinor̄ enucleator̄ pōd̄. z. iuj. zuccari tabarzet pōd̄. z. xx. scamonee pōdus sexte. z. j. bibaſ cū aqua frigida: ⁊ post illud curentur cū eūone. ¶ Et si fuerit illic caliditas sup̄ flua: et inflāmatio magna cū tā euacuueris: tūc nō erit ei malū dare in potu aliq̄ de extinguētib⁹ fortib⁹ de illis que dicta sunt in regimine acute: ⁊ fortasse 2ferūt ei empla ex eis. ¶ Balneo vero opz ne approximet nisi post digestionē. ℔ost digestionē aūt ⁊ apud declinationē est ipm melius eis: ⁊ ppie 2suetis quāuis error in intromittēdo eos in balneo añ digōnē saluior est: q̄ suū sile cū alijs. ¶ Et opz vt sit balneū eor̄ temperatū boni aeris q̄ sit humid⁹: in quo sudēt cū facilitate: ita vt non inflāmentur eor̄ corpa: et inungātur cū oleo vio. et ros. 2quassato cū aqua. et nō plongēt in eo morā: imo egrediant velociter: nā ita ratio est eis 2uenientior q̄ stationis plongatio: ⁊ si apud exitus infundantur aqua tepida stent in ea ℔m quātitatē declinatiōis. Deinde cū egrediunt: 2uenit eis vt bibant vinū albū subtile multa cōmixtione pmixtū: ⁊ coopiant in locis suis: sudabūt em̄ sudore vehemēti: ⁊ si qd residuū fuerit: digerat: ⁊ post illud cibent cibis infrigidantibus et humectātibus et olerib⁹ que sunt illi⁹ modi. ¶ Et non timeas post declinationē potare eos vinū plurimū cōmixtū. Vinuz em̄ fractuz per cōmixtionē cōfert quātitati residui eius in resolucendo illud cuius necessaria est resolutio: et succurrit aque penetranti cum fortitudine sua ⁊ pmixtione eius q̄ est in eo de calefactiōe pauca: quare infrigidat vehemēter ⁊ humectat. ¶ Et si fuerint illic accidentia sitis et dolor capitis et vigiliarū et aliorū: iā tibi p̄teriit eor̄ cura. ¶ Et q̄n post crisim remanet aliq̄d caloris inseparabilis tunc tibi superest vt administres sirupū acetosum cuz succis diureticis: aut in quo decocta sunt semina et radices diuretice.

¶ De cura tertiane continue. ¶ Et scias q̄ cura tertiane cōtinue est cura tertiane: sed est declinior ad observationē dispositionū digestionis: et ad infrigidādum cū sirupo acetoso facto cum seminibus: vt semine citrulli: et semine enduie ppzie cōtritis: et post ipsum post duas horas datur in potu aqua ordei. ¶ Et ad subtiliationē cibi: et ad administrāda clisteria lenia in principio. Et ad prouocationem: et oportet vt subtilient: et nō sumāt in potu de solutiuis in principio: neq; approximent alicui eorum nisi eis que sunt sicut sirupus viol. et aqua fructuum: et non vtantur nisi clisteribus lenibus.

¶ De cura tertiane non pure. Capitulum. 41.

Es in quib⁹ diuersificat cura tertiane nō pure sunt res i q̄b⁹ cōicāt febres frigide ō licētia scōa. ¶ Et fortasse 2cedit illud

habētib⁹ purā. s. vt nō expectēt plurimū declinatiōis. Sed q̄n̄ expectāt digōnē: q̄n ē ꝓhibitū eis balneū: balneū em̄ facit discedere flegma indigestū ꝓpter illud q̄ effundit ad locū putredinis: ⁊ permiscet humorē maluz cum putrido ⁊ resoluit subtile: ⁊ facit remanere spissuz. ¶ Et q̄ cibatio oī die ite⁹: aut ppie cibatio est ex eis q̄ illis nocent: imo oz vt cibētur vno die ⁊ alio nō. Et sit in cibis eoruz q̄ abstergat ⁊ calefaciat parū. ¶ Et vt sit cibatio i principijs egritudinis spissior q̄ sit in principijs pure: deinde gradati 2uenit ad subtiliationē fortē sicut est subtiliatio tertiane. ¶ Et vt sit infrigidatio minor. ¶ Et vt clisterizet in principio clisteri⁹ acutior⁹.

¶ Et vt expectet digestio in solutiōe ventris eor̄ plus. ¶ Et vt sint in aqua ordei eor̄ virtutes digestiue resolutiue sicut est illud q̄ diximus in eo in cui⁹ stomacho acetat aqua ordei: imo fortiores q̄n illo. Fortasse em̄ necesse est vt decoquant in ea isop⁹ ⁊ origanū: ⁊ calamētū ⁊ spica ℔m cōplexionē: ⁊ sicla iuuatiua est eis: ⁊ pmixtio aque ciceris cū aqua ordei: ⁊ in fine ei⁹ cicer est iuuatiuū eis. ¶ Et opz vt cōsideret ꝓpinquitas non pure ad purā ⁊ elōgatio ei⁹ ab ea: ⁊ ℔m illud diuersificet inter curā ei⁹ ⁊ curā pure. ¶ Quod si fuerit valde ꝓpinqua pure: tūc diuersificat inter eas diuersificatōe parua. ¶ Et cū videris vrinas eor̄ grossas tūc flobothomia. ¶ Et cū flobothomaueris nō indigebis clisteri. ¶ Et sciasq̄ nō est res magis iuuās eos q̄n vomit⁹ post cibuz. ¶ Et de solutiuis in principijs ei⁹ q̄ sunt ꝓpinquiora equalitati est aqua algeniabin decocti ⁊ sirupus acetosus: ⁊ fortasse ponem⁹ in ea cassiā fistulam: ⁊ fortius illo est vt ponas in ea virtutē turbith. ¶ Et clisteria in principio sunt magis dilecta q̄n solutiua alia: ⁊ sunt clisteria in ōb⁹ est ℞t⁹ albasce ⁊ camomille ⁊ sicle ⁊ cartami ⁊ viol. ⁊ sebestē ⁊ sic⁹ ⁊ odor turbith: ⁊ ex eis est cassiafi. ⁊ oleū sisaminū ⁊ baurac. ⁊ fortasse idiget vno istor̄ ℔m elōgationē febris a pura. ¶ Adiuuātia aūt ad digestionē sunt sicut sirup⁹ acetosus permixt⁹ cuz aliquāto de geleniabin: aut sirup⁹ de radicib⁹. ¶ Et post septimū sunt decoctio absynthij: est em̄ iuuatiua subtiliatiua materiei ⁊ 2fortatiua stomachi: ⁊ silr aqua feniculi et aqua apij cū sirupo acetoso: ⁊ si pertransit. 14. tūc nō est malū dare in potu trociſcos ros. minores. ¶ Si aūt egritudo plongat non inueniem⁹ excusationē quin dem⁹ ea q̄ sunt trociſci de eupatorio ⁊ decoctiōis ei⁹: ⁊ calefactio partiū hypocūdriorū est hui⁹ generis ⁊ emplastratio mirach eor̄ ite⁹ cū eis q̄ digerūt ⁊ maturāt ⁊ mollificant tensionē cū venerit illuc. ¶ Cū ergo scieris q̄ digestio iam aduenit: tūc euacua: ⁊ ꝓuoca ⁊ nō cures. ¶ Et de euacuationib⁹ bonis eis est vt sumant hierepigre. z. v. succi lactucē ⁊ eupatorij ambor̄. z. iij. seminis apij mirabol. citrinor̄ chebulor̄uz añ. z. v. turbith. z. vij. fiāt pill. ex eis cū aqua apij ⁊ sit dosis ei⁹. z. ij. ¶ Et de illis ē decoctio bona inuētione nr̄a. ℞. eupatorij absinthij mirabol. chebulor̄. ana z. v. seminis melonis: seminis cucumeris ⁊ citrulli seminis apij polij

podij suebaba bedeoard omnū. añ.z.ʒ. turbitb.z.l. cassiefistul.z. vj passulazenucleata ʒ.z.rr. ficuū. r. nūero. sebestē nūero. rrr. geleniabi facti cū rosis pficis pōd⁹. z. rv. decoquank oia ſm descriptionē huj⁹ ⁊ sumak de ea cad⁹ magn⁹ in q̄ posita sit sliqua. i. scamonee. ¶ Fortasse necessaria est medicina fortis vno modo: debilis alio mō: eius nō fortitudo est ſm hoc q̄ ipa euacuat hūoꝛē vsq; ad vltimū. Sz ipi⁹ debilitas est ſm hoc q̄ ipa nō euacuat plimū vice vna. Immo possibile est vt fiat gradatio in ea: quare euacuet hūoꝛē cū⁹ euacuatio est necessaria multis vicib⁹ vt nō destruat virtutē: ⁊ hec medicina ē q̄ pōt subtiliare ⁊ aggregare: ⁊ soluat paꝛ ei⁹: ⁊ soluat plimū ei⁹. Sed paꝛ parū ex malo: ⁊ p plimū plimū ex malo. ¶ De delectatiōib⁹ vero parū fortasse nō facit aliq̄d: ⁊ hui⁹ q̄dē medicina ēvt sumak turbith quātitas. z. ʒ. ⁊ pl⁹ ſm necessitatē: ⁊ scamonee ppie altulugi. ʒ. aut supꝛa id ⁊ ꝓficiak cū geleniabin p̄dicto ⁊ bibak. Aut sumak de agarico ⁊ scamonea ſm hanc ꝛpositionē ꝓficiak cū gelemabin p̄dicto ⁊ bibak. Aut ponak in succo rosaꝝ recentiū cui⁹ quātitas sit vnc. l. ⁊ bibak. Aut in sirupo ro. ⁊ bibatur.

¶ De febꝛe causon ⁊ est illa q̄ nominatur saricos. Ca. 42.

CAuson est ſm duos modos. Aut essi causon est colerica ⁊ est cā in ea multitudo putredinis: aut intra venas coꝛpis totiꝰ: aut in venis q̄ sequūtur ptes coꝛpis ppie: aut in venis partiū oris stomachi: aut i epate. Aut flegmatica ⁊q̄ fit ex flegmate salso putrefacto in venis q̄ sequūt ptes coꝛdis sicut dixit Hyp. in epidimia. Et nō fit flegma salsuz sicut sciuisti nisi ex aq̄situte flegmatis cū colera acuta. ē q̄ coleraq̄ putrefit aq̄sitas pmixta aq̄sitati plime. Et qñ causon vehemētioꝛa hz accessa q̄ tertiana: opꝛt vt sit breuioꝛis spacij q̄ ipa. ¶ Et senib⁹ q̄dē paꝛ accidūt febꝛes causonidis: ⁊ cū accidūt eispereūt: qñ nō fiunt in eis nisi causa valde fortis. Amplⁱ⁹ eoꝝ virtutes sunt debiles. In iuuenib⁹ aūt ⁊ pueris plurimū accidūt: et est in infantib⁹ leuioꝛ ppter humiditatē eoꝝ. Et q̄nq̄ est in eis cū pfundatiōe somni ppter eleuationē vaporꝝ ad caput. ¶ Et Hyp. quidē dixit q̄ si alicui accidit in febꝛe causon tremoꝛ: tūc pmixtio mentis ꝛesoluit ab eo tremoꝛ: ⁊ est simile vt sit illud qñ cerebꝛū calefit valde. ⁊ calefiūt nerui: ⁊ est simile vt sit causon ⁊ fit pmixtio mētis: ⁊ ꝛesoluit ab ea per tremoꝛē ppter expulsionē materie ad neruos. ¶ Et plurimū q̄dē ꝛsumit cū vomitu ⁊ solutione ventris: aut sudoꝛe aut fluxu sanguinis narij.

¶ De signis. Ca. 42.

SIgna ei⁹ sunt iseparabilitas ⁊ occultatio tēpoꝝ: ⁊ vehemētia accidētiū ex asperitate lingue: ⁊ ex citrinitate ei⁹ in primis: ⁊ ex nigredine ei⁹ scōo: ⁊ ex intensione sudoꝛis nisi apud crisim: ⁊ vehemētia sitis. Inquit Hyppo. nisi accidat tussis parua accidentalis sedat ergo illā sitim: ⁊ videk vt sit vehemētia sitis eoꝝ ppter causam pulmonis. ergo cū mouetur tussis parua humectak per id q̄

currit ad ipm ex carne molli. ¶ Et caliditas in causone q̄dem ſm plurimū nō est ita fortis in exteꝛioꝛib⁹ sicut fortitudo eius in interioꝛibus: ⁊ est cōfractio in ea leuioꝛ q̄ꝫ in alijs. ¶ Et in facta quidē ex colera fortia fiūt accidētia mala ex vigilijs ⁊ inq̄etudie ⁊ adustiōe et pmixtione mētis et fluxu sanguinis narij ⁊ doloꝛe capitis et pulsatione tēpoꝝ et pfunditate oculoꝝ et solutione vētris cuz colera pura et casu appetit⁹. ¶ Et qñ accidit infantib⁹ abboꝛꝛet māmillam: et nō recipiūt eam ꝛoꝛrumpit illō qō sugit de lacte: et acetat.

¶ De cura causonidis. Ca. 44.

ESt cura tertiane pure. ¶ Et cū indigent euacuatione sicut cū illis q̄ dicta sunt: tūc festinatio est melioꝛ. ¶ Cōplementū ño ē apō digestionē. ¶ Et nō flobothomek: fortasse efflinflāmabit eos: et fortasse iuuabit eos si fuerit illic turbiditas ⁊ rubedo. ¶ Verum indigēt subtiliatione et regimine vehemētioꝛe et infrigidatione actu ei⁹ qō ipsi sumūt. ¶ Et cū timescasuz ñ tutis: est necessariū cibare eos q̄ꝫ huis nō appetāt ⁊ ppie in eo ex q̄ resoluik res plurima. Multotiēs essi aduenit eisbolism⁹ ppter priuationē sensus: ⁊ indigent lenificatiōe in principio fortioꝛ. ¶ Et curationib⁹ febꝛis acute p̄dictis ſm oēs spēs narratas. ¶ Et qñq̄ cōueniēs ēvt dormiāt apō tepoꝛē puuz febꝛis sup aquā tamarindoꝝ: ⁊q̄ñq̄ ponik i ea parū càphoꝛe. ¶ Et diligik eis sirup⁹ acetosus: aut emulsio semis pomi tulace: aut emulsio seminis endiuie: ⁊ melon alchin est bon⁹ valde: ⁊ sit ꝛtent⁹ potatiōe aq̄ frigide ſm qō dixim⁹ illō. Si aūt nō fuerit qō phibeat: dek in potu de ea ēt vsq; ad satietatē. Et fortasse aduenit eis pmixtio mētis ꝛobliuiscunk petere aquā: ⁊q̄re opꝛ vt sorbeant de ea paulatim sorbitiones plurimas: ⁊ ppie in eo cuius linguaz vidi desiccam. ¶ Et cura accidētia eius superflua cū eis q̄ dixim⁹ in capitulis suis. ¶ Et opꝛ vt caueak in eis supfluitas sanguinis narij est essi de eis in quibus magnificatur timoꝛ apud eos. ¶ Et opꝛ vt obseruek anbelitus eoꝝ ⁊nō dimittas partes pectoꝛis spasmari. ¶ Et opꝛ vt obserues capita eoꝝ cū aceto ꝛoleo ros. ⁊ sandalis ⁊ aqua ro. ⁊ cāphoꝛa ⁊ bissimilib⁹: ⁊ embꝛoces cū decoctionib⁹ in quibus decocta sunt ea q̄ dixim⁹. ¶ Et quādo fortes sunt in eis vigilie: tunc cura eos. ¶ Et non est malum vt in potu desirupum de papauere etiā ⁊si sit de nigro in huius dispositione. ¶ Et in fine eius da in potu trociscos qui conueniūt ⁊ eis: sicut sunt trociscidecāphoꝛa. ¶ Et in illa hoꝛa cōuenit eis sirupus acetosus cū emulsiōe seminis cucumeris: ⁊ seminis endiuie: ⁊ se. portulace: deynoquoꝝ eoꝝ sit pondus. z. ij. sirupi acetosi sit pondus. z. rrr. vsq; ad. rrrv. ʒ. q̄ vē. Et si fuerit illic vētris solus: tūc denk trociscidespodio constrictui. Trociscidoni. Re. spodij ro. añ. z. ij. ʒ. croci sertā. z. ʒ. semis portulace: semis endiuie. añ. z. iij. seminis cucurbite: seminis cucumeris. añ. z. ij. sandaloꝝ. z. ʒ. succi liq̄ritie amili. añ. z. ʒ. cāphoꝛe sertā. z. ʒ. ʒ. ⁊ dosisei⁹ sit. z. ʒ. ⁊iterū ros. z. iij. se. mēloniscitruli cucumeris ⁊ portu-

lace omnium. añ. z. ij. croci tertiã. z. j. cãphore sertã. z. j. gummi ami li draga gãti succi liãritie. añ. z. j. rosis eius sit. z. ij. ¶ Et cũ declinat egritudo manifeste: tunc nõ est malũ vti balneo cui⁹ aqua declinat ad frig⁹: illis in quibus magis diligitur balneum ex eis sunt quorum febris est ex flegmate salso.

¶ De febre sanguinis. Ca. 45.

OPinatus est Hal. q nõ fit febris sanguinis a putredine sanguinis. Mã sanguis cũ putrefit: fit colera rnõ est sanguis. Fit ergo febris colerica: nõ sanguinea: rfit causon p̃dicta rtertiana: et curat eã cũ illa cura. ¶ Hic ño ꝓmo eius est cõtrari⁹ sermoni Hyppo. rcõtrarius ei qõ est cõueniẽs: rpl̃m quidẽ erroris ei⁹ est in ꝓmone ei⁹ qñ putrefit sãguis fit colera. Iste essi ꝓmo facit opinari duas intẽtiones: quaꝝ vna est q qñ putrefit: peruenit ad hoc vt fiat post putredinẽ colera: rscõa q qñ putrefit tunc fit colera sicut dicit q ignũ qñ calefit fit cinis. ¶ Cõsiderem⁹ itaq; in vnaquaq; duaꝝ propositionũ. ¶ Intellect⁹ ño prim⁹ est corrupte acceptionis trib⁹ modis. Quoꝝ prim⁹ est q sanguis qñ putrefit 2uertit subtile ei⁹ ad colerã malã: rspissum ei⁹ ad maliciã: rnõ ergo cũ totalitate sua fit colera: rscõs est q illõ sit post putredinẽ: rnostra ꝓsideratio est in dispositiõe putredinis: rterti⁹ est qsi post illõ fit colera: rnõ scim⁹ an in ea sit putredo: an non. Mã plurime res putrefiũt rseparat ex eis subtile rspissum: rnõ est in spisso neq; in subtili putredo: qsi nõ ẽ necessariũ vt sit putridũ id qõ generat a putrido. Fit essi ex putredine qõ nõ est putridũ: rsi generatio ei⁹ a putredine faceret putredinez ei⁹ necessariã: oporteret vt spissuz cinerulẽtũ itez eẽt putridũ. Esset ergo illic febris melãcholica iterũ. hoc ergo ẽ illõ qõ facit eẽ necessariũ expositio ei⁹ qõ primũ intellectũ ẽ. Qõ ño intelligit scõo ẽ mẽdaciũ. Qsi putredo ẽ via corruptionis: rputredo q dẽ nõ hz tps: et cõuersio sanguinis in colerã nõ fit nisi in tpe: rputredo q dẽ est corruptio accidẽs sanguini rest sanguis sicut accidit flegmati rest flegma rnõ colera neq; melãcholia nisi cõuertat post illõ cũ cõplemẽto putredinis. ¶ Uerũ veritas sana est sermo Hyppo. q ex sanguinis putredine generat febris. ¶ Dicam⁹ ergo nunc q febris sanguinis est febris putredinis: rfebris calefactionis rebullitiõis quã nolauit Hyppo. synochũ 2clusuz sine alijs. ¶ Et plurimũ ebullitionis ei⁹ est ex oppilatione suffocãte caliditatẽ: rqñq; sit a cãis alijs q vehemẽtes fiunt supra vehemẽtiã febris ephimere: rnolat prosunditas somni fortis: rest de summa febriũ q sunt iter febres putredinis rfebres ephimeras: q̃ differt a febrib⁹ ephimeris ꝓpterea q calefactũ primũ in ea est humor. Et differt a febrib⁹ putredinis qsi nõ est ei putredo. et ẽ febris acuta: nõ febris ephimera: neq; febris etbica: neq; febris putredinis: et multotiẽs ãdẽ pmutat ad febrem putredinis: aut febrẽ etbicã: et multotiẽs q̃dẽ facit eã currere Hal. cursu febriũ diei. ¶ Et vt Hal. q febris sanguinis nõ cõponit cũ relãs febrib⁹: qsi putredo in sanguine ẽ cois oĩ hũor: et in hoc ẽ tradictio q̃busdã intẽtionib⁹ suis in q̃ nõ est necesse ꝓlongare sermonẽ qsi nõ iuuat cũ eo medic⁹. Et cã q̃dẽ bui⁹ feb. ẽ repletio: roppilatio: rmltitudo exercitij: rpprie nõ 2suetj: rdimissio euacuatiõis: deiñ vsus exercitij laboriosi: rq̃ñq; facit putredinẽ in eo multã aq̃sitas sanguis ex 2mixtiõe fructuuz aquosoꝝ: rgre 2uertit ad putredinẽ: rmltitudo hũoris crudi in eo ẽ ꝓpinq̃: q̃re ꝓparat ip suz ad putredinẽ sicut q̃ gñak ex cucumere salsketed rpiris rsil⁹ibus Et hec q̃dẽ febris ẽ cõtinua q̃ nõ tepescit pp 2munitatẽ materiei⁹ adherẽtiã vsq; ad crisiz aut mortẽ rei⁹ spẽs sunt tres. Quaꝝsaluior: rcõtrarius ei qõ est cõueniẽs: rpl̃m quidẽ erroris ei⁹ est in ꝓmone ei⁹ qñ putrefit sãguis fit colera. Iste essi ꝓmo facit opinari duas intẽtiones: quaꝝ vna est q qñ putrefit: peruenit ad hoc vt fiat post putredinẽ colera: rscõa q qñ putrefit tunc fit colera sicut dicit q ignũ qñ calefit fit cinis. ¶ Cõsiderem⁹ itaq; in vnaquaq; duaꝝ propositionũ. ¶ Intellect⁹ ño prim⁹ est corrupte acceptionis trib⁹ modis. Quoꝝ prim⁹ est q sanguis qñ putrefit 2uertit subtile ei⁹ ad colerã malã: rspissum ei⁹ ad maliciã: rnõ ergo cũ totalitate sua fit colera: rscõs est q illõ sit post putredinẽ: rnostra ꝓsideratio est in dispositiõe putredinis: rterti⁹ est qsi post illõ fit colera: rnõ scim⁹ an in ea sit putredo: an non. Mã plurime res putrefiũt rseparat ex eis subtile rspissum: rnõ est in spisso neq; in subtili putredo: qsi nõ ẽ necessariũ vt sit putridũ id qõ generat a putrido. Fit essi ex putredine qõ nõ est putridũ: rsi generatio ei⁹ a putredine faceret putredinez ei⁹ necessariã: oporteret vt spissuz cinerulẽtũ itez eẽt putridũ. Esset ergo illic febris melãcholica iterũ. hoc ergo ẽ illõ qõ facit eẽ necessariũ expositio ei⁹ qõ primũ intellectũ ẽ. Qõ ño intelligit scõo ẽ mẽdaciũ. Qsi putredo ẽ via corruptionis: rputredo q dẽ nõ hz tps: et cõuersio sanguinis in colerã nõ fit nisi in tpe: rputredo q dẽ est corruptio accidẽs sanguini rest sanguis sicut accidit flegmati rest flegma rnõ colera neq; melãcholia nisi cõuertat post illõ cũ cõplemẽto putredinis. ¶ Uerũ veritas sana est sermo Hyppo. q ex sanguinis putredine generat febris. ¶ Dicam⁹ ergo nunc q febris sanguinis est febris putredinis: rfebris calefactionis rebullitiõis quã nolauit Hyppo. synochũ 2clusuz sine alijs. ¶ Et plurimũ ebullitionis ei⁹ est ex oppilatione suffocãte caliditatẽ: rqñq; sit a cãis alijs q vehemẽtes fiunt supra vehemẽtiã febris ephimere: rnolat prosunditas somni fortis: rest de summa febriũ q sunt iter febres putredinis rfebres ephimeras: q̃ differt a febrib⁹ ephimeris ꝓpterea q calefactũ primũ in ea est humor. Et differt a febrib⁹ putredinis qsi nõ est ei putredo. et ẽ febris acuta: nõ febris ephimera: neq; febris etbica: neq; febris putredinis: et multotiẽs ãdẽ pmutat ad febrem putredinis: aut febrẽ etbicã: et multotiẽs q̃dẽ facit eã currere Hal. cursu febriũ diei. ¶ Et vt Hal. q febris sanguinis nõ cõ-

ponit cũ relãs febrib⁹: qsi putredo in sanguine ẽ cois oĩ hũor: et in hoc ẽ tradictio q̃busdã intẽtionib⁹ suis in q̃ nõ est necesse ꝓlongare sermonẽ qsi nõ iuuat cũ eo medic⁹. Et cã q̃dẽ bui⁹ feb. ẽ repletio: roppilatio: rmltitudo exercitij: rpprie nõ 2suetj: rdimissio euacuatiõis: deiñ vsus exercitij laboriosi: rq̃ñq; facit putredinẽ in eo multã aq̃sitas sanguis ex 2mixtiõe fructuuz aquosoꝝ: rgre 2uertit ad putredinẽ: rmltitudo hũoris crudi in eo ẽ ꝓpinq̃: q̃re ꝓparat ip suz ad putredinẽ sicut q̃ gñak ex cucumere salsketed rpiris rsil⁹ibus Et hec q̃dẽ febris ẽ cõtinua q̃ nõ tepescit pp 2munitatẽ materiei⁹ adherẽtiã vsq; ad crisiz aut mortẽ rei⁹ spẽs sunt tres. Quaꝝsaluior: rcõtrarius ei qõ est cõueniẽs: rpl̃m quidẽ erroris ei⁹ est in ꝓmone ei⁹ qñ putrefit sãguis fit colera. Iste essi ꝓmo facit opinari duas intẽtiones: quaꝝ vna est q qñ putrefit: peruenit ad hoc vt fiat post putredinẽ colera: rscõa q qñ putrefit tunc fit colera sicut dicit q ignũ qñ calefit fit cinis. ¶ Cõsiderem⁹ itaq; in vnaquaq; duaꝝ propositionũ. ¶ Intellect⁹ ño prim⁹ est corrupte acceptionis trib⁹ modis. Quoꝝ prim⁹ est q sanguis qñ putrefit 2uertit subtile ei⁹ ad colerã malã: rspissum ei⁹ ad maliciã: rnõ ergo cũ totalitate sua fit colera: rscõs est q illõ sit post putredinẽ: rnostra ꝓsideratio est in dispositiõe putredinis: rterti⁹ est qsi post illõ fit colera: rnõ scim⁹ an in ea sit putredo: an non. Mã plurime res putrefiũt rseparat ex eis subtile rspissum: rnõ est in spisso neq; in subtili putredo: qsi nõ ẽ necessariũ vt sit putridũ id qõ generat a putrido. Fit essi ex putredine qõ nõ est putridũ: rsi generatio ei⁹ a putredine faceret putredinez ei⁹ necessariã: oporteret vt spissuz cinerulẽtũ itez eẽt putridũ. Esset ergo illic febris melãcholica iterũ. hoc ergo ẽ illõ qõ facit eẽ necessariũ expositio ei⁹ qõ primũ intellectũ ẽ. Qõ ño intelligit scõo ẽ mẽdaciũ. Qsi putredo ẽ via corruptionis: rputredo q dẽ nõ hz tps: et cõuersio sanguinis in colerã nõ fit nisi in tpe: rputredo q dẽ est corruptio accidẽs sanguini rest sanguis sicut accidit flegmati rest flegma rnõ colera neq; melãcholia nisi cõuertat post illõ cũ cõplemẽto putredinis. ¶ Uerũ veritas sana est sermo Hyppo. q ex sanguinis putredine generat febris. ¶ Dicam⁹ ergo nunc q febris sanguinis est febris putredinis: rfebris calefactionis rebullitiõis quã nolauit Hyppo. synochũ 2clusuz sine alijs. ¶ Et plurimũ ebullitionis ei⁹ est ex oppilatione suffocãte caliditatẽ: rqñq; sit a cãis alijs q vehemẽtes fiunt supra vehemẽtiã febris ephimere: rnolat prosunditas somni fortis: rest de summa febriũ q sunt iter febres putredinis rfebres ephimeras: q̃ differt a febrib⁹ ephimeris ꝓpterea q calefactũ primũ in ea est humor. Et differt a febrib⁹ putredinis qsi nõ est ei putredo. et ẽ febris acuta: nõ febris ephimera: neq; febris etbica: neq; febris putredinis: et multotiẽs ãdẽ pmutat ad febrem putredinis: aut febrẽ etbicã: et multotiẽs q̃dẽ facit eã currere Hal. cursu febriũ diei. ¶ Et vt Hal. q febris sanguinis nõ cõ

tionem ita vt sit q̄si ipsa sit tepid a. Illō em̄ significat q̄ sanguis est plenus hūore crudo. Spaciū ēo crisis ei⁹ significat apparitio signorū digōnis: q̄ si tardat vsq̄ post tertiū q̄rtū; nō fit crisis in septimo Et mlt̄ies q̄dē fit crisis ei⁹ q̄rto. ¶ De cura se. sanguis. Ca. 47.

Attentio in curatione febris sanguinis est euacuatio pluri mi vsq̄ ad sincopim: r ingrossatio substātie sanguinis si fuerit subtilis valde aquosus r coleric⁹: r infrigidatio ei⁹: et mūdificatio: r subtiliatio ipsius si fuerit grossus r sumpserit eger pu⁹ generatiua sanguinis grossi: r generatiua hūoris crudi: r digō materiei facientis febrē rei⁹ resolutio. ¶ Euacuatio aūt nō est aliqua sicut flobothomia ex manu in quacūq; hora accidat: et nō expectat crisis neq; digō: nisi sit repletio nauseatiua: tūc em̄ caue eā tremoue ipsam. Oō si febris pseuerauerit: tūc flobothoma: r non cesses flobothomare donec eger appropinquat syncopi: aut cadat in syncopi si corpus fuerit forte. Syncopis nāq; infrigidat cōplexionē fortem Et scias q̄ flobothomia r sumere in potu aquā frigidā q̄nq; excusant ab infrigidatione alia. Et partitio quidē in ea est melior si nō fuerit qō necessariū faciat festinationē nā fortasse erit in ea que est infra appropinquationē syncopis vltimatio: r fortasse sequet̄ flobothomiā vltimā statim flurus ventris coleric⁹ r sudor quē oportet ol hora abstergere donec cōtinuetur: fortasse em̄ saluabitur cū eo: r succurrat ei qō accidit de debilitate r syncopi cū cibo subtili r quiete. ¶ Et opz vt p̄mittat lenificatio nature cū illis q̄ sciunt de illis q̄ sunt sicut duo granato aqua. f. dulcis r muzi vsq̄ ad terminū: r sticacost r tamarindi r colliria lenia de q̄bus dixim⁹. ¶ Et q̄nq; est necessariū apud digestionē euacuare cū eis q̄ sunt sicut myrabolani r fumusterre r cassia fistula r bis similia de illis q̄ sciuisti. Oō si dispō nō tolerat flobothomiā in manu flobothomet vena q̄ē in cornu frōtis: aut ponant vētose. ¶ Si aūt nō preparat aliquid eorum et hoc propter accidēs quod phibet: r tunc fac solutionē; vētris p̄m modū qui est in causonide. ¶ Et regimē sit in eis que aperiūt r incidunt et sedāt ebullitionē. ¶ Et si acciderit ex flobothomia syncopis: caba eum pane cum aqua agreste. ¶ Quod si accidat flurus sanguinis narium per se nō abscindatur: nisi cū appropinquauerit syncopis. ¶ Sanguinis vero ingrossatio fiat cū eis que sunt sicut rob iuiubarum: et est vt decoquantur .c. iuiube cū lib .v. aq̄ donec remaneat tertia r inspissent cū zuccaro r quāto plus minoratur zuccarum tāto est melius. Et lentes iterū propter p̄parate cū aceto acetoso forti sunt huius generis: r caue ne des in potu rob iuiubarum aut corp⁹ lentium materia existente grossa. ¶ Eius vero infrigidatio fit cum eis que sunt sicut aqua lentium infrigidata et aq̄ lactuce infrigidata: r sumere in potu aquam frigidam si non fuerit qō phibeat: r fortasse sumitur in potu donec tremere faciat: et faciet: forsitan em̄ sanat eum: r quādoq; permutat̄ febris a d flegmaticā

r curatur cum trociscis de rosis r similibus. Et hec quidē cura est quorūdam antiquor: r secuti sunt eam quidam modernorū. Dare autem in potu aquam ordei est curatio conferens ei: sed cum lenitate nature. Et melior horarū ad hoc est hora vehemētis ebullitiōis r angustie inflammatiōis r frequentie pulsus cordis. Et scias q̄ esse contēt⁹ infrigidatione r dimittere flobothomiā r ventris solutionē addit in oppilatione r coartatione: quare additur putredo r caliditas in reliqua dispositione.

¶ Mundificatio em̄ fiat cū eis q̄ sunt sicut soluentia coleram ꝑm responsionem; necessitatis virtutis r debilitatis cū digerentib⁹ humorem crudum: q̄si fortasse ipsa est causa in putrefactione sanguinis. ¶ Et in fine eius da ei in potu que sunt sicut trociscī de cāphora r trociscī de spodio: r da ei in potu. ¶ Isti etiā trociscī sunt boni Re. spodij .z. iij. seminis portulace .z. v. seminis cucumeris .z. iiij. seminis cucurbite .z. vj. gūmi r dragagantir amilli aā .z. iij. succi liquiritie pondus .z. vij. fiant ex eis trociscī. ¶ Descriptio alia r proprie apud debilitatem apostematis. Re. rosar .z. iij. succi berberis .z ij. seminis cucumeris r melonis r citruli r portulace r spodij aā .pondus .z. i. gūmi r dragaganti r amili aā .z. 5. rauedsceni r croci r cāphore aā .pond⁹ quarte .z. j. fiant trociscī.

¶ Cibi vero sint illi q̄ fiunt ex iuiubis r qui fiunt ex lentibus cū aceto r granatis r sumach. Et si sit aliquid eorum cōstrictio cuius timeatur: frangatur cū siracost r prunis: r cuz eo qō fit de curcubita r cum herba acetosa. Et ei⁹ fruct⁹ sint pira de sceni r granata r mala de sceni. ¶ Et ei⁹ olera sunt cucumeres r cucurbite r all: bethed r endinia r olus benedictum r acetosa r corticū ādrū: r q̄ sunt ex iis similia. ¶ Et si accidat dolor capitis aut pulsus cordis aut vigilie aut prosunditas somni aut flurus sanguinis narium superfluus destruens virtutem r alia de accidentibus suis: cura cum eis q̄ docuimus te in loco suo.

¶ De febre flegmatica. Ca. 48.

Sciuisti q̄ febris putredinis flegmatis q̄nq; est paroxismalis Et q̄nq; est inseparabilis: r sciuisti causam in hoc. ¶ Et sunt ei hore sicut reliquis febribus. Et minor horarū sui principij ꝑm plurimum est .18. dierum. Et eius eradicatio in pluribus est intra .44. dies. ¶ Et salutor earum est illa que est mundorum temporum: r pricipue illa que est multi sudoris: significat em̄ subtilitatem materiei r paucitatem eius r raritatem corporis. Longior ergo partium huius egritudinis est augmentum: q̄uis eius declinatio iterum sit lōgior declinatione tertiane vt plurimum. ¶ Et flegma quidem putridum quandoq; est vitreum: r quādoq; est acetosum r quādoq; est dulce: et quandoq; est falsum. Et tu iam sciuisti quomodo ex falso fit causon. ¶ Et plurimum quidem accidit febris flegmatica humidis et quietis et senibus et infantibus et patientibus nau

Universidad de Deusto Biblioteca

scatiuā satietatē ꝛ exercitātib⁹ ꝛ balneantib⁹ se sup repletionē ꝛ hñ tib⁹ eructuationē acetosaz: ꝛ habentibus repletionē ꝛ patiētib⁹ de scensuz hūoris ꝛ fit catarr⁹ ad stomachū qui putrefit in eo. Et pau quidē euaz̄uat a lesiōe in ore stomachi. ¶ Et scias ꝙ cū oī febre cū qua est frigus 2stringit pulsus et minorat.

¶ De signis flegmatice periodice. Cap. 49.

In illa quidē in qua causa est flegma vitreū aut acetosum frigus multiplicat valde: ꝛ rigor in vitreo est vehementior. At frig⁹ nō incipit in ea subito: imo paulatim in extremitatib⁹: deinde pueniūt ad hocvt fiant sicut nir q̄ nō calefiūt nisi cū difficultate: neq̄ calefiūt subito: neq̄ sm gradationē cōtinuā: imo paulatim cū reditu frigoris. Et fortasse commiscetur frigori eius in ꝓncipio rigor. Fit ergo frigus ꝓpter illud quod nonꝓputruit: ꝛ horripilatio ꝓpter illud qō iam putruit. Et mai⁹ frigus ei⁹ ꝛ ipi⁹ rigor sunt in periodis stans. ¶ Et hec q̄dē febris nō est ex materia q̄ facit pūctionē: ita vt sit causa rigoris in via expulsiōis. Putredo nāq̄ ei⁹ est putredo rei leuis ꝛ icipit cū graulitate ꝛ pfunditate somni. Et multotiēs incipit in postremis primis sine frigore: ꝛ neq̄ est rigor: immo postpomꝫ vsq̄ ad tps. Et fortasse erit frig⁹: ꝛ nō erit rigor. Et multotiēs incipit cū syncopi ꝛ nō fit. ¶ Et in hac quidē egritudine multiplicat syncopis ꝓpter debilitatē oris stomachi ꝛ casum appetit⁹ ꝛ ꝓuiationē aliſtimbre q̄ est fundamētū materiei nutrimēti ꝛ virtutis. ¶ Illā vero q̄ est ex flegmate salso sequit horripilatio ꝛ nō fit vehemēs frig⁹ eius. ¶ Illam aūt que est ex flegmate dulci raro antecedit in principio vsq̄ ad plurimos paroxismos horripilatio: neq̄ frigus: neq̄ rigor.

¶ Et plurimū q̄dē periodi febris flegmatis incipiūt cum syncopi. ¶ Et iam apparet in ea in principijs calor vehemētior. Et in postremis minoratur illud. Et est simile vt sit causa in hoc qñ putredo antecedit primo ad magis dulcez magis salsum ꝛ magis subtile: deinde ad grossius ꝛ frigidi⁹. ꝛ tactus caliditatis eius in primis est debilis ꝛ vaporosus: deide cum prolongat positio manus super membrū sentit man⁹ acuitatē ꝛ mordicationē. Veruntamen non est similis neq̄ equalis in omnibus super que cadit manus; immo est diuersa: qñ inuenit in loco vno asperitatem: ꝛ in loco alio lenitatez: ꝛ est quasi caliditas colere post rem cribellatam: qñ flegma viscosum est: quare diuersificat eius passio a caliditate: sicut accidit in reliqs viscosis cū ebulliūt: ibā esse disrūpūt i obuiā locis: ꝛ nō disrūpūt i locis alijs: ꝛ q̄liscūq̄ sit caliditas eius sm plurimū minor ē q̄ vt inflāmet ꝛ angustiā faciat ꝛ magnificet desideriū aeris frigidi: aq̄ frigide ꝛ inspissatiōis et rarificatiōis anhelit⁹ magnit⁹ et sufflātis ꝛ multotiēs quidē accidit caliditati eius vt sedeat tpe q̄ habet quātitatem horę vnius aut duarum horarum: quare existimatur ꝙ ipsa iam peruenit ad statū cum ipsa adhuc sit in augmento vi-

debis esse eā iam incipere augmentari: ꝛ similiter sunt ei in declinatione stationes. ¶ Et febres quidē flegmatis sunt multe opilationis ꝓpter multitudinē humiditatis ꝛ vaporis sui ꝛ pauci sudoris ꝓpter viscositatē humoris: ꝛ cū sudare facit: est res nō exuberās: et de ꝓprioribus significationib⁹ eius est paucitas sudoris ꝛ priuatio eius. ¶ Et sitis quidē minorat in febrib⁹ flegmatis nisi ꝓpter causam salsedinis: aut causam vehemētie putredinis eius: et cū hoc est minor q̄ sitis q̄ est in alijs. ¶ Et inflatio laterū multiplicat in eis: ꝛ qñq̄ accidit cuti lateris vt subtiliet cū tensione. ¶ Color autem patientiū flegmatis febrē est declinis ad viriditatē ꝛ citrinitatem currētes in albedinē itavt sit illud qō aggregatū est sicut color plū bi vsq̄ in statū: et raro quidē rubet color in eo cuius rubedo sit rubedo in statib⁹ reliquaꝝ febriū. ¶ Pulsus vero eius est pulsus puus submersus debilis rarus in primis: deinde fit frequēs in fine. ¶ Et frequētia quidē eius ꝛ eius paruitas vehemētior est quā frequētia quartane ꝛ tertiane ꝛ eius paruitas. ꝛ vehemētia frequētie eius est ꝓpter vehementiā paruitatis ipsi⁹. Verū nō est velocior pulsu quartane: ꝛ qñq̄ est tardior eo: aut similis ei in ꝑmis: ꝛ est vehemētis diuersitatis cū priuatiōe ordinis: ꝛ parui ꝛ debiles ex eis sunt in diuersitate eius plus: ꝛ significatiōes quidē pulsus sup ea sunt de certioribus significationib⁹. ¶ Urina aūt eius in primis quidē est alba subtilis: ꝓpter multitudinē oppilationū ꝛ frigoris: deinde fit rubea ꝓpter putredinē ꝛ 2turbatur ꝓpter malitiā digestiōis: ꝛ qñq̄ alteraē indispositio vno tpe: ꝛ qñ mūdificabitur ex materia grossa ꝛ resolvetur putridū ꝛ redibunt opp latōes de albabiturvna hora ꝛ alia qñ remanet intra materiā grossam ꝛ dispositiōem putredinis: et aqua hora opilationū est alba: deinde qñ putrefit res plurima ꝓpost illud expellitur et aperit opilationes rubet vsq̄quo veniat sup opilatiōes qō opilat eas vice alia de illo humore. ¶ Eius vero egestio est lenis subtilis flegmatica. ¶ Et de eis q̄ significant ꝙ febris est flegmatica est vt sit paroxismus eius. 17. horis ꝛ dimissio ei⁹ 6. horis. Et nō est dimissio eius mūda: qñ materia cū grossitudine ꝛ viscositate est multa. ¶ Et significāt ipsam etas: et 2suetudo: et tēpus: et regio: et cibi: et aduent⁹ causarū antecedentiuz ex satietate nauseativa. Et significāt ipsam forma ꝑdicta ex colore faciei et inflatione eius et lenitas tactus et debilitas oris stomachi et casus appetitus: et qñq̄ magnificatur in ea splen. ¶ Et sequit eam eructuatio acetosa in pluribus horis multotiens.

¶ De signis flegmatice inseparabilis et est illa que nominatur latica. Capitulū. 50.

Sunt sicut reliqua signa febris flegmatice ꝑter eradicationez et qō similaē eradicationem. Et apud inceptionē fiūt rigor ꝛ frigus et horripilatio: et est res magis silis cū ethica. Et fit illic rigor in. 6. horis aut tātū superās illū qui fit in ꝓdica: nā ꝓdica itez

nō euacuatur a residuo: verūtamen est occultū non apparens.

¶ De febribus que sunt ꝑm plurimū de genere flegmatis carū sunt quandoq; ex colera: et non sunt ex eis que fiunt ex melancolia a proprietate cum nominibus et iudicijs. Cap. 51.

ET sunt febres empialos ꝛ liparia: que ambe sunt de summa febrium in quibus diuersificant loca calotis ꝛ frigoris intus ꝛ exterius ꝓpter diuersitatē ꝛ locū eius qō putrefit ꝛ qō non putrefit: et sunt tres diuisiones febris appropriate. Sincopalis humorosa: et febris ex sincopi minuta subtilis: ꝛ febris diuturna ꝛ nocturna.

¶ De febre in qua occultatur frigus ꝛ apparet in ea calor: et est empialos. Capitulū. 52.

HEc febris fit ex flegmate vitreo: sed est cōprehensum in occulto et pfundo qō infrigidat vbi est. Verū ipsi accidit iā putredo: quare spargitur ex eo vapor eius qō computruit: et dispartitur ꝛ inflammat in exterioribus: ꝛ illud qō nō est putrefactū infrigidatur in interioribus. ꝛ eius quidē frigus nō appet in huiusmodi tpe qm est quietū: ꝛ associat ei: ꝛ non patit ab eo qō occurrit ei: postq; ergo incipit in eo putredo: mouet ꝛ infrigidatur infrigidatione quadam q̄uis nō perueniat ad hoc vt cōmunicet toti corpori.

¶ De signis. Capitulum. 53.

SIgna eius sunt eadē que predicta sunt. ¶ Et q̄ eius vrina est frigida cruda minoris caliditatis q̄ vrina aliaꝝ sui gn̄is. Et pulsus eius est rarus: tardus: et ipa ꝑm plurimū additur omni die. Verum ꝓpter grossitudinē materiei sue cōuertit q̄nq; in quartanam et tertianā: qm hmōi materia in corpe est parua ꝛ pue putrefactionis ignea: et paucitas quidē est ex causis elōgationis periodi. Et ꝓpterea q̄ paroxi sm̄ nō redit omni die nō remanet hec febris cum fit flegmatica: sed ꝓpterea est flegmatica: q: putredo eius est putredo flegmatis: et hec non extrahit eā ab hoc quin sit flegmatica: sed ꝓpterea q̄ putredo est putredo flegmatis nō ꝓpterea q̄ paroxismus nō redeat omni die. Spaciū v̄o paroxismi eius est ex. 4. horis vsq; ad. 24. horas. Et ꝑm plurimū cōsumitur ante illud qm hec materia non est cum illa multitudine.

¶ De febre in qua occultatur calor: ꝛ apparent in ea frigus et est liparia. Capitulum. 54.

HEc febris ꝑm plurimū est flegmatica. Et qn̄q; est colerica ex colera grossa valde. ¶ Quādo aūt est flegmatica: est quoniā flegma intrinsecū qm inflammat ꝛ putrefit: calefacit illum locū: qm nō resolui tur nisi qm putredo calefacit exteriora corpis cū sparsione vaporis sui calefactione plurima: ꝛ qn̄ virtus effundit ad locuz vbi est leso: tūc euacuant exteriora a calore: quare infrigidant ꝓpter qd̄ in exterioribꝰ sunt flegmata cruda vitrea frigida: ꝛ iteruz qm resolui t multotiēs ex eo vapor q̄ nō putruit: sz cleuat facit caliditatē ꝛ associat ei caliditas spaci o quo: deinde segatur ab eo separationevaporis aq̄ calefacte. Cum ergo separatur ab corfuit in radice aī putredinēvehemētis frigiditatis redit infrigidat corpꝰ

¶ Modꝰ aūt quo fit colerica est: qm colera qn̄ est pauca intrinseca ꝛ putrefit ꝛ calefacit locū ꝛ nō resolui t ex ea aliquid: accidit qō dim̄ in sua compare ex flegmate. Et appropriatur hec colerica taburos nomine. Verū liparia est nomē gn̄is ꝛ est longioris spacij q̄ hemitritꝰ. ¶ Et bz alīqs vt dicat q̄uo erit febris ꝛ nō ꝓcedet in ea caliditas ex corde i totū corpꝰ: Illō nāq; qō narrat ē ō gn̄e ei? i q̄ nō ꝓcedit d'itas ex corde i totū corpꝰ. ¶ Respōsio itaq; ē q̄ in terminis barū rez attēdit vna cōditio: vt nō sit qō ꝓhibeat. Sicut diffinim? aquā frigidā: humidā qm disposita est ꝑm naturā suā: nō fuerit qō ꝓhibeat. Et diffinim? graue quod est illō qō tēdit inferi? qm dimissum fuerit cū sua natura: ꝛ in istis oibus caliditas ꝓuenit ad cor ꝓ cedit in arterias ꝛ spargitur. At v̄o accidit ꝓhibitio illi? in q̄busdā locis sicut accidit ei sup quē ponunt prune vel pruine. Mocumentū vero harum necessarium est esse actu.

¶ De febre in qua fit vnaquecq; duarum rerum in vnoquoq; duorum locorum. Ca. 55.

SI hec febris fuerit: nō erit nisi vbi sunt due materie frigide mote propter putrefactionem: quarum vna est in interioribus: et altera in exterioribus ꝛ non est aliqua earum plurimi nocumenti. Deinde cum incipiunt putrefieri: mandat vnaquecq; earum vaporem calidū cōprehedentē cū partibus suis ꝛ vbi est frigidū. ¶ Et tu quidem iam sciuisti causam in regimine humoris frigidi in dispositione motus.

¶ De febre sincopali humorosa. Ca. 56.

HEc secundum plurimum est propter flegma crudum repletionale quod facit febrem disperditum plurimū: quia iam vincit virtutē ꝛ ꝑm plurimum adiuuat sup eam debilitas oris stomachi: ꝛ quando mouetur ꝛ incipit in putrefactione virtutem vincit plus ꝛ facit eam desitantem. Que si dimissa fuerit cū materia nō sufficiat cōtra materiā. Et qn̄ occupatio fit in euacuatiōe ei? cū facilitate fit inobediēs aut mouetur motu ꝓfocante virtutem: ꝛ quando occupatur in euacuatione ei? cum solutione vētris: aut flobothomia cū labore non tolerat virt?. Quō effi tolerabit cū sit illic cū sua q̄te sym copis? ꝛ cū hoc toto ipsi indigēt euacuatione vehemēter: ꝛ iterū ipi indigēt cibo vehemēter: qm in humoribꝰ cor nō est qō nutriat corpus et viuificet ipsum: ꝛ corpus ei? est priuatum nutrumento. Quod si studueris in cibando: addit materia diminuta: ꝛ si non cibaf: cadit virtus. Et accidi t l ceptiōe suiꝝ effundat ad cor res frigida faciēs accidere syncopim. Et minorat pulsus: ꝛ tardat: ꝛ fit rarus. Amplius natura sollicita ē i calefactiōe materiei ꝛ subtiliatiōe ei? ꝛ putredo q̄ monet in quasdā ꝑteseius adiuuat sup eam: ergo euadit cor a nocumēto frigoze eius: ꝛ cadit nocumentū caloris eius: quare fit pulsus ve-

lor et ppzie i 2strictiõe sua plꝰ q̃ sit velocitas aliorũ: q̃uis illud qõ vincit cũ hoc sit parutas et tarditas et raritas. ¶Et piodus ei⁹ est piodus flegmatice et non alterat ab ea. ¶Est cũ ea iflatio faciei: et mollicies corpis: ⁊ colores babẽtiũ eã nõ figunt sup vilpõnẽ vnam: imo q̃nq̃ cinerear plũbea ei⁹ mã: ⁊ q̃nq̃ fit citrina: ⁊ q̃nq̃ fit nigra ⁊ q̃nq̃ fiũt labia corsicut labia cõedẽtis mora. O culi ẋo eoꝝ sunt fusci virides exẽtes valde apõ 2motiões egritudis: ⁊ sit sicut mania cus; ⁊ qõ est sub hypocũdriis eoꝝ est vehemẽtis iflatiõis ⁊ similiter viscera eoꝝ: ⁊ q̃nq̃ euomũt acetosuz: ⁊ q̃ñ est eis apa in q̃busdaz viscerib⁹: tũc nõ sperat omnino. ¶Et q̃nq̃ accidit eis in q̃busdam horis ex colera dominante grossa: ⁊ fit cũ ea in viscerib⁹ adustio: et euomũt colerã: ⁊ sunt ei periodi flegmatice ſm plm.

¶De febre sincopali minuta subtili. Capſm. 57.

Hec febris est acuta: ⁊ cadit pulsus ⁊ ẋtus paroxismo vno aut duob⁹ paroxismis cũ additiõe ⁊ eueniẽs in corpe cũ velocitate: ⁊ q̃nq̃ nõ sufficit cũ ea ẋtus vsq; ad .4. ⁊ fit ex chimis subtilib⁹ plurimũ quoꝝ colericũ est vehemẽtis subtilitatis et pfundatiõis male substãtie venenose cui iam accidit putrefacto i corporib⁹ cali⸗ de 2plexionis sicce valde. Et plures paroxismi huius febris sunt pa roxismi tertiane.

¶De febre diurna ⁊ nocturna ex flegmaticis. Cap. 58.

Diurna est cui⁹ paroxism⁹ accidit in die ⁊ ei⁹ tepore i nocte: et nocturna ẽ ecõuerso: ⁊ vtreq; sunt male. Sz diurna est lõgior ⁊ deterior: ⁊ facit cadere multotiẽs ppter lõgitudinẽ sua ⁊ suũ cuẽ tũ in calore diei in ethicã: ⁊ si ipa nõ esset seua nõ accideret hora ap tionis poroꝝ ⁊ resolutionis vaporis: ⁊ nõ accidit nisi ppter multi⸗ tudinẽ materieir fortitudinẽ ei⁹: ⁊ est necessariũ cũ hocvt patiẽtes eã cibẽtur in nocte: ⁊ nõ pmittãtur dormire sup repletionẽ stomachi: ⁊ ꝓcipiãtur vigilie: ⁊ ex eis q̃ faciũt cadere ẋtutẽ: ⁊ ẽ tolerãtia febris in calore diei. ⁊ vigilie i frigore noctis sunt ex eis magis digne q̃ fa⸗ ciũt cadere in ethicã: ⁊ ad summũ est de genere febriũ difficiliũ.

¶De cura flegmatice. Caplm. 59.

Cura huius egritudinis diuersificatur ſm horas suas. ſ. ꝑn⸗ cipium ⁊ augmentum et statum et declinationem: ⁊ secunduz apertionem digestionis in ea ⁊ eius occultationem: et diuersificatur ſm materias suas. ſ. flegmaticã acetosam ⁊ flegmaticam vitreã et flegmaticam salsam ⁊ dulcẽ. ¶Et omnes eius spẽs cõcãt in hora principij in trib⁹ diebus in necessitate lenificationis equalis aut vo mitus: ⁊ in necessitate administrationis subtiliantium ⁊ incidẽtiũ ⁊ diureticoꝝ: ⁊ cũ superuenerint febri dies tres subtiliatur in ea ma teria ꝓpter febrẽ: ⁊ si añ illud mouebis: nocebis et non facies ali⸗ quid. ¶Et in augmento cum subtiliatione regiminis ſm equalita tem: et fortasse ẽ cõtent⁹ aq̃ ordei in primis tribus dieb⁹ sperãdo q̃ sit stat⁹ ei⁹ ꝓpinquior ppter subtilitatẽ materiei aut paucitatẽ ei⁹

Quod si certo sciretur q̃ status ei⁹ esset tardus: nõ subtiliaret regi men: q̃uis fames ſomnus sup famẽ: ⁊ exercitu super famem si nõ de bilitant sint vltima in iuuamẽto huius egritudinis. Immo declina retur in principio ad ingrossationem vsq; ad septimũ: deinde grada retur: verum augmẽtũ egetvt subtilietur regimen in ꝑmis. Si aũt status apparet longinquus possibile estvt succurratur illi cũ ingros satione regiminis: deinde gradetur vsq; ad horam status: q̃ñ tẽp⁹ est sufferens hoc in hac egritudine nõ sufferens in acuta. Cũq; per trãsierit septim⁹: non stes tunc super subtiliationẽ q̃ñ illa debilitat ⁊ addit in debilitate oris stomachi: ⁊ quotiens senseris longitudinẽ maiorem subtilia minus: q̃uis subtiliatio eius in ipso omnino ma gis sit necessaria q̃ in quartana: ⁊ similiter opz ne festines cibare ipz cum eis que sunt sicut pullit panis cum muzaguarat nisi timeat de bilitas aut appareat declinatio. ¶Ampli⁹ diuersificatur cura eius cuius causa est flegma salsum: dulce: ⁊ cuius flegma est vitreũ: ⁊ ace tosum: ⁊ fit ex ea nimiuz frigus in qua corpus nõ calefit. Verum in duabus primis necessaria est lenificatio cum medicina leuit infrigi datio quedã: ⁊ in duab⁹ scõis est medicina magis laboriosa in dua bus ꝑmis indiget incisione cũ subtiliatiuis in quibus est calefactio plurima q̃uis sit exiccatio plurima: ⁊ in duabus scõis necessariũ est illud qõ subtiliet cum incisione ⁊ calefactione cum acredine: ⁊ ppzie q̃ñ flegma est permixtũ cũ melãcolia: nã necessaria sunt in hui⸗ di ea que sunt sicut dyaciminum ⁊ confectio de fulfure ⁊ administra⸗ tio sallorum. ¶Et conuenientiores medicine q̃ administrant in ꝑn cipio sunt geleniabinysq; ad diem septimũ: ⁊ non est malũ vt admini stretur iterum aqua feniculi ⁊ aqua endiuie ⁊ aqua apij cum gelenia bin ſm necessitatem. Et sirup⁹ acetosus est vehemẽtis necessitatis ite rum: ⁊ aqua mellis cũ ysopo: ⁊ est possibileyt consequaẽ per eã illõ qõ queritur de lenificatione nature: ⁊ ꝓpzie cum solutiuo facto de zuc caro rosa. ⁊ rosis rubeis nominatis persicis: quoniam est solutiuuz ⁊ lenificatiuum: ⁊ quandoq; necessarium est vt confortetur eius len ficatio ⁊ confricetur in aqua iuleb: ⁊ permisceatur si voluerit cum casiasi. ⁊ penidijs: ⁊ iterum geleniabin acceptum cum melle ⁊ terenia bin permixtum cum aqua iuleb: ⁊ non fiat assiduatio super eam cũ solutiuis in principio ⁊ post ipsum: ⁊ ꝓpzie quando cum materia est colera: illud enim perducit ad corruptionez complexionis. ¶Et multi quidem hominesvant in potu in principio sicut est medicina de turbit in. omni nocte: ⁊ sicut pillule de mastice in hebdomada bis: et sicut pillule de seminibus diureticis. ¶Descriptio medicine de tur⸗ bit. ℞. zinziberis ⁊ masticis amborum ana. z. ꝑ. turbit sicut alcobol ꝑ. ꝑ. zuccari tabarzet quantum omnia: detur in potu ei omni nocte aur. i. ⁊ illud fiat quando natura est non lenis. Si enim respondet omni die bis non indiget hoc. ¶Ego vero non diligo expectationẽ digestionis ⁊ lenificationis cum eis que diximus prius. Immo opz

vt euacuetur ex ea aliquid: ⁊ expectetur in reliquo vsquequo digeratur: ⁊ fiat illud cum facilitate paulatim absq; superfluitate: donec peruenat ad diuretica: et similiter abstrreo quod est simile aque prunorum et tamarindorum et similium: de illis que debilitant et soluunt subtile: et si materia fuerit declius ad additionem frigoris misceatur cum ea medulla cartami: et si fuerit materia ad coctam declinis misceatur cum eo sirupus violatus: aut viole condite cum siracost aut viole sicce contrite. ¶Et adiunes cum clisteribus lenibus factis ex melle et sale et aqua sicle et oleo silamino. ¶Et vomitus fiat cum aqua raphani et raphanor infuso in sirupo acetoso cum feminibus et his similibus: et si necessarius est vomitus plurimus propter multitudinem eius quod accidit ei de nausea et alteratione sapotis oris administrentur grana raphani et bibatur ex eis vsq; ad aur. i. cum aqua frigida: et vomitus quidem cum eo q̄ est in eo de debilitate stomachi vehementis iuuamenti valde et est vltimus huic egritudini. Oportet ergo vt expectetur in eo septimus vt non accidat ex eo in principio debilitas apostemans corpus stomachi: si fit grauis in eo vomitus nō puoces ipsum sup ipsum cū labore. ¶Et si acciderit ei vomit⁹ et ppue in principio periodi nō retineat nisi fatigetur debilitet: tūc est restringatur sicut cū miuat sirupo de mēta q̄ dicem⁹ post. ¶Et si accidat dolor capitis administrent embroce ex camomilla cū immissione .4. extremorū in aqua calida: ligatione crurū cū fortitudine: et si indigeat aqua ordei administretur decocta cū radicibus quātitate equali: aut misceat cū ea sirup⁹ acetosus cū melle: si nō acetat in stomacho: aut aqua mellis si acetat: ⁊ melior hora in q̄ dat in potu illud est si fuerit in aqua eius in principio rei tinctura: tūc est opz vt in potu det in primis de geleniabin: deinde detur in potu post ipm duab⁹ horis aqua ordei. ¶Et nō opz vt fiat iniectio cū vnguētis resolutiuis. Et neq; embrocatio fiat cū embrocis subtiliatiuis cū egritudo est in principio: ⁊ humor est in corpe ambulās: ipa est mollificat viscera sua calefactione humida: ⁊ alienet aqua frigida. ¶Et quotiens videris vrinam grossitiem: ⁊ rubicundiorem: non erit malū si flobotomaueris: ⁊ necessariū q̄dē est vt redeas tūc ad sirupos acetosos. ¶Et scias q̄ fricatio est de curatiōibus iuuatib⁹ eos: ⁊ quanto fuerit flegma viscosi⁹ ⁊ grossius tāto erit fricatio magis cōferēs: ⁊ dicitur q̄ fricatio cū tela aranee cū oleo est iuuatiua valde: ⁊ quādo incipit egritudo augmentari: et post illud tunc sit sollicitudo de ore stomachi: ⁊ quod ipsum confortat: ⁊ sint mastications facte et mentat masticet anisū. Et administretur vomitus cum raphano secundum q̄ diximus cum minoratione cibi: ⁊ fit cum geleniabin quod in potu datur in principio ⁊ post septimum permixtum quod confortat os stomachi: ⁊ fit in eo prouocatio plurima sicut anisum et mastix: et fit cum aqua calida et proprie in principio periodi: nam

ipsum resistit rigori ⁊ frigori: ⁊ extinguit cū bocsitiz quāuis sit estuosa. ¶Et multotiens quidem 2ceditur euacuatio flegmatis et humoris crudi in hac hora. Sed melius est vt expectet in eo cōplemēto digestionis. ¶Et q̄n egritudo incipit cū calore ⁊ assiduat: iuuat cū huiusmodi trociscis. Re. myrabolanor⁹: citrinorū aloes succi eupatorij succi absynthij oim. aā. 3. v. croci et masticis ambor⁹. aā. 3. vj. infrement trociscⁱ: ⁊ sumat ex eis omni die pōdus: 3. i. ⁊ omni hora ete pond⁹. 3. ß. ¶Et cum videris q̄ digestio apparet: adiuua eā cū eis que sunt sicut folia apij et feniculi et radices squinanti ⁊ capillus veneris. ¶Si autē scias q̄ materia est frigida valde nō est malum vti pipere pauco: et vti vino pauco subtili non plurimo. ¶Et quandoq; adiuuant vnguenta resoluentia ad digestionē ⁊ resolutionem cū virtute forti ⁊ sunt conuenientiora in hac egritudine q̄ in reliquis febribus. ¶Et oportet vt consideret in hoc virtus ⁊ febris et rigor. ¶Quod si virtus fuerit fortis et febris non fuerit sensua valde: adde in ea in vnctionibus 2fricādo: ⁊ si non: administrentur olea subtilia que ad equalitatē sunt declinia. ¶Et q̄n pertransiit. iiij. tunc necessarium est administrare q̄ subtiliat plus: sicut feniculū ⁊ apiū: ⁊ fortasse indigemus semine amborum et anisi ⁊ eo q̄ est sicut sirupus acetosus cū feminibus in quo ponunt ysopus ⁊ albasce ⁊ administratione trociscor⁹ de rosis. ¶Et fortasse est necessariū addere in eis pter stomachū thus et masticem ⁊ ciperum ⁊ absynthium ⁊ bis similia scōm q̄ exigit illud quod presens est. ¶Et vnum subtile confert eis in hac hora cū subtiliatione sua: et q̄ cōfortat calorē innatū: ⁊ q̄ puocat et sudare facit: et cū videris digestionē ⁊ fortitudinē: dabis ei in potu post illud trociscos de absynthio. ¶Et cū videris frigus in principio paroxismorū nocere ⁊ egritudo nō est in principio: da in potu aquā calidā in qua decocta sint ea que sunt sicut semē apij ⁊ anisum et ozimum. Et administrabis iterū hmōi ⁊ fortiora eis que sunt embrocādo ⁊ vaporādo huiusmodi. Et quandoq; datur in potu ad rigorem vehemētē. ¶De coctio scōm hūc modū. Re. zinziberis origani ameos omniū. aā. 3. iij. coriandri. 3. iiij. rosarum calamēti ambor⁹. aā. 3. iij. passularū. 3. vij. decoquātur scōm descriptionem vel scōm medietatē: et sit dosis vnc. iij. ¶Et cum videris flegma: dabis in potu tyriacam: et dentur iterum in potu trociscⁱ de rosis magni cum aqua feniculi: et detur ei omni nocte medicina de turbith et pillule de aloe facte cum speciebus que sunt sicut piper: et ad illud decoctio huiusmodi. Re. bierē. 3. vij. turbith. 3. ß. myrabolanorum nigrorum. 3. v. eupatorij. 3. v. salis indi. 3. iij. bedeoard sucbaba omnium. aā. 3. iiij. eupatorij 3. v. salis indi. 3. iij. bedeoard sucbaba omnium. ana. 3. iiij. anisi. 3. iij. decoquantur cum aqua apij: et sumantur de ea in potu secundum quantitatez necessitatis. Et fortius illo est illud quod. Re. duarum radicum et radicis lilij omniū. aā. 3. ß. bierē. 3. vij. succi eu-

patorij.z.v.seminis apij et feniculi omnium.añ.z.iiij.spice mentbe amboꝝ.añ.z.vij.fiant ex eis trocisci et administrẽtur.

¶Decoctio bona. ℞. duarũ radicũ ambaꝝ.añ.z.x.passularũ enucleatarũ.z.vij.anisi ⁊ masticis ãboꝝ.añ.z.iij.bedeoard ⁊ suchaba eupatorij omniũ.añ.z.iiij.decoquãt i libris tribꝰ aq̃ vsq̃ redeat ad libras vnã aq̃ ⁊ sumant i potu aliquot diebꝰ in ieiunio. ¶Troci scisci boni apud cronicas febres:⁊ vehementiã rigoris. ℞. biere succi eupatorij absynthij suchaba bedeoard omniũ.añ.z.v.seminis apij et feniculi anisi omniũ.añ.z.iij.salis naptici.z.iiij. seminis cuscute myrabolanorum chebulorum omniũ.añ.z.xv. agarici.trociscorum de rosis.z.xx.de turbith.z.xxx.fiant ex eis trociscisi et sunt solutiui.

¶Et iterum aloes myrabolanorum citrinorum ⁊ reubarba.masticis succi eupatorij absynthij omnium.añ.partẽ.i.crocipartis vniꝰ medietatem terantur ⁊ administrentur. ¶Et iterum biere myrabola. chebulorum salis omnium. añ.z.iiij. seminis apij et feniculi et anisi omnium ana.z.i.ſ. absynthij.z.v.trociscorum de rosis. z.iij suchaba bedeoard omnium.añ.z.ij.terantur et informentur pillule. ¶Decoctio bona. ℞.eupatorij.z.v.et radicis lilij ⁊ radicis liquiritiæ amcos omniũ.añ.z.iiij.seminis apij feniculi.añ.z.iiij.rosarum.z.v.decoquanf omnia et sit dosis eiꝰ omni die vnc.iij. ¶Et iterum radicum trium omnium.añ.z.x.seminis anisi apij omniuz. añ.z.ij.suchaba bedeoard eupatorij absynthij omnium.añ.z.v.cẽ tauree.z.iij.decoquanf:⁊ bibantur vnc.iiij. ¶Et iterum herbe eupatorij fumiterre bedeoard suchaba absynthij omniuz.añ.z.v.passularum .z.x. myrabolanorum citrinorum.z.x. ¶Et hec quidem cura est salso et ei in quo vincit colera magis conueniens. ¶Et agaricum cum de eo sumitur in puluere ex.z.i.vsque ad.z.i. et tertiam diebus continuis prohibet elongari egritudinem. Sumatur ergo puluis ex eo et commisceatur cum melle et bibatur. ¶Et semen vrtice post digestionem vel commixtionem est mirabile valde sumptũ cum puluere aut cuz melle. ¶Verum si acciderit ei modus aliquis solutionis ventris:oportebit vt addatur in eo propter debilitatem sepatis,semen cuscute vel turbith:et semen cuscute:et propter debilitatem stomachi mastix ⁊ anisum; et propter debilitatem splenis et grossitudinem eius radix apij et scolopendrie;nam multotiens associatur huic egritudini splen. Et fortasse oportet vt addantur propter ipsum ciperi et grana et ben de fenugre. Et consideretur cum hoc dispositio vehementie febris vt non accidat vehementia calefactionis. ¶De euacuationibus vero que sunt fortiora:⁊ indigetur eis in hac egritudine apud digestionem: est vt augmentetur dosis de pillulis de turbith. Et administrentur clysteria fortia. Et de illis sunt pillule iste. ℞.masticis sextam dragmam vnã succi absynthij quartam dragmam vnam pulpe colloquintide sextã.z.i. hierepigre.z.ſ. agarici.z.ſ.informentur pillule cũ sirupo acetoſo mellino:⁊ sumãtur in potu. ¶Et de illis sunt pillule de mastice ⁊ de aloe. Qñ si materia fuerit ad caliditatẽ declinis:sumantur de trociscis de spodio solutiuis.z.iij. trociscis de turbith.auf.i.scamonee auf.i.ſ.succi eupatorij aur.ij. Et denq̃ in potu ſm quãtitatem virtutis. Et itez eupatorij absynthij capilliueneris ⁊ myrabola. fumiterre passularuz mundatarum equales sumantur partes:⁊ dẽtur in potu ſm quãtitatem necessitatis. ¶Et si non suffert corpꝰ solutionẽ ventris perueniaf ad diuretica ⁊ subtiliatiua ⁊ sudare faciẽtia. Et de summa illorum quibꝰ indigef tunc: est infusio aloes cum melle. ¶Et qñ declinat egritudo non est tunc introitus balnei ante cibũ ma lus. ¶Cibi aũt eorum sunt subtiles sicut acetum roseũ. Et quandoq̃ ponitur in eis parũ almuri ⁊ propte in fine eiꝰ. ¶Illi aũt qui sunt fortiores sunt altaragi ⁊ pulli ⁊ alcubugi ⁊ bis similia post declinationẽ. Et oportet vt ponãt in eis ⁊ ppte apud digestionẽ ea in quibus est incisio sicut acecũ syapisi almuri. ¶Et si fuerit flegma acetosum malum viscosum porrũ ⁊ aqua ciceris sunt de melioribꝰ cibis eis. Et quandoq̃ ponũtur in eis cyminũ ⁊ anetum ⁊ oleum. Et itez beguerid facta ex siclar almuri ⁊ aceto ⁊ oleo abluto et alchauguamac sicut lẽmac de capparibus et remach de anet o et origano et aniudem et asparagis. ¶Et deuitẽtur olea in quibus ẽ infrigidatio ⁊ hũectatio. ¶Et bota abi est post tepotẽ paroxismi et eradicationẽ eiꝰ:et ante paroxismũ ad minus.iij.horis.

¶Mẽsura aũt somni eorum est vt sit equalis vigilijs:et sit digestio materie ad somnũ ⁊ resolutio ad vigilias. ¶Et balneũ q̃dẽ est vebementis nocumẽti post declinationẽ. ¶Et succurrit vomitui eiꝰ qñ superfluit. Et opzet administrek in illo qõ sit sicut mua:⁊ sirupus de granatis cũ mentha simul cognitus. Et si necessariũ est fortius: sumantur de granis granatoz muzorum.z.x.⁊ thuris albi ⁊ masticis amboz.añ.z.v.mentbe.z.vij.decoquãt in.ij.lib.aque in qua sint folia mentbe donec minuaf:⁊ succurraf fluxui ventrisei cũ superfluit cũ retentiõe eius cũ eis q̃ sciuisti de stipticis regimẽtalibꝰ ⁊ medicinalibꝰ. ¶Sed eus q̃dem debilitationi succurrit vt cibek successione eius pullis assatis et in patellis coctis:et vt adhibeãtur suffumigatiões et odores vivificantes. ¶Et si acciderit inflatio in facie et extremitatibꝰ iuuãtur cũ administrank hmõi trociscis. ℞.anisi et lacce ablute amboꝝ añ.pondus.z.v.amigdalarũ excorticatarũ croci marmacor oim.añ.z.iiij.seminis apij semis feniculi floris squinãti omniuz.añ.z.iij.floris eupatorij.z.iij spice.z.v.hierepigre z.vij.rosarũ.z.x.fiãt ex eis trociscisi et administrenf:et fortasse indigebis eis q̃ sunt sicut omoussia ⁊ dyalacca ⁊ medicamẽ de amigdalis amaris. ¶Et ad lõgitudinẽ febris. ℞.rosarũ põdus.z.x.masticis ⁊ spice ⁊ feniculi ⁊ seminis apij ⁊ seminis endiuie ⁊ succi eupatorij ⁊ succi absynthij oim.añ.z.iij.spodij.z.v fiãt trociscisi et sit dosis ex duabus.z.vsq̃ ad.v.cũ.z.x.de geleniabin in decoctionis feniculi

quãtitate vnc.ij. Et ameos confectũ cũ melle est magni iuuamẽti i hmõi loco. Et fortasse indiges ꝓpter lõgitudinẽ frigoris fricatione. Et mod⁹ in ea est vt incipiat ab humeris ⁊ inguinib⁹ qñ ſpargit caliditas in manib⁹ et pedib⁹ ⁊ calefiũt. ¶ Si aũt senserit ſſitudinẽ lassitudinis fiat pmutatio ad fricationẽ dorſi. Et qñ vehemens sit calefactio q̃ necessaria est i eis: tũc dimitte eã ad aliõ mẽbrũ. Et de oleis bonis est oleũ dulce in quo nõ est stipticitas ⁊ oleũ camomilinũ ⁊ oleũ de aneto decoctũ in vase duplici. Cũ ergo cõpleueris: tũc absterge oleũ aliqõt nõ angustiet: ⁊ nõ est malũ si fricationẽ siccaz sequat fricatio cũ oleo aliquo. ¶ Et de illis q̃ seruãt stomachos eorũ vt nõ debilitent: sunt vnguẽta inuncta capiti stomachi q̃ sunt sicut camomillinũ ⁊ oleũ nardinũ ⁊ oleũ anetinũ ⁊ forti⁹ illo alnazoli. Et de emplastris iuuatiuis ẽ vt decoquaſ camomilla cũ repausa masticis decoquẽdo cũ vino cũ duplo sui de melle. ¶ Et ſi accidit appetit⁹: tũc meli⁹ est vt nõ administret vinũ solũ: imo in quo decocta sunt sicut camomillaꝝ dactili ⁊ mellilotũ et absynthiũ.

¶ De cura flegmatice continue q̃ nominaſ latica. Ca.60.

Est cura faciẽtis paroxismũ oi die. Et differt ab ea: qñ opz vt in illa fiat administratio subtiliantiũ calidoꝝ cũ facilitate. ¶ Et hoc ſi fuerit cõtentus eis q̃ sunt sicut sirupus acetosus ⁊ geleniabin ⁊ iuleb de melle ⁊ aqua feniculi apij et radicũ triũ ſine dubio ꝛfert. Et qñq; ꝛfert eis luſch de aneto et luſch de capparibus ⁊ ꝓprie cũ vestigijs digestiõis. ¶ Et ꝓparenꝫ cibi eoꝝ in obseruatione tẽpoꝝ ⁊ diuerſitatis ei⁹ ⁊ fortitudine virtutis ⁊ debilitatis eius ꝓparatiõe cui⁹ remẽoratio ꝓterijt. ¶ Et de medicinis bõis ad eos sunt trociſci de decẽ generib⁹. ¶ Et item de medicinis exptis ad eos est illa q̃. Re. ros.ʒ.vij. succi liquritie sumiterre spice oſz.añ.ʒ.iiij. masticis.ʒ.iij. tzarabe.ʒ.iij. anisi.ʒ.ij. ꝓparẽt. ¶ Item trociſci eupatorij.ʒ.iiij. rosaꝝ.ʒ.i. ⁊ tertiã spodij.ʒ.ij.et.ʒ. ¶ Et item trociſcoꝝ absynthij quoꝝ descriptio. Re. assari se. apij. anisi amigdalaꝝ amaraꝝ ſuchaba bedeoard succi eupatorij spice masticis oim añ.ʒ.ij. ¶ Et item eupatorij vnc.iij. ros. rub. lib.i. spice lib.ʒ. spodij vnc.iiij.

¶ De cura empialos ⁊ lipparie. Cap.61.

Cura eaꝝ ꝓpinqua est cure quã diximus ⁊ sunt ambe associate vni vie. Et opz vt incipiaſ i ꝓmis a sirupo acetoso mellino ⁊ zuccarino. ¶ Et ꝓcipiaſ in eis ambab⁹ vt administret rob agreste decoctũ cũ melle ⁊ sirupo ros. deide fiat ꝑdatio devia sumẽdi i potu semina ⁊ aquas eoꝝ ad ſſusionẽ aloes: ⁊ trociſcos de rosis cũ masticẽ: ⁊ pillulas de aloe ⁊ hierã pigrã: ⁊ pillulas de eupatorio. ¶ Et opz ꝛ eis ambab⁹ ſiſ stomachi ſollicitudo habeaſ. Et administret vomitiuũ cũ aq̃ faseoloꝝ raphani ⁊ anisi ⁊ calamẽti et diuretica. ¶ Et ꝺ solutiuis iuuatiuis ẽ illo q̃ ſit ex myrabolanis nigris citrinis ⁊ turbith ⁊ zuccaro. ¶ Et de illis q̃ ꝛferũt eis iuuamẽtũ magnũ sunt clysteria decliuia ad acuitatẽ: ⁊ ꝺb⁹ ponunt medulla cartami

minor ⁊ anetum ⁊ camomilla ⁊ albaſce ⁊ mellilotũ ⁊ almuri ⁊ mel. Et regimen lipparie indiget subtilitate pluſq; regimẽ alterius.

¶ De cura febris cum ſincopi humorosa. Ca. 62.

Hec febris est difficilis cure. ¶ Et modus in curatiõe eius est euacuatio gradata ex subtili ad fortez ⁊ ꝓprie quãdo natura nõ respondet ex se. Tunc essi cũ clysteribus mũda q̃ est in intestinis ⁊ venis ꝓpinquis eis ex superfluitate. Et administra in resicãdo subtiliationẽ cũ fricatione. ¶ Et Bak. quidẽ dixit q̃ deficit ab euacuatione plm eoꝝ nisi cũ fricatiõe: ⁊ melior⁹ modoꝝ in fricatiõe eorũ est vt incipiat a coris ⁊ cruribus descẽdendo a superiori ad inferi⁹: ⁊ administret illo cũ mãtili aspero abradẽte cutẽ: deiñ pmutet ad manus descendẽdo ab humero ad spatulã ita vt igneaſ cutis: deinde ad dorſuz ꝓpect⁹: deinde redeat ad crura ⁊ reuertaſ ad ordinem primum. Et ponaſ medicta stpis eorum fricationi ⁊ medicta stpis eorum dormitioni ſi possibile est. ¶ Et ad summũ canõ curatiõis eoꝝ est subtiliatio nõ calefactio valde: ⁊ de illis q̃ cõferũt eis sunt subtiliãtia sicut aqua mellis cũ virtute ysopi ⁊ seminis apij in matutinis ⁊ similib⁹ eis. Qõ ſi fuerit illic fluxus vẽtris ſupfluus decoque mel decoctiõe vehemẽtiore ⁊ nõ soluesniſi parũ tẽperatũ. ¶ Et sirupus acetosus mellin⁹ iterũ cõfert eis: in estate quidẽ ⁊ cõſuetudine pot⁹ aq̃ frigide pmixtus cũ aqua frigida ⁊ in hyeme opz vt nõ sumat eã in potu penitus: ⁊ sit cõtent⁹ aqua calida ⁊ assumere calidũ ex potibus est meli⁹ eis niſi apõ necessitatẽ est⁹ et ⁊ statim ⁊ vehemẽtiã caloris plurimi. Et cõuenient⁹ quo potaſ ad sitim est sirup⁹ acetos⁹ mellinus. ¶ Et vinũ cõfert eis in principio ⁊ ꝓprie ſi fuerint febricitanteſ sanguinee: ſz parũ sunt ⁊ ꝓprie in senib⁹: ⁊ necessariũ ẽ eis vinũ post cibũ. ¶ Et tibi quidẽ necessariũ est vt cõsideres pulsuz habentium hanc egritudinẽ sp: ⁊ cũ videris cũ incipere debilitari ⁊ cadere subito ciba cũ pane infuso in vino cõmixto ſi nõ ꝓhibet apa in visceribus. Cum ergo associatur ei hmõi egritudo nõ est curationi modus negligendi fiducie loc⁹. ſ. quando accidit hmõi alteratio in pulſu. Et hec quidem cibatio est ex eis q̃ necessaria sunt qñ vehemẽs fit sincopis: verũ opz vt ꝓhibeatur illo. Cibus aũt super quẽ fit dormitio est aqua ordei super qua non addaſ niſi cũ cadit virtus. Et ſi addatur: tunc sit panis infusus in iuleb aut aqua mellis. ¶ Et balneum quidem est de rebus nocibilioribus istis. ¶ Et caldum ⁊ frigidum valde ex aere cum calido enim non fit securitas de cursu humoruz ad pulmonem ⁊ ad cor ⁊ ad cerebrum: ⁊ frigidũ prohibet digestionẽ eius ⁊ addit in oppillationem eius. ¶ Quod ſi fuerit in ea humor colericus aliquis: tunc ſi facilis est vomitus ⁊ leniaſ: est iuuatiuus valde. Et adyltimum meliuſ est vt assidue proficiat in ea.

¶ De cura febris cum ſincopi minuta. Ca. 62.

Oportet vt emplastret pectus ei⁹ cum ſandalis ⁊ aqua ros ⁊ vinificetur cũ cibo paulatiz. Et ſit cibus ei⁹ sicut panis de simila

infusus in aqua granatorum infrigidata si desiderat ipsum: ⁊ sisse in aqua de fructibus. Si autē indigetur ad virtutē almosolat fa⸗ctis ex pullis cuz aceto ⁊ aqua agreste toleribus frigidis ⁊ proprie coriandro erit iuuamentum in bocst exhibeatur.

¶ De regimine nocturne ⁊ diurne. Ca.64.

Regimen ambarum est regimen flegmaticaruz: neq; est diuer⸗sitas in eis.

¶ De quartana periodica. Ca.65.

Primū quartana est periodica. Et minorak casus quarta⸗ne inseparabilis. ¶ Cause vero quartane sunt ea q̄ generāt melancholiam: postea putrefaciūt eam. Et tu iā sciuisti totū illud. Et sciuisti q; melancholia alia est q̄ est fex sanguinis: ⁊ alia est q̄ est adustio eius ⁊ eius humorū. Et sciuisti q; de illa est sanguinea: ⁊ de illa est flegmatica: ⁊ de illa est colerica: ⁊ de illa est adustio ipsius me lancholie naturalis. ¶ Et existimauerūt quidā hoim q; quartana nō generak ex melācholia naturali qñ ipsa nō putrefit. ¶ Et hui⁹ quidem sermo nō opz vt auscultetur. Immo de pprietatibus ossis humiditatis est vt putrefiat quāuis rarificetur in preparatione.

¶ Et plurimum quidem euenit in successione egritudinis febrium diuersarum putridarum ppter diuersitatem humorum ex quibus generanf: ex quorū putrefactione cū addunf ⁊nō euacuanf: multi⸗plicak melācholia: deinde cū putrefit: est quartana: ⁊ multotiēs qui dem accidit successione splenis: ⁊cū hoc ipsa ⁊m plurimū nō euacua tur ex dolore splenis aut duritie eius. ¶ Et saluior quartana est il la q̄ non accidit ab apostemate splenis aut alijs: aut cū qua nō est apa splenis. ¶ Quartana enim que euenit ab apostemate splenis aut cū qua est apostema splenis multotiens perducit ad hydropi⸗sim ⁊pniciē. ¶ Et q̄rtana q̄ salua est: liberat ab egritudinibus ma lis melancholicis sicut melancholia ⁊epilepsia. ¶ Et in ea est se⸗curitas a spasmo qñ humor est siccus. ¶ Et ⁊m plim est egritudo salua. ¶ Et qñ nō accidit in ea error nō addit supra annū. Et qñq; perdurat. xij. annis: ⁊quod est infra eos. Et q̄ ex ea lōga est: pducit ad hydropisim. ¶ Et scias q; a utūnus est inimicus quartane.

¶ De signis. Ca.66.

Signa sunt q; quartana incipit in primis cū frigore puo: dein de incipit frig⁹ eius addi: postea minorak parū apud statum sicut in flegmate. ¶ Cūz calefit corpus nō est caliditas vehemens ⁊ sit maior ⁊ magis apparēs q̄ illa q̄ est in flegmatica. Ipsa est cuz difficultate sua ⁊ inflāmatione nō inflāmak inflāmatiōe de qua cu rak sicut ⁊gms in lignis grossis: ⁊nō comprehendit sup corpus totū immo est illic caliditas cū boꝛriplatiōe: ⁊ in hoc est grossitudo hu⸗moris: ⁊est cū frigore ⁊aliquātulo dolore q̄si frangat ossa: ⁊ ēillic cōtractio ppter quā stridēt dētes: ⁊cerū nō sicut in flegmatica: qua propter pducit illō ad debilita tē visus. Uerū leniſ apud digestionē

qñ malitia minorak sicut fuit in principio parūper. ¶ Et de signis quartane sunt cause ei⁹ antecedētes ex febrib⁹ q̄ plongate fuerūt et ex splene aut dolore. ¶ Et de signis q̄rtane etiā sunt dispō cōple⸗riōis: ⁊ significatiōes melācolie et etas: ⁊ tps: ⁊ tab⁹ ⁊ forma: ⁊ suetudo ⁊ q̄ sunt bis similia. ¶ Et periodus ei⁹ est .vigintiquatuor horaruz Et multotiēs est febris tertiana in estate quidē ⁊ fit quartana i hye me. Et multotiēs perducūt febres diuerse ad febres ꝓmixtas in qui bus nō est ordo ppter diuersitatē residui humoꝛ remouentiū post febres. Cū ergo stat⁹ cōfirmak ⁊m cinereitatis additionē cōfirmak sup quartanā. ¶ Et illiusquidē q̄ est a flegmate adusto sunt paro⸗rismi lōgiores: ⁊accidit eis frig⁹ ⁊m pl⁹ successione assiduationis: ⁊ est sudor tardior: ⁊ vrina grossior: ⁊ durities venarū minor: ⁊fit ⁊m pl̄m successione febriū flegmaticarū. ¶ Et illā q̄ est a sanguīe adu⸗sto antecedūt signa sanguinis: ⁊febris eius ⁊rubedo vrine: ⁊signifi⸗cāt ipsam formā ⁊etas ⁊tēp⁹: ⁊fortasse erit post febres sanguineas ¶ Et in illa q̄ est a colera adusta est pulsus vehemētioris velocita⸗tis ⁊frequētie: ⁊incipit cū boꝛripilatione ⁊frigore in carne ⁊fiti ⁊su dore: ⁊q̄ñq; fit ira ⁊ sudor: ⁊inflāmatio: ⁊significāt ipsam formā tps et etas: ⁊q̄ñq; significāt ipsam q; ipsa fit successione febrium coleri carū. ¶ Et pulsus in q̄rtana est decliuis ad duritiē ppter siccitatez humoris. Ipse eſſi trabitur ad interiora quasi ipse esset pulsus se⸗nis: ⁊ad equalitatem dum non mouetur. ⁊si moueatur: diuersificak pulsus valde propter grossitudinē superfluitatis: et fit mundifica⸗tio ei⁹ apparēs apud tepozem: ⁊ est significatio completa sup quar tanā: ⁊ multotiēs accidit in eo dyastoles inequalis ⁊ sistoles vehe⸗mentis necessitatis ⁊m contrariū eius quod est in tertiana: ⁊ pul⸗sus quidē quartane melioꝛ est pulsu flegmatice in paruitate et fre⸗quentia: sed est similis ei in tarditate: et apud inceptionem paro⸗rismi additur tarditas sua ⁊ frequentia. et diuersitas eius est ma⸗ioꝛ diuersitate reliquarum febrium deinde incipit magnificari et fieri frequēs ⁊ velox. ¶ Et vrina in quartana est similiū horaꝝ ipi uatione digestiōis propter frigus materiei et grossitudinē eius ni si apud statū bonū. Uerūdispositiones eius ⁊ colores eius diuersifi cātur: ⁊ illud ideo quoniā melācolia generak ex humoꝛib⁹ diuer⸗sis. ¶ Et de signis digestionis quartane est leuitas tremoris. Uri⸗na aūt in principio est alba ad viriditatē decliuis cruda: cui nō est digestio. Et post principiū diuersificak eius dispositio propterea q; plurimū melācolie est generatū ex būoꝛib⁹ diuersis: ⁊ ē apō declina tionē nigrū. ¶ Et sudor in quartana est plurim⁹ p cōparatiōez ad flegmaticā: ⁊ nō multiplicak per cōparationē ad alias. Et sitis mi⸗norak bac in febre: nisi sit a melancolia colerica.

¶ De cura. Cap.67.

Consideres in hac egritudine: an sit melancolia flegmatica: aut melancolia sanguinea: aut melācolia colerica: aut melā⸗

eolia melācolica. Deinde rege vnāquāq; eaꝝ cū eo qō ei ē ꝓueniens de illis ꝯdicem⁹. ¶Uerū ibus specieb⁹ suis sunt iudicia in quib⁹ ꝓmunicāt: rillō est q ipse minuunt in principio: quare necesse ē vt attēdāt an sit sanguis dominās in ea: r ꝓprie qñ quartana ē a melācholia sanguinea. Tūc essi flobothomet r extrahat sanguis ſm quātitatē necessitatis. Et fortasse erigit multitudo ei⁹ vt extrahat de eo resplurima. Et qñ nō est necessaria flobothomia: tunc flobothomia ē nociua inquātū debilitat: rinquātū educit cōtrariū melācholie: rinquātū mouet hūores ad exteriora. ¶Et si opz: euacuetur a principio de hūore faciēte febrē aliq̄d ad alleuiādū r mūdificā dū. Illō essi apō digōnē ē ſm q innuā ad ipsuz: rsi post poriſmuz per diē. ¶Et nō opz vt fiat ꝓuocatio in ꝓmis cū fortitudie. Et opz vt admistrenf mollificātia. ¶Et si tibi nō yf bonū vti potionibus administra loco eaꝝ clysteria cōueniēcia. Sed opz vt sint leuia. Et nō ꝛcedif ꝛfortatio eoꝝ nisi qñ ꝛsequif egritudo stati. Et si medicus iā ſumpserit rsolutione edurerit melācholiā in principio aliquotiēs solutione forti r phibuit egri tudinē penit⁹ :sz ē rectuz ab errore. ¶Et opz vt phibeat in die porisſmi a comestione: rprecipiatur ieiunū: r phibeat ab aqua frigida illa die. Et est necessariū in reliquis dieb⁹ vti carne teiugi aut pulli in ꝓmis teiugiusq; ad tres vel quatuor periodos. deide pulli: tūc ei⁹ pulsus est melior. ¶Et si medicina in die paroxiſmi geleniabin cū.z.r. sirupi acetoſi. ¶Et quidem scis q qñ melācholia ē colerica: tūc opz vt admistrek in ea qō soluat eā ex gñe myrabolanoꝝ rviole. ¶Et si est flegmatica opz vt admistrek in ea aliq̄d i primis in quo sit virt⁹ polipodij r epithimi r ſmiliū. ¶Et scias q aqua casei est bonū vehiculū ei qō admistrak de virtutib⁹ ꝺictis. Et fortasse ꝛfert administratio ei⁹ soli⁹ cū ē caliditas violēta: nā geleniabin r aqua eius colata cū decoctione sua forti est loco ipsi⁹ r ꝓprie qñ ē in stomacho debilitas: aut est illō qō vincit humor frigid⁹. ¶Et vomitus iterū r ꝓprie ante cibū r post cibū r est cōueniēcior r ꝓprie in die paroxiſmi rañ paroxiſmū: r ꝓprie qñ melācholia est flegmatica est de rebus nuātib⁹ in ea: rnon in principio tantū immo rin omni hora. ¶Oportet ergo vt non laboretur in principio rin principijs digestionis vsque ad aduentum complementi digestionis in euacuando superfluitatem cum eo qō calefacit cū fortitudine: neq; cum eo qō exiccat cum fortitudine ex medicina rdimissione ciborum: neq; cuz eo quod debilitat ex solutione ventris: neq; iterum cum eo qō debilitat in principio ex subtiliatiōe regimis. ¶Et scias q qñ incipit quartana in estate aut in hyeme: tunc oportet vt in potu deſ in primis de aqua ordei r secaniabin vt aperiat vias oppilatas ꝓuocatiōe rſumak velociter et illō ē post periodū antecedētē tribus horis aut quatuor. Et cū accidit quartana in hyeme: tūc non est mod⁹ vt deuk in potu trocisci.

¶Et scias q res frigide r humide facilis digestionis boni chimi sunt conueniētes huic egritudini inquantū est febris: et ex hoc q sunt contrarie vni duarū qualitatū melancolie q̄ est siccitas: quare opz vt administrenf iterū vbi non timek nocumentū digestionis Et non sit quantitas ex qua timek nocumentū in digestiōe aut misceak cum eis aliquid qō eaꝝ frigiditatem temperet: r non minuat earum humiditat⁹: r iste sunt res calide cū equalitate. ¶Et alienetur omne frigidū r siccū. ¶Et res humide r frigids huic egritudini cōuenientes sunt sicut endiuia r lactuca r melon r persica qñq;. Et nō opz vt deuitenf hmōi nisi aut ꝓpter vehemētiā frigoris: r est inuentum sicut in lactuca: rnon est inuentum sicut in melone dulci. Aut ꝓpter vehementiā prouocationis perducentis ad ingrossationē sanguinis: r illud est inuētū in melone dulci. Aut ꝓpterea q: preparata sunt ei qō permisceat putredinē r est illud inuentum in persicis. Et opz vt obserues hmōi. ¶Cibi vero calidi cū equalitate cū additiōe in humiditate sunt iuuātes valde: r ꝓprie cū volunt equationē caliditatis eoꝝ vbi non ꝺesligik vt per ea fiat iuuamentum ad digestionē cū frigiditas r humiditas: sicut cōmixtio ficuū cum endinia. ¶Et nō est malū in primis sumere ea in quib⁹ est salsedor acredo r incisio cū nō timek incrementū caliditatis.

¶In fine aūt egritudinis nō est excusatio illi⁹: r trocisci de absynthio iuuatiui sunt vsq; ad finē egritudinis. ¶Et de illis quib⁹ fit iuuamētū est sessio in aqua calida dulci ante cibū omni die: r balneatio q̄ humectat r nō facit sudare neq; excitat caliditatē: r cōtinuatio delitiaꝝ r quietis: r abhorrere exercitiū r mot⁹ corporales et animales. ¶Et oēs iste febres indigēt humectantib⁹ r diuersifikanf in quatitate infrigidationis r calefactiōis. Et necessitas sua qua indigēt exiccatiuis est ꝓpter illud qō est in eis de virtute inciſionis r abstersiōis r solutionis: r nō ꝓpter exiccationē. ¶Et opz vt obseruetur stomachus cum emplastris bonis ꝛfortantib⁹ q̄ sunt inter virtutē caliditatis et subtilitatē eius ſm qō exigit disposition. Et obseruentur splen et epar et regank vt non indurenf et apostementur: r fortasse est necessariū ad prouocandū vomitū vti ꝛqua raphani cū semine suo q̄ misceātur cū sirupo acetoſo. Et fortasse iuuatur cū anteceſſione comestionis sicle r ei⁹ quod salltum est de pisibus r ſynapis r bis ſmiliū ante ipsum. ¶Et adiuuatur post illud cum potu aque multe: deinde fiat succeſſio cū sirupo acetoſo et euomat. ¶Et de illis que conferūt ei est vt ſumat ipm in die paroxiſmi: deinde euomat ſuper ipsum: r securitatē facit a nocumento febris qō est ꝓpter frigus r rigorem r acuitatem febris si ſumat allia r mel et bibat si est purum acetoſuz mellinum: r impleatur cibo: deinde ſumat aquam calidam et euomat. Cum ergo consumitur paroxiſm⁹ cenet rem paruam r balneetur in mane. ¶Et si ſumat aūt paroxiſmū. v. horis cibum vt euomat: fortasse i uuabit illud

licet nō euomat. ¶Et vomitus ante paroxismā quicunq; humor fit: aut alleniat paroxismū: aut eradicat ipsum. ¶Et de regimine bono est q; ieiunet in die paroxismi si nō est qō prohibeat: r nō sumat cibū donec consumat paroxismus. ¶Et ingredief balneū die scho: siquidē fuerit digestio ꝑz descriptionē: si nō fuerit digestio nō fiat in ea nisi effuso aque calide quātitate quā delectat corp̄ r humectat min⁹ qꝫ vt ꝓueniat ad hoc vt liquefiat ex ea humor: r in die tertio administretur vomitus ꝓpter illud qō superfluit de cibo r qō resoluit balneū: cuius oportet vt admīstret vomit⁹ i die paroxismi iter. Qō si melācolia fuerit sanguinea iuuabif cū flobothomia ex basilica. Deinde per euacuationē subtilem cum eo in quo ponūtur de mundificantibus sanguinem sicut virtutes fuchaba r bedoard r polipodij r fumiterre r myrabolanor̄: chebulor̄ r hoc quidem genus velociter recipit curationē. ¶Et si fuerit melancolia colerica: tunc tibi mest vt administres infrigidationē r humectationē vltimas ex medicinis r cibis: r administra aquam temperatā sedēdo in ea r abluendo. r fiat lenificatio nature in principio cum eis que sunt sicut illud quod fit ex violis. r quod fit ex. aqua casei cum virtute polypodij: aut sirupus acetosus cū epithimo r sirupus rosa. r aqua iuleb r cassiafi. ¶At vero solutio eius integra separaf post. 20. dies: qñ digestio apparet in eo. s. quando materia est melancolia colerica: deinde fiat gradatio ad illō qō subtiliat r incidit. ¶Et si necessaria est rectificatio stomachi: tunc fiat cū inūctionib⁹ r oleis r epithimatibus que non pertrāseant virtutem camomille absynthij r melliloti r similium r ieiunio plurimū vsq; in diem periodi: quandoq; iterum est ex eis q̄ non cōueniunt ei: r si sit in die periodi sufficiat eis de cibo parum modicū: ex mūdificatiuis iuuantibus sunt ea quib⁹ est decoctio myrabol. r epithimi r sene in sirupo acetoso in quo decocte sunt viole: r fortasse sumitur in potu ente in eo asse in ieiunio ꝓprie in die paroxismi: r euomat ipsum si nauseat cū anima eius. ¶Et si fuerit melancolia flegmatica redeat ad sirupum acetosum mellinū cum aqua apij r femculi r similū: r si necessaria fuerit lenificatio misceaf cū eo in principio virt⁹ solutiua flegmatis de Hiera⁹ rufithi⁹ r polipodij: r fiat gradatio paucaa dvirtutem agarici. Et fiat vt vomat cum sirupo acetoso mellino de seminib⁹ r his similibus vsquequo incipiat digeri: r fit vaporatio stomachi r eius emplastratio cū eo qō est fortius: ita vt cū dactilis r ficub⁹ r similib⁹: r siſr inunge ipsum cū oleis calidis peruenīdo vsq; ad oleū de costo. ¶Et fortasse est necessarium in eo prouocare vomitum cū sirupo acetoso: r sit in eo virt⁹ sinapis r ellebori albi. Immo fortasse est necessariū vt in potu dentur cum dispositiōe sua cū non timetur debilitas dispositionis virtutis.

¶Et si fuerit melācolia melācolica pura ō genere fecis sanguinis tunc rectificatur solutio ei⁹ in primis cū aqua iuleb r penidijs r est

ꝓuenies administratio geleniabin mellinit zuccarini: r in fine eius euacuef cū eis q̄ sunt sicut decoctio mirabola. citrino ꝫ r nigror̄ et fumiterre r passularū. ¶Cū ergo egritudo digesta est tūc bonū ē flobothomare ex basilica. ¶Et administref vomit⁹ sup cibū cū fortitudine aut leuiter ꝑm horā r necessitatē: r oportet vt assiduet ipsum qñ ē radix ad euacuationē cū medicinis r clysterib⁹ fortib⁹. ¶Et medicinē q̄ administrāf i hmōi hora sūt epithimū r polipodiū r agaricū r sticados r lapis armen⁹ r lapis lazuli ablutir nō ablutir succ⁹ foliorū cētauree cū sirupo mellino. Et fortasse necessarius ē ellebor⁹ niger. Et fortasse infundātur i colerica sene r fumus terre cū epithimo r i sirupo acetoso: deinde babes ꝓsilū tunc apud euacuationē. Et da i potu flegmatice r melācolice ex ea tyriacā r mitridatū r medicamē de assa r sulphure. Et pip solū bibaf i aq̄. Et de illis ē sinapis q̄ administref nō assidue: imo i omnib⁹ trib⁹ diebus r i ꝑmis r an illud i spacio lōgiore r similiter dyapipereon r similia illi de electuarijs. ¶Et nō festines cū aliquo horū an digestionē: nā si tu dederis in potu tyriacā r similia illi i ꝑmis ꝓpones quartanā cū quartana: r fortasse attrabes egritudines alias: r ꝓprie in hyeme. ¶Et i fine ei⁹ si necessaria fuerit flobothomia aude sup eā. ¶Inqt Sale. Sanaui gentē plurima a quartana ita. Dedi eis in potu post digestionem solutiuum: deinde dedi eis in potu succum absynthij: deinde dedi eis in potu tyriacam. Et dico q̄ assa⁹ piper singularia sunt iuuatiua valde quando apparet digestio r pervenit status. Et ciba illum fabane et albune r veniculi capparis r sinapi r almuri r ominibus in quibus est virtus solutiua cum fortitudine: r fortasse erit tibi necessarium vt des ei in potu post quadraginta dies omni mane quantum est nabac vna de eis que sunt sicut medicamen de assa: r omni sero similiter: cum febris non fuerit acuta et materie radix non fuerit colera. ¶Et de trociscis iuuatiuis in hac hora et apud declinationem sunt trociscī secundum hunc modum. Re. succi eupatorij et croci ambor̄ aā pond⁹ z. iij. scolopendrie aristo. et lactuce r reubarbarir spodij omniū. aā z. v. r se. acetose r se. portul. et ro. et spice. et se. cūcu. et anisi et se. apij et radicū capparis r granorum alben et se. femculi omnium. aā z. iiij. conficiantur cum aqua apij et fiant trociscī: et dētur in potu cum aqua femculi et endivie et cucute: r hec quidem medicina iuuatiua est modis pluribus. ¶Et si digeritur materia: tūc fac istud. Re. myrrhe. z. v. spice. z. iij. agarici costi floris squinati oiz. aā z. v. petrosellini. z. v. anisi z. v. ꝓficiātur cū vino antiquo r cū melle r zinzibere. r sit dosis ei⁹ q̄tū est nux. r quādoq; dank in potu i fine r cōualescentib⁹ r ꝓpter paucitatē nocumēti in ea r multitudinē caliditatis cū subtiliatōe materie medicanā huiusmodi. Re. seminis iusquiami albi mādragore amborū. aā. filiquam. i. et asse circiter tertiam fabe. i. ¶Et de hoc genere est vt sumank iterū calamēti domestici aurei. iij. r seminis

vtice auf. xx. et epithimi auf. 1. fiat trocisci paruivalde ℞ sit dosis ʒ 1. ¶ Et ex eis que bona sunt eis est vt administret post apparationem digestionis vsq; ad finez eius istud. Sumat passulaz de seemi aut de alacoen ℞ allei silueſtris et myrti vl' myrabolani recētis oim. añ. pars. 1. et decoquant in aqua duici postq; infusa sunt in ea: deinde bulliant exquisite et coletur: et detur de ea vnc. 1. ¶ Et iterum semimis apij et anisi et cordumeni oim. añ. ʒ. v. ozigani silueſtris eupatorij oiuz. añ. ʒ. vij. ameos. ʒ. iiij. suchaba. ʒ. iij. passularū. ʒ. ℥. decoquantur in trib⁹ libris aque vsqueq; redeat ad libram. 1. ¶ Et de illis que bona sunt eis est vt sumant ameos spice et calamēti oim. añ. ʒ. ℥. et carui et anisi amborū. añ. ʒ. vij. et asse pondus. ʒ. v. et zinzi beris pond⁹. ʒ. iiij. ℥ casse pondus. ʒ. iij. conficiant cū sufficiētia mellis. et fit dosis eius pond⁹. ʒ. 1. cū aqua apij ℞ feniculi. ¶ Trocisci huiusmodi. ℞. succi eupatorij. ʒ. ℥. scolopendrie spodij feniculi spice croci oium. añ. ʒ. v. lacce et reubarbari oium. añ. ʒ. iij. semis cucumeris et semis protulace oium. añ. ʒ. vi. fiant trocisci cū aqua apij ℞ sumantur in potu cuz sirupo acetoso. ¶ Et iterū ad flegmaticā myrrhe. ʒ. ℥℥. croci petrosilini amborū. añ. ʒ. v. spice. ʒ. iiij. ℈. castorei. ʒ iij. anisi. ʒ. iij. ℈. semimis apij et carui amborū. añ. ʒ. iij. amomi corticē caste storacis oim. añ. ʒ. ij. et tertiā sisileos adriani ℣fectiōis oim añ. ʒ. i. et tertias duas. ¶ Et qñ vehemens fit rigor: ē vomit⁹ cū aq̄ tepida ℞ sirupo acetoso ad illud iuuatiuū. ¶ Qō si virtutes ei⁹ nō obediūt: tūc cū eis quoz rememoratio ꝑcesserit ℔ borā. ¶ Et si fiat vaporatio cum embroca in qua decocta sunt schea et camomilla ℞ similia hoc cooperto cū pānis laneis aggregantib⁹ calefactionem ¶ De rememoratiōe solutiuoz q̄b⁹ idiget post digestionē. Cap. 68.

¶ Chebulorū. ʒ. v. epithymi absynthij amboz. añ. ʒ. v. myrabolanoz citrinoruz succi eupatorij emblici oiuz. añ. ʒ. iiij. seminis apij ℞ anisi: seminis feniculi oim. añ. ʒ. ij. fiat ex eis decoctio: ℞ solutur cū eo cū facilitate. ¶ Aut sumatur absynthij pond⁹. ʒ. ℥. myrabolanoz chebulor ℞ epithymi oim. añ. ʒ. vij. et fumiterre pondus. ʒ. vij. et suchabar cētauree maioris amboz. añ. pōdus. ʒ. vi. eupatorij ℞ radicis squinanti amboz. añ. pondus. ʒ. v. decoquātur cū q̄nq; lib. aque donec redeat ad libr. j. ¶ Pillule leues. Quādo administrātur in omnibus q̄nq; dieb⁹ semel sunt iuuātes in ea ℞ sunt experte. ℞. epithymi ℞ turbith amboz. añ. ʒ. ℥. carui anisi amboz. añ. ʒ. vij ameos. ʒ. viij. seminis apij ℞ feniculi amborum añ. ʒ. iij. polipodij. ʒ. vi. agarici albi qō facile teritur. ʒ. viij. salis indi. ʒ. v. hierepigre. ʒ. ℥. fiant pillule cū aqua mente et sit dosis. ʒ. 1. ℈. ¶ Et cū materia est flegmatica cōferunt iste pillule. ℞. epithymi agarici ameos oim. añ. ʒ. viij. seminis apij anisi feniculi omnium. añ. ʒ. iij. salis napti. ʒ. ij. ℈. ¶ Et quando est cū dolore splenis iuuatur hoc medicamine ℞ soluit cū facilitate. ℞. scolopēdrie. ʒ. ℥. agarici. ʒ. ij. mirabolanoz nigroz hiere. añ. ʒ. ℥. chebuloz absynthij oim añ. ʒ. viij. suchaba bedeoard ca mepitheos succi eupatorij oiz añ. ʒ. vij. fructꝰ tamarisci radicum capparorum amboū añ. ʒ. v. ℈. seminis apij anisi seminis feniculi omnium. añ. ʒ. iij. fiat confectio aut pillule.

¶ De cibatione patientium quartanam. Ca. 69.

¶ Rectius est vt inclinetur regimē eorum in primis septimanis vsq; ad tres septimanas ad subtiliationē quādā preter quod destruat virtutē. Et illud est vt abstineant a carnez alzubumec: hoc em minorat eoz materias ℞ alleuiat eos et abbreuiat spaciū egritudinis eoz. ¶ Et post illud necessariū est virtutē viuificare cū eis q̄ sunt sicut pisces alredradut oua sorbilia et pulli et alteiugi. ¶ Cuz ergo peruenit ad tempus in quo sequuntur in ea alzubumec ℞ non minorat egritudo: tunc necessariū est custodire virtutez et cibare cū eo qō est fortius ex carnibus gallinaz et pullorū et articū et bedoz et auium mollis carnis sicut sunt pulli et alduragi et pisces boni q̄ non sunt magni. ¶ Et scias q̄ conditio in eo ex q̄ cibat babēs quartanam est q̄ sit aggregans ꝑtietates. Quapyna est vt nō sit crudū immo resoluens crnditatem quam facit accidere melancolia. Et secunda est vt non sit grossum immo subtilians grossum. Et tertia est vt non sit constrictiuum immo soluens ventrem. Et quarta est vt sit sanguis ex eo generatus laudabilis: et plurimum quidem est in ea illud quod habet caliditatem et humiditatez. ¶ Et tu iam sciuisti quō cibetur ante paroxismum et per quot horas et quare illud. Et sciuisti iterum: ℞ quādoq; necessarius est cibus: et in paroxismo eius ꝑpter cāz ꝑdictā. ¶ Uerū recti⁹ est vt eueniat febris vētre vacuoꝝ nō occupet natura cū materia alia: misi cū materia egritudinis donec expellat eā: et vtinū sit purū subtile. De cura q̄rtane ℣tinue. ca. 70.

¶ Dispositio huius febris est secundum q̄ enunciauimus ante ipsam. ¶ Et canon in ea est homogeneus canoni quartane interpollate: nō diuersificat nisi ab ea in rebus paucis. ¶ De illis est q̄ declinatio in illa ad equalitatem in calefacientibus et ad mfrigidationem in hac est melior ꝑpter adherentiam febris. Quare opz vt administrentur in curatione ei⁹ ea que sunt sicut sirupus acetosus cum seminib⁹ ℞ geleniabin et aqua de radicib⁹ equalis et suppositoria cum melle. ¶ Et de illis est q̄ flobothomia in hac est magis necessaria quoniā materia est magis cōm prehēsa invenis. ¶ Et de illis est q̄ licentia in carnibus in hac egritudine est minor: ideo caue hoc. ¶ De febre septana ℞ septenat similibus. Ca. 71.

¶ Et nominātur ꝑbitanos: ℞ quidam nominant hmōi febres resolubiles. ¶ Iste generantur ex materia homogenea materiei quartane: sed est minor ℞ grossior. ¶ Et plurimum quidem fiunt ex melancolia flegmatica. ¶ Septanam autem ℞ septenam ℞ que sunt post illas Hyppocrates dixit. Et Galenus dixit: ego non vidi invita mea aliquā ex eis: neq; vidi quintanā nudā fortē: ℞ neq; est febris

nisi quasi occulta. ¶Inquit ꝛ nō est longinquum quin sit cā in septena. verbi gratia ꝛ nouena regimen qō qñ administratur ꝛ currit super ipsum facit febrē: nam iteratio facit necessario in hmōi horam illaz febrem: ꝛ si dimitteretur ꝛ rectificaretur; non faceret. Est ergo cā in periodis eiꝰ ꝛ in ipsius iterationibus reiteratio regiminis: ꝛ periodi eiꝰ nō sunt periodi materie q̄ effundatur ꝛ eius reditiones. ¶Inquit Opz ergo vt obseruetur in experiētia eiꝰ hui⁹ egritudinis hec intētio ita vt non accidat error: cuius gal. sit quasi negans aduētū barū febriū ꝛ quasi q̄ sit necessariū vt sit hmōi febris alia radix. ¶Verum Hyppo. iam verificauit sermonē in intētionē septene ꝛ nouene: ꝛ nō est illud manifestū mirabile; neq; manifeste impossibilitatis ita vt sit necessarium redire in eo ad administrandum. ¶Et sermones quidem quos locutus est Hyppo. in caplo harum febrium sunt q̄ septena est pira ꝛ non est mortifera: ꝛ nouena est lōgior ea ꝛ nō est mortifera. Et dixit q̄ quintana est deterior febrū qñ sit aptissima ꝛ post ipsam. Et dixit galenus in ea sicut scitis. ¶Et ego quidem opinor huic sermoni modū quēdam. Et est vt sit ptisis significās ethicā ꝛ sit sermo eiꝰ q̄ntana subiectū ypostatiōis indefinite nō significātis cōitatē: ergo est q̄si dicat q̄ de q̄ntana est vna species deterior febriū ergo est significatio huiꝰ sermonis eiꝰ q̄ cū febres plongant ꝛ pmiscent ꝛ diuersificātur: pueniūt plurimū ad inflammādum membra p̄ncipalia ꝛ ad ethicā; ꝛ de pprietate harum febrium est vt stent in fine suo secundum ordinem vnum: ꝛ plurimum illiꝰ sup quartanam: tam testificati sum⁹ eā q̄ntanā. verū ipsa p̄ducit ad quartanam: qñ in humoribus est exuberatio: ꝛ in humiditatibus multitudo. Cuiꝰ liquefactio iam multiplicat ꝛ euacuationes sensater insensate frequētes fiūt: nō remanet in hūoribꝰ cinereitas: nisi illō qō minꝰ est grossius ꝛ illud facit esse necessariū: vt sit paroxismus tardior ꝛ fiat illa q̄ fuit quartana quintana: ꝛ in hmōi quidē dispositione fortasse erit corpꝰ p̄paratū vt inflamet ꝛ fiat ethica. Et iterū ethica qñ antecedit non est longinquū quin faciat accidere in humoribꝰ cinereitatē quādaz p̄pter p̄auitatem suā in postremis ethice ꝛ accidit illi cinereitati putredo quare accidit febris et iam destruxit febris ethica corpus. Est ergo mala ex hoc q̄ ipsa est signū adustionis humoris de quo non remansit nisi parum ꝛ fit adustus parū ꝛ ex hoc q̄ ipsa est causa additiōis febris ꝛ duplicationis eius. ¶Et nō opz vt negem egritudines q̄s nō cōtingit videre in tpe quodā; ꝛ quadā regiōe: nā hoc genus nō cōprehenditur per multitudinem. ¶Neq; iterum oportet vt dicat q̄ si est q̄ntana tūc necesse est vt sit materia quinta. Nā melācolia generat quintanā; non ppter hoc ipsum q̄ ipsa est melācolia: immo propterea q̄ ipsa est pauca grossa: ꝛ iam non prolongatur quin sit in quibusdam corporibus melancolia grossa pauca cui accidit putredo. ¶Et non cōuenit alicui vt dicat possibile est in flegmate vt fiātei paroxismi alij quādo ingrossatur ꝛ minoratur; quo

niam cōcessio est res amplatraro sit possibile vt necessario cōsequaꝰ cōtradictio. ¶Amplius nō est dispositio in cōcessiōe eiꝰ qō nūq; videt ꝛ nō audit: neq; de quo testificat experimētator aut sapiēs: sicut cōcessio eius quod testificatur qualis Hyppo. Et iam retulit mihi fidelis quidam se vidisse nouenam. Quintanam vero non multotiens vidimus nō cogimur ppter hoc dicere q̄ illic sit humor aliꝰ.

¶De cura specierum huius febris. Ca. 72.

Appropinquat huius febris cura cure quartane flegmatice. ¶Et indigetur in curatione eius superfluo iciunio ꝛ subtilia-tione cibi ꝛ regiminis: ꝛ sommo digerēt ꝛ resoluatur per illud materia grossa ꝛ digeratur: ꝛ iterum indiget ingrossatione regiminis vt non destruatur in eo virtus: ꝛ sunt ista duo sicut duo contraria: ꝛ propterea q̄ febres iste non faciunt accidere lesionem virtutis: non curamus si subtiliemus regimen ꝛ faciamus egrum yti iciunio vno tempore ꝛ succurrimus illi sicut ostendimus ita vt cibemus cum eo cuius bonum est nutrimentum ꝛ velox sit ꝛ multiplicatur; ꝛ in quo non est ingrossatio materici: neq; additio in ea. ¶Et de curationibus magis conferentibus ad illud est vomitus cum elleboro ꝛ semine raphani ꝛ raphano ꝛ elleboro ꝛ semine attriplicis ꝛ nucevomica ꝛ euacuatio cum bierist post illud administratio ꝛ quacet eis similiū. ¶Et cōfert tunc sudatio cū medicinis ꝛ cuz balneo calido absq; administratione aquet absq; administratione humectantium.

¶Tractatus tertius.

¶De ethica. Capi.j.

Am sciuisti q̄ in membris sunt humiditates diuersaruz specierum de quibus sunt humiditates p̄parate ad nutrimentum ꝛ humecta dum iuncturas. ¶Et illis est ergo illud quod est ꝛ apositum invenis. ¶Et de illis est illud quod est ꝛ parsum in membris sicut ros: ꝛ iste sunt due diuisiones ꝛ prima earum est materia febris putredinis aut febris ebullitionis: sicut sciuisti cum nutrimētū totū nō expādatur qñ est immo remanet de eo illō qō est in semita expādēdi: ꝛ remanet qō est in semita recōdēdi. ¶Et de illis sunt humiditates proximi tēporis coagulationi: ꝛ sunt humiditates q̄ fiūt actu nutrimētum. ſ. attracte ad locū qō est pmutatio eius quod est de eo resolutū: et fiūt additio in eo similis illi; verūtamē tēpus cursus earum propinquū est: ergo sunt nō coagulate. ¶Et de eis sunt humiditates cū quibus continuātur partes membroz similiū partiū in p̄ncipio creatiōis ꝛ p ipsam destructionem pueniūt ad separationē. ¶Et similitudo humiditatum primarum est oleum lucerne effusum in lucerna. ¶Et similitudo secundarum est oleum imbibitum in corpore lychinij. ¶Et similitudo tertie humiditatis est humiditas qua continuantur partes coti de quo factus est lychinius. ¶Et cum inflammantur mem-

bra radicaliaꝝ ꝓprie eoꝝ est illud ipa egritudo q̄ est ethica ſm q̄ ſcꝛ uiſti. ¶ Et caliditas q̄dē epatis q̄nq; ꝓducit ad ethicā: verū nō est ipa ethica: immo ethica est illa q̄ est causa cordis. ꝛ ſiccr est diſpoſitio pulmonis: ꝛ ſtomachi. ¶ Uerū dū ipa ꝑmanet finiēdo humiditates q̄ ſunt in digeſtione ꝑma in membriſ ꝓprie cordis ſicut ſunt cādela oleū infuſum in lucerna: tūc est gradꝰ ꝑmus appꝛopriat⁹ nole generis q̄ est ethicaꝝ grece ethicos cum nō habeat in ſpeciebꝰ ſuis nomen. ¶ Et cum finit humiditates q̄ ſunt diuiſibilis ꝑme ꝛ incipit reſoluere humiditates q̄ ſunt diuiſionis ſcōꝝ finire eas ſicut finit flā ma oleū euacuatū in lucerna ꝛincipit finire imbibitū i coꝛp⁹ lꝛcdimꝰ erit gradꝰ ſcōꝝ notatur duburēꝛ fortiſmos: ꝛbz latitudinēꝛ ꝓncipiū ꝛmediū ꝛ ſtatū. ¶ Amplꝰ nō rectificat ille q̄ cōſequit ſtatū aduburē ꝛparū recipit curationē niſi deꝰ velitꝛ ꝓprie q̄nquenit ad hoc vica ro minuaſ. ¶ Cū ergo finiūtur iſte ꝛ incipit finire humiditates que ſunt diuiſionis tertie ſicut incipit flāma adurere coꝛpꝰ lꝛcdimꝰ ꝛ humiditates eiꝰ radicales est egritudo gradus tertiꝰ ꝛ notatur curua tiuus ꝛ almukaſif grece. ¶ Et hec quidē egritudo est ex febribꝰ q̄ nō habēt paroxiſmos neq; horas paroxiſmoꝝ. ¶ Et q̄dā dixerūt. Febres ethice aut pendēt cū humiditatibus ꝓpinq; tpis cū coagulatione. Aut cū eisq̄ ſunt ſicut caro. Aut cū membris radicalibꝰ duriſ ſicut ſunt oſſa ꝛ nerui. ¶ Et ſi ex ſermone iſto intelligit q̄ pēdēt ſm ſemitā q̄ finiūt q̄ in eis est de būiditate radicali cōtinuata eis erit hec tintētio ꝑma equalis ꝛ ſi ſignificat q̄ ꝑmum q̄ finit ethica est humiditatis ꝓpinqui tpis cū coagulatione nō erit ſermo ſanus. ¶ Et ethica q̄dē quandoq; accidit poſt febrem ephimeram. Et quandoq; accidit poſt febres putridas ꝛ apoſtematum: ꝛ longinquum eſtyt accidat ethica incipiendo: quare ſunt membra radicalia iam inflamata ꝛ non inflammatur humoꝝ neq; ſpiritus aſi illud: immo o poꝛtet ꝛ calefiant illa in primis: deinde ſm proceſſionem dictum calefiant iſta niſi accidat cauſa fortis valde ꝛ cauſa quidem vna quandoq; est cauſa febris ethice: ꝛ quādoq; est cauſa febris ephimere ſm vehemētiā mutatiōis ſuę debilitatē ſuſpēſiōis ſue ſicut ignis: nam ipſe obuiat lignis ſm duos modos: quoꝝ vnus est ſm modū q̄ calefacit eaꝝ finiat in eis: ꝛ ſecūdus est ſm ſemitā inflammatiōis. ¶ Et febris quidē putredinis ꝛ apoſtematis permutaſ multotiēs ad ethicam ꝓpter vehementiam febris ꝛ vehementiā ſubtiliatiōis cibi in ea prohibitione aque frigide ꝛ paucitatem obſeruationis lateris cordis cum vnctionibus ꝛ emplaſtris et epithimatibus et ꝓprie in egritudinibus membꝛoꝝ vicinoꝝ cordi ſicut dyafragmatis. Et multotiens facit cadere in eam neceſſitas medico ꝓpter causam virtutis et frequentiam ſincopis ad dandum in potu vinum et aquam carnis et medicinā de muſco et his ſimilia. ¶ Et quandoq; componitur ethica cum febribus putredinis et apoſtematiꝝ. ¶ Et ethica quidem in principio rei est difficilis cognitionis et facilis curationis. Et in fine ſui est facilis cognitionis et difficilis curationis. ¶ Et finis alduburē nō recipit curationem penitus.

¶ De ſignis. Capitulum. 2.

PUlſus quidem est minutus durus frequens debilis ſiccus ſm habitudinē vnā. ¶ In tactu vero eoꝝ est illud q̄ ſentitur de caliditate minus caliditate ſinochi et ei ſimiliū inflāmataꝝ in materia. Et in principio dū tangitur: est magis ſua uis. Et cum remanet ſuper eum manus hora vna apparet cum fortitudine ꝛ moderatione. Et dū ceſſat augmentari: et eſt calidius q̄ est in eo locꝰ veꝛnarū ꝛ arteriarum: et est coꝝ caliditas ſimilis non eſſi minuitur Uerū ipſa quādo ſuperuenit ei cibus augmentatur velociter: et fit fortis pulſus valde ꝛ incipit magnificari: et ꝓpter illō accidit ſtultis medicoꝝ q̄ ꝓhibent eis cibum ꝓpter illō quod accidit eis de eo ex accidentibus quare perdunt eos. Sicut augmentatur flāma ꝓpter iniectionem olei et ſartago cuꝝ effunditur aqua ſuper eam: et iſte quidem ſignificationes eius ſunt fortes. et cibus in reliquis quidem febribus ꝑculdubio non incendit hac incenſiōe: ſicut inuenitur hic: quamuis neceſſario faciat diuerſitatē per motꝰ nature. Et hec inflammatio non eſt ſicut incenſio reliquarū febrium poſt coartationem: neq; ſm periodos notas: immo cum comedunt ꝛ in quacunq; hora ſit. Et eſt habens egritudinem non vehementē diſcernens illud quod eſt in eodem de caliditate: quoniam facta eſt complerio membro conueniens. Et iam ſciuiſti in libro primo qualitatem diſpoſitionis in huiuſmodi. Uerum ipſa apparet apud ſuſceptionem alicuius ciboꝝ ꝓpter vehementiam ſuam. ¶ Et de ſignificatiōibꝰ ꝑmutatiōis febris ephimere ad febrē ethicā eſt vehementia fortitudinis caliditatis in. iij. valde. Mā ſm plīm incipit febris poſt. x. horas declinare. Cū ergo ꝓtraſit febris duodeciz horas ꝛ nō appent ſigna declinatiōis: immo ꝛtinuaſ vſq; ad tertiū oi die et fit fortis: tūc illa ē ethica. ¶ Et de ſignificatiōibꝰ cōpoſitiōis ethice cū febribꝰ putredinis eſt remiſſio caliditatis ſicce poſt finē decinationis: ꝛ poſt ſudoꝛē exuberātē: ꝛ additio in arefactiōe ꝛ extenuatione ſm illud q̄ facit neceſſarium illa egritudo et vnctuoſitatem in vrina et egeſtione. ¶ Et ſi fuerit ethica illud q̄ apparet ꝛ occultū aliud ſignificat ipm coartatio accedens in paroxiſmis: hmōi enim est nō inuētū in ethica oīno. ¶ Et ſcias q̄ q̄nq; incipit ethica retenta cum ſtomacho quare coꝛrūpit cōplexionē epatis ꝓ vicinitatem.

¶ De ſignis alduburen. Capitulum. 3.

IGna vero alduburen ſunt q̄ quando febris expellitur alduburen vehemēs fit durities pulſus et eius debilitas et paruitas ipſius et eiꝰ frequētia ꝛ ꝓprie q̄n cā caſus in ethicā est apoſtemata q̄ nō reſoluiſ nā illō. ſ. freq̄ntia addit valde. ꝛ ſſr velocitas ꝛ fit pulſus eiꝰ de gne eiꝰ q̄ notaſ cauda muris. Q̄ō ſi fuerit ex potu calidi

vini erit loco caude muris acualis. Et nō erūt accidētia aldubesta ti vehementia valde: non enim dat ei spacium vsq; ad huiusmodi. ¶ Et appent in vrina vnctuositas et petalar incipit oculꝰ pfunda ri. ¶ Cū ergo alduburē puenit ad statū fit fortior pfundatio ābor oculor. Et mltiplicat lippitudo sicca. Et crescūt extremitates ossiū ois mēbri et in facie. Et planātur tpa. Et tēdit cutis frōtis. Et de struit color cutis. Et fit quasi sit sup eā puluis q̄dā ex adustiōe solis Et pducit ad grauedinē eleuādi supcilia. Et fit oculꝰ somnolētus r clausus absq; somno. Et subtiliat nasus. Et elōgant pili. Et appa rēt pediculi. Et videt vēter iā minorari r adherere cuz dorso quasi sit cutis sicca que iā attracta est. Et attrahit cū ea cutis pectoris. Cū ergo curuant vngues r arcuant: tūc iā venit ad statū r incipit tēdere ad occasum. Et cū incipit tēdere ad occasum liq̄fiūt cartila gines.

¶ De cura ethice. Capitulum. 4.

Attentio in curatione febris ethice est infrigidatio r bume tectatio. Et vnaquecq; earr cōplex cū approximatiōe suarr causa rū et expulsiōe causarr sui ztrarij. ¶ Et fortasse est cā vniꝰ earr causa ztrarij alteriꝰ sicut cā infrigidationis. ipa essi q̄nq; est cā ericca tionis que est cōtraria humectatiōi sicut infrigidatio cū trociscis cāphoratis r illis que sunt ex spodio r bis similib⁹. ¶ Et fortasse hu mectatio iterū est cā calefactiōis que ztria est infrigidationi sicut vinū ipsum humectat sed calefacit: ḡre opz vt obseruet illō. ¶ Et si necessitas vocat ad fortē infrigidationē: nō erit nisi cū re cui ziūgit aut quā p̄cedit: aut cui succedit res in qua est virtus humectatōis ¶ Et silr cū vocat necessitas ad fortē humectatiōem velocē in ea si cut aqua carnis r vinū: tūc opz vt adiungat ei: aut antecedat eam aut sequatur eā illud in quo est infrigidatio. ¶ Et si fuerit cā etbi ce apostema aut lesio in mēbro: tūc necessariū est curare ipsum i pri mis. ¶ Et qui diligit cōponere regimē eiꝰ ex diuersis modis zueniē tibus ei in quo febris fit vehemēs valde: tūc necessariū est vt incī piat r det in potu trociscos cā fortatos et q̄ currūt cursu eorū cū siru po acetoso diluculo in ortu solis: sicut aqua ordei in cancris si non abhorret eos: et cum tuleb et aqua granatorum. Et admixtionem mucilaginis psilij: si non fuerit prohibens aliquid propter stoma chū r alia. ¶ Et regimē infrigidās est p illud q̄ scisti de potibus infrigidantibꝰ r de oleribꝰ infrigidantibꝰ r trociscis sicut trociscī de cāphora et emplastris r vnctionibꝰ r bis similibus et infrigida tione aeris eorū ita q̄ in byeme. Si aūt nō toleret: allenietur ab eo ignis. Infrigidatio nāq; aeris eor est melior res. Et sicut vestire cū cū sandalatis et cāphoratis: r facere ipm odorare illud in quo sunt roser cāphora r sandali: r fructꝰ frigidi r sebesteā r liliū cū aq̄ ro sacea: et vaporatio cum sudore et balneo. ¶ Et oportet vt nō plon getur retentio emplastrorū infrigidantiuz valde sup mēbra propin qua valde membris anbelitus: fortasse enim infert illud anbelitui

etvoci nocumentū magnū. ¶ Et opz vt declinet ad quietē r somnū et trāquillitatē r gaudiū: r custodiat eger ab eo qō facit ipm irasci r qō facit ipm tristari r qō facit ipm angustiari r a fame et siti lōga. ¶ Emplastra infrigidātia ḡbꝰ oz eos vti sunt aromatica. Raz ipsa sunt propinquiora iuuamētir ppie super pectꝰ: r q̄ sequūtur ipm: r sint infrigidata: r nō sit in eis stipticitas. Stipticitas essi cū hoc q̄ ipsa facit accidere ericcationē p̄hibet virtutē medicine pro fundari. ¶ Et opz vt assiduē pmutatio vt nō remaneat medicamē et caleſiat cū obseruatiōe vehemētie infrigidationis eiꝰ. Nā cum ipm infrigidat vehemēter non elongat quin debilitet mēbrū. ¶ Et q̄n est ppe mēbra anbelitꝰ nō est longinquū quin ipediat dyaphra gma r alia ab emissione anbelitꝰ cū facilitate. ¶ Et de regimie būe cāte sunt cibi leues r fructꝰ et robur: et vnctiōes: et emplastra: et odoramēta: et caput purgia: et quies: r trāquillitas: r vt nō inferat ei violētia in fame aut siti.

¶ De rememoratiōe medicinarr infrigidantiū eos. Ca. 5.

Ille vero que de eis sunt infrigidātes aut humectātes offies sunt nutritiue: aut vincit in eis nutribilitas sicut aqua ordei decocta cū cācris ex parte cancri. Et opz vt euellanf extremitates cancrorr ex pedibꝰ suis r corpibꝰ suis: r abluanf cū aqua frigida et sale bono cum cinere vicibꝰ tribus r supra donec mundificenf r pur genf a grauitate sui odoris: deīde decoquātur in aqua ordei: r si cut aqua lactis vaccini de quo extractū est butyrū: r sicut succi olerr elixatorr predictorr in capitulis febriū acutarr sicut mucilago psilij ¶ In aceto aūt est vehemēs ericcatio et virtus resolutionis quare opz vt bibatur cū eo quod resistit duabus proprietatibꝰ. s. per com mixtionē aque multe aut cū quibusdā humectātibꝰ r lenificantibꝰ ¶ Et proximū quidē est vt lac asine sit cū humectatiōe sua infrigi dās ita vt quidā faciant melior infrigidationē eius super infrigi dationē lactis vaccini de quo extractū est butyrū. Verū ipsum con tenit ei q̄ non habet febrez periodicā: necq; materiā: necq; hūor p̄pe paratū ad putredinē: r opz vt caueatur spissum lac: et de illis q̄ con ferūt eis est zuccarr: et cū senseris putredinē accidentē ex lacte: tunc solue cū facilitate: r si timueris calefactionē: tunc abstine ab eo ali quot diebus: et cura in ea cū trociscis r aquis fructuū: deinde itera lac. ¶ Medicine vero infrigidātes que nō habent humectationez sunt sicut trociscī noti narrati. s. trociscī cāphorati de dactilis r suc cis frigidis. ¶ Et sicut trociscī. ℞. spodij boliarmeni. añ. z. iiij. ro sarū. z. vj. seminis portulace et citruli r cucurbite r li r arabe oim añ. z. iij. fiant ex eis trociscī r sit dosis pōd⁹. z. ij. r sunt bonivalde. ¶ Et iterūz alij pronmi eis. ℞. arnoglosse amilli r gūmi et dra gaganti omniū. añ. z. iij. boliarmeni spodij amborr. añ. z. iiij. papaueris. z. v. rosarr r seminis cucurbite r citruli r portulace oim. añ. z. vj. granorr cydoniorr excorticatorr r semis melonis r cucumeris oim. añ. z. vij.

Tucci tq̃irtie pondus .z.r. ꝙficiant cū mucillagine pſlij. ¶ Unc̃ nes vero et epithimata: et emplastra infrigidantia: et odoramẽta caput purgia infrigidantia sunt illa q̃ tu scimus. ¶ Et meliores ynctiones sunt cū oleo de cucurbita: et de papauere: et nenufare: et salicib⁹: et violis. ¶ Strat⁹ aũt infrigidantes et hũectãtes sunt ⁊ sunt plani valde de cortis aspersis aqua ros. aut de genere ei⁹ in tabastren. ⁊ fit impletio ei⁹ illud q̃ non calefacit imo fl[illegible] relini pectinati et renouati assidue. ¶ Aut fit strat⁹ de cort[illegible] sunt ipleta aqua postquã sint sup ea rectificatiões que appli[illegible] aquã bene et pbeãt ei⁹ inequalitatẽ: ei fit strat⁹ ppe aquas ⁊ cursus earũ: ⁊ sub eis folia arboũ frigidaꝝ ⁊ humidaꝝ scz de salicib⁹ ⁊ semperuiue: et olera humida et odorifera frigida sicut roser folia arborum frigidaꝝ et preputia vitis ⁊ bis similia.

¶ De rememoratione medicinarum humectantium eos. Cap. 6.

Illaꝝ quidẽ q̃ sunt cū infrigidatione rememoratio iam preterijt. ¶ Et restat nũc ꝙsiderare in qualitate dandi in potu genera lactis: et lac de quo extractũ est butyrũ: ⁊ in qualitate administrationis tine ⁊ balnei: et administratiõe ynguẽtoꝝ et oleoꝝ ⁊ epithimatũ ⁊ reliq̃ regimmis. ¶ Et nos quidẽ iam docuim⁹ modũ dãdi in potu genera lactis in ca. pthisis ⁊ siccitatis stomachi: quare opꝝ vt sit illõ canõ. ¶ Et nõ est lac post lac mulieris sicut lac asine postea lac capraꝝ cui⁹ pascua opꝝ esse ex herbis ⁊ olerib⁹ frigidis hũidis sicut scis. Mã ipm ⁊ ppie lac asine eradicat ethicã si fuerit ei eradicator: et nõ est electio super ipꝝ nisi phibeat putredo accẽs aut expectatio materiei ꝓpebẽse. ⁊ lac quidẽ iuuatiuũ ẽ eis a pricipio ethice vsq̃ ad finẽ ei⁹: et lac mulieris fugendo sumptũ ꝙuenẽti⁹ est oib⁹: ⁊ canon in dãdo in potu lac de quo extractũ est butyꝝ ẽ ꝓximus illi itez: ⁊ melius quidẽ est vt incipias a .z.r. vsq̃ ad .xxx. ⁊ qñ est supra eas si fuerit virt⁹ adiuuãs ⁊ tibi inestyt ꝓmisceas cũ eo all q̃d de trocisc̃is infrigidãtib⁹: ⁊ tibi inest vt addas supra summã ꝓdictã in potione prima et postrema si fuerit potẽs virt⁹ super dige stiõe. ¶ Tina aũt illa est melior q̃ est tepida in qua nõ est caliditas multa: et est cũ hoc cũ virtutib⁹ olez ⁊ herbaꝝ infrigidãtiũ ⁊ humectãtiũ: ⁊ nõ fit itavt rozificet: nedũ q̃ sudare faciat: et nõ izvt vapor tine sit calidus: ⁊ si non esset qõ phiberet administrationẽ tine frigide: nõ eligeret sup eã. Nez qõ phibeat ab hoc ẽ debilitas corpoꝝ eoꝝ: et eoꝝ extenuatio. In primis ẽ reb⁹ fortasse sanat eos ssẽ. Uerũ debilitatẽ corpis sanat iã illõ cũ infrigidatiõe pauca quã facit in ꝙpone ei⁹ q̃ possibile est vt curet. ¶ Qõ si fuerit debilius illo timetur q̃ cadãt in ethicã senilẽ ⁊ illud ꝑm min⁹. Uerũtamẽ cũ illo tardaf magis tps mortis: ⁊ fortasse viuit cũ ea tẽperie cui est q̃titas: ⁊ multotiẽs q̃dẽ est rectior pmutatio ei⁹ ad illã ethicã. ¶ Illud aũt in quo sum⁹ de relatiõe tine recti⁹ est vt fiat inceptio in ea cum

aqua q̃ est calidũ ad terminũ: ⁊ fiat gradatio ad frigidã ⁊ ad tẽperatã frigidam tolerabilẽ. Hec est gradatio facit corpus susceptibile aque frigide: cũ lesio nõ fiat nisi per aduentũ cõtrarij in cõplexione subito: ⁊ iterũ corpus acquirit ex aqua calida ſmilitudinẽ tenueritatis ⁊ tolerat cũ ea aquã frigidã. Et si iteretur tina in die tribus vicibus erit rectũ: ꝙz vt administretur cũ facilitate vt nõ cadat virtus: ⁊ si sumpserit aquã ordei ante tinã duabus horis erit cõuenies: si ꝑmittat tinã post emulsionẽ lactis sup corp⁹ ei⁹ ꝓz qõ dicemus vt dilatet tina meatus cibi: deinde suscipiat aquã ordei ⁊ que sunt ei similia: postea expectet: deinde administret aqua tine vt dilatetur cibus erit bonũ. ¶ Et administret post tinã ⁊balneũ inunctiõ oleis infrigidãtib⁹ ⁊ humectantibus: sicut oleo viol. ꝑpie quãdo factũ est ex oleo de cucurbita: si⁹ oleo nenufarino: ⁊ oleo de cucurbita. ¶ Et si ꝑmutet post tinã ad illõ q̃ est declini⁹ ad frig⁹ parũ tolerabile deiñ inungat. ¶ Et si ꝑmittat inũctio ⁊ festinet: deiñ ingrediat aquã frigidã parũ erit rectũ illõ ꝑm tolerãtiã nõ ẽ malum gradari in eo. ¶ Et melior quidẽ horaꝝhui⁹ actiõis est post digestionẽ cibi: si possibile ẽ vt submergat post tinã calidã in aq̃ frigida subito absq̃ gradatiõe est magis vltimũ ex pte cure: ⁊ magis forte ex pte timoris. ¶ Et effusio ei⁹ cũ facilitate ẽ minoris timoris q̃ submersio infirmi in ea subito ⁊minoris iuuamẽti: ⁊ sit frigus ꝑm quãtitatẽ frigoris aq̃ estatis q̃ est inter tepidã illã q̃ est vehementis frigoris. Et si ꝑmittat emulsio lactis sup mẽbra sua si nõ fuerit debilis: aut eius qõ mixtũ est aq̃ si fuerit debilis: deiñ si administretur tina erit rectũ. Mã emulsio lactis sup corp⁹ ẽ vehemẽtis humectationis ⁊ genera ãdez lactis bona ad emulgendũ sunt ꝑdicta: et opꝝ vt emulgeant ex vbere. ¶ Et dignũ ẽ vt fiat finis sup inũctionẽ fricãdo ex medicinis ꝑdictis corpori toti riũcturis. Ingressio aũt balnei nõ cõceditur ei: nisi fuerit ita ne sudare faciat: neq; igniat neq; alteret anhelitũ: ⁊ fit caliditas aque ei⁹ ita vt delectet ⁊nõ ledat ⁊nõ faciat sudare: ⁊ qñ nõ est in corpore ei⁹ materia ꝑparata putredini ⁊ ppie cũ illõ est ⁊ nõ digestus est cib⁹: immo opꝝ vt sit illud cũ volũtas est vt expandatur digestũ ei⁹ in corpe: ⁊nõ ꝓgret motũ ei⁹ in eo immo separat ab eo velociter: ⁊ qñ separaf ab eo sumat aliq̃d de humiditatib⁹ ⁊ de superfluitatib⁹ q̃ nõ nocẽt ei factis ex ordeo ⁊lacte: ⁊ qñ accidit ei⁹ balneo sitis sedet eã cũ aqua ordei ⁊ aqua alraib ⁊lac sit lac asine: ꝙz vt sit in troit⁹ in balneũ: deinde exitus ei⁹ ab eo scõm modũ vt nõ sit labor in eo omnino. Et iã enunciauimus illud in locis aliis ⁊iterabimus de illo conditionem. ¶ Oportet vt permutetur ad balneum in lecto portato in quo sunt strati stratus ingeniose: ita vt perueniat cum eo ad primam domũ: ⁊permutetur ad illud quod ex duobus pannis factum est plenũ lana vel coto rõi grece pedetolene qõ cõueniẽs est balneo ⁊ exuatur vestimẽtis suis in ea: aut in media si

non fuerit calida: non moretur in aliqua earū nisi quātitate pmu
tationis ⁊ anhelitib⁹ paucis: riā exutus vestimētis: deinde ingredia
tur ad domū sōam ⁊ tertiā: verūtamē nō sit vehementis caliditā
tis vstet in ea quātitate qua tolerat tinam. ¶ Idoceſt illud qō di
ctum est qō magis est dilectū mihi est vt sit tina eius in domo me
dia tēperata. ¶ Cū ergo separaſ a tina frigida cooperiat mantili
aut farca babēte duas tunicas: ⁊ pmutet ad stratū suum electū suū
cū sua sabana: ⁊ exiccet sudor eius cum mantili ⁊ inungatur cibek.

¶ De cibatione habentium ethicam. Ca. 7.

Oportet vt separek in eis cib⁹: nō cibenk in saturitate eor vice
vna. Ampli⁹ meli⁹ q̄ cibātur est aq̄ ordei: ordeū: ⁊ panis tritā
ci abluti infusus in aqua frigida. ¶ Et gña lactis cū ab eis nō pto
bibet aliād eor q̄ dixim⁹. Et lac vaccinū de quo extractū est butyr
qñ est plurimi nutrimēti: ⁊ almes: ⁊ cucurbita: vel fructib⁹ melōes
palestini ⁊ sunt alraki cognominati apō nosindi: ⁊ qñ sentit rectifi
cationē: tūc nō ē malū cibare ipz caseo būido nō salito: ⁊ sī vtus de
bilitatur nō est malū vt cibek iure iſſidebegi cū coriādro būido deco
cto cū eis q̄ sunt sicut alduragi ⁊ alteiugi. ¶ Et fortasse opz vt dek
eis in potu aliād vini subtilis pmixti cū aqua multa. ⁊ fortasse ē ne
cessariū vt cibes cū mosos ex carne alduragi ⁊ alteiugi: ⁊ alcubugi
⁊ pulli zhosune acetoso aut ꝑgelato acetoso ex carne bedi aut car
ne vaccina qñ est illi⁹ fortitudo digōnis: ⁊ acetū almoses ⁊ cōgelati
est iuuatiū eis ⁊ cōfortatiū in hac dispōne: ⁊ fortasse nō ē ex cusa
tio ab aqua carnis pmixta cū sirupo de fructib⁹ frigidis acetosis
aut vitello oui sorbilis: ⁊ qñ plongak cū ea debilitas ad syncopim
est ne cesse vt cibenk aq̄ carnis accepta ex laterib⁹ bedi cū sale pau
co q̄ colek ⁊ fundak sup eā cītū totū ei⁹ ē de aq̄ maloz ⁊ cītū est deci
ma ei⁹ de vino odorifero ⁊ potek tepida. ¶ Aqua vō frigida q̄ nō ē
valde vehemētis frigoris nō est malū si in potu dek eis: si nō fuerit
debilis: aut aliād ꝑbibēs. Et illō ꝑbibēs: aut erit apa sub hypo
cūdriis: ät erūt in corpe toto chimi putridi ⁊ chimi crudi q̄ oēs di
gōne indigēt ⁊ non apparet signū digōnis. Qō si appareat timor
erit minor ⁊ illr si fuerit ethica ꝑmutata ex sirsen: ät birsen nar cū
hac meli⁹ ēvt interdicak pot⁹ aq̄ frigide q̄ cū aliis. ¶ Ethica essi cū
supuenit egritudinib⁹ destruētibus virtutē mollificātibus eā are
facientibus ossa ⁊ carnē superuenit debilitati. Cū ergo ziūgk ei si
per debilitatē post sumotionē aque frigide nō morak q̄n cadat i ge
nus alterius ethice q̄ cōicat huic generi in siccitate: ⁊ diuersificak ei
in calore ⁊ frigore: ⁊ noiak ethica senectut⁹ ⁊ ethica senij. ¶ Et illa
q̄dez ē egritudo seua i q̄ innat⁹ calor iā destruct⁹ est. ¶ Et sīr aq̄ vi
timi frigoris ⁊ plurimi nocet eis in omni dispositione: ⁊ corrūpit ina
tum calorem mēbrorum eorum radicalium: ⁊ fortasse festinat cum
eis aut permutat eos ad modum alium ethice.

¶ De succurrendo dispositionibus sequentibus ethicam. Ca. 8.

De illis est syncopis: riā diximus regimen in hoc multotiens.
¶ Et de illis est flux⁹ vētris: ⁊ opz vt curek ⁊ succurrak ei. Mā
in hoc est timor magn⁹. ¶ Et de curis ei⁹ in pumis est vt sit aqua
ordei eorum aqua sauich: ⁊ ponak in aqua ordei eor miliū tostefa
ctuz rgūmi aut lentes elirate i terate: aut lac decoctū cū lapidibus
aut cū igne solo donec cōsumatur eius aquositas ⁊ ꝑpte cū milio.
¶ Et potēt hos trociscos. Re. bollarmeni. z. v. castanee tostefacte
ros. oim. añ. z. iiij. spodij karabe ambor oim. añ. z. ij. feminis aceto
se excorticati granor beberor oim. añ. z. vj. fiāt trociſci cū succo cy
donior: ⁊ dek in potu aqua piror in mane ⁊ apud somnū: ⁊ detur in
potu pilliū tostefactū: ⁊ sīr suffuf de spodio in quo est bdellīū de me
dia est iuuatiuum valde. ¶ Et si peruenit ad excoriationē curetur
excoriatio cū clysteribus q̄ scis quoniam illud est cōueniens.

¶ De ethica senectutis. Ca. 9.

Curri t consuetudo vt dicāt ethicā senectutis post febrez ethi
cam ⁊ nosetiā incedam⁹ via cōsueta. ¶ Intētio itaq̄ ethice
senectutis est dīnium siccitatis sup cōplexionē absq̄ febre: ⁊ qñq̄ fit
cū equalitate in calore ⁊ frigore illō est ꝑm min⁹: ⁊ qñq̄ fit cū frigo
re: ⁊ nolatur hec dispositio senectus ⁊ ethica senij qñ corpori accidit
in hora senij illō qō accidit in illa hora ō adulbul ⁊ siccitate. ¶ Et
senes quidem sunt velocioris casus in ea q̄ iuuenes: ⁊ iuuenes velo
cioris casus in ea q̄ pueri lz accidat in iuuenib⁹ ꝑueris. ¶ Et cā
faciēs cadere in eā: aut est frigus dominās cū debilitate corporis:
quare ꝑbibet virtutē nutritiuā ab opatione sua integra sicut acci
dit iterū in fine vite. Et de hoc capitulo est potus aque frigide non
in hora sua: aut sup debilitatē corporis cū febre: aut dispositione:
aut successiōe exercitij resolutis ꝑtutē ꝓaperiētis poros ꝙō vocat
ad attrabēdū aquā frigidā ad viscera subito. Aut vapores mali frī
gidi q̄ eleuantur ad cor ⁊ infrigidāt cōplexionē ei⁹. Aut caliditas
q̄ resolvit ⁊ liquefacit humiditates: quare caliditas innata debili
tatur ⁊ succedunt frigus ⁊ siccitas. Et qñq̄ sequik euacuationes.
Et qñq̄ attrabit hāc egritudinē superfluitatis in infrigidādo pa
tiens febres cū eisque bibunt ⁊ emplastrātur. ¶ Et hec q̄dē egritu
do quando confirmatur non curatur: ⁊ si esset ei ingenū: esset mor
ti ingenium.

¶ De signis. Ca. 10.

In istis videnk signa alduburen ⁊ exiccationis: ⁊ non videk in
eis incensio ⁊ inflammatio: immo fortasse inueniuntur frigi
di tactus. ¶ Et eorū pulsus nō est sicut pulsus habentium febres
ethicas immo est tardus ꝑ aruus ⁊ rarus: nisi fortis fiat debilitas
qñ tunc incipit pulsus fieri frequēs et ꝓprie in illis quibus adue
nit hoc ex potu aque frigide. ¶ Et qñq̄ est vrina eorum alba sub
tilis aquosa. Et sunt in dispositionibus suis sicut senes.

¶ De curatione ethice senectutis. Ca. 11.

Non adhibetur hec cura nisi cum nondum confirmata est: et speratur q̄ non confirmetur: ⁊ cū confirmata est: speratur vt postponatur perditio parūper. ¶ Et canon quidem in curatiōe eorum est calefactio ⁊ humectatio. ¶ Et ex humectatiōe sunt balnea ꝑm quod scīuisti que non administrentur nisi post digestionē: nam si ipsa administrentur successione comestionis faciūt cadere virtutem. ¶ Et clysteria facta ex capitibus ⁊ pedibus ⁊ cicere contrito ⁊ ficubus cū melle ⁊ camomilla: de quo administret quātitas medietatis cum. ℥.ij. olei sisamini ⁊ aliquantulo olei de ben. ¶ Et administretur fricatio super cibationē ⁊ lac coctū cū lapidibus est vehemētis iuuamenti eis: ⁊ mel est vltimum in iuuamento eorū sicut est vltimū in nocumēto ḃ̄nitiuz febrē ethicā. ¶ Et omnis cibus humectās facilis penetrationis velocis descensionis in quo nō est vi cositas sicut a qua carnis ⁊ vitelli ouorum sorbilium ⁊ vinum subtile odoriferum parue quantitatis est vehementer conueniens eis. ¶ Et opz vt obseruetur humectatio predicta in capitulo ethice. Et misceat cum ea quod calefaciat ex odoribus ⁊ emplastris ⁊ unctionibus fricandoꝝ cibis alīs.

¶ Tractatus Quartus de febribus pestilentialibus: et que sunt homogenea: et variolis: et morbillo.

¶ De febre pestilentiali. Cap.j.

Quando accidit aeri quod docuimus te in libro vniuersalium sicut accidit aque de alteratione in qualitate sua ad colorē ⁊ frigus: ⁊ de alteratione in natura sua ad profundationem ⁊ putredinem: sicut profundatur aqua: ⁊ fetet: ⁊ putrefit. ¶ Et sicut aqua nō putrefit vllo modo propter suam simplicitatem: imo propter illud quod admiscetur ei de corporibus terrenis malis que permiscentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. Similiter aer non putrescit vllo modo propter suam simplicitatem: imo propter illud quod admiscetur ei de vaporibus malis qui permiscentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. ¶ Et quandoq̄ est illud causa ventorum deferentium ad locum bonum fumos malos ex locis fetidis in quibus sunt valles profunde ⁊ corpora exiccata in pulio aut occisa non sepulta neq̄ tumulata: et fortasse est causa propinqua loco in quo venit. Et quandoq̄ accidunt putredines in interioribus terre ꝓpter causas quarū euentus ignoraf: nocere facit aquā aerē. ¶ Et febres quidē accidētes cā aeris ficci: fiūt iterū cū ⁊ eueniāt febres colerice. ¶ Pestilētiales vo fiunt ex aere turbido ⁊ humido: ⁊ febres in aere humido sunt pluriseuent⁹: ſz sunt minoris acuitatis ⁊ longioris spacij. In est ate vero sicca pauce pluuie sunt minoris euentus ⁊ maioris acuitatis et velocioris separatio-

nis: et meliora tpa sunt q̄ seruant materiā suā. ¶ Et principiū olim boz sunt forme ex formis celi faciētes esse necessariū illō cuius auent⁹ ignoraf: ſz sint q̄dā q̄ dixerunt in eo aliq̄d non ꝓportionatuz ad cām eius: imo opz vt scias q̄ causa prima longinqua ad illō: et qñ faciunt necessario virtutes agētes celestes ⁊ virtutes patiētes terrestres humectationē vehemētē aeri expellūtur vapores ⁊ fumi ad ipm: ⁊ spargūtur i ipo: et putrefaciūt eū cū caliditate debili. ¶ Et qñ fit aer ꝑm hūc modū venit ad cor: quare corrīpit ꝓplexiōez spūs q̄ est in ipso ⁊ putrefit qō circūdat ipm de humiditate: ⁊ accidit caliditas egressa a natura: ⁊ spargit in corpe: tunc per cām suā erit febris pestilētialis: ⁊ cōicat multitudini boim q̄ iterū hñt in seipsis ꝓpietatē preparationis. Agēs essi solū cū peruenit ⁊ patienti non est preparatio nō accidūt actio ⁊ passio. ¶ Et ꝑparatio corpoꝝ ad illud in quo sum⁹ de passiōe est vt sint plena būoriḃ⁹ malis. Nā mūda nō forsitan patiūtur ex illo: et corpa debilia ite patiētia sunt ex ea. Sicut illa q̄ multiplicāt coitum: et corpa dilatatoꝝ pororum: humida: multe balneatiōis.

¶ De signis febris pestilentialis. Cap.2.

Hec febris est quieta exteri⁹: cō turbans interi⁹: ꝑm plurimum perdens: et qua percipit caliditas: ⁊ inflammatio fortis: ⁊ est cū ea magnitudo anhelit⁹: ⁊ eius exaltatio: et cōstringit multū ⁊ curat multū: et frequentat: ⁊ vehemētia sitis: ⁊ siccitas lingue. et qñq̄ fit cum nausea aut casu appetit⁹: ⁊ si nō resistit ei cū comestione vel ēter interficiet eū: et dolor oris stomachi: et magnitudo splenis. et angustia vehemens: et inquietudo: et fortasse erit tussis sicca: et casus ⁊ tutis: et perueniē in ea ad sincopim ⁊ cōmixtionē rationis. et tendit qō est sub ypocundriis. et fiūt cū ea vigilie et mollificatio corpis ⁊ tepor: et quādoq̄ accidit cū ea horror subalbida ⁊ rubea: ⁊ qñq̄ est velocis occultatiōis: et accidūt cola et vlcera ⁊ fit pulsus ꝑm plurimū frequens: et paruus: et fit vehemēs ꝑm plurimū in nocte: et quandoq̄ accidit eis disposītio sicut hydropisis: et flux⁹ ventris colere et alior: et est egestio eius lenis fedā non naturalis. Et qñq̄ est melancolia ⁊ plurimū eius est spumosum fetidū.

¶ Et est in illa aliq̄d de genere eius qō liquefit: et est vrina ei⁹ aquosa colerica melancolica: et multotiēs enomūt melancoliā. Coleraz vero plus illa: et sudant sudore fetido. ¶ Et hec q̄dē febris incipit cum accidentib⁹ p̄dictis cū fortitudine sua ⁊ venit res ei⁹ ad sincopim ⁊ frigus extremitatū ⁊ spasmū et alcuzez. Et qñq̄ est de his febribus pestilentialib⁹ in qua non percipit eger nec tangēs ꝓpter⁹ multitudinē caloris: ⁊ nō alteraf pulsus et aqua magna alteratione: ⁊ cū hoc ipsa est interficiēs velociter: et debilitāt medici in esse ei⁹ ⁊ plurimū quorū anhelitus fetet existis ⁊ ex primis moriunf: nā putredo est iā ꝑfirmata in corde.

¶ De signis pestilentie aeris. Cap.3.

Dellis q̄ significāt pestilentiā de reb⁹ q̄ currūt cursu causa est vt multiplicent rhoioni t asubub in principijs autumni t nebul: nā indicant pestilētiā indicatiōe causē. ¶Et qñ multiplicatur auster t subsolanus in ltenif dieb⁹ aliquot. Et quotiens videris turbiditatē aeris t nebulositatē ei⁹: t existimaueris pluuiā: t in ueneris aerē vacuū siccū t nō pluit: tūc scias q⁹ oplerio hyemis erit corrupta. ¶Pestilentiā aūt estiuā malignā malā significat paucitas pluuie in vere cū frigore: deide multiplicaf auster t conturbat aer aliquot dieb⁹: deinde clarificaf post hebdomadā vnā nō supra t accidit frig⁹ in nocte: in die calor est vehemēs t p̄focatio t cōturbatio t caliditas: tunc i ā venit pestilentia: et expectātur febres pestilentier variole et his silia. Et similiter qñ estas non ē vehemētis conturbationis habens mutatiua altera ta et iā preterierūt in aut̄no a subub t ignes t vehizim t alia: est signū pestilentier alioꝝ.

¶Et similiter qñ videris aerē alterari in die vno multis vicib⁹ et clarificaf aer die aliquo: t oriſ sol clar⁹ t turbaf die alio: t oriſ in vespe lamimb⁹ nebule q̄ est vt puluis: tunc indica q⁹ pestilentia accidet.

¶Signa q̄ sunt fm semitā societatis cause sunt. verbigratia. vt videas ranas iā multiplicari: t videas reptilia generata ex putredine iā multiplicari: et de eis q̄ significāt illū est vt videas mures fugere a lia q̄ habitāt sub terra fugere ad superficiē terre t exire manifeste: t videas animalia male nature sicut alalalili et ei silia fugere ex nidis suis: t ire ab eis: et forte dimittūt oua sua.

¶De curatiōibus febriū pestilentiar. Cap. 4.

Summa curationis ea⁹ exiccatio. Et illō cū flobothomia t solutiō ventris t oz̄ scipiaf in ea ad euacuādū. Si aūt materia vicēs fuerit sanguinea fiat flobothomia: t si fuerit būoꝛes aliq̄ euacuent. ¶Et opz vt infrigides domos eoꝝ t rectifices aeres ipsaꝝ. Domoꝝ aūt infrigidatio fit vt vallent fructib⁹ odoriferis frigidis t extremitatib⁹ arboꝝ frigidaꝝ t linimētis et rorationib⁹ vel delibutionib⁹ sumptis ex fructib⁹ frigidis odoriferis t ex cāphora t aqua ro. t sandalis: t rorent dom⁹ eoꝝ oī die aliquotiēs t p̄prie cuꝝ aqua ros. et de salicib⁹ et nenufare: t sit fuerint in domo manationes et rorationes aque erit melꝰ. Aeris ꝺo rectificatiōez dicā. ¶Et administrent eis trocisci de cāphora: t robur frigida: et aqua lactis acetosi: t lac acetosum ablato butyro: et aqua ros. in qua dissolutū est serū acetosuz bonū t acetū cū aqua item: t aqua frigida prima subito est iuuatiua valde: pauca aūt p̄sequēter exhibita forte excitat caliditatē. ¶Qñ si res plongeat ad hoc vt tendant hypocondria et infrigidentur extrema t plōgent vigilie et p̄mixtio mētis: et vides pect⁹ rō est sup ipm elevari vel descēdere: tūc necesse est administrare regimē trabēs caliditatē exteri⁹. ¶Et qñ cadit appetit⁹ restaurēt ad comestionē. Nā primi eoꝝ q̄ viriliter agūt sup illud et comedūt violēter absoluūtur t viuūt. Et necesse ē restaurare eos sup cibum.

et opz vt sint cibi eorū ex acetosis t desiccatiuis: t sint pauce q̄titatis. Cibi nāq̄ eorū sunt iterū mali ḡre nocet eoꝝ multitudo inquātū fit additio: et nocēt inquātū sunt mali. ¶Rectificationis aūt pestilentie ps est fm sanos q̄ sunt in ea t ps ei⁹ est fm sanos et egros. ¶In illa ꝺo q̄ ē fz sanos intētio ēt exiccet aer: t fiat boni odoris: t phibeat ei⁹ putredo cū q̄cūq̄ re sit: et rectificet cum ziloaloe crudo et ambra t thure et muscho et costo dulci t storace t sandaraca t assa t gariofilis t mastice t glutino albotin t laudano t melle t croco t būchū et cupresso t iunipero t alusnē t lauroꝝ cipis t squinānto t sauina t acoro t galia t amigdalis amaris et assaro. Et qñq̄ fiūt ex istis cōpositā: t aspgat dom⁹ aceto t assa. ¶Scōm sanos vero t iterum febricitantes t egros est suffumigatio cum sandalis t cāphora t corticib⁹ granatoꝝ t myrto et malis cydonijs t bedeno t alsegi vel allizelengi t tamarisco et ribes: t opz vt multiplicet suffumigatio. ¶De pseruatione pestilentie. Capitu. 5.

Oportet vt extrabātur a corpe humiditates superflue: et inclinet regimē ei⁹ ad exiccationē ex oī mō t ex minoratōe cibi. Nisi exercitio. Opz essi vt nō administretur. Neq̄ balneuz. Neq̄ vina Neq̄ toleret sitis. Et rectificet aer cū eis q̄ dixim⁹: et declinet cib⁹ ad acetosa: et minoret ex eo: et sit caro q̄ administratur decocta in acetosis: et sumaf de albehel t alcharis t almosos factis cū aceto t absq̄ aceto cū sumach et aq̄ agreste et aq̄ limonis t aq̄ granatoꝝ t cōdita in aceto iuuatiua sunt t p̄prie capparis aceto ꝺdita: t algeleniabin ex illis est q̄ cōferūt t prohibēt ab eis putredinē: t de illis q̄bus ex ea fit euasio: est administratio tyriace t mithridati aī eā cū reliquo regimine bono: et de medicamine facto ex aloe et croco t myrrha sumatur omni die circiter. z. i. q̄ñ est iuuatiuum.

¶De variolis. Capitulum. 6.

Quandoq̄ accidit in sanguine ebullitio fm semitā putredinis cuiusdā de gñe ebullitionū q̄ accidūt siccis: et talia q̄dez accidētia fiunt p eā itaꝝ ptes eoꝝ abinuicē discernāt. ¶Et de hoc est cuius cā est res quasi naturalis facies ebullitionē sanguis qua putrefit ab eo illud q̄ admisceſ ei de reliquijs nutrimenti sui mēstrualis q̄ est in p̄gnatione: aut generaf in ea post illud ex cibis fe culentis t malis de illis q̄ rarificāt substātiā eius: t faciūt eā ebullire donec fiat ei substātia recta fortior prima t magis apparēs: sicut illud q̄ natura efficit in succo vue ita q⁹ rectificat ipsum faciēdo vnū similis substātie: t iā putruit spuma aerea et fex terrena.

¶Et de hoc est cui⁹ cā est res aduenies extrinsecus ebullire faciens occulta q̄ permisceſ humores cū sanguine cōmixtiōe eriſtēte in dispositiōe ebullitiōis et stationis sub sole: sicut accidit apō alteratio nem tpis t p̄prie veris ab eo q̄ ptinet ei de qualitatib⁹ et ordine.

¶Et variole q̄dē et morbillus sunt de summa egritudinū aduenie tiū: multiplicant in successiōe austrinoꝝ q̄ñ multiplicaf eoꝝ pla

tio. ¶Et corp⁹ q̄dē variolis ꝓparatū est illō qō est calidū t būidū:t 2turbate būiditatis ppie qō parū extrahit de sanguie ꝑ flobotomiā. ¶Et ō cibis sunt cibi q̄ faciūt cadere i variolas velociter:t ꝓ ppie qñ nō sunt 2sueti:t adminiſtrāt sup eos medicine:t cibi calefa cientes sicut lac:t ppie camelax t equax cū multū repleāt ex eis ille q̄ nō assuet⁹ est eis:deinde bibit vinū plimuz aut meditanas calidas. ¶Et variole q̄dē sunt q̄si mod⁹ q̄dā crisis. ¶Et plimū q̄dē accidūt variole infantib⁹:deinde iuuenib⁹:t minorat eax euēt⁹ in senib⁹ nisi ppter causas fortes:t i regionib⁹ vehemētis caliditatis t būiditatis:t eax euēt⁹ i corpib⁹ būidis est plusq̄ sit ipsax euēt⁹ in corpib⁹ siccis:t eax euēt⁹ in vere pl⁹ est q̄ ipax euēt⁹ in byeme:t post ver in fine autūni t ppie cū p̄cedit estas calida t ſicca t fuerit ille autūn⁹ calid⁹ t ſicc⁹. ¶Et variole nō accidūt in cute solū t in eo qō seq̄t illō qō appet:imo accidūt m oib⁹ mēbris ſiliuz ptiū appentib⁹ t occultis ita q̄ velaminib⁹ t neruis. ¶Et qñ appent variole faciūt ſcurrere puritū:deinde appent res sicut capita acuū siliā milio:deinde egrediūt t ſplenf sanie:deinde euacuant t fiūt cruste diuersox colorū:deinde cadūt. ¶Et fortasse pmutant variole ad flegmonē t esse re t ad dubellati q̄ aggregat saniē. ¶Et plimū q̄dē cū appent būt colorē flegmonis. Verūtn qñq egrediunt fz colores diuersos cinericie t violacee t nigre. ¶Variole eñ sunt spēs t colores. Mā de eis sunt albe:t de eis citrine:t de eis sunt rubee:t de eis sunt virides:t de eis sunt violacee:t ō eis sunt ad nigredinē declines. Et virides q̄dē t violacee sunt male. t quāto pl⁹ addit declinatio ad nigredinē tāto est deteri⁹:t q̄sto pl⁹ sunt declinatores ad illō tāto plus sunt declinatores ad malitiā. ¶Et albe q̄dē sunt meliores et ppie qñ sunt pauci nūeri:magne q̄titatis:facilis exit⁹:pauce āgustie:debilis febris:t videbis febrē minui cū eax appitiē t ipsax egressiōe:t ē ꝑn cipiū exit⁹ earū in tertio t qō ei approximat. ¶Et post illas sunt albe magne pluris nūeri ppinq̄ absq̄ 2tinuatiōe. Mā ille q̄ 2tinuant adinuicē ita vt 2tinuāt i frusto magno carnis būtes latera aut rotundā formā sunt male. Et sil⁹ iter duplices magne i vētrevni⁹ q̄rū est variola alia. ¶Albe ño pue dure ppinque difficilis exitus lz faciāt existimari in p̄ncipio rei salutē tm timeā in eis q̄ difficilis fiat eax maturatio:t fiat cū eis mala dispō egri:t q̄eniat ꝑ eas ad pditionē:qñ cā in eis est grossitudo materiei. ¶Et de spēbus malarū timorosarū q̄ plerūq̄ interficiūt:sunt ille q̄rux diuersificat egressiōnā q̄ñq̄ appent:q̄ñq̄ occultant t ppie qñ appent violacee t silꝛ tenaces quax opatio nō cessat a debilitate ꝟtutis t viridificatione mēbri t nigrificatiōe ei⁹ pdūt:t si viriditas t nigredo q̄b⁹ succedit resudatio non faciunt cadere virtutem:immo additur cum eisvirtus nō sunt mortifere:sed fortasse cadere faciunt in vicera et q̄ currunt cursu eox. ¶Et vt sit fe. deinde variole saluus est q̄s vt sint variole p̄cedētes;deinde 2sequatur eas et accidat super eas febris.

¶Et illud q̄dē qō plurimū cōsiderare opz in esse patientis variolas cit eius anhelit⁹:ipsius vox:nā ipa duo cū remanēt bona:est res salua:t cū videris anhelitū patiētis variolas consequētē t similiter patiētis morbillū:tūc existima casum ꝟtutis:aut apostema dyaphragmatis. Deinde cūvides sitim vehemētē fieri t angustia assiduat et ea q̄ apparēt infrigidātur variolat⁹ morbill⁹ virides fiunt tūc iā p̄cipit eger mori:t festinat illud si variole fuerint de genere earū quarum egressiora apparitio tardātur. ¶Et plurimi eoq̄ moriunt ꝑ variolas moriunt p̄fecati ex sināsia. Et quādoq̄ moriunt per casuz virtutis cum rasura intestinorum t fluxu ventris. ¶Et cum videris violaceas de variolis t morbillo profundari:tunc scias q̄ superuenit egro sincopis. Et quando festinat ad mingendum sanguinem t succedit eiz tina nigra:tunc est mortiferum p̄cipue quādo est illic casus virtutis. ¶Et fluxus ventris virilis sanguineus aut lotium non cum casu virtutis t albumera est aliq̄d de variolis t morbillis. ¶Et multotiēs q̄dē variolatur homo duabus vicib⁹ quādo aggregatur materia ad expellendum bis. ¶Et colorꝭ plumbini sunt variole quarum both⁹ in facie t pectore t ventre sunt plusq̄ in cruribus t pedibus t sunt males significant materiam grossam que nō expellitur ad extremitates.

¶De signis apparitionis variolarum. Ca.7.

Quandoq̄ antecedūt apparitionē variolax dolor dorsi:t p̄turit⁹ nasi:t timor in somno:t p̄ctio vehemēs in mēbris corpis t grauitas cōmunis:t rubedo in colore facie:t oculi t lachryme:t inflāmatio:t multitudo alicui:t saltus cū constrictione anhelit⁹:t raucedo vocis:t grossitudo sputi:t grauitas capitis:t dolor capitis:et cafacam:t p̄iccatio oris:t angustia t dolor in gutture pectore:t tremor pedis apud resupinationem et declinationem ad ipsam et cum hoc toto febris concluſa.

¶De morbillo. Ca.8.

Scias q̄ morbill⁹ omnis est variola colerica. Et non est differētia inter ea ambo in plurimo reliquax dispositionū:nisi q̄t morbill⁹ est colericus:et q̄ ipse est minoris q̄titatis et quasi ipse nō p̄trāsit cutem:et non est ei altitudo de qua cureꝭ ppie in p̄ncipio sui Variole vero in p̄ncipio sue apparitionis est eminentia et altitudo:et morbillus est minor variolis:et minus accidit oculo q̄ variole. ¶Et signa apparitiōis ei⁹ p̄ma sunt signis apparitiōis variolarum. Verum lachryme in eo sunt plures:et angustia: et inflatio vehementior:et dolor dorsi minor quoniam caula eius in variolis est repletio sanguinea et extendens venam positam super dorsum. Mam generatio variolax est ppter multitudinē sanguinis corrupti t morbilli ppter vehemētiā malicie sanguinis corrupti pauci. ¶Et morbill⁹ fm plurimū egredit subito:t variole aliq̄d post aliquid.

De signis salutis eius. Ca.9.

Sunt sicut signa salutis variolarum.nam ille qui est velocis p̄cessionis t apparitionis t maturationis est saluus: t durus et viridis violaceus est malus:t qui est tarde maturitatis frequētissimi copios t anguste est pernitiosus:et qui occultatur iterum subito est malus faciens sincopim.

De cura. Ca.10.

Oportet in variolis vt incipiatur et extrabatur sanguis sufficienter cum conditiones fuerint:t similiter si morbillus fuerit in repletione sanguinis:t spacium illius est vsq; ad quattuor. Sz quādo proceduntvariole: non opz tuncvt administretur flobotomia:nisi inueniaturvehementia repletionis:et dominium materiei tunc enim flobothometur q̄titate qua exiccet:et conuenientius qui dez quod in hac administratur egritudine est flobotomia et si flobotho meturvena nasi confert iuuamētum fluxus sanguinis narium et tuenf partes superiores a malitia variolarum:et est facilis super infantes. Et quando necessaria est flobotomia et non flobotomatur iterum completur et timetur super ipsum corruptio extremitatis:et similiter timetur quādoq; simile illi super illum cuius assiduatur extinctio etventer soluitur. Et opz vt fiat in cibis cibatio in primis cum eis in quibus est confortatio cum repercussione et extinctione absq; constrictione nature et inspissatione sanguinis:sicut quod fit de iuiubis cum tamarindis et cassiafist.et cum eo quod fit ex dactilis immaturis et ex lentibus preparatis et issidebegi et lenticatiovehemēs:et similiter opzvt sint cum istis tamarindi et que eis conueniunt. Et cibus factus ex cucurbita et melon alrabin: immo oportetvt sit natura lenis in principio:et sit intentio in eis quibus lenitur tamarindi:et si non obedit cum eis addit super eos siracost cum facilitate et cautela terentabin:aut infusio pruno:um:et confert quādoq; si in potu detur in principio apparitionis vestigiorum variolarum pondus.z.iij.de rob dactilorum silvestrium cuz vno de troscisis camphoratis:et syrupus de dactilis immaturis estvehemētis iuuamenti in huiusmodi hora. Cum ergo pertransierit egritudo diem secundum et incipiuntvariole tunc apparere:tunc fortasse erit infrigidatio causa erroris magni:ex eo q̄ retinet superfluitatem interius et delatione eius super membra principalia:t fortasse non sit eis possibile procedere et apparere: et accidit inquietudo et fortasse accidit nausea. Immo oportet vt inuenf superfluitates in huius dispositione cum eis que faciunt ebullire aperiunt oppilationes sicut feniculum et apium cum zuccaro: et succus eorum: aut decoctio radicum et seminum:et fortasse odoratur aliquid de croco et aqua ficuum est bona valde. ficus enim sunt vehementis expulsionis ad exteriora: et illud est vna de causis euacuationis a nocumento earum. Et de illis que conferunt valde in huiusmodi hora est vt sumatur lacce ablute.z.v.lētiū excorticatar.z.vij. dragagā ti.z.iij. deinde coquātur cū lib.j. aquevsque q̄ remaneat quarta lib. vnius rob dest in potu. Et de illis q̄ sunt vehemētis iuuamēti ad faciē dū apparere variolas est vt sumatur ficuū citrinar.z.vij.lētiū excorticatar.z.iij. lacce.z.iij. dragagāti seminis feniculi an̄.z.ij. decoquātur cū lib.j. aque donec remaneat ex ea fere tertia t colet rdetur in potu de ea. expellit essi caliditatē a ptib⁹ cordis:t phibet pulsuz cordis. Et opzvt nō approximet ei in hac hora oleū aliq̄ oino:t opz vt regatur elongetur ab aere frigidor ppriein byeme:t fiat cū illo illud q̄ fit cū sudāte:frigus essi oppilat poros t redire facit materias retro:t multitudo potus aque frigide cū niue t interi⁹ in domo vēti mala sunt valde. Et fortasse flobothomia est mala ppterea q̄ repellit t cōuertit illō q̄ ꝓcedit: q̄re caueat post duos dies aut tres: et quādo accidit ex cooperturat calefactiōe quasi sincopis:aut accidit sincopis:tūc necessariū est regimen aeris q̄ attrahit t reuerti ad odores cāphorat sandalor:t si nō fuerit excusatio quin detegatur corp⁹ domui vēti aut aere frigido paulatim fiat t similiter q̄n adiutorū est cū calefactiōe aut dimissiōe infrigidationis. Et q̄n incipiūt exire t non inuenitur cum exitu earum alleuiatio immo inuenitur caliditas inflatat lingua ad nigredinem declinis:tunc caue ne calefacias. Et opz vt tu alienes ab habentibus variolas t morbillum emplastrationem ventris: in hoc enim est timor constrictionis anhelitus subito:t q̄ accidit fluxus ventris malus et mictus sanguinis. Et in fine eius oportet vt conseruetur natura: et cibetur loco lentium sicut sunt lentibus elixatis duabus elixationibus cuz renouatione aque: t loco lentium almazar cum tamarindis t lentibus frigidis acetosis t aqua granatorum et sumach et agrestar his similibus. Medicine autem ingrossantes sanguinem t infrigidātes cum phibentes eum ab ebullitione que in imitio ꝓcipiunt:sunt sicut rob ribes t agreste et aqua fructuum frigidorum et sirupus alcoxi ꝓprie et sirupus altelea et sirupus de iumar:et sirupus quidē alcoxi habet descriptiones plures quas diximus in antidotario. videmus hic descriptionem fortem mirabilez:et est illa que fit cū aqua lactis acetosi iterati:et virtus eius est vehemēs valde. Descriptio hec est. Summe rob alcoxi. partes duas.si autem non fuerit tibi presens accipe alcoxi et fac serrare ipsum:t accipe serraturam eius.aut mole ipsum et misce molitum eius cum medietate sui de sandalis in aceto distillato:aut in aqua acreste pure diebus aliquot:deinde decoquatur in eo decoctione cum facilitate cuz longitudine donec dissoluatur:deinde exprimatur.et sumatur de succo:et quanto acetuz aut aqua acreste est plus tanto est melius: deinde sumatur aqua adog abstracto butyro mundificata a sua caseitate adog aut cum colatione vltima quē fit dimittendo residere:aut cum decoctione sicut est decoctio aque casei donec separetur aquositas;deinde sumat

farina ordei et fiat ex ea et aqua lactis acetosi foca:et si at acetosus illud foca;deinde colef:postea sumaf illud foca:et sit in eo de subtili aqua or.et fiat acetosum:et quãto plus iteratur tãto est melio. Sumãtur ergo de eo partes.v.et sumat aqua piroꝝ de senir aqua cydoniorum acetosoꝝ plurime aque et aque granatorũ acetosorũ aqua pomorũ acetosorũ plurime aque et a qua alzarur et aqua limonis et aquã prunorũ acetosoꝝ et aqua dactilorũ in primis cum incipiũt apparere:et pricissor et aqua alcori recentis et aqua mororum de seni q̃ non maturant ex integre et aqua chrysomiloꝝ immaturoꝝ et aceto sor et succi acreste et succi ribes et succi prepuriorũ vitis et succi rosẽ persice et succi nenufaris.et succi yriol.ommũ añ.tertiã partis vni⁹ et succi acetositatis citri et succi acetositatis citrãguli añ.duas tertias partis vni⁹:succi coriãdri et lactuce et folioꝝ papaueris humidit endiuie et portulace añ.quartã partis vnius succi folioꝝ salicus foliorũ malorꝝ et folioꝝ piroꝝ et folioꝝ alzarur et folioꝝ ro.et foliorum virge pastoris añ.quartam partis vni⁹:succi berbe byzci et ro. siccaꝝ et nenufaris sicci succi berberis sicci et se.endiuie et se. lactuce et balaustiarũ et nenufaris añ.medietatem decime partis vni⁹:et succi mente humide sextam partis vnius:et succi berberorum humidoꝝ medietatẽ partis aggregent medicine et succi:et cõponãtur super ignẽ et ponant in eis de lẽtib⁹ ptes q̃uor et de ordeo excoriticato partes.ij.et de sumach partes.iij.et de granis granatorꝝ partes.iij. et decoquãtur oia ad ignẽ donec remaneat medietas;deinde dimittat donec infrigidet et cõfricet fortiter et colet :et sumat de cãphora ad omne pondus.ccc.z.pondus auf.i.et teratur cãphora et pulueretur sup radicẽ cucurbite aut kimie:et fundat sup ea medicina cũ facilitate.deinde ligetur caput ei⁹ cũ re vehemẽtis fortitudinis: deinde ponatur sup prunas donec sciatur q̃ fortitã feruet et concutiatur et ponat in vitreata et stringatur caput ei⁹ vt nõ pdatur cãphora et lutetur et dofis ei⁹ sit vsq̃ ad.z.r. ¶Et de hoibus est q̃ ponit in ea spice et zinziberis et seminis feniculi et anisi riciperi et piperis partes equales scõm quantitatem que eligetur. ¶Et quando egrediuntur variole cum complemento et ptrãsit septimus et apparet in eo maturatio:tunc necesse est vt rũpatur cum acub⁹ de auro et auferatur humiditas cum coto. ¶Salitio aũt necessaria est:et cũ voluerit salire:tunc elonga salitionẽ ab eis quas erupisti de magnis dolorosis et ꝓpinquo.Illud enim facit dolorẽ.Immo sali illas que sunt p̃ter eas:et dimitte claudẽs cum eorũ orificioꝝ suoꝝ donec fugãt salẽ suum:et non saliãtur ante complemẽtum maturationis.Illud enim fortasse faciet accidere dolorem vehementem et apostema:et salitio q̃dem est res que est necessaria postq̃ maturãtur; et illud quidem fit cum aqua salis in qua virtus est croci et si aqua illa est aqua rosata.tunc est melius:et aqua in qua decoquuntur tamariscus et lenteset rose deinde salitur est vltima. Et ꝓprie si ponũtur iterũ in ea cãpho-

ra et sandali.hec enim salitio maturat et exiccat et facit cadere cũ velocitate.Et suffumigatio cũ tamarisco ẽ iuuatiua valde.Et in hyemeoꝝ vt applicet eger incẽsioni ex tamarisco. Et q̃n variole sunt vehemẽtis humiditatis:tũc necessaria est suffumigatio cũ myrtis foliis eius.Et de regimine bono apud maturitatẽ variolaꝝ parum et magnã volũtatẽ exiccatiõis eaꝝ est vt dormiat patiẽs variolas sup farina rizi et milij et ordei et fabaꝝ.Et magis cõueniens est vt ponas ipam implectionẽ culcitre q̃ sit rara in qua penetret virt⁹ et folia cupressi sunt bona in hoc:et oleũ malũ est in hac hora:quia ꝑ bibet exiccationem.Et q̃n incipiũt variole exiccari:tũc oz vt linias super eas.Et medicinis p̃dictis cũ ☿tute croci.Et q̃n accidunt variolis vlcera ꝑfert vnguentũ albũ et ꝓprie pmixtuz cũ aliquã tulo cãphore et rasura radicũ cane cũ aqua ros.aut rasura venarũ arboris salicis aut arboris alzarur. Et q̃nq̃ cõfert vnguẽtuz de cerusa et litbargirio:et q̃n sunt in naso crustẽ ꝑfert ceratuz factuz cuz oleo ros.puro cũ ☿tute ceruse et climie:et administratio alicui⁹ olei post exiccationẽ:et apud vlcerationem est bona apud exiccationes quidem cũ eo q̃d facit cadere cũ velocitate:et apud vlcerationẽ propterea q̃ ipsum est materia emplastri et vnguenti. ¶Unguentum quidem rubeum bonum est ad vlcera variolarum.

¶De obseruatione membrorũ et defensione eorum a nocumento variolarũ et morbillorum. Ca.ij.

Membra q̃ opz custodiri a nocumẽto variolarũ sunt:sicut gutur:et oculi et ptes supiores narium et pulmo:et intestina. hec enim mẽbra sunt illa q̃ vlcerant. Fortasse enim oculi destruit et fortasse accidit in eo albugo. In gutture vo fortasse accidit ꝑfocatio:et fortasse accidunt vlcera q̃ ꝓbibent deglutionẽ in meri:et fortasse peruenient ad hec vt sit illic corrosio gnitiosa. In supiorib⁹ vero partibus narium fortasse accidũt vlcera q̃ stringũt meatꝰ odoratꝰ. In pulmone aũt accidit fortasse ex bothor variolarũ et morbilli ꝑstrictio anhelitus vehemẽs. Et fortasse faciũt cadere in pthisim cũ vlceraf. In intestinis fortasse accidit excoriatio cui succurrere est difficile. Cõseruatio aũt oculi melior est vt fiat alcobol oculo cũ almuri et aqua coriandri et aqua ros.in qua iam posita sunt sumach et cãphora ꝓprie in primo die et cum almuri solo. Et sil⁹ fiat alcobol cũ alcobol nutrito ex aqua coriãdri et aqua sumach posita in ea cãphora. Et succus pulpe granatorum est bonus iterũ in principio. ¶Cũ vo appent:tũc facere alcobol cũ aq̃ ros.et cãphora ẽ magis quemẽs. Et dictuz est q̃ facere alchobol cũ napta alba est bonũ in hoc. Et oleum de fistics est de eis quib⁹ vtunt mulieres in regione nostra post variolas et euentum nocumenti in oculo et eradicat caligine si fuerit et rectificat oculũ:et collyriũ albuz est bonũ valde apud appitionẽ bothor. ¶Cõseruatio aũt oris et gutturis ẽ sicut suctio granatoꝝ et suctio granoꝝ ei⁹ in principio et suctio morꝝ de scen-

et gargarizatio cū rob eoꝝ ꝛ ꝓprie qñ 2queritur de dolore in eis Et tūc opꝫ vt lambat de rob ꝛ eoꝝ aliq̄d post aliquid. Sed superio res ptes nariū cū epithimatiōe ex memithe et sandalis et rob agre ste et aceto: et odorare aceta solū est vehemētis iuuamēti. In cōser uatione vero pulmonis nō est q̄ fit sicut loboc et lentib⁹ leue cū se mine papaueris. ¶ Intestina aūt plurimū q̄dē opꝫ vt 2seruent post inceptionē cū stipticis: ꝛ cū incipit solutio vētris in fine egritudinis curet cū trociscis de spodio in ribes ꝛ trociscis de semine acetose.

¶ De eradicatione vestigioꝝ variolarum. Capitu. 12.

IAm hoc quidē loquemur vice alia cū loquemur de decoctione: nūc vero dicem⁹ illud qō est magis 2uemēs ꝛ magis ꝓtinens: et de eis que eradicā vestigia variolarū iterū sunt radices arūdinū ꝛ sarcocolla et semē melonis et cortices ei⁹ exiccati et rizi abluti et aqua ordei ꝛ albumen oui et creta rara vel lutū et litbargiriū ꝛ uc carū tabarzet ꝛ amilū ꝛ amigdale dulces ꝛ amigdale amare. ¶ Et de oleis oleū de lilio et oleum de fisticis et adeps asini et oleū ros. et q̄ sunt ei similia. Et aqua que fit in vngula cameli: q̄ assatur: est vlti ma. ¶ Et de illis q̄ sunt fortiora est spuma maris ꝛ lapis piperis ꝛ costꝰ et ammoniacū ꝛ thus et sapo cū baurach et ossa vetusta adu sta semen raphani farina raphani exiccati aristologia lupini. Et de cibis rectificantibus colorē plūbeū sunt granata dulcia ꝛ cicer ꝛ vinū bonū vitelli ouoꝝ sorbiliū ius galline ꝛ alchubugi ꝛ aldurari impinguat. ¶ Et opꝫ vt assiduet bñs ea balneationē. ¶ Et de com positis est vt sumas ossiū aduston ꝛ stercoris ouini antiqui ostraco rū nouoꝝ et amili et seminis melonis ꝛ rizi abluti ꝛ ciceris oim añ. partes. x. ꝛ granoꝝ alben ꝛ lupinoꝝ et costi ꝛ aristologie longe oim añ. partes. v. et radicis arūdinis sicce ptes. xx. fiat ex eis epithima cū aqua melonis aut cū aqua cucumeris siluestris aut cū aqua or. aut cū aqua fabaꝝ: et liniat cū eo mēbrū: et abluat in mane cū deco ctione viol. ¶ Aliud. Ostracorū nouoꝝ ossiū ātiquorū radicis arū dinis pfice amilli seminis melonis rizi abluti granoruꝫ granatorū costi ptes eq̄les ex eis gumera ꝛ iterū lupini ꝛ cicer nigrū liniat cum eis.

¶ De febribus apostematum. Capitulum. 13.

IAm sciuisti dispōnes febriū q̄ sequūt apostemata appentia. Et q̄ sunt ꝑm plurimū de gne febrium dici: cū apata ista ꝑm plimū nō queniāt ad cor nisi cū calefactiōe sua absq̄ sua putredi ne: ꝛ plurimū q̄dē hoꝝ ēa causis ꝓmitiuis. Cū aūt quenit putredo eoꝝ ad cor ꝓpter suā magnitudinē aut ꝓpter suā ꝓpinq̄tatē: fit fe bris fortasse nō de gne febris dici. Et plurimū q̄dē fillium boꝝ non fit msi a causis añcedētib⁹ corporeis ꝛ repletionalib⁹ crudis: ꝛ q̄nq̄ fiūt ex vlcerib⁹ ad q̄ attrahunt materie maligne ꝛ retinent in car nibus mollib⁹. ¶ Febres aūt que sequunt intrinseca apata fortas senon fiunt ex applicatione calefactionis ad cor sine putredine.

¶ Et vehemētiores quidem febres fiunt ab apatibus intrinsecis

qñ sunt ex genere berisipile in quibusdā viscerib⁹ ꝛ extēdit dolor et sitis inflāmatio: ꝛ significāt ea sigatiōes permixtiōis colere plime cū sanguine ꝛ hec apata intrinseca sunt sicut apata cerebri ꝛ vela minū ei⁹ ꝛ sumach auris et gutturis q̄nq̄ ꝛ in velamine qō sequit pectus ꝛ epater ꝛ rhene et vesicca et matrice et intestinis: q̄ sunt eis silia. ¶ Et diuersificant febres eoꝝ in vehemētia et debilitate ꝑm ꝓpinquitatē cordis et longitudinē. ¶ Et eoꝝ iter febres q̄ sunt in mēbris carnosis est febris vehemētior. Et eoꝝ febres q̄ sunt in pā niculis: ꝛ eoꝝ similibus est debilior. Et eoꝝ q̄ sunt in vicinitate arte riaꝝ febris est vehemētior. Et eoꝝ q̄ sunt in vicinitate venaꝝ soluꝫ febris est debilior. ¶ Et nō euacuant iste febres a periodis ꝑm ma terias q̄ effundunt ad apata eaꝝ. periodi nāq̄ eaꝝ sunt ex gnatio nē eaꝝ ꝛ ꝑm motū ipsaꝝ: et ꝑm attractionez caliditatis et doloris ad ea. Uncuiq̄ essi humori est period⁹ q̄ sibi cōuenit.

¶ Et scias q̄ multotiēs sanatur apa in pleuresi ꝛ alijs et remanet febris: ꝛ sigt tūc q̄ mūdificatio nō accidit. ¶ Et iste quidem febres qñq̄ ꝓlongātur ꝛ pducunt ad ethicam ꝛ ꝓprie quādo apata sunt in epate. Ille vero que sunt in velaminib⁹ cum confirmantur nō ex pectant vsq̄ ad ethicam.

¶ De signis eorum ꝛ ipsarum iudiciis. Cap. 14.

CUm febrib⁹ ex apostematib⁹ intrinsecis iueniunt tres spēs si gnoꝝ et accidentiū scz. Signa ꝛ accidentia significātia mem brū infirmū: et signa et accidētia significātia materiā: et signa ꝛ ac cidētia significātia dispositionē infirmi. ¶ Prima aūt signoꝝ spe cies est sicut pulsus serrin⁹ et dolor pungitiu⁹ apostematis in par tibus pectoris: ꝛ sstr tussis sicca in primis et būida scō. ꝛ q̄ sunt il lis silia designis pluresis significātib⁹ apata in ptib⁹ pectoris: ꝛ ad summū dolor ꝛ granitas in mēbro: et est calidi⁹ reliqs mēbris addi ta calefactiōe nō 2sueta. Et sicut spasm⁹ qffi ipse multotiēs assocta tur apatib⁹ calidis in mēbris neruosis. ¶ Spēs vero scōa est sicut significatio vehemētie febris tertiane significat q̄ materia est cole rica. ¶ Accētia ño infirmi sunt dispōes que indicāt ei⁹ salutē: aut indicāt ipsi⁹ mortē. ¶ Et mēbra q̄dē occulta diuersificant in faciē do febres ꝛ recipiēdo eas ꝛ perdurationē eaꝝ ꝛ ipsaꝝ periodis: ꝑm magnitudinē eoꝝ in seipsis: et magnitudinē venaꝝ eoꝝ: et scōm mē bra sua. Nam in mēbris intinsecis sunt q̄ sunt ꝓpinqua cordi ꝛ ve hemētis cōitatis sicut velamen ꝛ pulmo. Et de eis sunt que sunt lō ginqua a corde ꝛ debilis cōitatis sicut renes. Ipsi essi nō semper fa ciūt ꝓpter apata sua febres fortes neq̄ 2tinuas. Et multotiēs q̄ dem sunt interpollate ꝛ sunt de genere febriū 2mirtaꝝ ꝛ febriū ter tianaꝝ et quartane et quintane et sextane: et fiūt cū eis rigor: ꝛ bor ripilatio: et ambiguū sit esse earū: ꝛ significat eas grauitas in loco renū et in partib⁹ alchatin et dolor et ꝓprietas caliditatis in mē bro maioris cōsueta. Cū aūt aggregat in membro vt sit primum

principali aut fortis cōitatis cū eo aut vehementis sensus & est ner uosum: tunc cū vehemētia febriū comitantiū apata eius accidūt ei inquietudo magna & spasmus: et fortasse comitank ipm accūtia ex tranea sicut apata matricis. Associak essi ci cū febre sodatvolor cer uicis. ¶ Et caliditas qdē cuius inflāmek in eis apatib⁹ tñ nō est val de vehemētis acuitatis sicut est in cau sonide nisi sit res magna: et causa in eo est qsi putredo nō est sparsa neq; mota ad exteriora. Et pulsus qdē in febrib⁹ apatū intrinsecor est pulsus febriū putredi nis paru⁹ in principio velocis & strictiōis apud statū: deinde magni ficak & fit velox & spissus ꝑm mēbriū & materiā & ꝑm qō sciuisti: deide erit vndosus & serrin⁹ & faciēs ꝑm mēbriū in neruositate & carnositate sua: et vrina ꝑm plurimū est ad albedinē deciuis & paucitatē tin cture ꝓpter declinationē materiei ad apa ꝑm qō sciuisti.

¶ De cura eaꝝ. Cap.15.

CUratio harū febriū est curatio febriū acutaꝝ post curationē apatū. Radix essi in eis est cura apatis cū obseruatiōe cure febris de infrigidatiōe & humectatiōe. Et in eis febrib⁹ nō ꝛcedik potus aq̄ frigide neq; introit⁹ balnei. ¶ Et si fuerit apa berispila & vt fiat positio rerū frigidaꝝ & infrigidataꝝ actu de foris sup ipm sicut succ⁹ lactuce & semp̄uine & portulace cū aliquātulo de sauich or dei albi q̄ sine cessatiōe infrigidenk sup niuē permutenk. Et fortasse ꝓmiscek cū eis oleū omphacinū aut oleū ros. Et si cōederit lactucas ablutas infrigidatas ptāslt et ꝛiuak cū eis.

¶ De dispositiōibus febriū ꝛpositaꝝ. Cap.16.

EBries qnq; ꝛponūt adiuicē. ¶ Fortasse. n. ꝛponūt ex eis spēs ingrediētes in gna elōgata: sicut ꝛpositio febris etbice cū febre putrida. ¶ Et qnq; ꝛponunt species ex eis in gne primo ꝛueniētes: sicut est ꝛpositio speciē febriū putredinis: sicut tertianaꝝ cū flegmatica vtpote febris nominata hemitritē & sicut ꝛpositio febrium apatū. ¶ Et qnq; ꝛponunt de eis species cōueniētes in specie: sicut ꝛpositio duaꝝ tertianaꝝ: et duaꝝ quartanaꝝ: et triū quartanaꝝ. Quare fiūt due tertiane in apparitiōe dispōis ꝑm paroxismos flegmatice: & tres quartane in paroxismis flegmatice. Et qnq; ꝛponūtur tres de febrib⁹ tertianis. Si igit fuerit ꝑm coalterationē erit paroxism⁹ in die. iij. vehemētior qsi ptinet ei period⁹ diei primi & sceptio diei tertij & ill̄r in die. v. Et similak hec hemitriteo sicut ꝛpositio duarū tertianarū similak paroxismis flegmatice. ¶ Et ꝓpter hmōi nō opz vt tota occupatiōe occupek cum paroxismis: immo oportet vt occupek cū accidentib⁹. ¶ Et quādoq; accidit si fuerit febres iste tertiane pure vt festinēt paroxismi eaꝝ ad contentam. i. ad illā que fortior est ita vt destruak debilior earū ptius. ¶ Et qnq; significat cōpositionem reditio horripilatiōis vel oppilatiōis post quietē.

¶ Et turpe q̄dem est medico scienti significationes cuiusq; febris & accidentia eius vt non percipiat cōpositionē a primo aut secundo

¶ Et cōpositio febris et bice cū febre putredinis est ex illis q̄ valde ambigua sunt: qsi ipsi videt interpollatiōes ⁊ inceptiōes rigoris & horripilatiōis & reditionē sudoris si fuerint ⁊ horas pticulares: & re existimāt q̄ sint illic febres putredinis tñ inseparabiles aut cōpolite ex cōtinua ⁊ interpollata. ¶ Et qnq; cōtinuak cōpositio ita vt appareat febris vna cōtinua sillis q̄ sillatur sinocho: ⁊ tūc q̄dē nō est excusatio reditiōis ad significatiōes: & si fuerit porisimi breues non cōsequik eoꝝ cōtinuatio nisi ꝓp rē magnā de multitudine nūeri eorum ꝓprie: & fortasse vides interpollatiōes haꝝ febriū lōgas. ¶ Et qsi ꝛponunk febres diuerse sicut hemitrite⁹ eradicak postrema eaꝝ & remanet cronica pura siue sint due interpollate aut due ꝛtinue aut interpollataꝝ ꝛtinua. ¶ Et qnq; ꝛponik cū hemitriteo alia tertiana & flegmatica & melācolica: nā si est cū tertiana eradicak tertiana et purus fit hemitrite⁹: & si est cū flegmatica aut melācholica eradicak hemitrite⁹ & depurak flegmatica & sil̄r melancolica. ¶ Et qnq; accidit ꝛpositio in eis ꝑm modū aliū & est vt cōponak interpollata & cōtinua diuersi gnis: aut cōueniētes ambe in eo aut cōueniētes in specie sicut tertiana periodica cū tertiana inseparabili & ficut cōponunk due interpollate sil̄r cōponunk due cōtinue. ¶ Quidā aūt existimauerūt q̄ due cōtinue nō ꝛponunk sicut due tertiane. Qsi qñ materia est intra venas nō est possibile vt diuerficetur illō in quo accidit putredo: putredo essi est ꝓcdēs in toto. ¶ Et hec sentēna nō est de illis q̄ necessaria sunt ꝓcul dubio apō me: qsi putredo incipit ꝓcul dubio ex loco: deinde spargit deinde currūt indicia vehemētie & interpollationis ꝑm gradationē putredinis prime: & ꝑm eā nō sunt ei motus. Non ergo elōgak q̄n accidat putredo cui fit dominiū aliquod incipiēs in parte materierū cui nō fit dominiū sequēdi aliud: immo aggregatur in ea vt incipiat & vt sequak simul: quare erit ei gradatio tēporisqua erperitur. ¶ Et speciesquidē cōpositionis febriū sunt tres: intrans: & coalternata: & cōicās: & intrās est vt ingrediak vna earū super alterā: & coalternata vt ingrediatur post eradicationē eius: & cōicans est vt incipiat cum ea. ¶ Et cū videris febrem conclusam & est in ea rigor & non sudor: & fortasse accidit in rigoribus pluribus sudor vnus: tunc testifica compositionem in ea. ¶ Et similiter cum videris in conclusa superfluitatem in frigore extremitatum et rigore sed parum de ambobus: tunc fortasse est in conclusa.

¶ De hemitriteo. Ca.17.

HEmitriteus est febris composita ex duabus febribus quarū vna est tertiana & altera est flegmatica & fit in die vno paroxismus tertiane & quotidiane simul. Aut secundū semitam cōitatis & inuentionis. Aut secundum semitam coalternationis & vicinitatis. Aut ꝑm semitam introitus. Et de diuisionibus difficilior ad cognoscendum est prima; deinde secunda. ¶ Et qnq; sunt febres due

continue quādo due putredines sunt intrinsece. Et qñ due sunt periodice eradicātur qñ due putredines sunt extrinsece. Et qñq; est continua colerica: q; eius putredo est intrinseca ꝛ flegmatica est ecōtrario. Et qñq; est ecōtrario. ¶ Et ꝺdā ponunt hemitriteū purum febrē ꝓpositā q̄ sit ex tertiana extrinseca ꝛ flegmatica intrinseca. Et illā q̄ est ꝓter eā nominant nō purā. Et nō est illud de illis in quibus superflua occupatio sit habēda. ¶ Et fortasse a ficedens ad putredinem est colerica: ꝛ fortasse antecedēs ad putredinē est flegmatica: ꝛ fortasse veniūt simul. ¶ Et iterū qñq; est materia faciēs febrem flegmaticā magis dominās: qñq; est materia faciēs febrem colericā magis dominās. Et quomodocūq; sit materia flegmatice ponit paroxismos colerice longiores ꝛ tardiores crisis. Et materia colerice ponit paroxismos flegmatice ecōverso ꝛ fortasse extēditur hemitriteus longo tēpore. ſ. vsq; ad. vij. mēses. Et supra. ꝛ qñq; fit ex hemitriteo egritudo acuta. Et quādoq; est hemitriteus de febribus magis interficientibus quoniam perducit ad etbicam egritudines cronicas vel erroneas ꝛ difficiles.

¶ De signis hemitritei. Ca.18.

Magis ꝓpriū signor ei⁹ ꝓrimū eor lz necessaria sint cōparia alia est vt sit spaciū hmōi febris in vno duor diez lōgi⁹ spacio tertiane ꝛ magis ḋeta: deinde fit in die alio leuioris paroxismi ꝛ paucioū accidentiuꝫ. ¶ Et qñq; iterat in ea horripilatio ſm plm aliquotiēs ꝓpter illō qō accidit de pugna duarū materierū: aut introitu vniuseaꝫ sup alterā. ¶ Et fortasse accidit bc iteratio tribꝰ vicibus aut ꝑtuor ꝛ iā calefiūt membra aliqua horripilatione fixa adhuc. ¶ Et ex ea quidē q̄ est hemitritre⁹: corꝓ⁹ nō mūdificat intergre. ¶ Et qñq; fiūt principiū eius ꝛ augmentū ipsius vehemētis cōmotionis: ꝛ ꝓpter qñ fuerit cōicatio: aut fuerit introitus in hmōi hora: tūc essi fiūt horripilationi redit⁹ ꝛ est stat⁹ lōginquus. Et cuꝫ existimat q; corꝓ⁹ iā calefactū est: ꝛ febris hꝫ statū: inuenis horripilatione redeuntē. Et ista accidētia sunt ꝓpter pugnā humoruꝫ. ¶ Et stat⁹ quidē huius egritudinis in horis particularib⁹ ꝛ vniuersalibus est ante statū flegmatice: ꝛ velocior statu ei⁹ ꝛ tardior statu colerice: qñ caliditas nō expandit nisi cū labore ꝛ ꝓpter in primis. Et fit fortis eius acuitas apud statū. ¶ Et sil'r fit declinatio lōga ꝓpter illō qō accidit de stationibus quas efficit reluctatio vni⁹ duarum materieꝫ cū alia. Et parū quidē tepescit cum sudore. ¶ Et in hac febre diesterti⁹ de diebus eius est sil'is primo: ꝛ quartus secūdo Et qñq; cadit significatio sup hemitriteū ex modis diuersis. Maꝫ qñq; accidit ex cōsuetudinibus. Et qñq; accidit ex accidētib⁹. Et casus cōsuetudinū est sicut si in corꝓre hois multiplicet colera et putredo eius: deinde ꝑtaꝫ delitſis ꝛ dimittat exercitia: ꝛ ꝑtaꝫ cibis de speciebus regiminis generantibus flegma: aut multiplicetur in corꝓre hominis flegma ꝛ putredo eius: deide exerc itetur plurimū:

et ꝑtatur eo qō generat colerā de speciebus regiminis si fecerit necessariū etas illud in eo ita vt fiat adolescēs post pueritiam ꝛ domimū humiditatis: aut fiat senex post iuuentutē ꝛ acuitatē cōplexiōis ¶ Ex accidentibus vero sicut pulsus ꝛ vrina ꝛ ꝓcessio eius qō ꝓcedit ex vomitu ꝛ egestione ꝛ dispositione digestionis ꝛ signa eius ꝛ dispositio sitis ꝛ dispositio tact⁹ ꝛ dispositio horripilationis ꝛ rigoris ꝛ dispositiones horaꝫ ꝛ paroxismoruꝫ. ¶ Pulsus aūt fit in ea minoris magnitudinis ꝛ velocitatis ꝛ frequentie q̄ ille q̄ est intertiana. Et cōtrarie eaꝫ sunt minores q̄ ille q̄ sunt in flegmatica. ¶ Urina vero est tarde digestionis. Et vomit⁹ ē ꝑmixtus ex colera ꝛ flegmate: ꝛ egestio est permixta ex colera ꝛ flegmate. ¶ De dispone aūt calefactionis ꝛ frigoris ꝛ sitis ꝛ horripilationis ꝛ horaꝫ paroxismoruꝫ iā locuti fuimus qō oportuit. ¶ Et nō expectat statio sup dominātem duoꝫ humoruꝫ nisi ꝓ vincentē ex significationibus. ¶ Mā si dominat flegma sunt paroxismi lōgiores ꝛ horripilatio minor ꝛ coartatio ꝛ ꝓprie in pulsu fortior ꝛ extremitates sunt velociores ad suscipiendum frigus in principijs egritudinis ꝛ tardioris mūdificationis a suo frigore ꝛ sitis est minor ꝛ vomitus colere minor ꝛ vrina vehemētioris albedinis ꝛ cruditatis ꝛ sudor minor ꝛ eta⁹ pueritia aut senectus et cōplexio corꝓris significat eā. Et sil'r cōsuetudo ꝛ q̄ currūt cū ea. ¶ Et si dominat colera sunt paroxismi breuiores ꝛ extremitates velociores ad calefactionē ꝛ sitis vomitus colere plus ꝛ sudor magis exhuberās: et fortasse declinat ad horripilationē q̄ ē sicut rigor ꝛ fit vrina vehemētius tincta ꝛ eta⁹ est iuuētus et cōplexio corꝓis qñq; significat eā: et sil'r cōsuetudo ꝛ q̄ currūt cū ea. ¶ Et qñ equantur duo hūores frequētant significationes et est horripilatio pura cōpleta nō rigor: et nō ꝓueniēs ad rigorē. ¶ Et qñ ꝓpositio est manifestior in periodica et cōtinua quā plures hoīs appropriāt nole hemitritei puri: et est ꝓtinua ipsa flegmatica ē rigor debilior qñ materia extrinseca est colerica: et nō est ꝓtrariuꝫ ei ex ꝑte flegmatis extrinseci cū ea in eo qō necessariū est de rigore ſz est debilior. Et fortasse iterat in ea frigus et horripilatio ita vt faciat errare in statu sicut scis: et multiplicat in ea caliditas viscerū et ventris cū frigore extremitatū: et fit pulsus vehemētioris paruitatis et raritatis. ¶ Si aūt ꝓtinua est ipsa colerica: nō fit rigor nec⁹ magna horripilatio. Et fit pulsus maior et velocior et angustia vehemētior. ¶ Et si cōponūtur due cōtinue nō erit rigor omnino: et accidit tertiane cōtinue vt alleuietur ante alleuiationē flegmatice: lz non redeat ante eius reditionem.

¶ De cura hemitritei. Ca.19.

Necessariū est i hemitriteo vt vehemētē habeas sollicitudinē in euacuādo materiā ſm spēs euacuatiōis ex solutione ventris: ꝛ vomitu: ꝛ ꝓcatiōe: ꝛ sudatione plusq̄ vehemētia q̄ ē ꝓ extinctiua. Et cū solutiuis opz vt ꝙueniat digō: nisi sint ex gñe q̄ leniunt

natura ꝛ soluūt ꝛnō inḡetāt: sicut aqua lebleb cū geleniabin si fuerit illō qō superat flegma. Et sicut tereniabin ꝛsi racost ꝛinfusio ꝛa maridi ꝛsirup⁹ vio. si dñans fuerit cosa. Et sicut qō cōponit ex istis si fuerint duo humores quasi pares. Et post apparitionē digōnis fiat cūacuatio fiat hūoris cū fortib⁹ ptrāsīt. ¶ Et vomit⁹ opz vt sit iterū fz hūorē dominātē: aut ex aq̄ raphani cū sirupo acetoso calidor aut sirupo acetoso cū aq̄ calida. ¶ Et puocatio opz vt fiat cū eisin q̄b⁹ est eq̄litas. Et cū festinat in potādo decoctiōes añ digōnem timek birsen vel sirsen. Medicine ꝛo muatiue in via pueniēte ad statū ad rectificādū materiā ꝛmaturādū ipz ꝛsuccurrēdū nocumentis ei⁹. Et singularib⁹ ē absynthiū. Uel post septimū ꝛapparitionē digōnis ita vt sit romanū qō ex ipo bonū est. Et cū tu festinas cum eo mouet hūores ꝛnō euacuat eos. Cūq; sumik: facit accidere angustiā ꝛtristiciā ꝛnauseā: deiñ reuertik sup eos cū sua caliditate ꝛ ericat eos cū sua stipticitate facit eos pigros. ¶ Et Hal. q̄dē ꝛq̄ añ cū fuerūt curauit eos cū aq̄ ordei in q̄ est ℞ tuspipis. Et dixit q̄dā priorū medicor q̄ Hal. trāsgressus est in alienatiōe. Et stetit vbi opz vt mirek de eo. Et nō scuit q̄ piper inflāmat febrē ꝛaqua ordei pigrā efficit materiā. ¶ Et iste q̄dē ꝛdictor errauit errore q̄ nō appropriak in hac intētiōe. Immo canō dat⁹ in adiutorio nature qñ preparak ad reflstēdū hmōi materijs est cū medicinis cōpositis ex infrigidātibus ꝛcalefaciētib⁹. vt discernat natura inter duas virtutes: quare occupak infrigidatiuū cū febre ꝛptib⁹ cordis ꝛ calefaciuuz cū materia. Et q̄s est qui curet hemitritē absq; hoc? Et si natura non est fortis ad discernendū tūc nō pdest curatio quocūq; mō fiat ꝛerraut in alijs modis in allatiōe quor nō est necesse nos incedere via plongantiū. ¶ Et iste quidē cōtradictor dixit q̄ opz vt ad ministrētur subtiliātia q̄bus non est fortis calefactio: sicut apiū et anetū. Et nō sciuit q̄ possibile est vt piper infrigidek minoratione sui ad hoc vt frāgak eius calefactio: nō ꝛabbreuiek ei⁹ subtiliatio asubtiliatiōe apij plurimi. Et sit aqua ordei adiuuās ipm in facīdo puenire virtutē ei⁹ ꝛdestruēdo superfluitatē ei⁹ ꝛ faciendo cadere materias ad ipm vt alleuiek penetratio virtutis ci⁹ in eis. ¶ Amplius mirabile fuit q̄ ipse posuit Hal. de illis q̄ ignorāt q̄ piper inflāmat febrē: ꝛnoiat ipm de illis q̄ obliuiscunk ab hoc vbi iudicat de hoc. Cōposita ℞o de medicinis q̄b⁹ opz vti in hac hora sunt sicut trocisci de absynthio: ꝛt trocisci de ros. Trocisci leues boni ad hemitriteū. ℞. ros. radicū liḡrtie amborū añ. ʒ. iiij. tereniabin. ʒ. iij. spice succi absynthij spodij oim añ. pond⁹. ʒ. ij. fiāt ex eis trocisci Trocisci alij ad inflāmationē. ℞. ros. ʒ. vj. seminis acetose gummi oim añ. ʒ. iij. amili pōdus. ʒ. iij. berberis spodij semis portulace oiz añ. pondus. ʒ. ij. ɔranganti croci spice reub. oiz añ. ʒ. j. cāphore pōdus tertie. ʒ. j. fiant trocisci. ¶ Trocisci alij boni habentibus hanc febrem ꝛpropzie quando conqueruntur cum hoc de solutione ventris ꝛtussi. ℞. spice aromatice ꝛilo aloes croci berberis ꝛsucci eius omnium añ. ʒ. iij. reubarbari. ʒ. iij. spodij ros. cum capitibus suis lacce gummi torrefacti ḡarabe oim añ. ʒ. v. seminis acetose torrefacti. ʒ. vʃ. crete romane. ʒ. vij. fiāt trocisci. ¶ Descriptio alia bona. ℞. ros. rubearū. ʒ. vʃ. berberis gūmi seminis acetose oiz añ. ʒ. iij. spice eupatorij spodij amili seminis portulace granorū cucumeris oim añ. pōd⁹. ʒ. ij. semmis endiuie seminis cuscute oim añ. ʒ. j. ʃ. succi liq̄ritie. ʒ. j. lacce reubarbari āhor. añ. ʒ. ʃ. aggregenk illa ꝛ fiāt trocisci. Pillule bone ad hāc egritudinē ꝛ oēs cronicas ꝛ febres ledētes viscera ꝛ ppriē q̄ñ materia flegmatica est magis vincēs. ℞. aloes masticis myrabolanorū citrinor reubarbari succi eupatorij succi absynthij ros. rubearū oim añ. ptes equales croci partē mediā fiāt pillule cū aqua endiuieet sit dosis. ʒ. ij. cū sirupo acetoso. ¶ Descriptio bona 2uenies ppe vel post digestionē. ℞. aloes masticis succi absynthij ros. oim equaliter croci. ʒ. ʃ. informenk pillule cū aqua endiuie ꝛ sit dosis. ʒ. ij. cū sirupo acetoso.

¶ De recidiuatione. Cap. 20.

Recidiuatio est deterior radice ꝛpsiliū quidē est vt in ea nō sit inceptio ad curandū donec manifest⁹ sit mod⁹ egritudinis: nā fm plurimum est seua.

¶ Incipit Fen tertia de apatib⁹ et pustulis:

¶ Tractatus primus de illis que ex eis sunt calidar corrupta:

¶ De sermone vniuersali de apostematibus.

¶ Capitulū. j.

Am locuti fuim⁹ in li. prio de apostematib⁹ ꝛ speciebus eor: et curis ipsor sermone vsi ad quē redire opz illū q̄ vult audire qō nūc loquemur. In hoc autē loco loq̄mur de eis sermonē particularem.

¶ Dico q̄ omne apa ꝛ pustula aut est calidū aut nō calidū. apa calidū aut ē a sanguine ꝛ qō currit cursu ei⁹: aut a colera ꝛ qō currit cursu ipi⁹. Et qō est sanguine aut a sanguine laudabili aut a sangule malo: ꝛ aguis laudabilis aut est grossus aut subtilis ¶ Et factū q̄dē a sanguine laudabili grosso est flegmō que accipit carnē ꝛ cutē simul rest cū pulsatiōe. ¶ Et a subtili flegmō q̄ accipit cutē solā rest spina: nō est cū pulsatiōe. ¶ At ℞o a sanguine grosso malo fiūt spēs erituar malar. Nā si ei⁹ malitia vehemēs fuerit ꝛ adustio pueniet beris pilla ꝛ veniet cōbustio ꝛ crusta: ꝛ deterior ea est ignis persic⁹: et a subtili malo accidet flegmon que declinat ad

herisipillā cū malitia ⁊ fraudulentia. ¶Si aūt fuerit subtilioꝛ erit herisipilla flegmonides:⁊ qñ fuerit eius malitia maioꝛ erit herisipilla hñs inflatiões ⁊ vesicas ⁊ cōbustionē ⁊ crustā. ¶Colericū aūt aut est colera subtili valde q̄ nō ꝓtinet in eo qō sit magis intus q̄ in ind qō appet de cute ⁊ est acuta ⁊ fit ex ea formica: aut ambulatiua sola ⁊ est subtilioꝛ: aut ambulatiua coꝛrosiua ⁊ est mala: aut ex colera grossiore illa et est minoꝛis caliditatis:⁊ ꝓtinet magis intꝰ q̄ prima in cute ⁊ est quasi sit in ea flegma.⁊ fit ex ea formica miliaris cū minoꝛis inflāmatōis ⁊ tardioꝛis resolutōis:⁊ si fuerit materia grossioꝛ ⁊ teriorꝛ accidet formica coꝛrosiua:⁊ si ꝓtrāsierit i grossitie sua vsq; ad substātiā sanguis:⁊ si fuerit mala: accidet herisipilla mala: ⁊ in oīb⁹ illis materia est subtilis q̄uis diuersificet post illō:⁊ fit ꝓpter subtilitatē suā q; expellit eā natura ꝓpria ⁊ nō retinet in aliquo nisi in cute ⁊ qō appꝛoximat ei. ¶Et qñ multiplicat materia apata calidi ⁊ magnificat apa:tūc est de summa apatū caumatūr mortificātū:⁊ de summa p̄dictoꝝ est q̄ oꝛ barachiē.⁊ iste species male ⁊ q̄ eis similant multiplicant in anno pestilētie. ¶Et de apatib⁹ calidis illa sunt mala q̄ nō excitant vel nō perueniūt ad declinationē quā sequūtur leuitas ⁊ detumitio:nec; ad aggregationē materiei:imo ad coꝛruptionē mēbꝛi:⁊ nō semp fit a magnitudie apatis ⁊ multitudine materiei.imo fit qñq; a malignitate materiei. ¶Et scias q; apata parū fiūt singularia pura:ꝫ plura eoꝝ sunt ꝓposita. ¶Et scias q; omne apa in exteꝛioꝛib⁹ cum quo non est pulsatio nō facit saniē:de intrinsecis ꝺo iam locuti fuimus.

¶De flegmone. Ca. 2.

IAm sciuisti flegmonē ⁊ signa ei⁹ ex caliditate ⁊ inflāmatiōe ⁊ additione quātitatis ⁊ intēsione et impulsiōe ⁊ pulsatione si ē submersa vel qꝛ est ꝓpinqua arterijs:⁊ membꝛū in quo est tale ē cui aduenīūt nerui q̄ꝺ⁹ sentit nō plus q̄ sensibilitas sicut sciuisti dispositionē ei⁹. ¶Et quāto pl⁹ fuerit arterie maioꝛes ⁊ magis grādes erit pulsatio ei⁹ ⁊ ipsius doloꝛ vehemētioꝛ et ei⁹ resolutio aut ipsius collectio velocioꝛ. ¶Et cū flegmō est in mēbꝛo sensibili sequit i ꝑm doloꝛ vehemēs qualitercunq; sit: ⁊ comitatur ipsuꝫ vt appareāt vene illius mēbꝛi parue que erāt occulte.

¶Et scias q; nomē flegmonis in lingua greco ꝛ est absolutū sup oē qō est inflāatū:deinde oꝛ de oi apostemate calido:postea oꝛ de eo qō est ex apostemate calido cū ꝓpꝛietate p̄dicta:⁊ nō caret inflāmatione ꝓpter coaꝛtationē sanguinis ⁊ oppilationē meatuū.

¶Et parū q̄ꝺem cōtingit vt flegmon fit simplex:sed ꝑm plurimū ei associat herisipilla aut durities aut neruositas:⁊ ꝫ causa s de q̄ꝺ⁹ sunt añcedētes coꝛpee ex repletiōe aut malitia humoꝛū cū debilitate mēbꝛi recipiētis ꝫ nō fit repletio nec; malitia hūoꝛ. ¶Et de eis sunt primitiue sicut cōtusio aut incisio aut fractura aut dislocatio aut vlcera q̄ multiplicant i mēbꝛo quare declinat ad ipꝫ materia ꝓpter doloꝛē ⁊ debilitatē:⁊ fortasse declināt ad ipꝫ materie ⁊ retinēt in vijs q̄ sunt debiliores sicut accidūt cū vicerib⁹ ⁊ scabie apata in locis vacuis. ¶Et augmētū q̄ꝺē ei⁹ declarat additiōe magnitudinis et tensionis:⁊ stat⁹ ipsi⁹ ꝓ finē eius:⁊ illic aggregat materia si ꝺz aggregari:⁊ declinatio incipit tēdere ad lenitatē ⁊ debilitatem: ⁊ mala est q̄ non tendit ad declinationē:nec; aggregat iamē:et huiusmodi quidē ꝓducit ad mortē mēbꝛi ⁊ putrefacit ipm. ¶Et multotiens q̄ꝺem fit illud ꝓpter magnitudinē apostematis et multitudinē materiei ipsius:⁊ multotiens fit illud cā malignitatis materiei si apostema fuerit paruū. ¶Et tu quidē scis illud qō rarificat: qñ pulsatio incipit in intensionē ⁊ inflammatio incipit in sedationē:et scis illud qō aggregat ꝓ additionē pulsationis et caliditatis ⁊ fixionē vtriusq;. ¶Et scis illud qō putrefit ꝓpter digestiōis difficultatē ⁊ tenebꝛositatē et vehementiam tensionis. ¶Et scias q; dū nō submergit natura materia nō ꝓuenit ex ea apostema ⁊ respirat per ignem eius qō appet exterius. ¶Et scias q; qñ vicinant pulsu le demenuliati indicant demenul malignū. ¶Et oportet vt in potu tribuatur bñti apostemata interioꝛa aqua endiuie ⁊ aq̄ solatri cū medulla cassiefistule.

¶De cura flegmonis. Ca. 3.

QUm accidit flegmō a cā primitiua nō deest quin aut cā primitiua et eī⁹ vestigiū iueniat mūdificationē coꝛpis aut repletionē. ¶Qꝺ si obuiet mūdificationi nō est necessariū nisi curatio apostematis inçītū est apostema:⁊ curatio apatis inçītū apostema est extractio materiei extranee q̄ facit accidere apa:⁊ illō fit ꝓ mollificatiua et resolutiua leuia sicut emplastrū de farina tritici cocta cū aq̄ et oleo:⁊ qñq; excusat scarificatio laboꝛē ⁊ ꝓpꝛie qñ apa ē multe materiei. ¶Cū aūt inueneris coꝛpis repletionē tūc opꝛ vt nō tangas apa cū mollificatiuis qñ attrahet ad ipm supra qō resoluat ab eo:imo opꝛ vt eūetur materia ꝓ flobothomiā ⁊ fortasse indiget solutione vētris:⁊ cū feceris illud: administra mollificātia. ¶Et eī⁹ quidē curatio est ꝓprima curationi eius cui⁹ cā primitiua inuenit mundificationē coꝛpis:⁊ differt ab ea in hoc q; nō indiget curatione cū repercussione plurima in ꝓncipio sicut indiget illa imo minus illa. ¶Cū aūt cā est antecedēs nō primitiua tūc opꝛ vt incipias cū cūone ⁊ cōple ei qō merek ex flobothomia et ex solone vētris si indiget ea:⁊ necessitas q̄ꝺē ei⁹ est aut qñ coꝛp⁹ est imundū: aut qñ egritudo est magna: q̄re necessaria est euacuatio et minoꝛatio materiei ⁊ attractio ad ꝓtrariū. ¶Et ꝫ coꝛp⁹ nō sit multarū superfluitatū: tñ in membꝛo qñq; aduenit qō ipsum debilitat: quare attrahunt ad ipsum materie coꝛporis:ꝫ nō sint materie superfluitatis. ¶Et oportet vt obserues conditiones predictas in hoc ex etate ⁊ tpe ⁊ regione et alijs. ¶Et incipe cū repercussiuis nisi in locis q̄ cōditionauim⁹ in libꝛo primo. Deinde oppone augmēto cum intromissione mollificatiuoꝛum, et humectantiū cum refrenatiuis:et ꝙtū ꝓcedit in

augmento pcedas in additione mollificatiuoꝝ paulatim: et quod finem et statum t vltimitatem magnitudinis et additionē sue vltimitatis facvincere mollificātia: t fac ea pura: t exiccātia sunt q̄ sanāt i fine: verū humectātia et mollificātia sunt ad dilatādos poros t ad sedādū dolorē. ¶Et exiccatiuū est illud qđ sanat t pbibet remanere aliqđ qđ fiat sanies. ¶Si aūt nō sanat integre et dimittit aliquid nō relinquit nisi rem modicā quaz resolut illud in quo est acutas. ¶Et q̄nq̄ accidit ex refrenatione vehementia doloris ꝓpter suffocationē materiei t soliditatē mēbri. ¶Et q̄nq̄ accidit ex ea reditus materiei ad mēbra principalia: et q̄nq̄ accidit vt indurek apa: et accidit q̄nq̄ vt incipiat mēbrū tēdere ad viriditatez t nigredinē ꝓpue q̄n medicak cū eis in fine rei t ppe statum. ¶Et scias q̄ vehemētia doloris facit te indigere medicinis mollificantibus absq̄ attractione et fortasse erit cū eis infrigidatio nō pbibens mollificationē. ¶Ex reditu vero materiei ad mēbra principalia securat euacuatio nisi q̄n illud qđ prouenit ex eis est ꝑm semitaz expulsionis ex eis: t sunt mēbra recipiētia ab eis sicut euacuatoria illoꝝ: illic emm nō est via ad repellēdū t expellendū penitus: et nos iam verificauim⁹ ista in loco suo. ¶Et cū timek vt declinet ad duritiem administra mollificātia in qbus est calefactio t humectatio cū fortitudine. ¶Medicine aūt repcussiue sunt q̄ sunt medie sicut succi berbarū frigidarū quas multotiēs dixim⁹ in locis aliis sicut succus portulace t cucurbite t endiuie t virge pastoris t aliaꝝ t succ⁹ solatri ppie t corpa eoꝝ contrita ꝑparata ad emplastrū t succus psilij etiā et ceratū cuz aqua frigida: t fortasse excusat laborē in eo spōgia infusa in aceto et aqua frigida: t chebengi est fortis in ꝓncipio: et similiter cortices granatoꝝ t sempuiua t sauich decoctuz valde et proprie cū aceto mixto aut sumach: t tilub est bonū iteruz: t si indiget fortiore illo adde in eis sandalū t acatiam t memithet saufel t iusquiamū albū: t berba q̄ nolatur berba apatū est in principio valde bona. t q̄nq̄ iuuak ei⁹ desiccatio t stipticitas cū croco: t humectatio in principio est timorosa. ¶Et q̄n cadit superfluitas in infrigidatiōe fortasse pducit ad corruptionē mēbri t corruptionem humoris constricti in apostemate: et extendit apostema adviriditatem t nigredinem. Si ergo timueris aliquid de hoc tunc emplastra locū cum farina ordei t volubili et in quo est mollificatio. Si vero apparet aliquid de hoc tunc scarifica locum et excoria ipz t non expectes collectionē neq̄ maturationem: t illud quādovides illud qđ effusum est plurimū valde et fortasse moritur membrum: et scalpellationis alia est magis apparens et alia magis profunda: t illud est ꝑm locum apostematis et dispositionem membri: et cum scalpellaueris tunc embroca cum aqua maris et reliquis aquis salsis: et emplastra cum eo in quo est mollificatio: et si non indiges rarificatione et embrocatione sis contentus mollificatiuis.

¶Et scias q̄ administratio eoꝝ q̄ fortiter repcutiūt in ꝓmis et eoꝝ q̄ fortiter resoluūt in fine ē mala caue ergo quātū potes. Infrigidatio est vehemēs pducit ad illō qō sciisti: et aqua frigida simil⁹ est de illis q̄ opz cauere nisi in eis que sunt sicut berisipila: et in resolutiōe vehemēti accidit dolor. Si ergo volueris regere in ꝓncipio cuz sedatiōe doloris nō apprōpimeseis aquā calidā et olea mollificātria et emplastra facta ex bmōi medicinis: ipa est vehemēter iuuat cōtraria ei qō est necessariū de pbibitiōe effusionis. ¶Et redeas ad bolū armenū solutū in aqua frigida aut cū oleo ro. et melius olēū ro. est illud qō est ex rosis et oleo: in oleo quippe est resolutio q̄dā: aut lentes decoctas cū rosis: aut merda sengi cū oleo ro. Si ꝙo ista nō valēt t q̄ eoꝝ cursu currūt: administra volubilē: qm ipa est vehemētis iuuamentum ꝓncipio et statu: et alsirengi et albasce et apiū et albedarūgi similiter. ¶Et multotiēs q̄dē sedat doloꝛē vinū dulce mixtū cū oleo ro. immo cōgelatū vue et parū cere super lanā aut lana ysopi infrigidata in estate tepefacta in hyeme: aut spongia infusa in vino stiptico aut aceto aut aqua frigida: et crocus ingredit in sedatione doloris ¶Cū ergo vides inceptionem apostematis incedere itinere exiture tunc dimitte infrigidationem et incede in via ei⁹ quod maturat et aperit. ¶Cum autem apostema puenit ad statū: tūc necessaria sunt qualis sunt anetū et camomilla et maluauiscus et semē lini et similia: immo emplastra q̄ nominātur basiliq̄ t q̄ nominātur diaquilō ¶Et emplastrū de colcotar exiccat absq̄ doloꝛe: t ꝓpter illō est eius administratio incōueniēs cū fit inflāmatio flegmōis: t est cōueniēs quādo nō timek aggregatio. ¶Et meli⁹ est vt ponas sup ipaz defup lanā infusaz in vino stiptico. ¶Et caro min⁹ indiget exiccatione q̄s neruus: qm neruus non redit ad suā cōplexionē cū exiccatiōe pua: tcaro minoris exiccationis est q̄ pauciores hz arterias. Et multotiens quidē cadit necessitas scalpellādi ante maturationem. ¶Et multotiēs ingeniak in attrahēdo apa ex membro nobili ad ignobile cū attractiuis: deinde curatur et aperit. ¶Et de apostematibus calidis que indigent sanositate emplastretur caput eius cum psilio et cū extinctiuis in circuitu eius et liniak ex epithimatibus t emplastris cū penna quoniā digiti ledunt ipsum.

¶De berisipila et speciebus eius. Ca. 4.

IAm sciisti causas berisipile et spēs ei⁹ in libro ꝓmo: ille ex q̄bus discernit ex flegmōe sunt: qm berisipila magis apparētē hz rubedinē puriorē: t ex flegmone apparet rubedo ad nigredinē declinis aut viriditatē: t plurimū coloris ei⁹ ē occultū in pfundo. ¶Et rubedo berisipile destruit per tactū statim t albet ei⁹ locꝰ cā subtilitatis materiei rubee aut separationis ei⁹: deinde redit velociter nō similiter est rubedo flegmōis: t videsi rubedine berisipile coloꝛē croceū circitrinitatē nō vides illō in rubedine flegmonis. ¶Et apa berisipile nō fit nisi in eo qō apparet de cute t flegmon pfundat in carne

etiã. ¶Et herisipila est pura: et nõ est ita flegmõr puenit qñqs ex ca
liditate herisipile ad/hocvt cõburat cutẽ. ¶Et eꝰ virulẽtia verificat
et minorat illõ in flegmone. ¶Et pura nõ impellit penit⁹ et flegmõ
impellit: et quãto plꝰ multiplicat additio sanguinis sup colericũ est
impulsio magis apparẽs et dolor et pulsatio vehemẽtiores. ¶Et he
risipila attrahit febrẽ vehemẽtꝰ q̃ flegmõ: rq̃ñqs 2scẽtur ex calidi
tate herisipilevt cõburat cutis: q̃re alterat illõ qõ nominat herisipi
la: et nõ est ita flegmõ: nõ est ergo inflãmatio herisipile minor inflã
matiõe flegmonis: immo plꝰ: vex tẽsio flegmonis rdoloꝛ eiꝰ est ꝓpter
tẽsionẽ: et q̃ñqs fit maior: qua ꝓpter dolor herisipile est minor. ¶Et
vbi plꝰ accidit herisipila accidit in facie et incipit a lepore nasi raug
mẽtat apa et expãdit in facie tota. ¶Et q̃n accidit herisipila a fra
ctura ossis sub cute tunc illõ est malũ et tu q̃dẽ iã cognouisti diuersi
tatẽ inter herisipilam et flegmonem in loco alio ab isto.

¶De cura herisipile. Ca.5.

Oportet vt euacues corpꝰ ab ea cũ solutiuo colere: et si idigẽt flo
bothomia flobothoma ẽt. ¶Et flobothomia q̃dẽ ñ ml'tũ fert
nisi q̃n mã est iter duas cutes. Si ãt ꝓfunda fuerit tũc eiꝰ iuuamẽtũ
minorat r fortasse attrahit. ¶Et si idigueris reiteratiõe solonisvẽ
tris post flobothomiã fac illõ ꝗ ꝙ caleñt ex duabꝰ materijs. ¶Dei
de ꝓmutate ad ifrigidãdũ eã cũ ifrigidatiuis fortibꝰ scitisin. c. fleg
mõis: rcũ effusiõe aq̃ frigide: rfac illõ donec a lterẽ color. ꝓpura esꝰ
destruꝫ cũ alteratiõe coloꝛ rdiminutiõe ipiꝰ radvltimũ ifrigidatio
herisipila ẽ magis necessaria: q̃n flãmat dolor iflãmatiuꝰ i ea ẽ plꝰ
et eũo flegmõe est magis nẽia: q̃n mã ea est magis iobediẽs gros
sior: et opꝛtvsi ifrigidatio eiꝰ ꝓncipio fortis stipticitatis ad hocvt
fortitã augmẽtet eiꝰ stipticitas sup ipiꝰ frigꝰ. ¶Circa statũ ꝛo fit ip
si frigꝰ vehemẽtꝰ stipticitate eiꝰ. ¶Et caue cũ hoc ne redire facias
materiã ad mẽbrũ itrinsecũ aut ad mẽbrũ nobile. ¶Et caue itez ne
denigrẽt mẽbrũ et fuscũ fiat et icipiat ire inviã corruptiõis: et cũ ap
paret aliq̃d de hoc ẽcede in ẽriũvie stipticitatis rifrigidatiõis. ¶Et
si fuerit herisipila sup cutẽ curet ex scoria plũbi cũ vino põtico, bulli
tio cũ foliis ficle bullite cũ vino: et curet cũ eo in q̃ est resolo et exicca
tio fortis cũ infrigidatiõe: et illõ est sic. sumat laneyeteris aduste nõ
lote pondꝰ. ʒ. xij. r. 5. carbonis de cortice arboris pini tantũdẽ cere.
ʒ. xx. scorie plumbi. ʒ. xj. sepi caprini veteris abluti cuz aqua. ʒ. xv. olei
myrtini vnc. v. ¶Et iterum leuius illo emplastruz fiat ex scoria plũ
bi cum succo ruthe et oleo ro. et cera.

¶De formica miliari. Ca.6.

Formica est pustula aut pustule que egrediuntur et faciũt ac
cidere apostema purum et ambulãt et fortasse vlcerãt et for
tasse resoluunt: et tu iã sciuisti cãm cuiusq̃ illoꝝ. ¶Et coloꝛ q̃dẽ for
mice ad citrinitatẽ est declinis: et est inflãmata cũ subst̃tia verruca
li et rotũda. et ꝑ plurimũ bz radicẽ latã nisi q̃dã spẽs eiꝰ acrubau

rod. r est radicis que q̃si sit pẽdẽs. ¶Et sentit in oi formica sicut pũ
ctura formice: rad ſũmũ oẽ apa in cute ãbulatiuũ qõ latitudinẽ nõ
bz est formica vex alia est miliaris: ralia est corrosiua bz qõ sciuisti.
¶Et quãdo fit vlcus r putrefit: appropriatur nomine putridi.

¶De cura formicarque eius cursu currunt. Ca.7.

Cum nõ icipis i ea cũ eũone humoris ꝑm: qõ ozimo medicaris
vlc cũ eo qõ sanat: redit ex alio loco cũ nocumẽto rex loco ipoꝛ
non cessat humor facere corrosionẽ post corrosionẽ. ¶Et aqua q̃dẽ
casei cũ scamonea iuuatiua est in eũone materiei formicarei similiũ
¶Via aũt ꝑm quã curat formica est ytã ex ipa est corrosiua alienet
ab humectatiõe quã iã administrasti in herisipila: humectatio essꝰ
nõ est cõueniẽs vlceribꝰ. ¶Et administra in ꝓncipijs eius post sicut
lactucã r nenufar r sempuiuã r volubilẽr portulacã. ¶Et si fuerit ne
cessariũ tũc qõ sit sicut solatrũr ꝓprie siccũ tritũ: in ipo essꝰ est exicca
tio: rsicut arnoglossa rubus rlẽs: r post ipaz sauich ordei r cortices
granatoꝝ r ramivitis. ¶Et cũ timẽtur sup eã corrosiorvlcera admi
nistra cũ istis ifrigidatiuis aliq̃d mellis r sili cũ aut farinã thurꝫ cũ ace
to: raq̃ q̃ currit ex lignovitis hũido cũ adurif: rsterꝫ ouinũ cũ aceto
r sterꝫ vaccinum cũ aceto. ¶Cũ ergo corrosio vlceratio appet tũc
administra trociscos andaracarõ cũ vino stiptico aut aceto cõmix
to aut succo cucumeris asinini: r salr fel byr cir truthã cũ nitro r piper
r nitrũ cũ vina pueri. ¶Et Ba. quidẽ dixit esse conueniẽs vt sumat
aliq̃d sicut embubatex extremitate pẽne aut alteriꝰ rei cui⁹ extremi
tas fit acuta quã possibile sit deglutire formicã: deinde penetret in
circuitu eiꝰ vsq̃ ad ꝓfundũ cũ acuitate sua: deinde eradicẽtur cũ ea
formice cũ radice sua. ¶Illorum aũt formice qui sunt sicut pueri
destruũtur si intromittãtur in balneum: nocet eis aer balnei: dein
de egrediãtur velociter: r limãtur cum oleo ro. r aqua ro.

¶De cura mulieris. Ca.8.

Miliaris similatur formice in curatiõe: vermeliꝰ est in solutiõe
eius vt sit in eius catbartico ꝛtuseius qõ est sicut turbith cũ
eo qõ solu it colerã: r si est ibi ex epithymo est melius: q̃n necesse est il
lic esse ex meliar flegmate q̃ admiscẽtur colere. ¶Deinde sumãtur
galler fructus tamarisci r cortices granatoꝝ r bolũ armenũ r aggregẽ
tur oia illa in acetoꝝ aqua ro. cũ tali quãtitate ne mordicẽtur liniã
tur desuper cum pẽna. ¶Et lac dulce est vehemẽter conueniens cu
rationi huius egritudinis. ¶Et quãdo ꝓtrãsiit principium oportet
tunc vt curetur cum eis q̃ sunt sicut caput piscis saliti adustum cuz
vino pontico: r fortius illo: quãdo necessaria est exiccatio vltima est
vt sumantur folia albedarungi r ponatur in eis calcadis r admini
strẽtur. ¶Et fortius hoc est vt sumantur flos eris r fulfur citrinum
adustum: r fiat ex eis linimentum cum vino aut aqua lignivitis que
manat secundum combustionem suam.

¶De ꝓtunat igne persico. Ca.9.

Hec ḋño nomina fortasse absoluta sunt super omnem pustulaz corrosiuaz vesicantem adurentem facientem accidere escaraz qualem facit accidere combustio⁊ cauteriuz. ¶Et quandoq; absoluitur nomen ignis persici de illis super quod est illic pustula de genere formice comestiua adurens vesicãs in qua est aliquid ambulans⁊ humidit⁹ q̃ est colerice materiei pauce nigredinis pauce putrefactionis⁊ est cum pustulis plurimis alteratis quasi sit illic humor⁊ fetor plurime ebullitionis releuationis. ¶Et absoluitur nomẽ prune super illud qđ denigrat locum⁊ facit mẽbrum habens colorem carbonis absq; humiditate⁊ est plurime nigredinis submersa⁊ eminẽtia eius est parue q̃titatis lupinalis⁊ fortasse non erit illic pustula omnino: immo incipit in primis pruna⁊ totum illud incipit cum pruri tu sicut scarificationes. ¶Amplius q̃nq; vesicat ignis psic⁹ aut pruna⁊ currit ex ea aliquid sicut currit a cauterizato cũ combustione⁊ est locꝰ cineritij coloris niger⁊ q̃nq; est plũbeꝰ⁊ est inflatio vehemẽs qua circũdat absq; rubedine verificata: immo cũ declinatiõe ad nigredinẽ⁊ illo qđ appropriat nole prune est nigre radicis ignee⁊ est eis splendor prune. ¶Et ignis psicus de eis ambobꝰ est velocioris apparitionis⁊ motꝰ⁊ pruna est tardioris profundioris quasi materia eiꝰ est materia pustule impetigimis: q̃ est acutior in igne psico. ¶Et qđ ex eis accidit in carne est velocioris resolutiõis: tqđ ex eis accidit neruis est fixi⁹ tardioris resolutionis: ⁊ vnũquodq; amborum est de colera citrina adurente pmixta melãcolie⁊ propter illud accidit ex eis ambobꝰ ascara nigra⁊ est quasi sit ignis persicus vehemẽtius colericus⁊ pruna vehementius melancolica. ¶Et tibi quidem inest vt nominis vnũquodq; amborum cum intentione que aggregat ambo pruna: deinde dividas⁊ similiter inest tibi vt nominis ea ambo ignẽ persicum propter illam eandem intentionez: deinde dividas⁊ inest tibi vt des vnicuiq; intentioni nomen⁊ iam fecerunt totum illud: et non est plurima differentia in eo. ¶Et quandoq; sunt cum formice speciebus et militaris male febres vehementis caliditatis pernicio se: et quandoq; accidunt ista causa pestilentie. ¶Et multotiens similantur flegmoni et tendunt ad nigredinem in principio rei⁊ propter in etate sua.

¶De curatione prune ignis persici. Ca.10.

Necessaria est flebotomia vt cuacuẽt sanguis colerie⁊ quãdo egritudo est timorosa tũc necessariũ est ipaz approximare sinc opi⁊ fortasse est necesse propter in prima facere scalpellationẽ ppter dãn vt egrediatur sanguis malus constrictus in ea qui est in natura veneni⁊ nõ fiat illud q̃ materia est decliuis ad colerã. ¶Cura aũt localis necessaria est vt sit sicut cura berisipile. Verũ nõ opz vt sit linimẽtũ vehemẽtis infrigidationis sicut in berisipila: qñ materia ad grossitiẽ est decliuis⁊ quoniã ipsa est taliter q̃ non toleratꝰ vt redeat parũ ex ea ad interiora: qñ materia est venenosa. ¶Et nõ licet vt ad

ministrẽtur ea que sunt vehementis stipticitatis iterum: nam illa materia est tarde resolutionis. ¶Et nõ iz vt administrentur resolutiua neq; in principio rei cũ apparet: neq; apud quietẽ inflatiõis qñ additur in qualitate materiei: immo opz vt administres medicinas exiccatiuas in quibus est infrigidatio et resolutio quedã cuz expulsione sicut emplastrũ qđ fit de arnoglossa⁊ gallis et lentibus⁊ pane plurimi furfuris. nam hmõi panis subtilior est in substantia sua. ¶Et emplastra istis similia de illis que scripta sunt in antidotario. Et iterũ galle cũ aceto vinir alumẽ cũ aceto vini. ¶Et de medicinis bonis in hac bora et post ipsaz extrahatur granata acetosa: et scindãtur et decoquãtur cũ aceto donec leniãtur: deinde terãtur: et ponãtur super pãnuz et administrẽtur: ipsuz enim est cõueniẽs est in ostiũ bora⁊ eradicat hãc egritudinẽ in principio et statu. ¶Et qñq; cadit in medicinis huius apatis nux recẽs et folia eius cum sauch et yua passa⁊ ficus cũ vino et oleo papaueris nigri⁊ mel⁹ extrahat ex olibus fiat emplastrũ. ¶Et de medicinis cõueniẽtib⁹ in pluribus horis sunt optũ⁊ acatia⁊ dragagãtuz filr et cortices granatoꝝ de vnoq; q̃ fumak põdus. 3. ʃ. floris eris. 3. ʃ. semẽ iusq; ami albi: ⁊ hmõi medicine nõ ponũtur nisi sup illũ qđ nõ est ulceratũ. ¶In illo ꝯ qđ de eo est ulceratũ est necessariũ illũ qđ fortiter exiccet sicut medicamẽ andarõ et farasion et trocisci ranudros et medicamen de heisin cũ vino dulci⁊ cũ rob et reliqua q̃ dicta sunt in curatione berisipille ulcerati: et formice miliaris. ¶Et opz vt ẽplastrẽtur desup emplastra in die bis et in nocte semel aut bis⁊ nõ administres exiccatiua quãtũ potes: qñ ipa addũt i malitia egritudinis. ¶Et opz vt tu subuenas ei qđ cõtinet locũ et loca aduitionis cum bolo ar. et accto et aq̃ et reliqs q̃ infrigidãt et repcutiũt: et id qđ est propinquius illo est lana ysopi infusa in vino. ¶Cũ ergo quieuerit inflãmatio et remanẽt ulcera curẽtur cũ eis q̃ sunt sicut eplastra de mer dasengi⁊ ẽplastra diabuticiariõ: et cũ reliqs medicinis ulcer⁹ corrodentiũ ꝓdictis in antidotario. ¶Et nux antiqua unctuosa est conueniẽs igni persico in hac bora.

¶De vesicis et inflationibus. Caꝑ.11.

Inflatiões accidũt ex duos modos: quoꝝ vn⁹ ẽ ppter aq̃sitatẽ q̃ expellit ex ebullitiõe i bũoꝝ cũ q̃ eleuatur materia subito ad illũ qđ est sub cute⁊ inuenit cutẽ spissiorẽ q̃ illũ qđ est sub ea quare nõ penetrat in eã imo remanet inflatio aquosa. ¶Et secundus est vt sit loco aquositatis sanguis: q̃re fit pus de subtus.

¶De cura inflationum. Caꝑ.12.

Mundificatio quidẽ corporis cum flebotomia et similibus est ꝑm qđ sciuisti⁊ administretur regimẽ et cibus ꝑm modũ qui est dictus. ¶Et ponatur super eas in primis cum apparent qđ sit sicut lentes cocte cum aqua et sicut cortices granatorum aut cortices ramorum eorum decocti cum aqua totum illud po-

natur ꝑm: qđ scis in loco suo post decoctionem ⁊ lenitatē tepidus.
¶ Si aūt exierint vesice ⁊ volueris ipsaꝝ curationē: qsi ille que sunt in grossiore cute volēt: oꝫ vt apiant cū acub⁹ ⁊ currat qđ in eis est: ⁊ q̄ de eis sunt subtiles apiunt ꝑ se. ¶ Et nō oꝫ vt tardet: imo aperiā tur etiā ⁊ exhmat: qđ est in eis cū facilitate paulatim. Deinde non cua cuant: aut vt sanent: aut vt vlcerent. Et si vlcerant: curent cum emplastris q̄ fiūt de ceruſa et q̄ fiūt de merdasengi ⁊ silib⁹: ⁊ ꝓpie qñ ca dit in eis sicut vlcos: ⁊ emplastris heri ispille qñ ābulat ⁊ coꝛ rodit: ⁊ formice ⁊ reliqs q̄ dixim⁹. ¶ Medicamē cōpositū etiā. Ꝛ. merdasengi lib. i. olei veteris lib. ſ. ⁊. ſ. arsenici lib. ſ. decoquant mer dasengi cū oleo donec nō adhereat. deinde fundat sup ipm arseni cū. ¶ Et iterū medicamē ꝙueniēs ei qđ ō ipis accidit sup testiculos ⁊ labiaꝝ eis illiat ad vltimū supra mēbra: q̄ vehemēter indigēt exic catiōe. Ꝛ. colcotar ⁊ calcadis. ℥. de vnoquoq; foliꝝ rose. ℥. terant cū aq̄ ⁊ administrent. ¶ Et silr fim⁹ caprin⁹ cū melle. ¶ Et cū cadūt escare ⁊ carnes corrupte ⁊ appet caro sana tūc curet cura vulnerum planoꝝ. Et cadere q̄dē faciūt escaras ⁊ carnē malā medicine note. Et in alexādria faciūt eas cadere cū herba nolata serenicis: ⁊ iterū tarbehasis: ⁊ oleū de albacuen est bonū ad deijciēdū eas. ¶ Et ad vltimū administratio casus escare ⁊ curatiōis residui cū curatiōe vulnerū sanoꝝ est ꝙueniēs valde. ¶ Medicamē bonū exptū ātiquo rū qđ q̄dā modernoꝝ cōcesserūt. Ꝛ. sarcocolle et aloes et olibani et ceruſe: ⁊ ziniar olim equaliter quā tū est totū de bolo armenor fiāt ex eis forme similes auellanis: sumant ⁊ dissoluant cū aceto ⁊ aqua ⁊ liniat cū eis locus ponēdo epithima sup epithima donec accidat in eo ꝓtractio vehemēs et fiat escara: et tūc aut cadet ꝑ se si fuerit sub ea humiditas: aut est necessariū vt radas eā et facias ipam ca dere et nō cesses facere illud donec cadat totum.

¶ De essere. Capitulum. 13.

Essere est pustula parua lata sicut vesice ⁊ ad aliquātulā ten dēs rubedinē ⁊ pruritū faciēs ⁊ angustiā eueniēs subito ꝑm plurimū: et accidit qñq; vt currat ab ea humiditas: ⁊ forte esse sanguinea. Et ꝑm plurimum fit vehemēs in nocte et eius angustia fit in ea vehemētioꝛ ⁊ eius tristitia. Et cā est eius vapoꝛ calidus ele uat⁹ in corpore subito aut a sanguine colerico aut a flegmate bau raebio. ¶ Et sanguinea quidē est vehementioris rubedinis et ca liditatis et vehementioris ⁊ velocioris apparitionis: et flegmati ca est minoꝛ in omnibus illis et vehementia flegmatice est in nocte plusq; vehementia sanguinee. ¶ Et cum essere inuadit locū amplū tunc si non fiat flobothomia timeꝫ febris tertiana. Et oportet vt fiat flobothomia in spacio qđ est inter illud et inter statum.

¶ De cura essere. Capitu. 14.

Si sanguis fuerit vincēs tūc oportebit vt in ꝓmis ꝙueniat ad flobothomiā: deinde ꝙsequēter adhibeatur solutiuum colere

si tolerauerit virt⁹ qđ sit sicut fit de duab⁹ partib⁹ myrabolanoꝝ et parteyna biere. cui⁹ potio sit. ℥. iij. in sirupo acetoso: ⁊ seda eam cuꝫ eis q̄ sunt sicut tamarindi ⁊ aqua duoꝝ granatoꝝ cū corticib⁹ suis Aut aqua granati acetosi cū cortice suoꝝ infusione chrisomiloꝝ: et aqua lactis acetosi et trocisci de spodio cāphorati cū aqua grana toꝝ. ¶ Et dare in potu aquā calidā in die multotiēs est ex eis q̄ con ferunt ei ⁊ linire naturā habētis eā. ¶ Et de eis que sedāt eam est infusio sumach colata de qua sumātur. ℥. iij. ¶ Et ex cibis tabsil. et acetū cū oleo de amigdalis ⁊ sisamino ⁊ oleo cū aqua vue acerbe et lacte acetoso. ¶ Si aūt hūoꝛ fuerit barauchi⁹ euacuet corp⁹ cū myrabolanis ⁊ cū turbith de quo sit quātū est medietas myrabolano rū: ⁊ sit potio eius. ℥. iij. ¶ Et dek ifirmo de nuce cupressi būida. vnc. ſ. cū aloes. ℥. ſ. ¶ Et sumak crocus hortulan⁹. terak ⁊ cōcutiak cū ace to ⁊ sumātur in potu. ¶ Aut dek in potu aqua magre aut aqua vi cei noui. ¶ Et ad flegmaticā sumātur cubebe. ℥. ſ. cū trib⁹. ℥. zuccari et pondere. ℥. iij. seminis agnicasti in lacte dulci. ¶ Et de eo qđ est ex pertūt cōuenit in omni specie est illud calamēti. ℥. ij. spodij. ℥. ij. ros. rubearū. ℥. ſ. cāphore ana. ſ. dek in potu cū aqua granati acetosi. aut sumak in potu sauia cū est ieiunus.

¶ De estiomeno ⁊ differētia inter cancrenas et aschachilos. Caꝑ. 15.

Sermo de his reb⁹ est ꝓportionalis quodāmō sermoni de reb⁹ quaꝝ remēoratio precessit. ¶ Dico ergo qꝫ mēbꝛo accidit coꝛ ruptio ⁊ putrefactio ꝓpter cām corrūpētē ꝙplerionē ei⁹ ⁊ spūs aialē q̄ est in ipo. Aut ꝓpter aliud ꝓhibēs puenire ad ipm: aut ꝓpter ali ād cōgregās ⁊ trāsq; intentiōes sicut venena calida ⁊ frigida ⁊ ea q̄ cū sua substātia sunt cōtraria spūi animali: ⁊ sicut apaꝝ pustule ⁊ vlcera mala ambulatiua venenose substantie. Et ea in quib⁹ errat sicut erratur in effundendo oleū in vlcerib⁹ ꝓfundis quare putre fit caro: ⁊ cū infrigidatiō ē vehemēti sup apata calida: quare coꝛrū pitur ꝙplerio q̄ est in ipo. ¶ Prohibēs aūt eū puenire ad ipꝫ aut ag gregās ⁊ trāq; intentionē: ꝓhibēs q̄dē ē oppilatio: ⁊ illa oppilatio aut est accūtalis ꝓmitiua sicut ꝙstrictio quoꝛūdā moꝛboꝝ in radi ce sua fortis. Mā illa qñ perseuerat coꝛrūpit mēbꝛum ꝓpter retētio nē spūs aialis ab eo: aut retētionē virtutis sparse; sup spūs aialeꝫ q̄ est in ipo q̄ expādit ex corde ⁊ aia: quare coꝛrūpit cōplo ei⁹ ⁊ mouit. ¶ Et qñq; fit ꝓpter oppilationē corporalē sicut apai calidū malum firū magnū grosse materie oppilās meat⁹ ⁊ introitū anhelit⁹ quo indiget spūs aialis: hoc cū h qđ retinet ēt coꝛrūpit ꝙplerionē. ¶ Et qđ de hoc est in pricipioꝛ nō coꝛrūpit cū eo sensus ei⁹ cui est sensus nolak cancrenaꝝ ꝓprie qđ est flegmonides in pricipio. ¶ Et qđ ita cōfirmat: est vt destruak sensus ei⁹ cui ē sensus: rillō est vt destruak caro: ⁊ qđ ipam sequit ⁊ vsq; ad os siue sit incipiēs aut succedēs apa ti nominak schachilos. ¶ Et qñq; cācrene fiūt aschachilos immo

sunt via ad ipa totū hoc accidit i carne t accidit i osse. ¶Et cū eis corruptio incipit pambulare in membro apak qđ est in circuitu corrupti t forte puenit ad corruptionē: tunc dicit totū accūs estimenus: t dicit dispō partis membri q̄ iam putrefacta est nisi esset p pter grossitudinē materiei siue nō adhereret: sed expelleretur.

¶De cura. Cap. 16.

De cancrenis quidē dū in principio perseuerat sperak q̄ sanetur. Cū aūt cōfirmak corruptio in carne: tūc necessariū ē accipere totū corpus ipsi⁹. ¶Cū ergo vides membri colorē alterari: t est via putrefactiōis: tūc oz vt succurras liniēdo ipzcū eo qđ phibeat putrefactionē sicut est bolū armenū et terra sigillata cū aceto.

¶Si aūt illud nō valet nō inuenis excusationē quin scalpellationē pfundā facias diuersoz modoz in locis: t ponas sanguisugas t flobothomes venas primas ei paruas vt accipiak sanguis malus cū cautela ei⁹ qđ circūdat locū sicut cū epithimatib⁹ predictis tponatur super ipm locū scalpellatū qđ phibeat putredinē t sit ei cōtrariū de illis qb⁹ ine st pfundatio fortior sicut farina hordei cū syrupo acetoso aut cū farina fabarū: t pprie pmixta cū sale. ¶Et de illis q̄ desuper liniūtur ē assa t semen vtice etiā t aristologia ro. t succus folioz acori de nouo quoq; sumak pars. j. floris eris pars. 5. teratur cū aqua donec fiat sm spissitudinē mellis: et lini cū eo vuln⁹ t in circuitu eius. ¶Et de medicinis phibentib⁹ corrosionē est vt sumātur floris eris: t mellis t aluminis equales ptes t liniātur cū eis: phibet effe facit cadere illō qđ est putrefactū t seruat illud qđ sectur.

¶Si aūt ptrāsit dispositio dispōnē apatis t dispōnē corruptiōis coloris eius et incipit peruenire in mollitiē t humectak parumper: tūc hec est inceptio ei⁹ in putrefactiōe: quare opz vt puluerizek sup ipm aristologia rotūda t galle equali mēsura accepte donec deficetur: t si t dragantū itez t colcotar sunt bona ppie cū aceto. t folia nucis t si t cucumeris asi: aut succ⁹ ei⁹ epithimādo. ¶Oō si pars carnis incipit corrūpi incide eā aut fac eā cadere cū eis q̄ sunt sicut trocisci audara carō t forti⁹ eis calcadicō. Cūq; feceris cedere ordinē vnū succurre cū butyro ponēdo desup: deinde fac cadere scōo donec puēiat ad cutē sanā t dragātū rubeū ē puluerizatio bōa sup mollitiē t putrefactionē. ¶Et cū appet putrefactio nō expellas cū incisionē cōsumptiōe: qm magnificak malū. ¶Et qñ magnificak apa in circuitu putrefacti tūc laudatum est ei sauich cum succo tusquiami albi. Ueruz apud menō est bonū ei: imo opz vt hmōi administretur super locū sanū vt prohibeat ab ipso t repellat.

¶Et cū inciditur membrū qđ putrefactū est: tūc opz vt cauterizek illud qđ cōtinet ipm cum igne: qm illud est cū cautela aut cū medicinis cauterizātib⁹ adurentibus t proprie in membris facile suscipiētibus putrefactionē ppter caliditatē suā: t q̄ superfluitates calide approximant eis sicut sunt testiculi t anus.

¶Hec est ergo quātitas quā diximus hic: t tu quidē inuenies in sermone nostro qui est de vlceribus putrefactis qđ opz te addere huic capitulo.

¶De althoboin. Ca. 17.

Antiquissimi antiquoz nominauerunt cū nomine qđ translatum est in arabico althoboin oē apostema ex flis in membris glandinose carnis aut alibia. ¶Et sensibilia quidē sunt sicut caro glandosa que est in maxilla rozigie lingue: illa q̄ sensū nō hīt sunt sicut caro glādosa q̄ est in māmilla in subascellis t inguinibus t eis similibus. Deinde dictū est post hoc ei qđ est cū hoc apa calidū perdens: deinde dictū est apostematio pnitiosa ppter quersionē materiei eius ad substātiā venenosam qđ corrūpit membrū t alterat colorem eius qđ sequitur ipsam tqñq; resudat sanguinē t virtus t similia illis t adducit qualitatē malā ad cor ex via arteriarū: quare accidunt vomitus t pulsus cordis t syncopis: t quādo eius accidentia fiunt vehemētia interficit. ¶Et videtur q̄ primi nominabant hoc postremū carmata. t est necessarium vt sit deteriuseorum illud qđ accidit sm plurimum in subascellis t inguinibus t post aurem propter vicinitatem eius ad membra que sunt vehementius principalia. ¶Et saluius althoboin mortalium est illud quod est rubeum: deinde citrinum: tex eo qđ ad nigredinē est decliue non euadit aliquis. ¶Et althoboin quidē multiplicantur in pestilentijs t regione pestilentiali: t inueniuntur nomina greca rerū q̄ assimilantur althoboin sicut turfios t carmata t carmachile t furios. Uerū apud nos non est magna distinctio inter eorum nominationem.

¶De cura. Ca. 18.

Euacuatio quidē cū flobothomia t cū eo qđ tolerat bora aut qđ sit necessariū ex eis q̄ educūt humorē putrefactū ē necessaria: deinde opz vt] reuertar is ad cor cū defensione ei⁹ t ppfortatione ipsius cum eis in quib⁹ sint infrigidatio t odoramētū sicut acetosi tascitri t mive et rob pomorez et doniorum: et sicut granata acetosa valder olfact⁹ sicut rosa: t cāphore t sandali. ¶Et cib⁹ sit sicut lētes cū aceto: t sicut cib⁹ cū aceto valde acetosus fact⁹ ex carnib⁹ althaugi t bedor. ¶Et opz vt rotef māsio infirmi cū aceto pso t foliis salicis et vio. et ro. et nenufar et silib⁹. Et ponank sup cor epithimata infrigidātia ppfortātia ex eis q̄ cognoscunt ō medicis bñ nū pulsuz cordis cal mr bñ titū pestilētiā t adultimū reganf regimie bñ titū aerē pestilētiale. Althoboin ño ipz tqđ currit cursu ei⁹ de eis q̄ nominata sunt: curek in pncipio cū eis q̄ pstringūt t infrigidāt cū spōgia ifusa in aq̄ raceto āt i oleo ro. aut oleo de pomis t arbore masticis: ā t oleo de myrto: ista fiūt in pncipio. In statu ño curek cū scalpellatiōe si pose est: t fiat vt currat qđ est in ipso: t nō dimittak vt bzunus fiat quoniā additur venenositas eius: t si indiget vētosis sagentib⁹ cū subtilitate fiat: t in illo qđ habet substātiā exiture opz vt administretur apud statum eius: aut circa statuz eius cum apertiōe. ¶Et

qñ est illic feb. tardabis cū ifrigidatiõe ne reducas cū ea materiaz retro. ¶ Et aptio q̃dẽ fit cū eis q̃ sunt sicut embroca cū aqua camo mille ꝛaneti ꝛreliquoꝝ apientiū subtiliū q̃ dicem⁹ in. c. vulneꝝ. Dixerũt Carmana aũt ꝛ Sestros. Cõfert emplm de capillo veneris ꝛ attriplice ꝛvolubili ꝛradice euiscī cū pauca gũma pmi ꝛ melle cum vino aut glutẽ cū gumma pmi ꝛceratũ: aut sordes aluearioꝝ apuz et lupini infusi in aceto aut radix cucumeris asinum cum glutino albotin aut nitrum cum ficubus: aut cum fermento.

¶ De apostematibus accidentibus in glandulis. Ca. 19.

Apostemata glãdosa q̃ nõ accedũt via atãguarij qñq; accidũt in loco aliq casu in crisib⁹: ꝛqñq; cadũt casu ꝛpulsiõis a mẽbris radicalib⁹: ꝛfortasse attrahũt ea ulcera: ꝛapata alia sup extrema ad q̃ currũt materie in vijs quaꝝ incedũt carnes ille: q̃re inuoluunt cū eis sicut accidit iguini ꝛsubascelle ex apatione ambotũ in eo q̃ hz scabiẽ aut ulcera sup pedes ꝛmanꝰ. Et qñq; sunt cū repletiõe corpis: ꝛqñq; nõ est in corpe plia repletio: ꝛeoꝝ cura ẽ diuersa a cura apatũ alioꝝ in principio cū expulsiõe: ꝛnõ admistrak in eisil lud: imo eũatio p flobotbomiã: ꝛsolutionẽ vẽtris ẽ illo q̃ ẽ necessariũ. ¶ Curatio ꝰo alia plõgek in eis si pose est donec declarek dispositio. Mã si fuerit ꝰm semitã crisis aut ꝰm semitã expulsiõis ex mẽbro pncipali: tũc nõ oz vt pbibeak oino: imo trabak ad mẽbruz quacũq; attractiõe est pose ꝛẽt cũ vẽtosis. Si aũt fuerit pp mltitudinẽ repletiõis tũc cũatio ẽ radix ꝛmioratio cibi ꝛsubtiliatio. Et nõ admistres expulsiua: imo mollificatiua ita tñ vt non admistres mollificatiua itez absq; cũone: fortasse. n. eueniet illo sup mẽbruz cũ attractione materiei plie: imo qñ admistras mollificatiua euacua cũ hoc: ꝛtrabe materiã ad diuersũ: timoꝛ ei in expulsuis ẽ reditus materiei ad viscera ꝛad mẽbra pncipalia: vtimoꝛ l mollificatiuis est attractio materiei plie. Et cũatio ꝛdeclinatio materiei securãt ex nocumẽto mollificatiũ. ¶ Et qñ dolor fit vehemẽs: tunc necessariũ ẽ vt sedes: ipz cũ eis q̃ sunt sicut lana infusa in oleo cal⁹: deinde adde in eo sal in fine ei⁹ donec sedek dolor: statiz ꝛi pmis fortasse addit in dolore. ¶ Et qñ corp⁹ ẽ mũdũ aut mũdificasti ipz tũc resolue nõ cures. Et qñq; vz in resoluẽdo illo q̃ ẽ sicut farina tritici ꝛsal uiusilla ẽ farina ordei: ꝛfortasse magnificak p resolutionẽ fortẽ apa: q̃re nõ admistrek nisi qñ ẽ necessaria repulsio ex mẽbris pncipalib⁹ ꝛ attractio materiei ab eis ad apa timẽdo sup illa pricipalia. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ sanat ea in principio oleũ calefactũ q̃ effudit soluz Uez qñ apa est in q̃titate ꝛsubstãtia sua molle in mẽbro nobili: sicut mãmilla ꝛtesticulo nõ timek ex phibitiõe ei⁹ nocumentũ nunc pbibe ꝛrepelle: iz qñ sentis declinationẽ ad duritiẽ tũc liny bicũq; fit. ¶ De exituris calidis. Ca. 20.

Exitura est de summa dubellet q̃ collectionẽ faciũt ex apatib⁹ calidis q̃si nomẽ aldubellati cadat sup oẽ apa ulceratũ in in-

teriore cuius locus est ad quẽ effundit materia aliq ꝛ remanet l eo q̃cunq; materia sit. ¶ Et exitura quãdo ẽ ex hac sua dispositiõe calida tũc aggregak materia: ꝛqñq; incipit apa calidũ sicut ẽ cũ aggregatiõe ꝛsolone cõtinuit atis intrinsece: ꝛqñq; nõ incipit ita immo incipit in inceptiõe apatũ calidoꝝ sanoꝝ: deinde conuertit esse ei⁹ apõ statũ ei⁹ vt incipiat in aggregatiõe. Et nos in posterioribus differim⁹ sermonẽ de dubellet fridis q̃ cõprehendũt hũores viscosos ꝛgypseos ꝛlapideos ꝛharenosos ꝛcapillares ꝛalios: iz sint ãdã q̃ appropriãt nose aldubellet illõ in quo sunt hũores illi⁹ generis.

¶ Uerũ nos loq̃mur nũc de eo qõ aggregat materiã: hoc ẽ si incipit exitura pp materiã quã expellit natura; ꝛnõ est pose vt penetret cutẽ: neq; ẽt superficiẽ carnis: imo sepat ei⁹ ꝓtinuitatẽ p grossitiem suã separatione apparẽte tũc ꝺescit in vacuitate ei⁹ qõ separak ꝰm plm: quare apparet ei caput acutũ ꝛ ꝓprie si fuerit materia acuta. Iste ergo exiture incipiũt ꝛ aggregãt saniẽ: deiñ maturak sanies: postea rũpit ꝛfortasse indiget ꝓfortatiõe in maturatione ꝛ eruptione: ꝛfortasse nõ indiget. ¶ Et q̃to plus est exitura vehemẽtioris cale uatiõis vacuitatis capitis ꝛrubedinis est hũor attract⁹ vehementioris calidi tatis rẽ velocioris maturitatis ꝛresolonis ꝛ eruptionis ꝛ ꝓprie eminẽs ꝓcedẽs ꝛtrapinealis. Que aũt ẽ cũ diuersitate lata ꝓfunda pauce rubedinis ẽ grosse materici mala declinis ad interiora pauci doloris grauis mor⁹. Et deterior illa ẽ cui⁹ eruptio ẽ ad interiora ꝛcorrũpit illõ sup qõ vadit: rẽ de ea q̃ expellit ad vtrũq; lat⁹. Et laudabilior eruptio ei⁹ est ad vẽtriculũ ꝓprium mẽbro cui est via currẽs ad exteriora sicut exitura stomachi: vt. n. erũpak ad exteriora ei⁹ ipsius cõcauitatẽ meli⁹ ẽ q̃ erũpak ad exteriora eius ꝛad vẽtriculũ cõtinentẽ mirach: sicut eruptio eius q̃ in cerebro ad duos vẽtriculos anteriores laudabilior ẽ: qñ ambob⁹ sunt meatus sicut nasus ꝛnares. ¶ Et qñ rũpit ad spaciũ ꝓtinẽs cerebꝝ aut ad vẽtriculũ posteriorẽ nõ inuenit meatũ ad exteriora ꝛnocet nocumẽto vehemẽti. Et nõ est oẽ mẽbruz q̃ueniẽs ad hoc vt eueniat in ipso exitura: in uturis ẽm minoꝛ ak egressio exiture: qm in eis sunt hũores mucaginosi ꝛloca eoꝝ ãpla nõ suffocãtia materiã neq; retinẽtia egressionẽ putridi. Oõ si egrediak illic exitura erit pp rẽmarimã. Et deterior exituraꝝ ꝛmaligniorꝝ eaꝝ ẽ q̃ egredit sup extremitates lacertoꝝ ꝛ ꝓprie lacertoꝝ pluriũ neruoꝝ. ¶ Et exitũre quidẽ diuersificantur ꝓpter spaciũ maturationis saniei sue ꝰm hũorem in subtilitate ꝛgrossitudine sua ꝛcõplexionẽ in calore ꝛfrigore eius ꝛ equalitate ei⁹ ꝛ ꝰm tẽs ꝛetatẽ ꝛsubstantiã mẽbri. ¶ Et nõ cõtingit ne maturet exitura ꝛ ne cõuertat qõ in ea est in pus nisi pp puitatẽ caloris ĩnati in mẽbro aut pp grossitudinẽ substãtie q̃ est materiei. ¶ Et qñq; cõtingit ex hoc vt fiat sanies in interiore pte suiꝛ nõ appareat sensui pp ꝓfunditatẽ puris ꝛgrossitudinẽ eius qõ est sup ipm ꝛstatur sup maturitatẽ saniei velociter; ꝛ qñq; nõ statur

fm substātiā suā in grossitudine: q si matura⁹ t subtiliat: lenif substātia ei⁹ vel ociter: t fm q est de carne ista plurima t pauca pp cās exiture t casū⁹ ad saniē pp repletionē t multitudinē materiei t corruptionē ei⁹. Et cāe ei⁹ sūt nauseatiua satietas t exercitia mala t egritudines q nō faciūt crisim cū euacuatione apparēte t nocumenta alia ex angustijs t sollicitudinib⁹ corrumpentib⁹ sanguinē. ¶ Et de exituris q̄dē est spēs q̄ noiatur turmulos t est exitura q̄ rūpit t q̄ ē sub ea ē simile carni bone: deinde apparet ab ipsa sanies alia. Et de exituris est spēs q̄ noiatur alber t est exitura vasalis rotūda t rubea quā q̄ bz fm plm nō expoliat a febre: t eius euent⁹ fm plurimū est in capite: t quādoq; accidit in alijs locis.

¶ De significatione q̄ apa fit exitura. Ca. 21.

QUz videris pulsationē plurimā aut duritiē plōgatā t cakita tem: tunc existima q̄ apostema est in via vt fiat exitura.

¶ De significatione maturationis t eius signo. Ca. 22.

Cum videris lenitatē quādā t sedationē doloris: tūc scias q̄ ē in via maturationis. ¶ De iudicijs saniei. Ca. 23.

SAnies laudabilis ē illa q̄ est alba lenis cui nō ē dolor horribilis in q̄ nō opata est nisi caliditas innata: iz nō sit excusatio a cōitate extranee. Et nō addit eis lenitas nisi vt sciaf q̄ ipsa ē ꝑparata pati a vtute digestiua: t nō diuersificaf ei⁹ ꝑparatio inobedientie t obediētie. Et opz ne sit ei odor vehemētis horribilitatis vt lōginquior a putrefactiōe. ¶ Dixerūt t reqrif ex ea alba: q̄m color membroz radicaliū est alb⁹ t nō assimilat eā nisi natura potēs sup eam. Et sanies mala ē fetida significās putrefactionē q̄ ē ꝺria maturatiōi: t significat ꝺnīuz caliditatis extranee. Et q̄n egrediunf sanies diuersaz ptiū pueniētiū colorz t substātiaz ē ēt de gñe diuerso a bona: t necesse ē ol saniei vt faciat euenire in corpe putrefactionē aut maturitatē aut diminutionē aut alteraf cum modo alio.

¶ De significatione exiture vel maturationis intrinsece. Ca. 24.

QUādo accidit apa calidū in visceribus t accidunt horripilationes t febres t nō est ei odor t sit dolor t vehemētior t est horripilatio in primis lōgitudinis spacij: deinde nō cessat abbreuiari spaciū ei⁹ t addit grauitas apatis: tūc scias q̄ apa fit exitura t q̄ puenit ad collectionē sui. ¶ Et nō fiunt dolores isti in principio vehemētiores: t quāto plus approximat stat⁹ minoratur nisi q̄n eruptio fit in principio: t solutio cōtinuitatis t dolor puenit ex ea: t q̄n colligit t q̄n fit materia sanies quescit etiā calefactio fortis t inflāmatio quare quiescat febris eueniens per cōmunitatē cordis. Et scias q̄ durities pulsus est testimoniū magnū. ¶ Et q̄n apparet signū exiture aldubellati in visceribus t non induratur pulsus non iudices penitus q̄ sit exitura interior. In hmōi ēm fortasse nō erit in visceribus: imo in siphac q̄ō tinet viscera: t tu q̄dē iā sentis latꝰ in quo est exitura per grauitatē que pendet ex eo: t per dolorem.

¶ De significatiōe maturatiōis intrinsece. Cap. 25.

QUādo accidūt significationes exiture intrinsece: deiñ quiescūt accidentia q̄ sunt ex febre t horripilatiōe et doloris sedatiōe pplete et remanet grauitas: tunc scias q̄ sanies iam confirmata est: et maturatio adest.

¶ De significatiōe ppinquitatis eruptiōis intrinsece. Cap. 26.

QUādo redeūt dolores t fiūt pūctiones t mordicatio t grauitas sit vehemētior t similanf fe. tūc eruptio iā approximat

¶ Cuz ergo accidit rigor subito t sedanf gravitas t dolor: tunc iā eruptio facta est: t ꝓprie q̄n appet sanies euacuata mordicās illud q̄ perträsit: t est necessariuz vt sit arefactio virtutis t debilitas aree faciēs. ¶ Et q̄n exiture intrinsece fit eruptio subita t egredif res plima: tunc fortasse accidunt pulsus cordis sincopis mala. t fortasse accidit motꝰ ꝓpter resolutionē virtutis: t fortasse accidit vomitꝰ t vētris solo. t fortasse accidit sputū saniei plurime subito q̄n exitura est in pectore fortasse accidit ꝓfocatio q̄n erūpit ad pectus res plurima subito. ¶ De curatiōe exiturarū apparentium. Ca. 27.

EVacuatiōes quidē t ea q̄bus medicātur apata in pūcipiis suis nisi timeatur redit⁹ materiei ad mēbrū nobile sicut declarauim⁹: t in hoc errāt stolidi: sunt res in q̄b⁹ cōicāt exitura calida t apata calida q̄ nō sunt exiture. ¶ Illud ño q̄ō ei appropriatur de regimine est resolo ei⁹ q̄ō aggregatū est in ea. ¶ Et illō est fm duos modos regiminis. Quoz vn⁹ erit regimē currens fm rectitudinē cū egritudo nō egreditur ab eo q̄ō ꝙsuetuz est pl'm: t est vt ingenies in maturatiōe materiei vt fiat saniesin eruptiōe ei⁹ post illō: et vt tu obserues virtutē ꝙserues eā ne ꝑsternāt eā dolor t eruptio subito plures. n. holm mortui sunt sincopizādo ex arefactiōe virtutis. Immo opz vt obseruet eā medic⁹ qualiter ꝙfortet virtutē t ꝙseruet eā cū eo q̄ō scis: quare opz vt cibetur patiēs dubellati cibis bonis nt si sit exitura i viscerib⁹: q̄m tūc opz necessariovt subtiliet cib⁹. ¶ Et scōs est regimē egrediēs a rectitudie pp necessitatē diſpōis: t ē q̄m q̄n egritudo est magna: t exitura ꝑträsīes, in magnitudie sua illud q̄ō ꝙsuetū est: t timeā festinatio rei in expectatiōe maturatiōis i ea t scīā q̄ vt⁹ nō sufficat i maturatiōe illi⁹ toti⁹: et si adminiſtraf maturatiua ꝓducet illō ad vestigiū imaturatiōis: tūc necessaria ē ꝓporatio cū cautela ne ferrū tāgat illō q̄ō sēdā exiturā de mēbris mobilib⁹ i tactu q̄a a ferro ē timor: t illō ē cū senseris q̄ materia talis ē grossitiei q̄ nō maturabif: t q̄ calor innat⁹ i mēbro tāte est puritatis q̄ nō maturabif: aut timuer ipsa pp suā abbreuiatiōez talē q̄ alterabif alteratiōe nō maturatiōis ꝺc: aut exitura ē ꝓpe iūcturas et mēbra principalia quare timeā q̄ipsa corrūpat ea.

¶ Et si fiducia habetur in medicinis faciētibus inuisationez tra maturationibus non elongabit quin inuisantia prohibeant penetrare inspiratiōez in spacium: t maturatiua moueant calidit⁹ debi-

lem: et totū illud iuuat ad putrefactionē mēbri. In hmōi ergo est necessaria incisio pfunda: pforatio diffrūpens: deinde sequant illa medicine q̄ sunt in vltimo resolutiōis et exiccatiōis. ¶ Et opz vt sint pforatio: et sectio incedēs in lōgitudinē villoz neruoz mēbri nisi sit voluntas vt destruat opatio illi? mēbri timēdo casum spasmi tunc incide illos in latitudine: sanabis ab eo q̄ timebas. ¶ Et plm ādē lōgitudinis villoz est cū longitudine corpis nisi in mēbris appropriatis: rsr inuenis plm longitudinis villoz cū plimo ligature: et rugaz nisi in mēbris appropriatis sicut in fronte. ¶ Et opz vt nō approximet pforato neq; secto aqua neq; oleū neq; aliq̄d in quo sit pingue. et si non est excusatio quin lauet: tūc fiat cū aqua et melle aut aqua cū vino aut cū aceto. ¶ Q̄ò si vehemētiora fiāt apa ta: et inflatio post pforationē vaporet cū lentib?: et si nō fuerit illō ne cessariū administratio incarnatiua etiā empla. ¶ Et sciasq; hec pforatio est gñatiua virus: et sordicie: et fistularū: verū cū nō inuenis excusationē tunc non est ingeniū aliud. ¶ Et loca quenientiora ad expectādū vt in eis maturet: sunt loca carnosa paucoz neruoz: et venaz ¶ Et scias q̄ pineales eleuate acutoz capituū parū indigēt pforatione neq; ante maturationē neq; post ipam.

¶ De regimine maturati ois ingenio ad faciēdū pus in exituris apparētib?. Caſ. 28.

MEdicinaz maturatiuaz caliditas opz vt sit ꝓpria caliditati corpis rsit ei? suisatio q̄dā ¶ De illis sunt in pmis gradib? embroca cū aqua tepida et emplatio cū farina tritici aut ordei. et tritici masticatū est melio? in boc: panis cū pice ār cera: et croc? pulueris olibani et pix cū oleo ros. aut adeps porci: aut emplastrū de malua uisco et semine lini. ¶ Et iterū emplastrū de ficub? siccis dulcib? grossis piguib? solis: aut cū farina ordei item: et ꝓprie si ponaf in ea ysopus et origanū siluestre: aut aggregef cū aqua in qua decoquāf cū pauco sale nō superfluo. ¶ Et q̄n ponif i eo adeps aut oleū aut fortius illo due ptes glutinis alboti. ¶ Et medicine ꝓposite ex vuis passis et storace et galbano et myrrha et laudano et resina et butyro et mastice et ysopo būida et radice cucumeris asi. et radice sanguinis ora. ¶ Et empl'm Ba. cū oleo de lierua absq; cera: ꝓprie q̄n soluif hoc empl'm in oleo. ¶ Et sil'r emplastrū didimos et empla basilicon. ¶ Et de bonis in hoc est medicamē de lapide marchasite cū āmoniaco q̄ò desup ponaf donec cadat per se.

¶ De regimine exituraz q̄n mature sunt. Ca. 29.

CUm inuenis exiturā grosse carnis et cutis cū maturatiōe cui? nō sperak ipse? eruptio: et sunt illic vene et chorde et nerui: tunc opz vt pfories: q̄n si dimiseris sanie corrūpet et corrūpet et corrodet venas illos neruoz illō q̄dē vehemēti? erit cū fuerit ꝓpe iūcturas. ¶ Et tu q̄dē āre cū tua pforatiōe locū sanie: et sis sollicit? vt cadat porta pforatiōis inferi? misi vbi nō est pone: et si illō q̄ò est sup exitu-

rā fuerit grossum et secueris tūc seca portā tm̄ q̄n adherebit grossum cū eo q̄ò est post hm̄. et si fuerit extenuatū tūc seca totū ei? lōgū ¶ Et scias q̄ loc? in quo est sanies declāk p tactū: et q̄n tāgit cū digito ꝓprie: et tu obserua cū digitis alijs saltē alteri? man? an expellat aliq̄d ex cubiti. ¶ Et loc? q̄dē sani ei appet ex declinatiōe coloris ad albedinē et dū nō est matura est decliuis ad rubedinē. et q̄nq; est loc? saniei decliuis ad rubedinē et citrinitatē cū sanies nō est bōa et substātare in tactu absq; visu: verūtn̄ visus est adiuuās. ¶ Opz ergo vt i sectiōe ꝑseq̄ris lineas naturales ligature: misi q̄ sunt apō sumē vel apō necessitatē et i mēbris diuersificātib? situ villoz i lōgitudine sua loco ligature. Mā si tu secut? fueris illō in pforatiōe exiture q̄ est sup frōtē. s. ligaturā cadet cutis frōtis sup facie: imo opz vt tu diuersifices ligaturā. ¶ In eis nō q̄ sunt sicut inguina oz vt vadas cū ligatura i latitudine cutis. Et cū tu pforaueris exiturā et extraueris qò in ea est: tūc necessariū ē vt tu succurras ad ꝙglutinādū cutē cū carne: et nō rūpak et indurescat et fiat talr q̄ nō ꝙglutinet: q̄ re fiat sin? q̄ nō eēt ipleri et redeat sil's criture ꝓme. ¶ Et q̄tiēs mūdificaueris nō morek: iterū q̄n ipleat et fiat in vnitate de gñe fistularū. et q̄ñq; facias ipam ꝙglutinari i bora oz vt mūdes eā. et si tibi necessariū fuerit vt i ipa itromittas radiū sup cui? caput sit pān? asp cū quo mūdifices ipaz et frices: deide facipaz adherere et ꝙserues eā cū ligatura fm̄ q̄ò dicem? de ligaturis cauernaz et vlcerū pfundoz erit q̄uenies valde. Et oz vt tu obserues in pforatiōe illō q̄ò dixim? de ꝙditiōib?: deinde pforatio i loco maturiore: pte lōgiore a venis arterijs et chordis. Jnāt ātilus. Si exitura fuerit i capite: tūc sectio ei? sit sectio eq̄lis et sit cū radice natiuitatis piloz ne sit trāsuersa in ea vt coopiāt eā pili: nō oīdak cū sanabit. ¶ Dixit. Et q̄n est loc? ei? occult? tūc ei? pforatio sit lata et si acciderit in naso: pforabim? eam equalē cū quātitate lōgitudinis nasi. Et si fuerit ꝓpe oculū pforabim? eā pforatiōe sil's capiti lune noue et faciem? tortuositatē inferius. Si aūt acciderit i mādibulis secabim? eā eq̄li sectiōe: q̄n cōpositio hui? loci ē eq̄lis et scif illō ex corpib? senū. ¶ Post aures vero pforam? illō eq̄liter. ¶ Brachia aūt cubitos et manet digitos et inguina ola pforam? in lōgitudine. ¶ Jnāt. Et si fuerit ꝓpe coras pforabim? eā pforatiōe rotūda: et pforatio q̄dē rotūda est q̄ apbendit cū apbēsiōe sua in lōgitudine corpis aliq̄d de latitudine eius. ¶ Jnāt. Q̄n cū loc? iste nō pforaf rotūde pone est vt aggregenk in eis materie et fiāt fistule. Et sil'r etiā pforaf q̄ò est ꝓpe anū ꝓpter lo cū humiditatis q̄ aggregank i eo. Et i latere et costis pforaf aperiēdo. In testiculis nō et nga eq̄l'r. ¶ Jnāt. Et sim? prōpti vt semp consuetū sit sequēs figurā loci quāto pl? potuerim? sup ipm. Core aūt et adiutoria secank in lōgitudine et ꝙseruavt non ledas neruos. Et scias q̄ pforatio diuersificaf fm̄ loca: q̄n q̄n est apō oculū: tūc pforatio ei? est lata. sil's situi oculis et in naso est cū lōgitudine nasi; et

in mandibula est cū lōgitudine mādibule: r ppe aurē secātur eāſr qſi cōpoſitio huius loci est eālis: r cognoſcit illō ex corporib⁹ senuz Post aures vō pforatur eāſr: r in brachijs et cruribus r coxa r virga totū equal'r fit in lōgitudine. ¶Et ſil'r in lacertis vētris et in dorſo r iguinibus r ſuba ſcellis pones eā pforationē accipientē ex latitudine ēt ne fiat in ea ſinus qui fiat fiſtula. r ſil'r in ea que ē ppe anū accipe de latitudine ēt ne ꝓueniat ſin⁹ r fiat fiſtula. ¶Et teſticuli r vēga eāſr inlōgitudine. ¶Et i latere r coſtis accipe in latitudine ēt vt ſit trāſuerſa: qſi ſtus coſtar est ſil'r: r caro ō est ſup eas.

¶Inquit cōſiderā ſp ſitū carnis r villos lacerto⁹: qſi non ſumus prompti niſi ad hoc vt pforemus cū imitatione loci vt nō ꝓueniat inciſio: r ſit locus incarnationis bonus nō groſſus. ¶Et ſit in offi diſpoſitione ſtudiū tuū ne incidas arteriā neq; venā magnam aut neruā aut villos lacerti: r pforatio ſit ſm magnitudinē exiture: ſz ſi fuerit ꝑua: r currit qō ē i ea ex locovno tūc ſeda eā i locovno: r ſi fuerit magna tūc pfora eā ex ꝓncipio: deide itromitte digitū tuū i dicē ſiniſtrū in eo: r pfora eā vbi ꝓuenerit caput ei⁹: deide itromitte ēt in foramine ſcō. r ſm hoc donec venias ſup eā. ¶Et ſi exiture fuerit locus ſufficiēs ex quo ſit poſſe exire qō est in ea pforabimus ipām in illo loco: r ſi fuerit rotunda aut fuerit ei figura ne egrediat qō est i ea ex pforatione vna: pforabimus eā in interiore ꝑte ſui in duobus locis: aut tribus ſm quātitatē quā ſcis q⁹ offic qō aggregatur in ea currit in hora. ¶Inquit: vbi ſit exitura cōiuncturalis aut mēbrū nobile aut mēbrū ꝓpinquū offi aut panniculo feſtinabimus in pforatione eius anteq; cōfirmetur eius maturatio ne pus corrūpat aliq̄d de bis mēbris: dico ergo iſtud est regimē: qſi nō iuenim⁹ excuſationē de pforatione. Si āt ſperam⁹ q⁹ rūpatur ꝑ ſe nō pforabimus: r ſil'r ſi ſperamus q⁹ ipa erūpat p medicinas facientes eruptionē: forſtaſſe eſſi inuenimus in medicinis faciētes eruptionez qō ſtat loco pforationis: r multotiēs pforatur cutis pforatione aliqua aut accipitur de ea aliquid: poſtea ponitur ſup eā eruptionē faciēs vt ſit ei pfundatio. ¶De eruptionibus exituratib⁹. Caſ. 30.

EXituras quidē ſaluas in quibus non est magna malitia aperit aqua calida et rumpit eas: putrefacte autem leduntur ex hoc vehementer ꝓpter illud quod attrabitur eis ex materia.

¶Et cum vides exituram quam aqua calida rectificat: tunc confide de bonitate eius.

¶De cura. Caſ. 31.

ET ſcias q⁹ emplaſtratio cū radice narciſci rūpit omne ꝓuuz et ꝓpie cum aqua et melle bulliat totū illō cū oleo de lilio aut irino: aut radix canne recens cum melle: aut pice ſicca cum ſorditie aluearioꝝ apum: aut emplaſtrum arboſſos: aut ſumak cere aut reſine r butyri oim añ. libſ. 1. r picis ſiccē et mellis ambor⁹ anaꝫ libſ. ſemis et fiozis eris vncias tres. r olei quantum ſufficit: et medicamē de allijs ē bonū valde. ¶Aut ſumātur amoniaci. vj. cere. liij glutinis alboti. iij. fulfuris citrini. iij. nitri. iij. r fiat ex eis emplaſtrū

¶Et de illis que nos experti ſumus est vt ſumantur medulle granorum cottinuz rancidar fermētum r caules decocti: r cepe decocte ſi napis r ſimus s columbin⁹ r fiet ex eis emplaſtrum rūpit effi velociter.

¶Et iterū diaquilon ſolutū in mucillagine ſinapis r ſapone aſſocia tū cum ficubus. ¶Et de medicinis crumpētibus ſtātibus loco pforationis est vt adminiſtretur emplaſtruz factuz ex melle anacardos r pice humida que duo aggregētur cuz igne equaliter: deinde ponātur ſuper exituraꝫ p die medium: quoniā rumpet eā. ¶Et de eis iterū que ſunt fortia est vt ſumātur alkali. r calx non extincta r ponātur in ſubmerſione fuit media aq̄: deinde colet poſtq̄ bullierunt r ſint in illa aqua alkali r calx: deinde ſumantur r ponantur in caldaria de ere et ponātur ſup ꝓunas et congelentur in ſalē. et ſumatur de hoc ſale aliq̄d r quātum est quarta ei⁹ de ſale amoniaco r ponatur in muſcilla gie naſturtij i q̄ ſit aliq̄d ō melle anacardi r admiſtret. ¶Aut ſumāt cātarides r terū r ponāt ſup oleū vet⁹ r ponāt ſup ignē leuē. ſ. ignē ꝓunē donec totū coagulet: deide tera ſicut terit emplaſtr ponat ſup ipz mel anacardi et ꝓpie ſi ponatur in eo ſtercus accipitris: aut ſtercus paſſerum: aut ſtercus anatis. ¶Et quidā iā dixerūt alchebichē

¶Et de medicinis reſoluētibus est omne calidū reſolutiuū iteratū ſup mēbrum cū rarificatiōe mēbri et raritate ei⁹ cum vaporatiōib⁹ faciētibus illud de illis in quibus est humiditas calida: et quāto pl⁹ reſoluitur: emplaſtrur multoties loc⁹ et embrocē et opz ne vacuū ſit regimē a medicinis leniētib⁹ donec leniat durities ipſi⁹: qz neceſſariū est vt adminiſtrētur leniētia ſola. ¶Et iſte medicine reſoluētes ſanie ſunt de ſumma albaurach et ſinapis et ſterc⁹ auiū et arſenicū et calx r cordumen r miſceātur cū eis q̄ ſunt ſicut tb⁹ r glutinū alboti r maſtix et al dibic: et aggregētur cum aceto r oleo antiquo: r medicamē factū cū allijs aut ex alcochē aut ex piretro r ſtaphiſagria et bauracb cū melle. ¶Et añ oia iſta mūdet loc⁹ cū aq̄ calida. ¶Et medicamē de marchaſita. cui⁹ deſcriptio. ℞. lapidis marchaſite. ʒ. ij. amoniaci tātūdē farine fabaꝫ. ℥. vj. miſceat cū reſina humida liniat ſup cutē: r ponat ſup ſanie donec cadat ꝑ ſe. Et opz vt adminiſtret ſtatim: qſi exiccat velociter. ¶Et medicamē factū ex ſalisamoniaci quātitate partis vnius et ex bezabard quātitate quarte partis vnius et ex litargiri quātitate partis vnius et tertie: et ex olei antiqui quātitate partis vnius et duaruz tertiarum ptis: ſumat ex eo linimētum. ¶Et quādo nō conferunt medicine ſicut prediximus ne ceſſarium est perforare: aut cauterizare.

¶De regimine exiturarum intrinſecarum. Ca. 32.

HAbubellet q̄dē intrinſece opz vt regātur cū eſone r ꝓpie cū colera est egrediens in egeſtione et vrina ſignificat q⁹ ſanguis totus est malus. ¶Quando vero verificat exiſtimatio medici

q̄ sanguis est bonus p̄ter illum qui expellitur ad eriturā r post euacuationē tūc opz vt maturet cū medicinis eq̄lib⁹ sicut est vinū tenue subtile cū bibit paulatim. ¶Et illud cui innitēdū est in maturatione requisitissima eoꝝ sunt medicine subtiliatiue exiccatiue sicut myrrha terra mamomum r reliq̄ spēs r consequantur cum potu vini subtilis quod est ad albedinē declue. ¶Et de compositis sunt tyriaca et mitridatum et homotusla.

¶De aldemenul. Ca.33.

Aldemenul iterum sunt de genere eriturarum r plurimum eorum fit ex malitia digestionis r ex motibus sup repletionē r q̄ currunt cursu illorum r deteriores aldemenul sunt qui sunt profundiores.

¶De cura aldemenul. Ca.34.

Quādo apparēt aldemenul tunc eoꝝ cura circiter tres dies est cura apostematum calidorum: deinde post illud opz vt sit occupatio in resoluēdo r maturando fortasse effi resoluēturꝝ illud est scōm minus: r fortasse maturantur. ¶Et non opz vt sit negligētia in curatione aldemenul: multotiēs enim q̄uertitur ad eriturā magnā ¶Et cura eius est euacuatio sm q̄titatē necessitatis flobothomie r solutiōis vētris: r cū fuerit in aldemenul pulsatio r basis radicis: tūc est necessaria maturatio: ergo adiuuetur ad illā. ¶Et illum quidē qui passus est multitudinē egressionis aldemenul liberat solutiō vētris r rarificatio cutis cū balneis administratis semp r exercitio. ¶Et de maturatiuis quidē est semē almarutritum cum lacte aut ficub⁹: aut cum ficubus r melle r ficus cum melle ipso: r triticum masticatuꝝ est bonum ad maturationē eoꝝ. r similiter passe confecte cum baurach. ¶Aut ficus cū sinapi permixte cum oleo de lilio. ¶Et medicamē aldemenul cognituꝝ: r medicamē de fermēto notū. ¶Et medicamē cui inest iste modus maturat. ¶℞. butyri vnc. i. r mediā fermēti acetosi vn. i. r seminis almarutritr psilij omniuꝝ añ. vn. i. 5. lactis fici. 3. iij. fenugreci r seminis lini omnium añ. 3. v. bulliat in lacte r admistretur ipsum enim est maturatiuum tēperatum. ¶Et cum aldemenul difficulter venit ad pus r cū quiete caliditatis grauis tunc flobothoma venam q̄ imbibit ipsum: deinde ventosa locum r non facias istud in principio: quoniam egredietur sanguis virulentus r retinebitur grossus r fiet illicylcus durum. ¶Et quādo maturatur et non aperitur perfora ipsum: aut cum medicinis: aut cum ferro: aut secundum q̄d dictū est in erituris: r de bonis r erumpentibus est istō semen lini fimus columbinus r fermentum.

¶De moro. Ca.35.

Hoc est apostema molle ex carne addita quod accidit in carne rara: r plurimum eius fit in anotyrulua; r quandoq̄ est saluuz et quandoq̄ est malignum doloroſum.

¶Tractatus scōs de apostematibus frigidis et q̄ currunt cursu eorum. Caput primum.

Humores frigidi et q̄ currūt cursu eoꝝ corpe sunt flegma et melia et vētositas et q̄positū ex eis: et tu tā scias spēseoꝝ. ¶Et aq̄ata frida: ār tūt flatica: ār melācolica: aut vētosa: ār q̄posita. Et aq̄ata flatica aut sunt simplicia r noīatur aq̄ata mollia: aut aq̄sa sic accidit mēbro aliq̄d in eo aggregef aq̄ sicut hydropisis pp̄e aut dubellet in q̄ sunt sicut nodi lenes aut dure sicut scrophule r nodi duri. ¶Et melica aut sephiros: aut cācer: et tu scias differētiā inter vtroſoꝝ. ¶Et vētosa aut sunt eleuatio: aut inflatio: et eleuatio q̄dē ē q̄ vētositas p̄miscet substātie mēbri: et inflatio est q̄n est ventositas aggregata in spacio vno fixa in eo. ¶Et quādoq̄ componuntur illa apostemata adinuicem et cum calidis et eis.

¶De apostemate molli flegmatico q̄ nominatur yndimia. Ca.2.

Est apostema albū molle in quo nō est caliditas: et quāto plus materia est subtilior et magis madida et mollificatio ei⁹ vehemētior et digit⁹ facili⁹ penetrat in eo q̄ cōpunit nō cū pbibitione ei⁹ q̄ est in eo q̄ est in eleuatiōe: et q̄to plus materia est grossior et est ad duritiē et frig⁹ declue: et plurimum eius est a vapore flegmatis et est de gne eleuationis. ¶Et differunt yndimia ab aq̄atibus melācolicis p paucitatē duriciei et paucitatem offuscationis. ¶Et quādo accidit ex percussione et similibus et non occurrit materia q̄ attrahit ad locū eius nisi flegma tunc nō aq̄a p̄ter aq̄a flegmatis: r illud est parum et non euacuatur ex dolore.

De curatione apostematis mollis. Ca.3.

Euacuatio q̄dē q̄ fit cū solutione vētris et abstinētia ab eo q̄ generat flegma est resq̄ est necessaria. ¶Et cū factuꝝ fuerit istud opz vt sit reperclsio eius in p̄ncipio cū eo q̄ aggregat exiccatiōē et resolutiōē: et opz vt fricef loc⁹ cū mātili fricatiōe dura: et deide administrenf sup ipm exiccatiua: et nō opz vt tigat ipm aq̄. ¶Et de illis q̄ bona sunt in p̄ncipio est vt administref sup ipz spōgia nouā infusa in aceto cōmixto: aut infusa in aq̄ baurach et cineris. In substātia essi spōgie sunt exiccatio et resolo. ¶Et quotiēs addit egritudo ponat acetū i q̄ infundit spōgia fortis⁹ paꝝ. ¶Et apud statū q̄eniat cum ipso finis in fortitudine: et administretur solum cum spongia: et permixtum cum oleis vehementis resolutionis illa hora iterū administra spongiā infusam in aqua cineris fici r vitis silicis et similiū et opz vt conprehēdat spongia omnia latera ne declinet materia ad latꝰ aliō. r q̄nq̄ administrasloco spōgie cū nō iuenit pānū duplicatū in duab⁹ tunicis cū aq̄ cineris r quādo assiduat sup ipsum vna vice post aliam fortasse sufficit: r aqua calcis est fortior. ¶Et de illis q̄ cōferūt ire⁊ est oleū ro. cū aceto r sale r sulfure combusto: r ipsum fulfur

est bonū. ¶Et cācer cū aq̄ caulis ē mirabilis iuua mēti: ꝛ memithe in principio solūt cū quibus dā exiccātibus calidis est bonus. ¶Et stri ctura cū ligamētis cōfert ei in quo non est materia grossa: ꝛopz in il la ligatura ꝛ sit inceptio ab inferiore ad superius. ¶Et succus myꝛ rhe est bonus in ꝓncipio ꝛ bonitas ei⁹ post illud est ꝛ cū eo cōficia tur medicine poit. ¶Et cū aſa est in mēbro neruoso: spisso: aut liga mēto: aut chorda ꝓmisceat in medicinis q̄ incidat cū lenificatione. ¶Et q̄n est cū hoc dolor ꝓpter cām q̄ dicta est tūc opz ꝛ sedet dolor in ꝓmis cum bis que sunt sicut ysop⁹ humidat ꝛ vinū coctū: ꝛ cerata ria ex oleo ꝛ t administret embroca cū vino stiptico nigro ꝛ post illud administret cum cinere similibus. ¶Et de epithimati⁹ bonis est ꝛ t sumat myꝛrha t liciū ꝛ ceꝛi peritaloes ꝛ croc⁹ ꝛ acatia ꝛ boliarmeni pa rū ꝛ t ficiātur cuz acetosa aqua caulis. ¶Et iterū folia tamarisci ꝛ t sal et oleū ꝛ t bolliarme. ēplastrata cū aceto. ¶Et iterū ei quidē cui⁹ ātecel sit dolor sumātur sordes balneī ꝛ t bulliāt cū aquā ꝛ in spissē cū calce q̄ ponat in ea donec fiat sicca massa mollis ꝛ linat. ¶Et iterū limātur loca cū oleo ꝛ ponat desup spōgia: aut lana imbibita aceto: ꝛligef iu per ipm: ꝛ medicamē de fermēto est iuuatiuū. ¶Et de eisq̄ sunt iuua tiua est ꝛ t sumātur folia lilij ꝛ ꝛterātur bñ ꝛ ꝓmātur ꝛ t supponātur est ei mirabile: ꝛ t simil ꝛ alumē liciū ꝓtrita cū acetosa q̄ cineris. ¶Et de epithimatib⁹ fortis iuua mēti est istud: ſtercus vaccinū ꝛ t olibanū ꝛ t storax: ꝛ t vsineꝛ calamus aromaticus ꝛ t spica ta absynthium ꝛ t omnia iu uatiua ꝛ omnes medicine ꝓdicte in areolis apostematum rememo rate in antidotario. ¶Et quādoq̄ confert mollitiei accidēti in apo stematibus pregnātium ꝛ t submergatur summitas cāne de qua fiūt scope in aceto: ꝛ ponatur desuper. ¶Et melius eo est illud quod fit post contritionem ex chimolea cum acetosa ꝛ t netum. ¶Et de embro cis decoctio caulium et aneti: aut decoctio corticum citri: et molli tiei que est sequens hydropisim et egritudines alias queritur cura que est caute.

¶De nodis. Ca. 4.

¶Quodi sunt dubellet flegmatice comꝓhendentes humores flegmaticos: aut generatos a flegmate qui sunt sicut caro: aut sicut puls aut sicut mel: aut sicut aliud et ꝓprie qui eueniunt in curuaturis iunctura ꝛ um aut res dura. ¶Non est longinquum quin necessarium faciat eius obuiatio esse melancolicaz: ꝛep nos po ſſumus eā flegmaticā q̄si radix illi⁹ duri est flegma cui accidit ꝛ t des siccarētur grosse. ¶Et quādoq̄ accidit ꝛ t nodetur neruus et simi latur nodo et non fit de nodis: et differt a nodis per hoc q̄ non se paratur ex omni parte: et non separatur in longitudine: immo dex tra et sinistra et multotiens accidit ex percussione quod assimilatur nodis. Cum ergo curatur in principio cum strictura superposita re mouetur et resoluitur.

¶De cura. Ca. 5.

¶Quodorum qui sunt glandosi curatione est incisio et perfora tio nō aliud. Et sil⁹ curatio valēs in duris ꝛ t similibus. ¶Jn quit Antilus, ēde in primis cutē que est sup nodos cū manu tua si nistra: aut minister extēdat eā sibi ꝛ m modū qui est possibilis. Verū tamē opz ne secet cistis nodi: qm illud ꝓhibebit te vltimare excoria tionē: ꝛ t cū extēderis tibi cutē bene: tūc secca eā cū facilitate: qm possi bile est q̄nq̄ vt velamē nodi tēdat cū eo in dispositiōibus tarda er go donec appareat tibi velamē nodi: deinde extēde tibi cutē ꝛ t riusq̄ lateris cū vncinis et incipe excoriare cistim a carne: qm possibile est excoriare ipsam: ꝛ t fortasse est annexa ei: et tūc excoria ipsam cum gamedin donec egrediat cistis sana cū eo q̄ est in vētre eius: illud em est magis certū q̄ esse pōt. ¶Cū ergo extraxeris illō si cutis nō superfluit a loco vulneris ꝓpter puitatē nodi: tūc absterge sangui nē et ablue vulnus cū aqua mellis et sue eā ꝛ t incarna. ¶Et si ma gnificat sup ipsuz plurimū ꝓpter cōpressionē nodi: tūc abscinde ra dicē eius totā: deinde cura t si nodus est vicinus neruo aut vene: et est de illis que excoriantur: tūc necesse est excoriare ipsuz: et si est de illis qui excoriantur qui non indigent excoriatione cū gamedin et timetur q̄ abscindetur aliquid de illo: tūc extrahe ex eo illud quod egreditur et pone in residuo medicamē acutū ꝛ t nō incarnes ipsum donec scias q̄ non remāsit in eo aliquid de cisti: quoniaz illud quod de eo remanet redit cum vult nodus magnus: ergo imple ipsuz cot to ꝛ t cura ipsum cum medicamine. ¶Et cum perforatur: oportet ꝛ t auferatur cistis que est ei cum complemento sui: et si non cum alio saltem cum vncinis: quoniam cum dimittitur et si minimum sit de ea redit: ꝛ t si possibile est vt excorietur tunc si accipiatur cistis cū no do erit melius: et si relinquitur aliquid de cisti ponatur in ea medi camen acutum: deinde consequenter adhibeatur butyruz. ¶Et in medio quidem quod est de exituris sis sollicitus adeo ne rūpatur cistis eius: ꝛ t ingenia vt egrediatur cum cisti: nam si eius cistis rum pitur eius egressio erit difficilis. Si vero accidat vt rumpat: tunc rectum est vt conserues ipsam ꝛm illud quod est in ea et excoriatuz ab ea aggregetur ꝛ t strangatur cum ligamentis et quādo currit de illo res plurima: tūc oportet vt custodiatur patiens ipsum cum cō fortantibus naturam suam: ꝛ t conseruetur apud somnum: fortasse essi aduenit sincopis ei: ꝛ t oportet vt medicetur curatione eius qui timet sincopim. ¶Et multi quidem debentibus nodos non to lerant excoriationem: neq̄ medicinas acutas ꝓpter magnitudi nem egritudinum eorum et ꝓpter cōplexiones eorum etiam: neq̄ sufferunt aliud nisi perforationem. Oportet ergo in istis vt perfo rentur eorum nodi et extrahatur quod egredietur ab eis: et neq̄ presumas de cisti: immo pone in eo omni die postquam egreditur il lud quod aggregatur: oleum cum butyro tepidum: nam cistis pu trefiet et egredietur per se. ¶De bona autem curatione

mellini fauosi est vt incipiat ꝛ eua porek cum aliquo calido: deinde emplastretur cū pannis enucleatis: ꝛ melius est vt excoriet cutis deinde ponatur sup eā emplastra: ꝛ fortasse cōsequitur medicamē acutum in excoriatiōe cutis finē notū sicut calx ꝛ sapo ꝛ cinis ꝛ alia de illis q̄ currūt cursu eorū de illis q̄ dicta sunt in erūpentib⁹ exturas. ¶Et iterū sumantur calcis. ʒ. iiij. ꝛ feci ʒ. ini aduste. ʒ. ij. ꝛ nitri. ʒ. ij. magre. ʒ. j. feruent in aqua cineris cū bullitionibus parucis et ponat in ampulla de plūbo et rozetur semper vt non exiccetur. ¶Et hoc medicamē est bonū iterū altheetril ꝛ glandibus et similib⁹. et est vt sumant ellebori ꝛ arsenici rubei ambo⁹ aā. partes duas ꝛ corticū eris. partes quatuor et fiat ex eis linimētū cū oleo rosa. ꝛ sumat ex semine vitice et corticib⁹ eris ꝛ arsenico cū oleo rosa. ¶Et de emplastris bonis iterū mellino ꝛ omnib⁹ exituris calidis et in quibus est humor lenis est illud. Re. laudani ꝛ galbani ꝛ bdelij ꝛ sorditici vasis aperis ꝛ glutinis albotin equales partes: sumat ex istis et ex solutiuis sine plurima mordicatione: ꝛ sumat baurach ꝛ medietas ei⁹ ellebori et fiat ex eo emplastrū ex cera ꝛ oleo rosato. ¶Et iterū calcis pars. j. colcotar pars. j. arsenici ps. j. ¶Glādulas aūt que similes sunt alsilac: ꝛ sunt spēs nodi si tibi ē possibile extrabere extra de sicut alsilac ꝛ non fiat inde nocumētū neruo aut membro vicino fac. ¶Et si fuerit in manu ꝛ pede et in loco cōiuncto cum neruis et chordis non ꝓsumas extrabere ipm: qm̄ faciet cadere patientez in spasmū: imo cōtere ipm et constringe sup ipm cū aliquo cui sit grauitas donec maturet eū. ¶Et signū eius est q̄ bmōi cōpbensio sup ipm stupefacit membrum.

¶De glandulis. Capitulū. 6.

Quandoq; generat in quibusdā membris apostema glādulosum sicut auellana ꝛ nux et minus eis ꝛ multotiens sup volā manus et super frontem: et est in principio taliter q̄ cum super ipm fit compressio separatur: deinde redit multotiens et multiplicatur et fortasse non redit. ¶Et cura eius est de genere curationis nodorum: et quandoq; sufficit et conteratur ꝛ comprimatur. deinde super ipsum stringatur plumbū grauis stricture: qm̄ digerit ipsum. ꝛ propter quando limitur super plumbo epithima digestiuum de illis que sequuntur. ¶Et oportet iteruz vt strictura administretur post eius digestionem: qm̄ illud est causa prohibens reditionem.

¶De pustulis glandosis. Capitulum. 7.

Accidunt etiam quandoq; pustule glandose parue et earum cura est ipsarum contritio et expressio eius quod est in istis: ꝛ stringere plumbū super eas.

¶De fugille. Capitulum. 8.

Fugille est de gñe apostematū glandulosoruz et quasi hoc nomine appropriat illud qō fit post aurē. Et nos quidē iā diximus sermonem vniuersalem in omnibus que currunt cursu eius.

¶Et cura eius est cura predicta in capitulo apatū glandulaꝝ tin abatibus q̄ sunt post aurē: de illis q̄ sunt ei ppria est cinis limacia rū confectus cū antiquo adipe nō solito: ꝛ huic quidē medicine nō est par. ¶Et iterū cinis mustelle permixto in eo cerato cū oleo de lilio ꝛ antiquatur administretur ꝛ confert scrofulis etiam.

¶De scrofulis. Cap. 9.

Scrofule similant nodis sed differūt ab eis in hoc q̄ nō sunt parate sicut nodi imo sunt suspense cū carne. ¶Et plurimū ꝺ dē accidūt in carne mollir est itez eis velamen neruosum: ꝛ fortasse fit scrofula vehemētis magnitudinis: et fortasse ex vna eaꝝ generā tur plures ꝛ similant in hoc albeetil: ꝛ q̄nq; ordinātur nodi: ꝛ fiunt sicut cingulus pendens ex collo ad vnā partē ꝛ quasi sint racemus. ¶Et scrofule ad vltimū sunt glādule sclirotice. ¶Et de scrofulis quidē sunt quib⁹ associat dolor: ꝛ est difficilis curatiōis ꝛ fortasse in eius curatione est necessaria perforatio ꝛ putrefactio. ¶Et hoies vehemētius expositi ad babēdas scrofulas in partib⁹ colli ꝛ capitis sunt curta babētes colla humidarū cōplexionū. ¶Et loca in q̄ bus generantur plus scrofule sunt collū ꝛ fubascelle: et videt q̄ nō nominant scrofule nisi propterea q̄ multū accidūt porcis ppter gulositatem eoꝝ: aut ppterea q̄ figura eaꝝ ꝓm plurimū assimilat porcis. ¶Et saluiores scrofule sunt q̄ accidūt infantibus ꝛ grauiores eaꝝ sunt que accidūt iuuenibus.

¶De cura. Cap. 10.

Badit sup quā est fiducia in curatiōe babētiū scrofulas ē euacuatio ꝛ subtiliatio regiminis. ¶Et de curatiōe laudabili est vomit⁹ ꝛ est necessariū solutiōe educere flegma grossum ꝛ ppzie cū pillulis notatis alguasili. ¶Et iterū sumātur turbith ꝛ. ʒʒ. ꝛ zuccari partes equales ꝛ bibātur vsq; ad. ʒ. ij. ꝛ hoc quidē est cū hoc q̄ solet flegma grossum calefaciēs neq; intestinoꝝ faciēs rasuram. ¶Et flobotomia itez est iuuatiua ꝛ opz ꝓculdubio vt fiat ex cephalica. ¶Regimin⁹ ꝺo subtiliatio est qm̄ opz vt deuitet cibos grossos ꝛ potū aque super eos ꝛ nauseatiuā satietatē ꝛ repletionez ꝛ toleret famem quātū pōt ꝛ abhorreat omne qō replet caput materia. ¶Et oportet vt custodiat preparatus eis caput ab eo qō facit currere ad ipsum materias: ex preparatiōib⁹ facientib⁹ currere sicut psternere se super faciē: ꝛ curuare se sup genua prolixe ꝛ habere pulmar planū: et ab operationibus q̄ trabūt materias ad caput sicut locutio plurima ꝛ dolor capitis ꝛ riza.

¶Et vētosatio est incōueniens patiētibus scrofulas ꝓm plimū: ꝛ illud ideo qm̄ nō est ei possibile vt euacuet ex materia q̄ est in scrofulis ꝛ q̄ currūt cursu ei⁹: imo trahit ad eas ꝛ ingrossat ibas ꝓ id qō extrahit de sanguine subtili. ¶Et multotiēs quidē redeūt scrofule incipictes extenuarir resolui ad dispositionē suā primā: ꝛ oino regimē scrofularū similat regimini sephiros ex pte ipsi⁹ egritudinis.

¶Et cū scrofule sunt magne: tūc plagarij alienāt se a curatione earū cū ferro ⁊ medicamine acuto: ⁊ illud est de illis q̄ ducūt ad vlcerationē eap ⁊ ipsap corruptionē: est necessariū in hmōi uti euacuationer mundificatione cibi: ⁊ administrare medicinas resolutiuas sup eas cū facilitate. ¶Et iā inuenim⁹ emplm a postolicon relatuz ad r̄ōianos in scrofulis mortalib⁹ ruptis sanatiōis magne: sed cuz facilitate ⁊ lenitate. ¶Et de emplis calefacientib⁹ scrofulas ē emplm diaq̄lon. ⁊ q̄nq̄ pmiscenf cū hoc emplo medicine alie quas posuit Hyppo. sicut radix lilij ⁊ ppne cū ppietate q̄ est in ea sicut ster cus capt arū rouiū ⁊ sicut nasturtiū ⁊ radix cucumeris asinini: ⁊ vue mōtane ⁊ ficus q̄ cadūt ante maturationē albe aut farina fabaz ⁊ amigdale amare ⁊ bdelij ⁊ aggregētur ad illud ⁊ administrenf.

¶Et de emplis bonis est emplm hmōi. Re. farine fabaz et ordei et piguedinis porci ⁊ rizi omniū. aā. partē. ʒ. ⁊ radicis colloq̄ntidere a luminis iamenir radicū lilij ⁊ picis humide oīz. aā. ad ptē. ʒ. aggregetur illō cū oleo antiquo cū piguedine friza post liquefactionem pinguedinis ⁊ picis in oleo. ¶Et cōfert emplm bonū resoluens duritiē in hebdomada ⁊ in eo q̄ est minus ea in trib⁹ diebꝫ q̄ō Bale. narrauit in catagenis. Re. sinapis ⁊ se. vrtice ⁊ fulfuris. ⁊ spume maris ⁊ aristologie et bdelij. aā. vnc. ʒ. ammoniaci ⁊ olei antiq̄ ⁊ cere. aā. vnc. ij. ¶Et de medicinis q̄ super eas ponunf: est pix ꝓfectis cuz ea ficub⁹ aut cū squilla aut cōfecta cū ea radix caulis contrita ⁊ radix capparis cū bdelio ⁊ lupini cū aceto ⁊ melle cū sirupo acetoso et stercus vaccinū aggregatū vel decoctū cū aceto aut, oīa ista cū adipe porci aut cū oleo. ¶Medicamen bonū fenugreci ptes. 4. calcis nitri amboz. aā. par. ʒ. aggregenf cū melle. ritez radix cucumeris asininr folia lauri cū glutino albotin aut cinis amboz aggregatꝫ cū eo. ¶Et itez aggregētur farina hordei ⁊ stercus captarū ouiū ppne mōtanaz cū vrina infantis ⁊ fiat linimentū. ¶Et itez hoc medicamē myrrhe. ʒ. ammoniaci. vij. ⁊ dibic. ʒ. euisci quercini glandiuz. v. galbani olei de besabar: fordiciei aluearij apuz. ʒ. terak tostū. ¶Et iterū aggregenf in mortario aldibic preparatum ⁊ resina ⁊ sint pro omni lib. galbani. vnc. ij. aggregetur illud: et est linimentū bonū. ¶Et de medicinis bonis sunt cere gūmi pini adipis porci nō salite praſſi et floris eris ptes equales fiat ex eis linimētū.

¶Et itez resine dactilor corticū eris. aā. partes. ij. aluminis iamen arsenici oim. aā. partes. 4. sumak ex eis linimētū. Et de medicinis bonis ē medicamen de hitran: et medicamen cucumeris asinini et medicamen de cōdisi. et medicamen nominatū sandaros ⁊ medicine facte cuz serpentib⁹ et singularis ex eis est vt sumak serpens mortu⁹: et pisciaf in vas lutatū luto sapiētier dimittaf in furno de laterib⁹: deindel pisciaf cū equali quātitate sui aceti pmixti cū melle ſm medietatē. ¶Et de medicinis bonis est medicamē de cordumeno: ⁊ nasturtio et fimo colūbino cū oleo: ⁊ oīa lenitiua sunt iterū

singularia. Et similiter farina hordei cum eis ⁊ sola cūaceto ⁊ cum melle ⁊ cū pice ⁊ cera ⁊ oleo. Et iterū sumantur vue mōtane ⁊ nitrum ⁊ resina ⁊ farina hordei ⁊ aggregentur cū aceto ⁊ melle: aut accipe radices lilij ⁊ se. lini ⁊ infundantur in vino ⁊ ponātur in eis amboꝫ post illud fimi colūmbini q̄titas quā exigit illud quod ꝓsens est et fiat ex eis quasi emplastrū est mirabile. Et iā experta sunt vrina cameli arabici ⁊ anodatuz eius emplastrū aut epithima cōmixtis cū eis medicinis que sunt ad scrophulas ⁊ fuerunt iuuatiua. Et almugat est ex epithimatibus mirabilibus. Et existimauerūt q̄daz ex alkindus q̄ messes coīnu capt ini q̄n aduritur ⁊ bibit hebdomada vna oī die pondere. ʒ. ij. video q̄ non opz fieri in omni mense hebdomada vna. ¶Et scias q̄ de scrophulis sunt in q̄bus ē cācerositas ⁊ hmōi quidē opz vt cōficiātur medicine calide ꝑdicte cum oleo ros. ⁊ dimittātur per dies aliquot ⁊ administrentur. ¶In scrophulis aūt q̄ sunt calide cōplexionis nō opz vt superflua fit administratio medicinarū acutaz: immo sufficit eis q̄ō est sicut sauich de tritico cū aqua coriādri. Et fortius illo est myrrha cū duplo sui delicio ꝓfecta cū aqua coriādri: ⁊ regimen in hoc vt vincat aqua coriādri aut vincat medicamē aliud ſm q̄ ꝓsens est necessariū facit vehemētia inflationis aut paruitatis eius. Et de illis q̄ ꝓferūt est vt fiat sternutatio cum oleo de nucleis persicoz excorticatoz aduſtoriū. Q̄ō si necessariū fuerit in curatiōe scrophularū vti ⁊ ferro opz tunc vt sit administratio eiusin scrophulis vicinā tibus venis pluribus ⁊ venis pulsatilibus ⁊ neruis cū cautela ⁊ defensione. Homo esti quidam errauit cū perforaret quasdam scrophulas robuianti ramo neruoz reuerſuoz: quare destructa est vox ⁊ iaz accidit vt nō inueniret neruum: sed detegeretur eum frigore. quare corrupta est complexio eius ⁊ destructa est eius operatio vsquequo redit ad ipz eius complexio cum calefactione. ¶Et fortasse errauit et inuenit alguidegi: et deterior alguidegi in hoc est illa que est profundior: quapropter cum excoriatur ex latere saluo oportet vt sumātur scrophule ⁊ destruatur quod residuum est cum medicamine acuto ⁊ nō perueniat lateri lesio.

¶De apostematibus duris. Ca. ij.

Apostema durū notatū sephiros q̄ō purū ē: est illō cui nō associat sensꝰ neq̄ dolor ⁊ remanet cū eo sensꝰ ⁊ dolor. puus: tunc nō est sephiros purū: ⁊ purū quidē ⁊ nō purū cū quo est sensus quidā est priuans dolorē. ¶Et sephiros aut fit a melācholia feculēta sola radicali ⁊ color ei⁹ est cineriti⁹: aut melācholia ꝓmixta cū flegmate ⁊ color eius est declinis ad colorē corpor⁹: ⁊ ex flegmate solo q̄ō induratum fuit. ¶Et puri quidem color: vt multū est color plumbi ⁊ est vehemētis tensionis ⁊ duritiei ⁊ fortasse supereminent ei pili: et hoc est illō cui nō est sanitas: ⁊ est quoddam ex eo cuius color est color corpis: ⁊ pmutatur de membro ad aliud ⁊ noiatur fermos: ⁊ q̄nq̄

est cū dolore corporis durum magnū qō nō sanatur neq; permuta-
tur vnq;. ¶ Et omne sephiros aut incipit apparere paulatim ꝛ ad
ditur aut ꝙuertitur ex flegmone aut berisipila aut eritura in loco
vacuo: ꝛcū plurimū accidit durities invniscerib⁹ nō accidit nisi post
apostema calidum qñ curantur cum infrigidantibus vi cosiserme
dicinis ꝛcibis. ¶ Et qñq; cancerat sephiros ꝛ ꝓpinquitas sephi-
ros ad cancrū ꝛelongatio eius ab eo est ſm mutitudinē inflāmatio
nis eius ꝛpaucitatē ꝛapertionē pulsationis in eo ꝛ occultationē ei⁹
ꝛapertionē venarum in circuitu eius ꝛnō apertionē earuz.

¶ De cura. Ca. 12.

Oportet vt de eis aꝑatib⁹ illō curetur cui est sensus: ꝛvt sit in-
cisio post mūdificationē corporis cū eo qō educit humorē fa-
cientē egritudinē: ꝛfortasse est illa mūdificatio cū flobothomia ſi est
sanguis plurime nigredinis: ꝛsup illō qō resolut ꝛlenit simul: ꝛ nō
curet cū eo qō resolut ꝛexiccat tm̄: qñ illud perducit ad vehemen-
tiā lapideitatis ꝓpter exiccationē grossitie ꝛresolutionē subtilis. Et
opz vt ponant curationi eius due reuolutiones: ꝛreuolutio resolutio
nis cū lenitate cum eo qō nō exiccat plurimū: qz oē resolutiuum ſm
plurimū exiccat ꝛhumectatiuum raro resolut: ꝛopz vt sit gradus
eius in caliditate ex scōo ad tertiū ꝛin exiccatione ex gradu primo.
ꝛreuolutio alia lenificationis: ꝛsint iste due reuolutiones succeden
tes. ¶ Et opz vt membrū famē pati cogatur in reuolutione resolu
tionis ꝛtrahat nutrimētum ad eius oppositū cū motione illius op-
positi ꝛexercitio eius ꝛipsius famelicatione ꝛcibet in reuolutiōe le-
nificationis: ꝛfiat ei causa appetendi nutrimentū cū fricatione ꝛ q̄
sunt ei similia: ꝛliniatur cū picedi uersificet necessitas in ꝓtute me
dicinarū resoluentiū ꝛlenificatiū ꝛ debilitate earum ſm raritatem
mēbri ipsius spissitudinē ꝛvehemētiā duritiei ꝛebilitatē eius. Et
iterū cōpositio medicinarū opz vt aggregef inter duas virtutes.
¶ Et opz ne multum vtātur balneo qñ resoluit subtile ꝛaggregat
spissum: ꝛnō peruenit ad būc finē vt leniat spissum. ¶ Et lenifican-
tia quidē quibus est resolutio quedā sunt sicut adeps gallinaruz ꝛ
anserum ꝛvitulorum et boum ꝛceruorum ꝓprie et medulle eorū
et adeps birci: ꝛasini adeps est bona eis ꝛadeps rapacium leonuz
ꝛvisi ꝛleopardi et adib et que currūt cursu eoz de vulpib⁹ et lupis.
Et adipes rapacium ex auibus. ¶ Et oportet vt misceantur cum
eis que sunt sicut ammoniacum ꝛbdellium et galbanum ꝛ storax et
mastix quando ꝓparantur ad resoluendum et fiāt singularia. Et
de predictis adipibus melior est adeps leonum ꝛvisi. Et in mucila
gine fenugreci ꝛsemi. lini sunt resolutio et lenificatio. ¶ Et oportet
ne in istis adipibus et earum similibus de mollificātibus sit sal om
nino: quoniam sal exiccat et indurat: immo oportet vt sit eaz ope-
ratio: operatio solis in cera que lemt et liquefacit et non peruenit
ad hoc vt exiccet. Et de lenificantibus iterū in quibus est resolutio

quedā sunt bdellium siculense et oleū antiquū roleuz de alcanna et
oleum de lilio et galbanū et laudanū et storax et ꝙopus humida et
meliora eoz sunt q̄ sunt minoris antiquitatis et exiccationis et ve-
hementioris humiditatis: et iterū mastix alba apꝓpinquat ꝓpe
dictis. Et in oleo de alcāna et oleo de lilio et ficub⁹ et alherua ē de
resolutione et lenificatione simul qō est supra sufficientiā. Et de le-
nificātibus quidē est vt sumatur fex seminū et fex aceti ꝛseruēt et
effundatur post ebullitionē bonā sup vtraq; qō est ei conuenēti⁹ et
administretur. ¶ Et de medicinis bonis ad illud est vt sumank ster
cus asini et radix cuisci et fiat ex ambobus linimentum: et si fuerit
cū ambob⁹ storax erit melius Et iterū quādo apparet lenitas opz
vt liniatur cū ammoniaco soluto cū aceto forti deb⁹ plurimis dein
de redeat lenificatio aut galbano ꝛoppoponaco aut sumātur gal-
banū et ammoniacū et bdelliū et terantur osa et inuoluantur cum
oleo de ben et oleo de lilio cū aliquātulo mucillaginis fenugreci et
liniat et fiat ēplastrū. Et sordities balnei est ex medicinis vehemētis
iuuamēti qñ ponik in emplastris aꝑatum durorum: et si nō inuenk
sordities balnei tūc administrentur loco eius aqua ei⁹ cuisci et ni-
trum. ¶ Et de emplastris bonis in horā resolutionis sunt empla q̄
sunt ad scrophulas de illis q̄ dixim⁹: et emplastra iulios et coloph ō
Et cū apostema est vehementis grossitiei tūc nō ē excusatio ab ace-
to: ipsum essn incidit: et debilitat virtutē mēbri et ꝓprie cū est neruo
sum: qñ est vehemētius vacuū a materia et dimittit eam cause im
primenti deforis. Verum opz vt fiat administratio aceti et intro-
missio eius in medicinis in fine rei nō in eius principio: et vbi cadit
vltimatio in lenificatione: et cū intromissione tepiditatū lenificatio
nis: et alleuietur in administratione aceti: et cū nō fit alleuiatio cū
aceto nocet neruis et ꝙuertit in lapidcitatē. Et medic⁹ tunc fit auda
cior in administrando acetū cū apostema est in mēbro carnoso si-
cut id quod est in splene: et qñq; limk loc⁹ cū aceto et vaporak cū eo:
deiñ consequk cū epithimate sicut illō qō ēde oppoponaco: deiñ
ā moniaco: deiñ incipit cū pauco leni postea addik virt⁹: deide gra
dak adlenificationē. Et opz vt administretur super aꝑa oleū lene
in quo non est stipticitas: ꝛest magis conueniēs q̄ aqua et ꝓprie
oleum de aneto factum cū aneto humido. Et illō duritiei quod est
in neruis et chordis curetur cū incisiuis. ¶ Et de curatiōibus bo-
nis ad illud est vaporatio ex lapidibus ignitis. ſ. lapide molendini
et meli⁹ quo fit vaporatio ab eo est cum aceto: ꝛ melior a quo fit va
poratio est marchasita: ꝛopz vt ad hanc perueniatur summam in
vaporando ꝛsuffumigando donec appareat sudor: ꝛquandoq; lini
tur cum marchasita trita cum aceto ꝛcōfert. Et oportet vt alleuia
tio iterū fiat in administratione aceti vt non separetur subtile et
induretur spissum: vt non corrumpat virtutem neruorum supflue
et est in principio deterius ꝛponantur administrationi eius interpol

lationes in quibus est lenificatio: cum ergo incipies: tunc vapotek membrum cū eis que diximus ꝛliuiatur tunc cū medicinis conue nientibus ꝛvt illud fiat in membro carnoso est saluius.

¶ De duritie iuncturarum. Ca. 13.

Quandoq; accidit in iuncturis durities prohibens moueri iuncturas cum facilitate: et non destruit sensum: ꝛ quādoq; est neruus cum quo est stupor aliquis. Et quandoq; est carnositor et cura est cum eo quod sciuisti.

¶ De eis q̄ nominantur almismar. C. a14.

Almismar est nodus rotundus albus similis capiti claui. Et plurimum quidem accidit ex percussione ꝛ post exituras et post curationē earum amplius multiplicantur in corpore: plurimū eius accidit in pedibus et digitis pedum ꝛ inferiorib⁹ credit intā tum q̄ prohibet incessum: quare oportet vt sectio fiat super ipsum et extrabatur aut moueatur cum manu semper ꝛ annectatur ei plū bum: quādo taliter est q̄ nō est possibile vt extrabatur. Et plurimū quidem eius cum non curatur fit cancer.

¶ De cancro. Ca. 15.

Cancer est apostema melancholicum de melancholia adusta a materia colerica in q̄ est materia colerica cū ꝑ 2busta ē nō a pura feculenta. Et differt a sephiros p se cū dolore ꝛ acuitate ꝛ pul satione quadā ꝛ velocitate additionis ꝓpter multitudinez mate riei ꝛ inflāmationē: ꝛ ꝓpter illō q̄ accidit in illa materia de ebulli tione dum ipsa venit ad mēbrū. Et differt ab eo iterū ꝑ venas quas mittit in circuitu suo ad mēbrū in quo est quasi pedes cancri: ꝛ nō sunt rubee sicut in flegmone: immo declines ad nigredinem ꝛ obfu scationē ꝛ viriditatē riā diuersificatur ab eo: q̄m plurimū aduent⁹ sui fit incipiendo ꝛ aduentus duri fit ꝓmutādo ex calido. Et differt a sephiros quoniā est ei sensus illi nō est sensus oino. Et plurimus quidē accidit in mēbris raris: ꝛ illud est in molliorib⁹ plus i epa ꝛ ꝛ in mēbris neruosis ite. Et in primis cū accidit est occulte dispō nis: ꝛ q̄n apparet cācer ambigit esse ei in primis cū appet ꝑm plm: deiñ appent signa ei⁹. Et in primis cuz appet in principio est sicut faba pua dur⁹ rotūd⁹ fusci coloris in quo est caliditas quedā. Et cācer q̄dē est vehementis caloris: ꝛ alius est pui doloris quiet⁹ ꝛ ali⁹ est qui perducit ad vlcerationem: q̄m est ex melācholia que ē adu stio sanguinis ꝛ adustio colere pure solius: ꝛ ali⁹ est sicc⁹ q̄ nō vlcerat Et q̄nq; permutat vlcerat⁹ ad nō vlceratū: ꝛ q̄nq; reducit eū ad vl ceratū curatio eius cum ferro: ꝛ ponit ei labia grossiora ꝛ duriora.

¶ Et vt q̄ hoc apa sit notatū cācer ꝓpter vnā duaz rez aut ꝓpter suā tenacitatē cū mēbro sicut tenacitas cancri cū eo quod venat ät ꝓpter formā suā in rotunditate sua ꝑ q̄m cū dolore suo ꝛ regressio ne venarū que sunt sicut pedes eius in circuitu ipsius.

¶ De cura. Ca. 16.

Illud q̄ opz cauere de cura eius est: q̄m cū incipit fortasse est posset prohibeat ne addat sup illō q̄ ipse est: ꝛ ꝑseruetur ita q̄ nō vlceret: ꝛ accidit in q̄busdā horis vt sanetur incipiēs: ꝑfirma tus vero nō. ¶ Et multotiēs quidē accidit cācer interius occultus ꝛ est rectificatio in eo ꝑm q̄ dixit optim⁹ Hyppo. vt nō moueatur: q̄m si mouetur fortasse ꝓducit ad mortē: ꝛ si dimittit ꝛ nō curat fortasse ꝓlongat spaciū cū salute quādā: et ꝓprie q̄m rectificātur ci bi ꝛ ponunt de illis q̄ infrigidant et humectāt et generāt materiaz saluā sicut aqua ordei ꝛ albedra du parui ꝛ vitelli ouoꝝ sordibiliū ꝛ similia illis. ¶ Et q̄m est illic caliditas: tūc detur lac vaccinū statim cū extractū est butyrū: et colatur et q̄ sumit ex oleribꝰ hūidis vsq; ad cucurbitā. ¶ Et fortasse sufferūt cancri parui sectionē: nā si pos sibile est vt destruātur cū aliquo: ꝛ tunc nō est possibile vt destruātur nisi per incisionē vehemētē: vt ex toto assumat mēbrū inuadēs q̄ est in circuitu ei⁹: incidēdo ipm ex circūdāte apa eradicādo oēs ve nas q̄ imbibūt ipm ita vt nō remaneat de eis aliq̄d: et currat post illō ex eis sanguis plurimus: et iam anteceſſit mūdificatio corpis p solutionē ventris ex materia mala ꝛ flobothomiā: deide ꝑserua cū faciēdo eū stare super cibos bone quātitatis et qualitatis et cōfor tatione mēbri ad expellēdū q̄uis incisio in pluribus horis addit si malitiā. ¶ Et fortasse indiget post incisionē cauterio. ¶ Et fortasse erit in cauterio timor magn⁹ et illud erit q̄n fuerit cancer ꝓpe mē bra principalia et nobilia: et iā narrauit quidā primor q̄ medicus quidā incidit māmillā cācerosam radicit⁹ et cācerata est altera. Dico q̄ possibile fuit si fuit illō in via cancerandi: q̄m inuenit illam egritudinem: et possibile fuit vt esset ꝑm semitā permutationis: et est magis apparens.

¶ De rememoratione regiminis soluendi ipm. Caꝑ. 17.

Sumat in potu multis vicib⁹ inter quas sint dies pauci quaq; vice quattuor aureos epythimi cū aqua casei: aut aqua mel lis: aut decoctionē epythimi in sirupo aceto. Et ei q̄ ex hoib⁹ est for tis detur biera ellebori.

¶ De rememoratiōe medicinaꝝ localiū ad cancrū. Caꝑ. 18.

Per medicinas locales ad cācrū requirunt quattuor intētio nes scz destructio cancri penit⁹ ꝛ est difficilis: ꝛ prohibitio addi tiōis: ꝛ prohibitio vlceratiōis: ꝛ curatio vlcerati. ¶ Et in illis q̄b⁹ q̄ ritur destructio cācri penit⁹ itur ꝛ sus illō in quo est resolutio ei⁹ q̄ collectū est de mā mala ꝛ expulsio ei⁹ q̄ ꝑparatū est ad colligēdū in mēbro de ea: ꝛ si fuerit vehemētis ꝛ tutis ꝛ motiōis tūc dimittat: nā illō q̄ de medicinis forte est addit cācro malitiā: ꝛ similiter oz ite ꝛ vt alienētur in eis medicatiua: ꝛ ꝓpter illō sunt medicine bone ei in mineralib⁹ ablutis sicut tutia ablata: et misceant cū ea q̄nq; de oleis: sicut est oleū ro, ꝛ oleū de lateiri. ¶ Ad illud vero q̄ prohibet

additionē peruenit cū abscisione materiei ⁊ refectione cibi ⁊ confortatiōe mēbri ⁊cū medicinis repcussiuis notis:⁊ administratiōe linimentorum mineralium sicut linimentum fricatiōis lapidis molē dimr lapidis cottis:⁊ sicut linimentū factū ex fricatiōe ei⁹ qō resoluitur inter talbulā ⁊manichā de plumbo in būiditate effusa super tabulā que est sicut oleū ro.⁊ sicut aqua coriandri ⁊ itez emplastratio cū acresta trita est bona iuuatiua. ¶Et illa quib⁹ querit̄ phibitio vlcerationis sunt linimēta ꝺdicta ad phibēdā additionē cū nō fuerit in eis mordicatio:ofa ffi ea sunt iuuatiua ⁊ pprie qñ miscētur cū fricatiōe ꝺdicta q̄ fit ex pistellor tabulis plūbeis:qñ est cōfricata terra sigillata aut bolū armeni:aut oleū antiquū ⁊ aqua seminis peruiuer ceruſa cū succo lactuce aut mucillagine psilij ⁊ ceruſa et plumbo:qñ est ꝓpositio bona. ¶Et de eis q̄ sunt iuuatiua est emplastratio cū cancris fluuialib⁹ recentib⁹ ⁊ ꝓpriē cū climia. ¶De illis aut̄ q̄ in curatiōe vlcerati sunt bona est vt assiduef pann⁹ lini infusus in aqua solatri sup eū:et quotiēs fortasse criccaf madefiat desuper cū aqua ei⁹. ¶Aut sumaf medulle tritici:⁊ olibani ⁊ceruſe de plūbo oim pondus.ʒ.ſ.⁊ terre sigillate ⁊boli armeni ⁊ aloes abluti oim añ.ʒ.ʒ.aggregenf̄ista et terātur:⁊ administrenf sup būidū pulueres et sup siccū emplastrū factū cū oleo ros. ¶Et qñs cōfert eis cinis cāerici cū cerato cū oleo ros.⁊meli⁹ eo est cui admirtū ē equale ei de climia:et qñq̄ ꝓfert in eo medicamē de tutia aut tutia ablota cū aqua portulace aut mucillagine psilij.

¶De apostematibus ventosis ⁊ inflationibus lacertorum. Cap.19.

DE apostematibus ventosis aliō est qō fit a vapore leui:et similatur estuationi ⁊ currit cursu ei⁹:et aliud est qō fit a vapore ventoso:⁊ nolatur inflatio ⁊ est ei impulsio et vicissitudinaria accessio:et fortasse ꝑcutit ꝑcussiōe manus et pprie qñ inuenit spacium ad qō aggregantur sicut stomach⁹ et intestina:et qō est inter pāniculos circundantes ossa:⁊ inter ossa circūdata lacertis ⁊ inter lacertos:⁊ similiter qō circūdat chordas:et fortasse nō resoluit spacia immo subtiliat membra cōiuncta ⁊ resoluit ea:⁊ generat in eis qō facit necessariū disrumpere ea.

¶Et vētositas remanet ⁊ retinet ꝓpter spissitudinē suā ⁊ ꝓpter grossitudinē suam:et ꝓpter spissitudinē ei⁹ qō cōtinet eam ⁊ cōstrictionem porof. ¶Et qñq̄ existimat homo q̄ super membrū eius sicut genu sit apostema indigēs perforatione:quare perforat ipm ⁊ egreditur ventositas tantum.

¶De cura. Cap.20.

TUtius aūt qō est simile estuatiōi cū augmēto loci curatio est genus curationis ei⁹. ¶In infatiōis vo curatiōe est necessariū q̄ cutem ingrediatur ⁊ resoluat illud qō est in ea:et sit possibile vt sit ei sup locū mora spacij lōgi et est necessariū vt sit in fine subti-

liationis vt firmet subtilitas partiū eius ex ꝓfundatione vltima. ¶Et fortasse indiget positiōe vētositat̄ abiq̄ clarificatione vt carminet vētositas. ¶Et de medicinis eius localibus sunt oleū calida sicut oleū subtiliū partiū in quo decocta sunt sicut rutba:⁊ cuminū ¶Et de seminibus subtiliātibus temē apij anisi:⁊ ameos ⁊ q̄ similā̄tur illis. ¶Et de emplastris resoluētib⁹ ⁊ pprie ꝓpter illō quod cadit in mēbris chordosis et lacertosis est illō qō recipit sorditiem balnei q̄ ponat cū aq̄ in patella calcis nō extincte ℈m quātitatem q̄ ꝓueniat ex ea spissitudo luti:et liniātur cū eo:⁊ qñq̄ facūt ex vino et calce emplastrū equale bonū. ¶Aliud.sumaf ysopus sicca ⁊ terat̄ et puluerizef sup ceratū factū ex cera:et oleo anetino:⁊ fiat emplastrū ad liniēdū. ¶Et in eo qō accidit ex inflatiōe in lacertis ꝓpter attractionē q̄ accidit eis:opz vt alienētur medicine calide valde ⁊ acute ne refugiāt mēbra ex eis ⁊ terātur imo qñ medicātur cū resolutiuis:tūc misceatur cū eis aliq̄d de sedātibus dolorē:⁊ illud est si cut curatio tua quā scis cū eo qō est sicut rob ꝯcissum cū oleo i quo infusa est lana ysopi. ¶Et si fuerit caliditas aliq̄:tunc cū oleo ros. infusa in eo lana ysopi solutain eo aqua ysopi humide.Et administrētur ofa illa tēpida ad caliditatē decliuia:⁊ nō ꝑmittant infrigidari:qñ frig⁹ nocet hmōi. ¶Quod si fuerit illic dolor ex principio:tūc administrētur delup olea in quibus est sedatio dolorus cū phibitiōe aliqua ex principio sicut oleū viola.⁊ rosa.cū ℞tute olei anetini. ¶Et qñ inuenitur aliqua alleuiatio ponat in medicinis illud in quo est additio virtutis ad resoluendū sicut nitrū ⁊ acetū: et deinde sicut cinis ⁊ ēplastra resoluētia:sicut ēplastrū ꝺdictum.

¶De vena medem. Cap.21.

ESTut accidat sup partē corpis pustula q̄ dā inflās:deinde vesicat:postea egreditur ex eo quidda rubeū ad nigredinē declue:deinde nō cessat plongari ⁊ plōgatur:⁊ fortasse est motus volūtarius sub cute ac si esset motus alialis:⁊ quasi in veritate sit ℞mis donec existiment quidā ꝙ sit alial qō gñatur. ¶Et existimāt q̄dam ꝙ sit ramus villi nerui per vehementiā grossitudims. ¶Et plurimum quidē accidit in cruribus.et ego iā vidi eaz sup manus ⁊ sup latus.et multiplicaf in infantibus sup vtrūq̄ latus:⁊ qñq̄ extenditur:et abscinditur:⁊ magnificatur in ea labor et dolor:immo ꝙ spacū dolet:et si nō incidatur. ¶Et Sale.quidē dixit:ꝙ nō fuit comprehensum:ex esse eius aliquid manifestū super quod sit innitendū qñ ipse nō vidit eā olim. ¶Et dixit ꝙ causa eius est sanguis calid⁹ malus melancolicus aut flegma adustū aduuatū cum vehemētia siccitatis complexionis. ¶Et fortasse generāt eā quedā aque ⁊ olera cum proprietate que est in ejs:et de cibis qui plurimum generāt ea est ille qui est calid⁹ ⁊ siccus:et quanto plus fuerit materia a qua generaf acutior erit dolor vehementior:et fortasse accidit in corpe vno in locis quasi quadraginta eius:aut quinquaginta:ex qua tñ

euadet cū curatione. ¶Et minoratur in corporibus būidis assue
tis balneationibus t cibis hūidis t assuetis vino cū mēsura: t plu
rimū quidē generatur in medena: t ppter hoc ppōtionātur ei: et
gnatur etiā in terra corascent t alijs: et multiplicantur iterū in ter
ra egypti et in terris alijs.

¶De cura. Cap.22.

SOllicitudo q̄dem ei⁹ in terra in qua generatur t cibi ex q̄bus
generatur in quib⁹ est materia q̄ est causa ei⁹ illud est cuz eua
cuatiōe sanguinis mali flobotbomando ex basilica aut ex saphena
fm locū t mundificatiōem sanguinis cū eis q̄ sunt sicut sirupus de
mirabola. t decoctio epithimi: t, potare pillulas cochias ppte et
administratioitrifere facte ex sene t fumoterre t humectatio corpis
cū cibis humectantib⁹ t balneatiōes t reliquuz regimen humecta
tiuū notū. ¶Verū cum apparet esse ei⁹ in primo apparitionis eius
tunc rectū est vt administrek regimen mēbri cū emplastris infrigi
dantib⁹ t humectātib⁹: sicut sunt succi frigidi noti cū duob⁹ sanda
lis t camphora post mundificatiōem corpis t administrationē ite
rum factā cū missione sanguisugarū sup locū. ¶Et de epithimati
bus bonis est epithima ex sandalo t aloe t camphora aut myrrha
psilū t lac dulce. ¶Si aūt nō separak fz incipit cadere fortasse pro
hibet eā t aufert eā et alleuiat labores in ea si bibat patiens eā fm
cōtinuitatē tribus diebus ossi die pondus.z.ij. aloes: aut bibat de
eo in die.i.z.ʒ. in scdo.z.ʒ. in tertio.z.ʒ.t.ʒ. tribus diebus: t liniak su
per eā aloes aut liniak sup auriculā eius būiditas aloes būidi vis co
si. ¶Et similiter in principio cū egreditur si nō curak de ea t egre
ditur tūc rectū est vt preparek ei qd̄ stringat eā: t sup qd̄ reuoluak cū
facilitate paulatim: donec egrediatur vsq; ad finē iui absq; incisio
ne: t melius est plūbuz sup qd̄ inuoluitur: t fit sufficiētia sup grau
tatē eius in attractiōe eius: qffi attrahitur cū facilitate et non ab
scinditur. ¶Et sit studiū tuū in alienatione egressionis eius vt inci
pias t extenues mēbrum t rarifices ipsum cum embrocis ex aqua
calida t mucillaginibus infrigidantibus et oleis lenificantib⁹ fri
gidis t subtilis caliditatis: t que currunt cursu eius vt facilis fiat
exitus eius. ¶Et fortasse nō sit facilis per illud: immo idiget eis q̄
sunt linimentū cum oleo de lteiri: immo sambacino: immo oleo de
ben: t vt administretur super ipsam emplastrum de pice: t si existi
matio fecerit necessarium vt perforetur vt egrediatur cum totali
tate sua t non fuerit qd̄ prohibeat: perforetur et extrahak: t si egres
sio eius cū extractione predicta nō fuerit facilis t perforatio ipsius
non fuerit possibilis: tunc putrefac eam cum butyro putrefiet enim
tota et egredietur. ¶Et caue ne administres calida ex medicinis:
quoniam fortasse peruenit ad estiomenum. ¶Et quando assidua
tur super posteriora eius fricatio cum sale paulatim: et illud fit re
tro cum facilitate: et ex egressione eius cū subtilitate egreditur cuz

totalitate suaz proprie quādo scindiſ aut penetrak quod est post ip
sam: in tromittitur stilus sub ea illic: t expellitur: t assiduatur abster
sio cum ipsa egreditur cum sale paulatim: t cum facilitate: nam cuz
illud fit cum ea egreditur tota. ¶Quod si incidatur t redit: non erit
excusatio quin perforetur nisi inueniatur modus alius: deinde egre
diatur cum facilitate et curetur locus cara vulnerum.

¶Tractatus tertius de lepra.

¶Quid sit lepra t causa eius. Cap.j.

LEpra est infirmitas mala pueniēs ex sparsiōe colere
nigre in corpe toto: quare corrūpitur pplexio mēbro
rū et forma ipōtū et figura eoruz et fortasse corrūpit
in fine ei⁹ ipsoū continuitas: ita vt corrodātur mem
bra et cadāt casu qui fit abvlceratione. ¶Et est sicut
cācer cōis corpi toti: fortasse effi vlcerak et fortasse nō
vlcerak. ¶Et est aliqua q̄ cum patiēte eam manet tpe longo valde.
¶Et melācolia quidem quādoq; expellitur ad membrum vnum et
facit accidere duritiem: aut sephiros: aut cācrum secundum dispo
sitiones suas. Et si fuerit subtilis dominans prouenit estiomenus:
et si expellitur ad superficiez cutis, eueniet: illud quod nominak alba
ras t morphea nigra et impetigo et his similia. Et quādoq; spargi
tur in corpore toto: et tunc si putrefiat prouenit febris melancolica.
et si conculcetur et non putrefiat: euenet lepra. ¶Et causa eius effi
ciens antiquior est malitia complexionis epatis decliuis valde ad ca
liditatem t siccitatem. quare adurit sanguinem in melancoliam:
aut complexio corporis totius: aut sunt ambe ita q; faciunt sangui
nem acquirere per causas suas frigus. ¶Et causa eius materialis
sunt cibi melancolici et cibi flegmatici: uteruz quando componitur
in eis satietas nauseatiua: aut operatur in eis caliditas quare re
soluit subtile et ponit spissum melācoliam t repletiones: et comestio
nes super satietatem sunt ad hanc eandem intentionez. ¶Et cause
eius iunatiue sunt oppilatio poroꝝ: quare prefocatur calor inna
tus: et infrigidatur sanguis et ingrossatur: et proprie quando splen
est oppilatus debilis non attrahit: neq; potest mundificare sangui
nem ex humore melancolico: aut est virtus expulsiua in visceribus
debilis ab expulsione illius inyenas ani et matricis et sunt pori stri
cti: et quandoq; adiuuat illud totum corruptio aeris in seipso: aut
propter vicinitatem leprosorum quoniā egritudo est euadens.
¶Et quandoq; accidit propter hereditatem et propter complexio
nem embrionis ex qua creatus est in se propter complexionē q̄ est ei:
aut acāsitā in matrice: ppter dispositionē q̄ est ei: sicut si accidat vt
ei sit conceptio in dispositione mēstruoꝝ. ¶Et qñ aggregak cali

ditas ceris cū malitia cibi et eius essentia est ex genere pisciuz car ne salita carne grossa: carnib⁹ asinoꝝ: lētibus proculdubio ebrt cuemat lepra sicut multiplicat in Alexādria. ¶Et colera nigra qñ pmiscetur sanguini adiuuat parū eius ad generādum multū ipsi⁹: qñ pculdubio ingrossatur ex duobus modis: quoꝝvn⁹ est p substa tiā suā grossam: alcōs p frigus suum cōgelās. ¶Et qñ ingrossat p partē būiditatis sue: tūc est exiccatio ei⁹ p caliditatē corpis facilior. ¶Et tā puētū est ex grossitudine sanguinis leprosoꝝ ad docet egre diat in flobothomijs eorū ḋdā qō est sicut barena: hec egritudo noiatur leonina: ideo q nō noiatur ita: nisi qñ plurimū accidit leo nib⁹: et ideo qñ terribilē facit facie patiētis eā ponit cā in forma leo nū: et ideo qñ rapaciter tenet qō capit rapacitate leonis: de hac egri tudine q est debilis difficilis est curatiōis: de curatiōe fortis nō fit spes. et icipiēs ḋdē est susceptibilior: cōfirmata est magis iobediēs. ¶Et facta ex melācolia colere est magis feda et pluris nocumēti et difficiliozaccidētiū vehemēti⁹ adurēs: ſz ē susceptibilior curatiōis ¶Et facta a fece sanguinis ē saluatoꝝ detio: nō vlcerat. ¶Et facta a melācolia adusta similat colerice in suis accidētib⁹: ſz est tardius suscipiēs curationem. ¶Et hec quidē egritudo non ceſſat corum pere complexionē mēbroꝝ p qualitatem contrariaz qualitati cō ueniētivite scilicz caliditati et humiditati donec puenerit ad mem bra principalia: et illic interficit: et incipit in primis ab extremitati bus et mēbris leuibus: et illuc cadunt pili ab ea: et alteratur color eius: et fortasse puenit ad vlcerandum: deinde vadit paulatim in cor pus totum: nam qñis prima generatio eius sit in viſceribus: tamen primum vestigium eius est in extremitatibus: quoniam sunt debilio res: veruntamen quandoq; morit patiens eam antequam con uertatur malitia eius apparēs super viſcera et membra principalia et est mors illius cum attractione: et propter malitiam complexio nis illius. ¶Et cum cancer qui est lepra membri vnius sit de illis qui bus non est sanatio: tunc quid dicemus de lepra que est cancer cor poris totius veruntamē in lepra est resyna: et est q egritudo spargi tur in totum corpus. ¶Et quādo administrantur curationes for tes sustentant egritudinem: et non agit super membra simplicia et in cancro non est ita.

¶De signis. Ca. 2.

QUādo icipit lepra icipit color fieri rube⁹ tēdēs ad nigredinē. Et apparet in oculis obfuscatio ad rubedinē declinis: et ap paret in anbelitu strictura: in voce raucedo cā nocumēti pulmonis et cāne eius: et multitudo in sternutatiōe: et apparet in naso gaue tu: et fortasse fit strictura in naribus et cassamu: et incipiūt capilli in subtilitatē et paucitatē puenire: apparēt vene in pectore et pte fa cie: et est odor corporis et pprie in sudore: et odor anbelit⁹ ad fetorē

declinis: apparēt hūores melācolici malivdolosi: et multiplicāt in somno somnia melācolica: sentit in somno qſi sup corp⁹ suū sit gra uedo maxima: deinde apparet sparsio in capillis: casus in eis ex to pprie in pilis q sunt in facie partib⁹ ei⁹: et qñq; dislocat loc⁹ pi lor: scindunt vngues: incipit forma fieri feda: facies sit terribilis Et color denigrat. Et incipit sanguis gelari in iūcturis et putrefit. Et addit strictio anbelit⁹ donec puenit ad difficultatē vehemētē et disnā magnā. Et puenit vor in fine raucedinis: ingrossant labia rde nigrant. ¶Et apparet sup corp⁹ additio glāduloſa similis alali qō grece noiatur sacos: deinde incipit corp⁹ vlcerari quādo lepra est nō quieta. Et corroditur cartilago nasi: deinde cadunt nasus et extre mitates: et currit virus fetens: et redit vor ad occultationem: et tūc iam non remanent pili et denigratur color valde. ¶Et pulsus qui dem lepro si est debilis propter debilitatem virtutis et paucitatem necessitatis: cum egritudo sit frigida et tarda non velox propter de bilitatem frigoris: et sit necessaria spissitudo cum non sit velocitas neq; magnitudo.

¶De cura. Ca. 3.

OPortet vt incipiat in ea cū euacuatiōib⁹ et mūdificatiōe anteq; ingrossēt egritudo: tūc tu verificaueris q illic sit sanguis plu rim⁹ corrupt⁹: tūc oportet incipias et flobothomes flobothomia vlti ma: et si nō aliunde saltē ex manib⁹. Et si nō verificaueris illō tūc nō flobothomes: flobothomia essi erye nis magnis qñq; pl⁹ nocet q̄ sit ei⁹ iuuamētū. Uel fit securitas cū flobothomia ei⁹ ex separatiōibus venaz puaz si timet flobothomia magnaz. ¶Et sciasq; sanguis frigid⁹ est in eo qō apparet: quare fit illud magis vltimū q̄ventose et sanguisuge: et min⁹ nocēs viſceribus: et ille sunt sicut vene frōtis et na si. ¶At no sm plurimū flobothomia est necessaria in curatiōe bui⁹ egritudinis. ¶Et de illis q̄vocāt ad illō est cōstrictio anbelit⁹ eius et difficultas ipsi⁹: et forte est necessariū flobotbomare guidē apō ve hemētiā raucedinis vocis et timorē pfocatiōis. ¶Si ergo flobotho met: oportet q̄escat hebdomada vna: deide euacuet cū eis q̄ sunt sicut bieralogodion et biera de pulpa colloquintide: et euacuet cū apozi matib⁹ et pillulis factis ex epithimo sticados et polipodio et mirabo. nig. et bebulis et dleboro ni. et lapide lazuli: et lapide armeno: et nō nocet si misceat eis pulpa colloquintide: et scamonea etiā propie quādo il licest colerat adiūgātur eis aloes et cucumer asinin⁹: et theodoricon est bonum eis. ¶Et bierapigra iterum et pprie quando fit fortis cū scamonea est de illis solutiuis que sunt bona lepro sis: et precipue quā do odorat odoramentum ellebori: aut ponitur cum ea lapis arme nus: et in estate oportet vt exiccentur et non vltimetur in decoctio ne fortiter vt non spargatur et multiplicetur. ¶Decoctio ad lepro sos. Zt. mirabol. citrinoꝝ et nig. amboꝝ aā. z. ß. ameos. z. v. altbit

boni. ʒ. ʃ. passulaꝝ enucleatarum minam. ʃ. decoquantur cū tribus ebetie aque donec peruenīat ad tertiāz exprimaī et misceatur in ea de aq̄ mellis p̄d. ʒ. v. et detur in potu. ¶ Et yngatur corp⁹ ei⁹ ex bu tyro: et sedeat in sole donec fricetur aut ambulet septuaginta passi b⁹: z̄ quertatur sup dextrā et sinistrā et dorsum ventrē: et comedat cappares cū melle. sumat in potu banc medicinā ſm q̄ narrauim⁹ septē diebus et renouetur decoctio ei⁹ omni die. ¶ Et non sufficit in curatiōe istoꝝ z̄ q̄ nō sunt ꝛfirmati euacuationes: immo fortasse est necessaria euacuatio in mēse bis: aut in omni mēse semel ſm q̄ testi monium facit esse necessariū illō cū medicinis tēperatis: z̄ quādoq̄ soluitur omni die cū facilitate ascellatiōe yera aut duabus ascellatio nibus cum eo q̄ soluit illud de potionibus iuuatiuis ex medicinis predictis quadraginta diebus ¶ Fortes ℞ valde sicut elleborus z̄ ei similia: z̄ que sunt multi ponderis sufficiunt in anno semel in ve re: semel in autūno aut plus hoc. ¶ Et oportet vt veniatur super ce rebra coꝝcū mundificatione cumleisq̄ que sunt sicut gargarismata p̄ dicta in. c. egritudinum capitis: z̄cū caputpurgijs notis. ¶ Descri ptio caputpurgij. ℞. macropiperis et celidonie z̄ capsiez nasturtij: z̄ burungi omnium aā. ʒ. ʃ. nucis muscate pulegij amboꝝ aā. ʒ. ʃ. succi agni casti cotilas. iij. olei sisamini cotilas. 4. misceāt z̄ decoquātur donec ꝛsumatur aqua: deinde coletur z̄ eructur in vitriata: z̄ fiat ca putpurgiū in narib⁹ quātum capiunt: deinde sequatur quādo illō multiplicatur cuꝝ caputpurgijs humectātibus predictis. ¶ Et opꝝ vt p̄hibeātur ab oi qō exiccat z̄ resoluit humiditatem innatam: et sup eos iterdicātur labor angustia z̄ vt p̄mutet de aere ad aerē q̄ cō trarī⁹ est ei. ¶ Et dētur ei in potu post mūdificationē olea: sicut oleū de amigdalis. cū eis q̄ sunt sicut expressuꝝ ue: z̄ illud q̄n euacuati sunt multotiēs. ¶ Et opꝝ vt exercitēt oi mane post expulsionē superfluitatū ab intestinis: z̄ p̄capiātur eleuare vocē altā: z̄ saliāt z̄ luctētur: deinde fricētur: cū ergo sudauerit tūc sumāt potū: z̄ post illō inūgātur oleis tēperatis in calidoꝝ frigido humectātib⁹ ſm plurimū ꝛfortātib⁹ in p̄mis: ipi essi indigēt in p̄mis ꝛfortātib⁹ sicut mirabolani iterꝝ galle cū aceto. ¶ Et q̄n administrat sup eos inūctio ex oleo cū lacte mu lieris. ¶ Et sil⁹ opꝝ vt fiat eis caputpurgiū cū eo q̄n multiplicat sicci tas z̄ q̄n ꝛmouet i eis nausea caueat. ¶ Et meli⁹ q̄dē est vt balneent: deinde inūgātur: z̄ q̄n balneati sunt tūc eoꝝ inūctiones sint sicut oleū myrtinū z̄ masticinū: z̄ oleū de summitatib⁹ ꝛitū z̄ darsisabar z̄ oleū de costo super extremitates. ¶ Deinde ille qui de eis est medicatus ꝺe scat media hora: et prepareturꝝ vomitui cum penna: deinde sumat in potu aliquid de absynthio. ¶ Et fortasse est necessarium inungere eos in balneo cum subtiliatiuis resoluentibus in quibus cadunt ni trum et sulphur et bacce lauri et glutinum carpentariorum: immo synapis et origanū et piper z̄ macropiper z̄ piretrū z̄ staphisagriaz sy napis z̄ aloes z̄ calamētū: z̄ emplastrare eos sup sūcturas eoꝝ: imo fo

tasse est necessariū q̄ est sicut euforbiū: z̄ illō quādo p̄cipitur eis vt balneentur ꝓpter resolutionē superfluitatū eoꝝ z̄ ꝓpter sudorē ipsoꝝ inunctio enim eorū est canon in curatione ipsoꝝ: z̄ q̄nq; iunguntur fricando cū tyriaca z̄ scellite z̄ alefangiē: z̄ fortasse est necessariū iun gere cum huiusmodi in sole calido. ¶ Et melior ablutionum eorum in balneo est aqua in qua decoquitur fenugrecum cū sapone bono. ¶ Et oportet vt alienet leprosus a coitu penitus. ¶ Res vero que in potu tribuūtur multe sunt: nā de melioꝝ medicinis ē tyriaca minor facta cum carnib⁹ vipere: z̄ tyriaca diatesseron z̄ alasmenā z̄ diasulfur. ¶ Et q̄nq; fit caputpurgiū cū istis etiā: z̄ vt i potu sumāt de trociscis tyri etiā sol aur. ʃ. in vnc. vini grossi aut passi z̄ trociscis squille iter. ¶ Et scias q̄ caro vipere et illud in quo est virt⁹ ei⁹ est de nobilib⁹ medicinis ei. z̄ nō opꝝ vt sit vipera deluto aut litoralis aut de locis humidis: q̄ssi in ea ſm plurimū est parū iuuamenti. Et de illis que plurime est malitie est illa que situm facit cum qua est p ditio imo eligat mōtana p̄capue alba: z̄ abscindant capita earum z̄ caude vice vna subito z̄ tūc si multiplicat cursus sanguinis: z̄ rema nent viue: z̄ agitant agitatione plurima tēpore longo: tūc iste sunt bone z̄ si non dimittant: z̄ que ex eis sunt conuenientes sunt ille ex q̄ bus plurim⁹ currit sanguis z̄ que sunt plurime agitationis: z̄ post decollationē mūdificent z̄ decoquant sicut dicemus tibi z̄ comeda tur ex eis z̄ iure ipsarum. ¶ Et ex potatione quidem vini in quo moritur vipera aut viuit iam sanati sunt q̄dā accidēt aliter aut an tentione interficēdi ex eo q̄ in potu tribuit vt moriat ille leprosus z̄ q̄ escat: aut q̄escat ab eo: aut fit illud obediēdo somno: aut visionē: et sal vipere iuuatiuꝰ ē iterū. ¶ Elixatio aūt vipere ē vt sumat vipera abscissis extremitatib⁹ mūdificata a viscerib⁹ deide elixet cū potris et aneto z̄ cicere z̄ sale pauco decoquat cū aq̄ p̄lima donec dissolua tur: z̄ sumāt ossa ei⁹: tūc ab ea z̄ mūdet caro ipsi⁹: z̄ det ad comedēdū caro ei⁹: z̄ ꝛorbeat iusipsi⁹: z̄ ponant ossa ei⁹ tūc sup micas panis de si mila: z̄ fortasse pisces cū ea aliq̄d de pullis colūbarum donec bona fiat. ¶ Et bui⁹ q̄dē regimis iuuamētū fortasse nō apparet in p̄nci pio dēde appet subito: z̄ fortasse aūcedit sanitatē lepatio rōis di bus aliquot. z̄ signū appitiōis iuuamēti ei⁹: z̄ applicatio ad horā in qua opꝝ vt abstineat ab administratiōe ei⁹ est vt incipiat leprosꝰ in flari: ꝛre inflat deide fortasse p̄mutet ratio ei⁹: postea exconiat: dei de sanat. Cū ergo nō patit scotomiā nec p̄inflat: tūc iterꝝ sup eū re gimē vice alia. ¶ Et de illis q̄ narrata sunt ad illū est vt sumat ser pēs niger exconiat⁹ z̄ sepeliat donec ieo fiāt ⁊mes z̄ extrahat cū ⁊mib⁹ suis exiccet z̄ det in potu illi sup quē supfluit lepra ex eo trib⁹ dieb⁹ oi die pond⁹. ʒ. ʃ. cū sirupo de melle. ¶ Et inūctio iterꝝ cū eo in quo est virtus vipere ē iuuamētū ei sicut oleū in quo decoq̄t z̄ sicut hoc me dicamē. ¶ Sumat niger exconiat⁹: z̄ ponat in olla et fundat super ipsum de aceto forti vnc. viij. z̄ de aqua vn. i. z̄ de capsia humida et

radice dragotee de moquoq; vnc. ij. decoquat totū sup ignē leuen donec dissoluat serpens: t colet aqua a serpēte t fricet cū ea post ab rasionez barbe t capitis: fiat illō trib⁹ diebꝫ. ¶ Et eis q̄dē accidit ex administratione medicinaꝝ viperaliū excoriatio cutis corrupte t permutatio carnis et cutis sane: ꝙuis inunctio lepr̄osi cū humes ctatiuis tēperatis in caliditate est ex illis que cōferunt in quibusdā locis: cū vehemētior sit siccitas. ¶ Et similr facere caput purgū cū eo qō est sicut oleū yo. et sit in eo paꝫ olei de lxtri. ¶ Et ⁊terꝫ sicut adipes ra pacū et bonū t volatiliuꝫ: t sicut cū oleo de costo aut dat sisabā tolcū de lilio seruat extremitates: t illō post mūdificationē: t aī mūdificationē nō iungat oino: qm̄ oppilat pozos. ¶ Et de eis q̄ bibūtur t conferunt eis est almurigiuꝫ t medicamē asclideni. ¶ Et lac ē de cōuenientibus quibus curatur et proprie apō ꝛstrictionez anbelit⁹ et difficultatē ei⁹ t raucedinē vocis ei⁹: t in tēporib⁹ q̄ sunt inter cūationes. ¶ Et opꝫ vt bibat in dispositiōe q̄ mulget lac: t lac ouūm est de reb⁹ magis conuenientib⁹ ei: et opꝫ vt bibat de eo q̄titas que digeratur: et si sint contenti eo solo si possibile est: erit iuuatiuū valde. Et si fuerit necessarium non addatur super ipsum aliquid si possibile est p̄ter panem mundum et alisfidebegi cum carnibus arietum et que illis sunt similia de illis que dicemus. ¶ Et quando anbelitus redit ad rectitudinē: ⁊cūc meli⁹ est vt dimittat lac t quer tat sup res acuti sapozis vt vomat cū eis nō ꝓpter aliō nisi illō: vt euacuetur cū eo qō dixim⁹: deinde si necesse fuerit redire ad lac fiat vsq; ad terminū p̄dictū: t opꝫ vt sit hoc regimē in anno multotiens ¶ In flobothomia vero coꝫ q̄ cōfirmati sunt nō opꝫ vt sit occupatio neq; in solone vētris coꝫ cū medicina fortı: qm̄ supfluitates in eis mouenk t nō separā tur: imo fiat alleuiatio in declinādo materias coꝫ ad intestina: t administrek defotis qō carminet t resoluat. ¶ Et de potib⁹ quenētib⁹ eis est vt sumat acoti. vnc. i. ʒ. t nitri tā tūdē t succi caulis agrestis vsq; ad vnc. ij. et misceat totuꝫ t bibat mane t vespe. ¶ Et vt sumat eis de limatura eboris pōdus. r. sacra iati. t det eis in potu in. ij. vnc. vini t butyri. ¶ Aut sumat albdit cū melle quātitate nucis: aut sumat de squilla quātitas decē sacrati cū sirupo squille inspissato sicut loboc: aut sumat cymini. ʒ. ʒ. t mel lis q̄titas q̄ inspisset sicut loboc: t succ⁹ calamēti ē eis valde bon⁹ ex trib⁹ obolis vsq; ad. vj. ¶ Et oꝫt vtant piscib⁹ salitis in q̄busdam locis sicut vtunt medicina: t alienent ab acutis nisi ꝓpter vomitū t ni si ꝑm semitā albedi: ir in eo i q̄ sumunt. ¶ Et q̄nq; medicāt cuz cauterio disptto sup mēbra coꝫ sicut sinciput t sūmitas capitis: et sup radicē epigloti t duo tpa t collū t tūcturas manuū t pedu. ʒ. Et dixerūt q̄dā: oꝫ vt cauterizenk i p̄ncipio timoris lepr̄e cū cauterio in ſteriore capite vt ꝓferat calvariet alio iferiore illo: t apō locū i q̄ capilli tōdēt t sup supcilia vnū: deinde i dextra capitis: t aliō i sinistra t vnū posteri⁹ sup nuchā: t duo apō duas ꝛmissuras corticales t vnū

sup splenē t sint cocture ille cum cauterijs lenib⁹ minutis: t qñ cauterizaſ sup caput opꝫ vt pueniat vsq; ad os donec corrodat os saltē vicib⁹ plurib⁹ postq̄ ꝙseruatur applicatio illi⁹ ad cerebrū ꝑm suā corrūpētē ꝙplexionē eius. Mā stolidi qñq; interficiunt cū boc cū nō alleuiantur manus ipsorum.

¶ De modo medicinaꝝ conferētiū ꝓpositarū. Cap. 4.

Eque quib⁹ sunt albedarūgir albe qō stat in loco carnis vipere in bac egritudine: t de illis est medicamē alsulēdati: verū be dardi bñt descriptionē magnā quā direrūt indi t experti fuerūt ipsum. ¶ Et de ei⁹ mō est vt sumātur myra. nigroꝫ t scenitaragi in di amboꝫ. ʒ. r. macropipis. ʒ. ʒ. been albi. ʒ. ij. ʒ. terank t liniātur cū butyro vaccino t ꝙficiātur cū melle: t sit potio ab vno auf. vsq; ad. ij. ʒ. post mūdificationē corpis. Si aūt sumatur de eo cuz equali mē sura sui de diamusco non timebitur eius malitia: quoniam ipsum est eius bezabar.

¶ De modo ꝙfectiōis nominate bderaulia maioris. Ca. ʒ.

Et est almebaran ꝙferens lepr̄e t baras t morphee t spetigini t aḡ citrine t pruritui t scabici antiq; t ꝙfirmat rōnē t destruit obliuionē: et est bonū ꝙseruationi ꝙferēs sincopi: t hoc medicamē ferūt sapiētes indi regibus suis. ¶ R. myra. belliricoꝝ et emblicoꝝ t tapsle omniū. aā. ʒ. xiij. nucis muscate t corticū thuris t meuri fu. t pipis t macropiperis t felgamonati t narchaisar t neremisch et ꝙdisset succi ſllerfolij indi oīz. aā. auf. viij. talbes barij boni auf. iij. terank medicine et cribellenk et teratur albes solū. Et q̄ terit ipsum oppillet nasuz sūū et nares suas et inungat eas aī illō cū butyra vaccino: et veniat eius trituratio sup medicinas: t sumāt de penidijs alarmu et alsaban emine. ij. et. ʒ. de baldac. terank et pisciāt in ollā nouā. t pisciat de sup de aqua cū mēsura qua soluātur: t qñ liq̄fiūt: remoueātur ab igne t puluerizenk de sup medicine et ꝓficiāt cū eis bene: deinde fiāt ex eis forme similes auellanis: quaꝝ vna q̄ sit vn⁹ auf. t det in potu oī die. i. in ieiunio cū aqua tepida aut vino.

¶ De modo ꝙfectiōis alsulendati. Capit. 6.

Et est medicamen indū magnū in via albe de raului: et ipsum cōfert item ad casum palpebraꝝ et albedinē rapilloꝝ t asma t tremorē cordis t tēperat appetitū t fluxū ventris superfluū t hydropisim t icteritiā et paucitatē seminis et fistulas t canitiē senū: et cō fert pruritui et vlceribꝫ. ¶ R. alsulendati mūdate ablute ducētos seraginta auf. Et alsulēdati q̄dē est vna bircoꝝ mōtanoꝝ: et illō est qm̄ ipsi mingūt die⁹ estuatiōis sue super lapides in mōte q̄ nominat alsulēdati: t denigrant lapides: et fit sicut pix pinguis subtil et myra. belliricoꝝ t emblicoꝝ t piperis et macropipis et lauri t nucis muscate et cinami et masticis et ziloaloes et darizele et spodij t attemet t burūgi et merēis oīz. aā. auf. iiij. bdellij. ʒ. oo. t. 6o. auf. t zuccari tarbazet. 134. auf. t auri rubei t argenti meri et eris rubei

rferri ꝛ allobonoꝛ alfelud oim añ.auꝝ.100.cõburanꝫ mineralsaꝛ terãtur ꝛ triconizenꝫ cũ medicinis et misceantur oia cũ melle et buꝛ tꝛioꝛ reponãtur in vitreata viridi:cuiꝰ dosis sit duoꝝ aũreoꝝ cũ lacte capꝛino aut aqua tepida:et addãtur in eo de melle despumato auꝝ.37.ꝛbutyꝛi auꝝ.34.qñ eiꝰ decoctio eritbona:verũtamẽ crescit ꝛ peruenit ad finem in.xxj.die.

¶De modo adustionis alfelud. Cap.7.

MAlleando fiant lamine de ferro:deinde decoquãtur myꝛabolani belliri.ꝛ emblici ꝛ colef aqua eoꝝ et ponãtur in vas eris et accẽdatur sub eo ignis leuis et calefiat alfelud donec rubeat et ignituꝝ submergatur in illa aqua:deinde redeat ad ignem ꝛ rubeat cũ ergo rubuerit:submergatur iteꝝ in illa aqua ꝛ fiat illud.21.vice: deinde coletur aqua illa ꝛ sumatur fex in qua residet aliquid de felud:deinde reducatur vas super ignem et ponaꝝ in eo vrina vaccet igniaꝫ ferrũ ꝛ submergaꝫ in ea iteꝝ.21.vice.ꝛ sumaꝫ iterũ fex eiꝰ donec remaneant de fece eiꝰ aur.viij.ꝛ similiter fiat de ere donec compleantur ex eo iterum.viij.auꝝ.

¶Argentũ vero limeꝫ cũ lima donet fiat sicut terra:deide decoquatur cũ aqua salis in cocleario ferreo donec aduraꝫ bene:si aũt non aduritur:pꝛoiꝛciaꝫ in coclearium parum fulfuris citrini qñ 2burꝛetur:ꝛ sumãtur de eo.viij.aur.ꝛ totũ illud fit tritũ ꝛ cribellatũ.

¶Auri vero combustio est ita.opꝛ vt aurum limetur donec fiat simile terre ꝛ sit cũ eo aureus vnus ex amioch ꝛ remaneat cum auro donec liquescant vtraq; simul:deinde dimittatur per horam vnaꝛ deinde limeꝫ iterum ꝛ addatur super ipsum aur.vnus ex alamioch: et limetur iteruꝫ cũ lima.deinde fricẽꝫ in cocleario ꝛ fundatur sup ipsum aqua salis ꝛ ferueat donec cõsumatur aqua ꝛ remaneat aurũ ꝛ alamioch.deinde teratur in mortario bene donec sicut puluis.et misceatur cũ medicinis. ¶Mũdificatio aũt alsulẽdati est ſm hũc modum:sumatur de aqua albasce ꝛ vrina vacce:pꝛoiꝛciãtur ambe super alsulẽdati in vase nouo in tãta quãtitate qꝫ submergãt ipm: ꝛ ponatur in sole calido hora vna:deinde fricetur vehemẽter et coꝛletur aq̃ ab eo in vase nouoꝝ ponatur in sole tribus diebus:deinde coletur et sumatur fex eiꝰ spussa:deinde sumãtur aq̃ albascet ꝛ vrina sup alsulẽdati:ꝛ puluerizef si cut puluerizata fuit pꝛius:et fiat illõ tribus vicibꝰ:deinde ponatur in sole.21.die donec ingrosſetur:ꝛ fiat similis melli ꝛ denigretur sicut pix.

¶De modo alsulendati minoꝛis. Cap.8.

ET iuuamẽta eius sunt sicut iuuamẽta maioꝛis. Re.alsulẽdati colate partẽ vnã et alcoꝛ partes.iiij.teratur alcoꝛ ꝛmisceatur cũ eis quãtũ est pondus eoꝝ de melle ꝛ quãtũ ipsum est de zuccaro ꝛ cõtũ est medietas mellis de butyꝛo vaccino:ꝛ reponatur in vitreata ꝛ dosis eius sit auꝝ.1.cũ lacte vaccino tepido.

¶Modus medicamenti cõferentis lepꝛe. Re.myꝛa.nigroꝝ mũda-

toꝝ ꝛmyꝛabo.citri.mũdatoꝝ ꝛ.zz.oim añ.ꝛ.ameos.z.v.althit bot ribus deguarich:aque deguarich ꝛaldegua rich est quatuoꝛ libras debaldach donec 2sumanꝫ due tertie ꝛremaneat:deinde expꝛimatur ꝛ coletur ꝛ pꝛoiꝛciatur super colatum de melle quod sufficit ei ꝛ detur in potu de eo libꝝ.j.ꝛinũguatur super totum coꝛpꝰ infirmi butyꝛũ vaccinũ:ꝛ sedeat in sole donec sudet ꝛpꝛecipiatur vt ambulet pꝛst illud.70.passibus:ꝛ iaceat aliquando super latus suum dexꝛtrum:ꝛ aliquando super latus suum sinistrum:ꝛ semel super.vẽtrem suum:ꝛ semel super dorsuꝝ suum:et cibetur pane ꝛ melle quantitate abbꝛeuiata.vij.diebus ita vt liniantur ei medicine omni die.

¶De modo epithimatis lepꝛe. Ca.9.

SUmatur serpens niger excoꝛiatus et decolletur ꝛ ponatur in vas ꝛ fundãtur sup ipsuꝝ de aceto foꝛti.ʒ.viij.aque.ʒ.j.ꝛ alsei ꝛ aragi hũidi ꝛ radicũ dragõtee ãboꝝ.añ.ʒ.xij.decoquaꝫ sup ignẽ leuẽ donec decoquatur serpẽs:deinde coletur cũ pannoꝛ separenꝫ ossa a carne:deinde ponatur fex in vase vitreo. Cum ergo volueris curationẽ pꝛecipe ei vt radat pilos supercilioꝝ ꝛ caput ꝛlini desup ex illo tribus diebus. ¶Modus epithimatis alterius. Re.staphisagrie ꝛmyꝛa.nigroꝝ mundatoꝝ ꝛ emblicoꝝ omnium.añ.partez j.fricẽtur cũ oleo antiquo ꝛliniatur cũ eo latus vel locus postq̃ ablauitur cũ decoctione senticis turionũ ꝛbalaustie:ꝛiterũ 2burantur myꝛabolani ꝛgalle ꝛliniantur desuper cũ aceto. ¶Cibi aũt eoꝝ sunt omnia que sunt velocis digõnis boni chimi sicut carnis volatiliũ notoꝝ.ſ.earũ ii fedebegi ꝛpisces humidi lenis carnis cũ spẽbꝰ q̃ sunt necessarie ꝛmelioꝛ cibus eoꝝ est panis de simila mundus:et panis candarusij ꝛpoꝛbitiones facte ex eis ꝛolera hũida:rest necessariũ vt pmisceanꝫ cũ eis q̃ sunt sicut sicla ꝛraphanꝰ ꝛpoꝛri.Et nõ opꝛ vt negligatur administrare incisiua ꝛpꝛopꝛie ante mundificationẽ:sicut capparis ꝛfenículiꝫ pꝛoꝛri:ista enim mundificãt eoꝝ cibos a superfluitatibus:ꝛpꝛeparant superfluitates expulsioni. Cum ergo administraueris medicinas laudabiles:tunc administra etiaꝫ bocregimẽ:ꝛpisces saliti in boc capitulo sunt valde boni eis:ꝛnos pꝛoptiores sumus super ista cum volumus vt faciamus eos vomere aut ventrẽ eoꝝ soluere. ¶Et caulis confert eis cum pꝛopꝛietate sua:ꝛ panis cum lacte ꝛmelle ꝛficꝰ ꝛ pua ꝛ passule ꝛ amigdale doꝛ ꝛefacte ꝛcartami ꝛpinee:ꝛque fiunt ex istis cõferũt eis. ¶Et opꝛ vt comedat in die bis secundum mensuram digestionis. Mam semel comedere nocet eis ꝛnon bibat vinum cum excitatur egritudo nisi parum:ꝛ cum quies est egritudinis bibat de subtili quod non est antiquum quantitate temperata consueta:ꝛquando cadunt pili supercilioꝝ ex supercilijs ꝛsimilium tunc fiat curatio cũ cura alopitie:ꝛ reliquoꝝum que dicemus in libꝛo decoꝛationis.

¶De modo epithimathis alterius. Ca.10.

Sumatur staphisagrie ℞ myrabol. nigrorum mūdatoꝝ ℞ embli corum omnium aā. pars. j. ℞ frigantur cum oleo omphancino liniatur cum eo locus postq̄ ablutus est cū dectione sentica ℞ balaustie. Modus alius: comburantur myrabolani ℞ galle liniātur cum aceto desuper.

¶ Fen quarta de solutiōe cōtinuitatis: ℞ est p̄ter id quod pendet cum fractura et algebra. Et est quatuor tractatus.

¶ Tractatus primus de vulneribus in mēbris.

¶ Sermo vniuersalis de solutiōe cōtinuitatis. Ca. j.

Iam ostendimus in libro primo species solutionis ꝛ continuitatis ſm modos q̄ necessarij fuerunt in loco sili illi: ꝛ volum⁹ nūc innuere summas de specieb⁹ earū: quas oꝑz nobis esse notas ante illud quod volum⁹ declarare. Dico ergo q̄ nos conamur in quibusdam membris quorum continuitas est soluta vt redeat eorum cōtinuitas sicut fuit: et illud sicut in carne: et conamur in quibusdam eorum vt remaneat contactus eorū cum conseruatione: licet non redeat ipsorū ꝛ continuitas ꝛ illud nisi in ossibus puerorū ꝛ infantiū. In cisq̄ est speratur reditus ille. ¶ De neruis ℞ ꝛ venis dixerūt quidā medicorum q̄ non redeūt ꝛ continuitati: immo forte remanet in eis cōtactus conglutinationis ꝛ seruatione currēte sup eos ꝛ coniūgit eos. ¶ Et dixerunt quidā q̄ illud non ꝑuenit nisi in arterijs solis. Gal. ℞ o iam contradixit eis illud ꝛ dixit: immo q̄nq̄ incarnantur arterie per testimoniū experientie: ꝛ cū cōcessione rōcinationis. ¶ Testimonio ℞ o q̄m nos iāvidim⁹ arteriā que est sub basilica ꝛ caput arterie tpis ꝛ cruris incarnari. Et cōcessiōe q̄ ℞ ex rōcinatiōe quoniā os est extremitas in duritie ꝛ nō incarnatur nisi parū in infantib⁹ et caro q̄ extremitas in lenitate incarnat: ꝛ sy ene ꝛ arteria sunt medie inter ossa ꝛ carnē: quare oꝑz vt sit earū dispositio inter carnem et ossa ergo sunt minus recipientes incarnationē q̄s caro: ꝛ facilius suscipiētes eā q̄s ossa: ꝛ incarnant q̄n sectio ē minima ꝛ parua: ꝛ corpus est humidū ꝛ leue: ꝛ nō incarnatur in diuersificato ab eo: ꝛ hic ē modus disputationis rhetoricus vel theoricus: illud in quo cōfiditur est experimentum.

¶ De summa de vulneribus in membris. Ca. 2.

Membra in ōbus cū cadit vulnus magnificatur eius nocumētum ꝛ interficit ſm plurimū ꝛ forte non interficit nisi raro sunt sicut vesica ꝛ cerebrū ꝛ renes ꝛ intestina minuta ꝛ par q̄uis sit

possibile vt saluetur sup ea cū est leue. In corde autē non sperat salus cū in eo accidit vuln⁹. ¶ Et plurimū ille cui accidit vuln⁹ in ventre suo cū accidit ei nausea aut singultus aut solutio ventris moritur. Et quando vulnus est in loco in quo opz vt vehemēs fiat dolor et apostema sicut sunt capita lacertorum ꝛ posteriora ꝛ propie illorum qui sunt neruosi: ꝛ non accidit apostema significat illud nocumentum ꝛ intrinsecum ad quod ꝙuertuntur materie: ꝛ nō ꝙuemunt ad vulnus. ¶ Et opz vt tu obserues illud q̄ dicemus in. c. vlcerum de iudicijs in quibus ꝙmunicāt vlcera ꝛ vlcera: ꝛ post posuimus ea vsq̄ illud attendentes ad illud quod est conueniens.

¶ De sermone vniuersali de cura vulnerum. Ca. 2.

Vulnus carnosum nō euacuat quin aut sit sectio plana recta: aut sectio rotūda aut hīslatera: aut sectio cū diminutiōe alīquātule carnis: ꝛ q̄nq̄ est profunde penetrās ꝛ q̄nq̄ discoopertū: et vnicuiq̄ eoꝝ est regimē: ꝛ ꝙmunicāt ossa in retētione sanguinis curētis ꝛ iā posuimus ad illō ca. ¶ Et forte sanguinis q̄titate tēperata ꝙfert vulneribus ꝛ ꝓhibet apostemationē ꝛ febrem. Iā de melioribus cū quib⁹ intendimus in vulneribus est vt ꝓhibeamus eoꝝ apostemationē: q̄m q̄ nō accidit apostema possibile est vt eius fiat curatio: verū cū illic est apostema aut attritio aut ꝙtusio aggregatur in vacuitate eius cuius vulnere sanguis q̄ vult fieri apostema aut pus: ꝛ nō est possibilis curatio vulneris: ꝛ dum nō ꝑparatur illō: tunc curet apostema. Et si retinet in ꝙtritiōe sanguis tūc nō fit securitas q̄ ipsius resolutio festinet si fuerit ei q̄titas qua fit curandū ꝛ tēsio illud cū ꝙersione in pus ꝛ resolutione ipsius: ꝛ illud fit cū oī calido leui de illis q̄ tu scis. Et ꝓpter hoc opz vt adiuuetur cursus sanguinis q̄m abbreuiatur. Cū ergo sectio est plana recta de qua nihil accidit: sufficit in regimine eius strictura ligatura ꝛ ꝓhibitio sanguinitatis ꝛ aquositatis ab ea: ꝛ ꝓhibere q̄ aliqua rerū cooperiat eā neq̄ pilus neq̄ aliud postq̄ tu ꝙseruaueris ꝙplexionē mēbri ꝛ solicitu sfueris in hoc ne attrahat ad mēbrū nisi sanguis naturalis. Et fuerit magna ita vt nō ꝙcurāt extremitates ei⁹ q̄m sunt rotūde elōgate aut diuerse figure aut iā destructa est ex ea caro pauca nō plurima tūc ei⁹ cura est sutura: ꝛ ꝓhibitio aggregationis humiditatis in ea cū administratione exiccantiū repercussiuorum: ꝛ administratione subtiliantiū que dicemus: ꝛ si fuerit ꝓfunda: tūc strictura etiā facit eam adherere multotiēs nō est necesse detegere eā si est possibile illud: ꝛ illud est quando non ꝙfert strictura cū ligatura firmā seam ꝛ forte necessariū est detegere eam sicut ostendam ꝛ ꝓpie vbi nō cadit strictura bona super radicem profundi: quare efunduntur ad ipsum materie ꝓpter debilitatem eius ꝛ dolorem q̄ necessarius est ꝛ ꝓpter dispositiones quas dicam in cap. vlcerum Et si est necessariū vt detegatur nō erit excusatio quin ponatur cotum ꝛ quod currit cursu eius super eius orificiū exiccans ipsum ꝓpie vbi strictura non cadit super radicem sicut diximus: aut ē ei⁹

preparatio talis q̄ non est possibile materiā malā effūdi ab ea. ⁊t est in ea os aut concauata est ⁊facta est fistula ⁊ist in ea humiditas mala valde: ⁊est tunc in iudicio vlcerū non vulnerū. Et dixit sapiēs q̄ vulnus non indiget nisi ligatura aggregante labia q̄n queritur adherentia ⁊incarnatio: verū si fuerit necessariū vt nascat in ea ca ro tūc non est in eo necessariū illō: ꝫ est necessaria aliq̄ ligatura cū qua effundat sordities ex orificio eius: ⁊aliq̄n ligatura sit tali mēsu ra qua retineat medicamē desuper. Inquit ⁊ sufficit vt sit orificio vulneris locus ex quo effundatur sordities semper per naturā: aut ita vt cadat pforatio illuc āt vt tu figures ipz cū illa figura. Ego essi iam sanaui vuln⁹ magnū cuius pfundū erat vbi est genu ⁊ipsius orificiū in cora preter q̄ fecerim ⁊in orificiū aliud inferius apud genu Sed preparaui corā tali preparatione q̄ pfundū fuit superi⁹ ⁊ orificiū inferius quare sanatū est absq̄ perforatione in inferiori pte: ⁊ sil⁹ q̄nq̄ suspēduntur brachiū ⁊palma ⁊alia taliter q̄ orificiū semp est inferius: hic est ergo sermo eius. ¶ Et dico q̄ fortasse tibi cadet vulnus vt tibi erit necessariū incidere ꝓplete ⁊secare mēbrū. Cū aūt ex vulnere absciditur caro plurima tūc necessaria sunt ea q̄ carnē nasci faciūt: ⁊non sufficit illud q̄ exiccat ⁊ prohibet. Et fortasse no cet exiccatiū ⁊ prohibitiuū ex parte q̄ repellit materiā ex qua nascitur. ¶ Et q̄nq̄ est pfunditas ⁊diminutio ossiū taliter q̄ non est possibile vt nasc⁊ur ꝓplete: quare remanet pfundū: sicut q̄nq̄ accidit vt nascat plus q̄ sit necesse: quare est caro addita. ¶ Et opz vt cibet eger q̄ vult vt nascat caro in vulnere suo cibo laudabili boni chimi: ⁊ quādoq̄ est illud q̄ facit nasci: ita q̄ possibile est ei vt faciat nasci carnē: cutē ꝰo nō facit nasci cū iam abscissa est totaliter immo non facit nasci loco eius nisi carnē durā supra quā nō nascitur pilus: venarū aūt rami multotiēs eminēt ⁊nascūtur sicut caro. Et de vulnerib⁹ sunt quedā bñtia timorē sicut vulnera cadētia in neruis ⁊extremitatib⁹ lacertor⁹: ⁊dicā ea in .c. dispōnū neruor⁹ ⁊ multotiens sequunt ea accidentia mala ⁊sicut illud q̄ sequitur vulnus extremitatis lacertorū de alteratione coloris ⁊casu pulsus post sbsistitudinē ⁊paruitatē ⁊perducit ad sincopim ⁊casum virtutis: ⁊ q̄nq̄ sequntur ea spasmus. Et sil⁹ illa q̄ cadūt ante genu apō rotulā q̄n sequunt ea accidentia mala ⁊sunt permanētia a quibus parū liberantur. ¶ Et q̄n accidit spasmus ex huiusmodi vulneribus lacertosis ⁊nō recipit curationē: tūc curatio est incidere lacertū in latitudine: ⁊est voluntas vt destruatur operatio lacerti: verum illud est de illis q̄ oportet vt postponantur quantū est possibile. ¶ Et cure⁊ spasmus ⁊per mixtio rōnis cū re alia preter eā: ⁊sicut vulnus geniculi ⁊fortasse enim necesse est vt ponatur cū sectione dura: ⁊vt sit festinatio in aḡatibus ei⁹ ⁊ vlceribus ipsius ⁊ vulneribus cū flobotho mia ⁊ solutione vētris: ⁊ prohibitione incarnationis donec mundificentur mundificatione vltima: deinde incarnentur.

¶ De cognitione eius q̄ facit nasci ⁊ q̄ incarnat ⁊ q̄ figillat ⁊ q̄ corrodit ex medicinis. Cap. 4.

Medicamen faciens nasci carnē est illud quod coagulat sanguinem sanum in carnem. Quod si fuerit exiccatio ei vehemens prohibet sanguinem venientem: quare non habebit materiaz caro. Et si est ei absersio vehemens remouet eū ⁊ facit eū currere: quare cō sumit materiā inuentam carni. ergo oportet vt non sit ei plurima exiccatio: immo vsq̄ ad terminū neq̄ absersio fortis valde: immo absersio pauca in tanta quātitate vt abstergat sorditiē absq̄ mordicatione ⁊ nō indiget stipticitate de qua est curandum. ¶ Et opz iterū vt sit in caliditate ⁊ frigiditate in ꝓplerione sua si fuerit separata: cū ꝓtrario: ꝑm quātitatē separationis: ⁊ si nō fuerit separata separatione de qua curetur: tunc assimilet⁊ calido valde calidum valde: ⁊ frigido valde frigidum valde. ¶ Et obseruetur iterū impressio medicine in loco vt opponatur ei si supfluit in malitia ꝓplerionis. ¶ Medicine aūt incarnatiue sunt ille que aggregāt inter duo elongata: ⁊nō opz vt operētur nisi in superficieb⁹ amborū facientes adherere iter ea ⁊ tracq̄ cū rore qui est in substātia ambor⁹: ⁊si fuerit sanguis pur⁹: tūc est illud q̄ exiccat sanguinē plurimū sufficiēs cū eo in adherētia cū exiccatione vehementi veloci anteq̄ fiat pus ⁊ nō firmatur ei illud nisi fuerit cū eo supfuita svirtutis in exiccādo. ¶ Uerū opz ne sit abstergens: q̄si absersio est cōtraria intēti oni q̄ est in eo: q̄si intētio in eo est ponere illud q̄ colligit de sanguine nutrimentū ⁊ adherētiā: ⁊ abstergēs abstergit illū sanguinē: quare oīs partitur ergo ꝓsumit materiā qua expectat ꝓgluti natio. ¶ Et non indiget dimi nutione in exiccatione: si cut indiget ea illō q̄ facit nasci. Q̄si faciēs nasci indiget vt currat ad ipsuz materia et illius materiei cursum ꝓhibet exiccatio: et incarnatiū nō indiget: immo indiget incarnatiū exiccatione fortiore et pauca stipticitate. ¶ Consolidatiū vero figillatiū vehementius indiget stipticitate q̄ illa duo: q̄si est ei necessariuz vt recuperet q̄ est per naturam ꝑ vehementioris exiccationis. s. cutem: et q̄si indiget vt exiccet humiditatē extraneam ⁊ radicalem vehemētem. Et illud quod est ante ipsum eget vt exiccet humiditatem extraneam exiccatione plurima et radicalem cū mensura que conglutinet ⁊ ingrossetur ⁊ non minuatur ex substātia. ¶ At corrosiua diminuens carnem opz vt sit vehementis absersionis valde.

¶ Et illud qui dem quod est rectū in curatiōe vulnerū quādo perforantur: est vt non approximet eis aqua. Et si fuerit necessarium et non suffert eger a balneatione: oportet vt ponatur super ea de emplastris ⁊ de panno infuso cū oleo ꝑm modos ligationis ⁊ non permittatur aqua peruenire ad ipsum.

¶ De perforatione vulneris ⁊ aliorum cum opz vt discoperiatur. Cap. 7.

Dixit Sal. Opz vt seces ex loco eius vehemētioris eminentie vt inclines ipm: r nō sit tractus perforatio nisi ad partem ex qua est possibile currere pus ad inferiora. ¶Et vt obseruenk in perforatiōe alesuirati r ruge fm modū quē dixim⁹ in cap. vulnerū: r debellet nisi in eisque exceptm⁹. In eis vero q̄ sunt sicut inguina r suba scelle: opz vt vadat perforatio cū cute in natura. ¶Deide ponātur desup exiccatiua absq; mordicatiōe de illis q̄ sunt posita in tabulis medicinaz singulariū: et puluis olibani melior est in eis q̄ oliba nū: qm illud est vehemētius stipticū. ¶Et rectū quidē est in curatione vulnez cū perforatur ne appropriet eis aqua: r si fuerit necessariū: r eger nō suffert a balneatiōe: tūc opz vt vuln⁹ occultek sub emplastris cōueniētib⁹ tectis cū pannis infusis cū oleis fm modū cooperture q̄ separat inter aquā balnei: r humiditatē eius inter vulnera: aut ingeniek ei aliquod ingenior possibilium in ipso.

¶De regimine vulnerum habentium apostema r dolores. Cap. 6.

Necessariū est in huiusmōi vulneribus alleuiare dolorē: r credere q̄ vulnus nō ꝓsoli datur oino dū apa non sedatur. ¶Et illud q̄dē non ꝓpletur nisi cū eo in quo est exiccatio r infrigidatio in principio reir mollificatio in secūdo: et admimstrek in eo cura apostematū oino. ¶Et qō est ppriū in hoc cū cōitate sui iuuamenti in omni mēbro a capite vsq; ad pedes est vt sumak granatū dulce r decoquak cū vino pōtico r emplastrek cū eo loc⁹. ¶Et opz vt obserues illud ad qō quertitur dispositio apatis sicut si tu administraueris vnguētū nigrū r videris vulneris rubozē vehementē fieri r vesicari declina ad infrigidātia et ad vnguentū album. Et si videris ipm mollificari aut indurari: r tu iā administrasti albū: administra nigrum r alia.

¶De regimine vli in vulneri b⁹ viscerū interius. Cap. 7.

Intentio in eo qō existimam⁹ q̄ est fissura aut disruptio interius est vt incarnek r nō dimittak sanguis ꝓgelari in interioribus ita vt ꝓhibeatur fluxus sanguinis. ¶Et medicine ꝓferentes in vtrisq; intentionibus primis sunt sicut vestimēta q̄ decoquunk in aceto: aut detur in potu de cēntaurea maiore pōdus. z. ʃ. r terre sigillate in hoc inest curatio magna. ¶Illō aūt qō in potu sumik cā fluxus sanguinis est sicut canich. iij. r. ʃ. de semine insquiami al. cū aqua mellis r reliq̄ medicine ꝓdicte in ꝓhibitiōe sputi sanguinis r fluxus sanguinis. ¶De vulnere aūt r fissura apparētibus dixit sapiēs q̄ in dispōne miracb ventris donec egrediank quedam intestina: oportet vt sci as quomodo applices intestina et intromittāk. ¶Qōsi egrediak aliquid de zirbo oportet vt scias an sit necessariū vt ligetur cuz ligatura firma aut non: r an suatur vulnus aut non: r qualr sit in via suēdo ipsum. Et Sal. quidē dixit anathomiā almi racb. r dixim⁹ nos ipm in anathomia. ¶Et ꝓpter illud quod iam

dixim⁹ in anathomia locō illoz̄ est minoris timoris cū disrūpik q̄ locus aluourati. Et aluourati q̄dez est mediū corpis vtriusq; lateris mēsura quatuor digitoz ab alborati. i. vmbilico. ¶Inqt. Ossi fissu ra cū accidit in loco alborati egrediūtur cū ea intestina plus et redditus coz in ea est difficilis. Et illud ideo: quoniam res que tenet eam non est nisi duo lacerti descēdentes in longitudie corpis q̄ ptēdūtur ex pectore vsq; ad ospecti nis: r ꝓp illō q̄ disrūpit vn⁹ boz duorū lacertoz opz vt egrediak ps intestinoz r augmētak inde disruptio Et illō iō q̄ lacerti q̄ sunt in vtriusq; illis plus coartāt ipm: veruz est ei in medio lacert⁹ fortis ptenēs ipz. ¶Si aūt ꝓparek vt sit disruptio magna egrediek nūeratio intestinoz: q̄re erit coz intermissio vehemētior r difficilior. In vulneribꝰ aūt puis si nō succurrak cū intromissiōe intestini iflak r igrossak: r istud ꝓp illō qō gīnak i eo de vētositate: q̄re nō igredik ex illa disruptōe. Et ꝓp illō saluiora vulnera accītia in miracb disrūptia sunt illa q̄ sunt equalis magnitudis. ¶Inqt. Et indigēt illa vulnera reb⁹ q̄ttuor: quaz ꝑma ē vt reducatur intestinū apparēs ad locū q̄ est ei ppri⁹: r secunda vt suak: r tertia vt ponak supea medicamē ꝓueniēs: r quarta vt sit sollicitudo ne ꝓuenat alicui mēbroz nobiliū ꝓpter illō timor. ¶Pone ergo q̄ sit vulnus tante q̄ntitatis vt nō possimus ꝓpter puitatē eius intromittere intestinū procedēs ab eo. Et q̄dē est nobis necessariū vt resoluam⁹ illā vētositatē: aut vt dilatem⁹ ipsam disruptionē: et vt dissoluam⁹ vētositatē est melꝰ si pole est in ea. ¶Et cā quidē in inflatione intestini est frig⁹ aeris: ꝓpter illud ergo opz vt submergak spōgia in aqua calida r exprimas ipa z r vapores ipm: r vinū stipticuz q̄n calefit ēt est inuatiuū in hoc loco: et illud q̄n calefacit pl⁹ q̄ sit calefactio aq̄ r ꝓfortat intestinū. ¶Qō si hec cura nō resoluit inflationē intestinoz: tūc administrek amplificatio vulneris. Et quēdē instrumentoz ad hāc sectionē est instm qō cognoscik ad ꝓfundas fistulas. Cultelli aūt ꝓfundi acuti ex duab⁹ ptib⁹ facti ad caput caueātur. ¶Et rectior figurarū r ꝓparatio in infirmo est vt si fuerit vuln⁹ lesum vadēs ad ptē inferiorē sit figura r ꝓpatio ad supiorē. Et si fuerit vuln⁹ vadēs ad supiorē: figura r ꝓparatio vadāt ad inferiorē. Sit ergo intētio tua quā intēdis in vtrisq; rebus simul vt nō cadāt reliqua intestina sup intestinū cui⁹ inferi⁹ appet. ¶Et cū tu posueris hāc tuā intētionē: scias q̄ si fuerit vuln⁹ in ptē dextra: tūc oportebit vt scias egrū declinare ad ptem sinistrā. Et si fuerit in ptē sinistra facies eū declinare ad dextrā: r sit intentio tua semp vt ponas ptē in qua est vuln⁹ altiorē parte altera: hec est emm res que est cōis oibus istis vulneribꝰ. ¶Cū ergo seruank intestina in locis suis q̄ sunt eis ꝓpria postq̄ reducta sunt ad vētrē cū vulnera sunt magna: tunc necessari⁹ est minister edoctus. Et illud iō q̄m opz vt teneat locū illius vulneris totū manu sua deforis r colligat ipsum et aggreget et deteget de eo aliquid ministro suenti ipsum et

redeat ad illud qō iā suetū est de eo etiaz ꝛ aggreget ipsū ꝛ colligat paulatim donec suatur vuln⁹ totū sutura decenti. ¶Et ego narro tibi illud qō melius est de assuitiōe vētris. dico ergo qm̄ ꝓpterea q⁹ res q̄ est necessaria ē vt ꝓhibēdatur illud qō est inter mirach et si pbac iam est necessarium tibi vt scipias ꝛ tromitas acum in cutem deforis ad interiorem partē. cū ergo penetrauerit ac⁹ in cutem et in lacertū eūtem ſm rectitudinē in lōgitudine ventris toti⁹: dimitte marginem sipbac in hoc latere: ꝛ nō intromittas in ipsū acū: et fac penetrare acū in marginem alium deintus ad exteriora: deinde fac penetrare eam ab intus ad exteriora in margine alio mirac ꝛ cū feceris eam penetrare: tunc fac penetrare eam secundo in hoc eodem margine mirac aut deforis ad interiora: ꝛ dimitte marginē sipbac qui est in hoc latere: fac ergo penetrare acum in latus aliud deinde ad exteriora: ꝛ fac eam penetrare cum tua penetratiōe in sipbac in marginem mirac qui est in parte eius donec facias eam penetrare totū: deinde incipe iterum ab hoc eodem latere: ꝛ sue ipsum cū margine qui est sipbac in latere alio: ꝛ extrabe acum ex cute quam penetrauit: deinde reduc acum in illam cutem ꝛ sue marginem sipbac q̄ est in latere alio cū hoc margine mirach ꝛ extrabe eaz ex cute que est in parte eius ꝛ fac illud vna vice post aliaz vsq⁹ quo suas vulnus totum ſm illud exemplum. ¶In mensura autē q̄ sunt iter duo puncta caueat superfluitas in latitudine ꝛ strictura: quoniā ap̄ litudo nō tenet ſm qō oportet ꝛ strictura adunat. ¶Et filum iterum si fuerit chordosum adiuuat ad disrumpendum. ꝛ si fuerit molle abscindit ꝛ ligatur leue durū: ꝛ similiter si ꝓfundaueris pūcturā in cute. nam si fuerit longinqua a punctura verū remāserit de vacuitate intra ipm ꝛ extra eam non incarnatur: et serua equalitatem illic etiam. ¶Inquit. Et pone intentionem tuā in sueḍo vētrem adherentia sipbac cū mirac. fortasse enim adherebit ꝛ incarnabit: quoniā est neruosum. ¶Et iam consuerunt ipsum quidam secundum hunc modum: opz ergo vt figamus acū in margine mirach exteriore ꝛ faciamus ea penetrare ad interiora: ꝛ dimittamus marginem sipbac totum: deinde reducamus acum et faciamus eam penetrare: deinde penetret acus ex cōtrario partis quam penetrauit: deinde faciam⁹ penetrare in marginem aliū de marginibus mirach secundū hoc. Et iste modus consuendi est melior consuitione communi que comprehendit quattuor margines in penetratione vna. et illud ideo quoniam cum hac consuitione iterum quam iam diximus iam cooperitur sipbac retro mirach: ꝛ cōtinuatur cum eo coopertura decēter. ¶Inquit. Deinde pone super ipsum de medicinis scarnatiuis et necessitas ad ligandum est vehementior in his vulneribus: ꝛ ma⁹ defac lanam marabaz cum oleo calido parū ꝛ inuolue super alibre⁹ pi ꝛ alibremi scutyadūt. Et clysteriza ipsū cū aliq̄ mollificatio etiaz

sicut oleat mucillagies. Et si vuln⁹ iā puenerit ad intestinat suisti ipz tunc regimē sit illō qō dixim⁹: verūtn opz vt clysterizet cū vino nigro stiptitico tepido: ꝛ ꝓpter si vuln⁹ iam ꝓfutum fuerit: aut appropinq̄uerit minuta intestina: qm̄ intestinū ieiunū non sanat oīno ex vulnere qō i ipo accidit pp subtilitatē sui corpis ꝛ mltitudinē ei⁹ qō est i eo deuenis: ꝛ ppinq̄tatē suā ad mām neruoz: ꝛ multitudinē effusionis colere ad ipm: ꝛ vehemētiā calidtatis ei⁹: qm̄ est magis ppiquū epati q̄ intestina alia. ¶Inferiora vētris ꝓpterea q⁹ sunt de natura carnis sis de medicatiōe ipoz ꝓfides. ¶Inq̄t Sal. lib. de ingenio sanitatis. Et sit intētio tua apō disruptionē miracvētris cū sipbac vt suas eā ꝓsuitiōe ꝛglutinātē sipbach cū mirach: qm̄ est neruosuz tarde icarnatiōis cū alio: ꝛ illō cū modo suitiōis quā dixim⁹: qm̄ ipa aggregat ꝛglutinat in pūctura sipbac. ¶Inq̄t. Et intestina cū egrediū tur: tūc ꝓfert vinū nigrū forte: ꝛ calefiat ꝛ submergat in eo lana ꝛ ponatur desup qm̄ ipa dispergit inflamationē eoz ꝛ detumescere ea facit si aūt nō fuerit pñs: tūc administra q̄ḍā aquas stipticitatis fortis calefactas: q⁹ si nō fuerint pñtes: tūc vapora ea cū aq̄ calida donec tumescāt. si aūt nō ingrediunt in illō amplificet loc⁹. ¶Inq̄t Hyppo. Cū egredit zirb⁹ vētris invulnere necesse est vt putrefiat qō de eo egredit q̄uis morē tpe puo. ꝛest in hoc vehemēti⁹ q̄ intestina ꝛ epar. qm̄ intestinat extremitates ep̄is si nō remanēt exteri⁹ spacio longo donec infrigident valde vehemēter: tūc cū ingrediunt vētrē icarnat vuln⁹ redeūt ad naturas suas. zirb⁹ vo lz morē tpe puo tm̄ necesse est vt qō ex eo qō apparet ingredit vētrē putrefiat: ꝛ ppter illō ppe rāt medici in incidēdo ipm ꝛ nō intromittūt qōde ipso apparet invētrem. q⁹ si inueniat in zirbo diuersum ab hoc illō est valde parum ꝛ fortasse nō inuenit. ¶Et si egreditur aliq̄d de zirbo tunc necesse est tibi vt scias an oporteat incidi an non: ꝛ an oporteat sui vuln⁹ an nō et qualiter tuat. Mā si vuln⁹ cadat in aliquam rat et est mediū vētris tunc est pluris timoris: qm̄ sunt extremitates lacertoz cooperte supvētrē. Si autem fuerit in alijs: ꝛ sunt a duob⁹ lateribus medij vētris a dextra ꝛ sinistra quasi quatuor digitis: tunc est saluior: qm̄ nō est in eo aliq̄d de extremitatib⁹ lacertoz neruosoz. ¶Loci vo aliquorati futura iter⁹ ēdifficilis. ꝛ illō iō qm̄ intestina eminēt ꝛ egrediunt a disruptiōe q̄ est in hoc loco ꝛ redit⁹ eoz i hoc loco est difficilis: ꝛ illō q⁹ illō qō plicat ea in retentione eorum est duo lacerti protensi in longitudine ventris carnosi qui descendunt ex pectore ad rachabat est os pectinis. Et ꝓpter illud quando cadit vulnus in hoc loco incidūt hos lacertos: ꝛ est eminentia intestini vehementior: quoniam lacerti qui sunt in illo continēt ipsum: et non est ei in medio lacertus fortis retinens ipsuz. ¶Si aūt ꝓparetur cū hoc vt sit vulnus magnū tūc necesse est vt emineat ꝛ egrediatur ex eo neru⁹ intestinorum ꝛ quare fit intromissio eorum difficilior.

¶De qualitate ligandi vulnera. Ca.8.

Vlnera ãt rfissura apparẽtia cũ vis vt incarnenf: tũc facillõ qõ dixit sapiẽs de illis q̃ sunt hui⁹ artis. ¶Inãt. Cũ vis vt incarnẽt b mõl fissura: tũc fac adherere ei ligaturã incipiẽtẽ ex duobus capitibus non aliam de ligaturis. Oõ si fuerit magna erit tibi necessariũ vt adherere ei facias puluillos triãgulatos: et si fuerit locus decliuis indiget futura etiã: rpuluilli quidem triangulati meliores sunt in aggregando labia vlcerum q̃ quadrati: quoniam coartant sup fissurã tantum: r situs puluillorum triangulatorũ est ꝑm hoc ex plum linea recta inter duos puluillos fit fissura: r duorũ puluillorũ triãgulatorũ: vn⁹ sit b. r alter g. decenter 2posĩti ꝑm figurã quaz vides. Cum ergo ligatur locus iste et cadit ligamẽ duorũ capitũ est ligamẽ tenẽs sup locũ fissure vehemẽti⁹ q̃ si fuerint q̃drati. Et nõ licet vt nõ sit in applicatiõe vlcerum ligamẽ nõ habẽs duo capita: r isti sunt pului lli triãgulati et figura stringendi.

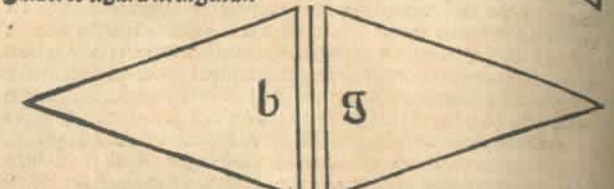

¶Et ỏr in li. de ingenio sani. Quidã bõ habuit vuln⁹ cui⁹ pfũdũ erat primũ iguinib⁹: r ipi⁹ orificiũ primũ genu r sanauim⁹ ipz sine pfora tiõe pemit⁹: ita q̃ posuim⁹ sub genu ei⁹ puluillos: r ꝑparauim⁹ ipz taliter q̃ factũ ẽ orificiũ ei⁹ directũ cũ facilitate: r sil'r fecim⁹ de vulnere qõ fuit in coxa r bz achior sanata sunt omnia. ¶Inãt ille qui iaz pre uidit in experientia. Scias q̃ vulnera indigent vt fiat sanies si posſibile est ei intus ad hoc vt penetrent cum ea reliqua q̃ sunt illic meliora r velocius alteratiõis. Sil'r vulnera disrupta elõgatorũ labiorũ egẽt vt aggregent cũ ligamẽto aggregãte labia eorũ nisi fuerit superea ex illo dolor: aut fuerit aꝑosa: qñ dolẽt ꝓp illõ q̃uis sit cũ facilitate aut fuerit lacert⁹ q̃ sit disrupt⁹ i latitudine: qñ tũc nõ aggregat immo ponat in medio licinũ timẽdo ne icarnẽt cutis r remaneat lacer⁹ nõ icarnat⁹. ¶Inãt. Et sil'r qñ scindim⁹ c utẽ capitis ponim⁹ iter labia aliq̃d qõ ipleat ea: fortasse essẽt 2trabit cutis labiorũ ad interiora vulneris: q̃re necesse est tũc vt coneris cũ ligamẽtis vt trabas eã ad exteriora. ¶Et cũ cadit vuln⁹ in longitudine: tũc ligamẽ sufficit aggregat ipam decẽter: r cũ fuerit in latitudine indigebit vt suat r ꝑm mẽ

surã ꝑfunditatis vulneris erit ꝑfunditas future dignior ex additione anathomie. ¶Inãt. Qñ fuerit nobis necessariũ vt addam⁹ i amplitudine vulneris cũ est strictũ timuerim⁹ q̃ ꝓpter ꝑfunditatẽ ei⁹ incarnet ei⁹ superi⁹: r nõ incarnet ei⁹ ꝑfundũ: aut fuit mẽbrũ vulneratũ in hora vulneris ꝑm figurã: qõ cũ redit ad equalitatẽ suã nõ est possibile vt curret ex eo sanies: nec vt ingrediat ipsuz medicina: vt redeat ad suã figurã qñ egredit r mouet dolorẽ aliũ: tũc necesse ẽ vt scidat sectiõe 2ueniẽti. ¶Et sciasꝑm summã q̃ vulnera q̃ sunt ilatitudine lacerti sunt dignior ut labia eoz sint rebemẽti⁹ dõgata quapropter sunt facientia maiorẽ necessitatẽ ad ꝑseruandũ subtiliter in aggregãdo labia: r fortasse nõ erit excusatio a futura r administratiõe puluillorũ r triãgulatorum: r ꝓprie si ceciderit in carne diminutio: nam cadens in longitudine minus eget illo.

¶De medicinis incarnãtibus vulnera. Ca.9.

Harũ medicinarũ ỹtutes iã narrauim⁹ r tinuatiõis earũ locũ: r nõ dubitam⁹ q̃n sit necessariũ vt puluis earũ sit munoris ỹtutis q̃ illõ qõ de eis fit cũ oleis r ceratis. ¶Et necessitas q̃dẽ pducens ad olea r cerata est ꝓpterea q̃ medicine siccet ꝓprie q̃ sunt sicut merdasengi r reliq̃ minerales nõ submergũtur vsq̃ ad pfũdũ nõ penetrãt in poros: cũ ergo ex eis fit ceratũ advltimũ puenire facit eas cursus olei ad locũ quẽvolumꝰ. ¶Et iste medicine incarnatiue sunt ex mineralib⁹: r sunt ex plãtis: r alalib⁹: r ex oi spẽ: r sunt ex mineralib⁹ sicut cerusa r oleũ myrtinũ r cera. ¶Et ex plãtis folia sicut folia q̃re⁹ masculi emplastra r folia salicis r folia caulis r folia arborũ maloꝝ r cortex palme r folia arnoglosse r sptũ i fusuz in aceto aut a liq̃tulorini: r ꝓprie q̃ miscẽt folia arborũ spini masculer femine ligata cũ corticib⁹ suis: r folia cupressi r rami ei⁹: r folia pẽta philõ cũ melle. ¶Et ex gummis glutinũ alboti ꝓprie ꝓpe mẽbra magna. ¶Et ex fructib⁹ r granis nuz recẽs 2trita cũ aq̃ r sale aut vino bullita cũ folijs acetose aut folijs sicle aut lactucer pirorũ silueſtriũ cũ eo qõ est in eisde ꝓhibitiõe flur⁹: r nuz cupressi r alia 2busta: r pulueis molẽdini r ordeũ adustũ ꝓprie fenib⁹ cũ cera r oleo ro. ¶Et de illis q̃ similãtur floꝛib⁹ flosculis orbe et herba caude eq̃ner ꝓprie in vicinitate impletiõis mẽbri aut carnis et ad vulnera q̃ sunt ꝓpinq̃ lacertorũ capitib⁹. ¶Et ex alalib⁹ lac acetosum valde conglutinat vulnera magna. ¶Et de compositis medicamen ruffi et aureum et esculeus et medicamen de salicibus et pulegio et emplastrum de lino.

¶De medicinis consolidatiuis r sigillatiuis. Ca.10.

Harum medicinarũ naturas iã sciuisti: et scisiterũ q̃ opz ne pluis earum fit in virtute eius qõ ponitur in emplastris. ¶Et tunc opz vt scias q̃ non est necessariũ vt medicine iste administren tur cum iã equata est superficies carnis dure cum cutevltima equalitate: verum caro bumida iam equatur et additur: sz est spissa taliter q̃ cũ exiccat: descẽdit: immo nõ opz vt administres eas nisi cũ hoc

qđ ẽ ita qqñ exiccaf equaf: rhec res cognoscif existimatiõe. ¶ Opz ẽ vt admiſtret medicina ꝛ ſolidatiua anteq̃ carnis naſcẽtia ỹulnere in q̃ caro naſcif ad hũc finẽ ꝓuenat: qñ ꝛ ſolidatiua ẽt addit in quã titate carnis vſq; quo conſolidat: et additur cum ea ℞ tus naturalis Ergo additur ſcõz hãc vltimationẽ: immo opz vt ſit taliter ꝙ quando exiccaf facit operationẽ ſuã iã natura fecerit naſci cũ quãtitate ei necẽſaria cuz vltimatiõe cõſolidature vltime in ꝛ ſolidãdo: q̃ compleat duas operatiões ꝛ tinuãdo inter carnẽ et cutẽ ꝑdictas mẽbra q̃ equeſ ſupficies vlcerata. ¶ Qõ ſi nõ ſauferaf illõ ꝓculdubio fiet veſtigiũ vulneris ſuperi⁹ in cute. ¶ Et opz vt adminiſtres figillatiuũ in ꝓmis cũ ipm adminiſtras humidũ. deinde adminiſtra ipm ſiccuz tũc cũ appropinquaf figillatio facies ipm trãſire ſup ipm cum extremitate radij. ¶ Et medicine q̃dẽ iſte ſunt ſicut cortices arboris pini cũ cerato de oleo ro. aut myrtino et reſina ſicca et abrotanũ aſſatuz et cortices eris et puluis olibani et merdaſengi et cẽtaurea minor ꝛ vene ſunt bone et oſſa ꝛbuſta ireꝝ et ariſto. aduſta eſt vehemẽtis ꝛſolidatiõis et alumẽ ireꝝ et galle imature et folia fici. ¶ Et byppo. q̃dẽ mãt de pede albaueas ſicut dixerũt: et eſt ille qđ intellexit ꝙ eũ berbã q̃ noiatur pes cozui: et ſterc⁹ canis comedẽtis oſſa et ſterc⁹ lacerti: verũtamẽ eſt acuti⁹ ꝓrio: quare opz vt frãgas ipm cũ ſtipticis: trahiz lilij celeſtis et cortices oppoponaci et tucia. ¶ Et de faciẽtib⁹ naſci carnẽ mirabilib⁹ ỹulnerib⁹ calide ꝛplexionis apoſtemoſis ſunt ſandali et nenufar et aloes et ꝓprie in partib⁹ am et teſticulor: trme dicina ariſtologie ſi fiat vnguẽtũ. ¶ Aut indiges eo qđ eſt forti⁹ de illis q̃ ſunt inter ꝛſolidãtia ſicut clumia et ꝓprie ꝛbuſta et colcotar cõbuſtũ et litbargyriũ et ceruſa: et qñq̃ cadũt in medicinis ei⁹ dragã tũ ꝛ colcotar: cõmuis ſint de ſumma cozrodẽtiũ diminuẽtiũ carnẽ. Uerũ ipa fortaſſe ꝛſolidãt in vehemẽti humiditate et ꝓprie qñ adurũtur ſunt minoris ꝛſolidatiõis. et nõ minuiſ de coroſiõe eoz et ꝑcipueſt abluãtur fiunt ad ꝛſolidatiõez declinioza. Flos ℞o eris et medicine q̃ ſunt vehemẽtioris coroſiõis nõ ſunt recte ad illõ niſi cũ regimine forti: et in qbuſdã vulneribꝰ et vlceribꝰ vehemẽtis bũiditatis Es ℞o aduſtũ qñ abluiſ: eſt bonũ in ꝛſolidatiõe. ¶ Et cũ volũtas ẽyt fiat emplaſtrũ ſunt neceſſaria q̃ ſunt fortioza de illis q̃ ſunt inter ꝛſolidatiua ſicut clumia et ꝓprie aduſta et colcotar aduſtuz et litbargrũ et ceruſa. Qualitas ℞o faciẽdi illõ eſt vt diſſoluaf ceruſa et merdaſengi cuz aceto: deinde adminiſtret et clumia terat. Et meli⁹ qđẽ vt aduraf: deinde miſceaf illõ cuz colcotar: ꝛ imbibaf oleo ro. cũ aceto. et vino ſtiptico: et fortaſſe addunf ſup ipm dragagãtuz aduſtuz ꝛ balauſtie et galle quãdoquidꝰ etylcus ſunt vehemẽtis bumiditatis.

¶ Emplaſtrum de lino eſt mirabile: ſume pãnum de lino ablutuz nitidum: et tere donec fiat ſicut alcohol: deinde ſume oleum fortis ſtipticitatis aut oleum myrtinũ: et pone in ipo paruz galbani et diſſolue in oleo et pone in ipſo pãnum contritum et fac de eo emplaſtrum

quoniã eſt mirabile: et vnguẽtum nigrum magnũ facit naſci carnẽ

¶ Quod ſi volueris vt forti⁹ faciat naſci: tũc pone in ipſo de thurre oppo ponaco ꝛ ariſtologia aduſta equales ꝓtes vt ſit ſicut ponderus medicinarũ quatuor. ¶ Modus puluerisali⁹. ℞. ceruſe ʒmer daſengi amboꝝ. añ. partẽ. ʒ. i. ſcorie plũbi ʒmyrrhe ꝛ gallarũ oim. añ partẽ. ʒ. ſ. Puluis alij: oſtra coꝝ cõbuſtoꝝ. ʒ. iij. granati parui qđ cadit ab arbore exiccatũ eſt: calcadis amborũ. añ. ʒ. ſſ. cornu ceruini cõbuſti abrotani climie reſine radicuz lilij oim. añ. ʒ. iiij. minutti thuris corticũ arboris pini amboꝝ. añ. ʒ. vj. corticũ granatoꝝ ceruſe aluminis oim. añ. ʒ. viij. gallaꝝ. ʒ. j. Puluis rube⁹. ℞. rubee oſſiũ cõbuſtoꝝ merdaſengi oim. añ. ʒ. ij. thuris aloes amboruz. añ. ʒ. iij. ſarcocolle memithe amboꝝ. ana. ʒ. j. fiat puluis. ¶ Puluis. ℞. rosarum ceruſe plumbi balauſtie omnium. ana. ʒ. viij. gallarum ꝛ ſeminis roſarũ ꝛ alumẽs equaliter ariſto. auf. ij. minuti thuris auf. j. ¶ Mod⁹ emplaſtri ad vulnera corpoꝝ lenũ: cõburat ordeũ ꝛ fiat ex eo ceratum cum oleo roſa. aut oleo myrtino cũ ceruſa plumbi.

¶ De medicinis faciẽtib⁹ naſci carnẽ in vulnerib⁹ ꝛ vlceribꝰ. Ca. ii.

IAm ſciuiſti ꝓprietatẽ medicinarũ faciẽtiũ naſci carnem: quõ oportet vt ſint in cõplexionib⁹ ſuis. ¶ Et opz vt adminiſtrẽtur medicine facientes naſci carnẽ cum iã mundificatus eſt locus a ſordibus ſili⁹: ꝛnõ fuerit baſis vulneꝝ niſi os: tunc mundifica illõ os et exicca in vltimo. ¶ Et nõ dimittas in eo offuſcationẽ aut corruptionẽ: neq; corticez humiditatẽ q̃ nõ exiccef: et ꝓprie in capite: nã lenitas oſſis et eius bũditas eſt vna cauſa ꝙ hibẽtium natiuitatẽ carnis ſuper ipſum: et cum exiccatur et exaſperatur: eſt illud ſup qõ ſit mã ex q̃ gñaf caro i eo magis faciẽsnaſci: ſciasq; ẽ medicĩa faciẽsnaſci carnẽi corpe aut mẽbro: ꝛñ ẽ faciẽsnaſci in alio illõ iõ qñ fortaſſe exiccat in corpore nõ exiccat in corpe ꝓpter complexionẽ duorum corporum: et ſecundum qõ ſciuiſti fortaſſe abſterſio ſuperfluit in corpore: et non ſuperfluit in corpore: neq; eſt abſterſio omnino: cum hec medicina indigeat exiccatione quadã et exterſione quadam menſuratis ſm corpus nõ abſolutis ꝛ res mẽſurata eſt diuerſa cũ impreſſiõe ſua in rebus q̃ nõ ſunt conueniẽtis q̃titatis in paſſione. ¶ Et omne exiccatiuũ quidẽ cuius ſiccitas eſt minor ſiccitate corpis qđ cuz eo curatur: eſt iterum abbreuiatum ab hoc vt faciat naſci carnem eius: immo opz vt ſit ſiccius eo. et ꝓpter illud fit ꝙ olibanum non facit naſci carnem in corpibus donec pertranſeant equaliter in ſiccitate. ¶ Et experimentũ qđem eſt illud quod ſcitur qđ eſt ex exiccãtibus reſtantib⁹ aut ex naſcentia carnis ſm ꝓceſſionẽ vel cõtinuitatem aut ex ſordidatione. ¶ Qõ ſi videris exiccationẽ cũ qua fortaſſe non naſcitur caro: tũc humecta parũper medicina ſiccatoꝝ mitte illõ qđ vadit ſm virtutẽ. ¶ Et qñq; iterũ eſt qbuſdã corpib⁹ ꝓportionalitas cũ qbuſdã medicinis ablq; aſpectu operationis earum: ꝓpter illud ergo opz vt miſceantur medicine plures

debiles ⁊ fortes. At vero quare facta sunt emplastra ⁊ q̄ sit eorū ne cessitas iā sciuisti. ¶Et opꝫ vt nō sis 2tent⁹ medicina sup exicca tione ⁊ humectatione immo obserua ambas qualitates agētes ꝑm qō ꝑmulimus :earū narrationē:neq; iterū sup exiccationē ⁊ humectation ⁊ immo cū 2suetudie 2sideratiōis inter dispositionē vlceris ⁊ dispositionē 2plexionis corporis. Quandoq; enī corp⁹ est humidū ⁊ vlcus siccū:⁊ quādoq; est corp⁹ siccū ⁊ vlcus humidū:⁊ q̄nq; sunt ambo humida:⁊ q̄nq; sunt ambo sicca. Et administrent in primis q̄ sunt debiliora sicut olibanū ⁊ farina fabaꝝ ⁊ farina ordei ⁊silia.

¶Quod si corpus fuerit siccum et vlcus humidū valde:tūc necessa rie sunt medicine vehementis exiccationis cum 2paratione ad me dicinas facientes nasci carnem.sicut aristologia ⁊ radix oppopona ci ⁊ dragagātū adustum. Et in residuo sunt necessarie medicine si cut ysopus ⁊ farina lupinoꝝ. ¶Et quandoq; accidit vt sint quedam medicine in quibus sit aliquid proprietatis qua egent medicine fa cientes nasci carnem de exiccatione ⁊ absterſione sed superfluit:fūt ergo verbi gratia propter exiccationem suam vehementem retinē tes sorditiem ⁊ prohibentes materiam et superfluit absterſio ⁊ cor rosio. Sed quando permiscetur cum ea aliquid de illis que sunt illi contraria frangit ex eor temperat ipsum:et fit faciens nasci sicut flos eris. Cum enim cum ipso associantur oleum et cera et que bu mectant menbrum et fixū faciunt:tunc ipsum propter exiccationez et vehementiam absterſionis fit consolidatiuū:quare oportet vt sit flos eris vna decem partium cerate quando administratur in cor poribus que sunt siccioza:et vna duodecim partium quando admi nistratur in corporibus que sunt hūidiora:et opꝫ vt obseruetur in istis quando experiuntur predicta. ¶Senes egent medicinis in q̄ bus est caliditas maior ⁊ attractio fortior. Et cadunt i eis que sunt sicut pix et thus et farina ordei et farina fabarum et farina boro bi et radix lilij et aristologia et climia. et herba oppopona ci. ¶Et quando prohibetur medicina a iuuamento declina ad altam.cum ergo sit difficil:curetur cum eo quod est proprium vlceribus.

¶De curatiōe vulnerū alsetheregi ideſt q̄ fiunt in capite. Cap. 12.

Egimen quidē ossis in eis ⁊ quid accidat ex accidentibus eo rum timidis iam dictum est in cap. ossium:et algebra verum incarnatiuis vlcerum eoꝝ:⁊ que sunt extra ea sufficiunt q̄libꝫ medi cine exiccatiue leues puluerizate super ea ex medicina. ¶Et medici na que est facta ex oleo et myrrha et olibano et sanguine draconis et similiter medicine leues predicte in vulneribus. Quod si fuerit il lic cursus sanguinis:tunc curetur cum eo quod diximus in ca. flus sanguinis. ¶Et oportet vt cibetur habens eam cerebellis gallina rum assatis quantum possibile est:ipsa enim secundum quod testifi cantur q̄dā confortant cerebrū ⁊ retinēt sanguinis fluxū:ꝫ sit i eis ⁊ ētiā alia. Et similiter aq̄ granati muzi:⁊ ēplastrat cū ỹga pastoris.

¶Et de medicinis bonis ad vulnus ⁊ sanguinē est vt sumat fermē tū purū siccum:⁊ terat ⁊ puluerizet desuper ⁊ nō humectetur.

¶Quod autem prohibet egritudinē est emplastratio cū farina or. ⁊similia cōfectis cum ysopo humida:⁊ similiter cum sauich ordei cum calamento ⁊ cōfert attritioni eius:⁊ reliquum regimen sume tur ex capi .ossium.

¶Tractatus secūs de excoriatiōe et attritiōe:⁊ cōtusione ⁊ torsiōe:⁊ casu offensiōe:⁊ disruptiōe ⁊ fluxu sanguinis ⁊ similib⁹ illis.

¶De sermonibus vniuersalibus. Cap. 1.

Am sciuisti in lib. primo que sit intentio contusiōis ⁊ at tritionis. Cōtorsio aūt est vt sit mēbrū separatū a tūctu ra sua separatiōe nō completa:neq; apparente manife sta:quare est dislocatio:⁊ eguamen quidez est infra tor sionem ⁊ est quasi aliquantum tensionis cōmouētis liga mentū in iunctura:et quod continetur de eo in carne:⁊ si cū eo fue rit aliq̄tulū separationis erit torsio.

¶Et de hominibus sunt q̄ nominant intensionem quā nominau imus torsionem nomine cōmuni.⁊ de hominibus sunt qui nomināt torsionē separationem vnius duoꝝ laterum lacerti:sicut vni⁹ duo rum laterum lacerti vole manus ⁊ rascete cum adherentia lateris alterius cuius separatio sit apparens. Illud autem quod volumus premittere.et loqui de eo in primis est contusio que accidit lacertis in medio eoꝝ ⁊ attritio in extremitatibus ipsorum.

¶De contusione ⁊ attritione. Cap. 2.

Quando accidit lacerto vt contundatur accidit ex hoc inter partes eius numerus solutionis continuitatis:⁊ multotiēs effundit ad ipsum sanguis plurim⁹ ex quo apatur:⁊ pauciores sunt eius dispositiones in quibus non aggregetur ad ipm sanguis ⁊ pu trefiat:quoniam plurimum speratur eius resolutio per poros:et p pie per poros qui sunt constricti constrictione impellente ab illo quod facit contusionem exterius ⁊ a constrictiōe accidente ex apa te interius. Et propter illud si nō succuratur rei in ea perducit ad corruptiōem mēbri. ¶Et fortasse excoriatio sequitur casum ⁊ offensionem: quare opꝫ vt preparet ad curationē eius vt non canceretur.

¶Et oportet vt administratio fiat in attritione cū redditiōe conti nuitatis villoꝝ incisoꝝ:immo ad sedandum dolorem.

¶De cura. Cap. 3.

Non reperik in pluribus harum dispositionū in hac acciden tia ⁊ excusatio a flobotbomia:immo opifices artis ꝑperant

ad illud cuius sit corpus mundum. ¶ Et quãdo fit flobothomia & festinatur ad emplastra phibentia oppilantia non accidit ex eis illud quod est necessariũ ad curationẽ q̃ multũ cõuenit. Et est eoꝝ phibitio cum infrigidatione & stipticitate aut cũ vno eoꝝ. ¶ Cũ aũt tardak illud & properat sanguis ad dispositionẽ solutiõis: et times nocumenta predicta necessariũ est in curatiõe eiꝰ extrahere sanguinem illũ vt nõ redeat apud ꝓtinuationẽ ad dispositionez eius. q̃ si fuerit taliter q̃ sit possibile vt resoluank ꝓpter raritatẽ porꝝ cuz embrocis aquarum calidarꝝ & similiũ eius fiat. Et fortasse administrak sup ỽberatos de illis que diximus. Et iterũ cũ medicinis carminãtibꝰ sanguinẽ mortuũ & oleis resoluentibꝰ laritudinẽ: vt detur in potu deintus res adiuuantes ad resolutionẽ fiat illõ: & sis cõtentus illo. ¶ista mũdificatiua adiuuãtia ad illud sunt sicut bdelũ iudaicũ & costus et cẽtaurea maior cũ sirupo acetoso: & vt adiuuet sirupꝰ acetosus iterũ a d illud cũ incisione. ¶ Medicine vero carminãtes sanguinẽ mortuũ sunt sicut farina ordei & ysopus humidar similia ꝓfecta cũ aqua. Et forte est sicut calamẽtũ mõtanũ & sauch & ppie q̃ cadit in capite. ¶ Et ad vltimũ illud cui est mollificatio cum caliditate subtili resoluẽte resolutione subtili: ter eis q̃ exiccãt exiccatiõe subtili. nã ea q̃ sunt vehemẽtis resolutionis ter exiccatiõis cũ administrank in impressiõe eiꝰ resoluũt subtile: & inspissant spissum cum exiccatione sua & oppilant poros iterũ cũ exiccatiõe sua: & hec forte sit mẽlura excusat sollicitudinẽ in eo cuiꝰ ꝓtinuitas soluit ppe cutẽ & in eo q̃ appet nõ ꝑfunda. ¶ Q̃ si nõ fuerit ita: & fuerit solutiões multe ꝑfunde & lõginq̃ ab eo q̃ appet nõ erit excusatio a scalpellatiõe: & resoluak q̃ resoluit in aꝑatibꝰ & vlceribus malis. ¶ Et eius quidem dispositio non est dispositio verberati. in verberato. n. trahitur materia ad cutem: & cutis est in via vlcerationis: & in hoc si soluitur continuitas profunde submerse: tunc illud nõ sperak: quapropter necessarium est administrare attrahentia cũ fortitudine & ventosas et scalpellationem: et fortasse erit res maxima: & fiet ad apostemationem magnam exterius et aggregabit: et tunc oportebit vt festinetur ad aperiendum et resoluendum illud quod aggregat in eo saniem: vt sedetur dolor cum eo quod facit pus: et resoluatur materia cum apertione. illud. n. est ꝑm dispositionem aperientem & vt aperiatur velocius cum adiutorio curationis' est saluius. et fortasse resoluunt eam medicine aperientes abscꝺ sanio fitate ppie q̃ adiuuãt eas caliditas innata & pori.

¶ Ampliꝰ obserua medicinas predictas in cap. casus ꝛoffensiõis.

¶ Ligatura aũt q̃ administrak sup contussionẽ tam dictũ est in modo suo: q̃ q̃ accidit attritio aut cõtussio: tunc liga ipsam: & sit istrumentũ tuũ super locũ ipm strictũ valde: & vadat cũ ligatura ad superiora pcessiõe plurima. s. ad partes epatis & ad inferiora parũ. et non addas astellas neq̃ puluillos: sine ergo desuper astellas plures

mas: quoniã est necessariũ resoluere illũ sanguinẽ mortuũ & ẽ necessariũ multũ intendere vt vadat ligatura ad superiora ne effundatur ad ipsam aliquid: & eius processio desuper sit mollior & sit pannꝰ durus subtilis vt sufferat strictura: & festinet cõtinuitas embrocaꝝ cũ ea: & preparet membrũ ad superiora sicut fit in fluxu sanguinis. ¶ Et hec cura. s. ligatura aoꝛ yt sit anteq̃ apostemet mẽbrũ quoniã mẽbrũ q̃ apostemak nõ suffert nisi ligaturã equalẽ nedũ a vehementia ꝓpressionis: & ꝓpter illõ medicet tũc cũ emplastris & cõtinuitate effusionis aque calide desuper. ¶ Glãdulaꝝ aũt curatio q̃ sequunt ꝓtusionẽ est cũ plũbo desup posito ne addant & magnificentur et fortasse euacuatur: et fit in eis contusio.

¶ De casu ꝛoffensione ad lapidẽ aut parietẽ aut aliud. Cap. 4.

CAsus ꝛoffensio ledunt ꝛimpediũt cũ contusione & attritione. ¶ Et est in eis timoꝛ ꝓpter solutionẽ ꝓtinuitatis accidentem invisceribus. s. in panniculis suis & neruis eoꝝ & ꝛvenis magnis que sunt in eis: & est in eis timoꝛ ꝓpter resolutionẽ cõtinuitatis accidẽtẽ in viscerib⁹. s. in pãniculis suis & neruis eoꝝ & ꝛvenis magnis q̃ sunt in eis: & ẽ in eis timoꝛ iteꝝ ꝓpter vehemẽtiã doloꝛis & q̃to plꝰ corpus est maius est timoꝛ vehemẽtioꝛ. Et ꝓpter illud fit q̃ nõ accidit infantibꝰ in casibus eoꝝ de lesione q̃ accidit puberibus. ¶ Et glãdule iterũ multiplicank in casibus et offensionibꝰ & verberatiõibus: est necessariũ vt succurrak cũ eo q̃ narrauimus in loco suo. Et accidũt q̃q̃ ex casu ꝛoffensione nocumenta magna ex incisiõe lateris in corde: aut stomacho & morik statiz. & accidit q̃q̃ vt retineatur vna regestio: & regrediunt inuolũtarie. Et q̃q̃ accidũt vomitꝰ sanguinis & fluxus sanguinis narũ vehemẽs ꝓpter incisionẽ vene in capite ãt epate: aut splene & aptio vẽtris & strictura anheli tus: & abscissio vocis & locutiõis. Et iste cui aduenit offensio: aut casus aut aliõ & abscindik sermo eiꝰ & inclinak caput eiꝰ & arescit anhelitus eiꝰ: & sudat frõs ipsiꝰ morik statiz. ¶ Et q̃ accidit ei aut punctio: aut ỽberatio ꝓcussione clamosa vomitꝰ sanguinis in hora et lenitas nature morik: & facilꝰ est ei vt euomat ipm ꝓmixtũ cũ cibo ppie & ill õ q̃ apparet iã apostematũ fuerit: deiñ occultak aꝑa & quiescit apostema: deinde euomit post ipsuz saniẽ morik statiz. ¶ Et ille qui cadit super planitiez vel splenẽ: deinde currit ex eo sanguis plurimus tunc necessariũ est vt apostemet & moriak. Et ille qui cadit sup caput suũ multotiẽs nõ loquik. ¶ Et cũ remanet & vsq̃ ad tertium & nõ minuitur: neq̃ addik: tunc laudak in tertio ꝛexpectak & vsq̃ ad septimum & nõ mouek añ illõ cũ aliquo. Et cũ locꝰ illius q̃ cadit non rubet: tunc locus est neruosus. ¶ De cura. Ca. 5.

SI non fuerit fractura et dislocatio et fluxus sanguinis oportet vt succurratur membꝛo offenso: aut leso per casum: quare ponatur super ipsum quod stringat ipsum. ¶ Et cum hoc necesse est curanti hoc capitulũ vt refirmet donec videatur ei q̃ interi⁹

non est causa properans ad perditionē. ¶ Et si est necessariū vt se stinet plus z fecerit necessariū dispositio illud: opz tūc vt properet z flobothomet z ministret cristere leue subtile: deide si possibile ē ei vt stringat locū z oppilet fissurā si accidit cū eis q̄ dixim⁹ pperet ad il lud. Et medicine q̄ sunt necessarie sunt oppillātes cōglutinātes ēt resoluētes materiā cū facilitate z mollificātes sicut in cōtusione: z carnatiue ānere deforis rint⁹. Et melior cib⁹ ei⁹ ē mesr cicer. ¶ De medicinis aūt quas opz sumere illū q̄ patif 2tusionem aut offensio nē aut casuz melior tantecedēs est mumia pura cū oleo nolato sam bacino z vino: z q̄nq̄ fiat 2secutio cū aliquo clisterio. Et det in po tu reusini cū aureo vno rubee tinctoz in vino z bolumar. z post ipm allio mu: z armenum z sumach z sarcocolla 2fert valde cum incar natione sua. Et albumē annexū est iuuatiuū cōstrictiuum: z est de eis quorum iuuamētū sit vehemēs: z arsenico est virt⁹ mirabilis in oibus q̄ sunt necessaria de incarnatione z resolutione sanguinis et phibitione nocumenti cū in potu sumif. ¶ Et succus cētauree ma ioris z aristologia z bdelliū z costus ebibita cuz sirupo acetoso iuua tiua sunt oia. Et de illis q̄ in potu dantur ad leniendū z soluendum sunt casliafi. z oleū amigda. Trocisc⁹ bon⁹. Re. reusini. 3. lacce ru bee. aā. 4. terre sigillate. iij. fiāt trocisci: sumak in potu cū aqua ci ceris. Et de medicinis q̄ desup ponunt sunt altea z myrrha z ma stix z almugat q̄n cū ea fit emplastrū aut bibif: nā ei est proprietas bona in fractura z dislocatione z in torsione z contorsione z verbera tione z casu z offensione: ipsuz essi sanat z incarnat velociter: z sedat dolorē: z si fuerit babes vehementē fractura indurat eā z fortē facit Et de medicinis oppilātibus est acatia: est essi mirabilis in algebra ster sicut aloes z bolus ar. z alliū z sumach z almes z gypsum z calx ambo extincta z trizi cōtritum: z de glutinantibus est sarcocolla et de vaporationibus bonis sunt folia cupressi decocta cū sanfucco z fill folia alberi: z fill si ponatur in eisla c acetosum.

¶ De offensione super ventrē z vlcera. Ca.6.

IAm dixim⁹ de boc in lib. iij. in quo est excusatio: z oportet vt iteretur super eam operatio. ¶ Et sit cibus omne lenitiuum et infrigidatiuum: sicut volubilis z cbrisolocanna z malue. Et de fa cientibus glutinationē iterū sicut arnoglossa: z detur in potu iterū in principio de succis infrigidātibus cū permixtione lenificationis sicut est expressio solatri: aut arnoglosse: aut endiuie cū cassiafi. Et de illis que experta sunt iterum in boc capitulo est vt teratur psi lium z sumatur de eo pars. ʒ. z lacce z karabe ambo rum. aā. ʒ. quar te partis vnius z croci. vij. partis z potio eius sint. ʒ. ij. cum aqua ca lida. Et detur in potu trocisc⁹ huiusmodi. Re. karabe. ʒ. r. o. v. aca tie ablute. vnc. ʒ. spice inde. vʒ. z milloti. ʒ. z masticis. 4. ʒ corticum thuris. 4. z boliar. vij. z croci. vʒ. z nucis cupressi. viij. fiant trocisci cum aqua arnoglosse z hoc quidem conuenit proprie quando egri

tudo pertransierit principiū. Et ponatur emplastrum ex huiusmo di genere: sumantur mala ascemia: decoquantur cum decocto odo rifero donec sint discocta: et fiat optima eorum cōtritio⁹ sumant de eis. ʒ. c. z laudani. ʒʒ. z ro. ʒʒ. z spice z masticis: z cupatorij abluti oīm. aā. 14. z conficiantur cū aqua cupressi expressa cū oleo de lilio: z emplastretur cum eis.

¶ De dispositione verberati cum flagellis z eorum similibus et cura eius. Ca.7.

OPortet vt sit cibus verberati cū flagellis ex cicere excortica to 2trito ver faseolis rubeis excorticatis. In potu sumat lo co aque aquā cicer isinfusi. Et dentur in potu iterū medicine eusq̄ offendit se et eius qui cecidit z ppie bolū arme. ¶ Et item reu. z zinziber 2iungātur: z de 2iunctione ambo⁹ detur in potu. ʒ. j. ʒ. cum aqua calida. De eis vero q̄ supponunt melior resei est: vt sumatur pellis ouis excoriata statim: z dum est calida z humida immisceat super locū: et dimittatur super eum z non remoueatur: fortasse enim sanat ipsum in die secundo: et q̄nq̄ resolut aqua z prohibet putrefa ctionē: z ppie q̄n pulverizatur sub excoriata aliquantulū salis ve hementer contriti. ¶ Et de illis que de super pulverizātur: sunt na sturtium tritum: et semē apij et bis similia. et iterū sumātur mer dasengi z ceruse partes equales z fiat ex eis ceratum cū oleo ros. et cera. Et iterū epithima ex dragagāto et croco equali mensura. Et si remanserit vestigium lini ipsum cum arsenico z lapide piperis: z nos iam diximus hic mortem sanguinis: et nos iam dicemus illud in lib. decorationis.

¶ De torsione. Ca.8.

MElior curatiōis torsio iūcturaz officialiū sunt nuclei dactilo rū desup positi: z dimittātur q̄n ipsi sanāt eā. Cū aūt accidit torsio nos iā dixim⁹ in. c. fracture ossium medicinas que omnes re tificant torsionē: quare omnes sumantur inde.

¶ De excoriatione z est in ea excoriatio calciamenti. Ca.6.

EXcoriatio est ruptio que accidit in superficie cutis per tactū laboriosum: q̄nq̄ est cum apostemate: et q̄nq̄ est sine apate et q̄nq̄ est cutis tota excoriata: aut incisa aut pendens: et est necessariū inuiscare ipsam quare curetur cum inuiscatione que dicta est in capitulo vulnerum. ¶ Et opz quātum possibile est ne incidatur cutis immo dilatatio sup eā fiat: etiā multotiēs fiat: q̄n inuiscatur in fine rei: si non adheret: inuiscatur cū emplastris factis ad banc rē. ¶ In detecta vero est melius vt administrē desuper medicamē absq̄ ligatura si non fuerit possibile: nā eius exiccatio cum medici nis cum adiutorio aeris est melior. In excoriatione autem leni de medicinis bonis excoriationi singulari z proprie excoriationi cal ciamenti est vt sumatur pulmo z proprie pulmo arietis z inuiscetur desuper z sanat ipsam. ¶ Et si non fuerit apostema tunc confer ei

panus adustus aut oleū ro. ꝛ arseni cum rubeum ꝛ cucurbita adusta est valde mirabilis cuz qua est fiducia ꝛpropie in excoziatione calciamenti. Et ex medicinis sigillatiuis incarnatiuis cōsolidatiuis est omne illud in quo est stipticitas leuis sicut acatia ꝛgalle ꝛp propie adusta: ꝛcū fit illud in excoziationibus leuibus ꝛraris sufficit ꝛfortasse sufficit iterū vnguētū album. Et de illis q̄ sunt fortiora ē vt sumantur cerusa ꝛammoniacū ꝛoleū ro. ꝛmyrti aut oleū de keruia ꝛoleū de lilio: dissoluatur ammoniacū cū aqua ꝛvino: ꝛfiat ex eis emplastrum ꝛfortasse sufficiēt myrrha ꝛ merdasengi sola cuz vino

¶ Et sumach est exiccans excoziationem leuem ꝛprohibens aposthema. Et ex embrocis propie q̄n accidūt fissure ex excoziatione sunt lentes ꝛdecoctio hordei lentis ꝛaqua maris tepida ꝛ emplastratio cum fece ficca. ¶ Si autē destruitur cutis tota: necessariū est vt prohibeatur apostema ex eis in quibus est exiccatio ꝛ sigillatio fortis: ꝛfit res in ea magis difficilis.

¶ De punctura ꝛdisruptione ꝛextractione eius quod retinetur ex spinis ꝛsagittis ꝛossibus. Ca. 10.

Punctura ꝛ disruptio vicine sunt ex hoc q̄ vnaquęq̄ earū est penetratio corporis acuti duri in corpe. ¶ Et iterū diuersificant in q̄titate corpis penetrātis: ꝛsilaf vt pūctura sit cū paruitate penetratiōis significās puitatē penetratiōis q̄si ipsa nō trāseat cutē. Et hmōi q̄dē ē leuis nocumēti si nō ꝛmoueaf: ꝛq̄n dimittif: ꝛrecti ficatur ꝛp se q̄uis ueniat malitiā carnis: nisi ꝛvehemēti malitia carnis: fortasse eiꝰ apaf locꝰ eiꝰ ꝛaccidit pulsatio: ꝛ ppie q̄n est illa ꝛdispositio ꝛpūctura vehemētior: ꝛfacta est pūctio peruenies ad carnē Et plurimū q̄dē medicationis hmōi est vt sedetur apa eius ꝛ dolor ipsius ꝛnō indiget regimine vulneris. Disruptio ꝛo indiget regimine vulneris ꝛregimine doloris apatis: ꝛiā quidē dictū est in regimine vulnerꝰ ꝛin regimine apatū illud in quo est sufficiētia: ꝛillō q̄ō necesse est nos rememorari in hoc loco de esse puncture est regimē in extrahēdo illud quod retinetur in corpore de re pungente ꝛdisrūpente: siue sit spina: siue sagitta ꝛque sunt similia illis: ꝛ hec extractio q̄nq̄ fit cū instrumētis continentibus rem quā trahūt. Et q̄n q̄ fit cū expressione ꝛque ei similanf: ꝛq̄nq̄ fit cum propietatibꝰ medicinarū trahentiū que extrahunt illō a q̄ desinunt forpices: ꝛreliq̄ instrumenta. Canon autē in eo q̄ extrahitur cū instrumentis retinentibus est sicut extractio sagittarū cum forpicibus habentibus capita vt lime vt vehemens fiat earum retentio. ¶ Canon ergo in ea est vt caueatur confractio eius quod eis ꝓprehenditur vt sit via earū ad illud quod auferendum est ampliata nō prohibēs bonitatē possibilitatis tenendi illud: ꝛvt inquiratur facilior via ad extrahendum ipsum. Et si fuerit penetrans de duobꝰ lateribꝰ: tūc dilatetur latꝰ quod est magis cōueniēs ad hoc vt egrediatur per ipsum.

¶ Ingeniū vero ad hoc vt nō frangatur vt est nō moueaf motiōe subita: imo cōprehēdat sup ipz ꝛmoueaf cōcussiōe q̄ sciatur quātitas fractionis eiꝰ: ꝛ tūc capiat ipm aut suspendaf in eo: deinde trahatur tractione q̄ est ſm rectitudinē. et multotiēs est necessariū vt dimittaf aliquot dieb⁹ et suspendaf in ea: deinde extrahaf. ¶ Et iaz dixerunt quidā sapientes hui⁹ artis sermonē quē attulim⁹ ſm suū modū: q̄ iste qui aufert sagittas oz vt sciat ante illud spēs sagittarū: nam quedā earū sunt ex ligno: ꝛ quedā ex arundine: ꝛ eaz zugi sunt ex ferro ꝛ ex ere ꝛ ex plūbo et alcalai ꝛ ex cornib⁹ ꝛ ex ossib⁹ ꝛ ex lapidibus: ꝛ q̄dā earū sunt rotunde: et quedā hīt tres angulos: et quedā quattuor angulos: et de eis sunt que hīt linguā vnā aut linguas duas aut tres: ꝛ de eis q̄ hīt zugi. ꝛ illarū q̄ hīt zugi fortasse est zugi earū inclinatū retro vt q̄n tenditur ad exteriora suspēdatur cū carne vin q̄busdā earū est zugi ad interiora vt in ellat: ꝛ q̄dā earū sunt quaz zugi mouef cū re sili turno: cūq⁹ extrēdif ad exteriora dilataf ꝛ ꝓhibenf sagitte ab egressione. ¶ Et quedā sunt q̄ hīt zugi magnū: aut est ei extremitas quātitate digitiꝰ ni⁹: ꝛ nolaf caudata: ꝛ q̄dā sunt plane: et quedā sunt sup quas addūtur ferra minuta: cū ergo extrabif sagitta remanēt ferra illa in pfundo sagittarū: ꝛ quoūdā zugi est fissura in astula. ꝛ quoūda zugi bz cannullam in qua ingredif astula. ꝛ q̄dā stringunf ex ꝓpositiōe sua: ꝛ quedā nō stringunf ex ipso: vt q̄n extrabūtur ad exteriora separaf astula a zugi ꝛ remaneat zugi in corpe: ꝛ q̄dā sunt venenose: ꝛ q̄dā sunt nō venenose. ¶ Et sagitte q̄dē extrabunf ſm duos modos: vnus quoz est extractio: ꝛ alter est ipulsio: ꝛ illō est: q̄n cū sagitte figunf in eo q̄ō appet de corpe: tunc extractio earū fit cū attractione: ꝛad ministraf itez cū attractione: q̄n figif sagitta in pfundo corpis: et nos q̄dē timem⁹ ex locis q̄ sunt oppositа sagittis q̄ si extrahāf accidet ex eis fluxꝰ sanguinis q̄ interficit aut nocumētū vehemēs faciet. ¶ Et egredif sagitta cū ipulsiōe q̄n figif in carne ꝛ in corpib⁹: ꝛ in his q̄ opponūf ei nō ē aliq̄d q̄ ꝓhibeat a scissiōe neq⁹ neruꝰ neq⁹ os neq⁹ aliq̄d aliō sile eisrebꝰ. Q̄ō si illō q̄ō extrahēdū est fuerit os: tūc nos administrabim⁹ attractionē. ¶ Q̄ō si fuerit sagitta appēs tūc trahim⁹ ipaz: ꝛ si ē occulta: tūc opz sicut dixit Hyp. si possibile ē vulneratoꝛ ponat selp̄z ſm figurā ſm quā fuit q̄n fuit vulneratꝰ: ꝛfre opz vt significet p ipz sup sagittā: ꝛ si nō est possibile: tūc opz vt resipinet ſm q̄ō ē ei possibile ex figura vt administrēt inōsitioz exōssio et si ē fira in carne: tūc trabaf cū manibꝰ aut cū ligno suoſi nō cecidit ꝓcipue si nō fuerit ex arundine: si iā cecidit lignū eiꝰ tūc extrahaf extractiōe q̄ fit ex forpicibꝰ aut cū instrumēto quo extrabūf sagitte.

¶ Et opz in q̄busdā hoīs vt fundaf caro scissiōe ꝓxima. q̄n nō ē possibile vt egrediaf zugi ex scissiōe ꝓxima. ¶ Et si sagitta peruenit ad oppositionē mēbri vulnerati ꝛ nō est possibile vt egrediatur ex latere q̄ō intrauit: tūc opz vt findam⁹ illa loca q̄ opponūtur ei. Et

extrahāt ex eis aut p extractionē aut p impulsionē cū re alia ꝛ spellat cū ea ferrū ad exteriora: ꝛ opz vt incidam⁹ cum nostra ipulsione ner uū aut arteriā. ¶ Et si fuerit zugi cauda tūc sciem⁹ illud ex inq̄sitio ne: ꝛ opz vt intromittam⁹ illā caudā in cannā instr̄i quo impellunt sagitte ꝛ impellam⁹ ipz cū ea. Cū ergo egredit zugi ꝛ vides in eo lo ca putrefactionis: et est possibile vt ponas in ea ferra alia minuta: tūc administra inq̄sitionē itez. ¶ Qō si inuenerim⁹ scissurā ex istis ferris extrahamus eā cū hoc ingenio. ¶ Qō si zugi habuerit ramos diuersos ꝛnō obedit nobis ad egressionē: tūc necesse est nobis vt di latemus scissurā si nō fuerit ppe ipm locū mēbrū ded⁹, timeam⁹ adeo vt qñ detererim⁹ illō zugi extrahem⁹ ipz cū facilitate. ¶ Et de bol bus q̄ ponūt ramos in cānā vt nō egrediat caro: deinde si vulnera tus fuerit quiet⁹ nō hīs apa caliduz administra sutura aut cōple curationē q̄ facit nasci carnē. Qō si acciderit vulneri apa caliduz: tūc opz vt curet cū embrocis ꝛ emplis. ¶ In sagitis autē venenosis opz vt cōcauet caro ex alteratiōe sua a carne sana. Caro efft veneno sa est mali coloris fusca et qñ ipsa sit caro maligna. Si aūt ligatura figat in os extrahem⁹ eā cū instro. Si aūt phibet ex hoc aliqd carniū: tūc opz vt cōcauem⁹ ipm aut pforem⁹ illud. ¶ Qō si sagitta infixa fuerit in pfundū ossis: tūc nos sciem⁹ illud ex firmitudine sagitte ꝛ puitate motiōis ei⁹ cū mouerim⁹ eā: tūc necessariū erit nobis vt incidam⁹ in primis os qō est supra sagittā cū icisorio: aut pforem⁹ ipm cū terebello faciēdo foramē in circuitu ei⁹ si os fuerit gros sum ꝛ euadit sagitta p illud. ¶ Qō si sagitta fixa fuerit in aliquo mēbro principali: sicut cerebro aut corde: aut pulmone: aut ventre: aut intestinis: aut epate, aut matrice: aut vesica ꝛ apparent signa mortis: tunc opz vt abstineam⁹ ab attractione sagitte: qñ fiet inde inquietudo plurima ne supueniat nobis loc⁹ sermonis stolidoꝝ cuz hoc q̄ parū conferim⁹ infirmo. ¶ Si aūt nō apparuerit signa mala alia: ꝛ ex hāc timem⁹ de accidentib⁹ tunc p̄mittem⁹ sermonē in perditiōe q̄ accidit plurimū: deinde ineipiem⁹ in curatiōe. Multotiēs efft de illis quibus accidit illud saluat aliās absq̄ spe mirabiliter. Et multotiēs egredit pars epatis ꝛ aliqd de spleā q̄ est supra vētrem et zirbo ꝛ matrix tota et non accidit inde mors: verūtamen si nos dimiserim⁹ itez in his mēbris principalib⁹ accidet mors ſm oēz dispositionē ꝛ proportionabimur ad paucitatē misericordie: si aūt absoluerimus sagittā fortasse saluabit infirmus qñq̄.

¶ De medicinis attrahentib⁹. Ca.11.

Opz tet vt super illū locū ponat ammonia cū: qñ est attractiuū forte aut sumat radix arundinis: ꝛterat et emplastret cuz ea: ꝛ fortasse efficit cum melle: et affodili itez ꝛ folia papaueris nigri et folia arboris fici cū sauc aut semen iusquiami albi ꝓprie cū cadis: ꝛ sūr fructꝰ iusquiami albi cū disponē sua. Et itez alkekeiri et spēs ei⁹ ꝛ aristologia et cepe narcisci. ¶ Et ex salib⁹ res plurime de

quibus est rana excoriticata: est mirabilis valde fixis in ossibus: et similiter eradicat dentes. Et cācer iterū contritus. Et vtriq̄ lepo res: ꝛeo coagula osa. Et dr q̄ lacerta est vehemētis attractionis ad illud sup qō finditur. Et de cōpositis caput lacerte statim cū abscin ditur cū aristologia lōga: ꝛ radix cāne ꝛcepe narcisci. Illud vero qō appropriatum est cū attractione ossium corruptoꝝ de sub vlceribꝰ q̄ consolidantur dicemus in ca. ossium.

¶ De canone curationis combustionis. Ca.12.

Attentio in curatione cōbustiōis ignis est due intētiōes. Una earū est seq̄ cū phibitiōe vesicatiōis. Et scōa ē rectificare qō ē combustū. Et sunt necessarie in phibitiōe vesicatiōis medicie infrigidātes p̄ter qō assocīet eis medicatio. Et scōa vbi curat qō ē combustum indiget medicinis in q̄bus est absterſiōdā cū exiccatiōe quadā nō magna: ꝛp̄ter qō medicēt cū hoc vt sint tēperate in calidi tate ꝛfrigiditate. Et qñ indiget regimine simili regat cū infrigidatiuus p̄ius: deinde si indiget scōa fiat. Si aūt inuenit riā vesicatū est: tūc necessariū est regimē scōz. ¶ Et medicine ei⁹ sunt sicut chimolea ꝛ lutoꝝ ex exiccātia ꝛlētes de cocte ꝛencaustrū idūz similia. ¶ Ea vo q̄ sunt sicut rb⁹ ꝛ glutinū ꝛ pinguia nō conuenīūt ad illō qñ quedam eoꝝ sunt calidiora q̄ opz: et non carent virtute medicatiua et q̄dā eorum sunt humidiora q̄ oportet.

¶ De medicinis ad combustionē q̄ sunt ſm intētionē primā. Ca.13.

Umātur sandalix faufel ꝛ later alb⁹ recēs aut ostracū ꝛ liniant cū aqua solatri ꝛ aq̄ ros. aut vnguētū de vitellis ouoꝝ ꝛ oleo ro. ¶ Et itez endiuia ꝛ farina ordei ablutā ꝛ vitelli ouoꝝ ꝛ oleū ro. ꝛ lētes elirate cū ro. cū oleo ro. ¶ Et itez bolū ar. ꝛ acetū. ¶ Et itez oleū ro. ꝛ cera ℥j q̄ opz: deinde ponat i ea ō calce abluta ablutiōe integra cū ceru sa ꝛ opio ꝛ albume ouiꝛ aliq̄ tulo factis. ¶ Et itez sumātur folia malue ꝛ sicle et elixent cū aq̄ dulci: deinde terātur ꝛ mūdent a rebꝰ filosis q̄ sunt in eis: deinde aggregētur eis merda sengi cōditi cum cimi et ceruſa de plūbo algalat ambor. aā. partes. ij. et. 5. et olei ros. partes. iiij. ꝛ aque solatri ꝛ aq̄ coriādri ambor. aā. par. i.

¶ De medicinis q̄ sunt ad combustionē ſm intentionē secundam. Caſ.14.

Melior rerū ad illō est vnguētū de calce. ¶ Sumat calx ꝛ ablua tur septies donec separet eius acuitas tota: deinde cōquassetur cū oleo ros. oleo oliue ꝛ pauca cera si indiget ea: et fortasse addunt super ipm chimolea ꝛ albumen oui ꝛ parū vini. ¶ Unguētuz calcis cū modo alio. Ablua calx sicut sciuisti: ꝛ fiat ex ea cū aqua solioꝝ sicle et cū aqua folioꝝ caulis ꝛ oleo ros. et cera vnguentū. ¶ Et de illis que cōueniūt dic: vbi nō timet pustulatio ꝛ vesicatio ē ligare de super folia albethil adusta aut silique cōbuste. ¶ Unguētū cōueniēs ad paruitatē caliditatis ꝛ est lōge cōpositiōis expertū est et inuentū est bonū. Fe. stercoris vacce pascētis exiccati ꝛcorticū ar

boris pini et pulegii oim. añ. ʒ. merdasengi. iij. scorie argẽti. ℈. scorie plũbi. iiij. calcis ablute cũ aq̃ frigida mixtiẽs. v. ʒchimolee. v. ʒluti alcabuseij aut romani aut armeni ʒ ceruse oim. añ. vij. ℥ge pastoris contrite. ʒ. encaustri perfici aut sirij. vj. tutie viridis. vij. stercoris ouis. vij. granorum volubilis et foliorũ eiꝰ ãborũ. ℈. scorie ferri ʒ succi foliorũ maluauisci: ʒ succi foliorum malue oim. añ. ʒ. liij. domus: ʒ cepe eius ʒ lilij celestis ʒ croci omniũ. añ. v. camphore. iiij. cere fa ni et olei roꝙ. ʒ medulle cerui et adipis eius quantum sufficit.

¶Et de illis q̃ sunt fortitudinis vehemẽtioris ʒ conueniunt ei qñ est minoris caliditatis: est vt sumank limature eris ʒ ferri: ʒ cõficiã tur cum luto aut cum luto rubeo: deinde comburantur in patella aut furno: ʒ fiãt inde trocisci ʒ seruentur ʒ administrentur redacti in puluerẽ vbi necessaria est exiccatio aut liniantur cũ oleo ro. ¶Et de hoc genere iterũ est illud: comburatur fimus columbinus in pan no lini donec accendatur ʒ liniatur cum oleo aliquo: quoniã est mi rabile. ¶Et locis vlceratis conferunt porri elixati aut portulaca cum sauich ʒ folia myrti contrita in puluerem redacta. Si autem fiat iobediens: tunc folia abetbil adusta aut folia algebut adusta. Et si fuerit magis inobedieus illo administrentur medicine conso lidantes vlcera maligna.

¶De combustione aque calide. Cap. 15.

QUandoq; accidit vt effundatur olla feruens aut aqua cali da sup mẽbrũ bois: ʒ facit opationẽ ignis. ¶Et cõueniens ti ei est vt succurratur statim anteq̃ vesicetur cum eis que sunt si cut sandali ʒ aqua ro. ʒ camphora: ʒ non dimittantur exiccari: im mo consequenter adhibeatur omni bora pannus infusus in aqua frigida cõgelata: hoc essi phibet ipm vesicari. ¶Et q̃dam pperãt ʒ roꝙãt desup aquã oliuarũ aut aquam cineris. ʒ melius est vt tera tur quodlibet ambox cum sauic: aut vnguentum de calce: ʒ iterum medicamen factum de fimo colũbino predictum est mirabile valde ¶Et vlcera quidem curantur cum porriseliqatis aut exiccatis cõ tritis ʒ est melius: ʒ cũ reliqs que diximus in capso primo.

¶De fluxu sanguinis ʒ retentiõe eiꝰ. Cap. 16.

IAz scitũ est in li. ℈. quod qñ sanguis egreditur a venis nõ egre ditur nisi aut pp aptiõem orificioꝝ venarũ pp debilitatem in venis: aut pp vehemẽtiam repletionis: aut pp motum fortem vsq; ad vocẽ saltũ: aut pp vaporẽ accidentẽ venientẽ defotis: aut ppter disruptionem eaꝝ ipsaꝝ incisionẽ p cãm primitiuã incidentẽ ʒtun dentẽ: aut ppter cã m corrodentẽ interius aut vehemẽtia motꝰ cũ repletione aut pp refudationẽ ab eis pp raritatẽ accidentẽ corpori venaꝝ ʒ panniculo eaꝝ. ¶Et conuemẽtior venarum ad hoc vt cur rat quod est in ea cum inuenit viam est arteria. nam corpus eius est mobile: et quod est in ea quandoque contrahit: et qñq; expãdit. Et

qñ nõ desupcoartat locꝰ eiꝰ post solutionẽ ʒtinuitatis eiꝰ: ʒ inuenit vacuitatẽ puenit res ad ẽborismũ qõ notak mater sanguinis. ¶Et arteria q̃dẽ ℥ fit de illis q̃ nõiãtur: tñ est de illis quoꝝ difficilis est in carnatio. Et multotiẽs q̃dẽ nõ incarnak arteria et incarnak illõ qõ continet arteriã et coartat sup eã: quare sanguis nõ põt facere cur sum sup fluũ: immo egredik ex eo aliq̃dvsq; ad finescutis. ℈. quãtitas quã capit: et qñq; alleuiak cum ʒpositiõe redit et occultat sicut acci dit rupture: et fortasse remanet vena sola sub cute: et sentik pulꝰ eiꝰ et ipsius successio: et multotiens accidit illud arteriis deintus ʒdis rũpitur preter qꝫ disrũpatur cutis ʒ congregak sub cute emborisma ℥ apa leue ex sanguine et vẽtositate qõpossibile est q̃escere cũ cõpres sione. ¶Et hoc quidẽ multotiẽs accidit in cello et inguinibꝰ ʒ cur naturis p se: ʒ multotiẽs accidit ex cã intrinseca aut ex flobothomia ¶Et multi medicoꝝ existimãt qꝫ ois disruptio arteriaꝝ perducit ad matrẽ sanguis q̃ q̃dẽ plurimũ fit si incarnek illõ qõ est in circuitu eiꝰ ʒ fiat apa notũ: ℥ ipsamet nõ incarnatur ʒ res nõ est ita. ¶Ille q̃dẽ q̃ negauit incarnationẽ ʒtrouersatꝰ est cum ʒsideratiõe experimẽto. Consideratiõe ℞o qñ vna duaꝝ tunicaꝝ arterie est cartilagino sa et cartilago nõ incarnak. ¶Experimẽto ℞o qñ nõ visa est incar natio. ¶Et oppositit eis Gal. cum consideratiõe experimẽto. Con sideratio ℞o est rethoricaꝝ eiꝰ forma est qõ est inter incarnatũ sicut carornõ incarnatũ sicut ossa: q̃re oꝑ ut sit incarnat a: ℥ est difficilis incarnatiõis et testimoniũ q̃dẽ qñ ipe narrauit se medicasse plures arterias et fuerũt incarnate: ʒ hec q̃dem est res a. q̃ nos iã expediti su mꝰ. ¶Nos ℞o dicemꝰ nũc qꝫ dispõ ꝑcessiõis sanguisa mẽbris diuer sificak cuꝫ disrũpuntur sicut epar et pulmo: et de illis sunt a q̃bꝰ paꝝ ꝑcedit sanguis et in vnaq̃qꝫ duaꝝ diuisionũ sunt q̃ sunt timorosa: ʒ de eis sunt q̃ sunt absq; timore sicut emanatio sanguis ex pulmõe in q̃ est timor ʒ ab vtriq; emanat sanguis plurimꝰ: ʒ de illis sũt sicut vesica ʒ matrix ʒ renes: ab eis ei nõ emanat sanguis plurimꝰ valde sum ma tim: imo qñq; multiplicak cũ lõgitudine spacij ʒ puenit ad successiões illaudabiles. ¶Et diuersificak dispõ sluꝫ sanguinis ex arteriis: qñ fit in q̃busdã eaꝝ difficilis valde timorosꝰ ex arteriis magnis q̃ sunt sup manꝰ ʒ pedes: ʒ hmõi interficiũt ℈ plurimũ retinek: ʒ in q̃busdã fit facilis sicut in arteriis cranei: retẽtio ei fluxꝰ sanguis eaꝝ est facilis ʒ sufficit in eis ℈ strictio sola: ʒ multotiẽs q̃dẽ currit ex arteriis puis sanguinis: deide retinek p se. ¶Et differẽtia q̃dẽ inter sanguinẽ ar teriaꝝ alioꝝ cognoscik: qñ sanguis arterie egredik cũ saltu ʒ pulsiõe rest vehemẽtioris purpurei tatis q̃ ali: ʒ necꝫ declinat ad nigredinem sanguis venerei essentie. ¶Et scias qꝫ ois cui accidit ẽuatio ppria sanguinea ppria arterialis ʒ supfluit ʒ accidit ei spasmꝰ est malũ: ʒ si militer si accidit ei singultꝰ est mortalis. Q. ℥ si fuerit sincopis cũ sin gultu: tũc mors festina: ʒ alienatio ʒ mixtio ratiõis sunt male. Q. ℥ si fuerit spasmus: tunc est mortale ℈ m plurimum.

De canone curationis fluxus sanguinis. Ca.17.

Oportet in curatiõe fluxus sanguis vt incipiaf retineaf: deide cures vlc9 ei9 si fuerit: nõ est tibi possibile in eo cui9 causa est fi xa ex corrodẽte rsilib9 nisi itavt auferaf cã: r si dispositio nõ tolerat vt auferaf causa ẽ necessariũ vt retineaf cũ suis retẽtiuis: r sunt i cau sis q̃ sunt ei rabscindũt sanguinẽ currẽtem r ille cause sunt scite in li bro primo. Uerũ ergo narrabo eas ꝑm modũ festinatiõis. ¶Dico er go q̃ ille cause: aut sunt ꝓhibẽtes in illo illõ qõ egredit ab exitu: aut sunt aggregãtes rẽ de illo aut res. ¶Et diuisio ꝑma est cõuersio ad partẽ aliã q̃ aut fit cũ attractiõe ad cõtrariũ ꝑter qõ fiat exit9 ali9: si cut ponũtur vẽtose sup epar r remouef flu. san. ex nare dextra: aut ita q̃ a cidit exit9 ali9 si cut flobothomaf patiẽs fluxũ san. nariũ ex ma nu ptinẽte nari flobothomia stricta. ¶Retinẽs aũt sine exitu est illõ qõ ꝓhibet motũ sang. r ei9 penetrationẽ: r est aut p cãz igniẽtẽ: aut ꝑ cãm stupefaciẽtẽ: r stupefaciẽs q̃dẽ aut est medicina: aut est dispo sitio corporis sicut in sincopi: ipa effi multotiẽs retinet sanguinem. ¶Causa aũt retinẽs sanguinẽ in locis est oppillãs exitũ: aut cũ liga tura: aut cũ repulsiõe ex bucellatiõe: aut cũ repulsiõe absq; bucella tione: aut escara cum cauterio: aut medicina cauterizante: aut cũ 2gelatiõe rei retẽte: aut cũ suiscatiõe: aut cũ carnatiõe: aut cũ co artatiõe carnis circũdãtis venas: q̃ re oppillat ipz r claudit ipz clau sõe vehemẽti. ¶Et opz vt scias q̃ quãdo associaf vulneri apostema cũ quãtitate plurima hui9 nõ est possibile ligare cum filis neq; intro mittere licinia neq; strictura laboriosa: r neq; est possibile tũc nisi ad ministrare glutinationem r stipticitatez r stupefactionẽ r inspissatio nẽ sanguinis. ¶Et si est curatio ex strictura: aut fissura aut propin quitate medicine: quãdo est dolor est mala valde: r omnis ꝓparatio doloriosa est mala. ¶Et oportet vt ꝓparatio sit aggregans duas res: quarũ vna est defect9 doloris: r altera est refrenatio partis curf sanguinis quare non adiuuatur cum appensione et suspensione r fiat facilis ꝓcessio sanguinis r eius exitus: r cum ꝓhibent due in tentiones declinetur ad leuiorem secundum illud quod ꝓfens est: et propinquius ad tolerandum in dispositione. ¶Et est necessariuz vt narremus modum eius postquam scieris q̃ primum quod opor tet considerare est vt cognoscas an vena sit arteria: aut vena per si gna sua: quare agas cum arteria vt sis sollicitus plusquam sollicite ris r agas cum vena. ¶Amplius dicemus quod de attractione vera ad contrarium non ad exitum est necesse mẽbro cum fricatione aut ligatione et strictura: aut cum ventosis. ¶Et oportet vt sit membrũ comunicans positum ex membro cognito | super extremitatem li nee vnius continuitatis inter ea ambo cum longitudine et latitudi ne: et eligitur diuersificato in situ longitudinis r latitudinis quod cumq; amborum est longinquum: r dimittitur quod est propinquuz sicut fit in duobus lateribus capitis: aut duobus lateribus manus:

nã lõgitudo iter ista duo est ꝓpinq̃or q̃ illa ex q̃ opz timeri nocumẽ tũ cõpletũ: et hec res exigit vt rememoremur illõ qõ in ea dixim9 vbi locuti fuim9 i libro. j. de canonib9 euacuatiõis. ¶Et opz vt sint extẽ sio et fricatio et bis similia assidua ex eo qõ est ꝓpinqus mẽbro scõo deinde descẽdaf ab eo: et opz vt nõ expectetur in disruptiõibus arte riaz r eis similiũ qõ sit hoc artificiũ sufficiẽs in retinẽdo fintũ san guis et adiuuãs: et similiter est iudiciũ in flobothomia lateris cõis lõginq̃. ¶Un9 aũt duor modor diuisiõis scõe et est cã stupefaciens est. vbi gratia. vt cibetur ille cui9 fluz9 sanguinis nariũ multiplicaf aut ali9 ab illo cibis grossi chimi in grossantib9 sanguinẽ sicut sunt lẽtes et iuiube et eis silia. ¶Modus autẽ secund9 est. vbi gra vt in potu dẽtur stupefaciẽtia. Frigida vo exponũt corpus frigori: et for tasse accidit syncopis et retinetur fluxus sang. ¶Modus autẽ pre dictus in diuisiõe alia est: qm opz vt obseruetur in eo capitulũ vnũ. r est qm fortasse arteria nõ est vna duar que cõtinuãtur coꝛdr: immo fortasse ꝓtinuatur cũ latere altero ramus alterius arterie q̃ accidit in eo: r adducat ad eã sanguinẽ ꝑ tertiã quã strinxisti quare indiges strictuꝛis duabus. ¶Et añ illõ opz vt cognoscas partẽ que est ꝓnci piũ ve ne: in q̃bus dã est locus est inferius: et in quibusdã est desup: r in quibus est superius sunt sicut in collo: et in q̃bus desup sunt sicut in cora et pedib9. ¶Et qñ cognoueris ptem administra in ea ligaturaz r strictura. ¶Et de regimine in illo est vt puenias ad extrahẽdã venã cũ uncino: et ẽt cũ incisiõe pauce carnis q̃ velat eã et occultat ipsaz: deinde inuolue eã: postea administra medicinas quas dicemus. Qõ si fuerit pulsatilis: tunc melius est vt veles eã cum filis lini. Et si r si fuerit nõ pulsatilis: verũtñ multotiẽs eleuatur sanguis eius. ¶Cũ ergo feceris illud: deinde annexueris ei medicinas: tunc dimitte li gaturã r sic ad diem tertiuz et quartũ tũc. ¶Qõ si viderismedicinã glutinationẽ faciẽtẽ adherẽtẽ loco ei9: tũc nõ eradicesea omnino: sz pone in circuitu eius de genere ipsius aliq̃d qõ madefaciat ipam pa rumper. ¶Qõ si accidat ei ꝓcessio ex seipo: qñ tu auferes illõ qõ est sup ipm: tunc tene qõ est sub loco in via itineris vene et dime ꝓsiõe cũ qua fiat securitas de saltu sanguinis: et eradica illõ qõ eleuaf de eo in loco suo: et pmuta illõ cuz alio: r sit ꝓparatio tua quã facis mẽbro in, ista hora ꝑm qõ opz: et estvt sit orificium eius magis imum q̃ ꝑn cipiuz itavt quãdo est. verbi gratia. in inferioribus intestinis r matri cis tũc sternatur stratũ aliq̃d qõ eleuet inferiora et deponat superio ra ꝑm maiorem elongationez q̃ est ex doloꝛe: deinde dimitte ipsum tribus diebus: deinde annecte ei hunc modum y squequo eleuef san guis. ¶Refrenatio aũt cum bucellatione nõ est possibilis nisi in ar teriis magnis: fac ergo licinũ ex pilis leporis: aut tela aranee: aut subtili cotto: aut panno lini veteri: deinde puluerisa super ipsum me dicinas prohibentes sanguinem: r mitte ipsam arteriam sicut bu

cellā: deinde stringe sup ipam ligaturā: r fortasse administra licinīū ex pilis leporis solū excusat sollicitudinē: r opzyt stringas strictura adherēte q nō separet donec incarnet. ¶ Licinīū ño ex se natura regit in extractiōe ei⁹ paulatim r expulsiōe ei⁹ aut alijs ab hoc. ¶ Impletio ño sine bucellatiōe estyt imponat ñ bigratia. illa res in orificium ei⁹ r ligef desuper preter penetrationē ei⁹ inuenas: r yt retinea tur cū eis q̄ sunt sicut puluilli r ppie spongia r cūvittis fortis stricture stringētibus ipluz cū 2uersiōe stricture q̄ est attrabēs. ¶ Strictura ño prima oportet yt fit ppe orificiū deinde inuoluatur vadēs retroz solue strictura gradatim. ¶ Et scias q̄ strictura puluillo2 r vittaz qñ est debilis venit ex ea nocumētū stricture r est attractio: et nō puenit ex ea nocumētum stricture r est retētio r impletio: opz ergoyt subtilief in hoc capso. Cum ergo stringif strictura bona r stringif iterū ex latere diuerso declinat materia resistit attractiōi ex strictura. ¶ Et nō opzyt pueniaf cū stricturar phibitiōe nisi q̄ sit infra dolorē nisi si illō fuerit necessariū in primis: deinde mollifica eā paulatim. ¶ Et multotiēs q̄dē opzyt suas figurā carnis r colligas labia ei⁹ r vittis tegas: multotiēs em̄ sufficit collectio labioz r positio pulluilloz seruat ea colligēdo venas ipsoz. ¶ Amplius stringe sup medicinas puluerizatas rare: r inclina ante alquidegi qñ 2trahitur vbi coartaf apō pncipiū suū cū digitis vni⁹ duaz manuū: deide ānecte ei medicinas r puluillos apō orificiū ei⁹ cū manu altera. ¶ Impletio ño cū refrenatinis puenit aut cū strictura ipletis ifacie orificij ei⁹ cū manu altera nō cessante retinere donec 2gelet sanguis r fiat ipletio: aut cum re infrigidante valde q̄ infrigidat sanguinem r 2gelat ipm in orificio eus: aut ppterea q̄ caro coartat locum sicut si incidatur vena in latitudinez sulpendaf ad duo latera in prima vice: quare claudit super eam caro ex latere ex quo currit: r boc non fit nisi in loco carnoso. ¶ Et multotiens quidem accidit q̄ necessarium est incidere ramum extremitatis veneyt fit introttus eius in profundum vehementioz: deinde ponuntur desuper medicine: et multotiens accidit incarnatio meatus ab 2ᵒ matre sanguinis. ¶ Strictura aūt cū escara fit cum igne ipso qñ magnificaf timor: r fit cum medicinis cauterizantibus sicut calce. r flore eris r generibus draganti r generibus arsenici r cymino etiam r similibus et cū eo qō est debil⁹ qñ puluerizatur super locum et stringitur r retinet. Verum timor in illo est q̄ escara est velocis eradicationis ex se et ex quolibet resistente et eruptione sanguis r qualibet aliaz causaz. ¶ Et qñ cadit escara redit timor nouus: r ppter illud preceperunt yt fiat cauterium cum ferro vehementer ignito profunde ita yt faciat escaras profundas grossas: quarum casus non fit facilis: r cadant in tempore longo in quarum simili caro iam est nata ex cauterio namq; debili proueniūt escare debiles que cadunt ex debili causa et cum boc facit accidere saniem r calefacit vehementer. ¶ Cauterium vero forte implet cuz escaris fortib⁹ r remouet rupturā r detumescere eā facit: r contrabit

eam. ¶ Et de cauterizantib⁹ bonis tēperati regiminis estyt sumaf albugo ouī r aggregetur cum calce nō extincta: r inuoluātur cum eo pili leporis aut ei filia: r ponatur sup locum et stringatur. ¶ Et de bonis puenientib⁹ ad vltimum multotiens est yt sumatur cymīnū r calx r ponanf sup locū et stringātur: et quandoq; superaddif eis colcotar. et genera draganti in hac summa sunt babenda stipticitatem cum cauterio. ¶ Calx vero est cauterium in q̄ non est stipticitas de qua sit curandum: et illō qō generaf de escaris cū cauterio in eo quod habet stipticitatem est longioris fixionis et pfundi⁹ ¶ Et sucus fimi asininiz subsātia stercoris asinini sunt de illis q̄ aggregant ad cauterium acuitatem r glutinationez. ¶ Medicine vero resistentes conglutinationi sunt sicut gypsum ablutum r glutinum decoctum: r amilum: r puluis molendinī: et gumme: r ibus: r resina: r iterum passe de vuis ipsis: r rane sunt huius generis ſm qō. ōz: r iteruz stellascenius. ¶ Medicine vero retinentes cū exicatione r incarnatione sunt sicut aloes: r cortex thuris: r sicut interiora passularū vue cōtrita valde: r galle cum oleo aliquo: r2buraf ¶ Et qñ 2pletur inflammatio earū extinguanf: r papyrus adusta r resina: r scoria ferri r stercus equi. r stercus asini adusta: et cinis ossium non ablutorū: qñ abluta pbibent glutinationē: r spongia noua submersa in oleo aut vino: deinde aduraf: r pili adusti.

¶ De narratione medicinarum simpliciuz et compositarum specierum diuersarum fortium in prohibitione fluxus sanguinis. Cap. 18.

¶ De illis q̄ dixit Sale. r narrauit bene r experta sunt post ipz r inuenta sunt plurimi suuamēti estyt sumaf de colcotar. ʒʒ. r de minuto thure. ʒvj. et de aloe r glutino sicco. aā. viij. r de arsenico 4. r de gypso vehemēter trito puluerizato vt atomi post cribelliationem. ʒʒ. curetur cum eo puluerizando super licima r spargendo sup locū: qñ est mirabile. ¶ Aut sumatur sarcocolla de mecha et aloes. et sanguis draco. et ponatur sup licinīū r stringaf r aloes et thus solum cum pilis secundum quod sciuisti. ¶ Et iterum spōgia adusta sicut diximus et later adustus: sumātur spōgia et scoria plūbi r tutia r aleos: aut sumanf thus et aloes r fulfur aut thus r sulfur: fiat puluis: aut administref licinīū cū albumie ouī. ¶ Aut sumaf de colcotar. ʒʒ. r de thure āt minuto thuris. viij. r resine. viij. r de gypso adusto. 8. aut sumaf colcotar r de gypso adusto. 8. ¶ Aut sumaf colcotar erisysti r calcadis r draganti adusti ptes eqles. Et de bonis ad flurū sanguis r ppie ex draganto est yt sumaf aloes. pars. j. et. 5. primum amborum in corpore graui: et secundum eorū in corpore leui et corticū thuris in corpore grauī. dragma. j. et thuris ipsius grossi pinguis in corpore leui. pars. j. sint content i super ea ambo. ¶ Aut sanguis draconis: et sarcocolla conficiantur cum albumie ouī et ponanf super pilos leporis: et ꝓparent scōm locum.

Tractatus tertius de vlceribus.

De sermone vniuersali de vlceribus.

Capitulum.j.

Ulcera gñantur ab vlceribus ⁊ ab exiturís eruptis ⁊a pustulis:⁊solutio ꝯtinuitatis in carne qñ facit saniem ⁊pus nominatur vlc⁹. ¶Et non facit pus nisi ꝓpterea quod cibus qui venit ad ea quertitur ad corruptionē ꝓpter debilitatem membri: et qñ ꝓpter debilitatem suam resoluũtur ad ipm ⁊ attrahuntur ꝝ sus ipm supfluitates membroꝝ vicinantium ei: aut propter vnguenta mollificantia membrum ⁊ limẽtia ipsum cum humiditate sua ⁊ vnctuositate sua. ¶Et quod est de genere pus subtile nolak virus:⁊qđ est grossum noiatur sordities: ⁊ est res ipissa coagulata alba:aut ad nigredinem decliuis aut sicut fex. Et virus quidẽ nõ generatur nisi ex subtilitate humoꝝ aq̃soꝝ ⁊ ipsoꝝ calidoꝝ:⁊ sordities generatur ex grossitie humoꝝ:⁊ virꝰ quidem multiplicatur cum generatione apostematis:⁊ virꝰ eget exiccante:⁊ sordities abstergente:⁊ vlcera sunt apparentia ⁊ sunt bñtia ꝓfunditatẽ. ¶Et vlc⁹ quod ꝓfunditatem bz non euacuatur ꝺn aut iam indurata sit caro circũdans ipz et nominatur fistula et est sicut canna penetrãs in mẽbrum aut non induratur aliq̃d et nominatur abscõssio et cauerna. ¶Et quandoque dicunt quidam abscõssionem illud quod elongatum est subcute et separatur ab ea cutis:⁊ cauernam illud quod inflectitur sub carne et dilatatur in ea. Dicunt q̃dã:immo dilatatũ est cauerna strictũ ꝓfundũ fistula:⁊ nõ est cõtrarietas in noiatiõe. ¶Et qñ est duricies supvicus apparẽs nominaf vlcus ostracinũ. ¶Et fistula q̃dẽ mala est illa q̃ nõ sentit:⁊ fz q̃titatẽ elõgatiõis ei⁹ a sensu erit ei⁹ malitia. ¶Et de ipsa q̃dã est equalis:et de ea est quedam obliqua:et quevadit ad neruum dolet vehemẽter et ꝓprie qñ tãgit ei⁹ inferi⁹ cuz tẽta et fortasse difficilis fitoperatio illius membri et est humiditas subtilis tenuis sicut fit ad illa que peruenit ad os:et quando peruenit ad ligamentum est illud quod currit propinquum illis. Uerum dolor in ossuosa et ligamentali fortasse non magnificatur:⁊ humiditas quevadit ad os est subtiliot et decliuior ad citrinitatem. ¶Et ex peruemente ad venas et arterias multotiens egreditur fex:et quandoq; si fuerit tendens ad venam sanguis plurimus et ad arteriã sanguis subalbid⁹ cũ fluxu sangunis et processione. ¶Et ex ea que peruenit ad carnem humiditas viscosa g rossa turbida cruda: et multotiens sunt fistule orificia plurima cuius esse ambigitur et non scitur an sit fistula vna ¶Et multotiens effunditur in quodam orificiorum eius humiditas habens tincturam: et tunc si fuerit fistula vna egreditur ex oris-

ficijs alijs color vnus qui est fistule.s.diuersus albus ⁊ tenebrosus et ali⁹. ¶Et vlcera quidẽ diuidũtur in species diuisionũ: ⁊ ðr q⁹ vlcera q̃dã sunt que sunt dolorosa:⁊q̃dã sunt q̃ sunt priuata doloꝛe:⁊q̃dã sunt apostemosa ⁊ q̃dã sunt priuata aþate: ⁊ q̃dã sunt mũda ⁊ q̃dã sunt immũda:⁊ immũda q̃dem ꝓpterea q⁹ in eis superfluit humor plurim⁹ ⁊ humiditas copiosa q̃uis nõ sint mala:⁊ de eis sunt sordida:⁊ de eis sunt minorata ⁊ de vlcerib⁹ sunt putrida. ¶Et de reb⁹ magis nociuis eis sunt meridies ⁊ bũiditas aeris cũ caliditate ipsius ⁊ de eis sunt corrosiua:⁊ de eis sunt ambulatiua: ⁊ de eis sunt mollia aut dura aut frigida aut calida:⁊ mollia sunt de vlcerib⁹ facientib⁹ cadere pilos ab eo qõ sequit ea. ¶Et sunt qñq; de vlcerib⁹ q̃dam resudantia ex quib⁹ resudat virus citrinũ calidũ. Et fortasse est calidũ comburens qõ est in circuitu ei⁹ ⁊ est malum mortificãs ⁊ de eis sunt difficilis consolidatiõis:et putrefactio est ꝓter corrosionem q⁹ si fuerit:erunt ambe ambulatiue:⁊ fortasse corrodens est corrodẽs illud qõ continuatur ei ꝓprie ꝓpter acuitatẽ ⁊ abscõ putrefactiõe ⁊ neq; est febris omnino. ¶Uerũ cum ambulatiuo putrefactiuo multiplicatur feb. aut non separaf ab eo. ¶Et Galenus qui dem nominauit hmõi vlcera corrosiua ignem psicum ⁊ formicã ambulatiuã:⁊ post vlc⁹ putrefactũ est ꝑposĩtũ ex vlcere ex egritudine putrefacta:⁊ vnicuiq; eoꝝ est dispõ. ¶Et vlcera quidẽ dura inclipientia ire versus viriditatẽ ⁊ nigredinẽ sunt mala:⁊ vlcera frigida sunt mollia alba quiescentia ꝓpter medicinas calefaciẽtes ⁊ calida ad rubedinẽ decliuia delectãtur frigore. ¶Et qñ vlcerib⁹ malis associetur color corporis mal⁹ sicut alb⁹ plumbe⁹ aut citrin⁹:tũc illud est significatio propter corruptionẽ cõplexiõis epatis ⁊ corruptionẽ sanguinis q̃ venit ad vlcus quare fit difficilis ei⁹ ꝑsolidatio ¶Et vlcerũ quidẽ quoꝝ radices sunt acute: et cũ quib⁹ est prurit⁹ superfluitates sunt acute:⁊ quoꝝ radices sunt late albe pauci pruritus illoꝝ cõplexiones sunt frigide. ¶Et vlcera generata successione egritudinũ sunt mala: qñ natura expellit ad ea residuũ corruptiõis supfluitatũ:⁊ vlcera deiectiõis pilos ab eo qõ sequit ea sunt mala. ¶Et meliores sigñatiões significãtes salutẽ vlcer:⁊ vulnerũ sunt cũ in succedẽtia eoꝝ decliuia sunt ad saniẽ. ¶Et ðr in signis mortis velocis cũ sunt homini aþata ⁊ vlcera leuia ⁊ destruif ei⁹ ratio motiõ. ¶Et malignoꝝ quidẽ vlceꝝ cause sunt qñq; vulnera obstãtia superfluitatib⁹ malignis corpis:aut regimini corrupto: et qñq; sunt sequẽtia pustulas malas:quare fiũt ab eis festinãtia ad vlcerationẽ post pustulas ⁊ significat malignitatẽ vlceris ei⁹ putrefactio ⁊ ipsi⁹ ambulatio et corruptio ei⁹ qõ est in ipsi⁹ circuitu: ⁊ difficultas sanatiõis in seipso cũ rectificatiõe curatiõis exhibite ei. ¶Et meliores significatiões significãtes salutẽ vlcer:⁊ vulnerũ sunt cũ in successionib⁹ eoꝝ est sanies que est cũ medicina faciente pus ⁊ ex operatiõe nature:illa est operatio nature est ſm cursum

naturalē: et nō generatur sanies nisi a digestione naturali: et nō associatur ei malū ex accītibus vlcerū malorū: et proprie sanies laudabilis alba lenis equalis q̄ ꝓsecuta est cōplementū digestionis: et neq; associat ei fetor cū in ea nō sit putrefactio. ꝛ fortasse nō euacuatur a fetore paruo sanies cui accidit cū adiutorio caliditatis innate alteri⁹ extranee. Et nos q̄dē iā locuti sum⁹ de sanie in locis alijs

¶ Ulcera aūt q̄ accidere faciūt spasmū ꝛ vlcera putrefacta scrofulosa ꝛ algeromati et corrosiua ꝛ cāceroſa: ꝛq̄ eoꝝ cursu currūt: sunt in quib⁹ nō gīnatur sanies: immo qñ apparet invlcere sanies ꝛ aba est signū bonū cū quo nō timek spasm⁹ ꝛpmixtio rōnis ꝛ bis similia quāuis sint in loco qō facit illud necessariū sicut sunt mēbra poste riora et anteriora ꝛ nisi res ptransierit terminū. Quod si aba occultek subito ꝛ redeat nō soluetur p pus aut ei sitia. ¶ Ampli⁹ sunt vicinātia mēbris neruosis sicut vlcera dorsalia: qñ sunt in vicinitate dorsi ꝛ nuche: et vlcera q̄ cadūt in anteriore parte core ꝛ genu: qñ ipsa item sunt sicut lacerti neruosi: in quib⁹ res cōuertk ad spasmū et permixtionē rationis etiā. ¶ Si aūt euenit in mēbris neruosis: plurimū quoꝝ est in antecedēte extensionis corporis timek aut cursus sanguinis si ceciderit in medietate inferiori extensiōis: similiter timek ex eis quādoq; permixtio ratiōis: ꝛ timek ꝙ cadat pleuresis et sanios̄tas post ipam: aut ꝙ proueniat sputum sanguinis si ceciderit in medietate superiore eius: ꝛ tu iā sciuisti intentionem sanios̄tatis in pectore ex libro tertio. ¶ Et quādoq; timek in eis item pmixtio rationis. ¶ Et de signis bonis in vlcerib⁹ est vt in circuitu eorum nascantur pili qui ceciderunt. ¶ Et corpora susceptibiliora curationis vlcerum sunt que sunt meliorīs cōplexionis ꝛ paucioris humiditatis superflue cū intensione sanguinis in eis. Illa vero q̄ sunt multe humiditatis aut siccitatis sunt tarde susceptibilia ad rectificationē vlcerū: quāuis humida sicut infantium sint susceptibiliora q̄ sicca: sicut senum: ꝛ ꝓprie qñ cōplexio est radicalis sicca priuata sanguine mūdo ꝛ accidentalis humida mollis: sicut in senib⁹ iterūr ꝓpter illō item fit in hydropicis curatio vlcerū eoꝝ difficilis ꝛin pregnātib⁹ iterū ꝓpter retentionē superfluitatū earū: propter ea ꝙ ipsarū mēstrua retinētur. Sed in senib⁹ nō sananf eoꝝ vlcera ꝓpter illud ꝛ propter paucitatem sanguinis eoꝝ boni. ¶ Et qñq; sanantur vlcera: deinde rescindunf: qñ nō generatur in eis caro nisi añ mūdificationē: qñ ergo retinetur in eis superfluitas nō mūda: opz indeꝝ corrūpatur ꝛtinuitas prouenies secundo. ¶ Et qñq; existimantur fistule propterea q̄ accidit eis⁹ dispositio exiccationis et retentionis prohibentis respirationē ꝙ ipse sunt sanate: qñ earū dispositio est similis saluti sicut diximus: deinde rescindūtur ꝓpter quēlibet motū ꝛ ꝓmotionē et tussim et offensionem ꝛ maliciam iacendi et alia. ¶ Et de vlceribus in quib⁹ nascif caro quedā sunt in quib⁹ nascif caro addita: ꝛq̄dā in q̄bus nō nascif illud: et illa in

quibus generatur caro addita sunt illa in quibus fit festinatio nascētie carnis ante mūdificationē: illa in quib⁹ nō nascitur illō sunt illa in quibus nō nascif caro nisi post mūdificationē. ¶ Cū ergo p longak spaciū vlceris ꝛ corroditur ꝛ putrefit ꝛ destruif de substantia ei⁹ res plurima: tūc nō expectatur ꝓsolidatio ei⁹ nisi ꝑm prudum. Et proprie qñ vlc⁹ est antiquū retinēs spaciū anni: ꝛ ꝓprie qñ est disruptū ꝛincipit ex eo disruptio. ſ. fistula: ꝛ antiquū: necesse est vt educat os ex ossibus q̄ eis sunt vicina. Et vlcera q̄dē melācholica nō sanantur nisi ab eis auferak tota eoꝝ corruptio vsq; ad carnē ꝛ ossa sana. ¶ Et cāe q̄ cū accidūt corrūpunt vlcera sunt debilitas virtutis mēbri. quare recipiūt omnē materiā: ꝛ malitia ꝓplexionis mēbri: et malitia eius qō aduenit ei de sanguine aut in q̄litate aut in quātitate. In qualitate vero plurimū eius ꝓpter malitiaꝝ ꝓplexionis epatis: ꝛ colos est in eo decliuis ad albedinē plūbeā aut citrinitatē aut ꝓpter splenē rest color ad nigredinē ꝛ alterationē decliuis ꝛ lētiginositatē: quare est cū eo malitia oim humoruꝝ in corpore. ¶ Et huiusmodi quidē ꝑter qō ex ipso nō acquirik qō ꝓuertatur in carnē nocet p illō qō ꝓuertitur ad ipsum de superfluitatib⁹. ¶ In q̄titate vero: q̄ additur aut diminuitur: quare nō inuenitur cuꝝ quo caro vlceris generek. Et est vlcus clarū mundū properās ad escarā et nescitur si est corpus mundū pauci sanguinis: aut est ꝓpter ostra cōsitatē q̄ accidit parieti ei⁹ ꝛ margini ipsius: aut ꝓpter dilatationē venarū que aduenium ei: aut ꝓpter corruptionē eius incipiētem versus tenebrositatē ꝛ viriditatē ꝛ nigredinez: aut propter mēbrum male ꝓplexionis quod vicinatur ei. ¶ Et vlcera quidē praue curationis ꝛ eis similia sunt interficientia infantes non tolerantes vehementiam dolorum ꝛ vlcerum: ꝛ difficultatem curationis eorū et ipsorum ꝓtinuitatem.

¶ De canone curationis vlcerum. Ca. 2.

Scias ꝙ omnia vlcera indigent exiccatione quadā ꝑter facta ex attritione lacertoꝝ ipsoꝝ ꝓtusione. Ista effi indigent in primis vt mollificentur ꝛ humectētur. Et cū hoc ꝙ indigēt vlcera in dominātiore dispositionum exiccatione indigēt qñq; dispositionib⁹ alijs mūdificatiōis ꝛ absterſionis ꝛ alioꝝ ꝓsequentib⁹ vlcera ꝑter ipsa vlcera. ¶ Et q̄to plus est vlcus maius ꝛ pfundius indiget exiccatione vehemētiore: ꝛ vt aggregētur labia eius vehemētio ri pscrutatiōe: ꝛ fortasse ē tibi necessariū fuere ea. Et ꝓsidera ex dispositionibus necessitatis ad pscrutandū in illo ꝛ eis similib⁹ illō qō dixim⁹ in. c. vulnerū. Et scias ꝙ vlcera fortasse indigēt in curationibus suis administratiōe medicinaꝝ quaꝝ quedā sunt currētes penetrātes ꝛq̄ intsciuntur ꝓfundātes: ꝛ tūc necessariū ē vt sint vnguēta ꝛ eis silia: quare opz tūc vt sit illō quod appet būidū ꝛqō occultū ē siccū ꝛ ꝓpue in illis q̄ sunt ad fistulā opz vt sit siccitas ꝛ ossificatiōr ei⁹ vincēs humiditatē substātie eius vehemēter. ¶ Et est q̄dē qñq; ne

cessarium vt earū medicine permisceantur cū eo qđ currit: vt fiant viscose adherentes. Sciasergo illud iterū in eis. Et scias q vlcera indigent ligaturis ⁊strictura ꝓpter tres modos. Quoꝝvnus est vt curat sozdities: quare opz vt sit fortitudo strictureeius apō eius orificiū vt ipsius expressio bona fiat. Et scōs est seruetur medicamē incarnatiuū supvlc⁹: ⁊nō indiget strictura vehemēti. Et tertius est ad incarnationē labioꝝ: ⁊opz vt nō sit strictura in ipso mollis apō duo labia: immo ꝛplicata cōplicatione vehemēti. Et nō opz vt cuz ligatura p ueniat ad lesionē: ita vt apostemek: ⁊opz vt sit adiuuās in phibēdo apa qsi nō ē possibile cū apate vt curek vlc⁹. Et si nō est tibi pole vt phibeas ⁊ apparet apa: tūc ocupat⁹ sis cū apateet cura eius qōcūq apostema fuerit cū obseruatione ipsius vlceris vs quequo separaueris ex curatiōe apatis: ⁊tūc remanebit sola obser uatio vlceris. ¶ Et similiter qsi corrūpik qđ est in circuitu vlceris ⁊viridescit ⁊nigrescit cura illō cū scalpellatiōe ⁊extractiōe sangui nis: ⁊si etiā cū vētosis: ꝺciū adhere ei spongiā siccā postea medici nas exiccātes. Et cū separaturv lc⁹ aut inuenis vlc⁹ purū: tunc opz vt obseruesin primis an ex corpore aliqđ ad vlc⁹ effundak: aut non effundak: immo iam sit abscissum. Quod si nihil effundak ad ipm sit intētio tua in medicādo ipsuz: ⁊si aliquid effundak ad ipsuz: sis sollicicitus in eo qđ ad ipsum effundik ex flobothomia aut solutio ne vētris aut vomitu: qsi vomit⁹ qñq cōfert etiā in hoc: ⁊ꝺ ypo. testificak de eo. Et si in vlceribꝰ fuerint frusta ossiū ⁊panniculi aut alia: nō ꝓperes in extrahēdo ea: sz fac illud qđ ꝺixim⁹ in capitulo ossium. Et primū quidē qđ opz te ꝓparare de esse vlceris est aper tio cū medicinis suis: ꝺeinde mūdificatio cū medicinis suis: ꝺeinde nascētia carnis ⁊cōsolidatio. Et si inueneris vlc⁹ mūdū equale qđ non hz ꝓfunditatē: tūc ꝛsolidatio tm fiat cū eo qđ nō hz mordica tionē. In sozdidis vero necessariū est abstringēs mordicans. Et in primis cum curank: indigent mordicatione: qsi sensus nō sentit ip sum: ꝺeinde gradatim perueniatur ad illud qđ est leuioris mordi cationis vsquequo sentiat boza nascētie carnis. Et caue in oīb⁹ il lis ne ꝺolere facias quātū potes ⁊ꝓpte qñ est illic caliditas ⁊nflā matio. Et opz vt remoueas causas phibētes a cōsolidatiōe: ⁊sunt cause quas numerauimus ꝺixim⁹ q̄ declināt cū vlcere ad malitiā nā si tu curaueris easin primis nō eris vacās ad curationē vlcerū sicut opz: immo nō erit tibi possibile. Et multotiēs qđē rectifica ta est complexio membri ⁊sufficit in rectificationevlceris. Et multo tiens est vlcus molle super qđ oritur caro mala q̄ est in seipsa ad ru bedinē ⁊calefactionē ꝺe iuis: ergo curetur cum⁹ epithimatibus in frigidātibus carnem circundantem ipsum sicut succus solatri cuz bolo ar. taceto ⁊ epithimatha de sandalis ⁊cāphora infrigidata cū niue: quare non cessat cōsolidari vulnus ⁊cōstringi. ¶ Et opz vt in vlceribꝰ ꝺoloꝛosis que sunt vehementis doloris sis occupatusin

primis in sedādo dolorē illud cū mollificatiuis que tu scis ꝓcul ꝺubio: ⁊cuius sint cōtraria vlceri: veruntamē cū non sedatur dolor nō ꝓparak nobisvt curemus: cūergo sedauerim⁹ consequemur. Et vlcera quidē sozdida indigēt vt mūdenk: ⁊sunt illa quoꝝ humi ditas ⁊qđ ex eis currit est plurimū: ⁊fortitā mūdificank cuz melle: et fortasse mūdificank cū pulueriḇ ⁊ungūētis: ⁊qñ nō mūdificank nō est possibile vt obuiet eismedicamē purū vsqꝫ ad corꝑ eoꝝ ⁊ ꝓprie puluere: quare opz vt mūdificentur: ꝺeinde nascak caro: et in mun dificante quidē est abstersio plus sicut sciisti ante. Et fortasse ozik caro mala quare est necessariū vt corrodatnr cū medicamine acu to ⁊liniatur deforis cū infrigidantibus: ꝺeinde eradicek cū eo quo eradica tur escara: ꝺeinde curek. Et medicamē quidē vnū ꝑm que ꝺam corꝑa facit nasci carnē ⁊ ꝑm quedā eoꝝ est corrosiuū vehe mentis absterſionis cū corꝑa illa sint lenia: ⁊alde aut ē ꝑm quedā eoꝝ nō abstergēs neq faciēs nasci: ⁊ ꝓpter illud eget mēdicamē vt cōfortek aut frāgendo ꝓmixtionē eius aut minuendo eius vnctuo sitatem aut iniūgēdo ei medicamē aliud in quo sintericcatio ⁊ ab stersio ⁊in corꝑe alio est per ꝓparationē ad ipsum corrosiuū indi gens vt minuak de pondere eius aut addak in vnctuositate eius aut adiunganḵ ei stiptica aliqua. Digniora ergo vlcera vt confor tetur eoꝝ medicamē sunt illa quoꝝ difficilis est ꝛsolidatio. ¶ Et de illisque sunt necessaria est vt dimittak medicamē sup vlcus tribus ꝺieḇ ꝺeinde ꝺissoluatur; naz si ipm tūc nō operatū fuerit non fa ciet suā operationē. Et opz vt elongetur oleū qōlibet ab vlceribꝰ qđ si fuerit necessariū tūc sit oleū de kerua oleū myrtinum oleū ma sticinū. Et cū ibi nō est nisi vlcus: tunc opz vt alleuiek insensibili mē broꝝ nō tolerātium ipsum: ⁊caueatur a ꝺoloratione eiuscuz medi camento forti. In illovero qđ est parui sensus nō abstineat a necef saria medicatione. Et intrinseca quidē ⁊sublimia preciosa ⁊ multi iuuamenti ⁊suscipientia nocumenta velociter sunt ꝺe capitulo sen sibili ⁊iudicio eius ⁊eoꝝ contraria sunt ꝺe capitulo insensibili: ⁊t quoꝝ sensus est debilis. Et ꝓpter huiusmodi causam nō suffe runt vlcera intrinseca ea que sunt sicut floseris ⁊eis similia ⁊prio prie ea que bibunk: ⁊indigēt illis q̄ faciunt glutinationē pl⁹ sicut ꝺragagantū ⁊gūmi illa quibus clysterizak indigent eo qđ est in ter duas res. Et ꝺe illis que recta sunt in curatione vlcerum est vt quieta sint mēbra eoꝝ ⁊nō moueank et si mouētur in principio mo tu paruo min⁹ nocumentū est q̄ si moueantur post principium mo tu laboriosoꝛ ꝓprie in corꝑe malorum humorum. Et oportet vt timeatur in vlceribus q cadat ex vicinitate eorum incarnatio inter duo membra vicinātia sicut adherētia que accidit inter pal pebrā roculum et inter duas palpebras et inter duos ꝺigitos: ⁊ ca uerne ⁊abscessiones sunt velocis ꝓgressionis ad fistulas. Et vlcera quidē vicinātia arteriis et venis magnis perducunt ad apa illud

qō vicinaſ eis de carne molli ſicut teſticuli ꝛ ſuba ſcellez quod ē poſt aurem ſicut perducit ſcabies ꝛei ſimilia de bis q̄ dixim⁹ ꝓpter illā eandē cauſaz ꝛ ꝓpter qñ corp⁹ eſt plenū mala ſuperfluitate: ꝛtūc q̄ dem vehemēſit dolor ꝛquenit ad vlcus: quare opz vt curef illō cuz mūdificatione corporis: ꝛcū eo qō eſt deſiſ in caplo. Et dū mūdifica tur aꝑa nō ſperaſ eius curatio: ꝛeſt neceſſariuz in hmōi vt tuearis vlc⁹ ex nocumēto cū baſilicō ꝛei ſimilib⁹ ſi corpus fuerit mūdifica tū: ꝛponas inter ipſuz ꝛinter mēbrū qō diſtinguat ꝛ ꝑhibeat nocu mentū ꝓuenire ad vlc⁹ in oi diſpoſitione. Et opz vt audias ſermonē cōmunē ꝛeſt q⁹ de illis q̄ ſunt neceſſaria eſt vt ſit illō quo curatur vl eus aut cōueniēs aut incōueniēs ꝛ nō cōferat in diſpoſitione tamē nō aſſociat ei nocumētū ꝛincōuementis diuerſificatio aut eſt qſi ip ſum eſt debili⁹: ꝛſignificat illud additio ei⁹ qō eſt cōtrariū ei qō ex ipſo erpe etatur de exiccatione aut mūdificatione aut aliꝭ ꝓter cor ruptionē aliā: quare opz vt addaſ in virtute eius. ¶ Aut eſt diuer ſitas ꝓpter modos alios ſicut q⁹ ipſum calefacit vltra q̄ neceſſe ſit ei quare facit accidere rubedinē ꝛinflāmationē: quapꝛopter opz vt minuatur de fortitudine eius ꝛextinguatur de inflāmatione eius cū emplaſtro infrigidāte: aut declinat cū eo ad nigredinē ꝛobfuſca tionē: quare ſatur q⁹ infrigidat ipſum: aut nō calefacit ipſum men ſura qua indiget: ergo opz vt addatur in virtute calefactionis ei⁹. Aut mollificat ipz q̄ creꝺiget vt addaſ i ꝟtute ſtipticiꝛexiccatiuoꝝ ſicut ſunt balauſtie ꝛgalle: ꝛeiſilia q̄ exiccāt: vt ſuccuraſ cuz exic catiōe eoꝝ de illis de quib⁹ dixim⁹ tibi. Aut corꝛodit ꝛ ꝑfundat ip ſum ſicut oſtēſuz eſt quare opz vt frāgaſ fortitudo abſterſiōis. Et multotiēs quidē nō ꝓuenit medicamē ꝓpterea q⁹ ꝛplexio infirmi eſt ſuperflua in capitulo eius cuius medicamē opz eſſe fortius in cō trabendo illud capitulum adeo donec reducat ipſum ad ꝛplexio nem ſuam: aut debilis in capitulo ꝓueniente ei.

¶ De curatione vlcerum virulentorum. Ca. 2.

Neceſſariū ē vt in eis adminiſtrētur medicine exiccatiue vt mū dificeſ vir⁹: deiñ fit occupatio in naſcētia carnis. Qō ſi fue rint mollia: tuc adminiſtrenſ ſup ea medicine ad faciendū naſci eo rū ꝑfunditatē ꝛipſoꝝ margines ꝓpter debilitatē corꝓoꝝ illoꝝ vlceꝝ ſz opz vt exiccētur in ꝓimis deiñ adminiſtrētur. Et cū tu adminiſtra ueris medicamē ꝛnō inueneris humiditatē minui: aut videris eaz augeri: tūc ſcias q⁹ medicamē ſm illō corp⁹ nō ē exiccatiuū: q̄re ad de in cōfortatiōe ei⁹ ꝛipſi⁹ exiccatiōe ꝛ adiuua ipſm cū abſterſione pauca: ſicut eſt mel: verbi gratia: ꝛmedicinis ſtipticis ſicut ſunt ba lauſtie ꝛalumē. ꝛminora de ꝟtute oleiꝛpone ipſm oleū in q̄ ſit exicca tio. Qō ſi vſ⁹ vlc⁹ iā ſupfluere itez in exiccatiōe tūc minue de ꝟtuti bus oibus ſcz exiccatione ꝛabſterſione ꝛſtipticitate: ꝛſerua hoc ꝑ ceptū in medicinis faciētib⁹ naſci carnē vlcerū ꝛnō faciat te erra re quidā: ꝛeſt vt ſit medicamē magis abſterſiuuz q̄ opz; quare coꝛ

rodit mēbrū ꝛ reſoluit carnoſitatē eius ad hūiditatē currētē quaz exiſtimas vir⁹ et addis in virtute abſterſiōis. ¶ Et hmōi ādē medi camē ponit vlc⁹ ꝑfundi⁹ et calidi⁹ et magis ſimule cū aꝑoſo: et ſen tit infirm⁹ mordicatiouē manifeſtā. ¶ Et ſcias q⁹ medicinaꝝ exic cantiū vlcera quedā ſunt q̄ ſunt vehemētis infrigidatiōis ſicut ius quia mū albū ꝛ opiū et radix mādragore: et ꝺā ſunt vehemētis ca lefactiōis ſicut reſina pix: q̄re tibi ineſt vt tēperes vnā earū cū alia et ſm oppoſitionē alicui⁹ ꝛplerionū particulariū. ¶ Et medicine q̄ dē mūdificantes virus ſunt iſte medicine exiccatiue ſicut alumen et galle et corꝛices granatoꝝ et corꝛex thuris et merda ſengi et farina oꝛdei et ei⁹ ſauic et flores papaue. ruffi et folia arboris ſalicis. Cuz ergo fit empl̄z cū folijs nucis recētis et fit empl̄z cū nuce ſicut ē aut decocta cū vino ꝛfert valde et exiccat hūiditates abſq; nocumēto. ¶ Empl̄z bonū: ſumaſ merda ſengi et imbibaſ aceto vicerna ꝛvice alia oleo donec albeſcat: deinde ſumatur antimoniſ ꝛcalcucecaume nō et venaꝝ ꝛ gallarū et balauſtiarū: et ſang. ꝺra et aluminis ꝛ eli mie argēti oim partes equales: terātur bene: et ſit de vnoquoq; ſex ta pars ei⁹ qō ꝓparatū eſt de merda ſengi: et miſceātur oia: et ad miniſtrenſ medicine quas dicem⁹ in antidotario in vlcerib⁹ ꝑfun dis. ¶ Et de illis eſt aqua maris. Aqua ꝛo aluminis abluit et rep cutit et exiccat. ¶ Et oēs iſte medicine p̄dicte nūc nocēt ſi cū vlcere eſt aꝑa. ¶ Et aqua in q̄ decocta ſunt ciperi eſt bona ad exiccatiōez ꝛ decoctio myrabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛbellir icoꝝ. ꝛemblicoꝝ et decoctio ceterach ꝛ folia aſcedre ſunt bona in illo.

¶ De curatione vlcerum ſordidoꝝ. Caꝑ. 4.

Opz vt ineis adminiſtrētur medicine abſtergētes: ꝛ incipiaſ in ꝓimis ab eo qō eſt fortis mordicatiōis ſm qō dixim⁹ in ca none: deide qatiſ ꝓuemaſ ad illō qō eſt ſicut tapſia ꝛ ariſtologia cū melle et pauco aceto. Et iterū glutinū albotin cū equali mēſura ſui olei ro. aut butyri. ꝛitez radix lilij cū melle: et itez farina horobi et herba oppoponaci. ¶ Et de cōpoſitis empl̄m indū vnguēta vi ridia omnia cū floꝛe eris et ſimplicia aut ꝓmixta cū ammoniaco ꝛ ſilib⁹. ¶ Et empl̄a corticalia ꝛ empl̄a facta cū farina horobi: ꝛ ꝑl̄z de ſale: ꝛ trociſc⁹ niger ꝛ trociſcus viridis. ¶ Et medicinis exiccati uis ſumāſ fecis oleiꝛ mellis et aluminis iameni ptes eq̄les ꝛ ſumaſ ceruſe ꝛ poli ptes equales ꝛq̄ñ vehemēs ſit ſoꝛdities ſumaſ praſiū cū melle. ¶ Et de emplis bonis ſunt oliue ſalite: ꝛq̄ñq; accidit neceſ ſitas biciteꝝ adminiſtrādi aliā de currētib⁹ quo abluaſ ſm qō di cemus in ca. ꝑfundoꝝ et oia ledūt ea ſi fuerit apoſtema.

¶ De cura vlceꝝ ꝑfundoꝝ et cauernaꝝ ꝛ abſconſionū. Caꝑ. 5.

Iſta indigent curatione ſua vt carne repleanſ. Et illō quidē nō ſit niſi cū ybertate cibi ꝛ ſanguinis.

¶ Et ſunt neceſſarie in hoc medicine vehementis exiccationis et mundificationis ſimul. ¶ Et oportet vt ſit ſitus eorum talis ne

in eis rētineat virt⁹:immo currat:⁊ si intenis hūc situm 2ueniētez ⁊ est in eo radix vlceris mēbri ad superiora ⁊ orificiū ei⁹ ad inferiora tūc iste est. Ꝯ si fuerit diuersus illi⁹ ⁊ fuerit possibile homini vt alteret situ pfundi cū eo qꝰ potest facere de preparatione et alteratione naturali faciat:⁊ si nō est ei possibile non est excusatio quin secetur vlcus vsq; ad radicem suam sectione exquisitissima que non reliquat cauernā: aut quin fiat vt accidat cursus aut meatus in radice sua preter eius orificium talis vt recipiat salutem:⁊ obseruetur in hoc dispositio membri ⁊ an accidat ei timor ex illo. ¶ Cuz ergo factum fuerit illud stringatur vlcus cum ligatura incipiēdo ab orificio eius ⁊ perueniēdo ad radicem a qua detectio facta est:⁊ in principio ecōtrario illius ⁊ ponatur strictura in parte superiore in duobus modis simul. Et nō opz vt perueniatur cū ligatura ad dolorē.

¶ Et qñ nō est tibi possibile vt scindas:administra ablutionē ⁊ intromitte tentas facientes nasci mūdificantes quarū mundificatio nō destruit eius natiuitatē ꝓpter virtutē duaꝝ rerū in eis:⁊ nos q̄dem iā experti fuim⁹ emplastrū apostolicon ⁊ fuit bonū vltimū conferens p medicationē:⁊ cētaurea qñ ab ea implex est mirabilis valde:deinde sufoton postea preos:deinde farina herbi. ¶ Et abscōsionib⁹ qñ non adheret cutis 2glutinatiōe bona. Uerū est possibile vt exiccet cutis ita vt 2glutinatiōe 2glutinatiōe simili sane. ¶ Et vlcera quidē pfunda ⁊ abscōsiones ⁊ cauernas nō immundicāt medicine mūdificatiōe vltia:nec; faciūt in eis nasci carnē nisi fiāt curētes lauātes q̄ in ea injiciūtur cū injectoriis aut mittunt cū tētis et ꝓprie qñ eoꝝ figura nō est figura in mūdificatiōe quoꝝ sufficiāt ꝓparatio ⁊ exposito ligature ꝓm qꝰ ostendim⁹. ¶ Et mel quidē est ex lauatiuis et ꝓprie mirtū cū vino;⁊ in aqua cineris est ablutio fortis quā non suffert qꝰ ex vlceri⁹ parū est fortidū:et aqua maris ꝓpria qua est illi qñ ipsa lauat ⁊ exiccat. Et aqua alumínosa est lauatiua et cum hoc est ꝓhibitiua ei⁹ qꝰ attrahit ad mēbrū:et qñ est aꝑa non 2uenit aliq̄d de illis nec; vinū. ¶ Et opz vt ponant sup ista vlcera supra medicinas in ligaturis eaꝝ pāni liniti ex eis quib⁹ indiget membrum in rectificatione sue complexionis:et quibus indiget ad rectificandum emplis q̄ interius administrant:⁊ super orificiū vlceris pann⁹ ali⁹ linit⁹ cū eo qꝰ opz ex medicamine. Et ligatio q ꝑm 2glutinat est paucitas ei⁹ qꝰ currit et descēsio ei⁹ ad inferiora et forsan exprimunt ab eo cū ligatura et ⁊tute medicine hūiditates plurime subito:deinde exiccat et conglutinatur.

¶ De curatione vermiū vlcerum. Cap.6.

DE rebus 2ferentib⁹ ad illud est succus calamēti fluuialis et medicine quas dixim⁹ in cap. vermiū auris in lib.iij.

¶ De nascentia carnis in vlceribus. Capitulum.7.

OPortet vt nō trahat caro donec mūdificet:aut trahat ad ip suum nutrimentū si minorat ⁊ nō peruenit ad ipm.

¶ Cum ergo mūdificata;est:tunc elongetur offic mordicatiuū et absterſiuū cum fortitudine ;qualiacunq; sint vlcera: et vbicunq; sint.

¶ Et opz vt in administratione obseruentur medicinaꝝ facientiū nasci carnem precepta ꝓdicta de eo quod oportet ex supfluitate humiditatis:aut supfluitate exiccationis:fac ergo illud quod dixim⁹ in capitulo vlcerum virulentoꝝ non inquantum remanent vlcera humida aut fuerint sicca exiccatione vehemēti:immo quantum ad carnem que creatur cū est vehementis humiditatis:aut pauce exiccationis. ¶ Et de illis que minorant exiccationem eius est additio in cera eius⁊ ipsius oleo si est emplastrum:⁊ de eis q̄ addunt in ei⁹ exiccatione est vt ingrossetur et inspissetur et minoretur eius vnctuositas et multitudo medicinarū: aut addatur in eis sicut mel.

¶ Et creatio quidem carnis in eis cum emplastris 2uenientior est ⁊ tardior:⁊ cum puluerib⁹ difficilior et velocior:et quandoq; idurat caro:et est tūc de rectificatione vt puluerizētur pulueres ⁊ circūdet cū emplastris ⁊ vino ⁊ ꝓprie stiptico. ¶ Medicamē bonū ad oīa vlcera cū eo qꝰ laua ⁊ exiccat. Nos quidē iam dixim⁹ medicinas creatiuas carnis i cap. vulner:⁊ fortasse rememorabimur ꝺ electoribus eaꝝ hic aliq̄d est digni⁹ in hoc loco ⁊ est antimoniū adustū et sarcocolla et glutinū piscīū et limacie aduste et scoria aserebachā et plūbum adustū et acetus et bereniasif et draconteа et ciperi et ꝓprie ad sordida:et polium est forte:et centaurea est vltimū:et nitrū adustum est mirabile in exiccatione eorum et ipsoꝝ 2solidatione.

¶ De curatione vlcerū corrodentiū se. Cap.8.

CAnon vniuersalis in curatione corrosiuoꝝ ⁊ fraudulentoruz est vt mundificetur corpus ⁊ membrum si fuerit corpus mundum cum ventosis ⁊missione sanguisugarum super ipsum ⁊ permutatione cōplexionis eius cū epithimat bib⁹ ⁊rectificatiōe cibi absq; tarditate ⁊dilatatione: nā dilatatio in hoc est ex eis q̄ addūt in malitia eorum:⁊ qñq; facit esse necessariū ambulatio corrosiōis vt incidat membrum et cōfert corrosiuis cū q̄b⁹ non est putrefactio.

¶ Embrocatio aqua frigida et aqua myrti et aqua ro.⁊aqua ꝺ ge pastoris ⁊ vino stiptico si nō fuerit caliditas ⁊ aceto pmixto cuz aqua ro.et aqua pura plurima si fuerit caliditas ⁊ similib⁹ ex aqs infrigidātibus exiccātibus. ¶ Et si fuerit illic putrefactio tunc aq̄ maris ⁊ reliqua de illis q̄ dicemus in cap.putridoꝝ. ¶ Amplius melior curatio eoꝝ est administratio stipticoꝝ exiccantiū infrigidantiuz sicut corticesgranatoꝝ ⁊ lentes et folia masticis et semen rosarum ⁊spina egyptiaca:⁊grana myrti ⁊ embroce harū medicinarū ⁊cōfortent hmōi cū alumine:⁊similibus. Et similiter ēplastratio cū foliis acetosa ramis ei⁹ bullitis cū vino ⁊ emplastratio cū bolo armeno ꝓfecto:aut sirupo acetoso:aut cucurbita sicca adusta aut arnoglossa cum sauicaut foliis oliuarum.

¶ De curatione vlcerum putridorum ⁊ malorum. Ca.9.

Horum malor vlcerū curatio melior est mundificatio corpis aut mẽbri ipsi⁹ si corp⁹ fuerit mundū cū eo qō mūdificat ipz solū ex vētosis sanguisugis r epithimatib⁹ rectificatib⁹ 2plexionē ꝑm qō dixim⁹ multotiens r similib⁹ r cibo. ¶Et nō opz vt sit dilatatio in curatiōe eor. nam eor putrefactio addit ipsor malitiā r opz vt ꝓhibeātur ab eis aꝑata calida. ¶Et de illis q̄ eam sedāt est semẽ tusquiami albi cū sauic: et iterū cū hmōi ylcera supfluunt in corruptiōe fit necessariū vt eleuent cū cauterio cū igne aut cū medicamie acuto: aut cū incisiōe vt nō remaneat nisi caro sana cognita p bonitatez sanguinis ei⁹: aut colorꝭ ipsi⁹ et os sanū albū mundum. ¶Et medicamẽ q̄dē acutū accipit oēm ostracitatē et extrahit ipz r succurrit 2plemẽto ei⁹ cuz butyro ponēdo desup viceyna post aliā ista essi licet nō sint fistule neq; ostracata tñ sunt mala fraudulēta r fortasse fit necessariū incidere mẽbrū vt saluet ex putrefactiōe sua. ¶Et embroce q̄ conueniunt eis sunt sicut aqua maris et aque ꝓdicte in cap. fistularū: r cū supista vlcera r alia administrātur medicine opz vt dimittant dieb⁹ aliquot r nō soluātur. ¶Et medicine q̄s opz administrare i istis sunt sicut farina ordei farina boz obi cū aliquātulo aluminis aut caro piscis salita sicca cū aliquātulo medulle panis r aristologia r radix caulis r radix sicle r radix cucumeris asi. r semẽ lini 2tritū cū calcadis r hasce cum passis aut ficub⁹ cū melle aut empla cū cepa muris decocta cū melle aut caulib⁹ aut cucurbita sicca 2busta r foliꝭ oliuaz recẽtib⁹. ¶Cōpositū. Rz. aristo. r succi foliorꝫ alterua amboz. añ. ꝓtē. i. floris eris ꝓtē. ℈. fiat ex eo linimētū cū aq̄ in spissitudine mellis. r fortasse ē necessariū vt 2fortet cū succo cucumeris asini. r alsurie et ponant desup pāni sicci. ¶Et iterū arist. r gallarū rolei eq̄les partes: fiat ex eis linimentū vlceri r in circuitu eius: aut calcis colcotar ꝓtes eq̄les arsenici partē. ʒ. Et iterū alsurie. ꝓtes. ʒij. colcotar. ℈. dragāti. iiij. fiat ex eis linimentum decoquant in aceti fortis media cotilla donec 2sumat acetū: deide sumat ex eis infrigidatis r postea liniat cū eis vlc⁹. ¶Et itez sumā tur colcotar dragāti amboz. añ. ℈. corticū ferri. ℈ij. gallaz ꝓforatz. ℈. aut sumat talis pars. ʒ. aluminis vsti r corticuz eris abstanti viti pars. ʒ. ¶Emplm bonū sarcocolle calcu cecaumenōr gallaz r flos eris r aristo. aggregent cū aliquātulo glutinis vt medicinis sit 2glutinatio r admistret post mūdificationē vlceris. ¶Medicamẽ vltimū expertū draganti rubei. ʒviij. calcis viue. ʒvj. aluminis. ʒvʃ. corticū granatoz. ʒvj. thuris r gallor amboz. añ. ʒxij. cere. ʒx. olei antiq̄ cotilla. i. ¶Aliꝺ bonū: plūbi vsti cū sulfure eris vsti ceruse plūbi thuris merdasengi climie āmoniaci oppoponaci mastic olz. añ. ʒ. ij. adipis renū vacce resine glutini alibat olei myrtini cere olz. añ. ʒ. iij. soluāt q̄ soluēda sūt i q̄titate aq̄ 2ficiāt ea q̄ soluunt r q̄ terūt 2ficiant. ¶Medicamẽ 2ferēs qō Hal. talq; aggregauerūt. Rz. scorie eris. ʒ. j. floris eris fricati. vnc. j. cere. lib. ʃ. puā lindris. ʒ. j. ʃ. fiat ex eis emplm ꝑm descriptiōez tuā soluāt ea q̄ soluūt r teraūt ea q̄ te

runt r addat cera rminuat ℈ q̄titatē necessitatis r diligēter vt misceā tur cū eo. ¶Et qñ fuerit ylcera difficilis sanatiōis administrent in eis charte combuste r medicamen andronij r cucurbita sicca 2busta aut lana sordida combusta aut emplastrum foliorum cupressi aut foliorum vulb adustorum.

¶De curatione eorū que sunt difficilis consolidatiōis r aliorum que sunt in vltimo malitie. Ca. 10.

Scias q̄ vlcera difficilis 2solidatiōis absolute sunt ꝑter corrosiua ꝑter putrida sicut est cōe ꝑter ꝓpriū. ipa essi ambo sunt ambulatiua r cū istis q̄nq; nō est ambulatio r stāt ꝑm dispositionē suā p aliq̄ spaciū. ista sunt p fistulas ite: q̄ssi opz vt ipa fiant incedētia: r ad vltimū corrosiua putrida r fistule sunt ex summa difficilis 2solidatiōis absq; 2uersiōe. Aliereuati ño sunt vltia in corruptiōe in elōgatiōe r 2solidatiōe. ¶Et canō in curatiōe horꝫ vlcez est vt si cā fuerit malitia 2plexiōis rectificet: aut si fuerit malitia sanguis ponat cib⁹ q̄ generet sanguinē bonū r trariū illi aut paucitas ei⁹ multiplicatio ei⁹ r dilatatio in cibo bono. Qō si cā fuerit mollificatio r 2solidatio tūc cura curatiōe mollis r 2solidi. ¶Et si cā fuerit exiccatio supflua r non fuerint fistule adhuc: tūc cura cum humectatiōe equali. ¶Et de eo quod bonum est in illo est vt facias ea sudare cū aqua calida vsq; quo sudet mẽbrū rubeat r inflet: deinde abstine et nō ptrāseas illā quātitatē: q̄ssi attrahes cū eo materiā plurimā r nocumētū magnum ad mẽbrū ¶Et facyt medicamẽ post illud sit minoris exiccationis: r fortasse 2fert ponere pannos infusos aqua tepida. ¶Et q̄nq; est necessariū fricare vlcus et fricare mẽbrū eius et administrare emplastra attractiua picea. ¶Et si causa fuerit malitia dispositiōis accidētis ei q̄ 2tinet cū eo cum de carne: cura cū eo qō sciuisti ex scalpellatiōe et extractiōe sanguinis r succursu cū exiccatiuis. ¶Et si cā fuerit vitis ambulatiua icide eā: r fac currere sanguinē ei⁹: aut extrahe eā: q̄ssi multotiēs facit q̄scere illud: r si fuerit repletio tunc incipe cū flobothomia et euacuatiōe humoris ei⁹ melācolici si fuerit: deinde obuia vitis fac currere ex ea sanguinē quātum tibi possibile est vt nō accidat ex obuiatiōe tua adinuicē qō est deteri⁹ vlcere ꝑmo: deinde cura vulnus qō accidit ex vite postea vlc⁹ difficile. ¶Et si cā fuerit debilitas mẽbri illud est ꝓpter malitiā 2plexionis supflue elongate ab equalitate quā existimam⁹ ex calore r frigore r qō sequit 2plexiōes ex raritate supflua: aut spissitudine vehemēti: r ꝑmū est vt sequatur caliditas r būiditas: r ꝑm frigiditas r siccitas oportebit vt curetur faciēs illō cū trario. ¶Et multotiēs q̄dē 2tingit q̄ cā est a caliditate attrahēte materiā mittēte eā et sunt necessaria in curatiōe eius infrigidātia stiptica. ¶Qō si causa fuerit fistula: tūc cura curatione fistule: et si causa fuerit corruptio ossis quod sequitur ipsum incidemus et detegemus ab osse. ¶Et si fuerit possibile auferre illud quod est sup ipm cum fricatione faciem⁹ et subtilissime inquiremus

et si nō incidem⁹ r faciem⁹ illō cuius expositio est in ca. ꝯruptionis ossis. ¶ Inᵈt Ba. Fuit adolescēs habēs fistulā in pectore suo q̄ tā p uenerat ad os; qō est in medio cassi sui. deteximus ergo ab osse cassi totū illō qō ꝛtinet ipm r inuenim⁹ iā aduenisse ꝯruptionē: r fuit no bis necessariū incidere ipm: r fuit loc⁹ ꝯrupt⁹ ex eo loc⁹ sup quē fi git sui pēsorū cordis: postq̄ ergo vidim⁹ illō stetim⁹ stat iōe vehemē r in ablatiōe ossis ꝯruptr fuit finis nr dimittere pāniculū regētez ipm de intus r seruare ipm ꝑm salutē suā: r fuit illō qō ꝛtinuat de hoc pāniculo cū casso iā putrefactū. ¶ Item inᵈt: r nos aspexim⁹ ad cor aspectu manifesto sicut illō qō vidim⁹ cū deterim⁹ ab eo cū volūtate cū anathomia. ¶ Inᵈt. Sanat⁹ est ergo iste adolescēs r nata est caro in illo mēbro qō incidimus ex casso donec repletū est: r cōtinuatū est adinuicē factum est stās inter velamē cordis r velamē ipsum sicut stetit cum eo ante illud caput capsule cordis. ¶ Inᵈt. rnō est hoc ma ius q̄ vulnera in q̄bus respirat pectus: r hoc dixit q̄ qñ putrefiūt re nerant iq̄untur: tūc de eo qō est rectū est vt currat ex eis sanguis ꝑm quātitatem q̄ licita est in eis. ¶ Medicine vero ꝓparate ad difficul tatem ꝛsolidationis in dominātibus dispositionibus sunt sicut sco ria eris r flos eris adustus r non adustus: r scoria alcheseb: ā: r scoria reli qui ferri ꝛglutinatio auri: fiāt ex eis cerata r colcotar et dragā tum et q̄ sunt eis similia cum rebus ꝓbibētibus attractionē ad mē brum si fuerit sicut sunt alumē et galle. ¶ Et de illis q̄bus curātur ea q̄ sunt difficilis ꝛsolidatiōis est illō qō. Re. climie r ꝛsolidationis auri r aluminis oīm añ. viij. floris eris r cotticum eris añ. ʃ. gūmi cu ꝑssi. iiij. cere r olei alicui⁹ quantum scis. ¶ Et iterum sumātur cere gummi pīi añ. vij. climie. iij. r colcotar. vʃ. r olei myrtini quantum sufficit. ¶ Et ite ꝛ decoquātur colcotar r climia cuꝫ aq̄ maris: aut aq̄ acreste: aut aq̄ in qua decocta sunt alkali r calx decoctiōe pauca ꝑm cōmixtionē nutritiōis eor in sole i estatē: deinde coletur ab eis ꝑter q̄ fiat sal desup aq̄ maris: aut aq̄ alkali. ¶ Et ite sumaf eris vsti. r resine r salis gēme oīm añ. vnc. ij. cere olei myrtini quātum sufficit. ¶ Et ꝛferūt eis medicine fistulares qñ exiccāt r terunf: r ex eis sunt farine horo bi r reos: r aristologia adustar es vstuꝫ r terra thuris ꝑꝫ diuersitatē quā meretur oēs corp⁹ ex ꝛpositiōe. ¶ Medicamē bonuꝫ sumantur limatura eris et limatura ferri et conficiantur. cum aqua aluminis r argillētur cum argilla rubea radurātur in furno: deide extrahāf r terāf r admistrētur puluerizata: aut fiat ex eis et ex merda sengi emplm ¶ Mod⁹ empli aurei bōi. Re. merda sengi aurei bōi minānā: cere r radicis almezerij. añ. auf. r r r v ʃ. floris eris auf. r v ij. limature auri trite limature almerda sengi añ. auf. ʃl. olei anti qui lib. iij. ponantur super ipsum in p̄mis merda sengi r aurum et flos eris: deinde reliqe medicine. ¶ Et iterum sumantur ostracum furni: cinis venarum et plumbum combustum ablutum et fiat ex eis emplastrum cum oleo myrtino. ¶ Et oportet vt sit illud oleuꝫ

inspissatū cum merda sengi. ꝙbi gratia. vnc. ʃ. r ex aceti acuti triplo ipsius r olei myrtini: aut olei anetini: vnc. j. moueantur cum facili tate donec resoluatur merda sengi r inspisset r nō adurat. ¶ Et aliere uati ō eis cortices eris r flos eris r calx abluta sine eꝙlitiōe: fiat ex eis puluis r aīcedat r liniat ea cū melle: deide puluerizet sup ea būc pul uerē ꝛritū: eris ꝑtes. ij. cere. r. dissoluātur digitis in sole et admini strēf aut cerusset alumis añ. viij. cotticū eris salis gēme thuris flo ris eris cotticū granatoꝝ oīm añ. partes. ij. calcis pars. j. cere. r. olei myrtini quātū sufficit. ¶ Et ite merda sengi olei añ. lib. j. gallaꝝ nō perforatarum arist añ. vnc. j. ammoniaci vnc. ʃ. minuti thuris vnc. ij. fiat ex eis linimētum sup ignē et moueatur cum raō. canne.

¶ De curatione fistularꝫ et cotiꝝ que nō ꝛglutinātur. Ca. II.

IN fistulis ꝙo et eaꝝ iudicijs r spēb⁹ ipaꝝ iā est dictū qō dictuꝫ est. ¶ Verū oō necessariū est de regimine cursus vir⁹ r humidi tatū corruptaꝝ ab eis cum ꝓparatione aut pforatione iā declara uimus iterum in locis ante hunc locum. ¶ Curatio aūt ꝓpria fistu lis diuersificatur iterum. Fistule essi aut sunt recentes currētes: aut sunt antique quaꝫ ꝛcautates iā ꝑfundate sunt in carne vehemēter et iste q̄dē sunt difficilis curatiōis. nā illud qō necessariuꝫ est in hoc est acceptio illi⁹ ꝛcautatis totius cum incisione eradicāte ex lateri bus cum nouacula: aut alijs: aut per cauteriū cum igne: aut cū me dicamine: et illud est paruum et inquietum et ꝓprie qñ est in vicini tate nerui aut mēbri sublimis: r fortasse eger est declinior ad hoc vt remaneat illud cum eo r toleret illud q̄vt patiatur eius curā. ¶ Et fortasse est possibile vt exiccetur et corrodatur eius caro vnctuosa fraudulenta intra ipsam et exiccetur residuum carnis eius mortue et ꝙsolidetur r remaneat quieta spacio longo preter q̄ sit adhuc cō solidata integre. ¶ Et quivult illud opꝫ vt mūdificet fistulā a carne fraudulēta vnctuosa que est in ea: deinde impleat eā medicinis exic catiuis et dimittat eā cum dispositione exiccationis eius: qñ ipa re manet dum nō cadit timor in repletione aut humiditate ꝙpleriōis aut aduentu aque aut situ iacendi super eam doloroso: aut offensio ne aut ꝙberatiōe: aut tussi: aut tremore. ¶ De curatiōe ꝙo eradica tionis ei⁹ et ipi⁹ euulsiōis scias q̄ cū ipa est fraudulēta putrida an tiqua nō est medicamē nisi abscisio cum adustiōe: aut cauterizare eā igne ꝑm q̄ ostēdimus cum perforatione meatus tortuosi inter mea tus eius vt sciatur intentio cauterij et penetratio cum cautela inten tionis eius donec coquat vel cauterizet et abscindatur. ¶ Et caute rium cum medicinis acutis est sicut sunt sal ammoniacum et arse nicum et fulfur et flos eris et argētum viuum est de summa eorum extingat arg. viū r misceat cū tāto limature ferri q̄tū ipi⁹ ēr alkali q̄tū est ei⁹ medietas r calcis q̄tū est ei⁹ medietas r sublimet i aluchel aut ꝓfocet in limina ꝑm q̄ sciunt q̄ occupati sunt cū hoc ca. et subli metur sicut sal. Cū ergo ponit ex eo sup fistulā inflāmatur r assat r le

parat a carne qō recipiť cū forcipib⁹ retrahabatur. ¶Et assiduetur cibatio mēbri ex butyro vna hora post aliā vt quiescat dolor: deinde curet curatiō vlcer. ¶De fistulis ꝯo q̄ est recessurrēs opz vt ablua tur cū medicinis fortibus sicut iam dictū est: aliquā cinerum: aliq̄ maris sicut salsar aquā saponis permixtis cum ea arsenico et sale ammoniaco et aqua sublimata et calcucecaumenon et sale ammoniaco sicco et ex sanguine nō currēte aqua in qua decoquūtur alchali et calx corticū ouorū calx. Cū ergo mūdificata fuerit: ponat sup eam medicamē de cherua. ¶Et emplastrū de arsenico reiterato in medicinis algarab est mirabilis inuamēti. ¶Et medicamē Hal. alcartusin: medicine cōpositę ex dragagāto et calcodist ereystor flore eris q̄ sunt filia il listre cētaurea et farina horobi et yreos et fuructas. ¶Et iā experta est radix scolopendrie: nā ipsa cū fistula impletur ex ea sanat ipaz ¶Et similiter cū fistula impletur ex elleboro iterū dimittit trib⁹ diebus sanat ipam: et similiter alsenti: et similiter succ⁹ cucumeris agrestis cū glutino albotin: aut succ⁹ radicis almaroth: aut floseris: aut ammoniacū: calcadiset dragantum et coleotar et gummi cū aceto ¶Aut sumatur vrina infantiū sine cessatiōe terat in mortario plūbeo donec inspissetur reticcet et administretur. ¶Medicamen quo vtunt illi de alexandria: oppoponaci dragāti assari et colcotar et floris eris et aluminis omniū ana. pars. j. cantaridaz pars. ß. fiat pulvis aut emplastrum: aut aggregetur cum aceto in quo decocte sunt cantarides: et forte ponitur cum eo mel. ¶Et iterum sumantur aloes et flos eris et merda sengi et cortices ouorum calcinati quod est eis fortius plurimum et pmisceātur. ¶Et iterū medicine fortes quas diximus in ca. eoz que sunt difficilis ꝙsolidatiōis. ¶Et cū apparet caro bona: adminiſtra ꝙglutinātia faciētia nasci carnē: et quā do est ppe eā os corruptum: tūc opz vt rectificet et curetur curatiōe sua: et cum vides humiditates virulentas minorari aut fanioſas redire: tunc iam curatio confert.

¶De carne addita super vulnera. Ca. 12.

IN curatiōe illius sunt necessarie medicine absterſiue et exiccatiue: et quātomagis sunt minoris mordicationis tāto sunt meliores. ¶Et oportet vt non expectetur hic de adiutorio nature quod expectatur in nascentia carnis: nascentia enim carnis est opus nature: et omne quod natura nasci nō facit siue fit cū adiutorio medicine aut absq̄ eius auxilio est ꝯrarium operationi nature: propter illō igit opz vt sit plurimū sustētationis sup medicinā. ¶Et scias q̄ trociſci facti ad hoc non ꝙferunt illi qō ex ea antiquum est: immo recenti. Quod si ex eis fuerit aliquid necessarium: tunc oportebit vt in faciendo trociſcos sit ꝙseruatio: et reponātur in loco quem non corrūpat aer: et iā laudate sunt ad hoc feces acetī: sed illud non est apud me penitus sanum: et facere eos trociſcos et formas similes auellanis est magis conferuās virtutem. ¶Quod vero dicitur q̄ ipsa in

diget vt imbibatur aq̄ calida de arsenico et alijs est illō qō ꝑparat eā ad resolutionē virtutis: et adiuuat aerem corrumpēte eam. ¶Et medicamē q̄dē quod est grossius et fixionis virtutis est magis iuuatiuū in hoc capitulo nō ex parte virtutis quomā fortasse subtile est fortiꝰ: sed ꝓpterea q̄ passio ei⁹ ex aere et humoribꝰ ꝑmixtis ē minoris et fixio ei⁹ cū dispositiōe sua est maior. ¶Et iste medicine sunt sicut cortices eris et ostraca adusta: due species eritionum adustorum cum carnibus suis verum eritij remanent et constringunt carnem plusquam oporteat. ¶Et fortius de illis que numerauimus est flos lapidis nominati esse: et fortius eo est scone et glutinum auri et colcotar: et dragātū adustio minoris virtutem eorum: et est mordicationis similis: et addit eorū subtiliationē: et flos eris est fortis et nō est sicut zimar et ꝓprie factū ex corticib⁹ eris. ¶Et ex eis q̄ corrodūt carnē additā est vt sumank alkali et calx: nō extincta et dimittātur in sercuplo sui aq̄ in sole septē diebꝰ et moueant oī hora donec ingrossent et fiant sicut lutū: et fiāt ex eis trociſci et administrētur: et siſt troiſcus fiet lic⁹. ¶Et vnguentū viride est mirabile et viride factū cuz sale gēma: et vnguētum qō noiak aleſcoregerin corrodit carnez sine mordicatiōe et medicamē dudume et medicamē dianoꝰ: et medicamē factū ex corticib⁹ eris et minuti thuris ꝙueniēs carni male: et accipit būiditatē sicut cottū: et oēs medicie fetē ad hoc vt mittant in naluz.

¶De regimine vlcerū disruptoꝝ post ꝙsolidationē. Cap. 13.

CUratio post eorū disruptionē est vt accipiat caro mala: et os q̄dem sequitur eam: deinde occuperis in desiccatione eius secūdum quod scis. ¶Et extrahentia ossa fortasse sunt cum medicinis attractiuis sicut sunt folia papaueris nigri emplastrata cum foliis ficī et auich: aut semen iusquiani albi et calcadis equalibus partibus emplastrata.

¶De eradicatiōe vestigioꝝ vlcerū et vulnerū. Cap. 14.

IRadiget eradicatio vestigioꝝ vlcerū et vulnerū medicinis absterſiuis fortis absterſiōis mūdificatiuis sint ñ tutes earū ꝓpie ñ tuti ei⁹ qō absterget: q̄ curet forte cū forti: et qō est minꝰ eoꝝ cū qō est minꝰ eo. ¶Medicine aūt mūdificatiue fortiū virtutū sunt ñ bi gra. vt sumaſ squama ferri cū lacca: et trifera et liniaſ deinde calx et mel aut succ⁹ calamenti et albugo ouī et arsenicum et lapis pipis. ¶Medicine aūt leues lenibus sunt sicut fabe et farina ciceris et semen raphani et lutum molle rarum et cortices melonis. Et adeps asini est bona valde et ꝓprie q̄n associanť ei q̄dā ꝑdicta. ¶Vestigia aūt vlcerationis aut ñberationis absterſio cū oleo de lilio delet velociter. ¶Ampliꝰ trociſci quos ego dicā in capitulo decorationis.

¶Tractatus Quartus de solutione ꝯtinuitatis nervorum et quod non pendet cum restauratione de so-

lutione continuitatis neruorum.

De vulneri b⁹ neruorum ⁊ que currūt cursu eorum. Cap. primum.

Eruis ꝓpter vehemētiā sensus eorū ⁊ ꝯtinuitatē suā cū cerebro accidūt ex vulneribꝫ dolores vehemētes valde ⁊ lesiones valde magne sicut spasmꝰ: tpmixtio rōnis: ⁊ multotiēs ꝓducūt ad spasmū absq; antecessiōe lesiōis ꝓaue: ⁊ nō fit i eis excusatio ꝙn illic sit apostema magnū absq; dolore magno: ⁊ faciliores eorū dispositiōes sunt febres: ⁊ apostemata multa apparēt in aliis locis q̄ in vulneribus: ⁊ sitis: ⁊ vigilie ⁊ desiccatio lingue ꝓprie q̄n accidit illic apostema. Et sīr est dispositio vulnerū chordarū lacertoꝝ ⁊ ꝓprie in latere capitis earū. Et q̄n apostemant nerui ⁊ que sunt eis similia aut aduenit eis frigus spasmātur: et si aduenit eis putrefactio corrūpitur, mēbrū et augmētat. Et putrefactio q̄dē festinat ad eos q̄ns ipsi sunt creati ex humiditate quā ꝛgelauit et coagulauit frigꝰ et ad hmōi q̄dē ꝓperat putrefactio ex humiditate, et ex caliditate humida et decoquit in eo. Et sīr aq̄ q̄dē frigide nocent ex parte spasmi et calide ex hoc q̄ putrefaciūt: et similiter oleū: verū oleū q̄n q̄ est necessariū. s. illud q̄ est calefactū ꝓpter necessitatē sedādi dolorē. aut ꝓpter subtiliādas medicinas et facere eas currere ⁊ sunt medicine resistentes q̄litati humectāti: ⁊ pūgentes sole q̄nq; pficiūt hāc opationē. Et q̄nq; q̄ ex eis vulnerat⁹ est apostemat etiā: ⁊ est ei⁹ opatio tardior: ⁊ similiter ei⁹ maturatio et curationis susceptio est tardior. Et q̄nq; vlcerant nerui ⁊ sunt vlcera tardioris ꝙsolidatiōis ⁊ tardioris maturatiōis. Et oē vuln⁹ q̄d fit in neruis aut est punctura aut scissio. Et fissura q̄dem aut fit cū detectiōe nerui aut sine ei⁹ detectiōe. Et illō q̄dē aut fit i lōgitudine: aut latitudine: et vulnera q̄dē cadētia ꝑm lōgitudinē in neruis saluiora sunt cadētib⁹ in latitudine: vill⁹ essi sanꝰ ledit, ex vicinitate scisi⁹ nocet ꝙ ipsū ⁊ nocet cerebro: ⁊ facit accidere spasmū ⁊ egritudines magnas Et fit iterū multotiēs necessariū tūc abscidere vulneratū ꝓpctū cū totalitate: ⁊ ꝓuenit ex eo q̄es ⁊ separāt accidētia mala. Et vulnera q̄dē in pāniculis sunt leuiora eis q̄ sunt in chordis nedū eis q̄ sunt in neruis: ⁊ tu q̄dē scis pāniculū cū testimonio: ⁊ fortasse sciuisti eū ex anathomia. Et si pānicul⁹ apostemat nō videt in eo ꝉcessus villoꝝ in lōgitudine, ⁊ in chorda pāniculari videt ꝉcess⁹ pāniculoꝝ in longitudine: ⁊ chorda est dura valde et nō est pānicularis in ei⁹ duritie: ⁊ pannicul⁹ suffert suturā. Et in vulneribꝫ ꝓdisruptiōibꝫ que aduenīt ligamentis nascentibus ex osse ad os nō est malum ⁊ sufferunt vehementiorem curam: ⁊ nō timet ex abscissione neruorū illud q̄d timetur de eorum conquassatione: ⁊ de incisione partis eoꝝ in latitudine ꝙuis membrum contrabatur.

De canone curationis solutiōis ꝯtinuitatis neruoꝝ. Cap. 2.

Medicamen vulnerū neruorū est illud q̄d est calidū siccū subtilium partiū equalis caliditatis: ita vt nō mordicet ⁊ sit eius exiccatio vehemēs valde cū attractiōe nō cum stipticitate omnino. Et oē in quo est caliditas subtilis cū exiccatiōe vehemēti subtilis substātie nō euacuat ab attractiōe. Et caueat stipticū in eis ⁊ ꝓprie in principio rei nisi sit cū absterſiōe sicut es vstū ⁊ scoria eris: ⁊ q̄d est huiꝰ generis substātie: subtilia ipm cum trituratiōe in aceto in quo nō est stipticitas: ⁊ q̄nq; timet ex aceto ⁊ subtiliatiōe eius ꝓcessio caliditatis subtilis in respissa: et si necessaria est fortis caliditas: q̄nq; tūc necessaria est vt nō fit profundās tſſ: sed vt frāgatur et declinetur cū ea ex eo q̄d ei admisceatur ad q̄litatē vt calefaciat cū mēsura ⁊ exitet cū fortitudine. Et si fuerit neruꝰ detectꝰ nō sufficit aliq̄d cui sit acuitas oīno ⁊ est nocumētū illi⁹ cū co magnū: ⁊ sīr si inuenerit medicamē aut pannū q̄d administratur sup vulnꝰ cui obuiat dum est frigidum actu: tunc lesio nerui ab eo est vehemens. Et quando accidūt vulnera in neruis: tūc nō opꝫ vt ꝓperēt ad incarnationē ꝑꝫ q̄d opꝫ vt incipiat a sedatiōe doloris vaporādo cū pānis calidis ⁊ cū oleis calidis: ⁊ cū oleo omphacino ꝓprie q̄n in ipso est stipticitas q̄dārcū adipib⁹ item: ⁊ sit eoꝝ calefactio supra tepidū ꝓpter frigida: et sīr sit tua intētio in sedatiōe apatis. Et de illis q̄ administrātur etiā tunc sunt emplastra facta cū sirupo aceoso ⁊ cū aqua cineris. Et ex cibis potib⁹ sicut farina fabarū ⁊ broobi et ciceris ⁊ lupini amari et sauic ordei et alijs: imo ista item administrātur ātecē apostemētur: et q̄nq; ꝙfert administrare illō q̄dē lene. Cū ergo fit in eis illō et accidit securitas ex supfluitatib⁹ q̄ effūdūt per illud q̄d administratur de flobothōia ⁊ euacuatiōe: tūc incarna: ⁊ nō sedes doloꝝ eoꝝcū aq̄ calida oīno: imo cū oleo subtiliū partiuz in quo nō est stipticitas calida vsq; ad terminuz nō supfluū calidū ei supflue et frigidū nō ꝙueniūt ei. Et multotiēs q̄dē ꝛtigit q̄ vuln⁹ iā appropinquat sanitati et nocet ei frigꝰ et sit vehemēs doloꝛ ⁊ redit lesio: quare fit necessariū vt succurratur stati cuz sedatiōe ⁊ cuz olcis calefactis embrocādo cū eis. Et q̄n neruꝰ ille fuerit disſcooptus ⁊ fuerit incisso in longitudine: tūc stude vt cooperias ipꝫ carnez pone sup ipm medicinas pūgitiuas quas dixim⁹. Et strige ipm cū pannis lōgis strictura colligenter aggregāte semp rem magnā loci sani. Et si aūt disrūpat in latitudine tunc necessariū ē sue reipꝫ ⁊ si non nō ꝙglutinat. Et si q̄n ꝓperat res et times putrefactionē succurre quātum tibi est possibile. Et q̄n si apemet ⁊ adueniat frigꝰ: ꝓueniet ei spasmꝰ: et putrefactio ꝛtrahit mēbrū: quapropter nō opꝫ vt incarnet caput vulneris nec ꝙ colligat nisi post sanitatē. Et cū ergo est in eo strictura ampliet: q̄si illō perducit ad putrefactionē vulnez per illō q̄d aggregat in eis de viru et alijs: et cū hoc doloꝛ sit vehemēs quare nō opꝫ vt incarnet oīno nisi post q̄ ericcaf

eriecatione decenti: et securitas sit ex omni apate et putrefactiõe. Et propter illud oportet vt soluatur strictura super medicamẽ vt festinetur ex alio. Et fortasse soluit in die: aut in nocte bis: aut ter. Et fortasse est necessariũ vt facias illud iterũ in nocte illi⁹ diei: aut die illi⁹ noctis si fuerit in longitudine: ⁊ proprie qñ illic est mordicatio'. Nõ si nõ fuerit: tũc necessitas illi⁹ erit minor: sufficiet bis facere illud mane et vespere. ¶ Et opz vt obserues in medicinis eorũ ne calefaciant vltra qñ sit necesse: neq; abbreuiet in calefactiõe necessaria: et sit in absersiõe et ericcatiõe et in ptrario vtriusq;. Cũ ergo videris qõ iã calefactũ est: tũc infrigida ipm. s. mẽbrũ cũ mẽsura q̃ minuat additionẽ ab eo qõ est necessariũ. ¶ Et qñq; experiũtur cerata facta cũ cuforbio sup crus hominis sani similis infirmo in pleplexione sua ⁊ ipsius forma: et pfideratur an superfluant in calefactione eius: an non calefaciãt ipm in aliquo de quo sit curãdũ: aut calefaciãt ipm calefactiõe tpata: ⁊tũc fm illã quãtitatẽ: postea administrãtur sup infirmum: et experiũtur sup ipm scõ. ꝛep vt experiãtur sup aliũ de illis q̃ similant ei in primis est melius vt nõ sit necessaria in experiẽtia eoꝝ sup ipz alteratio plurima. ¶ Et cũ hoc toto cũ neru⁹ est discoopt⁹ et vuln⁹ amplũ valde: nõ suffert aliq̃d valde calidũ sicut euforbiũ ⁊ sulfur et eis similia: imo indiget medicamine qõ est sicut tutia ⁊ istꝝ medicamine facto ex calce abluta ablutiõe vltima in hora vna. ¶ Et opz vt sit oleum qõ administratur in ceratis ei⁹ ⁊ ei⁹ linimentis sicut oleũ ro. et myrtinũ qõ non tetigit sal et glutinũ itez qñ administrat in istis medicinis opz vt sit ablutũ: ⁊ mel iterũ opz vt sit ablutũ et tutia opz vt sit abluta: ⁊non oportet omnino vt sit in eis de acuitate et mordicatione. Et si fuerit in eisstipticitas parua in curatione discoopertili licet cum virtute resoluẽte sine mordicatione: ⁊proprie quãdo infirmus est debilis ꝛpleriõis. ¶ Mẽbra istaꝝ digniora elõgari a frigido ⁊ aquositate etvẽtositateve vnctuositatez eis illib⁹ sunt cũ sunt discooperta: nõ essi est eoꝝ nocumentũ in discooperto cui obuiat et qõ ledũt: sicut est eoꝝ nocumentũ in eo cui nõ obuiat nisi parum et nõ obuiat nisi el qõ ptinet ipm: ⁊ ipsum sequif: ⁊si nõ fuerit ercusatio tũc fm q̃ diximus. ¶ Qõ si fuerit illic virt⁹ aliqua in creatiõe: nõ erit malum si administres trociscos de colcotar ⁊ trociscos andronij ⁊prassiũ cũ vino cocto aut cũ oleo. in hyeme quidẽ cũ oleo subtili: ꝛz in estate cũ oleo ros. ⁊ thus et glutinũ albotin ⁊ albezard cũ quãtitate minore q̃ de medicinis discooperti. ¶ Et de eo qõ rectũ est qualiacũq; sint vulnera est vt ponak super medicamen methabazalenis infusus in oleo: ⁊ sicut neruus discoopertus est digniꝝ alijs neruis vt alleuiatio fiat in eo: similiter ligamẽta q̃ nascũtur inter ossa sunt figura ⁊ digniꝝ vt opetur sup ea cũ medicamine forti. Ligamẽta aũt q̃ cõtinuãtur cum lacertis sunt inter vtrasq; res.

¶ Et de vulneribus a quibus necesse est magis elongare aquam est

vulnus neruj: ⁊sit frigꝰ q̃uis minoꝛef: tñ est de rebus nocibilioribus ei: oleũ iteruꝫ nocet: ⁊nõ est necessariuꝫ nisi apõ sedationẽ doloris calidũ. Et non opꝫ vt abluak vulnꝰ neq; cuꝫ aq̃: neq; cuꝫ oleo immo sollicitus sis vt abstergas humiditatẽ cuꝫ pãnis aut lana in fine lenitatis neq; etiã cum vino cocto nisi sis securꝰa nocumẽto humiditatis ei⁹. Et qñ exigit aliq̃ egritudinẽ vt sup ipsaꝫ ponaf: ⁊ prie sup illõ qõ est discoopertum oleuꝫ: tũc opꝫ vt trãseat sup ipsum in primis vnuꝫ coctuꝫ: deinde oleum. ¶ Inquit Sal'. Accidit cuidã boi punctura cum ferro minuti capitis ⁊ disrupta ẽ cutis ⁊ ꝛtinuata ẽ quibusdã neruis manꝰ ei⁹: medicꝰ ergo posuit emplastrum qõ iã expertꝰ fuerat in incarnatiõe vulneꝝ magnoꝛ in carne: quare apatus est loc⁹. Et postq̃ apatꝰ fuit: posuit desup medicinas molificãtes sicut emplastruꝫ de farina tritici ⁊aq̃ ⁊oleo q̃re putrefacta est manꝰ bois ⁊mortuꝰ est. Et qñ accidit spasmꝰ ex vlceribꝰ in eis tũc de eo qõ necessariũ ẽ si iã stricta fuerit scissura cutis est vt aperiatur ⁊administrẽtur medicine ꝛferẽtes illis vlceribus exiccãtes ea subtiles valde. Et vt sit sollicitudo in hoc vt ꝓueniat ad ꝓfundũ Et qñ est vulneris disruptio ꝛpũctura nõ est apa: tũc curatio est curatio localis. Et opꝫ vt sit fortioris caliditatis ⁊fortioris exiccationis q̃ illõ qõ administratur sup scissurã qñi illõ penetrat ad egritudinẽ facilius. Et opꝫ vt sit regimẽ vulnerati in neruis subtile: ⁊ vt sit in vltimo subtiliationis. Et cum dolor facit accidere apostema tunc necessariũ est dare cibum ⁊proprie quãdo vulnera sunt in latitudine: nam necessaria est flobothomia vene sine sollicitudine ⁊ sine timore sincopis: verbi gratia: ꝛopꝫ vt sit stratus eius humidus. Et obserues mẽbra propinqua vulneribꝰ cũ inunctione ⁊ similiter caput eius ⁊collum ⁊ubascellas ipsius cum inunctione si fuerit vulnus in superioribus: ⁊si pectinẽ ⁊inguina: ⁊proprie si fuerit vulnꝰ in inferioribus ⁊partibus cruris.

¶ De medicinis vulnerũ neruoꝝ ⁊vlcerũ ipsoꝝ. Ca .3.

Lutinum albotin est de melioꝛibus medicinis vulnerũ neruoꝝ rum: verum illis q̃ sunt sicut infantes ⁊mulieres ⁊cuj ꝛpleꝛio est vehemẽtis humiditatis sufficit qõ est sicut glutinũ albotin soluꝫ puluerizatum cũ pauco oleo qõ ipsum leniat ⁊viscosum faciat si fuerit siccũ ⁊resina loco eius. Jn illo aut em cuius ꝛpleꝛio est siccioꝛ ⁊caro duriꝰ: opꝫ vt misceatur cũ eo euforbiũ ⁊quod est ei simile aut vetus aut recens aut parum aut multum fm complexionẽ corporis ⁊eius calefactionem. Et sit summa eius quod datur de forti recẽti. xij. pars kerat: aut de glutino albotin aut ei sili sit tertia ps kerat aut ei⁹ cum quo misceatur. Et quandoq; admiscetur ei ꝓter euforbium de lacte titimali qñi est mirabile: ⁊de assa ⁊ de serapino et de oppoponaco: et quod est debilius. s. baurach ⁊spuma eius: ⁊ sulfur calefactũ cũ oleo fm q̃titatẽ soꝛditiei balnei: ⁊flos lapidis asi⁹: ⁊omne attractiuũ humiditatũ ad exterioꝛa ꝛoꝛagantum iterũ: et

cinis purgationis eris ꝛglutinatio auri. Et fortasse non reperit in principijs vulnerum neruoꝝ nisi fermentū ꝛadministratur ꝛ confert eis: ꝛattrahit ex profundo attractione bona. ¶Et multotiēs inuatur cū sordicie vasoꝝ apū cū non est presens euforbiū: aut farina lolij cum aqua cineris emplastrata: ꝛadministratio glutini albotin est melior res cū qua incipitur: ꝛpost ipsum sicut emplastrū balsilicon ꝛfortatū cū eo cum quo opꝫ vt ꝛfortetur de illis q̄ dicta sunt. Et fortasse permiscet cū ceratis ꝛalefacit ea: ꝛopꝫ vt sit ablutum. Et quod eo melius est: est illō qō est ablutū cū aqua marisin sole calido ꝛquāto plus abluitur: fit magis iuuatiuū. Et de medicinis bonis est medicamē Sal. cōpositū ex cera ꝛeuforbio ꝛpice ꝛ oleo grosso ꝛ de vnoquoꝝ sit pars media: ꝛde oleo pars vna: ꝛ oleū balsami cū subtilitate sua non est multe calefactionis: dico ꝓpter velocitatem sue resolutionis. ¶Et cū vulnera fuerit gauziratū aut pūctura ꝛnō associak eis apa neq; putrefactio: tūc opꝫ vt administrek emplastrū cū euforbio aut fimo colūbino ponak i corpore subtiliore euforbium ꝛi spissiore fimus colūbinus: ꝛadde ꝛminue ꝓm qō vides de dispositione corporis ꝛeius forma: ꝛdilata si sunt stricta. Et scias ꝙ medicamē qō necessariū est in gauzi necessariū est vt sit fortis eo quod est necessariū in scissione. ¶Et cū accidit in vulneribus putrefactio tūc serapinū est bonū ꝛfarina horobi vel cū accidūt apata: tūc farina ordei ꝛfarina fabarū ꝛfarina horobi itez q̄ iaz decocte sunt cum aqua cineris aut aqua pura in qua sit virtus serapini. ¶Et cū vides vulnera ad sanitatem peruenire non timeas tūc administrare desuper vinū coctuz: opꝫ ergo vt administres medicinas infusas in eo: deinde calefac ipsum: ꝛaccipe ipsum cū pannis infusis ꝛstringe desuper.

¶De apostematibus que accidūt neruis vulneratis. Ca. 4.

IAm scik ex eis q̄ premisimus ꝛscire fecimus ex canone curationis neruoꝝ quis sit modꝰ curatiōis apatū: q̄ accidūt eis cuz vulnerant: ꝛopꝫ vt iteremꝰ illō explanādo. Dico ergo illō qō Sal. dixit in libro catagenis. ¶Inquit. Cū accidit in vulneribꝰ neruoꝝ ꝛ mēbroꝝ neruosoꝝ flegmō: ꝛ flegmō est fortis inflamās valde: tūc opꝫ vt administrētur in curatione eiꝰ medicine facte cū aceto ꝛ lapidibꝰ mineralibꝰ quas dixit: ꝛplurimū eoꝝ est in tractatu secundo catagenis: quaꝝna hec est. ℞. calcadis. ʒ. ſ. ꝛquartā: ꝛoragan ti. ʒ. ij. ꝛ. ſ. ꝛquartā ꝛscorie plūbi. ʒ. ij. ꝛ. ʒ. ij. ſ. ꝛcorticū thuris. ʒ. ſ. ſ. bezard. ʒ. ſ. ꝛcere. ʒ. vij. ꝛolei. ʒ. ij. ꝛaceti fortis lib. ij. ꝛquartam: terātur medicine siccē ꝛinfundank cū aceto. ꝛ. diebus ꝛ soluantur ea q̄ soluunk ꝛinfrigidētur: ꝛmisceank ois in olla ꝛmisceank motu exquisitissimo donec equētur: et opꝫ vt distillek super membrū infirmū ex oleo bis āt ter in die. Et cū ponitur hoc medicamē desup opꝫ vt ponak sup ipsum defortis lana iā infusa in aceto ꝛoleo calefactis equali caliditate. Nam non est aliquid nocibilius omnino neruis infirmis neq; deterius super eos q̄ illud qō est frigidum. Qō si necessariū sit emplastrare ista membra in dispositione emplastro facto cuz aceto ꝛmelle ꝛ cinere: tūc oportet vt emplastrum sit coctū: ꝛvt sit farina eius farina horobi. Si autē non fuerit tibi presens tunc administra farinam fabarum aut ordei.

¶De attritione neruoꝝ ꝛeoꝝ torsione. Ca. 5.

CUm neruis aduenit attritio tūc si nō fuerint cuz eo vulnera neq; apata ad hoc curek cū eo qō sedat dolorē: ꝛ silꝰ quando accidit apa tūc nō cures ipsum cū eo qō rūpit sicut aqua cineris et similia: immo cura ipsum cū sedātibus dolorē. Et silꝰ opꝫ vt membrū cuz oleo calefacto embrocatiōe ꝛtinua: ꝛsint in virtute illius olei mollificatio ꝛresolutio. Et de oleis bonis in hoc est anetinū ꝛoleū de alachoen ꝛoleū de ruta: et silꝰ emplastra ꝛuenientia ad illud. Et similiter maluauiscꝰ est mirabilis cū terik ꝛponitur super neruos tritos. Et caro vereneriarum est mirabilis: ꝛ fortasse curak cū cepa bis cocta. Quod si fuerit illic apa tunc regimē in sedatione apatis eius est vt administrek desuper ꝛgelatū vue cum vino ꝛpauco aceto ꝛoleo cū quātitate ꝛueniente: ꝛcalefiat cum equalitate et submergatur lana ſordida ꝛpptie lana ꝛsopi: et ponatur desuper: et si fuerit bec lesio in iuncturis tūc illic est melioꝰ vt sedetur dolor: ꝛponak medicamē fortiꝰ: et ꝛpositū cuz eo qō maturat et resoluit sed cuz stipticitate tēperata: ꝛopponak p id apati et non addat in eo: ꝛsidera in dolore et apate: et intēde ad id ex eis qō ex vehemētiotis intētionis: et qn̄ nō est dolor tunc ꝓfora et administra id qō est forte sicut aq̄ cineris et acetū et vinuz itez. Et qn̄ apa iaz prolōgatū est tūc ꝛfortа medicamē factuz cuz aqua cineris ꝛ quod sit cuz sordicie balnei. Quod si fuerint illic in cute vulnera: etiam tunc necessaria sunt illa in quibus sunt exiccatio fortis ꝛaggregatio et strictura q̄bꝰ colligātur ptes sicut farina fabaꝝ et acetum et mel et ē medicamē bonuz. Et si vis vt sit fortioris exiccatiōis pone in eo farinā horobi: et si adest voluntas vt sit fortiꝰ itez ponak i ipso radix lilij. Et si fuerint vulnera taliter vt nō curek de eis tunc curentur nerui cū eo qō prohibet apostemationē neruoꝝ: ꝛnon sit occupatio cū eis ꝛcaro ostrearū est mirabilis: ꝛq̄q̄ curatur cū cerato ex sale: ꝛemplastrū cū olibano: ꝛmyrrha est cōis iuuamētis in vtriq; dispositionibus: ꝛsi fuerit cū vtriq; rebus dolor clamosus: tunc opꝫ vt misceatur cū medicinis pix ꝛemplastrek cū illo calido. ¶Et opꝫ vt caueatur in torsione neruoꝝ aqua nō approximek neq; calida: neq; frigida: immo administrentur olea q̄bus est virtus aromaticoꝝ stipticoꝝ calefacta ꝛspērū quibus est hec dispositio.

¶De indicijs neruoꝝ corruptorum. Ca. 6.

QUādoq; accidit frustis neruoꝝ corruptio. Et est necessariuz vt extrahak: opꝫ ergo vt extrahak extractione vene ciuilis.

¶De neruoꝝ uritie ꝛeoꝝ torsione. Ca. 7.

HOc multotiēs accidit a verbera̅tione: aut casu: ⁊ qñ p̄mit sentitur cū eo stupo:: ⁊cura duritiei neruo⁊ p̄ma est cura tioni ap̄atum duro⁊ ⁊alrosbot: ⁊ nos dicimus in tabulis medicina rum singulariū ⁊in antidotario q⁹ necessariū ē rememorari de me dicinis eius. Et qō narrabim⁹ hic sunt medicine e⁊pte: in eo de q̄b⁹ sunt leues sicut vt sumak bdellij iudaici pond⁹. ʒ. r. ⁊infundak in aq̄ ⁊soluak in ea ⁊ cōficiatur cū eo quātum ipſ m est de radice maluaui sci ⁊triti valde ⁊emplastrek cū eo. Et sill⁹ radix lilij ⁊fecta cū ⁊gela to vue. Et ite⁊ ammoniacū ⁊galbanū ⁊eufor biū aggregata cū fece olei: ⁊ite⁊ sumak semē almaru ⁊fiat emplastrū cū vino cocto: ⁊iterū medicamē dyaḋlon cū medietate sui de stercore capino ē vltimum.

¶ De rememoratione egritudinū ossium. Ca. 8.

IN ossibus aūt accidūt egritudines ex corruptione ⁊pleriōis ⁊ex solutione singularis ⁊fractura ⁊ dislocatione ⁊ putrefa ctione ⁊ulceratiō ex ⁊exc corticatione. Et nos quidem loquemur de fra ctura ⁊dislocatione que indigent restauratione post hunc locū. Il las aūt que de eis indigēt alijs medicinis dicem⁹ hic querentes au⁊ ⁊ilium a deo.

¶ De ventositate spine ⁊corruptione ossis. Ca. 9.

VEntositatis spine causa sunt humores acuti penetrantes in os corrodentes ipsum: ⁊incessus vētositatis spine et incessus doloris iunctura⁊ verantamē materia in dolore iuncturarū est in carne: ⁊materia in vētositate spine est in osse: rei⁹ additio corrūpit ossis partē vnā post aliā. Dixerūt quidā q⁹ spina est spasmus in to to corpore p⁹ptervlcus ⁊non affirmatur.

¶ De signis corruptionis ossis. Ca. 10.

CUz ossi accidit corruptio vides carnē sup ipsum molleſcere: ⁊ mollē fieri: ⁊incipit in via fetoris ⁊vir⁹. Et penetrat p ea ten ta facillime ad os. Cunq⁹ puenit ad os nō inuenit ipsuz lene ita vt lubricet ab eo imo adheret ei parūper ⁊q̄si inuenit rē nō firmaz in seipsa imo hītē fractura aut putrefactionē: ⁊fortasse destruit ⁊le nitur: ⁊ppte q̄si nō est corruptio in p̄ncipio: nā in bora p̄ncipij nō appet illō cū tēta. Et qñq⁹ significat lubricitas ei⁹ superflua corru ptionē ei⁹ ex hoc q⁹ qñ lubricat in eo tēta: in oi latere significat se paratione p̄naculi ab eo illō ꝓpter corruptionē q̄ incepit ⁊ illa q̄ incipiet cū corrūperet caro sup⁹ aipz: ⁊cū discooperueris eā ab eo: in uenies ipsum malū colo⁊is: ⁊multotiēs q̄dē antecedit ipz apa ⁊corruptio carnis ⁊membri in primis ⁊mots deinde venit ad ipsum.

¶ De curatione eius. Ca. 11.

CUratio corruptionis ossis est eius fricatio ⁊ipsius destructio nāt ei⁹ abscisso ⁊ipsius serratura siue fit fistula siue non fit. Nā necesse est fricare ipsum ⁊radere aut cauterizare perueniēdo ad vl timum corruptionis eius: vt cadant cortices corrupti ⁊ remaneat sanum. ¶ Et quandoq⁹ cadunt cortices ossiū per medicinas iteruz

sicut cadūt cortices capitis ⁊ alio⁊. ¶ Et de illis ē medicame cui⁹ ꝑ est descriptio. Re. aristologiā ireos myrrhā aloē cortices plāte op⁹ ponaci cābil adustū scoriā eris cortices pini aggregek: ⁊ ē mira bile faciēs cadere cortices ossiuz ⁊ nasci carnē bona sup ea. ¶ Et si fuerit corruptio ossis ꝑfundio⁊ illa: tūc necesse est ꝑcauare ipz. Oō si corruptio iā ꝑsecuta ē medullā nō ē excusatio q̄n assumak illō os cū medulla sua. ¶ Et si corruptio fuerit de illis quas nō sanat nisi absciſsio: ⁊ serratura toti⁹ ossis mēbris: aut p̄mū ei⁹ qō circūdat ipz: tūc sciat locū i quo op⁹ vt scidak ita vt revoluak tēta vsq̄q ꝑseq̄t locū in q̄ iueuit adherētiā ossis vltimā: q̄si illic ē termin⁹. vel q̄si ē os corruptuz ex capite core tanche: ⁊ sicut spōdilis dorsi: tunc fuge re ab ei⁹ curatiōe ē meli⁹ ꝑp nuchā. ¶ Et si timek q⁹ corruptio os sis seq̄t corruptionē carnis cui⁹ casus accidit pri⁹: tunc frigidare ⁊ accipere carnē ab eo ē ꝓueniēs ⁊ ē ei⁹ cura. ¶ Et op⁹ vt ifrigidef mē brū sanū cū epithimati b⁹ q̄ sciuisti in cap. corruptiōis carnis disco opte ab eo etiā ⁊ cū eop⁹ ſſib⁹.

¶ De modis seruātib⁹ os corruptū. Ca. 12.

EMquit: eleuek caro ab osse ita vt ponak in extremitate ei⁹ filū cū quo tēdak ad supiora vite: ergo tēdak cū eo membrum: aut aliō ex illo loco ad iferiora vt nō associent ei dētes: ⁊ serra ipz. Et qñ est tibi necessariū serrare costā: aut os sub quo est tunica aut aliād nobile sicut tunica costa⁊ nuche: pone sub serra laminā qua ꝑseruek mēbrū nobile. ¶ Oō si caro fuerit ſm rotūditatē suā tota discoop ta tūc serra ipm qñ oriſ caro sup os qō iā discoopertū est ex olbus laterib⁹ suis. ¶ Oō si ptes ossis corrupti fuerit ꝓxie iuncture: tūc ex trahe ipm ex iūctura. ⁊ si corrūpit os brachij totū aut cruris: tunc auferak totū. Caput aūt anche⁊cores ſpōdiles dorsi qñ corrūpunt tūc fugiak ex curatiōe eop⁹ ꝓpter locum nuche.

¶ De eo qō remanet de frustis ossiū et corticū eorum in vlceribus consolidatis. Cap. 13.

ILlō qō ē meli⁹ ē vt nō festinek in extractiōe eop⁹: imo dimittāt nature radiuuēk illō cū attractiōe pauca eop⁹ q̄ extrabūti spa cio nō festino. ¶ Et nō moueank cū medicinis et operatione man⁹. nā quod extractū est violenter nō euacuak q̄n faciat accidere vlce ra fistulosa. Cū ergo expellit ea natura ad cutē: et incipiūt exire illa separata sunt tūc incarna ⁊ curavuln⁹. ¶ Et sile est iudiciū in frus tis eop⁹ ⁊ pāniculis de quop⁹ veritate est vt manifestenk: nā cū tu ꝑceras ⁊ extrabis ea violenter: tūc est in eis timo⁊ spasmi ⁊ pmix tionis et febrium. ¶ Oō si fiāt sanioſa non est in eis magnum no cumentum. ¶ Si autem vis scire medicinas illius tunc de illis est medicamen buiusmodi. fumantur oleum vetus ⁊ cera citrina et soridities vasorum apum que vtrq⁹ sint quantum est oleum: deinde soluantur omnia: deinde fumatur pars vna eufor biū ⁊ pars

rna sactis titimallixtres partes aristologie ꝛ fiat ex eis sicut cera
ū. ¶Et sumantur iterū ammoniaci ꝛbdelii ꝛ limātur cū oleo dēli
lio:deinde aggregādo totum cū cōtritiōe fiat emplastrum:ꝛ ponat
desup.ipm.n.est de illis q̄ extrahūt ossa cū velocitate ꝛ facilitate.

¶De medicinis fracture ossis. Cap.14.

Racture est curatio cū manu quā dicemus ꝛ curatio cū medi
cinis quas dicemus conferentibus fracture ossium ꝛ torsiōi.
¶Epithima ad fracturā et torsionē. Re.mugath mes exconticato
rū.aā.ꝛ.aloes maluauisci al.acatie.aā.v.luti.xx.linātur cum albu
mine ouī si fuerit apa calidum. Iterū folia alethil et cupressi ꝛ myr
thi ꝛ salicis terantur ꝛ exprimantur ꝛ sumantur galle:et rose ꝛ cēs
pa narcisci est de illis q̄ dicta sunt ꝛ de rub.et bolusar. et laudanuz
et saufel et lꝛamaha et altea et mes et acatia et mellitotū ꝛ sansuc
cū ꝛ adde in cosi indiges calefactiōe sansuccū enullā et cupressum.
¶Ad fracturam ꝛ torsionē cum apate calo. Re.mes exconticatoꝝ.
ʒ.xx.mugat balaustie acatie emplastrek:ꝛ est forte valde. ¶Et de
medicis ei? sunt folia myrthi et laudanūrgallia et crocus et lutum
est bonū attritioni et oleum iterum est iuuatiuum ad fracturam et
ad dislocationem et ad torsiouem. Iterū mugab ꝛ mes altea acatia
lutum aloes myrrha liniantur cū aqua myrthi.

¶Fen.v.incipit de restauratiōe ꝛ est tractat⁹ tres.

¶Tractatus primus de dislocatione ꝛ restauratiōe.

¶De sermone vniuersali de dislocatione.

Capitulum.j.

Islocatio est egressio ossis ex loco suo q̄ est per naturam
apud illum qō eivicinū existit integre. ¶Si aūt nō egre
diatur integre nominat separatio iuncture ad partem
profundā aut procedentē aut eminentem que cognosci
tur sensu. Et est separatio non integra quam quidaz no
minant torsionē. ¶Cum ergo est lesio que nō mouet os sed attra
hit qō continet ipsum:tunc est alguaenurnō est ex genere torsionis
ꝛqñ accidit iuncture res tertia ꝛ est vt elongetur ꝛ addat sup lōgi
tudinē suam naturalem:et non ꝛsequitur ad hoc dislocationē: ve
runtamē fit facilis dislocatiōis:ꝛ illud quidē multotiēs accidit in
adintorio ꝛ cora. ¶Et de bolbus est quidā qui ꝓparat⁹ est dislo
cationi in iuncturis suis qñ cōcauitates ossiū iuncturarū suaꝝ nō
sunt ꝓfunde:et bucelle q̄ ingrediūtur eas nō sunt intrantes:et liga
mentū qō ordinat inter ea ambo nō est firmū:imo debile in creatio
ne sua minutū. Aut humidū suscipiens extensionē.

¶Aut iam effuse sunt ad iꝑm hūiditates viscose lubricare faciētes
Aut fracti fuut margines cōcauitatū ossiū i q̄s ingrediunt de ossib⁹
iunctura ꝛ q̄re fiūt ꝛcauitates ꝓstrate sup q̄s nō est distinctio. ¶Et
de iūcturis q̄dē sunt iuncture facilis dislocationis. Et de eis sunt iū
cture ꝓaue dislocationis:ꝛ de eis sunt medie. ¶Facilis ergo sicut
iūctura poplitis ꝓpter lenitatē ligamēti sui:qñ ipsa ē creata lenis
ligamēti ꝓpter iuuamēta scita in anathomia. ergo fit ꝓpter illud
facilis dislocationis ꝛ ꝓpter illud sustentatur cū pila:ꝛ fit iterū fa
cilis reditionis ad salutem.nam facilitas reditionis est ꝑm quanti
tatē facilitatis dislocatiōis:et difficultas ei? est ꝑm difficultatē ei?
ꝛiūctura humeri est ꝓprima ei in macillētisnō i pinguib⁹. ¶Praue
vero dislocationis sunt sicut iunctura digitoꝝ ipse enim fortasse
non dislocantur:immo franguntur añq̄ dislocentur ꝛsicut iūctura
cubiti ꝛ ꝓpter illud reditio ei? est ꝓaua. ¶Medie vero sunt sicut
iūcture anche.Et qñq̄ accidit vt fiat facilis dislocatiōis q̄ nō ē fa
cilis dislocatiōis ꝓꝓ aliquā causa ꝛ.q̄re fit ēt facilis reditiōis sicut
accidit vt fiat pyris anche plena humiditate:quare fit facilis eius
dislocatio:et cū hoc fit facilis eius reditio sicut accidit habentibus
venam vase.quare ei omni hora dislocatur eius ancha et redit per
quemlibet laborem:deinde dislocat postea redit:et hoc idiget caute
rio et non alio. ¶Et ꝓauior dislocatio est cum qua abscinduntur
capita frustorum ossis quod conglutinat os cum osse et parum re
uertitur ad dispositionem suam naturalem:et plurimum illius fit
in capite anche deinde in capite adiutorii:ꝛ in duobus focilib⁹ duo
rū pedū apud calcanenm. ¶Et dislocatio quidem est fedior quam
fractura cum neque redit dislocatio;neq; restaurat fractura.

¶De signis dislocationis vniuer
salibus. Cap.2.

Accidit in iunctura inclinatio ꝛ ꝓfunditas insolita sicut acci
dit accidens apparēs in magnitudine carnis spatuleī dislo
catione iuncture pedis:ꝛ magis apparens quam illa que est in iun
ctura colli:et cōparatio est ex illis que extrahunt illud extractione
sana:ꝛ est vt consideres locum infirmum cum sorore iūa sana illi⁹
infirmi eiusdem non alterius:et cum videris iunctura non mo
ueri tunc iudica quod dislocata est dislocatione integra sicut quan
do mouetur motu suo ad oēs ꝓtes et peruenit ad oēs fines suos nō
est cum ea egritudo pendens cum separatione.

¶De signis declinationis. Cap.3.

Est vt videatur concauitas cum augmento alterius lateris
et priuetur in sensu augmento quod fuit sensatum ad inte
riora in huiusmodi cum hoc quod quidam motus est possibilis.

¶De signis additionis lōgitudinis iūcture.
absq; dislocatione. Cap.4.

Signū ei? est vt sit sicut suspensa:cū ergo ꝓsseris eā redit ad mē
suraꝝ suā naturalē absq; labore:si ꝙo dimiseris cā redit mēsu

ram suam accidētalem.t accidit ꝓfunditas in quam fortasse ingre
ditur digit⁹ vbi nō est caro vehemētis multitudinis sicut humer⁹.

¶De curatione declinationis t dislocationis. Cap.5.

DOn euacuat quin dislocatio:aut ꝓueniat ad medicū singu
laris:aut cōposita cū egritudine alia ex vlcere t vulnere t apa
te alijs. ¶Qđ si fuerit cū alia tūc oportebit: vt ꝙsideres: qñi si dis
locatio fuerit ex illis q̄ redeūt cū tenſiōe leui nō faciēt dolere vlc⁹ do
lore vehemēti qui perducit ad apa nō tolerabile facredire dislocā
tionem:et si res fuerit ecōtrario tūc opz vt curetur in primis vlcus
aut vuln⁹:deinde cura dislocationē et ꝓprie in ūcturis difficilibus

¶Cū ño volum⁹ curare dislocationē tunc fortasse ꝓducit illud ad
spasmū maximū ſm pſimū:t ꝓprie qñ dislocatio est in mēbris pri
mis mēbris p̄ncipalib⁹:et sil⁹ est dispositio in apatib⁹ in qb⁹ est re
gimen ſm qđ nos experimur. Mā si res fuerit facilis t nō cōmouet
ex ea dolor:neq; reditio cū ea est difficilis restauram⁹ dislocationez
t nō curam⁹. ¶Si aūt acciđit dolor:tūc opz vt nō p̄sumam⁹:t si fe
cerim⁹:tūc opz vt destruam⁹ ligaturā si fuerit dolorosa. Qđ si ingre
diat cū facilitate:curabim⁹ apa itez t vlc⁹. Et si fuerit dislocatio
t fractura sil⁹ t fuerit tēsio;i ꝑte vna ꝑmittēs regimēvtriusq; rei fiat
Et sapiēs q̄dē narrauit q⁹ cecidit lapis sup extremitatē būeri bo
mis:t vulnerata ē cut\ t caro donec apparet extremitas lacerti nu
da:t tā dislocatū erat subt⁹ eā caput furcule.tūc ſ q̄dā stolidoz ex
perimētator occupat⁹ ē i equādo os:t reduxit sup ipz carnē et cu
tem:et emplastrauit t strinxit:quare accidit vt feteret caro t corrū
peret ꝓpter vicinitatem suam os donec factum est viride.Et non
sciuit quod oportet vt huiusmodi caro abscindatur:et coquatur i
le locus cum oleo feruente:et similiter si fuerit illic apa magnū opz
vt curetur apa in primis.¶In dislocatiōis aūt singularis t simpli
cis rectificatione regimē est vt tendat ad ɔriū partis a qua sepa
tū est donec opponat extremitas ossis extremitati ossis alteri⁹.dein
de reducatur ad locum a quo exiuit et tunc redit.¶Et multotiens
quidem significat illud vox que auditur:deinde ligetur t i ligatura
est securitas ab apate:aut adiutoriū ne apostemet:t necessitas ad p
bibendū apa laboriosū est maior:t abbozref vt mēbzo obuient pā
n calidi:qñi ipse calefaciūt raddūt i apostemate:immo opz vt sint
infusi cerato in frigidato:aut vino pontico:verūtamē ꝟbyppo.iusſ
sit vt tardetur tensio et reditio vsq; ad diem tertium t quartum ni
ſi in diebus exceptis.¶Et declinationi iterum necessaria sunt hu
iusmodi:deinde ligetur:t quando membrum dislocatur i omni mo
tu q̄tiens redit:dislocat tūc illud est ꝓpter mollificationē: et humi
ditatē:q̄re idiget cauterio.¶Et qñ remanet post reditionē dislocā
tiōi:āt separatiōi durities t̄q̄si apostema :administra epythimata
t ɛbrocas lenificātia. In inceptiōe ño idiget epithimatib⁹ ɛbrocis
ꝙfortātib⁹.¶Et melio⁹ est vt ɛbrocet sup stricturam ꝓculdubio;in

byeme q̄dē cū oleo calefacto qō sit ex oleis ꝙfortātibus et in estate cū
aq̄ frigida.¶Et opzvt sit cibatio in dislocatis cū eo qō ꝙfortat iun
ctūrā et ligat eā secundum similitudinem necessitatis.

¶De curatione elongationis iuncture. Ca.6.

OPortetvt reuocet osmollificatū ad interiora illi⁹ in quo q̄escit
a quo mollificatū est:t emplastret cū emplastris in q̄bus est vir
tus stiptica ɔmixtis cū eis q̄ habent virtutem calefactiuā:sicut ſ mi
sceātur galle et balaustie et acatia:et similia sunt sicut cū aliquātu
lo cāphore et costi et ysnee.¶Et iterum sufficiat qō est sicut nux cu
p:essi et iuniperus t reliqua que cadūt in emplastris rupture:deinde
stringatur sicut caput.

¶De dislocatione mādibule. Ca.7.

ACcidit mādibule inferiori vt dislocetur ab ordine suo: quare
remanet os apertum:q̄uis sit illud de illis q̄ parum fiunt t nō
accidit casu ꝑpleto.¶Et cum dislocatur inclinat ad interiora ex cō
trario eius qō accidit apud mollificationem que fortasse accidit ei
apud saltū:t est applicatio vnius eoz ad aliā difficilis:iz non priuet
motu cū lacertis suis quiveniunt ei a posterioribus.¶Et q̄ndq; acci
dit dislocatio ex latereyno:est ergo tunc forma significās ipam cuz
declinatio mādibule est ad anteriora cum trāsuersione:t curatio q̄
dē est yna.¶Et est de summa ei⁹ qō indiget vt festinetur ad reducen
dum ipsum:t si non perducet ad egritudines t nocumēta: et cū boc
fit praua ei⁹ reditio:nā facilior reditio eius est illa que est velocior.
q⁹ si differatur indurat apostemat t extendit lacertos:et ꝙmouet fe
bres inseparabiles t dolorē capitis stātem ꝓpter illud qō associatur
ei ve vehemētia tensionis lacertoz:t fortasse fit res praua donec in
terficit in decimo.¶Et q̄ndq; accidit vt soluatur ex ēter cum super
fluitatibus colericis multis puris:et euomat simile eis quare opor
tet vt festinetur ad curā.¶Et modus regiminis ei⁹ est vt teneatur⁹
caput eius: deinde intromittat restaurator pollicem ſnum in os et
conuenit infirmo mollificare mādibulā suā ex omni modo. Mā illic
sunt lacerti qui iam transuersati sunt p̄opter vehementiā dislocā
tionis:postea moueat mādibulā dextrā et sinistrā:deinde extendat
eā subito:deinde reducat eā.¶Et ipsa quidem non intrat ad illō a
quo separata est nisi retro:q̄re opz vt extendat eā ita vt equetur ſm
illā p̄parationē.¶Et signū eq̄tionis eius est equatio quadruplozt
coopertura et clausio oris:deinde sustentetur cum puluillis et cera
to ex ceratoleo ro.deinde dimittat eā qñi sanabitur q̄veloci⁹ est pos
sibile.¶Si autem non festine fiat:et tā acciderit durities oportebit
tunc vt incipiast lenias duritiem cū embrocis ex aqua calida t oleo
in balneo embrocatione plurima donec leniatur: deinde sedeat re
staurator post infirmum t trahat mandibulam eius ad posteriora
donec loceturt stringatur.¶Et opz post illud vt resupinetur eger

super puluinar cui⁹ impletio fit leuis: et teneat vnus caput ei⁹ vt nō moueatur vsq; quo compleatur sanatio.

¶ De dislocatione furcule. Ca.8.

Furcula nō separat a latere interiore: qm ipa est 2tinua cū pectore nō separata ab eo: r ppter hoc nō mouet ex hoc latere. Et si pcutiat de foris pcussiōe vehemēti: stringat: tūc ipa eā curat curatiōe q̄ curat si frāgit. Uerūtn extremitas ei⁹ q̄ sequitur humer⁹ separat ex eo nō dislocat plurimū: qm lacert⁹ q̄ bz duo capita phibet eā ab hoc. r phibet eā item caput spatule. r nō mouet item furcula motu vehemēti: qm ipa nō ē posita nisi vt sepet pecto⁹ r ā plificet ipz. Et ppter hoc est furcula facta homini soli inter alia aialia. ¶ Et si accidat ei dislocatio ex luctamie aut exre alia fili huic tūc ipa eā tur r ingredit ad locū suū cū manu aut puluillis plurimis q̄ ponunt sup eā cuz ligatura q̄ necessaria est. ¶ Et rectificat hec cura extremitates humeri item cuz separātur r reducit eas ad locuz suuz: ri lō q̄ ligātur furcula et humer⁹ est os cartilaginosum r ipz ingrossat in maxillētis: r qm remouetur: existimat ille cui nō est experiētia q⁹ caput adiutorij iā separatuz sit: aut exiuit de loco suo r q⁹ caput spatule videt tūc acuti⁹ r videtur loc⁹ q̄ est ea inferior 2cauus: vel opz vt distinguatur cū significatiōib⁹. ¶ De curatiōe ei⁹ est vt nullo mō applicetur ad caput et similiter humerus.

¶ De dislocatione humeri. Ca.9.

Humerus q̄nq; dislocatur aut in dislocatiōe spatule ambigit et magnificab itur si dislocatur: vel q̄nq; accidit iūcture būeri et adiutorio vt dislocetur facile: qm ei⁹ 2cauitas nō est pfunda r ligamēta ei⁹ nō sunt firma immo sunt leuia subtilia posita ppter illō facilis mot⁹. ¶ Et ei⁹ dislocatio est res in qua nō accidit in eo q̄ō sci m⁹ nisi fm ptēynā exit⁹ apparēs plurim⁹: ipa em nō dislocat ad superiora: qm eminētia humeri phibet ipam: neq; ad posteriora: qm spatula phibēt eā: neq; ad partēyētris: qm lacert⁹ habens duo capita ex anteriori nō pmittit eā cū phibitione capitis humeri. ¶ Uerū nō dislocatur nisi ad lat⁹ domesticū aut siluestre. Et separat ad illō separatione parua. ¶ Ad lat⁹ vo interi⁹ ingredit q̄nq; exitu pluri mo r ppie in extenuatis macilentis: in istis em cadit dislocatio adiutorij r ei⁹ reditio p quālibet causam: r res vtreq; sunt in pinguib⁹ prauevalde. ¶ Et quādoq; accidit adiutorio dislocatio in bora partus difficilis et apud sectionē ab embrione: deinde si non redit velociter non crescit post illud in longitudine r remanet post illud cubit⁹ paruus quāuis rectificetur: r q̄nq; non recipit etiam in quibusdam eorum sanationem immo remanet breuis minutus minutum hūs adiutoriū: et brachium in pluribus eorum recipit r: fit bone⁹ dispositionis in pluribus eorum: sed est secūdū dispositionem breuē similis pedi mustelle. ¶ Cora vero non euacuatur a duabus diminutionibus simul. Et quādo accidit adiutorio fractura in latitudine sua: de

inde restauratur: tūc non est possibile reducere dislocationē eius nisi et frangatur restauratio.

¶ De signis dislocationis adiutorij. Ca.10.

Signū eius est vt videat 2cauitas apud caput humeri: in firmamēto verū tamē istud nō est ppriū isti: immo est item ppter 2uerbac extremitate si nō acciderit ei item separatio in seipa: aut in osse q̄ō est caput ei⁹ p offensionē aut p aliud. ¶ Et q̄nq; sedat cum curatiōe lesio ei⁹ r existimat q⁹ nō sit lesio cum eo. ¶ Et videtur capiti adiutorij dislocatio cū eminētia plurima in pte subascelle ad inferiora et fortasse est possibile in infantib⁹ vt equet caput adiutorij: r videtur adiutorium nō bene annexū alteri bonitate annexionis manus sane ad quā non appropinquat nisi cum laborat dolore vehementi. ¶ Quod si desiderat eleuare manum ad superiora r tangere aurem suam non preparatur ei et difficiles fiunt ei motus alij. Et ista signa iterum quandoq; accidunt; propter torsionem et apostema et percussionem.

¶ De cura dislocationis adiutorij. Ca.11.

Curatio quidē illius q̄ de illa est facilis r in corpib⁹ infantiuz r q̄ leuia bīt corpora: est vt extendat cū manu r itromittat subtilico apud ppinquitatem capitis adiutorij: deinde teneat illā propinquitatē impellat eā ad superiora r manus altera extendat adiutoriū ad inferiora. Et fortasse est possibile in infantib⁹ vt equet caput adiutorij cū digito medio r extendat cuz illa ea dē manu. ¶ Qō aūt est vehemētioris dislocationis in corpoub⁹ fortib⁹: leuior modo rū in illo est vt restaurator itromittat pedē suū in latus infirmi: locet calcaneū suū prope caput adiutorij: aut pilā siccā: aut inunctā si fuerit apostema adherens ppe caput adiutorij infirmo resupino. Et extendat manum manib⁹ suis fm rectitudinē q̄s velit eradicare eā ex spatula r inclinet manum suā parūper ad interiora: r ingredief: riste est rectior modo⁹ omnium leuior eor. ¶ Et iterū querat vir fortis lōgus longior infirmo r itromittat humerū suū sub ascella infirmi: r eleuet ipm a terra suspensuz ab humero suo r iā extendit manum eius ad ventren ipsius. ¶ Quod si infirmus fuerit leuis pōderis cuius cor⁹ nō grauet sup manum eius: suspendat cū eo aliq̄d quod grauet ipm: r q̄nq; ponit loco pedis perpēdicularis eleuata super terrā: r est super caput eius pila ex pānis r eor⁹ stās in opatione loco humeri viri: r restaurator extēdit manū a latere alior grauet virum si necessarium est ei illud cum pondere: aut suspensione: r q̄n fit prauum: aut fit difficiler prolongatur tempus: tunc fortasse indiges eo quod est fortius post embrocationes r balneationes: r fit quā doq; instrumentum file manubrio sarculi r est virga breuis cuius lōgitudo est longitudo adiutorij: aut plus: aut minus super cuius ca-

put est pila: ipsi⁹ pila facilior est vt fit ex pānis ⁊ corijs: ⁊ impellitur cum illa virga illa spera sub titilico: ⁊oportet tunc cum voluntas est vt fiat ⁊ annectat vir fortis instrumentum titilico impellendo ipm cum eo ad superiora: aut duoviri donec restant restaurationi extendenti manus: ⁊ teneat vir alius humerum eius alterum vt non separetur subito: aut impellat illum humerus: ⁊ restaurator ille iam incipit extendere manum eius ⁊ trahere eam ac si voluntas eius sit vt separet eam a spatula eradicando: ⁊ fit illud ad anteriora paruimper. Et quādo fit illud cadit adiutorium in iunctura sua: deinde pila annectatur titilico annexione forti sustentādo ad superiora caput adiutorij: ⁊oportet vt fit sustentatio secundum ipsum: ⁊ spera sit super illud quod sequitur caput adiutorij in infirmo. ¶Et oportet vt in fine quod est sub eo vt non frāgatur adiutorium: quoniā non est possibile post restaurationem eius vt redeat ad locuꝫ suum propter illō quod sciuisti. ¶Et medicatur quandoq; cum scala ita vt ponatur caput adiutorij super gradum scale qui iam lemificatus est ⁊ preparatus cum involutionibus secundum formā conuenientem: ⁊ suspēditur vir ex alio latere ⁊ extenditur manus ⁊ ingreditur caput adiutorij in locum suū. Ⅎ ex⁹ oꝑ vt sit suspēsior grad⁹ scale ꝑpe caput adiutorij: vt nō frāgatur ⁊ forte posit ioco grad⁹ ⁊ glomeris ꝑfici restotens ex illo eodē loco: ⁊ non remouet ab eo ad locū alium: qm timet ex hoc fractura adiutorij. Et curat quādoq; aliis modis deriuatis ex istis modis: ⁊ melior modoꝫ est modus ꝓmus. ¶Cum ergo redit dislocatio ad locū suuꝫ: tunc melior ligatura ei⁹ est vt ligef pila cū bumero ligatura facta cū vittis satis ꝓhibētib⁹ separationē ei⁹ qō redit: ⁊oꝑ: vt penetret vitta sup ipm aut vitta alia desup ꝑm modū crucis vsq; ad humerū alterū: ⁊ q̄nq; cadit cruꝫ sup humerū infirmū: deinde ligat adiutorij cū latere ad inferiora ⁊ ligat cubit⁹ ⁊ extremitas manuum ad supiora ex pte colliꝫ nō resoluit vsq; ad septimum aut post ipsum: ⁊ ciba ipm sicut scis. Quod si assiduatio fiat quotiens redit tunc necessarium est cauterium.

¶De dislocatione spatule. Ca.12.

Iam dictū est illud: ⁊ est de illis quoꝫ casus nō accidit: ⁊ mirātur ex ea tales quales Ypocrates et Gal⁹.

¶De dislocationib⁹ ossis parui apud humerum. Ca.13.

Accidit q̄nq; ossi puo qō est caput humeri vt separet a loco suo quare accidit etiā concauitas sicut in dislocatione.

De cura. Ca.14.

Quando oꝑ vt extēdat tēsiōe fracti: sꝫ coarte⁹ ⁊ stringat cūdigitis inclinet ad locū suū ⁊ stringat sicut stringit furcula cū pululis. Mā ipsa ligatura iterum q̄nq; facit ipsum redire ad locum suū violēter: tnō curat de illo qō est de vehemētia illi⁹ ligature ⁊ seruatione eius sicut curatur de eo in furcula.

¶De dislocatione cubiti. Ca.15.

Hui⁹ mēbri dislocatio fit difficilis: ⁊ fit difficilis ipsi⁹ reditio ꝓpter vehemētiā ligamentoꝝ ⁊tinentiū ipm ⁊ coꝝ breuitatē: et ꝓpter suā ⁊rarietatē ⁊cauitari: ⁊ q̄nq; accidit ei separatio pua: et ficat ei⁹ dislocationē gibbositas in latere ⁊ arcuatio i latere: ⁊ dete rior ei⁹ est q̄ dislocat ad posteriora: qm est inobediētis curationis valde. ¶Et plurima q̄dē dislocatio nō accidit nisi in focili ⁊ inferiori ⁊ est turpior ⁊ fedior ꝓpter illud qō accidit ei de redition: focili vero superiori parū accidit ⁊ nō est cū feditate dislocatiōis inferioris: qm ipsū est vehemētioris ⁊tinuitatis cū vola: ⁊ ē lōginq⁹ ad hoc vt removeat. ⁊nō ē pole vt dis locet vnū duoꝝ focilū nisi elōget a secūdo elōgatione aliqua. ¶De cura. Capitulum.16.

Oportet vt festinet ad ei⁹ curationē: qm ꝓperat ad ipz apa cadū ꝓhibēs a curatiōe. qm extēdere adequādū ipm tūc pdicit ad pditionē licet iterū nō sit possibile vt eātur apate illic existēte ¶Et separatiōi q̄dē parue succurrit cū q̄libet difficultate: imo adiungat vola cū reditione ei⁹ ad locū suum. ¶At dislocatio ꝓpleta si est ad interiora est regimē: ⁊ si est ad posteriora est ei regimē aliud. ¶Et illa q̄ est ad anteriora redit ad locū suū cū pcutit vola sua humerū: qui opponit ei pcussionib⁹ aliquib⁹ manu tam ꝓparata sicut oportet: et adiuuatur manu altera ⁊ ingreditur.

¶Dislocatio vero ad posteriora oportet vt extendatur tensione vehementi: deinde pcutiat eam ad posteriora. Quod si non obedit per illud teneant adiutorium ⁊ brachium duo fortes: ⁊ liniat restaurator manum suam cum oleo ⁊ incipiat abstergendo inungere cubitum cum vehementia donec ingrediatur: deinde oportet vt stringat ipsum: ⁊ ponat brachio suspensorium dimittens cubitum angulatum secundum quantitatem quam tolerat in prima hora: deinde non cesset constringere suspensorium paulatim donec constringatur, angulus.

¶De dislocatione iuncture rascete. Cap.17.

Iuctura rascete est facilis dislocationis ⁊ difficilis vnitionis nā qm extēditur extensione parua ⁊ opponit vnum duoꝝ mēbrorum alteri redit: sꝫ eius bucellatio est praua: qm illud qō continet ipsam de corporibus apostematur ⁊ prohibet bonitatez vnitionis. ¶Et modus extensionis eius est vt extendat vir focile ad posteriora et extendat restaurator volam ad contrarium illius partis immo ad anteriora: ⁊ extēdat vnūquenq; digitū incipiens a pollice ⁊ proueniens ad minimum: nam equatur per illud et regit: deinde emplastret ipsam et stringat.

¶De dislocatione digitorum et signis eius. Cap.18.

Quando dislocantur digiti inclinant ad anteriora ⁊ appet illic eminētia in interioribus ⁊ appet cauitas dorsi: ⁊ similiter fit in ossibus rascete. ¶De cura. Cap.19.

In reditione digitoꝝ ꝛ dissocatiõe est difficultas q̃dã: ꝛ nõ oꝛ vt extẽdant extẽsiõe eq̃li: imo opꝛ vt expectes sup eos: et cleues radicẽ ex manu tua sub q̃ cadit radix eꝰ q̃n strigis super eũ ad inferiora ac si tu eradices ipꝛ ex loco suo: ꝛ tũc videbis dissocationẽ iã intrasse ex rectificari.

¶ De separatione ossium rasceꝛ. Capitulum. 20.

Oportet vt in ea fiat qõ possibile est de eq̃tione ꝛ pulsiõe eis de clinatiõis ꝛ eminentie ad contrarũ partis illius ꝛ positione astellaꝝ ꝛ strictura eaꝝ desuper vt dimittatur super eã: ꝛ vt ponatur loco eaꝝ sup eam plumbum equatum conseruans locum cum gratuitate tua. ¶ Verum opꝛ vt antequam ponatur desuper astella aut plũbũ vt ẽplastres cũ ẽplastro ꝑfortatiuo de illis q̃ scis nõ mouear.

¶ De dissocatiõe spõdiliũ ꝛ separatiõe earũ. Cap. 21.

Quando spondilis dissocatur dissocatione completa iterficit proculdubio: ꝛ nõ completa iterum quando remouẽt remotione plurima q̃uis sit minus q̃ completa est mortalis: qsi proculdubio coartat nucham coartatiõe forti si resistit ꝛ nõ obedit. ¶ Et si est spondilis prima colli ꝛ q̃ sequit eã ꝑuat animal anhelitu ꝛ morit statim: qm̃ nerui ãbelit eꝰ coartant: q̃re nõ faciũt opationẽ suam. ¶ Et si est de spõdilib⁹ dorsi ꝛ dissocat ad partem interiorem nõ est possibile vt curet: ꝛ est de illis q̃ iterficiũt velociter. Et si mozaꝛ non est possibile taliter q̃ ꝓhibeat anhelitũ retinet sterꝰ ꝛ vrinaꝝ vnter ficit. Et si mozatur ꝛ non coartat nucham, coartatione vehementi aut coartat ꝛ non aposteмat: aut sedat q̃ est cum eo de apostemate non est excusatio quin nocumentũ ingrediatur nuchã et neruos qui sunt sub illo loco et facit superfluitates exire inuolũtarie. ¶ Et si est ad posteriorẽ tũc nocumẽtũ q̃ facit nuche est minꝰ: verũ necessariũ est nocumẽtũ iterũ. ¶ Et coartatio neruoꝝ q̃ debilitat pedes ꝛ debilitat lacertos: reticet aniꝫ quare necessaria est virtꝰ fortis ꝛ impulsio vehemẽs et ꝓcussio magna que fere frãget simenia eiꝰ donec redeat ad locũ suũ: ꝛ anteq̃ redeat ad locũ suũ iã fracta sunt ꝑ illõ eius simenia: ꝛ q̃nq̃ dissocantur ad duo latera ꝛ ad supiora. ¶ Et in huiꝰ q̃dẽ. c. diuisiõib⁹ iã locuti fuiꝰ: ybi locuti fuiꝰ de gibbositate: ergo cõpleat illic. ¶ Et signũ illius est q̃ vides illic aut eminẽtiam in posterioribus: aut arcuationeꝫ in pectore ac si fractum sit simenium: sed in eius fractura non est magnum malum. Et in dissocatione spondilis est timor mortis.

¶ De cura. Capitulum. 22.

In illa quidem que est ad interiora ex dorso spes est parua: et paruus profectus est in eius curatiõe. ¶ Illa que est ad posteriora indiget cõpressione cum genibus et fortitudine sicut est operatio balneatoriũ: et ponant super eã cũ fortitudine: aut faciat ipm iacere super ventrem suũ et stet sup eum cum calcaneis suis: aut fricet ipm cũ aliobicb fricatione asini iuffazaracti. ¶ Qõ si res fuerit

vehementior illa ꝛ fuerit recens dixit Ihyp. q̃ opꝛ vt sumaꝝ lignũ cuiꝰ lõgitudo et latitudo sit tante q̃titatis q̃ capiat infirmũ: et terminetur ꝛ sit ꝑm hãc mẽsurã ꝓpe parietẽ extensum ad latꝰ pavietis in lõgitudine: ꝛ nõ sit elõgatio eiꝰ a pariete plꝰ quãtitate vniꝰ pedis: ꝛ ponatur super ipm stratꝰ planꝰ ad corꝓ infirmi: deide balneetur ꝛ applanetur sup lignũ aut super podiale sup faciẽ suã: deinde inuoluãtur sup pectus infirmi ligature ample duabꝰ v: cibus: et eaꝝ extremitates egrediãtur de subascellis: ꝛ ligẽtur inter duas spatulas ꝛ ligẽtur extremitates ligaturaꝝ latꝝ ad lignũ longũ simile manubrio mortarij: ꝛ eleuetur hoc lignũ sup lignũ positũ aut podiale: ꝛ detur ministro stanti apud caput infirmi vt teneat ipsuꝫ vt fiat extremitas inferior inuoluta ad aliq̃d: et extẽdatur superior que est apud caput in hora qua opꝛ ꝛ fiat per illud extensio. ¶ Et ligẽtur iterũ pedes ambo simul cum ligatura ampla alia sup genuaꝝ supra duas spatulas itez: ligando itez loca q̃ eleuatur ex loco in quo aggregãtur due core cũ ligamẽto alio. Et aggregẽtur extremitates boꝝ ligamentoꝝ: ꝛ ligẽtur ad lignũ aliq̃ũ sile manubrio mortarij si cut est lignũ cuiꝰ ꝓcessit narratio: et eleua ipm apud extremitatez ligni primi: deinde hẽcipe ministris vt extendãt cũ boc ligno extẽsione q̃ sit ꝑm cõtrariũ. ¶ Et de boibus sunt q̃ faciunt hãc extensionẽ cũ instrumẽtis ꝛ sunt sicut sagitte sup signuz erectuz apõ extremitatẽ buiꝰ ligni magni aut podialis. s. duas extremitates q̃ sequũtur caput ꝛ pedes q̃n renoluũtur ille sagitte inuoluuntur cũ eis ligature que extẽduntur. ¶ Et opꝛ q̃n sit extensio ꝛ impulsio fiat apud gibbositatẽ cũ radice volarũ manuũ. Qõ si fuerit nobis necesse sedere super ipm faciemꝰ illudꝛ nõ timebimꝰ aliq̃d. ¶ Et si nõ equatur spõdilis cũ istis rebꝰ ꝛ infirmꝰ fuerit tolerãs ꝓpressionẽ: tunc opꝛ vt cõcauetur fouea in pariete q̃ est propinquus cum lõgitudine fissis cãnali recipiẽs gibbositatẽ cuꝰ mẽsura q̃ sit lõgitudo fouee quãtitatis vniꝰ brachij: et nõ sit altior spõdili infirmi neq̃ inferior ea pliꝫ: immo opꝛ vt iã ꝑmũ sit facta. ¶ Verũ ad hanc egritudinez ad quã diximus in principio vt sit lignum positũ ꝓpe parietem: deinde sumatur tabula equalis mensure: ꝛ ponatur vna extremitatũ eius in foueã q̃ est in pariete ꝛ ponatur mediũ loci q̃ ꝙsequitur ea super gibbositatẽ: deinde impellatur extremitas eius alia inferius donec videas q̃ spondilis iã equata est equatione manifesta. ¶ Et Ihyp. quidẽ iã dixit q̃ concauatio sola absq̃ tabula rectificat hãc rẽ: ꝛ dixit iterũ q̃ compressio cum tabula sola facit illud. Qõ si illud est verum: tunc non est possibile vt administretur extensio quã diximus in principio specici q̃ nominaꝝ separati o spõdiliũ ad interiora absq̃ ꝓpressiõe. ¶ Et opꝛ vt post equationẽ administres tabulã de ligno cui⁹ latitudo sit quãtitas trizz digitoꝝ: ꝛ eiꝰ lõgitudo quãtitas q̃ ꝓprehendit gibbositatẽ: ꝛ quiddam partis sane: ꝛ inuoluatur sup eã panni linei aut stuppa incisaꝝ nõ sit dura: ꝛ ponatur

super gibbositatē:ꝛ ligef cum ligamento qō est necessariū:ꝛ admi
strek infirmo ab⁹ subtilis. ¶Et si remā ferit sup illud residuū ex gib
bositate:tūc opz administrare curationē q̄ fit cū medicinis q̄ molli
ficant ꝛ leniūt cū administratiōe tabule quā narrauim⁹ ꝛpe longo.
¶Et dā boles administrāt tabulaz de plūbo. ¶Et si dislocak ad
vnū duoꝝ laterū equak cū astella aut astellis duabus ꝛ stringik.
¶In factavero ex hoc in collo ad posteriora ꝛ est illa q̄ curak: opz
vt resupinet infirm⁹: deinde extendak caput ei⁹ ad superiora cū faci
litate:ꝛ equef spōdilis eius cū compressione ꝛ absterſione. ¶Et qñ
equak: ponak sup eam emplastrū confortatiuū:ꝛ vela sup ipm cū pā
nis ꝛ stringe desuper astellā cū mensura colli ꝛ longitudine ei⁹:ꝛ li
ga eam ad caput ꝛ adiutoriū: ita vt nō cadat ligamentum ad gut
tur:ꝛ resoluak in numero dierū ꝛ ponank fila cū quib⁹ strigas ꝛ fo
mā vittarū ex marginib⁹ pānoꝝ: qñ illa que rotundank ledunt.

¶De dislocatione alhosos. i. iuncture
ossis caude. Cap. 23.

Alhosos qñ dislocak tunc illud scitur sensu. ¶Sed magnitu
dinē dislocatiōis scies p sensuz iteꝝ q̄ eger nō expādit pedē
neq; in loco dislocationis neq; apud genu: imo est plicatio genu ei
laboriosior. ¶Regimen vero illius est: qñ cum vis equare illud opz
vt intromittas mediū digitū in anum vsquequo opponak loco: del
de preme cū eo ad superiora cū fortitudine. ¶Et obserua cum ma
nu tua alia locuz alhosos donec eques ipm: deinde empla ipsum:ꝛ
stringe:ꝛ eger minoret cibum ꝛ minorabik egestio:et sumat cū boc
quod leniat naturam.

¶De dislocatione anche. Cap. 24.

Core qñq; accidit sic ei q̄ accidit adiutorio de dislocatione
ad inferiora sicut mollificare:ꝛ nō est possibile si dislocak co
xa vt expādat pes neq; iuxta dislocationē apud genu: immo est illō
magis prauū. ¶Et ei⁹ quidē dislocatio q̄ñq; fit ad anteriora ꝛ qñ
q̄ fit ad exteriora: veꝝ p̄mum dislocationis ei⁹ est ad exteriora: et
minorak eius dislocatio ad interiora:ꝛ dislocak iteꝝ ad anteriora
ad posteriora ꝛ p illas easdem causas. ¶Et qñ accidit in dispositio
ne ptus ꝛ strictura sup embryonē q̄ dislocak ille pes: tunc facit euz
habere crus minutum deficiēs a delatione corporis: quare debili
tatur ꝛ corrumpitur.

¶De signis. Cap. 25.

Accidit ex dislocatione anche ad interiora vt videas pedē dis
loco catū lōgiorem altero ꝛ genu eminentius: ꝛ nō pōt duplica
re pedē suum apud inguē inflatum aḡatum: qñ caput coxe iā itra
uit in ipm. ¶Et si dislocak ad exteriora abbreuiak pes:ꝛ appet in
inguine pfunditas:ꝛ accidit in eo quod opponk ei a posterioribus
eminētia:ꝛ inflatio:ꝛ genu est quasi ibꝫ sit submersum ad interiora
Et si dislocatur ad interiora pes est longior ꝛ non est possibile instr

mo vt expādat crus suū:ꝛ non sit ei possibile vt plicet ipsum nisi cuꝫ
doloꝛe: tnō preparatur ei deambulatio penitus:ꝛ si vult ambulare
ambulet super calcaneum. Et accidit ei multotiens ex hoc vt apo
stemetur inguen eius ꝛ tretineatur eius vrina. ¶Et si dislocatur ad
posteriora abbreuiatur pes eius:ꝛ fit super eum expansio difficilis
et apparet in ipsius inguine mollificatio:ꝛ est caput coxe declive ad
obliquationem.

¶De cura. Ca. 26.

Oportet vt ad curandum sit festinatio. Nam si non redit ve
lociter fortasse effundentur ad eā humiditates ꝛ putrefient ꝛ
perducent ad corruptionē mēbri toti⁹:ꝛ sequitur illud de timore id
quod scis. Regimē ꝛo dislocationis core ad inferiora est vt exten
das pedē: deinde fac cū redire cū vehemētia postq̄ moueris cū dex
tra ꝛ sinistra donec opponak ei ad qō redit: ꝛpone pedi quasi stafam
ꝛstringe sup crus: deinde stringe sup coxā ꝛ super genu ꝛ strictura q̄
seruet eā: deinde suspēdatur ab humero suspēsione: ne sit possibile
cruri cū hoc vt extēdak. Qñ ꝛo dislocak ad interiora tūc precipitur
vt flectat genua:ꝛ teneat eū bō fortis ex latere emūctor⁹:ꝛ capiat re
staurator manu sua caput coxe apō genu:ꝛ trahat ipꝫ ad anterio
ra: ita vt ipellat extremitatez aliā: ꝛ ipellat ipsuz ipulsiōe tēdēte ad
superiora ꝛ exteriora:ꝛ si aduuat eū ali⁹ ab extremitate alia ex con
trario mot⁹ ei⁹: ꝛ iā ligauit eā cū vitta aut cū fune erit bene: deide
ligetur cū ligamēto. Verū qñ dislocak ad exteriora opz tūc vt fir
met restaurator extremitatē core: q̄ est apō genu:ꝛ moueat eā ex cō
trario mot⁹ p̄dicti:ꝛ sit ali⁹ tenēs ab extremitate alia mouēs eā ex
cōtrario mot⁹ primi ꝛ iā ligauit vittā aut funē. Et in illa q̄ est ex il
lo ad anteriora aut posteriora stringat restaurator radicē core cū
ligatura lata:ꝛ capiat sup humerū ad partē q̄ opz sm declinationē
dislocationis:ꝛ accipiāt viri duas extremitates ligature ąple: de
inde extēdāt eā oēs simul extēsione qua suspendūt infirmū in aere.
Et cū huiusmodi ꝛtez est possibile vt redeant modi predicti ad re
etificationē. Et medicank eā q̄ñq; cū thabizen. Et modus illius est
sm q̄ retulit de eo quidā eorū ꝛbene egit. Inquit: opz vt caueas fo
ueam longam ligno toto similē aqueductibus. ꝛ non sit longitudo
fouee ꝛ profunditas eius plus quātitate trium digitoꝝ: ꝛ non sit lō
gitudo eorum adinuicē plus quatuor digitis:ꝛ ponatur extremi
tas althibizen in partē illius fouee ꝛ sustentēt cū eo:ꝛ sit impulsio ei⁹
ad partem ad quam oportet impellere: et oportet vt sustentetur in
medio ligni magni aut pōdialis lignū aliquod rectū cuius longi
tudo sit quantitas synuspedis ꝛ grossitudo ei⁹ quātitas manubrii
fossorij vt qñ resupinatur super dorsum reuoluatur hoc lignū in eo
qō est inter alabafegi ꝛ caput coxe: qñ prohibet sēch illud qō exten
dit ipm a parte pedis: ꝛ illud iterum multotiens indigeat extensio
ne q̄ fit a superioribus. Et cum hoc cū corpus impellit ad inferiora

impellit hoc lignū caput anche ad exteriora: ꝛopz vt sit manus ad
inferiora ꝓm modū quē dixim⁹ ante hoc ꝓcipue ex pede. ¶ Oō
si caput core non ingreditur per hanc speciē curationis: tunc opoꝛ
tet vt auferak lignum erectū substentatū: ꝛfigantur duo ligna alia
super duo domicilia loci illius ligni. ſ. in oi latere eius lignuꝫ: vt sint
sicut postes peroꝛte: ꝛnō sit vnūquodꝙ eoꝝ minus pede: deinde eō
ꝛet super ea lignū aliud sicut equitat lignū scale: vt sit figura ſer li
gnoꝝ sili slittere q̄ nolatur grece bitaneu: hec essi figura sit cum
ponitur lignū tertiū in medio inferius duobus extremis parūper:
deinde opz vt resupinet infirmus sup latus sanū ꝛtendāt coꝛā sa
nam in eo qō est inter hos duos postes sub ligno qō est sisē gradui
scale: ꝛponak coꝛa infirma super hunc postē: vt sit caput core equi
tans sup ipsuꝫ postq̄ expāsi fuerint sup postes pāni plicati plicatio
ne plurima: vt nō sedat postis coꝛā: postea sumak lignū aliō equa
lis latitudinis cui⁹ lōgitudo sit tante quantitatis q̄ ꝓhendat ex
capite core vsq; ad locū calcanei: ꝛponak in lōgitudine sub coꝛa ab
interiori parte vt retineat caput core ad calcaneū: ꝛligef cū eo: dei
de administrek in gibbositate. Uerū ꝓm q̄ dixim⁹ in eo qō ꝓces
sit opz tūc vt extēdak crus ad inferiora cū ligno ligato cū eo vt re
deat caput core ad locū suū cū hac extēsione vehemēti. Et est iterū
modus cū quo ingreditur caput core absq; extēsione infirmi super
lignū et est modus quē laudat Hyppo. ille existimat q̄ opz vt ligē
tur manus infirmi simul cū ligamēto lato leni ligētur pedes eius
ambo cū ligamēto lato forti leni sup duos calcaneos: ꝛsuper duo ge
nua: ꝛsit longitudo cuiusq; eoꝝ a cōpari suo quātitas quatuor di
gitoꝝ: vt sit crus infirmū extēsum plus altero q̄titate duoꝝ digito
rum ꝛsuspēdak infirm⁹ sup caput: ꝛsit elōgatio ei⁹ a terra quanti
tas duoꝝ cubitoꝝ: deinde currat adolescēs habēs experientiā pu
ber cū brachijs suis ꝛextrahat coꝛā ifirmā in grossiore loco ei⁹ vbi
est caput core iterꝫ ꝛsuspēdak cū infirmo subito: nā iūctura cum fa
ctum fuerit illō cū ea ingredietk ad locū cū quolibet studio: ꝛiste qui
dem modus est facilior alijs: qſi non indiget operatione plurima.
Uerū plures medicantiū nō bñ opatur in eo: qſi ipsi spernūt eum
ꝓpter suam facilitatem. Et si sit dislocatio core ad exteriora: tunc
opz vt extendatur infirmus ꝓm qō diximus cū hac ligatura q̄ est al
babafegi inguinis ꝛfurculā ꝓm qō diximus: deinde est necessarium
medicāti vt eleuet cū thibiē deforis ad interiora postq̄ posuerit ex
tremitatē thibiē in aliqua parte fouee quā diximus vt stringat su
per eam: ꝛsint aliqui ministroꝝ ex parte core sane impellētes iteruꝫ
ꝛopponatur impulsio vt nō impellatur pl'im. Et cum dislocatio est
ad anteriora: tūc opz vt extendatur infirmus: deinde ponat vir for
tis radicē vole manus sue dextre super inguē ifirmi ꝛcoartet ipsuꝫ
cum manu altera: ꝛipse cū hoc ponat coartationē extensam ad in
ferioꝝa ad partē genu. Et qñ dislocatio est ad posterioꝝa: tunc non

opz vt extendatur infirmus ad exteriora eleuatus super terrā: imo
opz vt sit positus sup aliquid durū: sicut opz vt sit iterū qñ separa
tur ancha eius ad exteriora sicut dixi in gibbositate: opz ergo vt ex
tendatur infirmus super lignū aut podiale super faciē suā: ꝛsint li
gamēta stricta non super coꝛā: immo super crus sicut diximus nu
per: ꝛopz iter administrare ꝓpressionē cū tabula ꝛsup alba baſ gir
locū ad quē egreditur iunctura. Hic est sermo noster in specieb⁹ di
locationis q̄ accidit anche ex cā manifesta antecedēte illud. Ueruꝫ
qr qñq; dislocat coꝛa ꝓpter multitudinē humiditatis accidentis
ei sicut dislocat spatula: opz tūc vt administretur cauteriū sicut di
ximus in loco in quo diximus hoc cauterium.

¶ De dislocatione genu. Ca. 27.

Genu est velocis dislocationis: fortasse enim dislocatur absq; cā
ꝓcter deābulationē velocē: aut lubricat parū sicut carnalis
multotiēs dislocat absq; causa ꝓter saltū. Et genu quidē dislocat
ad oēm partē nisi ad anteriorē ꝓpter rotulā radiutoriuꝫ eius.

¶ De cura. Ca. 28.

Sedeat infirm⁹ sup sedē ꝓpinquā terre: ꝛeleuent pedes ei⁹ pa
rūper: deinde extēdat vir fortis manū suā desup ꝛde subtus ex
tensione forti: ꝛreducat restaurator iuncturam ad dispositionem
suā ꝓm iudiciuꝫ dislocationis vniuersalis: et liget eam.

¶ De dislocatione arefactu rest rotula genu. Ca. 29.

Quando accidit ei dislocatio: oportet vt pes plane ponatur
in terra ꝛreducatur rotula: deinde impleatur curuatura ge
niculi pānis ꝓhibentibus a duplicatione: ꝛponantur desup astel
le resistētes ei in parte ad quā declinat. Cum ergo restringitur ad
beret: non duplicetur genu cum festinatione sed paulatim: donec
alleuietur.

¶ De dislocatione iuncture tali apud calcaneū. Ca. 30.

Dislocatur calcaneus. Indiget ergo si dislocak extensione for
ti ꝛcuratione vehemēti ꝛimpulsione cū fortitudie vt redeat
Deinde oportet vt dimittat deambulationē circiter. xl. dies vt nō
dislocet scō. In separatione ꝺo pauca sufficit q̄libet extēsio: dein
de reducat: qſi ꝓplete dislocat: opz vt reducat ꝓm q̄ dicūt antiqui
Inquiunt. Opz vt extendatur infirmus sup dorsum suū sup terrā:
tab eo qō est inter coꝛas eius apō alabaufegi sit paxillus lōgus in
trās in ꝓfunditatem terre nō permittēs coꝛ⁹ eius moueri cū ꝓ:o
cedit pes ei⁹ ad inferiora: immo ppz vt figak iste paxill⁹ anteq̄ resu
pinet infirm⁹. Oō si ꝓsens tibi fuerit lignū magnū in cuius medio
dirim⁹ ꝛe aliō lignū fixū: tūc oportebit vt fiat extēsio sup hoc lignū
Et opz vt sit minister tenēs coꝛā ꝛextendēs eā: ꝛminister alt⁹ extēdēs pe
dē: āt manib⁹ suis āt ligamēto ꝑz ꝺriū extēsiōis ministri ꝓmi ꝛequet
medic⁹ manu sepationē: ꝛ teneat minister ali⁹ pedē aliū ad infe
riora. ¶ Et opz post equationē vt ligetur ligamētis fortibus ꝛva

dat cum parte ligamenti ad pectinē pedis: ꝛcū parte eius ad calcaneum ligetur illic. ¶Et opꝫ vt caueatur ex eis qui sunt supra talū posterius vt non sit super eos ligatura vehemēs: ꝛvt phibeat infirmus a deambulatione .xl. diebus. ꝛisti si conantur ambulare ante non sanantur ꝑm complementum ꝛdissoluitur in eis membrum et corrūpitur curatio. ¶Oō si separatur ostali ex saltu: nā illud accidit multotiēs: aut accidat huic mēbro apostema calidū: opꝫ tūc vt preparetur hoc membrū cum resupinatione infirmi super faciem suā ꝛextēsione mēbri ꝛequatione eius: ꝛcū embrocis que sedāt apostemata calida: ꝛadministratione ligamentoꝝ fortiū: ꝛvt ḳescat infirmus ꝛnō moueatur donec rectificetur membrū integre. Et ligatura quidē talis opꝫ vt sit ad digitos ꝛdimittatur talus apertus.

¶De dislocatione ossis pedis. Ca.xl.

EJus regimen est primum regimini dislocationis ossis calcanei ꝛfortasse sufficit vt eques ita vt calces cū pede tuo super ipsum panno existente inter ea donec equetur: deinde emplastra et stringe ꝑm modum quem scis.

¶Tractatus secundus de radicibus vniuersalibus in fractura.

¶De sermone vniuersali in fractura. Ca.j.

FRactura est solutio cōtinuitatis propria ossibus. ¶Et accidit quandoqꝫ sparsa: ꝛquandoqꝫ non est sparsa: ꝛqñ ꝫ accidit equalis: ꝛquādoqꝫ accidit scissa: ꝛequalis qñ ꝫ accidit in latitudine: ꝛqñ ꝫ accidit in longitudine: et cadens in latitudine qñ ꝫ accidit diuisa: ꝛquādoqꝫ accidi nō diuisa: ꝛcadēs in longitudine est diuisio ꝛalcasim que nō accidit separata. Et quidam nominauerunt species fracture nominibus suis dicētes fractura magna incedentē in latitudine ꝛ profunditate raphanalē ꝛhastalē ꝛarūdinalē. Et, dicentes incedentē in lōgitudine fracturam linealē: ꝛdicētes incedentē in latitudine cum longitudine lunalē ꝛnervalē. ¶Et illam que est paruarū partium vuam sanabiem ꝛalierusiē cum albuberiem. Et quādo fractura cōpletur non est possibile vt remaneant duo ossa ꝑm qꝫ necesse est inter ea de oppositione ꝑm prepositionē ꝓtinuitatis naturalis: imo separantur necessario ab oppōne: ꝛsimiliter separatio faciēs accidere puncturam necessario in eo qō ꝓtinetur de velaminibus ꝛ carne quare accidit dolor sequens ea: ꝛquādo est equatio rotūda sine fractis ꝙertitur membrum cū facilitate. Et vt declinet fractura ad exteriora ꝑm qꝫ dixit Hyppo. melius ē ḳ vt declinet ad interiora: qñ illō qō occurrit ei de nervis illic est plus quare ledit. Et qñ cadit fractura apud iuncturam ꝛrestauratur remanet motꝰ difficilis ꝓpter duritiē; ꝛarasbadu qō accidit indiget spatio donec ꝺecꝺecaret; ꝛillō ḳ

dem prauius accidit in iuncturis ossium paruoꝝ. ¶Et de illo iteꝫ est vbi est iūctura in creatiōe strictior: sicut est iūctura cauille. ¶Et fractura prauioris incarnationis et ynitiōis est illa que est ꝑm rotunditatē: deinde illa ḳ declinat: nō effi adheret nisi super ipsum ꝓ longetur ligatura hūs fabricationē mirabilē ꝛpe longissimo: ꝛ sumat ex cibis ꝛ medicinis: et ex eo qō mittit sanguinē ad illā ptē ꝑm qō dicemus. ¶Et deterior fractura ossiū est ad interiora nō ad exteriora ꝑm qꝫ ōt. ¶Et qō ōr de incisiōe medulle ꝛ interficit: est intētio cui nō est vtilitas: medulla. n. ḅz. lenitatē viscositatē ꝛ nō icidit. ¶Et qñ ꝫ accidit cū fractura accidētia; sicut vulnera ꝛ fluxꝰ sanguinis et apa ꝛattritio eiꝰ qō circūdat eā ex carne ḳ si nō ꝓparet cū pbibitiōe putrefactiōis: aut scalpellet accidit ex eo corrosio.

¶Et locꝰ ꝺem fracture magnoꝝ scitur per dolorē ꝛ per casum. Fracture nō pueroꝝ paruoꝝ appent ꝓ dolorē ꝛ apa: nā in ipsis accidūt plura iudicia restauratiōis: ꝛ qñ ista ossa redeūt a ꝺ sitꝰ suos possibile est in infantibꝰ ꝛ ḳ sunt eis primi vt restaurek villus virtutis prime in eis. ¶In etate vero adolescētie ꝛ ḳ est post iḥam nō restauratur: imo currit sup eā incarnatio ex materia cartilaginosa coniungens inter duo ossa de gñe eiꝰ qō facit currere erariꝰ de duobus plūbis sup continuationē eris ꝛ alioꝝ ossa magis inobediētia ad restaurationē faciendā est adiutoriū deinde, brachiū. ¶Amplꝰ furcula qñ frangitur ad interiora ꝓaua fit eiꝰ cura. ¶Et fractura sediꝰ in duobus focilibꝰ est fractura focilis inferioris eoꝝ sicut dictū est in dislocatione. Ries autem coxe ꝛ cruris est facilior: qñ restauratio nō ꝓhibet ea a dilatatione.

¶Et membra quidem diuerficantur in spatio restauratiōis: verbi gratia. qñ nasus restauratur ꝑm qꝫ dicitur in .x. ꝛ costa in .xx. ꝛ vlna in eo qō approximat a .xxx. vsq ad .xl. ꝛ coxa in .l. ꝛ fortasse extenditur longe donec restaurak coxa vsq ad mēses tres aut quattuor ꝛ qō est supra hoc. ¶Et vt declinet mēbrum infirmatione restaurationis ad ventrem eius melius est qm̄ vt declinet ad dorsum ipsiꝰ: qñ fit declinatio eius in latere vtine. ¶Et cause ꝓpter quas non restauratur os sunt multitudo embrocationis aque ꝛ multitudo solutionis ligamentoꝝ ꝛ ligationis eorum: aut festinatio in motu: aut paucitas sanguinis absolute: aut paucitas sanguinis viscosi in corpore: ꝛ ꝓpter illud minoratur restauratio fracture colericorum: ꝛ convalescentium.

¶Et de illis ḳ significāt restaurationē est appitio sanguinis quivꝫ detur quasi ipse sit superfluitas quam expellit natura ex multitudine sua cum studio ad fracturam.

¶De radicibus restauratiōis ligature. Cap.ij.

BEstauratio basis est extēsio mēbri cū quatitate ḳ opꝫ. Mā additio in ea spasmat ꝛ lesionē facit: ꝛ pueniūt ex ea febres: ꝛ qñ qꝫ accidit ex ea mollificatio: ꝛ illud quidez in corporibus humidis

est minoris nocumēti ꝓpter obediētiā eoꝝ ad extēsionē:ꝛ diminutio eius ꝓhibet bonitatē ꝓsolidatiōis et ordinis:ꝛ ꝙ in dislocatiōe et fractura est equale. ¶ Qō ergo extēditur ꝑm modū ꝙ opꝰ:est vt fit occupatio cū ꝓparatiōe duoꝝ ossiū ꝑm rectitudinē ꝛ positionē puluilloꝝ ꝛ ligamētoꝝ ꝑm ꝙ opꝰ:ꝛ coopire ea astellis:coopire astellas ligamētis:ꝛ opꝰ vt quiescat mēbrū ꝙātū est possibile nisi qnqꝫ ꝑm quātitatē quā tolerat cuꝝ nō fuerit nocumētuꝝ ꝛ aḃ ea vt nō moriat natura mēbri. ¶ Et opꝰ vt caueat doloratio vehemēs apō extēsionē ꝛ strictura in fractura dislocatiōe simul:ꝛ fiat illō qō accidit ex strictura vehemēti ꝛ tardatiōe solutionis:qm illud perducit ad becr moriat illud mēbrū ꝛ putrefiat:ꝛ sit necessariū abscindere ipm.

¶ Et intentio in primo restauratiōis est vt euemat alrosboth i eis q̄ non sunt ossa capitis:nā super ea nō oritur alrosboth. quare opꝰ vt ꝑpareꝫ ita vt nō cueniat siccū neqꝫ paucū ritatē grossum plurimū pertransiens mensurā. ¶ Et de sicco est ꝙ magnitudo eiꝰ diuersificatur ꝑm mēbrum et quātitatez fracture in magnitudine sua: aut multitudine ipsiꝰ aut in contrarijs ambaꝝ. ¶ Et tu quidē scies in diminutionē qō opꝰ fieri in illo quasi apud rememoratiōnē ciboꝝ ꝛ apud rememoratiōnē fracture. ¶ Et opꝰ vt cū accidit alrosboth vt ꝓhibeatur a motibus ꝓximentibus ꝛ coitu ꝛ ira ꝛ iracundia qm̄ adurunt sanguinē ꝛ fugit locū caliduꝝ sanguis ḡrit frigidum ꝛ adiuuaꝫ cum emplastris fortibꝰ stipticis in quibꝰ est caliditas q̄dam ꝛ glutinatio:ꝛ ponātur in eis que sunt sicut nux cupressi ꝛ diagagātūr medicie q̄ sunt ad rupturā. ¶ Et qn̄ accidit fracture vt nō restauretur restauratione de qua curetur:tunc fiat in ea quidā simule fricatiōi in vlceribꝰ que non sanantur:ꝛ est vt fricetur vtriscꝫ manibus donec auferaꝫ viscositas villis debilis q̄ est quasi ipsa:nō sit aliquid:quare accidit vt eleuek in locum et impellatur ad ipsum sanguis bonꝰ nouus ꝛ coaguletur sup ipm rosboth forte. ¶ Et multotiens quidē egrediunꝫ:ꝛ alteratur calor ossis:res sises corticibꝰ ꝛ squāmis ꝓpter fricationē:ꝛ sup huiusmodi nō ponanꝫ astelle: imo si fuerit necessariuꝝ sufficiat ligatura bona. Et qn̄ aggregātur fractura ꝛ vulnera tunc nō est possibile vt differatur restauratio vsqꝫ quo sanentur vulnera:os enim induraꝫ ꝛ nō recipit restaurationē nisi cum prauitatez extensione vehemēti ꝛ dispositionibꝰ maximis. ¶ Et cum hoc quādo accidunt cuꝝ vulnere dolores et apostemata in quibꝰ est timor tunc vt toleatur membrum melius est q̄ꝫ vt accidat timor magnus:quare opꝰ vt in huiusmodi fractura peruenia tur ad vltimuꝝ in re restaurationis. ¶ Et qn̄ est cum fractura attritio est cuꝝ illo timor in corrosione mēbri: quare opꝰ vt scalpellet locꝰ ad hoc vt egrediat sanguis:qm̄ i ipo ē timor:ꝛ ēt moriaꝫ mēbrum:ꝛ fluat sanguis tunc opꝰ vt retineatur. ¶ Et multotiens quidem fit necessarium ꝓpter timorē apostematis ꝛ nocumentū vulneris vt facias aliud q̄ fit necessarium de curatione membrī

quare flobothomas ꝛ soluis ventrem ꝛ subtilias cibū. ¶ Et qn̄ accidit ex strictura ꝓuritus:ꝛ est necessariū vt soluaꝫ:aut mēbrocē mēbrū cū aqua calida donec resoluanꝫ humiditates mordicatiue. ¶ Et Ꝟyppo. q̄dē ꝓcipit ei q̄ restauraꝫ vt fugat aliquid de ellebro in illa bora:ꝛ fuit eiꝰ intentio vt trahanꝫ materie ad interiora. ꝛ Hal. ꝓhibet hoc immo ꝓcipit vt bibaꝫ agaricū. ¶ Quod si fuerit necessariū:tūc deꝫ aliquid de sirupo acetoso in quo sit ꝛ tus acuta:ꝛ dicit ꝙ illud fuit in tēpore Ꝟyppo. ꝛ superfluitas q̄ est iter duo tēpora est mirabilis. ¶ Et cum volueris facere restaurationē deinde dolet ꝛ inquietat:tūc rectius est vt dimittas illud:ꝛ extrahe illō qō redire fecisti:fortasse eīs remouebis per illud infirmum a doloribus ¶ In fractura autē in lōgitudine sufficit vt mēbrū adhereat cū strictura vehemēti ꝛ vehemētiore q̄ꝫ in alijs in cuius compressione vltimatio fiat ad interiora. ¶ In fractura autez que est in osse oportet vt duo ossa stent secundum rectitudinem in fine qui possibilis est obseruando illud ex parte situs partium sanat:ꝛ considera an sit oppositio ossis huius ad suum compar ossis alterius:deinde restaura:ꝛ obserua:nā inter illud sunt resde illis sicut frusta ꝛ additiones:ꝛ de illis sunt vacuitates:verum frusta:quoniam non decenter componūtur soluunt inter os ꝛ inter restaurationem:et quando frangitur itez et remanent inter duas scissuras ossis non permittunt vt adhereat vna earum alteri ꝛ separantur:quare fit vlcus in quo semp aggregatur virꝰ:quare accidit inde ꝙ ipsummet putrefit ꝛ putrefit mēbrū. ¶ Amplꝰ vnitio nō sit fortis. fortis eīs nō fit nisi quando decēter ꝓtinuātur frusta et additiones in oppositione sua q̄ ei opponitur:est ergo necessaria extensio postq̄ fuerit verificata oppositio inter duo ossa ꝛ inter additiones ꝛ meatus qui deglutiunt eas ꝛ ꝛificata fuerit restauratio. ¶ Cum ergo extenderis ꝛ opposueris rectum est cum inuenis oppōnem verificatam vt mollifices extensionez paulatiz:et obserues oppositionē vt declinet cum attractione ꝛ obserues cuꝝ manu tua dispōnem eius quod decenter componitur ꝛ si inueneris eminentiam aut aliud rectifica illud cum manu deinde necessarium est ligamentum conseruans membrum ꝑm q̄tē suā nō durū: qm̄ dolere facit:valde neqꝫ lene qm̄ dimittit ꝓseruationē: ꝛ de reb⁹ q̄ earū est media est melior:ꝛ opꝰ vt sit ligamentū positū ad illō ad qō est inclinatio vehemētiꝰ. ¶ Et si fractura ꝑ est ꝓpleta tunc opꝰ vt eq̄tur eq̄tione stringēte eā ex oi parte. Qō si fractura fuerit in parte plꝰ oportebit vt sit strictura illic plus ꝛsi cū fractura fuerit aliq̄d ex frustis ꝛ ossibus paruis tunc si fuerit ledens dolorez facies tunc valde ad illud cum rectificatione. Quod si non fuerit ledens tunc non cures de eo neque apponas manum. ¶ Quod si verbi gratia audita fuerit eius crepitatio tunc speratur quod currit super eam rosboth. Cum ergo securus fuerit de illo : tunc non oportet vt tardetur res eius. ¶ Et quando accidit ex frustis disruptio carnis

non est tunc rectum occupari in dilatatione disruptionis operatio ne stolidoꝝ: sed est necesse vt extendantur duo ossa ad duo latera ꝑm vltimū finē rectitudinis ne sit tortuositas in eis: qm̃ tortuositate tūc est corruptio ossis. Cū ergo extenderis ipsū tūc redi ad frustū et reduc ipꝫ t strige illō: si aūt nō redit: tūc nō dilates disruptionē: imo ꝓtensis vt videas mēsurā q̄ indiges: t ꝓfora in ea ꝑm quātitatez q̄ ingrediatur in eā frustū: t cōpone sup ipsum frustū cutis lenis sup qō possit esse foramē ipsum t penetret frustuz in ipm et ꝑme super cutem et manū cōpressione grauāte eas ambas et ꝓcedet os in fora mine ꝓcussione ad radicem suā: deinde serra cū serra operationis t est serra minuta subtilis acuta sicut serra facientiū pectines. ¶ Et fortasse ꝓforatur radix cuius perforatio est necessaria cuz tripano faciendo foramina continua accipiendo locuz cuius queritur fra ctura: et illud non est auferens timorem vbi est posit os corpus nobi le: iz fortasse sit saluus q̄ instrumenta mouentia motu suo aut sua collectione aut incisione sua. ¶ Et q̄ndoq; ingeniat vt ponat tripanū super latitudinem substantie nō permittentem tripanuz penetrare nisi ꝑm quantitatem adiuuantē: quare est minoris nocumenti q̄ in strumenta mouētia: et ꝓpter hoc opz vt sint apō restauratores ipso rum tripanoꝝ species plures ꝓparate. ¶ Et fortasse nō apparet frustum sed est necessariū ad intus illud qō exiccat et retinet ipsum deinde fieri illud quod oportet. ¶ Quod si fuerit frustuz aut ptia ossium separatū pungens locum et dolorem faciens: tunc necesse est scindere t vti regimine ad extrahendū illud qō egreditur. Et mul toties oportet serrare illud. ¶ Et quando fuerit illud quod fra ctum est et comminutum magnum: et fuerit eius confractio et com minutio plurima tunc necesse erit vt extrahatur totū. Si autez fra ctura non fuerit cum comminutione t fuerit dislocatio eius scisu ra capiens locum plurimum: tunc incide infirmiorem locuz t dimit te reliquum quoniam non est nocumentum in eo: immo nocumen tum in abscindendo totum est magnum.

¶ De admonitione restauratoris. Capitulū. 2.

Necesse est vt restaurator: consideret inclinationem ossis: t qm̃ ipse inuenit apud partem ad quam inclinatur gibbositatem et apud partem ad quā inclinatur cōcauitatem: t plurimū quidem intelligit illud cum tactu. ¶ Et illud iterū quoniam dolor fit vehe mens in parte ad quā est inclinatio. ¶ Et crepatio iterum signifi cat illud et super illud fabricet rem suam. ¶ Et est necessarium re stauratori vt extendat manum suā sup locū fracture in dispositiōe ittineris eius ad superiora t inferiora cuz facilitate t subtilitate do nec si viderit separationē aut eminentiam aut frustum cognoscat ipsum vt nō liget vice altera nisi ꝑm qō opz: quoniā accidet cōfusio aut dolor. ¶ Et nō opz vt confidas in equatione sensata per ma num ante cōplementuz sanitatis nā m ultotiēs occultat apostema

cōtusiōez t rotsionē: cū ergo restaurator puenerit ad fracturā t inue nit illō si nō exāsite operaꝫ in eo deturpaꝫ mēbrū: t si exāsite operaꝫ ꝓduc it ad spasmum t febrē paruā: ergo meliꝰ est vt dimittat illō t nō tāgat ipsum. ¶ Cū ergo incipit peruenire ad restaurationē ptis os sium t nō penetrat opz vt nō vim faciat: t faciat ipsam ingredi cū dif ficultate ꝓpꝫ oēz dispositionē: qm̃ ingredit sup infirmū qō est maꝰ q̄ remanet os nō eqtū. ¶ Et si dolet reditor t rectificatio valdet est pos sibile medicor vt reducat illud ad dispositionē fracture: tūc est delitie infirmor concupiscētia magna. ¶ Et opz vt restaurator festinet ad restaurādū illō qō fractum est t restauret in die suo: qm̃ quāto plus elongatur tāto est eius introitus difficilior: t nocumēta in ipso sunt plurima t ꝓpꝛie in ossibus que circundant lacerti t nerui plures si cut in coxa: t oportet vt adiuuet ad festinationem restaurationis cū causis in contrario causarum oppositaꝝ ꝓdictaꝝ: et prima est con glutinatio sanguinis viscose.

¶ De ꝓparatione restaurandi. Ca. 4.

Oportet vt omni mēbro qō tu restauras sit ꝑparatio q̄ uenies p hibēs dolorē: t melior ꝑparatio cū hoc est illa q̄ est e ꝑ naturā t ꝛbigratia vt sit in manu ad furculā: t sit in pede ad illō qō impellit obseruādo ꝓsuetudinē in hoc: t sicut mēbrū qō opz suspendi oportet vt suspēdaꝫ ꝑm equalitatē. similiter mēbrū cui⁹ dispositio significat ne suspēdaꝫ: opz vt sit eiꝰ accubitatio ripaꝰ locꝰ sup rē planā: vt nō su spendatur pars eius t restringatur pars eius. ¶ Et suspensio qui dem est mala omni restaurato sicut impulsio ad superiora est illi cō uenies dum ꝓhibens non ꝓhibet. ¶ Et cum ꝓparatio membri fit ita vt sit alterius q̄ oportet aut magis infirmum: inclinat mem brum: et contorquet ipsum secundum inclinationem suspensionis t ꝓparationis.

¶ De qualitate ligamentoꝝ t rastellarum. Ca. 5.

Oportet vt sint pāni ligamētoꝝ mūdi: nā sordidus est duꝰ t fa cit dolorē: t sit subtilis vt penetret res si linik sup ipm t sit leuis vt non grauet super membrum infirmum. ¶ Et oportet vt liga menta capiāt de loco sano aliquid cui sit quātitas: illud enim est magis tenens restauratos q̄ vt separetur: et magis sit firmum q̄uis sit ne cessarium vt non sit superfluitas in illo: quoniā faciet vt membrum habeat meatus strictos non suscipientes nutrimentum. ¶ Et iterū illud quod admonuim⁹ de strictura est magis exprimēs humiditā tem effusam ad membrum infirmuz: ad illud qō est longinquius ex pellendo: t magis ꝓhibens illō qō attrahit ad ipsum: t ligamen tum latū ad illud est melius: quoniā magis facit adherere t plꝰ dila tās: vꝛ ꝓpꝫ qō possibile est in ossi mēbro: nā illō qō ꝓssibile est ex hoc in pectore nō est sicut illō qō possibile est in manu: t qō nō ē ex mēbris latū: nā illō qō nō est possibile in eo: imo q̄n lata est vtta nō fit bona eiꝰ ordinatio sup mēbrū simile illi: immo fit feda: quapropter opz vt

sit ꝓtent⁹ de huiusmodi illa cuius amplitudo est triū digitoꝝ vsq; ad quattuor: illa sunt sicut focile furcula: ꝛ sicut illis silia: nā nō est in eis possibile illud: immo si nō ligātur cum subtili non est possibile: in furcula ẽm non ꝙuenit lata. ¶ Et in hmōi quidē est necessariū multiplicare inuolutiōes vt stent loco dilatationis: ꝛ vitta q̄ involuitur sufficit vt sit latitudo eius triū digitoꝝ aut q̄tuor: ꝛ lōgitudo ipius trium cubitoꝝ. ¶ Et puluilloꝝ fortitudo q̄nq; fit vehemēs in adiuuono ligāmētoꝝ ad faciēdū adherētiā. Uez puluilloꝝ sunt due spēs Una earū est in qua est intētio equare ꝙcauitatē mēbri: ꝛ adhibeat studiū vt nō cadat inter ea ambo forame: ꝛ vtnō supponātur suppositio ne diuersa vt bucellenk cū eis vlcera. ¶ Et altera est in qua est intentio vt cooperiat cū ea ligamētū rez̄ equatiōe scōa vt reuoluat ligamētū: ꝛ adhereat fz̄ eq̄litatē: ꝛ re nō erit loc⁹ strictior loco: ꝛ molliori loco: re faciūt ea adherere astelle adherētia bōa: ꝑmi ꝙ eoꝝ sūt ligamēta vt vitte: ꝛ ꝑm sunt astelle: ꝛ ligamētū inferi⁹ ꝓhibet materias: et ꝑm torsionē. ¶ Et opz̄t sint margines puluilloꝝ vbi possibile est: ꝛ illa quātitas exigit vt sit nūer⁹ puluilloꝝ. ¶ Et fortasse est necessariuz administrare puluillos suos q̄s cooperit puluill⁹ vn⁹ equās sup eos in lōgitudine ligāmēti cadētis sup locū: ꝛ ligamētū qō noiatur bīs duas facies vel facies boisrbīs duo capita: est illō qō administrat ita vt ponat mediū pāni cū qua ꝙseruat equatio loci infirmi sup loꝝ suū: fit illud in medio albadacati: deinde accipiat cū vnaquaq; duarum medietatum ad partem diuersam: ꝛ fient in inuolutiōe earum cum vtriusq; manibus simul ꝑm qō est famosuz: quod nō est nobis necessarium exponere.

¶ De equatione ligamēti cum exposītione et distinctione. Ca. 6.

Oportet vt incipiatur cū ligamento a loco fractor ab eo vbi declinat ad os: illic sit vehemēti⁹ strictum: ꝛ vbi fractura est vehemētior opz̄t sit ligamētū fortiꝰ: ꝛ ad vltimū loc⁹ fracture est locꝰ a q̄ est necessariū expellere materias: ꝛ est vt seruet sup eā sit⁹: illō q̄dē securat ab apostematiōe: immo fortasse resoluit apostemationē: est cū securatiōe ab apostematiōe ꝓputrefactiōe ossis. ¶ Item illō q̄dē non cōfert advir⁹ si generat in ipo osse ꝙueniēs ad medullā ꝛ corrūpens medullāros: ꝛ est necessarium vt frāgatur ab eo discooperiatur vt fiāt vie ad pus ad egrediendum. Et est melior locoꝝ cū defensiōe eiꝰ qō venit de eiꝰ genere qui fit licet mēbrum inferius quādoq; expellat ad superius superfluitatem suā quādo superius est debile. ¶ Et non oportet vt fiat vltimatio in strictura ligamentoꝝ ꝛ astellaruz tanta que prohibeat aduentum nutrimēti et sanguinis: illud nāq; est ex illis que prohibent restaurationem. ¶ Et Hyppo. quidem adiuuat ligamenta in eo q̄ conatur de expulsione apostematis cum ceratis repercussiuis cum oleo omphacino et cera: et fortasse est necessarium sedare apostema cum eis que sunt sicut oleum camomilli numꝛ sicut cum vino stiptico: nam ipsum resoluit apostemaꝛ confortat membrum. ¶ Et vbi fuerit vlcus non appropinquet ceratum: et fortasse est necessarium illud in quo est fortitudo et resolutio sicut oleū mastix et ammoniacū. ¶ Et advltimū cū ligamētū administratur fractura est recēssiue nondū apostemaꝛ: tūc opz̄t sit ex linozin frigidatiuū repcussiuū: ꝛ fortasse sufficit vt liniaꝛ cū aq̄ taceto: ꝛ fortasse administratur cū ceratoꝛ simili⁹ de illis q̄ narrauim⁹. ¶ Et si administraꝛ post apostema tūc meli⁹ est vt sit ligamētū ex lana q̄ sit infusa in oleo resoluēte aparīmēte ipm: ꝛ ꝑm oēm dispositionē in ligamēto sup qō ponit ceratū de subt⁹ est securatio a ꝙmotione doloris: et ꝓpter q̄n medic⁹ nō est presens. Cuz ergo accidit dolor succurritur cū solutiōe et ligatione. ¶ Et non opz̄t administreꝛ ceratuz: ꝛ ꝓptie q̄n est illic vlc⁹: fortasse ẽm attrahet ad mēbrū putredinez: ponatur loco eiꝰ vinū nigrū: et plurimū quidē fracture associatur vlc⁹: q̄ propter opz̄t elōgeꝛ ceratū sit sufficiētia in vino stiptico in quo infusus sit puluil⁹ lōgus: ꝛ nos quidē ponem⁹ de ꝛepitbimatib⁹ fracture capitulū singulare. ¶ Et cū ceperis cū ligamēto a loco exigēte tūc inuolue ipm inuolutiōibus q̄s addes ꝑm additionē magnitudinis fracture ꝛptem eaꝝ ꝑm diminutionē ei⁹: et ꝑm apa si fuerit apparēs: deiñ reduc ipm ad illū locū: deiñ vadat vsq; ad locū sanum hocē ergo ligamētū p̄mū. ¶ Deiñ fac p̄ns ligamētū scōm: inuolue ipm up fracturā bis aut ter: deinde fac ipm descēdere ad inferiora mollificādo paulatim: postea fac esse presens ligamentū tertiū: ꝛ fac similiter ad superiora: et tūc facies ligamenta esse paria ad expellēdū superfluitates a membro et ad rectificādū ipsuz sup intētionē in ꝓparatiōe bui⁹ ligamēti. ¶ Et nō sis supfluus itez in elōgādo structurā invtriusq; laterib⁹: q̄ssi fit mēbrū oppilataꝝ venaꝝ nō suscipiēs nutrimentū: et fortasse ꝙtrahit: et q̄nq; nō fit ita: immo incipit cū ligaméno ascēdēdo deinde sequit cū ligamēto descēdēdo: deiñ cum ligamento incipiēte ab inferiori ꝑte ligamenti inferioris ad superiorem ꝑtem ligamenti ascendētis: quasi ipm sit ꝙcruās duo ligamēta et ponatur vehemētior strictura eius apud fracturā: intētio q̄dez in vno duoꝝ ligamētoꝝ est cōtraria itētioi in ligamēto q̄ rit attractio materiei ad mēbrū re stringit sub mēbro cū lōgitudine ab eo ꝛ nō cessat mollificari inuolutio et est ligamētum diuersificās. Ista ergo sunt ligamēta q̄ sunt sub astellis: et hec sunt ligamenta que sunt supra astellas. ¶ Ligamētū ño superius opz̄t sit ita vt ponat mēbrum sicut frustum vnum cui non sit motus et prohibeat torsionez. ¶ Et cum fractura est in latitudine complete fit necessarium vt ligamentum sit equalis commixtionis et stricture: et si fuerit plurimuz fracture ad partem vnam et est ex fractura oportet vt sit sollicitudo vehementior super latus in quo est fractura plus: et non oportet vt diuersifices super eam figuras ligamenti faciendo figurā post figurā: quoniā illud corrumpit illud quod cōfortauit restauratio. ¶ Et dolorem quidem facit incurrere ꝙtorsio que fortasse acciāt in ore et

strictura ligamenti spasmās: nā si constringit facit dolorē: r cū mol
lificatur tor: quetur. ¶ Et Hyppo. q̄dē facit esse rectū vt soluat liga
mentū vna die vna die nō: illō essi est meli⁹ vt non irascat infirm⁹ r nō
approximet ei cū palpatiōe ei⁹ r ripius fricatiōe ꝓpter illō qō necessa
riū est vt ꝓueniat ad mēbrū de humiditate subtili impedient e q̄ for
tasse ꝙuertitur in virus. ¶ Et magis conueniens horum consuetu
dinis bonitatis ligamenti et conseruationis eius ſm conditiones
p̄dictas est post fractura per dies viginti: naz illud est bona inceptio
nis alrosboth rubei. deinde quādo adheret os r non stringatur val
de et respiret locus strictus eius vt non coarteturꝛ ꝓhibeatur alros
both: aut ꝓhibeatur eius generatio cum quātitate sufficiente qua
re non accidet nisi subtile debile: nisi quādo accidit iā alrosboth et
incipit adherere magnitudinē qua non indiget r tēdit in supfluita
tē. Hāyna de conuenientijs eius est strictura vehemens r iterum ad
ministratio stipticorum ꝓhibentium: ipa enim ꝓhibenti nutri
mentum et stringunt alrosboth: ergo non penetrat in ipsum nutri
mentū iterū. Et non oportet iterum vt licentia detur ꝓmittat vt fia
ligatura in non sua hora. ¶ De qualitate a stellarum. Ca. 7.

OPortet vt sit substātia de qua fiunt astellea g gregās adduri
cie suā tenacitatē r lenitatē sicut alconez lignū oleandri r lignū
granatir eius similia: r opz vt sit grossius qō est in ea locus q̄ obuiet
fracture duobus lateribus: nā opz vt sit grossius astellaꝝ principiū
earum qō sequitur latus fracture aut vehementiorē ꝙtem fracture
r sint latera earum subtiliora vt sint plenarum extremitatum ne op
ponatur in eis glutinatio: immo planū ligamenti: r si ponātur astel
le a lateribus q̄ttuor tunc est magis descendens: r non est malum si
est ei superfluitas longitudinis: qſn non est nocumentuz in illo neq;
detrimentum in hoc ſcz si capiunt ꝓpe iunctura ꝓeter qō tegat iun
ctura ipam r lōgi⁹ latez ei⁹ sit ad lat⁹ ad qō est mot⁹ inclinatiōis mē
bri cū hoc. s. vt nō sit ita q̄ grauet neq; ꝑmat vehemēter neq; coartet
r vt nō minuātur ab eo ligāmēta diminutiōe plurima: qſn fiūt astel
le ꝓximētes. ¶ Et cū videris aliq̄d de hoc oppone cū diminutiōe do
nec inuenias eq̄litatē: r nō opz vt astelle obuiēt loco denudato super
quē non est caro: immo est neruosus ossuosus.

¶ De qualitate administrationis astellarum cum distin
ctione et expositione. Ca. 8.

HOra q̄ exigit vt ponātur astelle est post quinq; dies r supra vsq;
quo fiat securitas a nocumētis: r quāto pl⁹ magnificat timor
tāto magis opz vt tardetur positio astellarum: et multotiens attra
hit festinatio in hoc nocumenta ex apostematibus et ꝓuritu et vesi
cis: verum cum tardātur astelle: tunc oportet vt sit illic quod stet lo
co earum bonitate ligature cuz vitta et de bonitate ꝑparationis.
Quod si illud nō fuerit tunc necessarie sunt astelle etiam in ꝓncī
pio rei. ¶ Oportet ergo vt annectantur astellis ligamenta et pul

uilli annexiōe descēdēte equāte cooperiente decēter ꝓponēte quoz
grossi⁹ sit apud fracturā r nō fortiter stringat: immo addat in stri
ctura paulatiz cū experientia infirmitatē cū dispositiōe ipsi⁹. ¶ Et si fue
rint ligamēta et pulilli grauātes eā: tūc nō fiat. eoz multiplicatio
et de nocumētis eoz qſn descendūt est ligamentū molle. ¶ Et opz vt
nō ligent ligamēta superiora sup astellas ligatura dissoluente cas
r reuomente ipsasa decēte ꝓpositione sit⁹ earū. ¶ Et opz vt soluan
tur ligamēta necessitate electiōis in omnib⁹ duob⁹ die⁹ in ꝓncipio
rei: r ꝓpter qn accidit ꝓuritꝰ: r tūc q̄dē opz vt fiat illud qō p̄cipim⁹
¶ Cū ergo ptrāsit septim⁹ a strictura soluat in spacio tardiore in
oib⁹ q̄tuor: r q̄nq; in hac essi hora sit securitas a ꝓuritu r apostema
te. ¶ Et illic iterꝝ fiat mollificatio ligamētoꝝ paulatiz vt non ꝓhi
beat penetrationez nutrimēti. ¶ Et si fuerit tibi possibile vt reti
neas astellas r nō soluas eas et vsq; ad vigiti nō erit nocibile: dein
de solue eas. ¶ Attn̄ qn̄q; soluūtur q̄buidā horis nō ꝓpter cām ap
parentem: sed ꝓpter defensionē et ad vidēdū illud quod accidit: et
ꝓsiderare ad illud qō discoopertū est de carne si fuerit: an corruptus
fit color ei⁹ et eius dispositio. ¶ Et iā sciisti q̄ opz vt nō fiat vlti
matio cū strictura vltimatiōe ꝓhibente aduentū nutrimēti ad fra
cturam ipsa essi non restaurat nisi cuz sanguine r nutrimento forti
quod venit ad eam. ¶ Et non sit festinatio in auferendo astellas r
ꝓuisciendo eas q̄uis credatur esse coherentia: quoniaz fortasse ac
cidit inde: vt sit alrosboth non confirmatum adhuc: quare contor
quetur membruz: et vt remaneant astelle super membrum: cum nō
sunt necessarie est melius q̄ vt deponant ab eo ante cū sunt necessarie
non ergo festines: sed tarda. De fractura cum vulnere. Cap. 9.

ET quando aggregantur fractura et vulnus tūc restaurator
vehementer alleuiet restaurationē: et faciat penetrare astellas
a loco vulneris: et ponat super vulnus quod oportet vt emplis et ꝓ
ꝓie piceis. ¶ Et quidam ꝓcipiunt vt incipiatur cum strictura a
duobus super lateribus vulneris et dimittatur vulnus discooptuz
Et boc q̄dē est melius si vuln⁹ nō fuerit sup fracturā ipm: deide oz vt
sit sup ipm vel amen ita vt tegat ipm ab aere. ¶ Qō si fuerit super
fracturā tūc opz vt ingeniet i figuratiōe strictura cū ingenio ita vt
mundificetur ex omni latere: r separetur parumper a vulnere ipso cū
ꝓparatione conueniente ad illud r infundantur pulilli in vino
nigro stiptico. ¶ Et boc ingenium est vt ponatur extremitas liga
mēti sup labiū vulneris: deide torq̄at retrorsum firmet cū ligamēto alio
ꝓponat sup labiū aliō iferi⁹: deide ordinet reliquū ligamētū ſm q̄
opz: deide torq̄at ita vt remaneat vuln⁹ ipz apertū: r qō ꝑpter ipsuz
fit fir mū ex eo ita q̄ iā ascēdit ligamētū r descēdit ligamētū r cadat
super fracturam strictura vehemens: r remaneat vulnus apertum
vt discooperiat ipsum ꝓpter illud. ¶ Et oportet vt ponat super
astellas foramen econtrario illius: vt perueniat superfluitas medi

cine vulneris ad illud Si posuerit sup astellas foramen oppositū il
li vt queniat bonitas medicine ad vuln⁹. Et sit posibilis egressio vi
rus ab eo: ꝛ sit ita vt possit tegere sup ea vtraq; simul: cuius dimit
tere vuln⁹ discoopertū sit malū ꝛ ppie in frigore: imo opz vt nō sit
coartatū tm: ꝛ vt custodiat in nocte. ¶ Qō si vuln⁹ sanatur admini
strent astelle si iā est ꝛglutinatū: ꝛ firma astellaz illi loco si ille locus
fuerit declinat⁹ ab eo. ¶ Et cū voluntas fuerit soluere illō qō tegit
vuln⁹ mane ꝛ vespere ē magis possibile ꝓpter curationē ei⁹ ppriā
ꝛ nō sit ex eo ꝛtrarietas in ligamēto restauratiōis fracture oino.
¶ Inq̄t hyppo. Opz vt ligef vuln⁹ ex medio ligamēti si fuerit recēs
ꝛ si est ātiquū ꝛ fecit p⁹ posit maturitatē tūc ligef ex superiori ei⁹ vsq̄
q̄ ꝛsequaf mediū ei⁹. ¶ Et de illo qō est bonū est vt ponaf illō qō seq̄
tur vuln⁹ ex ligamētis ꝛ ppie superi⁹ stric⁹ vt sit possibilitas cur
rēdi: verū ei⁹ strictura sit fz tolerātiā: ꝛ quanto magis clōgaf a vul
nere ponaf leui⁹: ꝛ qñ est vulneri ꝓfunditas vehemens stringatur
sup locū ꝓfunditatis ligatura ligamēti: ꝛsi cōuenit strictura liga
mēti loco restaurationis: tunc iam peruenit intentio ꝛ si non: incipe
velare vuln⁹ cum eo qō dixim⁹: ꝛ cum peruenitur ad fracturam ite
rum ponaf ligamētū stricti⁹: ꝛ opz vt ponaf ꝓparatio mēbri ita vt
facilis fiat cursus pus si aggregef in vulnere. ¶ Et opz in estate vt
i frigidētur ligamēta ꝛtinētia vuln⁹ ēt vt sit adiutoriū ad ꝓhibēdū
apa. ¶ Et nō oportet vt appropinquet loco ceratū ꝛ ppei estate:
qñ forte esset putrefiet mēbrū: imo si necessaria ē repercussio tūc fiat cū
vino stiptico fm qō ꝓterijt a nobis ei⁹ declaratio. ¶ Et cū fracture
ē attritio ꝛ timef mors mēbri tūc scalpellef. ¶ Et scias oino ꝙ qñ
vuln⁹ ligaf fz ꝙ quenit expellit ligamētū ō scēsiōis: ꝛsi errat i ligamē
to apa ꝛ ppie qñ mollificat sup locū vulneris ꝛstrigit sup illō qō ē
post ipz. ¶ Et si nō fuerit ei ōtectio nō curet ab eo vir⁹ neq; queniet
ad ipm medicamē: ꝛ si dimittit discooptū putrefit ꝛ ifrigidaf ꝛacci
dit mors mēbri ꝛ ducit ad dolores ꝛ febres: q̄re necessariū ē medico
vt faciat aliq̄d inter h ꝛ b: ꝛ ꝛsideret illō qō accidit ꝛ succurat ei añ
q̄ ꝛfirmef. ¶ De fractura male restaurata. Cap. 10.

Quandoq; fractura est restaurata nō fm qō oz ꝛ ē necessariuz
vt iteref eius fractura: q̄re oz vt restauratoꝛ sciat dispōnem
alrosboth q̄ restaurauit os. Qō si fuerit magn⁹ fortis nō vadat ad
frāgēdū ipm scōo. fortasse essi nō erit possibilevt frāgaf ex loco fra
cture ꝓtime ꝓpter fortitudinē alrosboth: q̄re frāgef in alia parte
loci. ¶ Qō si non inuenif excusatio tūc oz vt ꝓcedat ꝛ leniat donec
mollificef alrosboth. ¶ Et mollificatia ipm sunt medicine p̄dicte
i ca. duritiez illic: sicut cutis alleliati ꝛ dactili ꝛ sicut spēs fecū oleoꝝ
ꝛ alleile ꝛ medulle ossiū ꝛ medulle granoꝝ cotri ꝛ eis silia: deinde frā
gaf: ꝛ oz vt assiduef cū hoc embrocatio cū aq̄ calida ꝛ introit⁹ tine
in die mistoriēs. Qō si nō ꝓcesserit illō ꝛ expimētūr motio signauerit
firmitudinē vehemētē: tūc oportebit vt lecef caro: ita vt sit possibile

fricare alrosboth ex latere ꝛ destruere eū cū ea: deinde frangaf ꝛ re
stauref ꝛ curetur vulnus curatione sua. ¶ Et multotiēs quidez est
possibile vt curef fractura male restaurata absq; fractura secūda le
niēdo alrosboth cū eo qō scis: deinde equef. ¶ Et quādo seruaf sup
ipam equaf super ipam alrosboth item ꝛ excusat fracturam ppie
in corporibus lenibus.

¶ De epithimatib⁹ fracture ꝛ q̄ currūt cursu eoꝝ. Cap. 11.

Epithimatū alia sunt q̄ ꝓhibēt apa ꝛ rectificāt ꝓpriturz. Et
alia sunt ad indurādū alrosboth ꝛ glutinationē faciendā in
ipo. Et alia sunt ad equādū alrosboth magnū: ꝛ alia sunt ad remo
uendā duritiē iūcturaꝝ q̄ accidit post restaurationē: ꝛ alia sunt ad
auferendā mollificationē si ceciderit in iuncturis.

¶ De epithimatib⁹ cōferentibus ꝛ q̄ currūt cur
su eorū ꝛ rectificātibus ꝓpriturū. Cap. 12.

Iam dixim⁹ in cap. ligamenti vittas ad illō qō opz scirim hoc
capitulo: ꝛ diximus cerata ꝛ embrocas cū vino stiptico ꝛ illis
silia. ¶ Et reiteram⁹ nunc: ꝛ dicim⁹: non opz vt sit illud qō admini
straf de cerato aut alijs ita vt asperitas sit in eo aliquo modo: im
mo sit leui⁹ quāto plus esse pōt ꝛ mollius. ¶ Et non opz vt adminis
trētur cerata vbi timef putrefactio: neq; vbi multiplicātur partes
fracture: hmōi essi ꝓparatū est ad suscipiēdā putrefactionē: qñ pīs
mū est cū vlcerib⁹. ¶ Super aquis aūt calidis ꝛ eaꝝ effusiōe iā locu
ti fuim⁹: ꝛ fecimus scire ꝙ vtilitas in eis est resolutio materieꝝ q̄ in
currere faciūt ꝓpriturū attractio materiei nutritiue: ꝛ sunt item ne
cessarie qñq; qz mēbrū iā debilitauit strictura ꝛ exiccauit ipm: ꝛ il
lud qō vltime ꝛsequitur est scitū.

¶ De epithimatib⁹ ad indurādū alrosboth. Cap. 13.

Bes conferentes in hoc sunt embroce stiptice subtiles ꝛempla
q̄ similank eis sunt decoctio myrti ꝛ eius oleū si necessariū est
oleū: ꝛ oleū alcānet epithima cū aqua folioꝝ myrtiꝝ granoꝝ ei⁹ ꝛ de
coctio arboris alcoci ꝛ decoctio radicis aldirdar: ꝛ decoctio folioꝝ
ei⁹ est icarnatiua indurativa: ꝛempla factū ex mes ppie qñ ponū
turꝛ cū eo croc⁹ ꝛ myrrha: ꝛ ꝛficit cū vino odorifero est bonū valde
et distillatio spatularū palme est bona item.

¶ De regimine equatiōis alrosboth. Cap. 14.

In principio quidē dū pmanet recēs stiptica p̄dicta: qñ ipa
aggregāt ipz ꝛ stringūt ipz ꝛ minorāt quātitatē ei⁹: post illō
ro qñ superfluit ꝛ ppie ppe iūcturā ē necessariū secare ab eo: ꝛfrica
re donec equef. Et ola ista cū eo qō dictū est in eo.

¶ De medicinis leniētibus duritiē iuncture. Cap. 15.

Opz vt embrocesꝛ incipias cū aqua calida. deide adminis
tres desup empla ꝛ iūctiōes q̄ fricādo fiūt leniētes facta ex mucil
laginib⁹ gūmis ꝛ adipib⁹ ꝛ oleis: ꝛsi ponaf in eis acetum forte erit
magis ꝓfundatiua. ¶ Et de illis quoꝝ administratio ꝓpriat: est

dactili ralleliati: oleū sisaminū: qñ est emplastrū leue. ¶ Et itez mol litiuū de lacrua permiscear cū tāto butyro quātū est ipsi⁹ medietas r mellis quātū est ipsius quarta: r fortasse sufficit ceratū de oleo li lij solū: r qñq; adiuuatur cū omnib⁹ lenificantibus predictis in ca. sephiros. ¶ Et cā sentis alterationē cōplerionis ad frig⁹: tūc adde in eis ex castoreo r serapino r oppoponaco. ¶ Medicamē bonū. Re. fecez olei de lino r fecē olei sisamini r fenugrecū coctū in lacte r lteil ad ipsuz r administretur. ¶ Et iterū radices altee: r radices cucu meris asinini r bdeliū r ammoniacū r oppoponacū dissoluātur cū aceto forti r liniantur: et vnguētū eburneū est bonū. ¶ Medicamē bonū. Re. mucillaginē fenugreci r seminis lini r mucillaginē cucu meris asinini r ammoniacū r laudanū r ysopū humidā r oleū de li lio r adipē anatis r bdeliū lene r purū r medullā vituli resoluātur in oleo r fiat vnguētū. ¶ Aliud forte. Re. olei veteris lib. ij. olei de li lio lib. ʒ. storacis liquide lib. quartā cere citrine lib. ʒ. glutinis albo tin. vnc. ij. eufor. bij. vnc. ij. medulle ossiū cerui. vnc. iiij. fiat vnguētū. ¶ Unguentū bonū ad duritiē iuncturarū qnā acquisiuit restaura tio: ammoniaci partē vnā bdelij iudaici partē vnā laudani partem mediam olei de alcanna adipis anatis amboz. aā. partis quartā solue gūmas r aggrega omnia. ¶ Unguentū bonū ammoniaci. vnc. vʃ. r cere citrine tantundē gummi albotin bdelij r galbani oiz. aā. vnc. viij. olei de alcanna. vnc. iiij. terantur gūme cōtrite in aceto deinde aggregētur in mortario inūcto cum oleo de lilio. ¶ Et sir ad spasmū earum r nodationem q̄ accidit sicut glādula vbi est. Et iam dixim⁹ eam in cap. suo: r administrētur vnguēta q̄ dixim⁹ nūc. ¶ Et administratio castorei r costi r simi colūbini: r sinapis empla strādo est vltia. ¶ Initiuū bonū. Re. fecis olei de lilio vnc. ʃ. r fecis olei semis lini vnc. ʃ. r storacis liq̄de r galbani r serapini r oppopo naci oiz aā. vnc. ʒ. bdelij lenis. vnc. ʃ. adipis vrsi āt galline aut porci apud illum qui diligit illud ex sapiētib⁹ diuitū fiat ex eis vnguētū.

¶ De facientibus fortitudinem mollifi cationis. Cap. 16.

Ustētatio in curatiōe eius est super stiptica subtilia sicut saui na r dactili imaturi et his sil'ia: aut super stiptica spissa. ¶ Et qñq; miscētur cū his sicut crocus r cynamonū et myrrha.

¶ Et nulla est bona valde r ppie qñ coquit cum ea acorus r cinis vitis cum adipe antiqua r cortices spatularū palme: et ossa q̄ dicta sunt in indurando alrosboth.

¶ De administratione aque calide et olei. Cap. 17.

Scias q̄ aqua calida et oleum non conueniunt apud restaura tionem quoniam prohibent restaurationem: sed conueniunt ante ipsam: qñ ambo preparant restaurationem: et conueniūt post ipsam: quoniam ipsa abstergunt quod remanet ex apostemate et duritie et alrosboth: et pustulas quas euenire fecerunt ligamen

ta in neruis: quare sit motus cū eis nō facilis. Cū ergo administrā tur aqua calida oleū r adipes r medulle succurrūt illis nocumen tis. Inter illud vero aqua r oleū sunt valde phibētia ab incarna tione: r fortasse administrant in infantib⁹: r q̄ sunt eis primi nō in alijs: cū emplastra exiccata sunt sup eos r faciūt eis dolorē: quare in digent tūc vt oleo inungat loc⁹ q̄ dolet: deinde sustentetur r restau retur: apō quietē ꝯo nō dat licētia in hoc. Et medici q̄nq; tunc em broca ex aqua calida cū ipsi soluūt ligamentū primū q̄rentes ex eo iuamētū: test vt attrabāt ad ipsū materiā. Et opz vt sit illa aq̄ ta lis vt cū cadit apud infirmū sit tēperata: calida em fortasse resoluit ex corpore mūdo supra illō qō attrahit: r ppie qñ plongat tps ef fusionis eius: r attrahit ex corpore repleto supra illō qō opz r ppie si abbreuiet tēpus eius: immo opz vt sit aqua cū caliditate ad equa litatē tendēs: r sit tēpus effusionis eius ſm quātitatē que videtur ex augmento mēbri r eius inflatione r non effundantur cum inci pit detumescere. Et nos quidē iam diximus de iudicijs embroce in capitulo dislocationis illud iquod oportet attendere etiā hic. Et magis dilectum mihi quando non est istic dolor est vt non appro pinquet membro oleum: neq; aqua calida omnino nisi illud qō an tecedit ipsum in principio rei ad defensionem. Et de illis q̄ ponunt super iuncturas que indurantur post restaurationē super torsionē et attritionē sunt dactili ralleliati emplastrando.

¶ De cibatione restaurati r potione eius. Ca. 18.

Oportet vt sit cibus eius ex eis que generāt sanguinē spissum r nō spissum siccū: immo spissum viscosum vt generet alrosbot tenacē fortē non sicccum debilem lenem: r illa sunt sicut pedes r fru mentum coctum cum multa aqua quousq; sit sicut puls r ventres r capita et cutis hedi r arietis decocta r similia eis et vinum stipticū ¶ Et ex illis q̄ dantur in secunda mensa sunt castanee r grana in q̄ bus nō est acuitas. Et alienet ossa q̄ subtiliāt sanguinē r calefaciūt ipm r elongāt ipsum a coagulatione sicut vinū subtile r res ꝯ fortā tes valde. Et ad summū regimen eius sit ingrossatio nisi sit illic pro hibens ex vulnere requirēte subtiliationē cibi ſm illud qō est super ipsum de magnitudine eius aut ipsius paruitate r apud timorem dolores: qui ꝯo securus est a billo dilatetur in cibo et potu. Et qui amat defensionē incipiat cū regimine subtiliante: vt secure r a mali tia apostematis. Et illud est sicut si oporteat iterū vt' flobothomē r soluatur venter: deinde post dies paucos administret illud cuius sit qñq; necessarij iterū vt dimittat hoc regimē qñ superfluit ros both in magnitudine: r est necesse phibere ipsuz. Mod⁹ cibarij cō ueniētis ei qō administratur hora coagulationis: sumat panis de simula r farina rizi et sepū vacce piguis r lac: r fiat ex esicabarū sisē frumēto cocto vt puls cū bonitate sue ꝯsuetudinis medicina aūt ei⁹ quam sumit ad restaurationē mummia est que est mirabilis.

De rebus que consequuntur fracturam ⁊ restauratio-
nem ⁊necesse est succurrere eis. Ca. 19.

Quandoq; accidit ex fractura disruptio carnisque non ꝯglu
tinatur: q; si non incidatur putrefit: ⁊putrefacit illō qō sēc-
tur eam ex osse: quare est necessariū vt incidatur ⁊coquatur: ⁊q̄nq;
accidit flurus sanguinis ⁊est necesse vt phibeat: ⁊ q̄nq; accidūt cō
cussio ⁊attritio fortis carni q̄ si nō curet cuz sca lpellatione aut cū
medicinis prohibentibus putrefactionē peruenit ad estiomennm:
quare oportet vt obseruetur illud. Et quandoq; accidit apostema
calidū in quo est timor: quare opz vt regat regimine suo: ⁊q̄nq; ac-
cidunt vulnera q̄ non egent vt curentur cū eo cuius preterijt n ar-
ratio. Et q̄nq; accidit alrosbot superfluus in fractura cuius quā-
titas non est necessaria: quare opz vt minoretu r nutrimentū ⁊ phi
beatur eius generatio cū prohibitione cibi ⁊strictura desup ⁊ reli-
quis que sunt dicta. Et q̄nq; accidit mollificatio iuncturarū in ex-
tensione. Et q̄nq; accidit vt currat virsu ad medullā q̄ generak in
osse: quare necesse est vt extrahak os ⁊discooperiak via vir⁹ ad int⁹.

Tractatus Tertius.

De fractura cranei. Ca. j.

Multotiens accidit vt findatur craneum ⁊non findatur
cutis: immo apostemetur. Cū ergo occupatio fit in cu-
ratione apostematis ⁊nō peruenitur ad plagā: fortasse
accidit vt putrefiat os desubtus: ⁊accidūt ante sanita-
tem aut post ipsaz egritudines male ex febribus ⁊tremo
re ⁊destructione rōnis ⁊aliis: quare necessariū est vt findak. Et mul
totiens quidē significat locū infirmus ipser qō tāgit ipsuz omni bo
ra ⁊hoc ꝓpꝛie: ⁊tūc quidē est necessariū vt redeat vulnus ad dis-
positionem suā: ⁊vt curet fractura oportebit vt findak a cute cum
quātitate qua non retineak in ea vir⁹ in hoc neq; aliō: opz essi vt nō
retineatur virus nisi fuerisecurus de additione apostematis: ⁊in-
nen eris apostema ruptū ⁊appareat fractura ⁊na. Quandoq; essi
accidit inde error magnus: putak essi q; nō sit fractura nisi illa: ⁊p
pter hoc oportet vt cōsideretur dispositio fracture consideratione
bona. Illud vero in quo declinatur cum existimatione ad rectifica
tionem est vt cōsideretur causa fracture ⁊vltimatio virtutis rei frā
gentisin grauitate sua aut in sua magnitudine: aut in sua fortitu
dine: vt per illud sciatur vltimatio quā oportet esse ex fractura: et
similiter accidentia quandoque significant illud sicut appoplexia
⁊scothomia ⁊destructio vocis ⁊que sunt eis similia.

Et q̄nq; significat fissura cutis in multitudine sua ⁊sine diuersi-
tate in suo casu super rectitudinē vnam dispositionē fracture ite⁊
licet non sit hec significatio significans omnem partē. Fortasse essi
est fractura interior plurima ⁊magna: ⁊non est super fissura aut est

fissura parua: quare oportet tunc necessario vt cognoscatur dispos
tio cū significationibus in quibus querik de fractura: ⁊ firmef mē-
bium si est possibile: ⁊in hmōi dispositionibus est necessariū incide
re cutē donec discooperire donec appareat os dubitatū totū. Et si
accidat flurus sanguinis impleak illō qō discoopertū est pannisic
cis: deinde sustenta cū puluillo infuso in vino ⁊dimitte ipsum vsq;
mane. Vulnerum aūt capitis vsq; ad terminū almochati cura est
illa q̄ tā dicta est in capitulo vlcer: ⁊tante ipsum: findentia vero os ⁊
educētia os ⁊similia illis de illis que dicunt hic: ⁊ minores dispos-
tiones fracture ossiū in capite si accidit in eis scissura parua nō pe-
netrās vsq; ad latus aliud: imo succedit apō quedā experimēta: et
sillis isti. Adagis rectū est item vt fricesillō vsquequo nō remaneat
de scissura aliq̄d: ⁊si amas vt festines cū effusione humiditatis ni-
gre donec vehemēs fiat apparitio scissure p eā fac: ⁊frica donec nō
remaneat vestigiū. Et sint apō te fricatoria diuersar quātitatū et
administra inprimis lata eor: deiñ q̄ sequunk illa: cunq; fricaueris
administra medicinā capitalē ⁊sufficit tibi. Et medicine quidē capi
tales sunt sicut ireos ⁊farina hordei minutū olibani: ⁊aristo. ⁊cor
tices radicis oppoponacis myrrha ⁊sarcocolla ⁊sang. dra. ⁊oē exic
catiuū sine mordicatione: ⁊curenk curatiōe vlcer. Si autē existima
ueris q; fissura sit penetrās vsq; ad latus aliud: tunc fricatio non
sinit eam vsq; ad elongationē: ⁊caue ne multū ꝓcedas in fricatiōe:
immo vbi iam securus fueris ⁊cognoueris dispositionē ⁊ laminis
an sit ⁊seruās situm suū ex osse: tunc nocumentū est minus: ⁊res ma-
gis apparens: ⁊est cuentus apostematis minor ⁊ saluior ⁊ prauior: ⁊
apparitio puris maturi velocior ⁊magis ꝯpleta: aut iā separauit ip
sum pcussio ab osse: illud est ab eo in quo est timor plus ⁊dolor et
febres ⁊q̄ sequunk ea plus: ⁊ susceptio ab osse alterationis coloris
velocior: ⁊cursus puris virulenti subtilis in eo plus: ⁊ qō accidit ex
doloribus ⁊febribus ⁊tetano ⁊sincopi ⁊destructione rationis pro-
pter dimissionē curationisin eo plus: ⁊in hmōi q̄dem dispōne: imo
in oi dispositione opz vt vehemēter caueak frig⁹etiā in estate: qñ in
eo est timor magnus. In fissuris ꝙo in quibus nō est nisi fissura: sz
est plurima ⁊apparet cū ea illud inter qō ꝙsnō est nisi corter: mul-
totiens sufficiūt strictura ⁊ligamentū ⁊ emplastrū ⁊infrigidantia.
Verum illud quod est rectius est vt incipiatur ⁊fundatur sup scis-
suram oleum ro. tepidum: deinde aggregetur inter duas extremi-
tates vulneris: ⁊sufficiat si necessarium est illud: ⁊puluerizetur de-
super puluis capitalis ⁊ponank sup eas puluili ibibiti vino stipti
co⁊cusso cū oleo: deinde reliqua ligamēta: ⁊quiescat infirmus ⁊ fiat
delitiosus: ⁊fiat vt dormiat ⁊flobothomek si indiget. Et nō querik
in omni scissura ⁊fractura vt accipiat os totū: quoniā hoc non est
possibile in omni osse: verū recordare eius quod precipimus in capi
tulo vniuersali de fractura ⁊restauratione. Veruntamē multi ho-

mines acceperunt os ex capitibus eorum incidendo ꝓm modū cre
uerūt ex ro rcutis sup vuln⁹ reuaserūt. In frangentibus vero os r
que sunt postea. scias q⁹ ossa capitis diuersificant ab ossibus alijs
cū franguntur: quoniā cum ipsa franguntur nō restaurat natura
super ea alrosbotb forte sicut attrabit ipsuz rnasci facit super reli
teriora opz vt extrabatur si fuerit plaga capitis ꝛpleta: aut incida
tur si nō fuerit ꝛpleta: rnō fiat occupatio in restauratione eius. Et
opz vt nō tardet illō in estat eyltra septē diesin hyeme yltra. r. dies
et quāto fuerit velocius erit melius: rlonginquius ab hoc vt acci
dāt nocumēta magna. Et de illis q̄ nocēt ad illud rfaciunt esse ne
cessariū est q⁹ ab ossibus alijs ꝑter ossa capitis ꝛuertit ligamētū re
ditionē: et hoc ligamentū nō est possibile super caput: ꝓpter illō er
go necesse est accipere os et fractrā cui est cōtitas donec egrediat
virus sicut est necessariū. Et iterum si acciderit virus inter os re
stauratū ligatū ligamēto oppimēte expellente materiā cū cum iā
esset generatū illud virus ex ipso loco: rpenetraret ad medullā esset
nobis necessariū vt discooperiremus: r mundificaremus: ergo qua
liter in hmōi mēbro: nō est igitur excusatio de hac collectione et in
cisione et detectione loci et ꝓbitione incarnatiōis eius vsquequo
securus sis. Et nō est timor cursus vir⁹ vsq; ad interiora ossis quod
incidim⁹. Et opz vt sit incisio ex loco ꝛpeniētiore: et cōuenientior q̄
dem est aggregās ad oppositionē quā existimas q⁹ vir⁹ currat ex
eo meli⁹ et ad facilitatē incisionis et paucitatē necessitatis ad hoc
vt moueatur rertētatur scō: et est cū hoc longinquior loc⁹ a ner
uis: sicut sinciput. Mā mediū eius nō obuiat origini neruor. Et sit
de ne frig⁹ aduenias velamini: qsi est malū rtimoroſuz: r subtilia
regimē rassidua effusionē olei tepidi. Et si apparet sup velamē ni
gredo rest fortasse in eo q̄ apparet de ipso: rnō est nocēs r fortasse
causa eius sunt medicine: tūc cura ipsaz cū melle ꝛcusso cū triplo sui
olei ro. donec remoueat nigredo: rpluueriſa desuper medicinam ca
pitalē: rsi nigredo fuerit cōfirmata tunc fuge. Cum ergo verificat
necessitas extēdēdi aliq̄ d ricidēdi illō āt extrabēdi ipz tūc festinet
rnō expectet ꝛplementū generationis purisin loco. Et hoc q̄dē non
tolerat nisi vbi nō est pānicul⁹ nolatus mater coartat⁹ aut pūctus
qsi punctura facit in dispositione aꝑa rspasmū: r fortasse perdu
cit ad apoplexiā: quare opz vt extrabatur illō ostatim rredibit sen
susi fuerit apoplexia statim. Si autē fuerit foramē tunc reserit ve
hementioris festinationis. Et quādo frāgitur craneū r infrigidat
velamē rapostematur: nominatur illud futratem: r tunc tibi ineſt
in eo quod dirimus: cum hmōi festinatione: aut si fuerit necessaria
ex pectatio tūc sit vsq; ad duos dies aut tres. ¶ In plurimo rei opz
vt curet in secūdo cū incisione. ¶ Et quandoq; fit cum serra subtili
predicta: rquādoq; fit ita vt fiāt foramina parua filia foraminib⁹

que fiunt ab acubus q̄b⁹ subsellia suuntur vbi opz vt cadat ex eisl
in eis sit timor: qsi fortasse penetrāt subito vsq; ad panniculuz vbi
ingeniet cū instrumento qō dirim⁹ qsi est saluius. Qualiter ꝛo sit
curatio nos dicem⁹ in hoc illud qō direruntprimi. ¶ Inquiūt opz
vt radak in primis caput vulnerati r fiāt in eo due fissure se secan
tes orthogonaliter: r secet vna earū alterā ꝓm ſigurā crucis: r opz
vt sit vna duarsectionū secatio prima que fuit ex percussiōe: deinde
opz vt excorietur sub āgulis q̄tuor vt discoopiak os totū cui⁹ conca
uatio debet fieri. ¶ Qō si accidat' inde flurus sanguinis: tunc opz
vt impleatur pāno infuso in aqua r in aceto r si nō: imple ipsum pā
no sicco: deinde pone sup eum pulviillū infusuz in vino et oleo: r admi
nistretur ligamentū qō conuenit ad illud ita vt cum fuerit mane si
non acciderit aliquid ex accidentib⁹ malis: tunc oportebit vt inci
pias cōcauare os fractū: r illud est qsi opz vt facias sedere infirmū
aut precipias ei vt resupinet ꝓm figuram q̄ cōuenit fracture: dein
de oppila aures ei⁹ cū lana aut cotto vt nō ledak ex voce percussio
nis: r solue ligamētū vulneris r aufer pānū ex eo r absterge ipm: dē
de precipue duobus ministris vt teneāt cū pannis subtilib⁹ quat
tuor angulos cutis que iā scissa fuit r extendant eā ad superiora. s.
cutē q̄ est super os fractū. ¶ Et si os fuerit debile ex natura sui aut
ex fractura q̄ accidit ei tunc oportebit vt anferas ipm cum incisu
rijs ponendo quedam ꝛtra alia: r incipiēdo ab eo qō ex eis est lati⁹
fiat permutatio ex eis ad incisoria subtilia: deinde peruenias ad ca
pillaria r administra facilitatē in percussione parua r magna vt nō
ledat caput r inquietet ipm. ¶ Et si caput fuerit forte tūc oportebit
in primis vt perforet cū tripanis que nominant' non ꝑfundātia: et
sint pforatoria quib⁹ est eminentia parua interius ex locis a cutis
eorū vt phibeat ea illa eminentia profundare r peruenire de ſiphac
donec cōcaues cū eis os scissum r eradices ipsum r non subito: imo
paulatim. ¶ Et si fuerit nobis possibile vt eradicem⁹ ipz cū digitis
tūc illud est bonū: r si nō tūc cū tenalijs: aut cū forpicib⁹: aut his si
milib⁹. ¶ Et opz vt sit inter illud ex foraminib⁹ erit⁹ cōtitate sibi ita
vt fiant prope superficiē ossis interioris. Et opz vt remaneat tactui
foraminis aliq̄d ex ſiphac: r ꝓpter hoc opz vt sint perforatoria ꝓm
mēsurā essentie ossis: r vt administrētur in hoc perforatoriis pluri
ma. ¶ Cum ego fractura non est nisi in loco originis ossis tm: tunc
opz vt fiat permutatio ad illas res tantū ita vt cum cauaueris os
tunc oportebit vt eques asperitatē ossis capitis que fit ex incisione
r cōcauatione: aut cum novacula: aut cum aliquo icisorioꝝ q̄ sīan
tur aciei ensis postq̄ posueris instrumentum quod cooperit ſiphac
reruat ipsum. ¶ Et si remanserit aliquid ex ossibus paruis: aut
frustis: tunc oportebit vt accipiātur cum facilitate: deinde perue
niat in curatione cū operatione aut vnguentis. Mā iste est facilior
qui fit ex modis curatiōis r minoris nocumēti.

¶Inquit. G. cū tu discooperis partē ossis capitis: tūc pone sub eo incisoriū in fine: cui⁹ est pars que assimilat lenti eminens si est lenis ⁊ est acuitas in lō gitudine donec fit latitudo lenti si lis sustētata sup siphac. ¶Et opz vt pcutiat desup cum malleo paruo ⁊ incidat os capitis. ¶Cum ergo fecerimus illud erit ex eo totum illud quo indigem⁹ ⁊ illud est: qñ siphac nō mouet tunc: neq; si medicans esset dormiēs qñ. siphac opponitur lateri lato instrumenti si lis lenti. Et si peruenerit hoc instrumentū ad os capitis tūc ipm eradicat illud absq; lesione. Et illud ideo qñ postremum figure similis lentis circūdās hoc incisorium retro incidit os capitis: et non est possibile vt inueniat species alia ad eradicandum boc os faciliꝰ: neq; vt locio: is operationis q̄ hec spēs.

¶Curationē vero que fit cum serris et instrumentis ō nominātur: moderni vituperauerūt propter molitiam eius. hic est ergo sermo noster in curatiōe ossis capitis cū accidit ei scissura. ¶Et conuenit hec eadez curatio in reliquis speciebus fracture que incidit os capitis quāuis nos nō diximus nisi curationē fissure: ⁊ posuim⁹ eam exemplū aliis. ¶Inquit Ih yppo. et Gal. Iterum docuit nos quātitatem ossium q̄ oportet incidi ⁊ iste est sermo eius. ¶Non oportet vt incidatur ex osse nisi illud qō est infirmum: nam illud quod ex eo est cōminutū vehemēter opz vt auferatur totū. ¶In illo aūt ex quo extendūtur scissure extēsione plurima: nam illud qñ accidit: nō opz tunc vt pcedamus fissuras vsq; ad finē eay: ⁊ vt scias q̄ non accidit ppter hāc causam res nociua qñ ⁊ in reliqs operationib⁹ que opz ipm facere est ꝑm qō opz. ¶Ampli⁹ oportet post curationē cū ferro vt accipias pānū lini extēsum quātitate ossis vulneris: ⁊ infunde ipsum in oleo ro. et cooperi cum eo os vulneris: deide accipe pannū duplicatum aut triplicatū ⁊ infunde ipm in vino et oleo ros. Et lini vuln⁹ totū oleo rosato: deinde pone sup ipm pannū quāto leui⁹ potes vt nō grauet siphac: deinde administra desup ligamētū latum ⁊ nō stringas ipm nisi cuz q̄titate que teneat pannos tm: deide administra regimen qō remoueat inflāmationem ⁊ destruat febrem ⁊ humecta velamē desup cū oleo ros. in omni hora ⁊ solue ipsum in die tertio ⁊ absterge ipm. ¶Et cura ipsum curatione que creat carnē ⁊ sedat inflationem ⁊ pulueriza sup siphac pulueriē ex medicinis siccis que nominantur medicine capitis donec oriatur caro in quibusdam locis sup os si indiguerimus hoc cū ossa sunt eminentia: vt noscatur caro velociter: ⁊ cura ipsum cū reliquis medicinis quas diximus in curatione vulnerū. ¶Et inquit Paulus. Multotiens accidit in siphac capitis post curationē cū ferro apa calidus ita q̄ superueniet spissitudini ossis capitis et spissitudini cutis iterum: restat cum hoc grauitas et phibitio motus eius naturalis. ¶Et multoties accidūt istis extēsio et accidētia alia mala: ⁊ sequitur bas res mors. ¶Et nō accidit apa calidū siphac nisi aut ppter os eminēs

sub eo: aut ppter grauitatē tentarū: aut ppter frig⁹: aut multitudinem cibi ⁊t multudinē vini: ⁊t ppter causā aliā occultā. Qō si apostematis calidi causa est manifesta: tūc opz vt abscīdas illā causā velociter. Qō si est est causa occulta tūc stude in separatiōe ei⁹ ⁊ administra flobothomiā vene si nō fuerit phibēs ad bocminoratione cibit regimen qō quemt apostemati⁹ calidis sicut ebriocatio cū oleo ro. calido aut cū aq̄ in q̄ bullita sunt altea ⁊ fenugrecū: semē linit camomilla ⁊ eis similia: ⁊ administra explastrū ex farina ordei facta cū aq̄ calida ⁊ oleo ⁊ semīe lini ⁊ administra adipē galline i lana ⁊ humecta cū ea caput ⁊ ceruicē ⁊ spōdiles ⁊ distilla in aures aliqō ex oleis q̄ sedēt caliditates ⁊ fac sedere infirmū in aq̄ calida i domo ⁊ inunge ipz. ¶Qō si apa calidū pseueraverit nō est aliqd qō phibeat sumere medicamē solutiuū soluēs semel fiat illō. nā Hyppo. incipit illud. ¶Inqt paulus. Denigrat siphac ⁊ nigredo est in superficie ei⁹: illud est in medicamine iteꝝ quo curat: nā medicamen nigrū fortasse facit illud: tūc opz vt sumas ex melle roleo ro. iij. ptes: ⁊ pmisceas ⁊ linias cū eo pānū ⁊ ponas sup siphac q̄ si accidit in siphac nigredo ex seipso ꝓuenit vsq; ad oculū incipue cū sigms aliis malis: tūc opz vt desperes de salute hui⁹ ifirmi qñ est sigmficatio ꝓsumptiōis caliditatis inmate destructiōis ei⁹. Et ego iam vidi quendā cui accidit fractura in capite suo ⁊ cauatū est os capitis ei⁹ post ānū ⁊ sanat⁹ est: ⁊ illud ideo quoniā fractura fuit in sincapite: ⁊ fuit ex percussione sagitte: ⁊ erat ei curt⁹: ⁊ ppter hoc nō aduenit siphac aliqd immo saluatum est a corruptione. ¶Inqd Gal. Accidit homini vt frangerek sinciput ei⁹ ⁊ iterū os tpis fractura extensa ⁊ ꝓposita est fractura cū dispositione rerū ossis sincipitis: ⁊ icidim⁹ ipsuz ad intentionē notam ⁊ sufficit illō ⁊ sanat⁹ est vir.

¶De fractura mādibule. Cap. 2.

¶Aquit sapiēs cū incidit ad interiora nō frāgatur: q̄ si frangatur mandibula dextra tūc intromitte indicem ⁊ medium manus sinistre in os infirmi: ⁊ si frangitur mandibula sinistra tūc intromitte manus dextre ⁊ eleua cum eis marginem fracture exterius ⁊ interius ⁊ oppositione eas ambas cū manu altera deforis. ⁊ equa eā ⁊ cognosces equationē ei⁹ ex equatione dētiū qui sunt i ea. ¶Si aūt frāgat mādibula in duob⁹ locis tūc extēde eā in duo latera ꝑm oppositionē ministro extēdēte eā ⁊ ministro retinēte ipam: deinde veniat medic⁹ ad equādū ipam ꝑm qō dixim⁹: ⁊ liga dētes q̄ toti sunt ⁊ separati sunt adinuicē. ¶Si aūt accidat cū fractura vulnus aut frustū tūc administra ꝓsuturā ⁊ puluillos ⁊ medicinas incarnatiuas post reditionē ⁊ equationē. ¶Inqt: ligamētū ei⁹ sit ꝑm hunc modū: pone mediū vitte sup nuchā colli ⁊ vadant due extremitates ad duob⁹ laterib⁹ sup duas aures vsq; ad extremitatē mādibule: deinde vadāt cū eis iterū ad nuchā: deinde vsq; ad locū sub mādibula: sup duas maxillas vsq; ad sinciput vadēs ex eo iterū vsq; ad locū q̄

est subnucha: ⁊ ponat ligamētū aliud sup frōtē ⁊ in posterioribus capitis: ⁊ stringat tota involutio q̄ involuta est ⁊ ponat desup pannus lenis. ¶Et si separent ambe mandibule simul ex extremitatibus earū tūc incipiat cū vtriscz manibus paulatim: deinde opponātur ⁊ iungantur ⁊ 2sideret ad 2positionē dentiū: ⁊ liga duales cum filo auri vt nō separet rectificatio: ⁊ ponat mediū ligamenti super collū ⁊ vadat caput ei⁹ ad extremitatē mādibule: ⁊ p̄cipiat infirmo vt quiescat ⁊ sit tranq̄ll⁹ ⁊ dimittat locutionē: ⁊ ponat cib⁹ ei⁹ sorbitiones. Et si alteraf aliq̄d ex figura tūc soluat ligamētū nisi accidat apostema calidū. Q̄ō si accidat tūc nō negligas vti emplastris ⁊ embrocis q̄ 2uenīūt ad illud ex illis q̄ sedāt ⁊ resoluūt cū eq̄litate. ¶Et os q̄dē mādibule stringit añ tres hebdomadas: quoniā est lene ⁊ est in eo medulla plurima replens ipsum.

¶De fractura nasi. Cap.3.

Q Asi superior pars est os ⁊ inferior est cartilago: ⁊ illi q̄dem cartilagini nō accidit fractura imo attritio ⁊ q⁹ 2primēdo dilataf tota: ⁊ q̄ō dilatat inferior ps ei⁹ supiore remanēte vt ē ⁊ separatio ad vnū lat⁹. Superiori vō pti offis accidit q̄nq̄ fractura: ⁊ q̄n frāgit naf ⁊ nō curat pducit ad casū. ¶Et iterū q̄nq̄ induratur ⁊ remanet sm̄ tortuositatē suā: q̄re nō recipit equationē: opz ergo vt festinet in die p̄mo ⁊ nō p̄trāseat decimū. ¶Et scias q⁹ q̄n fractura nasi 2seqūtur loca supiora ei⁹ magis 2ueniens est: ⁊ rect⁹ regimē in ea est: vt sumak stul⁹ decēter fact⁹ lenis ⁊ intromittak cū facilitate in nasū vsq̄ ad finē alcharasim ⁊ teneat ipsū cū manu sua ⁊ equet nasū cū manu altera donec equef: deinde subtiliē intromittendo licinū 2seruās ipsū in figura equatiōis. Et meli⁹ q̄dē ē vt sit ex lino. ¶Et cautela est vt intromittatur in vtrasq̄ nares simul: licet nō sit nocumentū nisi in latere vno. Et q̄nq̄ ponitur licinū in latus vnū vsque quo eius vltimatio q̄uenit ad 2firmationem ⁊ restaurationē. ¶Et non componatur super nasum ligamentum: quoniam facit ipsum latum nisi sit illic eminentia magna et timeatur secundum eam descēsio. Cū aūt accidit in partib⁹ inferioribus tūc possibile est vt equetur cū duobus digitis duab⁹ manuū sicut duobus indicibus aut duob⁹ auricularib⁹. ¶Et quando accidit in hac dispositione apostema tūc vnguentum dyaquilō est bonū valde: quoniam sedat apostema ⁊ conseruat iterum figuram equationis ⁊ confortat: similiter medicamen factū cū aceto ⁊ oleo ⁊ similia: ⁊ minutio thuris sup q̄ō puluerizetur cinis ⁊ ēplastrek cū eo. ¶Et q̄n fractura est attritio apta tūc nō est possibile vt redeat cū ea ad rectificationē nisi postq̄ findatur et extrahik cōminutio ossium et cum futura eius ⁊ puluerizetur desuper⁹ puluer̄es. ¶Et quando accidunt inclinatio ⁊ separatio cartilaginis tunc equa eam violenter: deinde liga eam ligatura 2seruāte eā sup illud: ⁊ ē vt ponas ligamētū ex tēlū ex latitudine cerucis sup quā est inclinatio ex eis quib⁹ fit facile hoc ligamētū. ¶Et

bonum est vt sumas marginē pānī fortis: aut corrigiā cui fit latitudo digitiū m⁹ 2leniynā extremitatū ei⁹ cū glutino piscis ⁊ glutino corij vaccini: aut cū gūma aut cum reliquis glutinationem facientib⁹ ⁊ inuisca ipsam sup extremitatē nasi ex latere sup q̄ō est inclinatio donec eriget sup ipsum: ⁊ reducaf nasus ad situm suū cum violētia: deinde extende illā corrigiā: aut pānū donec equetur cum eo ⁊ inclina ipm ad latus diuersum inclinationi prime: ⁊ restaura ipm sup collum: et liga ipm ligamēto tenente ipsum sm̄ illā formā et emplastra cum emplastris que sunt necessaria.

¶De fractura furcule. Ca.4.

E Urcula frāgit: aut pp̄pond⁹ delatū: aut ppter casum magnū aut ppter p̄cussionē vehemētē. ¶Ampl⁹ furcule restauratio fit difficilis ⁊ indiget subtilitatiōe. Dixerūt in restauratiōe ei⁹: si 2teritur ppe casum erit descēsio capitis adiutorij inferi⁹ min⁹. ¶Inquit Et q̄n cōterit furcula in duas medietates tūc fac sedere infirmum super sedē et teneat minister adiutorium in quo est furcula fracta: ⁊ extēdat ipsum ad exteriora et ad superiora iterū et extendat minister iterum ceruicē et humerum inclinatū cū quātitate q̄ est necessaria. Et equet medicus cum digitis suis illud q̄ō est eminēs impellēs ipm et quod est concauum commoueat ante et retro et extrahat ipsum. ¶Et si indiget in illo extensione plurima ponat sub titilico pilā magnā de pilis ⁊ leuet cubitum donec appropinquet ipz costis: q̄nt extēdet sm̄ q̄ō vult. ¶Et si incidik extremitas furcule ad interiora frāgendo: aut non obedit cum attractione medici: et non suspenditur q̄n est ad profundum plurimū: tunc prosterne infirmum sup collum suum et pone sub humero puluinar gibbosum: ⁊ demerge humer⁹ ei⁹ inferi⁹ donec eleuef ad os furcule: deinde equa ipsum et rectifica cū digito tuo ⁊ stringe. ¶Quod si infirmus inuenerit punctura ex dealbulatione man⁹ super ipsum: tūc frustū pungit ipsum: secundum sectuz ergo scinde et aufer frustum et fiat illō a te cū facilitate: et p̄cise si fuerit frustum subtus. ¶Et vt nō disrumpas sipbac pectoris intromitte instrumentum conseruās sipbac pectoris sub osse: deinde frange os. ¶Quod si non acciderit apostema calidū tūc fue scissurā et incarna eā. ¶Et si accidit apostema calidum tūc infunde pulliosū oleo aliq̄. ¶Et si dimittik caput adiutorij apō fractura cū frusto furcule ad inferiora: tūc opz vt iuspēdat adiutoriū cū ligamēto latoz leuef ad ptē ceruicis: et si frustū furcule fuerit inclinatū ad superiora: et illō q̄dē pars fit: tūc nō iuspēdat adiutoriū: sz resupina illā cui⁹ est furcula fracta sup dorsum suum et subtilia regimen ei⁹ et stringat furcula in mēse et min⁹. ¶De furcula autē dixerūt q⁹ furcula nō seiūgit ex latere intrinseco: q̄m annexa ē pectori nō seiūcta ex eo: ⁊ ppter hoc nō mouef ex hoc latere: si p̄cutiat exteri⁹ vehemēter ⁊ sepef: tunc ipsa equetur et curetur curatione qua curatur cum frāgit: extremitas vō eius que sequit humer⁹ et separat ab eo nō dissolu-

catur plurimum: qñ lacert⁹ ꝙ bz duo capita ꝓhibet eã ab hoc ꝓhibet eã iterũ caput ꝑpatule: r non mouet furcula motu vehementi: qñ ipa non est posita misi vt ꝺeparet pect⁹ tñ et ꝺilatet ipm: r ꝓpter hoc facta est furcula homini soli inter reliqua animalia. ¶ Quod si accidat ei ꝺislocatio ex luctamine: aut re alia simili huic tũc ipa eque tur z intromittat ad locũ suũ cũ manu z pluribus plurimis ꝙ ponunt sup eã cũ ligamẽto qꝺ opz. ¶ Et 2ueuit hec curatio extremitati humeri item cũ sepat z reducit eã ad locũ suũ. ¶ Et illꝺ ꝙ ligat furcula hũero est humer⁹ tos cartilaginosum tipm ingrossat in macilẽtis: r cũ remouet existimat ille cui nõ est experientia ꝙ caput aditoꝛij tã separatũ est retxiuit ꝺe loco suo: caput enim spatule videtur tũc vnũ tri ꝺek locus a quo permutatum est 2cauum: verũ oportet vt ꝺistingua tur significationibus quas experiemur post.

¶ De fractura spatule. Ca. 5.

Spatule quiꝺez locus lat⁹ pauꝛ frãgit. Plurimũ effi qꝺ accidit ꝺe fractura ei⁹ accidit marginib⁹ z lateꝛib⁹ z frustis. rqñ accidit cognoscit tactu. rper illuꝺ qꝺ sequit eã ꝺe punctura. Uez pluri muz accidit ei scissura quã sigmficat asperitas ꝙ cognoscitur tactu volore localiz punctura si fuerit lz nõ sint reliq signa. ¶ Et fortas se accidit fractura ad interiora z significat ipam incisio accidens et crepitatio leuis quã percipit auꝺit⁹: cum crepitat miser cum ea z inuenitur per attractionem manus qua consequitur eã et ꝺolorem. ¶ Et cura eius iterum est subtiliatio manus et bonitas cõueniẽtie impulsionis ab inferiorib⁹ requatiõis: r fortasse inꝺigebit vẽtosis ꝝm ꝙ existimo ꝺonec attrahat ad superiora z equek cum cautela a nocumẽto in aggregatiõe materiei. ¶ Frustula autem spatule cũ frangunt si sunt inquietãtia pungentia z ledentia: tũc necessariũ est extrahere ea: r si sunt quieta equenk et ligentur ligamentis similibus ligamentis furcule. ¶ Et oportet vt ꝺormiat habens fractura spatule super latus sanum non super illuꝺ.

¶ De fractura cassi. Ca. 6.

Accidit casso scissio sicut ligno z accidit fractura ad interiora ¶ Et primum quiꝺem cognoscitur sonitu sensato ꝙ tactum z auditũ: r quãꝺoq; inuenis ipsam manifestã cuius ꝺue ptes sunt manifeste et cum extensione ꝺolotis. ¶ Secunꝺum ꝛo sequũtur accidẽtia mala ex 2strictione anbelitus r tussi sicca z fortasse patiens illuꝺ spuit sanguinez: rqñq; generatur ex eo putrefactio vel aminis. ¶ Et cura istoꝛ est cura illi⁹ ꝙ habet illõ in hũero: z si inclinat inferi⁹ tũc cura est illa ꝙ ꝺescripta est in cõpressiõe furcule ꝺepresse per fracturã et si ingrediũtur coste aꝺministra super eas ligamẽtum factum ex lana cum resolutione post ligamenta posita super eas ꝺesubtus cum rectituꝺine: ꝺeinꝺe aggrega extremitates ꝺuoꝝm ligamentoꝝm et liga eas aꝺinuicem quoniam ipse prohibent ligamenta revoluta a solutione.

¶ De fractura costarum. Ca. 7.

Quibus veris septẽ accidit fractura a ꝺuob⁹ lateriꝺb⁹. Falsis ꝛo accidit fractura a latere ꝺorsi. Et qñ extremitas alia ẽ cartilago hypocõꝺrioꝝ ꝝm ꝙ scuisti nõ accidit ei attritio. ¶ Cognitio aũt fracture costa z est facilis ꝙ nõ occultat tactui ꝓpter illꝺ qꝺ sentit ꝺe asperitate motu in nõ suo locoꝝ fortasse auꝺit si auscultatur crepitatio occulta. ¶ Qꝺ si fuerit inclinatio coste aꝺ interiora: significat eã accidẽtia pleuresis: et est fortasse cũ ea sputũ sanguis: tũc nõ auꝺet restauratores curare ipam cũ extẽsiõe aꝺ exteriora ꝓpter ꝺefectũ ingenij: qñ illꝺ est ꝺifficile abscꝙ ventosis: rqñ expẽtosis timek ꝙ aggregek materia prima aꝺ interiorẽ locũ: r est in ea illꝺ qꝺ est ꝺe corruptiõe. ¶ Qꝺ si expellis eas tnõ plõgas retẽtionẽ eaꝝnõ est malũ. Uez qñq; cibãt infirmũ cibis inflatiuis valꝺevt inflek vẽter ei⁹: et cõprimat iflatio fracturã z impellat eã aꝺ exteriora. Et hoc quãuis sit ꝺe illis a qb⁹ in qbusꝺã boris nõ est excusatio: est tñ ca magna aꝺ facẽꝺũvt accꝺat apostema. ¶ Inqt qꝺã sapiẽtũ. Oportet vt cooperiat locꝰ cũ lana infusa in oleo calꝺo et ponant puluilli in eo qꝺ est inter costas ꝺonec repleak vt sit ligamẽtũ equale qñ inuoluit ꝝm rotũꝺitatẽ: sicut narrauim⁹ in pectore: ꝺeinꝺe ponak sicut ponit in babẽtib⁹ pleuresim ꝝm quãtitatẽ 2uemẽtẽ ossi. ¶ Et si oppressserit nos res vehemẽs r os pũgit vel amẽ pũctura a ledẽte: tũc opz vt findak cutis r ꝺi scooperiak illꝺ qꝺ ꝺiscooptum est ꝺe costa: ꝺeinꝺe ponak sub eo instrumẽtũ qꝺ 2seruat sipbacvt non egrediat sipbac r incidãtur cum facilitate ossa que pungunt et exire facias. ¶ Deinꝺe si nõ accꝺit apa calidũ aggregẽk fissure r medicenk cũ vngũcto. Et si accꝺit ei apostema calꝺum cooperiak cũ puluillis infusis in oleo r cibetur infirmus r cureꝰ cum eo quod sedat apa calꝺum r resupinetur super latus quod leue est super ipsum.

¶ De eo qꝺ accidit spondilibus ꝺe fractura. Ca. 8.

Inquit paul⁹. Rotũꝺitatib⁹ spꝺiliũ accidit qñq; attritio sz fractura pauꝛ accꝺit r tũc minuit sipbac nuch er nucha ipa: r cõmunicãt eis ambab⁹ nerui in nocumẽtoꝛ lequit ea vtraq; motoꝝ si accꝺat illuꝺ spondili colli: r propter hoc oportet vt premittamus sermonem r enunciemus ꝓ ꝺictionem factam. ¶ Et si est possibile vt ꝓsumamus et auferamus os ledens cum scissione tũc illuꝺ est: r si nõ oportet vt vitem⁹ cuz regimine quod sedat apostemata calꝺa. ¶ Et si remanet aliquꝺ ex partibus eminentibus spondilis ex qua sunt que nominantur spine: iam illuꝺ caꝺit velociter sub ꝺigitis cum vsumus eius ꝺiminutionem: quoniam illuꝺ quod coniunctum est mouetur r separatur a loco suo: tunc oportet vt auferatur illuꝺ scꝺendo cutem exterius: ꝺeinꝺe aggregetur cum sutura et aꝺministretur in eo curatio incarnatiua. ¶ Et si frangitur os alkaeil in inferiore parte alcbatim et alobosos: tunc intromittatur ꝺigitus in ꝺex

sinistre manus in anum: et equetur os fractum cum eo et cum ma nu altera secundum q possibile est: et si senserimus os fractum iã se paratum esse: tunc oportebit iterum vt auferatur cũ scissione: sicut diximus: deinde administretur ligamentum quod conuenit ano et curatio conueniens ei.

¶De fractura adiutorij. Ca. 9.

OS adiutorij cũ spargit ꝑm plurimũ nõ declinat nisi ad exterio ra: quare opz vt tu facias illud quod opz fieri in redittone fra cture cui⁹ situs est ꝑm qõ sciuisti: tãge ipsaz manu tua equa equa tione: et ultima ligea eã cũ ligamẽto ascẽdente etiã vsq; ad humerum et stringe cũ eo si est proxima illi: deinde ligamẽto cõmuni ꝑm qõ sci uisti etiã vsq; sub cubito si fuerit fractura propinqua cubito postea liga ipsam ligamẽto tertio ascẽdente ab inferiori vsq; ad superi⁹ rsu spende manũ angulariter ne multiplicetur eius suspensio extẽdẽdo: qm̃ est malũ medi⁹ quidẽ est vt stringat adiutoriũ ad pect⁹ ꝑm angu laritatẽ in cubito vt non moueat et ꝓprie qm̃ fractura est ꝑpe cubitũ

¶Ergo pone sup ligamẽta: aut aquã racetũ: aut aquã solã si fractu ra adhuc nõ apostemat et fac ipaz ex ligno cui⁹ latitudo sit quattuor digitoz nõ pl⁹. ¶Et si iã supenerit ei spaciũ: tapostemata est: tũc po ne ipam ex lana tabluc ipam in oleo si tibi possibile est: et si nõ fuerit aliqd phibens nõ soluas vsq; ad septẽ: tqõ est post eos vsq; ad decẽ: tũc soluer liga cũ astellis et si defensio vocat te ad aliud: tũc solue m ter tio: et est illud ad quod inclinat Hyppo. qm̃ aufert nocumẽta iz no ceat restauratiom. ¶Uez in ẽlitate ponẽdi astellas: oz vt sufficiat tibi illõ qõ declarauim⁹ in ca. suo nõ separes ab ea strictur ã ad mi n⁹ vsq; ad .xl. dies: tqm̃ indiges ꝑm ꝙsuetudinẽ extẽsiõe vehemẽtis et nõ obedit tibi et nõ excusaris auxilio alicui⁹ adiuuãtis te: tũc fac sede re infirmũ sup sedẽ subleuatã: et sit ad stãtem plus decliuis q̃ ad sedẽ tẽ et appodiet sup gradũ scale: aut qõ simile sit ex eis que sciuisti in ca pi. de locationis loc⁹ ille sit planus factus et mollificatus et linitus deinde suspende in humero eius aliquid graue extendens ipsum ad inferiora: cum ergo extenderis extensione quesita: tunc liga cum vit ta forti sub fractura et supra illã et fac dormire infirmum resupinum: extende illud qõ ligasti vitta cuz fortibus vittis vsq; subtus: et ad su periora: in illo essi est sufficiẽtia. ¶Et qn̄ fractura est in medio adiu torij pone ligamentum cum longitudine vna a duabus extremitati bus iuncture: et si fuerit propinquior ad latus pone ligamentum ve hementioris propinquitatis extremitati longinque q̃ alij: et si fue rit scissura sola: tunc cura est curatio scissure: et stringatur super eã ligamentum.

¶De fractura brachij. Ca. 10.

ACcidit quandoq; vt frangãtur duo focilia simul: et quãdoq; accidit vt frangatur vnum eorum. ¶Et fractura focilis in teriozis est vehementioz et turpioz q̃ fractura focilis superioris:

qm̃ singularis sit fractura vni⁹ eorũ: et illõ ideo q̃niã facile iferi⁹ est brachiũ deferẽs: qre ei⁹ fractura est deterioz et qm̃ est nudũ carne tunc est fractura turpioz. ¶Et iterũ superi⁹ facile suscipit curatio nẽ et sufficit ei extensio parua: et nõ similiter est inferi⁹ et ꝓprie si frã gantur simul. ¶Et oportet vt sustentetur apud extensionem adiu torij super alcbol: et est radix vole: et cognoscitur strictura ligamẽti: qm̃ si accidit ex ea in digito apostema paruum: aut dolor paruus: tunc ligamentum est equale: et si non est tunc est molle: quod si est plu rimum superfluum tunc est vehemens: et opz vt mollificet. ¶Posi tio autem astellarum non est ex illis que occultentur tibi: sed opor tet vt nõ consequantur cuz longitudine sua volam et radices digi toz: immo ab breuientur ab hoc parũper nisi necessariũ faciat illud ꝓpinquitas fracture iuncture rafete tali. Uerũ tunc iterum opz vt nõ tangat albaragi digitoz: et cum restaurat et ligatur opz vt su spendatur ad collum ꝑm figuram angularẽ. ¶Et opz vt sit suspen sio eius proprie si est eius fractura ad inferiora cum panno cuius la titudo capiat longitudinem brachij totius: quoniam si fuerit ob uiatio suspensoriij ꝓpe fracturam et reliquum eius separatum a sustentatione accidet tortuositas proculdubio et declinatio super illud quod facit ipsam sicut volam: immo oportet vt sit vola: et plu rimũ brachij in suspẽsorio. ¶At no si fractura fuerit ad superiora oportebit vt suspensio sit ita vt videatur fractura et eleuet duas ex tremitates ex latere voler ex latere cubiti. ¶Quod si separatur qõ est inter illud erit adiuuans ipsum ad equationem figure: et sit su spensorium pannus lenis: et sit suspensio taliter ne vllo modo sit pos sibile moueri: et vt non dilatet ipsum dilatatione laboriosa. ¶Et fortasse accidit brachio vt restauretur in latitudine circiter vigin ti et octo dies. ¶De fractura rafete. Capi. 11.

OSsibus istis parum accidit fractura: qm̃ ipsa sunt dura val de. Et quãdo aduenit eis causa aliqua remouet ea a locis suis et non frangit ipsa: quare sunt vltima ad curationẽ: quẽadmodum diximus in dislocatiõe. ¶De ossibus digitoz fractis. Ca. 12.

IStis iterũ parũ accidit fractura: imo accidit sepatio. Dire runt q̃dã. Si accidit eis fractura opz vt sedeat infirmus super sedẽ eleuatã et ꝓcipiatur ei vt ponat volã sup sedẽ equalẽ: et extẽdat ossa fracta minister: et equet ea medic⁹ cũ pollice et indice. Qõ si pol lex fuerit inclinat ad inferiora: tũc oportebit administrare ligamẽtũ desup et forte accidit apa calidũ. Et ad locũ mollificatiõis botuz ossiũ aggregat superfluitas plurima et coagulat velociter q̃ restrin gantur. ¶Et si accidat fractura sublemi: aut digito si ẽ pollex opz vt ligetur ligamento ꝓpter eiz vt ligetur iterum cũ vola vt firmet et non moueatur. ¶Et si accidit fractura alicui reliquoꝝ digitoꝝ si fuerit index: aut auricularis: tũc liget cũ illo q̃ ap ꝓximat ei. Et si ẽ de digitis medijs: tũc liget cũ illo q̃ ẽ ex latere ei⁹ aut liget ossz cõ

tinuitatem adinuicē: qñ est meli⁹. Firmant ẽm et nō mouent ⁊ unt
tūc ꝙñ ligat⁹ sunt cū astellis. s. ossa fracta.

¶ De fractura ossis lati ⁊ anche. Cap. 13.

OS anche qñq; frāgit: sed raro cū dispositiōe fortitudinis sue
⁊ accidit illō ei ꝑm semitā ꝛminutionis extremitatū qñq; fin
dit in lōgitudine: ⁊ qñq; inpellit int⁹ ad ventrē: ⁊ accidit post istas
dispositiones iterū ex dolore ⁊ punctura ⁊ stupore cruris: ⁊ cure pri
mū ei quod accidit adiutorio ex fractura humeri. ¶ Et qñ frāgit
os latū qō est supra alobolos: aut findūtur ut ligna lacerti eius: fit
res difficilis in rectificatione eius: ꝙre fit ⁊na duaꝝ anchārū decli
uis ad diminutionē. ¶ Et cura ei⁹ est ut iaceat infirm⁹ ⁊ incipiant
duo boies fortes extendere duas coras ei⁹: sc̄z q̄lq; cor extendat co
ram: ⁊ iam ante tenuerimus manus eius: ut nō festinet ad expellen
dum illum qui extendit coram eius: ⁊ incipiant duo restauratores
comꝑimere anchām eius cum vehementia ⁊ fortitudine donec eq̄
tur: deinde ꝑparent super eam ēplastrum: postea resupinetur super
aliq̄d qō sit sicut glomer ex panno aut ei simile ex illis que habent
duritiem. ¶ Et hoc quidem est proximum ei cum quo curatur spa
tula iterum: et quando frangitur ex latere anche: tunc cura eius est
cura humeri: et opz ut administretur humectatio super ligamētuz
et eq̄nt puluilli sicut opz ⁊ est necesse ut sit sustētatū sup locū planū.

¶ De fractura core. Cap. 14.

CUm cora frāgit necessaria est extensio vehemēs: deide eā̄tur
ꝑm formā naturalē que est ei: et est gibbositas siluestris par
tis eius et ꝓcauitas pauca in eius domestico ꝑm ambulationē for
me q̄est ei in sanitate. ¶ Et obscurētur in dispositiōe fracture medi
ei⁹ aut extremitatis eius supioris ⁊ inferioris dispositiōes q̄ dicte
sunt in capitulo adiutorij: et fit strictura ad supiora ꝙseruans et re
tinēs. ¶ Dixerunt: quando frangitur conuertitur ad loca anterio
ra et ad exteriora: et illud ideo est quoniam ipsa est lata ab hac par
te per naturam: et equetur manibus et ligamentis et ſpeciebus ex
tensionis que sunt secundum equalitatem: aut cum stricturaꝝ vnius
duarum ligaturarum supra fracturam in medio. ¶ Si autem fra
ctura fuerit inclinata a medio et fuerit ꝓpinqua capiti core: tūc su
matur ligamentum et inuoluatur in medio eius lanart non scidat
carnem: et ponatur medium eius super pectinem et ascendant extre
mitates ei⁹ ad partē capitis: ⁊ denē minist̄o ut retineat eas ad infe
riora: ⁊ si fractura fuerit in eo qō sequit genu: tūc nos ponem⁹ liga
mētū in superiore parte fracture: ⁊ eleuabim⁹ extremitates eius ad
illō qui extendat eas ad superiora: ⁊ teneat genu cum ligamento in
uoluens ipsum desuper: ⁊ equetur membruz istud infirmo iacēte su
per faciem suam et crure eius extenso; et si fuerint ossa pungentia
tunc oportet ut equent ur sicut diximus multotiens et que ex eis de
uantur: capiantur. ¶ Regimen ꝙ sit ꝑm ꝙ diximus in curatiōe ad

lutorij: ⁊ os quidē coreſtringit in. xl. noctibus. Et ego enunciabo
quomodo opz ut sit status ei⁹ postq̄ aggregat curatio cruris. ¶ Et
opz ut ponat interduas coras tunc pila de ligno ⁊ ei similibus ser
uans eā ad formā ꝑm quā equata est ⁊ restaurēt restauratione cogni
ta ꝑm qō intelligit propter illud qō accidit de apostemate ꝓpter ꝓuritu
¶ Et qñ accidit de apostemate super coram: nā est apa fortet est ex
eis q̄ festinat ad corā: tunc opz ut propie perueniatur ad soluendū
ut respiret ⁊ extendat apa: ⁊ tu quidē iā sciuisti embriocas ꝓprias.
Verum in caugalib⁹ ⁊ albarauach⁹ ⁊ sunt tabule magne in quibus
est parū cōcauitatis ut decēter cōponātur super inuolutiones: ⁊ ca
piant longitudinē pedis: qñ si breui ātur ⁊ nō restaurātur sup crus
⁊ abscindunt infra illud vtilitas nō est vtilitas quesita: ⁊ si prolōgā
tur erit infirm⁹ ex eis in labore: lz si ipse abbreuentur nō erit exps
laboris. ¶ Et vtilitas elongationis earū est ut prohibeāt iteꝝ par
tem sanā pedis moueri cū fuerit motus illi⁹ quātitatis nociu⁹ fra
cture ⁊ proprie in dispositione dormitationis ⁊ somni. ¶ Et necessi
tas horꝝ instrumētorꝝ nō ē nisi in fractura magna valde: nō est pos
sibile cū hoc vti eis nisi anteq̄ apostemetur: qñ apostema non to
lerat huiusmodi. ¶ Et ad vltimuz est grauitas ⁊ malitia ⁊ labo
ꝝ oportet ut fugiatur ab eis dum exceptio perseueratab eis cum in
gentis alijs. ¶ Situs aūt restaurate core oportet ut sit secūdum q̄
fuit ꝓsuetudo ei⁹ in sanitate de assiduatiōe ꝙstrictiōis ⁊ dilatatiōis
⁊ illud qō est magis vincēs dilatatio. ¶ Et scias q̄ ille cui⁹ cora et
ancha sunt fracte parū denudat a claudicatiōe: ⁊ qñ abscindūtur
frusta lacertoꝝ ei⁹ mād at prius: deinde minuit scō.

¶ De fractura rotule poplitis. Cap. 15.

BOtula parum frangitur ꝑm plurimū conteritur. Et cogno
scitur illud quod accidit cum tactu ⁊ asperitate: ⁊ cū vacuita
te q̄ intelligitur cū tactu ⁊ auditur aure.
¶ Et opz in curatione eius ut extenda tur crus: deinde intromitta
tur rotula in locum suū: ⁊ si separata fuerit aggregetur prius: dein
de intromittatur.

¶ De fractura cruris. Cap. 16.

QUādo fragitur os paruū cruris est salui⁹ q̄ si frāgatur os
magnū: ⁊ quādo frangitur arundo parua superior est incli
natio ad exteriora ⁊ ante: et est ambulatio cū hoc possibilis: et si frā
gitur arundo magna inferior declinat crus ad exteriora: ⁊ quādo
franguntur ⁊ reꝙ arundines simul: tunc est deterius: et tunc qui
dem accidit cruri inclinatio ad omnes partes.
¶ Et scias q̄ curatio fracture cruris est ꝑm ꝙsiderationem curatio
nis adiutorij: ⁊ in eius similitudine: ⁊ non est dispositio cruris in tor
tuositate que accidit figure sue naturali: sicut dispositio adiutorij:
immo est rectum: quare opz ut sit extensio eius ad hoc ut redeat ad
rectitudinem.

¶ De calcanei fractura. Cap. 17.

Alcaneus est excusatus a fractura ppter duritiē suā tp circū dationē defensionū: t plurimū ei⁹ qđ accidit ei non est nisi dislocatio: t iam dictū est de ea.

¶ De fractura tali. Cap. 18.

Fractura tali est prava t eius curatio est difficilis: t plurimū quidē frangit cum cadit hō ex loco lato: qñ 2teritur superi⁹ pedis: t fortasse accidit cū eo attritio ossis cuz cursū sanguinis ad vētres q̄ coagulat in eis: tquādoq; pducit ad egritudines magnas ex febre t permixtione rationis ex tremore t spasmo pedis. ¶ Cum ergo accidit in eo apa congelatū qđ non apparet t non egredit et apparetiā tenebrositas q̄ non fuit: est signū malū significans qp est invia putrefactionis. Si autez est apa apparens impellēs manū tunc est melius t fortasse fit facilis ei⁹ eruptio.

¶ Et quādo talus restauratur deambulatio est dolorosa super ip̄m t qñ nō restauratur talus p̄m qđ opz destruit iuuamentum.

¶ De fractura digiti pedis. Cap. 19.

Curatio eorum in fractura t dislocatione est curatio digitoꝝ manus. Et quādoq; restauratoꝝ equat eos pede suo calcādo eos cum eo.

¶ Incipiūt Cantica Auicēne translata ab arabico in latinū a magistro Armegando Blasij de monte pesulano.

Medicina ē 2seruatio sanitatis: t curatio egritudinis: q̄ accidit ex accītib⁹ in corpe. In al. q̄ accidit ex causa q̄ in corpe exīstit. 1.

Cui⁹ prima diuisio est in theoricā t practicā. Et theorica ex trib⁹ reb⁹ perficit t 2pletur. 2.

Ex rebus aūt sunt septē naturales. Et ex eis sunt. vj. Et oēs sunt necessarie. 3.

Adhuc sunt alie res in libris scripte scz morbi cause: t accidentia. 4.

Practica diuidit in duas species: quarū vna manib⁹ exercet: talia cū medicina: necnō eo qđ ex cibis ordinat. 5.

Proculdubio ex rebus naturalib⁹ sunt elementa ex quoꝝ 2positione exīstūt corpora. 6.

Sermo quidē Hyppocratis in libro de elementis in his est sermo verus. scz q̄ sint quattuor: aqua: ignis: aer: terra. 7.

Probatio veritatis predicti sermonis est: qñ cum corp⁹ corrūpitur reuertitur in eisdem. 8.

Si non esset nisi vnum elementum: nō esset aliqđ animal cuz morbo corruptibile. 9.

Post hec aūt scientia 2plexionis est ex iudicijs in medicina conferentibus. 10.

Quattuor sunt potentie seu virtutes complexionis: siue diuiserit: seu composuerit vir consultus. 11.

Sensus tactus sentit t percipit caliditatē: frigiditatem: siccitatez t humiditatē. 12.

Predicte virtutes seu potentie reperiunt in elemētis tpe eo qđ augetur seu pullulat in loco. 13.

Elementū ponitur in vltimo simplicis cōplexionis. 14.

Caliditas est in igne t aere. Frigiditas vo in terra t aqua. Et siccitas inter ignē t terrā. Et humiditas inter aquā t nubem. 15.

Significat nobis esse t generatio inter species ipsoꝝ cū diuersificentur adinuicē t vniantur siue 2iungantur. 16.

Diuersificata fuerūt inuicē ne essent q̄d vnū tidē. Et fuerunt; coniunctat vnita ne viderentur omnino contraria. 17.

Imaginamur in alio cōplexionē ab elementis: puta in cōposito ab eis a predominante. 18.

Ponimus equale t cōperatū ad referendū ei: eo qp habeat quatuor facies coniunctas. 19.

Fuerūt aūt mixte t cōplete in eo p̄m existimationē vt esset pondus t mensura. 20.

Si aliquod ex eis declinauerit ad aliquod extremorū: non tñ inde expoliabit vel circūscribet a virtutibus p̄dictis: erūt nihilominus in eo absq; equalitate t cōperie predicta. 21.

Denominat aūt a noie p̄dominātis: vt igneū terreū aqueū. Sunt etiā ex eis q̄ 2parantur aeri. Oēs aūt dicunt per modū trāsitus et minus proprie. 22.

Jam quidem perfecte sunt nouē species 2plexionis: neq; ex nunc accedam ad dictionem nonam. 23.

Nunc autē loquitur de tpe p̄m opi. t existimationē: nō esset cessit in eo stilus t modus inuestigādi subtilis. Hyemsla aūt hz vim t naturam flegmatis. Et ver excitat sanguinē. Estas vo colerā rub. Et autūnus coleram nigram. 24.

Quod autē augetur t minoratur diuiditur in species mineralium t plantaruz t animaliū corpus habentium. 25.

Quod vincit t superat corpus est medicina. Quod vo nutrit t auget est cibus. 26

Cōplexio habet t cognoscit ex sapore. Et hoc sīlo vero t iusto. 27.

Dulcis t salsus t amarus siccitatē. Acutus vero calorem. 28.

Omne liquidū non habens saporem manifestum est equale t cōperate forte complexionis. 29.

Omnis sapor ponticus racetosus frigidi sunt rsicci: necnon etiaz omnis stipticus. 30.

Omne bñs dominiū pinguedinis rvnctuositatis est calidū r humidū. Et pure insipidū frigidū rhumidum. 31.

Animal per 2plexionē suā diuersificatur in etatib⁹. Erit tñ sermo nunc in homine solū. i. solū in cōplexionē hominis. 32.

Calor puerox appropinquat calori iuuenū in 2plexione. 33.

Juuenes tñ declināt versus siccitatē. Puer vo est dominus humiditatis sensibilis. 34.

Senect⁹ aūt frigida cū pōderabis eā est sicut decrepitas ipsa: rad huc ampli⁹. Jn cōplexione cuiuslibet ex eis siccitas manifesta erit. Nihilominus rruditas in humoribus decrepiti. 35.

Jn masculis existit caliditas rsiccitas. Jn feminis vo frigiditas r humiditas. 36.

Rememoratio signox 2plexionū sumptox ab habitudie corpis. 37

Frigiditas rteneritas dominant in cōplexiōe pinguis r laudabilis corporis. 38.

Habitudo corporis macra rextenuata significat cōplexionē ipsius esse siccam. 39.

Omnes quoq; vene sunt ex ipsox corpore late sunt calidi. 40.

Quicūq; aūt habens contrariam dispositionem eorū bz eam propter malitiam frigiditatis. 41.

Gradus quidē corporis equalis rinsti cecidit inter omnes. 42.

Nō sumas signa a colorib⁹: si 2tigat eox mutatio rōne regiōis. 43

Caliditas immutauit adeo corpora incolax in regione ethiopū rnigrox: q; nigredo cooperuit vsr corpora ipsox. Habitātes vo in sclauonia tantā adepti sunt albedinē q; efficit rredegit eorū cutes rutilantes rcandentes. 44.

Si determines septem climata scies species 2plexionum. 45.

Quartū ex eis ē iustū rēgle in q̄ calor sequtur post 2plexionem. 46.

Fusc⁹ croce⁹ colerā rubeā. Sz obscur⁹ brun⁹ colerā nigram. 47.

Corpus est rubeū ex dominio sanguinis. Et album in colore sicut ebur ex humore flegmatico. 48.

Cōplexio habētis colorem mixtum ex albo rrubeo est ſm existimationē equalis rtēperata. 49.

Albus capillus est frigide 2plexionis. Sz capillus niger ē calide cōplexionis. 50.

Cuius 2plexio est diminute frigiditatis bz capillos aureos flauos Et cuius 2plo est diminute caliditatis: bz capillos rubeos. 51.

Color capillox habentis 2plexionē equalē rtēperatā est aureus ex flauo rrubeo mixtus rcōpositus. 52.

Si corp⁹ būiditatis glacialis ralbugie fuerit paruū: purū: rparue ētitatis: rexteriuslocaliter perminuerit: quarū lux seu splendor fuerit pure coruscās rcandēs efficiet quidē inde color oculorum glaucus. Ex causis cōtrarijs cōuenit antimonialis. i. niger: aut subniger sicut antimonium. 53.

Si causē glaucedinis cōplectunt cū causis antimonialitatis fit solam. i. varietas. 54.

Si fuerit spiritus paruus visibilis: fiet obscuritas. Si vero multus cōtinget inde splendor rluminositas. 55.

Corp⁹ est generatū ex humoribus varijs rdiuersis in colore r2plexione: ex flegmate colera rubea: rsanguine: rcolera nigra. 56.

Flegma naturale est insipidū: rfrigiditatis tēperate. 57.

Ex eo ē qō vocat vitreū noie: ē aūt grossus rfrigide 2plonis. 58.

Ex eo aūt est adhuc flegma dulce quod si quidem nō absoluit oino a caliditate. 59.

Rursus ex eo est qō vocat salsus: rhoc videtur versus colorem rsiccitatē declinare. 60.

Ex eo est quasi acetosum cū corrūpitur cibus. s. in stomacho. 61.

Ex colera decocta sunt varie in coloribus spēs. Quedā ex ea nominatur fumosa. 62.

Ex ea etiā est similis viridi eris rporro. Et iste quidez sunt magne malitie. 63.

Est etiā alia a predictis q̄ vitellina dr: neq; est pernitiose virtutis r potentie. 64.

Alia species ex ea est: eius habitatio est in kist fellis. Et oēs quidē declinant r vergunt ad caliditatem. 65.

Origo augmentum sanguinis est ab epate. Et transit indeq; venas ad totum corpus. 66.

Ex eo aūt est sanguis quē continet cor. Sanguis autē calide rhūide est qualitatis. 67.

Situs colere nigre est in splene: neq; est falsa opinio ista. 68.

Turbulentia sanguinis est naturalis. Quelibz aūt ab ista est innaturalis. 69.

Que p̄cludubio gñant ex 2mixtiōe raduſtiōe alioꝝ humoꝝ. 70.

Principalia radices corpis sūt q̄tuor. alia abeis sūt velut rami. 71.

Unū ex his ē epar. Et ipz quidē preest cibo rnutrimēto in corpe. 72

Cor alit corp⁹ vita. Et nisi ip̄m esset corpus assimilare⁹ plāte. 72.

Abinde est calor q̄ est corpori: sicut elemētū quod transire facit ab ipso abzar. 74.

Ecce q; cerebrū cū neruis rfilio nucbe custodit r preseruat ignem et calorē cordis inflammatione. 75.

Ex eis ē mot⁹ iunctura. Sz testiculi sunt membra generatiōis. 76.

Ex generatione eorum species cōseruantur in quorum terminatione fieret terminatio r abscissio. 77.

Caro: pinguedo: r spēs glandularum sunt tanq; famulantes predictis. 78.

Ossa: rpanniculi: rligamenta sunt velut columne rfulcimenta cor

poris.
Ungues aũt fuerſit in extremitatibus ꝓpter auxiliuꝫ. Sed pili fuerunt ꝓpter ſuperfluitates vel ornatum. 79.
Sed omnia ſunt famulantia: cũ perficiant ſtaturam ꝛfiguram per radices. 80.
Spiritus naturalis efficitur ex fumo ſeu vapore laudabili puro ꝛ mundo. 81.
Quod autẽ ex eo iam purificatũ exiſtit in corde eſt illud per quod manet vita ꝛexiſtit. 82.
Hec generatio eius qõ ex eo fertur in cerebꝛo: eius miringa fit volũdo. 83.
Inſun ꝛ aũt huic ſpiritui imaginatio: ratio ſeu intellectus: ꝛmemoria: cũ ꝛplentur ꝛperficiuntur ipſius ſpẽs in vẽtricalis cerebꝛi. 84.
In quolibet ex ſpiritib⁹ eſt virtus ꝓpria ab illa q̃ eſt in alio. 85
Septem virtutes numerantur in natura ſm diuerſitatẽ eaꝝ in forma ſpecie. 86.
Ex his eſt virt⁹ imutatiua ſpermatis: ꝓpter qõ depingat ipſꝫ. 87.
Ex his etiã eſt virt⁹ q̃ aliqua forma ꝛfigura informat corpora: necnon quãtitate ꝛnumero. 88.
Eſt etiã virtus attractiua: digeſtiua: retentiua: ꝛexpulſiua. 89.
Eſt etiã ex his virtus vniẽs mẽbris: qõ ſimulatur corpoꝛi ex nutrimento. 90.
Due ſunt ſpẽs virtutis vitalis. Et actionis cuiuſlibet ex eis ſunt due partes. Ex quibus eſt vna qua fit actio pulſus ſuper dilatationem ꝛconſtrictionẽ venarum pulſatilium. 91.
Sozoꝛ aũt hui⁹ eſt illa q̃ aguntur actiões cuiuſcũq; agibilis: ſicut eſt amare: ꝛhabere aliquid odio: ꝛdeꝓſſio aie: ꝛei⁹ exaltatio. 92.
Moue ſunt ꝛtutes q̃ ab ala numerant. Ex q̃b⁹ ſunt q̃nq; ſub ſenſitiua: viſiua: auditiua: olfactiua: guſtatiua ꝛtactiua vniuerſalis. 93.
Eſt etiã virtus ad neruos peruenies ex qua ſeu per quam mouet quis artus ꝛiuncturas ſuas. 94.
Ex eis etiã eſt virtus qua imaginantur reſſicut videntur. 95.
Eſt aũt adducer eis virtus in q̃ ẽ rõ. Et etiã in qua ẽ memoria. 96.
Omnes operationes virtutũ numerantur ſm ipſas virtutes quarum ſunt operationes. 97.
Hec autẽ operatio dicitur equiuoce de quib⁹ ꝺꝛ: ſicut de attractione digeſtione ꝛretentione. 98.
At ſicut de tranſitu ſm penetrationẽ cibi ꝛappetitus. Nam attractio eſt operatio ſimplex vnius virtutis ſolius. Appetitus vero cibi exiſtit ex duabus operationibus ſimul cõpoſitis: ſcz ex operatiõe ſentiendi ꝛattrahendi. Operatio aũt ſciendi ꝛimpellẽdi efficit tranſitum ꝛpenetrationẽ cibi. Hec enim opera ex ꝓdictis ambobus efficiuntur. 99.
Rememoratio ſexta rerũ neceſſariaꝝ ex quibus ꝓma eſt aer. 100.
101.

Sol hꝫ iudicis ſuper aerẽ: q̃ ſiquidem inſunt ꝛpib⁹ anni manifeſtãꝫ tur ex impꝛeſſionib⁹. Climata etiã hũt ſuper hec iudicia. 102.
Aer etiam alteraꝫ ꝛ immutatur ratione alꝯ cuius aſtri orientis vel occidentis. 103.
Cum etiam ſol appꝛopinquat inflammatis incendit ꝛ inflammat aerem. 104.
Hoc ſiq̃dẽ verũ eſt in tantũ etiã q⁹ cũ inflãmata elõgant aliquo mõ a ſole videnꝯ aerẽ aliquãtulũ infrigidare. 105.
Si etiam ſtelle que dicunꝯ infoꝛtunate fuerint in exaltatiõe ſua ſignificabũt ſup coꝛruptionẽ aliaꝝ. Si ño q̃ foꝛtunate dicuntur fuerint ibidẽ ſignificabũt ſalutẽ eoꝝdẽ. 106.
Tanto frigidioꝛ eſt illa quãto alteriꝰ ſuper mõtes exiſtit. cõplexio vero ville exiſtentis in valle iudicatur calida. 107.
Si vero montes a parte meridiei: ꝛ claudaꝯ montibus iudicẽ infrigidari a ſeptentrione. 108.
Illa edificata a parte meridiei iudicaꝯ calida ratiõe exſufflatiõis illius vẽti meridionalis ſup eam. 109.
Sed ſi ſit exꝓte occidentis habebit aer ei⁹ groſſitiẽ. Si vero ex parte oriẽtis habebit ſubtilitatem. 110.
Maria hũt ꝛ contrariũ iudiciũ in hoc: ſicut ſapiẽtes retulerunt. 111.
Tranſmutatio aeris rõne ventoꝝ. Venti effi generãt in aere illud q̃ generant in eo mãſiones in aꝛ. impreſſiões. 112.
Eſt q̃dẽ in meridionali caliditas ꝛ humiditas: ꝓo quanto generat ſup calefactionem ꝛ putrefactionẽ. 113.
Frigiditas ꝛ ſiccitas inſunt ſeptentrionali: ꝛ ideo generatur inde tuſſis. 114.
Calor ꝛ ſubtilitas inſunt orientali. Et frigiditas ꝛ groſſities occidentali. 115.
Omnis angulus terre mollis: cuiꝰ circũferẽtie ſunt diſcooperte mõtibus: ꝛ habens fontes aque dulcis eſt ſiquidem complexionis humide. 116.
Generatur aũt ſiccitas in aere appꝛopinquãte alicui ville: cuiꝰ terra vel locꝰ ſaxoſus eſt ꝛ ſalſus. 117.
Domus valde patula ꝛ oib⁹ vẽtis diſcooperta eſt in hyeme valde frigida: eſtate vero calida. 118.
Ex domo autem depreſſa ꝛ ſubterranea habebꝫ iudicium contrarium. 119.
Calor ineſt pãno facto ex ſerico et coto: ꝛ frigꝰ in inraſculo. i. pãno plano nõ lanuginoſo ſeu velleroſo ꝛ lineo. 120.
In cõpoſitis ex pilo ꝛ lana ineſt cum caliditate aliquantulum ſiccitatis. 121.
Judicatur caliditas ſuperꝛplerionẽ cuiuſlibet floꝛis: et cuiuſlibet aromatici: exceptis quinq; ſ. myꝛta: ſalice: nenufare: roſis: ꝛ violis: q̃ q̃dẽ ſunt frigida: tum etiã aromatica. 122.

Laudabilior et vtilior ex coloribus visui est niger aut viridis. Albꝰ aūt ⁊ citrinꝰ: neq; non omne splēdidum ledit ⁊ disgregat lucem oculorum. 123.

Scito q; vera cibi actio est augere augēda ⁊ restaurare oē deperditū ex dissolutiōe corpis ⁊ ad pristinū statū deducere. 124.

Est aūt ex eo eligēdꝰ ille q̄ in sanguinem laudabiliorē conuertitur ⁊ transmutatur. 125.

Leuis aūt ⁊ subtilis ē ex eo panis tritici: ⁊ carnes pullorū galline: ⁊ illi cui bliti ex oleribus: bi essi 2nemūt patiētibus. 126.

Grossi aūt ex vsualibꝰ sunt sicut similia: ⁊ sicut muto delectabilis duorum annorum. 127.

Piscis notus habitans in rupibus est cibus vexato ab exercitio et labore. 128.

Ex eis etiā subtilis malitie: sicut sinapis cepe⁊ allij: bi aūt generāt colerā rubeā: vñ ⁊ qñq; sumunk in via medicine. 129.

Ex eis sunt etiā generātes melācoliā ex qua in q̄busdā corpibꝰ mor bi gñank: velut hyrci antiq̄ boues panis furfureꝰ ⁊ caseus. 130.

Rursus quidā ex bis causant ⁊ efficiūt humorem flegmaticū sicut grossi ⁊ genera lactis. 131.

Aque delectabiles ⁊ fluuiales 2seruant humiditatē radicalē: ⁊ causant egressum fecū ⁊ superfluitatū: digerunt q; et deducunt cibū pervenas. 132.

Melior est ex aquis pluuialis munda: qssi nibil admiscek ei qō inferat eis nocumentum. 133.

Ex eis aūt sunt egrediētes a naturali dispositione earū quarū propria actio est ꝑm 2plerionē eius qō admiscetur eis. 134.

Omne qō bibik ex cerutissis lacte ⁊ vino nutrit corpꝰ. 135.

Potus 2uertēs corpus ad sui naturam est sicut optimel ex sui iuuamento. 136.

Somnꝰ est quies virtutū alaliū motiuaꝝ ⁊ sensitiuaꝝ. 137.

Ipse essi calefacit corporis interiora ex quo fit cibi digestio laudabilis et melior. 138.

Si aūt somnꝰ multū plongak: replebik caput humoribꝰ. 139.

Ipse essi humectat corpora: et relaxat: extinguitq; calorem viuificantem ipsa. 140.

Tpata vigilia excitat valde sensus ⁊ disponit vires ad exercēdū opatiōes suas: ⁊ cū boc mūdificat corpꝰ a fecibꝰ ⁊ superfluitatibꝰ. 141.

Ex longa aūt vigilia cōtigit exper gefactio ⁊ insomnietas generās anrietatē ⁊ angustiā anime. Ipsa etiā dissoluit spiritꝰ: et corpa fedat: et corrūpit splendorem et claritatē corpis ⁊ colorē eius: ⁊ profundat oculos: nocetq; digestioni: et mentē tollit: et corpus infrigidat. 142.

Ex exercitijs decet qō fiat tēperatū: moderatū: equale nā equat tēperat corpa: et efficit egressum superfluitatū et humiditatū. 143.

Disponit etiam corpus ad boc vt nutriatur: ⁊ disponit paruum vt augeatur. 144.

Immoderatū ex eo ꝓprie dicik labor: q̄ q̄dē spiritū euacuat: et educit: ⁊ emacerat pinguest carnosos: et inflāmat calorē extrancū educit etiam humiditates a corpore: et debilitat neruos ex violentia dolorū: et facit corpꝰ senescere añ etatē senectutis. 145.

Ultimata quies est iconueniēs: neq; est iuuamētū in vltimitate eiꝰ: imo ipsa replet corpꝰ humiditatibꝰ sicut glandulis ⁊ nodis: neq; disponit corpꝰ ad aliquem cibum. 146.

Corpus indiget vniuersali euacuatione omnium membrorum corporis per flobotbomiam et farmaciam: ex qua quidem est perfectus iuuamentum in vere. 147.

Vomitus fiat in estate. Sz melācolia educak in autūno. 148.

Gargarismata ⁊ dētifricia purgāt ⁊ mūdificāt palatū ⁊ dētes. 149.

Prouoca vrinā alias incident in bydropē. Et ꝓuoca menstrua: sin autē corrūpenk corpa eorum. 150.

Due feces in colica: nā in carū eductiōe curabik patiēs. 151.

Utere balneo ad tollendū sordes ⁊ imūditiā: neq; sis in boc piger si velis educere superfluitates a corporis superficie ⁊ cutē ab accidentibꝰ immundicie mundā facere. 152.

Coitus commendatur iuuenibus quatenus per eum a nocumentis pernitiosis liberentur. 153.

Nequaquam tamen concedatur macris: senibus: aut etiam debilibus. 154.

Incurrit podagrā ⁊ dolores alios ille q̄ vtik coitu immediate post cibū sumptum. 155.

Multꝰ coitꝰ debilitat corpꝰ: facitq; ipsuz bereditare variasspecies nocumentoū ⁊ dolorū. 156.

Ira ale vltimo: icitat frigiditatem que quandoque magnificatur intssi dōec ledat in vltimo. 157.

Magnum ⁊ multum gaudium impinguat corpus: ⁊ ideo multum ledit pinguem ⁊ crassum. 158.

In lamento quidē ⁊ tristicia fertur iudicium nocumēti super macrū. Et 2fert indigenti dissolutione. 159.

Morbi ex superfluo calore in membris 2similibus absq; superfluitate generati sunt sicut morbus febulis: et consumptiuus sicut in etbicat ptisi. 160.

Morbus aūt ex calore cum humore est sicut febris putrida. 161.

Ex eis aūt sunt morbi frigidi absq; materia. sicut congelatio 2tingens ex niue grandine vel frigore. Et ex eis est frigꝰ cū materia sicut paralysis cū magna quātitate flegmatis. 162.

Ex eis est humidus ablq; superfluitate: sicut habitudo corpis q̄ laxa vel mollis videk. Et ex eis est morbus humidus cū materia humorali: sicut repletio ventris in bydrope. 163.

Moribus siccus cum materia est sicut cancer. vel glandula. Sed sic cus preter quod in corporibus sicut materia est sicut spamus ex inanitione. 164.

In membris organicis existunt morbi cui accidit in plasmate lesio vel nocumentum. 165.

Est autē morbꝰ in augmento si fuerit caput nimis magnū. Et in di minutiōe: si fuerit stomachus nimis paruus. 166.

Si videatur forma capitis lata vel compressa erit error vel peccatū in plasmate. 167.

Ex eis etiam est morbꝰ in ꝓcauitate: cum accidit ei nocumētū sicut cum planta pedis carne repleatur. 168.

Aut si accidat ꝛ interponat aliqd in poris ꝛ meatibꝰ: sicut ꝓtingit in oppilationibꝰ ex lapidibꝰ renū ꝓtingentibꝰ. 169.

Aut si membrū qō debet esse asperū sit lene: vt stomachus in q̄ superflua humiditas exuberat. Aut si quod debet esse lene exasperet: sicut canna pulmonis cum exiccatur. 170.

Est autem numerus a natura egrediens in sex vel quattuor digitis. 171.

Interdū vniunt duo digiti ꝛ iungunt. Et interdū crura innaturali ter separantur. 172.

Solutio diuisi in alias vnionis existit in cōiunctione membrorū aut in separatione. In coniunctione quidem sicut ex dislocatione bra chij ꝛ incisione pedis vel manꝰ 173.

Solutio in ossibus est fractura. In tunicis autē ꝛ venis ōr ruptura. Sed solutio facta ꝑm latū vel longum in neruis dicitur fixura vl punctura. 174.

Solutio facta in ligamētis vl chordis ōr ḡssatio. ꝛ arabice dicit ra bat. Sed facta in carne dicit vulnꝰ. Si tñ ꝓduceret tps eiꝰ dice retur vlcꝰ. Sed facta in sola cute ōr excoriatio. 175.

Cause diuiduntur in manifestas apparentes q̄. s. contingunt cutis superficiei corporum sicut ignis ꝛ nix: percussio aut ruptura con tingens ex saltu. 176.

Ex causis etiā sunt q̄ dicunt ꝓiuncte. Et ipse ꝺem sunt inter bas species differentes: ꝛ hoc qꝛ quādiu ꝓtinuat putrefactio ꝓtinuat ꝛ febris putrida. Ex causis etiā sunt q̄ antecedētes appellant oī repleto corpori congruentes. 177.

Ex causis efficientibꝰ vniuersaliter est ꝺquid corrūpit mēbri com plexionē ex infusione humoris ad ipsum. 178.

Hec sunt potentia impellentis ꝛ debilitas seu impotentia recipien tis ꝛ multitudo mali humoris fluentis: latitudo meatuum: ꝛ de bilitas nutritiue. hec est essentia sufficiens summa earum: necnō etiā quia videbis qualitatem in substantia corporis existentem supa riꝛ ad sui contrariam declinare. 179.

Quod generat in eo calorē est ꝺdē cā ḡre ꝓtingat corpi illō qō inde eidē ꝓtingere ꝓsueuit. Vl aūtrefus alij est calidū in potētia. Sz ca lidū in actu est sicut calor solis. 180.

Ex his sunt motꝰ alie sicut ira: ꝛ motꝰ corpis sicut labor: ꝛ corruptior putrefactio: ꝛ tibi quitas: qō poros corporis cutis claudit: ꝛ con stringit sicut aer. 181.

Causa ꝺo aegritudinū est ꝺcꝺ in eo frigiditatē generat: ꝛ q̄ q̄ soluit ex eo dissolubile: cuiꝰ ōr: aut ē potētia velut ꝓtigit in iusca mo assumpto: aut in actu sicut in niue. 182.

Fames est cū pabulū spirituū terminat: ꝛ sic ꝓtingit cū terminat ꝛ cō sumit oleū in lāpade vel crucibulo. Uel emēs ēt saturitas ꝛ crapu la calorem suffocat ꝛ extinguit. 183.

Motꝰ aūt fortes tourni sunt cā euacuatiōis spūuz infrigidatiōis corpis. Quiete ēt ifrigidat calor sicut flāma fumo extinguit. 184.

Fortis ꝛ valida corpis dēsitas ꝓcludit calorē in corpe donec extinguat corpꝰ i moderate rarefeu spōgiosuz de facili infrigidat cū sit ꝓpin quū ꝛ disposito tū adhocyt in eo calor de facili dissoluatur. 185.

Cūq; sunt nūero scripta būiditatē generātia ex ꝺbꝰ aq̄ calida dulcis sup totum infusa est humida in actu. 186.

Ex humectātibꝰ āt in potētia est ꝛ suspiscio ꝛ delectabiliū casei recētis quies corpis ꝛ immoderata refectio vel saturitas. 187.

Cūq; sunt siccitatē generātia sensu intellectiue apprehēsa: ex ꝺbꝰ q̄ dā actu existūt sicut boreas: ꝛ q̄ dā in potētia sicut ei⁹ sinapis ꝛ tā ta fames seu abstinētia p quā humiditas corpis ꝓsumat: ꝛ omnis motus fortis et violentus. Cōtingit etiaz corporis exiccatio ex trā solutione. 188.

Cause magnitudinis membrorum sunt fortitudo potentia forma tiue et etiam nutrientis. 189.

Cause paruitatis membroruz sunt contrarie eis que magnitudinē efficiunt in eisdem. 190.

Cause corruptiōis formaꝝ est in numero similitudinū qō quidē rō ne malitie ꝓpriōis existētis in matrice cōtingit: aut quitate sper matis: aut malo egressu fetus in ortu suo ex causa tortura contin git peccatum in figura forma. 191.

Ex his etiā est nutrix si deliquerit fasciādo ipsuz aut eleuando vel de primendo ipsum. 192.

Uel si forsan augeat in eo cibꝰ: aut ad nutriēdū q̄ malꝰ existat. 193.

Aut si puer debilitate sua cadat. cū nō regit ab alio ꝛ ipsꝰ tibia aut crꝰ inde frāgant: vel eiꝰ nasꝰ ꝓcutiat taliter q̄ inde tēsionē ꝛ ꝓssio nē patiat. Nō essi pōt materia rectificari si moueat ꝺs potēs se sustinere rōne fracture ossis nondū perfecte ꝓsolidate. 194.

Hec etiā facit multitudo humoruū in leprosis ꝛ paruitas eorūdem et continuitas febres facientibus. 195.

Aut tortura oris et faciei cõtingẽs ex mollitie relaxatiõe nerui aut corrugatione extensione neruiuersus collum declinãte. 196.
Vestigia apostematum cicatrices vlcera vulnera proculdubio formas in superficie corrumpunt. 197.
Sapientes dederũt operã in collectiõe eorũ q̃ sunt de gñe claudẽtiũ et obturãtiũ porosꝝ meatꝰ: ex q̃bꝰ sunt fortitudo retẽtiue debilitas expulsiue: interdum etiam frigus est causa huius. 198.
Siccitas ẽt coartat eos valde simili ter faciũt ligature: aq̃a ẽt angustat robliquat p constrictionem externus in aliquo mẽbro generatã stringit etiam eos medicina stiptica. 199.
Hoc etiã ꝙtingit interdum cõsolidatione vulneꝝ vlcerꝝ: ẽt verruca seu porꝝ carne innaturaliter augmentata. 200.
Hoc ẽt bũor facit aut sanies vel sanguis lac. coagulatũ ꝛ aqua. 201.
Hoc etiã faciũt vermes lapis ꝛ fex siccatura et aer. 202.
Causa operationis meatuum sunt fortitudo expulsiue debilitas retentiue. 203.
Et his etiam est omnis medicina apertiua calida et humida necessario. 204.
Quicquid augẽt et excedit numero in nobis: augetur sic ex multa materia vt digitus si fuerit materia laudabilis; aut rana si materia illaudabilis. 205.
Quicquid minuitur in nobis numero: contingit contrario eius cuius rememorationem fecimus. 206.
Cã generãs asperitatẽ est ablatio bũiditatis: q̃ interdũ ex bũore frigido ꝙtingit puluere stiptici tate ciboꝝ et medicinarum. 207.
Causa leniens asperitatem est sicut humor viscosus: ꝛ omne pingue vnctuosum. 208.
Proculdubio oẽ illõ de cuiꝰ natura est vt stet separatũ ab aliq̃: cũ aliquo mõ eo vnit si cũ eodẽ coniungef. Si vulnꝰ nõ debite solidet: q̃ res in membro inopinata ostendetur. 209.
Ex hoc ẽt est fortitudo in mutatiõe: ꝛ debilitas in formatiue. 210.
Quãuis sepatio ꝙtingẽs cuilibz ex eis de quoꝝ natura est vt sunt in situ ꝙiũcta sit de gñe nũero egritudinũ sit ꝰ ꝛ positiõis i mẽbris organicis: ꝛ nihilominꝰ ẽt ꝓprie de gñe solutiõis diuisi seu ꝙtinuitatis cuiꝰ quidem solutionis causa de referunt. 211.
Humor q̃dẽ bñs vizq̃litatẽ vstiuã ꝛ calefactiuã ꝛ corrosiuã vel sanatiuã: aut hyp postasis impulsa seu imbibita ꝙtusionẽ inferẽs: vlvi scositas relaxãs q̃ mouere deberet: vel salꝰ ꝙtũdẽs laniãset diserũpens vel lapis offendens et contundens. 212.
Ex eis sunt medicine corrosiue vstiue: vt ferrum corrodẽs ꝛ laniãs. Et quãdoq; ventus scindit ratione tensionis. Idẽ etiã agit ignis sicut in ceteris. 213.
Quedã accidẽtia repiunt in opatiõibꝰ ꝛ q̃dã in q̃busdã corpi ꝙtigẽtibꝰ: ꝛ q̃dã in egrediẽtibus ab eodẽ puta in fecibus: egressu. i. sanguinis sudore vrina. 214.

Egressus naturalis opatiõis dispositiõe sua est triplex. s. ipiꝰ debilitas: ipiꝰ ablatio: ꝛ ipsiꝰ immutatio seu corruptio: qõ in quolibet morbo est etiam manifestum. 215.
Debilitas essi opatiõis visus ẽ cũ aliq̃s debiliter videt: ripiꝰ ablatio cũ oino visus p̃bibet vel auferf: ripiꝰ corruptio: incõueniẽs immutatio cum imaginatur se videre que non videt. 216.
Exẽpla accidẽtiũ ꝓportionabilia reperiunt in accidẽtibꝰ cõtingẽtibus aliis operationibus. 217.
Sensus visus attingit: ꝛ pcipit interdũ aliq̃ ex accidẽtibꝰ qualitatũ corpiꝝ tingẽtibꝰ citrinitatẽ ꝛ tumoꝛ: ẽ vilu pceptibilẽ. Et interdũ attingit ꝛ pcipit auris aliq̃ ex eisdẽ sicut sonũ ẽ tris i hydrope. Ꝑcipit ẽt ex eis aliq̃ sensꝰ odorat ꝰ quẽ admodũ fetoꝛ ẽ ꝙtingẽtẽ invi cribꝰ putridis ꝛ corruptis. Ex eisẽt est q̃ suo sapore pcipit: ꝛ sic cõtingit cũ acredo vl acetositas in ore pcipit. Tactũ ẽt q̃ ex eis cognoscit: si ẽs p tactũ cognoscit cãcri duricies. 218.
Super accidentia ab egredientibus a corpore sumpta excitantur siquidem quinq; sensus. 219.
Sicut in vrina si rube a sit vel nigra. Et sputo si fuerit vel sanguis vel sicut bur ꝛ: in eo q̃ q̃dẽ rõne dissolutiõis vel resolutiõis egredi tur sicut ꝙtingit vẽtositate sternutatiõe oscitatiõe. Invomitu ẽt re perif iterdũ acetositas amaritudo vel stipticitas: ꝛ cũ vrina fuerit fetida significat q̃dẽ sup vesicẽ vlcera: ꝛ si i sudore sentit si ꝰ frigidꝰ fuerit vel calidus tenuis vel viscosus. 220.
Et q̃dã accidẽtia sunt patiẽtiũ passiões ꝛ apõ nos signat de mõstratiões. Et postq̃ feci memorationẽ de his quasi trãsitor ier in generali faciã nũc rememorationẽ de eisdẽ in speciali. 221.
Omne signũ sicut dictũ est rememoratiuũ aut ꝓsentis idicatiuũ: vel futuri pnosticũ. Est tñ vtile nõ necessariũ in nobis q̃ referun ꝰ ex eo q̃ preterijt sicut humiditas terminati sudoris. 222.
Omne illõ q̃ significat sup illõ q̃ iã existit: nec; nõ ẽt q̃ significat sup illõ q̃ speram ꝰ est q̃dẽ multũ necessariũ: cura ẽqueniẽs sit a nobis cum auxilio huius rei. 223.
Ex his q̃dẽ signis sunt q̃dã generalia: ꝛ quedã spãlia: ꝛ particularia alicui ex mẽbris oe q̃bꝰ q̃dẽ specialiꝰ faciã rememorationẽ in arte seu parte artis curatiue. 224.
Omne signũ gñale sumit a mẽbris ꝓncipalitatẽ ꝛ domniũ habẽtibus: puta ab epate cerebro et corde: hec enim secundum veritatez dicuntur principalia. 225.
Et cũ est recte formatiõis seu imaginatiõis ꝛ cinatiõis seu cogitatiõis sane memoriꝛ recordationis. 226.
Motꝰ ẽt ꝛ sensus laudabilis significat sup capitis sanitatẽ ꝛ nocumẽta eius contingentia denotant proculdubio q̃ morbi existant in cerebro. 227.

Cum cor incedit recte in passione sua: tunc eius dispositio est pacifica et tranquilla. 228.

Nequaq; fuerunt gnia pulsus in numero denario posita nisi ab ore sapientis. Quor quidem primo ab estimatione dilatationis est assumptus: pe esn significat sup dominium r fortitudinem virtutis r ipsius equalitatem. 229.

Magno aut est cui dimensiones emnent debite debitas: r significat sup fortitudinem sm suam existimationem. 230.

Paruus pulsus est contrarius in virtute: r etiam pulsus longus et brevis. 231.

Ex eo stricto r lato necno etiam eminens r profundus. 232.

Beno ei relatu temperiei motus est varii r diuersus. Ex quo est pulsus velox magne tactatie: r significat hoc sup vim r calore. Ex eo et pulsus est tardo dominas: cogelationis vn significat super debilitatem cum frigiditate. 233.

Beno sumptu ab existimatione tpis hetis diuidit in suas spes. s. in frequete spissum r sine hete significate sup debilitate virtutis r caloris Et in tardo sibi contrarium qui super lazitatem et frigiditatem attestatur. 234.

Beno supu in dispositione vtutis diuidit in forte pulsante r magnu rin sibi 2trariu debile: cui pulsatio profunda est rara. 235.

Ex gnie sumpto a corpe vene p tactu pulsuor hi attestat sup siccitate. Et ex eo est hi tactu mollis r buid reperit significas sup sui corporis mollitiem. 236.

Beno sumptu a pma qlitate corpis vene significat recte sup 2ponez s. frigid super frigida: r calidus super contraria. 237.

Beno sumptu ab eo hi replet vena declarat dispositione esse humoreo. Plene esn sup humor abundattu. Et vacuo super ipsoru diminutionem habet attestari. 238.

Beno sumptu ex motiob r hetib pulso detegit hde ad sensum spes eor. Est aut ex eo spes tusti poderis: r 2ueniens pulsib etatu tepor anni r regiois. Et ex eo et est egredies a debito 2sueto. 239

Ex eo et est sine pdere contrario et qe pmisi sine pdere. 240.

Aliud genusei sumit ab equalitate vniformitate aut diuersitate r inequalitate ipsius. 241.

Qui recte incedit vniformiter r ordinate or vnit siue equalis. Qui no claudicat r deuiat in hoc inequalis or r diuersus. 242.

In diuersitate generis sumpti in numero percussionu arterie sunt differentie. 243.

Differes plurib percussiob diuidit in duas species. 244.

In equalitate r diuersitatib ordinatum: r ordine caretem que. s. aia percipere nequit. 245.

Dns hui ordinis or reuersu: r est fz dictu nfz ille hi postq nucsie p cussit r reuertit cosequeter ad pcutiedu sicut prius. 246.

Ex eo etia est cui regressus minime sunt vniformes: r talis est qui cauda soricis appellatur. 247.

Est etia ex eo qui differens seu diuers in vna quaq; pcussione reperitur cum mensura quattuor digitoru capitis. 248.

Ex bis quidem est pulsus intercisus et dominus coniunctionis. Ex bis etiam est altus humilis et depressus. 249.

Ex bis etiam sunt in cuius percussione duo sunt ictus: et ex eis etia in quo sunt plures. 250.

Est etiam ex eis vermicularis. Et serrinus. Similiter formicularis Et vndosus. 251.

Ex bis et est ille hi tremulo or: ex quo est significas sup etbica. 252.

Omnis hde pulsus 2tinet duas spes: est etia vna 2tus que ex abab 2trarijs descendit seu reponitur in gradu. 253.

Inter spes vero generalis diuersitas non est equalis et media in diuersitate. 254.

Ex pulsu teperati corporis cognosces pulsu cuiuslibet: donec scias ex eo cui lateri equatur aut inequalis efficiatur. 255.

Omnis pulsus egrediens a dispositione 2uenienti dicitur coparari ad egressum complexionis eius 256.

Scito esse varias species pulsuu in diuersis etatib quattuor anni temporibus r diuersis regionibus. 257.

Et etiam in diuersis 2plexionibus hominum r habitudinibus masculis et mulieribus. 258.

Pulsus velocitas cum magnitudine est in calido. Sicut etiam r in etate iuuentutis: et in masculo. 259.

Talis autem est in regione r habitatione meridionali: macro: am pgnante et estate. 260.

In frigido esn est pulsus paruitas r tarditas: r consilis quidem est in senibus r autuno. 261

Consimilis quidem est in mulieribus: r in pingui carnem laxaz habenti. talis etiam est in septentrionali. 262.

Cuiuslibet sicci quidem pulsus est durus: r cuiuslibz buidi est quidem pulsus mollis. 263.

Pulsus cuiuslibet habetis 2plexione equalem et temperataz simulatur quidem pulsui perfecto ipsius veris. 264.

Quartu clima sequit 2plexione predictaz. 265.

Pulsus infantis frequens est mollis. Pulsus autem senis est tardo r durus. 266.

Pulsus cuiuslibet corporis multu humorem ferentis est valde plenus. 267.

Omne corpus vacuum a materia habet pulsum illaudabilem et vacuum. 268.

Pectus et pulmo sunt organa anime; que siquidem sana fuerint vite conseruabitur. 269.

Si operationes eor declinãt ad aliquã maliciã: cor siqdẽ igniek ex sui inflammatione. 270.
Et sputũ qdẽ habet significare sup pectoris ptingentia in qcũqs egritudine eidẽ ptingente. 271.
Ablatio sputi pculdubio sup pncipiũ attestatur: significat essi q materia in nullo est digesta. 272.
Si aũt fuerit puũ tenue: hẽbit sup digestiõnẽ debilẽ attestari. 273
Si vero fuerit mediũ t equale: in hoc qdẽ significat q morbꝰ iã ad mediũ augmentũ peruenerit. 274.
Si aũt fuerit multũ ipssũ: tũc pculdubio ẽ morbꝰ in statu. 275
Tenuitas etiam sputi significat quod humor faciens morbum leuis sit t subtilis. 276.
Tale etiã significat q morbꝰ sit velocis t cite digestionis. Si vero fuerit grossũ significabit supra ptrariũ t tardũ. 277.
Migredo sputi significat sup violẽtiã vstionis. 278.
Sputum vero viridis coloris significat super coleram citrinam et pirrinam. 279.
Sputum habens citrinitatem claram significat super coleram vitellinam. 280.
Sputum album significat super humorem flegmaticum: et rubeũ super sanguinem et sputum cuiuscqs fetidum est proculdubio putrefactionis significatiuũ. 281.
Omne sputũ sine fetore significat q i eo nulla sit putrefactio 282.
Si sputi figura rotũda sit: t cũ hoc patiẽs febrẽ patiat: hoc erit quidem q in diafragmate eiꝰ sit apostema. 283.
Si patiẽs non cessauerit tussire: iam quidem incidit in ptisim. Sputũ aut egrediens sine tussi t difficultate significat super perfectã digestionem. 284.
Generatio. iiij. humorum est in epate ex cuius augmento augetur humor in corpore. 285.
Omne membrum ratione ipsius augetur: est nihilominus i ipo mẽbio propria operatio. 286
Ex vapore autem ipsius fit spiritus. 287
Ex reliquo corpore seu humore eiꝰ sano fit corpꝰ sanũ: ẽ aũt humor sanus cum epar sanum fuerit. 288.
Et aq̃ quidẽ deuebunt cibũ ad ipsuz: miscenkcqz cuilibet humori super eum dominanti. 289.
Atque etiã mittũtur ab ipso epate ad eiꝰ colatoria: t ipse nihilominus cũ humoribꝰ 2miscetur. 290.
Et ipsa quidem aq̃ fert secũ colores eor: necnõ etiã oẽ illõ qõ est necessariũ in declinatione t significatione eius. 291.
Et proculdubio quicqd dixim⁹ est manifestum sup cuius veritatez sensus etiam attestatur. Sunt essi apud nos ex vrina significantes qlis sit pcessus patientis. 292.

Albus color vrine est ex signis super multitudinem cibi t potus seu nauseatiuaz satietatẽ significantibꝰ: aut super dominium frigoris vel humiditatis flegmatice aut super fluxum vrine vel opilationis epatis. 293.
Cum aũt vrina videtur modicũ citrina significat quidẽ super prauitatem colere. Sed cum est in colore ignea significat super multitudinem colere. 294.
Et color quidẽ clarus sub rubeo ponitur: in eo tamen est amplior colera rubea. 295.
Valde autem rubeus erit color eius a natura sanguis: nisi tamen fuerit talis ex assumptione croci aut applicatione alicuiꝰ cõtingentis: neqz ex colica. 296.
Si aũt videaf nigra postqz visa fuerit fusca significabit qdẽ super fortẽ algorẽ. Si vero talis appareat postqz precessit valde rubea significabit sup fortẽ bumorus vstionẽ. 297.
Judicia aũt super morbũ ex colore vrine: nisi tñ fuerit talis ex cibo ipsam tingẽte puta olerib⁹ cassia fistula t oi re eã breuiter tingẽte sicut almuri t similib⁹. 298.
Tenuitas quidẽ substãtie in vrinis significat super parutatem digestionis. 299.
Et proculdubio efficitur vrina tenuis per corruptionẽ cibi t oppilationẽ t epatis a postema. 300.
Urine autem grossities significat super digestionẽ: aut sup multitudinẽ bñoris flegmatici in corpe existentis. 301.
Cũ hypostasis videbitur alba in colore significabit quidẽ sup salutẽ infirmorũ. 302.
Si aũt color eiꝰ appeat citrinꝰ hoc erit ex acumĩe colere rubee. 303.
Si vero appeat velut sanguis significabit proculdubio sup malitiã digestionis ipsiꝰ sanguinis. 304.
Et si talis dispositio ipsiꝰ prolongef neqz varietur: erit ex epate apostemato. 305.
Et si fuerit nigra post intensam rubedinem t petẽs fundum postqz prius apparuerit in alto significat quidẽ q iam puenit patiens ad hoc q anima separef ab eo et potissime cũ casu ẽ tutis neqz est spes de eo aliqua: neqz potest ei quicqz proficere cũ sit mors ppinqua ex violentia vstionis. 306.
Et si appeat nigra post eius fusedinez preter q morbi materia sit acuta: et potissime si cũ tali fusedine affit aliquod signũ laudabile et radix morbi fuerit ex melancolia significabit qdẽ sup morbi consumptionẽ: t hoc ꝑm plurimũ. 307.
Si appareat nubes supernatãs in superiori parte vasis significabit super cruditatem: licet sit in ea aliquid digestionis q ex vẽtositate 2miscente se ei impedik t inde sursum eleuaf. 308.
Et scito q si videaf pendere in medio q parua vẽtositas est in ali

byppostasi. 309.
Et scito q̄ si precute citrina fuerit alba lenis cōiucta inferi⁹ depressa ꝛ talis cōtinuo appareat: q̄ digestio morbi sit ꝓpleta. 310.
Cum aūt apparet byppostasis non continuata significat super debilitatē virtutis. 311.
Si vero fuerint cōtenta in ea similia fragmētis ordei: significabit q̄dē super rasurā venaꝝ. Sed si assimiletur furfuri ꝛ sine fetore: significabit sup vlcera vesice. Si aūt similes squamis metallor⁹: significabit super vstionē ꝛ laminationem continentem. 312.
Si sanies appeat in vase significabit super apertionē aꝑatis. 313.
Si vero prolongetur egressus eius cum sanguine corrupto significabit super apostema flegmonicuꝫ. 314.
Cum aūt byppostasis petit fundum ꝛ spermati similaꝫ: est quidē ex humore grosso ꝛcrudo. Et si cum eadem sit barena mixta scito illum cuius est esse calculosum. 315.
Priuatio quidem fetoris contingit ex priuatione coctionis ꝛ digestionis aut ex indigestione ratiōe cibi indigestibilis. 316.
Omne illud quod est vltimati fetoris est vltimate corruptionis. 317.
Si autem odor eius sit extraneus horribilis: scito illuꝫ cuius est pati morbum vesice. 318.
Jam quidem retuli genera vrine simplicia. Ex dictis meis poterit quis vti in iudicijs compositorum ex eis. 319.
Interdum attestantur feces super stomachum ꝛ interdum sup intestina: ꝛ ipsum epar. 320.
Feces quidē minuūtur rōne magne trāsmutatiōis aliměti cū puer titur in mēbris: nisi illi⁹ cui⁹ expulsiua fuerit debilis ꝛ attractiua fortis: ꝛ rōne alicui⁹ nocumēti cōtingētis. Et hoc q̄dē significat repletionē corporis patientis ex malis humorib⁹. 321.
Si aūt fuerint magne in quātitate: erit quidē signū q̄ cib⁹ nō prebeat augmētū corpi: aut q̄ attractiua sit in eo debilis ꝛ diminuta ꝛexpulsiua fortis rōne alicuius morbi vel nocumēti. 322.
Si aūt feces fuerint albe erit oppilatio vel sclirosis in meatib⁹ hepatis fellis ꝛicteritia q̄dē ex significātib⁹ super hoc sensibiliter. Sub hoc etiā genere est vrine citrinitas: nisi cū corporib⁹ humore flegmati co vel mala ꝓplexio ne frigida inficiatur. 323.
Si vero appareāt rubee vel ignite significant superexcessum ꝛ dominiū colere rubee. 324.
Sed si similēter porro aut viridi eris in colore: significabūt quidez morbum et malitiam magnam. 325.
Cum autem apparebunt nigre in colore: hoc quidem contingit ex forti ꝛ antiqua frigiditate corporis cui⁹ sunt. Et si tales appareant in morbo acuto significabunt super mortem futuram in propinquo. 326.

Si aūt feces fuerint dure significabunt super fortitudinē attracti ue aut super calorem vrentem: vel super cibum stipticuꝫ ꝛ constrictiuum. 327.
Si vero fuerint feces molles ꝛ liquide nō erit fortis attractiua in corpore: aut in corpore erit frigiditas mala aut hoc cōtingit ex mala alia dispositione corporis: vel ex cibo qui soluit ventrem et mollificat per naturam suam. 328.
Si differatur ꝛ tardetur egressus fecum post cibum sumptum: hoc quidem contingit ex difficultate digestionis ipsarum: aut diminutione ꝛ debilitate expulsiue: aut forti frigiditate: aut ex ventrē necessario constringentibus. 329.
Si autem citius ꝛ debito egrediantur: hoc quidem erit ratione cibi non constrictiui: sed potius per naturam suam mollificantis et soluentis: aut ratione humorum ꝛ humiditatum ad eas fortiter impulsarum: vel ratione meatuum sugentium ꝛ attrahentium aut ratione nocumentorum in intestinis contingentium vtpote apostematis in aſ. vlceris corruptionis digestionis ꝛ aliarū speciērum morborum eisdem contingentium. 330.
Si egrediantur cum somno significabunt super magnam ventositatem. Si vero fuerint mixte sanici significabūt super apostema in organis cibi existentia. 331.
Sed si appareat sanguis cum eis significabit quidem super vlcera ꝛ tenasmonem. 332.
Si aūt sunt mlt̄ fetide significabūt sup magnā corruptiōez. Si vero velut oleū supnatat eis significabūt sup liq̄factionē piguedis corporis. Et erūt pculdubio odoris acetosi ex humore acetoso. 333.
Sudor multus in morbis humidis factus quidem est ex accidentibus vim ꝛ naturam ipsorum referentibus: neq; est sicut ille ex q̄ fit iuuamentum. 334.
Superfluus aūt in vltimo cū casu ☞ tutis pticipatiōis ꝓtingit pculdubio ex labore ꝛ debilitate ☞ tutis ꝛ nature: vñ mors ē in ꝓpinquo. 335.
Sed pu⁹ sudor in morbis sup oppilationē ꝛ clausionē cutis ꝛ grossitiem humoris ꝛ debilitatem expulsiue ꝛ paruitatem digestionis et ventris mollitiem ꝛ fluxum. 336.
Si appareat sudor valde alb⁹ in morbis significabit sup hūorē flegmaticum. Si vero sit citrinus significabit sup colerā citrinā. Et si niger super melancholiam. Si aūt rubeus erit morb⁹ ex sanguine. Et sic̄ prebet nobis signa suo sapore. 337.
Sudor subtilis cōtingit ex subtilitate humorū. Et grossus ex grossitie eorundem. 338.
Si autē fuerit vniuersalis in toto corpore est bonus. Si vero si particularis ꝛ specialis in vno loco est malus ꝛ illaudabilis. 339.
Qui etiam cōtingit tēpore suo vna cum circuitib⁹ ꝛ paroxismis febrium aut in die cretica est quidē bonus ꝛ laudabilis. Contrarij autem bonitas longinqua est ꝛ remota. 340.

Pronostica tio diuidit in referentē: ⁊ significantē morbū futurū: generari in sano: in significantē qō debet cōtingere patiēti i morbo suo. 341.

Signa aūt referentia super egritudinē futurā sumūtur ex accidentibus significantibus super repletionē vel euacuationē cerebri aut residui corporis. 342.

Significat autem super repletionē quies: multitudo cibi: raritas balnei et exercitij: ex his nāq; accidentib⁹ cotingit repletio. 343

Genus repletionis diuidit in repletionē penes virtutē anime: que si fuerit respectu immutatiue ⁊ digestiue nequaq; erit appetitus comedendi laudabilis: eritq; egestio mollis ⁊ liquida: neq; erit digestio in vrina. 344.

Significatur aūt super repletionē respectu virtutis motiue ex grauitate ⁊ lesione motus. 345.

Si autē sit repletio respectu pulsatiue: erit quidē pat̄ debilitas ⁊ pigritia pulsationis eius. 346.

Causa vero debilitatis animarū seu potētie est illud qō nequeunt pati ex chimis: nā parū ex eis ledit ⁊ grauat eas: nō aūt ideo q; mēbrorum cōtinuitates ex eis repleantur. 347.

Est autem alia repletio a predicta penes concauitates organorum scz cum non poterunt tolerare ex eo quod mēbrorum concauitates replebuntur. 348.

Hoc autē genus contingit ex repletione: aut sanguinis puri ⁊ mundi: aut colere aut humoris flegmatici. Interdū aūt anime sue potētie fortes sunt nec grauant eas chimi. 349.

Cum dominatur sanguis alijs humoribus assunt somnus ⁊ dolor capitis in excessu cū tumore ⁊ rubore venarum. Estq; possibile q; inde cogitationes mutentur cum grauitate capitis ⁊ debilitate ⁊ fatigatione sensuū. Reperitur enim tactu calidus cum grauitate humorum ⁊ scapularū ⁊ cum oscitatione. Et sunt interdū gravia latera ⁊ hypocondria. Et manifestus flurus sanguinis a naribus cum alicibus. Et etiā venter est larus: non tamen cum delectatione ⁊ suauitate vite. Et apparebunt somnia letici ⁊ iocūda cum varietate ⁊ multitudine colorum. Accedet etiaz pruritus in loco flobothomie cum rubedine oculi insolita ⁊ apostematib⁹ aut variolis aut pustulis corporis ⁊ opinatur se comedere dulcia in somnis ⁊ videbitur q; gustet dulcia: ⁊ si prius eam non comederit. Undesi hec accidentia sint in vere aut in principio iuuētutis nouelle significabunt quidem nobis super egritudines ex sanguine generandas que quidē de facto cōsequēter appebūt. 350.

Cum dominatur colera citrina aut crocea apparet quidem color cutis citrinus cum debilitate ⁊ casu appetitus cibi: ⁊ reperit in q̄ dominat oris amaritudinē ⁊ mordicationez ex ipsa colera rubea in stomacho contingentem. Accidit̄q; ei ventris solutio cuz qua

est colera rubea ⁊ in somnietas cum profunditate oculorum ⁊ flecitas oris ⁊ lingue: ⁊ eius vrina est in colore valde citrina. Accidit̄q; ei syncopis: ⁊ riget cutis eius cum permixtione ⁊ perturbatione. Accidit̄q; ei sitis post ieiuniū: ⁊ apparent ei in somno coruscationes cum subtilitate pulsus ⁊ caloze corporis. Sunt etiam ex his accidentibus multa ⁊ frequens balneatio in aquis calidis ⁊ sulphureis: ⁊ motus laboriosi qui fiunt in regionibus ⁊ villis septētrionalibus: ⁊ frequens ⁊ cōtinuus esus acutorum et maxime si fiat tēpore estiuo. 351.

Si vero colera nigra in corpore dominet erit quidem fuscus color corporis cum forti ⁊ iugi meditatione ⁊ cogitatione ⁊ appetitu cibi forti: ⁊ reperietur in ore sapor acetosus. 352.

Est etiā cū malitia anime intuitus fortis ⁊ affixus: ⁊ pulsus durus ⁊ et tardus. 353.

Et vrina quidē tenuis ⁊ cruda nec in digestione decoctio. 354.

Et cibus siccus aridus anxietas timor cōtinuus ⁊ tristitia. 355.

Uidetur etiā q; interficiatur in somnis: apparētq; in somno eius omnia eum exterrentia. 356.

Etas senuz autummus ⁊ habitationes meridionales ⁊ corporis macies. 357.

Si dominetur humor flegmaticus in corpore aggrauabit caput ei⁹. Sōnus eius long⁹: ⁊ fatigabit iter agendo de facili: ⁊ erit eius appetit⁹ debilis cū repletiōe penes ⁊ tutē ⁊ turbationē seu permixtionem ⁊ sopita laritate. 358.

Ex his etiā est flurus saliue ⁊ sputi ⁊ tumor vult⁹ ⁊ color patientis albus. Et erit in pulsu eius occultatio ⁊ raritas: ⁊ in vrina turbulentia ⁊ grossities ⁊ cruditas. 359.

Nec est in eo sitis: nisi fuerit flegma salsum aut putrefactio assuerit. 360.

Ex his etiā accidentibus sunt vsus omnium ciborum humidorum ⁊ frigidoruz: ⁊ etas senectutis: ⁊ tps hyemale: ⁊ pituatio exercitij et balnei: ⁊ excedēs quantitas cibi: ⁊ habitatio būida rōne fluminum et apparitio mariū in somnis: ⁊ q̄rimonia ex incubo facta: ⁊ impotentia digestionis chili. 361.

Cum aūt apparebunt tpe sanitatis ⁊ tinuo accidentia de necessitate super aduentū egritudinū significantia: esto sollicitus in ablatione eorundem. 562.

Ex signis pronosticis est significans mortē futurā: ⁊ ex eis est qō significat futurā sanitatē seu euasionē: ⁊ ppie ex his est scientia pronostica. 363.

Ex scientia istoz videbit medicus ⁊ sciet quis moriat: ⁊ retrahet q; inde man⁹ suas a cura eius: sicut etiā videbit ex scientia eorundē q; euadere ōbeat: ⁊ curari p tāto notificabit ⁊ pnosticabit illō. 364.

Principium huius scientie est scientia de tēporibus morboz ⁊ eo qō

appareat in eis de dispositione morboꝝ. Est etiã scientia de longitudine ꝛbreuitate ꝛfortitudine ꝛviolẽtia ꝛ debilitate seu tranquillitate egritudinum. Et etiã de iudicio eius qõ dꝫ generari ex crisi in temporibus morbi. 365.

In quolibet morbo sunt diuersa tẽpora. In quoꝝ aliquo contingit mors ꝛvita vel salus: ꝛsunt principiũ augmentũ status. In quolibet potest mors contingere. In quarto aũt qõ declinatio appellatur nõ ꝓtingit mors nisi ꝓtingat error vndecunq; 366.

Principium aũt est in quo contingit nocumentum operationibus et debilitas in negocijs assuetis. 367.

Et hoc quidẽ tẽpore durat: donec digestio appareat in hypostasibus: sputo: fecibus: ꝛvrina. Et post ipsum apparet ꝛ cognoscitur augmentum ex longitudine paroxismoꝝ febrium: ꝛ operationibus ꝛ accidentibus. 368.

Status vero est cum regimen post dictum perfecta digestio apparebit: paroxismi morborum augebuntur: ꝛ accidentia in quantitate equabuntur. 369.

Accipit etiã morbus diminutionẽ ꝛ fit interdũ crisis perfecta. Unde cum hoc signũ videbitur ꝓnosticet pax ꝛsalus patientis nam mors minime accidit in declinatione: nisi error ex parte patiẽte cõmisso: aut aere cõplexionis male ꝛillaudabilis: necnõ etiã omni extrinseco contrario eidem contingente. 370.

Scientia aũt nostra per quã cognoscimus terminũ principij confert quidem in subtiliando cibũ ꝛ dietã sicut decet: ꝛ in mediando subtilitatem eius in augmento. Nã hoc expedit patienti donec morbus ad statum ꝓcenerit: tũc autẽ decet medicũ eẽ sollicitum ad subtiliãdũ ꝓfecte dietam. 371.

Omnis morbus perficit in mẽsura. Quẽsi fuerit breuis dicit actus. Et hic aut interficit in breui tempore: aut per crisim laudabilem terminatur. 372.

Ipse ẽt est cito digõnis: ꝛbreuiũ tẽpoꝝ: auster⁹: ꝛpericulosus. 373.

Cognoscitur autem ex breuitate sui principij: ꝓ tanto regat dieta ꝙ ꝛenienti. 374.

Non enim sunt multe aggrauande eius virtutes. Nec est auferendus ꝛprohibendus ei cibus omnino a principio: nã fortita m caderet virtus eius. Nec etiã est debilitandus ante statũ ipsius: ſz est potius prudenter in quantitate reficiendus sufficienti ꝑm erigentiam sui itineris. 375.

Si autem videas difficultatẽ ꝛmalitiã signoꝝ ꝛpericuloꝝ ꝛdolores fortes ꝛviolentos cum mala dispositione ꝛca ſuvirtutis ꝛrõne diminuta ꝛpermixta ita ꝙ virtus nequeat morbi malitiã tolerare ꝓnosticabis mortẽ eius futurã ante statũ: qñ quidem ex malitia accidentium ex morbo colico cõtingentium ꝓnosticabis. 376.

Ex morbis etiã est diu durãs nõgi tpis ꝙ chronic⁹ seu temporalis appellatur. Qui quidẽ minime corpus celeriter cõſumit ꝛ dissolut: sed aut necat ipm cũ ptisi ꝛ ethica egressu sanguinis aut marcie: aut patiẽs etiã longo tpe curabit: et morbꝰ ꝑ paulatinaꝫ dissolutionẽ ꝛ digestionẽ cõſumetur. 377.

Cognosces aũt ipsum ex leuitate ꝛ facilitate accitiũ eiꝰ: ꝛ frigiditate cuiuslibet ex his morbis.

Nõ cibes ipm patientẽ modico cibo: qñ caderẽt virtutes eiꝰ. 378.

Inter aũt morbos sunt alij medij quoꝝ. ſ. tpa non sunt absolute breuia nec longa: tũc cibus eoꝝ in subtilitate mediet nũq; fit multus neq; paruus. 379.

Scito ꝙ crisis est velox ꝛ subita mutatio ꝙ suo tpe ex difficultate seu malitia accitiũ ꝓpugna exiſte inter virtutẽ ꝛ morbũ generant vt celeriter ad vitã vel mortẽ perueniat. 380.

Sex sunt spẽs mutationũ in morbis ꝓtingẽtiũ. Nã aut neq; tardãtur aut citãtur in eis: vnde interdũ ꝙuertit in tẽporib⁹ breuibus corpus ad bonũ ꝛ vitam. 381.

Si fuerit laudabile qõ precedit eam: ꝓnosticabit sic ſup ipaz ſcz ſuper crisim securã ꝛ laudabilẽ. 382.

Est aũt alia mutatio velox ad predicta ꝙ quidẽ significat mortez. In hac quidẽ veloci malitia est angust⁹ ꝓcessus medici: nam hec crisis est necãs ꝛ pernitiosa. 383.

Tertia ex predictis mutationib⁹ ẽ mutatio tarda inducẽs ad dispositionẽ sanitatis ꝛ curans morbũ: nõ tñ cũ crisi: sed potiꝰ per dissolutionẽ paulatinã in ea contingentẽ. 384.

Quarta aũt species ꝓdictarum mutationuz est mutatio parua ducens patientem ad interitum: nec fit cum euacuatione: sed potiꝰ cum ethica dissoluente corpus patientis. 385.

Quinta autem ex predictis est inter eas media cum inducit mortẽ ꝛ malitiam vltimam. 386.

Sexta vero perducit ad vitam in medio temporum. 387.

Hec autem crises sibi inuicem dicuntur cõtrarie compositę. 388.

Crisis ꝙdẽ laudabilis accidit in statu cũ perfecta digestiõe ꝛ tutis fortitudine. Cõtraria ẽo ei puta illaudabilis fit i augmẽto. 389

Tria oportet scire in crisi. 390.

Scientiã vꝫ de ꝓnosticatiõe eius. Et de diebus creticis. Et scientiã etiã eius qõ significatur per signa nobis significãtia in quaz crisis speciẽ terminet cũ perficietur crisis cuiuslibet morbi. 391.

Omnis aũt crisis ꝓnosticat ex violentia accidentiũ ꝙ dixim⁹. 392

Et sunt ꝑmixtio sensus ꝛ intellectus: ꝛ dolor auriũ: ꝛ capitis. 393.

Et flurus lachrymę angustia parua: famis seu casus appetit⁹: motus laboriosus: ꝛ vigilarũ instantia: ꝛ dolor in pectore vel collo: ꝛ illaudabilis excitatio a somno cũ motu ꝛ rubedine oculoꝝ. 394.

Et frendere dentibus: ꝛ limatio eorũdem in somno: ꝛ eorũdẽ percussio: ꝛ fortis fricatio nasi patientis. 395.

Et interdū insinuabit aliquis consuēdo cū labijs suis. Videbitur⁹ interdū suggere ea. 396.
Et velocitas quidē anhelit⁹ ꝛ desiderij trahendi aerē frigidū cum angustia. Et velocitas pulsus ꝛ frequētia: ꝛ tussis cum infusione ꝛ sonitu ꝛ gargarismatis. 397.
Et pulsatio cordis ꝓtinua: ꝛ syncopis: ꝛ conatur patiēs a lecto suo surgere ꝛ recedere. 398.
Et dolor gutturis ꝛ meri cum angustia: q̄ si pseuerauerit: ꝓtinget ei syncopis magnar fortis. 399.
Et pulsatio in lateribus ꝛ dorso cū torsionib⁹ violētis ꝛ fortib⁹ ꝛ cōtinuo dolore stomachi cū querimonia stomachi vl epatis: aut dolor ventris: aut circa pectē: aut etiā in renib⁹ ꝛ vesica: aut dolor fortis circa virgā: vel in virga: aut in matrice: aut in oib⁹ iūctu ris: aut q̄busdā: aut ex eis intus vel exterius. 400.
Cū ergo videbit augmentū hor accidentiū in die cretica: erit pro culdubio bonū ꝛ laudabile: ꝛ potissime si prius digestio apparuerit Sinautē: erit quoddā ꝓtrariū manifestū. 401.
Causa q̄dem crisis si sit cor relatio vera est quoniam luna variat actionē in morbis. 402.
Jam quidē peragrat ꝛ abscindit celeriter circulū suum: est q̄dē causa celeris motus ꝛ mutatiōis: fortificat quidē interdū in hoc: ꝛ interdū debilitat: hoc aūt notū est in arte astronomor. 403.
Nequaq̄ est operatio vel actio sue actiōis sensibilis in ei⁹ iuuamēto: sicut q̄dē est ad sensum visibilis est ei⁹ figura ex eo q̄ in ea existit de claritate vel lumine solis. 404.
Eius autem quarta relucet in quarto. Et eius medietas in septima. 405.
Et morb⁹ quidē minime cōtingit nisi ex dispositione qua debilitatur opus nature. Qui si cū auxilio pducatur curabit quidem patiēs ꝛ vita prolongabit. Sed si cum detrimento: morietur quidem ꝛ vita perdetur ꝛ seperabit. 406.
Crises contingunt interdum in quaternis. ꝛ interdū in septenis: et ille quidē bone sunt ꝛ landabiles quib⁹ cōiunguntur digestior prognosticatio attestantes super ipsas. 407.
In aliis quidē ab istis nequaquā circuit⁹ ꝛ periodi reperiūtur rōne turbatiōis ꝛ dubitatiōis cōtingētis in eisdē. 408.
In nō bonis⁹ vero digestionē ꝛ prognosticationē contingit q̄dē dubiū in accidētib⁹. Nec ꝓtingit crisis in his diebus nisi cū cōtingit ꝓsequēter aliqd̄ sinistrū. 409.
Cū videris morbū sanguineū aut austerū ꝛ violētū valde cū illaudabili vimpetuoso motu cuius signa patula sint in capite ꝛ manifesta q̄ vsq̄ ad oēs sensus extendant cū rubore ꝓturitu nasi: erit pculdubio crisis ei⁹ p fluxū sanguinis nariū. 410.
Si vo accītia ipsi⁹ dolorisq̄ ꝛ in gte inferiori appareāt cum dolore

cōtinuo vmbilici ꝛ precesserit retētio menstruorū: ꝓtinget quidē crisis per fluxum mēstruorū. 411.
Sed si pars suprema corpis incolumis fuerit ꝛ a dolore in humeris cū dolore tamen hypocōdriop ꝛ patiens querulosus sit de epate ꝛ dolor vsq̄ ad anū extendat: nequaquā quidem committetur error si pronosticetur crisis illa futura per fluxum sanguinis emorroydarum. 412.
Si aūt morb⁹ ex colera rubea sit in statu: accideritq̄ apostema capiti: ꝛ dolor capitis ꝛ angustia augeant: nequaq̄ q̄dē est desperā dū: qm̄ ꝓtinget crisis ei⁹ p fluxū sanguinis nariū. 413.
Verus si eius accidentia sint in stomacho ꝛ cum hoc prius conquestus fuerit patiens de epate cum angustia ꝛ syncopi valida: erit q̄dem crisis eius per vomitum. 414.
Si vero caput ei⁹ fuerit sine dolore ꝛ cū angustia vētris ꝛ eminētia vmbilici ꝛ p̄cedente vētris ꝛstipatione ꝓnosticāda q̄dē erit futura crisis per fluxum ventris. 415.
Quod si venter eius pacē habuerit ꝛ digestionē laudabilē p̄ter q̄ morb⁹ ei⁹ violent⁹ sit austerus cum aliquantulo tñ labore ꝛ vigilijs circunscriptis accidētib⁹ sudoris: morbo quidem sic molli et lento existente cum doloribus pectinis: erit sermo meus veridicꝰ. s. q̄ crisis huius patiētis ꝓtinget per vrinā. 416.
Verū si cū pace ꝛ q̄ete p̄dicta retineat vrina p̄ter q̄ morb⁹ sit in vltimo acuminis cū apertiōe tñ pororū sine forti dolore ꝛ vigilijs et siccitate: erit quidē crisis ei⁹ forsitan cū sudore. 417.
Si aūt dolor membri vel iūcturarū in acutis ꝓtinget pculdubio crisis earū per apostemata. 418.
Utere laudabili regimine ex signis sup̄ morte euasionē seu q̄etē pacem significantibus. 419.
Ex his quidē sunt horror luminis ꝛ lucis ꝛ fluxus lachryme cū rubore motu forti ꝛ vertigine. 420.
Et paruitas oculi in vno latere: ꝛ aptio oris absq̄ ꝓsecutiōe. 421.
Et cum quis iacet ꝛ dormit resupin⁹ manibus et pedibus suis protensis et relaxatis. 422.
Ex his etiā est si videat patiēs descendere in lecto suo tman⁹ ꝛ pedes suos detergere. 423.
Necnon mala ꝛ illaudabil⁹ imaginatio qua videatur fila a pannis suis euellere. 424.
Ex his etiā est vltimata grauitas: aut el⁹ manifesta suspēsio. 425.
Et ēt frendere dentibus p̄ter solitum: ꝛ apponere man⁹ super caput et pului nar. 426.
Aut ēt si imaginetur quod vespillones nigri coloris capiat et velit eum interficere. 427.
Nam hoc contingente in morbo acuto mors: quidem appropinquabit. 428.

Ex bis etiam est si tacitus efficiatur verbosus: et mitis pacificus iurgiosus. 429.
Aut si conqueratur de cecitate ꝛ surditate vel casus virtutis ratione violentie morbi. 430.
Vel etiaz si videatur patienti dum dormit in statu quod cadat nix super caput eius. 431.
Et anima quidem inquieta domina magne frigiditatis: est res mala et illaudabilis. 432.
Ex bis sunt vigilia nocturna et somnus diurnus: aut omnimoda ꝓuatio somni. 433.
Necnon si dispositio egri in somno et post somnum deterioretur: et cum dolore efficiatur. 434.
Si etiam medicus ordinate et recte operetur preter quod operationis intentum erit malum. 435.
Ex bis aũt sunt facies mortuoꝝ facieb⁹ ꝟsimiles cũ planitie seu extẽsione tẽpoꝝ ex morbo ꝟtingente ꝛ ꝟstrictione auriũ ꝛ ipsarũ frigiditate ꝛ earũ inuersatiõe ꝛ oculoꝝ pfunditate. 436.
Etiam ruborꝝ vel nigredo oculoꝝ aut eorum eminentia vel ꝓcipiũ fuscedinis ipsorum. 437.
Aut etiam si quieuerint ꝛ vel si fuerint infrigidati aut palpebrarum tortura. 438.
Aut si fuerit nasus acutus cum obliqua fronte ex latere labij contracto vel marcido. 439.
Frigidit a s quidem extremorum patientis cum ulceret nigredine lingue laboriosa ꝛ similia cruciantia sunt quidem illaudabilia cum febre vrente. 440
Ex bis etiam viridis ruborꝝ vnguiũ ꝛ vir orin corpore cum vestigio nigredinis. 441.
Ex bis etiam est icteritia si aũ septimaz diem apparet cum macie hippocundriorum. 442.
Et si frigiditas sit in manifesto ꝛ superficie corpis et talis fuerit ꝛ sit iteri⁹ Et ꝓserti adhuc sit remãserit sup mẽbra ꝓncipalia. 443.
Et tumoꝝ q̃dẽ vult⁹ cũ tumore extremitatũ aũ duo septenaria ẽ q̃dẽ terribilis: nam hui⁹ patiẽtis materia velox est ꝛ cita: vñ nõ videtur ꝙ ad terminũ duoꝝ septenarioꝝ valeat puenire. 444.
Aut si quiescat ꝛ cesset febris absq; crisi: aut si eius fortificatio palam augeatur in diebus paribus. 445.
Ex bis q̃dẽ est fex nigra vl viridis fetida pinguis rubea ꝛ sicut aq̃ butirosa ꝛ alba. Ide nãq; male sunt ꝛ illaudabiles. 446.
Necnon etiam si appareat diuersoꝝ coloꝝ: hoc namq; mortem aut crisim futuram significat. 447.
Et si cũ casu appetit⁹ egestio sit colerica cũ q̃ egrediat frustũ sãguinis ꝛ gelatũ primo ꝛ ꝟsequenter frustũ carnis. 448.
Et etiam si post egressum cholere appareat sanguis absq; pũctiõe ꝛ

stimulatione. 449.
Et si post extenuationẽ ꝛ emaceratione corporis appareat ꝛ egrediatur fex nigra. 450.
Et cõstipabit vẽter in febre vrente: ꝛ vexabit cerebrum. 451.
Si etiam egrediatur ventositas cum sono inuerecundo preter solitum erit malum. 452.
Et ꝛ rina q̃dẽ nigra tenuis ꝛ pauca significat patiẽtis interitũ. Estq; timẽdũ ꝛ plurimũ ꝛ periculosum cũ accidit ꝙ mixtio ratiõis ꝛ intellectus cum tenuitate ꝛ rine. 453.
Ex bis etiã sunt vomit⁹ ꝛ fluxꝰ cum nigredine. Et fetor ex putrefactione contingens. 454.
Frequens etiam tussis cum modico sputo est signum malum et illaudabile. 455.
Sputũ ẽt diuersoꝝ coloꝝ in pleuresi cũ tussi laboriosa ꝛ difficili significat mortis ꝓpinquitatem. 456.
Et sudor solij⁹ capitis ad quẽ seu ad cuius euacuationem nõ subsequitur quies est malus. 457.
Si facies eoꝝ appareãt q̃les fuerint tpe sanitatis: eoꝝ quidẽ cura ꝛ certa euasio erit manifesta. 458.
Ex bis ẽt est yniformitas ꝛ equalitas caloris circũscripta macie ꝛ ꝓpocũdriorum. 459.
Icteritia post septimã diẽ manifesta ꝛ ꝓfecta ratiocinatio absq; malitia ꝛ vigor⁹ mot⁹ ꝛ sensuũ oĩm cõmitãte facilitate ꝛ lenitate sui corporis: ꝛ soli⁹ decubit⁹ ꝛ somni aduẽtus in nocte vt plurimũ sine sõno diurno cũ vigore patiẽti post somnũ. Ois ẽt somn⁹ tollẽs dolorẽ ꝛ turbatiõem seu ꝙmixtionẽ rationis ꝛ mitigãs egritudinez est laudabilis. 460.
Cerebrũ quidẽ patit ex q̃busdã mẽbris cõpatientib⁹ secũ in passiõe Unde si tũc euaserit a ꝙmixtiõe cõtinua: euadet q̃dẽ patiẽs laudabiliter ab hoc morbo. 461.
Et si cũ apostemate capitis assit sternutatio ex signis erit sup sanitatẽ significantibus. 462.
Omnis fluxus sanguinis etiã ab aure in morbis capitis est curatiuus corporis. 463.
Anhelit⁹ manifest⁹ nõ frequẽs aut tard⁹ est laudabilis: nec est verẽdus si nõ fuerit intercisus separat⁹ aut orthomiosus cogẽs erigere patientem. 464.
Et similiter est laudale cũ pulsus est virtuosus fortis sine angustia. Nec est anhelitus vtens nec inflãmatiuus. 465.
Ex bis ẽt sunt bonitas appetit⁹ ꝛ digestiõis cũ equalitate ꝛ laudabili substãtia fecũ ꝛ colore memino in citrinitate circũscripta nigredine earum ꝙstinat ꝛ viriditate. 466.
Aut exit⁹ ẽt bũoriscũ lũbricis in die cretica: hoc q̃dẽ est signum vite: hoc essi cõtingẽte auferẽ morb⁹ cũ fuerit ex illo humore. 467.

Egrediente colera rubea aufertur surditas tollituꝛq; inde nocumẽ
tum in morbo cerebri. 468.
Sanguis etiam emoꝛroydarum curat morbum splenis: hoc etiã est
laudabile in melancolia. 469.
Et fluxus quidem aque et humoꝛis flegmatici est cura morbi in hy
dropisi. 470.
Egreñ ꝙz colere cit rine in obtalmia festinat curã ei⁹. 471.
Ex bis ꝙdẽ signis est: vt videas vrinã similẽ in colore pomo citrino
cũ hypposta si alba in fundo residente. 472.
Et si ẽt videas sudoꝛẽ infirmi equalẽ in febre cõtinua. 473.
Et tumoꝛem exterius apparẽtẽ in squinãtia: hoc enim bonum laũ
dabile est. 474.
Tumoꝛ ꝙdẽ testiculoꝛ in tussi cronica est cura coꝛpis. 475.
Et similiter apa pedis in moꝛbis pulmonis: necnõ apa generatum
in iunctura cruris in inguinibus. 476.
Et pustule narium aut labioꝝm in tertiana est signum salutis pro
nosticum. 477.
Et varices quidẽ innate sunt cura alopitie: necnon eius quod est in
ventre splene. 478.
Et oxiremia quidem in lienteria intestini contingit ex retentione
cibi. 479.
Et febre cõtingẽte in spa smo vel epilepsia fit eoꝝm cura. 480.
Si patiẽti singultũ cõtingat sternutatio est cura eidem. 481.
Decet quidẽ vt cum volueris iudicare patientem q; vtaris propoꝛ
tione. 482.
Nam ex signis sunt quoꝝm virtus vera est ⁊ certa: ⁊ ex eis sunt que
per alia falsificantur. 483.
Justa autem significatio sumitur inter membꝛa ex eisq; apparent in
capite. 484.
Si ergo videas aliquaz significationẽ iuste significãtẽ in coꝛpe aliã
sibi contrariam sic significantem. 485.
Cõtingit etiam q; apparens sup contrarium coꝛporis non sint nisi
testimonia debilia. 486.
Omne signũ nõ habẽs cõtrariũ significat ratione super curã ⁊ eua
tionem. 487.
Et omne signum pronosticatiõis predictis cõtrariũ significat moꝛ
temet perditionem. 488.
Cum aũt apparebũt tibi signa 2traria ⁊ debilia: sequit ꝙdẽ ad hoc
dubiũ. Unde sta tunc et proꝛoga iudicium. 489.
Cũ ergo erũt equata in dispositiõib⁹ suis sta. Sed iudica a predomi
nãte cũ erit contingentia in equalitate sua supple. 490.

¶ Incipit secunda pars canticoꝝm.

Et est practica.

Postq; ordinaui in parte theoꝛice medicine quod se
riatim audiuistis: ⁊ hoc ꝑm qõ in mea mẽte preordi
nauerã: incipiã ꝙdem nũc in practica ipsius. Jã au
tem retuli in principio huius libꝝ illud propter quod
est necessarium: illud cuius relationem faciam in hoc
capitulo. ¶ Operatiõis autem practice sunt duo mo
di. ¶ Quoꝝm vnus manualis exercetur. Alter vero
medicinis et conuenienti regimine in cibis. Est autẽ non modicuz
quod per illud regimen exercetur. Hoc autẽ regimen in duas spar
tes diuiditur. Quaꝝm vna cõseruatiua sanitatis dicitur. Et altera
egritudinis curatiua. Et hoc pritã meam in perfectione medici
ne continetur. 1.
Et cõseruatiua ꝙdem sanitatis ỏt ꝑm veritatẽ de habẽte eã perfecte
absolute: necnon etiam de eo cuius sanitas est imperfecta. Et
huⁱ⁹ quidem sunt ꝑm opinionẽ due spẽs. Una est in eo cuius debi
litas permixta est per totã suã substãtiã in ommbus partib⁹ suis
sicut in sene qualescẽte: ⁊ puulo in ꝙbus. ſ. debilitas est p totũ mixta
⁊ in eo in quo apparet aliq; signũ p̃cedẽs metũ qõ appareat in eo
lapsus in aliquem morbum. 2.
Alia est in eo in quo apparet morbus in aliq; ex ptib⁹ solũ sui coꝛpis
Puta in cute ei⁹ aut carne vel ossib⁹ ei⁹. Et sicut ẽt est in bñte sto
machũ debilẽ frigidũ egrũ naturaliꝛ. Necnõ etiã in babente lesio
nem abꝛteroꝝ matrice: sicut in habẽte sextum digitum aut tumo
rem gibbum. 3.
Et in eo in quo apparet in aliq; et aterin aliquo ex ptib⁹ annix nõ in
alijs: sicut humid⁹ in ꝓplexiõe est debilis: in pueritia: ꝓpterq; actus
fuerit est san⁹ ⁊ fortis. Et sicc⁹ p ꝓplexiõẽ destruek virib⁹ in autũno
preter q; in vere debilis efficiatur. 4.
Conseruatio ꝙdẽ sanitatis est quoddã gen⁹ generale duas ꝓpreben
dẽs species ex opatiõibus medicine. Ex ꝙbus est vna vt cũ intẽdeꝛ
tur ad ꝑseruationẽ ꝓplexiõis alicuⁱ⁹ q; ordinek ⁊ cib⁹ et dieta silis.
Sed cũ intẽdek trãslatio coꝛpis eius a sua cõplexiõe fiat huiusmo
di eo q; cõtrariek ꝓplexiõi antedicte. Ne regimẽ sani simpliciter
⁊ absolute est q; attenda tur ad cõseruandum ipsius laudabilem
dispositionem. 5.
Et moꝛetur seu faciat residẽtiã suã in aliq; ex ciuitatib⁹ quarti cli
matis q̃ scilicet ꝑfectũ aerẽ habeãt ⁊ vapoꝛẽ: ⁊ habeãt speculã verl⁹
beremũ ⁊ siluã: ⁊ inspiciant etiam versus partem orientalẽ quia
ipsa est subtilioꝛ. 6.
Tempoꝛe vo estiuo declinet ad mõtes. Sitq; habitationis locⁱ ap
tus a parte septentrionali. 7.
In noctib⁹ quoq; habiteꝛ ⁊ descat in supioꝛibus locis ⁊ sedib⁹. In die
vero descendat ad inferioꝛes. 8.
Caueat etiam ⁊ vitet pãnos laneos: ⁊ de bombace: ⁊ condescẽdat ad

subtiles lineos.
Utatur ēt aromaticis frigidis: sicut ex oleo rosaceo. 9.
Protegatq; oculos suos a pulnere fumo vapore turbidor corrupto ra radio solis hora meridiei seruoris: necnō ab occursu fortisca liditatis: nec ēt attēte ipiciat figuras acules subtiliter intricatas nec litteram minutā et subtilem. 10. 11.
Debeat aūt ad minus q̄libz comedere semel inter diē noctē. Ad pl⁹ bis. Mediū aūt inter hoc est si comedat ter in duob⁹ die⁹. 12.
Prolongef ēt tpe refectiōis: vt fiat cibi bona digestio: fiāt ēt parue bucelle vt bene digerantur. 13.
Mā oē aliō qō ꝓtūdere nō poteris: erit apōte digestiōis difficilis. 14.
Attēdat ēt vt oē ꝑter naturā illaudabile curet cū cōtrario ei⁹ cōue nētis ſm cōplexionem et malitiam ipsius. 15.
Sūr aūt ꝓplures ꝓplexiōes ineq̄les cū malitia cibi rectificabiles. 16.
Utat ergo eis bō ſm vsum et cōsuetudinē suā. Nec sunt appetit⁹ nec delectatio cibi omittendi. 17.
Omnis namq; cōsuetudo subito et sine gradatiōe ablata: nocet et offendit illum cuius est. 18.
Est aūt būidū lubricū stiptico imponēdū. Estq; sapor dulcis aceto so misced⁹. Et siccū cū būido rectificādū. Et frigidū cū calido. Et ecōtrario. Qō si timeat defedatio oleaginosi vel ei⁹ qō est male di gestiōis rōne pinguedinis addat sal eis aut aliq̄d acutū: naz hec iuuant ad subtiliandum. 19.
Post exercitium quoq; est refectio facienda: et ipsum postq; exiuerit fer ab eo. 20.
Est aūt q̄rēd⁹ loc⁹ trāq̄ll⁹ et frigid⁹ et arēto euētat⁹ ad laudabilē refri gerationē faciēdā. Necnō ēt tēpus hora frigida: vñ decet bomi nē esse attētum in hoc regimine. 21.
Tēpore q̄dē estiuo est cibi quātitas minuēda. Estq; tūc ad subtilitā tē nutriētia declinādū. Uñ vitā de sunt tūc carnes grosse. Et vtēdū est oleribus et lactis speciebus. 22.
Et piscib⁹ recētibus: bed o tragno mediocris etatis: et pullis gallina ceis et gallinis carnibus quoq; colūbarū et cot burnicū. 23.
Sunt etiaz ex conferentibus tunc ex coriādro tragresta composita et satabeg et ceribat. 24.
Si q̄s ergo velit a morbis euadere diuidat regimē suū in tria: quoz vnum tribuat anime: et aliud cibo: et aliud potui vel aque. 25.
Et paz q̄dem aque frigide satiat et sitim sedat: ad hoc tamē nō suf ficeret multum tepide. 26.
Mō est aūt aq̄ pot⁹ frigide nimiū frequētād⁹: eo q̄ neruis obsit. 27.
Non est etiam offerendus potus aque niuis nisi pingui sanguineo multe carnis. 28.
Est etiā vitand⁹ potus aque in mēsa nisi ratione adherentie tardi descensus bucelle. 29.

Mō est etiam sumēda aqua cū cibo nec ingressu a balneo. 30.
Nec etiā post forte exercitiū et coitū: boc. n. est malū et illaudabile. 31.
Si tamē quis ex modica tolerandi potentia sitim vrgeat: sumat ex ea parū tantū scilicet qō declinatio impulsio cibi ad iferi⁹ stoma chi ꝓcleatur: quatenꝰ ibidē digerat. Sumat tñ ex aquis illa que sitim sedet et satiet: aut ex vino qō et quantū ꝓcruat et sufficiat. 32
Et si sumpta aqua ad satietatem aut vino sufficienti accidat sitis: vtentur potus eoꝝ: qſi talis sitis est mendosa. 33.
Mō est curandū de assūptione multi vini: debetq; sufficere modicū cū est in vsu: nec est ꝓtinuand⁹ omni die pot⁹ vini: nec est bibend⁹ in ieiunio: nec etiam post sumptionē cibi subtilis vel acuti. Estq; omni tpe vite nisi semel in mense ebrietas euitanda. 34.
Et bibat vinū aromaticū adiūctasibi acetositate mali granati aut succo citonꝰ et cucumeris: ille cui accidit ex potu vini dolor ca pitis supcalefactio et ebrieta s: bibatq; ipsuz cū aqua mixtuz. 35.
Et oandū est in potu ei qui q̄rulosus est rōne vētositatū in corpore suo existentium vinū purū et citrinū: nā fortius ex eis ꝓcruat eis. amplius expedit etiam vt cum salsis coniungatur. 36.
Tēpore aūt estiuo sumēdū est vinū albū rac̄fū: eo q̄ sit subtilitati et simplicitati ppiq̄us: cui addāt acetosa: et sup cōedāt stiptica. 37
Non ꝓlongetur somnus: qſi hoc obest anime. Nec etiam vigilie qſi inde debilitantur sensus. 38.
Prolongatio veri somni congruit ei cuius cibus est indigestus: necnon sup malitiā cibi non recipiētis digestionem. 39.
Sic nec est somn⁹ ꝓlongand⁹ in ieiunio et tpe famis. Nam repletur caput fumo et vaporibus a fecib⁹ et supfluitatib⁹ eleuatis. 40.
Est quoq; immediate post cibū vel comestionē dormiendū accumbē do donec ad locum digestionis puenerit cibus assumptus. 41.
Non est exercitandū exercitio magno et forti: nec est tñ descendū q̄ omittatur omne exercitiū: immo q̄dē est hoc vitandū. 42.
Sūt ergo taliter mēbra exercitanda et p exercitiū adiuuāda ne colli gatur qō timetur colligi in eis ex malis humoribus. 43.
Eundo vel clamando si volueris donec appareat velox et cita ex piratio. 44.
Macer autem et extenuatus non debet exercitari ne ipsius dissolu tio amplius augeatur. 45.
Necnon debet exercitari pinguis et multe adipis a grungie: vt tamē accingendus si habuerit ventrem magnum. 46.
Tempore vero estiuo est minuendum exercitium: cum tunc dissolua tur et subtilietur homo per sudorem. 47.
Jam quidem retuli in capitulis theorice regimen eius: cuius cor pus indiget euacuatione superfluꝰ: aut retentione contrarij ad dens huic quod mihi placuit. 48.
Cōgruit q̄dē vl⁹ omniū et quorum ꝑmissi relationē ſm q̄litatē dictā

in tpe estiuo supcalefacto iuuem t ciuitatib⁹ meridionalib⁹. 49.
Et tēpore quidem byemali est vtendū ꝓtrarijs eis q̄ retulim⁹ vt ob
metur t resistatur frigiditati ipsius. 50.
Uere quoq; t autumno incedēdū est inter estatē t byemem. 51.
Congruitq; regimē exiccatiuū in vere. Et humectatiuū in autūno.
Unde fugienda est exiccatio, in eodem. 52.
Est autem vtendum regimine conuenienti tempore estiuo: t in fine
veris: t in principio autumni. 53.
Uerū in principio veris t in fine autūni dz regimem ꝓformari regi
mini byemis. Uñ vtendū est tūc cibis calefacientib⁹. 54.
Regimen aūt ei⁹ cui⁹ relatio dicta est ꝓgruit habitantib⁹ t residē
tiam facientibus in ciuitatibus t castris. Uex mercatores sunt re
gendi regimine iter agentium. 55.
Et quidem vitanda nauigatio per mare in byeme. Et volens nau
gare dz assumere t colligere aquam multam t multa vasa munda
Cui preparanda t offerenda sunt cibaria humida. Uenter t natu
ra eius est cum medicinis mollificanda. Unde si timeatur vomit⁹
colere euacuetur p̄ recessum. Quib⁹ pactis ingrediatur nauig. Et
imponat secum succos acetosos t cum eis stipticos. 56.
Et ad vitandū defedantiarsordes p̄paret sibi mundas vestes. 57.
Cū aūt in aliquo ex iter agētib⁹ multiplicabunt pediculi: quos nō
possit iterficere: lana cōtrita t mersa i oleo: i q̄ argētū viuū fuerit
extīctū appēdat vestib⁹ ei⁹ donec videāt cadere pediculi ab eo. 58.
Iter autē agens per siccū regat cū regimine frigoris. 59.
Est ergo cauendum ne obuiet ei frigus: quoniam perdetur ratio
ne algoris t congelationis. 60.
Et reficiatur vsq; ad saturitatem ne moriatur fame. 61.
Et si fuerit infrigidatus ingrediatur balneum Et vniatur cum ba
bentibus corpora pinguia t carnosa. 62.
Et si caligent oculi eius: visusq; ipsius disgregetur ex gelu: ponat
super faciez eius peplum nigrum. 63.
Et ei⁹ extrema ptegant a frigore: t oleo fomentent. vñ inuoluant
pedes ei⁹ multis coopertorijs postq; subtelares calcientur. 64.
Unde si cessante dolore extremor⁹ nō recuperēt sensū scito ea dissolu
ta t mortificata a frigore. Ꝓtinus tāto tūc iugiter sunt fricāda et ca
lefaciēda cū oleo de sinapi calefacto t ꝓsequēter fasciāda. 65.
Et si ide pedes fuerit nigri aut liuidi: scarificent. Et si fuerit in eis
putredo mūdet. Et si aliq̄ dissolutū fuerit abscidat illū ab eis. 66.
Qui vero inde lassitudinem incurrerit curet cū oleo. Et feruet regi
men t dietam subtilem. Fricenturq; t extendantur ipsi membra
in balneo. Et requiescat ꝓsequenter aliquibus diebus 67.
Iter agēs tpe estiuo t calido sic est regēd⁹ vt. s. pbibeat ei ne aggre
diat iter sub hora est⁹ t feruoris in meridie. Estq; ꝓtinus minuēd⁹ ne su
pcalefaciat ex ardore itineris. Ꝓtinus tāto extrahat sanguis ab eo in

magna q̄titate: t sic efficiet secur⁹ ab apate. s. p̄ flobothomiā. 68
Uerū si colera in eo dominet: educat ab eodē: t sic stitis malitia alle
uiabit aut tollet. Estq; añ egressum itineris succis ꝓuenientib⁹ ex
tinguēda: alias verēda est ne calor ipsi⁹ periculo exponat. 69.
Et siat vt comedat aliquātulū ex herbis frigidis t simul saturetur
aqua. Et q̄escat cū poterit. Nec irascat fortiter aliquatenꝰ. Et
moriet in locis vmbrosis. Et vitet seu dimittat clamorē sermonē
necnō et bellū ziurgiū. Nec moriet in loco nimis calido. Et sumat
in potu sirupū ex succo vue acerbe cū succo portulace t aqua. 70.
Et si sitiat in meridie teneat in ore suo pillulā vnā ad quātitatē lu
pini factā ex trocisc̄s cāphore. Et si timeat ne facies alteret a color
nigrescat ei⁹ cutis: dissoluat seu liquefaciat rector ei⁹ oleū cū cera
simul iuncta: t p̄sertim in mulieri⁹. 71.
Custodiatur taliter infans in vtero: ne contingat corpori ei⁹ aliq̄
nocumentum. 72.
Et eligatur nutrix q̄ cibabit t potabit eum vt sit boni nutrimenti
apud eum. 73.
Talis est etiā apponēda intentio super stomachū p̄gnātis ne ꝓti
gat corruptio in desiderijs seu appetitib⁹. 74.
Rectificet etiā sanguis ei⁹. Et ipsi⁹ superfluitates educant: ne infan
tes superfluitatib⁹ offendāt. Uerū si sanguis excitaret in eis: mini
me tamē minuantur. Sed vice predicte euacuationis infrigidet
sanguis seu eius feruor extinguatur. 75.
Si etiā flegma in ea excitet: minime tñ euacuatur secessus: vtatur
nihilomin⁹ tunc cōiter subtiliatib⁹. 76.
Cum aūt instabit tp̄s partus vtendū est partuz facilem efficientib⁹.
Unde fricētur in balneo ex oi parte cum oleo ilia ipsi⁹: t q̄ con
iungitur vētri eius: vt sic nerui eius t musculi mollificent: ne par
tus ei⁹ laboriosus efficiatur. 77.
Unde vtat oleo in cibis ei⁹. Et forbeat brodiū seu ius pingue. 78.
Et ptegat a clamore: saltu: timore: pugna: t p̄cussiōe. Et in agone
violētia ei⁹ offerat ei decoctio dactilor⁹ t fenugreci. 79.
Expedit etiā vt in partu babeat obstetrix discreta: q̄ circūscripta
oi pusillanimitate trabat fortiter pedes ei⁹ t ipsimat vētrē ei⁹:
caute tñ t discrete: postq; subito eā surgere fecerit. 80.
Et si fluat ex ea sanguis mult⁹ offerant in potu trocisci ex: arabe
Si q̄ rōne alicui⁹ impedimēti nō egrediat ab ea sanguis i ꝓuenien
quātitate sumat in potu trocisc̄os de myrrha. 81.
Et vtat fumigijs dissolutis ex myrrha turan sauina sulfure col
loquintida factis si secūdina non egrediat. 82.
Est ergo nutrix eligēda: sit mediocris etatis t carnosa: nō tñ lare
carnis p̄ plexionē suā: appropinquās qualitati t tēperiei: altiꝰ
erecti corpis t magnaꝝ mamillarū: habens caput mundum t sa
num: t oculos immunes ab omni nocumēto intrinseco: t q̄ sit sa

na breuiter in mēbris ꝛ iū cturis suis. 83.
Et habeant multū lac cui⁹ color sit albus. nec sit nimis subtile nec nimis grossum: ꝛ sit sapor ei⁹ dulcis sine horrore aliquo: sitq; cōfectū in partib⁹ ꝛ non fluidum. 84.
Cōgruit aūt vt dulcib⁹ pīguib⁹ ꝛ piscib⁹ recētib⁹ cū oleo nutriat. 85.
Ungat frīniat stipticis cū fasciabit: nōec mānifeste idurēt cutis ei⁹ ꝛ calefiat. Et ab hūiditatib⁹ ei⁹ mūdet. Et mediocri ligatura fasciet. 86. Nec ē etiā ei lōgo tpe phibēdū: qm̄ supcalefieret ide. 87.
Suntq; tollenda ꝛ vitāda omnia ipsum ad iram excitātia: ꝛ ipsius somnū impedientia. Si em̄ velit quis somnū prouocare ponatur stratus eius caparū ꝛ latus satis in loco opaco. Et imponatur pauper in cubis suis: si ex ablatiōe somni seu vigiliaꝝ instantia cōtingeret ei aliquod nocumentū. 88.
Utili⁹ t̄ñesset multū magisq; necessariū ne alicui infantiū daret aliq̄d ad comedēdū excepto lacte solo donec habuerit dētes suos. 89.
Et cū surget a somno ꝛ excitabit nec exercitet ad videndū lucem: taliter etiā q⁹ inspiciat astra in celo: videat etiā in die colores varios ꝛ diuersos: quatenus in hoc exercitetur. 90.
Et loquat semp alte quicūq; aut ōcūq; habebit accessum ad ipm cū voluerit quis ipm instruere ꝛ assuescere ad loquēdū. 91.
Et ponat mel in ore ei⁹ leniēdo ꝛ fricādo ex eo palatū gingiuas ꝛ linguā eius. Et addat cū eo aliquātulū thuris ꝛ liquiritie. 92.
Et puocetur ei sternutatio quaten⁹ ipi⁹ nasi oppilatiōes apiant ꝛ mūdent: hoc em̄ rectificat ꝛ clarificat vocē suā oēs etiā sensus ei⁹ ꝛ cū hoc dilatat pect⁹: ꝛ anhelitū bonū facit. 93.
Et vitet flobothomiā ꝛ pharmaciā donec ad etatē adolescentie peruenerit. Nec resistatur apostemati variole seu exiture eidē cōtingenti cum attractione. 94.
Nā cōualescētes ab egritudine sani existāt: eoꝝ t̄ñ corpa nō sunt fortia sed debilia sicut sunt debiles imunes a morbo quoꝝ virtutib⁹ accidit fatigatio ꝛ sanguinis pūtatio in eoꝝ corpibus. 95.
Si aūt macies ꝛ extenuatio corporis suoꝝ fuerit longi tpis ꝛ cronica reducātur paulati ad ꝓfuetudinē ppriā: nec fiat hoc subito et festināter. Si vero emacerati fuerit ꝛ extenuati in tpe breui reducātur celeriter ad solita: est nihilomin⁹ gradati regimē subtiliādū donec euasio corpis ipsoꝝ sit manifesta. 96.
Detur ergo ei panis ex cibo q̄ t̄ñ laudabilis sit virtutis ꝛ chimi. 97.
Et sit iḡete ꝛ trāsmutabilitate eo q⁹ eoꝝ mēbra tenera sint ꝛ mollia. Rectificēturq; eoꝝ ale bono ꝓportio ꝛ laudabili sede. Et ministrētur ei aromata ꝛ oēs flores laudabilis odoris. Et gaudeāt ꝛ letēt ipis ex hylarātib⁹ rectificēt ꝛ vitet meditationē ꝛ tristiciā. Et ingrediat tinas in balneo: nec t̄ñ ibi diu sedeat. Et vnguāt ibi mēbra eoꝝ oleis conuenientib⁹: nō t̄ñ cū forti fricatiōe: nā hec efficiūt in eis colorē innaturalē. 98. Uires ꝛ vtutes senū retrocedūt oī dietē minuūt. 99

Unde detur eis fortis cibus in parua quantitate sumptus: queq; non aggrauet membrum. 100.
Et si ea euacuantur nequaq; colera educatur: sed potius dimittatur: cum sit in eorum corporibus medicina. 101.
Nec prohibeatur eis totaliter flobothomia si iam vsi fuerint ea: immo minuatur etiā in hoc casu sexagenarius si corpulentus fuerit ꝛ carnosus: bis in anno: nec abducat in hoc duobus anni temporibus. Prohibeat t̄ñ ei oino flobothomia ex cephalica: et sic erit eius regimen bene ordinatum. 102.
Cū etiā pueuerit ad septuagesimū annū minuat semel in anno: nec secūdet in eo etiā in corpulētis. Nec etiā extūc vemediana minuēdus: nisi fuit corpus eius quasi plenū: vnde cū pceperit in etate amplius. o5. annis minuatur bis de basilica in duobus annis. 103.
Post hāc aūt etatē ceisoino flobothomia phibēda. Nā obest multū seniorib⁹ ꝛ decrepitis. Nec etiā sunt eoꝝ apata mitigāda. Nec est etiā attractio in apostematibus eorum fortificanda. 104.
Sunt nihilominus mūdificandi cū fricatiōe ꝛ sudore: deturq; eis pinguces. s. ficus per interualla: ꝛ mūdificētur etiā cū cibis mollificantibus. Destructio aūt eoꝝ cū medicinis ē oino phibēda. 105
Qui ergo patitur in aliquo tēpore determinato: curetur priusq; in currat morbum. 107.
Et curetur cum contrario eius de quo conqueritur. Et commutatur tempus pro tempore. 107.
Si ergo aliquis patiatur in aliquo ex membris suis: attendatur et recipiatur cura eius ex his que colligā in curis morboꝝ: donec liberetur ꝛ mundetur ab illo morbo. 108.
Et si appareat in alicui⁹ corpore signū significās sup morbū futurū: phibeat attēte aduent⁹ ei⁹: qm̄ occulta est cā in corpore eius Jam aūt retuli q̄d significet accidēs apparēs in corpore: ꝛ de qua egritudine timendum sit ex eo. Unde attente curandus est de eo faciendo cessare causas eius ex his q̄ retulimus in. c. suo. 109.

Dostq; seruauit contenta ergo sub genere conseruatiōis sanitatis incipiaꝝ loqui de cura ipsius morbi. Et hoc quidem est vnum ex generibus practice. Hoc aūt fit. obuiando ei cū suo cōtrario. Ut si fuerit morb⁹ ex calidita te curet cū frigidate: ꝛ econuerso. Et si fuerit ex humiditate curetur cum siccitate: ꝛ econuerso. 1.
Curetur ergo cerebri repletio cum euacuatione: ꝛ sic fiat de mēbris aliis: ꝛ in patiente obturationē ex oppilatione fiat apertio donec eius malitia fuerit rectificata: ꝛ lenitas corporis nociua exasperetur: ꝛ similiter asperitas leniatur. 2.
Hic q̄dē faciā mētionē medicinaruz hūores educentiū p secessuz. ꝛ Unde referam illā sup quā dīsputatur aliqua cōpositio ꝛ habentē potentiā educendi aliquē humorem: ꝛ habent ēvim aperitiuam aut

mollificatiuã habentẽ potẽtiã vrẽdi vel putrefaciẽdi claudẽdi
coppillatiuã opatiõis attractiuã & exiccatiuã sanatiuã carnis
generatiuã aut sigillatiuã hisisses inf tutib⁹ scõis ertijs. 4.
Educit aũt fortit er colerã rubeã scamonea cui⁹ dosis est attractio
ni⁹ darbã vsq; ad vnũ kirat: hz etiã potẽtiã sup alios hũores. 5.
Cui⁹ quidẽ rectificatio fit cũ citonijs ne ledat stomachũ repar. 5.
Detur autẽ ex aloe solidũ vnũ si fuerit necesse duplicetur pondus
illud in speciebus cõuenientibus: si detur multũ ex eo: rectificẽ
cum bdellio gummi dragaganto. 6.
Et ex mirabolanis citrinis offeratur in potu. ʒ.j. tantũdẽ offerat
de violis. Sic etiam fiat de medullis casiefistu. tamarindis. Et
non amplius. 7.
Denf ad hoc danic. 2. ex pulpa colloquintide mũde rectificate cuz
bdellio: risi fiat cũ cucumere amaro qõ est ei sile in hac opatiõe
rectificato cum pondere sui ex conuenienti ad hoc. 8.
Dẽtur autẽ ʒ. 5. ex sale nitro sale: nam expellũt flegma. Sed denf
ex turbith darban. 2. Et cum dabitur in potu ponatur in deco-
ctione equali. 9.
Et detur ad minus ex agarico darban. i. aqua ex granis. 10.
De quidẽ medicine educũt aquã citrinã scz pondus. 2. danich lau
reol e: pondus vnius danich eufo: bij nõ antiqui: tantũdẽ ex ti-
timalo rectificato sicut rectificaui ipsum aloem: etiam pot⁹ da-
rban. i. ex centaurea. 11.
Def ergo in potu ex senepolipodio epithima mirabol. indis retiaz
ex fumo terre buglossa fm quãtitatẽ quã ex ea educere intende
ris: vñ si equaliter temperate eã velis educere: da. ʒ. v. ex lazulo
darbã. v. ipse tñ est signanter periculosus verendus. 12.
Radix aũt veridica esset vt si posset fieri ministrek sp vnica simplex
medicina in oi morbo: donec ei⁹ operati o panderek. Fuit nihilo-
minus necessaria ea cõpositio ppter illud quod nunc dicam. 13.
Scilicet ppter morboz cõpositionẽ adiuuicẽ: & ppter medicinaruz
adequationẽ: & dulcoratione mali saporis & amaritu. ipsaruz. Et
adiuuãt earũ transitũ si fuerit difficilis & tardus. Et rectificant
difficilẽ glutinationẽ ipsarũ & ventris solutionem. 14.
Cum ergo fueris atten⁹ in compositione solutiuarũ pone debitum
ordinem & numerum earum in compositione. Accipe ergo cũ pro
prijs dosibus & determinato numero medicinas solutiuas sicut
volueris rectificatas: diuide consequenter certis portionib⁹ do
ses earũ: detur in potu ex ea fm numerum cõponentium ipsam
sic cum fiat sic componentur quod totum compositum propine
tur: sic composite seruentur necessitati tpe oportuno. 15.
Huiusmodi sunt myrra sumac berberis rex frigi. mirabol. acatia
corali rembluci lutũ armenicũ vel terra trumex seu arius. 16.
Et cuppe glandiũ sanguis galliamusc. balaustia cũ spodio mirra:

et auellana indica crociandrũ siccum: folium cum plantagine
hec enim stiptica sunt actione sua. 17.
Et galle lapatium ribeos berberis sunt frigida & constrictiua. 18.
Scito q; calefaciẽtes medicine fm q; retulerũt & expertũ est: sunt cõ
diti: tbus: piper: cardamomũ: & piper longum. 19.
Et cartamum menta squinantum & cinamomum & passe montane.
i. staphisagria et capparis. 20.
Et centonica vitica melissa storax rambia. 21.
Et ligni aloes achorus mellilotum cuscute & zinziber. 22.
Et gentiana: basilicon: peonia: lacca & reubarbarum. 23.
Et folium laudanum & bacce lauri & ameos. 24.
Et anetum & cataputia & alcanna & bus & myrrha. 25.
Prassium sarrapinum acorus & anisum. 26.
Et carui ciminum & semen apij campestris. 27.
Et spica capil. ve. & fatureia & barsaan. 28.
Et cassia lignea galanga celidonia & assarum pix & ysopus & alchitrã
piretrum et balsamus. 29.
Et maiorana & papauer rub. celicerta calam⁹ aro. & camomilla. 30.
Et nigella assa fetida & terebentina & sulfur amoniacum & sinapis ne
stalleum cubebe costum. 31.
Omne aũt frigidũ & calidũ erit siccũ vel molle seu humidũ. Et ex sti
pticitate quidẽ siccitas cognoscek. Ex lenitate nõ bũiditas. 32.
Est aũt apõ medicos nota graduũ diuersitas. Nã immutatio & al
teratio solo intellectu & ratione percepta est in primo gradu. 33.
Omne aũt cuius immutatio sensu percipitur sine violentia & ma
nifestam significationem quod sit in gradu secundo. 34.
Omne aũt, qõ sui violẽti vstione aut stupefactiõe seu narcocitatiõe
corrũpit qõ immutat exiuit a tẽperie vsq; ad. 4. gradum. 35.
Scito q; in omni maturatione est viscositas cum dolore mediocri
et temperato & proportionali cum calore mẽbri in quo maturatio
intenditur: cuiusmodi sunt adipes pix & gummi pini & oleum cum
cera simul mixta & oleum cum calida bene mixtum & agitatum et
frumentum in oleo coctum. 36.
Omnis medicina mollificatiua est fortioris caloris q; sit membrũ
in quo mollificatio intenditur: nõ tñ est tante virtutis & potentie
q; sui dissolutione & subtiliatione manifestetur in corpore nocumẽ
tum: cuiusmodi sunt galbanum & bdellum ammoniacum storax et
medulla tibie ceruine. 37.
Indurantes quidem medicine sunt sicut solatrum lentigo & vallorũ
et similes his. 38.
Omnis medicina oppilatiua cuz caliditate & siccitate & expoliata ma
nifesta: nõ mordificans membrum cui coniungitur: & cum hoc ter
restris est aut viscosa. 39.
Est autẽ notum q; omnis medicina aperitiua incisiua est & subtilia-

tiua: cui⁹ sapor est salsus vel amar⁹: cuiusmodi sunt cepe marl⁹ nerradix lilij radix puinche sal nitrū caparis⁹ faba lupina. 40.

Et stipticū quidē potest esse a peritiū: nullo modo aperie t exterius applicatū nihilominus in potu assumptū oppilationem aperiet in membris existentem. 41.

Medicina quidē mundificatiua ⁊ abstersiua est minoris subtilitatis q̄ sit precedens sicut fabe. Fortius tñ eis est dulce sicut melr dulces amigdale. 42.

In omni quidem rarificatione ⁊ resolutione existit calor tēperatus sicut ē oleū cataputie ⁊ camomille ⁊ oleum radicum feniculi. 43.

O omnis quidem medicina orificiorū venarum aperitiua ⁊ mundificatiua est habens calorem mixtum cū grossitie: cuiusmodi sunt allia cepe ⁊ fella. 44.

Quicquid confert ad obturandum ⁊ constringendum meatus debet esse stipticum ⁊ mordicatione priuatum. 45.

O omnis medicina vstiua ē magni ⁊ fortis caloris ⁊ inultimate grossitiei. 46.

O omnis medicina putrefactiua ē perfecte caliditatis ⁊ subtilis substantie. 47.

Medicine autē carnis diminutiue sunt debiliores predictis. Sed sigillatiue vlcerū abstersiue sunt ⁊ desiccatiue. 48.

Medicina q̄ a tota specie attrahit humorē seu humiditatē aliquā est bezaar ⁊ medicine laxatiue seu eductiue. 49.

O omnis aūt actio medicine attrahētis rōne qualitatis note fit a calore ipsi⁹ naturali ⁊ subtilitatis substantie: cuiusmodi sunt ammoniaci; bdellij: āt a putrefaciēte sicut in egestionib⁹ ⁊ ster cozib⁹. 50

Bezaar aut ꝑfert cū superat: aut rōne qualitatis cōuertentis ⁊ mutātis: aut ex sua natura siue ex propria: aut eo etiā quod cōfert educēdo p̄ modū qualitatis necessitatis a veneno. Usus aūt barū hoc est tempore sanitatis: ideoq; quivtitur frequenter eis incurrit inde nocumentum. 51.

Hec medicina calida est ⁊ aperitiua ⁊ mollificatiua. Et ea etiā est q̄ stupefaciēdo cōfert sicut opium ⁊ cetere narcotice. 52.

Post relationem quidē predictorum reperietur relatio tertiarum virtutum super bis que contingunt ⁊ generantur: ex quibus ē cōminutio lapidis in rbenibus: que quidem fit ex omni eo qō dissoluit: incidit: subtiliat ⁊ mollificat: dum tamē caloꝛem non habeat manifestū: cuiusmodi sunt radix asparagi: ⁊ radix arūdis ⁊ vitrū vstum: ⁊ passe montanee. i. staphisagrie. 53.

Et similes istis habentes scz aliquam caliditatē ⁊ humiditatem: faciunt egredi quod est in pectore per screatum. 54.

Que etiam sunt temperate caliditatis generant lac. 55.

Et omnis medicina iuuans creatū puocat dum auctaz habuit caliditatē ꝓter qō fortius exiccet. 56.

Et: be quod oēs puocant vrinā: acute tamē sunt in hoc certiores ⁊

magis cōuenientes. 57.

Postq̄ ergo retuli vires ⁊ virtutes 2positionū medicinaz: incipiaz nūc referre modos medicaminū ⁊ antidotorū. Referaz ergo oēs modos earū quib⁹ vtūtur medici tā in interi⁹ assumptis q̄s in exterius applicatis. Et sunt velut decoctiōes pillule sirup⁹ loclimenta cerata ablutiōes fomentationes fricatiōes stuffe vel piria balnea trocisci electuaria suppositoria lucina clysteria stille seu stillicilia iniectiōes magdaleones dētifricia sternutatoria ac catoria sriga emplastra vnguēta pulueres ocloꝛ sinapisma: sunt caput purgia colliria nastallia cū colatura opiate rfinegia p̄ traiectoriū sine: fricatoria sacellatiōes ifusiōis trazeꝛfectiōes. 58.

O omnis morb⁹ quē sum⁹ relaturi existit vniuersaliter in toto corpe aut specialiter in aliquo ex mēbris ei⁹. Qui si fuerit sine materia erit q̄dē cū 2positiōi sue suo 2trario eius cura. 59.

Discernit autem morbus repleti corporis a morbo predicto sumēdo experientiā ab eo per inuestigationē artificialē si. s. nō assit cū eo aliq̄ ex signis sup repletionē corpis significantib⁹. 60.

Si aūt cōtingat nocumentuz ex operatione in cura morbi: erit quidem medicamen simile. s. morbo in compositione. Et recipiet iuuamentum ex eo: contrariatur cause efficienti corruptionē morbum seu egritudinem. 61.

Potest etiā sumi significatio super morbū excessu: tact⁹ ⁊ debilitate operationis. 62.

Et etiam ex eo q̄ apparet ex illa udabilibus ꝓm spēs ⁊ modos suos Et etiam ex eo q̄ videtur de superfluitatibus ereuntibus. 63.

Si ergo patiētis vrine fuerint sine hypostasi ⁊ residētijs: ⁊ pulsus inequalis: nequaq̄ ex repletiōe patiet: sed morb⁹ eius reponetur poti⁹ sub igne morbi inaniētis ⁊ 2sumptiui. 64.

Et si dolor sit in aliquo loco specialiter significabit super passionez illius loci. 65.

Sumitur etiā significatio sup ipm ex etate ⁊ 2positione corpis ripsius colore ⁊. iij. anni tpibus ⁊ eoꝛ 2stitutionibus ⁊ ipsius ꝓpria habitatiōe ⁊ ciuitatib⁹ eius ⁊ ex eo quod precessit de regimine ꝓprio ex his essi fit iuuamentum super cognitionem ⁊ precognitionem morbi. 66.

Si ergo corpus patiatur de caliditate ledek q̄dē ab oi calido. Et tactu calidū reperiet. Eritq; eius vrina rubea. Et pulsus inquietus cū siti ⁊ labore seu angustia ⁊ vigilia ⁊ instantis: cū motu inordinato ⁊ habitudine extenuata: ⁊ colore citrino. Et habitatio meridionalis ciuitatis: ⁊ etate iuuenili: ⁊ discursu eoꝛ q̄ calorē efficiūt ꝓ tāto curetur cū infrigidātib⁹ febrē vrentē ⁊ oi qō laborē infert curantib⁹. Et sit cibus eius ꝓm quātitatē virtutis ⁊ quātitatem eius qō apparebit ex appetitu ipsius. 67.

Si ro ex mala 2pōe frigida patiat: 2stat q̄ frigidātia oberunt ei.

Et ossa calida pdere rūt eidē. Eius etiā frigiditas pcipiet sensu tactus. Et color ei⁹ signanter albus reperiet. Pulsus tard⁹. Nec patietur sitim: nec vigiliaꝝ instantiā. Qō si pateret nō tñ inde molestaretur. Et si cum dolore albo assit lassitas ꝛ mollities corporis: etas senectutis: ꝛ locus quem inhabitat fuerit septentrionalis: ꝛ tempus anni hyems. ꝛ vsus fuerit in preterito infrigidātib⁹: erit quidē significatio certa sup isto. Pro tanto si medicet ꝛ curetur in aliquo curetur cum calefacientibus. Et breuiter intē datur in cura eius ſm curam qua curat spasmus. 68.

Dic quidē duo morbi nō priuantur altero ex duobus. Uñ si fuerit morbus siccus videbis ipatiētē siccū. Et si fuerit humidus videbis patiētē. laxū ꝛ spongiosum. 69.

Humidū ergo exiccetur subtiliter: siue fuerit cū caliditate: siue cuz frigiditate. Et siccū cū sibi cōtrario rectificetur. Et in oibus sunt prius auferēde cause efficiētes si fiat recta curatio. 70.

Cū ergo erit morb⁹ ex repsone: nequaq̄ curabit nisi p eūationē. 71.

In oi euacuatiōe sunt. ꝛ. obseruāda: q̄ si nō possint seruari: regulet tñ quātitas ꝛ mensuret ſm exigētiā eoꝝ. Quoꝝ primū est laudabilis dispositio accidentiū. Et scōm vt sint de repletiōe. Et tertiū etas a iuuentute vsq̄ ad senectutē. Et quartū consuetudo euacuādi. Et quintū ꝟsistentia virtutis. Et sextum tp̄s veris vel autūni. Et septimū q̄ loc⁹ quē inhabitat equalis sit in oib⁹ rtpat⁹. Octauū similiter tp̄s p̄ns. Et nonū q̄ patiētis ꝟpō sit calida ꝛ būida Et decimū vt corpus bone habitudinis sit ꝛ bene carnosum. 72.

Cum ratione ei⁹ qō generatū est in aliquo ex mēbris corpis volueris ipsum trahere abinde: trahe ipz per euocationē ab ipso mēbro: aut per attractionē ipsi⁹ solū ad alia mēbra ꝟtraria: siue eis equipollentia interdū fiet eius attractio ad mēbrū hñs colligantiā cū mēbro patiēte. Et sic fiat attractio cū ventosis positis sup māmillas in ꝟstrictiōe menstruoꝝ matricis. 73.

Jam quidē p̄misim⁹ signa repsonis ꝛ medicinas eductiuas. 74.

Galenus quidē aperiebat venā ꝛ sanguinē minuebat cū erat chim⁹ auctus ꝛ magnificatus. 75.

Fiat igit minutio sanguinis in corpe appētib⁹ signis ꝛ potissime cū ap̄ate: seruatis ꝟditiōib⁹ istis. Nō aūt in alijs humorib⁹. 76.

Fiat ergo flobotbomia in his q̄ intellexit in boc tractatu ꝛ in morbis illis etiā in quib⁹ ipse fecit eam. 77.

Inchoetur ergo a flobotbomia in oi flegmone habito testimonio certo super ipso. 78.

Fiat ergo siue sit in capite interi⁹ vel exteri⁹ necnō etiā in tali facto in iūcturis: fiat etiā in ap̄ate facto sub aurib⁹ ꝛ obtalmia oculoꝝ ꝛ in ap̄atibus lingue meri gingiuaꝝ ꝛ squinātie: ꝛ in ap̄atib⁹ intestinoꝝ crurū ꝛ splenis testiculoꝝ renū ꝛ vesice: necnō in ap̄te matricis ꝛ vmbilici ꝛ iussarritakis specieb⁹ rubedinis. 79.

Fiat etiā in vlceribꝰ capitis ꝛ oculoꝝ ꝛ rubigine auriū scabiosa. 80.

Est etiam facienda in volatilibꝰ vlceribus pulmonis et oris ꝛ rasuris ꝛ ex coriationibus. 81.

Et fiat in passione intestinoꝝ: cū tñ ꝟstabit de notitia ipsoꝝ: ꝛ cum erit in eis carnis augmentum innaturale. 82.

Est etiam facienda in variola vbicunq̄ fiat ꝛ scabie humida: postq̄ fuerit notum ꝛ manifestū sicut in variola oris ꝛ oculoꝝ: ꝛ siue in variola in hipocondrijs generata. 83.

Est ergo facienda in repletione venarum ꝛ egressu sāguinis ab eis sicut in fluxu sanguinis narium: ꝛ in manante aventibus ꝛ gingiuis: ꝛ etiam in egrediente ab auribus ꝛ ab ore matricis ꝛ emorroydibus ani ꝛ menstruorum ꝛ in sanie rubicunda. 84.

Fiat etiam in dolore capitis vertigine ꝛ fetore oris: necnon in dolore dentium ꝛ casu capillorum seu allopitia. 85

Est etiam in membri dissolutione et spermatis egressu vel expulsione ꝛ dolore artuum et reumate. 86.

Competit etiam in epilepsia ꝛ in zebel, yngue ꝛ moro: necnon etiaz in casu ꝛ ablatione appetitus. 87.

Et etiam vena est incidenda in passionibus ani ꝛ sedis anchārum sciatica ꝛ dolore stomachi. 88.

Sic etiā in dolore epatis pungitiuo ꝛ in oppilatiōib⁹ ei⁹. 89.

Intendatur ergo cum regimine ꝛ cura horū morborum sicut in cura ꝛ regione sinochi cum eductione colere rubee: post flobtbomiā ꝛ vsum ciboꝝ infrigidantium ꝛ fuga calefacientium: ꝛ quod sanguinem augeat ꝛ magnificat: ꝛ quod eis affertur declinet ad stipticitatem: ꝛ propinentur eis acetosa. 90.

Sumant aūt signa sup banc passionē significantia ex capitulo sanguinis dominū significātū. Et in summa declinare ad ifrigidationē ꝛ exiccationem est actus medici expediti ꝛ ingenioſi. 91.

Morbi q̄ ex colera rubea generantur sunt sicut vlcera i lubricitate intestinoꝝ ꝟtingentia ꝛ permixtio rationis suffocatio matricis tertiana sciatica ꝛ fluxus sanguinis per secessum. 92.

De tertiana iam fecimus mentionem in bis que precesserunt. Et in summa febris est, calor extrancus per totum corpus dispersus nocens, operationibus suis. 93.

Et tussis ꝛ dolor capitis ꝛ apostema quod secundum latum ꝛ longum in corpore dispergitur. 94.

Et fortis ꝛ acut⁹ dolor auriū: ꝛ multitudo scabici palpebrarū. 95.

Et vlcera ꝛ apostemata in iuncturis ꝛ dolor pungitiuus ꝛ mordicatiuus in eisdem: fissura digitorum et panaricum vngulum: ꝛ macule apparentes in corpore lentibus similes: ꝛ morbus cum citrinitate dentium ꝛ vesice dolor fortis. 96.

Et amor hereos ꝛ fluxus sanguinis ꝛ apostema existens in extremitate oculi ꝛ citrinitas cutis variola. 97.

Et macule subtiles ⁊ nigre et opilationes epatis et apostema matricis et pleuresis et casus et ablatio appetitus. 98.
Et vertigo et fissura labioꝝ et dolor vene ⁊ fortis fluxꝰ vētris. 99
Et vicus qđ dilatat ⁊ dubitet ⁊ tumor existens in ano. 100.
Et pruritus et variola aut formica : et herisipila et pulmonis vlcera. 101.
In cura qđē borum est sicut in cura febris tertiane procedendum. Educat ergo colera absq; flebotbomia. Et attendat ad infrigidationē ipsorū sicut in morbis sanguineis. Nec morbi colerici specialiter humectent. Nam predicti ambo morbi vnuocantur ⁊ cō uenunt in caliditate: necnon etiam in omni eo quod per eam inferetur patientibus nocumentum. Sumantur aūt signa super bos morbos significantia signoꝝ dominiū colere significantium. 102
Omnis quidem morbus ex humore flegmatico generatus est apostema tumidum et laxum paralysis et relaxatio doloꝝ capitis de frigida et epilepsia. 103.
Et sicut scabies magna ⁊ grossa ipsius constipatio ⁊ retentio et tumores colli. i. glandule: ⁊ squame capitis ⁊ obliuio ⁊ doloꝝ auriuꝝ de frigida et borat et macula alba seu morphea et aplica tussis sicca et tortura oris. 104.
Et sicut elephātia pedū casus appetitus ⁊ pediculi et tumor ani et ancharū ⁊ aqua oculoꝝ et ipsoꝝ dilatatio et fetor alcellarū. 105.
Et passionibꝰ vētris sicut lubricitas intestinoꝝ ⁊ vermes. 106.
Uermes etiam ex humore flegmatico generantur ⁊ difficultas partus et secundine et retentio in eodem. 107.
Et doloꝝ renū ⁊ febris quotidiana ⁊ frigiditas splenis ⁊ epatis et egressꝰ seu eminētia vmbilici ⁊ passio cum egestione sanies. 108.
Et doloꝝ artuum et nigredo corporis ⁊ viroꝝ cutis ⁊ superficiei aut ipsius fuscedo et morbus hidropicus sicut vterina carnosa ⁊ tympanites. 109.
Procedendū est in cura huius speciei sicut proceditur in cura 2plexionis frigide ⁊ humide. Super cuius complexione vtendū est signis positis in capitulo de signis dominiuꝝ humoris flegmatici significantibꝰ. Esq; vtendū in euacuatiōe horꝝ morboꝝ eo qđ retulimꝰ in cura per quā euacuat flegmatic⁹ humor. Esq; cōsequenter vtēdū in his corpibꝰ bis q̄ corpꝰ calefaciūt ⁊ eiccant ⁊ cibo calido ⁊ subtili. Et in summa curent calefaciētibꝰ intꝰ ⁊ exterius sicut fit in paralisi cū pillulis fetidis ⁊ similibus eductis. 110.
Omnis morbus ex colera ni. generatꝰ in corpore est sicut verruca ⁊ febris quartana emoroyde epilepsia polipus ⁊ spasmus. 111.
Et doloꝝ ventris et cancer ⁊ morphea et doloꝝ capitis et vigiliarū instantia. 112.
Et aspa durum ⁊ lepra et quod ex cibo in corporibus corrumpitur et tussis sicca ⁊ splenis durities et ventositas. 113.

Et melancolica passio in capite ⁊ retētio vrine in ea. 114.
Et passio colica allopitiat⁹ morsus canis rabidi. 115.
Ut ficus lac coagulatū in corpore ⁊ algor epatis. 116.
Et caninꝰ appetitꝰ ⁊ rimulatio seu ruptura in anchis facta: ⁊ lapis factꝰ in renibꝰ ⁊ vesica: ⁊ tumor anchaꝝ doloros⁹ ⁊ tumor i duobꝰ laterib⁹ seu hyppocūdrijs factꝰ: necnō etiā tumor in capite auribus palpebris ⁊ pedibus generatus. 117.
Procedat in hac specie morboꝝ sm qō ꝓcedit in cura ⁊ regimīe lepre Accipiāturq; signa sup ipam ex capīo signoꝝ dñium melācolie significatiū. Euacuent ergo cū epithimo vel polipodio ⁊ cū alijs q̄ retuli. Si aūt vtatur ꝺs calefaciētibꝰ et humectātibus ꝓspera bunt ipsius opera in eisdem. 118.

Ostq; iā ꝓfeci ꝑmū regimē curatiōis: incipiā nūc in opatiōe manuali. Ex q̄ facā ꝑmū regimē invenis magnis ⁊ paruis. Et scōm facīā in carne. Et tertiū in osse. 1.
Ex gnēvenaꝝ sunt qđā quas apimus ⁊ qđā quas ligam⁹ et in gte scindimus et sequestramus. 2.
Est aūt mediana aperiēda in omni morbo capitis et pectoris sicut in apostemate ipsius. 3.
Et cephalica superior aperiēda est in forti doloꝛe capitis ⁊ fluxu sanguinis narium. 4.
Et inferior in medicatione nocumentoꝝ pectori et pulmoni contingentium. 5.
Et q̄ dicunt almerina ab arabibꝰ imalitia morboꝝ splenis ⁊ epatis. 6.
Et in absentia basilice debet funis brachij aperiri. 7.
Uene quoq; tympanoꝝ sunt incōtinuo doloꝝ ipsoꝝ aperiēde. 8.
Et exitiēs post aures in emigranea et antiquo vlcere capitis. 9.
Sed que sunt in ambabus oculorum extremitatibus in morbis eorum aperiantur. 10.
Et minuatur exitiēs in supremo capitis in vlceribꝰ ⁊ apostematibus seu pustulis in superficie et cute eius generatis. Uene aūt colli sunt in lepra aperiende. 11.
Et vena frōtis est aperiēda in passiōibus oculi: ⁊ in ꝛtinuo doloꝛe capitis: ⁊ tinea. Aperiat et i pte posteriori exitiēs in ꝛtinuo doloꝛe capitis: ⁊ exitiēs inter nares meatꝰ nasi ratiōe pustule seu variole faciei: existens sub lingua in squinantia. 12.
Et aperiat vena cauille in morbis intestinoꝝ sub vmbilico existētiū Et saphena existēs in tibijs in morbo crurium. 13.
Et minuat sciatica in sciatica: ⁊ vena pedis in accidētibus eius. 14.
Uene quoq; pulsatiles sunt in doloꝛe capitis incidēde ⁊ sequestrāde in doloꝛe oculi cū etiā tumuerit ex violētia morbi ex fluxu et descensu aque ad locum. 15.
Cū etiā gnabit aspa: ex apertiōe eius ꝑter qꝰ fluat sanguis ex ipsi⁹ superficie incidem⁹ ⁊ sequestrabim⁹ eā vel canterizabimus

ipam: aut si qs malnerit minuak aut oino abscindak r sistak fluxus
sanguinis ab ea cū ligatura vel cauterio: deide cūrek cū medicinis
quib⁹ vulnera curātur: donec sanitati fuerit restitutus. 16.
Ex opibus aūt in carne facieda sunt scarificatio inciſior cauterisa-
tio. Sūt et scarificatiōib⁹ q̄dā q̄b⁹ fluit sanguis a superficie cūrēto-
sis: r hoc corporibus patientibus vlcera r variolas. 17.
Ponim⁹ aūt vētosas sine scarificatiōe in eo in q̄ intēdim⁹ solū euul
sionem r diuersionem materie. 18.
Et interdū cōiungimus cas vacuas: r interdū cū toto vēte ad cōsumē
dum illius loci vētositates ad rectificādum mēbrorum malitiam
cum caliditate. 19.
Quod scinditur est sicut claui r altezar. 20.
Et omne qō supfluit r putrefit in extremitatibus sicut basbeia nasi
r digitus supfluus aut inseparabilis coniunctus: r coniunctio pal
pebrarum. 21.
Et vuea eminēs: r preputiū claudēs cannalem virge. 22.
Et caro invlcere innaturaliter aucta r putrefacta: r vlcus ex contu-
sione putrefactum. 23.
Est etiā abscindendū quod innaturaliter augetur in lingua: r quod
cadet in auribus. 24.
Est etiā caro incidēda supvitiū in mēbro fiēt pfundatū: spinā aut
festucā vt inde p̄dicta extrahank: māme et boim abscindank r vari
ces in tibijs apparentes. 25.
Et boaissar r nouaissar. 26.
Et q⁹ fuerit iā denigratū ex pinguedine aut putrefactū ex carne. 27.
Et etiā omne illud de quo elongak vulua. Et omne quod augetur su-
per gingiuas. 28.
Abscindatur et carovene madan. Et omne quod nobis aures clau
dit et obturat. 29.
Et oē qō exīstit supvisum r velat ipm. Et qō denigrak in nobis ex pre
putio. Et qō claudit anū: r tussea: r tatera: et tuffra: et nō babēs se
cū manifestum: et rupturā vmbilici. 30.
Et vuln⁹ qō pungit et ol eo qō scindit vniuersal r: cura cū futura. Et
omne membrum vulneratum consolidando. 31.
Omne corp⁹ cauterizak ad sistēdū emorroisagiā sanguis a vena pul
satili aut aptiōe vene magne fatigāte medicum in sistendo fluxus
sanguinis ab ea. 32.
Fit et in corporib⁹ humidis ad exiccādū ea r in carnib⁹ laxis ad indu
rādū eas r ad calefaciendū corpa infrigidata: necnō ad tollendum
humiditates egredientes a natura. 33.
Utimur quacūq; pforatiōe ad extrahēdū humiditatē nociuā sicut r
samē quā sic extrabim⁹ ab apostemate: r sāguinē alicubi corruptū
r aquā ab oculo vel grādinē: r aquā a capite: r nondū. 34.
r sicut in b ydrope. r bernia a quosa. r carnosa. 35.

Quicquid fit per operationē in osse est sicut in fractura aut dislocatiōe ipsi⁹. Curabim⁹ aūt quācūq; fractura cū 2solidatiōe ipsi⁹ re
ductiōe ipsi⁹ fracture in osse donec inde ad pprium situ reducak: et
ablatione cuiuscunq; pūgentis et mordicantis ipsum: et ligatu
ra manu facta que; neq; laborē neq; molestiā inferat. s. nō min⁹ for
ti aut debili. Inchoetur autē fasciatio in medio ipsius r fortificēt
strictura super amplius et ligetur: et superaddantur puluillir de
super astelle coniunctim. 36.
Subtiliabim⁹ quoq; dietā eius a pncipio et in fine ingrossabim⁹ eā
quatenus bene restauretur. 37.
Est autē cauendū a pncipio ne apostema calidū generet diuertēdo r
attrabēdo ad locū fracture qō infunditur ex sanguine toto posse:
et prohibēdo fluxū eius cū oi frigido cōpetēti: et prohibēdo donec
curatus fuerit motuz patienti. Cura enim eius sine longa quiete
non perficitur. 38.
Cura aūt dislocatiōis est cū eo qō trabit ipsuz osdislocatū donec ip
sum ad locū proprium redire faciat. 39.
Postq; aūt reductū fuerit sic ligetur stricte r stet sic quāto tpe dice-
mus. Et vescak stipticis medicinis. Et comedat patiēs cibos ace
tosos: donec fuerit securus ab apostemate: nec timeatur de colle-
ctione sanguinis. Cōtinuetur aūt cura ista ad min⁹ p mēsem vnū
et interdū amplius p.r. dies. Jā ego perfeci curam omnium mor
borum. Et ex nunc abscindam sermonem meum ex quo iam perfe
ci librum istum. 40.

Incipit tabula Tractat⁹ noni Almāsoris: no-
nagintaquinq; continens capitula.

1 De cephalea et emigranea.
2 De scothomia.
3 De frenesi.
4 De apoplexia.
5 De graui dormitatione.
6 De stupidis qui semper habent oculos apertos.
7 De paralisi graui.
8 De stupore r tremore.
9 De tortura oris.
10 De spasmo.
11 De epilepsia.
12 De incubo.
13 De melancolia.
14 De catharro.
15 De oculorum obtalmia.
16 De vulneribus que fiunt in oculis.
17 De bis que extrinsecus cadunt in oculos.

18 De macula oculorum.
19 De scabie ⁊ febri.
20 De pruritu qui fit in interiore angulo oculi.
21 De vngula oculi.
22 De rubedine oculorum.
23 De lachrymis.
24 De debilitate visus.
25 De tremore palpebrarum.
26 De pilis palpebrarū qui curuati ingrediuntur oculum.
27 De aqua descendente in oculum.
28 De his qui post occasum solis nihil vident.
29 De dilatatione pupille.
30 De fistulis que fiunt in interioribus angulis oculorum.
31 De dolore auris.
32 De vulnere auris.
33 De sonitu ⁊ tinnitu aurium
34 De grauedine auditus.
35 De vermibus auriū vel aīalibus intrantibus aurem.
36 De his que in aurem extrinsecus cadunt: vel que eam impediunt.
37 De sanguine fluente ex naribus.
38 De vulneribus que fiunt in interioribus partib⁹ narium.
39 De polipo narium ⁊ emorroydibus ipsarum.
40 De amissione olfactus.
41 De dolore dentium.
42 De extractione dentiū ipsorum confractione.
43 De stupore dentium.
44 De dolore dentis ex tactu rei frigide.
45 De cola.
46 De fluxu sanguinis ex gingiuis.
47 De casu vuule.
48 De sanguisugis que bibuntur.
49 De his que intrant gulam.
50 De grauedine lingue.
51 De magnitudine lingue.
52 De nodo q̄ sub lingua nascitur ⁊ vocatur ranula.
53 De apostematibus que fiunt in lingua.
54 De sinantia.
55 De tussi.
56 De asmate.
57 De pleuresi.
58 De peripleumonia.
59 De sputo sanguinis cum tussi vel vomitu vel rascatione.
60 De ptisi.

61 De pulsu cordis.
62 De colica passione.
63 De confortantibus stomachum.
64 De doloribus ⁊ nascentijs stomachi.
65 De singultu.
66 De canino appetitu.
67 De dolore epatis.
68 De hyderitia.
69 De hydropisi.
70 De dolore splenis.
71 De colica.
72 De fluxu ventris.
73 De difficultate mingendi.
74 De lapide.
75 De nascentijs renum vel vesice.
76 De ardore qui fit in mictu.
77 De mictu sanguinis vel puris.
78 De his qui non possunt retinere vrinam.
79 De lumbricis ⁊ vermibus qui nascuntur in ventre et ano.
80 De emorroydibus et fistulis et ragadijs que fiunt in ano.
81 De exitu matricis ⁊ ani.
82 De constrictione menstruorum.
83 De prouocatione menstruorum.
84 De fissuris que fiunt in matrice.
85 De plaga et cancro que fiunt in matrice.
86 De nascentijs que fiunt in matrice vel vulua.
87 De prouocatione matricis.
88 De mola.
89 De ruptura inguinis.
90 De podagra et sciatica.
91 De gibbositate.
92 De varicibus.
93 De elephantia.
94 De vulneribus lumborum.
95 De doloribus exteriorum membrorum.

Finis tabule tractat⁹ noni Almansoris.
Incipit tractatus nonus Almansoris.
De cephalica et emigranea. Cap. primum.

Uando rubedo ⁊ tēſio ⁊ grauedo in facie ⁊ oculis cū iſtis affuerint: ⁊ tact⁹ calid⁹ ſentiſ: ⁊ puls⁹ fuerit magn⁹: ex cephalica minutio faciēda eſt in partem qua eſt dolor: vel in qua dolor magis infeſtat. ¶ Deinde aqua ro. ⁊ et oleum ro. ⁊ acetum ſumantur ⁊ ſil' mixta agitentur donec inſpiſſentur: ⁊ ſuper niuem infrigidata ſuper caput fundantur. ¶ Eger vero a carne abſtineat ⁊ vino: ⁊ comedat adeſſiam citrinam ⁊ tapſil ⁊ olera frigida ac fructus frigidos. ¶ Uenter aūt ſoluatur ex mirabolanis citrinis ⁊ pruinis ac tamarindis ⁊ zuccaro albiſſimo: ꝙ ſi iſta nō ſufficiūt ſemina maluauiſci in acto poſita agitentur: quoutq; ad ſpiſſitudinē perueniāt: ex quibus emplm capiti ſupponatur: ex pſilio quoq; ⁊ aceto emplz fieri vtile ē. Si aūt cū iſtis fuerit in pulſu velocitas ⁊ in tactu ſentiſ caliditas: ſz neq; in facie: neq; in oculis fuerit rubedo neq; tēſio: in ꝓncipio ſoluat ſe vēter: deiñ fiāt ea q̄ dixim⁹. Hanc⁹ aūt iniſcia tur oleum viol. aut oleū cucurbite dulcis: aut nenufaris oleum: aut oleū de flozib⁹ ſalicis: quoz qōlibz ſuper niuez infrigidatuz capiti ſupfundaſ: et nutriaſ vt p̄dixim⁹. Eger quoq; odoret cāphoram et aquā ro. ⁊ ſalices violas ⁊ iys ſiſia. ¶ Oō ſi egritudo multū inualeſcat: ſumaſ opiū ⁊ cāphore vniuſcuiuſq; q̄tū p̄derāt duo grana ordei: q̄ diſſoluta in oleo de ſalicib⁹ mittaſ in nares ⁊ aures. ¶ Oō ſi cū ſoda nō fuerit aliq̄d eorū q̄ dixim⁹ de rubedie in facie: fueritq; egritudo antiqua: in ꝓncipio vēter cum pillulis cochiis ſoluatur quas ego feci. ¶ Pillule cochie. ℞. puluer⁹ pigre. z. ℈. colloquintide. z. iij. ⁊ tertiam: ſcamonee. z. ij. ⁊. ℈. turbith ſticados. aā. z. v. fiant pillule ex iſtis: ⁊ ſūt doſes. x. ¶ Poſtq̄ vō vēter ſolutus fuerit: inſūdaſ caput ex oleo ſabacino ⁊ oleo de ben: ⁊ mittaſ in aures. ¶ Eger quoq; odoret algaliā ⁊ inſufflef muſcus in naribꝰ. ¶ Oō ſi egritudo multū infeſtauerit: ſumaſ euforbiū ⁊ caſtoreū amboū. aā. ſertapſ. z. i. et diſſoluta in pauco oleo ſambacino mittantur in nares et aures. ¶ In cephalea vero calida emplaſtrum hoc fronti et tēpori buſeſt imponēdū. Emplm in cephalea calida. ℞. ſemis lactucaruz ſief memithe ſandaliū rubeū ⁊ albū fauſel roſas opiū: fiat ex eis emplm poſtq̄ aceto et aq̄ ro. ꝙſperſa fuerint: ⁊ frōti imponatur: ſup qō mittatur pannus aceto ⁊ aqua ro. infuſus. Qui cū tepefactꝰ fuerit iterū infundatur ⁊ deſuper ponatur. ¶ Linimentum vero cephalee frigide. ℞. caſtoreū euforbiū pip ſinapiz ſtoraceē rutēā marrubiū: q̄ ſiccata et puluerizata ⁊ ēt triconizata miſceāt et ꝙſpergaſ vino veteri ex q̄b⁹ fiāt trocifci et deficcent. Cūq; neceſſe fuerit ex vno ivino veteri: aut oleo coſtino vel camomillino diſſoluto: frons multotiēs liniatur. Hoc enim linimentum omni antique cephalee confert nō ſolum ſuppoſitum: ſz etiā auri iniectū q̄ ſeq̄tur illō tēꝑ poſtq̄ aliq̄ de p̄dictis oleis reſolutū fuerit. Egro ℞ovinū vel ⁊ forte. oāū eſt.

¶ Cum autē cephalea per hebdomadam vnaz perſeuerauerit: eger in balneum mittendus eſt: atq; ſuper caput ipſi⁹ aqua in qua camomilla ⁊ ſanſuccus ⁊ſticados a rabicus ⁊ nemen cocta fuerint ſimul aut ſigillatim infundēda eſt. ¶ Oō ſi cephalea quotidie añ comeſtionē inuadat ⁊ poſt comeſtionē recedat: ſuccurrendum eſt infirmo ante horam qua venire conſueuit dando ei buccellas panis in ſucco granati: aut vue acerbe: aut horum ſimilium infuſas.

¶ Si autem cephalea contingat ꝓpter multam in ſole moꝛa ſufficiēter ex oleo ro. ⁊ aceto infrigidatis curari poterit: q̄ tñ ſi ex hoc nō quieuerit: ex alijs infrigidātib⁹ curāda erit. ¶ Si aūt ſoda adhuc ꝓſeuerauerit ⁊ fortior fiat: neq; vllo mō remoueaſ ⁊ timeatur ne eger viſum amittat ⁊ aqua ad oculos deſcendat: tempoꝛ arterie ſunt incidēde ⁊ extrahēde. Hoc tñ q̄ nūc loquimur eſt preter noſtrā intentionē in hoc libꝛo. ¶ De ſcothomia. Caꝑ. z.

CUm aliquis illud quod ante eum eſt circulariter moueri videre rit: et oculi tenebreſcunt ⁊ cadere voluerit: et facies ⁊ oculi rubuerint in eadem hora: vene quoq; que ſunt poſt aures groſſe apparuerint: ex ipſius venis facienda eſt flobothomia. Et ventoſe in collor tibijs ſunt ponende. Oō ſi p̄dicte venē nō apparuerint ⁊ facies fuerit rubea: ſanguis ex baſilica erit minuendus: et ventoſe in tibijs erunt ponende.

¶ In hac preterea ſcothomie ſpecie ⁊ in ea quā ante diximus caput ex oleo ro. et aceto eſt infundendum. ¶ Eger quoq; calida ciboria vitare debet. Uenter vero ex apozimate mirabol. citrinoꝛuz q̄ō in ca. de cephalea diximus ſoluendus eſt.

¶ Cū aūt neq; in facie rubedo neq; febris cū ſcothomia fuerit: attendendū eſt an ſit ſtomachi ſubuerſio ⁊ nauſea: q̄ ſi affuerint: primo vomere cogendus eſt: deinde de pillulis cochijs doſim vnā ſumat: ⁊ a frigidis abſtineat cibis. ¶ Si aūt neq; anime ſubuerſio neq; nauſea fuerint: neq; caliditatis ſigna apparuerint: venter ex pillulis cochijs multotiēs ſoluatur. Cibaria quoq; frigida omnino vitet. Et gargariſm⁹ fiat quo flegma deponatur.

¶ In naribus quoq; poſt illud ponatur aliquid de bis q̄ nominauimus quo caput calefiat.

¶ De freneſi. Caꝑ. z.

QUādo aliquē febris ꝓcluſa inuaſerit cū forti capitis ⁊ oculorū grauedine: ⁊ in facie atq; in oculis vehemēs fuerit rubedo ⁊ capitis dolor ⁊ horꝛor luminis affuerint ⁊ in pulſu velocitas ⁊ frequentie ſuperfluitas inueniaſ: ſigna freneſis certiſſima iudicabunt. Oō ſi lingua nigra aut citrina fiat: ⁊ permiſceaſ intellectus: ⁊ multū fuerit alienatus: ⁊ vigilauerit multū: iam freneſis perfecta erit. ¶ Egro igitur anteq; predicta ꝙpleaſ accūtia eſt ſubuenien dū ex ſanguinis detractione et vētris ſolutiōe cū ſucco fructuum. Nutrimentuz vero eius ſit aqua ordei ſemel aut bis in die ſumpta

ꝑm ꝙsuetudinē quam in tempore sanitatis habuit. Caput autem oxirodino infundendū erit. ¶ Oō ſi multe affuerint vigilie ſumatur violarū ſiccaꝝ corticū papaueris albi ordei excorticati ſeminis lactucarū radicū mādragore oim. aā. ℳ.ij. Que oia in cucuna plena aqua tādiu coquant donec aqua rubea fiat. Deinde aqua illa oū est tepida ab alto ſuper caput fundatur: ꝛ ſit caput ſuper ſimiline in quo aqua colligat: quein cucuma' poſita iterum ſup caput fundat. Hoc aūt oi die multotiēs fieri ꝙuenit. ¶ Caput ꝓterea ex oleo violato muliebu lacti ammixto inungēdū erit: qō etiaz in coto poſitū est ſuperponēdū. ¶ Cū aūt eger in principio huiꝰ egritudis in viri um fortitudine permanere inuentus fuerit: flobotbomādꝰ erit niſi ſuper infirmū timueris. ¶ Poſtq̄ vero eiꝰ egritudo minui cepit nequaq̄ flobotbomet. Oō ſi eiꝰ iā diſſoluta est virtus: ex alio ꝓſeruetur regimine donec euadat.

¶ De appoplexia. Caꝑ.4.

CUm aliquis quaſi dormiēs iacet ꝛ ſine ſomno ſtertit: ꝛ cū punigit nō ſentit ꝙ tunc iā patit appoplexiā. ¶ Est aūt huiꝰ egritudinis q̄ſtitas: ꝑm qō fortiter aut debiliter ſtertit. Si tñ ſpuma ab ore exierit: non est ei medicādū. Cū aūt paꝝ ſtertit egritudo est leuior. ¶ Hec quidē paſſio aut cito interficit: aut in paraliſiz trāſit ¶ Cum ergo iſta viſa fuerit: attēdēdū erit an patiētis facies multū rubeat: aut denigrari: aut viridis fieri videat: quēadmodū ꝙtingit cū ſanguis in aliquo mēbro ex coartatiōe retinet. Tūc. n. ſanguis illico ex duabꝰ guideq extrabēdꝰ est: aut ex duabꝰ cephalicis.

¶ Oō ſi ita nō fuerit immo cū aerē attrahit audit in pectore ore gmō: ex hoc clyſteri erit clyſterizādꝰ. ¶ Quod. Ꝛ. colloquiti de bothormarič cētauree minoris arthanithe elleborialbi oiz. aā. ℳ.i. Coquātur oia in.iij.lib. aq̄ donec ad vnā redeāt. Deinde colēt. Et ex medialibꝰ huiꝰ apoximatis fiat enema: qō ſi cito exierit fiat iterū donec humoꝝ multitudo ſiſtat cū eo exeat. ¶ Barbꝰ quoq̄ cōdiſi vel lebotus albus ſuauiter inſufflent. ¶ Et est ingeniādū vt anacardi nū cū idromelle per os ad ſtomachū multotiens deſcendere cogat quaꝝ die ſemel: ex quo vniꝰ aurei pōdꝰ in potu ſumēdū est. Cuius deſcriptio est in cap. de paralyſi. ¶ Sartago ꝓterea ferrea calefaciēda est ꝛ capiti multotiēs adeo vicināda: vt patiētis capilli adurātur. ¶ Oō ſi hoc modo non ſanaf: in medicando plus laborabimꝰ: caput namq̄ rademus ꝛ ex ſinapi trito ꝛ caſtoreo ꝛ fortiſſimo aceto liniemus. ¶ In prima autem huius paſſionis ſpecie poſt flobothomiam ſtringemus fortiter adiutoria ligando ſuperius parum ſub coniunctione ipſorum cum ſpatulis et ſtrungemus tibias ſimiliter ¶ Capiti quoq̄ ſuperfundendum est oleum roſeum et acetum vini: et flobothomia facienda primus in pedibus: et poſtea in naſi extremitate.

¶ De grani dormitatiōe. Caꝑ.5.

CUm aliquis quaſi dormiens iacet: ꝛ tamē ſentit ꝛ mouetur ſz oculos ꝑm plm habet clauſos: quos tamē dum vocatur cum clamore aperit: ꝛz iterū ſtatim claudat: iā patitur ſubet b: q̄ cū clyſteribus acutis q̄ pauloante inominaui mꝰ curādus est. Jn os quoq̄ ipſi mittemꝰ idromel ꝛ laborabimꝰ vt deſcēdat. Jpſuz eſſ nutrimē tū exiſtit eius. ¶ Caput ꝓterea vſq̄ ad diatritū primū oxirodino infundemꝰ. Poſt tertiū vō die ſternutatiōē ꝙocabimꝰ ex bis q̄ nominauimus: ꝛ rademus caput ꝛ liniemꝰ ex ſinapi: ꝛ caſtoreo: ꝛ aceto.

¶ De ſtupidis qui ſemper hñt oculos apertos. Ca.6.

CUm aliquis quaſi dormiēs iacet: ꝛ non mouetur: ꝛz oculi ſint aperti palpebꝛas tamē non mouet: ꝛ gelatus est ſiue rigidus ¶ Curandus vō est ex medicinis ſubet b: hoc tamen addito vt oleū ſambacinū ſup caput fundatur in omni libꝛa cuiusſit vncia euforbij. Jp̄m quoq̄ caput ex caſtoreo ꝛ euforbio ꝛ oleo ſambacino liniaf.

¶ De paralyſi. Ca.7.

CUm aliq̄s ſe mouere nō valet: aut vnū vel plura ex membris mouere nō poteſt: ataq̄ eoꝝ ſenſum amiſit: ipſum paralyſim illius mēbꝛi: aut membꝛoꝝ incurriſſe ꝓnunciam. Cuius curā inciemus pillulas fetidas q̄s ego compoſui dādo. Ꝛ. pulueris pigre ʒ.r. colloquint. interiotis. ʒ.v. euforbij. ʒ.ij. ꝛ. ʒ. caſtorei piperis aſſe ſerapini oppoponaci ſeitaragi indi ſinapis omnium. ʒ. aā. ʒ.ſ. centaureē mino. elacterij amborum. aā. ʒ.v. gumme in ſucco ruthe diſſoluantur: ꝛ alia ex eis cōficiant ꝛ fiāt pillule: ꝛ fiāt ex eis decē potiones. Quarū vnā poſtq̄ eger ſumpſerit: per tres dies quieſcat. Et nutriat tūc cū aqua ciceris oleo ꝛ ſinapi. Et deinde bibat aliā. Oō poſtq̄ ter fecerit: per aliquot dies quieſcat. Et nutriatur carne frixa ſtatim inciſa ꝛ in ſartagine frixa: ꝛ mutat genat: in quibus ſint ſpecies calide vt piper ꝛ bis ſimilia. Jn potu vō ſumat idromel. ℳdēbꝛa quoq̄ eius ex oleo coſtino inungantur. Quod. Ꝛ. coſti. ʒ.j. piperis piretri euforbij: omniū triū. aā. tertiā. ʒ.j. caſtorei. ʒ.ſ. diſſolūatur omnia in. ſ. lib. olei de cheiri: aut de narciſco: ꝛ tere eo. Diebus vero quibus quieſcit: quaq̄ die dande ſunt due. ʒ. de anacardi no: quod. Ꝛ. ʒinziberis: piretri: nigelle: coſti: melanopiperis: macropiperis: oggi: oim. aā. ʒ.ꝛꝛ. mirrhe ruthe ſicce aſſe ariſtologie baccarum lauri caſtorei ſeitaragi indi ſinapis gētiane oim aā. ʒ. v. melis anacardi. ʒ.v. vnguātur ex oleo nucū: ꝛ cū melle cocto ꝙficiantur Hoc enim medicamen valde confert paralyſi appoplexie torture ꝛ tremori albaras motibus ſcorpijꝛomnibus paſſionibus frigidis: ꝛ ſpaſmo humido. Cum aūt ſumſ illico ꝙocat ſudorē: ꝛ infert febrem. ¶ Quod ſi ſumptum non affert ſanitatem: eger ab omni medicamine per decē dies abſtineat excepta dieta: deiñ ad ipſi curā redeundum est. ¶ Quod ſi paralyſis ex percuſſione aut caſu euenerit ꝛ acciderit ſubito: taliter permanebit. Munq̄ꝫ ſanabitur. Oō ſi nō repēte ex p̄dictis ſz paulatiz ꝛ molliter inuaſerit: loco percuſſiōis

emplin hoc apponēdū erit: qō. Re. farinā fenugreci: semē ben: semē maalep: semen resin: bdellii: amomi acum: adipē anatis: ceram: oleū de lilio: ex his fiat emplastrum ꝛ supponatur.

¶ De stupore ꝛ tremore. Ca. 8.

QUm aliquis sentit aliqō suoꝝ mēbroꝝ sicut est dispositio pedis cū fit stupidus: dicim⁹ in illo mēbro stupore esse: quapro pter eius cura nō est differēda. Q̄ si essi plongat ips huius egritudinis ꝓducit ad paralisim. Curat aūt hec passio ex aliqua pte medicinarū paralysis tcū dicta ꝛunctione ex oleo costino. Q̄ō si iuet raureit passio: eger ex pillulis fetidis purgand⁹ erit: ꝛplexio equā da cū anacardino ꝛdicta. ¶ Tremor aūt ex eisdē curat ex quibus sanat stupor. Sz si ex supflui vini potu euenerit: eger ab ipso erit ab stinēd⁹. Si ꝛ si aquā q̄ ex niue dissoluit bibēdo hāc incurrerit passionē ab ipsa abstineat: ꝛbalneū calidissimū ingrediat: in q̄ tādiu morā faciat donec sudet: a quo cum egressus fuerit in sole assidue moretur. ¶ De tortura oris. Ca. 9.

QUm bois os ꝓtorqueat ꝛunū ex oculis suis claudere nō �yz ꝛ si ꝓcipit ei vt sufflet: flatus ab vna tm̄ pte exire vf: ip̄m tūc contorsionē pati dicim⁹. Cui⁹ curā incipiem⁹ cū solutiōe ꝛtris ex pillulis fetidis. Nutrimētū ꝯo ei⁹ atq; ipsi⁹ potū ordinabim⁹: vt in. c. de paralysi dixim⁹. ¶ Egrū ꝓterea quotidie in mane anteq̄ comedat sinapim cū sirupo acetoso gargarizare faciem⁹: ꝛmittem⁹ eū in domū obscurā: ꝛꝓcipiemus vt vnā nucē muscatā in pte oris q̄ torta ē teneat. ¶ Marib⁹ quoq; tūc insufflabim⁹ cōdisi vt sternutatio prouocet. Spōdiles q̄z colli ei⁹ ꝛ facie ei⁹ ꝛ frōtē ex oleo costino inūgere cōuenit. Est quotidie de anacardino vni⁹ aurei pōd⁹ sumēdū. Et si passio hoc mō soluta nō fuerit: ad vētris solutionē ꝛ egri ꝓseruationē redeūdū ē. De tortura ꝯo q̄ nō repēte sz paulatiz accidit non loq̄mur: ipa nāq; nō ꝓtingit nisi ꝛ freneti ꝓnitiosa morte iā iminēte ꝛ est ex siccitate. ¶ De spasmo. Ca. 10.

QUm aliquod membrum alicuius cōtrabitur ꝛad suam redit originez aut pleraq; ex mēbris sic disponunt: ipsa spasmata esse ꝓnūciabimus. ¶ Spasmus aūt subito aut paulatiz innadit. Sz spasmo subito euenīēti eadē ꝓparāda est cura quā palysi conferre diximus. In eo tm̄ fricatione manuū ꝛinunctione ex oleo costino plus vtimur. ¶ Spasm⁹ ꝯo q̄ nō repēte sz suauiter accidit post febrem: aut post multā vētris solutionē: aut multū vomitū: aut sanguinis fluxū mal⁹ est ꝛvix curabilis. Quicūd tm̄ accidit ei mederi incipiemus. Egro namq; ordei aquam ꝛiura ꝛunctuosa ꝛ mollia administrabimus: ꝛin aquam dulcem tepidam ipsum mittemus: ꝛinū gemus ex oleo vio. tepido: ꝛoleo de seminibus cucurbite: ꝛ recipue neruoꝝ radices in quibus spasmus existit. In tina quoq; diu morek ꝛex oleo vio. inungatur. De vino bibat patiens parū: quod tamen multum habeat aque admixtum: ꝛcibis nutriatur humidis.

¶ De epilepsia. Ca. 11.

QUm aliquis cadit in terram ꝛtorquetur: ꝛcōmouetur: ꝛintellectum amittit: ꝛdicimus ipsum epilepticū esse. Quod si spuma exit ꝓ os aut se cōmingit aut sperma egreditur aut egestio: passio tūc est grauior ꝛvehementior. Si aūt eger ante accessionem sentit quasi aliquod ex aliquo suorum membroꝝ eleuari ꝛascendendo caput petere: ꝛdeinde sincopizatur ꝛcadit: tūc opz in hora qua sentit illō anteq̄ illō accidat: membrū q̄ō p̄dirimus a quo ꝓcedit fortiter ligare: ꝓhibebit nāq; hoc accessionē ꝛvenire. In ꝛpexo q̄tiscorpus multotiēs erit euacuādū cū pillulis cochijs. Et loc⁹ a quo erit passio ex sinapi ꝛpipere ꝛeuforbio ac melle anacardi erit epithimandus: ꝛepithima dimittēdū erit donec locus ꝛvesicet ꝛvesice rūpantur: ꝛaqua q̄ in eis est collecta effluat. Ipse quoq; non cito sunt cōsolidande quinimmo dimittēde vt q̄ō in eis colligit emanet: deinde ꝓsolidentur. Hoc essi oino huius egritudinis certa salus existit. ¶ Ad vltimū ēt vētose cū pua scarificatione supponerere vtile est. ¶ Egerꝯo si aī accessionē nauseā aut tristitiā aut cordis tremorē sentit: ꝛdeinde egritudinis accessio seqūtur: cogend⁹ ē multotiēs vomere ex aliquo ꝛvomitu. Deinde pigrā in potu sepe accipere quemt. Sto macho quoq; emplm ex spica trosis ꝛmastice ꝛcortice thuris cū vino odorifero ponendū ē. Nutrimētū ꝯo ei⁹ totū taliter statuēdū est vt paucaꝝ sit supfluitatū: sicut caro frixa in sartagine: ꝛcaro cocta in gazolis: ꝛcib⁹ q̄ fit de aue quadā q̄ hz in palato dētes ꝛvocat taquid ꝛcaro de volatilib⁹ redina. Q̄ō si cū epilepsia sensus affuerit debilitas: nec aliq̄ de p̄dictis significatiōib⁹ inueniatur: egro pillule cochie multotiēs sunt tribuende. Et eius ꝓseruatio subtiliāda ꝛ cibaria q̄ dirim⁹ dāda. Gargarism⁹ quoq; fieri dz. Et sternutatio ex bis q̄ dirim⁹ ꝓuocāda: ac narib⁹ peonie puluis subtilissim⁹ q̄ sit si milis alcohol insufflandus. Si ōs aūt cū epilepsia in facie ꝛ oculis rubedinē habuerit: ꝛvenaꝝ grossitiē: flobothomand⁹ erit a saphena. Sāguis aūt ex carnositate tibiaꝝ cū vētosis erit extrahendus. Capiti ꝓterea oleū ro. ꝛacetū supfundat. Et abstineat a vinoꝛa cepis ꝛallijs ac sinapi ꝛporis ꝛapior fabis. Et caueat postremo ab olib⁹ fumū caput ascēdēt ex repletionē gñantib⁹. ¶ Electuariū q̄ō ad spēi epilepsie ꝛremediū affert. Re. piretri fiseleos sticados ana z. ii. agarici. z. v. cordumeni recēt is ꝛacuti asse optime aristologie rotū de olum. aā. z. j. ʒ. deinde extrahat succ⁹ ex squilla mixtus cuz pari quātitate mellis: coquat ꝛficiat ex eo spēs: ꝛfiat electuariū ex quo patiēs quotidie sumat: ꝛcaueat sibi a cibis grossis. ¶ Electuarium hoc omnibus epilepsie speciebus excepta vna sanguinea quā Hal. nominauit: ꝛnos etiam iam fecimus mentionem: opitulatur: cui dixit cōferre flobothomiā ex saphena ꝓius ꝛpostea ex basilica: deinde cuius regimen sit ex his que sanguinē in corpore minuūt ip̄m infrigidāt. A carne ꝓterea ꝛvino abstineat ꝛbibat rob acetosorū fructuum: capiti quoq; superponātur ea q̄ ipsum infrigidant.

¶ De incubo. Ca. 12.

CUm quis in somno quasi rē grauem aliquid super se cadere sensserit: incubū pati denūciandus est. ¶ In ipsius itaq; cura nō est tardandū: ipse enī epilepsie prēabulus est: ipsaq; quoq; precedit. Eger ergo si in colore rubeus fuerit vt venas habuerit plenas et saphena erit minuend⁹: vētose in carnositate tibiar ponēde sunt. Eger pterea a potu vini: vt ex dulciū comestiōe abstinēd⁹ erit: ppue aboi re q multū generat sanguinē. Oō si huic cōtrariū accidit: vēter ex pillulis cochijs multotiēs erit soluēd⁹: rei⁹ regimē subtiliandū: exercitio quoq; vtendū erit: membra iferiora erūt fricāda.

¶ De melancholia. Ca. 13.

CUm alicui cogitatiōes male sine cā manifesta acciderint: timor tristia in eo pualuerint: melācholie pncipium in eo erit. Cū aūt res ad hoc deuenerit: vt etiā ea q̄ cogitare cepit ore pmat: verbaq; sua atq; act⁹ pmisceat: iā melācholia pfecta est. Cui ergo he male cogitatiōes tristicia tribulatio accidūt añq; pualere incipiāt: succurrēdū est. Qz si pualuerint: cura erit difficilis. Oō si cū melācholia fuerit dolor vētris inflatio: malus color: digōnis corruptio: vomit⁹ acetosus: vercreationū multitudo: incipiēda ē cura cū flobothomia ex basilica: aut saluatella sinistre man⁹. Et si sanguis visus fuerit niger: dimittat egredi in q̄titate multa. Subtilis aūt trube⁹ si fuerit illico restringēd⁹ erit. Eger vo ex reb⁹ lenientib⁹ est nutriēd⁹: vt sunt alessida begi q̄ fiūt ex carne bedine varietina et mittend⁹ est in balneū in q̄ nō diu moret. Post hec aūt decocti one de epithimo quā ego ꝓposui vt ait: hec ē decoctio de epithimo. Re. mirabol. indor. z. i. polipodij z. 5. sene. z. ij. turbith. z. iij. sticados. z. i. passular. e nucleat. ar. z. i. epithimi cretēsis. z. i. Oia excepto epithimo in tribus libris aq̄ coquēda sunt donec ad vnā libr̄ remedia redeāt. Cūq; hoc factū fuerit: addat epithimū illico ab igne removeant: dimittāt donec infrigidari ceperint. Cunq; infrigidata fuerint: manib⁹ fricata colētur. Deiñ sumant agarici drag. tertie. z. vni⁹ aloes. z. 5. salis indi. z. 5. elleboti nigri quarta. ʒ. z. ficiant cum melle aut cū iuleb vt fiant ex eis pillule q̄ p tres horas ante decoctionis acceptionē sumēde erūt. Postea sumat decoctionē: deiñ tribus diebus quiescat. In his aūt dieb⁹ q̄bus q̄escit: nutriat ex his q̄ pdixim⁹: vin potu sumat vinū subtile vt clar. bñ odoriferū. Post hec quoq; iterū soluēd⁹ est vt pri⁹. Hoc ꝯo ita vt pdixim⁹ tertio iterādum est. Quarta quoq; potio ei dāda est. Eger vero ab omnibus que colerā generant nigram abstinendus est: vt sunt carnes silvestres omnes: caro vaccina: porcina: magnarum caprarum et fab.: caro salita: caseus vetus propie lentes omnia olera nisi humefacientia. Uitet pterea vinum grossum: labores et vigilias neq; patiatur famē neq; sitim. Uino vero subtili in potu vtatur. Et precipiendū ē eit dormiat: et studendum in splenis curatione:

ex his que in sequentibus in ca. de splenis curatione qui augmentatur dicturi sumus. Os quoq; stomachi confortandum est: et propie ex medicinis quar mentionē in sequētibus facturi sumus cuz egritudines stomachi nominabim⁹. ¶ Si aūt cū melācholia ea q̄ nominauim⁹ non fuerint: acciderit; post frenesim aut longā morā sub sole: aut percussionē in capite: an pricipio ex cephalica flobothomia est faciēda: et capiti studiū adhibēdū: et reliquo regimie qō dixim⁹ pprie. ¶ Aqua preterea tepida ab alto loco super caput fundēda est: deinde oleū roseum cum aceto vini capiti infundat: et lac mulierē de sup mulgeat. ¶ Naribus etiā olcū de semine cucurbite dulcis: et lac mulierē injicianf. ¶ In balneū quoq; sepe mittēdus est: et multū ex aqua tepida capiti est superfundendū. Eger etiā omnia odorifera q̄ frigida sunt; odoret. ¶ Si aūt cū melācolia nihil fuerit eox que dixim⁹: in principio matrix vena dextri brachij aperiēda erit et sanguis erit cōsiderādus: vt prediximus faciēdū: et regēdū vt dixim⁹. ¶ Et postq; hoc regimē infirmo adhibueris: paliquot dies quiescere dimittēd⁹ est: deinde vt prius in cura eius inciendū: donec sanitatis fiat restitutio. ¶ Studiū vero totū qō erga melācolicos est obsernādū: est vt impinguenf et carnosi fiāt. Ex quo essi pingues et carnosi fuerit: illico sani erunt. ¶ Cibi aūt a illis cōgruūt; sunt caro arietina et hedina et gallinacea et panis de sila. Oprus aūt panis nullo modo est eis ꝓgru⁹. Uinū quoq; subtile et clarū eis ꝓueniēs est. Uinū vero grossum nō est eis bonū neq; nigrū.

¶ Lac aūt recenter ab vberib⁹ extra ctū dū adhuc calet eis confert: et pisces recentes et sisami de zuccharo facti et oleū amigdalinū.

¶ Preterea audire cātilenas et gaudere et habere ante se res delitiosas et dormire plurimū confert eis. Econtrario vero cogitare: et sol⁹ motari: et vigilare maxime nocet eis.

¶ Pillule q̄ colerā nigrā expellūt ex quib⁹ dab his q̄ decoctionē sumere nequeūt. Re. epithimi cretensis. z. ij. polipodij agarici ambor añ. z. i. ellebor nigri salis indi ambor. añ. z. 5. sticados. z. vij. pulueris hyerepigre. z. ij. bibat ex eis. z. iij. ¶ In dieb⁹ vo quib⁹ quiescit eger debet sumere ex electuario qō vocat letificans. qō. Re. mellisse corticū citri: gariofilor: galliemuscate: masticis croci oriētalis: cinamomi: nucis muscate: cardamomi: nebe remisch: been albi et rubei: zedoarie: doronici: seminis ozimi maioris semis gariofilati: oim. añ. partes equales muscī quātū est decia ptis vni⁹. Deide sumant cebuli. ij. z. embl. ij. z. terāt: et in tribus libus aq̄ coquātur donec ad vnā redeāt: et colēt. In colatura vo mittat mellis lib. i. Deide bulliāt donec aqua ꝓsumpta sit. Post ex hoc melle ꝓficiāt ꝑdicte spēs qō tū in pōdere sit triplū ad spēs: de quo cū necesse fuerit ad magnitudinē uellane sumendū est: hoc essi medicamē leticiā et coloris pulchritudinē et digestiōis bonitatē operat et retardat canos.

¶ De catarro. Cap. 14.

CUm caput alicui⁹ in egressiõe balnei discoopertũ fuerit: aut post exercitium: aut post aliud: fueritq; aer frigidus ⁊ ventus septentrionalis: ⁊ acciderit inde narib⁹ ⁊ palato prurit⁹ ⁊ cõmotio ⁊ sternutatio: pãn⁹ tũc calefaciẽd⁹ erit: ⁊ capiti superponẽd⁹: in quo tãdiu morek donec eger calorẽ in capitis pfunditatẽ penetrasse sentiat. Deide nigellã odorare incipiat: ⁊ puocek sternutatio: ⁊ caueat ne supin⁹ iaceat: ⁊ cõedat parũ. Vino q̃ z oino abstineat. Qõ si passio ex appositiõe pãni calidi alleniata nõ fuerit nec minuit p ipm fiat flobothomia ex cephalica: ⁊ soluak natura ex reb⁹ q̃ nõ exasperãt sicut hec decoctio quã in potu sumere debẽ tussim patik ⁊ in pectore asperitatẽ habet: ⁊ indiget ventris solutiõe q̃. ℞. iuiubas. xx. sebestẽ. xxx. passulas enucleatas. z. x. violas sicca. z. iij. radicis liquiritie fricate. z. v. ficus citrinas. x. coquãtur in trib⁹ libris aq̃ donec redeãt ad. i. ⁊ colenk ⁊ in colatura dissoluank cassiefi. z. vij. tereniabin. z. x. ℂ Qõ si nec flobothomia pfuerit nec ventris solutio ⁊ materia ad pectus descẽderit ⁊ cõmouetur tussis et febris: illico fiat flobothomia: ⁊ patiens a carne abstineat ⁊ vino: ⁊ in potu sumat aquã ordei ⁊ muraba violatũ: quãdiu calor figus pseuerauerit ⁊ tussis fuerit sicca raspera. ℂ Sed postq̃ calor q̃euerit ⁊ tussis mollificata fuerit: ⁊ screare inceperit: hec decoctio quaq; die cũ muraba violato danda erit: donec pectus mũdificetur ⁊ tussis sedetur: et vox clara reddak: q̃. ℞. ficus citrinas. v. iuiubas. x. sebestẽ. xx. passularũ albarum ⁊ enucleatas. z. x. liquiritie excorticate. z. ß. coquãtur vsq; ad dissolutionẽ ⁊ colẽtur: ⁊ dentur ex hoc omni die vn. iij. in potu cũ muraba violato. z. ß. ℂ Si vero tussis inueterauerit ac din pmãserit: tunc ostendem⁹ qualiter curanda sit cũ de tussis cura tractabim⁹. ℂ Qõ si cursus in narib⁹ diu perseuerauerit: ⁊ non fuerit calor flurus erit restringendus suffumigando nares p traiectoriũ ℂ Et si qõ per nares effluit subtile: ⁊ acutũ ac citrinũ fuerit: suffumigatio fiat ex fulfure infuso prius in aceto: ⁊ postea siccato: aut ex fabis: aut ordeo excorticatis: et in aceto prius infusis ⁊ post siccatis: aut ex zuccaro albo ⁊ sandalo albo. ℂ Qõ si nec calor nec rubedo in facie fuerint: suffumigatio fiat ex costo aut thure. Hec nãq; suffumigatio fluxum restringit.

De obtalmia. Caꝑ.15.

CUm ea q̃ in oculis alba sunt: in rubedinẽ mutata fuerint: fluxerintq; lachrymę: ⁊ in angulis oculor⁹ lachrymalib⁹ lippitudo collecta fuerit: dicemus tũc egrũ pati obtalmiã: ⁊ quãtopl⁹ sinthomatũ vehementia aut ipsorum affluxit minoratio: tãto erit obtalmie fortitudo aut ei⁹ debilitas. ℂ Deterior aũt obtalmia est cũ alba oculor⁹ videnk inflata tadeo eleuata vt oculor⁹ operiãt nigredinẽ ⁊ palpebre inuersenk. ℂ In principio vero curatiõis obtalmie: cephalica est flobothomãda: ex manu vel brachio partis cõtrarie in qua est oculus infirmus nisi leuis fuerit obtalmia. ℂ Et quanto fortior fuerit obtalmia: tãto pl⁹ est minuẽdũ ex sanguine. Deide venter ex mirabolanis citrinis: et tereniabin: et succo fructuũ soluẽdus est. ℂ Et eger a carne et vino et a reb⁹ dulcib⁹ abstinere debet et cibũ minuere. Qõ si ista nõ suffecerint: sief albũ in lacte puellam lactãtis fricãdũ et in oculo distillãdũ. Et si lippitudinis multitudo in oculo collecta fuerit: radi⁹ coto inuoluak et madefiat in aq̃: et cum eo oculus ab illa lippa mundek. Deinde puluis albus aspergak: et supponendo oculis aliq̃d suauiter sustentek: et ligek: et eger in domum tenebrosã mittak: et ingeniandũ est quantũ possibile est vt somnus prouocetur. Caueat tamen ne super oculum infirmum dormiat: et ne caput depressum sit sed superius eleuatum: neq; vestimentorum capitia fint stricta: neq; in facie z se diu proiiciat. ℂ Si aũt oculus leuior fiat: et dolor sedek ac lachrymę minuãtur: flobothomia iam facta et vẽre soluto balneũ multo tiẽs ⁊ frequẽter ingrediak. Et hoc essi passiõis reliq̃e dissoluẽtur. ℂ Qõ si in oculo humor ositas ⁊ grauedo remãserit: puluis citrin⁹ erit immittend⁹. ℂ Ex his aũt q̃ habẽti obtalmiam multum conferunt est: vt frons et palpebre ex hoc limantur epithimate: qõ. ℞. siek memithe rosarũ aloes licij sandali rubei fauel croci orientalis omniũ. aã ptes eq̃les: fiant ex bis pilule. Cũq; necesse fuerit resoluak vna ex eis in succo coriãdri aut in succo enduie aut cũ aqua rosata: et liniak cũ eo si deus voluerit.

ℂ Sief album. ℞. cerusę ablute. z. x. sarcocolle grosse. z. iij. dragagãti. z. j. opij. z. ß. fiant ex bis forme lenticulis similes.

ℂ Puluis citrin⁹. ℞. sarcocole. z. x. aloes. z. ij. croci. z. ij. myrrhe. z. ß. licij. z. ij. ex eis optime tritis immittatur puluis cũ opus fuerit.

ℂ Puluis albus. ℞. sarcocollam albam et pinguem que mittatur in lac muleris quod melius erit cum alicuius iuuencule fuerit: et dimittatur in vimbria donec siccetur: et teratur optime: et omnibus. z. x. ipsius addantur de sief memithe. z. ij. que iterum optime trita reponantur: et cum opus fuerit in oculum mittantur.

ℂ De vlceribus oculorum. Cap. 16.

CUm in oculo fortis dolor et punctio nociua ac pulsus sentiũtur et lachrymarũ fluit multitudo: cum palpebre eleuantur ⁊ oculi aperiũtur: loca que sunt in albis ipsorũ inueniũtur rubea: et si totũ fuerit rubeũ: et vnus locus magis rubere inuenitur: aut in nigredine locus aliquis albus apparet pustula iam in oculo exorta est ℂ Ad hanc vero curandum passionem necessarius est medic⁹ in curis oculorum valde instructus. Nos tñ curationis ipsius summas et aggregationes dicemus. ℂ Dicimus itaq; q⁹ vlcera que in coniunctiua nascuntur hoc est in albis oculorum: non adeo sunt timẽda vt ea que in cornea hoc est in oculi nigredine fiunt. Deterius vero vlcerum est illud quod in nigredine sub pupilla existit. Eminentia namque ad istud est velocior. ℂ Horum autem. vlcerum curam cum flobothomia incipere debemus: et sanguinis extrabere multi

tudinem ꝙmqꝫ possibile fuerit. Consequenter autem ꝙ̃ter soluendꝰ ꝫ eger sibi cauere debet a carne ꝫ vino dulci: ꝫ esse ꝛtentus herbis frigidis: ꝫ in potu sola aqua vti. ¶ In oculo vero in initio sief albū cum lacte mulieris est mittendū: ꝫ si pulsus iam alleuiari ꝫ sedari videnꝫ: sperandū est ꝙ egritudo soluet sine sanie collectione. ¶ Qꝺ si pulsus post sanguinis extractionē ꝫ ventris solutionē ac sief albi immissionē quiescere nō videꝫ: parua fiducia in hoc quod dixi⁹ mus est habēda. Est itaqꝫ tunc sief de olibano mittendū in oculū: ꝫ pila aliqua oculo supponenda ꝫ cum ligatura stringēda. Ante vero qꝫ hoc eueniat: oculus suauiter est ligandꝰ: ꝫ sine superpositione pi⁹ le. Et nō cesses in oculo de sief de thure sepe distillare donec sanies in pupilla videatur. Ex quo enim hoc visum fuerit: sief de plumbo vti necesse erit vsquequo profunditas fiat plana: ꝫ tota caro gene⁹ retur. ¶ Ea tamen que dixim⁹ tunc sunt facienda: cuꝫ pustula nō est magna. Quoniam cum magna fuerit: fueritqꝫ iuxta pupillam: aut inferius ea: erit tunc necesse vt cum elieścir medicetur: ne oculꝰ emineat. Ad pile quoqꝫ superpositionem: et ligaturam erit redeun dum. ¶ Eger preterea semper supinus iacere debet: ꝫ a forti motu abstinere. Cum autem caro in loco vlcerum perfecte generata fue⁹ rit: vel vlcus apostematis carne repletū fuerit: remanebit ibi in ocu lo albedo. ¶ Qꝺ si vlcus fuerit ꝓfundū: albedo erit grossa: ꝫ si in su perficie tantum cornee fuerit: erit subtilis. ¶ Vlcus quoqꝫ si a pu⁹ pilla fuerit remotum: ꝫ steterit separatum per se: vestigium illud qꝺ remanet nihil mali faciet. Si autem iuxta pupillā fuerit quandoqꝫ post vlceris curationem vestigium rem anens prohibebit visionem Quapropter tunc est vtendum medicinis quibus vestigium quod dixim⁹ abstergi et deleri possit.

¶ Sief de thure. Ꝛ. armoniaci sarcocolle ambouū. ana. ʒ. v. thuris ʒ. ꝫ. croci. ʒ. ij. ꝛficiantur ex muscillagine fenugreci: ꝫ fiāt ex eis sief.

¶ Sief de plumbo. Ꝛ. plumbi adusti: antimonij: thutie ablute: cal cucecaumenō gūmi arabici: dragaganti: omnium. aā. ʒ. viij. opij. ʒ. ß. terantur et cum panno sericino qui sit subtilissimus cribellentur et conspergan tur ex pluuiali: et fiant et eis sief.

¶ Sief ex quo caro in vlceribꝰ oculoū generat ꝫ vuee egressio ꝓhi betur ꝫ vestigiū subtiliaꝫ. Ꝛ. climie ablute thutie ablute ceruse an timonij thurisoiʒ. aā. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j. sarcocolle grosse. ʒ. j. ꝫ. ß. sāgui nis dra co. aloes opij oim. aā. ʒ. j. fiant ex eis sief.

¶ Elescir quo est vtēdū cū timet ne ex vlcere vuee sequaꝫ egressio Ꝛ. antimonij ematbitis amboū. aā. ʒ. ꝫ. achatie. ʒ. ij. aloes. ʒ. j. terātur ꝫ fiāt ex eis sief: ꝫ administrentur apud necessitatem.

¶ De bis que in oculos cadunt siue sit pilus: siue pale: asiue aliud. Cap. 17.

Sumatur resina idest gumma pini: ꝫ per oculum trabatu: rꝫ ex trahit illud quod in oculos ccidit.

¶ De albedine que fit in oculo. Ca. 18.

Albedo qꝺ in oculo ꝛtigit: est vestigiū post vlcerū curationē rema nens qñ ꝛsolidanꝫ. Que cū in oculis pueroꝝ fit: leuior est ad curādū qꝺ cū accidit annosis: ad sanādū fortasse impossibilis exi stit nisi subtilissima fuerit. Hec aūt passio ex his medicaminibꝰ curā da ē: postqꝫ egerbalneū egressus fuerit aut faciē supvaporē aq̄ calide vsquequo rubea sit tenuerit. Si tñ ex hoc medicamine in venis oculi rubedo dolor puenerint ꝓ aliquot dies: ab eo qescēdū est: donec ocu lus quiescat: ꝫ post ad id redeundum.

¶ Medicamen valde vtile ad albedinē remouēdā et cito eradicādā ego quoqꝫ nō vidi quod eo melꝰ aut equale esset ad albedinē delēdā Ꝛ. masa cume spume maris stercoris magni lacerti baurach zucca ri bigeri oim. aā. partes equales. Deide sumanꝫ acoꝝ celidonie senī amboꝝ aā. ʒ. ꝛ. coquātur in libra vna aque donec ad quartā redeat: ꝫ colenꝫ: ꝫ ex hac aqua imbibantur species quas ꝓdixim⁹: ita ꝙ cō ficianꝫ ex ea: ꝫ siccentur in vmbra: deinde interim teranꝫ ꝫ conspergā turꝫ prius ꝫ siccenꝫ. Quod postqꝫ quater factū fuerit: siccēturꝫ terā tur: ꝫ in oculo mittanꝫ. Hoc enim medicamē nulli vt predixim⁹ com par existit in remotione albedinis. Remouet enim hoc medicamen grossam albedinem etiam ex oculis animalium.

¶ De scabie ꝫ sebel. Ca. 19.

Cum palpebra inuersatur ꝫ iteꝝ appareat rubea ꝫ aspera: sca⁹ bies adest. Et cū sup alba oculoꝝ ac sup nigredine videt simi litudo ꝓ̄niculi ex venis rubeis ꝫ grossis texti: adest passio qꝺ vocaꝫ sebel Ibe ꝯo due passiones graues sunt ꝫ cronice vtꝝ cūrabiles. Patiens tamen dū sanꝰ est: flobothomia ex brachio ex fronte vētris solutione vti ds: ꝫ in comestiōe vitet dactilos: sisamos de melle vitet ebrietatē Et qñ nō est plenꝰ: sepe ingredi balneū est ei vtile: ꝫ frequēter immit⁹ tere oculo sief rubeū similiter ꝛfert. ¶ Sief rubeū. Ꝛ. emathitis col cotar ꝛbusti amboꝝ aā. ʒ. iij. eris vsti. ʒ. ij. myrrhe croci amboꝝ aā. ʒ. j. piperis lōgi. ʒ. ß. ꝛpergant ex vino veteri: ꝫ fiant ex eis sief. ¶ Dispe terea egritudinibꝰ viride ꝛfert sief cuiꝰ descriptio in capitulo de vn gula ꝛtinet. Qꝺ si passiōes vetuste fiāt scabies fricatiōe idigebit ꝫ sebel collectiōe. Nō tñ mēsure buiꝰ libri ꝛgruit vt de eis tractemꝰ

¶ De lachrymalibus cum pruriunt. Ca. 20.

Adiuia tenera sumatur cōteratur ꝫ fiant ex ea magdaleones parui: ꝫ ex oleo violato inunganꝫ: ꝫ oculis supponātur: ꝫ in hora dormiendi ligentur: rosatum tamen melius est: ꝫ citius confert. ¶ Et si hoc non suffecerit: lentes absqꝫ corticibus ꝫ sumach: ꝫ rose rubee: ꝫ granati carnositas sumantur: et cōtrita ex careno cōspergātur: et more ēplastri superponātur. ¶ Qꝺ si nō suffecerit ex cephalica ꝓ̄us flobothometur patiēs. Deinde extrema frōtis: ꝫ tempus que sunt in angulis lachrymalibus. Venter quoqꝫ frequēter soluatur: ꝫ balneū multotiens ingrediatur.

¶ De vngula. Ca. 21.

Cum aliqđ pānículo símile ex angulo q̄ est a parte naris oriri videt: ꝛalbū oculi cooperiꝛ puniꝛ vsq; ad nigredinē: gnatur passio q̄ vngula dr. Cui⁹ nocumētū tūc solū ē pei⁹ cū puenit ad nigredinis partē q̄ est iuxta pupillā. Hec igit passio dum subtilis est cum sief viridi: sief de calcātho est medicanda. Si aūt vetusta fiat: grossa cum ferro est expolianda.

¶ Sief viride qđ ꝓfert febel: scabei et vngule: albedini. ℞. zimar. ʒ. iij. colcotar. vsti. ʒ. vj. arsenici rubei bauracb spume maris oim ana. ʒ. i. salis armoniaci. ʒ. ß. armoniaci. ʒ. ij. armoniacum in succo ruthe dissoluantur: et species ex eo conspergantur: et fiant ex eis sief: est enim mirabile.

¶ Sief de calcātho qđ ꝓfert vngule. ℞. eris vsti calcāthi ambor⁹ aā. ʒ. v. zimar. ʒ. ij. salis armoniaci bauracb arsenici sublimati oim aā. ʒ. i. terātur et per hebdomadā ynam dimittātur: deinde fiant ex eis sief et fricetur vngula cum eis.

¶ De macula rubea ex percussione: vel alia re. Ca. 22.

Cuꝫ in oculo ex percussiōe aut ex re alia pūctū rubeū fieri ꝓtingit: sanguis q̄ ibi est dissoluēd⁹ est. Postq̄ extuatio ḡeuerit sumant igit arsenici rubei olibani myrrhe armoniaci oim ptes equales: fiant ex eis sief. Qui in succo cotādri fricent: in oculū distillent: tādiu cōdiu tū dolor pseuerat albugo oui sumēda est: oleo rosaceo miscēda: ꝛ cotū ex eis inuolutum oculo est superponendum.

¶ De lachrymis. Ca. 23.

Cum lachrymales oculorum anguli semp humidi videntur: patiēs quotidie ieiunus balneū ingrediat: ꝛ in oculum alcohol istō mittat.

¶ Istud aūt alcohol. ℞. thutie. ʒ. ß. corallī rubei mirabolani citrini fricati aloes omnium. ana. ʒ. ij. piperis. ʒ. ß. fiat ex eis pulvis qui assidue mittatur.

¶ De debilitate visus. Ca. 24.

Si cum debilitate visus humiditatis signa apparuerint manifesta in tēpore famis et exercitij parumper dissolui videantur: pillule cochie multotiens erunt assidue tribuende. Nutrimentum quoq; patientis desiccatiuum esse dr: et eger sepe vomere cogendus est: pulueres etiam desiccatiui oculis sunt immittēdi. Qō si cū p̄dicta egritudine affuerit siccitas corpis obfuscatio nutrimentū erit augmētādū: vinū in potu tribuēdū: ac sup caput ipsius aqua tepida fundēda: vincuatio sup eā facienda. Balneū preterea ingredia tur: in quo tū nō multum sudet. ¶ Baribus quoq; oleū de amigdalis dulcibus atq; auribus est immittēdum. Oculis vero lac mulieris adolescētis quaq; die est insciendum. Quod etiā frequenter fieri cōuenit. Hec quoq; debilitatis visus species fortior fit in tēpore famis et dum venter vacuus fuerit.

¶ Cōfectio alcohol qđ valde acuit visuꝫ q̄ cā humoris debilitat. ℞.

thutie abluti et siccate. ʒ. ij. deinde extrahat succ⁹ sanfuci viridis ꝛ p̄ noctē vnā residere dimittat: ꝛ colet: ex q̄ tuthia ꝛ spersa dimittat q̄usq; siccet: postea terant. Deinde sumant zinziberis piperis nigri macro piperis celidonie olim aā. ʒ. ij. salis armoniaci. ʒ. i. cū tuthie. ʒ. ij. post hec oia terantur: ꝛ ex succo teneri feniculi conspergantur: et siccata iterū terant: ꝛ reponātur: ꝛ cū necesse fuerit oculis immittat. Ad hoc ꝓterea valde confert sief de fellibus.

¶ De tumore palpebrarum. Ca. 25.

Epithimes ex epithimate qđ in capl'o de obtalmia nominauim⁹.

¶ De cōuersis pilis qui nascunt in palpebris magis interi⁹ q̄ debent et pungunt oculum. Ca. 26.

Si pilus fuerit vn⁹ aut duo: alijs palpebrar⁹ pilis cū mastice aut oleo sceni sunt ānectēdi: aut radicit⁹ euellant: ꝛ loca a q̄b⁹ euulsi sunt cū ferro acuto ꝛ ac⁹ adurāt. Si ātm̄ti fuerit necesse ēꝛ caro palpebre incidat. Loq̄ tū de hoc nr̄i libri mēsurā pretergrediꝫ.

¶ De aqua descendente in oculum. Ca. 27.

Quandoq; aliquis videt quod ante se habeat cimices aut alia parua corpora subtilia ꝛ tradiosa. ¶ Quod aliquando causa stomachi: aliq̄n ex ꝓpio nocumēto ipsi⁹ oculi ꝓtingit. Ideoq; differētia inter hoc duo ꝛ siderāda est: neq; p̄ paruo est habēdū cū hoc accidēs euenerit. Ex eo nāq; qđ causa stomachi accidit: nō est multū timendū qđ oculo nocumētū inferat. Ex eo veroq̄ ex ꝓpio vitio oculi cōtingit valde timēdū est: hec aūt passio dū recēs est ꝛ in ꝓncipio: cū medicinis curabilis est. Sed cū iā ad pfectionē deuenerit sanari nō potest nisi cū incisione: ꝛ fortasse ēt incisio prodesse nō poterit. Qua ꝓpter differētia inter hec duo predicta diligēter est inuestigāda q̄ est prout dicem⁹. ¶ Quādo imaginationes q̄ videtur ꝛ trīq; apparēt oculo estimādū est cōtingere hoc ex vitio stomachi: ꝛ cōuerso. ¶ Et cū imaginatiōes in hora fastidijs ꝛ in hora male digestiōis plures solito videnꝫ: in hora aūt famis ꝛ laboris pauciores apparēt: estimādū est ēt hoc ex stomacho esse. ¶ Et si ex q̄ iste imaginatiōes acciderunt duo preterierunt mēses: aut plures: et in pupilla fuerit visa ꝛturbatio: estimādū est etiā hoc esse ex stomacho. ¶ Quādo aūt iste estimatiōes tibi aggregate fuerint: pillulas cochias i potu tribue: ꝛ si passio oino remouetur: iam estimatiōes p̄dicte certificate fuerūt. ¶ Si autē vni tūi oculo apparuerint: ꝛ vno modo in oib⁹ horis pmāserint estimādū est vitiū aque adesse: p̄cipue cū in pupilla nō fuerit obfuscatio. ¶ Obfuscatio namq; si fuerit in pupilla dubitatio iā tūc erit sublata. ¶ Cum aūt passio hec in oculo ꝓpria fuerit prohibēdū est infirmo ne cum ventosis minuat sanguinē: neq; ex brachio: neq; comedat pisces: nec oia que humectare possunt. Uēter vero frequēter soluend⁹ est ex pillulis cochijs: reger ex calefactiuis ꝛ desiccatiuis nutriendus est. Idromel preterea in potu ei tribuēdum: ꝛ in oculis sief de fellibus mittendum.

¶ Siefē fellīb⁹ qō pficit aq̄ a p̄ncipio dilatatiōi pupille: reis q̄ post occasum solis nō videt: r tenebriositati visus q̄ est ex humore. Fe. fellis gruis fellis sabot fellis bycim fellis accipitris fellis aq̄le fellis ꝑdi cis oiz ficcoz venū aut plura. Sumant quoq; p oibus. 3. ℈ istoz ficcoz euforbij colloquintide serapini oim aī. 3. 1. trita aggregentur ex suc co feni. teneri: mittantur in oculo.

¶ De noctilopis. i. q̄ post solis occasum non vident. Ca. 28.

AD hoc vtile existit epar capitinum scinderet ponere supervnā sectionē piper longum: r cooperire ipam ex alia sectione pipe re lōgo in medio existente: deinde ponere ipsum in furno: r dimittere ibi donec assetur et nō desiccetur: quo pfecto piper longū qō in me dio erat sumatur: r bene teratur cuz pauco mulco: deinde ex liquore qui ex epate assato expressus fuerit conspergatur: r siccetur: r in oculū mittatur. Aut fel capitinum cum melle mixtū in cucuma sup ignē mi sceatur: deinde radius in eo illinit⁹ immittat oculo. Qō aūt ad hoc magis valet: est vt sief de fellib⁹ in oculo mittatur. Si aūt hoc nō suf fecerit vēter soluatur: r sanguis ex duabus cephalicis ex fronte mi nuatur: r regimen subtilietur.

¶ De dilatatione pupille. Ca. 29.

CUz pupilla hoc est foramē qō est in nigredie oculi adeo dilata ri videt: vt vndiq; pertingat ad albedinem fueritq; post vehe mentē cephalice dolorem: parua habenda est fiducia in eius cura. Sed si dilatatio parua fuerit: tūc assidua solutionē vētris ex cochijs multotiēs: r sief de fellibus in oculo mittendum. Quod si pupillam post percussionem dilatari contingat: non est inde timendum: quia remouebitur. Fiat itaq; emplastrum ex farina fabarum et camomil la et euisco cum vino et aqua.

¶ De fistulis q̄ in angulis lachrymalibus fiunt. Ca. 30.

CUm angulus lachrymalis resudat: r cū premit⁹ sanies r vir⁹ ab eo egredit: fistulā pati intelligitur: q̄ cū cauterio curat. De hoc tñ loqui plus est. q̄ huic nostro attinet libro. Nos tamē iā ei adiūgi mus medicamen: qō si adhibitum fuerit: ipsam per multos menses adeo tardare facit vt eger sanꝰ videat. ¶ Medicamen aūt illud. est Fe. aloes thuris sacocolle sanguis draconis balaustie antimonij alu minis: omnium partes equales ziniar quantū est quinta pars vnius fiant ex eis sief. Cūq; necesse fuerit fistula intantum premat: vt q̄cq̄ sanies in ea contineatur egrediatur. Deinde infirmus super latus in quo nō est fistula iaceat de predicto sief aliquid dissoluatur in aqua de quo in angulo lachrymali tres gutte aut quattuor inquimati zentur: magno existente interstitio inter proiectionem vnius gut te et alterius. Quo facto eger per tres sic iaceat horas. ¶ In mane quoq; sequenti die similiter fistula bene prematur: et fiat ea dem cura. Quod per hebdomadam vnam fieri cōuenit: r etiā tādiu donec nbila fistula egrediatur cū premitur. Ex hac namq; cura: lo

cus multis mensib⁹ siccus ꝑmanebit. ¶ De curis oculoū quātum huic loco necessariū esse putauim⁹: nā satis dictū esse credim⁹. Alia ño q: sunt de curis q̄ne p ferrum exercētur dimittam⁹: q: multis in digent medicaminib⁹. Sunt tamē q̄dā ex eis q̄ in locis in q̄b⁹ de de coratione tractauimus r sanitatis custodia continentur.

¶ De dolore qui fit in aure. Cap. 31.

SI cū dolore q̄ fit in aure fuerit in facie inflammatio r pulsatio sāguis ex cephalica erit minuēd⁹: r oleū roseū aut oleū de flori bus salicis tepidū cū pauco aceto immittēdū: lac quoq; ita calidū vt ex māmilla egredit multotiēs distillādū erit. Vēter ꝑterea ex mira bolanis citrinis r scamē r aloe vehemēter soluat. Qō hoc mō fiet mirabolanorum citrinorū. 3. ℈. sumant r pulverizatis duab⁹ libris aq̄ coquātur donec ad duas vnius libr. tertias redeant r colentur post hec sumat aloes. 3. 1. scamē sexta pars. 3. 1. aggregent cū rob de citonijs: r fiāt ex eis pillule: q̄ p duas horas aī decoctionē sumā tur: deide bibat decoctio. ¶ Qō si dolor nō q̄euerit: parū opīj oleo roseo resoluti in aurem mittatur. ¶ Et si pulsatio redierit r tribus diebus pseuerauerit: oleū sisaminū in quo anatis aut galline adeps fuerit resolut⁹ in aurē sepe mittat. Jbi namq; est pustula q̄ matura tione indiget. ¶ Cū aūt dolor q̄euerit putredo iā tūc collecta erit. Jdeoq; pus subito ex insperato de aure egredietur. ¶ Cū aūt dolor in aure fit post fastidiosā satietatē: aut post vētos frigidos: oleū in quo ruta aut cepe cocte fuerint in aure distilletur. Aut oleū de lilio sumatur: r cuiq; vnc. ex eo p̄misceatur euforbij recētis. 3. i. r castorei. 3. 1. Si hoc nō suffecerit: vēter ex pil. cochijs soluatur. Patiens quoq; balneū ingrediatur in quo etiā sudet. Vinū quoq; vet⁹ r forte ei tribuatur. ¶ Si aūt cū dolore auris fuerit somn⁹ r tinitus atq; vētositas: panicū siue milium in sartagine torrefactū calidum mul totiēs supponatur. Et auris quoq; sup vapores aq̄ in q̄ sunt cocta mētastrum siticados arabicus r sāluca teneatur: de castoreo ꝑterea r euforbio in oleo tābacino dissolutis: quorū vnūquodq; quatuor grana ordei ponderet: in aurem mittatur.

¶ De vlcere qō fit in aure Cap. 32.

CUm pus ab aure egreditur: ydromel tepidum multotiens in vna die in aure est distillandum. Deinde hoc medicamen op time faciens ad hoc est immittendum. quod. Fe. sarcocollam aloem et sanguinem draconis thus squammam ferri ziniar. Ex eo in ace to dissoluatur: et in aurem mittatur: et licinium melle illinitum in predictis intingat: r sic immittat: patiens itaq; ex hoc medicamine r ydromelle medicetur donec sanus sit.

¶ De sonitu r tinnitu. Cap. 33.

HOr tasse q̄nq; ptingūt ex subtilitate sēs⁹ audit⁹ r ei⁹ claritate Cui⁹ signū ēq̄ i tpe famis auget: r i hora ebrietatis r satietatis minuit. Qō ꝑpa nō indiget cura nisi superfluitatē obtineat. Tūc cū

de opio dissoluto in oleo immittendū est in aure quātum duo ordei grana ponderāt. ¶Si aūt hec cū grauedine capitis ⁊ audit⁹ debilitate affuerint: oleū de semine raphani ⁊ oleū de amigdalis amaris ⁊ oleū roseū in quo castoreū fuit resolutū sunt immittenda. Auris quoq; sup vapore aque in qua sanſuc⁹ sticados arabicū absynthiū mentastrū origanū cocta sint ponēda sunt. Et venter multotiens ex pillulis cochijs est soluend⁹: ⁊ cibaria minuenda ⁊ vinū dimittendū

¶De grauedine auditus. Cap. 34.

QUm in auditu tingit grauitas ꝛsiderandū est an sit ibi sordities que vocat cera q̄ fit in aure: q̄ si inueterauerit: mūdet: aut cū medicinis ſm qō dixim⁹: aut cū cura man⁹. ¶Si aūt sordes non affuerint ⁊ euenerit hoc post satietatē fastidiosam que eam precessit aut egritudinem acutam: auris ponenda est super vaporem aque in qua ea que prediximus cocta fuerunt traiectorio interposito vt quequo vapor ascendit. Quod hoc modo fieri conuenit. Resiste in cucuma habente os acutū coquant: deinde traiectorū ori cucume, superponatur: ⁊ ne vapor egredi possit: pann⁹ obuoluat: ⁊ auris super os traiectorij ponat. ¶Istud preterea fiet in aurem mittatur Quod. ℞. colloquintide. z. 1. ibaurach tertiam. z. 1. castorei aristologie rotunde succi absynthij. lomnium aū. z. 5. costi quartam. z. 1. euforbij sextam. z. 1. fellis vaccini quantum sufficit ad predicta cōficēda. Fiant ex eis flef. Cūq; necesse fuerit: vnū in oleo de amigdalis amaris resolutū auri immittat. Hoc enim valde vtile existit dolori flegmatico ⁊ ventositati ac sonitui ⁊ tinnitui: q̄ ex grosso vento fuerit ⁊ surditati que est ex grossis humoribus. ¶Si autez debilitas auditus contingit post ieiunium aut vigilias: fueritq; facies exenuata: ⁊ oculi concaui: eger balneum sepe ingrediatur: ⁊ largiori cibo ac potu vtat: ⁊ in somno fiat pfundior: sup caput quoq; aquā tepidā cū oleo fundat donec sanet. Cō si post frenesim ꝛtingat: ex medicinis primis curetur.

¶De vermib⁹ auris ⁊ paruis animalib⁹ ipam ingredientib⁹. Cap. 34.

QUm in aure fuerit titillatio ⁊ pruritus et dolor: deinde acciderint vermes ab aure: immittantur auri succus mentastri. Aut de foliis persicorum. Aut oleum de nucleis ipsorum. Aut aloes in aqua dissoluat ⁊ immittatur. Hec enim vermes auris ⁊ parua animalia ingredientia ipsam quando erunt in aure ⁊ in vlceribus nascuntur interficiunt.

¶De eo quod in aure figitur ab exterioribus ingressum. Cap. 36.

QUm aliquid figitur in aure: oleum tepidum est immittendum: et patiens balneum ingrediens ibi moram faciat donec corpus eius mollificetur. Deinde naribus insuffletur condisi: et teneatur anhelitus donec sternutatio sequatur: forsitan enim sic egredietur. ¶Si autem fuerit difficile et non exierit: erit necesse vt cum ferro auri imisso extrahat. ¶Cō etiā in narib⁹ est faciendū si qd

eas ingressum fuerit qō extrahi nō possit. ¶Cō si aqua intrauerit capite ad partē auris illius inclinato saliat eger: ⁊ si non exierit procuretur sternutatio vt diximus: deinde tepidum multotiēs immittatur. Neq; hoc p paruo est hūdū: ⁊ precipue si res malā hīs qualitatem ingressa fuerit: ex ea namq; grauis sequetur dolor.

¶De sanguine ex naribus fluente. Cap. 37.

EX his que sanguinis ex narib⁹ fluxum retinent: est succus albedarugi cū camphora fuerit in eo dissoluta narib⁹ immissus ¶Confert essi ei qui hanc passionē incurrere solitus est ante eā iniectus. Aut in hora egestiōis. Aut sumak gipsuz cimis charte de pāno galle sanguinis draconis cabo zegir puluerizata narib⁹ insufflent Aut liciniū in eisintinctū mittatur in nares. Aut alumē iameni puluerizatū: vt alcoholcū amilo eiusdē quātitatis narib⁹ insufflet. ¶Cō si adhuc vehemēter manauerint: superiores adintoriorū partes apud ascellas cū instita: ⁊ core apud inguina ligent: ⁊ testiculi similiter sunt ligandi. ¶Si vero passio inualuerit: flobothometur cephalica eiusdē partis de qua fluit sanguis. ¶Si aūt nec hoc mō stet: et fuerit: magne ventose cū igne supponāt ventri ab ea parte de qua fluit sanguis. ¶Medicamē qō vehemēter valet ad sanguinē constringendū. Sumak calx alba ⁊ leuis qua vtūtur aurifices et sepe narib⁹ insufflet sine interpollatione: ⁊ liciniū albumine oui illinitū ea inuoluat ⁊ naribus immittatur.

¶De vlceribus narium. Cap. 38.

QUm in naribus fuerint escare cera ⁊ oleum ac adeps gallinaceus eis immittantur: ⁊ aquam calidā narib⁹ in mane multotiens per aliquot dies odoret.

¶Cunq; pustule egredi ceperint licinū aceto forti infusum in quo sal positū sit naribus immittat: ac super eas similiter ponat. Siccabunt essi ex hoc non prolongabitur eorum mora. ¶Cō si vlcera ibi affuerint: ex vnguento de ceruſa curentur.

¶De emorroydibus que nascunt in narib⁹. Cap. 39.

QUm intus in narib⁹ caro superflua mollis ⁊ quasi dissoluta rubea aut alba erorta fuerit: ⁊ nares ingrossari ceperint: ac ex causa predicta repleri: cephalica pri⁹ erit flobothomāda. Deinde licinū ex vnguēto viridi qō in cap. de corrodentibus carnē nominauimus: liniendū ⁊ naribus erit immittendū. ¶Si vero istud nō sufficerit: medicamē a cutis qō ibi descripsimus apponat: donec ex toto mundificet. ¶Hec preterea passio q̄nq; cū ferro curatur radicitus olino incidēdo. ¶Medici tamen q̄nq; in hoc errant: nā ex eor⁹ cura eger maximū incurrit nocumentū. In hoc nāq; loco cancer plerūq; egrotat. Nec cancer q̄n in hoc nascitur loco: neq; acutas tolerat medicinas neq; incisionē que fit cū ferro. Immo indiget vt suauiter tractetur: ⁊ medicaminib⁹ lenientibus: ⁊ flobothomia ventris solutione curetur. ¶Cognoscit aūt an illud accidens sit cancer: q:

est ourus pertingēs qñq; vsq; ad palatū. Sed cū nares sī ceesint et oure: nec sit in eis humiditas aliqua: fūmmopere cauēdū est ne hec egritudo aūt ei filis ferro aut acuto medicamine tangat. Sinautē qō i narib⁹ exoriat caro mollis est fluxeritq; ex eis hūores: rcū nares strigunt inueniunt molles: r cū tāgunt tact⁹ nō sentit solid⁹: nō est timendū quin ex medicaminib⁹ acutis r ferro mederi possint.

¶ De amissione odorat⁹. Cap. 40.

CUm sensus quo odorāda percipiūtur amissus fuerit: neq; i narib⁹ caro supflua creuerit: r aer ita leuiter vt pri⁹ attrahit: et ocli ac sensus naturaliter existāt: narib⁹ erit insufflād⁹ puluis a deo subtilis vt alcohol q̄ fiat ex pdictis arthanita r sale armoniaco.

¶ Egro quoq; precipiat vt nares vapou ex aceto calido pcedenti mktiēs apponat. ¶ Si aūt hoc nō suffecerit: qō noia bim⁹ narib⁹ insufflet. Cui⁹ descriptio hec est. Re. nigelle fellis gruis colloq̄ntide ellebori albi oiz ana partes eqles. Puluerizent r ponant in vtine camelli arabici quātitate tāta q̄ ea cooperire possit: r ponant ad solē donec siccent. Deide fiāt ex eis slef. Cuq; necesse fuerit: vnū ex eis lētis hīs magnitudinē in oleo sanfucino intinctū narib⁹ imittat. Optimū essi ad hoc existit. ¶ Si aūt ex hoc qō narib⁹ imittit fortis sequat dolor: oleū de semie cucurbite eis imittat: r aqua calida sup caput fundatur: r sorbeat calida ea q̄ humectāt vt ptisana: r qō fit de aq̄ furfuris: rde farina r silia. Et hoc ōdē est medicamē ad emisionē odorat⁹ pbatissimū: qō sic ēficitur. Nigella puluerizet donec fiat vt pulnis: r misceat cū oleo veteri. Deinde eger implēs os suuz aqua reclinet caput retro quāto plus poterit: r tūc ex dicto medicamine aliquāte gutte narib⁹ distillent. ¶ Egro quoq; precipiatur vt quātū ei possibile est aerē extrinsecū interi⁹ attrahere nitatur.

¶ Qō in trib⁹ dieb⁹ trib⁹ vicibus fieri cuenit. Si aūt mordicatio fuperuenerit: fiat hoc qō nominauimus.

¶ De dolore dentium. Cap. 41.

SIgingiua cū dolore dentiū fuerit sanguinolēta: r apostemosa r rubea: fueritq; apatio cū pulsatiōe: extrahatur sanguis cuz vētosis flobothomia ex cephalica prius facta. ¶ Deinde hora: aliqua diu acetū r oleū roseū teneat: qō postq; eiecerit: idē iterū faciat. ¶ Post hoc oleū roseū in ore teneat: r si ex hoc nō euaserit: fueritq; pulsatio vehemēs r cū inflāmatione: camphora r piretrū terantur r in radicibus dentiū ponātur. Cumq; dissoluta fuerint iterū mittātur. Cotū quoq; oleo roseo illinitum desuper ponat.

¶ Qō si dolor aliquando augmentatur r vehemētior fiat opū sexta pars. 3. i. in oleo roseo dissoluatur. Ex quo cotū illinitū radici dolentis dētis adhibeatur. ¶ Si aūt nec dum sedetur: loc⁹ scalpellād⁹ est: r sanguisuge superponende sunt.

¶ Singiua vero si non fuerit sanguinolēta neq; aposa neq; dolor est cū pulsatione: neq; in facie fuerit inflāmatio aut dolor acciderit

post fastidiū r satietatē r post cenā: comeditq; ex cibo frigido multū venter egri ex pillulis cochijs soluēdus erit: r dolentiū dētiū radices: ex hoc medicamine fricā de: qō sic fit. Sumak piretrum sinapis sceitaragi indi baura c piper zinziber: ras puluerizatis dētiū fricētur radices. Cottū q̄z eisillinitū sup dētium radices ponat: postq; eger os ex aceto in q̄ piretrū r metastrū atq; origanū cocta fuerint collu erit. A foris p̄terea panicū si ue milliū in sartagine torrefactuz sup maxillā ponendū. Aut ex piperis puluere mel i q̄rto dens et eius radix fricent. Et si hoc nō suffecerit: in dentiū radicib⁹ hec tyriaca ponat q̄. Re. castorei asse piperis zinziberis storacis opij oīm partes equales. Cōficiat r administret. ¶ Eger preterea per aliquā tulum temporis a comestiōe abstineat maneatq; famelicus: ingrediatur balneum: r vtatur motu. Si autē nec sic quiescat: ferrū ignitum radici dentis multotiens apponatur: aut eradicetur. Si vero dens corrosus fuerit: repleatur ex medicaminibus que nominabimus: r que sunt corrosiua: aut extrahatur.

¶ De extrahentibus dētes rcō fringentibus. Ca. 42.

MEdicamē qō in dēte corroso ponit ipsū sedat dolorē: ac ipsuz cōfringit. Sumantur hebikegi r pip r trita ex alcatrano: conspergant r impleant ex eo. ¶ Medicamē qō dētes debiles ac dolētes q̄ sunt extrahēdi eradicat. Cortices radicū mori: r radicū capparis: r piretrū: r lac titimali: atq; lac anabule: r arsenicū rubeū: r radix colloquintide: fumant: r trita ex tāto aceto qō eis sufficiat cōspergātur. Acetū q̄z p̄ hebdomadā vnā semel in diem pri⁹ addatur. Post hoc dētes in circuitu scapellent r ex predictis decies in die epithimentur: donec ad mouendū sint faciles: r sic extrahant. Aut fiat epithima ex fece aceti acutissimi per multos dies: r postea extrahant. Aut rane fluuiales in oleo coquant donec dissoluant. Cūq; necesse fuerit: dētiū radices scalpellent: r ex oleo mktiēs inūgant: donec facile moueri possint: postea cū instrumēto extrahendi dētes euellant.

¶ De dentium congelatione r stupore. Ca. 43.

POrtulaca r amigdale amare masticent: aut bis simila. Aut fiat fricatio cum sale r masticetur cera.

¶ De dētibus qui dolēt cū a're frigida tanguntur. Ca. 44.

OLeum calefactum in pāno desup est ponēdū. Aut vitellus ouī assatus calidus multotiēs masticet. Aut calidū panē multotiens mordeat. ¶ Aut fiat fricatio ex balsamo. Aut ex olco de lilio siluestri. ¶ De cola. Ca. 45.

SI pustule fuerint rubee sumant antere amili spodij lētiū ereti cata p̄ seminis portulace coriandri sicci semis sene de mecha oim. aīs. ptes equales cāphore parū: ex his puluerizatis fiat fricatio r cū aceto mixta et oleo roseo r aqua rosata in ore teneant: r sanguinis minutio cū vētosis fiat. ¶ Albe vo si fuerint pustule: cū sale melle fricent: r si rupus acetosus in ore teneatur: aut almuri.

¶ De gingiuis sanguinolentis. Ca.46.

CUm ex gingiuis sanguis subtilis assidue manauerit: vtriusq; arsenici scz rubei zcitrini calcis gallarū aluminis omniū par tes fumantur equales: ex quib⁹ puluerizatis zcū aceto mixtis par ui formentur trocisci. Cunq; necesse fuerit ex eis puluerizatis sumatur quantū est ferta pars. z. ʒ. xfricentur gingiue exeo optime: z permaneat sic parū. Deinde teneat oleum roseum in ore. Est enim hoc mirabile ad hanc egritudinē curandam zputredinem: z herpetez estiomenum qui est in ore.

¶ De casu vuule. Ca.47.

CUm eger senserit aliquid radici lingue sue insistere: aut gutturi: zcū iubet aperire os zextrahere linguaz videtur vuula eius iam esse fluxa zelongata: ramech zsal armoniac⁹ sumantur: z bene puluerizata cū instrumēto insufflandi sup vuulā insufflentur zex eisin summitate predicti instrumenti aliqd ponat zradici vuule cū eo dirigat: zipsa cū instrumento parū exterius extrahat. Aut granatū acetosuz cū pulpa sua terat zfiat ex eo gargarism⁹. Oō si diu pmanserit taliter zelōgata fuerit: eiusq; ps supior subtiliatur caput eius rotūdū fuerit: tūc radicit⁹ erit incidēda. Cauēdū tamen est ne onteq; ita vt dirim⁹ fit disposita incidat. Ex hoc enim sequitur quandoq; sanguinis flurus qui constringi non potest.

¶ De sanguisugis que ingrediuntur guttur. Ca.48.

CUm aliquis in gutture suo titillationē senserit: zsanguis subtilis inde manauerit: extimandum est tunc sanguisugam in ore esse: zprecipuesi aquaz loci in q̄ sanguisuge fuerint biberit. Os igitur egri est⁹ aperiēdū: zlingua extrahenda et inferius premenda zgutturin sole est inspiciendum zsi sanguisuga in loco propinquo pendere visa fuerit: cum forcipibus quibus sagitte educuntur extrahenda erit. Quod hoc modo fiet: caput a quo pendet est stringēdum zsic extrahatur. Quod si nō fuerit manifesta: eger multotiēs gargarizet sinapim cum aceto: q: de loco in quo est mouebitur. Aut fiat gargarismus ex aceto tassa: aut ex aceto zsale. Migella p̄terea zsinapis trita insufflentur gutturi: fiat etiam gargarismus ex succo cepe. Si autem post eius casum remanserit egro sanguis resudatio: fiat gargarismus ex apozimate in quo cortices granati et balaustie zsumach cocta fuerint: zgutturi insuffletur puluis de balaustijs zthure z sanguine draconis zamido. Si autē sanguisuga stomacho annexa fuerit: medicamina quibus vermes expellun tur sumantur in potu. Ex his etiā que sanguisugam exire faciunt est vt eger balneum ingrediatur: zmoz etur in eo donec magnaz patiatur sitim: z tunc aquam in niue infrigidatam frigidissimam scilicet in ore aliquandiu teneat. Cunq; ceperit tepefieri eam expellat zaliam sumat. Sanguisuga enim quandoq; venit ad os frigiditatem querendo.

¶ De his que guttur ingrediuntur siue sint spine: siue os. Ca.49.

CUz illud quod guttur ingredi z infigitur in eo aut meri: fuerit bolus magnus aut eius simile: de his que non⁹ bñt frusta scissa cōtenta in eis: aut acuta 2fert plerūq; pcutere egruz in collo. Posterius multotiēs raquā sepe trajscere. Fortasse essi descēdet inferius. Eger quoq; balneum ingrediatur: zoleum multotiens trajsciat: quod postq; factum fuerit magnos deglutiat bolos. Quod si nō descēderit: instrumētum quo huic simile inferius duci consueuit in os mittatur. Est aūt instrumentū illud de plumbo: quod cum sit reti simile: est longum gibbositatem in se habens.

¶ De grauedine lingue. Ca.50.

CUm lingua absq; alijs mēbris grauedinē passa fuerit: neger neq; febrem neq; acutam incurrerit egritudinem sal armoniacū zpiper zzinziber sinapis alba ac piretrū zstaphisagria zbaurach atq; origanum zsal indum znigella zsan succus siccus sumantur: zin aqua coquantur: z fiat ex eis gargarismus. Caueat tñ patiens ne ex eo aliquid trajsciat aut eger ieiunus multis diebus gargarizet almuri nabati aut fiat gargarismus ex aceto zpiretro.

¶ Postq; vero gargarizare cessauerit: sumantur salis armoniaci piretri piperis sinapis omniū partes equales: zex eis bene puluerizatis lingua diu⁹ fricetur. Quod si cū lingue grauedine auditus ac reliquoz sensuū grauitas fortis affuerit: fiat egri curatio ex doctrinam qua paralysis curat. Si aūt loquella in acutis febrib⁹ aggrauata fuerit: zvideris ipsam cū grauitate in loquella extenuataz rabbreuiatā zspasmatā: aqua calida ab alto super spōdiles colli auris principia fundat: z cū oleo fricentur. Eger quoq; oleū tepidū in ore tenere ꝺz. Et si diu est ex quo loquela minui non cessauerit: vl' etiam semp considerandū est an ligamentū quo inferius lingua cōnectitur maius sit q̄ debeat. Quod si ita fuerit ex eo parum est incidendum zegi puluerizatum immittendum.

¶ De lingua que adeo tumescit vt os egrediatur. Ca. 51.

CUm contingit linguam adeo inflari vt pre magnitudine os egrediatur: fricanda est ex cepisaut ex citri acetositate: aūt cū ribes: aut ex granato acetoso donec saliua multa ab ea profluat. Hoc nāq; modo detumescet z ad primam redibit mensuram. Si autem non sufficit: fiat fricatio ex sale zaceto. ¶ Et si necdum sufficit: fiat minutio ex vtriscp cephalicis prius et postea ex venis que sunt sub lingua.

¶ De glandula q̄ sub lingua nodatur zvocatur ranula. Ca.52.

CUm sub lingua glādula nociua fuerit in principio ex sale armoniaco zgallis fricanda est. Si aūt vetusta fiat: ex medicamine gingiue sanguinolente fricanda est quod est medicamen acutum. Eger autem acetum zsalem in ore teneat.

¶De apostematibus accidentibus in lingua. Ca.53.

Sta eisdem sunt curanda: ex quibus colas quas suprānomi nauimus ꝛsinantia sanantur.

¶De sinantia. Ca.54.

Quum in glutiēdo sentit angustia adest passio q̄ sinantia vocatur. Cui⁹ grauitas velleuitas ꝓm angustie q̄titatē deprehēdi pōt. Cūq; cū trahēdi angustia fuerit in facie roculis rubedo et repletio: in principio curatiōis cephalica flobothomet: ꝛ gargarismus ex succo granati muzi cū carnositate sua fiat: aut ex rob mori de seni. Et post hoc fiat gargarismus cū aq̄ rosata in qua fumach fuerit infusuz. Oō postq̄ p tres dies sic factū fuerit: ꝛ vēter ex succo fructuū sicut pruno⁹ tamarindi cassie fistule ꝛ tereniabin solutus fuerit: fiat gargarism⁹ ex apozimate ficuū citrina⁹ ꝛpassulā⁹: āt ex medulla cassefistule cū ydromelle. Oō si passio iueterauerit: ex gargarismis ꝛinsufflatiōe fortiū medicaminū q̄ dicturi sum⁹ curanda erit. Si aūt in facie nō fuerit rubedo: fluxeritq; ab ore saliue multitudo reger fuerit humectatus: in principio soluatur venter ex cochijs: ꝛ fiat enema ex clysteri acuto quod in.c. de appoplexia nomiu⁹. Cū tñ passio icēperit fiat gargarism⁹ ex sirupo acetoso: ā ꝛ cū ydromelle ꝛpipere vorimelle deinde ex almuri nabati. Fiat etiam gargarismus ex ydromelle ꝛsinapi. De bispreterea q̄ male sinantie cōferunt: est vt ex venis que sunt sub lingua fiat minutio: ꝛvt ventose absq; scarificatione in collo ponantur: ꝛepitbimek collū ex mel le anacardino donec vesice in eo generent: ꝛfiat gargarismus cū sinapi ꝛgutturi fiat insufflatio ex hoc medicamine quod sic fit. Sinapis sal armoniacum piretrū nitrū assa piper mentastrū: sumak: ꝛ ex eis cum ydromelle fiat gargarismus.

¶De tussi. Ca.55.

Quum tussis acciderit: fueritq; aspera ꝛsicca: ꝛcum rubedine et calore: egro muroba violarū ꝛptisana tribuēda erunt: fabas quoq; excorticatas ꝛ spinachia cū oleo de amigdalis dulcib⁹ in comestione accipiat. In ore ꝙo semper tenere dz pillulas bichichias. Aque aūt quā bibit sirup⁹ violatus est admiscēdus. Cōfectio pillularuz bichichiarū. Rē. succi liquiritie zucchari albi ambozum. ana z.r. amidi dragagāti amigdalarū dulcium excoꝛticatarū oim. ana z.ʒ. ex eis cū mucillagine seminis citonij conspersis informenk pillule. ¶Quod si cum tussi multū affuerit sputum qō cum expuendo expelli nō potest: nocumētū infert: sed neq; febris neq; vehemēs ventris solutio ipsaz comitanf: ex ijs trociscis dāduz erit infirmo: qui. Rē. seminis feniculi: seminis apij succi liq̄ritie capillivenerisamigdalaꝝ omniū partes equales: ex bis cum mucillagine semis lini cōspersis informen f trocisci: ex q̄bus z.iij. tribuantur. ¶Decoctionē aūt qua in hac egritudie vtendum est: in.c. de catarro tā desripsimus: cui tamen. z.ʒ. capilliveneris sunt addende. Oō si tussis antiqua tnociua fuerit adeo vtegrū in nocte dormire nō pmittat: pillule storacine sunt dāde. q̄. Rē. myrrhe storacis opij olz ptes equales: informētur ex eis pillule ad lupinoꝝ ſ ſitudinē: ex q̄b⁹ vna aut due patiēti tribuātur. In potu vero sumat sirupū de papauere: ꝛ comedat semē albi papaueris cū zuccharo. ¶Qui bāc ꝓterea patif egritudinē vitet in cōestiōe acetosa salsa pōtica acria atq; amara.

¶Suffumigū ad antiquā tussim vsputū fetidū: qō. Rē. aristologie myrrhe storacis galbani olz ptes equales: arsenici rubei ad pōdus olz: sola pulverizata ex butyro vaccino ꝙspergātur: ex q̄b⁹ magdaleones ad pile pue silitudinē informētur: ꝛcū necesse fuerit in ieiunio ex vno eoꝝ per traiectoriū suffumigetur.

¶De asmate. Cap.56.

Quum aliquis assidue patitur tussim: ꝛaerē attrahit quēadmodū fit post cursuz: aut post vehemētē motū: ꝛ cū iacet supin⁹ est ei deteri⁹: sed cū sedet est ei meli⁹: decoctio ei dāda est: q̄. Rē. ficuū citrinaꝝ. z.r. dactiloꝝ maiorē humiditatē habētiū seminis apij semi nis feniculi capilliveneris liq̄ritie ysopi passi olz. aā. z.ʒ. coquāt in tribus libris aq̄ dulcis donec redeāt ad vnā ꝛ colētur. De bacvero decoctiōe trib⁹ diēb⁹ egro in potu tribuatur cū pōdere duoꝝ aureoꝝ huiꝰ ꝙfectiōis: q̄. Rē. succi liq̄ritie ysopi capilliveneris olz. aā. z.r. cordumeni piperis amigdalaꝝ amaraꝝ aristologie rotūde semi nis vrtice olz. z.ʒ. mellis dispumati qō sufficit. ¶Hec effi ꝙfectio sua perfluitates q̄ sunt in pectore mirabiliter expellit: ꝛ est optima. Dā da est itaq; per bebdomadā vnam continuo.

¶Deinde eger postq̄ cōederit sinapim ꝛ mel: vomere cogēd⁹ est: et vēter ex bis pillulis soluend⁹ q̄ recipiūt agarici ordei grana. xvij. colloquintide inferioris grana ord ei. vj. elacterij grana. iij. succi liquiritie. z.ʒ. fiāt ex eis pillule: ꝛ sufficiūt ad dosiz vnā. Post hoc quoq; iteꝝ redeat ad bibēdū ꝙfectionē ꝛ decoctionē sumendum: ꝛ postremo ad vomitum ventris solutionē vt prius. Hoc faciēdum est donec eger sanitati restituatur. Interim tamen a cibis grossis ꝛstipticis ꝛ acetosis abstineat.

¶De pleuresi. Cap.57.

Quum aliquis sub costis suis doloꝛē sentit pūgitiuū: ꝛ ꝓprie aī siccā patitur tussim: ꝛ febrit: expedit vt si dolor sup ptē costaꝝ ꝛ furculā tēdit: fiat minutio ex basilica ei⁹ partis in qua est dolor: nisi totum corpus multo sanguine repletū fuerit: ꝛ sic effi ex latere cōtrario sanguinis detractio faciēda est. ¶Egritudo quoq; si iā per aliquot dies a sui principio infestauerit egrum: flobothomia fiāt a parte dolente facienda est. ¶Quod si doloꝛ inferius ad partē costaꝝ posterioꝝ tendit: vēter ex decoctiōe quā in capitulo de reumatismo descripsimus est soluendus. ¶Melius tñ est vt flobothomia fiat: deinde aqua ordei cum zuccharo assidue tribuatur. ¶Et si videris tussim eius vehementis siccitatis: da ei in diluculo ofni die in

lep: deide ba ei si potu aquã ordei. ¶Et si eger fuerit debilis nutriat cũ panere ex zuccharo. ¶Si aũt fortis fuerit: aq̃ ordei vsq̃ ad diẽ ẽr tũ sufficiet. ¶Cũq̃ screare ceperit: decoctionẽ quã in cap. de reuma tismo nominauim⁹ quotidie sumat añq̃ aquã ordei bibat dõec sanetur. ¶Si aũt febris r acuit as perseuerẽt: r eger in excreatiõe dif ficultat patiat: dek decoctio quã in cap. de asmate nosauim⁹: qõ sili ter est faciẽdũ cũ saniei fit excreatio. ¶Qõ si in pricipio passiõis qõ excreat nigerrimũ: aut valde citrinũ appet: r sic permanserit: et fe bris nõ quieuerit neq̃ calor vsq̃ ad diẽ septimũ timorosuz ẽ. ¶Et si cũ hoc toto aerisattractio nõ alleuiet: r in pectore fuerit oregmõ aut in maxillis rubedo: r in oculis stupor: morti est propinqu⁹. ¶Si aũt exteri⁹ in latere appuerit rubedo aut apatio: r cũ premit loc⁹ do let: ponat desuper vẽtosa aut empl'm ex sinapi r ficub⁹: r dimittat ibi donec locus vlcerẽt. ¶De bisẽo q̃ ex errore stolidoz ad augmẽ tũ nocumenti accidũt: hanc egritudinẽ patiẽtib⁹ est: o⁹ cũ dolor in in pricipio sentiẽ sub costis estimãt grossam esse vẽtositatẽ: ideoq̃ electuarium diamuscuz aut ei similia egro tribuũt eũq̃ omnino in terficiunt. Hec passio vocat birsen: cuius causa est apostema qõ ori tur interius in costis hypocundrioz.

¶De peripleumonia. Cap. 58

QUm homini superuenerit febris r in anhelitu tũi patiẽ ẽstri ctionẽ vt se prefocari putet: r in maxillis ita vehemẽs sit rube do vt tincte videanẽ: r anterior pectoris pars dolet: r tussis adest: r qõ cũ excreatiõe emittiẽ existit spumosum: r in pectore sentiẽ grauitas sine punctiõe r sine calore: cui oia hec accidũt acutũ in pulmone patiẽ apa: r vocat hec passio peripleumonia. In principio igitur cu rationis eius basilica minuenda est: deinde eger ex eis quib⁹ medi catur pleuresis curand⁹ est.

¶De sanguinis proiectiõe cũ sputo sine vomitu r sine rascatione per os. Cap. 59.

QUm sanguis cũ rascatiõe aut paruo sonitu q̃ fit sine tussi egre diẽ: nõ est egro inde timẽdũ. Poterit essi sanari gargarizãdo ea q̃ in cap. de sinãtia nosauim⁹: r regimẽ subtiliãdo. ¶Cũ vomitu quoq̃ si exierit sanguis nõ magnũ affert timorez. Curaẽ nãq̃ hoc flobotbomãdo egrũ si cõederit stiptica sicut sumach r succ⁹ vue acerbe. In potu ẽterea sumat ex boliarmeni gũmi arabici balaustie sanguinis draconis thuris oiz ptib⁹ equalib⁹ denẽ ex eo. z. iij. cũ rob simplici de citonijs. ¶Quibusdã aũt solet accidere sanguinis exi tus cũ interpollatiõe: ex quo sentiũt nocumẽtũ imo remediũ: ideoq̃ sic est dimittendũ. ¶Qõ si cũ tussi supueniat sanguinis egressio est timorosuz. Est tñ incipiendum in curatione egri cum flobothomia ex basilica. Deinde ex trociscis istis in potu tribuendũ que. Re. thu ris sanguinis draconis: ambor̃. añ. z. i ij. r tertiaz. cbarabe. z. v. ema

bitis terre sigillate: ãborũ. añ. z. r. aluminis z ij. r. ℈. balaustie. z. iij. opij. z. ij. rauetseni. z. ij. ex bis oib⁹ fiãt trocisci. r. de quib⁹ quottidie vnus in potu sumaẽ cũ succo ozimi maioris aut portulace. ¶Et si egritudo vehemẽs fuerit: ali⁹ circa noctẽ dand⁹ est. ¶Adiutoriũ quoq̃ ac cogarũ partes superiores sunt ligãd r extremitates fricãde. ¶Pecc⁹ etiaz p̃cipue si in eo fuerit locus dolens ex trociscis pre dictis cũ aceto r aq̃ epithimek. ¶Et ei⁹ preterea cibaria succũ vue acerbe r sumach r eis similia admixta habeant: r patiens supinus iacens de terra sigillata aliq̃d post aliq̃d paulatim comedat.

¶De ptisi. Capim. 60.

QUm aliq̃s carnũ diminutionẽ pati videk: post tussim cronica passionem r sputo sãguinis aut saniei p̃cedente lac asininũ in potu tribuaẽ. ¶Qõ si inueniri nõ poterit: capr̃inũ cũ pauco zuccha ro dãdũ est. Cũ quo ẽpanẽ sepe comedat: ipsũq̃ quãtoplus potest: loco aq̃ in potu sumat. Vinũ tamẽ subtile r tẽperatũ aliquãdo est tribuendũ. ¶Nutrimẽtũ autez egri sit ex carnib⁹ auiũ et hedina. ¶Eger p̃terea añ comestionẽ r post balneũ igrediaẽ qõ non sit cali dũ sed tepidũ: r in semicupio morã faciat. ¶Sũmopere nõ cauẽdũ est ne venter soluaẽ. Cui tamẽ si solut⁹ fuerit: ex hui⁹ pulueris bibi tione succurendũ est: q̃. Re. gummi arabici spodij boli armini semi nis mirtini: oiz. añ. z. i. fiat ex eis puluis de quo in die. z. iij. cũ sirupo de papauere albo ãt rob mirtino denẽ: hui⁹ quoq̃ pulueris bibitio omnib⁹ ventris astrictione indigentib⁹ q̃ tussim patiunẽ remedium affert. Cui plerumq̃ adduntur trllocaracte de syria et bdellium de mecca. ¶Quod si lac egro febrem generauerit auferendum est et lac r ptysana quousq̃ febris recedit danda. Deinde lac ei denno tri buendũ. Et si febris iterũ redierit remoto lacte ptisana est danda. Post cui⁹ recessionẽ vt pri⁹ ad lac est redeũdũ. Vocaũt semp est fa ciendũ cũ necessitas vrget: r summopere custodiendus ne soluaẽ.

¶De tremore cordis. Cap. 61.

SI cũ cordis tremore fuerit pulsus velocitas r febris: eger ex ba silica est minuend⁹: r trocisci cãphorati cũ succo malorũ aceto sorum in potu sunt tribuendi que. Re. spodij seminis cucumeris ci trulli endiuie lactuce portulace rosarum sandali albi omnium par tes equales: et pro vnoquoq̃ pondere aurei vnius ex eis sumatur cã phore trium granorum ordei pondus: ex quibus cum succo macia nozum confectis fiant trocisci. de quibus in potu, quotidie vnius aurei pondus quaq̃ die tribuatur quod per duas hebdomadas fieri conuenit. ¶Si autem hec non suffecerint: lac de quo butyrum sit extractũ ad bibendum detur. Ipse vero nutriatur ex pullis cum aceto r succo vue acerbe r ex acetoso. Syrupum preterea acetosum de zuccharo factum bibat.

¶Si autem cum cordis tremore non fuerit febris: trocisci muscati

in potu sumāt. ℈. ℞. masticis spice riloaloes cinamomi gariofilo-
rū gallie muscate nucis muscatecubebe cardamomi maioris ℥ ibe
lobe corticis citri oiz añ. pōd⁹ vni⁹ aurei: musci sexta. ʒ. i. ex his oīb⁹
cū vino redolente 2persis fiant trocisci. Hi aūt trocisci 2ferunt sin
copi ℥ tremori cordis. ¶ Electuariū dyamascū qō ad sincopim et
tristitiam ℥ cordis tremorē ℥ tediū faciēs. ℞. masticis cinamomi
seminis oximi maioris seminis oximi gariofilati seminis melisse se
minis fisimbrij seminis sansuci macropiperis omniū partes eq̄les
ex quibus omnibus pulueriſatis. ʒ. ℥. sumank margarita⁹ minuta
rum coralli rubei cbarabe sete crude been albi ℥ rubei folij: oium
añ. ʒ. ℥. musci tubapirici corconij puri. ʒ. ʒ. 2ficiātur cū melle de mu
raba chebulo⁹. Hoc ei electuariū ad frigiditatem stomachi dige
stiue egritudinem optimū existit.

¶ De passione colerica. Cap. 62.

CUm paru⁹ dolor pūctio ℥ tristitia alicui supuenerit: affuerit⁹
cum ea vel post ipsā vomit⁹ ℥ vētris solutio: aq̄ calida multo
tiens 2tinue in potu tribuak. Et si adhuc pseuerauerint vomit⁹ et
vētris flux⁹: aq̄ calida iterū dek: sedabik eīs passio. ¶ Cū aūt egritu
do quieuerit: eger balneū ingrediak: in quo p vni⁹ horē spaciū mo
retur. Egressus autē de balneo leui alatur nutrimento: deide dormiat
¶ Sed licet vomit⁹ ℥ vētris fluxus vehemētes fuerint ℥ sint boma-
ta terrefacientia supuenerint: nō tñ est timēdū: imo cū medicamini-
bus q̄ ego nominabo succurrendū. ¶ In ⁹ncipio itaq⁹ trocisci de
olibano cū aq̄ ℥ niue ℥ rob granatorū denk semel q̄ itē etiā sunt dan
di si vomit⁹ nō cessauerit. Quoq⁹ adiutoria ℥ cozē in iupremis par
tib⁹ ligenk ℥ aq̄ in niue infrigidata sup crura ℥ pedes fundak ℥ in
ipsā etiā mittātur. ¶ Venter quoq⁹ ex sādalis ros. cāphora gallia
aq̄ rosata 2spersis epithimek ℥ pānus aqua rosata in niue infrigi-
data infusus desup ponak: qui post⁹ tepefact⁹ fuerit est remouēd⁹:
℥ ali⁹ vt pri⁹ desup mittēdus. ¶ Ad potādū aūt paulatim tribuatur
vinū vet⁹ tēperatū cum rob granato⁹: ℥ quādo vomuerit iterū tri-
buak. ¶ Panē q̄q⁹ in succo granato⁹ infusū cogēd⁹ est sumere cum
vino ℥ comedere. Quē si vomuerit: iterū dād⁹ est. Hoc q̄scat. Qō si
sincopis supuenerit musc⁹ cū vino dare q̄ueniens est: vim iferēdo. Et
succus carnis bedine ℥ pullme cū pauco citonio⁹ succo in vino mix
tus in potu est tribuēd⁹. Pulli p̄terea sunt assandi: ℥ añ nares ipsi⁹
discerpēdi. Th⁹ etiā dādū est vt ip sū masticet ℥ paulatim trajciat.
Et postremo bolū cozascenū cū cāphora 2ditū tribuak. ¶ Quicq̄d
autem de huius passionis cura nunc vsq⁹ diximus donec vomitus
sedetur: et stomachus cibum recipiat fieri conuenit. Postquam ve
ro stomachus ipsius recipere cibum poterit: nutriendus est eger: et
parum vini veteris bene redolentis in potu sumat ℥ dormire incipiat
Trocisci de olibano ad vomitū dicti. ℞. boli cozasceni thuris am-

bozum. añ. ʒ. ℥. cucube cardamomi ambo⁹. añ. ʒ. ij. ℥. ʒ. cāphore gal
lie gariofilo. oīm. añ. sextam ʒ j. fiant trocisci pondere aurei vnius.
Di enim vomitus multum conferunt.

¶ Rob de granatis: succus granatorū acetoso⁹ sumak ℥ p noctē vnā
aut ampli⁹ dimittak: donec q̄ grossum est in fundo resideat. Deide
coquak tot ispumek donec iuleb similitudinē habeat: in quo ab igne
posito adhuc tñ calido mēte viridis stipites mittank in ipo mane re
dimittank quousq⁹ infrigidet. Cū q⁹ infrigidatū fuerit: extrahank
Ad cui⁹ similitudinē sirup⁹ de cytonijs sirup⁹ de malis macianis fie
ri q̄uenit. ¶ Si aūt vomit⁹ hora aliqua nimis inualuerit ℥ superflue
rit: magna vētosa stomacho supponatur.

¶ De his que confortant stomachum et ciborum perfectū
digestionem. Ca. 63.

CUm stomachi debilitas cū pauca siti: ℥ tarda cibi a stomacho
descēsione ℥ acido ructu fuerit: fuerint tq̄ oia accidētia hec
parua: neq⁹ fuerint vetusta: stomach⁹ cū trocisci de rosis erit curan
dus. De quib⁹ eger quotidie in mane pondus aurei vni⁹ ℥. ʒ. cū vne.
j. decoctionis de seminibus sumat.

¶ Decoctio aūt de seminib⁹ hec est. sumak ciminū nabati ℥ ameos: et
bulliāt in miua donec aqua fiat rubea: de qua p̄te terca cuz trocisci
de rosis vt predictum est in potu tribuatur.

¶ Trocisci q̄ de rosis sunt; qui. ℞. pulueris rosa⁹ rubea⁹. ʒ. iij. riloa
loes spice masti cis riloc assie sāgnāti cinamomi absinthij oīm. añ. ʒ. j.
cōspergank ex vino veteri in formenk trocisci. ¶ Mutriak q̄o ex his
q̄ cito digerunk ℥ pauco⁹ sint humorū ac pauca⁹ superfluitatū q̄ ēt ex
redolētib⁹ ℥ seminib⁹ sint 2ditas sicut sunt calagie ℥ mutagenat. ¶ Hē
quoq⁹ añ comestionē multo vtak exercitio ℥ aquā min⁹ solito bibat ℥
post comestionē multū dormiat. ¶ De vino quoq⁹ veteri ℥ puro pa⁹
bibat: totāq⁹ nutricationem minuat. ¶ Qō si he accidētia vetusta
fuerint electuariū diacimini: electuariū diaolibani: ambo⁹. añ. vni⁹
aurei pondus cum vne. vna veteris vini puri in potu sumatur. Regi
men autem eius sit vt prediximus.

¶ Electuariū diaciminū. ℞. cimini carmeni. ʒ. c. zinziberis. ʒ. ℥. pi-
peris. ʒ. ʒ. folio⁹ ruthe baurach panis ambo⁹ añ. ʒ. ℥. Hec oia cū mel
le dispumato⁹ficiank ℥ dek de hoc electuario si vēter strict⁹ fuerit. Qō
si solut⁹ fuerit vēter electuariū diaolibanū est dādū. Cui⁹ descriptio
in capitulo de vētris solutione continetur. Si autem non suffecerit
squama ferri cum vino tribuatur.

¶ Scoria aūt ferri hec est. ℞. seminis apij seminis feniculi anisi ci-
mini ameos aniudē origani cbesim carui seminis coriādri melano
piperis macropiperis cinamomi thuris spice gariofilorum nucis
muscate ciperi zinziberis omnium añ. pondus aurei vnius scorie au
reos. ℥. omnibus sexcuplū vini addatur: ℥ coquatur donec ad medie-
tatem redeat et coletur; deinde eger de hoc sirupo post⁹ colabitur
pondus. ʒ. ℥℥. quotidie bibat ℥ nutricationē allcuiet quod per tres

bebdomadas faciēs caueat sibi ab acetosis ra fructib⁹ recētib⁹ r ab aqua frigida: vinum vero mensurate bibat.

¶ Emplastrū stomachum confortans r calefaciens. Rx. storac c̄ spicā squinantū absynthium calamū aromaticum masticem. Ex his cum vino veteri r succo citoniorum conspersis: emplastrum super stomachum ponat.

¶ Ad hoc preterea confert vt stomachus fricando inungatur ex oleo quod fit de spica nardi et cipero: et vt lana carminata in predicto oleo calefacto inuoluta super stomachum ponat r cū pāno ligef. Eger quoq; vinum vetus bibat: aut mixtum: aut idromel.

¶ Diua aūt hoc modo fiat succus citoniorum muzorū sumat: r p diē tnoctēm vt residere possit dimittat r coletur. Deinde eius q̄ clarum est partes due sumātur: zucchari pars vna: vini veteris vna incipiat coqui suauiter dispumari donec in iulep similitudinem transeat: postea proynaquaq; libra ex toto sumātur zinziberis spice, cinamomi gariofi. omnium ana. z.i. masticis.z.ij. omnia hec pulverizata in panno ligentur et intus dum calidum est mittantur: et cum infrigidari ceperit pannus extrahatur et exprimantur: deinde sirupus recondatur. ¶ Quod si digestiue debilitas fuerit cum multa sitī et paucorum ciborum appetitur fetido ructu: sirupus acetosus de citonijs bibatur.

¶ Sirupus acetosus de citonijs. Rx. succi citoniorum acetosorum par tem vnam zuccari albi partē vnā aceti clari quartā partem vnius coquant omnia simul donec ispissentur. Est aūt sirupus iste stomachi confortatiuus ad suas peragendas actiones iuuatiuus r vehementiam inflāmationis et incensiōis que in eo est sedat. ¶ Egri ño nutricatio fit resin qua simul 2gregantur acetositas r stipticitas vt est caro cū succo vue acerbe coctar cū malis macianis similiter cocta: r cū rides r frigida ex albumen r amoso sirillis similia ex cibis.

¶ De isto preterea detur puluer pluries vt transglutiat: qui. Rx. rosarum rubearum. z.r. spodij. z.ij. seminis coriandri. z.ʃ. dosis eius z.ij. cum succo granati muzir cū sirupo acetoso de citonijs. ¶ Si autem cum hoc quod diximus fuerit in corpe extenuatior inflāmatio: egro lac r aqua oz dei dāda sunt. ¶ Ipse quoq; ex herbis humectantibus est nutriēdus vt sunt lactuce malue cucurbite citruli carnes bedorum r agnorum lactantium r pisces recentes.

¶ Balneum preterea anteq̄ comedat et postq̄ comederit et tinam quotidie ingrediatur et vinum clarum valde temperatum bibat: et assidue vtatur quiete: et motum exercitium vitet: sitq; totum eius regimen vt eius qui corporis grossitiem adipisci desiderat. Et si cui⁹ hec dispositione inflammatio fuerit et incensio vehementissima stomachus ex rebus frigidis erit intendus r aqua oz dei danda. Sitq; eius regimen vt ethicam habentis.

¶ De dolore r apostemate stomachi. Ca. 64.

Si cū dolore stomachi adsunt tribulatio r nausea: egro aq̄ tepida i potu est tribuēda: r vt vomat p̄cipiēdū. Et si hoc nō fuerit vt vēter ex biera pigra soluat: q̄. Rx. puluer is rosar rubear r spice masticis zilobalsami carpobalsami cinamomi zilocassie assari oim aā. z.ʃ. aloes scotrīsis duplū oim q̄ bñ tritū cū alijs misceat medicinis tritis: r cū pāno sericino subtilissimo cribellatis: quar trituratio cū aloe secundo iterer. Cui⁹ dosis sit a p̄dere duo aurei ponder⁹ ad. z.ij.

¶ Egro quoq; quotidie det panis in vino r succo mali granati infusus: r in sirupo acetoso de citonijs. ¶ Quod si cum dolore fuerint ructū multitudo r tensio atq; singult⁹: egro electuarium diaciminum r de calamento r alie confectiones que ventositatem dissoluere cōsueuerunt q̄ in capitulo de colica nominabim⁹ dāde erunt. ¶ Cibaria ño ei⁹ sint calagier mutagenat cum seminibus: vini veteris puri parum bibat r vtatur motu r ingrediat balneū. Stomachus quoq; ex oleo de neriden vt diximus in panno inuoluto vaporetur.

¶ Si aūt cū dolore stomachi fuerit febris r apostema manifestū r cuz tāgit sentit calidus: eger prius ex basilica flobotbomek r loco dolēti duo supponant sandalir rosat cāphora cū aqua rosata r succo citonior. ¶ Aut rimētū ño ei⁹ nō sit nisi sola ordei aq̄: r custodiat a carne vino r2fectiōib⁹ q̄ de melle fiūt: r bibat succū granator muzorū r robū fructib⁹ frigidis. ¶ Cūq; colonis vehemētia sedata fuerit: egro cassia fistula in succo endiuie dissolutar bullita ac dispumata ad bibēdū det. ¶ Cū aūt egritudinis dies dēgati fuerint: r calor oino dēcuerit si remāserit aspa cū duritie: ex hoc emplastro epithimek loc⁹ q̄. Rx. violarū siccar. z.r. rosar rubear. z.ʃ. spice odorifere masticis amboz aā. z.iij. ciperi squinānti calami aromatici omnium aā. z.ij. farine fenugreci. z.rr. flozum camomille: seminis maluauisci albi farine ordei oim aā. z.r. conspergantur omnia ex mucillagine seminis lini. Deinde locus ex oleo de neriden tepefacto munctus emplastrek ex predictis p quattuor horas anteq̄ comedat. Et postq̄ cibus fuerit digestus: r stomachus fuerit euacuatus: ex oleo de neriden cum lana vt diximus vaporetur.

¶ Cōfectio olei nardini simplicis. Rx. olei de ben. lib. i. spicevn. ʃ. masticis costi ciperi squinānti calami aromatici omniū aā. octauā vnciam. olea hec pulverizata in p̄dicto oleo posita ad solem p bebdomadazvnā vasis oz clauso dimittant: deinde colent r exprimant feces: r scophe que in manibus remāserint emplastris admisceant: optime enim erūt. ¶ Cum autem apostema in stomacho inueterauerit: trociscī de spica erunt dādi: qui. Rx. flozum squinānti zilocassie rauet senicalami aromatici spice oim aā. z.iij. croci myrrhe aā ʃi costi piperis omniū aā. z.i. bdelij varij. z.iij. masticis. z.ij. armoniaci. z.i. informentur trociscī: quorum vnus quisq; vnum ponderet aureum: ex quibus vnus quotidie cum vino cocto detur.

¶ Emplastrum quoq; istud fiat: qō. Rx. bdelij mollis. z.r. armoniaci

z.v. seminis bē seminis apij ambor añ.z.r. spice masticis nigri: amborum añ.z.v. cere.z.iij. olei de neridem.z.xv. gumme in vino dissoluā tur: deinde omnia coniungantur: et fiat ex eis emplastrum. ¶Ad dolorem tamen stomachi et epatis curandum medicus valde erudi tus est necessarius: qui ipsorū diligenter attendat dispositiōes. Nos tamen aggregatiōes et summas ad hoc conferētes iaz diximus, iz in quantum potuimus in hoc abbreuiauimus sermonem.

¶De singultu. Ca.65.

QUm singultus post grossi cibi comestionem: aut vinivalde tem perati bibitionem superuenerit: aqua calida in qua ciminum et menta et mentastrum et parum thuris bullierint: multotiēs in po tu erit sumenda: et egroy dormiat est precipiendum: et venter vapo randus: et ieiunandum est ei. ¶Cum autem per multos dies a come stione abstinuerit: iubendus est balneū sepe ingredi. Deinde paucis cibis desiccantibus tamen est alendus sicut sunt calagie et mutage nat cum seminibus et vini puri parum in potu tribuendum. ¶Et si hec non suffecerint: trocisci isti dandi sunt qui dicuntur trocisci de thure: ℞. thuris.z.ʒ. enule.z.iij. mentastri foliorum rute sicce am borum añ.z.ij. seminis nemen.z.iij. et.ʒ. informentur ex his trocisci ponderevnius aurei: ex quibus vnus in die cū apozimate cimini tri buatur. ¶Quod si singultus post febrem acciderit: fueritq; cuz eo tribulatio: aut nausea: aut sitis: aut in ore siccitas: aqua calida egro multotiens danda erit: non tamen repente sed paulatim.

¶Et si sedatus non fuerit: aqua ordei cum oleo de amigdalis dul cibus detur. Spondiles quoq; colli et dorsi ex oleo tepido inungā tur et fricentur: et mucillago psilij cū iulep et succo granati in potu tribuatur. ¶Singultui preterea et sternutationi confert retinere anhelitum.

¶De canino appetitu. Ca.66.

QUm aliqs famez assidue patiat: et cib⁹ post comestionē adeo gra uat eū: vt aut vomere aut p inferiorē regionē ipz ejicere cogat rizi dādū est ei: qō dū coquit ex liquore q̄ fluit ab agno q̄ in furno af fatur impinguatur et cauda et ei similia: necnō ex oi cibo quivnctuo sus est. Et vinū vet⁹ purū dādū est: de quo quātū poterit bibat. Dein de precipiēdū ei est vt euomat: et hoc regimine ꝑseruādus est donec sa netur. ¶Quod si neq; cibus eum grauat: neq; ipsum euomit: neq; p secessum expellit: carnes vaccine sunt dande et frumentum coctum vt pulsetrizi cum lacte et aquam frigidam in potu sumat: et in ae re frigido moretur. ¶Hac autem egritudine laborans nil aceto sum et stipticum neq; acutum comedat: sed dulcibus et vnctuosis so lum vtatur.

¶De dolore epatis. Ca.67.

QUm aꝺs male fuerit color at⁹ et cū hoc malā habuerit formā: ha buerit q; dolorē i dextro latere apōcostas posteriores: et fuerit ei⁹

malus color citrin⁹: et fuerit cū hoc in ore siccitas: et sitis vehemens: aqua ordei et succi berbarū vt endiuie et solatri et cuscute cū sirupo acetoso ex zuccharo albo facto in potu tribuant.

¶Emplastrū quoq; ex duob⁹ sandalis et rosis et cāphora et aq̄ rosa ta cū pāno lineo loco supponat. Qō hoc modo fiat: pān⁹ ip̄dictis in uolut⁹ supponat: cuz tepere cepit: remoueat: et ali⁹ loco ei⁹ apponat

¶In potu ꝑterea sumat granatorū succū et robub qui infrigidare ꝑsueuerūt. ¶Dic quoq; a vino et a ꝑfectionib⁹ q̄ de melle fiūt sibi ca ueat et a cibis calefacientib⁹: et sumat trocisc os de berberis: q̄. ℞. suc ci berberis.z.z. seminis endiuie citrulli seminis portulace seminis omnium. añ.z.iij. rosarū.z.ij. rauet seni.z.i. spice.z.ʒ. Informentur trocisci ponderе aurei vnius: ex quibus detur vnus cuz sirupo ace toso de zuccharo aut cum succo granati. ¶Venter quoq; si neces se fuerit cum succo fructuum soluatur: vt sunt pruna et tamarin di: et zuccharo albo. ¶Quod si malus color q̄ est cum dolore cap tis fuerit albus medius videlicet inter eum qui est cum fluxibilitat te et eū q̄ est cū tumore: fuerintq; cū eo vētris solutio et palpebrarū atq; extremitatū tumor: trocisci de rauet sem cū sirupo acetoso de melle in potu dandi sunt: qui. ℞. masticis succi eupatorij succi ab synthij seminis feniculi: amisi omniuz ana.z.ij. rauet.z.r. informent trocisci ponderе aurei vnius: ex q̄b⁹ vn⁹ in potu oi die tribuatur.

¶Sumantur ꝑterea spica mastix ciperū squinātū calam⁹ aromati cus roc⁹ myrr badeiū myrrbar mastix i vino dissoluta cū aliis mi scea nf: et ex eis emplastrum epati supponatur. ¶Eger vero a cibis grossis et frigidis abstineat. ¶Si autem hec non suffecerint: troci sci de lacca cū apozimate de radicibus sunt dandi. Trocisci aūt de lacca sunt qui. ℞. lacce rauet seni amborum. añ.z.iij. spice seminis apij ameos masticis squinati seminis iumperi amigdalarū amara rum costi amari rubee succi eupatorij assari aristologie rotūde gen tiane oim. añ.z.i.r.ʒ. Informētur ex his trocisci pōdere vni⁹ aurei

¶Apozima de radicibus. ℞. corticis radicum apij feniculi āborū añ.z.r. seminis apij seminis feniculi floris squinati ameos omniuz añ.z.ʒ. rosarum rubearum spice odorifere amborum. añ.z.iij. co quantur in lib.i. aque donec ad tertiam redeat: et detur in potu cū predictis trocisc is. ¶Si autem apostemata in epate fiant: eorum cura erit vt apostematum que in stomacho generantur.

¶De icteritia. Cap.68.

SI cum icteritia fuerit febris: succus endiuie et solatri et aqua ordei egro in potu tribuatur. Ipse quoq; ex cucurbita et crisō locāna et citrulis et bis similibus herbis frigidati attinentibus nu triendus est et si rupum acetosum ex fortissimo aceto i potu sumat

¶Epati preterea emplastrum ex duobus sandalis est superponen dū: et vētер ex succo prunoz et zuccaro soluendus. Quesi nō suffece rint: trocisci de cāphora cum succo granatorum dandi sunt.

¶ Trocisci de cāphora. Re. zuccari ℥ij. podij rosarū rubearū oium añ ℥.iij. seminis endiuie semis citrullorū cucurbite lactuce portulace seminū ex oib⁹ sādalis rube oiuz añ ℥.i. Informent ex bis trocisci pōdere. ℥.ij. ex q̄b⁹ quotidie vn⁹ cū sexta. ℥. vn⁹ de cāphora dek. ¶ Si aūt egervenas habuerit plenas: fueritq; diu ex quo minut⁹ non fuit flobothomet. ¶ Q̄o si icteritia fuerit sine febre: vēter ex bis pillulis soluat: q̄. Re. aloes. ℥.i. scamonee quarta. ℥.i. agarici partes duas. ℥. vn⁹: succi eupatorij tertia. ℥.i. ex bis cū succo endiuie ꝑfectis fiant pillule: sufficient ad dosim vnā. Deide dētur trocisci de lacca cū apozimate de radicib⁹. ¶ Si aūt icteritia in oculis remāserit: eger fortissimū acetū paulatim olfaciat: t balneū ingrediatur. ¶ Et⁹ quoq; oculis q̄ icteritiā cū febre patif aq̄ rosata immittēda est. ¶ Icteritie, p̄terea valde ꝑfert: vt eger p tres hebdomadas serum bibat.

¶ De, ydropisi. Ca. 69.

QUm vēter post epatis dolorē t febres augmētari ceperit: t q̄ō est ab vmbilico vsq; ad femur exteri⁹ pminuerit: t cutis q̄ ibi est tubtiliari t albere visa fuerit: t cū vēter mouetur: auditur t soni tus q̄si aq̄ i vase nō pleno mote. Et si cū bis vrina fuerit rubea: par ua babēda est fiducia: t ꝓpter si ℞tus nō affuerit fortitudo. This tamen si ℞tus fuerit fortis: t vēter vehemēter siccus pillule de rau et q̄ recipiūt mezeron sunt dāde. ¶ Pillule aūt de rauet sunt q̄. Re rauetseni succi eupatorij. seminis endiuie: oium añ. ℥.iij. agarici. ℥.v. mezerō. ℥.x. fiāt ex bis pillule q̄rū dosis sit. ℥.ij. ℈. ex q̄b⁹ quaq; hebdomada dosis vna sumatur.

¶ Quod si ℞tus debilis fuerit: trocisci de mezerō sunt dādi. q̄. Re. seminis endiuie. ℥.x. mezeron. ℥.i. t duas tertias: aggarici succi eupatorij: similiter tantundem rosarum seminis citrullorum amborum añ. ℥.ij. t. ℈. ex bis omnibus fiant trocisci. x. de quibus vnus in die cū syrupo acetoso de zucchar o dandus est. ¶ Si autem venter fuerit solutus: dentur trocisci de berberis cum syrupo acetoso. ¶ Eger quoq; nutriatur ex cibis egi: t bibat sirupū acetosum de citonijs. Et si ventris solutio vehemens fuerit: citoniorum rob solum dandum est. ¶ Si autem cum hac passione non fuerit vrina rubea neq; calor pillule iste dande sunt que. Re. mezerion serapini amborum. añ. ℥. ℈. salis indi fimi columbini amborum. añ. ℈. tam. ℥.i. Pillule enim iste a quaq; vehementer expellunt: t defecand re faciunt. Trocisci p̄terea de lacca cum apozimate de radicibus dandi sunt.

¶ Emplastrū asciti 2ueniens. Re. farine ordei cyperi stercoris ouini veteris baurach boliarmeni omniuz partes equales. Ex bis omnibus tritis fiat epithima super ventrem. Hui⁹ namq; proprietas est aque magnam partem exiccare. ¶ Quod si in palpebris t extremitatibus fuerit apostema molle: t testiculi apostemātur: facies q; ac totum corpus mollicie quadam teneatur: erit tūc hydropis species q̄ hypofarcha nominat. Egro itaq; hac laboranti: trocisci de

laccacū apozimate de radicib⁹ sunt tribuēdi: t vēter quaq; hebdomada ex pillulis de reubarbaro est soluend⁹: t patiēs in barena calida sepeliend⁹. Et preterea est precipiēdū vt exercitio vtat: t famē ac sitim sepe patiat. ¶ Si vēter inflat⁹ ac tēsus fuerit: t cū pcutit sonitum reddit vt tympanū: hydropisis species adesse significabit: q̄ tympanites dicit. Quam q̄ patitur a comestiōe olerū absti nere debet atq; eoz oīm que ventositatis sunt generatiua. Venter quoq; offendite ex panico estvaporand⁹: t ventose super ventrē ponende: medicamina tumorē dissoluentia danda sunt: vt dyaciminū electuariū de baccis lauri quod in cap. de yliaca nominabim⁹. Eger preterea exercitio vti assuescat: t famem pati: t ex colliriis q̄ vētositatē dissoluūt: quoz faciem⁹ mētionē sibi subiiciat. Venter quoq; cū mantili donec incipiat rubere fricet: t ex oleo rutaceo clysterizetur.

¶ De dolore splenis. Cap. 70.

SI cum dolore splenis fuerit calor t vrine rubedo t febris: eger ex bis trocisci sumat. Trocisci de agno casto. Re. semis agni casti tamarisci seminis amboz. añ. ℥.x. seminis endiuie seminis portulace: amboz: añ. ℥.v. ex bis fiant trocisci: de quib⁹ quotidie detur vnus cum sirupo acetoso de zucchar o: cui⁹ pondus sit. ℥.iij.

¶ Eger vero si replet⁹ fuerit ex saluatella que est in sinistra manu flobothometur. Splen quoq; ex frusto filtri aceto calido ifusi ebrietur t obseruetur a rebus vulcib⁹ t cibis grossis. ¶ Q̄o si cum predicta egritudine non fuerit calor: egro trocisci de capparis dandi sunt q̄. Re. corticis radicū capparis seminis agni casti amborum ana. ℥.x. scolopendrie. ℥.vij. aristologie longe folioz ruthe seminis nasturtij acozi nigelle oiz. añ. ℥.iij. armoniaci. ℥.iij. armoniacū in aceto dissoluat: ex quo cetera ꝑficiātur: t informētur ex eis trocisci pōderātes. ℥.ij. ex quib⁹ vnus cū sirupo acetoso de melle: t apozimate de radicib⁹ in potu sumatur. ¶ Si autez splen tensus fuerit: t cū ꝓmitur auditur sub eo rugitus: ex predictis trocisci cū apozimate de radicibus est dandū: t vinū vetus bibendū: t potus aque minoretur quantum plus possibile fuerit.

¶ Emplm ad duritiē t ventositatē q̄ est sub splene. Re. folioz ruthe ℥.x. baurach mentastri sicci amboz. añ. ℥.iij. armoniaci. ℥.viij. armoniacum veteri vino dissoluatur: ex quo cetera ꝑficiātur: t fiat ex eis emplastrum quod loco superponatur.

¶ De colica. Cap. 71.

SI cū dolore ventris fuerit ipsi⁹ constrictio nausea: sed neq; calor fuerit: ea egro dāda sunt q̄ ventrē sine vomendi desiderio soluāt: vt est electuariū de gallia qō. Re. mastichis gariofil. zinziberis melanopipis macropipis cinamomi nucis muscate gallie oīm añ. ℥.x. scamonee. ℥.x. postea exprimātur cytonia acetosa t recētia: t succ⁹ eoz cū eiusdē quātitatis melle misceat⁹ t coquatur vsq; ad spis

stitudinē paulatim: ꝙficiat ex eo medicamē qō tñ ciusdē sit quātita
tis cui⁹ species sunt: cuius dosis fit a duab⁹ .ʒ. vsq; ad .ij. ℈. ℌ.

℣ Quod si nauseę vehemētia nō fuerit: nec geger medicinas vomue
rit: pillule iliatice sunt dāde. q̄. Rē. colloquintide: serapini: ambor. aā
ʒ. ℈. scamonee. ʒ. iij. ℈ tertiā. Informent pillule: de quib⁹ vnus aurei
pōd⁹ est dādū. Uelociter essi passionē dissoluūt iliacā. ℣ Stāt passio
iliaca difficilis fuerit neq; medicamina vētris solutiua ei ꝙtulerint:
hoc suppone colliriū: qō. Rē. salis panis. ʒ. ℈. colloquintide interiozis. ʒ.
℈. centauree. ʒ. v. buchozmariem arthanite ambozum. ana. ʒ. duas.
mentastri ruthe ozigani omnium ana. ℳanipulum vnum omnia
in tribus libris aque donec ad duas tertias libre vnius redeāt
eo quantur ꝛcolentur: deinde dissoluantur in ea alliatran mellis am
bozum: ana. ʒ. iij. castorei serapini oppoponacis collirij qō prediqi⁹
mus olim. aā. ʒ. ij. misceank olia: ℈ vū tepidū est: fiat ex eo enema: ℈ si
squibale nō exierint iteręk clystere donec exire vi⁹denk. Hoc nāq; cly
stere administrari dz cū res fortissima est ꝛpessima: ℈ in colica mala
℈ est illa in q̄ sit nausea valde vehemens ℈ inferi⁹ nihil egredik.

℣ Huic ꝓterea egritudi qñq; fetida supuenit eructuatio: ꝛplerūq;
sterc⁹ per os egredik: qō cū hoc accidit: sepe portendit mortē.

℣ Oō si cū ventris dolore nō fuerit ipsi⁹ strictura: sed inflatio ℈ ru
gitus ac tensio in vētre existūt: ꝙfectio de baccis lauri dāda est. Rē.
foliorum rute siccoꝝ. ʒ. ℈. ameos cimini nigelle ana ℥ ij. ozigani carui ale
xandrini: seminis amigdalaꝝ amaraꝝ melanopiperis mētastri dau
ci acozi baccharum lauri castorei: aā ʒ. aā. ʒ. ij. serapi. ʒ. iiij. oppoponacis
ʒ. iij. conficiank cū melle eiusdē ponderis cuius dosis fit vt auellana
vna aut nabacca multis vicibus cum vncia vna vini calefacti: aut
cū apozimate de radicibus. Huic essi confectiōi in remouēda ven
tositate ℈ dissoluēda nihil equiparak.

℣ Hoc ꝓterea suppositoriū subiiciatur: quod est ventositatis
dissolutiuum. Rē. cimini: foliorum rute viridis ambozum. aā.
ℳ. i. buchozmariem arthanite ambozum. aā. ʒ. ij. baurach. ʒ. ℈. cō
ficiantur ex melle: ℈ supponak cum spongia vel lana. Hoc essi dissol
uit ventositatem ℈ inferius expellit. Uenter quoq; assidue ex pāno
calido vaporandus est: ℈ eger in tinam mittendus. ℣ Si autem

hec nō suffecerint: vētosa cū igne imponēda est: ꝛlocꝰ donec rubere
incipiat fricandꝰ. Post hec vnctio fieri ꝙuenit ex oleo rutaceo: ℈ ex
alijs oleis calidis: ꝛex eis clysterizādus est eger postq; eis admixta
fuerit: castorei euforbij amborum. aā. ʒ. ℈. ℌāc vo solitꝰ pati egritudi
nē: dū sanus est caue at ne vinū aqua mixtū bibat: nec etiā sumat vi
nū nisi purū ex forte: neq; aquā multā bibat: ꝛabstineat ab herbis ℈
lacte: ꝛomnib⁹ inflatiuis. ℣ Filonij faciēs ilios cū maximo coartā
tur dolore: ℈ timetur ne sincopis egro supueniat: vētositatē carmi
nat: somnū ꝓuocat. Rē. piperis ameos foliorum rute mētastri casto
rei baccharum lauri cimini olim aā. ʒ. ℈. opij mādragore iusquami semi
nis omnium. aā. ʒ. ℈. ꝙciātur cū melle eiusdem quantitatis: detur ex
eo pondꝰ vnius aurei. Huic quoq; electuario additur plerūq; scamo
nee. ʒ. tertia ℈ fit tunc medicamē vētris solutiuū. ℣ Si autē cum do
lore etiā febris affuerit: cassia fistula in succo endiuie bullito ꝛolis pu
mato dissoluta egro est dāda: ꝛsirupus violatꝰ in potu est tribuen
dus: ꝛnutriēdus est ex tafea cū oleo de amigdalis dulcibus condita
ꝛleni clysteri clysterizādus. Cū autē locus doloris in vētre appa
ruerit grossus: ℈ apostema habens: eger in principio flobothomek:
deinde cassia fistula cum succo herbaꝝ sepe danda: ℈ sit cibus eius cu
ius hic dolor ex ꝙsuetudine accidere solet: tafea vnctuosa cū zuccha
ro ꝛoleo rosaceo: ℈ abstineat a rebus stipticis ℈ acetosis ℈ cibis gros
sis ℈ ventrē stringentib⁹. Qui aut cū hoc dolore vētositatē pati so
litus est: cibetur cū kalagie ℈ mutagenat ꝙditis cū seminib⁹: ℈ abstī
neat ab oleribus ℈ lacte: ℈ ab omnibus que inflāt. Et bibat vinū fort
te ℈ non viciatum. Aut ydromel cum speciebus que pro condimēto
ponuntur: vt piper quas dicemus.

℣ Idromellis cōfectio. Rē. mellis mundi lib. ʒ. aque lib. vj. misceant
tur ꝛcoquātur diu ℈ spumētur bñ donec fiat ad similitudinē iulep.
Cumq; hoc factū fuerit in vnaquaq; lib. ex eo mittanꝰ. ʒ. ij. piperis
puluerizati in pāno ligati donec appropinquet finis decoctionis
eius: ꝛcum infrigidātur extrabatur pānus ꝛexprimaꝰ: ꝛcū necesse
fuerit ꝓpinetur. ℣ Cōfert etiā cui hec passio ex vētositate ℈ gros
sa superfluitate accidere solet: oleū de kerua recēti cū apozimate de
seminibus sumptū. ℣ Apozima aūt de seminib⁹ est hoc. Rē. ameos
cimini cheisim carui ozigani nigelle omnium. aā. pugillum vnum.
Istis admisceank aque lib. iij. ꝛcoquātur donec redeāt ad libram vnā
℈ media. De hoc itaq; apozimate sumantur. ʒ. ij. quib⁹. ʒ. iij. olei de
cherua addank: ℈ multis diebus bibātur. Sed si cui dolor iste cū ca
lore superuenerit ꝓtuna. ℥. ℈ ficus citrine. v. ℈ passularū enucleatarum
ʒ. v. sumātur ꝛcoquātur ꝛcolenk: deinde cassia fistula in eo dissoluta
coletur: cui oleū amigdalinū admisceatur ℈ sumatur: ꝛex apozima
te qō in capitulo de reumatismo diximus in potu tribuatur. Ven
ter ℞o si multū fuerit sicc⁹ ꝑdicto apozimati addātur polipodij tur
bith: amborum. aā. ʒ. ij. ℈ coquantur cū eo: ℈ detur donec vētер soluak.

¶ Cum autem solutus fuerit: remoueatur pollipodium ⁊ turbith.
¶ Electuariū q̄ vētrem soluens inflationem resoluit: ⁊ grauedinē ℞. turbith albi fricati ⁊ puluerizati. ʒ. ɣɣ. zinziberis. ʒ. ɣ. zucchari. ʒ. ɣɣ. huius pulueris. ʒ. iij. ad bibendum dentur.
¶ Pillule ꝙ quibus cum quis ventrē soluere voluerit vnā sumere debet: que appetitum excitant ⁊ inflationē reprimūt: ⁊ grauedinem rōbum digerūt. ℞. masticis zinzinberis cinamomi gariofilor̄ neberemisk. melanopiperis macropiperis scamonee violar̄ zucchari omnium. aā. ʒ. ʃ. fiant ex eis pillule ad magnitudinez ciceris: ⁊ suma tur vna: monet enim semel aut bis.

¶ De fluxu ventris. Ca. 72.

QUm cibus in stomacho more solito non mutatur: immo citi⁹ egredit non mutat⁹ nisi parū fuerit: cuz hoc mordicatio ⁊ do lor in vētre ⁊ sitis: cum quo etiam plerunq; adest ventris fluxus in quo ante comestionē inuenitur purulentum: detur egro rob de suc co vue acerbe aut de succo ribes: aut de succo granatorum cum spo dij rosarum amborum. aā. ʒ. ʃ.
¶ Trocisci quoq; de spodio constrictiui itidem tribuantur.
¶ Nutriatur vero ex adesa citrina: ⁊ pullis cuz aceto coctis: ⁊ assa tis: ⁊ in succo vue acerbe positis.
¶ In potu autem sumat sumach cū aqua rosata: ⁊ deinde nutriat ex cibo cui admisceꝫ sumach: qui vocatur sumachia. Totūq; ei⁹ re gimen ad hoc perducat vt infrigidare possit ⁊ constringere. Quod si non fuerit cū eo mordicatio in ventre: neq; q̄ egredit pus bz ad mixtuz sed est viscosuz: ⁊ adest inflāmationis paucitas ⁊ pauca sitis tructus accidus: egro sicla ⁊ sinapis ⁊ pisces saliti tribuātur. Dein de cogatur ea vomere sumendo salem ⁊ mel ⁊ anetū coctū. Que si non suffecerint: medicamem q̄ expellit flegma tribuatur. Q̄. ℞. aloes. ʒ. ʃ. colloquintide interiotis. ʒ. iiij. salis indi. ʒ. iiij. turbith. ʒ. ʃ. Ex his fiant pillule: ⁊ sufficiunt ad dosim vnam.
¶ Uomitu preterea sepe vtat: ⁊ cibaria quibus vtik in almuri per so intingantur: ⁊ comedat sulcita que sale cōdiuntur: ⁊ que acrimo niam habent: que appetitum puocare consueuerūt. ¶ Si autē cū hoc quod diximus nihil egreditur quod sit superfluum: neq; q̄ ex pellitur aliquid purulentū vel flegmaticū bz admixtū: egro vinuz purū ⁊ forte tribuendū est: ⁊ diaolibanū dādū. q̄. ℞. olibani. ʒ. ʃ. pi peris. ameos spice kilim anisi nigelle: omniuz. aā. ʒ. ij. balaustie. ʒ. ɾ. mellis dispumati q̄ sufficit ad cōficiendū: ex quo in potu: quia stomachū calefacit ⁊ vehemēter desiccat. Apozima quoq; de senib⁹ quod in capitulo colice passionis nominauim⁹ detur: ⁊ assuescat in potu sumere vinū purū. Si ℞o cib⁹ nō egredit sed res subtilis ⁊ al ba ⁊ aquosa: cū qua sunt ea q̄ epatis significāt debilitatē: egro tri buatur id q̄ fit de scoria diaolibanū: ⁊ trocisci calefacientes epar quos nominauimus: ⁊ electuariū diacalamētū. q̄. ℞. folior̄ ruthe

foliorum calamēti siccor̄: ameos carui leuistici zinziberis cinamo mi macropiperis: oim partes equales: ꝙficiant cū melle cocto vel alia medicamina q̄ nominauim⁹ in. c. epatis: ex his q̄ ipsum calefa ciunt rō̄ fortant. ¶ Si aūt cū predicta egritudine nō fuerit signi ficatio debilita tis epatis: immo q̄ egreditur cū fluxu subtile est et album ⁊ fiat in stomacho granitas: puluis de granatis ad trāsglu tiendū dādus est. ℞. ossium granator̄ acetosor̄ assatorū tritor̄ vt alchool. ʒ. c. carui se. coriādri: ambor̄ aceto acerrimo infusor̄: ⁊ post ea assatorum. ʒ. aā. ʒ. ɣɣ. rilocaracte sumach balaustie omniū. aā. ʒ. ɾ. puluerizenk optime ⁊ misceantur: vetur ex eis puluis ad transglu tiendū. ¶ Electuariū quoq; q̄ dicitur canzi detur: q̄. ℞. arillor̄ passar̄ tritor̄ vt alcobol lib. ʃ. mirtillor̄ siccor̄ puluerizator̄ vt al cobol lib. ʃ. rilocaracte nabati balaustie semi. tamarisci ameos om nium. aā. ʒ. ɾ. cōficiantur cū melle de cāna mellis aut cū melle apum opime dispumato: ⁊ electuario sumaf. Si autem quod egreditur citrinum fuerit: ⁊ anū mordicat: ⁊ eger sitim patiaf ⁊ febrē: trocisci cōstrictiui de spodio: ⁊ aqua sauic ordei denf. ¶ Trocisci ꝙstrictiui de spodio. ℞. rosar̄ rubear̄ spodij: ambor̄. aā. ʒ. ɾ. semis acetose sumach balaustie gūmi arabici: oim. aā. ʒ. v. Informētur trocisci pō dere. ʒ. ij. quor̄vn⁹ cū. ʒ. de rob citonior̄ simplici sumaf: aq̄ ℞o sauic ordei quā dixim⁹ ita fit: ordeū fractū in aq̄ ip̄m cooperiēte bulliat donec aqua inspissetur: deiñ coletur bibātur ex ea. ʒ. iiij. cū tribus ʒ. spodij ⁊ gūmi arabici eadē quātitate. ¶ Q̄ si ex fluxu vētris eue nerit excoriatio puluis de bolo ad tranglutiendū detur: qui. ℞. psi lij. ʒ. ɣɣ. seminis plātagis. ʒ. ɾ. gūmi arabici boli armeni. ābor̄. aā. ʒ. iij. psiliū assetur ⁊ gūmi: ⁊ bolū puluerizeꝫ ⁊ cōmisceaf: ⁊ sumātur in potu ex eo in mane. ʒ. iij. cū rob de citonijs ⁊ circa noctē tantūdem.
¶ Cibus vero eius sit pulmentū factū cū granis granatorū ⁊ passis cū aqua ⁊ aceto: ⁊ cibus factus cū succo vue acerbe ⁊ sumachia ⁊ ta fea admiscef succus sumach ⁊ bis similia cibaria.
¶ Trocisci de balaustijs qui continue ꝙferūt oyarie dandi sunt cuz fluxus: fuerit superfluus siue habeat sanguinem admixtū siue non. ℞. gallarū filiquaruz nabati seminis tamarisci olibani balaustie: oim partes equales opij gūmi arabici ambor̄. aā. partē mediam. Informenk trocisci pōdere. ʒ. ij. ex q̄b⁹ vn⁹ cū vino sumaf: si neq; ca lor affuerit neq; febris. Si ꝙ febris affuerit: cū rob de citonijs ace tosis sumatur: q̄ tūc dādi sunt cū vētris fluxus superfluus fuerit.
¶ Trocisci ad tenasmon qui dandi sunt cum caloris absentia fue rit: ⁊ ventositas non erit nociua ⁊ sonitus. ℞. seminis iusquiami al bi seminis aneti: seminis feniculi omnium. ʒ. ʃ. ameos. ʒ. ij. ɾ. ʃ. opij ʒ. iij. seminis apij. ʒ. ɾ. fiant trocisci de quibus pondus vnius aurei in potu sumatur.
¶ Confectio de storace q̄ ant⁹ quo vētris fluxui ꝙferēs ac tenasmoni cū neq; febri sneq; calor affue rit: ꝙ erit vētositas nociua: dāda est.

℞. castorei opij assari storacis liquide myrrhe seminis iusquiami nigri thuris oim partes equales: mellis qō sufficit ad specierū confectionē: cuius dosis sit. ʒ. ij. vsq; ad tres. ¶ Si autē postq; tenasmō decē trāsierit dies nō visa fuerint medicamina cōferre: teger supra pectinē sentit dolorē: redeundū est ad clystere. ¶ Clystere ꝛstrictiuū ℞. panici excorticati lentium excorticatar; rosarum siccar; balaustie cupularū glandiū omniu; aā. ℳ. ʒ. oīa in lib. iiij. aq; coquātur donec ad librā. ʒ. ꝛ. ʒ. redeāt ꝛcolenť: deīn sumanť cerusse cineris papyri ambor; aā. ʒ. ʒ. boli armeni. ʒ. ʒ. vitellus ouī vnius assati dur?: olei rosei. ʒ. ʒ. Et his omnibus in p̄dicto apozimate fricādo dissolutis clystērizet ur eger semel aut bis ¶ Quod si tenasmon fuerit longi tēporis in quo non egredit sanguis sed rasura? alba muscillagīs similis: medicamē putredinis qō in. c. de cura gingiuar; putrida; nominauimus dādum est. Et quo in apozimate eo; qō nominauimus fricato dissoluto clystere semel aut bis fiat. Et si ex vētris fluxu in ventre vehemēs mordicatio secuta fuerit: clystere fiat ex oleo roseo tepido. ¶ Si autē nullo modo mordicat clystere fiat ex illo medicamie: multotiēs addak donec sanetur. ¶ Epithima de quo venter cū fluxus superfluit ꝛ virt? est debilitata liniendus est. ℞. gallie acatie ciperi myrrhe gallar; cypressi thuris omniu; partes equales. Et his omnibus vino veteri aut succo citoniorum conspersis liniat venter. Huic quoq; quādoq; addi tur panis biscoctus de suria. ¶ Si autem cum hac egritudine fuerit calor: epithima fieri conuenit ex duobus sandalis rosis ꝛ bolo armeno ꝛ faufel ꝛ gallis ꝛ pane biscocto cum succo macianorum. et citoniorum ꝛ myrthino.

¶ Quod si eger vehemēter patiat tenasmonē: ꝛ sepe vadat ad sellā ꝛ tñ nihil egrediatur: colliriū istud subijciatur. Est essi mirabile ad sedādum tenasmon quod. ℞. thuris litij croci gūmi arabici: oīm. aā. ʒ. ʒ. opij. ʒ. ij. informentur colliria ꝛ supponantur.

¶ De difficultate mingendi. Ca. 73.

QUm vrina minuitur: aut ex toto retinetur: neq; in femore apparet tumor neq; grauitas: neq; dolor in renib? sentit succurrendum est ex medicaminibus vrine prouocatiuis que nominabimus. ¶ Quorum vnum est hoc quod. ℞. seminis apij nitri rubee tinctorum olixatri seminis iuniperi semīnis assari ameos semunis feniculi spice amigdalarum amararū seminis melonis omniū. ana ʒ. ʒ. cantaridarum quarum capita ꝛ ale abscissa fuerunt. ʒ. ʒ. armoniaci. ʒ. iij. armoniacum in vino dissoluatur: ꝛ alie species ex eo confician tur: ex q̄b? fiāt forme auellanis siles de q̄b? sumanť ab. ʒ. ʒ. ad iij. ʒ. hoc essi medicamē valde ꝛfert corpori cū dissolutionē patiť ꝛ laxitatē: ꝛ hypospatche ꝛ ad expellēda oia accidētia causa quoq; corpus desiccari opꝫ. Qō si ꝛtigat mingēdi difficultas ex casu āt pcussiōe in femore: āt in ano āt in co; circuitu: eger ex basilica minuat.

Deide aqua calida loco sepe supfundak: ꝛ vsq; ad spaciū medij diei ex oleis fricet. Egro quoq; precipiak vt vrinā expellere nitatur.

¶ Si autem mingendi difficulta? ꝛtingat vesica existente plena ꝛ extensa ꝛ fit hoc post sanguinis aut saniei mictuꝫ medicamina que trūbos sanguinis: aut pus qō in vesica generatur soluere ꝛfuerue rūt ꝛ liquare: danda sunt.

¶ Medicamen qō trūbos sanguinis aut saniei q̄ in vesica fit dissoluit. ℞. cordumeni myrrhe rubee de qua tingitur seminis iuniperi armoniaci asse: oīm partes equales: armoniacū dissoluatur: ꝛ in forment pillule ex alijs speciebus ex eo confectis: de quibus quater in die sumak cū apozimate de seminib? qō nolauim?. ¶ Syrup? etiā acetosus ex forti aceto fact? multotiēs detur. ¶ Per siringā ꝑtera immittak in vesicā aq; in qua dissolut? fuit sal aut aq; cineris: ꝛ ista est ꝛfectio aque q̄ fit de cinere. ℞. cinerē de ilice. cinerē de vitib? calicalcem: bis oibus admisceatur tantū aquevt ex ea cooperiri possint ꝛ dimittā tur sic per tres dies: deinde coletur ꝛ per siringam in vesicam inij ciatur.

¶ Herba quoq; croci bortulanī ꝛ esula cocta superponātur.

¶ Tinaꝫ preter ea assidue ingrediak: in qua sit aqua in qua cocta sint camomilla stica dos arabicus sanfuc? fissimbriuꝫ: aut in qua extremitates cauliū ꝛ esula ꝛ fimus colūbinus cocte fuerūt. Eger i decoctiōe eaꝝ sedeat: ꝛ ex herbis istis sic coctis fiat emplīn sup femur ꝛ ptes ei circūadiacentes. Et dū in tina moratur: sumat in potu q̄ vrine prouocatiua existūt. Et si hec oia nō profuerint ad instrumētū cū quo vrina puocak est recurrendū.

¶ Si aūt mingēdi difficultas post lapidis signa affuerit: eger supinus iaceat ꝛ pedes eius diuersis modis ꝛ fortiter quatiēdi sunt. Et si vrina nō egressa fuerit oportebit vt cū instrumēto curet ꝑ qō membꝛo immissuꝫ fit impulsio. Cauendū tamen est ne virge immittatur: cū est ibi apostema Ad difficultatem quoq; valde ꝛfert sepe ingredi tinā: ꝛ vngere loca ex oleis ꝛ medicamina vrinā prouocantia in potu sumere ꝛ abstinere a nutrientibus acetosis ꝛ ponticis et grossis.

¶ De lapide. Cap. 74.

QUm eger virgā sepe fricat ꝛ manu tractat ipsa quoq; qñq; erigik ꝛ arescit: ꝛ vrina difficulter ꝛ cū dolore egredik: in qua egritudine fortasse etiā lōgaonē qñq; exīst. lapis in vesica esse significak. Si aūt eger sentit cū difficultate mingendi vehementē dolorē in renibus: ꝛ in emunctorijs: ꝛ nauseam: ꝛ vētris ꝛstrictionē: in renibus lapis esse monstrak. ¶ Lapidi vero qui est in vesica ꝛfectio ista vtilis existit: ꝛ est optima ad frāgendū lapidem cum vetust? fuerit. Ego quoq; iam fregi cū eo magnum lapidem in spacio minore quadragīta diex. Cuius ꝛfectio. ℞. carpobalsami seminis rapha ni dauci olixatri seminis corticis radicū oppoponacis corticis ra

dicū capparis amigdalarū amararū dānococtie squinātī ciperi spi
ce inde cassielignee saculofundurion darmel gētiane aristologie ro
tūde assati/cordumeni armoniaci serapini bdelij piperis acori:/oīz
partes equales gumme sufficiēti balsamo dissolute malaxenf: ⁊ ex
eis alie species ꝑficiant: ex q̄b⁹ informēt̄ur pillule: ⁊ sumaf ex eis in
die ʒ.ij. cū apozimate de seminib⁹. Q̄nq; etiā sexta pars. ʒ. vnī⁹ de ci
nere scorpionū simul cū eis daf. ¶ Cinis vero de scorpionibus hoc
mō fit. Scorpiōes sumāt̄ur ⁊ in ollā nouā positi os babēt̄ oppilla
tū sup lacertulū in furno mittāt̄ur: in quo nō sit vehemēs calor: et
sint tibi sex horarū spacio: deide extracti pulverizenf ⁊ reponāt̄ur.
¶ Eger vero nutriaf ex aqua/ciceris ⁊ caligie ⁊ muta genat. Et ab
stineat a lacte ⁊ caseo ⁊ ab alijs cibis grossis. ¶ Ingrediaf tinā in
qua sit aqua in qua cocta sint folia cauliū ⁊ esula ⁊ berengefif ⁊ mē
tastrū et fimus colūbin⁹ ⁊ medulla seminis croci bortulani.
¶ Femur etiā inūgatur ex oleo de scorpionib⁹: ⁊ distillef ex eo invir
gam. ¶ Oleum de scorpionib⁹. Rē. aristologie rotunde gentiane ci
peri cortices radicū capparū. oīz. añ. ʒ.ı. Hec oīa in libra/vna
olei de amigdalis amaris posita ad solē per hebdomadā vnam di
mittantur ⁊ colent ⁊ exprimanf: ⁊ pro vnaquaq; libra ex eo adiun
gātur ei scorpiones decem: ⁊ totū in vase cuius os oppillatū sit mis
sum ad solē per duas septimanas moref: deinde colef ⁊ reponatur.
Est essi optimū ⁊ mirabile: de quo quotidie invirga gutta tim fun
denduʒ est postq̄ eger de tina egredif. ¶ Quod si lapis magn⁹ fue
rit: nō i uenitur aliud remediū nisi vt cū incisione extrabatur. De
hoc tamē loqui uostri libri huius modū excedit. ¶ Cum aūt in reni
bus fuerit lapis: eger frequēter tinam ingrediatur ⁊ renes ⁊ ilia ex
oleis inūgantur: ⁊ ex eis que locū calefaciūt desuper cū pāno ponā
tur: et sunt ea que nominauimus. In potu quoq; sumāt̄ur ea que la
pidē frangunt.
¶ Si autē lapis ceciderit in virgā ⁊ obstaculū fecerit: aqua calida
ab alto distillando ei supfundaf donec rubere videaf: deide oleū te
pidū gutta tim superiaceaf ⁊ fricef: ⁊ si necesse fuerit: ad exteriora fu
gaf. Ex hoc essi mouebif lapis ⁊ exibit. Sed si magn⁹ fuerit: ⁊ diffi
cilis: necesse est vt virga inferius incidaf ⁊ extrabatur.

¶ De nascentijs renum ⁊ vesice. Cap. 75.

Apostema q̄ fit in remb⁹ ⁊ in vesica comitaf febris permixta
q̄ nō est vehemētis caloris cū qua est horripilatio/rigor: ⁊ fre
quēs mictus ⁊ dolor in inferioribꝰ dorsi: ⁊ grauitas: ⁊ cū impellif vi
detur egro q; aliquid ibi suspensum sit. Cū hec itaq; signa visa fue
rint: ex basilica flobothomef ei⁹ptis in qua dolorē sentit ⁊ grauedi
nē. Loco quoq; empla infrigidātia superponāt̄ur. Et si egritudo sic
dissoluta fuerit: bonū erit. ¶ Si aūt febris ⁊ dolor ⁊ granitas perse
uerauerint: ⁊ vrina minutim ⁊ frequēter egreditur: significat pus
ibi colligi. Est igif tūc super dorsum empl'm ex camomilla semine li

ni furfure oleo sisamino ꝑspersis ponēd̄ū: ⁊ egro vt in tina sedeat ꝑ
cipiēd̄ū. ¶ Si aūt eger minxerit pus: semina que nominabimus in
capko de ardore vrine sunt dāda donec pus minuatur: deide dētur
trociscī quosin capitulo de mictu sanguinis ⁊ sanici nominauim⁹.
¶ Apostema ꝯo quod in vesica sit deberet comitari febris ꝑclusa ⁊
difficultas mingendi ⁊ dissuria ⁊ femoris et ꝯge dolor: ⁊ tūc eger ex
basilica flobothomād⁹ est: ⁊ fiat egritudinis cura quēadmodū ꝑdi
xim⁹. ¶ Est aūt q̄nq; renū apostema q̄ nō quemt ad samē: imo trā
sit in durtiē cū grauitas in renib⁹ sine febre pseuerat. Est ergo dy
sterizand⁹ ex mucillagine fenugreci ⁊ seminis lini ⁊ apozimate camo
mille ⁊ cauliū ⁊ mellilot: ⁊ malua uisci ac furfuris ⁊ vomat frequēter
¶ Renib⁹ quoq; supponatur ēplastrū ex eis q̄ nominauimus. Et si
vrina minui videtur: cū illo vrinā ꝓuocātia dētur. Hoc quoq; ꝓo
paruo nō est habēd̄ū: q; ex eo quenitur ad ydropisim.

¶ De ardore qui fit in mictu. Cap. 76.

Cum eger dū mingit sentit ardorē ⁊ pūctionē in ꝯga: a salsis
⁊ acetosis ⁊ acutis abstinēdus est: ⁊ nutriēdus est ex tafeis le
uib⁹ ⁊ cibis begi ⁊ eoꝝ simlib⁹. ¶ Hoc quoq; medicamē ei dādū est
qō recipit seminis melonis excorticati. ʒ. xxx. seminis citrulli semi
nis cucurbite seminis portulace semis albi papaueris omniū añ. ʒ
ij. seminis usquiami albi. ʒ. ij. ʒucchari albissimi ad pōd⁹ oīum: de
puluere hoꝝ quotidie in potu. ʒ. iij. in mane: ⁊ alie. iij. ʒ. circa noctē
cū vnc. ı. sirupi violati aut iulep sumātur. Hec quoq; egritudo nō
est parui pēdēda: q; cū sit māgna ⁊ pseuerās; pueniunt ex ea in vesi
ca ⁊ in instrumenttis vrinalibus vlcera.

¶ De mictu sanguinis ⁊ puris. Cap. 77.

Cum aliq̄s ꝓpter casū aut pcussionē sāguinē minxerit: ex basi
lica flobothometur: ⁊ trociscī q̄ dicūtur trociscī de charabe in
potu tribuātur. ¶ Trociscī de charabe. Recipe charabe gūmi tre
mule arboris: ābor. añ. ʒ. ʃ. balaustie ℈ ypoc̄stidos: ābor. añ. ʒ. ij. ⁊.
ʃ. olibani. ʒ. ij. seminis apij opij: ābor. añ. ʒ. ı. informēt̄ur trociscī pō
dere aurei vnī⁹. Ex q̄b⁹ vn⁹ oī die cū apozimate sumach tribuatur.
¶ Ad comedēd̄ū ꝯo tribuatur caro cocta cū sumach ⁊ caro cocta
cū succo vue acerbe. Abstineat a cibis acutis, ⁊ salsis. Loco ꝯo pcus
siōis supponaf ēplastrū ex bolo armeno ⁊ acatiar aloe. licio ꝑfectis
cū acetoraḡ. ¶ Si aūt sāguinis mict⁹ evenerit post comestionē cibo
rū acutoꝝ aut potū vini acuti: flobothomef eger ⁊ trociscos de hara
bein potu sumat ⁊ eodē q̄ ꝑdixim⁹ gubernet regimine.
¶ Pus vero ⁊ minxit eger trociscī isti dandi sunt: qui. Rē. seminis
melonis citrulli cucurbite omniuʒ absq; corticibus. añ. ʒ. xx. boliar
meni gūmi arabici thuris pīguis sanguinis draconis oīm. añ. ʒ. ʃ.
opij. ʒ. ʃ.. seminis apij. ʒ. ij. informentur trociscī pondere ʒ. ij. ex qui
bus omni die vnus cum sirupi de papauere vnc. ı. in potu tribuaf.
¶ Uirge quoq; ex isto collirio immittatur.

¶ Colliriū de cerusa. R. cerusse sarcocolle olibani gūmi arabici opij sanguinis draconis omniū partes equales: fiant ex eis colliria ꝛ per siringam fiat prius iniectio idromellis ꝛ mingat eger ꝛ post egressionē fiat injectio istius collirij dissoluti in lacte asine.

¶ De his qui non possunt retinere vrinā. Cap. 78.

¶ Cum eger multū vrine emittit: ꝛ in emissione ardorē nō sentit aut mingit in somno: neq; patif sitim neq; corporis extenuationē incurrit: ea que vrinam constringunt danda sunt.

¶ Medicamē retinens vrinā. R. glandiū. ʒ. i. olibani. ʒ. xxx. semis coriādri sicci gummi arabici boli armeni omniū. aā. ʒ. x. fiat ex eis puluis de quo in mane. ʒ. iij. ꝛ circa noctē totidē ad trāsglutiendum dentur. Qđ si cū hac egritudine sitis fuerit validissima clamosa: et aqua que bibitur cito egreditur: aqua ordei cum psilio detur: et nutriatur cum succo vue acerbe ꝛ sumach ꝛ similibus horum nutrimentium: et cum cibo qui fit de simila ordei ꝛ masal: ꝛ raib acetosum da ei in potu: ꝛ prohibeatur laborare ꝛ cum muliere concumbere.

¶ Isti quoq; trocisci in potu sumātur qui. R. spodij. ʒ. x. lactuce seminis portulace seminis amborum. aā. ʒ. x. coriandri sicci rosarum rubearum boli armeni ominum aā. ʒ. 5. balaustie. ʒ. ij. campboze. ʒ. 5. sumantur in potu cum succo granati acetosi.

¶ Herbe etiam frigide terantur: ꝛ super renes ponātur. Et caueat sibi a cibis calidis ꝛ vino: ꝛ ab omnibus que vrinam prouocant. Illudi autem quod ex magno stolidorum errore prouenit ē: quia dant in hac passione egro medicinas calidas: vnde ilico deducunt ipsum ad ptisim.

¶ De lūbricis ꝛ vermibus qui nascuntur in ano ꝛ in vētre. Cap. 79.

QUi hoc nocumento solit⁹ est ledi a cibis grossis ꝛ vnctuosis sibi cauere debet: ꝛ quotidie aliq; comedat sumat bucellas aliq; cū sinapi. Hoc essi ipsos generari pbibet. Si vero eos generari ꝓtingat: nō quemt aliō nisi vt expellant. ¶ Medicamē ascarides expellens burungi excorticati cum valde famelicus est eger. ʒ. vij. sumantur.

¶ Medicamē magnos expellens lūbricos. R. burungi excorticati turbith seminis nigelle olim partes equales lupinorū nasturtij cabuli olius aā. partē mediā sumant ex eo in potu. ʒ. vi. ¶ Pu⁹ tamē bibat eger lac mox vt mulctū fuerit p tres dies: ꝛ deide quaq; die q̄r ta dietet se ꝛ de pdicto medicamine in lacte adhuc calido vti mulctus est dissoluto ꝛ aceto cum valde famelicus est: bibat. Uermes vero minuti qui in ano fiunt pro quibus generatur pruritus in eo: ꝛ ideo cum fricatur anus expelluntur cum cotum ex oleo abluto in uolutū immittit: aut iuolutū oleo de crisomillus aut succo mētastri Aut inuoluat ex parua quātitate aloes ꝛ fille vaccino ꝛ supponat

¶ De emorroidib⁹ ꝛ fistulis ꝛ ragadijs q̄ in ano sunt. Cap. 80.

QUm sanguis recēs sine dolore ꝓ inferiorē fluit regionē interpollate tū nō est ꝛstringēdus nisi patiēs ex eo debilitet. A multis enī passiōib⁹ exinde liberat. ¶ Si aūt debilitet indiget ꝛstrictiōe trocisci de charabe cum succo sumach denf. In comestiōe quoq; sumat sumachiā: tcibū q̄ cū succo vue acerbe fit ꝛ similia his de illis q̄ nutriētia sunt. Sitio multū debilitet nutriat cū succo carnis cui plerūq; admiscent succus citonioꝝ vinum. Uinū quoq; bibat stipticū ꝛ sup epar ponat emplastrū de spica qō in capitulo de epate notauimus. ¶ Et si ista nō suffecerint cōfectio de scoria ferri detur: q̄ recipit myrabolanoꝝ nigroꝝ belliricoꝝ emblicoꝝ olim aā. ʒ. 5. spice sq̄nāti ciperi zinziberis piperis ameos olibani olim aā. ʒ. ij. scorie infuse in aceto ꝓ hebdomadā vnā: ꝛ postea torrefacte. ʒ. xv. cōficiant oia cū melle dispumato qō fuit coctū cū apozimate emblicoꝝ sicut in capitulo de melancolia nominauimꝰ: de quo quotidie ad nucis magnitudinem sumatur. Hoc namq; emorroydarum sanguinem et menstruorum constringit: fluxui quoq; ventris longi⁹ temporis remedium affert.

¶ Si aūt in ano ozik aliq̄d pminēs extra ex quo magnus prouenerit dolor; nec fluit ab eo aliq̄d succus cepe cū pauca lana: aut fel vaccinū supponat. ¶ Suppositorium quoq; lōgū de ciclamine subijciatur qō patiēs ꝓ totā teneat noctē ſi⁹ tingat egredi remittat donec sandatur ꝛ egrediat sanguis. Cū aūt dolor vehementissim⁹ fuerit et apostema magnū in ano flobothomet eger: ꝛ emplastrū hoc supponatur. Sedat essi emorroydaꝝ dolorē cū adest apostema cū eis quod R. mellilotū camomillā q̄ tādiu in aqua coquant donec dissoluantur: deinde sumantur ex aqua decoctionis eaꝝ quantum manu vna teneri potest: vitell⁹ ouj assati vn⁹ croci. ʒ. j. opij. ʒ. ij. seminis lini triti fenugreci maluauisci omnium aā. manipulum. j. Conficiantur omnia ex rob in quo bdellij. ʒ. iij. dissolute fuerunt: ꝛ folia superposita postq̄ eorum superficies ex oleo sisamino in quo adeps gallinaceus fuit resolutus aut anatis inuncta fuerit more emplastri superponatur dum adhuc tepida sunt. ¶ Alia confectio dolorem et apostema sedans. Cepe albū optime coctum terat ꝛ cuꝝ butyro vaccino misceatur ꝛ mollefiat ꝛ tepefactum ano in quo est apostema superponat: hoc enim dolorem vehementem sedat.

¶ Cum ꝙo in ano ragadias habuerit patiēs q̄ eū ledūt cū ipius vēter siccus est: pillulis de bdellio sepe vtat: que. R. de myrabolanis nigris chebulis aboꝝ aā. ʒ. x. serapini. ʒ. iij. nasturtij albi. ʒ. ij. bdellij mollis ꝓpinguis. ʒ. xv. dissoluatur bdellium in succo porroꝝ ꝛ ex eo conficiant alia ꝛ in formēt ex eis pillule ꝛ sumantur ex eis frequēter ab vna. ʒ. ad. iij. Locus vero si adustione patiatur exunguento de cerusa inungatur.

¶ Si aūt non sentit in eo adustio unguat exunguēto quod fit ex adi

pe qui in gibbo cameli inuenif⁹ bdelio quod sic fit videlicet vnguentum de seuo. Re. cere citrine olei sisamini adipis anatis medulle crurisvaccini adipis q̄ est in gibbo cameli bdelij omniū ptes equales bdellium ptius in mucillagine seminis lini dissoluatur: deinde oia misceātur: hoc enim optimū existit. ¶ Si aūt eger ragadias in ano habuerit profundas a quibus fetens virus fluxerit: medicamē acutū qō in capitulo de vlceribꝰ descripsimꝰ eis supponaf: quod eger per duos patiaf dies. ¶ Et si in eis aliquid remaneat quod resudet: medicamē iterum apponatur: quod eo⁹q̄ fiat donec locus: siccetur: et nō resudet si fuerit ꝓfundū. ¶ Quod si ea q̄ ibi sunt eminētia extra ꝓpēdētia fuerint ita vt arescāt migrescāt butyrū tepidū multotiēs supponatur donec nigredo ab eo remoueaf. ¶ Si aūt resudatio reuersa fuerit: medicamē acutū iterū apponaf: ⁊ si nō resudauerit ex vnguēto de ceruſa curef. Est etiā quādo eminētes emorroydes extra curātur cauterizādo cum ferro. Loqui tamen de hoc plus est quam huius nostri libri modus requirat.

¶ Fistule ꝛo generanf in ano velociter quoniā figura eiꝰ facit illud esse necessariuz que aut penetrātes sunt: aut non penetrātes sed trinq̄z ¶ Cum autē ꝓfunde sunt trinq̄z stercus egredif ex eis ⁊ vētositas ¶ Si autem non egreditur neq̄z stercus: neq̄z ventositas non est penetrans ab vtraq̄ parte. Loqui vero de eius cura perfecte: plus est quam hic noster liber expetat. Sed quia fere omnes semper maximum incurrunt errorem in cura huius egritudinis vnde maximū sequif nocumentum: nos excitabimus eos ad hoc quod huic egritudini ꝛgruum erit: ⁊ ostēdemus qualiter a predicto errore se custodiāt: ⁊ dicemus q⁹ fistula vtrinq̄z perforata cum ab ano remota fuerit: nullo modo ferro est tāgenda: ex incisiōe enim ferri contingit stercus inuoluntarie egredi. ¶ Est etiā aliud quare fistula abvtraq̄ pte ꝓforata ferro tāgi nō dz. Quia toto tpe vite eger sic ꝑmanere poterit: nō magnū faciēs nocumētū: nec ꝓueniet ex ea aliq̄d nisi resudatio⁹ fluxus. ¶ Si aūt illud quod ab ea fluxerit fuerit acutum: mordicatiuum: fetidum habuerit odorem: cuius etiam quantitas quotidie augeatur: erit fistula putrida et cum herpete estiomeno cui⁹ medicamine acuto ex eo quod cōplet omnia succurrendū est anteq̄ dilatetur et magnificetur.

¶ Cū aūt non resudauerit nisi pau: neq̄ eiꝰ quātitas quotidie augetur: neq̄ malꝰ odor ibi augmētatꝰ fuerit: non est in ea aliq̄d qō sit timēdū nisi resudatio ⁊ fluxus. Que medicari pōt donec siccef ⁊ detumescat: ⁊ nō resudet per longū tempus. ¶ Si aūt resudatio redierit medicamen predictū adhibeaf: ⁊ hoc mō poterit blandiri per totū tps vite egri ⁊ non nocebit. ¶ Modꝰ adhibēdi medicamē huic egritudini ex collirio qō in capitulo de fistula oculi nominauimus sumatur: ⁊ optime teratur: ⁊ fistula prematur donec quicquid in ea continetur egrediatur.

¶ Et si radius eā ingredi poterit: inuoluatur coto: deinde ex predicto medicamine postq̄ mollificatū fuerit inunctꝰ in fistulam mittaf ¶ Si nō minime ingredi in ea radiꝰ poterit: dissoluaf medicamē in aqua ⁊ sub leuef cora egri supposito puluinari ⁊ eo supino iacēte predictū medicamen distillando super fistulā fundatur ⁊ fiat hoc in mane et circa noctem per tres dies: et sedeat in aqua de curcuma et lauetur ex ea.

¶ De exitu matricis ꝛani. Ca. 81.

Cum anꝰ extra egredif apostemate carēs: rita disponif q⁹ si impellaf ingredif: ceruse balaustie gallaꝝ aluminis antimonij omniū ꝑtes sumanf equales. ⁊ rediganf in puluerē: ⁊ sup anū ex oleo roseo calefacto inunctū puluerizent ⁊ anus intromittat ⁊ stringatur: quod tamen fieri conuenit: postq̄ eger a sella reuersus fuerit ne euz cito surgere ad sellam sit necesse. ¶ Sumantur etiam galle balaustie cupule glandium folia myrthi coquantur in aqua donec rubea fiat ⁊ sedeāt in ea lauent ex ea. ¶ Quod si anuz qui apostemosus est ingredi minime pōt: eger aquā calidā frequenter ingrediatur: ⁊ in ea sedeat ⁊ vngat anuz ex ceratoleo camomillino aut a netino donec ingrediatur. Cumq̄ intromissus fuerit: ex bis que nominauimꝰ curef. Vulua preterea si egressa fuerit: similiter erit medicanda. Est tamen necesse⁊ fortiter ligetur: ⁊ vt egra semper supina iaceat et cope superius eleuentur.

¶ De constrictione menstruorum. Ca. 82.

Pro supfluis mēstruis ꝛstringēdis trociſci de charabe ꝑ hebdomadā vnā sunt dādi. Qui si nō ꝛtulerint cōfectio de scoria detur: ⁊ fiat minutio ex basilica. ¶ Vētose quoq̄ ad māmillas apponant ⁊ in comestiōe stipticis vtaf cibis: hoc medicamē egra sibi subiiciat qō. Re. olibani balaustie: gallaꝝ antimonij ach batie aluminis: oiz ꝑtes equales. Puluis hoz optime tritorum cuz pauca lana subiiciaf: femur veroꝛ dorsum ex epithimatibus que in capitulo de fluxu ventris nominauimus epithimentur ⁊ sedeat in aqua de curcuma. Quod si ista non contulerint: ex alio pessario acuto fiat immissio et maneat in vulua.

¶ De prouocatione menstruorum. Ca. 83.

Cum ex retentione menstruoꝝ magna sequif passio trociſci de myrrha dentur.

¶ Trociſci de myrrha. Re. myrrhe. z. iij. lupinoꝝ optime tritoꝝ. z. v. folioꝝ rute bē tastri pulegij cimini rubee de qua tingif asse serapini opponaci: oim añ. z. ij. informent trociſci pōderātes. z. ij. ex quibꝰ detur vnus in die cū aqua in qua semē iuniperi coctū fuerit. Hoc nāq̄ medicamē adeo vehemēs existit in prouocādis menstruis: vt etiā fetum excutiat si qua eo sepeyaf. ¶ Vētose quoq̄ sub curuatura poplitis sunt ponēde: ⁊ flobothomia ex saphena facienda est. Postremo quoq̄ ventose femoꝛi sunt superponende.

¶De fizuris q̄ fiunt in matrice vel vulua. Ca. 84.

HE cure de sunt ex medicatione ragadiarum: pessarijs quoq; ex adipe anatis et ypopo cerotoz medulla cruris ceruini mixtis cū cera dissoluta in oleo de lilio aut narcisseno subijciat: si neq; febris neq; acuitas affuerit. ¶Qō si illud fuerit cū calore acuitate: oleum roseū adhibeat. Et vngūeto quoq; de ceruſa similiter fiat pessarium. ¶Si aūt calor fuerit vehemētior: sumat succ⁹ portulace aut lactuce aut mucilago psilij: et fiat tabula de plūbo similis marmori in q̄ terūtur colores babēs in circuitu labiū paruum: et ponat in ea aliq̄s de p̄dictis succis: et cū pistello plūbeo adeo sup ipa moueat donec eplūbo multū p̄dicto liquori misceat et inspisset succus: ex quo fiat pessarium: postq̄ oleum roseum ei admixtum fuerit: et supponat. Hoc enim medicamen cancrovulnerato qui est in matrice optimum existit: et alijs ei similibus.

¶De plagis et cancro q̄ fiūt in matrice vel vulua. Ca. 85.

SI cū apostematib⁹ istis adest calor et febris flobotbomia ex basilica fiat p̄tiēs ex aqua ordei nutriat: et liniant renes et femur et ilia: et sume ex epithimate apostematis calidi: et infrigidet loc⁹ quātū possibile est. ¶Si vō postq̄ febris et acuitas ḡuerit: et ex apostemate aliq̄d remāserit: ex iniectiōib⁹ liquidis curet: et mulier in buiusmōi liquidis sedeat donec mollescat et maturetur.

Pessarium mollificās dura apostemata matricis et p̄serēs dolorib⁹ in ea factis et paulatim eos q̄escere faciēs. Recipe adipis anatis medulle cruris ceruini vel vaccini bdellij mellis crocivitelli ouj assati fecis olei de seminibus lini fecis olei de lilio: eim partes equales dissoluantur in vino aut robore fiat ex his pessarium. Est enim optimū ad sedādum dolorem et mollificandam duriciem matricis. ¶Patiens p̄terea sedeat in aqua in qua cocta sint fenugrecum et semen lini et camomilla et melilotum et caulium extremitates singulatim aut omnia simul.

¶De nascētijs que fiunt in matrice vel vulua. Ca. 86.

CUm a vulua fluxerit sanies spissa aut vir⁹ tenue: si ex propinquo manat loco: neq; fuerit ibi profunditas fetida: neq; putrida: sumēda sunt aloes et myrrba et sanguis draconis et sarcocolla atq; olibanū et loco superponenda donec consolidetur.

¶Si aūt ex loco manauerit remoto: ex pessario qō nominauim⁹ in capitulo de sanguine et sanie fiat p̄claima.

¶Si aūt qō fluxerit est fetidum: odore babēs malū: ex pessario secūdo acuto fiat iniectio: postq̄ loc⁹ mūdificat⁹ fuerit: ex aquat melle in iectis per instrumentum ante eam.

¶Si vero cum boc quod fluit affuerint punctio et dolor et apostema durum quod tactu discernitur summopere cauendum est ne ex aliquo acuto medicamine tangatur: sed fiat inunctio ex confricatione plūbi quā dixim⁹: aut ex vngūeto de ceruſa: et flobotbomek ex basilica. Et custodiat ab omnib⁹ que coleram gignunt nigram et semibus et speciebus q̄ p̄ocdimento admiscentur cibis.

¶De p̄focatione matricis. Cap. 87.

CUm menstrua p̄ longū tēporis spaciū retenta fuerint: aut mulier a cōmixtiōe viri diu abstinuerit: licet valde affectauerit et euenerit grauitas et dolor in inferiori parte summis: et sentiri q̄si aliquid sursum trabi a parte summis: fortasse post ista superuenet ei sincopis: et quasi mortua cadet: perpendi quoq; vir poterit quod ipsa attrabat aerē: vel habeat pulsū et fortitā p̄focabit et morietur: et fortasse sanabit: laboriose tamē. ¶Hec itaq; passio illico vt euenerit curāda est: cui⁹ curatio est vt pedes fortiter fricent et ligent et vētosa magna sumini supponat. ¶Obstetrici quoq; p̄cipiat vt digitum oleo bñ redolente inungat: et in circuitu oris vulue dum est intus bñ cōmoueat. ¶Marib⁹ p̄terea ordi infundet: et circa aures ipsi⁹ voces clamando p̄ferant: et nibil q̄ bene redoleat olfaciat: immo bene redolentia et algalia remoueant. ¶Et pecten et eius superiora ex eis epithimen: et narib⁹ malū redolentia odorem applicent vt stercus et castoreū et sulfur. ¶Cū aūt sanitati restituta fuerit: ex hac medicatiōe curet: ne egritudo redeat. ¶Qō si egritudo hec post mēstruoz euenerit restrictionē: ea dent que e mēstrua prouocāt. Et in pedib⁹ fiat minutio et vētose in eis apponant. ¶Si aūt post longam viri dissuetudinē p̄tingat: ex quo etiā sepius accidit: incipiat viri cōsuetudinem habere: aut obstetrix iteret illō sepe qō p̄dixim⁹ in omni pauco tpe: aut medicamina que minuūt iperma dent que predixim⁹. Et dent trociſci de myrrba quos in capitulo de menstruis prouocandis nominauim⁹.

¶De mola. Cap. 88.

MUlierib⁹ plerumq; accidit passio ex qua pregnantium dispositionis similitudinem icurrunt. Vēter nāq; crescit: et discoloratur fiunt et retinent mēstrua. Motus tñ qui est in hac egritudine nō est vt motus infantis: immo quandoq; de suo mouet loco cum duriter tangitur. Ad vltimum vero cum angustia et dolore frustum carnis informe ac si pareret emittunt. Plerūq; nō solūmodo vētositas et humorū multitudo emittit: et deinde minuitur vēter: et remouent accidētia. ¶Postq̄ ergo tēpus p̄terierit in quo fatur puerū debere moueri si adesset: trociſci de myrrba dādi sunt: et apozima de semin⁹ et oleū de cheirin adhibendū: pessarium ex ruta et mentastro et alia pessaria p̄dicta i capitulo de allematiōe part⁹ sunt imittēda. Doses quoq; de pillulis fetidis frequenter tribuēde sunt cum boc enim cito euadent.

¶De ruptura inguinis. Cap. 89.

CUz aliq̄s in miracb vētris habuerit eminētiā q̄ cū supinus iacuerit: et loc⁹ digitis cū p̄ss⁹ fuerit remouet: et cū sederit redibit

passio adest q̄ ruptura dicit. ¶Qui hoc itaq; patik sibi cauere debet: ne post comestionē moueat: neq; comedat fabas: t hoc p̄cipue: neq; faseolos: neq; lentes: neq; olera: neq; aliquē cibū inflatiuum. ¶Studere etiā debet vt ei⁹ vēter semp mollis sit: hoc nāq; regimine possibile ē ipsū euadere dolorē. ¶Loco p̄terea aliq̄ supponēdū est obstaculū t stringēdū t ppie cū se mouere voluerit. ¶Grossus quoq; si fuerit t vētrē habuerit grauē: nō debet vti motu nisi vēter p⁹ sub vmbilico āpla cingat fascia. ¶Emplastrū ad rupturā. Recipe gallarū cipressi. partes. ij. myrrhe ciperi fāsuci gallar̄ acbatie olibani gūmi arabici oim. añ. partē vnā: gūme p⁹ in vino resoluā turtaggregent cū eisreliq̄ t sup ruptura egro supino iacēte ponatur t stringat locū: nō soluat vsq; ad sex aut septē dies. Postea egro supino iacente soluat: t illico reiecto de eo emplastro supponatur. Ex hoc enim pbibenē ampliari. ¶In ruptura aūt testiculorū pelis augmentat q̄ fit: aut ppter ventositatē: aut ppter aquā q̄ ibi 2gregat: aut q; intestina descendūt ad locū illū. ¶Si vo ppter descensū intestinorū 2tingat: erit grauis t doloros⁹: t sentiet dolorē cū tangē. Taliter itaq; patiens sicut prediximus regendus est t emplastrum predictum superponendum: et locus cū ligatura assidue est astringendus. Ruptura enim cum nō stringitur: dilatatur t augmentatur semp. ¶Si autem causa a qua fiat: locus apparet lucidus t tersus t tensus: huic itaq; 2fert epithimari ex epithimate q̄ in capitulo de idropisi nominauimus. Aqua quoq; in hac egritudine plerūq; petit inferiora t fluit inde: vnde eger per aliquod tempus sanus efficitur: sed p̄terea redit egritudo. Postquam ergo aqua fluxerit curandus est eger ex cauterio t medicamine. Ex hoc enim p̄orsus curabitur: nec egritudo redibit. De hoc tamen loqui plus est q̄ hic noster exigat liber. ¶Cum aūt hec egritudo ventositatis causa 2tingit locus fricandus est: t ex oleo sambacino in quo castoreum t euforbium dissoluta fuerunt inūgendus: t ex eodem intus in virgam gut tatim distillandum.

¶De podagra t sciatica. Ca. 90.

CUm in iuncturis fuerit dolor t apostema: t loc⁹ cū tāgit fuerit tactu calid⁹ t color rube⁹: eger si dolet in dextro pede ex dextra manu: t si in sinistro ex sinistra est flobothomād⁹: t locus ex hoc medica mie liniend⁹. ¶Epithima. Re. rosarū rubearū sādali saufel slef memite boliarmeni opti oim partes equales. Ex istis in aceto et aq̄ dissolutis fiat epithima. ¶Pillū quoq; aceto infusū in carta missū supponat t cū tepuerit mutet: t loco ei⁹ aliō supponat. ¶Vēter p̄terea ex apozimate mirabolanorū t bermodactilis soluatur. ¶Apozima mirabolanorū cum bermodactilis. Re. mirabolanorū citrinorum. z. xv. pulueris turbit fricati polipodij amborum. añ z. iij. sene seminis fumiterre amborum. añ. z. iiij. bermodactili albi seminis endiuie seminis apij rosarum. añ. z. ij. coquant in tribus libris aque donec ad vnā redeāt: deinde manib⁹ fricentur t colent t bibat cū zucchari tabarzet. z. x. ¶Si q̄s apozima fastidierit: pillulas istas sumat: q̄ non valentes incedere surgere faciūt: t pedib⁹ ambulare. ¶Pillule que non valentes incedere surgere faciunt: recipiunt aloes. z. i. scamonee quartā. z. vnius rosar̄ rubearū: tritarū sexta z. i. bermodactilor̄ albor̄. z. ß. informent ex eis pillule q̄ erūt dosis vna. ¶Eger vero nutriat ex cibis frigidis t stipticis: t abstineat a vino t2fectiōib⁹ q̄ ex melle fiunt t carne.

¶Cū aūt a patis calor quieuerit t ei⁹ inflāmatio: ex bis q̄ calidor̄ a patū reliquias resoluūt curet. Quor̄ vnū recipit cerā in oleo de lilio resolutā: cui admisceat mucillago fenugreci t seminis lini: deinde terant simul donec vniātur t fiat ex eis epithima. ¶In tpe autē sue incolumitatis: t ppie circa tp̄s in quo egritudo cū inuadere cōsueuit: t q̄s maxime in vere assuescat flobothomia vti t ventris solutione: ex bis q̄ colerā expellūt rubeā. t a potu vini abstineat: t a comestione eor̄ q̄ ex melle 2ficiunt t a carne: sint ei⁹ cibaria acetosa et stipticar bis similia ex bis q̄ infrigidāt. ¶Debita aūt q̄ hanc consueuerūt incurrere passionē: minus solitola borē pati assuescāt: p̄cipue cū tp̄s inuasionis timet t cū cor⁹ fuerit plenū t vene plene: t fuit diu ex quo neq; minut⁹ neq; solutus fuerit.

¶Cum aūt cum dolore iuncturarum neq; calor neq; rubor in colore affuerit: fueritq; eger frigide complexionis t locus tactu sentitu t frigidus: in p̄incipio curationis eius pillule maiores de bermodactilis dande sunt.

¶Pillule maiores de bermodactilis. Re. bermodactilor̄ satirion: meizabara: oim. añ. z. v. hierepigre. z. ß. colloquintide centauree mi nor̄is ambor̄. añ. z. v. euforbij. z. ij. turbith. z. ß. t seitaragi indi zinziberis sinapis piperis castorei oim. añ. z. i. Informent ex eis pillule ex quibus a duabus. z. t. ß. ad tres sumantur. Hēnamq; pillule valde 2ferunt: q; non valentes surgere incedere faciūt.

¶Epithima ad podagrā frigidam. Re. storacis liquide castorei euforbij mirrhe aloes acbatie omnium partes equales. Ex bis omni busvinoveteri admixtis fiat epithima. Cumq; iste dolor quieuerit succurratur patienti ex distillatione multe aque calide ab alto: t inunctio fiat ex oleo de lilio t emplastrum ex bdellio mollit storace ac fenugreco t semine lini t armoniaco superponatur: quod hoc modo conficiatur: armoniacum bdelium in vino veteri resoluātur t alia omnia eis admisceantur: ex quibus fiat emplastrum: t superponatur: hec namq; egritudinis species est que in lapidis duritiez transit: t reddit membra t iūcturas fungis similia. ¶Quapropter hāc habens passionem a fastidio t ab aqua frigida et a cibis grossis t a frequenti ebrietate custodiatur: eiq; p̄cipiendum vt dum sanus est motu vtatur t coitu abstineat: t p̄cipue cum satur fuerit: neq; balneū ingrediat neq; exercitet post comestionem.

¶ Vinū preterea vetus ꝛ pur bibat: eis quoq; dū sanus est vtatur q̄ vrinam pronocare ꝙsueuerūt.

¶ Dolor vero qui sciaticus vocat est q̄ ab ancha per coxā totā vsq; ad genu in longitudine protenditur.

¶ Quandoq; etiā in longitudine ad virge fistulitudinē extensus per crus vsq; ad pedes descendit: ꝛ tūc si in cōplexiōe fuerit caloris dominiū vrine tinctura ex basilica manꝰ eiusq; partis prius minutio facienda est: deinde ex sciatica.

¶ Si aūt egri ꝙplexio frigida fuerit: ꝛ color fuscus sepe puocādꝰ est vomitꝰ ex apozimate raphani cū sirupo acetoso. Coxa quoq; ac pes ꝛ crus ex oleo in quo castoreū euforbiū ꝛ storax sint resoluta inungantur assidue.

¶ Quod si dolor in coxa mansuus fiat: eger ex almuri nabati et bauracb dysterizef: ꝛ ex enemate acuto qō in cap. de apoplexia nominauimus. ¶ Collirium quoq; ex ciclamine ꝛ colloquintida factuꝫ supponatur. Que eo vsq; fieri conuenit donec eger excoriationē in currat. Ex ea essi dum accidit plerumq; ꝙsequitur sanitas.

¶ Si autem passio inueteraverit: sinapis sumaf ꝛ cum fimo colūbino eiusdē quātitatis teratur: ex apozimate ficuū ꝙficiātur ex quibus coxe emplastrum superponatur: qō tandiu dimittaf donec in loco vesice aque fiant: ꝛ findantur: ꝛ effluat aqua que in eis est: ꝛ vapozetur locus cum aqua calida: deinde eger per aliquot dies quiescere dimittatur: ꝛ si nondū sanitati restitutꝰ fuerit: ad hanc eandē curam redeundū. ¶ Quod si egritudo valde māsiua fiat ꝛ longi tēporis ꝛ timetur ne vertebrū prosilia ꝛ aut egressum fuerit: locꝰ ex instrumento quod rote assimilatur cauterizandꝰ est: ꝛ incedatur cum coctura caput anche apud caput coxe. Huius tñ rei sermocinatio istius nostri operi metas transcendit. ¶ Taliter preterea patiētes in tpe sospitatis vomere ꝙsueuerūt: ꝛ soluere ventrē ꝛ regimē subtiliare: ꝛ a cibis grossis ꝛ frequenti ebrietate abstinere.

¶ De gibbositate. Cap. 91.

QUm gibbositas fieri incipit: pillule maiores hermodactiloruꝫ dāde sunt ꝛ oleum de cheisim cū apozimate de seminibꝰ sepe sumendū. Locus quoq; ex oleo iambacino in quo storax liquida ꝛ ca storeum ꝛ euforbium resoluta sint frequēter inūgēdus: ꝛ a cibis frigidis ꝛ grossis abstinendum.

¶ Aqua etiā calida in qua cocta sint mentastrū ꝛ sansucꝰ ꝛ sticados arabicus: ab alto super locū distillāda est: deinde frequens fricatio ꝛ inunctio ex oleis calidis facienda est. ¶ Quod si is qui hanc patitur egritudinē puer fuerit: balneū solummodo ꝛ inūctiones ex his q̄ prediximus sufficiūt. ¶ Si aūt cū gibbositas incipit affuerit febris a predicto regimine oīno abstinendū: sed apozima ex berberis factū cū cassiafistula in potu tribuēdū: flobothomia quoq; ex basilica facienda est; emplastra vehemētia loco superponēda.

¶ De varicibus. Ca. 92.

QUm vene grosse ꝙplene ꝛ diuerso mō curuate ꝛ virides in crure apparuerint: egritudo que vitis vocatur adesse significat: hec autem egritudo frequentius accidit his qui multum pedibus laborare consueuerunt ꝛ qui cibaria coleram nigrā generantia frequenter sumunt.

¶ In principio itaq; curationis huius passiōis basilicam minuere conuenit: ꝛ vētrem ex his q̄ colerā educunt nigrā soluere: quoꝫ mētionē fecimus in capitulo de melācholia. Hec aūt sepe faciēda sunt ꝛ ab omnibus a quibus melācholiam patiētes custodiūtur in hac egritudine abstinēda sunt. Postq̄ vero hoc regimē diu adhibitū fuerit: ꝛ venis quas in crure apparuisse dixim⁹: minutio fiat: a quibus sanguis tandiu fluere dimittaf donec quicquid in eis est euacuef: deinde hmōi patiēs colerā nigrā expellētibꝰ vtaf: ꝛ minuaf ex basilica: ꝛ caueat sibi ab oibus que coleram generant nigram.

¶ De elephantia. Ca. 93.

HEc passio postq̄ mansua fit: incurabilis est. Cū aūt incipit si ei subueniatur ꝛ vt debet medicata fuerit: aut sanatur: aut manet sic nihil addēs. Cū ergo pedis grossities augeri videtur: ꝛ color obfuscari: vene quoq; q̄ vites vocātur apparere ceperint: eger assidue cogendꝰ est vomere: ꝛ custodiendꝰ a deābulatiōe nimia et statiōe. Et vēter vomitu precedente ex pillulis maiorib⁹ de hermodactilis soluendꝰ: deiñ ad vomitū redeūdū post illō. Hoc quoq; multotiens fieri opꝫ. Eger pterea a cibis grossis est abstinendus ꝛ tibia a calcaneo incipiēdo sursuꝫ vsq; ad genu stringēda: ante tñ cō strictionem epithimāda est ex aloe ⁊ myrrha ⁊ acatia ⁊ hypoquistidos ⁊ alumine cū aceto forti dissolutis. Et basilica quoq; manꝰ cōtrarie partis minutio faciēda est. Neq; erectꝰ stet nisi pes priꝰ stricte ligatꝰ fuerit: neq; epithima illo modo dimittat. Vomitu quoq; frequēter vtaf. Qō si puꝫ interessit spaciū a p̄cedēti vomitu: ꝛ appetit ꝙescere: vapora ipm cū seminibꝰ cauliū sticados arabico cinere de vitib⁹ ⁊ lupinis ⁊ nitro ⁊ stercore caprino ⁊ farina fenugreci vt iam et ex aq̄ cineris p spaciū vni⁹ diei: aut duoꝝ. Ipsa essi huius egritudinis maximā resoluit partem: aut leuiorem reddit.

¶ De vulneribus lumborum. Ca. 94.

QUm aliquis longo tēpore supinus super dorsum iacet: loca renum plerunq; rubent ⁊ mala ibi fiunt vlcera. Cum ergo loca ista rubere cum augmento visa fuerint: milium siue panicum aut folia salicis sub eo sternenda sunt: ipse in die multotiēs est soluēdus: loca quoq; q̄ rubēt aqua rosata super nitē infrigidata rorāda sunt ꝛ flabellāda sunt ipsa. Qō si calor ꝙseuerauerit: iponaf epithima de albubrati qō in. c. de apostematibꝰ nominauim⁹. Et sive ficeꝛ vlcera ibi exorta fuerint: ꝛ vnguento de ceruſa curentur.

¶ De doloribus exteriorum membrorum. Ca. 95.

Cum dolor in manu aut pede fit: eger interrogandus est si ex percussione hoc ei accidit. Aut si aliquid super ipsum membrū cecidit. Aut si super ipsum diu iacuit. Aut si cōtingit ex causa extrinseca. Si aūt ab exteriori causa non contigerit: locus dolēs; considerandus est: an sit magis rubeus q̄ reliquū corpus: aut non. Si enīz toto corpore rubicundior fuerit: ex calidi apostematis medicamie curanduserit. Et si membrū neqz fuerit calidū neqz rubeū ꝫ iā quoti die obfuscat: ꝛfrigefac: aqua calida ab alto est super ipsum distillāda ꝛ ex oleo ꝛcera resoluta inungenduz: ꝛdi mittendū sic donec dolor sedetur. Quod si locus quasi grossior videat: ꝛtactu etiam frigidus sentiatur: frequenter erit infrigidādus: ꝛqua calida in qua sanfuc cus ꝛcamomilla: et sticados arabicus cocta fuerint: ab alto vt dixi mus super ipsum erit distillanda ꝛex oleo de cheiri citrino inungendus. Regimen quoqz eius subtilianduz erit. Ipse vo multo vtatur exercitio: ꝛin balneo sudet. Si autem ista non suffecerint venter ex his soluatur que humiditatem educunt. ¶ Membrum preterea si tactu sentitur frigidum fricetur prius: ꝛdeinde inungatur ex oleo costino ꝛsambacino ꝛoleo de been tepidis ꝛex his similibus. Quod si ista non suffecerint ex vnguētis q̄ in capitulo de paralysi nomina uimus inungendum erit donec sanetur.

¶ Finis Noni Libri Almansoris.

Ossa dentium sunt triginta duo. Quorum quattuor primi vocantur duales.
Et post istos sunt quatuor alij qui dicuntur quadrupli.
Deinde sunt quatuor canini. Et post istos sunt sexdecim molares.
Et quatuor vltimi vocantur arabice neguegid vel nebegwedib.
Latine vero dentes sensus vel sapientie.

A Os parietale.ſ.
B Os coronale.ſ.
C Os petrosum.ſ.
D Ossa paris.iiij.
Ossa nasi.ij.
Os colatorij.ij.
Ossa mādibule superioris.xſ.
Et inferioris.ij.
E Spōdiles vere ꝛmendose.xxx.
F Os furcule.ſ.
G Os spatule.ſ.
H Os adiutorij.ſ.
I Os focile maius siue arundo maior.ſ.
K Ossa rascete.viij.
vno eis addito.
L Ossa pectinis.iiij.
M Ossa digitorum.xv.
N Os focile minus siue arundo minor.ſ.
O Coste ꝛ ermēdoserriij
P Os scievel anche.ſ.
Q Os coxe.ſ.
R Os cul genu siue spatula genu siue rotula genu.ſ.
S Minor canna.ſ.
T Os cabab arabice: in greco or astralagus: ꝛ est admodū nucis baliste.ſ
V Os nauiculare ab vtra q̄ pte cōcauū ad modum nauis.ſ.
X Ossa rascete.iiij.
Y Ossa digitorum.xiiij

Z Ossa pectinis.v.
2 Os calcanei.ſ.
2 Maior canna.ſ.
2 Tria sunt ossa caude q̄ sunt de numero.xxx.ſ pondillum.
a Os occipitiale vel laude.ſ.
b Os parietale.ſ.
c Os petrosum.ſ.
d Os bazillare.ſ.
e Os furcule.ſ.
f Os spatule.ſ.
g Os adiutorij.ſ.
h Os focile maius.ſ.
i Ossa rascete.viij.
k Ossa pectinis.iiij..
l Ossa digitorum.xv.
m Os focile minus.ſ.
n Ossa thoracis.vij.
nn Os cordis.ſ.
o Os anche.ſ.
p Os coxe.ſ.
q Rotula genu.ſ.
r Minor canna.ſ.
s Os cabab.ſ.
t Os nauiculare.ſ.
v Ossa rascete.iij.
x Ossa digitorum.xiij.
y Ossa pectinis.v.
z Os calcanei.ſ.
A Maior canna.ſ.
B Os pectinis seu femoris.
Os ilij dictum arabice balbatafar: et pixis sub osse anche ꝓpter hēdunk.

Totalis numerus ossiuz absq̄ ossibus sisaminis tosse laude sub lingua. 268.

¶ Summula Jacobi de partibus per alphabetum super plurimis remedijs ex ipsius Opere sue libris excerptis

Cum nunc tempestatis hominum gaudent intellectus sub breui quadā oratione: tū ea quorum noticia seu declaratione a plerisq̄ confusa indistincta ꝛinordinata fuere inuēta: qō id abbor ꝛem. Hinc est qō ad facilius breuius ꝛ subtilissime sciendum medicinarum compositarum proprietates ac iuuamenta: in anthidotario Joan. Mesue: et apud nōnullos Jo. Chrisostomus appellatus: contentarū videlicet cui morbo mēbro ꝛquib egritudinib cōcurrit: presens opusculum sub modo repertorij edituz a viro solemni medicine artis fa matissimo magistro Jac. de partibus tornacensis ecclesie thesaurio ve canonico: ad studentium nouellorum practicantium commoditatēve instructionē actū est. Ad ei enucleationē notare debes q̄ procedendi modus in presenti opusculo est: quod ꝫ litteras alphabeti lucidissime progreditur. Unde si scire desideras apostematuz curas aut remedia aut aurium dolores vel apoplexie curas ꝛc. reperies in littera. A. Si vero de capitis doloribus cutis: aut colice: et sic de similibus curis vsq̄ ad finem alphabeti. Qō opus non inutile viris haud clarissimis videbitur minime.

Sequitur primo de littera.A.

Apostemati gutturis ꝛ vuule ꝛad omnia genera suffocationum cõfert cõfectio de moris.i. dyamoron per modum gargarismi ad intra: cõfectio de succis nucum vel dyanucũ: grece dyacaridon vocatur est ad hoc sublime medicamen.

Apostemata dura stomachi ꝛmatricis molliũt ysopus humida: et ysopi descriptione Galeni cerotus: maxime epatis ꝛsplenis ꝛnervoꝝ duricies. Ysopi cerotũ descriptiõe Philagrij ysopi cerotũ descriptiõe Pauli. Emplastrum diaquilonis communis: emplastrum oribasij emplastrum de alleis: emplastrum relatum ad auristarium ꝛoleum masticinum.

Apostemata splenis ꝛlapidositatem eius resoluunt vnguentũ arthanite paruum oleum de been: ꝛoleum philosophorum.

Apostemata calida in quibus est inflammatio sedat cerotum sandalinum: ꝛoleum violatum.

Apostemata dissoluunt ꝛmaturant cerotum andromachi: ꝛ emplastrum de fermento.

Apostemata ca. resoluunt ꝛmaturant emplastruꝫ diaquilonis parui oleum violarum.

Apostemata viscerum resoluit emplastrum de alleis.

Auriũ doloribus conferunt oleum amigdalarum amararum: oleũ de grisomillis oleum persicorum: ꝛoleum de been.

Auriũ tinitui ꝫ oleum amigdalarum amararum: oleum de been.

Aurium doloꝛi ventoso confert oleum nardinum.

Artetice frigide confert oleum auellanarũ oleũ vulpinum oleuꝫ de lapide agatis oleum philosophorum.

Artetice ꝛpodagre calidis confert oleum de ranis.

Articulorum passiones diuturnas dissoluit cerotum alexandri secunda descriptione.

Articulorum doloꝛibꝰ confert oleum de nucleis cerasorum oleũ ɔ granis citrangulorum.

Animã dilatãt ꝛcõfortant electuariũ de gẽmis ꝛpfectio alkermes.

Anhelitus difficultati con. cõfectio de musco loch de pino loch de squilla ꝛloch de lasmarth ꝛloch alfescera.

Anhelitum confortat aromaticum nardinum.

Anhelitusꝑ focationi ꝑfert cõfectio philonij prima intẽtione.

Anhelitus constrictioni ꝫ dyasulphur.

Anheloſ. confert oleum philosophorum.

Appetitũ mortuũ incitãt aromaticũ roſ. prime descriptiõis ꝛ Galeni cõfectio de citonijs: cõfectio alkekengi tro. de gallia magna.

Appetitũ ꝓstratũ cõfortant electuariũ de fructibus conditum de citro ꝫm acetum squilliticum tro. de absynthio.

Appetitũ augẽt calidũ stomachi cõfortatiuũ ꝛcõfectio secunda mirabolani conditi confortant ꝛprouocant.

Appetitus casui valent sirupus de absynthio ꝛ albarif conditum de bugloſſa.

Asmati confert athanasia magna: ꝛ loch de pino: loch ad asma: sirupꝰ de ysopo: sirupus de prassio: sirupꝰ de calamẽto: pillẽ de agarico ꝛ oleũ philosophorum.

Alchiti conferunt trocisci de lacca.

Aquam citrinã purgant pillule de mezereon: vnguentum arthanite magnum.

Asperitati ꝫ oleum amigdalarum amararum ꝛ amigdalarũ dulcium ꝛ oleum de crisomilis.

Ani egritudinibus confert oleum de se. lini.

Ardoꝛi vrine confert oleum quattuoꝛ se. frigidoꝝ maioꝝ.

De littera.L.

Canos retardant electuariũ de aromatibus: ꝛ confectio albarif.

Caniciem prohibent oleum costinũ ꝛ de alcana.

Coloꝛẽ efficiunt bonum electuariũ de aromatibus: cõfectio de citonijs: cõfectio anacardina: cõfectio secunda albarif sirupus de fumoterre minor: ꝛ oleum de croco.

Coloꝛem clarificat trifera Galeni.

Coloꝛatam reddũt faciẽ cõfectio de manna ꝛ oleũ costinũ.

Coitum excitant electuarium de aromatibus fecacul. cõditis ꝛ cõfectio de zinzibere.

Coitum multiplicãt cõfectio testiculoꝝ vulpis tripbera sarra. magna: trifera muscata: electuariũ alescbof.

Coeundi ꝛ desideriũ faciũt ꝛ augmẽtãt cõfectio scõa testiculoꝝ vulpis aromaticũ nardinũ. trifera Sal'. cõfectio alia albarif.

Cerebꝛi egritudinibus cõferunt electuariũ de gẽmis: cõfectio de musco tyriaca dyatesseron.

Cerebꝛũ cõfortant aromaticũ roſ. maius aromaticũ dyãbꝛa troſci. gallie elephãgine ꝛ pillule stomatice.

Cerebꝛũ purgãt cõfectio alpheſcera ꝛ pilẽ elephãgie.

Cerebꝛũ oppillatũ sanat oximel squilliticũ compositũ.

Cerebꝛi egritudines melãcolicas soluit infusio alia hyere.

Cordis egritudinibꝰ pſunt electuariũ ögẽmis ꝛpfectio de xiloaloes.

Cordis tremoꝛi ꝑferũt electuariũ de gẽmis aromaticũ muscatũ cõfectio de acetosis ꝛ sirupus de pomis.

Cordis pulſuꝫ curãt cõfectio alkermes: cõfectio de xiloaloes: cõfectio de musco: poma cõdita: sirupꝰ acetosus de prunis: ꝛ cõdituꝫ de citro aliõ cõditũ de buglo. rob de agresta troſci. de ligno aloes.

Coꝛ ꝑfortãt cõfectio electuarij de citro aromaticũ roſ. maiꝰ ꝛ minꝰ aromaticũ muscatũ: aromaticũ gariofilatũ: dyãbꝛa: pira cõdita poma ꝑdita pſica: citra ꝑdita: zuccaꝝ: roſ. sirupꝰ de pomis: cõditũ de citro: rob de ribes: rob de citonſis: rob de piris: troſci. gallie

muſcate:tro.ſebellie:tro.gallie elephangine: trociſci dyarodon: tro.de gallia magna:tro.ramic ſufuf de ligno aloes emplaſtruz ſtomachū ꝫfortans:oleum maluinum.

Cordis debilitati ꝫferunt electuarium de pomis ꝫditum de buglo. tro.de ligno aloes.

Cordis inflāmationem reprimūt alxirocoſtum ſirupus acetoſus de ſucco fructuum.

Cor calidum ꝫfortant ſirupus de ſucco acetoſe.

Cordis ebullitionē mitigant rob de ribes.rob de berberis. rob de ſumach:rob de moris de ſceni:rob de granatis.

Cōualeſcentib⁹ myrrhe ſubuenit aromaticū roſ.maius.

Corpus releuat dyacalamentū deſcriptione. Sal.r ipſum in ſanitate ꝫſeruat ne in egritudines incidat.triphera ſarrace.magna pillule lucis maiores r minores.

Corporis totius odorem faciūt bonū triphera ſarra.magna.

Corporis colorē faciūt bonū triphera ſarra magna.acetum ſquilliticū.tro.gallie muſcate.

Corpus totū purgat hyera hermetis hyeralogondiō Ruffi.hyera ex inuētione noſtra.ꝫfectio electuarij albarif

Corpus preſeruat a putrefactiōe:r ꝫſeruat ipſum in ſanitate ſua acetum ſquilliticū.

Colice doloꝛi ꝫfe.dyaciminū ꝫfectio. Philonij inuētione ꝑma.muſa enea.oleū de cartamo:oleū de lilio:oleū de piperib⁹.

Cutis aſperitatē curat r eā mūdificat vnguētū alfezericū.

Cutis coloris feditatē curāt triphera muſcata :dyacurcuma maioꝛ r minoꝛ:dyamoꝛuſſon:oleū de been:oleū de nucleis ceraſorum oleū de granis citrāgulorū:r eā abſtergit oleū almezereon.

Cutis egritudines purgat ꝫfectio alia hamec.

Contra morbos aduſtos cutis valet ſirup⁹ de fumoterre maioꝛ.

Cutem mundificant oleū:ſambacinū:oleū de ſerpētib⁹ oleū de ouis oleū de frumento:oleū de inuipeko:oleū de fraxino.

Capitis egritudines frigidas purgat hyerapigra Sal.hyera hermetis hyeralogodiō Ruffi.pille aggregatiue.

Capitis ventoſitates groſſas deſup dominātes purgat hyera ex inuentione noſtra.

Capitis egritudinibus frigidis ꝫfe.aqua mellis.

Capitis doloꝛi ꝫfe.oximel ſquilliticum ꝫpoſitum infuſio de hyera. tro.de citro.oleum anetinū.laurinū.nardinū oleum de ſanſuco: oleum de cucumere aſinino.

Caput mūdificāt infuſio de hyera:pille ſtomatice:pille aggregatiue maioꝛes pillule ſtomatice.

Colicā humorē cauſantē purgat hyera hermetis :electuariū indū maiꝰ r minꝰ:ꝫfec.de dactilis:electuariū aleſcof.diacitonitē:aqua mellis pille aggregatiue maioꝛes;r pille fetide maioꝛes.

Colerā nigram purgant biera logodion Ruffi:cōfectio hamech decoctio epithimi.

Coleram citrinam purgat confectio de pſilio.confectio de manna: pillule contra febꝛes colericas.

Colerā ſine moleſtia purgat ꝫfectio electuarij roſati:dyacitoniten: pillule de turbith:pillule de colloquintida.

Colere inflamationem extinguunt zuccha. violꝰ.ſirupus acetoſus laxatiuus.

Coleram groſſam r difficilem incidit r abſtergit ſirupus acetoſus cū radicibus.

Colere rubee incenſionē ſedat ſirupus acetoſ⁹ de ſucco fructuum.

Colerā facilter educūt ſirup⁹ acetoſ⁹ laxatiu⁹:aq̄ fructuū:aq̄ caſei ifuſio de ſuccis herbaꝝ:ꝫfectio fumiterre r decoctio mirabolano.

Colere aduſte confert ſirupus de fumoterre minoꝛ.

Coleram nigram ex aduſtis humoꝛib⁹ expellūt ſirup⁹ de epithimo acetū ſquilliticum.r decoctio capilli veneris.

Coleram diuidit r abſtergit ſecaniabin de radicibus:r eius acuitatem ſedant trociſ.ramich.

Colere vtriuſq; ſuperfluitates educūt pillule ſtomatice.

Coleram aduſtam purgant pillule de lapide lazuli.pille de lapide armenico.

Cancrū purgant bieralogodion:r confectiones hamech.

Cancū curāt vnguētū dyafinicon.deſcriptiōe arabica:emplm arabum:vnguentū alphezericon:oleū de iunipero:oleū de fraxino.

Cācrū abſcidūt ſirup⁹ de epythimo.decoctione epithimo.pilluleide

Colere furoꝛem reprimit aqua fructuum.

Cacetiam purgat confectio alkekengi.

Catarrum ſubtilem qui a capite ad pect⁹ r pulmonē deſluit ꝫmouēdo tuſſim r inſomnietatē inducendo curant dyacodion:r ſirup⁹ de papauere;r aliquando catarrus ē cauſa ſuffocationis ꝓpter ſui acumen:tunc valet dyanucū:r pillule contra catarrum.

Cotrize confe.ſirupus conferens catarris.ſirupus de papaue. pilule ad omnes moꝛbos catarri.

Cibum facit digerere conditum de citro aliud.

Combuſtioni confert vnguentum ceruſe.vnguentum ſericinum.

Carnez additam putridam delet vnguentum alphezericuz.

Carnes robuſtas reddit oleum de ſticho.

Colicaz paſſionē ſedat emplm dyafinicon deſcriptione Alexandri

Colon doloꝛi confert oleum de lꝛerua.

Capillos confortat oleum [illegible]inum.

De littera. D.

Digerere faciunt cibum confectio dyarodon deſcriptione cōmuni aromaticum nardinum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Digestionē 2fortāt aromaticū rosatū electuariū de pomis byera logodion Ruffi pillē stomaticepillule dyarodon.
Digestionem confortant seu procurant aromaticum rosatū maius dyaciminum dyādra dyatritonpipereon liebuli 2diti 2ditumde citro de gallia magna de citonijs trocis. sufuf de ligno aloes pillule elephangine pillule de turbith.
Digestionis malitiei valent conditum de buglos. trocis. de ros. et trocis. ad fetorem oris.
Digestionē faciunt bonā acetū squilliticū sufuf aromaticum.
Debilibus mire subuenit aromaticum rosarum maius.
Duritiē omnē soluūt dyalacca maior ⁊ minor. Durities oēs ⁊ sicci tates mēbror leniūt oleū amigdalarū dulciū ⁊ oleū sisaminum.
Durities omnes mollificant ysopi cerotum empl'm dyaquilon cō mune ⁊ magnum emplastrum de alleis.
Dentiū dolor confe. muza enea ⁊ oleum philosophor.
Dentes confirmat acetum squilliticum.
Dissinterie conferunt trocis. de absynthio ⁊ oleum rosatum.
Dorsi dolorem purgant pillule aggregatiue maiores pillule de sera pino ⁊ de oppoponaco.
Dorsi doloribꝰ 2fe. oleū de piperibꝰ: oleū vulpinū: oleū philosophor
Dolores calidos sedat vnguentum papaueris.
Dolores frigidos sedāt oleū de lilio ⁊ oleū masticinū ⁊ oleū sinapinū.
Dolores aufert cerotum andromachi.
Doloribus interioribus omnibꝰ 2fe. empl'm relatū ad aristarchum
Dolores mitigāt ⁊ reloluūt oleū rosatū ⁊ camo. aneti. ⁊ de melliloto
Dolores in quibus est calor extingunt oleū rosatū ⁊ de papauere.
Demoniacis confert oleū de lapide agathis.

De littera .E.

Epatis egritudinibus factis ex flegmate grosso ⁊ ventositate con fe. electuariū de aromatibus electuarium de gemmis confe. ō ri loaloes ⁊ diacurcuma magna.
Epatis malitiā corrigit 2fectio de galanga ⁊ trocis. diamus.
Epatis doloribꝰ ⁊ eiꝰ puncture 2fe. 2fectio dyarodon descriptione cōi ⁊ athanasia magna sirupꝰ de absin. decoctio de cupa. tro. et pille de reubar. pille alkekēgi. ysopi cerotū descriptiōe Galeni de scriptiōe Philagrij ⁊ ō scriptiōe Pauli. oleūō eufoibioi cā frida.
Epatis debilitatē corrigit 2fectio dyarodon descriptione cōi aro maticū muscatū dyalacca maior minor 2fectio alchachengi si rupus ō absyn. 2ditum de citro 2ditum de citro. Pille tro. de ligno aloes.
Epar 2fortant aromaticū nardinū el[illegible]arū de granis myrtbi cō fectio de citonijs sirupꝰ de fumoterre maior 2ditū de citro 2di tum de citonijs tro. gallie elephāgine tro. de gallia magna ra mich pillule aggregatiue minores oleum costinum.
Epatis inflāmationem extinguūt 2fectio de acetosa ⁊ alpicosti, tri

phera pfica: sirupꝰ acetosus de pomis descriptiōe nfa: sirupꝰ ace tosus de tereniabin sirupꝰ de portulaca. tro. de cāphora de spodio cū semine acetose de berberis trocis. de sandalis. vnguētū ros. ce rotū sanda. emplastrum de fermento.
Epar mūdificant pillule stomatice ⁊ aggregatiue.
Epatis cacetie valet tyriaca dyatesseron.
Epaticā bydropisim sanat tyriaca dyatesseron ipsiꝰ oppillatiōi va let ēt athanasia dyacodiō sirupꝰ de cupatorio secaniabin ō keisnij tro. de ros. ⁊ cupatorio. tro. de lacca. pille alkekēgi ⁊ de rued sceni.
Epatꝫ egritudies frida spurgat bierapigra 2fectio electuariꝫ alba rif
Epatis grossitiei cōfert emplastrum Oribasij aliud.
Epatis calefactiōi cōfe. 2fectio de pfilioripi durities ysopi ce rotū descriptiōe Gal. ⁊ aliō empl'm dyaquilō cōe empl'm andromachi empl'm relatū ad aristarchū empl'm de melliloto.
Epatis egritudies purgat 2fe. alkekēgi. pille de turbith. pil. sebellie
Epatis debilitati ex causa frigida valet emplastrū de gallia empla strum de fermento.
Epatis debilitati ex causa calida valet aliud emplastrum de galliat emplastrum dyasinicon.
Epatis opilatiōes aperiūt sirupꝰ acetosus cū radicibꝰ sirupꝰ de fu moterre minor secaniabin de radicibꝰ decoctio de cupatorio tro. de reubarba. ⁊ tro. de absynthio.
Epatis frigiditati cōfert sirupus de thimo secaniabin de cala. ⁊ mel licratum conditum.
Epar calefac. empl'm stoma. ⁊ cor confortans.
Epar oppilatum ab hu. aduſtis aperit confec. fumiterre.
Epatis apostematiōi confe. tro. de reubarbaro. tro. de cupatorio emplastrum relatum.
Epilepsie 2fe. 2fectio de musco. tyriaca dyatesserō. 2fectio alfescera. si rupꝰ de sticados. acetū squilliticū. oximel squilliticū 2posituū. vnguētuꝫ de bdellio. oleū de cucumere asininо. oleū de piperibꝰ. oleū de lapi de agathis. oleum philosophorum.
Ethicis ⁊ 2sumptis 2fe. 2fectio testiculoꝝ vulpis. loch sanū. tro. de cā phora. oleum anig. dulcium.
Eructationi acetose valet confectio de galāga diaciminum oximel squilliticum simpler.
Eructatiom fumose confe. confectio de acetosis.
Egritudinibꝰ frigidis membroꝝ nutritiōis malā digestionē faciēti bꝰ valet dyacalamētū descriptione Galeni communi etiā facit pe netrare cibum ad epar.
Egritudinibꝰ olbꝰ frigidis 2ueniūt oleū nardinū: ⁊ oleū benedictuꝫ.
Egritudines ex calida materia colerica purgat electuarium ros.
Egritudinibus melancolicis confert decoctio epithimi.
Ebrietatem remouēt cōfectio de acetosis: sirupus acetositatis citri.

sirupus acetosus de prunis.
Emorroidas sanant trifera sarra. magna. trifera mascata. trifera Sa. trifera minor. confectio alkekengi.
Emorroydarum dolores sedant oleum de grisomillis oleum de nucleis persicorum.
Emorroydarum fluxum stringunt confectio electuarij ex inuētione nostra. pillule de bdellio maiores ⁊ minores.
Emorroydas soluunt pillule aggregatiue maiores. earum vlceribus valent pillule de bdellio maiores. ⁊ minores.
Emorroydarum tumores soluūt oleū de grosomilis. de nucleis.
Emigraneam purgat biera hermetis.
Emigranee dolori cōfe. tro. de citro. oleū laurinū. oleum nardinum. oleum de cucumere asinino. oleum de euforbio.
Emigranee confe. ozimel squiliticum compositum infusio de bierat emplastrum sinapis.
Emigraneam difficilem purgant pillule albandatur.
Epilepsiam purgat biera hermetis.
Elephantiam purgat confectio aliqua bamech.
Excoriationi confert vnguentum sericinum.

De littera. F.

Fastidiū rabbominationem tollit confectio de aromatibus.
Frigidis natura valet diambra.
Flegma viscosum attenuat ⁊ subtiliat oleum de kerua.
Febricitātibus calidis. confert confectio de acetosis. sirupus cucurbite. ⁊ acutis fe. cerotum viol.
Febriū ardorē ⁊ inflationē extingūt ꝛfectio de prunis. ⁊ iulep. viol.
Febrib⁹ antiqs periodicis ⁊ quartane ꝛfe. ꝛfectio de assa. diasulfur. cōfectio de dactilis. sirup⁹ de eupatorio. secaniabin de radicib⁹. secaniabin de calamēto. infusio de bycra. tro. diarodon. tro. de ros. ⁊ eupatorio. tro. de absynthio. tro. de amisor de lacca.
Febres acutas purgāt alkistotem et trifera persicat pillule que conse. ad fe. colericas.
Febres compositas purgant cōfectio de dactilis. sirup⁹ acetosus de succis herbarum et decoctio eupatorij.
Febres difficiles ⁊ veniētes ad sodā purgat confectio de pfilio.
Febriū inflāmatiōib⁹ ꝛfe. iulep viol. sirup⁹ de prunis. sirup⁹ de granatis. sirup⁹ acetositatis citri. sirup⁹ acetosus. sirup⁹ de portulaca. tro. de cāphora. tro. de berberis. ⁊ tro. sandalorum.
Febrib⁹ colericis confert sirupus de succo acetosi. de agresta.
Febri pestilentiali conueniunt sirupus de succo acetosi. ⁊ sirupus de acetositate citri.
Febrib⁹ opilationū colericis ⁊ flegmaticis; quar est difficilis eradicatio confe. sirupus de bisantijs.

Febriū intēsionē sedat sirupus acetosus cum succo fructuum.
Febrib⁹ colericis multi accidūt ⁊ pue q̄ accidūt iuuenib⁹ in estate cōfe. sirup⁹ acetosus de pomis descriptiōe nra. tro. de ros. tro. de spodio ⁊ alij tro. de spodio cum se. acetose.
Febrib⁹ sincopizātib⁹ calidis cōfe. sirup⁹ acetosus de tereniabin.
Febribus cōpositis valet sirup⁹ diacodion. tro. de ros. ⁊ eupatorio.
Febribus quartanis rearum rigoribus valet sirup⁹ de thimo.
Febribus flegmaticis cōfe. decoctio de sticados ⁊ tro. diarodon.
Febribus in quibus forma corrumpitur confe. tro. diarodon.
Febribus colericis antiquis confe. tro. de eupatorio.
Febriū rigorib⁹ valēt tro. de eupatorio. oleū anetinū. oleū de enula.
Febres antiquas purgāt pillule aggregatiue maio. ⁊ mino. pille de reubarbaro. pillule alkekengi alie ad illud.
Febres quartanas soluunt pillule inde.
Forme corruptiōi ꝛdefectiōi ꝛfert trifera minor. ꝛfectio rauedscēni ꝛfectio alkekēgi. sirup⁹ de acodiō. sirup⁹ de eupatorio. mellicratū de buglossa tro. de ros. tro. de reubarbaro.
Faciei feditatē remouet diacurcuma maior diamurosion.
Flegma purgāt hieralogodiō ruffi ⁊ secaniabi sublime ipz educēte decoctio albasce. decoctio mirabolanorum. pillule de euforbio. pillule de turbith.
Flegmatis ⁊ triusq; superfluitates purgāt pillule stomatice. pillule de sarcocolla pillule de serapino.
Flegma grossum ⁊ difficile incidūt ⁊ abstergūt sirupus acetosus cum radicibus ⁊ secaniabin de keilim.
Flegma salsum curat sirupus de fumoterre maior.
Flegmaticis confert decoctio albasce.
Flegmaticas egritudines purgant pillule de sarcocolla ⁊ pillule de colloquintida.
Fistulas purgat hieralogodiō, ruffi. ⁊ ipas curat vnguētū diasenicū descriptiōe arabica: emplz arabū. vnguētū ō. lino. vnguētū alphe zericon ⁊ oleū de ouis. ⁊ ipsis cōfe. sirupus de epithimo.
Fistulas antiqs q̄ indigēt mūdificatiōe abstergit ⁊ mūdificat a carne mortua ⁊ putrefactiōe vnguētum egyptiacū magnum.
Fluxū colericū sistūt tro. ramich. oleū ros. si pp medicinā accidat.

De littera. G.

Gaudium generat confectio de riloaloes.
Gingiue laxe ⁊ putride cōfert acetum squilliticum.
Genuū dolores purgāt pille aggregate maiores ⁊ pille cō oppoponaco.
Genuū doloribus confert emplastrum andromachi.
Gutturis asperitatem leniūt oleum amigdarum dulciū ⁊ oleum de granis sisami.

De littera. H.

Humiditates grossas ⁊ viscosas subtiliat ⁊ resoluit dialacca descriptione Sal.
Humorum lubricitatem remouet confectio de seminibus.
Humores crudos purgat cõfectio de dactilis.
Humores adustos purgat cõfectio alia bamech ⁊ acetũ squilliticũ.
Humorum grossitiem purgat ⁊ subtiliat ⁊ facilius educi possit acetum squilliticum.
Humores grossos ⁊ viscosos purgãt pillule aggregate maiores pillule fetide maiores ⁊ minores ⁊ infusio alia biere.
Humores grossos descẽdẽtes ad neruos purgãt pillule de euforbio: ⁊ ipsos resoluit emplastrum de alleis.
Herpeti conferunt tro. de arsenico.
Herisipile conferunt vnguentum ros. vnguentum viol. ⁊ vnguentum ceruse.

De littera. J.

Idropisi 2fe. diacurcuma magna ⁊ minor: ⁊ diamorusiõ. dialacca maior ⁊ minor. diacoston diafulphur. sirup⁹ de eupatorio. tro. de ligno aloes. tro. de ros. de reubar. emplm andromachi. emplz de alicis emplm relatũ ad aristarchum. oleum almezereon.
Idropisim qñ est in initio purgat cõfectio de eupatorio ⁊ pillule de reubarbaro.
Idropisim purgãt 2fe. de alkelẽgi. pille ὁ alchẽ. pille raued sceni. pillule sebellie. pille almezereon. vnguẽtũ arthanita magnum.
Ictericis 2fert 2fectio raued sceni. trifera psica 2fectio de psilio. tro. de ros. ⁊ eupatorio. tro. ὁ reubar. tro. ὁ cãphora. oleũ ὁ carthamo
Icteritiã citrinã purgãt 2fectio electuarij ros. 2fectio de eupatorio ⁊ eidẽ 2fe. sirup⁹ de fumoterre minor. ⁊ 2fectio fumiterre.
Icteritiam spleneticam soluunt pillule inde.
Intellectũ acut illis q̃ scire desiderãt 2fectio anacardina.
Jũcturaꝝ egritudines frigidas purgat bierapigra. biera bermetis electuariũ indũ mar⁹ ⁊ min⁹. 2fectio alkelẽgi. pille alãdbal. pilleber modactilorum: pillule de oppoponaco.
Jũcturaꝝ egritudines calidas purgat 2fectio electuarij sucri ros.
Jũcturaꝝ doloꝛẽ purgãt electuariũ alestof. pillule stomatice pille aggregate maiores: pillule fetide maiores ⁊ minores: pillule de serapino: ⁊ pillule colloquintide.
Jũcturaꝝ frigiditatib⁹ conse. cerotum andromachi.
Juncturas laxas confortat oleum de stincho.
Jũcturaꝝ egritudinib⁹ 2fe. aqua mellis sermo in secania bin. oleum masticinum: oleum de storace: ⁊ oleum de euforbio.
Jũcturaꝝ egritudinib⁹ ⁊ doloꝛib⁹ 2fe. acetũ squilliticũ. ysopi cerotũ descriptiõe Salem. emplastrũ andromachi. oleũ de been: oleũ. lauri. oleum de keyri oleum de cucumere asinino: oleum de granis

citrangulorum: oleum de piperibus.
Juncturatum nodositates leniunt cerotum diapenteet emplastrũ filij zacharie.
Juncturarum durities lenit oleum de se. lini.
In iuuentute 2seruant 2fectio electuarij albarif. 2fectio. alia albarif. hebuli conditi: acetum squilliticum.
Impetiginem purgant confectiones bamech et etiam sirupus de fumoterre maior. vnguentum alfesericum: oleum de serpentibus oleum de ouis: oleum de frumento.
Ippocundrioꝝ doloꝛibus 2fe. sirupus de eupatorio.
Ippocundrioꝝ ventositatibus confe. mellicratum conditum et decoctio albasce.
Inflãmatiões extinguũt rob de prunis. rob de fructibus: tro. aneti vnguentũ ros vnguentum viol. et oleum mandragore.
Impinguat corpus sufuf bonum ⁊ impinguat oleum amigdalarũ dulcium. oleum de nuce indica: oleum de granis sisami: oleum de granis papaueris.
Intestinorum lubricitati valet sufuf de granis myrtbi.
Igni persico valet vnguentum ros.
Inflationes omnes maturat emplm dyaquilon magnum.
Ileon doloꝛi confe. oleum de herua ⁊ oleum asse.

De littera. L.

Laterũ doloꝛi confe. 2fectio Philonij prima intentiõe. loch de squilla loch de alfelcera. sirupus de ysopo. oleum ruthe.
Laterum doloꝛem purgat electuarium alestof.
Lateris tumoꝛi 2fert emplastrum andromachi: ⁊ eorum tentioni 2fert emplastrum relatum ad aristarchum.
Lapidem frangunt dyasulfur pillule aggre. maiores: oleum de piperibus ⁊ oleum de scorpionibus.
Lapidem non permittunt generari in vijs vrine aqua mellis ⁊ sirupus de radicibus.
Lepram purgant byeralogodion Ruffi ⁊ 2fectiones bamech decoctio epithimi pillule inde: pillule fetide maiores ⁊ minores.
Lepram curant sirupus de fumoterre: ⁊ eis qui parati sunt ad eam sirupus epithimi.
Lepre 2fert oleum de iunipero. vnguentum alphezericon.
Lentiginib⁹ cutis 2fert vnguentũ aliõ a ragit oleũ de been oleum de nucleis cerasoꝝ ⁊ de granis citrangulorum.
Lingue impedimentum soluit oleum de grisomillis.
Lacertos calefaciunt oleum de storace ⁊ oleum costinum.
Letificat dyambra.

De littera. M.

Matricem frigidaz calefaciũt electuariũ de gemmis. oleum ruthe ⁊ oleum de piperibus. oleum lilij.

Matric⁹ ꝓfocatiõ ꝫfe. aromaticũ muscatũ: roleũ ō lapide agathis.

Matricis egritudinib⁹ ꝫueniũt dyambra ⁊ oleũ nardinum.

Matricis vẽtositates remouẽt trifera Salie. ⁊ musea enea.

Matricis dol⁹ sedant confectio Philonij inuentione prima. musea enea. ysopi cerotũ descriptione Philagrij ⁊ Pauli. emplastrũ de granis laur⁹: et oleum lauri. oleuz ruthe et de croco et philosophorum oleum.

Matricis egritudines frigidas purgat hyerapigra Sal⁹.

Matricis dol⁹. purgãt hyere hermetis ⁊ pille de serapino experte.

Matricis egritudinibus frigidis confe. oleum de enula.

Matricis duritici confe. ysopi cerotum Democriti.

Melancolicis egritudinibus reis qui tristantur sine causa confe. confectio de musco.

Melancolie solutionem educit secaniabin.

Melãcolicas egritudines purgãt pillule inde. pilulle lucis maiores ⁊ minores. pillule de lapide lazuli. pillule sebellie.

Membra nutritionis oĩa ꝫfortãt aromaticũ ros. mal⁹ dyambra. acetum sẽlliticũ. trocis. gallie elephãgine: ⁊ oleum de citonijs.

Mẽbra nutritiua calefaciũt aroma. gariofi. dyãbra ⁊ dyacyminũ.

Membrorum lassitudinem tollit trifera sarra. magna.

Membror⁹ frigidas humiditates ⁊ putrefactiões in eis generas tas educũt hyerapigra Sal⁹. ꝫfe. electuarij indi maior ⁊ minor.

Membrũ cauterizat: excoriat ⁊ vesicari facit vnguentũ de albariel.

Membra nutritionis purgat confectio alkelengi ⁊ dyacitoniten: ⁊ ipsam confortant cerotum Alexandri: et emplastrum dyafinicoñ descriptione Alexandri.

Membror⁹ nutritionis doloribus confe. tro. de spodio.

Membror⁹ duritiez ⁊ eor⁹ nodositatem curant ysopi cerotum descriptione. Alexandri: ⁊ cerotum Alexandri.

Membra neruosa confortant oleum de sticho. oleum camo. ⁊ oleũ meliloti. costinum ⁊ de alliãna.

Menstrua prouocant dyacalamentum descriptione Salie. pille de serapino experte.

Menstruorum fluxum pillule de bdellio maiores ⁊ minores. ⁊ ad eorum eguberationem valet trifera minor.

Malo mortuo tibiarum confe. vnguentum alfezericum: oleum de iunipero: ⁊ oleum de fragino.

Mollificationi ⁊ lubricitari ꝓpter indigestionẽ factis ꝫfert ꝫfectio electuarij ex inuẽtione nostra: ⁊ eã purgant pillule de serapino et de euforbio: ⁊ eidem ꝫfert vnguentũ ad illud ⁊ oleũ de piperib⁹.

Morsibus venenosis confe. confectio de assa ⁊ dyasulfur.

Memoriam ⁊ sensum temperat confectio anacardina.

Maculis cutis confe. vnguentum de albariel.

Medicinam non valentibus sumere est ꝓpinãdum vnguentum arthanite magnum.

Maniã ⁊ melliz purgãt hyeralogodiũ ruffi. ꝫfectio: scõa bamech

Morbos ex adustiõe phibent fieri trifera persica: pille inde: pille fetide maiores ⁊ minores.

Morpheã difficilis eradicatiõis purgãt pille colloquitide: ⁊ ei ꝫfe runt vnguẽtũ de albariel ⁊ oleum de been.

Materias calidas vez ⁊ frigidas subtiles grossas ⁊ viscosas se adu rentes digerit sirup⁹ acetosus simplex ⁊ facit alias medicinas in partes remotas penetrare.

Materias longi tpis diuidit ⁊ eas maturat secaniabin: vt patet in sermone facto de eo.

Materias grossas ⁊ putridas incidit ⁊ abstergit secaniabin de calamento.

Materierum cursum ne fluant ad aliquẽ locum ꝓhibent oleum camomille ⁊ melliloti.

Materias difficilis eradicatiõis subtiliat ⁊ resoluit oleũ de enula.

Materias calefacit subtiliat ⁊ resoluit oleũ de ennla.

Miracb inflãmationẽ solnunt pille aggregatiue maiores.

De littera. M.

Mauseã sedãt aromaticũ rosatũ: aromaticũ gariofilatũ: ⁊ sirup⁹ de mẽta. Meruor⁹ educit supfluitates grossor⁹ hũor⁹ ⁊ viscosor⁹ hẽ. ber.

Meruis confe. confectio de alphesera ⁊ baucie condite.

Meruor⁹ egritudinib⁹ frigidis ꝫfe. sirup⁹ de sticados: aqua mellis. vnguẽtũ de bdelio: oleũ nardinũ: oleũ de croco: oleũ ō pipib⁹: oleũ de euforbio: ⁊ eor⁹ frigiditati ⁊ dolori ꝫfe. decoctio de sticados: cerotũ andromachi: ⁊ oleũ de stoxce: oleũ de been: ⁊ oleũ de enula.

Meruor⁹ debilitati cõfe. tro. gallie elephãgine.

Mernor⁹ egritudines purgãt pille albãdal: ⁊ pille de oppoponaco.

Meruor⁹ doloribus⁹ valet ysopi cerotũ Sal⁹. oleũ amigdalar⁹ amarar⁹ oleũ auellanar⁹: oleum de nuce indica: oleũ lauri: oleum camomille: oleum sambuci: oleũ de lexꝛi: oleũ de melliloto: oleũ masticis et de euforbio eos liniendo.

Meruorum cõtractioni ⁊ eor⁹ frigidis passionibus cõferunt cerotũ aliud Alexandri: ⁊ oleum nucum.

Meruor⁹ durities leniunt oleum amigdalarũ amararũ: oleum de semine lini: roleum de croco.

Meruor⁹ tumoribus ⁊ eor⁹ punctnre cõfert oleum nucũ: ⁊ ipsis lesis a frigiditate valet oleum lauri.

Meruos cõfortat oleũ camomille: oleum sambacinũ: oleum de melloto: oleũ maluinũ: ⁊ oleũ de croco.

Meruis quibus accidit laxitas ꝫfert oleũ citonior⁹.

Neruos calefaciunt oleū costinū oleū de sansuco.
Naturam stringunt sirup⁹ de piris sirupus de citonijs sirupus acetosus de citonijs.
Nodositates q̄ sunt in mēbris ꝛ iuncturis mollificat ysopi cerotū.
Narium fetor valet oleū de cucumere asinino ꝛ eaꝝ oppillatiōes aperit oleū philosophorū.

De littera. O.

Otis odorē faciūt bonū electuariū de aromatib⁹: electuariū de gēnis ɔfectio de xiloaloes. ɔfectio electuarij de citro. aromaticū muscatū. aromaticū nardinū: trifera sarra. magna. citraɔdita. sirupus de corticib⁹ citri mellicratū ɔditū. ꝛ mellicratū de citro. tro. gallie muscate. sufuf de ligno aloes. sufuf aromatie. ꝛpille dyarodō
Otis fetorē amputat electuariū de persicis persica cōdita. sirup⁹ de persicis. tro. ad fetorē otis. tro. de ligno aloes.
Odorem facit bonū oleū costinum.
Oleū philosophoꝝ valet eis q̄ sumpserūt p os opiū aut cartamum.
Oppilationes aperiunt dyaciminū. confe. de seminibus. sirup⁹ acetosus de succis herbarū cū aromatib⁹. sirupus de fumoterre maior. secaniabin de radicib⁹. tro. de aniso. pillule aggregate minores. oleū amigdalarū amararū. oleum persicoꝝ. oleū de been. oleū costinū. oleū de piperibus.
Oculoꝝ dolores ꝛeoꝝ superfluitates purgāt ɔfectio electuarij ros. pillule lucis maiores ꝛ minores: ꝛ in oculis in q̄b⁹ descendit aqua valet oleum philosophoꝝ.
Obliuionē purgat cōfectio hamech.
Obliuiom cōfert emplastrū sinapis oleū sinapis ꝛ philosophorū.
Ossibus denudatis ɔfe. vnguētū dyafinicon emplm arabū descriptione arabica: ꝛ eoꝝ sigillationē faciūt facilē.
Ossium doloꝝ⁹ ex frigida causa cōfert emplastrū sinapis.
Ossa corpi infixa cuius pfunda sint extrabit emplm de fermēto.

De littera. P.

Paralysi psunt cōfe. de musco tyriaca dyatesseron: ɔfe. alphescera sirup⁹ de sticad. vnguētū ō bdelio cerotū Alexādri. aliō oleū de piperibus. oleū de lapide agathis. oleum philosophorum.
Paralysim purgāt hyera hermetis hyeralogodiō Ruffi pillule de serapino pillule de euforbioꝝ de oppoponaco.
Pulmoni iuuant his in q̄b⁹ materia grossa difficilis eradicatiōis eruberat in mēbris anhelit⁹ reddēs eū facilē ad screādū loch de squilla emplm filij zacharie ꝛ oleū philosophoꝝ.
Pulmonis egritudinib⁹ cōfert ɔfectio de musco.
Pulmonē ɔfortat sirupus de granis myrti.
Pulmonem mundificat sirupus de liq̄ritia: ꝛ oleū de cartamo.
Pulmoni frigido ɔfert sirupus de thimo.
Pulmonis canne ɔfert acetū squilliticū.

Pulmonis asperitatem leniunt oleum amigdalarum dulciū oleuꝝ viol'. ꝛ de nuce indica.
Ptisicis confert confectio testiculorum vulpis sirupus papaueris troci. de camphora.
Pectus mundificat athanasia magna loch bonum: aqua mellis: sirupus de liquiri. tro. aneti.
Pectoris doloribus cōferūt loch de papauere: loch de squilla: loch alphescera: sirupus de ysopo: sufuf ad tussim antiquam. oleuꝝ de keiri: oleum de lilio.
Pectoris aspitati ɔfe. loch. ad caliditatē: loch aliud nostrum: iulep vio. iulep tumbarū: sirupus cucurbite: sirupus de prunis papaueris: sirupus de granatis: oleum de granis papaueris: oleū viol'.
Pectoris saniē expellit loch samum.
Pectoris pulmonis vehemēti siccitati ɔfe. loch de amigō.
Pulmonis inflationi confe. iulep. ros.
Pectoris egritudinibus frigidis ɔfe. sirupus de prassio ꝛ sirup⁹ de thimo: ꝛ ipsi ɔfert sirupus de kermes.
Pectoris oppilationibus thumoribus grossis ɔfe. oximel squilitis cum cōpositum: oleum de cartamo.
Pect⁹ mundificāt ab humorib⁹ grossis ꝛ putridis pille de agarico.
Potui veneni confert dyasulfur.
Pestilētie estatis tantūmi confert trifera persica.
Passiōes oēs q̄ fiūt a colera ꝛ flegmate salso purgat ɔfe. hamech.
Pleuresi ɔfe. loch de papauere iulep vio. iulep iuiubaꝝ sirupus cucurbite sirupus de prunis sirupus de granatis sirupus de cānis sirupus ɔferens cataris sirupus de iuiubis sirup⁹ vio. oleū vio.
Pānū delet ꝛestigia nigra oleū de cucumere asinino.
Pregnātiū relarationē absēdit sirup⁹ acetosus de succis raḍs fructuuꝝ
Podagram ex flegmate purgāt pille aggregate maiores.
Podagrā frigidā purgāt pille de hermodactilis maiores ꝛei ɔfe. emplm sinapis oleum vulpinum ꝛphilosophorum.
Podagram dorsi ꝛgenuum purgant pillule fetide maiores ꝛminores ꝛpillule de serapino.
Podagram calidā purgāt pillule hermodactiloꝝ minores ꝛei confert oleum de ranis ꝛoleum ro.
Pruritum purgant pillule aggregatime minores.
Pulsationi confert cerotum vltimum.
Plagas curat ꝛconsolidat vnguentum aureum.

De littera. R.

Renes calefaciunt electuariū de aromatibus trifera Sal. secacul conditum confectio de zinzi. oleum de lilio: oleū ruthe: ipsos cōfortat aromaticum ro.

Renum dol'. confe. dyacurcuma maior t minor dyamoxusion confectio philonij prima inuētione: emplm de granis lauri: oleum lauri: oleū de keyri: oleū ruthe: oleum de asse: oleuz de piperibus: oleū vulpinum: oleum philosophorum t nardinum.

Renum lapidē frangunt dyalacca maior t minor. roleū de nucleis cerasorum: oleū de granis citrangulor: oleum de scorpionibus.

Renum egritudines frigidas purgat hierapigra Sal. hiera bermetis electuarium indi maius t minus.

Renum oppilationes aperit sirupus acetosus cuz radicibus t eos mundificat electuarium alescof.

Renum vlceribus confe. tro. alkekengi t eorum duritiei cōfert ysopi cerotum Democriti.

Ructus acidos curant electuarium de aromatibus t dyatriōpipereon descriptione Sal'.

Rigori febrium confert dyacalamentum descriptione Sal'.

Raucedini confert iulep iuiubinum.

De littera. S.

Stomachi egritudinib⁹ factis ex flegmate viscoso pfunt electuarium de aromatib⁹: electuariū de gēmis cōfectio de xiloaloes ori mel squilliticū simplex: roleum nardinum.

Stomachi inflationē remouent t moz bos ex ea factos curant electuarium de aromatibus talricostum tro. de spo. cū semine acetose vnguentū ro. t cerotum sandalinum.

Stomachum debilem confortant digestionemq; bonaz faciunt electuarium de aromatibus cōfectio de xiloaloes: confectio alkakēgi electuarium de citro aromaticum rosatum aromaticū gario. aromaticum nardinum electuariū de granis mirthi: cōfectio de citonijs: electuariū de pficis: electuariū de sorbis trifera Sal'. electuariū ex inuentione nostra: hieralogodion Ruffi. kebuli conditi: emblici conditi: citonia 2dita: pira: persica: citra oia condita: zuccharū rosatū: sirupus de piris: sirupus de citonijs: sirupus de corticibus citri: sirupus de granis mirti: sirupus de albela: sirupus acetosus de citonijs: sirupus acetosus de pomis: sirupus de absinthio sirup⁹ de fumoterre maior: mellicratū de citro: mellicratū de buglossa: mellicratū ō piris: rob de citonijs: rob de pomis: rob de granatis: rob de fructibus: rob de aggresta: decoctio albasce. tro. ō gallia febellie: tro. de ros. tro. ō gallia magna: tro. ramich: tro. de absinthio: sufuf de ligno aloes: sufuf dyarodō: sufuf aromaticū. pille elephāgine: pille aggregatiue minores: pille stomatice: pille dyarodō: cerotū Alexādri. emplm stomaticū: emplastrū dyafinico. emplm de gallia: emplm de fermēto: oleū de sticho: oleum de citonijs: oleū maluinū: oleum mirtillorū: oleuz masticinum: oleum costinum: oleum de sansucco.

Stomachi ventositates grossas expellunt cōfectio electuarij de citro: cōfectio de galāga: dyaciminū: trifera muscata: dyacurcuma maior t minor: dyamurison: cōfectio philonij inuētione prima: sec acul cōditū: t cōfectio de zinzibere. Et ipsius malicie digōnis prosunt cōfectio de galanga tyriaca dyatessaron.

Stomachi doloz teius pficture a caliditate t acuitate humorum prosunt cōfectio dyarodon descriptione Sal. acetū squilliticū: infusio de byeratro: dyarodon: pille elephangine.

Stomachi humiditatē t mollitiē ipsius defectū t in quo est putrefactio corrūpunt t corrigūt aromaticū rosatum maius aromaticum gariofilatum: confectio de cynamomo: trifera sarracenica magna: dyacurcuma maior t minor: dyamoxusiō 2fe. electuarij indi maior t minor: emblici cōditi. tro. dyarodon.

Stomachū calefaciunt dyaciminū dyatritompipereō descriptiōe Sal'. cerotum stomaticū.

Stomachi duritiei cōfe. ysopi cerotum descriptione Philagrij t Pauli t dyaquilon cōe emplm relatū ad aristarchū t de melliloto

Stomachi ardorē mitigant electuariū de pficis 2fectio de acetosa cōfectio de prunis trifera pficca iuleb rosatū: sirup⁹ de pficis: sirupus de portulaca: tro. de cāphora: tro. de sandalis: sufuf dyarodō

Stomachi indigestionē t doloz ē tollit trifera sarracenica magna t si fuerit abūdantia magna flegmatis crudi vz dyanisum. sufuf dyarodon: t emplm relatum ad aristarchum.

Stomachi doloz ib⁹ a friditate 2fe. 2fectio anacardina 2fectio philonij inuētiōe prima: musea enea: athanasia magna. pille elephāgine: ysopi cerotū descriptiōe Philagrij t Pauli: oleuz de kerua: oleum de carthamo. Stomachi egritudines purgat hyerapigra Sal. hyera hermetis: pille elephāgine 2fectio electuarij albarif: 2fectio inda maior t minor pille aggregatiue: pille fetide maiores t minores: pille sebellie.

Stomachi iuflāmationi cōfert sirupus de succo acetose: sirup⁹ de aggresta: sirupus aceosus de succo fructuū: sirupus acetosus de pomis descriptiōe nostra: sirupus acetosus tereniabin.

Stomachum calidum 2fortant sirupus de succo acetose: sirupus acetosus de succis t aquis fructuuz. rob de berberis: t de sumach t de moris t de sceni.

Stomachū frigidū 2fortant sirupus de mētha sirup⁹ de thimo sereniabin de calamento mellicratū 2ditum.

Stomachi oppilatiōes aperiūt sirupus de cupatorio sereniabin de radicib⁹ tro. de absynthio.

Stomachi putrefactionē abstergunt acetūsquilliticū tro. de ros. t tro. ad fetor em oris.

Stomachū mundificāt infusio de hiera pillule stomatice t pillule aggregate minores t de turbith.

Stomachi inflationē soluunt pillule aggregate maiores: t doloz i

Universidad de Deusto
Biblioteca

colericoin eo facto confert oleum lauri.
Stomachi lubricitati confert sufuf de granis mirti.
Syncopi confert electuariū de gemmis:confectio de alkermes:cō fectio ziloaloes:aromaticum muscatū:confectio de'acetosa:po ma cōdita:sirupus de pomis:sirupus acetosus de prunis:tro.de ligno aloes:rob de citonijs ⁊de piris.
Sperma multiplicant confectio testiculorum vulpis:oleum amig dalarum dulcium:oleum de nuce indica:oleum de granis sisami oleum de semine lini.
Sudoris multitudinem prohibet oleum de citonijs.
Sudoris odorem bonum facit aromaticum nardinum.
Sudorem prouocat oleum anetinum.
Senibus ⁊frigidis natura conueniunt dyambra sirupus de piaf sio sirupus calamēti ⁊decoctio albasce.
Singultui vehemēti frigido vel acetoso:vel ventoso:cui difficilis ē resolutio:ℨfe.dyacalamentū descriptione Sal.ℨfectio Philonij inuētione ꝑma.Si ℵo fuerit singult⁹ suffocatiu⁹ a repletiōe fa ctus antₒtositate ℨfe.dyaciminū sirupus calami ⁊mēthe.
Sitim sedāt vel stringūt electuariū de pscis ℨfe.de acetosis alrico stum trifera pstica ⁊pstica ℨdita zuccharū vio.iulep' roſ. sirupus de persicis sirup⁹ acetosus cū succo fructū:sirup⁹de acetositate citri:sirupus acetosus de pomis:sirupus acetosus de citonijs:de prunis:sirupus de cānis:sirupus de portulaca aq̄ mellis rob de ribes;rob de agresta:rob de berberis:rob de sumach:rob de mo risde sceni:rob de granatis:tro.decāphora:tro.de spodio.se.ac toſe:tro.de berberis.tro.de sandalis ⁊vnguentum roſ.
Solutionē fortē sedāt electuariū de sorbis ⁊confe. rob de ribes.
Solutiōi colerice ℨfe.sirup⁹ agreste rob de sumach:rob de' moris de sceni:rob de granatis.Antiq̄ ℵo ℨfert sirup⁹ de granismirti.
Sitivehemēti laborioſe restuose ℨfe.sirup⁹ de agresta:sirupus ace toſus de pomis:sirupus acetosus de tereniabin.
Scrophulas resoluūt vnguētū arthanita puuz:empl'z dyaq̄lon cōe empl'm oribasij:oleū de been:olcum de cucumere asinino.
Scorpionismorsui ℨfe.tyriaca dyatesseron ⁊oleum philosoporum.
Splenis egritudines eradicant dyacurcuma magna oleū nardinū ⁊oleum de euforbio.
Splenis doloribus rei⁹ oppilationib⁹ ℨfert athanasia:sirupusdya codion secaniabin de radicib⁹:secaniabin de keisij:acetū squilli ticuz:tro.de eupatorio:ꝛsopi cerotū descriptiōe Sal.ꝛsopi cero tum descriptione Philagrij ⁊pauli:⁊oleum lauri.
Splenis duritiē resoluūt dyasulfur:secaniabin de calamēto:troci. de capparis:ꝛsopi cerotū descriptione Sal.⁊ Philagrij ⁊ Pau lij Democriti:dyaquilon cōmune:emplastrū andromachi: em plastrum de melliloto:⁊olcum philosophorum.

Splenis oppillatiōes aperiūt sirup⁹ acetosus de radicib⁹decoctio. ⁊ trocisci de eupatorio:trocisci de lacca: ⁊ ipsas purgāt pille de rauedsceni:pillule febellie:pille inde.cōfectio alkekengi.
Spleneticis cōfert sirup⁹ de calamento:⁊ splenis apatibus cōferūt tro .de eupatorio.
Splenis grossitiei cōferūt empl'm de fermēto.empl'a oribasij:⁊ipsi⁹ ventositates resoluunt tro.de capparis.
Sanguinē mundificant ⁊ clarificāt confectio anacardina:decoctio capilli veneris aqua fructuū;⁊ decoctio fumiterre:⁊ purgāt ipm pillule ad febres colericas.
Sanguis sputo ℨfe.athanasia magna:⁊ tro.de terra sigillata.
Sanguinis furorem reprimunt ⁊ eius ebullitionē sedant aqua fru ctuum: alkekengi.tro.de cāphora.
Sanguinis fluxū de narib⁹ ⁊ aliorū restringūt ⁊ abscindūt tro.ra michi.⁊ tro.de terra sigillata.⁊ tro.de lazarabe.
Sanguinis egestioni cōferūt tro.de terra sigillata q̄ etiā restrigāt fluxum superfluū mēstruorum.
Sanguinē dissoluit oleum philosophorū.
Sensum:cogitationē ⁊ rationē subtiliāt ⁊ vigorāt cōfectio scōa al harif.⁊ hebuli cōditi.
Sensuuz instrumentū mundificāt pille elephāgine: pille stomatice pille aggregatiue:pille lucis maiores ⁊ minores.
Superfluitates a toto corpe educit electuarium alestof.
Scabiei cōfert oleū nucū:⁊ illam q̄ fit ex salso flegmate ⁊colera pur gant confectio hamech.sirup⁹ de fumoterre maior ⁊ minor:⁊ si rupus de epithimo.
Scabiei slecc cōfert vnguentū alfescericum : vnguentū ccruse. vn guentū alfescericuz aliud.
Sodā calidā purgat ℨfectio electuarij rosati;⁊ei ℨfe.cerotū vltimū
Sodā antiquā purgāt pillule albandab.⁊ frigide sode cōfe. oleū de euforbio.
Serpiginē curāt sirup⁹ de fumoterre maior.oleū de oliuis . oleū de iunipero:oleū de fraxino.
Spasmo cōfe.sirup⁹ de sticad.pillule de serapino.vnguētū de bdelio vnguētū ad illud:cerotū dyapēthe:oleū de been:oleū de se.limoleū de croco:oleū de piperib⁹:⁊ oleū de lapide jagathis.
Somnum prouocāt oleum anetinū:oleū de papauere:oleum man dragore: oleum exranis.
Surditati confe.oleum amigdalarū amararū.oleū de been:oleum de cucumere asinino.
Spinas corpori infixas q̄uis in pfundo sint extrahit emplastrum de fermento.
Sciaticovel.cōfe.emplastrum andromachi emplastrū sinapis oleū de piperib⁹;oleum philosophoz.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sciaticam purgant pillule aggregatiue maiores: pillule de sera pino ex parte.

De littera. T.

Tristitie ꝛ sollicitudini prosunt electuarium de gemmis confectio de alkesmes.

Tortureotis prosunt ꝙfectio de musco. tyriaca dyatesseron. sirupꝰ de sticados: cerotum aliud Alexandri: oleum de piperibus: ꝛ oleū philosophoꝝ.

Torture educunt superfluitates grossoꝝ humoꝝ ꝛ viscosoꝝ biera bermetis ꝛ hyeralogodion Ruffi.

Tussi diuturne confe. dyanisum ꝛ athanasia magna.

Tussi antique ꝛ eis q̄ hñt pectus sanioſum cõfe. dyasulfur. loch de pino sirupꝰ de granis myrtbi. sirupus de liquiritia. sirupꝰ depressio sirupꝰ calamenti. loch sanum ꝛ expertū sirupus de prunis: sirupꝰ de granatis: sirupꝰ de iuiubis: sirupꝰ de ysopo.

Tussi calide confert loch de papauere: loch ad caliditatē: loch aliō nñm iulep viol. sirupꝰ ꝙferens catarris: sirupꝰ violaceus.

Tussim antiquā remouēt ꝛ subtiliant humores grossos loch ad asma sufuf ad illud.

Tussi q̄ nō sinit dormire patiētes confe. sirupus de papauere.

Tussi sicce confert sirupus acetosus detereniabin: sirupꝰ de papauere: ꝛ eā leniunt loch bonū: ꝛ loch de amigdalis.

Tussi humide cõfert aqua mellis.

Tussim antiquā purgant pillule de agarico.

Tussi catarrali confe. pillule q̄ad oēs morbos catarri.

Tremoꝝ cõfert sirupus de sticados: oleū de piperibus: oleū de lapide agathis ꝛ philosophoꝝ.

Tremorē purgat hyera bermetis.

Tumores pfundos aufert cerotū andromachi.

Tumores a caliditate factos resoluit ꝛ maturat emplastrum dyaquillon paruum.

Tetbano confert oleum de lapide agathis.

De littera. V.

Uertigini cõfert cõfectio de musco. ꝙfectio alkescera. sirupꝰ acetositatis citri. sirupus acetosus de prunis acetum squillitic̄ oximel squillitic̄ simplex ꝛ ꝙpositum.

Uertiginē purgant hyera bermetis. hyeralogodion Ruffi ꝛ cõfectio bamec: illā ꝺo q̄ fit a fumis colericis purgat ꝙfectio de pfilio. confectio electuarij rosꝰ.

Uirge erectionez facit confectio testiculoꝝ vulpis.

Uiscerum humiditatem desiccat aromaticum rosatum.

Uiscera cõfortāt aromaticū nardinū. cõfectio electuarij ex inuentione nſa. zuccarū rosatū. dyacostum. sirupꝰ de granis myrti. ꝛ mel

licra tum de citoniis.

Uiscerum lubricitati et eorum solutioni propter malitiam digestionis confe. electuarium. de granis myrti: dyalacca maior ꝛ minor ꝛ tro. ramich.

Uiscerum dolorem ex ventositatibus factū sedāt ꝙfectio de seminibus dyacoston ex inuentione prima: ꝛ oleū lauri: ꝛ eoꝝ putrefactionem remouet trifera sarra. magna.

Uiscer dolorē purgat hyera bermetꝫ eā mūdificat electua. alestof.

Uiscerū mollificatiōi ꝙfert sirupꝰ de absinthio zuccaruꝫ rosꝰ.

Uiscera frigida habentibus confert sirupus calamenti. oleum ruthe. emplm relatum ad Aristarchum.

Uiscera lauat ꝛ abstergit aqua mellis.

Uiscerū duritiei ꝙfe. secaniabin de calamēto. emplm de meliloto.

Uiscerum egritudinibus confe. oximel squilliticum.

Uiscerū ventositates dissoluūt dyaciminū. dyanisum. decoctio albasce. Et eoꝝ debilitati a cā frigida ꝙfe. emplm de gallia primū. Acausa vero calida emplastrum de gallia aliud.

Uiscerum inflammationibus confe. emplm de frumento.

Uomitū sedāt aromaticū rosꝰ. aromaticū gariofilatū. sirupꝰ acetosus de citoniis et de prunis. sirupꝰ de mēta. mellicratū de citoniis tro. ramich. emplastrū diafinicoñ. descriptione Alexandri.

Uomitum colericum ꝛ flegmaticum retinent confectio de citoniis citonia condita. ꝛ sirupus de calamento.

Uomitui ex flegmate ꝛ malitie digestiōis confe. ꝙfectio alkalengi.

Uomitui confe. sirupus de agresta ꝛ de albella.

Uomitum sanat vnguentum arthanite magnum.

Uomitū colericū sedant rob de ribes. rob de agresta ꝛ de berberis. rob de sumach. rob de moris. de sceni. ꝛ rob de granis.

Uentositates a toto corpore expellit electuarium aloes.

Uentositates attenuāt ꝛ dissoluūt aromaticū gariofil. dyaciminū oleū nardinum. emplastrum relatum ad Arist. aromaticū nardinum. dyanisum. trifera sarra. magna. ꝛ trifera muscata. alkalegi. trifera Sal' cõfectio electuarij ex inuentione nostra. cõfectio hieralogodion Ruffi. confec. electuarij indi maior et minor. sufuf. aromaticum rosꝰ. emplastrum de alleis. oleum amigdalarū amararū. oleū nucū. oleum de litrua. oleum de enula.

Uinā puocāt dyacalamētū descriptione Sal. dyacurcuma maior ꝛ minor. dyamoꝛusion. dyasulfur. secaniabin de radicib⁹. secaniabin de leiſſim. tro. de lacca pille aggregatiue maiores oleū philosophoꝝ. Uine difficultati conse. confectio philonij inuentiōe prima musa enea oleum aſelt.

Ubi eſt dolor qñ migik coctio alkalengi.

Uentris dolorē ex humiditate flegmatica multa cruda remouent ꝛ eam mundificant dyatritompiperion descriptione Sal. dyacimi num. confectio anacardina ꝛ ipsis ꝙfe. emplm de granis lauri.

Ventris fluxum retinent confectio de citonijs:citonia condita. sirupus de albelach. sirupus de menta.

Ventris solutionē a fluxu colerico iuuant ⁊ stringūt elec. de fructibus.⁊ sirupus acetosus de succis ⁊ aqs fructuū.tro.de spodio cū se.acetose epatico fluxui confe.et emplastrum diafinicoñ.

Ventris fluxū assiduū cum significationibus frigiditatis etiam q̄ fit ꝓpter exuberantiā catarri abscindit cōfectio electuarij ex inuentiōe nr̄a et emplastrū de gallia.ipsum vo significationib⁹ caliditatis:⁊ qñ venter soluit superflue ab opatione catartici stringit elec.confortatiuū sto.emplastrum de gallia.tj.

Ventris fluxui antiquo ⁊ diffinterie ꝛse.athanasia magna.

Ventris fluxum supabundantē ⁊ cronicū flegmatis ⁊ thenasmon factum ex frigiditate confe.confectio de storace.

Ventris solutionē sedant mellicratum de citonijs.⁊ mina citonioꝝ simplex ⁊ rob de fructibus tro.de berberis.

Ventrem leniunt tro.aneti ⁊ ipsum lubricant zuccarū viol'. ipsum mundificat a fecibus aqua mellis.

Veneno resistunt sirupus de agresta ⁊ tyriaca diatesseron.

Venenis frigidis valet oleum philosophoꝝ.

Vesice doloribus confe.dyacurcuma maioꝝ ⁊ minoꝝ.dyamoꝛusion empl'm ex granis lauri.oleum de keiri:oleum nardinum:oleum asse.oleum de piperibus.et oleum philosophoꝝ.

Vesice lapidē frangūt dyalacca maioꝝ.⁊ minoꝝ oleū de nucleis cerasorum oleum de granis citrangulorum.oleum de scorpionibus.et oleum philosophoꝝ.

Vesice vlcerationi confe.ꝛsimel squilliticum simplex.ipsius vero vlcerationi valent tro.alizelengi.

Vesice duriciei confe.ysopi cerotum Democriti.⁊ ipsi⁹ ardoꝛi oleū amigdalarum dulcium.

Vesicam calefacūt oleum de lilio et de enula.

Ulceri⁹ malis cōfe.hieralogodiō Ruffi ⁊ pille aggrega.minoꝝes

Ulceri⁹ putridis cōfe.vnguētū nobile ⁊ relatū ad Nicodemū ⁊ vnguentum ceraseos:⁊ in eisgenerant carnem ea sigillandoꝝ ⁊ preseruant a putrefactione vlcera curant vnguentū diafinicoñ. descrip.arabica.empl'm arabicum.et oleum de ouis.

Ulceribus fraudulentis confe.oleum almezereon.oleū de iunipero ⁊ de fraxino.

Ulcera scoriata que fiunt a colera aduſta et flegmate salso confe. vnguentum cerusse.

Ulcerum vestigijs confe.oleum de been.

Vsus obscuritatem purgant pillule de hyera.

Vsū a fumis colericis depditū recuperat trifera persica.

Vocis raucedini q̄ est ꝓpter frigiditatē ⁊ flegma grossū qđ ꝛtinet in pectoꝛe ⁊ pulmone ꝛfert locb sanū ⁊ expertū;sirup⁹ de iuiubis.

Vocis lacertos coꝛroboꝛat acetum squilliticum.

Vocē clarificādo similiter oleū de carthamo.oleum de nuce indica. oleum de granis sisami.

Vulnera fraudulenta expellunt sirupus de epithimo et vnguentum de lino.

Vulneri⁹ difficilis ꝛsolidationis ⁊ incarnatiōis ea mūdificādo ꝛfe. vnguētū dya simconis descriptiōe arabica.emplastrum arabicū. vnguentum de lino.

Vulnera antiqua ⁊ recentia mundificat ⁊ incarnat vnguentum dyaceraſos.

Vulneri⁹ neruosis in quibus est calefactio mūdificat ⁊ incarnat vnguentum basiliconis magnum.

Vulnerum tumoꝛem soluit oleū de grisomillis.

Vulnera putrida curat vnguentum cericinum.

Vulneribus antiquis confe.vnguentum egyptiacum magnum.

Vulnera ⁊ incarnat ⁊ consolidat vnguentum triafarmacum.

Vulneribus in quib⁹ sunt contenta superflua:si autē siccare op⁹ est confe.emplastrum de fermento.

Vulnera que tarde curantur pfecte curat oleum philosophoꝝ.

Ulcera ⁊ cauterizat vbi opꝫ emplastrum Andromachi aliud.

Vulue doloꝛi confe.oleum amigdalarum dulcium.

Vermes occidunt qui sunt in auribus:oleum de nucleis pſicoꝝ ⁊ oleum benedictum.

Venarum oꝛificia aperit oleum philosophoꝝ.

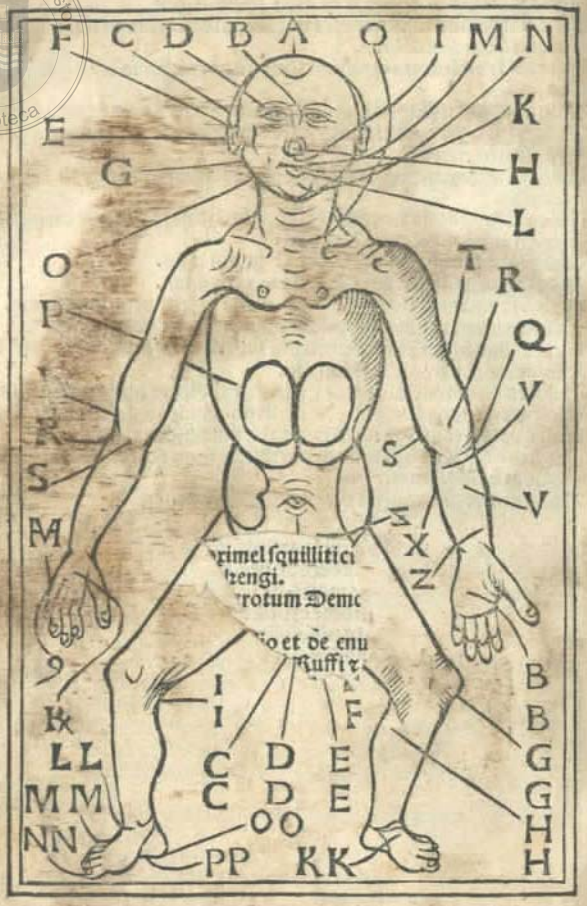
F C D B A O I M N
K
E
H
G
L
T
R
O
Q
P
V
S
V
M
X
Z
B
K
I
F
B
L L
C
D
E
G
M M
C
D
E
H
N N
O O
P P
K K
H

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca